

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON

PAINETUT ASIAKIRJAT

VUODELTA

1907

HELSINKI 1907

Sisältö:

- N:o 1. *Luettelo* Kaupunginvaltuuston diarioon merkityistä, joulukuun 31 p:nä ratkaisematta olevista asioista.
- › 2. *Lausunto*, joka koskee Raitiotie- ja Omnibussosakeyhtiön hakemusta että yhtiö oikeutettaisiin tekemään erinäisiä muutoksia Helsingin raitiotieverkkoon ja liikenteen harjoittamiseen sillä.
 - › 3. *Ehdotus* uuden paloaseman rakentamisesta kortteliin N:o 327 11:ssä kaupunginosassa.
 - › 4. *Sen* yhteiskunnallisen sihteerinviraston perustamisesta Työväen asiain lautakunnan yhteyteen.
 - › 5. *Sen* Rahatoimikamarin kanslian ohjesäännön muuttamiseksi.
 - › 6. *Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen hallinnon* esitys ynnä lausunnot uuden kaasukellon perustamisesta ja putkiverkon laajentamisesta.
 - › 7. *Valiokunnan mietintö* koskeva kysymystä ylemmän käsityökoulun erottamisesta keskuskoulusta taideeteollisuutta varten sekä ehdotus ensiksi mainitun koulun ohjesäännöksi.
 - › 8. *Rahatoimikamarin lausunto* toimenpiteistä pienien asuinhuoneustojen hankkimista tarkoittavien rakennusyritysten edistämiseksi.
 - › 9. *Asiakirjoja*, jotka koskevat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1906.
 - › 10. *Valiokunnanmietintö* mallasjuomien myyntiä koskevasta asiasta.
 - › 11. *Lausunto* suunnitellun kansakoulupuutarhan perustamisesta Savilaan.
 - › 12. *Valiokunnanmietintö* ynnä ehdotus rakennusjärjestykseksi 13, 14 ja 15 kaupunginosalle.
 - › 13. *Esitys* erinäisten muutosten tekemisestä opetusohjelmaan ja opettajatarhenkilökunnan palkkaamista varten myönnetyn määrärahan jakamisesta Ammattikoulussa tyttöjä varten.
 - › 14. *Lausunto* koskeva kuudennessa kaupunginosassa sijaitsevan, Laivurinkadun länsipuolisen alueen jakamista huvilalaitoksiksi.
 - › 15. *Ehdotus* työväenopiston perustamisesta Helsingin kaupunkiin.

- No 16. *Valiokunnamietintö* palkanparannuksien pyyntöä Kaastuvanoikeudessa ja Maistraatissa koskevan asian johdosta.
- 17. *Terveydenhoitokuntakunnan lausunto* 13, 14 ja 15 kaupunginosan rakennusjärjestys-ehdotuksesta.
 - 18. *Esitys* kauppakammarin liikennemuutoksen perustamisesta.
 - 19. *Selonteko* koskeva Suomen Valtiolaitoksen omistamia tuloja ja tontteja N:o 2 ja 4 Ratakadun varrella.
 - 20. *Ehdotus* kaupunginarkkitehdinviran perustamisesta Helsinkiin sekä kaupungin Rakennuskonttorin uuden palkkaussäännön vahvistamisesta.
 - 21. *Valiokunnamietintö* Helsingin automobiililiikenteen järjestyssääntöjä koskevasta asiasta.
 - 22. *Asiakirjoja*, jotka koskevat Helsingin kaupungin 1906 vuoden tilien tarkastusta.
 - 23. *Valiokunnamietintö* erinäisiä Helsingin raitiotieverkon suunnan ja liikenteen muutoksia koskevasta asiasta.
 - 24. *Komiteamietintö N:o 2* kunnallisen sähkölaitoksen rakentamista koskevassa kysymyksessä.
 - 25. *Esitys* käyttöoikeuden luovuttamisesta »Turvikin» huvilapalstaan »Yhdistykselle Lepokoti».
 - 26. Helsinkiin perustettavaa työväenopistoa koskevaan kysymykseen kuuluvat asiakirjat.
 - 27. *Valiokunnamietintö* ynnä ehdotus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1906 vuoden voittovarojen jakamisesta.
 - 28. *Asiakirjoja*, jotka koskevat uuden kaasulaitoksen perustamista Helsinkiin.
 - 29. *Sn*, jotka koskevat ehdotusta järjestyssäännöiksi kokouksaleja käytettäessä Helsingin kaupungissa.
 - 30. *Terveydenhoitokuntakunnan esitys* Marian sairaalan lajentamisesta kivistä rakennettavalla sairaalarakennuksella ja hallintorakennuksella.
 - 31. *Esitys* kunnan työvälistöimiston asettamisesta vakinaiselle kunnalle.
 - 32. *Lausunto* koskeva Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön esitystä Helsingin raitiotieverkon vastaisesta suunnittelusta.
 - 33. *Asiakirjoja*, jotka koskevat pyydettyä alueen lunastusta 13:ssa kaupunginosassa sairaalalanteiksi.
 - 34. *Esitys* Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallitukselta lämpö- ja voimakaasun hinnan korottamisesta.
 - 35. *Sn* kaupungin naineiden kansakoulunopettajain palkkojen parantamisesta.

- No 36. *Valiokunnanmietintö* henkikirjoittajan, filosofianmaisteri Kristian Gustavsonin tekemän palkanjärjestelyä koskevan esityksen johdosta.
- 37. *Esitys* sopivien urheilupaikkojen puutteen poistamisesta.
 - 38. *Komiteanmietintö* ehdotuksineen kansakoulujen tarkastuksen järjestämiseksi.
 - 38. *Esitys* kunnallisen työnvälitystoimiston toiminnan laajentamisesta huoneiden vuokraamiseen.
 - 39. *Lausunto* kaupungin asemakaava-toimikunnan asettamista koskevassa kysymyksessä.
 - 40. *Ehdotus* Helsingin kaupungin meno- ja tulosäänöksi vuod. 1908, Rahatoimikamarin valmistama.
 - 41. *Työväen asiain Lautakunnan lausunto* esityksen johdosta yhteiskunnallisen sihteeristön muodostamisesta.
 - 42. *Valiokunnanmietintö* viinien ja muiden miedompien väkijuomien vähittäinmyynnin järjestämisestä koskevasta kysymyksestä.
 - 43. *Asiakirjoja*, jotka koskevat yleisen makkien puhtaanapidon järjestämistä.
 - 44. *Kansakoulunjohtokunnan lausunto*, joka koskee kansakoulurakennusten jakamista ja kansakoulujen ekonomian hoitoa siinä tapauksessa että tarkastusalue jaetaan.
 - 45. *Uuden työ- ja vaivaistalon* rakentamista koskevia asiakirjoja.
 - 46. *Lausunto* kaupungin teknillisissä laitoksissa toimitettavan kirjanpidon perusteista ynnä mainittujen laitosten yhteisestä hallinnosta.
 - 47. *Asiakirjat* kaupunkiin perustettavasta uimahallista.
 - 48. *Lausunto* erityisesti pahautapaisten poikain kasvatus- ja asumalaitoksen perustamisesta.
 - 49. *Ehdotus* Helsingin kaupungin meno- ja tulosäänöksi v. 1908, Maistraatin valmistama.
 - 50. *S:n* Helsingin kaupungin Rakennustentarkastajan ohjesäänöksi, Maistraatin tekemä.
 - 51. *Valiokunnanmietintö* väkijuomien anniskelun ja vähittäinmyynnin yksinoikeuden jatkamisesta koskevasta kysymyksestä.
 - 52. *Lausunto* Töölön kaupunginosissa tehtävistä tarpeellisista tasotustöistä sekä sikäläisten tonttien myyntisuunnitelmasta.
 - 53. *Valiokunnanmietintö* kaupungin meno- ja tuloarviosta vuodeksi 1908.
 - 54. *Esitys* kojuista, vauvuista ja pöydiltä kaupungin kaduilla, toreilla ja puistoissa tapahtuvan kaupan järjestämisestä.

- N:o 55. *Lausunto* Kataja nimisen korttelin N:o 193 kahdeksanneissa kaupunginosassa järjestelystä.
- › 56. *Asiakirjat* kunnallisen teurastuslaitoksen perustamisesta.
 - › 57. Helsingin kaupungin meno- ja tulosääntö vuodeksi 1908, Valtuuston vahvistama 30 p:nä joulukuuta 1907.

Luettelo Kaupunginvaltuuston diarioon merkityistä, julolukuun 31 p:nä 1906 ratkaisematta olevista asioista.

Milloin asia saapui	Asian laatu	Miten pitkälle asia on edistynyt
a) Edellisiltä vuosilta päättymättömät.		
1891. Maalisk. 2 p.	Oulun Kaupunginvaltuusmiesten esitys, että ryhdyttäisiin toimiin ohjesäännön laatimiseksi kaupunkien virkamiesten leski- ja orpokassaa varten.	Huhtik. 9 p:nä 1895 asia lähetettiin valiokuntaan, johon nyt kuuluvat herrat S. Kullhem, U. Kurtén ja A. Ramsay. Tammik. 30 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät kehottaa valiokuntaa kiireimmiten antamaan mietinnön asiasta.
1893. Toukok. 8 p.	Kysymys perusteista, joiden mukaan eläkettä olisi myönnettävä Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.	Helmikuun 3 p:nä 1903 jätettiin asia valiokuntaan, johon nykyään kuuluvat herrat Ramsay, Aminoff, Erenius ja A. V. Lindberg. Yksi valiokunnan jäsen, herra T. Holmberg, on vuoden kuluessa kuollut.
1895. Marrask. 18 p.	Kysymys Senaatintorin kaunistamisesta.	Toukokuun 20 p:nä 1904 asia jätettiin valiokuntaan, johon kuuluvat herrat Norrmén, Hallberg ja Stockmann sekä professori J. Tikkanen ja arkitehti Lars Sonck.
1898. Syysk. 5 p.	Rahatoimikamarin kirjelmä, koskeva rautatienraidetta uudella luterilaisella hautausmaalla olevalle ruumisasemalle.	Syyskuun 6 p:nä 1898 asia lähetettiin valiokuntaan, johon nykyään kuuluvat herrat Hj. Schildt, K. A. Söderman ja Arvid Nyberg.

1898. Jouluk. 6 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotus historiallistilastollisen teoksen julkaisemisesta Suomen kaupunkien kehityksestä v. v. 1875—1899.	Jätetty komitealle, jonka ainoana jäsenenä nyt enään on vapaherra von Willebrand.
1900. Jouluk. 10 p.	Herrojen Nyströmin ja Gripenbergin anomusesitys, koskeva komisionin asettamista tutkimaan kysymyksiä kaupungin asemakaavan muuttamisesta.	Sittenkuin valiokunnanmietintö asiasta oli saatu lokakuussa 1906 lykättiin seuraavan marrask. 13 p:nä asia Rahatoimikamariin.
1901. Maalisk. 25 p.	Puutarhalautakunnan ehdotus Eläintarhan puiston järjestämisestä. (Pain. as. N:o 16 v. 1901).	Toukok. 26 p:nä 1904 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Helmik. 26 p.	Herra G. Zittingin anomusesitys, koskeva maan luovuttamista työväen asuntotonteiksi.	Sen ohessa että Kaupunginvaltuusmiehet Marraskuun 21 p:nä 1905 tekivät lopullisen päätöksen näissä asioissa sekä asettivat komisionin tekemään tarkemman ehdotuksen päätöksen täytäntöönpanemiseksi, minkä komisionin ehdotuksen Valtuusmiehet hyväksyivät kesäkuun 14 p:nä 1906, kehoitettiin Rahatoimikamaria marrask. 21 p:nä 1905 tekemään ehdotus määräyksiksi seuraamuksesta sellaisesta menettelystä, että taloa, jonka aikaansaamista kaupunki on helpottanut, käytettäisiin vieraaseen tarkotukseen.
1902. Kesäk. 17 p.	Kysymys niiden lainavarojen käyttämisestä, jotka on varattu pienten asumustilojen aikaansaamisen edistämiseksi.	
1902. Toukok. 22 p.	Kaupungin valaistuslaitoksen Hallituksen kirjelmä koskeva sähköjohtojen sijoittamista kaupungin katujen alle.	Sittenkuin Kaupunginvaltuusmiehet helmikuun 6 p:nä 1906 olivat päättäneet rakennettavaksi sähkölaitoksen kunnalle ja tarpeellisia varoja tätä tarkoitusta varten oli osotettu, on kysymystä varten asetettu komitea, johon kuuluvat valaistulaitoksen Hallituksen jäsenet ynnä herrat A. Norrmén ja A. Ramsay sekä insinöörit K. A. Ahlfors, K. E. Strömberg ja B. Vuolle antaneet tarkemman ehdotuksen sähkölaitoksen rakentamisesta; minkä jälkeen Valtuusmiehet 18 p:nä joulukuuta 1906 ovat lähettäneet asian takaisin komisioniin.
» »	Samoin, koskeva kunnallisen sähkölaitoksen perustamista.	

1903. Maalisk. 31 p.	Sen valiokunnan ehdotuksesta, joka on asetettu valmistamaan kysymystä Töölön alueen asemakaavasta	antoivat Kaupunginvaltuusmiehet toimiksi laatia ehdotuksen rakennusjärjestykseksi niitä kaupunginosia varten, jotka sanottu alue tulee muodostamaan, komitealle, mihin kuuluivat herrat Nyström ja Öhman sekä arkkitehti L. Sonck jäsenenä kuin myöskin oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger ja arkkitehti R. Björnberg, varamiehinä.
Huhtik. 3 p.	Maistraatin kirjelmä, koskeva erästä ruutikellaria kaupungin vaivaistalon läheisyydessä.	Huhtik. 20 p:nä 1903 Valmistusvaliokunta lykkäsi asian Rahatoimikamariin.
Toukok. 20 p.	Diakonissalaitoksen johtokunnan anomus, että jäljellä oleva osa korttelia N:o 304 sekä korttelit N:rot 311 ja 354 luovutettaisiin laitokselle.	Toukok. 26 p. 1903 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Heinäk. 1 p.	Maistraatin kirjelmä, koskeva sellaisten katuosien korjausta, jotka kuuluvat venäläisen Piiri-insinöörihallituksen alaisiin kiinteistöihin.	Syysk. 8 p:nä 1903 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Lokak. 27 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä erinäisten kansanvalistus- ja raittiusyhdistysten anomus saada tontti aiottua taloa varten.	Sittenkuin Rahatoimikamari oli antanut ehdotuksen asiasta, ratkaistiin se osaksi lopullisesti kesäk. 14 ja lokak. 16 p:nä 1906 ja viimeainittuna päivänä se osaksi lykättiin takaisin Rahatoimikamariin.
1904. Helmik. 19 p.	Tohtori Matti Heleniuksen ja hänen vaimonsa Alli Trygg-Heleniuksen esitys, että kaupunki ottaisi haltuunsa «Kansan kodin» Sörnäisissä ja lunastaisi hakijain rakennukset.	Syysk. 27 p:nä 1904 asia pantiin pöydälle kunnes erinäisten kansanvalistus- ja raittiusyhdistysten anomus maksuttoman tontin luovuttamisesta on loppuun käsitelty.
Helmik. 23 p.	Kaupungin yleisen paloapuyhtiön Johtokunnan esitys huoneustojen sisällä olevien sähkövalaistus-johtojen tarkastuksesta.	Maalisk. 8 p:nä 1904 asia lykättiin valiokuntaan, joka käsittelee kysymystä sähkövalaistus- ja -voimajohdoista.
Toukok. 13 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä kaupungin tililaskujen tarkastajain kertomus.	Kesäk. 14 p:nä 1904 lykättiin asia, mikäli se koski kysymystä kaupungin irtaimen omaisuuden poistoista, Rahatoimikamariin.

1904. Toukok. 25 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä Satamakonttorin esitys kanavan rakentamisesta Töölön- ja Edeslahtien väliin.	Sittenkuin valiokunnanmietintö asiasta oli saatu, lähetettiin kysymys joulukuun 11 p:nä 1906 enempää valmistelua varten Rakennuskonttoriin.
Lokak. 20 p.	Terveystenhoitolautakunnan esitys toimenpiteestä erityisen terveydenhoitosäännön ehdotuksen aikaansaamiseksi.	Lokak. 25 p:nä 1904 annettiin Terveystenhoitolautakunnalle toimeksi tehdä tällainen ehdotus.
Jouluk. 12 p.	Helsingin Anniskelu Osakeyhtiön Johtokunnan kirjelmä koskeva niitä rah summia, jotka yhtiölle vuosittain myönnettyistä määrärahoista on pantu rahastoiksi.	Jouluk. 30 p:nä 1904 jätettiin Valmistusvaliokunnalle toimeksi tehdä ehdotus niistä toimenpiteistä, mitkä sanottu kirjelmä saattoi aiheuttaa.
Jouluk. 30 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät antaa Valmistusvaliokunnalle toimeksi laatia ehdotuksen yhtenäiseksi esitykseksi kaupungin virkamiesten ynnä muiden virkailijain nykyisistä palkkauksista.
1905. Tammik. 9 p.	Rahatoimikamarin esitys, että tehtäisiin alamainen anomus korvauksen myöntämisestä poliisilaitoksen hallussa olevasta, kaupungille kuuluvasta kalustosta.	Tammik. 17 p:nä 1905 asia pantiin pöydälle, jonka ohessa Valmistusvaliokunnan päätettäväksi jätettiin, milloin se jälleen oli otettava esille.
Toukok. 23 p.	Herra Zittingin ehdotus, että ryhdyttäisiin toimiin kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen tarkastamiseksi.	Kesäk. 6 p:nä 1905 valittiin asiata varten asetettuun valiokuntaan herrat Nyström, Zilliacus, Neovius ja Tallberg sekä oikeusneuvosmies A. V. Lindberg.
Marrask. 17 p.	Palokomisionin esitys palosammutuslaivan ostamisesta kaupungille.	Lokak. 30 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät tehdä esityksiä, että valtiolaitos suorittaisi puolet tulensammutuslaivan hinnasta ja toisen puolen Kaupunkien yleinen paloapuyhtiö, Suomen Teollisuuden harjoittajain keskinäinen palovakuutusyhtiö, Suomen kaupunkien paloapuyhtiö irtainta omaisuutta varten sekä Paloapuyhtiöiden Tariffiyhdistys. Vastausta odotetaan vielä K. Senaatilta ja Tariffiyhdistykseltä

1905. Marrask. 20 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä Rautatiehallituksen tiedustelu koskeva tarvittavia maa-aloja Fredriksbergissä ja vesialueita Töölön lahdessa.	Marrask. 13 p:nä 1906 annettiin toimeksi Rahatoimikamarille, lisättynä herroilla Norrmén, Tallberg ja Nyström, ryhtyä keskusteluihin Rautatiehallituksen kanssa sovinnollisen sopimuksen oikaanssaamiseksi asiassa.
Marrask. 20 p.	Professori Werner Söderhjelmin y. m. esitys varattomien kansakoululasten ravitsemisesta.	Jouluk. 18 p:nä 1906 asia pantiin pöydälle toiseen istuntoon tammikuulla 1907.
Jouluk. 12 p.	Herra Rydmanin ehdotus, koskeva toimenpiteitä kaupungin pakkahuoneen laventamiseksi.	Sittenkuin Helsingin Satamarakennusvaltuuskunta oli antanut lausunnon asiasta, asettivat Kaupunginvaltuusmiehet lokak. 30 p:nä 1906 valiokunnan, jonka tuli lausua mielipiteensä erittäinkin oikeudelliselta näkökannalta, ja valiokunnan mietintöä jouluk. 21 p:nä 1906 esiteltäessä pantiin asia pöydälle 1907 vuoden alkuun.
1906. Tammik. 25 p.	Rahatoimikamarin kirjelmä, jossa jätetään hyväksyttäväksi Kamarin päätös myydä makasiinikortteli N:o 187 Kattajanokalla Helsingin Makasiini Osakeyhtiölle.	
1905. Jouluk. 29 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät antaa toimeksi valiokunnalle, jonka muodostavat herrat Nyström, Lundqvist ja von Wright sekä insinööri Jonatan Reuter ja filosofianmaisteri Ernst Nordström, laatia lausunnon siitä, eikö olisi syytä erottaa ylempi käsityökoulu taideteollisuuden keskuskoulusta kuin myöskin ehdotuksen ensinmainitun koulun ohjesäännöksi.
Jouluk. 29 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät kehottaa Maistraattia antamaan Valtuustolle tarpeelliseksi katsotun ehdotuksen rakennusten tarkastajanviran uudestajärjestämiseksi, ynnä ehdotuksen ohjesäännöksi rakennusten tarkastajaa varten.

b) Vuoden kuluessa saapuneet.

1. Maistraatista.

1906. Huhtik. 25 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä useiden Fredriksbergin huvila-alueen asujanten anomus, että ryhdyttäisiin toimiin sanotun alueen yhdistämiseksi kaupunkiin.	Toukok. 8 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Toukok. 7 p.	S:n ynnä henkikirjoittajan, filosofianmaisteri K. Gustavsonin anomus saada palkkionkorotusta.	Toukok. 21 p:nä 1906 asia lykättiin valiokuntaan, johon kuuluvat herrat Aminoff, Cajander ja Arv. Nyberg.
Kesäk. 15 p.	S:n jossa pyydetään kaupunginvaltuusmiesten lausuntoa ehdotuksesta järjestyssäännöiksi automobiili liikennettä varten.	Sittenkuin asiakirjat oli painettu, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet lokak. 2 p:nä 1906 lähettää kysymyksen valiokuntaan, jonka muodostavat herrat Zitting ja Indrenius sekä maisteri Y. Weilin.
Marrask. 13 p.	S:n ynnä Lääninhallituksen lähete v. t. Poliisimestarin tekemän ehdotuksen johdosta, että poliisipassien läheisyyteen asetettaisiin telefooneja.	Marrask. 27 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Marrask. 27 p.	S:n ynnä Lääninhallituksen lähete Venäjän alamaisen R. Kullin anomuksen johdosta päästä Suomen alamaisiksi.	Marrask. 27 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät pyytää asiasta lausuntoa v. t. Poliisimestarilta.
Jouluk. 10 p.	S:n ynnä Uudenmaan Eläinsuojelusseuran anomus, että kaupunki lunastaisi yhdistyksen omistaman n. k. lintugillotinin.	Jouluk. 18 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Jouluk. 31 p.	S:n v. t. Poliisimestarin esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä aseiden ostoon poliisilaitokselle.	Riippuu esittelystä.

2. Rahatoimikamarista.

Helmik. 6 p.	Rahatoimikamarin kirjelmä ynnä Sairaskodin Johtokunnan anomus, että sairaskoti vapautettaisiin maksamasta vuokraa Eläintarhanhuvilasta N:o 6.	Helmik. 13 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
-----------------	---	--

Lokak. 1 p.	S:n ynnä ehdotus kaupunginaseman muuttamisesta tonteilla N:o 11 Kasarmi- ja N:o 10 Pikku-Roobertin kadun varrella.	Marrask. 13 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät panna asianpöydälle kunnes kysymys aiotun taidepalatsin tonttipaikasta on ratkaistu.
Marrask. 10 p.	S:n koskeva uuden poliisiaseman rakentamista Kallioon Terassikadun tontille N:o 5, jonka alakerta tulisi kivistä, yläkerta puusta.	Jouluk. 28 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät kehottaa Rahatoimikamaria teettämään vaihtopuolisen kustannusarviolaskun yksinomaan kivirakennusta varten sekä esittämään kysymyksen Valtuuston ratkaistavaksi ennenkuin rakentamiseen ryhdytään.
Marrask. 29 p.	S:n ynnä ehdotus kaupungin asema-kaavan muutoksesta korttelissa N:o 320 Kalliossa.	Sittenkuin Terveystoimikunta joulukuun 24 p:nä 1906 on antanut lausunnon asiasta, riippuu se esittelystä.

3. *Muista toimikunnista ja lautakunnista.*

Maalisk. 6 p.	Terveystoimikunnan esitys alustavasti toimii ryhtymisestä kunnallisen teurastuslaitoksen rakentamiseksi ja karjatorin perustamiseksi.	Sittenkuin asiakirjat oli toimitettu painosta lähetettiin asia huhtik. 10 p:nä 1906 Rahatoimikamariin.
Huhtik. 12 p.	S:n kirjelmä ynnä ehdotus uudeksi jotosäännöksi aluelääkäreita varten.	Sittenkuin Kaupunginvaltuusmiesten tätä asiaa varten asettama valiokunta oli antanut mietintönsä, päättivät Valtuusmiehet jouluk. 21 p:nä 1906 panna asian pöydälle 1907 vuoden alkuun.
Lokak. 29 p.	Kasvatuslautakunnan kirjelmä ynnä ehdotus kasvatuslaitoksen perustamisesta sisäoppilasasuntoineen suuremmissa määrässä pahantapaisia poikia varten.	Jouluk. 18 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät, että asiakirjat olivat painettavat ja asia uudelleen esiteltävä Valtuusmiehille tulevana vuonna.
Jouluk. 24 p.	Terveystoimikunnan esitys määrärahan myöntämisestä väliaikaista sisätautien sairaalaa varten.	Riippuu esittelystä.
Jouluk. 31 p.	Vaivahoitohallituksen kirjelmä, koskeva vielä maksamattomia hätäapulainoja vuodelta 1903.	Riippuu esittelystä.

4. *Valtion viranomaisilta.*

Marrask. 26 p.	Yhteisen Raastuvanoikeuden kirjelmä ynnä ehdotus uudeksi työjärjestykseksi Raastuvanoikeutta varten.	Marrask. 27 p:nä 1906 lähetettiin asia valiokuntaan, jonka muodostavat herrat Söderholm, Aminoff ja Cajander.
Jouluk. 31 p.	Lääkintöhallituksen kirjelmä, koskeva tonttipaikan luovuttamista Töölön alueella erinäisiä Yliopiston sairaaloita varten.	Asia riippuu esittelystä.

3. *Kaupunginvaltuustossa tehtyjä ehdotuksia.*

Maalisk. 20 p.	Herra Oker-Blomin anomus-esitys Eläintarhan huvila-alueen muodostamisesta kansanpuistoksi.	Huhtik. 10 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Elok. 4 p.	Kysymys avustuksen antamisesta Hakasalmen torilla Elokuun 2 p:nä 1906 tapahtuneessa hyökkäyksessä haavoitettujen tai kaatuneitten kansalaisten perheille.	Sittenkuin tätä asiaa varten asetettu valiokunta oli antanut mietinnön, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet Marrask. 13 p:nä asian lopullisesti muissa kohdin, paitsi mikäli koski avustusta niille haavoitetuille, jotka silloin eivät vielä olleet parantuneet, jota paitsi valiokunta oli pidättänyt itselleen oikeuden vastedes antaa tarkemman ehdotuksen.
Lokak. 1 p.	Herra Frenckellin anomus-esitys puistojen ja kävelypaikkojen tarpeesta Helsingissä.	Samalla kuin Kaupunginvaltuusmiehet marrask. 1 p:nä 1906 tekivät lopullisen päätöksen asiassa, annettiin Rahatoimikamarille toimeksi uudestaan ottaa käsiteltäväkseen ehdotusta Eläintarhan ja sen läheisten puistojen kuin myöskin tähän kuuluvien kulkuteiden järjestelystä, ja sen lisäksi laatia ehdotus kulkutien perustamiseksi Siltasaaren ja Pohjoissataman väliin Uudenmaan kasarmien alueen ympäri.

Jouluk. 18 p.	Herra Aminoffin pyynnöstä	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät vapauttaa hänet olemasta jäsenenä sovintolautakunnassa, joka ratkaisee riitaisuudet Helsingin Anniskelu-Osakeyhtiön ja sen vuokraajien välillä sekä antaa Valmistusvaliokunnalle toimeksi ehdottaa uuden jäsenen herra Aminoffin sijaan.
<i>6. Yksityisten henkilöiden ja yhdistysten hakemuksia.</i>		
Maalisk. 16 p.	Aktiebolaget finska Trädgårdsföreningin nimisen yhtiön Johtokunnan anomus, että kaupunki ottaisi yhtiön omaisuuden ynnä velat.	Jouluk. 21 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät, hyljäten yhtiön esityksen, tehdä yhtiölle vastatarjouksen, jonka mukaan kaupunki ottaisi puheenalaisen omaisuuden alemmasta hinnasta, kuin mistä yhtiö sen oli tarjonnut. Siinä tarkoituksessa asia lykättiin takaisin Rahatoimikamariin.
Jouluk. 21 p.	Samana Johtokunnan niin tavoin muutettu hakemus, että kaupunki määrätystä hinnasta vastaanottaisi osan yhtiön omaisuutta.	
Maalisk. 17 p.	Konsuli G. Pauligin ja hänen vaimonsa Bertha Pauligin anomus, että ryhdyttäisiin toimiin oman kodin aikaansaamiseksi Töölön kansanlastentarhalle.	Jouluk. 18 p:nä 1906 palautettiin asia Rahatoimikamariin.
Huhtik. 5 p.	Arkkitehti L. Sonckin esitys, koskeva m. m. lautakunnan asettamista, jolla olisi toimenä tutkia kaikkie kaupungin kehityksestä riippuvien uusien kulkuteiden tarvetta.	Käsitellään jouluk. 10 p:nä 1900 sisääntulleen asian yhteydessä, joka koskee komisionin asettamista kaupungin asemakaavaa varten.
Kesäk. 2 p.	Lastenhoitoyhdistyksen anomus saada maksuton tonttipaikka lastenmajaa varten.	Marrask. 27 p:nä 1906 palautettun asia Rahatoimikamariin.
Syysk. 10 p.	Uudenmaan läänin kätilyhdistyksen anomus että Helsinkiin perustettaisiin kunnallinen lapsenpäästölaitos.	Sittenkuin Terveystoimikunta on antanut lausunnon asiasta, on se esiteltäväksi valmis.
Syysk. 22 p.	Arkkitehti A. Lindgrenin y. m. kirjelmä, koskeva vaihtopuolista ehdotusta huvilakaupungiksi 6:nen kaupungin osan eteläiseen osaan.	Lokak. 2 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.

Lokak. 5 p.	Hammaslääkäri A. Aspelundin ja Th. Weberin esitys kansakouluhammaslinikan perustamisesta.	Lokak. 16 p:nä 1906 asia lähetettiin Kansakoulujohtokuntaan ja Terveystenhoitolautakuntaan. Kansakoulujohtokunnan lausunto saapui Joulukuun 1 p:nä 1906.
Lokak. 5 p.	Hammaslääkäri Th. Weberin kirjoitus, jossa kaupungille lahjaksi tarjotaan 5,000 markkaa kansakouluhammaslinikan perustamiskustannusten korvaamiseksi.	
Marrask. 1 p.	«Eläinystävät» nimisen yhdistyksen anomus saada vuotuinen apuraha.	Marrask. 13 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan anniskeluyhtiön voittovarojen jakamista varten.
Marrask. 1 p.	Suomen Likemies-Yhdistyksen anomus saada määräraha iltakurssien toimeenpanemista varten liikeapulaisille.	Marrask. 13 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan anniskeluyhtiön voittovarojen jakamista varten.
Marrask. 8 p.	Filharmonisen Seuran ja Suomen Taiteilijayhdistyksen kirjelmä, jossa pyydetään, että osa tonteista N:rot 30 ja 32 Kasarmikadun varrella luovutettaisiin hakijoille aiottua taidepalatsia varten.	Marrask. 8 p:nä Valmistusvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin.
Marrask. 12 p.	Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön anomus, että kaupungin ja yhtiön välisen konsessionikontrahdin 3 § muutettaisiin.	Marrask. 12 p:nä Valmistusvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin.
Marrask. 24 p.	Koulunjohtaja K. Verkon anomus saada valtioapua hänen johtamalleen alemmalle kansakoululle.	Marrask. 27 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan anniskeluyhtiön voittovarojen jakamista varten.
Marrask. 26 p.	Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piirin anomus, että ryhdyttäisiin toimiin urheilun edistämiseksi paikkakunnalla.	Marrask. 26 p. 1906 Valmistusvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin ja Puutarhalautakuntaan.
Jouluk. 3 p.	Helsingin Anniskeluosakeyhtiön esitys määrärahan osottamisesta yhtiön voittovaroista Korkeasaaren ja Seuraasaaren laitosten ylläpitämiseen v. 1907.	Jouluk. 11 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan yhtiön voittovarojen jakamista varten ja samalla oikeutettiin yhtiö tarpeen tullen etukäteen puheenalaista tarkoitusta varten nostamaan kaupunginkassasta enintään 20,000 markkaa.

Jouluk. 5 p.	Helsingin Eläisuojelusyhdistyksen anomus saada apuraha Helsingin Anniskeluyhtiön voittovaroista.	Jouluk. 11 p:nä 1906 asia lykättiin valio- kuntaan mainittujen voittovarojen jakamista varten.
Jouluk. 5 p.	Fredriksbergin uuden työväenyhdistyk- sen anomus saada maksutta tontti oman talon rakentamista varten yh- distykselle.	Jouluk 11 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Jouluk. 14 p.	Tohtorinna K. Sieversin y. m. kirjelmä, jossa ilmoitetaan aikomuksesta pe- rustaa sellainen yhdistys, mikä edel- lytetään mietinnössä varattomain kan- sakoululasten ravitsemisesta.	Käsitellään marrask. 20 p:nä 1905 sisääntulleen asian yhteydessä, mikä koskee ehdotettuja laitoksia varatto- mien kansakoululasten ravitsemista varten.
Jouluk. 18 p.	Eräiden työttömien valtuuttamien edus- tajien anomus, että ryhdyttäisiin toi- miin työttömien keskuudessa vallitse- van hädän lieventämiseksi.	Jouluk. 18 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehet ovat vuonna 1906 kokoontuneet 29 kertaa niistä kahdesti lisätyin luvuin. Lähetettyjen kirjeiden luku on ollut 607 (vuonna 1905 oli vastaava luku 459).

Helsingissä, jouluk. 31 p:nä 1906.

Gustaf Björkman.

Selonteko Helsingin Kaupunginvaltuusmiesten asettamien eri valiokuntain toiminnasta vuonna 1906.

1906 vuoden alussa oli 15 Kaupunginvaltuusmiesten asettamaa valiokuntaa, jotka eivät olleet päättäneet toimintaansa. Vuoden kuluessa tuli lisäksi, paitsi yleistä valmistusvaliokuntaa, 12 uutta valiokuntaa, joten valiokuntia yhteensä on ollut 27 (vuonna 1905 niitä oli 26 ja vuonna 1904 24).

Näistä valiokunnista 20 on ollut toimessa ja 17 on lopettanut tehtävänsä. Vuoden päättyessä on niinmuodoin jäljellä 10 valiokuntaa (vastaavat luvut vuosien 1905 ja 1904 lopulla oli 15 ja 11).

Valiokunnat ovat antaneet 21 painettua ja 4 kirjallista lausuntoa (vuonna 1905 20 ja 5, sekä vuonna 1904 18 ja 4 lausuntoa).

Vuoteen 1907 jäljellä olevien valiokuntain käsiteltävinä ovat seuraavat asiat:

1:ksi) Kaupunkien virkamiesten leski- ja orpokassan perustaminen; valiokunta asetettiin huhtikuun 9 p:nä 1895 ja kuuluvat siihen nykyään herrat S. Kullhem, U. Kurtén ja Aug. Ramsay.

2:ksi) Rautatieraide uuden luterilaisen hautausmaan viereiselle ruumisasemalle; valiokuntaan, joka asetettiin syyskuun 6 p:nä 1898, kuuluvat nyt herrat Hj. Schildt, K. A. Söderman ja Arvid Nyberg.

3:ksi) Eläkkeen myöntäminen Helsingin kaupungin virkamiehille; valiokunta asetettiin helmikuun 3 p:nä 1903, ja kuuluvat siihen nyt herrat Aug. Ramsay, A. Aminoff, R. Erenius ja A. V. Lindberg.

4:ksi) Senaatintorin järjestäminen; valiokunta asetettiin 20 p:nä toukokuuta 1904 ja kuuluvat siihen herrat A. Norrmén, M. Hallberg, K. Stockmann, J. Tikkanen ja L. Sonck.

5:ksi) Yleisen rakennusjärjestyksen tarkastaminen; valiokuntaan, joka asetettiin toukokuun 23 p:nä 1905, kuuluvat herrat K. G. Nyström, W. Zilliacus, A. W. Lindberg, H. Neovius ja J. Tallberg.

6:ksi) Suunnitelman laatiminen kunnallista sähkölaitosta varten; valiokunta asetettiin lokakuun 17 p:nä 1905 ja kuuluvat siihen nykyään herrat A. Norrmén, Aug. Ramsay, K. A. Ahlfors, K. E. Strömberg, B. Vuolle ja kaupungin valaistuslaitoksen hallitus.

7:ksi) Ylemmän käsityökoulun erottaminen keskuskoulusta taideteollisuutta varten; valiokunta asetettiin joulukuun 29 p:nä 1905 ja kuuluvat siihen herrat K. G. Nyström, Aug. Lundqvist, V. von Wright, Jonatan Reuter ja Ernst Nordström.

8:ksi) Henkikirjoittajan palkan korottaminen; valiokunta asetettu toukokuun 21 p:nä 1906 ja kuuluvat siihen herrat A. Aminoff, L. Cajander ja Arvid Nyberg.

9:ksi) Apurahain myöntäminen Hakasalmen torilla elokuun 4 p:nä 1906 tapahtuneen mellakan johdosta; valiokunta asetettiin seuraavan lokakuun 2 p:nä ja kuuluvat siihen herrat E. Polón, A. Renqvist ja K. Wasastjerna.

10:ksi) Järjestyssääntöjen laatiminen automobiililiikennettä varten; valiokuntaan, johon kuuluvat herrat G. Zitting, E. Indrenius ja Y. Weilin, asetettiin lokakuun 2 p:nä 1906.

Valiokuntain kokousten luku on ollut noin 60 (vuosina 1904 ja 1905 kumpanakin lähes 70).

Helsingissä, joulukuun 31 p:nä 1906.

W. F. Heimbürger.

Luettelo Kaupunginvaltuuston diarioon merkityistä, juolukuun 31 p:nä 1906 ratkaisematta olevista asioista.

Milloin asia saapui	Asian laatu	Miten pitkälle asia on edistynyt
a) Edellisiltä vuosilta päättymättömät.		
1891. Maalisk. 2 p.	Oulun Kaupunginvaltuusmiesten esitys, että ryhdyttäisiin toimiin ohjesäännön laatimiseksi kaupunkien virkamiesten leski- ja orpokassaa varten.	Huhtik. 9 p:nä 1895 asia lähetettiin valiokuntaan, johon nyt kuuluvat herrat S. Kullhem, U. Kurtén ja A. Ramsay. Tammik. 30 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät kehottaa valiokuntaa kiireimmiten antamaan mietinnön asiasta.
1893. Toukok. 8 p.	Kysymys perusteista, joiden mukaan eläkettä olisi myönnettävä Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.	Helmikuun 3 p:nä 1903 jätettiin asia valiokuntaan, johon nykyään kuuluvat herrat Ramsay, Aminoff, Erenius ja A. V. Lindberg. Yksi valiokunnan jäsen, herra T. Holmberg, on vuoden kuluessa kuollut.
1895. Marrask. 18 p.	Kysymys Senaatintorin kaunistamisesta.	Toukokuun 20 p:nä 1904 asia jätettiin valiokuntaan, johon kuuluvat herrat Norrmén, Hallberg ja Stockmann sekä professori J. Tikkanen ja arkitehti Lars Sonck.
1898. Syysk. 5 p.	Rahatoimikamarin kirjelmä, koskeva rautatienraidetta uudella luterilaisella hautausmaalla olevalle ruumisasemalle.	Syyskuun 6 p:nä 1898 asia lähetettiin valiokuntaan, johon nykyään kuuluvat herrat Hj. Schildt, K. A. Söderman ja Arvid Nyberg.

1898. Jouluk. 6 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotus historiallistilastollisen teoksen julkaisemisesta Suomen kaupunkien kehityksestä v. v. 1875—1899.	Jätetty komitealle, jonka ainoana jäsenenä nyt enään on vapaherra von Willebrand.
1900. Jouluk. 10 p.	Herrojen Nyströmin ja Gripenbergin anomusesitys, koskeva komisionin asettamista tutkimaan kysymyksiä kaupungin asemakaavan muuttamisesta.	Sittenkuin valiokunnanmietintö asiasta oli saatu lokakuussa 1906 lykättiin seuraavan marrask. 13 p:nä asia Rahatoimikamariin.
1901. Maalisk. 25 p.	Puutarhalautakunnan ehdotus Eläintarhan puiston järjestämisestä. (Pain. as. N:o 16 v. 1901).	Toukok. 26 p:nä 1904 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Helmik. 26 p.	Herra G. Zittingin anomusesitys, koskeva maan luovuttamista työväen asuntotonteiksi.	Sen ohessa että Kaupunginvaltuusmiehet Marraskuun 21 p:nä 1905 tekivät lopullisen päätöksen näissä asioissa sekä asettivat komisionin tekemään tarkemman ehdotuksen päätöksen täytäntöönpanemiseksi, minkä komisionin ehdotuksen Valtuusmiehet hyväksyivät kesäkuun 14 p:nä 1906, kehoitettiin Rahatoimikamaria marrask. 21 p:nä 1905 tekemään ehdotus määräyksiksi seuraamuksesta sellaisesta menettelystä, että taloa, jonka aikaansaamista kaupunki on helpottanut, käytettäisiin vieraseen tarkotukseen.
1902. Kesäk. 17 p.	Kysymys niiden lainavarojen käyttämisestä, jotka on varattu pienten asumustilojen aikaansaamisen edistämiseksi.	
1902. Toukok. 22 p.	Kaupungin valaistuslaitoksen Hallituksen kirjelmä koskeva sähköjohtojen sijoittamista kaupungin katujen alle.	Sittenkuin Kaupunginvaltuusmiehet helmikuun 6 p:nä 1906 olivat päättäneet rakennettavaksi sähkölaitoksen kunnalle ja tarpeellisia varoja tätä tarkoitusta varten oli osotettu, on kysymystä varten asetettu komitea, johon kuuluvat valaistuslaitoksen Hallituksen jäsenet ynnä herrat A. Norrmén ja A. Ramsay sekä insinöörit K. A. Ahlfors, K. E. Strömberg ja B. Vuolle antaneet tarkemman ehdotuksen sähkölaitoksen rakentamisesta; minkä jälkeen Valtuusmiehet 18 p:nä juolukuuta 1906 ovat lähettäneet asian takaisin komisioniin.
» »	Samoin, koskeva kunnallisen sähkölaitoksen perustamista.	

1903. Maalisk. 31 p.	Sen valiokunnan ehdotuksesta, joka on asetettu valmistamaan kysymystä Töölön alueen asemakaavasta	antoivat Kaupunginvaltuusmiehet toimeksi laatia ehdotuksen rakennusjärjestykseksi niitä kaupunginosia varten, jotka sanottu alue tulee muodostamaan, komitealle, mihin kuuluvat herrat Nyström ja Öhman sekä arkkitehti L. Sonck jäsenenä kuin myöskin oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger ja arkkitehti R. Björnberg, varamiehinä.
Huhtik. 3 p.	Maistraatin kirjelmä, koskeva erästä ruutikellaria kaupungin vaivaistalon läheisyydessä.	Huhtik. 20 p:nä 1903 Valmistusvaliokunta lykkäsi asian Rahatoimikamariin.
Toukok. 20 p.	Diakonissalaitoksen johtokunnan anomus, että jäljellä oleva osa korttelia N:o 304 sekä korttelit N:rot 311 ja 354 luovutettaisiin laitokselle.	Toukok. 26 p. 1903 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Heinäk. 1 p.	Maistraatin kirjelmä, koskeva sellaisten katuosien korjausta, jotka kuuluvat venäläisen Piiri-insinöörihallituksen alaisiin kiinteistöihin.	Syysk. 8 p:nä 1903 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Lokak. 27 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä erinäisten kansanvalistus- ja raittiusyhdistysten anomus saada tontti aiottua taloa varten.	Sittenkuin Rahatoimikamari oli antanut ehdotuksen asiasta, ratkaistiin se osaksi lopullisesti kesäk. 14 ja lokak. 16 p:nä 1906 ja viimeksimainittuna päivänä se osaksi lykättiin takaisin Rahatoimikamariin.
1904. Helmik. 19 p.	Tohtori Matti Heleniuksen ja hänen vaimonsa Alli Trygg-Heleniuksen esitys, että kaupunki ottaisi haltuunsa «Kansan kodin» Sörnäisissä ja lunastaisi hakijain rakennukset.	Syysk. 27 p:nä 1904 asia pantiin pöydälle kunnes erinäisten kansanvalistus- ja raittiusyhdistysten anomus maksuttoman tontin luovuttamisesta on loppuun käsitelty.
Helmik. 23 p.	Kaupungin yleisen paloapuyhtiön Johtokunnan esitys huoneustojen sisällä olevien sähkövalaistus-johtojen tarkastuksesta.	Maalisk. 8 p:nä 1904 asia lykättiin valiokuntaan, joka käsittelee kysymystä sähkövalaistus- ja -voimajohdoista.
Toukok. 13 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä kaupungin tililaskujen tarkastajain kertomus.	Kesäk. 14 p:nä 1904 lykättiin asia, mikäli se koski kysymystä kaupungin irtaimen omaisuuden poistoista, Rahatoimikamariin.

1904. Toukok. 25 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä Satamakonttorin esitys kanavan rakentamisesta Töölön- ja Edeslahtien väliin.	Sittenkuin valiokunnanmietintö asiasta oli saatu, lähetettiin kysymys joulukuun 11 p:nä 1906 enempää valmistelua varten Rakennuskonttoriin.
Lokak. 20 p.	Terveydenhoitolautakunnan esitys toimenpiteestä erityisen terveydenhoitosäännön ehdotuksen aikaansaamiseksi.	Lokak. 25 p:nä 1904 annettiin Terveydenhoitolautakunnalle toimeksi tehdä tällainen ehdotus.
Jouluk. 12 p.	Helsingin Anniskelu Osakeyhtiön Johtokunnan kirjelmä koskeva niitä rahsummia, jotka yhtiölle vuosittain myönnettyistä määrärahoista on pantu rahastoiksi.	Jouluk. 30 p:nä 1904 jätettiin Valmistusvaliokunnalle toimeksi tehdä ehdotus niistä toimenpiteistä, mitkä sanottu kirjelmä saattoi aiheuttaa.
Jouluk. 30 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät antaa Valmistusvaliokunnalle toimeksi laatia ehdotuksen yhtenäiseksi esitykseksi kaupungin virkamiesten ynnä muiden virkailijain nykyisistä palkkauksista.
1905. Tammik. 9 p.	Rahatoimikamarin esitys, että tehtäisiin alamainen anomus korvauksen myöntämisestä poliisilaitoksen hallussa olevasta, kaupungille kuuluvasta kalustosta.	Tammik. 17 p:nä 1905 asia pantiin pöydälle, jonka ohessa Valmistusvaliokunnan päätettäväksi jätettiin, milloin se jälleen oli otettava esille.
Toukok. 23 p.	Herra Zittingin ehdotus, että ryhdyttäisiin toimiin kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen tarkastamiseksi.	Kesäk. 6 p:nä 1905 valittiin asiata varten asetettuun valiokuntaan herrat Nyström, Zilliacus, Neovius ja Tallberg sekä oikeusneuvosmies A. V. Lindberg.
Marrask. 17 p.	Palokomisionin esitys palosammutuslaivan ostamisesta kaupungille.	Lokak. 30 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät tehdä esityksiä, että valtiolaitos suorittaisi puolet tulensammutuslaivan hinnasta ja toisen puolen Kaupunkien yleinen paloapuyhtiö, Suomen Teollisuuden harjoittajain keskinäinen palovakuutusyhtiö, Suomen kaupunkien paloapuyhtiö irtainta omaisuutta varten sekä Paloapuyhtiöiden Tariffiyhdistys. Vastausta odotetaan vielä K. Senaatilta ja Tariffiyhdistykseltä

1905. Marrask. 20 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä Rautatiehallituksen tiedustelu koskeva tarvittavia maa-aloja Fredriksbergissä ja vesialueita Töölön lahdessa.	Marrask. 13 p:nä 1906 annettiin toimeksi Rahatoimikamarille, lisättyinä herroilla Norrmén, Tallberg ja Nyström, ryhtyä keskusteluihin Rautatiehallituksen kanssa sovinnollisen sopimuksen oikaanssaamiseksi asiassa.
Marrask. 20 p.	Professori Werner Söderhjelmin y. m. esitys varattomien kansakoululasten ravitsemisesta.	Jouluk. 18 p:nä 1906 asia pantiin pöydälle toiseen istuntoon tammikuulla 1907.
Jouluk. 12 p.	Herra Rydmanin ehdotus, koskeva toimenpiteitä kaupungin pakkahuoneen laventamiseksi.	Sittenkuin Helsingin Satamarakennusvaltuuskunta oli antanut lausunnon asiasta, asettivat Kaupunginvaltuusmiehet lokak. 30 p:nä 1906 valiokunnan, jonka tuli lausua mielipiteensä erittäinkin oikeudelliselta näkökannalta, ja valiokunnan mietintöä jouluk. 21 p:nä 1906 esiteltäessä pantiin asia pöydälle 1907 vuoden alkuun.
1906. Tammik. 25 p.	Rahatoimikamarin kirjelmä, jossa jätetään hyväksyttäväksi Kamarin päätös myydä makasiinikortteli N:o 187 Katajanokalla Helsingin Makasiini Osakeyhtiölle.	
1905. Jouluk. 29 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät antaa toimeksi valiokunnalle, jonka muodostavat herrat Nyström, Lundqvist ja von Wright sekä insinööri Jonatan Reuter ja filosofianmaisteri Ernst Nordström, laatia lausunnon siitä, eikö olisi syytä erottaa ylempi käsityökoulu taideteollisuuden keskuskoulusta kuin myöskin ehdotuksen ensimmäisen koulun ohjesäännöksi.
Jouluk. 29 p.	Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät kehottaa Maistraattia antamaan Valtuustolle tarpeelliseksi katsotun ehdotuksen rakennusten tarkastajanviran uudestajärjestämiseksi, ynnä ehdotuksen ohjesäännöksi rakennusten tarkastajaa varten.

b) Vuoden kuluessa saapuneet.

1. Maistraatista.

1906. Huhtik. 25 p.	Maistraatin kirjelmä ynnä useiden Fredriksbergin huvila-alueen asujanten anomus, että ryhdyttäisiin toimiin sanotun alueen yhdistämiseksi kaupunkiin.	Toukok. 8 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Toukok. 7 p.	S:n ynnä henkikirjoittajan, filosofianmaisteri K. Gustavsonin anomus saada palkkionkorotusta.	Toukok. 21 p:nä 1906 asia lykättiin valiokuntaan, johon kuuluvat herrat Aminoff, Cajander ja Arv. Nyberg.
Kesäk. 15 p.	S:n jossa pyydetään kaupunginvaltuusmiesten lausuntoa ehdotuksesta järjestyssäännöiksi automobiililiikennettä varten.	Sittenkuin asiakirjat oli painettu, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet lokak. 2 p:nä 1906 lähettää kysymyksen valiokuntaan, jonka muodostavat herrat Zitting ja Indrenius sekä maisteri Y. Weilin.
Marrask. 13 p.	S:n ynnä Lääninhallituksen lähete v. t. Poliisimestarin tekemän ehdotuksen johdosta, että poliisipassien läheisyyteen asetettaisiin telefooneja.	Marrask. 27 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Marrask. 27 p.	S:n ynnä Lääninhallituksen lähete Venäjän alamaisen R. Kullin anomuksen johdosta päästä Suomen alamaisiksi.	Marrask. 27 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät pyytää asiasta lausuntoa v. t. Poliisimestarilta.
Jouluk. 10 p.	S:n ynnä Uudenmaan Eläinsuojelusseuran anomus, että kaupunki lunastaisi yhdistyksen omistaman n. k. lintugillotinin.	Jouluk. 18 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Jouluk. 31 p.	S:n v. t. Poliisimestarin esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä aseiden ostoon poliisilaitokselle.	Riippuu esittelystä.

2. Rahatoimikamarista.

Helmik. 6 p.	Rahatoimikamarin kirjelmä ynnä Sairaskodin Johtokunnan anomus, että sairaskoti vapautettaisiin maksamasta vuokraa Eläintarhanhuvilasta N:o 6.	Helmik. 13 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
-----------------	---	--

Lokak. 1 p.	S:n ynnä ehdotus kaupungin aseman muuttamisesta tonteilla N:o 11 Kasarmi- ja N:o 10 Pikku-Roobertin kadun varrella.	Marrask. 13 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät panna asian pöydälle kunnes kysymys aiotun taidepalatsin tonttipaikasta on ratkaistu.
Marrask. 10 p.	S:n koskeva uuden poliisiaseman rakentamista Kallioon Terassikadun tontille N:o 5, jonka alakerta tulisi kivistä, yläkerta puusta.	Jouluk. 28 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät kehottaa Rahatoimikamaria teettämään vaihtopuolisen kustannusarviolaskun yksinomaan kivirakennusta varten sekä esittämään kysymyksen Valtuuston ratkaistavaksi ennenkuin rakentamiseen ryhdytään.
Marrask. 29 p.	S:n ynnä ehdotus kaupungin asema-kaavan muutoksesta korttelissa N:o 320 Kalliossa.	Sittenkuin Terveystoimikunta joulukuun 24 p:nä 1906 on antanut lausunnon asiasta, riippuu se esittelystä.

3. *Muista toimikunnista ja lautakunnista.*

Maalisk. 6 p.	Terveystoimikunnan esitys alustaviin toimiin ryhtymisestä kunnallisen teurastuslaitoksen rakentamiseksi ja karjatorin perustamiseksi.	Sittenkuin asiakirjat oli toimitettu painosta lähetettiin asia huhtik. 10 p:nä 1906 Rahatoimikamariin.
Huhtik. 12 p.	S:n kirjelmä ynnä ehdotus uudeksi jotosäännöksi aluelääkäreita varten.	Sittenkuin Kaupunginvaltuusmiesten tätä asiaa varten asettama valiokunta oli antanut mietintönsä, päättivät Valtuusmiehet jouluk. 21 p:nä 1906 panna asian pöydälle 1907 vuoden alkuun.
Lokak. 29 p.	Kasvatustoimikunnan kirjelmä ynnä ehdotus kasvatustoimikunnan perustamisesta sisäoppilasarjoineen suuremmissa määrässä pahantapaisia poikia varten.	Jouluk. 18 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät, että asiakirjat olivat painettavat ja asia uudelleen esiteltävä Valtuusmiehille tulevana vuonna.
Jouluk. 24 p.	Terveystoimikunnan esitys määrärahan myöntämisestä väliaikaista sisätautien sairaalaa varten.	Riippuu esittelystä.
Jouluk. 31 p.	Vaivahoitotoimikunnan kirjelmä, koskeva vielä maksamattomia hätäapulainoja vuodelta 1903.	Riippuu esittelystä.

4. *Valtion viranomaisilta.*

Marrask. 26 p.	Yhteisen Raastuvanoikeuden kirjelmä ynnä ehdotus uudeksi työjärjestykseksi Raastuvanoikeutta varten.	Marrask. 27 p:nä 1906 lähetettiin asia valiokuntaan, jonka muodostavat herrat Söderholm, Aminoff ja Cajander.
Jouluk. 31 p.	Lääkintöhallituksen kirjelmä, koskeva tonttipaikan luovuttamista Töölön alueella erinäisiä Yliopiston sairaaloita varten.	Asia riippuu esittelystä.

3. *Kaupunginvaltuustossa tehtyjä ehdotuksia.*

Maalisk. 20 p.	Herra Oker-Blomin anomus-esitys Eläintarhan huvila-alueen muodostamisesta kansanpuistoksi.	Huhtik. 10 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Elok. 4 p.	Kysymys avustuksen antamisesta Hakasalmen torilla Elokuun 2 p:nä 1906 tapahtuneessa hyökkäyksessä haavoitettujen tai kaatuneitten kansalaisten perheille.	Sittenkuin tätä asiaa varten asetettu valiokunta oli antanut mietinnön, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet Marrask. 13 p:nä asian lopullisesti muissa kohdin, paitsi mikäli koski avustusta niille haavoitetuille, jotka silloin eivät vielä olleet parantuneet, jota paitsi valiokunta oli pidättänyt itselleen oikeuden vastedes antaa tarkemman ehdotuksen.
Lokak. 1 p.	Herra Frenckellin anomusesitys puistojen ja kävelypaikkojen tarpeesta Helsingissä.	Samalla kuin Kaupunginvaltuusmiehet marrask. 1 p:nä 1906 tekivät lopullisen päätöksen asiassa, annettiin Rahatoimikamarille toimeksi uudestaan ottaa käsiteltäväkseen ehdotusta Eläintarhan ja sen läheisten puistojen kuin myöskin tähän kuuluvien kulkuteiden järjestelystä, ja sen lisäksi laatia ehdotus kulkutien perustamiseksi Siltasaaren ja Pohjoissataman väliin Uudenmaan kasarmien alueen ympäri.

Jouluk. 18 p.	Herra Aminoffin pyynnöstä	Kaupunginvaltuusmiehet päättivät vapauttaa hänet olemasta jäsenenä sovintolautakunnassa, joka ratkaisee riitaisuudet Helsingin Anniskelu-Osakeyhtiön ja sen vuokraajien välillä sekä antaa Valmistusvaliokunnalle toimeksi ehdottaa uuden jäsenen herra Aminoffin sijaan.
<i>6. Yksityisten henkilöiden ja yhdistyksien hakemuksia.</i>		
Maalisk. 16 p.	Aktiebolaget finska Trädgårdsföreningin nimisen yhtiön Johtokunnan anomus, että kaupunki ottaisi yhtiön omaisuuden ynnä velat.	Jouluk. 21 p:nä 1906 Kaupunginvaltuusmiehet päättivät, hyljäten yhtiön esityksen, tehdä yhtiölle vastatarjouksen, jonka mukaan kaupunki ottaisi puheenalaisen omaisuuden alemmasta hinnasta, kuin mistä yhtiö sen oli tarjonnut. Siinä tarkoituksessa asia lykättiin takaisin Rahatoimikamariin.
Jouluk. 21 p.	Samana Johtokunnan niin tavoin muutettu hakemus, että kaupunki määrätystä hinnasta vastaanottaisi osan yhtiön omaisuutta.	
Maalisk. 17 p.	Konsuli G. Pauligin ja hänen vaimonsa Bertha Pauligin anomus, että ryhdyttäisiin toimiin oman kodin aikaansaamiseksi Töölön kansanlastentarhalle.	Jouluk. 18 p:nä 1906 palautettiin asia Rahatoimikamariin.
Huhtik. 5 p.	Arkkitehti L. Sonckin esitys, koskeva m. m. lautakunnan asettamista, jolla olisi toimenä tutkia kaikkie kaupungin kehityksestä riippuvien uusien kulkuteiden tarvetta.	Käsitellään jouluk. 10 p:nä 1900 sisääntulleen asian yhteydessä, joka koskee komisionin asettamista kaupungin asemakaavaa varten.
Kesäk. 2 p.	Lastenhoitoyhdistyksen anomus saada maksuton tonttipaikka lastenmajaa varten.	Marrask. 27 p:nä 1906 palautettun asia Rahatoimikamariin.
Syysk. 10 p.	Uudenmaan läänin kätilyhdistyksen anomus että Helsinkiin perustettaisiin kunnallinen lapsenpäästölaitos.	Sittenkuin Terveystoimikunta on antanut lausunnon asiasta, on se esiteltäväksi valmis.
Syysk. 22 p.	Arkkitehti A. Lindgrenin y. m. kirjelmä, koskeva vaihtopuolista ehdotusta huvilakaupungiksi 6:n kaupungin osan eteläiseen osaan.	Lokak. 2 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.

Lokak. 5 p.	Hammaslääkärin A. Aspelundin ja Th. Weberin esitys kansakouluhammaslinikan perustamisesta.	Lokak. 16 p:nä 1906 asia lähetettiin Kansakoulujohtokuntaan ja Terveystenhoitolautakuntaan. Kansakoulujohtokunnan lausunto saapui Joulukuun 1 p:nä 1906.
Lokak. 5 p.	Hammaslääkäri Th. Weberin kirjoitus, jossa kaupungille lahjaksi tarjotaan 5,000 markkaa kansakouluhammaslinikan perustamiskustannusten korvaamiseksi.	
Marrask. 1 p.	«Eläinystävät» nimisen yhdistyksen anomus saada vuotuinen apuraha.	Marrask. 13 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan anniskeluyhtiön voittovarojen jakamista varten.
Marrask. 1 p.	Suomen Likemies-Yhdistyksen anomus saada määräraha iltakurssien toimeenpanemista varten liikeapulaisille.	Marrask. 13 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan anniskeluyhtiön voittovarojen jakamista varten.
Marrask. 8 p.	Filharmonisen Seuran ja Suomen Taiteilijayhdistyksen kirjelmä, jossa pyydetään, että osa tonteista N:rot 30 ja 32 Kasarmikadun varrella luovutettaisiin hakijoille aiottua taidepalatsia varten.	Marrask. 8 p:nä Valmistusvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin.
Marrask. 12 p.	Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön anomus, että kaupungin ja yhtiön välisen konsessionikontrahdin 3 § muutettaisiin.	Marrask. 12 p:nä Valmistusvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin.
Marrask. 24 p.	Koulunjohtaja K. Verkon anomus saada valtioapua hänen johtamalleen alemmalle kansakoululle.	Marrask. 27 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan anniskeluyhtiön voittovarojen jakamista varten.
Marrask. 26 p.	Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piirin anomus, että ryhdyttäisiin toimiin urheilun edistämiseksi paikkakunnalla.	Marrask. 26 p. 1906 Valmistusvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin ja Puutarhalautakuntaan.
Jouluk. 3 p.	Helsingin Anniskeluosakeyhtiön esitys määrärahan osottamisesta yhtiön voittovaroista Korkeasaaren ja Seuraasaaren laitosten ylläpitämiseen v. 1907.	Jouluk. 11 p:nä 1906 asia lähetettiin valiokuntaan yhtiön voittovarojen jakamista varten ja samalla oikeutettiin yhtiö tarpeen tullen etukäteen puheenalaista tarkoitusta varten nostamaan kaupunginkassasta enintään 20,000 markkaa.

Jouluk. 5 p.	Helsingin Eläisuojelusyhdistyksen anomus saada apuraha Helsingin Anniskeluyhtiön voittovaroista.	Jouluk. 11 p:nä 1906 asia lykättiin valio- kuntaan mainittujen voittovarojen jakamista varten.
Jouluk. 5 p.	Fredriksbergin uuden työväenyhdistyk- sen anomus saada maksutta tontti oman talon rakentamista varten yh- distykselle.	Jouluk 11 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Jouluk. 14 p.	Tohtorinna K. Sieversin y. m. kirjelmä, jossa ilmoitetaan aikomuksesta pe- rustaa sellainen yhdistys, mikä edel- lytetään mietinnössä varattomain kan- sakoululasten ravitsemisesta.	Käsitellään marrask. 20 p:nä 1905 sisääntulleen asian yhteydessä, mikä koskee ehdotettuja laitoksia varatto- mien kansakoululasten ravitsemista varten.
Jouluk. 18 p.	Eräiden työttömien valtuuttamien edus- tajien anomus, että ryhdyttäisiin toi- miin työttömien keskuudessa vallitse- van hädän lieventämiseksi.	Jouluk. 18 p:nä 1906 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehet ovat vuonna 1906 kokoontuneet 29 kertaa niistä kahdesti lisätyin luvuin. Lähetettyjen kirjeiden luku on ollut 607 (vuonna 1905 oli vastaava luku 459).

Helsingissä, jouluk. 31 p:nä 1906.

Gustaf Björkman.

Selonteko Helsingin Kaupunginvaltuusmiesten asettamien eri valiokuntain toiminnasta vuonna 1906.

1906 vuoden alussa oli 15 Kaupunginvaltuusmiesten asettamaa valiokuntaa, jotka eivät olleet päättäneet toimintaansa. Vuoden kuluessa tuli lisäksi, paitsi yleistä valmistusvaliokuntaa, 12 uutta valiokuntaa, joten valiokuntia yhteensä on ollut 27 (vuonna 1905 niitä oli 26 ja vuonna 1904 24).

Näistä valiokunnista 20 on ollut toimessa ja 17 on lopettanut tehtävänsä. Vuoden päättyessä on niinmuodoin jäljellä 10 valiokuntaa (vastaavat luvut vuosien 1905 ja 1904 lopulla oli 15 ja 11).

Valiokunnat ovat antaneet 21 painettua ja 4 kirjallista lausuntoa (vuonna 1905 20 ja 5, sekä vuonna 1904 18 ja 4 lausuntoa).

Vuoteen 1907 jäljellä olevien valiokuntain käsiteltävinä ovat seuraavat asiat:

1:ksi) Kaupunkien virkamiesten leski- ja orpokassan perustaminen; valiokunta asetettiin huhtikuun 9 p:nä 1895 ja kuuluvat siihen nykyään herrat S. Kullhem, U. Kurtén ja Aug. Ramsay.

2:ksi) Rautatieraide uuden luterilaisen hautausmaan viereiselle ruumisasemalle; valiokuntaan, joka asetettiin syyskuun 6 p:nä 1898, kuuluvat nyt herrat Hj. Schildt, K. A. Söderman ja Arvid Nyberg.

3:ksi) Eläkkeen myöntäminen Helsingin kaupungin virkamiehille; valiokunta asetettiin helmikuun 3 p:nä 1903, ja kuuluvat siihen nyt herrat Aug. Ramsay, A. Aminoff, R. Erenius ja A. V. Lindberg.

4:ksi) Senaatintorin järjestäminen; valiokunta asetettiin 20 p:nä toukokuuta 1904 ja kuuluvat siihen herrat A. Norrmén, M. Hallberg, K. Stockmann, J. Tikkanen ja L. Sonck.

5:ksi) Yleisen rakennusjärjestyksen tarkastaminen; valiokuntaan, joka asetettiin toukokuun 23 p:nä 1905, kuuluvat herrat K. G. Nyström, W. Zilliacus, A. W. Lindberg, H. Neovius ja J. Tallberg.

6:ksi) Suunnitelman laatiminen kunnallista sähkölaitosta varten; valiokunta asetettiin lokakuun 17 p:nä 1905 ja kuuluvat siihen nykyään herrat A. Norrmén, Aug. Ramsay, K. A. Ahlfors, K. E. Strömberg, B. Vuolle ja kaupungin valaistuslaitoksen hallitus.

7:ksi) Ylemmän käsityökoulun erottaminen keskuskoulusta taideteollisuutta varten; valiokunta asetettiin joulukuun 29 p:nä 1905 ja kuuluvat siihen herrat K. G. Nyström, Aug. Lundqvist, V. von Wright, Jonatan Reuter ja Ernst Nordström.

8:ksi) Henkikirjoittajan palkan korottaminen; valiokunta asetettu toukokuun 21 p:nä 1906 ja kuuluvat siihen herrat A. Aminoff, L. Cajander ja Arvid Nyberg.

9:ksi) Apurahain myöntäminen Hakasalmen torilla elokuun 4 p:nä 1906 tapahtuneen mellakan johdosta; valiokunta asetettiin seuraavan lokakuun 2 p:nä ja kuuluvat siihen herrat E. Polón, A. Renqvist ja K. Wasastjerna.

10:ksi) Järjestyssääntöjen laatiminen automobiililiikennettä varten; valiokuntaan, johon kuuluvat herrat G. Zitting, E. Indrenius ja Y. Weilin, asetettiin lokakuun 2 p:nä 1906.

Valiokuntain kokousten luku on ollut noin 60 (vuosina 1904 ja 1905 kumpanakin lähes 70).

Helsingissä, joulukuun 31 p:nä 1906.

W. F. Heimbürger.

Lausunto, joka koskee Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön hakemusta että yhtiö oikeutettaisiin tekemään erinäisiä muutoksia Helsingin raitiotieverkkoon ja liikenteen harjoittamiseen sillä.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Tammikuun 22 p:nä 1907.

Herroille Kaupunginvaltuusmiehille Helsingissä.

N:o 44.

Lähetekirjelmän mukana viime marraskuun 12 päivältä lähettivät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet Rahatoimikamariin lausunnon antamista varten Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön johtokunnan Kaupunginvaltuusmiehille jättämän anomuksen, että yhtiö oikeutettaisiin tekemään erinäisiä muutoksia Helsingin raitiotieverkkoon ja liikenteen harjoittamiseen sillä.

Pääasiallisin näistä muutoksista on raitiotieverkon varustaminen kaksoisraiteilla ja raidelevyden mahdollinen lisääminen 1,000 mm:stä, jollainen se tätä nykyä on, 1,435 mm:ksi. Yhtiö aikoo lisäksi varustaa vaunut n. s. hankokontaktilla nykyään käytettävän kehräniekan kontaktitangon asemasta. Ottamalla käytäntöön leveämmät raitteet luulee yhtiö saavuttavansa sen että liikenne käy nopeammasti, vaunut kulkevat tasasemmasti ilman töyttäyksiä, sekä että vastaisuudessa käy mahdolliseksi hankkia suuremmat ja tilavimmat vaunut, jotka olisivat yleisölle mukavimmat ja miellyttävämmät. Vaihtamalla hankokontaktijärjestelmän arvelee yhtiö saavuttavansa sen edun että ilmajohtoverkko tulee keveämmäksi, t. s. että tarvitaan vähemmän patsaita ja jännityslankoja, että käyttövarmuus tulee suuremmaksi sekä että konduktööri voi omistaa kaiken aikansa yksinomaan yleisön palvelemiseen.

Liikenteelle koituvat edut nykyisen yksinkertaisen raitteen sijalle kaksoisraiteen panemisesta ovat niin silmynnähtäviä, että Rahatoimikamari tuskin tarvitsee niihin kajota. Olkoon siinä kylliksi kun sanotaan, että siten käy mahdolliseksi tiheimmän liikenteen yllä pitäminen useammilla vaunuilla, sekä että aikaakuluttava odottaminen kohtauspaikoilla saadaan vältetyksi, joten raitiotiet voivat tulla siksi, mitä ne tähän saakka tuskin ovat olleet, nopeaksi kulkuneuvoksi. — Tältä näkökannalta ei siis Rahatoimikamari epäilisi puoltaa raitioteiden uusimista puheenaolevalla tavalla. Sitä vastoin on herännyt epäilyksiä siitä että raitteita ei tulisi ainoastaan olemaan kaksinkertaisesti, vaan tulisivat ne myöskin olemaan nykyisiä raitteita paljoa leveämmät. Toiselta puolen on

epäilty eikä, varsinkin jos raiteet tulevat levennettäviksi sikäli kuin on ajottu, osa kaupungin kaduista ole niin kaitoja, ettei niille voi laskea kaksoisraiteita, ja eikä se lumisina talvina aiheuttaisi haittaa muilla ajoneuvoilla liikkumiselle kaduilla. Toiselta puolen on vedottu ulkomaiden kaupunkien esimerkkiin, joissa kapeammillakin kuin tämän kaupungin kaduilla on kaksoisraiteet, ja tuotu esiin miten esimerkiksi Kristianiassa, jossa talvien on sanottu olevan yhtä lumisia, joskin lyhyempiä kuin meillä, kauvan on käytetty kaksoisraiteita, ilman että ne mitenkään ovat vaikeuttaneet muuta liikettä kaduilla. Tämän nojalla on Rahatoimikamari katsonut voivansa puoltaa anomusta raitiotieverkon muuttamisesta kaksoisraiteiseksi, jonka ohessa Rahatoimikamari, vaikka ei olekaan vaikutettu raidelevyden mahdollisesta leventämisestä tulevasta eduista, ei ole tahtonut vastustaa normaaliraiteiden käytäntöön ottamista.

Käytännössä olevia ja rakennettavaksi suunniteltuja raitiotielinjoja tarkastaessaan on yhtiö tullut siihen huomioon, että on katsonut tarpeelliseksi ehdottaa jossain määrin toiset linjat kuin nykyiset; ja on yhtiö lähtenyt siitä pyrkimyksestä että samalla kun linjat yhdistettäisiin yhteiseen liikekeskustaan, josta matkustajat, mahdollisesti vauhua vaihtamalla, voisivat päästä suoraan määräpaikkaansa liikennealueen sisällä, samalla saataisiin vältetyksi liian lähellä toisiaan kulkevat kilpailevat linjat. Tarkastaessaan edellä mainitussa hakemuskirjassa ehdotettuja linjoja on Rahatoimikamari kuitenkin tullut huomaamaan, että kaikkien kolmen linjan vaunut on ajateltu kulkemaan jollakin osalla Aleksanterinkatua, jota vilkasliikkeistä katua raitiotievaunut siten tulisivat käyttämään liian paljon, haitaksi muulle liikenteelle. Raitiotieyhtiön johtokunta on sen vuoksi, Rahatoimikamarin kehotuksesta, katsonut voivansa ehdottaa seuraavat muutetut linjat:

Linja N:o 1, Sörnäisten haararadan yli vievän sillan luota itäisellä viertotiellä, pitkin sitä, Siltasaarenkatua, Pitkää siltaa, Unionin-, Liisa- ja Nikolainkatua, Katarinankatua, Kauppatorin yli, Länsi Rantaa, Sauna-, Tehtaan-, Laivurin-, Fredrikin-, I. Robertin- ja Erottajakatuja, Erottajatorin yli ja Itä Heikinkatua Raitiotietorille sekä sieltä pitkin Länsi Heikinkatua ja Läntistä viertotietä Rosahuvilan edustalle.

Linja N:o 2, alkaa Kauppiaankadulta Katajanokalla ja kulkee sitten Katajanokan sillan ja Kanavatorin yli, Aleksanterin-, Länsi Heikin- ja Bulevardinkatuja Hietalahden torille päätekohtana Hietalahden laiturin, sekä

Linja N:o 3, joka alkaa rautatien ylikäytävältä Lapinlahdenkadulla ja kulkee sitten pitkin mainittua katua, Erikin-, Annan- ja Vladimirinkatuja päätekohtaan Raitiotietorille.

Näitä, tällä tavalla muutettuja linjoja vastaan, jotka kuitenkin ovat suunnilleen 2,2 kilometriä lyhyemmät kuin nykyiset linjat, ei Rahatoimikamarilla ole muuta muistuttamista, kuin että niistä ei yksikään kosketa rautatieasemaa. Se täytyy ehdottomasti pitää puutteena; sillä näyttää siltä kuin sellaisessa kaupungissa, jossa on niin vilkas paikallisliike ympäristön kanssa kuin Helsingissä, jossa joka päivä sadottain, kesän aikana ehkä tuhansittainkin saapuu ympäristöltä ihmisiä kaupunkiin hoitamaan tehtäviään, pitäisi olla kaikki edellytykset sellaisen raitiotielinjan ylläpitämiseen, jonka päätekohtana olisi rautatieasema. Tähän on Raitiotieyhtiön puolesta huomautettu, että

tehdyt laskelmat osottavat että nykyisellä Lapinlahden—Liisankatujen linjalla, joka kulkee rautatieaseman ohi, Palokunnantalon ja Fabianinkadun välisellä osalla keskimäärin nousee vaunun $\frac{1}{3}$ matkustajaa kutakin matkaa kohti, ja että siitä siis näkyy, ettei rautatieasemalta raitioteille tule mainittavaa liikennettä. Tämän seikan huomioon ottaen ei Rahatoimikamari, joka kuitenkin edelleenkin pitää yleisön edun mukaisena, että raitiotielinja koskettaisi asemaa, ole katsonut voivansa vaatia, että yhtiön ehdottomasti olisi ylläpidettävä nykyistä linjaa Rautatietorin yli, mutta on yhtiö selittänyt suostuvansa kolmen vuoden sisällä sen jälkeen kun liikenne tällä linjalla lakkaa huolehtimaan siitä, että rautatieasema jälleen tulee saatetuksi raitiotieverkon piiriin.

Rahatoimikamarissa on keskusteltu sellaisesta järjestelystä, että Sörnäisten linjan vaunut kulkisivat toisaanne päin mennessään pitkin Katarinankatua ja toisaanne pitkin Sofiankatua, mutta tämä järjestely, jota Raitiotieyhtiön hallitus on vastustanut, näyttää pitävän asettaa lisätarkastuksen alaiseksi samassa yhteydessä kun määrätään muistakin raitiotieverkon rakentamisen yhteydessä olevista yksityisseikoista.

Niiden suurien kustannusten vuoksi, joita nyt ehdotettu raitiotieverkon uudelleen laskeminen ja sen muuttaminen kaksoisraiteiseksi tulisi mukanaan tuomaan, ja jotka on laskettu noin $1\frac{1}{2}$ milj. markaksi, on yhtiö anonut nyt voimassa olevain myönnytysehtojen muuttamista, jotka sisältyvät elokuun 31 päivänä 1899 annetun myönnytyssäyksen N:o 2 3 §:ään, sikäli että, jos yhtiö 1909 vuoden kuluessa on saattanut käytäntöön kaksoisraiteet yllämainituilla linjoilla ja mahdollisesti muuttanut raidelevyden 1,435 mm:ksi, yhtiö oikeutettaisiin elokuun 31 päivään saakka 1934 käyttämään puheena-olevia raitiotielinjoja niillä aijotun liikenteen harjoittamiseen. Myönnytyksajan päätyttyä olisi kaupunki velvollinen joko lunastamaan yhtiön laitokset siitä arvosta, jonka uskotut miehet silloin, ottamatta huomioon laitosten liikearvoa, niille panevat, tahi jos kaupunki siihen aikaan ei halua lunastaa yhtiön laitoksia, myöntää yhtiölle myönnytyksajan pitennystä vähintään 10 vuodeksi kerrallaan, joiden ajanjaksojen kuluttua kaupunki jälleen olisi tilaisuudessa lunastamaan laitokset ylläsanotuilla ehdoilla. Yhtiö sitoutuu 1934 vuoden päätyttyä, jos myönnytyksaikaa pitennetään, kaupungille luovuttamaan 10 % liikenteen kokonaistuloista.

Näitä ehtoja ei Rahatoimikamari ole pitänyt sellaisina, että kaupunki ne voisi hyväksyä, sillä ne tuottavat yhtiölle jonkunlaisen myönnytyksen ikiajoiksi. Teknilliset tieteet kehittyvät meidän päivinämme niin nopeasti ja teknillisellä alalla tehdään joka vuosi niin suuria keksinnöitä, että tuskin on luultavaa, että kaupunki 28 vuoden perästä huomaa etunsa mukaiseksi täydestä perustamishinnasta lunastaa kulkulaitosverkon, joka on rakennettu silloin jo luultavasti vanhettuneiden periaatteiden mukaan, ehkäpä ei edes voi sallia sen olevan kaupungin katuja täyttämässä, ja siten mahdollisesti estämässä ajanmukaisempain kulkuneuvojen käytäntöön ottamista. — Toiselta puolen ei voi kieltää että noin 28 vuotta kestävä myönnytyksaika, jonka jälkeen raitiotielaitos mahdollisesti korvauksetta olisi poistettava, ehkä syystä voidaan pitää liian lyhyenä, voidakseen tuottaa ei ainoastaan koron ja kuoletuksen käytetyille kustannuksille, vaan myöskin kohtuullisen voiton pääomalle. Rahatoimikamari on sen vuoksi katsonut pitävänsä

ehdottaa, että myönnytyisaikaa on jonkun verran pitennettävä eli vuoden 1945 loppuun, jonka jälkeen myönnytys ehdottomasti lakkaa. Raitiotieverkon edelleen kunnossapitäminen saisi silloin riippua uudesta sopimuksesta toiselta puolen Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön ja toiselta puolen kaupungin välillä, joka viimeainittu ei silloin olisi riippuvainen mistään muusta kuin siitä, mikä kaupungille näyttää edullisimmalta. — Tässä Rahatoimikamari ei ole katsonut pitävän kieltää Raitiotieyhtiöltä sitä, että myönnytysehtojen joukkoon pannaan sellainen määräys, joka myöntää yhtiölle oikeuden että, jos myönnytystä anotaan uusille linjoille kaupungin alueen sisällä, ennen kun nyt kyseessä oleva pitennetty myönnytyisaika päättyy, näiden linjojen rakentaminen ensi sijassa tarjotaan yhtiölle sellaisilla ehdoilla, jotka silloin kaupungista näyttäivät soveliaimmilta. Jotta kaupungilla kuitenkin olisi mahdollisuus lunastaa raitiotielaitos, jos kaupunki sen katsoo etunsa mukaiseksi, on määräys siitä otettu nykyisin voimassa olevasta myönnytyiskontrahdistä.

Yhtiö on myöskin ajatellut erinäisiä toimenpiteitä, jotka tarkoittavat matkustajamaksujen alentamista määräaikoina ja määrätyillä raitiotieosilla, kuten vuosipiletit, huokeammat aamupiletit työvälille, lukukausipiletit koululapsille y. m. Rahatoimikamari ei ole katsonut voivansa panna vaatimusta niistä ehdoksi myönnytyksen pitentämiseksi, osaksi sen vuoksi että Kamari tietää yhtiön jo näinä aikoina panneen täytöntöön osan näistä alennuksista, osaksi sen vuoksi että nykyistä hintaa, joka on 15 penniä ja allennuksen kanssa 12 1/2 penniä, ei voida pitää liian korkeana.

Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiölle asetetut myönnytysehdot ovat osaksi alkuperäisessä kontrahdissa hevosraitioiteita varten kesäkuun 10 päivältä 1890, osaksi lisäyksessä siihen kesäkuun 14 päivältä 1898 sekä lopuksi lisäyksessä elokuun 31 päivältä 1899. Kun se ehdottomasti tulisi aiheuttamaan jonkunlaista sekaannusta, jos näiden myönnytyisasiapaperien luku yhäkin lisääntyisi neljännellä, jotka kaikki sisältäisivät vielä voimassa olevia määräyksiä, on Rahatoimikamari pitänyt toivottavana että kaikki puheenaolevaa myönnytystä koskevat määräykset yhdistettäisiin yhteen ainoaan kontrahtiin, johon pantaisiin ainoastaan ne ehdot, jotka vielä soveltuvat. Tässä on Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön johtokuntakin ollut yhtä mieltä ja on Rahatoimikamari sen vuoksi valmistuttanut oheen liitetyn ehdotuksen uudeksi myönnytyiskontrahdiksi. Lukuunottamatta niitä suurempia poikkeuksia tähän saakka voimassa olevista ehdoista, joista edellä on puhuttu, on tehty vain muutamia muutoksia, joista useimmat ovat sen laatuksia, etteivät ne kaivanne erityistä perustelemista. Vain parista kohdasta on Rahatoimikamari katsonut aihetta olevan laajemmin selittää niitä syitä, joiden perusteella muutokset on tehty.

Kesäkuun 10 päivänä 1890 tehdyn, raitioiteiden rakentamista Helsinkiin ja liikenteen harjoittamista niillä koskevan kontrahdin 6 §:ssä määrätään, että Raitiotie- ja Omnibusyhtiön on Rahatoimikamariin korkoatuottavina arvopapereina talletettava viisituhatta markkaa vakuudeksi kaupunginkassaan mahdollisesti maksettaviksi lankeavia sakkvoja ja niitä kustannuksia vastaan, joita joko syntyy siten, että yhtiö ei täytä myönnytyiskontrahdissa olevia ehtoja, tahi joita, jos raitiotieliike syystä tai toisesta lakkautetaan ilman että joku

toinen ottaa sitä huostaansa, voidaan tarvita katujen ja muiden paikkojen kuntoon panemiseen. — Jos sellainen vakuus ylipäänsä on tarpeellinen, eikä voitane olettaa että se, jos yhtiö joutuu kykenemättömäksi, voi turvata kaupungin erinäisistä tappioista, pitäne se määrätä melkoista suuremmaksi summaksi, varsinkin kun siitä on suoritettava katujen ja yleisten paikkojen kuntoon pano siinä tapauksessa että raitiotieyritys tulee lakkautettavaksi. Rahatoimikamari on sen vuoksi myönnytyskontrahdissa ehdottanut puheenaolevan vakuussumman määrättäväksi kymmeneksituhanneksi markaksi, jonka ohessa yhtiön on aina kymmenen vuoden kuluttua lisättävä sitä viidellätuhannella markalla, niin että se myönnytysajan päättyessä nousee kahteenkymmeneenviiteentuhanteen markkaan. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että se summa, joka Tukholman uuden raitiotieosakeyhtiön on myönnytyskontrahdin mukaan huhtikuun 2 päivältä 1903 vakuudeksi talletettava, nousee neljäänkymmeneentuhanteen kruunuun.

Lisäyksessä N:o 1 Helsingin kaupungin ja Helsingin Raitiotie ja Omnibusosakeyhtiön välillä kesäkuun 10 päivänä 1890 tehtyyn kontrahtiin säädetään, että kaupungin palveluksessa oleva poliisimies ollessaan virantoimituksessa on oikeutettu aina maksuttomasti käyttämään vapaata paikkaa yhtiön raitiotievaunuissa, etupäässä vaunun etusillalla. Tätä etua onkin poliisi hyvin uutterasti käyttänyt. Aika ajoin on vaunun etusilta niin täynnä poliiseja, ettei sillä sillalla ole sijaa muille matkustajille ollenkaan. Miten suuressa määrässä poliisimiehet ovat käyttäneet tätä oikeutta on tullut selvitelyksi vasta sen tutkimuksen kautta, jonka yhtiön johtokunta varta vasten on toimittanut allamainittuna yhdeksänä päivänä viime vuonna, ja tekivät poliisit:

marraskuun	20 p:nä	2,015	matkaa	raitiotievaunuissa	
»	21	»	1,908	»	»
»	25	»	1,688	»	»
»	26	»	1,797	»	»
»	27	»	1,832	»	»
»	28	»	1,767	»	»
»	29	»	1,825	»	»
»	30	»	1,849	»	» ja
joulukuun	1	»	1,908	»	»

Tähän ei ole laskettu sivilipukuisten poliisimiesten matkoja, jotka myöskin matkustavat ilmaiseksi näyttämällä poliisimerkin.

Edellä olevain numeroiden perusteella voi, niitä hiukan alentaen, laskea poliisimiesten raitiotievaunuissa tekemät matkat keskimäärin 1,800 matkaksi päivässä. Jos jokaisesta matkasta olisi suoritettu alennushinta 12 1/2 penniä, tekisi se päivää kohti 225 markkaa eli yli 80,000 markkaa vuodessa. Näyttää siis olevan täysi syy jossain määrin rajoittaa poliisien taipumusta raitiotievaunujen käyttämiseen. Siitä on myöskin kaupungin v. t. Poliisimestari, jonka kanssa Rahatoimikamari asiasta on neuvotellut, ollut täysin yhtä mieltä ja ehdottanut että vastedes oikeutettaisiin virkapuvussa olevat poliisit kulkemaan

raitiotievaunussa puolella tavallisesta maksusta eli $7\frac{1}{2}$ pennillä. Siinä tarkoituksessa teettäisi yhtiö erityisiä poletteja poliisimiehiä varten, esimerkiksi toisen muotoisia kuin yleisölle aijotut, ja pitäisi niitä sopivalla tavalla poliisien saatavana. Näitä käyttämään olisivat oikeutettuja kaikki poliisimiehet, poliisikunnan päällikötkin, eikä väärinkäytöstä voisi syntyä kun ainoastaan virkapuvussa olevat poliisit olisivat oikeutetut niitä käyttämään. Sitä vastoin on v. t. Poliisimestari ollut sitä mieltä, että etsivään osastoon kuuluvain poliisimiesten pitäisi vastedeskin olla oikeutettuja maksuttomasti kulkemaan raitiotievaunussa kun vaan näyttävät poliisimerkin.

Yhdennukaisesti tämän kanssa on Rahatoimikamari pannut myönnytyiskontrahtiin määräyksen, samalla lisäten kymmenestä seitsemäänkymmeneenviiteen vuosipilettien *) luvun, jotka oikeuttavat maksuttomasti kulkemaan yhtiön raitioteillä ja jotka kymmenen pilettejä ovat olleet pidätetyt kaupungin palveluksessa oleville henkilöille, riippuen tämä lisääminen osaksi siitä että etsiviä poliiseja on neljäkymmentä, osaksi siitä seikasta että on näyttänyt toivottavalta, että joukko kaupungin palveluksessa olevia henkilöitä, joiden toimet vaativat, että he helposti voivat kulkea paikasta toiseen, voi saada käytettäväkseen vuosipiletit.

Puheenaolevassa kirjelmässään Kaupunginvaltuusmiehille tarjoutuu yhtiön johtokunta yhtiökokoukselle ehdottamaan, että kaupunki oikeutettaisiin tasakurssiin lunastamaan ne osakkeet tahi osan niistä, jotka voi käydä välttämättömäksi ulosantaa raitiotieverkon ajottujen muutosten toimeenpanemista varten. Rahatoimikamarissa on tosin saanut kannatusta se mielipide, että kaupungin — samalla tavalla kuin joskus ennenkin on tehty muissa yleislaatuissa yrityksissä — olisi merkittävä yhtiön osakkeita niiden tonttien arvoa vastaava määrä, jotka kaupunki jo nyt on yhtiölle luovuttanut tahi vastedes tulee luovuttamaan. Raitiotieyhtiöllä on nyt vuokralla tontti N:o 56 Rosahuvilassa, joka on arvioitu Smk 283,700:—, jota paitsi yhtiö vuonna 1906 on ostanut Itäisen viertotien varresta tontin N:o 53, joka on arvioitu 22,339 markan 25 pennin arvoiseksi, mutta jonka kauppahintaa se ei vielä ole suorittanut. Rahatoimikamarin enemmistö ei kuitenkaan ole katsonut olevan syytä Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ehdottaa, että kaupunki ainakaan nykyään, kun päätöstä uusien osakkeiden antamisesta ei vielä ole tehty, lunastaisi Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön osakkeita. Kamarista näyttää oikeammalta että kaupunki ei liittymällä yhtiöön tee itseään solidaariseksi sen kanssa, varsinkin kun kaupungin ja yleisön edut näyttävät tulevan tyydytetyiksi myönnytyiskontrahdissa olevilla määräyksillä.

Lopuksi ehdottaa Rahatoimikamari pitkällisten oikeudenkäyntien välttämiseksi, että kaikki myönnytyiskontrahdin tulkitsemisesta koskevat riitaisuudet on jätettävä rat-

*) Näitä kymmentä vuosipilettejä ovat tähän saakka käyttäneet: kaupungin työpäällikkö, vesijohtoinsinööri, kaupungin rakennusmestari, kaasulaitoksen johtaja, vesijohtopajan työnjohtaja, kaupungin katujen ja yleisten paikkojen, viertoteiden ja yksityisten makkien puhtaanapidon esimies, jota paitsi kaksi pilettejä on ollut toinen Rahatoimikamarin ja toinen Rahatoimikonttorin hallussa ja ovat niitä käyttäneet niiden vahtimestarit moninaisilla virkansa vaatimilla matkoilla.

kaistaviksi uskotuille miehille, jotka valitaan sillä tavalla kuin jo on määrätty kesäkuun 10 päivänä 1890 tehdyn myönnytyskontrahdin 6 §:n b kohdassa.

Rahatoimikamarin ei ole jätettävä mainitsematta kyllä pyytäneensä Raitiotieyhtiön johtokunnalta erinäisiä tietoja nyt puheenaolevista raitiotielinjoista, kuten raiteiden asemasta eri kaduilla, radan rakenteesta, käänteiden säteestä, sähköjohtojen laadusta sekä niiden eristämisestä ja siinä suhteessa aijoutuista varmuustoimenpiteistä, ynnä suunnitelmasta raitiotieverkon laajentamiseksi, jota yhtiön johtokunta hakemuskirjelmässään sanoo ajatelleensa y. m. mutta yhtiön johtokunta ei ole sanonut tätä nykyä voivansa antaa näitä yksityiskohtaisia tietoja. Johtokunta on kuitenkin sitoutunut hyvissä ajoin ennen töiden alkamista antamaan kaupunginviranomaisille kaikki luonnokset, profiilit ja muut tiedot, jotka voidaan tarpeellisiksi katsoa. Sitä paitsi on johtokunta sanonut yhtiölle erittäin tärkeää olevan, että kysymys myönnytyksen uudistamisesta mitä pikemmin ratkaistaisiin, sillä yhtiö ainoastaan siinä tapauksessa voi toivoa saavansa raiteiden uusimis- ja laajentamistyön heti alotetuksi ja yhden vuoden kuluessa loppuun suoritetuksi. Rahatoimikamari on tosin epäillyt voiko se toimituttamatta teknillistä tutkimusta raitiotieverkon laajennusta koskevan ehdotuksen johdosta, lähettää hakemuksen Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ja puoltaa sitä. Ottaen huomioon kuitenkin ei ainoastaan Raitiotieosakeyhtiön johtokunnan hartaan pyynnön vaan myöskin sen että — mikäli näkyy lisäyksestä N:o I myönnytyskontrahtiin kesäkuun 10 päivältä 1890 — samalla tavalla näytään menetellyn siirryttäessä sähkövoiman käyttämiseen, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole katsonut voivansa jättää mikäli mahdollista valmistamatta ja Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ratkaistavaksi toimittamatta nyt puheenaolevaa kysymystä, etenkin kun Rahatoimikamari ehdotuksessa uudeksi myönnytyskontrahdiksi on pidättänyt oikeuden kaikkien teknillisten laitosten täydelliseen tarkastamiseen.

Sen nojalla mitä tässä on esiin tuotu esittää Rahatoimikamari, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

suostumalla pääasiassa Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön puheenaolevaan anomukseen puolestaan hyväksyä oheen liitetyn uudistetun kontrahdin myönnytykseksi sähköraitiotieiden rakentamista Helsingin ja liikenteen harjoittamista varten niillä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Ehdotus uudeksi myönnytyskontrahdiksi.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehet myöntävät Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiölle luvan rakentaa Helsingin kaupunkiin ja sen alaan liitetyille alueille raitioiteitä ja niillä harjoittaa liikennettä seuraavilla ehdoilla:

1 §.

Yhtiö oikeutetaan rakentamaan seuraavat linjat:

a) Linja N:o 1, Sörnäinen—Kauppatori—I. Robertinkatu—Ylioppilastalo—Töölö, alkaa Sörnäisten haararadan yli vievän rautatiesillan luota itäisellä viertotiellä ja kulkee sitten pitkin sitä, Siltasaarenkatua, yli Pitkän sillan, pitkin Unionin-, Liisan-, Nikolain- ja Katarinankatuja, yli Kauppatorin, pitkin Länsi Rantaa, Saunakatua Katolisen kirkon edustalle, pitkin Tehtaan-, Laivurin-, Fredrikin- ja I. Robertin- sekä Erottajankatuja, yli Erottajatorin ja Länsi Heikinkatua sekä sieltä edelleen Töölöön, jossa päätekohta on raitiotieyhtiön alueen edustalla Rosahuvilan alalla.

b) Linja N:o 2, Katajanokka—Ylioppilastalo—Hietalahdensatama, alkaa Kauppiakadulta Katajanokalta ja kulkee sitten Katajanokan sillan ja Kanavatorin yli, pitkin Aleksanterinkatua, Länsi Heikinkatua, Bulevardinkatua Hietalahden torille, päätekohtana Hietalahden laituri.

c) Linja N:o 3, Lapinlahdenkatu—Raitiotietori, alkaa rautatienlykäytävältä Lapinlahdenkadulla sekä kulkee pitkin sitä, Erikin-, Annan- ja Wladimirinkatua, päätekohtana Raitiotietori, mahdollisesti Rautatietori aseman edustalla.

Jos viimemainittu kohta ei sovellu käytettäväksi tämän linjan päätekohtana, on yhtiön kolmen vuoden sisällä ryhdyttävä toimenpiteihin edellämainittujen linjojen sillä tavalla muuttamiseksi tahi jatkamiseksi että raitiotieverkko tulee koskettamaan rautatieasemaa.

Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö on velvollinen Kaupunginvaltuusmiesten hyväksymän suunnitelman mukaisesti laajentamaan raitiotieverkkoa uusilla linjoilla; yhtiötä ei kuitenkaan saa velvoittaa uutta raidetta rakentamaan ennen vuoden 1909 loppua eikä myöskään rakentamaan enemmän kuin kaksi ja puoli kilometriä kaksoisraidetta viiden vuoden kuluessa.

Jos yhtiö jättää täyttämättä sen mitä edellämainituissa suhteissa on määrätty, saavat Kaupunginvaltuusmiehet harkita onko myönnytys katsottava menetetyksi.

2 §.

Siinä tapauksessa, että Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö ennen vuoden 1909 loppua on rakentanut kaksoisraiteet yllämainituille linjoille, oikeutetaan yhtiö vuoden 1945 loppuun käyttämään edellämainittuja raitiotielinjoja niillä ajottuun liikenteeseen; ollen Kaupunginvaltuusmiesten vallassa tämän ajan kuluttua määrätä pitennetäänkö ja millä ehdoilla yhtiölle annettua myönnytystä.

3 §.

Jos kaupunki haluaa lunastaa raitiotielaitoksen olkoon se siihen oikeutettu, siten kun 25 vuotta on kulunut myönnytysajan alusta, suorittamalla sen täyden arvon, jonka uskotut miehet silloin, ottamatta huomioon laitoksen liike arvoa, panevat raitiotielaitokselle siihen kuuluvine tontteineen, rakennuksineen, liikkuvine kalustoineen, työpajoineen ja koneineen. Äskenmainituista uskotuista miehistä valitsevat Kaupunginvaltuusmiehet yhden ja yhtiö yhden sekä nämä yhteisesti kolmannen. Jos ensiksi valitut eivät voi yhtyä kolmannesta, valitsee sen Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto.

4 §.

Jos joku toinen henkilö tahi toinen yhtiö hakisi oikeutta saada ennen tammi-kuun 1 päivää 1946 Helsingin kaupungissa tahi sen alaan liitetyillä alueilla harjoittaa raitiotie- tahi omnibusliikettä, sitoutuu kaupunki ensisijassa tarjoamaan oikeuden liikenteen harjoittamiseen puheena olevilla linjoilla Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiölle, joka on velvollinen kuukauden kuluessa siitä kun kaupungin tarjous on sille jätetty antamaan vastauksensa asiassa.

5 §.

Raitioteiden tarkoituksen, rakenteen ja rakentamisen suhteen ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Puheena oleva lupa raitioteiden rakentamiseen ja liikenteen harjoittamiseen niillä tarkoittaa etupäässä henkilöliikettä; yhtiö ei kuitenkaan ole kielletty rakentamillaan raitioteillä kulettamasta myöskin tavaroita, ellei se vain tuota haittaa henkilöliikenteelle;

b) Yhtiön on raitioteiden ja niihin kuuluvain vaunujen rakenteessa otettava huomioon:

1:o) että raitiotiet eivät millään tavalla estä muita tavallisia katuajokaluja kulke-
masta raiteiden poikki (ja pitkin). Raitiotiekiskojen yläreuna täytyy sen vuoksi olla
kadun tasassa.

2:o) että raitiotiet rakennetaan kaksoisraiteisiksi joko 1,000 mm tahi 1,435 mm
raidelevyvedellä. Kun olosuhteet niin vaativat saa kaksoisraiteen sijaan paikatellen panna
yksinkertaisen raiteen.

3:o) että raiteet, joita mahdollisesti toiset tulevat laskemaan, saavat kulkea
samalla tasalla yhtiön raiteiden poikki.

4:o) että vaunujen liikevoimana käytetään sähkövoimaa, ja pidättävät Kaupun-
ginvaltuusmiehet itselleen oikeuden vahvistaa ne tarkemmat määräykset, jotka siinä voi-
daan pitää tarpeellisina.

c) Yhtiö on oikeutettu raitiotievaunujensa kulettamista varten pystyttämään ja
käyttämään pylväitä ja maanpäällisiä sähköjohtoja kuitenkin ottamalla huomioon:

1:o) että patsaiden paikat kaupungin maalla luovutetaan ilmaiseksi, mutta milloin niiden pystyttämiseksi täytyy koskea toisen omaisuuteen, on yhtiön siihen hankittava asianomaisilta suostumus;

2) että laitokseen tarpeelliset kontaktijohdot saavat olla kiiltävää lankaa, mutta että sähkövirran johtamiseen käytettävien lankojen tulee olla tehokkaasti eristettyjä:

3:o) että yhtiön yleensä on sekä patsaiden laatuun ja pystyttämiseen että johdoten vetämiseen ja käyttämiseen nähden noudatettava niitä määräyksiä, joita Rahatoimikamari, asiallisten ammattiviranomaisten mieltä kuultuaan, voi katsoa tarpeelliseksi määrätä.

Sen ohessa on yhtiö velvollinen noudattamaan niitä määräyksiä, joita julkinen viranomaisen voi katsoa tarpeelliseksi turvallisuuden vuoksi antaa.

d) Yhtiö on velvollinen kolmen kuukauden kuluessa siitä kun tämä myönnytyskontrahti kaupungin puolesta on allekirjoitettu, Kaupunginvaltuusmiesten tarkastettavaksi alistamaan ei ainoastaan täydellisen asemapiiirroksen, joka ilmaisee raiteiden aseman kyseessä olevilla kaduilla, vaihtoraiteiden luvun, ja pituuden, vaan myöskin täydelliset piirustukset ja tarkat selitykset kaikista itse raiteeseen kuuluvista rakenneosista ja laitoksista, jossa muun muassa on ilmoitettava millä tavalla virtaa johdetaan, miten virta on tehty vahingottomaksi johdon katketessa, raitioiteitä varten ajottujen moottorien, jarrulaitosten ja salamanehkäisijain luku ja laatu sekä millä tavalla on suojattu raitiotien läheisyydessä olevat fysikaliset ja meteorologiset laitokset, sähkölennätin- ja telefonti johdot sekä kaasu- ja vesijohtoputket n. s. harhailevain virtojen vaikutusta vastaan; ja saa yhtiö vasta sitten kun Kaupunginvaltuusmiehet sen ovat hyväksyneet ryhtyä raitioiteitä rakentamaan. Edellä sanottuun tarkastukseen saavat Kaupunginvaltuusmiehet käyttää aikaa aina kahteen kuukauteen saakka.

e) Työ on suoritettava sen henkilön tahi viranomaisen valvonnan ja tarkastuksen alaisena, jonka Kaupunginvaltuusmiehet siihen valitsevat, ja on yhtiö sen vuoksi velvollinen vähintään kuukautta ennen työn alkamista siitä ilmoittamaan Rahatoimikamarille.

f) Raitiotieverkon uusiminen yksiraiteisesta kaksoisraiteiseksi edellisessä pykälässä määrätyillä linjoilla, täytyy olla loppuun suoritettu kahden vuoden kuluessa siitä kun tämä uudistettu myönnytyskontrahti kaupungin puolesta allekirjoitetaan. Ellei yhtiö jostakin syystä ole mainitun ajan kuluessa loppuun suorittanut raitiotieverkon uusimista, olkoot Kaupunginvaltuusmiehet oikeutetut määräämään onko myönnytys katsottava sen kautta menetetyksi.

g) Työ on suoritettava sikäli, että se vähimmäisessä määrin häiritsee yleistä liikennettä ja tapahtuu mahdollisimman joutuisasti, jossa tarkoituksessa tarpeellisten tarveaineiden tulee, mikäli mahdollista, olla niin sovitettuja että ne voidaan työn edistymisen mukaan tuoda paikalle ja käyttää, niin että katuja ja paikkoja, joissa raitiotiet tulevat kulkemaan, mahdollisimman vähän täytetään tarveainejoukoilla.

h) Tämän pykälän d ja e kohdissa määrätyt ehdot koskevat myöskin vastaisuudessa raitiotielaitokseen tehtäviä muutoksia.

6 §.

Liikenteen harjoittamisesta raitioiteilla ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitioiteitä elköön avattako yleiselle liikenteelle ennen kun ne on asianmukaisesti tarkastanut ja hyväksynyt se henkilö tahi viranomainen, jonka Kaupunginvaltuusmiehet siihen valitsevat.

b) Liikennettä ylläpitää yhtiö sen jälkeen keskeyttämättä yhtiön ehdottamilla ja kaupungin Maistraatin vahvistamilla kulkuvuoroilla, joissa elköön muutosta tehtäkö hankkimatta Maistraatin suostumusta siihen. Kulkuvuoroja vahvistettaessa on otettava huomioon toiselta puolen raitioiteitä käyttävän yleisön tarve ja toiselta puolen yrityksen kannattavuus, eikä yhtiötä saa velvoittaa alottamaan liikennettä aamusilla aikaisemmin kuin klo $\frac{1}{2}$ 7, ja jatkamaan sitä myöhempään iltasilla kuin klo $\frac{1}{2}$ 11, eikä myöskään välittämään tiheämpiä kulkuvuoroja linjoilla kumpaankin suuntaan kuin joka viides minuutti kaupungin sisällä.

c) Yhtiö on velvollinen pitämään raitiotiet kaikkine tarvekaluineen hyvässä ja ajanmukaisessa kunnossa. Vaunujen tulee kulkea tasasesti ja sysäyksittä, ja on ne kylmänä vuoden aikana lämmitettävä. Yhtiö on yleensä velvollinen noudattamaan kaikkia sen liikkeeseen soveltuvia määräyksiä nykyään voimassa olevassa ja vastedes annettavassa poliisijärjestyksessä.

d) Maksua raitiotievaunun käyttämisestä suoritetaan taksan mukaan, jonka yhtiö on oikeutettu vahvistamaan, kuitenkin ottaen huomioon että matkasta kaupungin sisällä, paikasta toiseen saman tahi toisen linjan varrella, saa kantaa korkeintaan 15 penniä, ja lasketaan siinä kaupungin sisällä olevaksi alueeksi aina Läntisen Viertotien ja Humal kadun risteykseen saakka Töölössä ja Itäisen Viertotien ja Sörnäisten haararadan risteykseen saakka.

e) Yhtiön ilmoituksesta on Maistraatin, Kaupunginvaltuusmiehiä kuulustettuaan, laadittava ehdotus raitiotieohjesäännöksi, joka sisältää määräykset sekä liikennehenkilökunnasta, vaunuista ja tarvekaluista, että siitä mitä yleisön puolestaan on varteen otettava; ja on mainittu ehdotus alistettava läänin Kuvernöörin harkittavaksi ja vahvistettavaksi.

f) Jos Maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että vahteja on asetettava tapaturmain ehkäisemiseksi raitiotieliikenteen kautta, on yhtiö velvollinen ne asettamaan ja palkkaamaan.

7 §.

Katujen, viertoteiden, teiden, viemärien ja muiden putkijohtojen muutosten, korjausten ja puhtaana pidon suhteen on yhtiöön nähden voimassa seuraavat määräykset:

a) Yhtiö suorittaa kustannukset ajo- ja jalkakäytäväin, viemärikanavain, vesi-, kaasu- ja sähköjohtojen y. m. muuttamisesta tahi uudelleen rakentamisesta, jotka muutokset tahi uusimiset aiheutuvat raitioiteiden rakentamista tahi raitiotievaunuliikenteen ylläpitämistä varten toimitetuista töistä.

b) Yhtiö kustantaa ja ylläpitää katukiveyksen, viertotien kivimurskalla las-

kemisen ja teiden soraamisen 30 cm leveydeltä molemmin puolin kiskoa vähintään yhtä hyvällä aineella kuin millä katu, viertotie, tahi tie muuten on laskettu tahi tulee laskettavaksi; ollen yhtiön sen ohella omalla kustannuksellaan korjattava vahinko, jota raitiotien vuoksi kadulle, viertotielle tahi tielle voi tulla. Kun katu on laskettava uudella kalliimmalla aineella, niin kustantaa kadun laskemisen raiteiden välistä ja vierestä se joka on velvollinen kadun muuten kunnossa pitämään.

c) Raitiotiet eivät saa olla esteenä yleisen paikan, kadun, viertotien, tien, kaasui- ja vesijohdon muutokselle, uusimiselle tahi korjaamiselle, eivätkä sellaisesta syystä yhtiölle koituvat kustannukset eivätkä liikkeen keskeytykset ja esteet raitioiteillä saa olla aiheena mihinkään korvausvaatimuksiin. Jos äsken mainitunlaisista syistä on välttämätöntä joksikin ajaksi poistaa raitiotie tahi liikkeen keskeytymisen välttämiseksi muuttaa raitiotietä tahi siirtää se toiselle kadulle tahi paikalle, on yhtiö velvollinen Rahatoimikamarin käskystä heti omalla kustannuksellaan teettämään täten tarpeelliseksi käyneen työn. Yhtiö on myöskin velvollinen, jos Kaupunginvaltuusmiehet sitä vaativat, hyvitystä saamatta pysyväisesti siirtämään raitiotien toiselle kadulle tahi paikalle, kun se kadun järjestelyn muuttamisen tai muun kunnallisen laitoksen vuoksi katsotaan tarpeelliseksi.

d) Yhtiön on pidettävä puhtaana katuihin lasketut kiskot eikä raiteesta nostettua likaa saa kasata kadulle vaan on se heti yhtiön toimesta poiskulettava.

e) Poistettaessa lunta kadulta, viertotieltä tahi tieltä raitiotieliikenteen ylläpitämistä varten, on se tehtävä niin leveästi ja sikäli, ettei siitä muulle kulkuliikkeelle ole mitään vaaraa tahi estettä. Jos raitiotiet kuitenkin lumen kasaantumisen vuoksi olisivat esteeksi muulle kulkuliikkeelle, on liike poliisin käskystä keskeytettävä, kunnes este on lakannut.

8 §.

a) Jokaiselta vuorokaudelta, jonka liike koko raitiotieverkolla tahi jollakin sen osalla on pysähdyksissä, eikä yhtiö voi todistaa sen aiheutuneen luonnon esteestä, lakosta tahi tapaturmasta, joihin ei yhtiön voida katsoa olevan syyppään, on yhtiön suoritettava kaupunginkassaan sakkoa 100—500 Suomen markkaa, Rahatoimikamarin harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa. Jos sellainen keskeytys kestää 30 päivää yhtä mittaa tahi neljäkymmentä päivää puolen vuoden ajalla, ilman että siihen on hankittu Maistraatin lupaa, tulee myönnytys menetetyksi.

b) Ellei yhtiö ole tyytyväinen Rahatoimikamarin a) kohdan nojalla tekemään päätökseen, on yhtiö oikeutettu lykkäämään asian harkittavaksi ja ratkaistavaksi sovintolautakuntaan, johon kuuluu viisi uskottua miestä. Näistä uskotuista miehistä valitsee yhtiö kaksi ja Kaupunginvaltuusmiehet kaksi, ja nämä neljä sitten viidennen; ja on, jos jompikumpi riitapuolista jättää uskotut miehet valitsematta, tahi nämä neljä valittua eivät pääse yksimielisyyteen viidennen valitsemisesta, vajanaiseksi jääneen luvun täyttäminen jätettävä Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden 1:sen osaston tehtäväksi.

c) Kaupunginkassaan mahdollisesti maksettaviksi lankeavain sakkojen ja niiden kustannusten vakuudeksi, joita joko tulee siitä että yhtiö ei noudata tässä kontrahidissa

olevia määräyksiä, tahi myöskin, jos lupa raitiotielaitoksen pitämiseen tulee menetetyksi tahi yritys lakkaa toimimasta eikä joku toinen kaupungin suostumuksella ota sitä haltuunsa, voivat käydä tarpeellisiksi katujen ja muiden paikkojen kuntoonpanemiseen, on yhtiö, ennen kuin työ saa alkaa ja viimeistään yhdeksänkymmenenä päivän kuluessa siitä kun kontrakti raitiotielaitoksesta yhtiön kanssa on tehty, uhalla että myönnytys muussa tapauksessa tulee menetetyksi, velvollinen Rahatoimikamariin tallettamaan korkoa tuottavissa papereissa, jotka Rahatoimikamari hyväksyy, kymmentätuhatta Suomen markkaa vastaavan määrän, joka aina kymmenen vuoden kuluttua lisätään viidellätuhannella markalla. Tämä talletus on pidettävä samassa määrässään vähentämättä ja on sen vuoksi, siinä tapauksessa että kaupungin täytyy käyttää joku osa siitä sakkojen korvaamiseen tahi töiden teettämiseen, taikka myöskin jos talletuksen arvo alentuu, vajuus yhtiön Rahatoimikamarin ilmoituksesta heti täytettävä; ja on kaupunki oikeutettu, ellei yhtiö sitä täytä, pidättämään yhtiön muuta omaisuutta summan täyttämiseen. Vasta sitten kun kaupungilla ei enää voi olla mitään korvausvaatimusta yhtiötä vastaan saa yhtiö takasin talletetun vakuutensa. Yhtiö saa sitä vastoin nauttia vakuusarvopapereille juoksevan koron.

d) Jos yhtiö jättää toimittamatta raitioteiden tahi kaluston muutoksia tahi parannuksia taikka katuamista ja kadun puhtaanapitoa tahi muutoin jättää tekemättä töitä, jotka yhtiö ylläolevan nojalla on velvollinen toimittamaan, saa kaupunki ne teettää yhtiön kustannuksella.

9 §.

Jos joku toinen raitiotieliike, kuin yhtiön harjoittama, kaupungissa syntyisi, on yhtiö, jos Kaupunginvaltuusmiehet harkitsevat sen ehdottoman välttämättömäksi, velvollinen kohtuullista korvausta vastaan lyhyillä väleillä, korkeintaan rakennuskorttelin pituudelta luovuttamaan yhtiön laskemia raiteita toisen raitiotieyrityksen käytettäväksi, ollen jäleminmainittu velvollinen kustantamaan yhtymis- ja eroamisvaihteet sekä niiden hoidon.

Raitioteiden risteyksissä kustantaa uudislaitteet ja niiden ylläpidon se yhtiö, joka niitä tarvitsee.

10 §.

Siinä tapauksessa että joku toinen raitiotieliike, kuin yhtiön harjoittama, tulee kaupungissa syntymään, on yhtiö velvollinen alistumaan siihen, että raitiotiematkustajat voivat toisen liikkeen linjoilta siirtyä toisen linjoille, tarvitsematta suorittaa suurempaa kokonaismaksua kuin tämän kontrahdin 6 §:ssä määrätään.

11 §.

Yhtiö on velvollinen sallimaan virkapukua kantavain ylempäin ja alempain poliisi- miesten kulkea raitiotievaunuissa etupäässä vaunun etusillalla puolella siitä maksusta, jonka muut matkustajat suorittavat, sekä sen lisäksi jättämään Rahatoimikamarille kaupungin tahi poliisilaitoksen palveluksessa olevain henkilöiden käytettäväksi 75 vuosi-

pilettiä, jotka oikeuttavat maksuttomaan kulkuun kaikilla vakinaisilla kulkuvuoroilla yhtiön raitiotielinjoilla.

12 §.

Yhtiölle yllä sanotulla tavalla myönnetyn oikeuden rakentaa raitioiteitä ja harjoittaa liikennettä niillä, saa yhtiö siirtää laillisesti muodostetulle yhtiölle tahi yksityiselle henkilölle, jonka Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät.

13 §.

Riitaisuuksia, joita syntyy tämän myönnytyksen tulkitsemisesta tahi soveltamisesta, elköön vedettävä tuomioistuimeen, vaan on ne jätettävä uskottujen miesten tarkaistavaksi, jotka valitaan sillä tavalla kuin 7 §:n b kohdassa on sanottu.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI.

Helsinki

marraskuun 29 p. 1906.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 158.

Vaadituksi lausunnoksi Helsingin Raitiotie ja Omnibussosakeyhtiön Kaupunginvaltuusmiehille tekemän anomuksen johdosta, että yhtiön aikoma nykyisen raitiotieverkon muutos hyväksyttäisiin, saa Rakennuskonttori kunnioittaen ilmoittaa, että Konttorilla ei puolestaan ole mitään muistuttamista ehdotusta vastaan uusiksi raitiotielinjoiksi, eikä raitiotieverkon muuttamista vastaan kaksoisraiteiseksi. Kuitenkin edellyttää Konttori, että Yhtiö, saatuaan luvan toimittaa hakemuskirjassa mainitut yltyleiset muutokset, alistuu niihin vaatimuksiin, joita Kaupungin viranomaiset mahdollisesti tulevat asettamaan erinäisten yksityiskohtain kuten esim. kahden samalla kadulla rinnakkain kulkevan raiteen välimatkan, vaihteiden ja risteyksien y. m. suhteen, ja joista laitoksista ei nyt ole olemassa yksityiskohtaisia piirustuksia eikä selitystä.

Tämän lisäksi saa konttori mainita, että Raitiotieyhtiö, saatuaan tiedon Rakennuskonttorin epäilyksistä siitä, onko välttämätöntä Aleksanterikadulle panna niin suurta vaunuliikettä kuin yhtiö on ehdottanut, on katsonut voivansa muuttaa sillä tavalla liikennesuuntia, että Sörnäisistä tulevat vaunut kulkevat pitkin Sofiankatua Kauppatorin kautta punasella viivalla merkitylle linjalle Saunakadulla ja Tehtaankadulla sekä sitten Erottaja- ja Raitiotietorin halki jatkavat Töölöön. Vastakkaiseen suuntaan tällä linjalla kulkevat vaunut tulisivat kulkemaan Kauppatorilta Nikolainkadulle pitkin Katriinankatua, joten siis raitiotielinja sekä viimemainitulla kadulla että Sofiankadulla tulisi olemaan yksiraiteinen ja kulettaisiin vain yhteen suuntaan. Tällä tavalla tulisi Unionkadulle Aleksanteri- ja E. Esplanaadinkadun välille suunniteltu raide tarpeettomaksi ja jäisi sen vuoksi pois.

Jos liike järjestettäisiin edellä esitetyllä tavalla, tulisi ainoastaan Katajanokan Bulevardinkadun linja koskemaan Aleksanterinkatua. Ja kun Lapinlahdenkadun raitiotielinja ei olisi aiottu kulettavaksi pitemmälle itään päin kuin Raitiotietorille, jossa linja tulisi yhtymään Katajanokanlinjaan, ei raitiotieliikenne Aleksanterinkadulla tulisi lisääntymään nykyisestään.

Liikkeen tällä tavalla järjestämistä, jonka kautta ei ainoastaan tule tyydytetyksi yleisön raitioteiden tarve samassa määrässä kuin Raitiotieyhtiön alkuperäisessä ehdotuksessa, vaan myöskin tulisi saavutetuksi helpotusta liikenteessä Aleksanterinkadulla, saa Rakennuskonttori puolestaan puoltaa.

Lähteasiakirjat palautetaan tämän mukana.

G. Idström.

Herroille Kaupunginvaltuusmiehille Helsingissä.

Tyytymättömyys raitioteihin ja raitiotieliikenteeseen Helsingissä on suuri ja yleinen. Tämä tärkeä kulkuneuvo ei vastaa niitä oikeutettuja vaatimuksia, joita sille voidaan asettaa. Liikettä ei välitetä ainoastaan liian hitaasti, vaan huonontavat sitä lisäksi pitkät pysäykset vastaantulopaikoilla (vaihteissa) ja liikennehäiriöt.

Raitiotieyhtiön johtokunta, joka on katsonut velvollisuutensa ei ainoastaan osakkeenomistajia vaan myöskin yleisöä kohtaan vaativan, että raitiotieliikettä on koettettava saada parannetuksi, on ollut sitä mieltä että se voidaan aikaan saada ainoastaan ottamalla käytäntöön kaksoisraiteet ja sen mukana mahdollisesti siirtymällä n. s. normaaliraiteihin, toisin sanoen lisämällä raideleveys 1,000 mm:stä 1,435 mm:iin. Tämän johdosta täytyy joko hankkia uudet vaunut tahi vanhat perinpohjaisesti korjata, osaksi jotta ne kävisivät leveämmille raiteille, osaksi jotta ne olisivat yleiselle miellyttävämpiä ja kulkisivat tasaisesti ja tyyttäväksittä.

Yhtiön tarkoituksena on varustaa vaunut hankokontaktilla nykyään käytännössä olevan kehräniekan kontaktitangon sijaan. Tällä tavalla saadaan ilmajohtoverkko keveämmäksi, t. s. patsaita ja jännityslankoja tarvitaan vähemmän, käyttövarmuus tulee suurempi, jota paitsi konduktööri voi omistaa kaiken aikansa yleisön palvelemiseen.

Raitiotieyhtiön pyrkimyksenä on myöskin, että matkustajamaksuja vastaisuudessa kävisi mahdolliseksi alentaa, että liikenne tulisi tiheämmäksi niillä linjoilla, joilla se havaitaan tarpeelliseksi, ja että uusia linjoja rakennettaisiin sitä mukaa kuin kaupunki laajenee. Yhtiön tarkoituksena on niinkään ottamalla käytäntöön vuosipilettejä, lukukausipilettejä koululapsille sekä käyttämällä huokeampia aamupilettejä työväelle koettaa saada yhäkin enemmän helpotetuksi tämän kulkuneuvon käyttämistä.

Tarkastaessaan nykyisiä ja rakennettavaksi suunniteltuja raitiotielinjoja, on Yhtiön

johtokunta tullut tulokseen, joka jonkun verran poikkeaa linjojen nykyisestä suunnasta. Linjoja määrättäessä on pidetty silmällä sitä että ne saataisiin yhdistetyiksi yhteiseen liikekeskustaan, josta mahdollisesti toiselle linjalle vaihtumalla, matkustajat voisivat suoraan päästä määräpaikkaansa liikennealueen sisällä, sekä että vältettäisiin toistensa lähellä kulkevia kilpailevia linjoja. Tätä periaatetta noudattaen tulisi osa linjoista hylättäväksi ja toisia taas melkoisesti laajennettavaksi.

Johtokunta saa sen vuoksi ehdottaa linjat vedetyksi seuraavasti:

I *Linja*. Rosahuvila—Ylioppilastalo—Kauppatori—Kaivopuisto—Erottajatori—Ylioppilastalo.

Tämä linja alkaa vaunutallien luota Rosahuvilassa sekä kulkee pitkin Läntistä Viertotietä ja Länsi Heikinkatua Ylioppilastalolle, josta pitkin Aleksanterinkatua Unionikadulle, Unioninkatua, Kauppatorin eteläsivua, Länsirantaa, Saunakatua, Tehtaan-
katua, Laivurinkatua, Fredrikinkatua, I. Robertinkatua, Erottajakatua, Erottajatorin halki ja Heikinkatua loppukohtaan Ylioppilastalolle kääntyvään kulmaukseen. Kun liikennetarve vastaisuudessa lisääntyy Töölöön päin, voivat vaunut sitten kulkea aina Rosahuvilaan saakka, joten saadaan kaksinkertainen liike linjalla Ylioppilastalo—Rosahuvila.

II *Linja*. Sörnäinen—Senaatintori—Ylioppilastalo—Hietalahdentori.

Tämä linja lähtee nykyisen linjan alkukohtasta Sörnäisissä, kulkee pitkin Itäistä Viertotietä, Siltasaarenkatua, Pitkääsiltaa, Unioninkatua, Liisankatua, Nikolain-
katua, Senaatintorin itä- ja eteläsivua, Aleksanterinkatua, Ylioppilastalon ohi, Länsi Heikinkatua ja Bulevardinkatua Hietalahdentorille tahi mahdollisesti Hietalahden rantaan.

III *Linja*. Katajanokka—Lapinlahti.

Linja alkaa Luotsikadulta Länsisatamakadun luona, kulkee sitten kanavan sillan yli päävahdin ohi, Maariankatua, Aleksanterinkatua Ylioppilastalon ohi, Vladimirinkatua, Annankatua, Erikinkatua ja Lapinlahdenkatua päättyen rautatien risteykseen Marian sairaalan luona.

Linjojen suunta näkyy mukaan liitetystä asemapiirroksesta. Kuten siitä ja esillä olevasta selityksestä käy ilmi, on pääasiallisena erotuksena vanhojen linjojen ja nyt ehdotettujen välillä se, että yhdyslinjat 1) Aleksanterinkadulta Rautatietorin halki Liisankadulle, 2) Pursimiehenkadulta Tokantorin halki Hietalahden torille, sekä 3) Pikku Robertinkatu—Kauppatori ja 4) Kauppatori, P. Esplanaadinkatu—I. Heikinkatu Ylioppilastalolle, jäävät pois ja linja Tehtaan-
katu—Erottajatori tulee lisäksi.

Mitä tulee raitiotieosaan Aleksanterinkatu—Rautatietori—Liisankatu, niin on sen liikennealue aivan pieni ja liikenneväylänä Hakaniementorille ja Sörnäisiin korvaa sen täydellisesti linja II, kun jälkimäinen on vain noin 200 metriä pitempi, mutta sen sijaan mukavammalla paikalla ollen voidaan sillä liikettä välittää nopeammin kuin edellisellä.

Raitiotieosa 2), Pursimiehenkatu—Hietalahdentori, voitaneen pitää tarpeettomana, kun näiden seutujen liikennetarpeen täyttävät linjat Bulevardinkadulla ja uusi ehdotettu linja Tehtaan-
kadulta Erottajatorille.

Mitä taas tulee raitiotieosaan 3) P. Robertinkatu—Kauppatori, niin täytyy sitä liikenne-
näkökannalta pitää perin epäedullisena monien jyrkkien käännteiden ja suurten nou-

sujen vuoksi, jotka vaikuttavat sen, että sille on melkein mahdoton laskea kaksoisraiteita. Kun sitä paitsi linjat Erottajatorin yli sekä Länsirannalta—Kauppatorille voivat välittää suurimman osan P. Robertinkadun—Kauppatorin välin liikenteestä, voitane se jättää pois verkosta.

Raitiotieosa 4) pitkin P. Esplaadinkatua on selvästi aivan tarpeeton, kun koko sen liikennetarpeen paremmin täyttää tiheä raitiotieliike Aleksanterikadulla.

Tämän järjestelyn kautta tulevat myöskin yhdyslinjat Katariinankadulla ja Seura-huoneen ohitse sekä linjat Kauppatorin halki häviämään.

Johtokunta pidättää kuitenkin itselleen oikeuden saada myöhemmin mahdollisesti jättää muutosehdotuksen, jos se tarpeelliseksi havaitaan.

Kaikki linjat on ajateltu kaksoisraiteiseksi, jonka kautta vaihteissa odottaminen jää pois, ja liikenne muuten käy nopeammin ja säännöllisemmin. Raiteet tulisivat olemaan keskellä katuja, paitsi Itäisellä ja Läntisellä Viertotielä, missä ne edelleenkin vedettäisiin pitkin ajotien sivua.

Niiden perinpohjaisten uudistusten toimenpanemiseen täytyy entisen lisäksi vielä käyttää huomattava pääoma laitokseen, joka tähän päivään saakka ei ole tuottanut mitään voittoa. Tehdyt summittaiset laskemat osottavat, että sellainen uusiminen tulee maksamaan noin 1,500,000 markkaa. Sitä paitsi täytyy yhtiön poistaa useita osia nykyisestä laitoksesta, jotka näiden muutosten kautta tulevat kelpaamattomiksi.

Johtokunta ei sen vuoksi katso voivansa ehdottaa yhtiön osakkaille rahavarojen lisäämistä muuten kuin siten, että Helsingin kaupunki puolestaan suostuu tekemään erinäisiä muutoksia kaupungin ja yhtiön välillä voimassa olevaan myönnytykskontrahtiin.

Viitaten kaikkiin näihin seikkoihin rohkeneimme Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ehdottaa, että 3 § lisämyönnytyksessä n:o 2 elokuun 31 piltä 1899, joka nyt kuuluu:

«Yhtiö oikeutetaan kolmenkymmenenviiden vuoden aikana, luettuna siitä päivästä, jolloin tämä kontraktillisuus allekirjoitetaan, käyttämään edellä sanottuja raitiotielinjoja niillä tarkoitettua liikennettä varten. Jo kahdenkymmenenviiden tai kolmenkymmenen vuoden kuluttua myönnytyksajasta on kaupunki oikeutettu, jos se sitä haluaa, lunastamaan yhtiön raitiotielaitokset suorittamalla edellisessä tapauksessa seitsemänkymmentäviisi ja jälkimäisessä seitsemänkymmentä prosenttia siitä arvosta, jonka uskotut miehet silloin, ottamatta huomioon laitoksen liikearvoa, sille panevat. Myönnytyksajan loputtua on yhtiö velvollinen yhden vuoden sisällä täydellisesti poistamaan laitokset, jollei uutta sopimusta kaupunginviranomaisten kanssa voida tehdä,» muutettaisiin näin kuuluvaksi:

3 §.

«Siinä tapauksessa että Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiö ennen vuoden 1909 loppua on rakentanut kaksoisraiteet linjoille I) Rosahuvila—Ylioppilastalo—Kauppatori—Kaivopuisto—Erottajatori—Ylioppilastalo, II) Sörnäinen—Senaatintori—Ylioppilastalo—Hietalahdentori ja III) Katajanokka—Ylioppilastalo—Lapinlahti, joiden rakentamiseen ja muuttamiseen myöskin normaaliraidelevyisiksi, 1,435 mm, Kaupunginvaltuusmiehet täten suostuvat, oikeutetaan Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö elokuun 31 päivään 1934 käyttämään puheena olevia raitiotielinjoja niillä ajottuun liikenteeseen.

Myönnytysajan päätyttyä sitoutuu kaupunki joko lunastamaan yhtiön laitokset siitä arvosta, jonka uskotut miehet silloin, ottamatta huomioon laitoksen liikearvoa, pannevat sille, tahi jos kaupunki ei sinä aikana halua lunastaa yhtiön laitoksia, myöntää yhtiölle myönnytyksen pitennystä vähintään 10 vuodeksi, jonka ajan kuluttua kaupunki jälleen on tilaisuudessa lunastamaan laitokset yllä mainituilla ehdoilla. Vuoden 1934 päätyttyä sitoutuu yhtiö, siinä tapauksessa että myönnytystä ei pitennetä, kaupungille luovuttamaan 10 % sen kokonaisliikennetuloista.

Edellä mainituista uskotuista miehistä, joita tulee olla kolme, valitsee kaupunki yhden, yhtiö yhden ja nämä sitten yhdessä kolmannen.»

Jos tämä pykälä laaditaan edellä olevaan muotoon, on yhtiön edun mukaista saada laitokset mahdollisimman pian ajanmukaiseen ja ensiluokkaiseen kuntoon sekä vastaisuudessa paremmin kuin tähän saakka ylläpitää niitä, kuin myöskin seurata tekniikan kehitystä tähän kuuluvalla alalla ja tehdä laajennuksia, joita kaupungin kehitys vaatii.

Lisäksi tahdomme me, siinä tapauksessa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet katsoisivat olevan kaupungin edun mukaista nyt jo saattaa kaupunki taloudellisesti liittymään yhtiöön ja siten saavuttaa vaikutusta yhtiön hoidossa, yhtiökokoukselle ehdottaa, että kaupunki oikeutetaan tasahintaan lunastamaan ne osakkeet tahi osan niistä, joiden ulosantaminen käy välttämättömäksi ajotun muutoksen toimeenpanolle.

Me saamme vieläkin esille tuoda, että muutkin edellä tehdyt ehdotukset ovat esitetyt sillä edellytyksellä, että yhtiökokous ne hyväksyy.

Kun tämän asian ratkaisu on erittäin tärkeä, anomme me nöyrimmästi, että asia käsiteltäisiin mahdollisimman pian, jossa tapauksessa me toivomme saavamme työn suoritetuksi ensi vuoden kuluessa.

Toivoen että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet ottaen huomioon nämä kaupungille ja sen väestölle perin suuret kaupungin tärkeimpien kulkuneuvojen parannukset katsovat olevan syytä suostua anomukseemme, piirrämmme

Kunnioituksella:

Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö.

Artur Grönberg.

Leopold Lerche.

Gustaf Sourander.

Helsingissä marraskuun 12 p. 1906.

*Ehdotus uuden palo-aseman rakentamisesta kortteliin
N:o 327 11:ssä kaupunginosassa.*

PALOTOIMIKUNTA
HELSINGISSÄ.

—•••—
Helsinki,

Marraskuun 30 p:nä 1906.

—
N:o 31.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kirjeessä Syyskuun 26 p:ltä 1902 on Palotoimikunta esitetyistä syistä Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ehdottanut, että tontit N:rot 1—4, 11:nnen kaupunginosan 336:ssä korttelissa varattaisiin aiottua palo-asemaa varten sekä että Palotoimikunta oikeutettaisiin vast'edes laatimaan tarkempi ehdotus asiassa sekä seuraavan vuoden menosääntöön ottamaan 1,000 markan suuruinen summa niin hyvin paloasemarakennuksen luonnospiirustusten teettämistä kuin myöskin muita alustavia toimenpiteitä varten. Rahatoimikamarin lähetepäätöksessä Joulukuun 11 päivästä 1902 pyydettyä Palotoimikunnan lausuntoa Rakennuskonttorin tekemän ehdotuksen johdosta, että edellämainittujen 326:ssa korttelissa olevien tonttien sijaan kysymyksessä olevaa tarkoitusta varten varattaisiin 327:ssä korttelissa olevat tontit N:rot 2, 7 ja 4, on Palotoimikunta sittemmin vastauskirjelmässä Rahatoimikamarille Maaliskuun 28 päivästä 1903 hyväksynyt Rakennuskonttorin edelläolevan esityksen; jonka jälkeen Herrat Kaupunginvaltuusmiehet viimeksimainitun vuoden Toukokuun 26 päivänä, hyväksyen Palotoimikunnan edelläolevan esityksen, ovat oikeuttaneet Palotoimikunnan 1904 vuoden menosääntöön kysymyksessä olevaa tarkoitusta varten ottamaan 1,000 markan suuruisen määrärahan.

Tämän johdosta Palotoimikunta on antanut palomestari G. Waseniukselle toimeksi, Teollisuudenharjoittajien Paloapuyhtiön tarkastajan, arkkitehti B. Blomin avulla, tehdä ehdotuksen ja luonnospiirustukset kysymyksessä olevaa palo-asemaa varten; ja on palomestari Wasenius nyttemmin Palotoimikunnalle jättänyt piirustukset sekä ehdotuksen mainittua palo-asemaa varten, ja näyttää ehdotus, muun muassa, että kulungit palo-aseman rakentamiseen mainittujen piirustusten mukaan ovat arvioidut noin 300,000 markkaan.

Uudistaen mitä Palotoimikunta ensinmainitussa kirjelmässään on esittänyt palo-aseman tarpeellisuudesta 11:ssä kaupunginosassa, saa Palotoimikunta täten kunnioit-

taen lähettää edellä mainitut Palotoimikunnan täydellisesti hyväksymät piirustukset ja ehdotuksen sekä anoa, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisivät palo-aseman rakentamisen 11:nnen kaupunginosan 327:nteen kortteliin edellämainittujen piirustusten ja ehdotuksen mukaan, sekä että Palotoimikunta oikeutettaisiin vast'edes menosääntöehdotuksiin ottamaan ne menot, jotka aiheutuvat uuden paloaseman perustamisesta, mikäli ne koskevat palomiestien, palotallin ja palokaluston lisäämistä. Sen ohessa ja koska erittäin tärkeätä olisi, että paloasemaa rakennettaessa voitaisiin hyväkseen käyttää ne edistykset, jotka palotekniikan alalla on tehty erittäin Saksassa, saa Palotoimikunta ehdottaa, että palomestari G. Waseniukselle ja sille arkkitehdille, joka saa toimekseen tehdä lopulliset piirustukset palo-asemaa varten, annettaisiin kummallekin esimerkiksi 600 markan suuruinen matkaraha velvollisuudella tutkia näitä oloja Hampurin, Bremenin ja Berliinin kaupungeissa sekä annettavassa kertomuksessa tehdä selkoa matkan tuloksesta.

Palotoimikunnan puolesta:

M. Waenerberg.

Verner Holmberg.

Helsingin Palotoimikunnalle.

Palotoimikunnan valtuuttamana Tampereen entisen palomestarin, nyttemmin Teollisuudenharjoittajain Paloapuyhtiön tarkastajan, arkkitehti B. Blomin avulla laatimaan ja sittemmin Palotoimikunnalle jättämään ehdotuksen ja luonnokset uutta ajanmukaista palo-asemaa varten, joka on aiottu rakennettavaksi yhdennentoista kaupunginosan kortteliin N:o 327 yhteensä viiden tontin alueelle, joidenka asema lähemmin selvenee oheenliitetystä kartasta, saa allekirjoittanut täytettyään tehtävänsä täten Palotoimikunnalle jättää mainitun ehdotuksen käsittävät viisi luonnosta.

Että palo-asemaa varten pyydetään niin suurta kuin viiden tontin aluetta perustellaan siten, että puheenalaiset tontit ovat hyvin pienet ja että välttämättömänä lisäkkeenä ajanmukaiseen paloasemaan kuuluu tilava harjoituskenttä, jolla voidaan ei ainoastaan pitää harjoituksia palosammutuskalustolla vaan myös jaloitteluttaa palokunnan hevosia ja toimeenpanna ajoharjoituksia.

Eri luonnoksien selitykseksi ja perustelemiseksi esiintuotakoon seuraavaa:

Luonnoksesta N:o 1 ilmenee, että asemaan on aiottu kuuluvan kolme eri rakennusta. Päärakennus, jossa on kalustohalli, huoneusto miehistöä ja alipäällystystä varten, talli y. m., on sijoitettu alueen keskukseen. Ulkokuonerakennus, jonka järjestely selvenee luonnoksesta, on sijoitettu tämän takapuolelle, ja kolmas rakennus, joka on aiottu aseman päällikön (palomestarin) asunnoksi, on sijoitettu Kaarlen- ja Agricolankatujen kulmaukseen Agricolankadulle päin antavan pihaportin läheisyyteen. Palomestarin asunto, joka on aiottu rakennettavaksi puusta, on sijoitettu eri rakennukseen osaksi sentähden että hänestä tuntuisi kodikkaammalle, osaksi syystä että tultaisiin toimeen vähemmällä portailla päärakennuksessa. Päärakennus ja ulkokuonerakennus ovat sijoitetut niin kauvaksi katulinjasta ja viereisestä tonttilinjasta että asema-alueella toimeenpantavissa ajoharjoituksissa voidaan ajaa niiden ympäri. Tällä paloasemalla niinmuodoin ei ole niitä vaikeuksia, jotka haittaavat useimpia paloasemia, kun ei voida jaloitteluttaa ja harjoittaa hevosia asema-alueella.

Luonnos N:o 2 esittää pohjapiirrosta kellarikerroksesta, johon sisältyy halkokellari, talouskellari, höyrypannuhuone keskuslämpöjohtoa varten ja huone letkujen puhdistamista varten. Suoranaisessa yhteydessä viimeksimainitun kanssa on letkujen kuivaamisholvi, joka kulkee koko talon läpi.

Luonnos N:o 3 on piirros päärakennuksen pohjakerroksesta, johon mahtuu kalustohalli, talli kymmenelle hevoselle, huone tallimiehille ja talliesimiehelle, asunto koneenkäyttäjälle, asunnot kahdelle naineelle alipäällikölle, telegraafihuone, vahtihuone ja halli, joka välittää pääsyä miehistön huoneustoon. Portaista on toinen t tarkoitettu yksinomaan miehistöä varten sekä toiset t'' ja t''' alipäällystystä ja heidän perheitään varten. Kalustohalli, jonka suuruus on 12 × 30 metriä, on suoranaisessa yhteydessä tallin kanssa, jossa on pilttuut kymmenelle hevoselle. Yhteyttä kalustohallin ja yhdet portaat ylöspäin olevien huoneustojen kanssa välittää, paitsi portaat, viisi liukumistankoa, jotka ovat merkityt luonnokseen merkillä ⊙. Jotta niin mukavasti kuin mahdollista päästäisiin vahtihuoneeseen suullisesti ilmoittamaan tulipalosta, on se varustettu eri sisäänkäytävällä.

Luonnoksesta N:o 4 havaitaan, että tallin yläpuolelle sisustetaan tilava rehuullakko. Muutoin sisältää samassa piirroksessa oleva toinen kerros päivähuoneen, huoneuston, pesu- ja suihkuhuoneen sekä miehistön ruokasalin ja lukuhuoneen, alipäällystön päivystyshuoneen, voimistelusalin, ruiskumestarin asunnon ja asunnot kahdelle naineelle alipäällikölle.

Luonnos N:o 5 esittää ylintä kerrosta, johon mahtuu varushuone, miehistön keittiö, sairaidenhuone y. m. ullakko, jonka voi käyttää asuntohuoneistoiksi.

Aseman kustannusarvio kokonaisuudessaan tulisi olemaan:

Päärakennus 13,000 m ³ à 20 m.	Smk 260,000: —
Ulkokuonerakennus 1,800 m ³ à 11 m.	„ 19,000: —
Palomestarin asunto 270 m ² à 65 m.	„ 17,550: —
	<hr/>
	Smk 297,350: —

Kustannusarviosta, joka päättyy vähää vaille 300,000 markkaan, ja ylläolevasta kertoelmasta käy ilmi, että suunniteltu paloasema tulisi rakennettavaksi verrattain suuri, jota kuitenkin vaatii kaupungin nopea lisääntyminen näillä seuduilla ja se seikka että ne kaupunginosat, joissa tämä asema pääasiallisesti tulisi toimimaan ja antamaan ensimmäistä apua, ovat melkein yksinomaan puutaloja.

Asemalle on aiottu sijoittaa 35—45 miestä (päälystö, alipäälystö ja miehistö). Läheisessä yhteydessä aseman rakentamisen kanssa on sentähden palokunnan miesluvun korottaminen, allekirjoittaneen mielestä 22 henkilöllä, joista yksi kolmas palomestari (alipalomestari).

Suunniteltuun lisäämiseen sisältyisi: 1 alipalomestari, 1 koneenkäyttäjää, 2 kersanttia, 4 korpraalia, 5 vanhempaa konstaapelia ja 9 nuorempaa konstaapelia, joka lisäys nykyisen palkkaustariffin mukaan aiheuttaisi korottamaan erää a) palkkaukset ja muut edut palolaitoksen menosäännössä 26,730 markalla.

Tämä lisäys lukuunotettuna Helsingin Vakinaiseen Palokuntaan tulisi niinmuodin kuulumaan: 1 palomestari, 2 alipalomestaria, 2 suihkumestaria, 2 koneenkäyttäjää, 8 kersanttia, 25 korpraalia, 20 vanhempaa konstaapelia ja 40 nuorempaa konstaapelia eli yhteensä 100 miestä. Nämät jaettaisiin siten, että uudelle 11:sta kaupunginosan asemalle sijoitettaisiin: 1 alipalomestari, 1 suihkumestari, 1 koneenkäyttäjää, 2 kersanttia, 6 korpraalia ja 24 konstaapelia eli yhteensä 35 miestä. Pohjoiselle asemalle (Kruununhaan) sijoitettaisiin 2 kersanttia (niistä toinen seppäkersantti), 2 korpraalia ja 5 konstaapelia eli yhteensä 9 miestä. Kampin asemalla tulisi olemaan kuten tähänkin asti 1 kersantti, 1 korpraali ja 2 konstaapelia, siis yhteensä 4 miestä, ja pääasemalla samat kuin nykyäänkin eli 1 palomestari, 1 alipalomestari, 1 suihkumestari, 1 koneenkäyttäjää, 3 kersanttia, 16 korpraalia ja 29 konstaapelia, yhteensä 52 miestä.

Hevosia olisi myöskin välttämättömästi otettava 3 kappaletta lisää, jotta 11:sta kaupunginosan asemalle voitaisiin sijoittaa 8 hevosta. Uloslähdetessä asemalta tarvittaisiin nimittäin yhteensä 7 hevosta, joista miehistö- ja kalustovaunua varten (2 hevosta), höyryruiskua varten (2 hevosta), letkukärriä varten (1 hevonen) ja tynnyruiskua varten (1 hevonen). Kahdeksas hevonen olisi varahevonen, joka toimittaisi työajaja y. m. Näiden kolmen hevosen tähden palotallin vuotuisen kulunkiarvioon tulisi noin 1,500 markan lisä.

Jos Palotoimikunta päättää puolustaa paloaseman rakentamista 11:een kaupunginosaan pääasiallisesti nyt jätetyn ehdotuksen mukaisesti, saa allekirjoittanut samalla toivomuksena esittää, että arkkitehdille, jolle annetaan lopullisten piirustusten tekeminen asemaa varten, ja kaupungin palomestarille valmistetaan tilaisuus sopivilla stipendeillä käydä Hampurin, Bremenin ja Berliinin kaupungeissa tutustumassa sikäläisten uuden aikaisten paloasemien samallaisiin laitoksiin, jotta 11 kaupunginosaan paloasema voitaisiin rakentaa viimeisen tällä alalla saavutetun edistyksen mukaisesti.

Helsingissä Joulukuulla 1906.

Gösta Wasenius.

Agrikolagatan.

Agrikolankatu.

Esqvies N° 1.

Brandmäst.
bostad.
Palomestarin
asunto.

Förslag till
Brandstation å
Bärghäll i Hel-
singfors.

Kallion alueelle
Helsingissä ehdotettu
Paloasema

10 met.

10

20

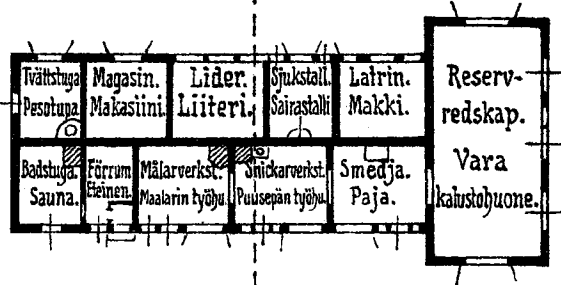
30

40

Karlskatan.

Kaarlonkatu.

Östra Prestgatan. Itä Papinkatu.

Helsingfors i febr. 1906.

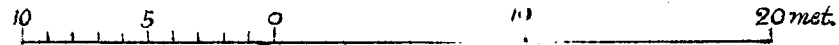
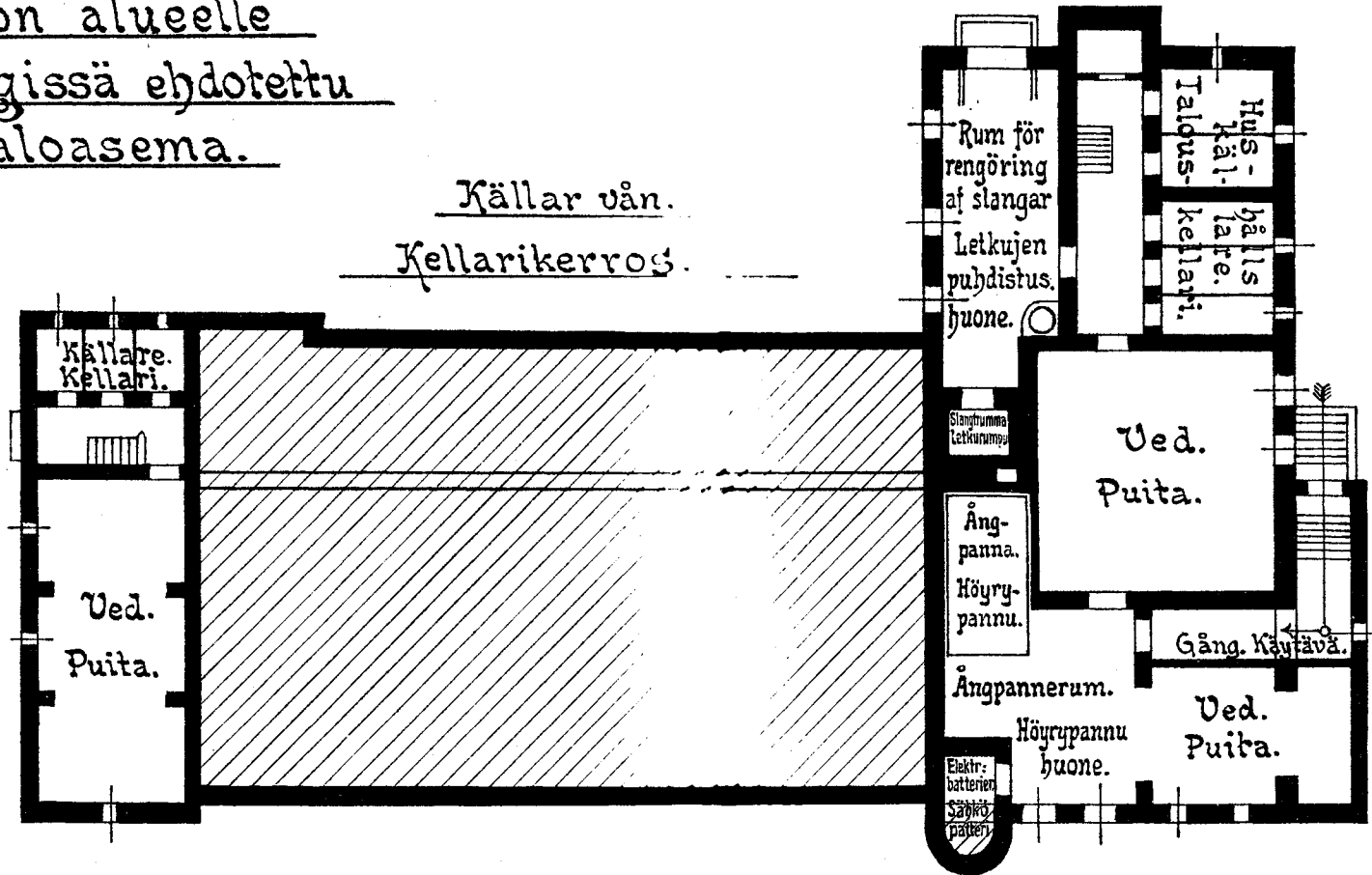
Bernst. Plom.

Förslag till Brandstation & Bärghäll
i Helsingfors.

Esquisse No. 2

Kallion alueelle
Helsingissä ehdotettu
Paloasema.

Källar vån.
Kellarikerros.

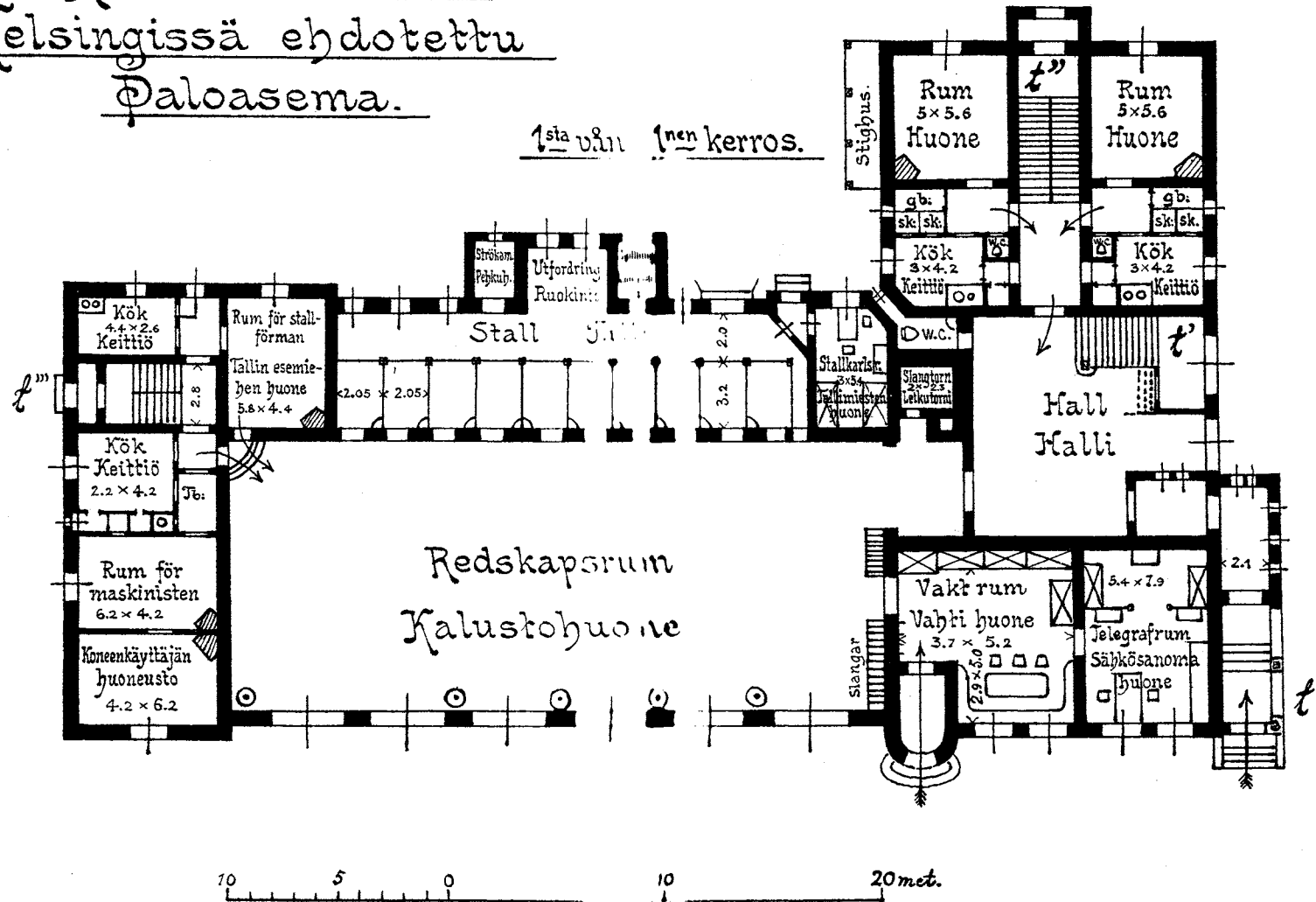

Förslag till Brandstation å Bärghäll
i Helsingfors.

Esquisse No. 3.

Kallion alueelle
Helsingissä ehdotettu
Paloasema.

1sta vån 1nen kerros.

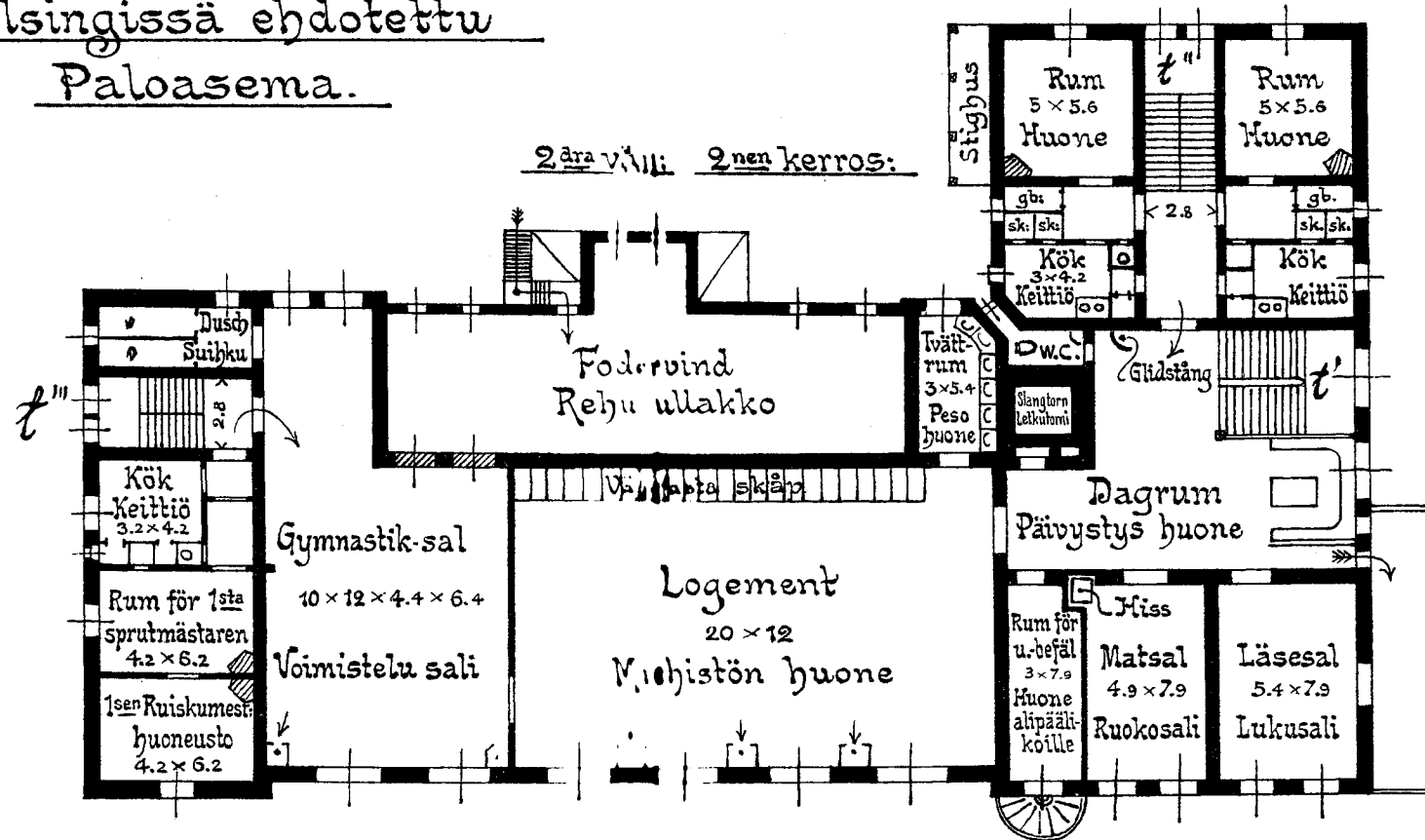

Helsingfors i febr. 1906
Bengt Palm.

Förslag till Brandstation å Bärghäll
i Helsingfors.

Esquisse No 4

Källion alueelle
Helsingissä ehdotettu
Paloasema.

10 5 0 10 20 met.

Helsingfors i februari 1906

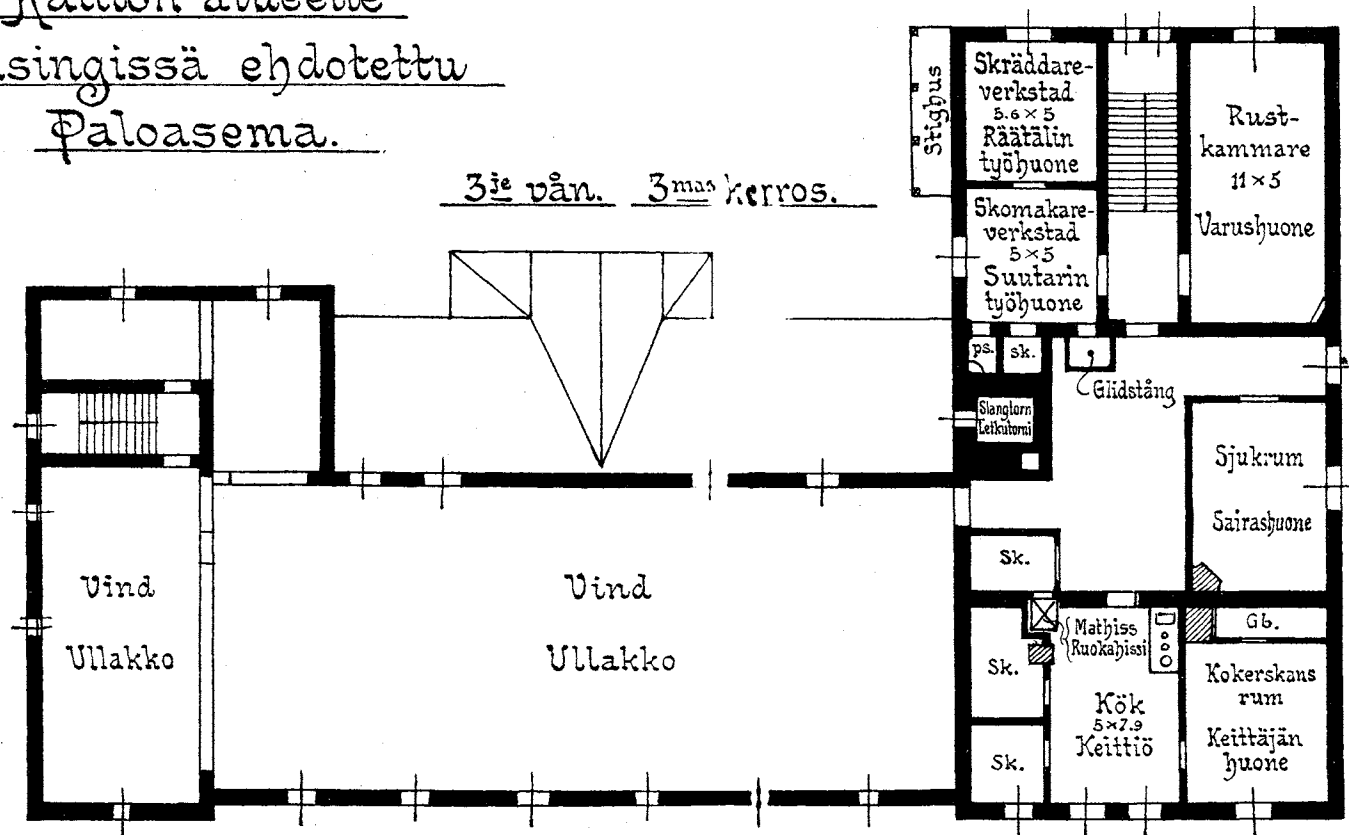
Bernst Blom

Förslag till Brandstation å Bärghäll
i Helsingfors.

Esquisse N° 15.

Kallion alueelle
Helsingissä ehdotettu
Paloasema.

3^{je} vån. 3^{mas} kerros.

10 5 0 10 20 met.

Helsingfors i februari 1906
Berndt Blom.

Ehdotus yhteiskunnallisen sihteerinviraston perustamisesta Työväen asiain lautakunnan yhteyteen.

Helsingin kaupungin Kaupunginvaltuustolle.

Suomen taloudellisen seuran kokouksessa 17 päivänä joulukuuta 1906 käsitellessä kysymystä yhteiskunnallisista museoista seura päätti antaa allekirjottaneille toimeksi esityksen tekemisen Kaupunginvaltuustolle, jotta Kaupunginvaltuston toimenpiteestä tähän kaupunkiin saataisiin tällainen laitos, ja saavat allekirjottaneet tämän tehtävänsä täyttääkseen kunnioittaen asiassa esittää seuraavaa:

Kansanvaltaisen katsantotavan voimaantuloseminen, jonka yleisen äänioikeuden hyväksyminen meillä on aikaansaanut, työväen luokan nopein askelin edistyvät vapautumispyrinnöt ja sen esiintyminen yhteiskuntaelämässä, kaikki tämä vaatii tehokasta ja johdonmukaista poliitista ja ennen kaikkea yhteiskunnallista työtä.

Tällaista yhteiskunnallista, lähinnä käytännöllisiin ja läheisiin tarkotuserpiin tähtäävää työtä on kyllä jo muutamilla aloilla tehty, mutta siitä ei ole, varmojen aineksien ja riittävien apukeinojen puutteessa, voitu saada sellaisia tuloksia, joita siihen uhrattuun vaivaan nähden olisi ollut syytä odottaa.

Harvoja poikkeuksia lukuunottamatta on se käytännöllis-yhteiskunnallinen työ, jota meidän maassamme on suoritettu, ollut laadultaan tilapäistä, aikomuksia ja hajanaisia kokeita.

Kuntien, työnantajien, työmiesten ja yksityisten yhteiskunnalliset harrastukset voittaisivat varmaankin paljon sekä tehokkaisuuteen että tarkotuseräisyyteen nähden, jos asiaa harastaville olisi tarjona hyviä ja uudenaikaisia yhteiskunnallisten kysymysten valaisemista tarkottavia aineksia sekä selityksiä ja aloitteita.

Maamme pääkaupungissa löytyy tosin kymmenkunta eri kirjastoa ja kokoelmaa, joita hakijat tässä suhteessa voivat käyttää: Yliopistonkirjasto, Tilastollisen Keskustoimiston, Teollisuushallituksen, Pellervon, Säätytalon, Työväenlautakunnan y. m. kirjastot sisältävät paljon taloudellista ja sosialipoliitista kirjallisuutta, jotapaitsi ne ilman suurempaa vaikeutta ovat asianharrastajan käytettävissä. Mutta suurin osa mainituista kirjakokoelmista ei sovellu tyydyttämään sosialipoliitisen valistuksen yleistä tarvetta, joka nyt jo ja vastaisuudessa yhä voimakkaammin alkaa käydä tuntuvaaksi. Osaksi niillä on

omat tarkoin määrätyt erikoisuutensa, osaksi ne ovat puutteelliset ja useimmat ovat sitäpaitsi suuren yleisön vaikeat käyttää ja säännöllisesti sille oudot. Lisäksi tulevat vielä suuret vaikeudet, joita näiden kirja-aarteiden järkipäiväinen hyväksenn käyttäminen tuottaa. Järjestelmällisiä luetteloja ei useimmissakaan tapauksissa löydy; kirjastot eivät ole keskenään missään yhteydessä tai ainoastaan hyvin vähäisessä; ja koko laitos soveltuu paremmin ammattimiehelle kuin asiaan vähemmän perehtyneelle.

Sitäpaitsi on selvää, että siihen laajaan käytännölliseen yhteiskunnalliseen työhön, josta tässä on kysymys, eivät kirjakokoelmat yksin yleensä ole riittävät. Uusi laitos, jonka varsinaisena tehtävänä olisi suullisten selitysten antaminen tai tietojen hankkiminen, mutta joka *samalla* voisi toimia kaupungissa löytyvien sosialipolittisten kokoelmien keskustana, näyttää sentähden tarpeen vaatimalta.

Ulkomailla on jo monin paikoin perustettu tällaisia «yhteiskunnallisia keskustoja», joiden tarkoituksena on kuten esim. Parisissa löytyvän «Musée Social'in» säännöissä sanotaan, «ilmaiseksi asettaa yleisön käytettäväksi paitsi selityksiä ja neuvoja, asiakirjoja, malleja, pohjapiirustuksia, ehdotuksia, sääntöjä y. m., jotka koskevat työväen aineellisen ja moralisen aseman parantamista tarkottavia laitoksia ja järjestöjä».

Tällaisia yhteiskunnallisia tiedonantotoimistoja ja kirjastoja löytyy jo useimmissa sivistysmaissa. Tunnetuimmat ovat Parisin, Frankfurt am Mainin, Amsterdamin, Lontoon ja Newyorkin, jotapaitsi myöskin Skandinavian maissa, Köpenhaminassa ja Tukholmassa, samallaisia laitoksia jo on löytynyt muutamia vuosia.

Eri laitosten ohjelmat eroavat yleensä melkoisesti toisistaan, mutta jos koettaa löytää jotakin yleistä johtoa, niin ovat niiden päätehtävät seuraavat:

- 1) koota teoksia, malleja, sääntöjä, kirjallisuutta ja sanomalehtien lausuntoja erilaisista yhteiskunnallisista kysymyksistä;
- 2) antaa tietoja alaan kuuluvista asioista;
- 3) järjestää kokoelmat ja tehdä ne asianharrastajien saataviksi ja käytettäviksi; sekä
- 4) edistää ja suunnata yhteiskunnallista työtä kunnissa, yhdistyksissä j. n. e., antamalla aloitteita, toimittamalla selvityksiä ja antamalla neuvoja.

Tämän laatusella «yhteiskunnallisella museolla» olisi varmaankin suuri tehtävä täytettävänä meidänkin maassamme, etenkin nykyisenä uudestaluomisen aikana.

Muutamaj lajit yhteiskunnallista työtä ovat meillä tosin jo saaneet järjestysmuotonsa; niinkuin kansanvalistustyö, osuustoiminta, sekä nuorisoliike muutamissa osissa maata.

Mutta kun ajattelee, miten laajoja ja suuritöisiä sosialipolittisia tehtäviä meillä vielä on ratkaisematta, ja kun voi edellyttää, että näiden ratkaisu vuorostaan synnyttää uusia käytännöllisiä kysymyksiä — jotka ovat ratkaistavat mahdollisimman nopeasti, johdonmukaisesti ja uusimpia kokemuksia huomioon ottamalla — niin lienee jokaiselle selvänä, kuinka tarpeen vaatima sellaisilla tehtävillä, joista edellä on tehty selkoa, varustettu laitos on.

Asuntokysymys kaupungissa ja maalla, työttömyys, työnvälitys, vaihteleva sairaspurahastolaitos, palkkauskysymykset, sellaiset kuin kysymys voitto-osuusjärjestelmän

käytäntöön ottamisesta, sekä monet muut, ovat kaikki erittäin tärkeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä, jotka vaativat — jos niille tahdotaan löytää ajanmukainen ja tyydyttävä ratkaisu — tarkkaa yhteiskunnallista selvittelyä, laajaa tutkimista ja hyviä, joka miehelle selviä sekä sitä varten sovitettuja ja järjestettyjä aineksia. Ja tällaisia puuttuu nykyään valitettavasti melkein aina sekä kunnilta että asiaa lähinnä harrastavilta, työnantajilta ja työmiehiltä, tässä maassa.

Lähinnä voisi ajatella yhteiskunnallisen museon perustamista yksityistä tietä. Mutta katsoen niihin vuotuisiin menoihin, jotka sellaisen laitoksen ylläpitoon liittyvät, edellyttäisi tällainen ratkaisu joko niin suurta tai niin yleistä uhraamishalua yksityisissä kansalaisissa, ettei laitoksen perustamista yksityistä tietä siinä muodossa kuin alempana esitetään voine pitää mahdollisena.

Toiselta puolen on tässä tapauksessa hyvin tärkeätä ja hyödyllistä, että yhteiskunnallinen museo perustuu tai liitetään johonkin jo ennestään löytyvään laitokseen, jonka valmista järjestysmuotoa, välikappaleita, aineksia y. m. ainakin osaksi voitaisiin käyttää uuden hyväksi.

Helsingin kaupungilla on nykyään laitos, johon «yhteiskunnallinen museo» hyvin voitaisiin liittää. Me tarkotamme «Työväen asiain lautakuntaa», jonka tehtäviin m. m. kuuluu antaa lausuntoja kysymyksissä, jotka koskevat kaupungin ruumiillisen työn tekijöitä, sekä Kaupunginvaltuustolle laatia ehdotuksia tällaisissa asioissa; lautakunnalla on sitäpaitsi vielä sihteeri, jonka tehtäviin kuuluu lausuntojen ja selityksien antaminen työväenkysymyksissä y. m. s.

Nämä työväenlautakunnan tehtävät ja sillä jo löytyvä kirjasto — samoin kuin se seikka, että sihteerin virka nykyään on täyttämättä — vievät etsimättä ajatuksen siihen, että se on laitos, jonka yhteyteen yhteiskunnallinen museo tai sihteerinvirasto sopivasti voitaisiin perustaa.

Tätä varten ei itse työväen lautakunnan johtosääntöä tarvitsisi mainittavassa määrässä uudestaan muodostaa. Laitosta olisi ainoastaan laajennettava siten, että perustettaisiin lautakunnan tarkastuksen alaiseksi asetettava «yhteiskunnallinen sihteerinvirasto», johon lautakunnan kirjakokoelma siirrettäisiin, ja tästä kokoelmasta sitten muodostettaisiin monipuolinen ja uudenaikainen yhteiskunnallinen kirjasto. Sitäpaitsi perustettaisiin arkisto, joka sisältäisi selontekoja käytännöllisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä, pohjapiirustuksia, malleja, sääntöjä y. m. s. aineksia. Samalla toimisi sihteerinvirasto tiedonantotoimistona yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Tiedonantotoimiston johtajaksi otettaisiin sosialipolitisesti sivistynyt henkilö, joka samalla toimisi työväen asiain lautakunnan sihteerinä.

Tämän johtosääntö siis olisi lähinnä muutettava. Paitsi niitä tehtäviä, jotka jo ovat mainittuna sihteerin johtosäännössä, tulisi hänen siis vielä:

- 1) olla yhteiskunnallisen sihteerinviraston johtajana ja hoitaa sen kokoelmia sekä pitää huolta näiden ajanmukaisesta täydentämisestä ja järjestämisestä;
- 2) seurata yhteiskunnallisia tapahtumia kotona ja muualla; sekä
- 3) maksutta antaa haluavilla tietoja ja neuvoja yhteiskunnallisissa asioissa.

Näiden runsastöiden tehtäviensä vuoksi ja kun hänen etupäässä tulisi olla sosiaalipolitisesti sivistynyt eikä yksinomaan juridisesti — joita molempia kelpoisuusvaatimuksia sama henkilö ei useinkaan voi täyttää — tuntuu siltä kuin olisi viisainta vapauttaa hänet juridisista tehtävistä, neuvojen antamisesta työmiehille oikeuskysymyksissä, jonka vuoksi tämä kohta olisi poistettava hänen johtosäännöstään. Tämä puoli nykyisen sihteerin toiminnasta voitaisiin, sanottavia kustannuksia kunnalle tuottamatta, sopivasti järjestää siten, että jotakin pääkaupungin asianajajista pyydettäisiin kohtuullista korvausta vastaan antamaan työmiehille sellaista oikeudellista apua, josta sihteerin johtosäännössä puhutaan.

Tämä laitoksen järjestämisestä. Mitä laitoksen rahalliseen puoleen tulee, vaatisi ajanmukaisen aineiston hankkiminen sihteerinvirastolle ja sihteerin lisääntynyt työtaakka suuremman menosäännön lautakunnalle kuin nykyinen on.

Siihen ilmeiseen hyötyyn katsoen, joka tällaisesta yhteiskunnallisesta sihteerinvirastosta tulisi olemaan muillekin kuin kunnan jäsenille, voinee otaksua, että lisääntyvien kustannusten suorittamiseen saataisiin valtioapua.

Edellä esitetyn perusteella ehdottavat allekirjottaneet Suomen taloudellisen seuran puolesta Kaupunginvaltuustolle kunnioittaen, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

että työväen asiain lautakunnan yhteyteen perustetaan yhteiskunnallinen sihteerinvirasto, jonka tehtävät tulevat olemaan sellaiset kuin edellä on esitetty; sekä

että työväen asiain lautakunnan tehtäviä laajennetaan ja lautakunnan sihteerin johtosääntö muutetaan edellä esitetyn mukaisesti.

Helsingissä 15 päivänä tammikuuta 1907.

Oskar Rosenqvist.

Leo Ehrnrooth.

Alexander Frey.

Ehdotus Rahatoimikamarin kanslian ohjesäännön muuttamiseksi.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI.

7 p:nä Helmikuuta 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 66.

Sen johdosta että Rahatoimikamarin sihteerinviran haltia oli toimestaan luopunut sekä Kamarissa palvelut kanslianapulainen oli pyytänyt eroa, päätti Valtuusto Rahatoimikamarin esityksestä 30 p:nä Lokakuuta ja 27 p:nä Marraskuuta viimeksikuluneena vuonna pidetyissä kokouksissa, että sihteerinvirka jätettäisiin avoimeksi julistamatta toistaiseksi ja kunnes Rahatoimikamari tekisi sekä Valtuustolle jättäisi ehdotuksen sihteerin ohjesäännön muuttamiseksi ja Valtuusto ratkaisisi mainitun kysymyksen, sekä että kanslianapulaisen tointa Kamarissa hoitaisi viransijainen.

Suorittaakseen mainitun tehtävän pyytää Rahatoimikamari saada edeltäpäin huomauttaa, että Kamarin mielestä olot ovat näyttäneet vaatineen, että esitys ei ole rajoitettava vain sihteerin ohjesäännön muuttamiseen, vaan että samalla on otettava esille kysymys uudesta ohjesäännöstä Rahatoimikamarin koko kanslialle. Sillä nämä kysymykset ovat, kuten seuraavastakin ilmenee, niin läheisessä yhteydessä keskenään, että perinpohjainen muutos toisessa suhteessa miltei välttämättömästi aiheuttaa muutoksen toisessakin suhteessa.

Se ohjesääntö, joka tätä nykyä on voimassa Rahatoimikamariin nähden, on vuodelta 1890. On kyllä totta, että myöhemmin on puheenaolevaan ohjesääntöön tehty oleellisia muutoksia ja lisäyksiä, mutta pääpiirteiltään se kuitenkin on muuttumaton. Vuonna 1900 perustettiin Kamariin aktuariontoimi, joka, ollen alkujaan tilapäinen ja asetettu kolmeksi vuodeksi kerrallaan, sittemmin on muutettu vakinaiseksi kuuden kuukauden irtisanomis-ajalla. Aktuariorille vahvistetun ohjesäännön mukaan on tämän pätehtävänä laatia ne tilastolliset liitteet, jotka seuraavat kunnalliskertomusta. Tämän viran perustamisen kautta vapautettiin sihteerin, jonka vuoteen 1900 saakka tuli laatia kyseessäoleva tilasto, hänelle vieraasta ja paljon aikaa vievästä tehtävästä. Koska se yhteys, mikä saattaa olla olemassa kunnalliskertomuksen tekstiosaston ja tilastollisen osaston välillä, on varsin vähässä määrässä oleellinen, on aktuarion toiminta etupäässä ollut suunnattuna viimeksimainitun osaston laajentamiseen. Ne ylimääräiset tilastolliset tehtävät, jotka Kamari joskus on hänelle määrännyt, eivät luonnollisesti sanottavasti ole vähentäneet

sihteerin toimia. Näyttääpä myös siltä kuin se aika ei olisi varsin kaukana, jolloin Helsingin kaupunginhallituksen tulee olemaan pakko perustaa erityinen tilastollinen virasto, jonka johdosta aktuariontoimi Kamarissa luonnollisesti lakkautettaisiin.

Vuonna 1902 päätti Valtuusto, uusien molempia kotimaisia kieliä koskevien määräysten johdosta, asettaa sihteerille ja notariolle apulaisen suomenkieltä varten. Ei tarvinne salata, että kanslianapulaisen tehtävä on ollut suhteellisesti vähäpätöinen ja rajoittunut kielelliseen alaan. Tämän johdosta on sihteerin ja notarion työtaakka vain vähässä määrässä vähentynyt ja voinee sanoa että mainitun toimen saattaisi lakkauttaa ilman että Kamarin töiden tasainen kulku siitä kärsisi.

Taksoitus- ja tarkastuslautakuntiin viime vuonna perustettu sihteerinvirka ei missään suhteessa koskettele tehtäviä Kamarin kansliassa, joskin mainittu virka muodollisesti on alistettu Rahatoimikamarin alle.

Jos kohta siis on tehty muutoksia vuoden 1890:n ohjesääntöön, on se kuitenkin, kuten ylempänä huomautettiin, pääasiassa pysynyt muuttumatta. Sitävastoin ovat tehtävät mainitusta ajasta suuressa määrin lisääntyneet ja tulevat varmaan vastedes vielä suuremmassa määrässä lisääntymään. Tämä on tosiasia, joka lienee tunnettu ja tunnustettu. On tietenkin vaikeata täsmälleen numeroilla ilmaista tehtävien lisääntymistä. Seuraavat luvut valaisevat kuitenkin johonkin määrin puheenaolevia seikkoja.

Päiväkirjaan merkittyjen asioiden, maksumääräysten ja kirjeiden luku oli:

Vuonna	Päiväkirjaan merkittyjä asioita	Kirjeitä	Maksumääräyksiä
1894	1,149	257	2,501
1895	1,222	258	2,507
1896	1,209	295	2,168
1897	1,264	269	2,264
1898	1,338	291	2,846
1899	1,468	286	2,941
1900	1,422	259	2,944
1901	1,256	321	3,254
1902	1,199	286	3,378
1903	1,226	302	4,300
1904	1,538	304	3,408
1905	1,612	308	3,558
1906	1,768	340	4,468

Katsoen siihen tilaan missä Helsinki on, se kun tätä nykyä kehittyä «pikku-kaupungista» «suurkaupungiksi», vaaditaan kaupungin johtavilta virastoilta ja varsinkin Rahatoimikamarilta lisättyä työmäärää voidakseen menestyksellä suorittaa sille asetettuja tehtäviä. Mutta sen lisäksi vaaditaan myös että on pantava vireille semmoisia ehdotuksia, jotka tarkoittavat kaupungin vastaista kehitystä. Rahatoimikamarin kanslian nykyään voimassa olevan ohjesäännön mukaan sihteerin velvollisuutena ei ainoastaan ole

valmistaa esiteltäviksi ja esittää niitä asioita, jotka kansliaan jätetään, vaan sen ohella myös laatia kirjelmiä ja lausuntoja, sekä suurempia että pienempiä, tarkastaa pöytäkirjoja ja notariaattiluetteloita, merkitä tarkkoja tietoja kaupungin kiinteistökirjaan, hoitaa vakuuskirjoja, valvoa että Kamarin tekemät päätökset pannaan toimeen ja tarkistettut kirjelmät lähetetään, Kamarin kansliassa kl. 11:sta e. pp. kl. 2:een j. pp. ottaa vastaan yleisöä sekä vihdoin järjestää ja laatia kunnalliskertomuksen tekstiosasto, eikä vain sen «Rahatoimikamari» nimistä alaosastoa, vaan myös alaosastot: «Kaupunginvaltuusto» ja «Lautakunnat».

Täytynee myöntää että tämä on tehtävä, jonka yksi virkamies vaivoin voi menestyksellä suorittaa. On vain ajateltava että vuosi vuodelta yhä laajenevan kunnalliskertomuksen tekstiosaston valmistaminen vaatii vähintään kolme kuukautta, lukuunottamatta korehtuurinlukua ja käännöstä toiseen kotimaiseen kieleen; että tulo- ja menoarviota käsiteltäessä sihteerin työvoiman ja ajan kokonaan vievät tulo- ja menoarvioehdotuksen tekeminen, tämän ehdotuksen perustelun laatiminen sekä lausunnon antaminen niistä tärkeistä ehdotuksista, joita sen yhteydessä on tehty ja jotka vaativat välitöntä ratkaisuaan. Vielä rasittavammaksi työ tulee, kun vastedes, Maistraatin esityksen johdosta, tulo- ja menoarvion käsittelyn tulee olla päättynyt lyhyemmässä ajassa kuin mikä tähän asti on ollut laita. Lisäksi on huomattava, että sihteerille sitäpaitsi on annettu enemmän tai vähemmän vähäpätöisiä toimia ja että hänen kanslia-aikana alituisesti täytyy palvella yleisöä kaikenmoisilla tiedonannoilla. Näin ollen ei ole ihmeteltävää, jos jää vain vähän aikaa sihteerin tärkeimpään tehtävään: Kamariin saapuneitten asioiden perinpohjaiseen valmistamiseen ja laatimiseen sekä aloitteen tekemiseen uusiin ehdotuksiin.

Vuosi vuodelta tulee tämä epäsuhta jyrkemmin ilmenemään ja sen seuraukset selvemmin osoittautumaan. Kamarilta ei ole tässä jäänyt huomaamatta, että kysymys kaupunginasemakaavakomissionin perustamisesta tätä nykyä on vireillä ja että kysymyksen ratkaisu positiviseen suuntaan vähentäisi Rahatoimikamarin työmäärää. Mutta vaikka näin kävisikin, on kuitenkin Kamarista näyttänyt tarpeen vaatimalta, nyt, jolloin sekä sihteerinvirka että kanslianapulaisentoimi ovat avoinna, Kaupunginvaltuustolle esittää muutoksia yllämainittuun suuntaan. Siinä tarkoituksessa on Kamarista näyttänyt että kanslian tehtävien muutos tyydyttävällä tavalla ratkaistaisiin, jos sihteerin, mikäli mahdollista, vapautettaisiin pienemmistä, juoksevista asioista ja toimitustehtävistä, jotka häiritsevästi riistävät aikaa tärkeimpien kysymysten käsittelyltä. Kamarin mielestä olisi myös välttämätöntä, että sihteerin vapautettaisiin kunnalliskertomuksen tekstiosaston laatimisesta, koska kokemus on osoittanut että sihteerin vaivoin saattaa, muita tärkeitä tehtäviä laiminlyömättä, suorittaa mainitun työn. On myös huomattava että viimeksi mainittu tehtävä ei ole luonteeltaan erityisen mutkallinen eikä vaikea, vaan ainoastaan jo valmiiden ensiainesten kokoamista, tarkastamista ja seulomista, joten sen suorittaminen helposti voidaan uskoa jollekin toiselle kanslian virkamiehelle.

Yllä lausuttujen toivomustensa saavuttamiseksi on Rahatoimikamari katsonut olevansa velvollinen tekemään ehdotuksen sihteerin apulaisen viran perustamisesta Kamariin, ja sen ohella esittämään että nykyinen kanslianapulaisenvirka, joka ei enää ole

olojen vaatima, lakkautettaisiin. Vuoden 1890 ohjesäännössä olevien sihteerin hakukelpoisuutta koskevien määräysten mukaisesti sekä Valtuuston samana vuonna hyväksymien¹⁾ perusteiden nojalla on Rahatoimikamari katsonut että sihteerinapulaiselta ei olisi vaadittava lainopin tuntemusta.

Kanslian virkamiesten välinen työnjako selviää oheenliitetystä ehdotuksesta Rahatoimikamarin kanslian ohjesäännöksi. Tämän ehdotuksen mukaan olisi *sihteerin* tehtävänä: valmistaa ja esitellä Kamarin käsiteltäviksi kuuluvat asiat, laatia Kamarin tekemät lausunnot, kirjelmät, maksumääräykset ja ilmoitukset; vastata kaupungin vakuuskirjojen hoidosta; sekä valvoa että Kamarin päätökset asianmukaisesti pannaan toimeen. *Sihteerin apulaisen* tehtäväksi tulisi: laatia kunnalliskertomus, seipitetynä suomeksi ja ruotsiksi; avustaa sihteerää painettujen mietintöjen ja muiden lausuntojen laatimisessa toisella kotimaisella kielellä; sihteerin tai notarion ollessa estettynä astua heidän sijalleen; joka päivä käsitellä kansliassa pienempiä juoksevia asioita sekä antaa yleisölle sen haluamia tietoja. *Notarion* tehtävät tulisivat olemaan samat kuin ne voimassa olevan ohjesäännön mukaan ovat, kuitenkin sillä lisäyksellä, että hänelle annettaisiin notariaattiluetteloiden tarkastaminen sekä velvollisuus kaupungin kiinteistökirjaan tehdä tarkkoja muistiinpanoja, mitkä toimet ovat läheisimmässä yhteydessä hänen muitten tehtäviensä kanssa. Tässä yhteydessä on huomioon otettava että Valtuusto virkaa täytettäessä otti notariontoimen nykyisen haltian sillä ehdolla että hän noudattaisi niitä määräyksiä, jotka vastaisuudessa, katsoen tehtyyn ehdotukseen uudesta kanslian ohjesäännöstä, mahdollisesti voisivat koskea hänen virkatehtäviään. *Aktuarion* ohjesääntö jäisi muuttumatta. On kuitenkin huomattava, että suomenkielisen tauluosaston laatiminen vastedes tulisi hänen asiakseen, edellyttämällä että kanslianapulaisen toimi, jonka haltia tähän asti on tätä erikoistehtävää hoitanut, lakkautettaisiin. Aktuario onkin selittänyt olevansa yhtä halukas kuin velvollinen ottamaan mainitun työn. *Kanslistin* tehtävät jäisivät muuttumatta.

Mitä kanslian virkamiesten palvelusaikaan tulee, on Rahatoimikamari katsonut että sekä sihteerinapulaisen että kanslistin on kansliassa oltava se aika, jolloin kanslia on avoinna, s. o. kl. 11:sta e. pp. kl. 2:een j. pp. Samoin tulee sihteerin ja notarion määrättyinä tunteina olla tavattavissa. Sitävastoin voisi aktuario tulla vapautetuksi velvollisuudestaan olla kansliassa virka-aikana.

Yllä ehdotetun järjestelyn kautta saataisiin aikaan jommoinkin etu siinäkin kohden, että Rahatoimikamarin virkamiehet, kanslistia lukuunottamatta, silloin voisivat, niinkuin läitä on monessa kaupungin virastossa ja varsinkin Rahatoimikonttorissa, saada nauttia heille varsin tarpeellista virkalomaa yhden kuukauden ajalla vuodessa, tarvitsematta palkata viransijaisiaan. Nämä virkamiehet voivat nimittäin vuoron perään oman toimensa ohella palvella toistensa puolesta.

¹⁾ Katso Valtuuston painettuja asiak. vuosik. 1890 N:o 5.

Mitä vihdoin palkkoihin tulee, on Kamari katsonut että notarion, aktuarion ja kanslistin palkkojen tulee jäädä muuttumatta. Katsoen yhtäpaljon siihen työtaakkaan, joka tulisi sihteerin apulaiselle osaksi ja siihen perinpohjaiseen sekä käytännölliseen että tietoperäiseen molempien kotimaisten kielten taitoon, joka häneltä on vaadittava, kuin myös siihen välttämättömään ehtoon, joka toimeen nähden on asetettava, että nimittäin mainittu virkamies ei saa omistaa tai hoitaa muuta virkaa, ei Rahatoimikamarin mielestä liene määrättävä hänen palkkaehtojaan alemmaksi kuin 6,000 markaksi 500 markan korotuksella viiden ja kymmenen vuoden palvelusajalta. Samoin kuin on laita muiden kanslian virkamiesten, tulisi sihteerin apulaisella olla ehtona kuuden kuukauden molemminpuolinen irtisanomisaika.

Katsoen siihen erinomaisen paljon vaativaan tehtävään, mikä sihteerillä on, on Kamari katsonut olevansa velvollinen esittämään että hänen palkkansa määrättäisiin 10,000 markaksi vuodessa. Ja koska olisi erittäin tärkeätä että virkaan kiinnitettäisiin sama henkilö, joka on perehtynyt moninaisten töitten suorittamiseen, tulisi sihteerin saada 1,000:n markan korotus viiden ja kymmenen vuoden palvelusajalta. Saattaisi kenties tätä ehdotusta vastaan muistuttaa, että sihteerinapulaisen viran perustamisen kautta sihteerin työ niin huomattavassa määrässä vähenee, että nykyisen palkan, 8,000 markan, voidaan katsoa vastaavan oikeutettuja vaatimuksia. Ei ole kuitenkaan jätettävä huomioon ottamatta, että Kamari ehdotuksellaan ei ole tarkoittanut sihteerin työn vähentämistä, vaan on sen tarkoituksena ainoastaan ollut tehdä hänelle mahdolliseksi, suuremmassa määrässä kuin mitä tähän asti on käynyt päinsä, jakamatta omistaa voimiaan tärkeitten, päiväjärjestyksessä olevien kysymysten ratkaisemiseen. Ne syyt joihin Valtuusto vuonna 1890 nojasi päättäessään määrätä sihteerin palkan 10,000 markaksi, pitävät Kamarin mielestä yhä edelleen paikkansa. Helsingin kaupunki ei voi toivoa saattavansa kiinnittää kunnallishallintoonsa kykeneviä miehiä, jos palkat ovat niukkoja; sillä osaksi asetetaan suuria vaatimuksia tärkeämpien paikkojen haltioille, osaksi ei myönnetä kunnan virkamiehille eläkettä. Mikäli Kamari tietää, lienee Valtuustolle jätetty anomus palkankorotuksesta oikeuskuntaan ja Maistraattiin kuuluville virkamiehille sekä tehty ehdotus Rakennuskonttorissa palvelevan henkilökunnan palkkaehtojen korotamisesta. Kun otetaan huomioon, että kanslianapulaisen toimen lakkaututtua Kamarin menopuoleen saataisiin 4,000 markan säästö, tulisi koko lisäys menoihin nyt kyseessä olevan kanslian uudestijärjestämisen johdosta nousemaan 4,000 markkaan vuodessa.

Yllä esitetyn nojalla saa Rahatoimikamari nöyrästi Kaupunginvaltuustolle esittää, että Valtuusto tahtoisii päättää:

hyväksyä oheenliitetyn ehdotuksen Rahatoimikamarin kanslian ohjesäännön muuttamiseksi;

että kanslianapulaisentoimi Rahatoimikamarissa lakkautettaisiin;

että Rahatoimikamariin perustettaisiin sihteerinapulaisenvirka kuuden kuukauden molemminpuolisella irtisanomisajalla;

määrätä sihteerin ja sihteerinapulaisen palkat maksettaviksi seuraavan suuruisina vuodessa, nimittäin: sihteerille kymmentuhatta markkaa tuhannen markan korotuksella viiden ja kymmenen vuoden palvelukselta ja sihteerinapulaiselle kuusituhatta markkaa viidensadan markan korotuksella viiden ja kymmenen vuoden palvelukselta;

että ohjesäännön muutos ynnä palkkausehdot ovat laskettavat 1 p:stä ensitulevaa Kesäkuuta; sekä myös

valtuuttaa Rahatoimikamaria julistamaan sihteerin- ja sihteerinapulaisen virat asianomaisessa järjestyksessä haettaviksi sekä astuttavaksi niihin 1 p:nä ensitulevaa Kesäkuuta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Rahatoimikamarin kanslian ohjesääntö.

Sihteerin, joka ei saa omistaa tai hoitaa muuta virkaa, tehtävänä on:

1. valmistaa esiteltäväksi sekä esitellä Kamarin käsittelyyn kuuluvia asioita;
2. laatia Kamarin päättämät lausunnot, kirjelmät, maksumääräykset ja ilmoitukset;
3. katsoa että tarkistettut kirjelmät ja lausunnot viipymättä lähetetään, että muut päätökset asianmukaisesti pannaan toimeen ja niistä annetaan tieto asianomaisille; että päiväkirjoja ja muita luetteloita, joita Kamari katsoo tarpeellisiksi, huolellisesti hoidetaan, että kaupungin kiinteistökirja asianmukaisesti täydennetään sekä myös että arkistoa huolellisesti järjestetään ja hoidetaan;
4. vastata kaupungin vakuuskirjojen hoidosta; sekä
5. muuten antaa sitä virkaavustusta, jota Rahatoimikamari tai sen puheenjohtaja häneltä pyytävät.

Sihteerin apulaisen, joka ei saa omistaa tai hoitaa muuta virkaa, tehtävänä on:

1. joka vuosi ennen 1 p:ää Joulukuuta laatia, mikäli mahdollista täydellinen, ruotsin- ja suomenkielillä sepitetty kertomus kaupungin kunnallishallinnosta viimeksikuluneena vuonna;
2. sihteerin ollessa muissa virkatoimissa kiinni samoin kuin myös muuten estettynä, suorittaa tämän tehtävät;
3. notarion ollessa satunnaisesti estettynä pitää Rahatoimikamarin pöytäkirjaa ja suorittaa notarion muut virkatehtävät;
4. avustaa sihteeria painettujen mietintöjen ja muiden lausuntojen laatimisessa toisella kotimaisella kielellä; sekä
5. muuten antaa sitä avustusta, jota Kamarin puheenjohtaja tai sihteeri häneltä pyytää.

Notarion tehtävänä on:

1. pitää pöytäkirjaa Rahatoimikamarin kokouksissa ja toimittaa otteita siitä asianomaisille;
2. Rahatoimikamarin määräyksen mukaan ajaa sen asiata tuomio- tai ulosotto-istuuksissa ja muissa virastoissa;
3. laatia ehdotuksia välikirjoiksi;
4. toimittaa ne kiinnitykset, joita Kamarin päätöksen mukaan tulee hankkia tai uudistaa;
5. läpikäydä ja tarkastaa notariaattiluettelot sekä katsoa että ne viipymättä toimitetaan;
6. Rahatoimikamarin pöytäkirjan nojalla tehdä kaupungin kiinteistökirjaan tarkkoja ja täydellisiä muistiinpanoja;
7. sihteerinapulaisen ollessa satunnaisesti estettynä, täyttää tämän tehtävät; sekä
8. muuten antaa sitä avustusta, jota Kamarin puheenjohtaja tahi sihteeri häneltä pyytävät.

Aktuarion tehtävänä on:

1. kerätä ensiainekset ja laatia ne tilastolliset selonteot, joitten tulee sisältyä kunnalliskertomukseen tai liitteinä seurata sitä;
2. tarjona olevien tilastollisten ilmoitusten nojalla antaa asianomaisille virastoille niitä tietoja, joita nämä saattavat tarvita;
3. järjestää ja johtaa niitä tilastollisia tiedusteluja, joita Valtuusto tai Rahatoimikamari määrää toimeenpantavaksi;
4. muuten noudattaa niitä ohjeita, joita Kamarin puheenjohtaja tai sihteeri hänelle antaa hänen virassaan.

Kanslistin tehtävänä on:

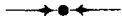
1. pitää päiväkirjoja ja muita luetteloita, joita Rahatoimikamari katsoo tarpeellisiksi;
2. hoitaa ja järjestää arkistoa;
3. pitää huolta jäljennöksistä ja muusta puhtaaksikirjoittamisesta;
4. avustaa vertoamisessa; sekä
5. muuten antaa sitä virka-avustusta, jota Kamarin puheenjohtaja, sihteeri, sihteerinapulainen tai notario häneltä pyytävät.

Rahatoimikamarin kansliassa tulee joka arkipäivä olla läsnä: sihteerin kl. II:sta —I:een päivällä, sihteerinapulaisen ja kanslistin vähintään kl. II:sta e. p. p. kl. 2:een j. p. p. Notarion ja aktuarion palvelusajan määrääminen kuuluu Rahatoimikamarille.

Vuosittain Kesäkuusta—Syyskuuhun voivat kanslian virkamiehet saada nauttia kuukauden virkavapautta, kukin mikäli tämä saattaa tapahtua estämättä töiden tasaista kulkua, jolloin virkavapaitten toimia, ilman erityistä korvausta, hoitaa virkaa tekevä henkilökunta. Ehdotuksen Rahatoimikamarin virkamiesten virkaloman järjestämiseksi laatii sihteeri ja alistetaan se Rahatoimikamarin harkittavaksi.

HELSINGIN KAUPUNGIN

VALAISTUSHALLITUS.

Helsingissä,

Helmik. 20 p. 1907.

Helsingin valtuustolle.

Kaasun käyttäminen on viime vuosien kuluessa lisääntynyt Helsingissä siinä määrin, että vanhan kaasutehtaan säiliön suuruus ja kaupungin johtoverkko eivät enään laajuuteensa nähden riitä. Hiilikaasutehtaan maksimituotanto 24 tunnissa nousi v. 1906 12,460 kuutiometriin ja voidaan se v. 1907 laskea nousevan ainakin 15,000 m³. Koska kaasutehtaille säädettyjen ohjeiden mukaan säiliön suuruuden täytyy olla vähintään 75 % siitä, mitä eniten päivässä käytetään, vaadittaisiin siis noin 11,000 m³ suuruinen säiliön minimisuuruus. Kaasutehtaan käytettävänä olevain säiliön suuruus on nyt kuitenkin vain 3,640 m³. Koska vanhin kaasusäiliö, joka on 650 m³ suuruinen, on niin ruhjoutunut, että sen käyttökelpoisuutta v. 1907 voidaan suuresti epäillä, on säiliön suuruudessa jälellä ainoastaan 2,990 m³, vastaava noin 20 % siitä, mitä eniten päivässä kuluu, tahi ainoastaan 27,5 % siitä, mitä muualla pidetään tarpeellisena. Kaupungin valaistusverkko on myös äärimmäisen niukka. Kruunuhaka, Katajanokka ja Hietalahden kaupunginosat eivät vuosikausiin ole saaneet vaadittuun valaistukseen tarvittavaa kaasunpainoa. Puutteellisuuksia on paikallisten johtojen lisäämisellä vain hetkellisesti autettu; vaan tälle kannalle ei asia voi tulevaisuudessa jäädä. Sentähden käy tuiki tarpeelliseksi, että kesän 1907 kuluessa laitetaan uusi kaasusäiliö, jota ilman kaasutehdas ei voi ensi talvena toimeentulla, kuin myöskin, että kaupungin mainitussa suhteessa puutteellista kaasuverkkoa on suhteellisesti korjattava. Nämät työt voidaan pitää alkuna uuden kaasutehtaan perustamiseen, joka lähimmässä tulevaisuudessa on rakennettava siihen kuuluvine säiliöineen ja tarpeellisine johtoverkkoineen.

Senjälkeen kuin kaupunki v. 1900 otti kaasutehtaan haltuunsa, on kaasun käyttäminen hyvin nopeasti kasvanut. Kaasunvalmistus, joka v. 1901 oli 1,335,000 m³ oli viime vuonna 2,912,660 m³. Vuotuinen lisääntyminen käy selville seuraavasta taulusta:

Vuonna 1901	1,375,000 m ³
” 1902	1,496,000 ”
” 1903	1,811,330 ”

Vuonna 1904	2,149,900	m ³
” 1905	2,390,100	”
” 1906	2,912,660	”

Kaikilla kaasun käytäntöaloilla on melkoinen lisääntyminen ollut huomattavissa. Nopeimmin kasvaa lämpökaasun käyttäminen. Melkein kaikkiin kaasujohtosäteikön uudisrakennuksiin johdetaan kaasua, ja joukko vanhempiakin rakennuksia yhdistetään vuosittain kaupungin kaasujohtoverkkoon.

Lämmityskaasua siihen kuuluvine valaistustulineen on kysymyksessä olevaan huoneustoon asetettu niinpajon, että Helsingissä palaa noin 4,000 valokaasu-liekkiiä, joissa käytetty kaasu nousee 15 penniin kuutiometriltä.

Tähän hintaan on auervalistus petrooleumin jälkeen huokein valaistus, mikä Helsingissä voidaan saada. Myöskin nykyään voimassaolevien valokaasuhintojen mukaan, joita vielä voidaan vähentää niinpian kuin uusi tuotantokelpoinen tehdas saadaan kuntoon, on valokaasun asema turvattu, missä vaan hinnat huokeus tulee kysymykseen.

Vaikkakin valokaasu tulee olemaan kaasulaitoksen tärkeimpänä tuotantona, on myöskin sen sivutuloilla suuri merkitys kaupungin suhteen.

Kaasukoksia on alettu kysellä Helsingissä niin paljon, että jo nyt vuosittain käytetään enemmän, kuin mitä kaasutehdas voi valmistaa vuoden mitassa. Edellisinä vuosina käyttämättä jääneet koksien jäännökset on viimeisinä vuosina käytetty korvaamaan eroitusta kulungin ja tuotannon välillä, mutta tänä talvena loppuvat vanhat varat. Jos kaasulaitoksen ensitalvena täytyy valmistaa tarvittava koksimäärä, niin ei saa millään tavalla estää kaasun laajempaa käyttämistä. Toisia todellakin arvokkaita sivutuloja saadaan kivihiilitervastasta ja amoniakista.

Vuosittain enentyvä kaasunkulutus tulisi laskujen mukaan v. 1910 nousemaan noin 6,000,000 m³. Mutta tätä ei vanha kaasulaitos kykene täyttämään vaikkapa öljykaasulaitokseltakin vaaditaan mitä se mahdollisimman mukaan voi tuottaa. Uuden kaasulaitoksen perustamista ei siis enään voida viivyttää, vaan täytyy jo nyt valita paikka uudelle kaasutehtaalle; sillä muuten ei voida saada valmiiksi kesällä suoritettavia töitä, ja kaupungille koituu se vaara, ettei ensitalvena saada täytetyksi kaasutarvetta valoa ja lämpöä varten.

Kun ei paikan suhteen kuitenkaan voida mitään päätöstä tehdä, tunte-matta kaasulaitoksen asettamisen tärkeyttä toiseen tahi toiseen paikkaan johtoverkon y. m. kustannuksiin nähden on, syksyn kuluessa toiminimen C. Francken avulla, joka on suunnitellut ja rakentanut sadottain kaasulaitoksia, tehty erilaisia suunnitteluja tulevia johtoverkkoja varten. Kaupungin varustamista varten kaasulla on päätetty asettaa pääkehäjohto sekä nykyisen kaupungin, että vastaisuudessa syntyvien kaupungin osien läpi. Kehäjohto tulisi ulottumaan Fredrikin-, Tarkka-ampuja-, Kasarmin-, Etelä Esplanadin- ja Unioninkatujen

kautta aina Pitkälle sillalle asti; sieltä Itäistä Viertotietä pitkin Vaasankadulle, tätä katua ja seuraavan vesijohtokaivon läpi Eläintarhaan, sen läpi Läntiselle Viertotielle ja sieltä Tölön uudessa kaupungin osassa siaitsevaa Runebergin katu pitkin yhtymäpaikkaan Fredrikinkadun pohjois-päässä. Tämä kehäjohto, jonka tehtävänä oli jakaa kaasunpaino sopivalla tavalla yli kaupungin, tulisi kaikissa näissä suunnitelmissa kulkemaan samaan suuntaan. Johdon suunnittelu tulisi sitävastoin paljon erilaiseksi, riippuen siitä, mihin kaasulaitos ja jakamissäiliöt ajatellaan asetetuiksi. Tulevalle kaasulaitokselle on ajateltu paikka, joko Santaniemessä, jonka käyttökelpoisuutta kysymyksessä olevaan tarkoitukseen kaupungin valtuusto jo v. 1902 tiedusteli Hallitukselta, tahi toisena vaihtoehtoituksena Söörnäisten niemessä. Aluetta N:o 178 jota Hallitus aikaisemmin oli ehdottanut sopivana paikkana uudelle kaasutehtaalle, ei ole esitystä tehtäessä ollenkaan otettu kysymyksenäkään, koska kaiken todennäköisyyden mukaan toiveita mainitun alueen saannista ei liene olemassa. Sen johdosta, että uusi kaasusäiliö jo joka tapauksessa ensi kesänä täytyy rakentaa, on, katsoen siihen mitä säiliön paikka voi vaikuttaa johtoverkon laajuuteen, ajateltu säiliön asettamista eri paikkoihin. Kelpaavaksi paikaksi kaasusäiliölle on ajateltu joku alue Pitkäsillan läheisyydessä (esim. joku kolikka Kaisaniemessä, tahi joku rakennusalue Kruunuhaassa) vasen kolikka kaupungin tarvepihassa Lapinrinteessä taikka myöskin Söörnäisissä tahi Hietaniemessä.

Tehtyjen johtosuunnitelmien luku on 8, ja niiden kustannusarviot ovat löydettävissä II:ssa liitteessä.

I suunnitelma on tehty vaihtoehtoituksella: Kaasusäiliö Kaisaniemeen ja tuleva kaasulaitos Söörnäisiin. Paikka, johon kaasusäiliö mahdollisesti voitaisiin ajatella asetettavaksi, on Unionin- ja Puutarhakatujen kulma. Se kolikka Kaisaniemessä, jonka erottaa muusta puistosta tie joka kulkee Unioninkadulta Puutarhakadulle ja tulisi nähtävästi tulevaisuudessa asetettavaksi siihen osaan puistoa, jonka läpikulkee se katu, jota pidetään pääkäytävänä Unioninkadulta Rautatientorille. Kaasusäiliö, jonka suuruus tulisi olemaan ainoastaan 28 m läpimitatan ja noin 25 m korkea, ei tulisi vaatimaan suurta tilaa eikä myöskään rumentamaan sitä paikkaa, jonne se asetetaan.

II suunnitelman mukaan kaasusäiliö Kruunuhakaan ja tuleva kaasulaitos Söörnäisiin.

III suunnitelma on tehty sitä varten, että kaasusäiliö asetettaisiin heti Söörnäisiin, jonne myös tuleva kaasulaitos rakennettaisiin.

IV suunnitelma tarkoittaa kaasusäiliön asettamista kaupungin tarvepihaan Lapinrinteessä ja kaasulaitoksen perustamista Söörnäisiin.

V suunnitelma määrää kaasusäiliön Kaisaniemeen ja tulevan kaasulaitoksen Santaniemeen.

VI suunnitelma esittää kaasusäiliön Kruunuhakaan ja laitoksen Santaniemeen.

VII suunnitelma taas puoltaa kaasulaitoksen sioittamista Santaniemeen sekä ensitalvena tarpeellinen säiliö on laitettava samaan paikkaan. Johtosäiliöstä on tässä tapauksessa ajateltu vedettäväksi uuden luterilaisen hautausmaan läpi.

VIII suunnitelma esittelee kaasusäiliön laittamista tarvepihan vasempaan kolkkaan ja tulevan kaasulaitoksen perustamista Santaniemeen.

Määrättäessä kehäjohdon mittasuunnitelmia, on seurattu seuraavia laskusuunnitelmia.

Helsingin kaupungissa on nykyään melkein 120,000 asukasta. Kaupungissa käytetyn kaasun kulutus nousee noin 3,000,000 m³ vuodessa. Jos otaksutaan, että koko asukasluvusta 80 % asuu siinä osassa pääkaupunkia, joka on kaasujohdolla varustettu, olisi nykyinen kaasunkulutus 31 m³ henkeä päälle.

Saksassa lasketaan kulutus henkilöä kohti nousevan seuraavasti:

Kaupungeissa joissa on	3— 10 tuhatta asuk.	46	m ³
”	”	”	61,7 ”
”	”	”	73,0 ”
”	”	”	88,8 ”

Muutamissa Ruotsin kaupungeissa näytävät kulutusnumerot v. 1902 asukasta kohti seuraavasti:

Tukholma	84,5
Malmö	57,7
Kristianstad	55,8
Ystad	48,5
Landskrona	46,5
Helsingborg	43,0
Göteborg	36,0
Gäffe	37,5
Uppsala	37,2

Senjälkeen kuin nämät laskut olivat tehdyt, on valokaasun käyttö Ruotsin kaupungeissa vieläkin noussut asukasluvuun nähden.

Tukholmassa, mikäli näyttää, on kaasunkäyttö noussut 96,1 m³ asukasta kohti, ja mainita sopii, että kaasunkäyttö Kööpenhaminassa nousee 122 m³ asukasta kohti vuodessa, Lontoossa noin 300 m³. Huomattavaa on, että kaasunkäyttö Tukholmassa vuosittain on kohonnut nopeammin, huolimatta siitä, että kaasun ohessa myöskin sähkönkäyttö on lisääntynyt.

Laskettaissa Helsingin kaupungin tulevaa kaasun käyttöä, ei ole kuitenkaan otettu huomioon näitä ylimalkaisia lukuja, jotka näytävät kaasunkulutuk-

sen asukasta kohti, vaan on lasku tehty siten, että tuleva kaasuntarve joka kaupungin kortteelia kohden on määrätty niiden numerojen mukaan, jotka ovat voimassa, mitä sen käyttämiseen tulee eri kortteeleissa.

Saksan kaupungeissa on laskettu kaasunkäytön nousevan seuraaviin lukuihin m³ tunnissa 100 metriä kohti erilaisten kaupunginosien talonrintamaa.

Hyvä	liikepaikka	12	m ³
Keskinkertainen	”	8—9	”
Hyvä	asutopaikka	6—6 ¹ / ₂	”
Keskinkertainen	”	4—5	”
Työntekiaän kaupunginosa	2—3	”
Erilaisia asuinpaikkoja	2	”

Helsinkiä varten tehdyt laskut, jotka ovat muodostetut nykyisten kulutusnumeroiden mukaan, sekä huomioon ottaen laajalti levinnyttä sähkövalaistusta, joka jo keskikaupungilla on voittanut alaa, näyttävät alempia numeroita. Niin ovat tärkeämmät liikekadut lasketut 6, Katajanokka 5 (nykyinen käyttö vastaa 4,4) ja muita kaupungin osia kohti numerot vaihtelevat 3 ja 4 välillä. Kulutusnumeroiden summa tehnee kaupungin nykyisissä kaasulla valaistuissa osissa noin 2,700 m³ tunnissa ja noin 6 miljoonaa m³ vuodessa. Koko kaupungin tuleva kulutus, Tölön ja Kallion kaupungin osat siihen luettuina, lienee noin 12,000,000 m³.

Mitä kehäjohtoon tulee, niin on korkein paino, ulosmenopaino laitoksesta, laskettu 60 m/m. Alin paino kehäjohtossa on otaksuttu 44 m/m. Tämän jotenkin runsaan laskun mukaan saataneen kaikki kaupungin osat varustetuiksi ohueilla haarajohtoilla, joissa kaasulla olisi 35 m/m minimi painetta. Nytkemmin koetetaan asettaa painosuhteet ja putkien laajuudet siten, että yksityisten kaasujohtoihin voidaan käyttää ohuampia putkia, ilman että painomenetyks näissä tulee niin suureksi, ettei tarpeellista kaasunpainoa olisi lamppuissa ja keittiöissä.

Kaasulaitoksen tarpeen mukaan seuraavat laajentamiset on ajateltu tehtäväksi seuraavasti.

Kesällä 1907 asetetaan johonkin sopivaan paikkaan kaupungissa jakokaasusäiliö, sisältävä 9,000 m³, tahi säiliö 15,000 m³ siihen kohtaan, mihin uusikaasutehdas tullaan perustamaan. Mainittuun säiliöön painetaan kaasu painojohtoa myöden, joka on laskettu 3,000 m³ kaasua varten tunnissa. Säiliöstä lasketaan kaasu sittemmin käyttötuntien kuluessa kaupunkiin. Jakosäiliö tekisi mahdolliseksi heikomman pääjohdon asettamisen uudesta kaasutehtaasta kaupunkiin, taiseisemman painoajoituksen valaistulla alueella ja huomattavasti heikomman pääsyöttöjohdon kuin mitä käyttämättä jakosäiliötä olisi mahdollista. Uusi kaasutehdas suunniteltaisiin 12,000,000 m³. Ensimmäinen rakennus tehtäisiin 6,000,000

m³ varten, kuitenkin niin, että kävisi mahdolliseksi laajentaa tarpeen mukaan aina 12,000,000 vuosivalmistukseen saakka, jota paitsi kaasutehtaan tuleva laajentamismahdollisuus samalla paikalla nyt jo onotettava huomioon 24,000,000 m³ valmistuskykyyn asti.

Kehäjohton arvioitu kustannus näyttää, että Hietaniemen suunnittelu uudeksi kaasutehtaan perustamispaikaksi, näyttää yltyleensä parempia numeroita, kuin jos mainittu laitos ajateltaisiin perustetuksi Söörnäisiin. Suunnitelmat V ja VI jotka ehdottavat kaasusäiliön asettamista Pitkän Sillan läheisyyteen, tarjonevat muutamia etuja joita Hietaniemen VII ja VIII suunnitelma ei tarjo. Tästä järjestyksestä ei olisi seurauksena ainoastaan huokeammat kokonaisasettamiskustannukset, vaan siten kävisi myöskin mahdolliseksi jakaa tarpeelliset työt ja niihin käytetyt kustannukset useampia vuosia kohti.

Tulevan kaasutehtaan paikkaa määrättäissä on huomioon otettava, paitsi johtoverkon, paikasta riippuvia, kustannuksia, myöskin ne edut, jotka toinen tahi toinen paikka tarjo, sekä menot jotka kuluvat tasoitustöihin, laiturirakennuksiin y. m.

Koska kaasulaitos täydelliseksi rakennettuna on laskettu 24,000,000 m³, täytyy tulevan kaasulaitoksen alueen vastata tehdasta, joka vuodessa tuottaa yhtä paljon. Kaasulaitokselle välttämätön ala määrätään saksalaisten ohjeiden mukaan 3—6 m² 1,000 kuutiometrille vuosivalmistusta, jossa alemmat numerot vastaavat suurempia ja korkeammat pienempiä kaasulaitoksia. Jos nyt tässä tapauksessa otetaan 4, saataisiin välttämättömäksi alaksi noin 100,000 m².

Se vuori-alue joka Söörnäisten niemellä olisi käytettävänä on noin 40,000 m². Hietaniemen ala joka sijaitsee venäläisen ja luterilaisen hautausmaan takana ja jonka rajana kaupungin puolelta ovat kortteerit 454 ja 455, on noin 85,000 m², joka kuitenkin voitaisiin täyttämällä jossain määrin laajentaa Taivallahteen päin.

Mitä satama-oloihin tulee niin on Hietaniemellä taatusti etuja Söörnäisten ympäristöön nähden. Söörnäisten niemien jyrkältä vuorirannalta on noin 230 m päässä 18 jalkaa vettä, jota vastoin Hietaniemellä on sama syvyys saavutettavissa 30 m päässä.

Alantasoituskustannukset tulisivat melkoisiksi jos kaasulaitos rakennettaisiin Söörnäisten niemelle. Kaasulaitoksen täytyy sijoita matalalla paikalla ja pitäisi laskea noin 5 m korkeus vedenpinnasta suurimmaksi keskikorkeudeksi. Koska ala on pieni niin ei ole muuta mahdollisuutta, kuin särkeä suurin osa vuoresta, joka on 20 m korkea ja tulisi tämä maksamaan yli miljoonan. Paitsi vuoren poraamistöitä olisi Söörnäisissä tehtävä laajoja täyttämisen-, laituri- ja mutatöitä. Tehtaan rakentaminen Söörnäisiin tulisi sentähden niin kalliiksi, että täytyy luopua tehtaan sinne perustamisaikeesta.

Hietaniemessä tulisivat taas alantasoituskustannukset verrattain paljon huokeammiksi ja satama helpommaksi käyttää koska ainoastaan 30 m pitkä silta

olisi rakennettava, jotta 18 jalan syvyydessä kulkevat alukset voisivat sinne lauttautua.

Ennen mainitussa ehdotuksessa (katso kaupungin valtuuston painettuja kertomuksia 33 vuodelle 1902) on Hallitus hyljännyt ehdotuksen joka esittää kaasulaitoksen asettamista Hietaniemeen, pää-asiallisesti sentähden, että veden syvyys siellä katsotaan olevan sopimattoman, niiden ilmoitusten mukaan joita silloinen tirehtööri hankki. Sillävälän on huomattu Luotsihallituksen käytettävänä olevista kartoista, sekä myöskin siitä kirjoituksesta, jonka satamakapteeni hiljattain lähetti Hallitukselle, että veden syvyyssuhteet Hietaniemessä todellisudessa ovat paljoa edullisemmat kuin ennen on ilmoitettu. Koska, kuten yllä on huomautettu, Hallitus ei katso mahdolliseksi puoltaa alkuperäistä suunnitelmaa siitä, että kortteli 178 Hernesaaren kadun varrella olisi ehdottomasti tarkoitukseen sopivin ja koska myöskin edellisestä esityksestä näkyy, että korttelit 456, 457, 459, 460 ja 461 Hietaniemessä ovat ainoat alueet, joita edullisesti voidaan käyttää kaasulaitoksen palvelukseen, ei Hallitus epäröi edottaa että viimeksimainittuja kortteleita tähän tarkoitukseen määrättäisiin.

Hallitus katsoo Hietaniemen sopivaksi senkin tähden, että alueelle sangen helposti tarvittaissa voidaan saada rautatie. Satamaradasta voitaisiin näet niin hyvin tässä tarkoituksessa, kuin myöskin ratayhteyden aikaansaamiseksi kirkkohallituksen suunnittelemalta ruumisasemalta uuden luterilaisen hautausmaan läheisyydessä, vetää sivurata kirkkomaan pohjoispuolelta Hietaniemeen, jossa tapauksessa kaupunki ja seurakunta yhdessä kustantaisivat radan kulungit.

Kuten edellä on mainittu, koskettaa kysymyksessä oleva alue ainoastaan rakentamattomien korttealien 454 ja 455 kohdalla, jälellä olevaa Töölön kaupunginosaa, josta raja muuten kulkee Hietaniemen tehtaiden kaakkoispuolelta ja venäläisen ja juutalaisen hautausmaan itäkoillispuolelta.

Terveyslaitokunnan määräys ei siis voisi millään tavalla estää paikan käyttämistä kaasulaitoksen siihen asettamiseen.

Sitäpaitsi uudenaikainen kaasutehdas ei tuotakkaan mitään häiriötä naapuristolleen, ei savun eikä epämiellyttävän hajun kautta.

Mitä kaasusäiliön paikkaan tulee, niin on Hallitus asian selvittämiseksi antanut tehdä kustannusarvioita säiliön asettamisesta eri paikkoihin. Kaisaniemen alueelle asettamisedotus on tosin edullisin, mutta Hallituksen täytyy olettaa, etteivät Herrat Valtuusmiehet hyväksy säiliön asettamista sinne. Kruunuhakaan asetettaessa lisääntyvät kustannukset noin 200,000 m:lla paikan oston tähden, siis on enään jälellä ainoastaan tarvepiha Lapinriuteellä, jonne kaupungininsinöörin lausunnon mukaan tilaa sille esteettömästi voidaan hankkia, tai kaasulaitoksen ja säiliön asettaman Hietaniemeen. Vaikkapa säiliön asettaminen tarvepihaan nykyään tulisikin halvemmaksi, tulevat kustannukset kuitenkin tulevaisuudessa olemaan suuremmat, kun täytyy rakentaa uusi säiliö Hietaniemeen. Hallitus esittää sentähden, että säiliö VII suunnitelman mukaan

asetettaisiin Hietaniemeen ja että se tehtäisiin 15,000 m³ suuruiseksi, joka suuruus lienee riittävä pitemmäksi aikaa. Säiliö voidaan tällä alueella helpoimmin asettaa koilliseen kulmaan, venäläisen hautausmaan ääreen.

Hallitus on kysynyt Tukholman kaasutehtaan päällikön Yliinsinööri Ad. Ahlsell'in mielipidettä tehtyjen suunnitelmien suhteen, jonka mielipiteen hän lausui keskusteltuaan toimeenpanotirehtöörin, vapaaherra Cedercreutzin kanssa. Tämä lausunto on myötäliitetty (katso liite n:o 1.)

Tässä esityksessä on Herra Ahlsell puoltanut VII suunnitelmaa ja ehdottanut, että suunniteltu johto kaasutehtaasta uuteen säiliöön suunnattaisiin niin, että se voisi olla ulosjohtona uudesta kaasutehtaasta ja että se tulevaisuudessa vanhasta kaasutehtaasta vedettäisiin Unioninkadulle Kaisaniemen kohdalla.

Tämän Yliinsinööri Ahlsell'in lausunnon perusteella on Hallitus katsonut täytyvänsä muodostella VII suunnitelmaa siten, että 350 m/m, johto olisi vedettävä kehäjohdosta Fredrikin- ja Eerikinkatujen kulmassa nykyiselle johdolle, Itä Heikinkadulla. Tämä toimeenpide tosin korottaa kustannussuunnitelmaa 32,791: 25 Smk:lla, mutta sillä on se etu, että vain pienenlanta osa kehäjohdosta eli ainoastaan Tarkka-ampujankatuun asti tänä vuonna tarvitsisi suorittaa, joka seikka on sitä huomattavampi, koska voidaan epäillä, voidaanko kokonaan ehtiä suorittamaan VII suunnitelman mukaan kesällä 1907 valmiiksi ajottua johtoverkkoa, koska kysymyksessä vielä voipi olla monta pulmaa ratkaistavana.

VII suunnitelman arvioidusta kustannusehdotuksesta v. 1907 756,255: 86 Smk. vaadittaisiin muodostellun suunnitelman mukaan vuotta 1907 varten 524,740: 16 Smk. sekä yllämainittu summa 32,791: 25 Smk. eli kaikkiaan 557,531: 41 Smk., jotavastoin loppusumma 231,515: 70 Smk. käytettäisiin vv. 1908—1910, niin että mainittu johto Pitkälle Sillalle saakka olisi valmiina silloin, kun uusi kaasutehdas otaksutaan olevan käynnissä eli syksyllä 1910.

Ylläkosketeltu ylikustannus 32,791: 25 Smk. on lisättävä VII suunnitelmassa mainittuun ehdotukseen koko johtoverkkoa varten 1,333,253: 57 Smk. joten koko verkkoon vaadittava summa nousee 1,366,044: 82 Smk:aan.

Yllämainittua silmällä pitäen saa Hallitus kunnioittaen ehdottaa, että Herrat Valtuusmiehet enennetyin luvuin suvaitsisivat päättää:

että korttelit 456, 457, 459, 460 ja 461 Hietaniemellä Töölön kaupunginosassa käytettäisiin uuden kaasutehtaan perustamispaikaksi, kuin myöskin, että Hallitukselle annettaisiin toimeksi valmistaa ja mainituille enennetyille valtuus miehille tehdä ehdotuksia uuden kaasutehtaan perustamispaikasta;

että Hietaniemelle perustettavaa 15,000 m³ suuruisista kaasusäiliöitä sekä siihen kuuluvia laitoksia, pannaaja, pannuhuoneita ja muita rakennuksia varten määrättäisiin 370,000 Smk.

että hyväksyen Hallituksen pääasiallisesti VII suunnitelman mukaan laaditun ehdotuksen Helsingin kaupungin tulevaa johtoverkkoa varten myönnettäisiin 1,400,000 Smk.

että tästä summasta v. 1907 käytettäisiin korkeintaan 560,000 Smk — sekä

että nämät työt suoritetaan pitemmälle kuin kahden vuoden kuluessa maksettavaksi määrätyillä varoilla.

Jos ylläoleva ehdotus hyväksytään, suvaitkoot enennetyt valtuusmiehet jättää vakinaisten valtuusmiesten toimeksi hakea tästä syntyvää muutosta kaupungin piiriasemassa sekä muuten ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingin kaupungin Valaistushallitus.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

Ed. Cedercreutz.

*Liite N:o 1.**Helsingin kaupungin valaistulaitoksen hallitukselle.*

Sittekun Helsingin kaasulaitoksen johtaja, liittyen arvoisaan kirjelmäänne t. k. 2 p:ltä, on minulle tehnyt selvää ehdotuksista, jotka nykyään ovat esillä ja jotka koskevat kaasulaitoksen laajentamista, ja uutisrakentamista, saan, lausutun toivomuksen mukaan, antaa siitä seuraavan lausunnon.

Etupäässä kärsii kaasulaitos kaasusäiliöin pienuudesta. Normaalitilavuus lasketaan mannermaalla ja Pohjoismaissa 60 à 70:ksi prosentiksi maksimikäyttömäärästä vuorokautta kohti. Englannissa aina 100:ksi prosentiksi. Kun nykyinen säiliötilavuus Helsingin hiilikaasulaitoksessa nousee ainoastaan 3,600 m³:iin ja maksimikäyttömäärä viime vuonna nousi 12,500 m³:iin, joten säiliötilavuus oli ainoastaan 29 prosenttia siitä, ansaitsee suuressa määrin tunnustustamme se seikka, että kaasunvalmistus on voinut tapahtua ilman minkäänlaisia häiritseviä keskeytyksiä. Joka tapauksessa on tämän seikan täytynyt haitallisesti vaikuttaa retorttihuoneiden toiminnan taloudelliseen tulokseen. Kun kuitenkin kaasunkulutus on kasvamistaan kasvanut, senjälkeen kuin kaupunki otti haltuunsa kaasulaitoksen, on todennäköistä, että maksimikulutus vuorokaudessa tulevan joulukuun aikana nousee 15,000 m³:iin. Kulutuksen ollessa näin suuren on nykyisten säiliöin tilavuus ainoastaan 24 prosenttia siitä, ja sellaisissa olosuhteissa täytyy huolehtiminen häiriintymättömästä kaasun valmistamisesta tulla tavattoman vaikeaksi, jopa melkein mahdottomaksikin. Sentähden on sängen tarpeellista, että ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta uusi kaasusäiliö niin pian kuin mahdollista rakennettaisiin. Silloin on ensimmäinen kysymys, mihin sellaisen voisi sopivimmin sijoittaa. Nykyisessä kaasulaitoksessa ei ole mitään paikkaa sille, eikä olisi suotavaakaan, että säiliö sijoitettaisiin sinne, koska voi olla ainoastaan ajan kysymys, että kaasulaitos siirretään pois sieltä. Koska Helsingin kaupunki ei ole siksi laaja, että paineolosuhteisiin nähden olisi välttämätöntä sijoittaa kaasusäiliö tiheämmin asutulle alueelle kaupunkia, on itsestään selvä, että säiliö mieluummin sijoitetaan paikkaan, johon uusi kaasulaitos rakennetaan. Toiselta puolen toimii kaasulaitos jossain määrin epävarmasti, jos ei ainakin yksi kaasusäiliö ole sen alueella ja toiselta puolen tulee hoito paljo kalliimmaksi, jos kaasusäiliö on kaukana kaasulaitoksesta. Kaasusäiliön asettaminen tiheämmin asutulle paikalle ei myöskään ole erittäin tervetullut, ja ehdotus säiliön rakentamisesta sellaiseen paikkaan kohtaisi varmasti vaikeuksia ja vastaväitteitä monelta taholta. On

senvuoksi tarpeellista, että jo nyt määrätään uuden kaasulaitoksen paikka, ja silloin taas kysyttäneen kuinka suuri ala siihen tarvitaan. Kaasunkäyttö vuodessa nousee jo nyt noin 3:een miljoonaan m^3 :iin, ja jos putkijohtoverkkoa laajennetaan niin paljon, että säännöllistä kaasunpainetta voidaan ylläpitää, täytyy varmasti laskea tarvittavan kaksi kertaa enemmän eli 6 miljoonaa m^3 muutaman vuoden kuluttua. Uusi kaasulaitos olisi sentähden heti alussa rakennettava noin 6 miljoonan m^3 vuosituotantoa eli 30,000 m^3 maksimivuorokauden tuotantoa silmällä pitäen, mutta tilaa on varattava tietysti 3—4 kertaa suurempaa tuotantoa varten.

Asiain näin ollen ei aijottu paikka Sörnäisissä voi ollenkaan tulla kysymykseen, koska sen alu on vallan liian pieni ja muuten sopimaton korkean vuoriperänsä ja veden mataluuden takia.

Ehdotettu paikka Santaniemellä tuntuu minusta sitävastoin, niiden tietojen perusteella, joita olen siitä saanut kaasulaitoksen johtajalta, olevan kaikissa suhteissa sopiva tähän tarkoitukseen. Mainio kulkuväylä aina 7 metriä syvällä kulkeville laivoille, myrskyiltä suojattu asema, helposti rakennettu purkauslaituri, hyvä tila laajentamismahdollisuuksien varalle, vankka perustus eikä mitään vaikeita tasotustöitä. Kaupungin laajentumiseen nähden on asema erittäin sopiva ja rautatieyhteyksien helposti saatavissa.

Kun kaupunki omistaa paikan, olen sitä mieltä, ett'ei rakennustöiden aloittaminen nyt heti voisi kohdata minkäänlaisia vastuksia, ja voitaisiin siinä tapauksessa uusi kaasusäiliö sijoittaa sinne, mutta ennen kuin sen paikka määrätään, täytyy luonnollisesti täydellisen suunnitelman koko kaasulaitosta varten olla valmis ja vahvistettu.

Mitä säiliön suuruuteen tulee, täytyy se mielestäni rakentaa niin suureksi, että se vastaa ensimmäistä suunnitelmaa \dot{a} 30,000 m^3 vuorokautta kohti ja niin muodoin täytyy sen olla noin 20,000 m^3 suuruinen.

Nykyisestä kaasulaitoksesta lasketaan johto uuteen säiliöön, ja on tämä johto rakennettava niin että sitä sittemmin voidaan käyttää lähtöjohtona uudesta kaasulaitoksesta.

Jos tämä johto sitten ulotetaan yli rautatien torin Unioninkadulle Kaisaniemen luona, saadaan siellä melkein yhtä korkea kaasunpaine, kuin jos sinne rakennettaisiin säiliö. Kaasulaitoksen johtajan ehdotuksen mukaan laskettu kehäjohto sopii muuten hyvin, jos kaasulaitos rakennetaan Santaniemelle. Ehdotettuja putkien läpimittoja en kuitenkaan ole ollut tilaisuudessa tarkastamaan.

Tukholma 7 p:nä Helmikuuta 1907.

Ad. Ahlsell.

Liite N:o 2.

Kehäjohdon, sekä siihen yhdistettyjen pääsyöttö- ja painojohtojen kustannukset eri edellyttämisillä kaasulaitoksen ja jakaussäiliöt sijoittamisesta.

Ehdotus I.

Jakaussäiliö Kaisaniemeen ja tuleva kaasulaitos Sörnäisiin. Jos kaasusäiliö sijoitetaan Kaisaniemessä täytyisi kesällä 1907 laskea painejohto vanhasta kaasulaitoksesta Puutarha- ja Unioninkatujen kulmaan. Paitsi säiliötä olisi rakennettava pienempi rakennus paineensäätäjää varten sekä kattilahuone säiliöhuoneen lämmittämistä varten.

Kehäjohto saisi seuraavan laajuuden:

Kaasusäiliöstä Aleksanterin- ja Unioninkadun kulmaan 650 mm, tästä Tarkkaampujan- ja Fredrikinkatujen kulmaan 550 mm. Kaasunpaine tässä kohden, kaasukulutuksen suurimmillaan ollessa olisi 50 mm. Fredrikinkadun eteläpäästä pitkin tätä katua Antinkadulle 450 mm, sieltä edelleen Lapinrinteelle 325 mm, edelleen Runebergin- ja Lutherinkatujen kulmaan Töölön kaupunginosassa 300 mm, sieltä Töölönkadulle 375, edelleen Eläintarhan läpi Lovisankadulle Fredriksbergissä 500 mm, täältä Itäiselle Viertotielle 600 mm, josta on ajateltu yhtymisjohto Sörnäisten kaasulaitoksen kanssa. Putken läpimitta 650 mm. Yhtymiskohdalta pitkin Itäistä Viertotietä neljännelle linjalle Kalliossa 250 mm ja täältä Pitkän Sillan yli kaasusäiliöön 275 mm. Rinnakkain kehäjohdon kanssa Itäisellä Viertotiellä tulisi kulkemaan painojohto uudesta kaasulaitoksesta Sörnäisissä kaasusäiliöön Kaisaniemessä.

Kehäjohtoon ja siitä johtuviin syöttöjohtoihin tarvittavat putket sekä siihen yhdistetyt laskemiskustannukset olisivat:

650 mm putkea	1560 metriä,	vast. Smk:ssa	245,252: 10
600 " "	1450 " "	" "	169,429: 70
550 " "	1500 " "	" "	122,126: 10
500 " "	1550 " "	" "	147,887: 70
450 " "	620 " "	" "	38,559: 60
375 " "	1000 " "	" "	84,387: 20
325 " "	1150 " "	" "	65,867: 59

300 mm putkea	720 metriä,	vast. Smk:ssa	36,932: 69
275 " "	1050 " "	" "	37,124: 41
250 " "	5220 " "	" "	176,575: 25
225 " "	400 " "	" "	9,464: 90
200 " "	1050 " "	" "	35,932: 97
175 " "	1000 " "	" "	21,754: 10
			1,191,294: 31

Yllämainituista putkista saataisiin, jos tämä ehdotus hyväksyttäisiin, kesällä 1907 laskea ainoastaan:

650 mm putkea :	500 mtr. =	Smk.	51,424: 20
550 " "	: 1500 " =	" "	123,227: 86
275 " "	: 50 " =	" "	1,746: 22
175 " "	: 1000 " =	" "	21,754: 10
			198,152: 38

Kustannukset kehäjohtoa varten tulisivat niin muodoin vuotena 1907 nousemaan Smk:aan 198,152: 38.

Kokonaiskustannuksista Smk. 1,191,294: 31 saisi vuoteen 1910 asti käyttää kehäjohtoon laskemiseen Smk. 641,612: 91.

Ehdotus II.

Säiliö Kruununhaassa, tehdas myöhemmin Sörnäisissä.

Painojohdolla vanhalta tehtaalta säiliöön Kruununhaassa on läpimitta = 175 mm. Kehäjohtossa ovat putkisuuruudet seuraavat:

Säiliöstä Unioninkadulle sekä sitä pitkin Aleksanterinkadun kulmaan 700 mm, sieltä Unionin-, Etelä Makasiinin- ja Kasarmikatuja pitkin Tarkkaampujan- kadun kulmaan 600 mm, pitkin Tarkkaampujankatua Fredrikinkadun kulmaan 550 mm, Fredrikinkatua pitkin Tarkkaampujankadulta Antinkadulle 450 mm, sieltä Fredrikin-, Eerikin- ja Lapinlahdenkatuja myöten Malminrinteen kulmaan 325 mm, sieltä Malminrinnettä myöten ohi kaupungin tarvepihan ja Runeberginkatua myöten Lutherin kadulle 300 mm, Runebergin- ja Lutherinkadun kulmasta ensinmainittua pitkin Töölönkadulle 375 mm, Töölönkadulta Eläin- tarhan läpi Kotkan- ja Viipurinkatujen kulmaan 500 mm, tästä kulmasta Viipurin-, Itäistä Brahen-, Porvoon- ja Vaasankatuja myöten Itäiselle Viertotielle 600 mm, Itäistä Viertotietä myöten 4:nelle Linjalle 250 mm, sieltä Pitkälle Sillalle sekä sillan yli säiliöön asti 300 mm. Itäisen Viertotien ja Vaasan-

kadun kulmasta lähtisi yhtymisjohto kehäjohtosta uuteen kaasulaitokseen Sörnäisten niemellä; tämän johdon läpimitta on 650 mm.

Samaan kaivantoon kuin tämä pääjohto kaasulaitoksesta sekä kehäjohtoon kaivantoon pitkin Itäistä Viertotietä aina säiliöön asti laskettaisiin painojohtoputki uudesta laitoksesta.

Tämän putken läpimitta = 250 mm.

Kehäjohtoon ja siitä erkaneviin syöttöjohtoihin tarvittavat putket, sekä niihin yhdistetyt laskemiskustannukset olisivat:

700 mm putkea :	840 mtr. =	Smk.	98,529: 90
650 " "	: 1060 " =	"	193,258: 47
600 " "	: 2520 " =	"	273,478: 60
550 " "	: 350 " =	"	28,404: 10
500 " "	: 1550 " =	"	147,887: 70
450 " "	: 620 " =	"	38,559: 60
375 " "	: 1000 " =	"	84,387: 20
325 " "	: 1150 " =	"	66,867: 59
300 " "	: 1040 " =	"	47,517: 20
275 " "	: 730 " =	"	26,128: 05
250 " "	: 6120 " =	"	205,026: 16
225 " "	: 400 " =	"	9,464: 90
200 " "	: 1050 " =	"	35,932: 97
175 " "	: 1000 " =	"	21,754: 10
			<u>1,277,376: 34</u>

Yllämainituista putkista saataisiin jos tämä ehdotus hyväksytään, kesällä 1907 laskea:

700 mm putkea :	840 mtr. =	Smk.	98,529: 90
600 " "	: 1070 " =	"	116,119: 71
550 " "	: 350 " =	"	28,404: 10
175 " "	: 1450 " =	"	31,610: —
			<u>274,663: 71</u>

Kustannukset putkenlaskutöistä v. 1907 nousisi niinmuodoin tämän ehdotuksen mukaan Smk:aan 274,663: 71.

Kokonaiskustannuksesta, joka nousee Smk:aan 1,277,376: 34, saisi vuoden 1910 asti käyttää kehäjohtoon laskemiseen Smk. 718,124: 34.

Ehdotus III.

Säiliö Sörnäisiin, uusi kaasulaitos myöhemmin myös sinne.

Jos kaasusäiliö sijoitetaan Sörnäisiin, niin täytyisi ensi kesänä laskea 250 mm vahvuinen painojohto vanhasta kaasulaitoksesta säiliöön, sekä myös syöttöjohto säiliöstä kehäjohtoon yhtymiskohtaan, 950 mm vahvuinen. Kehäjohto tulisi seuraavan laajjuiseksi:

Waasankadun kulmasta pitkin Itäistä Viertotietä ja Siltasaarenkatua, Pitkäsillan yli aina Unionin- ja Liisankadun kulmaan 750 mm, pitkin Unioninkatua Aleksanterinkadulle 650 mm, sieltä edelleen pitkin Unionin-, Etelä-Makaasiinin-, Kasarmin- ja Tarkk'ampujankatua Fredrikinkadun kulmaan 550 mm, Fredrikinkatua pitkin Antinkadulle 450 mm, sieltä pitkin Fredrikin-, Eerikin- ja Lapinlahdenkatua Malminrinteen kulmaan 325 mm, sieltä Malminrinnettä myöten kaupungin tarvepihan ohi ja pitkin Runeberginkatua Lutherinkadulle 300 mm, Lutherinkadulta pitkin Runeberginkatua Töölönkadulle 375 mm, Töölönkadulta pitkin Runeberginkatua ja Eläintarhan läpi Wiipurin- ja Itäistä Braahenkatua myöten Porvoonkadun kulmaan 500 mm sekä sieltä pitkin Porvoon- ja Waasankatua Itäiselle Viertotielle 550 mm.

Kehäjohtoon ja siitä erkaneviin syöttöjohtoihin tarvittavat putket sekä niihin yhdistetyt laskemiskustannukset olisivat:

950 mm putkea	: 1100 mtr.	= Smk.	337,971: 40
750 " "	: 1900 " "	= " "	328,199: 60
650 " "	: 450 " "	= " "	51,424: 20
550 " "	: 2250 " "	= " "	219,327: 10
500 " "	: 2100 " "	= " "	174,595: 30
450 " "	: 620 " "	= " "	38,559: 60
375 " "	: 1000 " "	= " "	84,387: 20
325 " "	: 1150 " "	= " "	66,867: 59
300 " "	: 1040 " "	= " "	47,517: 20
250 " "	: 4400 " "	= " "	165,473: 90
225 " "	: 400 " "	= " "	9,464: 90
200 " "	: 1050 " "	= " "	35,932: 97
			1,559,720: 96

Yllämainituista putkista täytyisi jo kesällä 1907 laskea seuraavat:

950 mm putkea	: 1100 mtr.	= Smk.	337,971: 40
750 " "	: 1900 " "	= " "	328,199: 60

650 mm putkea :	450 mtr. =	Smk	51,424: 20
550 " "	: 1500 " =	"	125,427: 66
250 " "	: 3900 " =	"	149,193: —
			<u>992,215: 86</u>

Putkenlaskemistyön kustannukset nousisivat niinmuodoin Smk:aan 992,215: 86.

Muut putkijohtotyöt jaettaisiin vuosille 1908—1910, niin että koko johto ennätettäisiin laskea siksi, kun uusi kaasulaitos, jonka otaksutaan valmistuvan vuodeksi 1910, alottaisi toimintansa.

Uuden kaasulaitoksen alkaessa toimintaansa pääjohtoon kuluneet kustannukset nousisivat siis Smk:aan 1,559,920: 96.

Ehdotus IV.

Säiliö kaupungin tarvepihalle, laitos myöhemmin Sörnäisiin.

Jos tämä ehdotus hyväksytään, täytyisi kohta laskea painojohto (300) vanhasta laitoksesta säiliöön tarvepihalla, jota painojohtoa sitten täytyisi pidentää uuteen kaasulaitokseen asti Sörnäisissä, sekä isohko syöttöjohto säiliöstä yhtymiskohtaan kehäjohtossa. Kehäjohto saisi seuraavan laajuuden:

Rautatien- ja Runeberginkatujen kulmasta ohi tarvepihan, pitkin Malminrinnettä, Lapinlahden-, Eerikin- ja Fredrikinkatuja Antinkadun kulmaan 700 mm, edelleen pitkin Fredrikinkatua Tarkk'ampujankadun kulmaan 650 mm, Tarkk'ampujankatua pitkin Kasarminkadulle 600 mm, pitkin Kasarmin-, Etelä-Makasiinin- ja Unioninkatuja Aleksanterinkadulle 500 mm, Aleksanterinkadulta pitkin Unioninkatua Puutarhakadulle 375 mm, edelleen pitkin Unioninkatua Pitkäsillan yli, Siltasaarenkatua ja Itäistä Viertotietä pitkin 4:nnele Linjalle Kalliossa 250 mm, sieltä pitkin Itäistä Viertotietä Vaasankadun kulmaan 300 mm, Waasan- ja Porvoonkatua myöten Itäiselle Braahenkadulle 375 mm, pitkin Itäistä Braahenkatua ja Wiipurinkatua Loviisankadun kulmaan 350 mm, sieltä Eläintarhan läpi Töölön Sokeritehtaan alapuolella olevalle sillalle 300 mm, sieltä edelleen pitkin Eläintarhantietä ja Runeberginkatua Töölönkadulle 250 mm, Töölönkadulta pitkin Runeberginkatua Lutherinkadulle 400 mm, sekä Lutherinkadulta Rautatienkadulle pitkin Runeberginkatua 450 mm.

Kehäjohtoon ja siitä erkaneviin syöttöjohtoihin tarvittavat putket, sekä niihin yhdistetyt laskemiskustannukset olisivat:

700 mm putkea :	900 mtr. =	Smk.	116,976: 46
650 " "	: 650 " =	"	66,298: 27

600 mm putkea :	350 mtr. ==	Smk.	30,248: 50
500 " "	: 1850 " ==	"	172,560: 25
450 " "	: 650 " ==	"	68,168: 90
400 " "	: 1000 " ==	"	93,313: —
375 " "	: 1250 " ==	"	89,857: 70
350 " "	: 970 " ==	"	50,597: 95
300 " "	: 6550 " ==	"	318,416: 20
250 " "	: 2750 " ==	"	103,444: 25
225 " "	: 250 " ==	"	7,669: 66
			<u>1,215,390: 69</u>

Yllämainituista putkista olisi kesällä 1907 laskettava seuraava määrä:

700 mm putkea :	900 mtr. ==	Smk.	116,976: 46
650 " "	: 650 " ==	"	66,298: 27
600 " "	: 350 " ==	"	30,248: 50
500 " "	: 1100 " ==	"	79,709: 50
375 " "	: 450 " ==	"	22,493: 15
350 " "	: 320 " ==	"	15,171: 28
300 " "	: 1000 " ==	"	48,613: 15
250 " "	: 500 " ==	"	15,796: 45
225 " "	: 250 " ==	"	7,669: 66
			<u>402,976: 42</u>

Muut pääsyöttöjohdot voitaisiin laskea vähitellen siten, että vuosina 1908—1910 laskettaisiin painojohto uudesta laitoksesta Sörnäisissä jo löytyvän painojohdon yhtymiskohtaan, jotapaitsi olisi myös laskettava syöttöjohto Sörnäisten niemeltä Itäiselle Viertotielle sekä tätä myöten aina yhtymiskohtaan asti Liisan- ja Unioninkatujen kulmassa. Kustannus näiden johtojen laskemisesta nousisi:

500 mm putkea :	700 mtr. ==	Smk.	69,124: 95
450 " "	: 250 " ==	"	36,926: 72
300 " "	: 800 " ==	"	38,890: 56
250 " "	: 1250 " ==	"	39,501: 87
			<u>184,444: 10</u>

Kehäjohdon muut osat voidaan myöhemmin laskea tarpeen mukaan.

Ehdotus V.

Säiliö Kaisaniemeen, kaasulaitos myöhemmin Santaniemelle.

Painojohto (vanhasta kaasulaitoksesta säiliöön) joka laskettaisiin tulevana kesänä, tulisi muuten samallaiseksi kuin ehdotuksessa I, paitsi että läpimitta olisi 250 mm.

Kehäjohto saisi seuraavan laajuuden:

Kaasusäiliöstä Unionin- ja Aleksanterinkadun kulmaan 425 mm, sieltä pitkin Unioninkatua Etelä-Makasiininkadun kulmaan 325 mm, sieltä pitkin Etelä-Makasiinin- ja Kasarminkatua Tarkkaampujankadun kulmaan 250 mm, pitkin Tarkkaampujankatua Fredrikinkadun kulmaan 400 mm, Fredrikinkatua myöten Antinkadun kulmaan 475 mm, sieltä Fredrikin-, Eerikin- ja Lapinlahdenkatuja sekä Malminrinnettä pitkin Malminkadun kulmaan 500 mm. Tässä kohdassa, Malminrinteen ja Malminkadun kulmassa, yhtyy myöhemmin syöttöjohto Santaniemen kaasulaitoksesta kehäjohtoon, putken läpimitta on 600 mm. Malminrinteen ja Malminkadun kulmasta jatkuisi kehäjohto kaupungin tavarapihan ohi ja pitkin Runeberginkatua Lutherinkadulle, pitkin Runeberginkatua Töölönkadun kulmaan on putken läpimitta 450 mm, Runebergin- ja Töölönkadun kulmasta Läntiselle Viertotielle 175 mm, sieltä Eläintarhan läpi aina Porvoon- ja Itä-Braahenkadun kulmaan 150 mm.

Porvoon- ja Itäisen Braahenkadun kulmasta pitkin Waasankatua Itäiselle Viertotielle olisi putken läpimitta 300 mm, pitkin Itäistä Viertotietä aina Pitkälle sillalle saakka 575 mm, Pitkältä sillalta säiliöön 400 mm.

Uudesta kaasulaitoksesta Santaniemellä, samaan ojanteeseen kuin pääsyöttöjohtokin, sekä sitten pitkin Malminkatua, Kansakoulunkatua ja Simonkatua, tulisi painoputki tehtaasta Santaniemellä kulkemaan, yhtyen jo löytyvään painojohtoon vanhasta tehtaasta Kaivo- ja Itä-Heikinkatujen kulmassa 250 mm vahvuisella putkella.

Kehäjohtoon ja siitä erkaneviin syöttöjohtoihin tarvittavat putket sekä niihin yhdistetyt laskemiskustannukset olisivat:

600 mm putkea :	1300	mtr.	=	Smk.	160,042: 94
500 " " :	700	"	=	"	51,112: 99
475 " " :	1170	"	=	"	99,300: 99
450 " " :	960	"	=	"	98,730: 55
425 " " :	560	"	=	"	33,331: 63
400 " " :	730	"	=	"	42,510: 80
375 " " :	1450	"	=	"	90,806: 30
325 " " :	1090	"	=	"	64,169: 62
300 " " :	800	"	=	"	55,315: 36

275 mm putkea :	500 mtr.	≡	Smk.	16,200: 85
250 " "	: 3780 "	≡	" "	135,453: —
200 " "	: 1300 "	≡	" "	45,066: 80
175 " "	: 520 "	≡	" "	16,677: 20
150 " "	: 2300 "	≡	" "	57,305: 20
				996,024: 03

Jos tämä ehdotus hyväksytään niin täytyy ylempänä mainituista putkista seuraavana kesänä laskea ainoastaan:

425 mm putkea :	560 mtr.	≡	Smk.	33,331: 63
325 " "	: 530 "	≡	" "	22,925: 30
250 " "	: 1250 "	≡	" "	39,501: 87
200 " "	: 500 "	≡	" "	13,227: 74
175 " "	: 320 "	≡	" "	6,949: 90
				115,936: 44

Kustannukset putkenlaskemistyöstä vuonna 1907 tulisi siis tämän ehdotuksen mukaan nousemaan Smk:aan 115,936: 44.

Muut putkijohtotyöt jaettaisiin tämän ehdotuksen mukaan niin, että vuoteen 1910 asti, jolloin uusi kaasulaitos ajatellaan valmistuvan, laskettaisiin ainoastaan syöttö- ja painojohtoputki uudesta laitoksesta sekä kehäjohtosta ne osat, jotka ovat Pitkäsillan, Töölön lahden ja Eteläisen Rautatiekadun eteläpuolella.

Laskemiskustannukset näistä putkista nousisivat:

600 mm putkea :	1300 mtr.	≡	Smk.	160,042: 94
500 " "	: 700 "	≡	" "	51,112: 99
475 " "	: 650 "	≡	" "	42,799: 46
400 " "	: 730 "	≡	" "	42,510: 80
325 " "	: 560 "	≡	" "	23,092: 24
275 " "	: 400 "	≡	" "	16,200: 85
250 " "	: 2280 "	≡	" "	85,764: 48
				421,523: 76

Vuonna 1910 johtoverkosta suoritettut kustannukset nousisivat niin muodoin Smk:aan 537,460: 20.

Johdot Töölön kaupunginosassa sekä linjalla Kallio—Sörnäinen voitaisiin myöhemmin laskea tarpeen mukaan.

Ehdotus VI.

Säiliö Kruunuhakaan, kaasulaitos myöhemmin Santaniemelle.

Painojohdon halkasija tämän ehdotuksen mukaan = 250 mm. Kehäjohto on kokonaan samallinen kuin V:ssä ehdotuksessa. Siihen tulee lisäksi ainoastaan yhdistysjohto säiliön ja kehäjohton välillä sekä vastaavainen painojohdon pidennys. Kustannukset kesällä 1907 tehtävistä töistä nousevat Smk:aan 140,136:44.

Työjako tulisi olemaan sama kuin V:ssä. Kustannukset syksyyn 1910 laskettavista putkista nousevat Smk:aan 561,660:20. Muita johtoja voidaan laskea tarpeen mukaan.

Ehdotus VII.

Säiliö Santaniemellä, laitos myöhemmin myös Santaniemellä.

Jos tämä ehdotus hyväksytään, niin pitäisi jo ensi kesänä laskea painojohdo (d = 250) vanhasta laitoksesta säiliöön, sekä isohko syöttöjohto (d = 800) yhtymiskohtaan kehäjohtolla.

Kehäjohtoon laajuus tulisi olemaan seuraava:

Malminrinteen ja Malminkadun kulmauksesta pitkin Malminrinnettä, Lapinlahden-, Eerikin- ja Fredrikinkatuja Antinkadun kulmaan 700 mm, sitten pitkin Fredrikinkatua Tarkk'ampujakadun kulmaan 650 mm, Tarkk'ampujakatua myöten Kasarmikadun kulmaan 600 mm. pitkin Kasarmi-, Etelä-Makasiini- ja Unioninkatuja Aleksanterinkadulle 500 mm, Unioninkatua pitkin Puutarhakadun kulmaan 375 mm, sieltä sitten yli Pitkän sillan Siltasaarenkatua ja Itäistä Viertotietä pitkin Kallion 4:lle Linjalle 250 mm, 4:ltä Linjalta pitkin Itäistä Viertotietä Vaasankadun kulmaan 325 mm, Vaasan- ja Porvoonkatuja myöten Itäiselle Brahenkadulle 400 mm, sieltä pitkin Itäistä Brahenkatua ja Viipurinkatua, läpi Eläintarhan sekä senjälkeen pitkin Runeberginkatua Töölönkadulle 450 mm, Töölönkadulta pitkin Runeberginkatua Arkadiakadun kulmaan 650 mm, sekä sieltä pitkin Runeberginkatua ohi kaupungin tarvepihan Malminkadun ja Malminrinteen kulmaukseen 700 mm.

Kehäjohtoon ja siitä erkaneviin syöttöjohtoihin tarvittavat putket sekä niihin yhdistetyt laskemiskustannukset olisivat:

800 mm putkea :	1600 mtr. =	Smk. 272,336:30
700 " " :	1150 " =	" 156,800:05
650 " " :	1750 " =	" 240,677:75
600 " " :	350 " =	" 30,248:15

500 mm putkea	: 1050 mtr.	= Smk.	78,228: 45
450 " "	: 2100 "	= "	162,211: 80
400 " "	: 800 "	= "	74,994: 70
375 " "	: 1000 "	= "	70,048: 25
350 " "	: 450 "	= "	22,185: 13
325 " "	: 800 "	= "	48,567: 48
275 " "	: 250 "	= "	16,033: 08
250 " "	: 4400 "	= "	161,149: —
225 " "	: 250 "	= "	7,669: 66
200 " "	: 400 "	= "	22,351: 92
			1,333,253: 57

Yllämainituista putkista olisi kesän 1907 kuluessa tämän ehdotuksen mukaan laskettavat seuraavat matkat:

800 mm putkea	: 1600 mtr.	= Smk.	272,336: 30
700 " "	: 1150 "	= "	156,800: 05
650 " "	: 640 "	= "	64,919: 68
600 " "	: 350 "	= "	30,248: 15
500 " "	: 1050 "	= "	78,228: 45
375 " "	: 500 "	= "	35,024: 13
350 " "	: 450 "	= "	22,185: 13
250 " "	: 2150 "	= "	88,844: 31
225 " "	: 250 "	= "	7,699: 66
			756,255: 86

Laskemiskustannukset tulisivat siis v. 1907 nousemaan Smk:aan 756,255: 86. Muut osat kehäjohtosta voidaan sitten laskea tarpeen mukaan.

Ehdotus VIII.

Säiliö kaupungin tarvepihalle, laitos myöhemmin Santaniemelle.

Jos tämä ehdotus hyväksytään, täytyisi kohta laskea painojohto vanhasta laitoksesta säiliöön tarvepihalla. Tämän painojohtoon halkaisija olisi 175 mm.

Kehäjohtoon laajuus olisi:

Töölön- ja Runeberginkatuja risteyksestä pitkin jälkimmäistä katua ohi tarvepihan, sitten pitkin Malminrinnettä, Lapinlahden-, Eerikin- ja Fredrikin- katuja Tarkk'ampujakadun kulmaan 650 mm, Tarkk'ampujakatua pitkin Kasarmikadun kulmaan 600 mm, sieltä pitkin Tarkk'ampuja-, Etelä-Makasiini- ja

Unioninkatuja Aleksanterinkadulle 500 mm, Aleksanterinkadulta Unioninkatua pitkin Puutarhakadulle 375 mm, sieltä pitkin Unioninkatua Pitkän sillan yli Kallion 4:lle Linjalle 250 mm, 4:lta Linjalta pitkin Itäistä Viertotietä Vaasankadun kulmaan 325 mm, Vaasan- ja Porvoonkatuja pitkin Itäiselle Brahenkadulle 400 mm, sieltä sitten Brahen- ja Viipurinkatuja myöten Eläintarhan läpi aina Töölön- ja Runeberginkatuja kulmaukseen 450 mm.

Kehäjohtoon ja siitä erkaneviin syöttöjohtoihin tarvittavat putket sekä niihin yhdistetyt laskemiskustannukset olisivat:

700 mm putkea :	1150 mtr.	==	Smk.	156,800: 05
650 " " :	2900 " "	==	" "	379,638: 50
500 " " :	350 " "	==	" "	30,248: 15
500 " " :	1050 " "	==	" "	78,228: 45
450 " " :	2100 " "	==	" "	162,211: 80
400 " " :	800 " "	==	" "	74,994: 70
375 " " :	500 " "	==	" "	35,024: 13
350 " " :	450 " "	==	" "	22,185: 13
325 " " :	800 " "	==	" "	48,567: 48
275 " " :	250 " "	==	" "	16,033: 08
250 " " :	3450 " "	==	" "	126,284: 60
225 " " :	250 " "	==	" "	7,669: 66
200 " " :	1450 " "	==	" "	49,973: —
175 " " :	1000 " "	==	" "	21,754: 10
				<u>1,209,612: 83</u>

Yllämainituista putkista tarvitsisi kesällä 1907 laskea ainoastaan seuraavat:

700 mm putkea :	700 mtr.	==	Smk.	82,105: 10
650 " " :	850 " "	==	" "	81,744: 33
600 " " :	350 " "	==	" "	30,248: 15
500 " " :	1050 " "	==	" "	78,228: 45
375 " " :	450 " "	==	" "	22,493: 15
350 " " :	320 " "	==	" "	15,171: 28
250 " " :	700 " "	==	" "	21,520: 45
225 " " :	250 " "	==	" "	7,669: 66
175 " " :	1000 " "	==	" "	21,754: 10
				<u>360,935: 27</u>

Kustannukset putkenlaskutöistä v. 1907 nousisivat niin muodoin Smk:aan 360,935: 27.

Muut osat pääsyöttöjohdoista voidaan laskea tarpeen mukaan.

Sen jakaussäiliön, jota ehdotuksissa I, II, IV, V, VI ja VIII on esitetty, pitäisi tulla 9,000 m³:n suuriseksi, vastatakseen lähimpien vuosien vaatimuksia säiliön tilavuuteen nähden, sekä tulevaisuudessa korvatakseen yhä kasvavan kaasun käytön. Jos kaasusäiliö ensi kesänä rakennetaan Santaniemelle tai Sörnäisiin, niin pitäisi se tehdä ainakin 15,000 m³:n suuriseksi katsoen siihen seikkaan, että laitos piankin tulee tarvitsemaan suuremman kaasusäiliön.

Tehtyihin tarjouksiin perustuvan kustannusarvion mukaan tulisivat 9,000 m³:n suuruinen kaasusäiliö sekä säiliöasemalle tarpeellinen painosäätäjä, pannut, pannuhuone ja muut rakennukset maksamaan noin 260,000 mk.

15,000 m³:n suuruinen kaasusäiliö tulisi samojen laskujen perusteella maksamaan noin 370,000 Smk.

Jos nämät summat lasketaan yhteen yllämainittuihin kaasuverkon kustannuksiin, saadaan seuraavat loppunumerot:

Kustannukset säiliöstä ja kehäjohtosta.

		Vuodelle 1907	1907—1910	Tarpeen mukaan	Yleissumma
<i>Ehdotus I.</i>					
Kaasulaitos Sörnäisiin	Kehäjohto . .	198,152: 38	641,612: 91	549,681: 40	1,191,294: 31
Säiliö Kaisaniemeen	Kaasusäiliö . .	260,000: —	260,000: —	—	260,000: —
	Summa	458,152: 38	901,612: 91	549,681: 40	1,451,294: 31
<i>Ehdotus II.</i>					
Kaasulaitos Sörnäisiin	Kehäjohto . .	274,663: 71	718,124: 34	559,252: —	1,277,376: 34
Säiliö Kruununhakaan	Kaasusäiliö . .	260,000: —	260,000: —	—	260,000: —
	Summa	534,663: 71	978,124: 34	559,252: —	1,537,376: 34
<i>Ehdotus III.</i>					
Kaasulaitos Sörnäisiin	Kehäjohto . .	992,215: 86	1,559,720: 96	—	1,559,720: 96
Säiliö Sörnäisiin	Kaasusäiliö . .	370,000: —	370,000: —	—	370,000: —
	Summa	1,362,215: 86	1,929,720: 96	—	1,929,720: 96
<i>Ehdotus IV.</i>					
Kaasulaitos Sörnäisiin	Kehäjohto . .	402,976: 42	587,420: 52	627,970: 17	1,215,390: 69
Säiliö Tarvepihalle	Kaasusäiliö . .	260,000: —	260,000: —	—	260,000: —
	Summa	662,976: 42	847,420: 52	627,970: 17	1,475,390: 69
<i>Ehdotus V.</i>					
Kaasulaitos Santaniemelle	Kehäjohto . .	115,936: 44	537,460: 20	458,563: 83	996,024: 03
Säiliö Kaisaniemeen	Kaasusäiliö . .	260,000: —	260,000: —	—	260,000: —
	Summa	375,936: 44	797,460: 20	458,563: 83	1,256,024: 03
<i>Ehdotus VI.</i>					
Kaasulaitos Santaniemelle	Kehäjohto . .	140,136: 44	561,660: 20	451,589: 11	1,013,249: 31
Säiliö Kruununhakaan	Kaasusäiliö . .	260,000: —	260,000: —	—	260,000: —
	Summa	400,136: 44	821,660: 20	451,589: 11	1,273,249: 31
<i>Ehdotus VII.</i>					
Kaasulaitos Santaniemelle	Kehäjohto . .	756,255: 86	—	576,997: 71	1,333,253: 57
Säiliö Santaniemelle	Kaasusäiliö . .	370,000: —	—	—	370,000: —
	Summa	1,126,255: 86	—	576,997: 71	1,703,253: 57
<i>Ehdotus VIII.</i>					
Kaasulaitos Santaniemelle	Kehäjohto . .	360,935: 27	751,023: 72	458,589: 11	1,209,612: 83
Säiliö Tarvepihalle	Kaasusäiliö . .	260,000: —	260,000: —	—	260,000: —
	Summa	620,935: 27	1,011,023: 72	458,589: 11	1,469,612: 83

Valiokunnanmietintö koskeva kysymystä ylempään käsityökoulun erottamisesta keskuskoulusta taideteollisuutta varten sekä ehdotus ensiksimainitun koulun ohjesäännöksi.

Koska Kaupunginvaltuusmiehet käsitellessään vuotta 1906 varten laadittua kaupungin meno- ja tulosääntöä ovat katsoneet tarpeelliseksi hankkia selvitystä siitä, eikö olisi syytä erottaa ylempi käsityökoulu keskuskoulusta taideteollisuutta varten, ovat Kaupunginvaltuusmiehet päätöksellään 29 päivältä joulukuuta 1905 jättäneet allekirjotaneiden tehtäväksi antaa asiasta lausunnon sekä samalla laatia ehdotuksen käsityökoulun ohjesäännöksi.

Helsingin käsityökoulun perustaminen, joka sittemmin on muutettu Keskuskouluksi taideteollisuutta varten, on tuntuvasti muuttanut käsi- ja ammattityöntekijäin ope- tusta siltä alkuperäiseltä kannalta, jolla se sunnuntai- ja iltakoulujen aikana oli. Helsinkiin perustettua koulua esikuvana käyttäen valmistettiin 1880-luvun keskivaiheilla käsityö- kouluja koskeva asetus, jossa ne jaetaan ylempiin ja alempiin. Kun Keskuskoulun oppilasmäärä lisääntyi, täytyi sisäänpääsyvaatimuksia korottaa sekä vähemmän valmis- tuneita oppilaita varten järjestää erityisiä alempia käsityökouluja, joiden kurssi aluksi oli yksivuotinen, mutta muutettiin sittemmin kaksivuotiseksi. Keskuskoulun oheen perusti Taideteollisuusyhdistyksen hallinto koneenkäyttäjä-, työnjohtaja- ja rakennus- mestarikoulun, joka oli valtion ylläpitämien teollisuuskoulujen alkuna maassamme.

Lähtien periaatteesta, että kaiken ammattikehityksen tulee etupäässä perustua piirustustaitoon, on Taideteollisuusyhdistys vähitellen kehittänyt johtamaansa oppilai- tosta sekä viimeksi sen yhteyteen perustanut puhtaasti taideteollisen osaston sellaisissa teollisuuden- ja käsityönhaaroissa toimivien ammatinharjottajien kehittämiseksi, joissa tarvitaan taiteellisempaa makua, sekä hankkiakseen tuleville piirustuksenopettajille huo- lellisempaa valmistusta tehtävänsä. Ammattimaalareille ja puutyöntekijöille on jär- jestetty päiväkursseja ja metallityöntekijöille kolmevuotinen iltakurssi.

Oppilaitten suuri lukumäärä osoittaa, että koulun toiminta on hyödyllistä, mutta kun on vaikeata koulun huoneustossa saada tilaa kaikille iltaisin yhtäaikaan työskentele- ville oppilaille, on tämä saattanut monen jättämään koulunkäyntinsä kesken heidän saa-

mattaaan opetuksesta sitä hyötyä, jota on tarkotettu. Iltakoulun laajentaminen näyttää sentähden olevan tarpeen vaatima, jääköön se sitten edelleenkin Taideteollisuusyhdistyksen hoidettavaksi tai järjestettäköön Helsingin kunnallishallituksen johdettavaksi ylemmäksi käsityökouluksi.

Käsityökouluja koskevan asetuksen mukaisesti 12 päivältä syyskuuta 1900 tulee opetuksen Keskuskoulussa taideteollisuutta varten vastata ylemmistä käsityökouluista annettuja määräyksiä, s. t. s. koulussa annettavan opetuksen tulee käsittää alkeispiirustusta, ornamenttipiirustusta, ammattipiirustusta, projektsionioppia, laskentoa, geometrian alkeita, kaunokirjotusta, äidinkielen oikeinkirjotusta sekä kirjotusharjoituksia ja kirjanpitoa. Sitäpaitsi tulee Keskuskoulun opetuksen käsittää korkeampaa ornamenttipiirustusta, ornamenttimaalausta, muovailua ja ornamenttiveistoa, selittävää geometriaa ja rakennuspiirustusta, jota paitsi opetusta on annettava myöskin fysikan perusteissa sekä muissa aineissa, jotka Teollisuushallituksen harkinnan mukaan vastaavat koulun tarkoituksia. Koulun yhteyteen on sitäpaitsi järjestettävä kurssveja tuleville käsityökoulujen opettajille.

Paitsi yllämainittuja aineita annetaan Taideteollisuuden keskuskoulussa opetusta perspektiiviopissa, puunpiirrännässä, posliinimaalauksessa, nahkaplastiikassa, kivenveistämässä, savenvalannassa, taidehistoriassa, tyyliopissa sekä muoto- ja kompositsiionioissa siihen kuuluvine kompositsiioniharjoituksineen. Kaikissa näissä aineissa opetusta nauttineet oppilaat ovat suurimmaksi osaksi olleet ammattityöntekijöitä, paitsi posliinimaalauksessa, nahkaplastiikassa ja savenvalannassa, joita aineita muutamia harvoja poikkeuksia lukuunottamatta ovat hyväkseen käyttäneet naiset, jotka eivät toimi missään ammatissa.

Keskuskoulun oppilaiden lukumäärä vuosina 1890—1905 näkyy seuraavasta taulusta:

	Ammattityöntekijöitä	Ammattittomia	Yhteensä
1890	288	76	364
1891	303	91	394
1892	218	122	340
1893	220	121	341
1894	193	115	308
1895	256	146	402
1896	276	159	435
1897	284	166	450
1898	375	163	538
1899	368	206	574
1900	342	150	492
1901	322	153	475
1902	344	107	451
1903	311	134	445
1904	339	115	454
1905	387	153	540

Ylläolevassa taulussa mainituista ammatittomista oppilaista on suuri osa sellaisia, jotka kansakoulukurssin päätettyään eivät vielä ole saaneet paikkaa missään ammatissa, mutta jotka käyttävät hyväkseen Keskuskoulussa annettua opetusta, jotta siellä hankkimillaan tiedoilla saisivat parempia paikkoja. Tämä koskee varsinkin niitä naispuolisia oppilaita, jotka antautuvat kauppa- ja konttoritehtäviin. Syyslukukaudella 1905 oli näiden oppilasten lukumäärä 40.

Asianmukaisesti perustettujen käsityökoulujen ylläpitoa avustaa valtio vuosittain niin suurella määrällä, joka vastaa puolta koulun johtajan ja asetuksen määräämien opetusaineitten opettajien palkoista, jotavastoin valtio ei kustanna huoneustosta, lämmityksestä, valaistuksesta, siivoamisesta, opetusvälineistä y. m. syntyviä menoja. Keskuskoulun valtioapu on laskettu samojen perusteitten mukaan kuin käsityökoulujen valtioavutkin, mutta valtio antaa sitäpaitsi huoneuston, lämmön ja valon, kun koulua pidetään Ateneumissa, jonka valtio on rakentanut taideyhdistyksen ja taideteollisuusyhdistyksen kouluja ja kokoelmia varten.

Valtion ja Helsingin kaupungin Keskuskoululle taideteollisuutta varten jälkeen vuoden 1890 myöntämien määrärahojen suuruus näykyä seuraavasta taulusta:

	Valtioapu	Helsingin kaupungin määräraha
1890	9,257: —	14,504: —
1891	9,257: —	14,504: —
1892	11,382: —	15,278: —
1893	10,084: —	16,254: —
1894	10,084: —	16,254: —
1895	10,084: —	17,554: —
1896	9,930: —	16,974: —
1897	11,004: —	18,048: —
1898	11,778: —	18,418: —
1899	11,778: —	18,448: —
1900	15,506: —	18,448: —
1901	15,506: —	20,176: —
1902	18,444: —	19,962: —
1903	19,226: —	25,394: —
1904	19,226: —	26,866: —
1895	20,569: —	28,253: —
1906	21,600: —	32,545: —
1907	21,892: —	32,534: —

Keskuskoulun kustannukset vuonna 1907 näkyvät seuraavasta:

Keskuskoulun taideteollisuutta varten kulunkiarvio vuodelle 1907.

Johtaja	2,700: —	
Kompositsioidin yliopettaja	7,000: —	
S:n apulainen 8 t. viikossa à 6 mk, 32 viikkoa	1,536: —	
11 piirustuksen opettajaa 4 t. à 4 mk., 32 viikkoa	5,632: —	
1 kuviopiirustuksen opettaja 12 t. à 4 mk.	1,536: —	
1 kork. orn. piirustuksen opettaja à 6 mk.	768: —	
1 mallipiirustuksen opettaja 6 t. à 6 mk.	1,152: —	
2 muovailun opettaja 4 t. à 4 mk.	1,024: —	
1 puunveistotaidon opettaja 16 t.	3,000: —	
1 puupiirustuksen opettaja 4 t. à 4 mk.	512: —	
2 koristemaalauksen opettaja 6 t. à 4 mk., 25 viikkoa	1,200: —	
1 ammattimallauksen opettaja 4 t. à 4 mk., 25 viikkoa	400: —	
1 posliinimallauksen opettaja 8 t. à 4 mk., 32 viikkoa	1,024: —	
1 savenvalannon opettaja 15 t,	3,000: —	
1 nahkaplastiikan opettaja 4 t. à 4 mk., 32 viikkoa	512: —	
2 perspektiiviopin opettajaa 2 t. à 4 mk.	512: —	
3 selittävän geometrian opettajaa 2 t. à 4 mk.	768: —	
3 konepiirustuksen opettajaa 4 t. à 4 mk.	1,536: —	
1 rakennuspiirustuksen opettaja 4 t. à 4 mk.	512: —	
1 puuseppien ammattiopettajan opettaja 4 t. à 4 mk.	512: —	
1 kivenveistotaidon opettaja 4 t. à 4 mk.	512: —	
4 laskennon opettajaa 7 t. à 4 mk.	2,048: —	
3 geometrian opettajaa 2 t. à 4 mk.	768: —	
3 algebran opettajaa 2 t. à 4 mk.	768: —	
2 fysikan opettajaa 2 t. à 4 mk.	512: —	
4 kaksinkertaisen kirjanpidon opettajaa 2 t. à 4 mk.	1,024: —	
Kirjanpitovihkojen korjaaminen	200: —	
3 kaunokirjotuksen ja tekstailun opettajaa 4 t. à 4 mk.	1,536: —	
Palkankorotuksia	980: —	
Lisätunteja ja ylimääräisiä palkkioita	600: —	43,784: —
Kirjaston amanuenssi	900: —	
Uusia kirjoja	500: —	
Piirustusaineiden myyntipalkkio	150: —	
Vahtimestari	1,000: —	
Siiivoija 9 kk. à 60 mk.	540: —	
Piirustussalin vuokra (metallityöntekijäin kurssin oppilaiden lisä-		
tyymisen takia)	2,400: —	
	Siirto 5,490: —	43,784: —

	Siirto	5,490: —	43,784: —
Piirustussalin lämmitys ja valaistus		400: —	
Piirustussalin siivoaminen		150: —	
Opetusvälineitä		3,200: —	
Sekalaisia menoja		1,400: —	10,640: —
			<i>Smf.</i> 54,424: —

Tästä on valtio suorittanut puolet johtajan ja opettajien palkoista Smk. 21,892: — sekä sitäpaitsi antanut vapaan huoneuston, lämmön ja valon Ateneumissa. — Kaupunginvaltuuston vuodelle 1907 vahvistaman meno- ja tulosäynnön mukaan tekevät kaupungin menot kyseessä olevasta koulusta 35,981 mk. 50 p., tähän laskettuna ne 3,449 mk. 50 p., jotka on myönnetty taiteellisessa kirjansitomisessa toimeenpantavaa kurssia varten, josta määrästä noin 2,600 mk. kuitenkin kuuluu sanotun kurssin järjestämiskustannuksiin.

Syyslukukaudella 1905 käyttivät opetusta eri aineissa seuraavat määrät oppilaita:

piirustuksessa	445	geometriassa	108
mallipiirustuksessa	10	savenvalannassa	15
korkeammassa orn. piirustuksessa	35	nahkaplastiikassa	7
kuviopiirustuksessa	51	konepiirustuksessa	171
algebrassa	56	muovailussa	56
laskennossa	231	perspektiiviopissa	65
kirjanpidossa	119	posliinimaalauksessa	15
rakennuspiirustuksessa	35	kaunokirjotuksessa ja tekstailussa	150
koristemaalauksessa	8	kivenveistämässä	5
selittävässä geometriassa	64	tyyliopissa	11
puuseppien ammattiopissa	18	puupiirrännässä	8
fysikassa	22	ammattimaalauksessa	13

Korkeammalla taideteollisella osastolla kävi kevätlukukaudella 1906

III luokalla	6 oppilasta
II »	10 »
I »	24 »

Yhteensä 40 oppilasta.

Marraskuun 25 päivänä 1885 annetun asetuksen johdosta, joka määräsi sunnuntai- ja iltakoulut poistettaviksi ja niiden sijaan perustettavaksi käsityökouluja, laati Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta lukusuunnitelman sekä Taideteollisuusyhdistyksen koululle kuten yleimmälle käsityökoululle että alemmalle käsityökoululle, jonka

perustaminen uskottiin Taideteollisuusyhdistykselle, joka tälle koululle neljän vuoden aikana oli antanut tilaa Keskuskoulun yhteydessä. Mutta katsoen siihen melkoiseen avustukseen, jota kunta siten antoi Taideteollisuusyhdistyksen Keskuskoululle ja sen valmistavalle osastolle, alemmalle käsityökoululle, päätettiin valiokunnan ehdotuksesta, että koulun johtokunnassa olisi kahdella valtuusmiesten valitsemalla jäsenellä oleva istunto ja puhevalta. Vaikka alemmat käsityökoulut sen jälkeen ovatkin erotetut Keskuskoulusta ja asetetut erityisen Kaupunginvaltuusmiesten valitseman johtokunnan alaiseksi, kuuluvat kaupungin valitsemat jäsenet kuitenkin yhä edelleen Taideteollisuusyhdistyksen johtokuntaan. Mutta Kaupunginvaltuusmiehet eivät ole tehneet päätöstä siitä, millä tavalla nämät olisivat valittavat, jonka vuoksi olisi toivottavaa, että saataisiin aikaan sellainen määräys, että heidät valitaan aina uudestaan samoin kuin muutkin Kaupunginvaltuuston luottamusmiehet, jotta he voisivat olla sen mielipiteen ilmaisuna, joka Kaupunginvaltuuston kokoonpanon mukaan tässä laitoksessa kulloinkin vallitsee, ja siten tarpeellisella painolla vaikuttaa Taideteollisuusyhdistyksen Keskuskoulun johtoon ja kehitykseen.

Ylläesitetyn nojalla ehdotamme:

että yllämainittuihin kahteen taideteollisuusyhdistyksen koulun johtokunnan jäseneen nähden joka vuosi toimitettaisiin uusi vaali siten että toinen heistä vuosittain eroisi sekä että joka vuosi myöskin valittaisiin kaksi varajäsentä.

Syynä siihen, että on noussut kysymys ylemmän käsityökoulun erottamisesta Taideteollisuusyhdistyksen keskuskoulusta, on se, että ensiksi mainitusta koulusta kunnalle aiheutuvat menot vuosittain yhä kohoavat. Keskuskoulun korkeampaan taiteelliseen kehitykseen tähtäävä tarkotus on antanut aiheutta ajatukseen, että tämän tarkotusperän huomioon ottaminen opetuksessa on etupäässä ollut syynä kunnan kyseessä olevalle laitokselle myöntämän määrärahan kohoamiseen. Lähtien siitä, että taiteellisuudesta huolehtiminen ammattikehityksessä on etupäässä valtion asia, kun taas kunnan tulee ensi sijassa edistää alkeellista ammattikehitystä, on pantu kysymykseen, eikö näitä kahta ammattikehityksen haaraa toisistaan erottamalla voitaisi kunnalta vähentää menoja, joiden suorittaminen oikeastaan näyttää kuuluvan valtiolle.

Jos kyseessä olevat kaksi koulua erotettaisiin toisistaan, olisi tällaisesta järjestyksestä seurauksena, että kaupunki joko saisi vuokrata tarkotukseen kyllin laajan huoneuston, mikä ei olisi niinkään helppoa, tai täytyisi kaupungin, kuten luultavasti olisikin pakko tehdä, rakentaa tarkotusta varten ajanmukainen huoneusto. Kummasakin tapauksessa arvelee valiokunta tarvittavan vähintään 18,000 markkaa vuodessa vuokraan tai noin 300,000 maksavan rakennuksen korkoihin ja ylläpitokustannuksiin.

Kaupungin vuotuiset menot itsenäisen kunnallisen ylemmän käsityökoulun ylläpitämisestä on valiokunta laskenut seuraaviksi:

Helsingin ylemmän käsityökoulun vuosirahasääntö.

Johtaja	2,700: —	
10 piirustuksen opettajaa, 4 tuntia viikossa 32 viikkona, 4 mk. tunnilta	5,120: —	
1 piirustuksen opettaja 12 tuntia viikossa	1,536: —	
1 muovailun ja kivenveistotaidon opettaja 4 t.	512: —	
1 puuveistotaidon opettaja 16 t.	3,000: —	
1 koristemaalauksen opettaja 12 t.	1,536: —	
1 ammattimaalauksen opettaja 4 t.	512: —	
2 perspektiiviopin opettajaa 2 t,	512: —	
3 projektsioniopin opettajaa 2 t.	768: —	
3 geometrian opettajaa 2 t.	768: —	
6 laskennon opettajaa 2 t.	1,536: —	
3 algebran opettajaa 2 t.	768: —	
2 fysikan opettajaa	512: —	
3 konepiirustuksen opettajaa 4 t.	1,536: —	
1 rakennuspiirustuksen opettaja 4 t.	512: —	
4 kirjanpidon opettajaa 2 t.	1,024: —	
Kirjanpitolihkojen korjaamisesta	200: —	
3 oikeinkirjotuksen opettajaa 2 t.	768: —	
Korjaamisesta	150: —	
3 kaunokirjoituksen ja tekstailun opettajaa 4 t.	1,536: —	
Lisätunteja ja ylimääräisiä palkkioita	600: —	26,106: —
Vahtimestari	1,000: —	
S:n apulainen	500: —	
5 piirustussalin, 2 maalausatelieerin kuvanveistoatelieerin 6 luokkahuoneen, opettajainhuoneen, kanslian, opetusväli- neitten säilytys huoneen ja vahtimestarin asunnon vuokra	18,000: —	
Lämmitys ja valaistus	4,800: —	
Opetusvälineitä	3,000: —	
Kustannuksia (puhdistus, painotyöt, ilmoitukset y. m.)	2,000: —	28,500: —
		<i>Smk.</i> 54,606: —

Kun valtio suorittaa puolet opettajien ja johtajien palkoista, mikä tässä tapauksessa tekisi Smk. 13,058, nousisivat kunnan kustannukset Smk. 41,548: —. Oppilasmaksut voitaisiin arvata 4,000 mk.

Jos kaupungin kustannuksia Taideteollisuusyhdistyksen Keskuskoulun yhteydessä olevan ylemmän käsityökoulun ylläpitämisestä Smk. 33,381: 30, joka summa saadaan, jos kaupungin menosääntöön otetusta määrärahasta vähennetään kirjansitomiskurssin järjestämiskustannukset Smk. 2,600, verrataan uudestaan perustettavan itsenäisen ylemmän käsityökoulun tuottamiin menoihin, niin nähdään, että kaupungille syntyy sen kautta että ylempi käsityökouluopetus on sijotettuna Ateneumiin vuosittain Smk. 8,166: 50 säästö, tai jos ylempänä mainitut oppilasmaksut tästä vähennetään, Smk. 4,156: 50. Mutta kun opetus ylemmässä käsityökoulussa tapahtuu etupäässä iltaisin ja suuri osa kouluhuoneustoa sentähden on vapaana päivän kuluessa, voitaisiin sitä käyttää muuhunkin käsityökouluun soveltuvaan kouluopetukseen, joten melkoisista vuokra- ja lämmityskustannuksista mahdollisesti voitaisiin joku osa siirtää toisten opetusalojen laskuun. Mutta kun valiokunta ei tiedä, kuinka suuressa määrässä tällaista erityistä rakennusta voitaisiin käyttää tähän tarkotukseen, ja kun valiokunta sentähden ei voi arvostella, missä määrin tämä seikka taloudellisessa suhteessa voisi vaikuttaa kyseessä olevaan asiaan, ei kaupungille nykyään näytä olevan taloudellisesti edullista erottaa ylempää käsityökoulua Keskuskoulusta taideteollisuutta varten. Ja kun tällainen erottaminen sitäpaitsi vaikuttaisi sen, että ylempi käsityökoulu menettäisi sekä ne tiedot ja sen suuren kokemuksen, joka Taideteollisuusyhdistyksen hallinnolla tässä suhteessa on, että vuosien kuluessa kerääntyneet runsaat opetusvälineet, ehdottaa valiokunta

että ylempi käsityökoulu edelleen jätettäisiin Keskuskoulun taideteollisuutta varten yhteyteen.

Lopuksi on valiokunta täyttääkseen Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten valiokunnalle antaman tehtävän laatinut seuraavan:

Ehdotuksen Helsingin ylemmän käsityökoulun ohjesäännöksi.

§ 1.

Helsingin ylemmän käsityökoulun tarkotuksena on antaa ylemmän kansakoulun käyneille pojille ja tytöille sellaisia tietoja ja taitoja, jotka ovat tarpeen käsityöläisille ja ammattityöntekijöille.

§ 2.

Koulussa annetaan sekä suomen että ruotsinkielistä opetusta seuraavissa aineissa: piirustuksessa, laskennossa, algebrassa, geometriassa, projektsioniopissa, perspektiiviopissa, fysikassa, oikeinkirjotuksessa ynnä kirjutusharjoituksissa, kaunokirjotuksessa, teks-

tailussa, kirjanpidossa, konepiirustuksessa, rakennuspiirustuksessa, muovailussa, puunveistotaidossa, kivenveistotaidossa, ammattimaalauksessa, koristemaalauksessa y. m. aineissa, joita käsityönharjottajien kehitykselle katsotaan tarpeellisiksi.

§ 3.

Koulu on toiminnassa 15 päivästä syyskuuta 15 päivään toukokuuta lukuunottamatta lyhyttä joululomaa. Koulun päättäjaiset pidetään sopivana päivänä toukokuun 15 päivän jälkeen, jossa tilaisuudessa oppilasten työt pannaan näytteille ja todistukset jaetaan.

§ 4.

Koulumaksuna suorittaa kukin oppilas sisäänkirjotettaessa viisi markkaa lukukaudelta ollen johtokunnalla kuitenkin valta, jos siihen on erityisiä syitä, vapauttaa oppilas koulumaksusta.

§ 5.

Koulun lähimmästä valvonnasta pitää huolta johtokunta, johon kuuluu kolme Kaupunginvaltuusmiesten valitsemaa jäsentä. Johtokunnan jäsenistä eroaa vuosittain yksi, kahtena ensi vuonna arpomisen jälkeen, mutta sen jälkeen vuoronsa mukaan. Eroava jäsen voidaan valita uudestaan.

§ 6.

Johtokunnan tehtävä on:

- a)* hoitaa koulun asioita sekä kaikissa suhteissa koettaa edistää sen toimintaa;
- b)* hankkia koulu- ja työhuoneustot;
- c)* määrätyn ajan kuluessa laatia ja asianomaisille kunnallisille viranomaisille antaa ehdotus kulunkiarvioksi seuraavaa kalenterivuotta varten;
- d)* hakea vuotuista valtioapua;
- e)* valita johtaja ja opettajat sekä, kun syytä siihen on, erottaa heidät;
- f)* määrätä kurssijaot, opetussuunnitelmat ja vuosikurssit;
- g)* hallita ja tehdä tiliä niistä varoista, joita valtio ja kunta koulun ylläpitämiseksi myöntävät; ja
- h)* vuosittain antaa Kaupunginvaltuustolle ja Teollisuushallitukselle kertomus koulun toiminnasta sekä ilmoitus siitä, mitkä johtokunnan jäsenistä ovat eroamisvuorossa.

Gustaf Nyström.

Aug. Lundqvist.
Jonatan Reuter.

V. von Wright.
Ernst Nordström.

*Rahatoimikamarin lausunto toimenpiteistä pienien
asuinhuoneustojen hankkimista tarkottavien rakennusyritysten
edistämiseksi.*

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAHATOIMIKAMARI.

7 p:nä Helmikuuta 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 67.

Kaupunginvaltuuston kokouksessa 21 päivänä marraskuuta 1905 käsiteltäessä kysymystä toimenpiteistä, joihin kunnan puolelta olisi ryhdyttävä pienien asuinhuoneustojen hankkimista tarkottavien rakennusyritysten edistämiseksi, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet muun muassa, että Fredriksbergin aseman vieressä oleva alue, jonka muodostavat nykyiset korttelit N:rot 376—389, olisi mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan, tasotettava ja kanavoitava sekä siitä luovutettava tontteja, joille olisi rakennettava etupäässä pieniä, huoneen sekä kyökin ja huoneen tai kahden huoneen suuruisia asuntoja sisältäviä taloja.

Tämän johdosta ja koska kysymyksessä olevalla alueella ei voi, jos se järjestetään voimassa olevan kaupungin asemakaavan mukaan, saada katuja kaikin kohdin halvalla tasotetuksi, on Rahatoimikamari antanut Rakennuskonttorin tehtäväksi laatia ehdotuksen mainitun alueen osittaista uudestaan jakamista varten. Tämä ehdotus eroaa vahvistetusta jaosta pääasiassa seuraavissa kohdin.

Viipurinkatua, jonka taitettuna katuna kulkeva jatko Lovisankatu oli, on pidentetty Fredriksbergin aseman eteläpuolella olevan rautatiesillan alitse kulkevaan tiehen, joten on saatu mukava ja selvä yhdistystie 12 kaupunginosan luoteisosista Töölön alueeseen ja Eläintarhaan.

Lovisankadun merkitys läpikulkutienä on näin ollen kadonnut, jonka vuoksi sitä on voitu pitää vaan paikalliskatuna ja tehdä ainoastaan 10 metriä leveäksi.

Jotta rakennusrivien välinen matka kuitenkin jäisi riittävän suureksi, on niille kohdille katua, missä sen kummallakin puolella on tontteja, varattu 8 metrin levyiset etupihat, jotka Kamarin mielestä olisivat ilmaiseksi annettavat talonomistajien käytettäväksi, sillä ehdolla kuitenkin, että heidän on pidettävä tämä lisäalue istutettuna sekä siinä tapauksessa, että katua vastaisuudessa laajennetaan, kokonaan tai osaksi luovutettava se kaupungille, saamatta minkäänlaista korvausta sille tekemistään istutuksista.

Porvoonkatu, jonka keskiosa nykyisessä asemakaavassa on merkitty kaksoiskaduksi istutukset keskellä, on ehdotuksessa siirretty vähän etelämmäksi, jotapaitsi

kaksoiskadun pohjoispuoli sekä tasaiselle maalle tehtävät istutukset ovat yhdistetyt vieressä olevaan asuinkortteliin, jonka kautta kadun perustamiskustannukset ovat melkoisesti vähentyneet. Vielä on lisättävä, että kadun länsipää, joka välittää ainoastaan paikallisliikettä, on vaan 10 metriä leveä, jotapaitsi pohjoispuolella löytyy etupihat.

Mitä poikkikatuihin tulee, on mainittava, että niihin tehdyt muutokset ovat aiheutuneet osaksi maanlaatusuhteista osaksi siitä että korttelit on tahdottu jakaa pieniin tontteihin. Näillekin on varattu etupihat, missä se vaan on käynyt päinsä.

Lopuksi on huomattava, että voimassa olevaan asemakaavaan N:olla 379 merkityn korttelin luoteisosa on ehdotuksessa tehty puistikoksi, koska tämä osa on jyrkästi laskevaa, mutta metsäistä vuorta, jolle ainoastaan suurilla kustannuksilla voitaisiin rakentaa, sekä että lähinnä Fredriksbergin asemaa oleva alue on jaettu huomioon ottamalla ne laajennukset, joita Rautatiehallituksen Rahatoimikamarille tekemien ilmoitusten mukaan mainitun aseman alueella on tehtävä kaupungin maalle.

Oheeniittäen kaksi kappaletta edellä mainittuja piirustuksia, jotka kumpikin osottavat kysymyksessä olevan kaupungin asemakaavan muutoksen, esittää Rahatoimikamari kunnioittaen, että Kaupunginvaltuusmiehet Keisarilliselta Senatilta hankkisivat tälle vahvistuksen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Plan
 öfver nordvästra delen af 12te stadsdelen
 i Helsingfors.

Kartta
 12^{sta} kaupunginosan luoteiskulmasta
 Helsingissä.

HESINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR

i Maj 1906.

W. O. LILLE.

*Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin tilejä
ja tilinpäätöstä vuodelta 1906.*

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttorin ohjesäännön mukaisesti annetaan täten seuraava kertomus kaupungin tilinpäätöksestä vuodelta 1906.

Sen lisäksi, mitä tilinpäätöksen tauluista suorastaan käy ilmi, antaa konttori eri meno- ja tuloeristä alempana esitetyt lähemmät tiedot.

Menot.

I. Kaupungin velat.

5 % Obligationslaina vuodelta 1876.

Alkuperäinen määrä Smk 1,500,000:—

	Maksettaviksi langenneet obligatsioonit.				Maksettaviksi langenneet pongit.				
	A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk	Smk	A 25:—	B 12: 50	C 5:—	Smk	
Lunastamatta $\frac{1}{1}$	8	5	12	11,055	—	26	127	103	2,752 50
Langennut $\frac{1}{5}$	10	32	27	31,400	—	374	1,124	924	28,020 —
” $\frac{1}{11}$	—	—	—	—	—	364	1,092	897	27,235 —
Yhteensä	18	37	39	42,455	—	764	2,343	1,924	58,007 50
Vuoden kuluessa lunastettu . . .	18	35	36	40,895	—	738	2,208	1,833	55,215 —
Jälellä	—	2	3	1,560	—	26	135	91	2,792 50
Langenneitten oblig. kuponjeja .	—	—	—	282	50	6	7	9	282 50
	—	—	—	—	—	32	142	100	3,075 —
Vanhentunut	—	—	—	—	—	—	—	1	5 —
Bilanssi vuoteen 1907	—	2	3	1,277	50	32	142	99	3,070 —

Vuoden vaihteessa olivat seuraavat maksettaviksi langenneet obligatsioonit lunastamatta:

B 500 mk	C 200 mk
112	206
241	625
—	628

$4\frac{1}{2}$ % Obligatsioonilaina vuodelta 1882.

Alkuperäinen määrä Smk 1,550,000: —

	Maksettaviksi langenneet obligatsioonit.					Maksettaviksi langenneet kupongit.				
	A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Smk		A 67: 50	B 22: 50	C 11: 25	Smk	
Lunastamatta $\frac{1}{1}$	—	3	3	4,308	75	4	53	44	1,957	50
Langennut $\frac{1}{5}$	6	28	31	61,500	—	74	342	379	16,953	75
” $\frac{1}{11}$	—	—	—	—	—	68	314	348	15,570	—
Yhteensä	6	31	34	65,808	75	146	709	771	34,481	25
Vuoden kuluessa lunastettu . . .	6	24	25	54,455	—	137	648	720	31,927	50
Jälellä	—	7	9	11,353	75	9	61	51	2,553	75
Langenneitten oblig. kuponkeja .	—	—	—	281	25	—	—	—	281	25
Bilassi vuoteen 1907	—	7	9	11,072	50	9	61	51	2,835	—

Vuoden päättyessä olivat seuraavat maksettaviksi langenneet obligatsioonit lunastamatta:

A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
—	121	58
—	148	268
—	173	442
—	238	450
—	275	476
—	640	662
—	641	752
—	—	768
—	—	771

4 1/2 % Obligationsilaina vuodelta 1892.

Suomen Yhdyspankin, Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten sekä Senaattori L. Meehelinin hankkima. Alkuperäinen määrä Smk 4,500,000:—

	Maksettaviksi langenneet obligationsionit.				Maksettaviksi langenneet kupongit.				
	A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Smk	A 112: 50	B 22: 50	C 11: 25	Smk	
Lunastamatta 1/1	—	1	3	2,095	197	855	1,395	57,093	75
Langennut 1/5	2	9	17	27,500	376	1,415	1,877	95,253	75
” 1/11	—	—	—	—	374	1,406	1,860	94,635	—
Yhteensä	2	10	20	29,595	947	3,676	5,132	246,982	50
Vuoden kuluessa tilitetty	2	9	16	27,000	627	2,916	3,993	181,068	75
Jälellä	—	1	4	2,595	320	760	1,139	65,913	75
Langenneitten oblig. kuponkeja	—	—	—	90	—	1	6	90	—
Bilanssi vuoteen 1907	—	1	4	2,505	320	761	1,145	66,003	75

Vuoden vaihteessa olivat tilittämättä seuraavat obligationsionit:

A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
—	781	186
—	—	703
—	—	1,045
—	—	1,958

3 1/2 % Obligationsilaina vuodelta 1898.

Suomen Pankin, Suomen Yhdyspankin, Pankkihuone Robert Warschauer & C:on, Berlinissä, ja Aktiebolaget Stockholms Handelsbankin, Tukholmassa, hankkima. Alkuperäinen määrä Smk 3,994,000:—

	Maksettaviksi langenneet obligationsionit.					Maksettaviksi langenneet kupongit.					
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Smk	A 87: 50	B 35: —	C 17: 50	D 8: 75	Smk	
Lunastamatta 1/1	—	1	1	—	2,615	—	19	24	45	1,478	75
Langennut 1/2	—	—	—	—	—	180	429	576	1,044	49,980	—
” 1/8	—	3	6	24	24,000	180	429	576	1,044	49,980	—
Yhteensä	—	4	7	24	26,615	360	877	1,176	2,133	101,438	75
Vuoden kuluessa tilitetty	—	3	7	22	23,982	50	360	877	1,167	101,141	25
Jälellä	—	1	—	2	2,632	50	—	9	16	297	50
Lang. oblig. kuponkeja	—	—	—	—	122	50	—	3	1	122	50
Bilanssi vuoteen 1907	—	1	—	2	2,510	—	3	10	16	420	—

Vuoden vaihteessa olivat tilittämättä obligationsionit: Litt. B. N:o 54 ja Litt. D. N:rot 807, 1133.

4 % Obligationsilaina vuodelta 1900.

Suomen Pankin, Suomen Yhdyspankin, Pankkihuone Robert Warschauer & C:on, Berlinissä, Vereinsbank in Hamburgin, Pankkihuone M. M. Warburg & C:on, Hampurissa, ja Aktiebolaget Stockholms Handelsbankin, Tukholmassa, hankkima. Alkuperäinen määrä Smk 3,000,000: —

	Maksettaviksi langenneet obligatsioonit.					Maksettaviksi langenneet kupongit.				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Smk.	A 100: —	B 40: —	C 20: —	D 10: —	Smk.
Lunastamatta $\frac{1}{1}$	—	—	2	1	2,500	9	27	20	79	3,170
Langennut $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	180	435	570	1,158	58,380
” $\frac{1}{8}$	—	3	6	12	18,000	180	435	570	1,158	58,380
Yhteensä	—	3	8	13	20,500	369	897	1,160	2,395	119,930
Vuoden kuluessa tilitetty	—	3	5	13	17,500	349	883	1,158	2,358	116,960
Jäljellä	—	—	3	—	3,000	20	14	2	37	2,970
Lang. oblig. kuponkeja	—	—	—	—	40	—	—	2	—	40
Bilanssi vuoteen 1907	—	—	3	—	2,960	20	14	4	37	3,010

Vuoden vaihteessa olivat tilittämättä obligatsioonit Litt. C. N:rot 680, 823, 1,158.

4 % Obligationsilaina vuodelta 1902.

Suomen Pankin, Pankkihuone Robert Warschauer & C:on, Berlinissä, Vereinsbank in Hamburgin, Pankkihuone M. M. Warburg & C:on, Hampurissa, Aktiebolaget Stockholms Handelsbankin, Tukholmassa, Pankkihuone Hope & C:on, Amsterdamissa, ja Basler Handelsbankin, Baselissa, hankkima. Alkuperäinen määrä Smk 8,000,000: —

	Maksettaviksi langenneet obligatsioonit.		Maksettaviksi langenneet kupongit.	
	500 Smk.	Smk.	10 Smk.	Smk.
Lunastamatta $\frac{1}{1}$	53	26,490	8,591	85,910
Langennut $\frac{1}{6}$	—	—	15,750	157,500
” $\frac{1}{12}$	90	45,000	15,750	157,500
Yhteensä	143	71,490	40,091	400,910
Vuoden kuluessa tilitetty	91	45,430	33,484	334,840
Jäljellä	52	26,060	6,607	66,070
Langenneitten obligatsioonien kuponkeja	—	80	8	80
Bilanssi vuoteen 1907	52	25,980	6,615	66,115

Viimeisenä päivänä joulukuuta 1906 olivat tilittämättä obligatsioonit N:rot 3005, 3746, 3779, 3908, 4016, 4383, 4771, 4930, 5335, 6648, 6654, 6660, 6688, 6758, 7040, 7949, 7960, 7967, 8048, 8104, 8329, 8335, 8377, 8435, 8499, 9017, 9550, 9759, 9940, 9956, 11632, 11862, 11983, 12124, 12494, 13020, 13564, 13741, 13745, 13816, 13916, 13922, 14418, 14639, 14646, 14669, 14679, 14683, 14759, 14919, 14987.

II. Kaupungin virastot.

Maistraattia varten myönnetty määräraha osottaa pientä Smk 437:71 säästöä, koska meno- ja tuloarvioon oikeusneuvosmiehelle merkittyä virkasivutuloa ei ole kokonaan käytetty. Kun viransijaiset ovat hoitaneet erinäisiä virkoja Raastuvanoikeudessa vuoden alkupuolella, osottaa tämä tili jotenkin suurta Smk 5,058:63 säästöä. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisiä apulaisia varten myönnetystä määrärahasta syntynyt pieni säästö riippuu siitä, että vahtimestarihenkilökunnan vaihtuessa on jäänyt pois ikäkorotuksia.

Tarverahoja on käytetty noin 6,800 markkaa yli myönnetyn määrän. Määrärahasta on suoritettu seuraavia menoja:

Ilmotuksista	Smk	3,114: 09
Puhtaaksikirjotuksista	”	6,024: 60
Puhtaanapidosta	”	1,895: 84
Ylim. vahtimestaripalkkioita	”	375: —
Vaalintoimituskuluja	”	1,711: 50
Kirjotus- ja konttoritarpeista	”	2,727: 47
Paino- ja sitomiskustannuksia	”	2,551: 45
Postimaksuja	”	332: 51
Ylim. notarionpalkkioita	”	1,675: —
Sekalaisia menoja	”	1,485: 38
	<u>Smk</u>	<u>21,892: 84</u>

Päälukon kokonaismenot ovat vuosina 1897—1906 olleet:

Vuonna 1897	Smk	206,090: 76	Vuonna 1902	Smk	225,433: 06
” 1898	”	213,485: 69	” 1903	”	223,672: 71
” 1899	”	216,135: 26	” 1904	”	231,055: 17
” 1900	”	221,240: 54	” 1905	”	224,256: 07
” 1901	”	221,389: 39	” 1906	”	240,846: 61

III. Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuuston kanslian tili osottaa tarverahoja käytetyksi Smk 3,369:99 yli myönnetyn määrän. Määrärahasta on suoritettu seuraavia menoja:

Ylim. sihteerinpalkkiota	Smk	1,280: —
Puhtaaksikirjotuksista	”	312: 25
Paino- ja sitomiskustannuksia	”	9,838: 79
Ilmotuksista	”	840: —
Käännöksistä	”	290: —
Kansliatarpeista	”	345: 15
Sekalaisia menoja	”	463: 80
	<u>Smk</u>	<u>13,369: 99</u>

Rahatoimikamarin palkkausrahat nousevat Smk 880: — yli myönnetyn määrän, riippuen siitä, että Kamarin jäsenten palkkiot kokouksista tekevät Smk 6,080: — meno- ja tuloarvioon otettujen Smk 5,200: — sijasta.

Kaupunginkamreerin vuoden kuluessa tapahtuneen kuoleman johdosta näkyy Rahatoimikonttorin palkkausrahoissa noin 1,200 markan säästö, joka on syntynyt siitä, että korvaus menetetyistä osuudesta poissaolosakkoihin on pidätetty, ja lakanneista palkankorotuksista.

Pääloukan kokonaismenot vuosina 1897—1906 ovat olleet:

Vuonna 1897	Smk 180,605: 15	Vuonna 1902	Smk 240,091: 11
” 1898	” 194,595: 12	” 1903	” 262,676: 04
” 1899	” 196,551: 56	” 1904	” 279,030: 01
” 1900	” 216,755: 37	” 1905	” 283,516: 26
” 1901	” 226,849: 89	” 1906	” 301,632: 95

IV. Katuvalaistus.

Kaasukatuvalaistuksen kustannukset ovat nousseet Smk 8,877: 44 yli määrätyn summan Valaistushallituksen helmikuussa tekemän päätöksen johdosta, että kaasuliekit ovat sytytettävät $\frac{1}{4}$ tuntia aikaisemmin kuin alkuperäisessä kustannusarviossa oli laskettu ja koska lokakuulla kaikki kaasulyhdyt ovat palaneet koko yön.

Kaasuvalaistuksen kustannukset vuosina 1897—1906 ovat olleet:

Vuonna	Kaasuvalaistus	Petrooli- valaistus	Ylimäär. valaistus	Kokonais- kustannukset
1897	96,114 87	48,194 01	8,051 79	152,360 67
1898	98,456 15	58,832 42	9,013 73	166,302 30
1899	99,070 40	67,582 70	9,074 42	175,727 52
1900	100,394 68	75,666 80	7,689 48	191,750 96
1901	97,010 05	79,431 70	6,313 75	182,755 50
1902	104,940 40	82,504 94	7,246 63	194,711 97
1903	112,636 50	82,458 50	15,247 53	210,342 53
1904	118,383 —	95,137 90	12,654 39	226,175 29
1905	120,900 60	114,586 16	7,559 02	243,045 78
1906	150,177 44	95,485 91	9,699 56	255,362 91

V. Palosammutuslaitos.

Palkkaustilillä näkyy Smk 3,349: 20 säästö, joka on syntynyt sen johdosta, että osa palvelusaikansa puolesta vanhempia palokonstaapeleita on eronnut vuoden 1905 lopussa, joten ikäkorotukset näiden puolesta ovat lakanneet.

Pääluokan kokonaismenot vuosina 1897—1906 ovat olleet:

Vuonna 1897	<i>Smk.</i>	89,553: 39	Vuonna 1902	<i>Smk.</i>	120,121: 36
” 1898	”	94,898: 87	” 1903	”	115,048: 98
” 1899	”	97,274: 55	” 1904	”	113,749: 55
” 1900	”	123,150: 52	” 1905	”	118,055: 99
” 1901	”	112,480: 84	” 1906	”	134,282: 90

Muist. Näihin menoihin ei sisälly vuokra kaupungin omistamista taloista, joihin palomiehistä ja sen kalusto ovat sijoitetut.

VI. Poliisilaitos.

Kaupungin menot poliisilaitoksesta, jotka nykyään suoritetaan osaksi suoranaisen, läänin rahastoon maksettavan apurahan muodossa, osaksi virkahuoneustoina lämpöineen ja valoineen, sekä hankkimalla hevosia, ratsastusneuvoja ja aseita, ovat tänä vuonna nousseet seuraavaan määrään:

		määräraha	menot
Apuraha	<i>Smk.</i>	198,034: 28	198,034: 28
Virkahuoneustot	”	29,465: —	29,132: 70
Lämmitys ja valo	”	18,500: —	21,300: 17
Sekalaisia menoja	”	6,000: —	1,000: —
	<i>Smk.</i>	<u>251,999: 28</u>	<u>249,467: 15</u>

Lämmityksen ja valon aiheuttamat kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Lämmitys	<i>Smk.</i>	6,382: 59
Petroolia ja kynttilöitä	<i>Smk.</i>	657: 10
Helsingin Sähkövalaistus Osakeyhtiö	”	<u>14,260: 48</u>
	<i>Smk.</i>	<u>” 14,917: 58</u>
	<i>Smk.</i>	21,300: 17

Vuoden 1905 marras- ja joulukuulta pidätetty apuraha siirtyy yhä edelleen, jotavastoin toiselta puolen kaupungin sekä poliisilaitoksesta samalta ajalta että poliisireservistä tammikuusta kesäkuuhun 1906 suorittamat menot ovat siirretyt siksi, kunnes välinselvitys valtiovaraston kanssa tässä suhteessa voi tapahtua.

Poliisilaitoksen sekalaisista menoista on säästetty kustannukset uuden huoneuston sisustamisesta 4:nnele poliisiasemalle, johon työhön ei ole ryhdytty, koska ensi vuonna rakennetaan uusi poliisiasema Kallioon.

Kaupungin kustannukset poliisilaitoksesta nousevat, valtion apurahan vähennettyä, vuosina 1897—1906 allamainittuihin määriin:

Vuonna 1897	<i>Smc</i>	108,295: 17	Vuonna 1902	<i>Smc</i>	164,509: 11
” 1898	”	111,129: 67 *)	” 1903	”	236,470: 65 *)
” 1899	”	117,454: 59	” 1904	”	249,996: 22
” 1900	”	137,745: 52 *)	” 1905	”	246,821: 27
” 1901	”	163,048: 78	” 1906	”	249,467: 15

Muist. Vuosien 1897—1902 kokonaissummiin ei ole laskettu vuokria poliisilaitoksen virkahuoneustoista eikä talleista, jotka ovat kaupungin omistamissa taloissa.

VII. Terveysten- ja sairaanhoito.

Terveystenhoitolautakunnan tarverahoiksi sekä varattomille kodeissa annettavaa kättilöapua varten myönnettyjen määrärahojen yli on noustu, koska ne ovat olleet liian niukat, jonka vuoksi näitä määrärahoja on vuoden 1907 meno- ja tuloraviossa lisätty.

Marian sairashuoneen eri osastojen kokonaiskustannukset ovat vuonna 1906 tehneet:

	<i>Smc</i>	määräraha	<i>Smc</i>	kustannukset
Muiden paitsi kulkutautien osasto	<i>Smc</i>	27,000: —	<i>Smc</i>	34,409: 09
Kulkutautien osasto	”	19,620: —	”	20,365: 07
Lääketieteelliskirurginen osasto	”	24,750: —	”	22,585: 18
Talousoasto	”	148,355: 50	”	153,187: 77
Desinfisioimislaitos	”	3,120: —	”	2,849: 56
	<i>Smc</i>	222,845: 50	<i>Smc</i>	233,396: 67
Kustannukset määrärahaa suuremmat	”	10,551: 17	”	— —
	<i>Smc</i>	233,396: 67	<i>Smc</i>	233,396: 67

Tämän pääluokan muut tilit eivät mainittavasti poikkea vahvistetusta vuosirahasäännöstä.

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon tuottamat kustannukset ovat vuosina 1897—1906 tehneet

Vuonna 1897	<i>Smc</i>	192,024: 08	Vuonna 1902	<i>Smc</i>	333,278: 36
” 1898	”	204,569: 30	” 1903	”	322,994: 99
” 1899	”	241,704: 08	” 1904	”	353,315: 78
” 1900	”	241,426: 39	” 1905	”	383,523: 86
” 1901	”	244,304: 14	” 1906	”	433,389: 38

Näihin määriin ei sisälly vuokria kaupungin omista sairashuoneista eikä myöskään kaupungin omistamissa taloissa olevista virkahuoneustoista.

*) Uusi vuosirasääntö.

VIII. Vaivaishoito.

Kaupungin vaivaishoidon menot vuodelta 1906 ovat melkein kaikissa kohdin myönnettyjä määrärahoja suuremmat ja tilinpäätös osoittaa menoja Smk 32,558: 18 yli vuosirahasäännön. Kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Helsingin vaivaishoidon menot vuonna 1906.

	Vuoden 1906 määräraha	Menoja vuonna 1906	Menoja yli määrärahan	Säästöä määrärahasta
<i>Vaivaishoitohallitus.</i>				
Palkat	11,600 —	11,600 —	— —	— —
Tarkastusmiesten palkkiot	6,000 —	5,050 —	— —	950 —
Tarkastusmatkakustannukset	800 —	394 75	— —	405 25
<i>Vaivaistalo.</i>				
Palkat	17,880 —	18,400 —	520 —	— —
Vaatetus	8,300 —	10,128 46	1,828 46	— —
Ruoka	33,400 —	33,878 28	478 28	— —
Lääkkeet	5,000 —	3,761 02	— —	1,238 98
Kalusto	4,000 —	5,321 56	1,321 56	— —
Tarveaineet	800 —	1,002 70	202 70	— —
Polttopuut ja valo	9,500 —	11,052 03	1,552 03	— —
Hevosenuoka	800 —	1,019 25	219 25	— —
Korjaustyöt	3,300 —	4,813 47	1,513 47	— —
Sekalaisia menoja	4,100 —	5,729 94	1,629 94	— —
<i>Työlaitos.</i>				
Palkat	3,420 —	3,420 —	— —	— —
Polttopuut ja valo	1,300 —	1,286 93	— —	13 07
Ruoka	11,000 —	11,210 80	210 80	— —
Vaatetuskustannukset	2,500 —	2,540 93	40 93	— —
Tarveaineet	6,000 —	11,113 60	5,113 60	— —
Kalusto ja työkalut	500 —	235 66	— —	264 34
Utteruusrahat	1,200 —	1,443 75	243 75	— —
Korjaustyöt	1,400 —	1,720 64	320 64	— —
Sekalaisia menoja	500 —	877 20	377 20	— —
<i>Houruinhoitolaitos.</i>				
Palkat	13,440 —	13,272 —	— —	168 —
Vaatetus	6,700 —	6,125 06	— —	574 94
Ruoka	20,000 —	20,314 62	314 62	— —
Lääkkeet	2,400 —	2,670 60	270 60	— —
Kalusto	1,500 —	889 15	— —	610 85
Polttopuut ja valo	9,000 —	9,910 79	910 79	— —
Korjaustyöt	3,500 —	3,773 80	273 80	— —
Sekalaisia menoja	1,200 —	2,216 55	1,016 55	— —
Siirto	191,040 —	205,173 54	18,358 97	4,225 43

Siirto	191,040	—	205,173 54	18,358 97	4,225 43
<i>Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten.</i>					
Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut	55,000	—	62,703 49	7,703 49	— —
Erinäisiin laitoksiin otetut	6,500	—	5,778 70	— —	721 30
Sairaanhoitokustannukset	10,000	—	12,098 45	2,098 45	— —
Mielenvikaisten hoitokustannukset	40,000	—	40,388 24	388 24	— —
Lääkkeet	13,000	—	16,519 20	3,519 20	— —
<i>Suoranaisia apurahoja.</i>					
a) vaivashoitoon ehdottamasti oikeutetuille henkilöille	45,000	—	53,107 —	8,107 —	— —
b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivashoitoon	28,000	—	26,576 —	— —	1,424 —
<i>Sekalaisia.</i>					
Hautauskustannuksia	1,500	—	1,206 55	— —	293 45
Tarverahoja	1,200	—	2,112 38	912 38	— —
Arvaamattomia menoja	3,000	—	1,809 63	— —	1,190 37
Yhteensä Smk	394,240	—	427,473 18	41,087 73	7,854 55
<i>Lisämääräraha.</i>					
Työ- ja vaivaistalon lääkärin palkkion lisä . .	675	—	{Otettu huo- mioon Vai- vaistalon menoissa}	— —	675 —
Yhteensä Smk	394,915	—	427,473 18	41,087 73	8,529 55
Yhteenveto.					
Vaivashoitohallitus	18,400	—	17,044 75	— —	1,355 25
Vaivaistalo	87,755	—	95,106 71	7,351 71	— —
Työlaitos	27,820	—	33,849 51	6,029 51	— —
Hourinhoitolaitos	57,740	—	59,172 57	1,432 57	— —
Kustannukset hoidettaviksi annetuista	61,500	—	68,482 19	6,982 19	— —
Sairaanhoitokustannukset	10,000	—	12,098 45	2,098 45	— —
Mielenvikaisten hoitokustannukset	40,000	—	40,388 24	388 24	— —
Lääkkeet	13,000	—	16,519 20	3,519 20	— —
Suoranaisia apurahoja	73,000	—	79,683 —	6,683 —	— —
Sekalaisia	5,700	—	5,120 56	— —	571 44
Yhteensä Smk	394,915	—	427,473 18	34,484 87	1,926 69

Menot vaatetuksesta, ruoasta y. m. ovat kohonneet myönnettyjä määrärahoja suuremmiksi siitä syystä, että vaivaistaloon ja sen sairashuoneisiin otettujen hoitokkaiden lukumäärä on suuresti kasvanut.

Työlaitoksen tarveaineiden määräraha ei ole riittänyt siitä syystä, että varsinakin kenkätilaukset kaupungin kansakoulujen laskuun ovat melkoisesti lisääntyneet, mutta vastaava tulopuoli osottaa myöskin melkoista kohoamista.

Kaupungin vaivashoidon kustannukset ovat vuosina 1897--1906 tehneet:

Vuonna 1897	<i>Smk</i>	270,217: 57	Vuonna 1902	<i>Smk</i>	310,629: 94
” 1898	”	258,794: 94	” 1903	”	368,987: 63
” 1899	”	260,557: 78	” 1904	”	360,778: 49
” 1900	”	288,742: 13	” 1905	”	369,074: 86
” 1901	”	303,687: 22	” 1906	”	426,123: 18 ¹⁾

Näihin määriin ei ole laskettu vuokria kaupungin työ- ja vaivaistalosta eikä myöskään kaupungin omistamissa taloissa olevista virkahuoneustoista.

IX. Opetuslaitos.

Merikoulun ja Käsityökoulujen tilit osottavat säästöä määrärahasta. Samoin on asian laita Tyttöjen ammattikouluun ja Pahantapaisten lasten turvakoteihin nähden.

Sitävastoin osottavat Kansakoulujen tilit osaksi sangen tuntuviakin poikkeuksia vahvistetusta vuosirahasäännöstä. Niin ovat palkkojen, huonekalujen, tarveaineiden, puhtaanapidon, eläkeapumaksujen ja tarverahojen tilit Smk 24,662: 97 määrärahoja suuremmat, polttopuiden ja valon tilit Smk 4,900: 95, koulutalojen ja vuokrahuoneustojen kunnossapidon tili Smk 5,973: 02 sekä vaatetuskustannusten tili Smk 11,333: 20. Muilla tileillä näkyy pieniä säästöjä yhteensä noin 1,000 markkaa. Kansakoulujen kokonaiskustannukset vuodelta 1906 nousevat Smk 935,836: 69 meno- ja tuloarvioon otettuja Smk 890,118: 50 vastaan.

Pahantapaisten lasten turvakotien menot ovat vuonna 1906 tehneet:

Sipoon Paipisten turvakodin kustannukset	<i>Smk</i>	9,659: 54
Nummen Tavolan ” ”	”	7,527: 71
Lohjan Karstun ” ”	”	6,804: 14
Vanajan Paikkalan ” ”	”	7,936: 92
Porvoon p:n Laversin ” ”	”	5,635: 97
Kemiön Vanhankylän ” ”	”	9,634: 33
Sammatin Myllykylän pikkulastenkoulun kustannukset	”	4,679: 28
Porvoon p:n Vehkakosken ” ”	”	2,161: 37
Lääkäripalkkio	”	60: —
Kustannukset yksityisten hoidettaviksi annetuista	”	9,316: 34
	<i>Smk</i>	63,415: 60
Osa näistä menoista on suoritettu lahjotusrahastojen		
korkovaroilla	”	4,626: 40
sekä kaupungin tilinpäätöksessä otettu huomioon jäännös	<i>Smk</i>	58,789: 20

¹⁾ Tähän ei ole laskettu lisämäärärahoja, jotka esiintyvät Kaupunginvaltuuston käyttövarojen tilissä.

Meno- ja tuloarvion pääluokasta „Opetuslaitos“ ovat kaupungin menot tehneet vuosina 1897—1906:

Vuonna 1897	<i>Smc.</i> 525,720: 18	Vuonna 1902	<i>Smc.</i> 861,433: 66
” 1898	” 558,070: 93	” 1903	” 893,433: 46
” 1899	” 637,311: 75	” 1904	” 1,014,267: 16
” 1900	” 798,047: 46	” 1905	” 1,116,592: 64
” 1901	” 783,043: 77	” 1906	” 1.242,980: 37

Näihin määriin ei ole laskettu vuokria kaupungin omistamista kansakoulurakennuksista, eikä niistä myöskään ole vähennetty kunnalle kansakoulujen ylläpitoa varten myönnettyä valtioapua.

X. Yleiset rasitukset.

Majotuskustannukset vuodelta 1906 tekevät . . .	<i>Smc.</i> 296,632: 51
Siitä on voimassa olevan tariffin mukaan korvattu „	292,938: 68
Joten kaupungin vahingoksi jää	<i>Smc.</i> 3,693: 83

Majotuskustannukset, jotka suorastaan ovat kohdanneet kunnan veroa maksavia asukkaita, tekevät vuosilta 1897—1906:

Vuonna 1897	<i>Smc.</i> 1,962: 27
” 1898	” 1,834: 31
” 1899	” 4,000: 10
” 1900	” 8,540: 41
” 1901	” 19,665: 96
” 1902	” 20,568: 72
” 1903	” 14,592: 55
” 1904	” 10,746: 76
” 1905	” 114: 13
” 1906	” 3,693: 83

Näihin kustannuksiin ei ole laskettu majotuslautakunnan palkkoja, huoneustoa, tämän lämmitystä ja valaistusta, eikä tarverahoja.

XI. Vesijohto.

Hallinnon ja käytön tilit eivät sanottavasti poikkea vuosirahasäännöstä, paitsi yksityisten johtoyhtymisien tili, jossa työ kustannukset ovat noin 5,000 markkaa pienemmät kuin oli laskettu, riippuen siitä, että vesijohtopaja lakon vuoksi oli sulettu kaksikuukautta.

Muuten osottavat melkein kaikki tilit tässä pääluokassa säästöä määrärahoista.

Kaupungin vesijohdon menot ovat vuosina 1897—1906 tehneet:

Vuonna 1897	<i>Smc.</i>	232,826: 64	Vuonna 1902	<i>Smc.</i>	460,746: —
” 1898	”	262,392: 30	” 1903	”	391,991: 39
” 1899	”	337,182: 73	” 1904	”	336,721: 38
” 1900	”	303,357: 13	” 1905	”	358,684: 30
” 1901	”	333,392: 87	” 1906	”	336,987: 03

XII. Kauppahallit.

Hallien kustannukset ovat tältä vuodelta myönnettyjä määrärahoja vähän pienemmät. Eri hallien menoerät olivat:

Rantatorin Kauppahalli.

Palkat	<i>Smc.</i>	2,430: —	
Valaistus	”	2,514: 02	
Sekalaisia kuluja	”	119: 45	<i>Smc.</i> 5,063: 47

Hietalahdentorin Kauppahalli.

Palkat	<i>Smc.</i>	1,350: —	
Puhtaanapito	”	600: —	
Valaistus	”	2,662: 09	
Sekalaisia kuluja	”	202: 72	<i>Smc.</i> 4,814: 81

Läntisen Rantakadun N:ossa 10 oleva Kauppahalli.

Palkat	<i>Smc.</i>	1,350: —	
Puhtaanapito	”	240: —	
Valaistus	”	646: 93	
Sekalaisia kuluja	”	208: 43	<i>Smc.</i> 2,445: 36
			<i>Smc.</i> 12,323: 64

Kauppahallien kannattavuus näkyy seuraavasta vuosia 1897—1906 koskevasta esityksestä, joka osoittaa, kuinka monta prosenttia vuosivuokrat, vuotuiset ylläpitokustannukset vähennettyä, tekevät rakennuskustannuksista, jotka ovat:

Läntisen Rantakadun kauppahallin, joka rakennettiin 1887/89	<i>Smc.</i>	214,888: 83
Vanhaan pakkahuoneeseen sijoitetun hallin, joka sisustettiin 1904	”	26,481: 55
Hietalahdentorin Kauppahallin, joka rakennettiin 1903	”	151,306: 56
	<i>Smc.</i>	392,676: 94

Vuosi	Ylläpitokustannukset		Vuosisuokrat		%
1897	6,553	87	40,833	50	15,9
1898	7,253	67	40,802	—	15,6
1899	7,457	17	40,769	—	15,4
1900	7,271	07	40,708	50	15,5
1901	6,574	75	40,443	50	15,7
1902	6,137	05	40,479	25	15,9
1903	8,131	06	43,031	45	10,9 ¹⁾
1904	14,459	11	78,200	34	16,2
1905	12,850	05	75,290	89	15,9
1906	12,323	64	68,700	27	14,3

XIII. Yleiset työt.

Niiden töiden tileistä, jotka tuntuvammin poikkeavat kustannusarviosta, on Rakennuskonttori antanut seuraavia tietoja:

Merikadun ja sen vieressä olevan Meritorin osien makadamoimiskustannukset ovat nousseet myönnettyjä määrärahoja suuremmiksi osaksi siitä syystä, että tontteihin N:rot 19 ja 21 Merikadun varrella kuuluva katuosa on ollut makadamoitava kaupungin kustannuksella, koska tontit eivät ole lunastettuja vaan ainoastaan arenilla, osaksi siitä syystä että rouhitun kiven kulutus pehmeätä täytettä olevaan osaan Meritoria on ollut melkoista suurempi kuin makadamoimiseen yleensä lasketaan kuuluvan kadun pinnan neliometriä kohti. Viimeksi mainittu seikka on myöskin osaltaan vaikuttanut menojen kohoamiseen yli määrärahan Ruoholahden täyhteelle tehtyjen teiden tasottamisesta, vaikka pääsyy onkin se, että teiden pituus on vuoden kuluessa tapahtuneen täyttämisen vuoksi kasvanut melkoisesti yli kustannusarviossa lasketun määrän.

Fredriksbergin vierellä sijaitsevassa työväenetukaupungissa olevien Porvoon-, Fredriksbergin-, Espoon-, Inkoon- sekä Karjalankatujen tasottamista varten myönnettyjen määrärahojen yli on noustu siitä syystä, että kyseessä olevien seutujen asemakaava muutettiin sen jälkeen kuin tasottamistyö jo oli alotettu, jonka vuoksi kustannusarviot eivät enää soveltuneet uusiin katusuuntiin.

Viertoteiden puhtaanapidon kustannukset ovat nousseet Smk 11,435:56 yli tarkotusta varten myönnetyn määrärahan, etupäässä siitä syystä, että toiselta puolen on työpäivän pituus lyhennetty 10 tunnista 9:ään, toiselta puolen taas työpalkkoja korotettu 10 %, jota paitsi kaikesta työstä, joka on suoritettu yli 9 tunnin työpäivän, mikä varsinkin puhtaanapitoon nähden sangen suuressa määrässä tulee kysymykseen, on maksettu 50 % korotus sovitusta työpalkasta.

¹⁾ Hietalahdenhalli oli vuokrattu ainoastaan yhdeksi vuosineljännekeksi.

XIV. Eläkkeet.

Säästö tällä tilillä johtuu siitä, että kunnallisormestari E. Öhman toukuun alusta uudestaan on ryhtynyt pormestarinvirkansa hoitamiseen, sekä siitä että Kaupunginviskaalinleski Albertina Meller ja ent. Terveyspoliisin tarkastusmies T. A. Glad vuoden kuluessa ovat kuolleet.

Kaupungin vuosina 1897—1906 maksamien eläkkeiden määrät ovat seuraavat:

Vuonna 1897	<i>Smk.</i>	11,898: 34	Vuonna 1902	<i>Smk.</i>	14,906: 08
” 1898	”	10,073: 35	” 1903	”	14,217: 34
” 1899	”	9,543: 35	” 1904	”	13,670: —
” 1900	”	10,486: 68	” 1905	”	12,914: 61
” 1901	”	9,724: 43	” 1906	”	17,357: 35

XV. Sekalaiset menot.

Useimmissa tämän pääluokan tileissä on syntynyt säästöjä vuosirahasäännön määrärahoista, lukuunottamatta paria pientä tiliä sekä verojen poispyyhkimis- ja takaisinantomitiliä, jossa on käytetty Smk 55,261: 22 yli määrärahan, sekä erinäisten kaupungintalojen kalustotiliä, jossa menot myöskin ovat Smk 9,382: 74 määrärahaa suuremmat. Viimeisinä 10 vuonna ovat poispyyhkimismäärät olleet niin suuret kuin alla olevasta taulusta näkyy.

Taksotettujen varojen ja muiden tulojen poispyyhkimis- ja takaisinantomäärät, jotka suurimmalta osalta ovat olleet tileistä poistettuja kunnallisveroja, ovat vuosina 1897—1906 olleet seuraavat:

			% taksotussum- masta
Vuonna 1897	<i>Smk.</i>	27,164: 59	== 2,2
” 1898	”	24,916: 43	== 2,0
” 1899	”	206,633: 37	== ¹⁾ 15,4
” 1900	”	31,542: 27	== 1,8
” 1901	”	40,905: 54	== 2,3
” 1902	”	37,974: 05	== 2,0
” 1903	”	65,010: 53	== 3,3
” 1904	”	44,466: 81	== 2,4
” 1905	”	47,283: 37	== 2,4
” 1906	”	95,261: 22	== 4,2

¹⁾ Tähän sisältyy uusien osakkeitten antamisen kautta saadusta voitosta velotetun kunnallisveron pyyhkiminen.

Menot Kaupunginvaltuuston käyttövaroista ovat nousseet Smk 26,261:82 yli vuosirahasääntöön otetun määrärahan. Niinkuin yksityiskohtaisesta tilinpäätöstaulesta lähemmin näkyy, on käyttövaroista määrärahoja myönnetty ja käytetty seuraaviin tarkoituksiin:

II.	Kaupungin virastot	<i>Smk.</i>	8,933: 32
III.	Kunnallishallinto	”	1,875: —
VI.	Poliisilaitos	”	7,923: 31
VII.	Terveyden- ja sairaanhoito	”	4,000: —
VIII.	Vaivahoito	”	675: —
IX.	Opetuslaitos	”	3,719: 24
XI.	Vesijohto	”	482: 57
XIII.	Yleiset työt	”	161,170: 85
XIV.	Eläkkeet	”	4,100: —
XV.	Sekalaiset menot	”	33,382: 53
		<i>Smk.</i>	<u>226,261: 82</u>

Tulot.

I. Korot.

Muntamat tilit osottavat sangen suurta ylimäärää. Niin on saatu

Korkoja tontinlunastuksista	<i>Smk.</i>	227,878: 77	ylimäärä	67,878: 77
„ lahjotusrahastoista	„	18,875: 80	„	5,375: 80
„ Valaistuslaitoksen ennakkomaksuista	„	12,970: 11	„	970: 11
				Yhteensä <i>Smk.</i> 74,224: 68

Vuosina 1897—1906 ovat tämän pääluokan tulojen määrät olleet:

Vuonna 1897 <i>Smk.</i>	47,392: 12	Vuonna 1902 <i>Smk.</i>	160,370: 55
„ 1898 „	99,453: 65	„ 1903 „	435,407: 69
„ 1899 „	95,810: 83	„ 1904 „	470,918: 27
„ 1900 „	119,815: 70	„ 1905 „	456,463: 44
„ 1901 „	196,235: 76	„ 1906 „	482,369: 77

II. Tontinlunastukset.

Myytyjen tonttien kauppasummista on vuoden kuluessa-	
maksettu	<i>Smk.</i> 736,577: 60
vuosirahasääntöön otettu	„ 250,000: —
Ylimäärä siis <i>Smk.</i> 486,577: 60	

Tontinlunastuksista on vuosina 1897—1906 velotettu ja saatu seuraavat määrät:

	Myytyjen tonttien luku.	Myytyjen tonttien arvo.	Vuoden kuluessa maksettu.
Vuonna 1897	27	642,025 31	527,483 96
„ 1898	15	296,323 01	302,303 99
„ 1899	11	481,230 33	380,189 28
„ 1900	23	643,573 52	145,215 01
„ 1901	35	714,528 43	158,105 13
„ 1902	35	987,200 80	481,739 59
„ 1903	52	1,224,745 85	713,706 83
„ 1904	32	840,955 21	605,954 02
„ 1905	53	1,613,820 93	454,460 02
„ 1906	50	1,873,910 92	736,577 60

III. Kaupungin kiinteä omaisuus.

Muutamat maanvuokran ja muiden vuokrien tilit osottavat ylimääriä, jotka yhteensä nousevat	<i>Smk</i>	24,962: 70
Jos tästä vähennetään toisissa tileissä syntyneet vajaukset, yhteensä	„	7,196: 04
saadaan koko pääluokasta ylimäärää	<i>Smk</i>	17,766: 66

Vuosien 1897—1906 kuluessa ovat tulot kaupungin kiinteästä omaisuudesta tehneet:

Vuonna 1897	<i>Smk</i>	269,266: 98	Vuonna 1902	<i>Smk</i>	348,938: 69
„ 1898	„	278,433: 45	„ 1903	„	398,972: —
„ 1899	„	282,914: 22	„ 1904	„	438,320: 07
„ 1900	„	306,355: 33	„ 1905	„	439,611: 74
„ 1901	„	316,650: 64	„ 1906	„	440,966: 66

IV. Tonttiverot.

Kaupungin taloista velotetut tonttiverot, joita otetaan $16\frac{2}{3}$ penniä kultakin tontin pintaalan 1,000 n. jalalta ja jotka kannetaan yhdessä taksotettujen kunnallis. verojen kanssa tekevät vuodelta 1906 Smk 3,158: 37.

Kymmeneltä viime vuodelta on tämä maaverot tehnyt:

Vuonna 1897	<i>Smk</i>	2,263: 95	Vuonna 1902	<i>Smk</i>	2,737: 20
„ 1898	„	2,337: —	„ 1903	„	2,816: 65
„ 1899	„	2,681: 55	„ 1904	„	2,955: 82
„ 1900	„	2,702: 72	„ 1905	„	3,061: 51
„ 1901	„	2,709: 30	„ 1906	„	3,158: 37

V. Tuloatuottavat oikeudet.

Pari tiliä tässä pääluokassa osottaa melkoista ylimäärää yli vuosirasäännössä laskettujen tulojen. Siten on saatu

Tuulaaki y. m. maksuista . . . yli vuosirasäännön	<i>Smk</i>	208,508: 40
Satama „ „ . . . „	„	16,893: 99
Perunkirjotusprosentteista . . . „	„	81,048: 34
Yhteensä	<i>Smk</i>	306,450: 73

Kaupungin liikennekonttorin velottamat ja kantamat maksut näkyvät seuraavalla sivulla olevasta taulusta:

Satamakonttorin tulot, mikäli ne koskevat tätä pääluokkaa jakaantuvat eri maksulajeihin nähden ja vuoden eri kuukausille seuraavalla tavalla:

Helsingin Satamakonttorin vuonna 1906 kantamat maksut.

Kuukausi	Velotettu Satamamak- suja	Silta- maksuja	Elinkeino- maksuja	Painolasti- maksuja	Punnitsemis- maksuja	Nostoran- maksuja	Myönnetty vähennyksiä	Yhteensä
Tammikuu . .	5,230 60	— —	— —	— —	168 21	37 —	3,073 10	2,362 71
Helmikuu . .	1,034 20	— —	— —	— —	163 45	15 20	563 54	649 31
Maaliskuu . .	25 60	1 80	— —	— —	198 81	15 60	—	241 81
Huhtikuu . .	4,951 60	1 02	— —	— —	218 47	13 —	2,764 84	2,419 25
Toukokuu . .	36,679 10	776 84	822 63	13 20	175 94	82 60	7,755 20	30,795 11
Kesäkuu . . .	37,254 85	1,093 79	680 08	41 —	164 80	119 80	9,272 40	30,081 92
Heinäkuu . .	42,388 20	1,387 42	215 03	19 —	136 57	43 40	9,523 34	34,666 28
Elokuu	41,632 —	1,370 89	64 75	11 40	160 61	62 40	8,362 56	34,939 49
Syyskuu . . .	32,613 45	1,440 83	206 25	30 60	174 11	76 80	8,032 64	26,509 40
Lokakuu . . .	35,938 05	1,531 26	634 85	9 —	177 95	140 60	7,054 32	31,378 39
Marraskuu . .	31,697 10	818 55	651 10	— —	188 26	59 —	4,972 46	28,441 55
Joulukuu . .	21,428 75	2,673 97	55 40	— —	181 71	221 —	6,552 06	18,008 77
Yhteensä	290,873 50	11,096 37	3,330 09	124 20	2,108 89	886 40	67,925 46	240,493 99

Sitäpaitsi kantaa Satamakonttori pääluokassa III 2. mainitut kalavesimaksut *Smc* 1,161: —
 Kaikkiaan kannettu *Smc* 241,654: 99

Liikenteestä kannetut maksut ovat vuosina 1897—1906 nousseet seuraaviin määriin:

Vuosi	Tuulaaki, liikenne- maksut y. m.	Satamamaksut y. m.
1897	643,799	45
1898	733,868	90
1899	724,865	56
1900	766,165	11
1901	654,995	38
1902	651,656	71
1903	697,353	25
1904	731,652	23
1905	776,111	12
1906	931,508	40

VI. Sekalaiset tulot.

Mainittavampia poikkeamia vuosirahasäännön määristä osottaa tässä ainoastaan Työlaitoksen tulojen tili, jolle on tullut 8,188 mk 89 p. yli laskettujen Smk 11,000: —.

Pääluokan vuoden summaan Smk 515,083: 40 sisältyy Suomen ja Venäjän valtiovarastojen korvaamia majotuskustannuksia Smk 292,938: 68.

VII. Valtioavut.

Kaupungin osuus paloviinaverosta on noussut Smk 17,702: 20, joten on syntynyt Smk 4,702: 20 ylimäärä.

Valtioavusta katuvalaistukseen katso tarkemmin Tilaa 31 päivänä joulukuuta.

Valtioapu kaupungin kansakouluille, joka vuonna 1877 oli 16,000 markkaa, korotettiin seuraavana vuonna 26,000 markkaan sekä K. Senaatin päätöksellä 15 päivältä helmikuuta 1884 32,000 markkaan vuodessa alkaen vuodesta 1884. Päätöksellään 10 päivältä marraskuuta 1887 myönsi K. Senaatti apurahan korotettavaksi vuodesta 1888 alkaen 52,000 markkaan sekä 1 päivästä syyskuuta 1892 alkaen 72,000 markkaan vuodessa (K. Sen. päät. $14\frac{1}{2}$ 1893). Vuonna 1895 korotettiin valtioavun määrä edelleen 110,000 markkaan vuodessa (K. Sen. päät. $19\frac{1}{2}$ 1895) sekä vuodesta 1898 alkaen 128,000 markkaan. Vuonna 1900 se korotettiin Smk 165,000 K. Senaatin päätöksellä 19 päivältä huhtikuuta s. v. ja päätöksellä 16 päivältä heinäkuuta 1902 184,000 markkaan vuodessa sekä päätöksellä 14 päivältä joulukuuta 1905 203,000 markkaan.

Valtioapua katuvalaistukseen on K. Senaatin päätöksen mukaan 22 päivältä tammikuuta 1878 maksettu kaupungille 10,000 markkaa vuodessa vuosilta 1875—1880; vuodesta 1881 se teki K. Senaatin päätöksen mukaan 8 päivältä helmikuuta s. v. Smk 12,000 vuoteen 1890. Kaupunginvaltuusmiehet pyysivät sen jälkeen 29 päivänä huhtikuuta 1890, että sanottu apuraha seuraavaksi 10-vuotiskaudeksi korotettaisiin 17,500 markkaan, mutta tästä myönnettiin ainoastaan 15,170 markkaa (K. Sen. päät. $23\frac{1}{2}$ 1892).

Valtioapuna kaupungin palosammutuslaitoksen ylläpitämiseen on kaupunki, Siviilitoimituskunnan kirjeen mukaan 11 päivältä toukokuuta 1880, nauttinut 8,210 markkaa vuodessa, mikä apuraha K. Senaatin kirjeen mukaan 10 päivältä toukokuuta 1898 korotettiin 21,000 markkaan vuodessa.

VIII. Vesijohto.

Vuosien 1905 ja 1906 maksujen kantoluettelot osottavat:

	Vuonna 1905	Vuonna 1906	Lisäys
1 neljännes	120,237 70	137,071 17	16,703 47
2 ”	127,129 46	147,835 59	20,836 13
3 ”	130,388 85	144,460 25	14,071 40
4 ”	143,483 84	160,113 50	16,629 66
Yhteensä Smk	521,239 85	589,480 51	68,240 66

Näihin maksumääriin sisältyy mittarinvuokria Smk 26,291: — ja Smk 27,645: 50.

Vuosina 1897—1906 ovat vedenkäyttömaksut nousseet seuraaviin määriin:

Vuonna 1897	<i>Frj.</i> 275,778: 94	Vuonna 1902	<i>Frj.</i> 397,335: 03
” 1898	” 309,711: 59	” 1903	” 442,274: 48
” 1899	” 351,508: 90	” 1904	” 478,450: 41
” 1900	” 399,019: 12	” 1905	” 521,239: 85
” 1901	” 418,116: 47	” 1906	” 589,480: 51

IX. Valaistuslaitos.

Valaistuslaitoksen menot ja tulot sekä tila viimeisenä päivänä joulukuuta 1906 näkyvät seuraavista tauluista:

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen menot ja tulot vuonna 1906.

Menot.	Määrärahat vuosirahassa		Menot kirjojen mukaan		Menoja yli määrärahojen		Säästöjä määrärahoista	
<i>Hallinto.</i>								
Palkkoja ja palkkioita	51,150	—	56,270	15	5,120	15		
Tarverahoja	4,000	—	3,457	29	—		542	71
<i>Kaasun valmistuskustannukset.</i>								
Tavalliset kaasuhiilet	154,000	—	165,190	59	11,190	59		
Cannelhiilet	34,400	—	24,007	96	—		10,392	04
Kivihiihien kuletus ja pienentäminen	7,000	—	7,800	45	800	45		
Erinäisiä aineksia	2,500	—	2,700	63	200	63		
Työkustannuksia retortihuoneesta	23,100	—	32,778	36	9,678	36		
Höyrypannu- ja kaasunpump. kust.	11,500	—	12,197	21	697	21		
Kaasunpuhdistus	2,500	—	3,536	86	1,036	86		
Polttopuut	800	—	577	36	—		222	64
Sähkövalaistus	900	—	1,454	52	554	52		
Vesimaksut	1,800	—	4,177	09	2,377	09		
Palo- ja tapaturmavak. maksut	7,500	—	8,244	50	744	50		
Puhtaanapito, vartioiminen y. m.	5,000	—	6,753	39	1,753	39		
Öljykaasun raakaaineet	29,300	—	23,036	70	—		6,263	30
S:n työkustann., vartioiminen y. m.	4,700	—	5,422	45	722	45		
<i>Kustannuksia lisätuotteista.</i>								
Työkustannuksia koksista	6,000	—	13,384	70	7,384	70		
” kivihiilitervasta	2,400	—	4,937	27	2,537	27		
Siirto	348,550	—	375,927	48	44,798	17	17,420	69

	Määrärahat vuosiraha- säännössä	Menot kirjo- jen mukaan	Menoja yli määrärahojen	Säästöjä määrärahoista
Siirto	348,550 —	375,927 48	44,798 17	17,420 69
<i>Katuvalaistuksen kustannukset.</i>				
Lyhtyjen sytyttäjät ja lamppujen hoitajat . . .	32,500 —	34,315 15	1,815 15	
Hehkukappaleita ja silinteriä	2,300 —	2,138 40	— —	161 60
Sekalaisia kustannuksia	3,000 —	3,283 92	283 92	
<i>Yksit. kaasunkäytön kustannukset.</i>				
Mittarien tarkastus ja rahojen kanto	8,100 —	9,976 98	1,876 98	
Sekalaisia kustannuksia	7,000 —	7,727 27	727 27	
<i>Korjaukset ja ylläpito.</i>				
Rakennukset	3,000 —	3,287 06	287 06	
Uunit	11,800 —	13,672 53	1,872 53	
Aparaatit	2,000 —	9,823 98	7,823 98	
Kaasukellot	500 —	107 —	— —	393 —
Pääjohtoverkko	3,000 —	4,424 83	1,424 83	
Lyhyt patsaineen ja tarpeineen	4,000 —	5,321 18	1,321 18	
Yksityiset johtolaitokset	500 —	206 77	— —	293 23
Kaasumittarit	3,000 —	2,594 61	— —	405 39
Kalustot	4,000 —	2,551 24	— —	1,448 76
<i>Korko.</i>				
Konttokurantti tilistä kaup. rahaston kanssa . .	12,000 —	12,970 11	970 11	
<i>Pääjohtoverkon laajentaminen.</i>				
Ritarikatuun, Aleksanterin- ja Hallituskatujen väliin	1,500 —	1,335 81	— —	164 19
L. Viertotiehen, Kaasulaitoksen ja Eläintarhan- tien väliin	26,231 —	27,271 06	1,040 06	
Punanotkonkatuun, Korkeavuoren- ja Kasarmin- katujen väliin	900 —	788 75	— —	111 25
Ullanlinnankatuun, Korkeavuoren- ja Kasarmin- katujen väliin	800 —	498 56	— —	301 44
Kirkonrinteeseen Tarkkampuankadun ja Uuden kirkon väliin	420 —	242 04	— —	177 96
Vanhaan hautausmaahan	2,800 —	1,233 86	— —	1,566 14
Hietalahden aallonmurtajaan	630 —	503 66	— —	126 34
Kalastajatorin, Hernesaaren- ja Munkkisaaren- katujen väliin	630 —	584 86	— —	45 14
Siirto	479,161 —	520,787 11	64,241 24	22,615 13

	Määrärahat vuosirahassäänössä		Menot kirjojen mukaan		Menoja yli määrärahojen		Säästöjä määrärahoista	
Siirto	479,161	—	520,787	11	64,241	24	22,615	13
Perämiehenkatuun, Tehtaan- ja Hernesaarenkatujen väliin	650	—	582	89	—	—	65	11
Hallituskatuun, Nikolain- ja Ritarikatujen väliin	960	—	793	27	—	—	166	73
Rauhankatuun, Konstantinin- ja P. Rantakatu- jen väliin	800	—	793	39	—	—	6	61
Manesinkatuun, Marian- ja Konstantininkatujen väliin	1,045	—	974	54	—	—	70	46
Konstantininkatuun, lähinnä Kristianinkatua	245	—	143	66	—	—	101	34
Kruununhaankatuun, Konstantinin- ja Maurin- katujen väliin	720	—	315	92	—	—	404	08
Rahapajankatuun, lähelle Venäläistä Kirkkoa	196	—	586	53	392	53		
Erinäisiin katuihin Hallituksen määräyksen mu- kaan	9,473	—	11,666	16	2,193	16		
<i>Uusien lyhtyjen asettaminen.</i>								
Punanotkon- ja Ullanlinnankaduille, Kirkonrin- teeseen, Vanhalle hautausmaalle, Hietalahden aallonmurtajalle, Kalastajatorille, Perämiehen- Hallitus-, Rauhan-, Manesin-, Konstantinin- Kruununhaan- ja Rahapajankaduille, L. Viertol- tielle sekä Seurasaarentielle uuteen kansakou- luun, 83 lyhtyä à 160 markkaa	13,280	—	12,448	95	—	—	831	05
Erinäisille kaduille Hallituksen määräyksen mu- kaan, 20 lyhtyä à 160 markkaa, joista ainoas- taan 15 kpl. on asetettu	3,200	—	2,211	67	—	—	988	33
<i>Johtolaitokset, kalustot y. m.</i>								
Yksityiset johtolaitokset	7,500	—	5,215	91	—	—	2,284	09
Kaasumittarit	25,000	—	30,155	33	5,155	33		
Kalustot	2,553	—	1,989	62	—	—	563	38
Öljykaasulaitos	96,517	—	102,247	47	5,730	47		
Kelloissa 1 p. tammik. 1906 löytyvästä kaasumäärästä on (paitsi vuoden kuluessa valmistettua kaasua) käytetty kaasua	—	—	120	—	120	—		
<i>Smf</i>	641,300	—	691,032	42	77,830	73	28,098	31
Säästö	89,500	—	90,697	94	—	—	—	—
Yhteensä <i>Smf</i>	730,800	—	781,730	36	77,830	73	28,098	31

Tulot.	Vuosisahasäännössä lasketut tulot		Tuloja kirjojen mukaan		Vajaus		Ylimäärä	
Katuvalaistus	141,300	—	146,253	30	—	—	4,953	30
Yksityinen kaasunkäyttö	441,000	—	456,495	38	—	—	15,495	38
Lisätuotteet, koksi	103,000	—	119,721	36	—	—	16,721	36
” kivihiiliterva	15,500	—	17,844	90	—	—	2,344	90
Yksityiset työt ja aineksien myynti	30,000	—	38,979	22	—	—	8,979	22
Kaasumittarien vuokrat	—	—	1,103	50	—	—	1,103	50
Ylim. tuloja: kaduista otettuja käyttökelpoisia aineksia	—	—	759	50	—	—	759	50
Vuodesta 1905 siirretty määräraha putkijohtojen laskemista varten Unionin- ja Rahapajan rantakatuhiin	—	—	573	20	—	—	573	20
Yhteensä <i>Smc</i>	730,800	—	781,730	36	—	—	50,930	36

Vuodesta 1905 siirretty määräraha pääjohtoverkon laajentamista varten on käytetty seuraavalla tavalla:

	Määräraha vuosirasäännössä	Menoja kirjojen mukaan	Menoja yli määrärahan	Säästöä määrärahan
Unioninkatu talon N:o 15 ja E. Makasiinikadun välillä	2,599	3,057	457	—
Rahapajan rantakatu, It. Satama- ja Kruununvuorenkadun välillä	1,533	503	—	1,030
<i>Smc</i>	4,133	3,560	457	1,030
Tulo (säästö)	—	573	573	—
Yhteensä <i>Smc</i>	4,133	4,133	1,030	1,030

Yhteenvedo Helsingin Kaupungin Valaistuslaitoksen tilinpäätöksestä.

Tulot.

Tuloja vuosirasäännön mukaan	<i>Smc</i>	730,800: —
” yli ”	”	50,930: 36
Säästöä määrärahan	”	28,098: 31
Yhteensä <i>Smc</i>		809,828: 67

Menot.

Määräraha vuosirasäännössä	<i>Smc</i>	641,300: —
Menoja yli määrärahan	”	77,830: 73
<i>Smc</i>		719,130: 73
Vuoden voitto	”	90,697: 94
Yhteensä <i>Smc</i>		809,828: 67

Tila 31 päivänä joulukuuta 1906.

Varat.

Kiinteistötili:

Pääjohtoverkko	<i>Smc.</i>	421,701: 32	
Lyhyt patsainen ja tarpeinen	”	167,374: 96	
Yksityiset johtolaitokset	”	47,439: 68	
Rakennukset kaasulaitoksella	”	348,123: 57	
” Arkadian tontilla	”	314: 45	
Uunit tarpeeseen	”	88,629: 26	
Aparaatit ja putkijohdot	”	42,826: 58	
Kaasukellot	”	14,600: 15	
Kaasulaitoksen tontti	”	300,000: —	
Öljykaasulaitos	”	215,730: 47	<i>Smc.</i> 1,646,740: 44

Kalustotili:

Kaasunvalmistuksen kalusto	<i>Smc.</i>	2,117: 34	
Katuvalaistuksen	”	582: 75	
Putkenlaskijain	”	8,721: 07	
Konttorin	”	3,573: 33	
Sekalainen	”	1,572: 45	” 16,566: 94

Kaasumittarien tili — — ” 124,194: 47

Aineksien tili:

Tavallisia kaasuhiiliä	<i>Smc.</i>	87,868: 28	
Cannelhiiliä	”	31,035: 55	
Sekalaisia aineksia	”	105,517: 80	” 224,421: 63

Valmistustili:

Kaasua kelloissa	— —	”	228: —
----------------------------	-----	---	--------

Lisätuotteitten tili:

Koksivarasto	<i>Smc.</i>	11,883: —	
Kivihiilitervavarasto	”	1,613: —	” 13,496: —

Yksityisten töiden tili:

Päättämättömiä töitä	— —	”	7,572: 79
--------------------------------	-----	---	-----------

Sähkölaitoksen etumaksutili — — ” 13,789: 23

Sekalaisten tili — — ” 34,773: 10

Kaasunkäyttäjien tili:

Maksamattomia laskuja	— —	”	61,716: 25
---------------------------------	-----	---	------------

Vekselitili — — ” 2,906: 08

Määräraha laajentamista ja korjauksia varten:

1907 työt	— —	”	8,212: 85
---------------------	-----	---	-----------

Kassatili — — ” 586: 02

Yhteensä *Smc.* 2,155,203: 80

Velat.

Kaasulaitoksen ostosumma — — *Smc.* 1,400,000: —

Konttok. tili kaup. rahaston kanssa — — ” 254,833: 46

Tallettajien tili — — ” 255: 45

Sähkölaitoksen määrärahatili — — ” 1,210: 77

Sekalaisten tili — — ” 6,915: 10

Pääomatili *Smc.* 401,291: 08

Käytettävänä oleva voitto — — ” 90,697: 94

Yhteensä *Smc.* 2,155,203: 80

Pääomatilin

bilanssi on muodostettu siten, että vuoden 1905 bilanssiin	— —	<i>Smk.</i>	258,436: 09
on lisätty vuoden 1906 arvonlisäykset:			
Pääjohtoverkko	<i>Smk.</i>	47,142: 26	
Lyhyt patsaineen ja tarpeinen .	”	14,500: 62	
Yksityset johtolaitokset	”	5,215: 91	
Öljykaasulaitos	”	102,247: 47	” 169,106: 26
Putkenlaskijain kalusto	”	1,005: 27	
Konttorin	”	809: 35	
Sekalainen	”	175: —	” 1,989: 62
Kaasumittarit	— —	— —	” 30,155: 33
Sähkölaitoksen määrärahatili	— —	— —	” 181: 63
		<u>Yhteensä</u>	<i>Smk.</i> 459,868: 93
Kun vähennetään vuoden poistot:			
Pääjohtoverkko 2 %	<i>Smk.</i>	7,644: 06	
Lyhyt patsaineen ja tarpeinen 2 %	”	3,119: 88	
Yksityset johtolaitokset 2 % . . .	”	861: 71	
Rakennukset Kaasulaitoksella 7 1/2 %	”	23,226: 23	
” Arkadian tontilla 50 %	”	314: 44	
Uunit tarpeinen 7 1/2 %	”	7,186: 16	
Aparaatit ja putkijohdot 7 1/2 % . .	”	3,472: 44	
Kaasukellot 7 1/2 %	”	1,183: 80	<i>Smk.</i> 52,008: 72
Kaasunvalmistuksen kalusto 10 %	”	255: 26	
Katuvalaistuksen	” 10 %	64: 75	
Putkenlaskijain	” 10 %	857: 31	
Konttorin	” 10 %	307: 11	
Sekalainen	” 10 %	155: 27	” 1,619: 70
Kaasumittarit 5 %	— —	— —	” 4,949: 43
tekee saldo vuoteen 1907	— —	— —	” 401,291: 08
		<u>Yhteensä</u>	<i>Smk.</i> 459,868: 93

X. Lainat.

Meno- ja tuloarvioon merkityistä, lainavaroista otettavista määrärahoista on velotettu „Käyttämättömien lainavarojen tiliä“ ja ne maksettu 1902 vuoden obligationsilainan varatuista rahoista.

XI. Taksotus.

Vuoden taksotettu määrä jakaantuu:

1,216 etuoikeutettuun äyriin à Smk 12: 71	<i>Smk.</i>	15,455: 36
224 majotuksesta vapaaseen äyriin à Smk 12: 97	”	2,905: 28
170,021 etuoikeudettomaan äyriin à Smk 13: 06	”	2,220,474: 26
<u>Yht. 171,461 äyriä</u>	<u>Yhteensä</u>	<i>Smk.</i> 2,238,834: 90

niinkuin seuraavasta taulusta lähemmin näky:

Helsingin kaupungin kunnallisten verojen

Kaupunginosa.	Taksotuslautakunnan määräämiä veroäyreyjä				Tarkastuslautakunnan vähentämiä veroäyreyjä				Jällellä			
	Kiinteistöistä	Elinkeinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia	Kiinteistöistä	Elinkeinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia	Kiinteistöistä	Elinkeinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia
I.	3,858	5,098	15,103	23,247	61	30	153	246	3,797	5,068	14,950	23,001
II.	5,927	20,297	9,274	34,908	19	348	79	441	5,908	19,949	9,195	34,467
III.	3,666	9,289	8,765	21,309	37	34	60	135	3,629	9,255	8,705	21,174
IV.	5,849	6,851	12,424	23,838	95	258	185	527	5,754	6,593	12,239	23,311
V.	3,228	4,900	10,024	17,599	38	20	205	258	3,190	4,880	9,819	17,341
VI.	1,932	1,133	2,217	4,619	34	11	70	114	1,898	1,122	2,147	4,505
VII.	2,722	3,180	9,888	14,820	22	3	138	158	2,700	3,177	9,750	14,662
VIII.	1,652	1,938	6,887	10,310	43	27	16	85	1,609	1,911	6,871	10,225
IX.	482	806	2,223	3,444	—	196	13	208	482	610	2,210	3,236
X.	1,100	2,459	1,919	5,124	—	69	8	76	1,100	2,390	1,911	5,048
XI.	1,786	819	2,913	4,523	49	1	67	102	1,737	318	2,846	4,421
XII.	476	302	505	1,069	11	1	3	13	465	303	502	1,056
XIII.	1,489	5,833	2,341	9,071	26	12	21	57	1,463	5,821	2,320	9,014
Yht.	34,167	62,905	84,483	173,881	435	1,010	1,018	2,420	33,732	61,897	83,465	171,461

taksotus vuodelta 1905 (vuoden 1906 tarpeisiin).

veroäyriä			Taksotettu määrä						Tonttiäyriä	Verolitamaksuja	Yhteensä
Etnoikeutettuja	Majotuksesta vapaita	Etnoikeudetonta	Etnoikeutettuja äyriä & Smk 12: 71	Majotuksesta vapaita äyriä & Smk 12: 97	Etnoikeudetonta äyriä & Smk 13: 06	Yhteensä		Smk.			
						338	14	22,649	4,295 98	181 58	295,795 94
160	175	34,132	2,033 60	2,269 75	445,763 92	450,067 27	293 91	58 76	450,219 94		
368	—	20,806	4,677 28	—	271,726 36	276,403 64	208 12	46 40	276,658 16		
33	27	23,251	419 43	350 19	303,658 06	304,427 68	654 54	95 52	305,177 74		
105	8	17,228	1,334 55	103 76	224,997 68	226,435 99	298 13	49 68	226,783 80		
—	—	4,505	—	—	58,835 30	58,835 30	274 —	37 28	59,146 58		
152	—	14,510	1,933 92	—	189,500 60	191,432 25	376 98	73 52	191,883 02		
30	—	10,195	381 30	—	133,146 70	133,528 —	103 65	23 84	133,655 49		
19	—	3,217	241 49	—	42,014 02	42,255 51	—	8 84	42,262 35		
11	—	5,037	139 81	—	65,733 22	65,923 03	400 05	21 56	66,344 64		
—	—	4,421	—	—	57,738 26	57,738 26	110 69	50 48	57,899 43		
—	—	1,056	—	—	13,791 36	13,791 36	104 38	11 48	13,097 22		
—	—	9,014	—	—	117,722 84	117,722 84	—	36 92	117,579 76		
1,216	224	170,021	15,455 36	2,905 28	2,220,474 26	2,238,834 90	3,158 37	586 48	2,242,579 75		

Seuraava yhdistelmä kymmenen viime vuoden taksotus- ja verojenkanto-luetteloista valaisee lähemmin kaupungin verotusoloja:

Veroäyriä lukumäärä ja taksotuksen suuruus Helsingin kaupungissa vuosina 1897—1906.

Vuosi	Veroäyriä lukumäärä (äyri vastaa 400 markan vuosituloa)	Lisäys	Vähennys	Veroäyriä (etuoikeudetomalta) taksotettu määrä	M u i s t u t u k s i a	
1897	101,923	18,136 ¹⁾	—	12	20	1) Siitä noin 8,300 äyriä agio-voittoa, joka vero sittemmin, Keis. Senaatin päätöksen mukaan, on annettu takaisin.
1898	104,329	2,406	—	12	—	
1899	133,456	29,127 ²⁾	—	10	10	
1900	136,575	3,119 ³⁾	—	12	66	2) Siitä noin 14,000 äyriä satunnaista perintöveroa.
1901	137,244	669	—	12	91	
1902	139,631	2,387	—	13	31	3) Siitä noin 3,000 äyriä satunnaista perintöveroa.
1903	146,288	6,657	—	12	56	
1904	151,113	4,825	—	12	33	
1905	159,427	8,314	—	12	01	
1906	171,388	11,961	—	13	06	

Tuloja, joita ei ole vuosirahasäännössä otettu huomioon.

Tässä esiintyvät kaksi määrää ovat 1876 vuoden obligatsioonilainan vanhentunut kuponki sekä tyttöjen ammattikoulun valtioapu.

Tila 31 päivänä joulukuuta 1906.

Obligatsionien tilin bilanssin vuodesta 1905 muodostivat:

Helsingin kaupungin 5 % lainan obligatsionit vuodelta 1876 . *Smk* 330,748: 65

Vuoden kuluessa vähentynyt:

1876 vuoden vesijohtolainaobligatsionien arpomi-

sen kautta *Smk* 9,100: —

Kurssitappiota 1876 vuoden obligatsioneista „ 823: 55 *Smk* 9,923: 55

Saldon vuoteen 1907 *Smk* 320,825: 10

muodostavat:

Helsingin kaupungin 5 % obligatsionit vuodelta 1876:

106 kpl. à 1,000 markkaa *Smk* 106,000: —

296 „ à 500 „ „ 148,000: —

201 „ à 200 „ „ 40,200: —

Smk 294,200: — à 109: 05 *Smk* 320,825: 10

Valtioapua katuvalaistukseen sisältyy bilanssiin Smk 83,110 eli:

vuodelta 1901 *Smk* 7,260: —

„ 1902 „ 15,170: —

„ 1903 „ 15,170: —

„ 1904 „ 15,170: —

„ 1905 „ 15,170: —

„ 1906 „ 15,170: —

Smk 83,110: —

Anomus katuvalaistukseen aikaisemmin vuoden 1900 loppuun myönnetyn valtioavun uudistamisesta jätettiin jo vuonna 1901, mutta asia ei liene vielä ratkaistu.

Valaistuslaitoksen ennakkomaksuihin sisältyy myöskin kaasulaitoksen vuosivoitto Smk 90,697: 94.

Rästien joukossa ovat otsakkeissa sekalaisia maksuja, vedenkäyttömaksuja ja vesijohtotöitä esiintyvissä summissa mainittavimpina erinä velotetut maksut, jotka lankeavat suoritettaviksi vasta tänä vuonna.

Otsakkeeseen „Erinäisiä velallisia“ sisältyvistä eristä mainittakoon, että yleisen makkien puhtaanapidon menoera Smk 53,699: 86 on siirretty ja ajetaan se lähimpinä vuosina täyttää tuloilla, joita saadaan myydystä lannasta y. m.

Siirrettyjä työtiloja vastaavat määrärahat 1907 vuoden vuosirahasäännössä.

Otsakkeessa nostamattomia määrärahoja siirtyy jällellä oleva osa Raha-toimikamarin tarverahoja vuosien 1904 ja 1905 kunnalliskertomusten kustannusten suorittamiseksi. — Siirtosumman Smk 32,465: 72 muodostaa maksamaton osa kaupungin, poliisilaitoksen ylläpitämiseksi suoritettavan apurahan määrästä.

Mitä tulee erään „käyttämättömiä lainavaroja“, viitataan otsakkeeseen Helsingin kaupungin vakautettu velka, 1902 vuoden obligatsioonilaina.

Säästön

vuoteen 1907 muodostaa:

Vuoden 1906 ylijäämä	<i>Smk</i>	737,870: 65
Aikaisemman säästön käyttämätön osa	„	506,110: 90
	<i>Smk</i>	<u>1,243,981: 55</u>

Vuoden 1905 ylijäämä on syntynyt seuraavien tilien ylimääristä:

I. Korot	<i>Smk</i>	71,869: 77
II. Tontinlunastukset	„	486,577: 60
III. Kaupungin kiinteä omaisuus	„	17,766: 66
IV. Tonttiverot	„	158: 37
V. Tuloatuottavat oikeudet	„	305,048: 73
VI. Sekalaiset tulot	„	44,530: 40
VII. Valtioavut	„	5,327: 20
VIII. Vesijohto	„	77,088: 60
IX. Valaistuslaitos	„	1,197: 94
XI. Kunnalliset verot	„	1,776: 49
Erinäiset tilit	„	9,688: 32
	<i>Smk</i>	<u>1,021,030: 08</u>

Tästä on vähennettävä:

Määrärahoja suuremmat menot sekä laske- tuissa tuloissa syntynyt vajaus	„	283,159: 43
	<i>Smk</i>	<u>737,870: 65</u>

Viimeisten 10 vuoden aikana ovat vuosiylijäämät olleet:

Vuonna 1897	<i>Smc</i>	585,934: 72	Vuonna 1902	<i>Smc</i>	562,779: 35
” 1898	”	388,477: 54	” 1903	”	581,434: 83
” 1899	”	224,072: 60	” 1904	”	824,770: 22
” 1900	”	296,655: 91	” 1905	”	263,269: 55
” 1901	”	246,885: 80	” 1906	”	737,870: 65

Tilinpäätöksen yhteenveto.

Tulot.

Varattu säästö vuodelta 1905	<i>Smc</i>	650,000: —
Tuloja vuosirahasäännön mukaan	”	5,934,749: 31
” yli ”	”	1,040,827: 61
Säästöä määrärahoista	”	94,039: 80
	<u><i>Smc</i></u>	<u>7,719,616: 72</u>

Menot.

Määrärahoja vuosirahasäännön mukaan	<i>Smc</i>	6,584,749: 31
Menoja yli myönnettyjen määrärahojen	”	350,668: 27
Lasketuissa tuloissa syntynyt vajaus	”	46,328: 49
	<i>Smc</i>	6,981,746: 07

Vuoden tulos, ylijäämä	”	737,870: 65
	<u><i>Smc</i></u>	<u>7,719,616: 72</u>

Kun yllämainittuun ylijäämään	<i>Smc</i>	737,870: 65
lisätään käyttämätön säästö vuodesta 1905 eli	”	506,110: 90
saadaan saldoksi vuoteen 1907	<i>Smc</i>	1,243,981: 55

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttorissa helmikuulla 1907.

Iwar Timgren.

Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1906.

Menotilit.	Määrärahat vuosirahasään- nössä	Menot kirjojen mukaan	Menoja yli määrärahojen	Säästöjä määrärahoista
I. Kaupungin velat.				
Vuoden 1876 vesijohtolaina, kuo- letus	31,400	31,400		
korko	55,255	55,255		
kurssitappio	900	823 55	—	76 45
Vuoden 1882 uudisrakennus- ja jär- jestelylaina, kuoletus	61,500	61,500		
korko	32,523 75	32,523 75		
Vuoden 1892 obligatsioonilaina, kuo- letus	27,500	27,500		
korko	189,888 75	189,888 75		
provisioneja y. m.	900	720 03	—	179 97
Vuoden 1898 obligatsioonilaina, kuo- letus	24,000	24,000		
korko	99,960	99,960		
provisioneja y. m.	1,000	1,026 06	26 06	
Vuoden 1900 obligatsioonilaina, kuo- letus	18,000	18,000		
korko	116,760	116,760		
provisioneja y. m.	1,000	1,011 25	11 25	
Vuoden 1902 obligatsioonilaina, kuo- letus	45,000	45,000		
korko	315,000	315,000		
provisioneja y. m.	3,000	4,426 37	1,426 37	
Siirto	1,023,587 50	1,024,794 76	1,463 68	256 42

Siirto	1,023,587 50	1,024,794 76	1,463 68	256 42
II. Kaupungin virastot.				
Maistraatti	36,783 33	36,345 62	— —	437 71
Raastuvanoikeus	117,800 —	112,741 37	— —	5,058 63
Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet	30,586 67	30,236 40	— —	350 27
Ulosottotoimi	36,433 33	36,525 48	92 15	— —
Pöytäkirjojen puhtaaksikirjotus	1,700 —	1,304 90	— —	395 10
Määrärahoja käännöksiin venäjän kielestä	2,000 —	1,800 —	— —	200 —
Tarverahoja	15,000 —	21,892 84	6,892 84	— —
III. Kunnallishallinto.				
Kaupunginvaltuuston kanslia	17,300 —	25,669 99	8,369 99	— —
Rahatoimikamari, palkkoja	33,900 —	34,779 91	879 91	— —
tarverahoja	17,000 —	17,000 —	— —	— —
Rahatoimikonttori, palkkoja	47,260 —	46,033 85	— —	1,226 15
tarverahoja	7,000 —	6,975 90	— —	24 10
Liikennekonttori, palkkoja	39,920 —	40,637 21	717 21	— —
mittarinpalkkioita	800 —	1,140 63	340 63	— —
tarverahoja	1,800 —	1,821 83	21 83	— —
Satamakonttori, palkkoja	36,300 —	36,716 29	416 29	— —
moottoriveneen hankkiminen ja käyttökustannukset sekä höyrypurren vuokraa	4,500 —	4,463 83	— —	36 17
tarverahoja y. m.	750 —	925 84	175 84	— —
Rakennuskonttori, palkkoja	32,860 —	32,859 72	— —	— 28
ylimääräiset insinööri- ja piirustajaapulaiset	8,000 —	8,295 —	295 —	— —
Rakennuskonttori, metsänvartijaapulaiset ja metsänkasvatus	1,500 —	1,825 85	325 85	— —
Rakennuskonttori, tarveaineet ja apuripäivätyöt	10,000 —	10,527 06	527 06	— —
tarverahoja	1,500 —	1,643 17	143 17	— —
Puutarhalautakunta	6,900 —	6,800 25	— —	99 75
Taksotus- ja tarkastuslautakunta	5,800 —	5,584 92	— —	215 08
Holhouslautakunta	1,800 —	1,751 41	— —	48 59
Työväenasiain lautakunta	4,200 —	4,195 64	— —	4 36
Kunnan työvälistystoimisto	8,300 —	8,688 86	388 86	— —
Kasvatuslautakunta	3,000 —	3,295 79	295 79	— —
Siirto	1,554,280 83	1,567,274 32	21,346 10	8,352 61

Siirto	1,554,280 83	1,567,274 32	21,346 10	8,352 61
IV. Katu- ja satamavalaistus.				
Kaasuvalaistus	141,300 —	150,177 44	8,877 44	
Petrolivalaistus	97,939 30	95,485 91	— —	2,453 39
Laiturien ja tavaravajain ylimääräinen valaistus	10,850 —	9,699 56	— —	1,150 44
V. Palosammutuslaitos.				
Palkkoja ja muita etuja	98,425 —	95,075 80	— —	3,349 20
Palotalli	9,970 —	10,080 94	110 94	
Lämmitys ja valo	10,660 —	10,585 45	— —	74 55
Kalusto	9,900 —	9,871 52	— —	28 48
Sekalaisia	3,680 —	3,669 19	— —	10 81
Määräraha vapaaeht. palokunnalle	5,000 —	5,000 —		
VI. Poliisilaitos.				
Käteinen apumaksu	198,034 28	198,034 28		
Virkahuoneustot	29,465 —	29,132 70	— —	332 30
Lämmitys ja valo	18,500 —	21,300 17	2,800 17	
Sekalaisia	6,000 —	1,000 —	— —	5,000 —
VII. Terveysten- ja sairaanhoito.				
Terveystoimintalautakunta	11,000 —	12,935 81	1,935 81	
Lääkärit ja sairaanhoitajat	49,780 —	49,525 11	— —	254 89
Marian sairaala, muiden paitsi kulkutautien osasto	27,000 —	34,409 09	7,409 09	
kulkutautien osasto	19,620 —	19,682 54	62 54	
lääketieteellis-kirurginen osasto	24,750 —	23,267 71	— —	1,482 29
talusosasto	148,355 50	153,187 77	4,832 27	
desinfisioimislaitos	3,120 —	2,849 56	— —	270 44
Rekolan keuhkotautisairaala	32,000 —	32,802 20	802 20	
Sörnäisten sairastupa	10,500 —	10,500 —		
Määrärahat erinäisille poliklinikoille	8,500 —	8,300 —	— —	200 —
Määrärahat lapsenpäästölaitoksille	16,560 —	16,559 96	— —	— 04
Varattomille kodeissa annettava kättilöapu	2,000 —	3,680 —	1,680 —	
Määräraha Marian sairaalan tuberkuloosipoliklinikalle	10,000 —	9,731 18	— —	268 82
Siirto	2,557,189 91	2,583,818 21	49,856 56	23,228 26

	Siirto	2,557,189 91	2,583,818 21	49,856 56	23,228 26
Terveyspoliisi		25,500 —	26,001 62	501 62	
Katsastustoimisto		6,660 —	6,515 63	— —	144 37
Laboratorio terveydellisiä tutki- muksia varten		15,600 —	15,743 43	143 43	
Lihantarkastus teurastuslaitoksella		4,300 —	4,651 06	351 06	
Ruumiinavaushuone		150 —	145 75	— —	4 25
Rokotusainevarasto		1,000 —	906 11	— —	93 89
Rottien tappaminen		3,000 —	1,994 85	— —	1,005 15
VIII. Vaivahoito.					
Vaivahoitohallitus		18,400 —	17,044 75	— —	1,355 25
Vaivaistalo		87,080 —	94,431 71	7,351 71	
Työlaitos		27,820 —	33,849 51	6,029 51	
Hourinhoitolaitos		57,740 —	59,172 57	1,432 57	
Kustannuksia hoidettav. annetuista		61,500 —	68,482 19	6,982 19	
Sairaanhoidokustannuksia		10,000 —	12,098 45	2,098 45	
Hourinhoitokustannuksia		40,000 —	40,388 24	388 24	
Lääkkeitä		13,000 —	16,519 20	3,519 20	
Suoranaisia apurahoja		73,000 —	79,683 —	6,683 —	
Sekalaisia		5,700 —	5,128 56	— —	571 44
IX. Opetus- ja sivistys- laitokset.					
Merikoulu		3,600 —	3,381 30	— —	218 70
Käsityökoulut, ylempi ja alempi .		60,991 —	56,223 40	— —	4,767 60
Valmistava poikain ammattikoulu		40,817 28	41,253 05	435 77	
Tyttöjen ammattikoulu		43,528 66	37,582 49	— —	5,946 17
Kauppakoulut		15,000 —	15,000 —	— —	
Kansakoulut, palkkoja		664,540 —	664,621 70	81 70	
vuokria		35,000 —	34,467 82	— —	532 18
opetustarpeita		17,000 —	22,442 60	5,442 60	
käsitöiden ja koulukyökkien tar- veaineita		7,000 —	7,406 59	406 59	
huonekaluja		15,000 —	18,207 31	3,207 31	
polttopuita ja niiden hakkuu . .		22,000 —	23,284 65	1,284 65	
valo		16,000 —	19,616 30	3,616 30	
vaatetusapua		16,000 —	27,333 20	11,333 20	
puhtaanapito		24,000 —	37,856 72	13,856 72	
koulutalojen ja huoneustojen kunnossapito		30,903 50	36,696 52	5,793 02	
paikanvälitys k. koulusta pääs- seille oppilaille		1,200 —	958 —	— —	242 —
	Siirto	4,020,220 35	4,112,906 49	130,795 40	38,109 26

Siirto	4,020,220 35	4,112,906 49	130,795 40	38,109 26
Kansakoulut, määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuvien lasten käyttämiseksi k. kouluissa	1,500 —	1,305 92	— —	194 08
huonekaluja Töölön k. kouluun	24,400 —	24,396 31	— —	3 69
eläkeapua	9,075 —	9,275 —	200 —	
tarverahoja	4,500 —	5,968 05	1,468 05	
Matkastipendejä	2,000 —	2,000 —		
Tylsämielisten lasten kasvatuslaitos	4,500 —	4,350 —	— —	150 —
Pahantapaisten lasten turvakodit .	61,904 34	58,789 20	— —	3,115 14
Kansankirjastot ja lukusalit . . .	55,150 —	55,564 24	414 24	
Muut kansanvalistustarkotukset .	35,000 —	35,000 —		
X. Yleiset rasitukset.				
Kyydinpito	1,800 —	1,800 —		
Kruununveroja	54 96	54 96		
Majotuskustannuksia	275,270 25	296,632 51	21,362 26	
Majotuslautakunta	8,000 —	8,082 34	82 34	
XI. Vesijohto.				
1. Hallinto ja käyttö.				
Palkkoja	26,300 —	26,233 20	— —	66 80
Pumppulaitoksen käyttökustannus	6,000 —	6,476 14	476 14	
Suodattimien käyttökustannukset .	12,000 —	10,956 49	— —	1,043 51
Vesimittarien lukeminen ja valvonta	8,500 —	8,959 93	459 93	
Mittaukset ja tutkimukset laajennuksia varten	1,500 —	2,080 53	580 53	
Palovakuutusmaksuja	1,200 —	1,497 48	297 48	
Vuokria	950 —	950 —		
Konttorihuoneuston vuokra, siivominen ja valaistus	2,500 —	2,260 74	— —	239 26
Tarverahoja	2,500 —	2,606 12	106 12	
Veroja Helsingin kunnalle	800 —	612 55	— —	187 45
Maksulippujen ja laskujen jakaminen y. m.	700 —	700 —		
Kustannuksia hevosaltaista	2,700 —	2,492 86	— —	207 14
Yksityiset johtoyhtymiset	95,000 —	89,840 72	— —	5,159 28
— <i>Smf.</i> 160,650: — 15,666: 76 —				
Siirto	4,664,024 90	4,771,791 78	156,242 49	48,475 61

Siirto	4,664,024 90	4,771,791 78	156,242 49	48,475 61
2. Ylläpito ja korjaus.				
Vesijohdon rakennuksien, aitauksien, sulkujen, koneiden ja johtoverkon korjaus ja ylläpito . . .	25,000 —	26,692 09	1,692 09	
Vesimittarien korjaus	5,400 —	3,015 18	— —	2,384 82
— <i>Smf.</i> 30,400: — 29,707: 27 —				
3. Johtoverkon laajennus sekä vesimittarien osto.				
Vesimittarien osto	8,000 —	7,296 24	— —	703 76
Vesijohto Kammionkatuun	6,000 —	6,226 03	226 03	
Sam. osaan tulevaa Humalkatua .	9,700 —	5,563 73	— —	4,136 27
Sam. Perämiehenkatuun Merimiehen- ja Pursimiehenkatujen väliin (johtoputken vaihto)	3,000 —	2,848 23	— —	151 77
Sam. Kasarminkatuun P. Rooperintkadusta Vuorimiehenkatuun sekä Neitsytpolkuun viimeen kadusta Tehtaankatuun (ensim. osassa johtoputken vaihto) . . .	24,000 —	19,802 45	— —	4,197 55
Sam. Aleksanterin-, Helenan- ja P. Esplanaadinkatuihin Senaattitorilta Mariankatuun (johtoputken vaihto)	14,500 —	11,044 23	— —	3,455 77
Sam. Unioninkatuun P. Esplanaadin- ja Aleksanterinkatujen väliin (osaksi johtoputken vaihto)	2,700 —	2,019 95	— —	680 05
Sam. Kanavatoriin Konstantininkadusta Aleksanterinkatuun	1,800 —	1,628 —	— —	172 —
Sam. Ritarikatuun Hallituskadusta Aleksanterinkatuun	4,600 —	4,096 66	— —	503 34
Sam. Sofiankatuun (johtoputken vaihto)	2,800 —	2,766 09	— —	33 91
Sam. E. Esplanaadinkatuun Korkeavuorenkadusta Kasarminkatuun sekä Fabianinkadusta L. Rantakatuun (johtoputken vaihto)	12,200 —	8,773 90	— —	3,426 10
Sam. Pitkäsillan rantakatuun pitkin korttelia N:o 298	4,600 —	4,177 47	— —	422 53
Sam. Pääskynpesänt. It. Viertotien ja Sörnäisten rantatien väliin	16,600 —	14,517 45	— —	2,082 55
Siirto	4,804,924 90	4,892,259 48	158,160 61	70,826 03

Siirto	4,804,924 90	4,892,259 48	158,160 61	70,826 03
Vesijohto Kulmalankatuun	5,200 —	5,200 —		
Sam. pitkin Vuorikatua Herman- ninkaupungissa I	14,000 —	11,436 42	— —	2,563 58
Sam. Museonkatuun Töölönkadus- ta L. Viertotiehen sekä Auro- rankatuun Museonkadun ja Vier- totien väliin	16,500 —	16,500 —		
Sam. Porvoonkatuun	11,500 —	12,194 03	694 03	
Sam. Inkoonkatuun	5,000 —	6,386 40	1,386 40	
Sam. Espoonkatuun	4,300 —	5,288 —	988 —	
— <i>Smc</i> 167,000: — 147,765: 28 —				
4. Sekalaisia.				
Uuden hevosten juottoaltaan aset- taminen lähelle uutta pakkahuo- netta Katajanokalle	1,500 —	1,500 —		
Pohjoissataman vapaakaivon muut- taminen niin että sitä voidaan käyttää myöskin hevosten juot- tamiseen	300 —	347 72	47 72	
Tehokkaan ukkosenjohdattajan asettaminen vesilinnaan	2,000 —	2,000 —		
Istutustyöt Vanhassakaupungissa . — <i>Smc</i> 4,100: — 3,847: 72 —	300 —	— —	— —	300 —
XII. Kauppahallit.				
Rantatorin kauppahalli	6,150 —	5,063 47	— —	1,086 53
Hietalahdentorin kauppahalli	5,400 —	4,814 81	— —	585 19
L. Rantakadun N:o 10:n kauppahalli	3,350 —	2,445 36	— —	904 64
XIII. Yleiset työt.				
1. Rakennukset ja huoneustot.				
Erinäisiä korjauksia	25,000 —	27,161 53	2,161 53	
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	4,300 —	4,585 63	285 63	
Hakasalmen huvilan rakennusten ulkopuolinen maalaus	1,500 —	1,553 —	53 —	
Erinäisiä korjauksia Vanhankau- pungin myllyssä	1,400 —	1,436 22	36 22	
Siirto	4,912,624 90	5,000,172 07	163,813 14	76,265 97

Siirto	4,912,624 90	5,000,172 07	163,813 14	76,265 97
Kalustovaja y. m. kaupungin varastopihalla	2,500 —	2,461 94	— —	38 06
Betonilattia Makasiinirannan taravavajan osastoon N:o 1	3,000 —	3,171 75	171 75	
Erinäisiä korjauksia Kansankirjastossa	3,500 —	3,641 30	141 30	
Sam. sam. Pohjoisessa ja Eteläisessä Palotornissa	7,000 —	7,176 61	176 61	
Kaasujohdon laittaminen Töölön kansakouluun	5,325 —	5,377 50	52 50	
Kaupunginvaltuuston istuntosalin korjaus sekä uusien huonekalujen hankkiminen siihen	20,000 —	19,521 13	— —	478 87
Työnvälitystoimiston huoneuston muutos ja laajennus	3,500 —	3,874 31	374 31	
Sähkövalojohtojen asettaminen Kattajanokan Tulli- ja pakkahuoneen tornikelloa varten	100 —	100 —	— —	
Marian sairaalan korjaus	19,000 —	22,689 30	3,689 30	
Poliisilaitoksen käytettävänä olevien huoneustojen korjaus	6,000 —	6,714 09	714 09	
Raatihuoneen pihan laskeminen sementti-makadamilla	1,500 —	1,960 13	460 13	
Kolmas keuhkotautisten paviljonki Vaivaistaloon	50,000 —	53,779 88	3,779 88	
Tehtaankadun uusi kansakoulutalo, osa kustannuksista	200,000 —	200,000 —	— —	
Desinfisioimismajan lisärakennus	4,800 —	5,585 96	785 96	
— <i>Sm.</i> 358,425: — 370,790: 28 —				
2. Kadut ja yleiset paikat.				
Erinäisiä korjauksia	12,000 —	11,604 01	— —	395 99
Mikonkadun Rautatientorin syrjäällä kulkevan, kaupungille kuuluvan osan kiveäminen I:ma nupukivillä asfalttiin	19,000 —	18,792 20	— —	207 80
Sofiankadun kaupungille kuuluvan osuuden samoin	5,900 —	5,855 61	— —	44 39
Bulevardin- ja Vladimirinkatujen välisen L. Heikinkadun kaupungille kuuluvan osuuden samoin	20,200 —	19,932 72	— —	267 28
Siirto	5,295,949 90	5,392,410 51	174,158 97	77,698 36

Siirto	5,295,949 90	5,392,410 51	174,158 97	77,698 36
Itä ja Länsi Heikinkatujen väli- sen Wladimirinkadun jatkon ki- veäminen I:ma nupukivillä . . .	3,000 —	2,819 10	— —	180 90
Itä ja Länsi Heikinkatujen väli- sen Antinkadun jatkon sa- moin	6,200 —	6,512 97	312 97	
Kauppatorin jälellä olevan osan samoin	23,000 —	22,918 41	— —	81 59
Erottajankadun jatkona Erotta- jantorin poikki kulkevan 2,5 metriä leveän käyntitien kiveä- minen I:ma nupukivillä	1,150 —	1,299 57	149 57	
Siltasaarenkadun kaupungille kuu- luvan osuuden samoin asfalttiin	24,500 —	24,183 58	— —	316 42
Erinäisten suojaaitojen uudestaan- rakentaminen ja korjaus kau- pungin katuosuuksilla	14,000 —	15,924 01	1,924 01	
Pitkänsillan kannen uudestaanpano	2,250 —	2,842 94	592 94	
Töölönkadun tontin N:o 45 tasot- taminen leikkipaikaksi	3,200 —	3,252 36	52 36	
Tehtaankadun Laivurin- ja Sepän- katujen välisen kaupungille kuu- luvan osuuden kiveäminen keto- kivillä	21,000 —	20,954 25	— —	45 75
Laivurinkadun Tehtaan- ja Sepän- katujen välisen kaupungille kuu- luvan osuuden samoin	10,600 —	11,013 59	413 59	
Merikadun kaupungille kuuluvan osuuden ja Meritorin osittainen makadamoiminen	13,300 —	18,241 94	4,941 94	
Sörnäisten Rantatien Hakaniemen- torin ja Haapaniemenk. väl. kaup. kuuluv. osuuden kiv. ketokivillä	32,200 —	32,200 —	1906 312 50: 32 kalans 500: 28	
Sivuraide Hakaniementorilla ja Sörn- näisten Rantatien länsiosassa . .	10,800 —	10,831 40	31 40	
Sam. Rahapajan rantakadulla . .	12,000 —	12,000 —	1905 119 66: 50 kalans 733: 30	
Ruoholahden täytteellä löytyvän yksityisen rautatieraitteen lunast.	3,733 14	3,740 64	7 50	
Pitkänsillan rantakadun tasottami- nen 15 metrin leveydeltä kort- telin N:o 298 kohdalla	5,300 —	5,114 43	— —	185 57
3:nen linjan tasotus korttelin N:o 313 kohdalla	16,500 —	17,141 36	641 36	
Pääskynpesänk. It. Viertot. ja Sörn. Rantatien välisen osan tasotus .	65,100 —	65,011 22	— —	88 78
Siirto	5,563,783 04	5,668,412 28	183,226 61	78,597 37

Siirto	5,563,783 04	5,668,412 28	183,226 61	78,597 37
Kulmalankadun tasotus	14,100 —	14,078 27	— —	21 73
Korttelin N:o 285 itäsivua kulkevan kadun tasotus	2,600 —	2,855 27	255 27	
Fjälldalin museotonttia ympäröivien katujen: Museon-, Töölön-, Cygnaeuksen- ja Aurorankatujen sekä L. Viertotien tasotus	132,500 —	132,099 18	— —	400 82
Korttelin N:o 107 pohjoissivua kulkevan tien tasotus	3,900 —	4,280 70	380 70	
Ruoholahden täytteen varastopaikkojen välisten teiden tasotus	10,300 —	17,091 92	6,791 92	
Porvoonkadun Kotkan- ja Karjalankatujen välisen pohjoispuolen tasotus, Fredriksberginkadun samojen katujen välisen osan tasotus 8 m. leveydeltä, Espoon-, Inkoon- sekä Karjalankatujen Porvoon- ja Fredriksberginkatujen välisten osien tasotus 12 m. leveydeltä	51,800 —	58,702 01	6,902 01	
— Sm 540,133: 14 — 561,293: 66 —				
3. Kanavat ja viemärit.				
Erinäiset kunnossapidot	15,000 —	17,344 31	2,344 31	
Täydennystyöt	3,000 —	3,693 07	693 07	
Helenankadun kanavan uusiminen 15" putkella	4,600 —	4,586 80	— —	13 20
Rautatientorin kanavan osittainen samoin	13,700 —	13,700 —	— —	
Munkkisaaren kanavan samoin	700 —	802 23	102 23	
It. Brahenkadun Josafatin- ja Helsinginkatujen välisen kanavan osittainen samoin	1,500 —	1,992 96	492 96	
Ahdinkujan kanavan jatkaminen	2,500 —	2,502 47	2 47	
Kanava Pääskynpesänkatuun os. N:rot 5 & 7 kohdalle	5,300 —	5,230 73	— —	69 27
Sam. Kulmalankatuun os. N:o 3 kohdalta Sibyllankadun kanavaan	4,500 —	4,620 73	120 73	
Sam. Museonkatuun Töölönkadusta It. Viertotiehen	17,200 —	17,301 03	101 03	
Siirto	5,846,983 04	5,969,293 96	201,413 31	79,102 39

Siirto	5,846,983 04	5,969,293 96	201,413 31	79,102 39
Kanavat Vuori- ja Käsityöläiska- tujen osiin Hermaninkaup. I . . .	10,490 —	10,367 85	— 66	122 15
Kanava Kammionkatuun Töölön- kadusta It. Viertotiehen . . .	13,200 —	14,143 91	943 91	
Sam. It. Viertotiehen Kivelänka- dusta Kammionkatuun . . .	16,500 —	17,804 69	1,304 69	
Sam. Porvoonkatuun Kotkanka- dusta Karjalankatuun sekä In- koon- ja Espoonkatuihin . . .	16,350 —	16,170 65	— —	179 35
— <i>Smf.</i> 124,540: — 130,261: 43 —				
4. Tiet.				
Erinäisiä korjauksia	10,000 —	11,631 53	1,631 53	
Tie Helsingin viereisen kuritus- huoneen alueen läpi	8,000 —	8,000 —		
Tie vanhasta Eläintarhantiestä uuteen läpi huvilan N:o 7 . . .	11,200 —	11,615 66	415 66	
— <i>Smf.</i> 29,200: — 31,247: 19 —				
5. Viertotiet.				
Erinäisiä korjauksia	15,000 —	17,139 34	2,139 34	
6. Satamat.				
Erinäisiä korjauksia	15,000 —	22,626 31	7,626 31	
Alasmenosillat jäille ynnä aidat pitkin laitureja ja jäärailoja . .	3,000 —	5,580 80	2,580 80	
Satamien ruoppaus	20,000 —	22,262 76	2,262 76	
3 ruoppausproomun korjaus . . .	6,000 —	7,119 17	1,119 17	
2 kpl. duc d'alberia lähellä Pohj. Bleholma-saarta sekä 4 kpl. kiinnitysrenkaita saarella . . .	1,300 —	1,316 45	16 45	
— <i>Smf.</i> 45,300: — 58,905: 49 —				
7. Istutukset.				
Istutusten ja puutaimistojen kun- nossapito	60,000 —	60,493 34	493 34	
Aitauksien kunnossapito	3,000 —	3,102 72	102 72	
Maan valmistaminen kaupungin istutuksia varten	2,500 —	2,494 —	— —	6 —
Siirto	6,058,523 04	6,201,163 14	222,049 99	79,409 89

Siirto	6,058,523 04	6,201,163 14	222,049 99	79,409 89
Istutustyöt Kaivopuistossa	10,000 —	10,226 52	226 52	
Leikkikentän laittaminen kortte- liin N:o 127	3,000 —	3,028 81	28 81	
Istutuksen laittaminen Hietalahden- torille	500 —	546 55	46 55	
Tokantorin tasotustöiden jatka- minen	2,500 —	2,499 87	— —	— 13
Haapaniemen kasvumaan tasotus- töiden jatkaminen	3,000 —	2,975 18	— —	24 82
Eläintarhan urheilukentän tasotus- töiden jatkaminen	10,000 —	9,997 97	— —	2 03
Kelkkämäkien laittaminen	1,400 —	1,400 —		
Puhdistus- ja raivaustyöt Haka- salmen huvilassa	500 —	276 85	— —	223 15
Katajanokalle vievän tien alkua- kseen järjestäminen	2,000 —	2,095 45	95 45	
— <i>Smf.</i> 98,400: — 99,137: 26 —				
8. Puhtaanapito.				
Kaatopaikkojen ja laiturien kun- nossapito	2,800 —	4,389 52	1,589 52	
Vahtien palkat	5,200 —	6,492 12	1,292 12	
Makkien ja pissoarien puhtaan- apito	12,000 —	14,507 38	2,507 38	
Makkien ja pissoarien korjaus	2,000 —	3,076 77	1,076 77	
Kaupungin yleisten paikkojen ja katuosuuksien puhtaanapito	60,000 —	60,806 77	806 77	
Kaupungin keskikatuojen kastele- minen	10,000 —	13,043 22	3,043 22	
Viertoteiden puhtaanapito	25,000 —	36,435 56	11,435 56	
Kaivopuiston sam. sam.	1,000 —	1,415 13	415 13	
Teiden sam.	7,000 —	9,331 23	2,331 23	
Venevalkamien sam.	700 —	1,067 03	367 03	
Jäiden puhdistaminen	1,500 —	629 16	— —	870 84
Ostettu 8 kpl. roskakärryjä ja 100 kpl. roskalaatikkoja	5,800 —	5,800 —	— —	
— <i>Smf.</i> 133,000: — 156,993: 89 —				
9. Työkalut.				
Erinäiset ostot ja korjaukset, Ra- kennuskonttori	7,000 —	9,762 12	5,945 24	
Sam. sam., Vesijohtokonttori		3,183 12		
— <i>Smf.</i> 7,000: — 12,945: 24 —				
Siirto	6,231,423 04	6,404,149 47	253,257 29	80,530 86

Siirto	6,231,423 04	6,404,149 47	253,257 29	80,530 86
10. Sekalaisia.				
Pesulaiturien, halkomittojen, lyhty- patsaiden y. m. kunnossapito . . .	6,000 —	10,833 20	4,833 20	
Pesuhuoneiden korjaukset . . .	2,940 —	2,889 33	— —	50 67
— <i>Smc</i> 8,940: — 13,722: 53 —				
XIV. Eläkkeitä . . .	22,290 67	17,357 35	— —	4,933 32
XV. Sekalaiset menot.				
Kaupungin tilien tarkastaminen . . .	4,100 —	4,100 —		
Irtaimen omaisuuden katsastus . . .	800 —	800 —		
Polttoaineet	11,000 —	11,636 19	636 19	
Valaistus, (siihen luettuna juhla- valaistukset)	8,000 —	7,124 92	— —	875 08
Myrskyvarotussähkösanomat	250 —	90 —	— —	160 —
Palovakuutusmaksut	12,000 —	9,625 04	— —	2,374 96
Määräraha henkikirjurille	3,000 —	3,000 —	— —	
Sam. rakennustarkastelijalle	2,400 —	2,400 —	— —	
Sam. savuntarkastelijalle	3,000 —	2,999 95	— —	— 05
Palkkioita sähköteknillisistä kat- sastuksista	1,000 —	100 —	— —	900 —
2 kalastusvoudin palkkiot				
Puutavarain lauttauksen valvomi- sesta kaupungin satama-alueella } Kustannukset Guntähdestä, Mei- lahdesta ja Rekolasta	750 —	750 —		
Palkkio talojen taloudenhoitajalle . . .	1,800 —	1,800 —	— —	2,817 76
Tavaravajan silmälläpito sekä kus- tannukset siitä	1,500 —	1,330 —	— —	170 —
Vaaliluettelon sekä sen rekisterin kirjottaminen	1,400 —	1,400 —		
Määräraha varattomien lainoppi- neelle avustajalle	2,500 —	2,499 96	— —	— 04
Määräraha Vankilayhdistyksen tur- vakodeille ja vaapaaksi pääste- tyille naisvangeille	1,200 —	1,200 —		
Rakkarien palkkiot	1,200 —	1,200 —		
Vahingonkorvaus työmiehelle ruu- miinvammasta	345 60	345 60		
Normaalikellojen kunnossapito	1,450 —	1,510 —	60 —	
Kalustoja erinäisiin kaupungin ta- loihin, korjauksia ja täydennyksiä	7,500 —	16,882 74	9,382 74	
Siirto	6,334,849 31	6,510,205 99	268,169 42	92,812 74

Siirto	6,334,849 31	6,510,205 99	268,169 42	92,812 74
Telefonimaksuja	4,500 —	4,248 75	—	251 25
Määräraha jäähavaintoja varten . .	600 —	600 —	—	—
Määräraha kalahuutok. laitokselle	4,000 —	4,000 —	—	—
Määräraha koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen val- vontaa varten	500 —	500 —	—	—
Puolipäivätunnin merkinannot . .	300 —	300 —	—	—
Taksotettujen varojen ja muiden tulojen poispyyhkiminen ja ta- kaisinanto	40,000 —	95,261 22	55,261 22	—
— <i>Smyc</i> 122,095: 60 — 179,886: 61 —				
Arvaamattomiin menoihin Kaupungin- valtuuston määräyksen mukaan:				
II. <i>Kaupungin virastot.</i>				
Palkkiota v. t. kunnal- lispormestarille	3,250: —	—	3,250 —	—
Palkkiota v. t. nuorem- malle oikeusneuvos- miehelle	1,250: —	—	1,250 —	—
Palkkiota ylimääräiselle ulosottoapulaiselle	1,125: —	—	1,125 —	—
Raastuvanoikeuden vä- liaikainen viides o- sasto	2,458: 32	—	2,458 32	—
Nuoremmalle oikeus- neuvosmiehelle A. W. Nymanille sijaisen palkkaamiseksi	450: —	—	450 —	—
Lisäpalkkiota v. t. kun- nallispormestari J. v. Haartmanille	400: —	—	400 —	—
III. <i>Kunnallishallinto.</i>				
Palkanlisä Sörnäisten satamakonstaapelille	100: —	—	100 —	—
Palkkiota Rahatoimi- konttoriin otetulle apulaiselle	900: —	—	900 —	—
Lisäpalkkiota kaupun- ginpuutarhurille	875: —	—	875 —	—
Siirto	10,808: 32	6,384,749 31	6,625,924 28	323,430 64
				93,063 99

	Siirto 10,808: 32	6,384,749 31	6,625,924 28	323,430 64	93,063 99
VI. Poliisilaitos.					
Voimistelutelineiden osto poliisilaitoksen tarpeiksi	1,070: —	— —	1,070 —		
Poliisilaitokselle etukäteen suoritettujen kustannusten korvaamiseksi	6,853: 31	— —	6,853 31		
VII. Terveysten- ja sairaanhoito.					
Marian sairaalan uusi desinfisioimisuuhi	4,000: —	— —	4,000 —		
VIII. Vaivaishoito.					
Lisäpalkkiota työ- ja vaivaistalon lääkärille	675: —	— —	675 —		
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.					
Sörnäisten kansankirjaston lisävuokra ja sisustuksen muutos	935: —	— —	939 —	4 —	
Valmistavan poikien ammattikoulun johtajan sijaisen palkkio	458: 64	— —	458 64		
Kansankirjaston kirjavaraston katsastus	75: —	— —	75 —		
Valokaasujohdot valmistavaan poikien ammattikouluun	580: —	— —	580 —		
Kansakouluntarkastajan apulaisen palkkio	1,666: 60	— —	1,666 60		
XI. Vesijohto.					
Hakaniementorin vesiasema	750: —	— —	482 57	— —	267 43
	Siirto 27,871: 87	6,384,749 31	6,642,724 40	323,434 64	93,331 42

Siirto	27,871: 87	6,384,749 31	6,642,724 40	323,434 64	93,331 42
XIII. Yleiset työt.					
Eläintarhan suk- mäki	1,000: —	—	992 18	—	7 82
Säästöpankinkadun ta- sotus	5,000: —	—	5,000 —	—	—
Majotuslautakunnan huoneuston korjaus .	1,250: —	—	1,524 90	274 90	—
Ent. Hesperian kansa- koulun korjaus . . .	1,080: —	—	1,080 —	—	—
Henkikirjurin huoneus- ton sisustus	1,400: —	—	1,381 97	—	18 03
Marian sairaalan läm- pöjohdon korjaus . .	1,500: —	—	1,500 —	—	—
Seurahuoneen konsert- tisalin lattian kor- jaus	1,550: —	—	1,929 42	379 42	—
Rekolan keuhkotauti- sairaalan korjaus . .	3,000: —	—	3,000 —	—	—
Etsivän poliisiosaston huoneuston uudes- taan sisustaminen . .	2,700: —	—	2,700 —	—	—
Tallin rakentaminen po- liisikamarin pihalle .	40,000: —	—	58,723 75	18,723 75	—
Koleraparakin korjaus poliisilaitoksen tar- peiksi	1,000: —	—	1,140 74	140 74	—
Huoneuston muutos po- liisilaitoksen tarpeik- si ent. siveellisyys- osastossa	5,200: —	—	5,200 —	—	—
Huoneuston sisustami- nen siveellisyysosas- tolle vanhaan Tulli- ja Pakkahuoneeseen .	6,845: —	—	8,061 83	1,216 83	—
Väliaikaisen maneesin rakentaminen poliisi- laitoksen tarpeiksi kortteliin N:o 428 .	11,500: —	—	17,136 06	5,636 06	—
Eerikinkadun 10:ssä ole- van 3:nen poliisiase- man laajennus ja uu- destaanrakentaminen .	5,800: —	—	5,800 —	—	—
Lisämääräraha istutus- ten ylläpitämiseen .	11,000: —	—	11,000 —	—	—
Siirto	127,696 87	6,384,749 31	6,768,895 25	349,806 34	93,357 27

Siirto 127,696: 87	6,384,749 31	6,768,895 25	349,806 34	93,357 27
Lisämääräraha katujen ja yleisten paikkojen puhtaanapitämiseen . 35,000: —	—	35,000	—	—
<i>XIV. Eläkkeitä.</i>				
Eläkettä ent. vesijoh- toinsinööri C. Hau- senille 3,000: —	—	3,000	—	—
Sam. Liikennekont- torin vahtimesta- rille H. G. Fors- blomille 350: —	—	350	—	—
Sam. Työ- ja Vai- vaistalon johtajalle, kunnallisneuvos C. E. Degerholmille. . 750: —	—	750	—	—
<i>XV. Sekalaisia.</i>				
Työttömien työmiesten avustus 10,000: —	—	10,000	—	—
Kustannuksia Hakanie- men mellakan joh- dosta 11,103: 13	—	11,103 13	—	—
Korvaus kaupungin työssä vahingoittu- neesta hevosesta . . 300: —	—	300	—	—
„Häviävän Helsingin“ lautakunnan kustan- nuksia 800: —	—	800	—	—
Miesten ja naisten työ- laitoksen ylläpitämi- nen 8,000: —	—	8,000	—	—
Valtiopäivämiesvaalien valmistuksiin . . . 3,000: —	—	3,179 40	179 40	—
200,000: —	200,000	—	—	—
— <i>Smc</i> 200,000: — 226,261: 82 —				
<i>Smc</i>	6,584,749 31	6,841,377 78	349,985 74	93,357 27
Saldo vuoteen 1907	—	1,243,981 55	—	—
<i>Yhteensä Smc</i>	6,584,749 31	8,085,359 33	349,985 74	93,357 27

Tulo-tilit.	Vuosirahasään- nössä lasketut tulot	Tuloja kirjojen mukaan	Vajaus	Ylimäärä
Käytettävänä oleva säästö edelliseltä vuodelta	650,000 —	1,156,110 90		
I. Korot.				
Vesijohtoobligatsioneista	15,000 —	14,937 50	62 50	
Tonttilunastuksista	160,000 —	227,878 77	— —	67,878 77
Lahjotusrahastoista, joiden korot lankeavat kaupungille	13,500 —	18,875 80	— —	5,375 80
Erinäisiä korkoja ja osinkoja . . .	210,000 —	207,707 59	2,292 41	
Valaistuslaitoksen ennakkomak- suista	12,000 —	12,970 11	— —	970 11
II. Tonttilunastukset	250,000 —	736,577 60	— —	486,577 60
III. Kaupungin kiinteä omaisuus.				
1. Veroa lahjotetuista tiloista	1,800 —	1,810 91	— —	10 91
2. Kaupunkiin yhdistetty alue.				
Vuokria	188,400 —	195,326 60	— —	6,926 60
„ Kaivopuistonalueesta	15,000 —	15,041 91	— —	41 91
Seurahuoneen vuokra	44,800 —	44,799 96	04	
Toreilla olevien myyntipaikkojen vuokra	33,000 —	34,480 50	— —	1,480 50
Poliisilaitoksen virkahuoneustojen ja tallin vuokra	18,100 —	18,100 —	— —	
Sofiankadun 3:ssa olevien huoneus- tojen vuokra	3,000 —	3,434 65	— —	434 65
Vuorimiehenkadun 6:ssa olevien huoneustojen vuokra	6,100 —	4,504 73	1,595 27	
Erinäisiä vuokria	6,300 —	10,640 —	— —	4,340 —
Puotien ja tiskien vuokria	5,000 —	5,022 —	— —	22 —
Kauppahallien myyntipaikk. vuokr.	74,000 —	68,700 27	5,299 73	
Uimahuonemaksuja	1,000 —	938 —	62 —	
Kalavesimaksuja	1,400 —	1,161 —	239 —	
Heinäkorjuu- ja laidunmaksuja . . .	150 —	238 —	— —	88 —
Satunnaisia sekä kenttien vuokria	25,000 —	36,618 13	— —	11,618 13
Siirto	1,733,550 —	2,815,874 93	9,550 95	585,764 98

	Siirto	1,733,550	—	2,815,874	93	9,550	95	585,764	98
3. Kaupungin mautilojen vuokrat		150	—	150	—				
IV. Tonttilunastukset		3,000	—	3,158	37	—	—	158	37
V. Tuloatuottavat oikeudet.									
Tuulaakia Helsinkiin tuleviksi määrättyistä tavaroista		220,000	—	308,338	74	—	—	88,338	74
Tuulaakia Helsinkiin meritse tulleista, ylämaan kaupunkeihin määrättyistä tavaroista		8,000	—	6,233	23	1,766	77		
Liikennemaksuja		490,000	—	604,843	48	—	—	114,843	48
Mittausmaksuja		1,500	—	1,996	09	—	—	496	09
Makasiininvuokria		3,500	—	10,096	86	—	—	6,596	86
Satamamaksuja		208,000	—	222,948	04	—	—	14,948	04
Siltamaksuja		10,000	—	11,096	37	—	—	1,096	37
Nostorananmaksuja		500	—	886	40	—	—	386	40
Painolastimaksuja		100	—	124	20	—	—	24	20
Punnitsemismaksuja		2,300	—	2,108	89	191	11		
Ulkomaalaisten maksut ruokatavarain aluksesta myynnistä		2,700	—	3,330	09	—	—	630	09
Biljardimaksuja		400	—	512	—	—	—	112	—
Perunkirjotusmaksuja		38,000	—	119,048	34	—	—	81,048	34
Kollehtirahoja		200	—	231	—	—	—	31	—
Erinäisiä sakkoja		200	—	155	—	45	—		
Vanhankaupungin myllyn vuokra		3,500	—	2,000	—	1,500	—		
VI. Sekalaiset tulot.									
Henkilökohtainen vaivaismaksu		39,000	—	43,880	50	—	—	4,880	50
Sairaanhoidosta Marian sairaalassa		16,000	—	16,119	50	—	—	119	50
Tuloja desinfisioimislaitoksesta		300	—	270	75	29	25		
Desinfisioimisesta kodeissa		1,200	—	1,328	—	—	—	128	—
Vaivahoitolaisten työt		500	—	209	37	290	63		
Tuloja työlaitoksesta		11,000	—	19,188	89	—	—	8,188	89
Maantuotteita vaivaistalosta		1,000	—	3,949	20	—	—	2,949	20
	Siirto	2,794,600	—	4,198,078	24	13,373	71	910,741	05

Siirto	2,794,600	—	4,198,078	24	13,373	71	910,741	05
Korvausta vaivaisten ylläpidosta	12,000	—	13,935	05	—	—	1,935	05
Kansakouluoppilasten maksut ja käsityöt	500	—	596	54	—	—	96	54
Korvausta turvakodeissa hoide- tuista lapsista	1,000	—	1,548	95	—	—	548	95
Kirjalainoista	8,000	—	8,795	85	—	—	795	85
Koiraverot	15,000	—	15,744	—	—	—	744	—
Työnvälitystoimiston tulot	200	—	318	—	—	—	118	—
Kaupungin laboratorion tervey- dellisiä tutkimuksia varten tulot	1,000	—	1,017	95	—	—	17	95
Klosett maksuja	6,500	—	7,129	50	—	—	629	50
Apumaksuja istutusten ylläpi- toon	2,800	—	2,800	—	—	—	—	—
Evank. lut. seurakunnan apumak- su katujen puhtaanapitoon	2,100	—	2,266	67	—	—	166	67
Suomen Pankin ja Säätytalon apu- maksut katuvalaistukseen	800	—	800	—	—	—	—	—
Apumaksu Fjellidalin museotontin viereisiin tasotustöihin	75,000	—	75,000	—	—	—	—	—
Vastike kaupungin menettämistä sakkoosuuksista	7,389	—	7,246	—	143	—	—	—
Majotuskustannusten korvauksia	269,264	—	292,938	68	—	—	23,674	68
VII. Valtioavut.								
Kansakouluille	203,000	—	203,000	—	—	—	—	—
Katuvalaistukseen	15,170	—	15,170	—	—	—	—	—
Palosammutuslaitokseen	21,000	—	21,000	—	—	—	—	—
Tulli- ja ravintolavapauden korvaus	368	—	368	—	—	—	—	—
Valmistavalle poikien ammattikou- lulle	17,650	—	18,275	—	—	—	625	—
Kaupungin osuus paloviinaverosta	13,000	—	17,702	20	—	—	4,702	20
VIII. Vesijohto.								
Vedenmyynnistä	507,000	—	589,480	51	—	—	82,480	51
Vesimaksuja hevosaltaista	2,100	—	2,083	85	16	15	—	—
Korotusta vedenkäyttömaksujen myöhästyneestä suorittamisesta	500	—	1,388	91	—	—	888	91
Korvausta toimitetuista johtojen yhdistämisestä	115,000	—	108,735	33	6,264	67	—	—
Vuokria vesijohdon maa-alueesta	250	—	250	—	—	—	—	—
Siirto	4,091,191	—	5,605,669	23	19,797	53	1,028,164	86

	Siirto	4,091,191 —	5,605,669 23	19,797 53	1,028,164 86
IX. Valaistuslaitos . . .		89,500 —	90,697 94	— —	1,197 94
X. Lainat		167,000 —	140,469 04	26,530 96	
XI. Kunnallisverot . . .		2,237,058 31	2,238,834 80	— —	1,776 49
Tuloja, joita ei ole vuosirahasään-					
nössä otettu huomioon:					
Vanhentuneita kuponkeja		— —	5 —	— —	5 —
Valtioapua tyttöjen ammattikou-		— —	9,683 32	— —	9,683 32
lulle					
— <i>Smk.</i> 9,688: 32 —					
Yhteensä <i>Smk.</i>		6,584,749 31	8,085,359 33	46,328 49	1,040,827 61

Yhteen veto

Helsingin kaupungin tuloista ja menoista vuonna 1906.

P ä ä l u o k k a	Vuosirahasäännön mukaan		Kirjojen mukaan	
M e n o t.				
I. Kaupungin velat	1,023,587	50	1,024,794	76
II. Kaupungin virastot	240,303	33	240,846	61
III. Kunnallishallinto	290,390	—	301,632	95
IV. Katu- ja satamavalaistus	250,089	30	255,362	91
V. Palosammutuslaitos	137,635	—	134,282	90
VI. Poliisilaitos	251,999	28	249,467	15
VII. Terveysten- ja sairaanhoito	419,395	50	433,389	38
VIII. Vaivaishoito	394,240	—	426,798	18
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	1,210,609	78	1,242,980	37
X. Yleiset rasitukset	285,125	21	306,569	81
XI. Vesijohto	362,150	—	336,987	03
XII. Kauppahallit	14,900	—	12,323	64
XIII. Yleiset työt	1,359,938	14	1,452,436	31
XIV. Eläkkeet	22,290	67	17,357	35
XV. Sekalaiset menot	322,095	60	406,148	43
	6,584,749	31	6,841,377	78
Säästö vuoteen 1907 *	—	—	1,243,981	55
Yhteensä <i>Smc.</i>	6,584,749	31	8,085,359	33
T u l o t.				
Säästö vuodesta 1905	650,000	—	1,156,110	90
I. Korot	410,500	—	482,369	77
II. Tonttilunastukset	250,000	—	736,577	60
III. Kaupungin kiinteä omaisuus	423,200	—	440,966	66
IV. Tonttiverot	3,000	—	3,158	37
V. Tuloatuottavat oikeudet	988,900	—	1,293,948	73
VI. Sekalaiset tulot	470,553	—	515,083	40
VII. Valtioavut	270,188	—	275,515	20
VIII. Vesijohto	624,850	—	701,938	60
IX. Valaistuslaitos	89,500	—	90,697	94
X. Lainat	167,000	—	140,469	04
XI. Taksotus	2,237,058	31	2,238,834	80
Tuloja, joita ei ole vuosirahasäänn. otettu huom.	—	—	9,688	32
Yhteensä <i>Smc.</i>	6,584,749	31	8,085,359	33

Tila 31 päivänä Joulukuuta 1906.

	<i>Frj.</i>	<i>7/10.</i>	<i>Frj.</i>	<i>7/10.</i>
Varat.				
Kassa	240,625	77		
Obligatsionia	320,825	10		
Rakennustarpeita	333,747	41		
Vesijohtotarpeita	204,218	28		
Pankkitili	4,094,500	01	5,193,916	57
Nostamattomat apurahat.				
Valtioapu katuvalaistukseen	83,110	—		
Kaupungin osuus paloviinaverosta	17,702	20		
Majotuskustannuksia	40,115	98	140,928	18
Ennakkomaksut.				
Rahatoimikamari	438	04		
Rahatoimikonttori	1,598	33		
Liikennekonttori	4,535	02		
Puutarhalautakunta	27	48		
Työväenlautakunta	29	74		
Kasvatuslautakunta	6,427	71		
Valaistuslautakunta	345,531	40		
Palosammutuslaitos	4,758	39		
Poliisilaitos	152,371	50		
Terveydenhoitolautakunta	105	15		
Marian sairaala	567	44		
Laboratorio terveydellisiä tutkimuksia varten	10	49		
Vaivaishoito	9,829	86		
Kansakoulut	4,783	45		
Tyttöjen ammattikoulu	3,820	14		
Sähkölaitosta varten asetettu valiokunta	14,389	22		
Rekolan keuhkotautisairaala	2,022	65		
Maistraatti, vaalivalmistuksista	140	60		
„Häviävän Helsingin“ lautakunta	436	—	551,822	61
Siirto	—	—	5,886,667	36

	Siirto	—	—	5,886,667	36
Rästit.					
Vuokria	✓	8,519	18		
Satunnaisia vuokria	✓	3,843	50		
Koiraveroa		735	—		
Tuulaaki- ja liikennemaksuja	✓	23,742	54		
Kunnallisveroja	✓	90,610	30		
Henkilökohtaisia vaivaimaksuja	✓	1,338	38		
Vedenkäyttömaksuja	2	164,450	53		
Vesijohtotöitä		27,154	44		
Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapitomaksuja		2,874	15		
Sekalaisia menoja		148,705	79	471,973	81
Erinäisiä velallisia.					
Korkoja tonttilunastuksista		5,983	73		
Tonttilunastuksia		3,571	20		
Marian sairaala, desinfioimisosasto		348	—		
Määrärahat erinäisiä poliklinikkoja varten		200	—		
Ylempi ja alempi käsityökoulu		4,767	60		
Erinäisiä korjauksia satamissa		25,300	—		
Satamien ruoppaus	✓	3,400	—		
Historiallis-tilastollisen teoksen laatimista varten Suomen kaup. kunnallishallinnosta asetettu komitea	○	4,370	—		
Vesijohdon tullimaksut		700	86		
Poliisilaitoksen etukäteen suoritettuja kustannuksia	○	44,573	08		
Ylim. valtiopäiväkustannuksia		26,553	17		
Yleinen makkien puhtaanapito		53,699	86		
Korttelin N:o 185 läpi laitettu katu	✓	4,304	89		
” ” 182 ” ” ”	✓	3,242	23		
” ” 183 ” ” ”		1,133	69		
Talojen N:o 11 Kasarminkadun varrella ja N:o 10 P. Roopertinkadun varrella osto	✓	350,000	—		
Uuden kaupunginasemakaavan valmistaminen		1,474	—	533,622	31
Yhteensä Smk		—	—	6,892,263	48

	<i>Smc</i>	<i>72</i>	<i>Smc</i>	<i>72</i>
Velat.				
• Maksettaviksi langenneet obligatsioonit ja kupongit.				
Vuoden 1876 lainan obligatsioneja	1,277	50		
” 1882 ” ”	11,072	50		
” 1876 ” kuponkeja	3,070	—		
” 1882 ” ”	2,835	—	18,255	—
Nostamattomat määrärahat.				
Rahatoimikamarin tarverahoja	15,568	15		
Rahatoimikonttorin palkkoja	900	—		
Poliisilaitos, käteinen apuraha	32,465	72		
” , sekalaista	1,000	—		
Tehtaankadun kansakoulu, osa kustannuksista	129,104	54		
Vesijohto, maksulippujen ja laskujen jakaminen	1,030	81		
Määräraha henkikirjottajalle	200	—		
” jäähavaintoja varten	3,098	94		
” koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	500	—		
Töölönkadun kansakoulutalo	16,531	35		
Kasarmintorin kauppahalli	85,064	39		
Vesijohto Kulmalankatuun	2,635	44		
” Museon- ja Aurorankatujen osiin	1,631	10		
Uusi vesiallas hevosille lähellä Katajanokan pakkahuonetta	1,500	—		
Vesilinnan ukkosenjohdattaja	2,000	—		
Vesijohto Albertinkatuun	7,758	72		
Vesijohtoveden puhdistamisen jatkettut kokeet	2,034	72		
Siirto Kaupunginvaltuuston käyttövaroista myönne- tyissä määrärahoissa	20,272	11		
Sörnäisten rantatien kiveäminen	940	78		
Sivuraide Rahapajan rantakadulla	733	30		
Rautatien torin kanavan osittainen uusiminen	12,502	09		
Roskakärryjen ja roskalaatikkojen osto	1,600	—		
Uusi sähkölaitos	2,493,715	11		
Työväenrakennusyrityksiin varattuina lainavaroina	595,707	—	3,428,494	27
Siirto	—	—	3,446,749	27

	Siirto	—	—	3,446,749	27
Erinäisiä velkoja.					
Kaivopuiston lunastus		11,070	87		
Käyttämättömiä lainavaroja		1,871,337	37		
Ennakkomaksuja		3,697	25		
Helsingin Anniskelu- ja Vähittäismyynti osakeyhtiön voittovaroja		11,926	03		
Joh. Johansson		2,000	—		
Lunastamattomia viertotielainakuponkeja		248	40		
” ” obligatsioita		350	—		
Maksamattomia laskuja		300,902	74	2,201,532	66
	Yhteensä Smk	—	—	5,648,281	93
Säästö vuoteen 1907		—	—	1,243,981	55
	Yhteensä Smk	—	—	6,892,263	48

x

Handwritten notes and calculations, including a large 'x' and various numbers and text, possibly related to the financial data above.

Helsingin kaupungin pääomavaroja:

	Saldo 1 p. tammik. 1906	Vähentynyt v. 1906	Tullut lisää v. 1906	Saldo 31 p. jouluk. 1906
I. Rakennuksia ja rakennettuja kiinteistöjä	10,796,755 80	28,540 67	469,134 51	11,237,349 64
II. Maatiloja kaupungin ulkopuolella	880,000 —	830,000 —	— —	50,000 —
III. Kaupungin vuokralle antaman maan arvo	3,535,341 —	— —	841,901 80	4,377,242 80
IV. Myytäviä tontteja	1,983,699 —	659,369 —	341,746 —	1,666,076 —
V. Myytyjen tonttien lunastushinta, joka ei vielä ole langennut maksettavaksi	4,490,864 05	736,577 60	1,073,910 92	4,528,197 37
VI. Vesijohdon pääoma-arvo	3,770,854 91	— —	48,474 88	3,819,329 79
VII. Kaasulaitoksen pääoma-arvo	852,664 21	136,951 05	66,858 79	782,571 95
VIII. Kalustoja	1,645,907 16	117,854 93	304,656 43	1,832,708 66
IX. Arvopapereja	113,500 —	— —	— —	113,500 —
Yhteensä <i>Smc</i>	28,069,586 13	2,509,293 25	3,146,683 33	28,706,976 21

I. Rakennuksia ja rakennettuja kiinteistöjä.

Saldo vuodesta 1905	<i>Smc</i>	10,796,755: 80
Vähennetään poisto N:roista 59 & 60	"	28,540: 67
	<i>Smc</i>	10,768,215: 13
Lisätään N:roille 1, 14, 32, 39, 70, 71 ja 72	"	469,134: 51
Saldon vuoteen 1906	<i>Smc</i>	11,237,349: 64 muodostavat:

	Tontti.		Rakennukset.		Yhteensä.	
1. Raatihuone, Aleksanterinkatu 20	278,558	—	256,991	71	535,549	71
2. Tulli- ja pakkahuone, L. Rantak. kortteli 54	454,146	—	131,772	97	585,918	97
3. Huutokauppakamari ja pakkahuone, Aleksanterinkatu 1	265,357	—	88,662	—	354,019	—
4. Pohjoinen paloasema, Vironkatu 2	33,500	—	71,500	—	105,000	—
5. Palolaitoksen talo, Korkeavuorenkatu 26	130,000	—	370,000	—	500,000	—
6. L. Papinkadun paloasema	—	—	3,000	—	3,000	—
7. Kampintorin s:a	—	—	28,000	—	28,000	—
8. Kaivuhuone Kaivopuistossa	—	—	135,000	—	135,000	—
9. Kaivopuiston kylpylaitos	—	—	30,000	—	30,000	—
10. S:a uimahuoneet	—	—	25,000	—	25,000	—
11. Siltavuoren rantakadun uimahuoneet	—	—	5,000	—	5,000	—
12. Munkkisaaren s:a	—	—	3,000	—	3,000	—
13. Haapaniemen s:a	—	—	4,500	—	4,500	—
14. Raatihuoneen lisärakennus Aleksanterink. 22	209,000	—	113,323	75	322,323	75
15. Talo N:o 3 Sofiankadun varrella	158,416	—	90,480	—	248,896	—
16. Kaisaniemen ravintolarakennus	—	—	11,000	—	11,000	—
17. Kaivopuiston keilarata	—	—	2,500	—	2,500	—
18. Kaupungin varastopihan rakennukset	—	—	30,200	—	30,200	—
19. Narinkan rihkamapuodit	—	—	40,000	—	40,000	—
20. Turun kasarmien vieressä lähellä kuormaajuri- asemaa oleva makki	—	—	600	—	600	—
21. Teatteriesplanaadin yleinen makki	—	—	10,000	—	10,000	—
22. Kaisaniemen s:a s:a	—	—	2,800	—	2,800	—
23. Rekolan metsänvartijan asunto	—	—	3,400	—	3,400	—
24. Eläintarhan s:a s:a	—	—	2,500	—	2,500	—
25. Eläintarhan puistonvartijan asunto	—	—	2,500	—	2,500	—
26. Rakkarin asunto	—	—	4,000	—	4,000	—
27. Pohjois- ja Eteläis. rantalaiturin tavarakatokset	—	—	18,300	—	18,300	—
28. Eteläisen rantalaiturin tavarakatos	—	—	18,400	—	18,400	—
29. Makasiinilaiturin s:a	—	—	245,000	—	245,000	—
30. Söörnäisten satamakonttori	—	—	8,000	—	8,000	—
31. Marian sairaala, Lapinlahdenkatu 16	350,000	—	832,887	99	1,182,887	99
32. Koleeraparakit	—	—	25,000	—	25,000	—
33. Kansankirjasto, Korkeavuorenkatu 43	59,000	—	211,000	—	270,000	—
34. Länsirannan kauppahalli	—	—	210,000	—	210,000	—
35. Linnanrannan odotuspaviljonki	—	—	3,200	—	3,200	—
36. Meritorin paviljonki	—	—	2,300	—	2,300	—
37. Vesijohdon rakennukset Vanhassakaupungissa	—	—	201,601	—	201,601	—
38. Vesijohtopaja kaupungin tavarapihalla	—	—	36,700	—	36,700	—
39. Helsingin kaupungin työ- ja vaivaistalo	—	—	751,128	41	751,128	41
40. Kansakoulutalo, Annankatu 30	104,200	—	309,300	—	413,500	—
41. s:a , Lapinlahdenkatu 19	97,620	—	108,620	—	206,240	—
42. s:a , Kasarminkatu 21	112,867	—	117,400	—	230,267	—
43. s:a , Nikolainkatu 18	68,180	—	226,544	52	294,724	52
44. s:a , Punavuorenkatu 10	19,760	—	20,700	—	40,460	—
45. s:a , Kalliassa	53,000	—	90,000	—	143,000	—
46. s:a , Hesperiassa	—	—	31,000	—	31,000	—
47. s:a , Fjellidalin huvilassa	—	—	13,280	—	13,280	—
48. Tehtaanpuiston kasvihuoneet	—	—	7,000	—	7,000	—
49. Tuulön paloasema	—	—	800	—	800	—
50. Esplanaadin ravintolarakennus	—	—	160,000	—	160,000	—
51. Hakasalmen huvilan rakennukset	—	—	60,000	—	60,000	—
Siirto	2,393,604	—	5,173,892	35	7,567,496	35

	Tontti.		Rakennukset		Yhteensä.	
	2,393,604	—	5,173,892	35	7,567,496	35
52. Talo N:o 6 Vuorimiehenkadun varrella Siirto	80,000	—	4,000	—	84,000	—
53. Mustikkamaan pienkeittohuone	—	—	2,000	—	2,000	—
54. Leppäsuon huvilan leikkuuhuone	—	—	17,505	93	17,505	93
55. Eläintarhan vesilinnan vahtitupa	—	—	2,913	45	2,913	45
56. Vanhankaupungin myllyrakennukset	—	—	38,300	—	38,300	—
57. Uimahuone tehdaskorttelissa N:o 181	—	—	38,706	35	38,706	35
58. Hietalahden torin makki	—	—	2,588	05	2,588	05
59. Kaasulaitos	300,000	—	348,123	57	648,123	57
60. Kaasulaitoksen rakennukset Arkadian huvilassa	—	—	314	45	314	45
61. Katajanokan tulli- ja pakkahuone	103,500	—	692,251	89	795,751	89
62. Tavarakatos Katajanokan laiturilla	—	—	96,854	92	96,854	92
63. Hietalahden aallonmurtajalla oleva vahtitupa	—	—	1,314	33	1,314	33
64. Vallgårdin kansakoulutalo	—	—	234,907	97	234,907	97
65. Seurahuone	600,000	—	240,000	—	840,000	—
66. Hietalahden torin kauppahalli	—	—	151,306	56	151,306	56
67. Tavarakatos Katajanokan laiturilla	—	—	98,950	81	98,950	81
68. sa sa	—	—	99,979	82	99,979	82
69. Malmin kaatoaseman rakennukset	—	—	3,000	—	3,000	—
70. Töölön kansakoulutalo	—	—	280,468	65	280,468	65
71. Öljykaasulaitos	—	—	215,730	47	215,730	47
72. Poliisilaitoksen väliaikainen maneesi korttelissa N:o 428	—	—	17,136	07	17,136	07
Yhteensä ^{31/12} 1906 <i>Smc</i>	3,477,104	—	7,760,245	64	11,237,349	64

II. Maatiloja kaupungin ulkopuolella.

Saldo vuodesta 1905	<i>Smc</i>	880,000:—
Vähenee vuonna 1906: Gumtähden säteri, Meilahden ja Rekolan tilat, jotka Kamari-toimituskunnan kirjeessä 29 päivältä toukokuuta 1905 on selitetty Helsingin kaupunkiin kuuluviksi	"	830,000:—
Saldo 31 päivänä joulukuuta 1906	<i>Smc</i>	50,000:—
käsitteä ainoastaan Reimarin tilan.		

III. Kaupungin vuokralle antama maa.

Saldo vuodesta 1905	<i>Smc</i>	3,535,341:—
Kun Gumtähden säteri, Meilahden ja Rekolan tilat ovat siirretyt ja kun otetaan lukuun uudet vuokralle annetut paikat, tekee vuoden 1906 vuokrien velotus:		
Erinäisiä vuokria	<i>Smc</i>	179,826: 60
Kaivopuisto, vuokria	"	2,416: 91
Satunnaisia "	"	36,618: 63
	<i>Smc</i>	218,862: 14
Vuonna 1905	"	176,767: 05
Vuosivuokrien lisäys	<i>Smc</i>	42,095: 09
mikä lisäys 5 % mukaan pääomaksi tehtynä vastaa arvoltaan	<i>Smc</i>	841,901: 80
Saldo 31 p. Joulukuuta 1906	<i>Smc</i>	4,377,242: 80

IV. Myytäviä tontteja 31 p. joulukuuta 1906.

Kortteli N:o	Tontti N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuinrakennuksien	Tehdas ja Mak. rakennuksien	Smc	7/16	Smc	7/16
24	5	Kulmakatu	1,114	—	10	—	11,140	—
110	6	Ratakatu	901	—	70	—	63,070	—
"	8	"	675	—	50	—	33,750	—
"	10	"	675	—	50	—	33,750	—
"	9	Merimiehenkatu	750	—	65	—	48,750	—
"	11	"	677	—	60	—	40,620	—
166	13	Ruoholahdenkatu	2,970	—	50	—	148,500	—
182	7	Huvilakatu	629	—	15	—	9,435	—
"	9	"	629	—	15	—	9,435	—
183	6	"	502	—	17	—	8,534	—
185	20	"	540	—	17	—	9,180	—
"	22	"	540	—	15	—	8,100	—
"	24	"	540	—	17	—	9,180	—
138	10—12	Katajanokan pohj. rantakatu.	—	936	10	—	9,360	—
139	4	Länsi Satamakatu	1,836	—	50	—	91,800	—
147	11	"	1,249	—	55	—	68,705	—
190	9	Linnankatu	—	410	10	—	4,100	—
"	13	"	—	369	10	—	3,690	—
"	15	"	—	369	10	—	3,690	—
"	17	"	—	369	10	—	3,690	—
"	19	"	—	369	10	—	3,690	—
"	21	"	—	1,228	10	—	12,280	—
191	6	"	—	373	10	—	3,730	—
"	8	"	—	373	10	—	3,730	—
"	15	Kruununvuorenkatu.	—	373	10	—	3,730	—
"	17	"	—	373	10	—	3,730	—
250	4	Käenkuja	1,762	—	17	—	29,954	—
251	3	Vilhonvuorenkatu	1,254	—	10	—	12,540	—
"	5	"	1,254	—	14	—	17,556	—
297	3	Pitkäsillanrantakatu	1,488	—	25	—	37,200	—
"	5	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2	Siltasaarenkatu	1,650	—	30	—	49,500	—
298	12	Säästöpankinkatu	1,400	—	16	—	22,400	—
351	3	Josafatinkatu	980	—	14	—	13,720	—
"	3	It. Brahenkatu	1,895	—	14	—	23,730	—
"	28	Vaasankatu	1,015	—	14	—	14,210	—
356	10	Kristiinankatu	1,712	—	12	—	20,544	—
360	16	Fredriksberginkatu	1,509	—	11	—	16,599	—
"	18	"	1,202	—	12	—	14,424	—
361	20	"	1,042	—	14	—	14,588	—
"	22	"	1,259	—	11	—	13,849	—
"	24	"	1,313	—	12	—	15,756	—
"	26	"	1,425	—	13	—	18,525	—
"	28	"	1,618	—	15	—	24,270	—
362	11	Porvoonkatu	1,397	—	12	—	16,764	—
"	38	Fredriksberginkatu	1,378	—	11	—	15,158	—
"	40	"	1,222	—	12	—	14,664	—
Siirto			—	—	—	—	1,131,675	—

Koteli N:o	Pöntti N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²		Yksikkö hintaa		Myyntiarvo	
			Asuin- rakennuk- sien	Tehdas ja Mak. raken- nuksien	<i>Smc</i>	<i>ml</i>	<i>Smc</i>	<i>ml</i>
		Siirto	—	—	—	—	1,131,675	—
262	13	It. Brahenkatu	1,156	—	11	—	12,716	—
363	35	Vaasankatu	1,295	—	14	—	18,130	—
"	2	Porvoonkatu	1,671	—	15	—	25,065	—
"	4	"	1,805	—	14	—	25,270	—
364	10	L. Brahenkatu	1,216	—	14	—	17,024	—
"	12	"	1,172	—	14	—	16,408	—
"	37	Vaasankatu	1,254	—	16	—	20,064	—
376	52	Fredriksberginkatu	1,188	—	13	—	15,444	—
"	54	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	56	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	58	"	1,188	—	13	—	15,444	—
"	4	Kajaaninkatu	1,188	—	11	—	13,068	—
"	7	Kotkankatu	1,188	—	12	—	14,256	—
"	23	Porvonkatu	1,188	—	13	—	15,444	—
"	25	"	1,386	—	11	—	15,246	—
"	27	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	29	"	1,188	—	14	—	16,632	—
377	18	"	1,276	—	12	—	15,312	—
"	20	"	1,290	—	11	—	14,190	—
"	22	"	1,550	—	13	—	20,150	—
"	19	Lovisankatu	1,237	—	14	—	17,318	—
377	31	Porvoonkatu	520	—	11	—	5,720	—
"	33	"	520	—	11	—	5,720	—
"	10	Kotkankatu	520	—	10	—	5,200	—
"	12	"	520	—	10	—	5,200	—
"	14	"	520	—	10	—	5,200	—
"	60	Fredriksberginkatu	520	—	11	—	5,720	—
"	62	"	520	—	11	—	5,720	—
"	3	Espoonkatu	520	—	10	—	5,200	—
"	5	"	520	—	10	—	5,200	—
"	7	"	520	—	10	—	5,200	—
378	35	Porvoonkatu	768	—	11	—	8,448	—
"	37	"	768	—	11	—	8,448	—
"	4	"	768	—	10	—	7,680	—
"	6	"	768	—	10	—	7,680	—
"	8	"	768	—	10	—	7,680	—
"	64	Fredriksberginkatu	768	—	11	—	8,448	—
"	66	"	768	—	11	—	8,448	—
"	3	Inkoonkatu	768	—	10	—	7,680	—
"	5	"	768	—	10	—	7,680	—
"	7	"	768	—	10	—	7,680	—
379	4	"	497	—	10	—	4,970	—
"	6	"	497	—	10	—	4,970	—
"	8	"	497	—	10	—	4,970	—
"	68	Fredriksberginkatu	497	—	11	—	5,467	—
"	70	"	497	—	11	—	5,467	—
"	11	Karjalankatu	497	—	10	—	4,970	—
"	13	"	497	—	10	—	4,970	—
"	15	"	497	—	10	—	4,970	—
"	39	Porvoonkatu	497	—	11	—	5,467	—
"	41	"	497	—	11	—	5,467	—
Yhteensä <i>Smc</i>			—	—	—	—	1,666,076	—

	<i>Smc</i>		<i>Smc</i>	
Siirto	1,027,482	27	4,331,423	04
N:o 19 Vaasankadun varrella, kappias K. A. Lindström	14,536	50		
” 21 3 linjan varrella, kauppias A. Andrejeff	15,106	85		
” 15 Huvilakadun varrella, merikapteeni Chr. Jacobsen	12,210	—		
Tontin N:o 16 Lapinlahdenk. varrella takana oleva alue tehtailija W. Krause	4,575	30	1,073,910	92
<i>Smc</i>	—	—	5,405,333	96
Vähenee 1906 vuoden vuotuismaksu	—	—	732,496	46
<i>Smc</i>	—	—	4,672,837	50
Tonttilunastukset Kaivopuiston alueelta.				
Saldo 1 p. tammikuuta 1906	159,441	01		
Vähenee 1906 vuoden vuotuismaksu	4,081	14	155,359	87
Saldo ³¹ / ₁₂ 1906 <i>Smc</i>	—	—	4,828,197	37

VI. Vesijohdon pääomaarvo

oli Vesijohtokonttorin ilmotuksen mukaan 31 p. joulukuuta 1906	<i>Smc</i>	4,275,424:	84
josta vähennetään laitokseen kuuluvat:			
rakennukset, jotka esiintyvät otsakkeissa I N:rot 37, 38 ja 55	<i>Smc</i>	241,214:	45
vesimittarit, ” ” ” VIII N:o 80	”	214,880:	60
		456,095:	05
Pääomaarvo ³¹ / ₁₂ 1906 <i>Smc</i>		3,819,329:	79

VII. Kaasulaitoksen pääomaarvo.

Valaistuslaitoksen ilmotuksen mukaan oli kaasulaitoksen pääomaarvo, lukuunottamatta			
otsakkeissa I ja VIII, esiintyviä rakennuksia ja kalustoja, vuoden 1905 lo-			
pussa	<i>Smc</i>	852,664:	21
lisäys vuonna 1906	”	66,858:	79
	<i>Smc</i>	919,523:	—
vähennetään otsakkeessa I mainittu Öljykaasulaitos	<i>Smc</i>	113,483:	—
poistot vuodelta 1906	”	23,468:	05
		782,571:	95
Pääomasaldo 31 p. joulukuuta 1906 <i>Smc</i>		782,571:	95

joka jakaantuu seuraavasti:

Pääjohtoverkko	<i>Smc</i>	421,701:	32
Lyhdyt, patsaineen ja tarpeineen	”	167,374:	96
Yksityiset johtolaitokset	”	47,439:	68
Uunit tarpeineen	”	88,629:	26
Aparaatteja ja putkijohtoja	”	42,826:	58
Kaasukelloja	”	14,600:	15
	<i>Smc</i>	782,571:	95

VIII. Kalustoja:

	Saldo vuodesta 1905		Vuoden 1906 kuluessa				Saldo 31/12 1906	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
1. Maistraatti	7,045	85	216	—	1,889	35	8,719	20
2. Raastuvanoikeus	4,715	30	270	—	5,066	87	9,512	17
3. Raatihuoneenarkisto	1,784	50	715	—	4,683	22	5,752	72
4. Kaupunginvoudin konttori	2,321	—	7	—	44	05	2,358	05
5. Kaupunginvaltuusto	22,159	15	28	50	239	50	22,370	15
6. Rahatoimikamari	4,674	80	1,393	55	2,167	40	5,448	65
7. Rahatoimikonttori	18,856	90	407	—	618	—	19,067	90
8. Rakennuskonttori	8,566	—	804	—	535	—	8,297	—
9. Liikennekonttori	6,267	30	381	50	548	—	6,433	80
10. ” warrantimakasi- nissa oleva osasto	216	—	—	—	—	—	216	—
11. Tarkastuspaviljonki(Liikennekontt.)	—	—	—	—	1,345	—	1,345	—
12. Rantamakasiini	2,893	95	248	25	910	10	3,555	80
13. Pakkahuone	6,578	70	485	—	1,187	50	7,281	20
14. Satamakonttori	3,708	—	1,468	75	4,058	—	6,297	25
15. Kasvatuslautakunta	295	05	—	—	66	33	361	38
16. Valaistuslaitos	115,185	59	6,569	13	32,144	95	140,761	41
17. Kaasuntarkastushuone	1,299	70	—	—	—	—	1,299	70
18. Palolaitos	92,769	—	2,653	—	9,600	—	99,716	—
19. Poliisikamari								
20. Keskuspoliisi								
21. Etsivä osasto								
22. Siveellisyysosasto								
23. 1:nen poliisivahtikonttori	27,408	71	2,138	85	110,166	66	135,436	52
24. 2:nen ”								
25. 3:mas ”								
26. 4:jäs ”								
27. Hermannikaup. poliisivahtikonttori	504	95	124	70	40	10	420	35
28. Terveydenhoitolautakunta	6,818	16	231	—	1,104	70	7,691	86
29. Marian sairaala	143,343	59	8,905	90	9,368	65	143,806	34
30. Leikkuhuone	1,044	90	—	—	30	—	1,074	90
31. Laboratorio terveydell. tutkim.varten	10,692	60	511	20	582	75	10,764	15
32. Lihantarkastusasema	3,527	90	366	—	214	40	3,376	30
33. Vaivaishoitohallituksen huoneusto	2,689	10	—	—	190	50	2,879	60
34. Vaivaistalo	41,227	68	16,441	81	27,628	14	52,414	01
35. Työlaite	20,709	23	4,860	60	4,672	99	20,521	62
36. Uusi houruinhuone	38,278	31	9,240	04	10,728	81	39,767	08
37. *) Kansakoulu, Kansakoulunk. 2 ja 4	17,041	55	—	—	—	—	17,041	55
38. ” , Kasarminkatu 21	13,760	70	—	—	—	—	13,760	70
39. ” , Kallion 4 linja	6,582	75	—	—	—	—	6,582	75
40. ” , Hesperia	8,160	25	—	—	—	—	8,160	25
41. ” , Lapinlahdenkatu 6	12,024	30	—	—	—	—	12,024	30
42. ” , Humalisto 3	2,074	30	—	—	—	—	2,074	30
43. ” , Punavuorenkatu 10	2,473	75	—	—	—	—	2,473	75
44. ” , Kallion 2 linja	3,609	—	—	—	—	—	3,609	—
45. ” , Oikokatu 7	3,563	45	—	—	—	—	3,563	45
46. ” , Fredriksb. (Rukoushuone)	960	60	—	—	—	—	960	60
47. ” , S:a(Karjanen ja K:nin huv.)	857	60	—	—	—	—	857	60
Siirto	666,690	17	58,466	78	22,9830	97	838,054	36

*) Kansakoulujen kalustoille on merkitty vanhat arvot, kun katsastusluettelot eivät ole ajoissa konttoriin saapuneet.

	Saldo vuodesta 1905		Vuoden 1906 kuluessa				Saldo ³¹ / ₁₂ 1906	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
Siirto	666,690	17	58,466	78	229,830	97	838,054	36
48. Kansakoulu, Nikolainkatu 18 . . .	40,368	10	—	—	—	—	40,368	10
49. " , Fjellidal	1,425	30	—	—	—	—	1,425	30
50. " , Kasarminkatu 2	594	10	—	—	—	—	594	10
51. " , I. Roopertinkatu 11	6,277	40	—	—	—	—	6,277	40
52. " , Antinkatu 13	4,899	50	—	—	—	—	4,899	50
53. " , Mariankatu 24	2,450	50	—	—	—	—	2,450	50
54. " , Backas	1,275	—	—	—	—	—	1,275	—
55. " , Vallgård	26,838	30	—	—	—	—	26,838	30
56. Kansakoulunkanslia (Annankatu 9)	3,624	25	—	—	—	—	3,624	25
57. Kansankirjasto	20,115	50	969	90	968	50	20,114	10
58. " , kirjavarasto	55,000	—	—	—	10,000	—	65,000	—
59. " , Tehtaank. haaraosasto	1,364	20	12	—	—	—	1,352	20
60. " , kirjavarasto "	—	—	—	—	400	—	400	—
61. " , Työlin haaraos.	1,495	65	6	40	38	90	1,528	15
62. " , kirjavar.	—	—	—	—	4,000	—	4,000	—
63. " , Sörnäisten haaraos.	1,306	90	31	20	408	15	1,633	85
64. " , kirjav.	10,000	—	—	—	5,000	—	15,000	—
65. Nummen kasvatustulos	2,697	20	45	27	154	05	2,805	98
66. Sipoon "	2,925	66	104	—	330	15	3,151	81
67. Lohjan "	2,518	44	96	05	153	35	2,575	74
68. Vanajan "	5,495	36	774	86	675	93	5,396	43
69. Porvoon p:n (Laversin) kasvatustulos	2,767	20	181	50	89	95	2,675	65
70. Sammatin kasvatustulos	264	95	—	—	172	45	437	40
71. Vanhankylän "	—	—	—	—	5,742	79	5,742	79
72. Vehkakosken pikkulastenkoulu	—	—	—	—	443	20	443	20
73. Majotuslautakunta	796	10	346	47	256	14	705	77
74. Vesijohto, konttori	7,718	67	926	42	1,110	40	7,902	65
75. " , työpaja ja varasto varastopihassa	35,931	98	4,518	78	2,966	15	34,379	35
76. Vesijohto, rakennukset Vanhassa-kaupungissa	10,405	02	1,449	72	129	25	9,084	55
77. Vesijohto, vesimittarit	218,619	33	11,034	97	7,296	24	214,880	60
78. " , telefonit	475	—	48	—	—	—	427	—
79. Rakennuskonttorin varasto varastopihassa	336,169	—	36,123	40	18,710	36	318,755	96
80. Kasvivarasto Tehtaanpuiston kasvi-huoneissa	51,000	—	—	—	—	—	51,000	—
81. Vanhankaupungin mylly	375	—	28	—	37	—	384	—
82. Ent. Huutokauppakamari	321	10	13	05	—	—	308	05
83. Erinäisiä varastoja raatihuoneessa	2,735	—	119	—	162	60	2,778	60
84. Furuhelmien taulukokoelma	75,000	—	—	—	—	—	75,000	—
85. Seurahuone	3,110	—	—	—	—	—	3,110	—
86. Keuhkotautisten poliklinikka	388	25	6	—	159	55	541	80
87. Kunnan työnvälitystoimisto	840	15	102	90	228	75	966	—
88. Tyttöjen ammatikoulu	13,146	79	58	36	4,008	90	17,097	33
89. Poikien "	14,986	64	1,823	34	3,296	04	16,459	34
90. Rekolan keuhkotautisairaala	10,736	61	518	56	1,598	55	11,816	60
91. Petroolivalaistus	2,758	84	50	—	6,288	11	8,996	95
Yhteensä <i>Smc</i>	1,645,907	16	117,854	93	304,656	43	1,832,708	66

IX. Arvopapereja.

Saldo vuodesta 1905	<i>Smk.</i> 113,500:—
Saldon 31 p. jouluk. 1906 muodostavat:	
Helsingin Makasiiniosakeyhtiön osakkeet	
N:rot 183—311 = 129 kpl.	
” 401—498 = 98 ”	
Yhteensä 227 kpl. à 500 mk =	<i>Smk.</i> 113,500:—

Helsingin kaupungin vakautettu velka.

Obligatsionilaina	Alkuperäinen määrä	Saldo 1 p. tammik. 1906	Kuuletus v. 1906	Saldo 31 p. jouluk. 1906	o/o	Eräänly
V. 1876 vesijohtolaina .	1,500,000	1,120,800	31,400	1,089,400	5	1926
V. 1882 uudisrakennus ja järjestelylaina . .	1,550,000	753,500	61,500	692,000	4,5	1915
V. 1892 obligatsionilaina	4,500,000	4,233,500	27,500	4,206,000	4,5	1952
V. 1898 obligatsionilaina	3,994,000	2,856,000	24,000	2,832,000	3,5	1953
V. 1900 obligatsionilaina	3,000,000	2,919,000	18,000	2,901,000	4	1956
V. 1902 obligatsionilaina	8,000,000	7,875,000	45,000	7,830,000	4	1958
<i>Smk.</i>	22,544,000	19,757,800	207,400	19,550,400	—	—

Vesijohtobligatsioonilaina

otettiin Helsingin vesijohdon lunastamista varten ja jaettiin 1 p. toukokuuta 1876 K. Senaatin suostumuksen mukaan 17 piltä toukokuuta 1876 3 sarjaan:

A. à Smk 1,000	N:rot 1—	500	=	Smk	500,000
B. à „	500	„ 1—	1,500	=	„ 750,000
C. à „	200	„ 1—	1,250	=	„ 250,000
					<u>3,250 kpl. Smk 1,500,000</u>

Kuponit lankeavat maksettaviksi $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Arpominen toimitetaan vuosittain 1 p. marraskuuta seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Kuponit ja obligatsioonit lunastaa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori. Korkomäärä 5 %, puolen vuoden kuponit Smk 25, 12: 50 ja 5: —.

Kuoletetaan 50 vuodessa laskettuna 1 p:stä toukokuuta 1876. Kuponkien vanhentumisaika 10 vuotta, obligatsioonien 15 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen Suomen Yhdyspankki al pari kurssiin ja se maksettiin:

Kuittaamalla kaupungin laina sanotusta pankista 11 päivältä toukokuuta 1876 . . .	Smk	1,100,000:—
Käteismaksulla 19 p. huhtikuuta 1877	„	150,000:—
„ 27 „ kesäkuuta „	„	150,000:—
„ 12 „ joulukuuta „	„	100,000:—
	<u>Smk</u>	<u>1,500,000:—</u>

Laina käytettiin berliniläisen vesijohtoyhtiön Neptunin tänne perustaman vesijohdon ostamiseen ja täydentämiseen.

Vesilaitoksen alkuperäistä ostosummaa, joka oli	Smk	1,200,000:—
alennettiin osaksi sovinto-oikeuden päätöksen mukaan, osaksi vapaaehtoisella sopimuksella „	„	84,804: 55
joten siis maksettiin	Smk	<u>1,115,195: 45</u>

Tähän tulevat täydentämisen, laajentamisen, liittymisen, käytön y. m. tuottamat menot:

Vuosina 1876—77	Smk	81,924: 76
Vuonna 1878	„	72,819: 33
„ 1879	„	46,617: 66
„ 1880	„	44,802: 75
„ 1881	„	<u>46,137: 79</u>
Korkoja, niistä vähennettyinä vesijohdon tulot vuosina 1876—81	„	<u>92,502: 26</u>
	Smk	<u>1,500,000:—</u>

Uudisrakennus- ja Järjestelylaina

otettiin erinäisiä uudisrakennuksia ja kaupungin asemakaavan järjestelyjä varten Keis. Senaatin 4 päivänä elokuuta 1882 antamalla suostumuksella. Laina jaettiin 1 päivänä toukokuuta 1882 kolmeen sarjaan:

A. à Smk 3,000	N:rot 1—150	Smk 450,000
B. à „ 1,000	„ 1—700	„ 700,000
C. à „ 500	„ 1—800	„ 400,000
		<u>1,650 kpl. Smk 1,550,000</u>

Kupongit lankeavat maksettaviksi $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Arpominen toimitetaan vuosittain 1 p. marraskuuta seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Kupongit ja obligatsioonit lunastaa Helsingin kaupungin Raha-toimikonttori. Korkomäärä $4\frac{1}{2}\%$, puolen vuoden kupongit Smk 67:50, 22:50 ja 11:25. Kuoletetaan 33 vuodessa, laskien 1 päivästä toukokuuta 1882. Kuponkien vanhentumisaika 10 vuotta, obligatsioonien 15 vuotta.

Lainan myi vähitellen Rahatoimikonttori keskimäärin 97,94 % kurssista ja tuotti se *Smk* 1,518,073:75

Lainavarat käytettiin:

Vuoden 1878 uudisrakennuslainan maksamiseen	<i>Smk</i>	200,000:—
Uuteen muonamakasiiniin venäläistä sotaväkeä varten	„	400,000:—
Vanhankaupungin myllyn uudestaanrakentamiseen	„	45,000:—
Kunnallisen sairaushuoneen rakentamiseen	„	257,700:—
Vanhan venäl. muonamakasiinin muuttamiseen tulli- ja pakkahuoneeksi	„	33,000:—
Malminkadun kansakoulutalon rakentamiseen	„	196,323:22
Kanavaverkon laajentamiseen	„	100,000:—
Vesijohdon s:a	„	50,000:—
Erinäisten lahjotettujen rahastojen takaisin maksamiseen, jotka kaupunki oli lainannut	„	180,812:—
Rautatien kiveämiseen	„	50,000:—
Reaalikoulurakennuksen piirustuksiin	„	2,300:—

Lainakustannuksia:

Obligatsioonien valmistaminen	<i>Smk</i>	1,837:68
Ilmotuksia ja sekalaisia kustannuksia	„	1,100:85
		<u>2,938:53</u>
	<i>Smk</i>	1,518,073:75
Pääoman-alennus	„	31,926:25
		<u>Yhteensä <i>Smk</i> 1,550,000:—</u>

Vuoden 1892 obligatsioonilaina

otettiin Kaivopuiston lunastamista, erinäisiä talo-, laiturij- ja kanavarakennuksia sekä vesilaitoksen laajentamista varten Keis. Senaatin 26 p. maaliskuuta 1892 antamalla suostumuksella. Jaettiin 1 p. toukokuuta 1892 kolmeen sarjaan:

A. à Smk 5,000 = Kr. 3,600	N:rot 1—	400	Smk 2,000,000
B. à „ 1,000 = „ 720	„ 1—	1,500	„ 1,500,000
C. à „ 500 = „ 360	„ 1—	2,000	„ 1,000,000
			3,900 kpl. Smk 4,500,000

Kupongit lankeavat maksettaviksi 1 p. toukokuuta ja 1 p. marraskuuta. Arpominen vuosittain 1 p. marraskuuta seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Kuponkeja ja obligatsioneja lunastavat S.markoissa Suomen Yhdyspankin sekä Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten kaikki konttorit sekä Kruunuissa, 72 Kr. laskettuna = 100 Smk, Skandinaaviska Kredit Aktiebolagetin Tukholman ja Göteporin konttorit. Korkomäärä 4 1/2 %, puolen vuoden kupongit Smk 112: 25 (Kr. 81), Smk 22: 50 (Kr. 16: 20) ja Smk 11: 25 (Kr. 8: 10).

Laina kuoletetaan 60 vuoden kuluessa, laskien 1 p:stä toukokuuta 1892; 1 p:stä toukokuuta 1902 alkaen saa kuoletusmäärää lisätä. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15 vuotta, kuponkien 10 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen konsortio, johon kuuluivat Suomen Yhdyspankki Helsingissä, Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten Viipurissa sekä Senaattori L. Mechelin ollen kurssi 93 % nimellisarvosta eli Smk 4,185,000: —.

Lainavarat on käytetty seuraaviin tarkoituksiin:

Kaivopuiston lunastus	Smk	287,000: —	
Sen rakennusten korjaus	„	13,000: —	
Viemärikanava It. Kaivopuistoon	„	9,469: 76	Smk 309,469: 76
Länsirannan kauppahallien rakentaminen	Smk	210,000: —	
Vanhan muonamakasiinin muuttaminen tulli- ja pakkahuoneeksi	„	47,000: —	
Talon rakentaminen palolaitokselle	„	294,000: —	
Lisärakennuksia Vaivaistaloon ja työlaitoksen rakentaminen	„	135,493: 10	
Lisärakennuksia kunnan sairashuoneeseen ja Vaivaistalon hourein- hoitorakennus	Smk	7,066: 90	„ 693,560: —
Vesijohto It. Kaivopuistoon	„	46,809: 66	
„ Munkkisaareen	„	21,663: 36	
„ Lapinlahden sairashuoneeseen	„	11,510: 57	
		Siirto Smk 79,983: 59	Smk 1,003,029: 76

	Siirto	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>
Vesijohto Sörnäisiin		79,983: 59	<i>Smk</i> 1,003,029: 76
” lääninvankilaan	”	10,315: 98	
” Harjun huvilaan	”	15,880: 23	
” ” ” ”	”	6,034: 72	
Vesijohdon laajentaminen vuonna 1887	”	19,225: 78	
” ” ” ” 1888	”	104,356: 05	
” ” ” ” 1889	”	181,165: 59	
” ” ” ” 1890	”	425,127: 55	
” ” ” ” 1891	”	74,638: 80	
” ” ” ” 1895	”	22,064: 24	
” ” ” ” 1896	”	7,601: 69	
” ” ” ” 1897	”	99,274: 60	
Höyrypumpun hankkiminen Vanhankaupungin vedennostolaitokseen	”	178,107: 50	
Vesijohdon uudet suodattimet	”	239,519: 17	
Vesijohdon työpajan ja makasiinin rakentaminen	”	36,704: 51	” 1,500,000: —
Makasiinilaiturin lisärakennus	<i>Smk</i>	288,355: 52	
Sataman syventäminen sanotun laiturin kohdalla	”	14,326: 19	
Satamien laiturityöt vuonna 1894	”	761,960: —	
” ” ” ” 1895	”	417,590: 03	
” ” ” ” 1896	”	70,195: 93	
Katajanokan ” ” 1897	”	84,600: —	
” ” ” ” 1898	”	40,460: 65	” 1,677,488: 32
Lainakustannukset:			
Obligatsionien valmistaminen	<i>Smk</i>	3,794: 37	
Sekalaisia kustannuksia	”	687: 55	” 4,481: 92
			<i>Smk</i> 4,185,000: —
Pääoman alennus			” 315,000: —
			<i>Smk</i> 4,500,000: —

Vuoden 1898 obligatsionilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan 5 p:ltä huhtik. 1897, jonka K. Senaatti vahvisti 4 p. elok. s. v., erinäisten kaupungin velkojen maksamista ja sen lainoihin vuosilta 1876 ja 1882 kuuluvien obligatsionien ostoa sekä Katajanokan laituritöitä ja kaupungin vesijohtolaitoksen laajentamista sekä mahdollisesti uuden kaupungintalon ja uuden kansakoulutalon rakentamista varten. Laina päätettiin 1 p. helmikuuta 1898 yhteensä 7 miljoonaan Suomen markkaan, joista kuitenkin vain 3,994,000 on laskettu liikkeeseen. Näistä peruutettiin kuitenkin jo vuonna 1900 Smk 994,000, joten nykyään on liikkeessä 3 miljoonaa markkaa neljässä sarjassa:

liike M. M. Warburg & C:o Hampurissa sekä Kruunuissa, 100 Smk laskettuna = 72 Kr., Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa. Korkomäärä 4 0/0, puolen vuoden kupongit Smk 100 (Rmk 81, Kr. 72), Smk 40 (Rmk 32: 40, Kr. 28: 80), Smk 20 (Rmk 16: 20, Kr. 14: 40), Smk 10 (Rmk 8: 10, Kr. 7: 20).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1956, kuoletusmäärää saa lisätä 1 p:stä helmik. 1910 alkaen. Obligatsioonien vanhentumisaika 15 vuotta ja kuponkien 10 vuotta.

Lainau otti 17 p. tammik. 1900 hankkiakseen konsortsio, johon kuuluivat Suomen Pankki, Helsinki, Suomen Yhdyspankki, Helsinki, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o, Berlin, Vereinsbank in Hamburg, Herrat M. M. Warburg & C:o, Hampuri, ja Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Tukholma, seuraaviin kurssiin:

92 1/2 % kahdesta miljonasta Suomen markasta	Smk	1,850,000: —
94 % yhdestä miljonasta Suomen markasta	"	940,000: —
	<u>Smk</u>	<u>2,790,000: —</u>

Laina on käytetty:

kaasulaitoksen ostoon	Smk	1,400,000: —
1898 vuoden 3 1/2 % obl.lainan yhden sarjan peruuttamiseen = 994,000 Smk, kurssi 87: 40	"	868,756: —
Uuden paviljongin rakentamiseen Marian sairaalaan	"	125,000: —
Tonttien N:rot 1—12 lunastamiseen Makasiinirannassa	"	200,000: —
Katajanokan laituritöihin	"	170,761: 48

Lainakustannuksia:

Obligatsioonien valmistaminen ja lähetys	Smk	4,912: 60
Saksan valtakunnanleima	"	19,679: 77
Sekalaisia kustannuksia	"	890: 15
	<u>Smk</u>	<u>2,790,000: —</u>
Pääoman alennus	"	210,000: —
	<u>Smk</u>	<u>3,000,000: —</u>

Vuoden 1902 obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan 17 p:ltä kesäk. 1902, jonka Keis. Senaatti vahvisti 10 p. syysk. s. v., erinäisten lainavaroista otettavien kustannusten suorittamiseksi, Katajanokan laituritöitä ja tavarakatoksia, Seurahuoneen ja talon N:o 6 Vuorimiehenkadun varrella ostoa ja sairashuoneen rakentamista varten vaivaistaloon ja kansakoulun Vallgårdiin sekä vesijohdon laajentamista ja uusien kauppahallien rakentamista y. m. varten. Laina jaettiin 1 p. jouluk. 1902 appointsiin N:rot 1—16,000, kukin arvoltaan Smk 500 = Frcs 500 = Rmk 405 = Kr. 360 eli yhteensä Smk 8,000,000. Kupongit lankeavat lunastettaviksi 1/8 ja 1/12 Arpo-

minen vuosittain kesäkuussa joulukuussa tapahtuvaa lunastamista varten. Kuponkeja ja obligatsioneja lunastavat Suomen markkoissa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori ja Suomen Pankin kaikki konttorit, Reichsmarkkoissa, 100 Smk laskettuna = 81 Rmk, Bank für Handel und Industrie Berlinissä, Vereinsbank in Hamburg ja pankkilike M. M. Warburg & C:o Hampurissa, Frangeissa, 100 Smk = 100 Frcs, Basler Handelsbank Baselissa sekä erinäiset pankit Ranskassa, joista erityisesti ilmoitetaan, Kruunuissa, 100 Smk laskettuna = 72 Kr., Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa. Korkomäärä 4 ½%, puolen vuoden kupongit Smk 10 (Frcs 10, Rmk 8: 10, Kr. 7: 20).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1898, kuoletusmäärää saa lisätä 1 p:stä jouluk. 1912 alkaen. Obligatsionien vanhentumisaika on 15 vuotta, kuponkien 10 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen 5 p. marrask. 1902 päätetyllä sopimuksella konsortio, johon kuuluivat Suomen Pankki Helsingissä, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o Berlinissä, Vereinsbank in Hamburg, Herrat M. M. Warburg & C:o Hampurissa, Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa, Herrat Hope & C:o Amsterdamissa, Basler Handelsbank Baselissa sekä Herrat von Speyr & C:o Baselissa 95,10 ½% kurssista, joten siitä saatiin

	<i>Smk</i>	7,608,000: —
Pois jäänyt voittoosuus	"	15,264: 15
	<i>Smk</i>	<u>7,623,264: 15</u>

Lainasta on viimeiseen päivään joulukuuta 1906 käytetty seuraavat määrät:

Seurahuoneen osto	<i>Smk</i>	800,000: —
Hietalahdentorin kauppahallit	"	125,000: —
Kasarmintorin sa	"	175,000: —
Talon N:o 6 Vuorimiehenkadun varrella osto	"	207,000: —
Vallgårdin kansakoulu	"	239,500: —
Työ- ja vaivaistalon sairashuone	"	75,000: —

Laiturirakennuksia y. m. Katajanokalla: ¹⁾

Laiturityöt	<i>Smk</i>	108,003: 46	
Tavarakatos	"	200,000: —	<i>Smk</i> 308,003: 46
Vesijohdon laajennus ²⁾ 1902/03	<i>Smk</i>	316,224: 23	
" " 1904	"	114,827: 44	
" " 1905	"	142,159: 57	
" " 1906	"	140,469: 04	" 713,680: 28
Määrätty sähkölaitoksen rakentamista varten ³⁾	<i>Smk</i>	2,500,000: —	
Määrätty työväenasuntojen rakentamista varten ⁴⁾	"	600,000: —	" 3,100,000: —
	<i>Smk</i>	<u>5,743,183: 74</u>	Siirto

¹⁾ Määrärahaa myönnetty 5 p. huhtik. 1897 *Smk* 1,000,000: —

" " " 17 p. toukok. 1898 " 1,325,000: —

²⁾ " " " 17 p. kesäk. 1902 " 1,500,000: —

³⁾ " " " 21 p. toukok. 1906 " 2,500,000: —

⁴⁾ " " " 12 p. kesäk. 1906 " 600,000: —

			Siirto	<i>Smc</i>	5,743,183: 74
Lainakustannuksia:					
Obligatsioonien valmistaminen ja lähetys	<i>Smc</i>	7,470: 47			
Väliaikaiset kuitit	"	1,040: 11			
Sekalaisia kustannuksia	"	1,132: 99		<i>Smc</i>	9,643: 57
				<i>Smc</i>	5,752,827: 3 ¹
Käyttämättä	"			"	1,870,436: 84
				<i>Smc</i>	7,623,264: 15
Pääoman alennus	<i>Smc</i>	392,000: —			
Vähennetään poisjäänyt voittoisuus	"	15,264: 15		"	376,735: 85
				<i>Smc</i>	8,000,000: —
„Käyttämättömät lainavarat“ ovat varatut seuraaviin tarkoituksiin:					
Vesijohdon laajentaminen	<i>Smc</i>	881,436: 84			
Työväenasuntojen rakentaminen	"	400,000: —			
Katajanokan laiturityöt y. m.	"	589,000: —			
				<i>Smc</i>	1,870,436: 84

Helsingin kaupungin vakautettu velka nousi vuosina 1897—1906 seuraaviin määriin:

Vuonna 1897	<i>Smc</i>	7,455,600: —	Vuonna 1902	<i>Smc</i>	12,388,800: —
" 1898	"	9,871,900: —	" 1903	"	20,206,700: —
" 1899	"	10,760,100: —	" 1904	"	20,016,700: —
" 1909	"	12,655,200: —	" 1905	"	19,757,800: —
" 1901	"	12,525,100: —	" 1906	"	13,550,400: —

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin lahjotusrahastojen tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1906.

Kaupungin lahjotusrahastojen pääomamäärään,		
joka vuoden 1906 alussa oli		Smc 2,584,142: 46
on vuoden kuluessa tullut lisäksi Akteek-		
kari Aug. Grönvikin testamenttilahjotus .	Smc 50,000: —	
Herra Th. Kyrklund'in maksu ukkokodin		
rahastoihin	” 115: —	
Salaneuvoksetar Z. Gerhardin maksu H.		
K. M. Keisarinna Aleksandran rahastoon		
lastenmajan ylläpitämistä varten	” 1,935: 21	
Muurarimestari Alex. Ärtin rahasto . . .	” 115,000: —	
korkosäästöjä	” 30,649: 90	” 197,700: 11
joten pääomasaldo 31 p. joulukuuta on		Smc 2,781,842: 57
Kasvaneita korkoja		” 112,753: 10
	<u>Yhteensä Smc 2,894,595: 67</u>	

Aikaisempina vuosina olivat rahastojen pääomamäärät:

Vuonna 1887	Smc	552,413: 82	Vuonna 1896	Smc	1,677,980: 70
» 1888	»	577,647: 37	» 1897	»	1,697,255: 44
» 1889	»	620,687: 70	» 1898	»	1,734,359: 01
» 1890	»	897,319: 16	» 1899	»	1,788,379: 65
» 1891	»	1,039,610: 66	» 1900	»	1,908,717: 79
» 1892	»	1,214,052: 38	» 1901	»	2,083,915: 20
» 1893	»	1,569,538: 72	» 1902	»	2,112,433: 23
» 1894	»	1,639,947: 51	» 1903	»	2,315,456: 83
» 1895	»	1,665,482: 94	» 1904	»	2,551,797: 95
			» 1905	»	2,584,142: 46

Rahastojen varojen sijoitus sekä siinä tapahtuneet muutokset näkyvät seuraavasta taulusta.

Rahasto		Saldo 1 p. tammikuuta		Saldo 31 p. joulukuuta
	Kiinteistötili.			
XX	Talo N:o 22 Mariankadun varrella korttelissa			
	Metsäkarju	40,000	—	40,000
XXIII	Talo N:o 5 Antinkadun varrella korttelissa			
	Paratiisilintu	188,460	—	188,460
		<u>228,460</u>	—	<u>228,460</u>

Velkakirjojen tili.			
	Kiinnitystä vastaan, korko 6 $\frac{0}{100}$	900,000	900,000
	” ” ” 5 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{100}$	783,100	851,100
	” ” ” 5 $\frac{0}{100}$	470,800	474,300
	Takausta ” ” 6 $\frac{0}{100}$	8,000	8,000
		2,161,900	
	Maksettu lainat N:rot 32 ja 33 Smk 45,000:—		
	” lainoista N:rot 68, 82—88 ” 18,500:—	63,500	
		2,098,400	
	Annettu lainaan N:o 75 lisää ” 5,000:—		
	Myönnetty lainat N:rot 93 ja 94 ” 130,000:—	135,000	2,233,400
Obligationsitili.			
XVI	Preuss. 3 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{100}$ kons. obl. nim. Rmk 2,300:—	3,088 86	3,088 86
XXIII	Ven.-Holl. 5 $\frac{0}{100}$ kons. obl. nim. Rpl. 720:—	2,995 20	2,995 20
XXX	Helsingin kaup. 5 $\frac{0}{100}$ laina v. 1876 nim. Smk 5,000:— (4,800:—)	5,000	4,800
XXX	Helsingin kaup. 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{100}$ laina v. 1882 nim. Smk 3,000:—	3,000	3,000
XLI	Osakeyhtiö Tornatorin 5 $\frac{0}{100}$ obl. nim. Smk 23,000:—	22,480	22,480
		36,564 06	
	Arvottu Helsingin kaup. 5 $\frac{0}{100}$ laina	200	36,364 06
Osaketili.			
XIV	Suomen Yhdyspankin 12 kpl.	1,300	1,300
XXI	Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teol- lisuutta varten 444 kpl.	133,200	133,200
XLI	5 kpl. s:n	2,125	2,125
XXXVII	Leppäsuon perheasunto osakeyhtiön 10 kpl.	2,650	2,650
		139,275	
	Helsingin Makasiiniosakeyhtiön 113 kpl.		56,500
			195,775
Pankkitili.			
	Privatbanken i Helsingfors säästökassatilillä	77,404 97	147,538 83

Yhteenveto:			
Kiinteistöjä	228,460	—	228,460
Velkakirjoja	2,161,900	—	2,233,400
Obligatsionia	36,564	06	36,364
Osakkeita	139,275	—	195,775
Pankkitili	77,404	97	147,538
	<i>Smk.</i>	2,643,604	03
			2,841,537
Korkoja, maksamattomia	23,566	67	32,994
Kassa	23,750	19	19,948
	Yhteensä <i>Smk.</i>	2,690,920	89
			2,894,480

Vuoden korkotulot tekevät kaikkiaan Smk 149,778: 22, eli noin 5,79 % vuoden 1906 tammikuun 1 p:n pääomasaldosta, jakaantuen seuraavasti:

Talo N:o 22 Mariankadun varrella	1,559	35	
” ” 5 Antinkadun ”	4,648	01	6,207
Preuss. 3 1/2 % kons. obl.	99	34	
Ven.-Holl. 5 % s:n	140	14	
Helsingin kaup. 5 % obl.	235	—	
” ” 4 1/2 % obl.	135	—	
Osakeyhtiö Tornatorin 5 % obl.	1,150	—	1,759
Yhdyspankin osakkeet	192	—	
Pohjoismaiden osakepankin osakkeet	9,878	—	10,470
Leppäsuon perheasunto osakeyhtiön osakkeet	400	—	
Velkakirjat	125,323	39	
Talletuskorko	713	56	
Säästökassakorko	4,828	76	
Juoksevan tilin korko	475	67	131,341
	<i>Smk.</i>	—	149,778
			22

mikä vastaa kiinteistöistä 2,71 %, obligatsioneista 4,81 %, osakkeista 7,5 % ja velkakirjoista ja pankkitilistä 5,61 % alottavan siirtosumman määrästä.

Vuoden kuluessa on rahastojen korkovaroista maksettu:

kaupungille vaivaishoitoa varten	<i>Smc.</i>	8,547: 30	
” kunnallista sairashuonetta varten	”	722: 90	
” kansakouluja varten	”	9,605: 60	
” pahantapaisten lasten turvakoteja varten	”	4,626: 40	<i>Smc.</i> 23,502: 20
apurahoina varattomille	”	12,101: 85	
varattomien synnyttäjien ylläpitoon	”	5,783: —	
eläkkeinä kuolleiden poliisikonstaapelien les- kille ja lapsille	”	2,115: —	
Rouvasväenyhdistyksen lastenkodin ylläpitoon	”	791: 35	
apurahoina varattomille kansakoulunoppilaille	”	14,692: 99	
lasten työlaitosten ylläpitoon	”	13,557: 20	
Lastenhoitoyhdistyksen lastenmajan ylläpitoon	”	2,966: 60	
Mariayhdistyksen ijäkkäitten palvelijattarien kodin ylläpitoon	”	2,405: 75	
Raajarikkoisten avustamisyhdistykselle	”	4,000: —	” 58,413: 74
myötäjäisinä ja myötäjäiskirjojen korkoina kansakouluista päässeille oppilaille	”	3,141: 04	
stipendeinä koulunoppilaille	”	7,552: 50	
kansakoulunoppilasten kesäsiirtoloita varten	”	289: 15	” 10,982: 69
legaatteina ja eläkkeinä	”		20,714: 76
			<hr/>
		<i>Yhteensä Smc.</i>	113,613: 39

Paitsi niitä rahastoja, joiden korkotulot lahjotuskirjojen ehtojen perusteella tai muiden sopimusten nojalla toistaiseksi menevät eri henkilöille, ei seuraavia rahastoja vielä ole käytetty lahjottajien määräämiin tarkoituksiin:

	Pääoma 31 p. jouluk. 1906.	
<i>Helena Kristina Åkermanin rahasto</i> turvattomien naisten kodin perusta- mista varten	17,426: 77	Vaivaishoitohallitus määrää rahaston käyttämisen ajan.
<i>Emilia Olivia Gustafssonin ja Athalida</i> <i>Vilhelmina Ingmanin rahasto</i> poikalas- tenkodin perustamista varten Helsinkiin	9,882: 30	Pääoma pidetään korkoa kasvamassa, kunnes korko- tulot vastaavat kodin yllä- pidon kustannuksia.

	Pääoma 31 p. jouluk. 1906.	
<i>Sanomalehtimyyjien joululahjarahasto</i>	1,446: 39	} Kasvavat toistaiseksi korkoa.
<i>Ukkokotia varten lahjotettuja rahas'oja</i>	122,067: 31	
<i>Ven. hyväntekeväisyysseuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten</i>	266: 29	
<i>Paulig-puolisojen lahjotus Bertha Maria kotia varten</i>	26,642: 14	
<i>Aug. Grönvikin lahjotus ruumiinpoltto- laitoksen rakentamista varten Suomeen .</i>	26,430: 60	

Rahastojen tulot ja menot vuoden kuluessa sekä niiden asema vuoden vaihteessa näkyvät lähemmin toisella sivulla olevasta taulusta.

Helsingissä tammikuulla 1907.

Iwar Timgren.

	Siirtosumma vuodesta 1905		Vuoden 1906				Siirtosumma vuoteen 1907	
			Tulot		Menot			
	<i>Smk.</i>	<i>ps.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ps.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ps.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ps.</i>
I. Vaivashoidon hyväksi lahjo-								
tettuja rahastoja.								
<i>Joh. Sederholmin perillisten rahasto</i>	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
<i>Nath. Heidenstrauchin rahasto . . .</i>	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
<i>C. J. Nordenstamin rahasto . . .</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Jakob Daniel Weckströmin rahasto.</i>	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
<i>Suomen Vapaamuurariosatojen rah.</i>	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
<i>Kansalaiskassan rahasto</i>	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
<i>Helsingin kirkon köyhäinkass. rah.</i>	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
<i>Viaporin koulu-, köyhäinhoito ja työ-</i>								
<i>huonelaitoksen rahasto</i>	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
<i>Lars Sederholmin rahasto</i>	571	43	—	—	—	—	571	43
<i>Carl Otto af Forsellesin rahasto</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Joh. Mobergin rahasto</i>	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
<i>I. A. Ehrenströmin rahasto</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>H. K. M. Nikolai I:n rahasto</i>	92,200	—	—	—	—	—	92,200	—
<i>H. K. M. Nikolai I:n ja hänen puo-</i>								
<i>lionsa rahasto</i>	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
<i>Carolina Charlotta Schulinin rahasto</i>	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
<i>Adolf Ekholmin rahasto</i>	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
<i>Karolina Nyströmin rahasto</i>	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
<i>korko</i>	8,547	30	8,457	81	—	—	8,457	81
<i>maksettu kaupungin rahastoon</i>	—	—	—	—	8,547	30	—	—
II. Kuumesairaalan hyväksi lahjo-								
tettuja rahastoja.								
<i>H. K. K. Nikolai Alexandrowitschin</i>								
<i>rahasto</i>	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
<i>Eugenie Soltikoffin rahasto</i>	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
<i>korko</i>	722	90	715	30	—	—	715	30
<i>maksettu kaupungin rahastoon</i>	—	—	—	—	722	90	—	—
III. Kansakoulujen hyväksi lahjo-								
tettuja rahastoja.								
<i>Wilhelm Elgin rah. köyhäinkoul. vart.</i>	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
<i>Helsingin Tanssiseurau rahasto</i>	36,900	—	—	—	—	—	36,900	—
<i>Töölön sokeritehdasyhtiön rahasto</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
<i>korko</i>	4,400	90	4,354	80	—	—	4,354	80
<i>maksettu kaupungin rahastoon</i>	—	—	—	—	4,400	90	—	—
Siirto	250,071	10	13,527	91	13,671	10	249,927	9

Siirto	250,071 10	13,527 91	13,671 10	249,927 91
IV. Köyhäinhoidon rahastot, joiden tarkotusta ei ole määrätty.				
<i>Carl Gustaf Hanellin rahasto</i>	5,200 —	— —	— —	5,200 —
korko	300 74	297 58	— —	297 58
<i>Gustava Katarina Brobergin rahasto</i>	571 44	— —	— —	571 44
<i>Paul Demidoffin rahasto</i>	2,765 71	— —	— —	2,765 71
<i>Ottliana Palmbladın rahasto</i>	1,451 43	— —	— —	1,451 43
<i>Lovisa Oikelinin rahasto</i>	452 —	— —	— —	452 —
<i>Maria Kristina Matheizenin rahasto</i>	9,100 —	— —	— —	9,100 —
<i>Kristina Othmanin rahasto</i>	159 42	— —	— —	159 42
korko	838 56	829 77	— —	829 77
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle (Hanellin rahasto)	— —	— —	300 74	— —
Maksettu varattomille naisille apurahoina	— —	— —	838 56	— —
V. Köyhäinhoidon rahastot määrättyjä tarkoituksia varten.				
<i>Wilhelm Elgin rahasto pour les pauvres honteux.</i>	10,300 —	— —	— —	10,300 —
korko	595 75	589 45	— —	589 45
Maksettu apurahoina yhdeksälle eri henkilölle	— —	— —	595 75	— —
<i>Carl Sierckenin rahasto</i>	2,800 —	— —	— —	2,800 —
korko	161 95	160 25	— —	160 25
Apurahoja kolmelle varattomalle kauppiaanleskelle	— —	— —	161 95	— —
<i>Elsa Maria Lampan rahasto</i>	12,200 —	— —	— —	12,350 —
korko	546 85	698 20	— —	548 20
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	— —	— —	546 85	— —
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergin rahast.</i>	11,200 —	— —	— —	11,200 —
korko	647 70	640 95	— —	640 95
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	— —	— —	647 70	— —
<i>Aleksandran avustusrahasto</i>	4,917 22	— —	— —	4,998 62
korko	200 —	281 40	— —	200 —
Maksettu kahdelle henkilölle apurahoina	— —	— —	200 —	— —
<i>Lisette Gardbergin rahasto</i>	1,000 —	— —	— —	1,000 —
korko	57 85	57 25	— —	57 25
Siirto	315,537 72	17,082 76	16,962 65	315,599 98

Siirto	315,537 72	17,082 76	16,962 65	315,599 98
Maksettu varattomalle kauppiaan- leskelle	— —	— —	57 85	— —
<i>Adolf Fredrik Sierckin rahasto</i> . . .	7,000 —	— —	— —	7,000 —
korko	404 85	400 55	— —	805 40
VI. I. P. Crogeliuksen lastentalo- laitoksen rahasto	2,300 —	— —	— —	2,300 —
korko	133 05	131 60	— —	131 60
Maksettu Rouvasväenyhdistyk- selle	— —	— —	133 05	— —
VII. Kansakoulujen vaatetusrahastot.				
<i>J. H. Lindroosin rahasto</i>	20,000 —	— —	— —	20,000 —
<i>J. E. Ollongvistin rahasto</i>	12,000 —	— —	— —	12,000 —
<i>Pienempien kaupparvarien yh- distyksen rahasto</i>	4,500 —	— —	— —	4,500 —
<i>Cronstedtin, Gutoffskyn ja Nybergin rahasto</i>	2,900 —	— —	— —	2,900 —
korko	4,521 45	2,254 65	— —	2,254 65
Maksettu kansakoulujen talouden- hoitajalle varattomien oppilasten vaatetukseen käytettäväksi	— —	— —	4,521 45	— —
VIII. Hedvig Arnellin rahasto	18,300 —	— —	— —	18,300 —
korko	1,058 30	1,047 25	— —	1,047 25
Maksettu Rouvasväenyhdistyk- selle	— —	— —	658 30	— —
Maksettu uskolliselle palvelijatta- relle Wilhelmina Backströmille	— —	— —	400 —	— —
IX. Pahantapaisten lasten turvakotia varten lahjotettuja rahastoja.				
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergin rahast.</i>	3,000 —	— —	— —	3,000 —
<i>Helsingin Anniskelu osakeyhtiön ra- hasto</i>	50,000 —	— —	— —	50,000 —
<i>Helsingin Vähittäismyynti osakeyhtiön rahasto</i>	27,000 —	— —	— —	27,000 —
korko	4,626 40	4,578 —	— —	4,578 —
Maksettu kaupungin rahastoon pa- hantapaisten lasten turvakotien ylläpitämistä varten	— —	— —	4,626 40	— —
Siirto	473,281 77	25,494 81	27,359 70	471,416 88

Siirto	473,281 77	25,494 81	27,359 70	471,416 88
X. Kansakoulujen stipendirahastot.				
Helsingin säästöpankin rahasto	7,000 —	— —	— —	7,000 —
Helsingin Anniskelu osakeyhtiön rahasto	17,000 —	— —	— —	17,000 —
H. K. M. Aleksanteri II:n stipendirahasto	30,000 —	— —	— —	30,000 —
Takaisinannettuja säästöönpanoja	— —	344 74	— —	— —
korkoja	3,328 23	3,090 15	— —	3,503 12
Talletettu säästöpankkiin stipendeiksi kansakoulunoppilaille	— —	— —	3,260 —	— —
XI. Klara Wilhelmina Törmälän rahasto				
	41,600 —	— —	— —	41,600 —
korko	2,405 75	2,380 55	— —	2,380 55
Maksettu Mariayhdistykselle	— —	— —	2,405 75	— —
XII. Kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahasto				
	10,200 —	— —	— —	10,200 —
korko	42 96	583 70	— —	626 66
XIII. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön stipendirahasto alempia käsityökouluja varten				
	3,000 —	— —	— —	3,000 —
korko	173 50	171 66	— —	171 66
Maksettu stipendeinä	— —	— —	173 50	— —
XIV. Anna Sara Arosinin testamenttirahasto				
	71,500 —	— —	— —	72,300 —
korko	3,797 39	4,209 20	— —	3,906 59
Maksettu elinkautisia 100 markan apurahoja varattomille naimattomille naisille	— —	— —	3,300 —	— —
XV. I. A. I. Pippingskiöldin rahasto				
	100,000 —	— —	— —	100,000 —
korko	5,783 —	5,723 20	— —	5,723 20
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	— —	— —	5,783 —	— —
Siirto	769,112 60	41,998 01	42,281 95	768,828 66

Siirto	769,112 60	41,998 01	42,281 95	768,828 66
XVI. Axel Fredrik Laurellin stipendirahto	3,088 86	— —	— —	3,088 86
korko	99 87	99 34	— —	100 21
Maksettu Ruotsalaiselle tyttökoululle	— —	— —	49 50	— —
Maksettu Suomalaiselle s:a	— —	— —	49 50	— —
XVII. Carl Rosengrenin rahasto	18,000 —	— —	— —	18,000 —
korko	1,044 68	1,030 05	— —	1,074 73
Maksettu alemman kansakoulun stipendeinä	— —	— —	1,000 —	— —
XVIII. Helsingin iltakoulun rahasto	19,300 —	— —	— —	19,500 —
korko	978 60	1,104 50	— —	983 10
Maksettu Yhdistykselle taideteollisuutta varten.	— —	— —	900 —	— —
XIX. Alexandra Kiseleffin rahasto	10,000 —	— —	— —	10,000 —
korko	578 30	572 35	— —	572 35
Maksettu kaupunginkirjanpitäjä Oscar Paldanille	— —	— —	578 30	— —
XX. Maria Charlotta Olanderin rahasto	109,458 43	— —	— —	110,992 58
korko	4,000 —	3,974 80	— —	4,000 —
Kiinteistön tulot	— —	1,559 35	— —	— —
Maksettu Raajarikkoisten avustamis yhdistykselle.	— —	— —	4,000 —	— —
XXI. Senaattorin rouvan Julie Thilénin rahasto	255,700 —	— —	— —	255,700 —
korko	16,852 20	16,778 15	— —	16,778 15
Maksettu Työmajayhdistykselle	— —	— —	13,557 20	— —
Maksettu Mikkelin läänin kuvernöörille siellä jaettavaksi apurahoina varattomille naisille	— —	— —	3,295 —	— —
XXII. Silfvius-puolisojen lahjotusrahasto	90,000 —	— —	— —	90,000 —
korko	5,204 70	5,150 20	— —	5,150 20
Maksettu kaupungin rahastoon.	— —	— —	5,204 70	— —
Siirto	1,303,418 24	72,266 75	70,916 15	1,304,768 84

Siirto	1,303,418 24	72,266 75	70,916 15	1,304,768 84
XXIII. Fr. J. von Beckerin rahasto	323,800 —	— —	— —	326,000 —
korko	10,263 16	7,714 15	— —	10,225 32
Kiinteistön tulot	— —	4,648 01	— —	— —
Maksettu eläkkeinä Professori A. von Beckerille, Kirjailija H. von Beckerille ja Neiti Augusta von Beckerille	— —	— —	10,200 —	— —
XXIV. Adolf Holmgrenin lahjotusrahasto turvattomia äitejä ja lapsia varten	23,300 —	— —	— —	24,100 —
korko	561 99	1,333 35	— —	595 34
Maksettu rouva M. Thölgrenille	— —	— —	500 —	— —
XXV. Kuolleitten poliisikonstaapelien leskien ja lasten avustusrahasto	133,000 —	— —	— —	138,800 —
korko	2,788 45	7,611 50	— —	2,484 95
Maksettu kuolleitten poliisikonstaapelien leskille ja lapsille eläkkeitä yhteensä.	— —	— —	2,115 —	— —
XXVI. Emilia Olivia Gustavsonin ja Athalida Wilhelmina Ingmanin lahjotusrahasto	9,347 44	— —	— —	9,882 30
korko	— —	534 86	— —	— —
XXVII. Lina Borgströmin lahjotusrahastot.				
<i>Kansakoululasten ravitsemisrahasto</i>	15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko	867 45	858 40	— —	858 40
<i>Pauvres honteuxin rahasto</i>	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	289 16	286 15	— —	296 16
Maksettu apurahoina kahdelle varattomalle naiselle	— —	— —	279 15	— —
Maksettu Lasten työmajahdistykselle	— —	— —	867 45	— —
Siirto	1,827,635 89	95,253 17	84,877 75	1,838,011 31

Siirto	1,827,635 89	95,253 17	84,877 75	1,838,011 31
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsonin rahasto	26,500 —	— —	— —	26,600 —
korko	16 76	1,516 50	— —	133 26
Maksettu 100 markan suuruisina apurahoina varattomille naisille	— —	— —	1,300 —	— —
XXIX. H. K. M. Keisarinna Aleksandran rahasto lastenmajan ylläpitämistä varten	10,200 —	— —	— —	12,135 21
Salaneuvoksetar Z. Gerhardin maksu	— —	1,935 21	— —	— —
korko	589 87	648 20	— —	648 20
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	— —	— —	589 87	— —
XXX. Aurora Demidoffin Myötäjäsrahasto.				
Pääoma	181,109 30	— —	— —	185,721 50
Maksamattomia myötäjäisiä	28,000 —	— —	— —	32,000 —
S:a myötäjäsikirjojen korkoja korot	1,185 82	— —	— —	1,328 68
Maksettu myötäjäismäärä.	— —	11,896 10	— —	— —
S:a myötäjäsikirjojen korkoja	— —	— —	2,000 —	— —
			1,141 04	— —
XXXI. Sanomalehtimyyjien joululahjarahasto	1,368 11	— —	— —	1,446 39
korot	— —	78 28	— —	— —
XXXII. Helsingin tulevalle ukkodikodille lahjotettuja rahastoja.				
<i>Oskar Finnen rahasto</i>	15,211 48	— —	— —	16,082 18
<i>Carl Lindhin y. m. rahasto</i>	6,979 56	— —	— —	7,493 96
<i>Keskusteluklubin rahasto</i>	1,101 87	— —	— —	1,164 92
<i>G. Sundebegin rahasto</i>	49,573 28	— —	— —	51,760 28
<i>Theodor Holmströmin rahasto</i>	17,405 29	— —	— —	18,401 39
<i>Joh. Gust. Wilckmanin rahasto</i>	15,000 —	— —	— —	15,000 —
<i>Johanna Cecilia Sundströmin rahasto</i>	11,506 08	— —	— —	12,164 58
Herra Th. Kyrklundin maksu	— —	115 —	— —	— —
korot	661 98	6,683 15	— —	650 —
Maksettu taloudenhoitajatar E. Wolfille	— —	— —	650 —	— —
Maksettu rouva G. Wilckmanille	— —	— —	870 38	— —
Siirto	2,194,045 29	118,125 61	91,429 04	2,220,741 86

Siirto	2,194,045 29	118,125 61	91,429 04	2,220,741 86
XXXIII. Maria Bergmanin testamenttirahasto	10,000 —	— —	— —	10,000 —
korko	578 30	572 25	— —	572 25
Maksettu apurahoina 6 eri henkilölle	— —	— —	578 30	— —
XXXIV. Helena Kristina Åkermanin rahasto	16,483 57	— —	— —	17,426 77
korko	— —	943 20	— —	— —
XXXV. Karl Magnus Kullmanin rahasto	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	289 15	286 10	— —	286 10
Maksettu kansakoulunoppilaitten kesäsiirtolain kustantamiseksi	— —	— —	289 15	— —
XXXVI. Augusta Hammarlundin rahasto	1,000 —	— —	— —	1,000 —
korko	57 83	57 22	— —	57 22
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	— —	— —	57 83	— —
XXXVII. Mortimer Steniuksen avustusrahasto	36,000 —	— —	— —	36,000 —
korko	2,328 63	2,308 40	— —	2,308 40
Maksettu lahjottajan sukulaisille	— —	— —	2,328 63	— —
XXXVIII. Karl Knut Galetskin rahasto köyhien, ruotsalaisten kansakoululasten ylläpitämistä varten	41,100 —	— —	— —	41,400 —
korko	2,059 46	2,351 74	— —	2,051 74
Maksettu varattomien kansakoulunoppilaitten ravitsemiseksi	— —	— —	2,059 46	— —
XXXIX. K. H. Renlundin stipendirahasto	41,440 —	— —	— —	41,680 —
korko	2,193 34	2,371 20	— —	2,524 54
Maksettu stipendeinä	— —	— —	1,800 —	— —
Siirto	2,352,575 57	127,015 72	98,542 41	2,381,048 88

	Siirto	2,352,575 57	127,015 72	98,542 41	2,381,048 88
XL. Carl Fridolf Ekholmin stipendi- rahasto		75,000 —	— —	— —	75,000 —
korko		— —	4,291 80	— —	— —
Maksettu legaatteina		— —	— —	4,291 80	— —
XLI. Mathilda Ekholmin lahjotus- rahasto		55,100 —	— —	— —	55,100 —
korko		2,318 90	3,005 05	— —	2,736 85
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle		— —	— —	2,318 90	— —
Maksettu legaatteina		— —	— —	268 20	— —
XLII. Venäläisen hyväntekeväisyys- seuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten		251 88	— —	— —	266 29
korko		— —	14 41	— —	— —
XLIII. Paulig-puolisojen lahjotus- Bertha Maria kodille		25,200 09	— —	— —	26,642 14
korko		— —	1,442 05	— —	— —
XLIV. Hedvig Falckenin lahjotus- rahasto		5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko		323 54	286 10	— —	289 64
Maksettu stipendeinä		— —	— —	320 —	— —
XLV. Elise Heintzien lahjotusra- hasto		1,000 —	— —	— —	1,000 —
korko		57 83	57 22	— —	57 22
Maksettu palvelijatar W. Will- bergille		— —	— —	57 83	— —
XLVI. Anna Sinebrychoffin lahjotus- rahasto		151,800 —	— —	— —	153,300 —
korko		7,263 75	8,687 20	— —	7,206 32
Maksettu kansakouluille		— —	— —	7,244 63	— —
XLVII. Johan Gustaf Wilckmanin ra- hasto Sörnäisten kansakoulua varten		15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko		29 33	858 35	— —	318 06
Maksettu rouva G. Wilckmanille		— —	— —	569 62	— —
	Siirto	2,690,920 89	145,657 90	113,613 39	2,722,965 40

	Siirto	2,690,920 89	145,657 90	113,613 39	2,722,965 40
XLVIII. Aug. Grönvikin rahasto					
ruumiinpolttolaitoksen rakentamista					
varten Suomeen		— —	25,000 —	— —	26,430 60
korko		— —	1,430 60	— —	— —
XLIX. Aug. Grönvikin rahasto Hel-					
singin kaupungin köyhien hyväksi .					
korko		— —	25,000 —	— —	25,000 —
korko		— —	1,430 50	— —	1,430 50
L. Muurarimestari Alex. Ärtin ra-					
hasto		— —	115,000 —	— —	115,500 —
korko		— —	3,654 17	— —	3,154 17
	Yhteensä <i>Smc.</i>	2,690,920 89	317,173 17	113,613 39	2,894,480 67

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin lahjotusrahastoja.

93. Aug. Grönvikin rahasto ruumiinpolttolaitoksen rakentamista varten Suomeen.

94. Aug. Grönvikin rahasto Helsingin kaupungin köyhien hyväksi.

Ote.

Lahjakirja.

Rakkaan veli- ja setävainajamme seuraavin sanoin lausuman tahdon mukaisesti

Testamentti:

25,000 Smk lahjotetaan Suomeen rakennettavaa ruumiinpolttolaitosta varten
25,000 » Helsingin kaupungin köyhille.

Capachinossa 28 päivänä Heinäkuuta 1897.

Aug. Grönvik.

lahjotamme ja luovutamme me hänen jälkeensä omaisuudestaan Kaksikymmentäviisituhatta (25,000) markkaa Helsingin kaupungille hoidettavaksi erityisenä rahastona, jonka korot lisätään pääomaan, kunnes laillisesti järjestynyt Ruumiinpolttoseura maassamme syntyy, jolloin pääoma korkoineen luovutetaan tälle seuralle sen käytettäväksi ruumiinpolttolaitoksen rakentamiseksi Suomeen ja sen ylläpitämiseksi.

lahjotamme ja luovutamme me hänen jälkeensä omaisuudestaan Kaksikymmentäviisituhatta (25,000) markkaa Helsingin kaupungille hoidettavaksi erityisenä rahastona, jota on kutsuttava «Aug. Grönvikin rahastoksi Helsingin kaupungin köyhien hyväksi». Rahaston pääomaa ei saa vähentää ja korot jaetaan käyttämällä välittäjänä Yhdistystä hyväntekeväisyyden järjestämiseksi Helsingissä. Jos tämä yhdistys lopettaisi toimintansa, tulee Kaupunginvaltuuston pitää huolta siitä, että rahaston tulot käytetään tarkoituksensa mukaisesti, mieluummin siten, että korot jätetään jollekin muulle helsinkiläiselle yhdistykselle, jonka toiminta on samaa laatua, kuin Yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämiseksi harjottaa.

Tähän lahjotukseen liitetään kuitenkin se ehto, että iäkäs palvelijatar, jonka nimen me vastedes ilmoitamme Johtokunnalle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi, saa jällellä olevana elinaikanaan nauttia 50 markan suuruisia vuotuista eläkettä.

Tampereella 20 päivänä Marraskuuta 1905.

Emil Ivar Grönvik.

Että tohtori Emil Ivar Grönvik omakätisesti on allekirjottanut tämän lahjakirjan todistavat:

Max Sabelli.
Varatuomari.

Rudolf Bäckman.
Luutnantti.

Turussa 15 päivänä Marraskuuta 1905.

Jenny Augusta Grönvik.

Sally Karolina Elisabeth Grönvik.

Karin Sigrid Grönvik.

Agnes Adelaide Grönvik.

Että Neidit Sally Karolina Elisabeth Grönvik, Jenny Augusta Grönvik, Agnes Adelaide Grönvik ja Karin Sigrid Grönvik omakätisesti ovat allekirjottaneet yllä olevan lahjakirjan todistavat:

Thyra Arrhenius.

Gustaf Arrhenius.
Varatuomari.

Jyväskylässä 23 päivänä Marraskuuta 1905.

Märtha Augustine Grönvik.

Että Neiti Märtha Augustine Grönvik omakätisesti on allekirjottanut ylläolevan lahjakirjan todistavat:

Anna Palander.

G. Palander.
Sairashuoneenlääkäri.

Kymin tehtaalla 25 päivänä Marraskuuta 1905.

Karl Hjalmar Grönvik.

Että Herra Karl Hjalmar Grönvik omakätisesti on allekirjottanut ylläolevan lahjakirjan todistavat:

Gustaf Packalen.
Konttoristi.

Ernst Lindblom.

Helsingissä 6 päivänä Joulukuuta 1905.

Ingrid Eugenie Grönvik.

Että Neiti Ingrid Eugenie Grönvik omakätisesti on allekirjottanut ylläolevan lahjakirjan todistavat:

Alice Brunou.

Aina von Schoultz.

95. Muurarimestari Alex. Ärtin rahasto.

Helsingin kaupungin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille.

Ote.

Meidän isävainajallamme Muurarimestari Alex. Ärtillä, joka sydämeästään oli kiintynyt synnyinpaikkaansa, Helsingin kaupunkiin, jossa hän myöskin vietti koko ikänsä, oli jo kauan aikaa ollut ajatus käyttää osa täällä luomastaan omaisuudesta yhteiseksi hyväksi. Erityiset asianhaarat estivät häntä kuitenkin toteuttamasta tätä ajatusta. Sen sijaan antoi hän meidän, lastensa, tehtäväksi hänen

kuoltuaan luovuttaa Helsingin kunnalle vähintään satatuhatta markkaa, lausuen ainoastaan, että pääoman vuotuinen korko, puoli prosenttia vähennettyä, joka olisi lisättävä lahjotettuun määrään, olisi käytettävä työväen luokan hyväksi

Tämä päämäärä näkyy meistä parhaiten saavutettavan siten, että varat käytetään sopivan virkistykseen ja toiminnan hankkimiseksi niille kaupungin kansakoulujen oppilaille, joiden on pakko kesälomansa aikana oleskella kaupungissa.

Me pyydämme sentähden kunnioittavimmin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille jättää satatuhatta markkaa hoidettavaksi «Muurarimestari Alex. Artin rahaston» nimellä, ja on Herroilla Kaupunginvaltuusmiehillä valta kaupungin Kansakoulujen Johtokuntaa kuultuaan määrätä vuotuisen koron sen osan, jota ei liitetä pääomaan, käyttämisestä yllämainitulla tavalla.

Sitäpaitsi me luovutamme samassa rahastossa hoidettavaksi viisitoistatuhatta markkaa. Näitten varojen korkoihin nähden menetellään siten, että viidentuhannen markan korko vuosittain maksetaan yhdistykselle «Maitopisara» käytettäväksi yhdistyksen tarkoituksiin, tai jos tämä yhdistys lopettaisi toimintansa, muulle samaa tarkottavalle yhdistykselle; kymmentuhannen markan korot tehdään pääomaksi, joka aina sopivaan määrään kasvaneena luovutetaan «Yhdistykselle taidetta kouluihin» käytettäväksi kaupungin kansakoulutalojen koristamiseksi seinämaalauksilla.

Helsingissä 11 päivänä Kesäkuuta 1906.

Olga Art.

Axel Art.

*Valiokunnanmietintö mallasjuomien myyntiä koske-
vasta asiasta.*

Kaupunginvaltuuston 7 päivänä kuluva maaliskuuta saatua Maistraatilta alempana mainitut 97 anomusta, jotka koskevat mallasjuomien myyntioikeutta tässä kaupungissa 1 päivästä kesäkuuta 1907 samaan päivään vuonna 1909, sekä v. t. poliisimestarin lausunnon anomusten johdosta, ovat Valtuusmiehet päätöksellään 12 päivältä sanottua maaliskuuta antaneet allekirjottaneiden tehtäväksi antaa asiassa lausunnon.

Kaupunginvaltuuston päätöksessä 27 päivältä marraskuuta 1906, johon Maistraatti on yhtynyt, on mallasjuomien kauppaan nähden 1 päivästä kesäkuuta 1907 samaan päivään vuonna 1909 annettu seuraavat määräykset. *)

Mallasjuomien vähittäinmyyntioikeuksien luku on oleva korkeintaan 100, kaupungin panimoille lain mukaan kuuluvat myyntioikeudet siihen luettuna.

Mallasjuomia ei saa myydä:

a) kuudennessa, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessätoista, kahdennessatoista, kolmannessatoista, neljännessätoista ja viidennessätoista kaupungisosassa;

b) ensimmäisessä kaupunginosassa sillä alueella, jota lännessä ja etelässä rajoittavat Unionin- ja Liisankadut, mutta kyllä näiden katujen varsilla;

c) siinä osassa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, joka on länteen ja pohjoiseen taitetusta viivasta, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu, ja Fredrikinkatu Kampinkatuun asti, mutta kyllä sanottujen katujen kysymyksessä olevien osien varsilla;

d) seitsemännessä kaupunginosassa lukuunottamatta taloja Kasarminkadun ja Vuorimiehenkadun sen osan varrella, joka ulottuu Kasarminkadusta Kylpylaitoksentiehen.

e) kaupungin alueella, joka ei vielä kuulu kaupungin asemakaavaan.

Kyseessä olevia anomuksia tarkastaessaan on valiokunta lähtenyt siitä näkökohdasta, ettei uusia mallasjuomien myyntioikeuksia olisi myönnettävä, jonka

*) Ktso Pain. valiok. miet. N:o 41 v. 1906.

vuoksi valiokunta ei ole puoltanut myyntioikeuksien myöntämistä henkilöille, joilla nykyään ei niitä ole. Sitävastoin on katsottu, että sellaisten henkilöiden, joilla nykyään on mainitut oikeudet ja jotka ovat niitä moitteettomasti käyttäneet, tulee saada jatkaa liikettään, ja onkin valiokunta sentähden puoltanut myyntioikeuden antamista heille tulevaisikin kaksivuotiskaudeksi.

Edellä mainittujen näkökohtien mukaisesti on valiokunta kyseessä olevien oikeuksien jakamiseksi tehnyt seuraavan ehdotuksen, josta näkyy myöskin v. t. poliisimestarin lausunto kunkin eri anomuksen johdosta:

N:o	Anomuksentekijä	Mitä anomus koskee	Myyntipaikka	V. t. poliisimestarin lausunto	Valiokunnan lausunto
1	Kauppiaanvaimo Amanda Josefina Henriksson.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	It. Heikinkatu 15.	Puolletaan.	Puolletaan.
2	Kauppias Theodor Edvard Nylander.	»	Kasarminkatu 1.	Koska myyntipaikka on aivan lähellä pienten lasten koulua ja Helsingin Satamatyömiöseuran kasarmin tapaista asuntoa, olisi minusta mieluisinta, että anomus hylättäisiin.	S:n.
3	Kauppias Petter Schkolnoff.	»	Annankatu 1.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska läheisyydessä Ratakadun toisella puolella on Suomalainen Normaalityö.	Puolletaan sillä ehdolla, että toinen sopivassa paikassa oleva huoneusto hankitaan.
4	Kauppias Wilhelm Tilly.	»	Fredrikinkatu 59.	Puolletaan, mutta sillä edellytyksellä, että hankitaan toinen sopivammalla paikalla oleva myyntihuoneusto, koska anomuksentekijän ilmoittama huoneusto on samassa talossa, jossa Eriuskolaisyhdistyksen rukoushuone sijaitsee, sekä aivan lähellä Kampin kallioita, joilla ostettu tavara enimmäkseen nautitaan ja joilla joka päivä tapahtuu suurempia tai pienempiä tappeluita ja muita epäjärjestyksiä. — Huomautetaan, ettei Kaupungin valtuusto eikä Maistraatti vuonna 1906 samoista syistä myöntänyt hakijan samaan paikkaan pyytämiä viininmyyntioikeuksia.	Puolletaan v. t. poliisimestarin mainitsemilla ehdoilla.

5	Vääpelinleski Selma Grönroos.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	Vladimirinkatu 15.	Puolletaan.	Puolletaan.
6	Kauppias Alexander Konstantin Häggman.	»	Antinkatu 17.	S:n.	S:n.
7	Kauppias Wasili Ivanoff Fedosejeff.	»	Fabianinkatu 14.	S:n.	S:n.
8	Ravintoloitsija Alexander Ludvig Grönberg.	Mallasjuomien ja viinien vähittäinmyynti.	L. Heikinkatu 24.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska uusien oikeuksien myöntäminen ei ole toivottava.	Ehdotetaan hylättäväksi v. t. poliisimestarin mainitsemasta syystä.
9	Tehtailijanleski Ida Johanna Poschner.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	Kaivokatu 11.	Puolletaan.	Puolletaan.
10	Kauppias Arthur Wilhelm Wetzell.	»	Unioninkatu 43.	Puolletaan, mutta sillä edellytyksellä, että hankitaan toinen sopivammalla paikalla oleva myyntihuoneusto. Hakijan ilmoittama paikka sijaitsee aivan lähellä Kaisaniemen puistoa, joka on virkistyspaikkana sekä yleisölle että lähellä olevan koulun oppilaille, samoin kuin useiden urheiluyhdistysten jäsenille, jotka useita kertoja ovat poliisille valittaneet, että henkilöt, jotka ovat ostaneet itselleen väkijuomia sanotun kadun varrella olevista puodeista, nauttivat niitä Kaisaniemen puistossa ja siten aikaansaattavat julkista pahenusta.	Puolletaan, koska myymälä sijaitsee luvallisella paikalla.
11	Puusepänvaimo Charlotta Ihalainen.	»	Korkeavuorenk. 27.	Puolletaan.	Puolletaan.
12	Kauppa-apulainen Mathilda Lovisa Törnroos.	»	Fredrikinkatu 38.	S:n.	S:n.
13	Merikapteeninleski Evelina Moberg.	»	I. Roopertinkatu 33.	S:n.	S:n.
14	Neitsyt Edla Mathilda Holmberg.	»	I. Roopertinkatu 37.	S:n.	S:n.
15	Koneenkäyttäjänvaimo Maria Adolffina Lindblad.	»	Kasarminkatu 8.	S:n.	S:n.

16	Kauppias Johan Petter Himberg.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	Fredrikinkatu 27.	Puolletaan.	Puolletaan.
17	Puodinomistaja Ida Charlotta Nyström.	»	Eerikinkatu 12.	S:n.	S:n.
18	Puotiapulainen Karin Olofsson, Ruotsin alamainen.	»	P. Roopertinkatu 13.	Koska hakija, joka aikaisemmin on hoitanut samallaista liikettä, ei ole voinut sitä tehdä tyydyttävästi sekä siihen katsoen, ettei hän nauti Suomen kansalaisoikeutta, ehdotetaan anomus hylättäväksi.	Ehdotetaan hylättäväksi uusien oikeuksien osalta sekä sitäpaitsi v. t. poliisimestarin esittämistä syistä.
19	Sörnäisten Osake Oluttedhas, hoitajana kauppias Nikolaj Alexejeff.	»	Unioninkatu 26.	Puolletaan.	Puolletaan.
20	Puotiapulainen Maria Dagmar Lönnberg.	»	Mikonkatu 2.	S:n.	S:n.
21	Meritullivahtimestarin vaimo Fredrika Wilhelmina Sundström.	»	Albertinkatu 22.	Ehdotetaan hylättäväksi, ellei hakija osota, ettei hänen miehensä enää ole palveluksessa.	Puolletaan, koska v. t. poliisimestarin esittämät syyt eivät näytä pitäviltä.
22	Sepänvaimo Eva Maria Ananiantytär Suonvieri (ent. Höijer).	»	Antinkatu 24.	Puolletaan.	Puolletaan.
23	Kauppias Johan Nikolajeff Jerofejeff.	»	P. Makasiininkatu 1.	S:n.	S:n.
24	Leskirouva Lovisa Adolfin Petroff.	»	Uudenmaankatu 26.	S:n.	S:n.
25	Kauppias Karl Gustaf Lindgren.	»	Antinkatu 25.	S:n.	S:n.
26	Kauppiaanleski Katarina Hyvärinen.	»	Vuorimiehenkatu 1.	S:n.	S:n.
27	Majotusmestarinleski Hedvig Fred.	»	Konstantinink. 24.	S:n.	S:n.
28	Leskirouva Olga Maria Malin.	»	Uudenmaankatu 8.	S:n.	S:n.
29	Leskirouva Amalia Sofia Blomqvist.	»	Korkeavuorenk. 30.	S:n.	S:n.
30	Kauppiaanvaimo Alina Wilhelmina Wassström.	»	P. Makasiininkatu 3.	S:n.	S:n.

31	Kauppiaanleski Wilhelmina Asp.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	It. Henrikink. 11.	Puolletaan.	Puolletaan.
32	Vahtimestarinleski Karolina Rönnlund.	»	Helenankatu 4.	S:n.	S:n.
33	Vahtimestarinleski Augusta Sofia Löfberg.	»	Albertinkatu 14.	S:n.	S:n.
34	Kauppias Wilhelm Palin.	»	Vilhonkatu 4.	Puolletaan, mutta samalla edellytyksellä kuin N:o 10.	Puolletaan, koska myymälä sijaitsee luvallisella paikalla.
35	Ajurinvaimo Emilia Karolina Johansson hoitajana Amanda Emilia Puokka.	»	L. Heikinkatu 24.	Puolletaan.	Puolletaan.
36	Kauppias Knut Ferdinand Tötterman.	»	Fredrikinkatu 33.	S:n.	S:n.
37	Osakeyhtiö P. Sinebrychoff, hoitajana kauppias Karl Viktor Winberg.	»	Mikonkatu 23.	Puolletaan, mutta samalla edellytyksellä kuin N:o 10.	Puolletaan, koska myymälä sijaitsee luvallisella paikalla.
38	Kauppias August Viktor Spjut.	»	Fredrikinkatu 47.	Puolletaan.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska uusia oikeuksia ei olisi myönnettävä.
39	Helsingin Yleinen Kulutusyhdistys, hoitajana puotiapulainen Elin Wilhelmina Vilkman.	»	Konstantininkatu 6.	S:n.	Puolletaan.
40	Kauppias Emil Konstantin Törnroos.	»	Erikinkatu 13.	S:n.	S:n.
41	Kauppias Johan Fredrik Björk.	»	Vironkatu 10.	S:n.	S:n.
42	Leskirouva Ida Ahlström.	»	Katarinankatu 3.	S:n.	S:n.
43	Muurarinvaimo Ida Gratschoff.	»	Albertinkatu 36.	S:n.	S:n.
44	Puusepänvaimo Maria Henrika Suominen.	»	Liisankatu 4.	S:n.	S:n.
45	Kylvettäjä Augusta Charlotta Oljelund.	»	Vuorikatu 11.	S:n.	S:n.

46	Hugo Bastmanin höyrypanimo, hoitajana Edgar Alexander Sandström.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	Unioninkatu 45.	Puolletaan, mutta samalla edellytyksellä kuin N:o 10, sekä sitäpaitsi katsoen Siltavuoren rantakadun läheisyyteen, jossa satamatyömiehet alin omaa pitävät juomaseurojaan.	Puolletaan, koska myymälä sijaitsee luvallisella paikalla.
47	Vahtimestarinvaimo Olga Aurora Lönnqvist.	»	Kasarminkatu 2.	Koska myyntipaikka on aivan lähellä pienten lasten koulua ja Helsingin Satamatyömiestseuran kasarmin tapaista asuntoa, olisi minusta mieluisinta, että anomus hylättäisiin.	Puolletaan.
48	Neiti Erika Viktoria Eklöf.	»	Fabianinkatu 4.	Puolletaan.	S:n.
49	J. K. Kröckelin panimo, hoitajana kultasepänvaimo Ida Helena Liljeström.	»	Vironkatu 5.	S:n.	S:n.
50	Kauppiaanvaimo Bertha Wilhelmina Sandström.	»	Fabianinkatu 8.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska uusia oikeuksia ei voida pitää tarpeen vaatimina.	Ehdotetaan hylättäväksi.
51	Kauppias Adam Hemmi.	»	Fredrikinkatu 43.	Puolletaan, vaikkei mielellään, koska läheisyydessä on kouluja.	Puolletaan.
52	Kauppa-apulainen Emilia Sofia Lundqvist.	»	Korkeavuorenk. 25.	Ehdotetaan hylättäväksi, samoin kuin N:o 50.	Puolletaan, koska hakijalla nykyään on tällaiset oikeudet.
53	Kauppias Karl Alexander August Frantz.	»	I. Roopertinkatu 3.	S:n.	S:n.
54	Kauppias Emanuel Lindgren.	»	Rikhardinkatu 2.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska myymälä on aivan lähellä talossa N:o 21 Kasarminkadun varrella olevaa kansakoulua.	Puolletaan, ehdolla että hakija hankkii sopivalla paikalla olevan huoneuston.
55	Kauppias Ida Sofia Grönholm.	»	Uudenmaankatu 34.	Puolletaan.	Puolletaan.
56	Neiti Elisabeth Jürjew.	»	Vuorikatu 10.	S:n.	S:n.
57	Kauppiaanvaimo Wilhelmina Karolina Karlsson.	»	Fabianinkatu 24.	S:n.	S:n.
58	Kauppias Adolf Albert Hindsberg.	»	Mariankatu 10.	S:n.	S:n.

59	Kauppias Karl Johan Hindsberg.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	Albertinkatu 13.	Puolletaan.	Puolletaan.
60	Kauppiaanleski Ida Amalia Iljinoff.	»	Eerikinkatu 4.	Puolletaan, mutta sillä edellytyksellä, että toinen sopivampi myyntihuoneusto hankitaan. Hakijan nyt ilmoittamaa paikkaa ei poliisikamari voi hyväksyä, koska talossa, jossa liikettä on tarkoitus harjottaa, asuu enimmäkseen toimeettomia henkilöitä ja irstaita naisia, jonka vuoksi nyt jo joka päivä tapahtuu epäjärjestyksiä ja tappeluita, jotka vaativat poliisin asiaan sekaantumista.	Puolletaan, koska v. t. poliisimestarin esittämät syyt eivät tunnu tarpeeksi painavilta.
61	Rouva Irene Ingeborg Wessel.	»	Vilhonkatu 7.	Puolletaan, mutta sillä edellytyksellä, että toinen sopivampi myyntihuoneusto hankitaan. Katso muuten muistutusta N:o 10.	Puolletaan, koska myymälä sijaitsee luvallisella paikalla.
62	Leskirouva Anna Simolin.	»	Ratakatu 23.	Puolletaan, mutta sillä edellytyksellä, että toinen sopivammalla paikalla oleva huoneusfo hankitaan. Hakijan nyt ilmoittama myyntipaikka on aivan lähellä Suomalaista Normaaliyseoita sekä vastapäätä Punanotkoa (Sundstenin istutuksia), missä toimeettomia ja juopuneita henkilöitä oleskelee juomatavaroineen, joita he nauttivat, tuon tuostakin pannen toimeen tappeluita ja muita epäjärjestyksiä ja siten aikaansaattaen suurta pahennusta lähiseudun asukkaille ja muuten kävelevälle yleisölle. — Huomauteaan, että hakija viime syksynä oli Maistraatilta pyytänyt lupaa saada samassa talossa avata ja harjottaa viinien ja miedompjen väkijuomien kauppa, jota anomusta poliisikamari edellä esitettyillä syillä mitä jyrkimmin oli ehdottanut hylättäväksi, mutta johon Maistraatti siitä huolimatta oli myöntynyt. — Että poliisikamarilla on ollut hyvät syyt aikaisemmin antamaansa lausuntoon osottaa oheen liitetty jäljennös poliisikamariin jätetystä valituskirjelmästä, jonka johdosta vartioimista tällä seudulla on täytynyt vahvistaa asettamalla uuden vartiopaikan Ratakadulle.	S:n.

63	Neiti Olga Mathilda Heinonen.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	L. Heikinkatu 26.	Puolletaan.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska Heinonen 12 päivänä joulukuuta 1906 päivätyllä asiakirjalla on luovuttanut myyntioikeutensa Emilia Weckströmille, mihin Maistraatti on suostunut 27/2 1907.
64	Kauppias Serafia Kallio.	»	Sofiankatu 6.	S:n.	Puolletaan.
65	Kauppias Bror Benedictus Bernhard Brenner.	»	Fredrikinkatu 23.	S:n.	S:n.
66	Kauppiaanvaimo Josefina Augusta Eklund.	»	Vladimirinkatu 23.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska liikettä enimmäkseen hoitaa hakijan mies Otto Wilh. Eklund, joka on sen tehnyt joka suhteessa epätydyttävällä tavalla, myymällä viinejä ja olutta juopuneille henkilöille, jonka vuoksi Raastuvanoikeuden II osasto 24 p. Syysk. 1906 on langettanut hänet 25 markan sakkoon.	Ehdotetaan hylättäväksi v. t. poliisimestarin esittämistä syistä.
67	Kirjaltajanvaimo Maria Alexandra Pirhonen.	»	Fredrikinkatu 20.	Puolletaan.	Puolletaan.
68	Kauppias Axel Algot Manelius.	»	Annankatu 23.	S:n.	S:n.
69	Kauppias Klas Reinhold Rosenqvist.	»	Aleksanterinkatu 11.	S:n.	S:n.
70	Leskirouva Aina Adèle Malmberg.	»	Albertinkatu 38.	S:n.	S:n.
71	Kauppiaanvaimo Beda Lovisa Nyström.	»	Vladimirinkatu 34.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska hakija on hoitanut liiket- tään joka suhteessa epätydyttävällä tavalla; muun muassa hän on myynyt olutta laittomalla ajalla, josta rikoksesta hakija nykyään on syytteenalaisena tšekäläisessä Raastuvanoikeudessa.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska hakija Raastuvanoikeuden toisessa osastossa 22/2 1907 laittomasta mallasjuomien myynnistä on tuomittu 25 markan sakkoon.
72	Leskirouva Maria Wilhelmina Waarnavirta.	»	Fabianinkatu 6.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska uusien oikeuksien myöntäminen ei liene tarpeen vaatima.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska uusia oikeuksia ei olisi myönnettävä.

73	Kauppias Petter Konstantin Strandberg, hoitajana kauppias Gustaf Valentin Relander.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	Vilhonkatu 4.	Puolletaan samalla ehdolla kuin N:o 10.	Puolletaan, koska myymälä sijaitsee luvallisella paikalla.
74	Ravintoloitsija Edwin Theodor Henriksson.	»	Rauhankatu 7.	Puolletaan.	Puolletaan.
75	Kauppias Frans Edward Sundell.	»	Uudenmaankatu 7.	S:n.	S:n.
76	Kauppias Olga Wilhelmina Anttila.	»	Rauhankatu 9.	S:n.	S:n.
77	Neitsyt Olga Konstantia Eriksson.	»	Liisankatu 15.	S:n.	S:n.
78	Kauppias Maria Gustava Sivéén.	»	Hallituskatu 3.	S:n.	S:n.
79	Viilaaajanvaimo Emilia Sofia Nygrén.	»	Liisankatu 25.	S:n.	S:n.
80	Aliupseerinleski Lovisa Nikiforoff.	»	Fredrikinkatu 22.	S:n.	S:n.
81	Rakennusmestarinvaimo Maria Elvina Blomqvist.	»	—	Ehdotetaan hylättäväksi, koska uusien oikeuksien myöntäminen ei liene tarpeen vaatima ja hakija sitäpaitsi on jättänyt ilmoittamatta missä paikassa oikeuksia olisi tarkoitus käyttää.	Ehdotetaan hylättäväksi v. t. poliisimestarin esittämistä syistä.
82	Osakeyhtiö Hultmanin panimo, hoitajana leskirouva Aina Lovisa Bergroth.	Porterin paljottainmyynti.	Yrjönkatu 25.	Puolletaan.	Puolletaan.
83	Kauppias Alma Elisabeth Häggblom.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	I. Roopertinkatu 7.	S:n.	S:n.
84	Kauppias Dagmar Wilhelmina Selin.	»	Liisankatu 19.	S:n.	S:n.
85	Kauppias August Emil Isaksson.	»	Bulevardinkatu 1.	S:n.	S:n.

86	Kauppias Viktor Wilhelm Koivu.	Mallasjuomien vähittäinmyynti.	Uudenmaankatu 18.	Puolletaan.	Puolletaan.
87	Kauppias Carl Göhle.	»	Vilhonkatu 5.	Puolletaan samalla ehdolla kuin N:o 10.	Puolletaan, koska myymälä sijaitsee luvallisella paikalla.
88	Uusi Osake Panimo, hoitajana kirjanpitäjänvaimo Selma Emilia Karolina Holm	»	Fredrikinkatu 57.	Puolletaan, mutta sillä edellytyksellä että hankitaan toinen sopivammalla paikalla oleva myyntihuoneusto, koska hakijan nyt ilmottama on Eriuskolaisyhdistyksen rukoushuoneen vieressä ja vastapäätä Evankelis Luterilaisen yhdistyksen rukoushuonetta sekä aivan lähellä Kampin kallioita, joilla ostetut tavarat enimmäkseen nautitaan.	Puolletaan v. t. poliisimestarin esittämällä ehdoilla.
89	N. A. Turdén Osakeyhtiö, hoitajana kauppias Nikolai August Turdén	»	Mikonkatu 5.	Puolletaan.	Puolletaan.
90	Kauppias Eli Anshelm Lindholm.	»	Yrjönkatu 14.	S.n.	S.n.
91	Kauppias Anna Karolina Wassholm.	»	Kluuvikatu 7.	S.n.	S.n.
92	Juomanpanija Carl Abraham Robsahm, hoitajana Hilda Natalia Fryckman.	»	I. Roopertinkatu 25.	S.n.	S.n.
93	Osakeyhtiö Fortuna, hoitajana leskirouva Ellen Martin	»	Liisankatu 27.	S.n.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska Raastuvanoikeus ^{11/4} 1906 on selittänyt, ettei panimo ole laillisessa järjestyksessä syntynyt, ja sen tähden tuominnut sitä pois oikeuden myydä tuotteitaan
94	Kauppias Johannes Emil Wassholm.	»	Fredrikinkatu 28.	Ehdotetaan hylättäväksi, koska uusien oikeuksien myöntäminen ei liene tarpeen vaatima.	Ehdotetaan hylättäväksi v. t. poliisimestarin esittämästä syystä.
95	Kassanhoitaja Anna Mathilda Morelius.	»	Eerikinkatu 11.	S.n.	S.n.
96	Kauppias Kaarle Salminen.	»	Annankatu 13.	Puolletaan.	Puolletaan.
97	Kauppias Alma Katarina Ohman.	»	Erottajankatu 2.	S.n.	S.n.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät valiokunnan ylläolevan ehdotuksen, tulee käytettävänä olevista mallasjuomien myyntioikeuksista 85 annettaviksi. Näistä 85 puolletusta anomuksesta on kuitenkin 4 saanut ehdollisen puoltolauseen, riippuen siitä, hankitaanko toinen sopivalla paikalla oleva myyntihuoneusto.

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 1907.

August Lundqvist.

K. von Alfthan.

Eduard Polón.

V. A. Lavonius.

A. M. Lassenius.

Alarik Hernberg.

HELSINGISSÄ, SANOMAL- JA KIRJAP-OsAKE-YHTIÖN KIRJAPAINO. 1907

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Lausunto suunnitellun kansakoulupuutarhan perustamisesta Savilaan.

Helmikuun 28 p. 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 102.

Kesäkuun 14 p:nä viimeksikuluneena vuonna pitämässään kokouksessa päättivät Kaupunginvaltuusmiehet, oheenliittäen lahjotuskirjeen, jonka kautta neiti Olga Ärt ja varatuomari Axel Ärt jättivät Helsingin kunnalle 115,000 markkaa «Muurarimestari Alex. Ärtin rahaston» nimellä käytettäväksi lahjotuskirjeessä mainittuun tarkotukseen, kehottaa Rahatoimikamaria, hankittuaan Kansakoulujohtokunnan lausunnon, Valtuustolle tekemään tarkemman ehdotuksen sanotun rahaston käyttämisestä. Tämän johdosta lähetettiin sittemmin, Rahatoimikamarin päätöksen mukaan heinäkuun 12 p:ltä viimeksikuluneena vuonna, sanottu asia Kansakoulujohtokunnalle, jonka tuli Kamarille antaa lausunto asiasta. Myötäliitetystä kirjelmässä viimeksikuluneen marraskuun 19 p:ltä ehdotti Kansakoulujohtokunta esitetyillä perusteilla:

että liikenevät korkovarot 100,000 markasta «Muurarimestari Alex. Ärtin rahastoa» saataisiin lähinnä seuraavana neljänä, kolmena tai kahtena vuonna käyttää koulupuutarhan järjestämiseksi kaupungin kansakoulujen oppilaita varten; että sanotut korkovarot, sitteken koulupuutarha on saatettu kuntoon, käytettäisiin ensi sijassa niiden opettajien ja opettajattarien palkkaamiseksi, jotka ottavat johtaakseen ja valvoakseen oppilaiden puutarhoita, heidän leikkejään ja käsitöitään kesälomalla, mutta että mitä yksityiskohtiin tässä suhteessa tulee Johtokunnalle annettaisiin tilaisuutta myöhemmin antaa lausunto; sekä että lahjotusvarojen käyttöä koskevan ehdotuksen toteuttamiseksi tasaluvussa 18,000 kuutiometrin suuruinen ala n. s. Savilan alueella luovutettaisiin ja siihen saataisiin tätä varten laaditun piirustuksen mukaan perustaa koulupuutarha sekä että piirustukseen niin ikään merkitty leikkikenttä saataisiin vastaisuudessa sinne laittaa.

Kuten lahjotuskirjasta käy selville ja Kansakoulujohtokuntakin on lausunut, ovat lahjottajat viitanneet sekä lahjotuksen tarkotukseen että myös siihen tapaan, jolla tämä tarkotus parhaiten voitaisiin toteuttaa; ja on Rahatoimikamari havainnut Kansakoulujohtokunnan tekemän ehdotuksen sekä täysin vastaavan lahjotuksen tarkotusta että myös voinut muissa suhteissa puoltaa sitä varsin huomiota ansaitsevana. Hank-

kimalla mitä useimmille kansakoulunoppilaille, joita kovat olot pakottavat oleskelemaan kesäaikaan kaupungissa, tilaisuutta ensisijassa puutarhahoitoon ja järjestelyihin leikkeihin sekä mikäli mahdollista pääsemään osaa ottamaan erityisiin käsityö- ja veistokursseihin, käytetään varat, lahjoittajain lausuman toivomuksen mukaan, «sopivan virkistykseen ja työskentelyn hankkimiseksi niille kaupungin kansakoulujen oppilaille, jotka ovat pakotetut kesäaikaan oleskelemaan kaupungissa». Kieltämätöntä on että ehdotettu koulupuutarha kaupungin kansakoulujen oppilaille on ja vastaisuudessa on vielä tuntuvammin oleva tarpeen. Tosin ei Kansakoulujohtokunta ole antanut ilmoitusta siitä kuinka monen koululapsen täytyy kesälomalla oleskella kaupungissa ja montako maaseudulla viettävät kesänsä tahi osan siitä. Mutta kieltämätöntä lienee kumminkin että «suuret joukot kansakoululapsiamme» eivät pääse oleskelemaan muualla kuin kaupungissa, sen kaduilla ja kujilla pitkän ja valoisan kesäloman aikana. Vahvistavaa maaseudun ilmaa, sitä kehittävää ja parantavaa vaikutusta, minkä oleskelu maalla tavallisesti tuottaa kasvavassa iässä oleville lapsille, eivät nämät koskaan saa tahi ainoastaan aivan lyhyen ajan nauttia. Päinvastoin uhkaavat heitä monenmoiset vietykset heidän liikkueensa kaupungilla. Ja kuta enemmän käytännölliset seikat vaikeuttavat tilaisuuden hankkimista kaikille lapsille maalla oleskelemiseen kesäaikaan, sitä tähdellisemmäksi käy tehtävä tarjota kansakoululapsille tilaisuutta hyödylliseen ja huvittavaan virkistykseen myös heidän oleskellessaan kesälomalla kaupungissa. Luonnollisestihan ei ole yksinomaan tarjottava lepoa ja huvitusta, vaan on tämän yhteydessä tarpeen järjestetty työ, joka tuottaa lapsille sekä iloa että tietoja. Rahatoimikamarin käsityksen mukaan on Kansakoulujohtokunnan hyvin onnistunut tekemässään ehdotuksessa ratkaista asia sekä toisessa että toisessa suhteessa.

Yllämainitun ehdotuksen toteuttamiseksi on Kansakoulujohtokunta esittänyt että Valtuusto luovuttaisi alueen joka, kuten myötäliitetty asemapiirros osottaa, sijaitsee aivan lähellä Töölön ja Fredriksbergin välistä tietä, vastaten nykyistä n. s. Savilan aluetta ja ollen alaltaan noin 18,000 neliömetrin suuruinen. Vaikka paikka Rahatoimikamarin mielestä on varsin sopiva aijottua tarkotusta varten, on Kamari kuitenkin, siihen nähden että Kaupunginvaltuusto, käsitellessään Kamarin esitystä paikan myöntämisestä läheisellä Daalin alueella Lastenhoitoyhdistykselle lasten suojakodin rakentamista varten, ei katsonut voitavan sanottua aluetta suunnitellusta puistosta erottaa, arvellut olevan hankittava sekä Rakennuskonttorin että Puutarhalautakunnan lausunto asiassa, jotka myötä seuraavat. Rahennuskonttori huomauttaa, että kaupungin jakamattomasta alueesta ainoastaan Gumtähden säteritila tarjoi sopivia paikkoja puheenalaista tarkotusta varten. Kun nämät alueet kuitenkin ovat käytettävissä vasta vuoden 1908 lopusta, kun sitä vastoin Savilan aluetta voidaan välittömästi käyttää, näyttää tämä olevan seikka, joka ei saa jäädä huomioon ottamatta, joskin paikka puheenalaisia laitoksia varten, jotka ovat aijotut kestäämään pitemmän ajan, on valittava riippumatta mahdollisesti voimassa olevista vuokrasopimuksista, mutta on Rakennuskonttori siitä huolimatta yhtynyt kannattamaan ehdotusta. Kun tähän tulee lisäksi että mainitun laatuista laitosta ei voida katsoa yleiseen kansanpuistoon soveltumattomaksi tahi vähentävän tämän merkitystä, vaan,

kuten Rakennuskonttorikin huomauttaa, pikemmin on pidettävä miellyttävänä ja kasvattavana suurelle yleisölle, on Kamari katsonut olevan kannattaminen Kansakoulujohtokunnan ehdotusta tässäkin kohden, sitäkin suuremmalla syyllä kun Puutarhalautakuntakin lausunnossaan mitä lämpimimmin puoltaa tehtyä ehdotusta, etenkin tulevan koulupuutarhan paikkaan katsoen.

Puutarhan ja leikkikentän sekä tarvittavan työkaluvajan ja ulkokuoneen laittamisesta johtuvat kustannukset ovat, myötäliitetyn kustannusarvion mukaan, jonka on laatinut kaupunginpuutarhuri kaupungin vesijohtoinsinöörin ja avuksi kutsutun arkitehdin avulla, lasketut 21,822 markaksi 50 penniksi. Sen arvon, mitä puheenalainen maa-alue vastaa, on Kamari laskenut noin 100,000 markaksi, joka ei kuitenkaan ole otettava huomioon, koskahan ei kaupunki luovu alueesta, vaan ainoastaan käyttää sitä määrättyyn tarkotukseen pidättäen itselleen oikeuden, jos niin katsotaan tarpeelliseksi, ottaa alueen vastedes toiseen tarkotukseen. Mainitut kustannukset on Kansakoulujohtokunta katsonut olevan suoritettava muurarimestari Alex. Ärtin rahastosta kertyvillä korkovaroilla neljän vuoden aikana. Kun kuitenkin mainittu aika on näyttänyt Johtokunnasta pitkältä valmistuksiin, on se ehdottanut että Kaupunginvaltuusto, katsoen puheenaolevan koulupuutarhan suureen merkitykseen kunnan lapsille, Anniskeluyhtiön voittovaroista myöntäisi tarkotusta varten 5,000 markan suuruisen määrärahan yhden tai kahden vuoden ajaksi, jonka kautta laitos pääasiallisesti voitaisiin saada kuntoon lyhemmässä ajassa, kahden tahi kolmen vuoden kuluessa. Omasta puolestaan on Rahatoimikamari, jonka asiana ei ole antaa lausunto sanottujen voittovarojen jakamisesta, kuitenkin katsonut täytyvänsä esittää että voittovarojen jakamista varten asetettu valiokunta saisi toimekseen tehdä ehdotuksen, eikö kuluvan vuoden voittovaroista, jotka tulevat nousemaan melkoiseen määrään, voitaisi määrätä 10,000 markan suuruisen summa puheenalaista tarkotusta varten, koska Kansakoulujohtokunnan ehdotusta varojen myöntämisestä nyt jo tulevan vuoden voittovaroista ei voitane puoltaa.

Katsoen siihen mitä Rahatoimikamari edellä on ilmi lausunut, pyytää Rahatoimikamari nöyrästi esittää että Kaupunginvaltuusto päättäisi

että liikenevät korkovarot 100,000 markasta «Muurarimestari Alex. Ärtin rahastoa» käytettäisiin koulupuutarhan perustamiseksi kaupungin kansakoulujen oppilaita varten;

että mainitut korkovarot sittekin koulupuutarha on kuntoon saatettu, käytetään kustannusten suorittamiseksi koulupuutarhassa tarvittavasta opetuksesta, mutta että Kansakoulujohtokunnan mitä yksityiskohtiin tässä suhteessa tulee, on Valtuustolle annettava erityinen lausunto;

että maa-ala, suuruudeltaan 18,000 kuutiometriä, n. s. Savilan alueella, mikä ala on tarkemmin merkitty oheen liitettyyn asemapiirrokseen, luovutetaan koulupuutarhan perustamiseksi tätä varten laaditun piirustuksen mukaan ja että piirustukseen niin ikään merkitty leikki-paikka siihen vastedes perustetaan; sekä

*antaa Anniskeluyhtiön voittovarojen jakoa varten asetetulle valio-
kunnalle toimeksi ottaa harkittavakseen ja laatia Valtuustolle ehdotuksen,
eikä mainittua tarkotusta varten voitaisi vuoden voittovaroista määrätä
10,000 markan suuruinen summa.*

Muurarimestari Alex. Ärtin perilliset ovat yli mainitun summan lahjottaneet 10,000 markan suuruisen rahamäärän, joka on samassa rahastossa hoidettava. Sen käyttämisestä ovat lahjottajat säättäneet että «korko on kasvuutettava pääomaksi ja jätettävä aina sitä myöten kun se on kasvanut sopivaan määrään, Yhdistykselle «Taidetta kouluihin» käytettäväksi kaupungin kansakoulutalojen koristamiseksi seinämaalauksilla. Tämän lahjotuksen suhteen on Rahatoimikamari arvellut että kun korkomäärää, joka voidaan laskea 500 markaksi vuodessa, ei voida vuosittain sanotulle Yhdistykselle jättää, vaan on kasvuutettava ja käytettävä «sittetekun se on kasvanut sopivaan määrään,» tämä olisi tapahtuva viiden vuoden väliajoilla, jolloin laskeman mukaan Yhdistys voisi käyttää vähintään 2,500 markkaa sillä tavalla kuin lahjotuskirjeessä säädetään. Viimenmainittu summa onkin siksi suuri että etevämmiltäkin taiteilijoilta voidaan mainittua tarkotusta varten tehdä tilauksia. Jotta ei Yhdistys kuitenkaan yksipuolisella tahii kaupungin kansakouluille sopimattomalla tavalla käyttäisi varoja, lienee tarpeellista määrätä että Yhdistyksen on hankittava Kansakoulujohtokunnan lausunto aijotuista tilauksista ja sopimus tehtävä, ennenkuin lopullinen välipuhe tehdään. Rahatoimikamari saa näin ollen nöyrästi ehdottaa:

*että Rahatoimikamari valtuutetaan joka viides vuosi, laskettuna
viime tammikuun 1 p:stä määräämään maksettavaksi pääomaksi tehdyt
korkovarot Yhdistykselle «Taidetta kouluihin,» käytettäväksi, Kansakoulu-
johtokunnan kuultua, sillä tavalla kuin lahjotuskirjeessä säädetään.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
KANSAKOULUJEN
JOHTOKUNTA

Helsingissä,

Marraskuun 19 p:nä 1906.

Rahatoimikamarille.

N:o 65.

Lähetekirjelmässä viimekuluneen heinäkuun 12 p:ltä on Rahatoimikamari Kansakoulujohtokunnalle lausunnon antamista varten lähettänyt sekä erään neiti Olga Ärtin ja varatuomari Axel Ärtin Kaupunginvaltuustolle antaman lahjotuskirjan, jonka kautta Helsingin kaupungille lahjotettiin 115,000 markan suuruinen määrä, josta 110,000 markkaa on ajottu käytettäväksi kaupungin kansakoulujen ja niiden oppilaiden hyväksi, että myöskin Valtuuston tässä asiassa Rahatoimikamarille lähettämän kirjelmän. Sitte kun Johtokunta on ottanut selkoa lahjotuskirjan määräyksistä ja niitä silmälläpitäen käsitellyt tätä asiaa, on Johtokunnalla kunnia esittää seuraavaa:

Lahjotukseen, joka on hoidettava «Muurarimestari Alex. Ärtin rahaston» nimisenä, sisältyy 100,000 markan suuruinen määrä, jonka käyttämisestä lahjottajan lapset muun muassa ovat lausuneet, että se on tuleva niin monen kansakoululapsen hyväksi kuin mahdollista ja että he, tähän katsoen, ovat pitäneet tarkotuksen mukaisena, «että varat käytetään sopivan työskentelyn hankkimiseksi sellaisille kaupungin kansakoulujen oppilaille, joiden kesälomalla on pakko oleskella kaupungissa». Tässä lausunnossa on jo jonkinmoisella varmuudella säädetty, missä muodossa puheenalaiset korkovarot ovat tulevat kansakoulujen hyväksi; ja kunnalle annetun lahjan kautta, jonka käyttämisestä tämä on säädetty, voidaan niitä vakavia epäkohtia, jotka hyvin yleisesti vallitsevat kansakoululasten kesken kesäloman käyttämisessä, suuressakin määrässä vähentää.

Suurkaupungin elämä uhkaa lapsia lukuisilla viettelyksillä ja vaaroilla; varsinkin on näin laita, kun lapset toisaalta eivät ole säännöllisessä työssä ja toisaalta kotiolojen takia ovat vailla sitä alituista valvontaa ja hoitoa, jota he niin suuresti kaipaavat. Niin kauan kuin heillä on säännöllinen koulutyönsä ovat vaarat vähemmät, mutta varsinkin pitkinä lomaaikoina, jolloin tätä vastapainoa ei ole, houkuttelee suurkaupungin elämä lapsia helposti kaikenmoiseen pahaan ja totuttaa heitä laiskottelemiseen, josta on seurauksena haluttomuus järjestettyyn työhön ja villiintyminen. Kunkin syyslukukauden alussa sattuuakin säännöllisesti että melkoinen luku lapsia, jotka edellisen lukuvuoden kuluessa tarkkatuntoisesti ovat suorittaneet koulutyötänsä, jää pois; he ovat kesällä tottuneet toisellaiseen ajanviettoon kuin koulun järjestetty työ tarjoo.

Huolimatta siitä että luonnollisesti moni lapsi lähetetään vanhempain toimesta maalle ja kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys järjestämällä n. s. kesäsiirtoloita varoillaan, jotka sen pahempi ovat tässä suhteessa aivan liian niukkoja, koettaa hankkia

koulujen oppilaille tilaisuutta olemaan maalla, on kuitenkin suuri määrä kansakoululapsiamme kesälomalla pakotettu olemaan vailla maaelämän vahvistavaa ja kehittävää vaikutusta. Mutta kaupungissakin kesäaikaan oleskeleville lapsille voidaan hankkia hyödyllistä ja huvittavaa virkistystä ja järjestettyä työtä, joka tuottaa heille iloa ja hyödyllisiä tietoja. Puheenalainen lahjoitus tarjoaa runsasta tilaisuutta tähän.

Johtokunta katsoo olevansa ehdottomasti velvotettu esittämään että vuosittain käytettävänä olevat korot 100,000 markasta «Muurarimestari Alex. Ärt'in rahastoa» käytetään tarjoamaan mahdollisimman suuressa määrässä kansakoululapsille, joiden on pakko kesäaikaan oleskella kaupungissa, tilaisuutta etenkin puutarhan hoitoon ja järjestettyihin, opettajain ja opettajattarien johtamiin leikkeihin, mutta myöskin, mikäli mahdollista, erityisiin käsityö- ja veistokursseihin. Siihen katsoen että erityisen koulupuutarhan perustaminen on verrattain työlästä, ei ehdotusta aivan ensi vuosina voitane toteuttaa. Kuten näkyy myötäliitetystä kustannusarviosta, jonka eri osatot ovat kaupunginpuutarhurin, kaupungin vesijohtoinsinöörin ja erään tarkotusta varten kutsutun arkkitehdin laatimat, nousevat menot puutarhan ja leikkikentän sekä tarpeellisen työkaluvajan ja ulkokuoneen laittamisesta 21,822 markkaan 50 penniin. Kun kuitenkin leikkikentän järjestäminen voisi lykkääntyä toistaiseksi ja äsken mainitusta summasta niin muodoin voidaan vähentää 2,700 markkaa, on 19,122 markan suuruinen meno tarpeen, ennenkuin koko ehdotus lasten kesätöistä ja heidän järjestetyistä leikeistään saadaan toteutetuksi. Jos näiden kustannusten korvaamiseksi käytettäisiin ainoastaan lahjoitusrahaston korkovaroja, on pakko suorittaa perustamistöitä vähintään neljän vuoden kuluessa. Mutta Johtokunta on ajatellut mahdolliseksi, että Valtuusto, katsoen puheenalaisen koulupuutarhan suureen merkitykseen kunnan lasten kasvatuksessa, ehkä voisi Anniskeluyhtiön voittovaroista myöntää tarkotusta varten 5,000 markkaa yhden tai kahden vuoden ajaksi, jonka kautta laitos voitaisiin saada pääkohdiltaan kuntoon kolmen tai kahden vuoden kuluessa.

Se alue, jonka Johtokunta katsoo parhaiten voitavan käyttää mainittua tarkotusta varten, sijaitsee aivan lähellä Töölön ja Fredriksbergin välistä tietä ja käsittää likipitään n. s. Savilan alueen. Se sijaitsee verrattain vähäliikenteisessä seudussa ja on hyvin suojattuna pohjoista vastaan. Se tarjoa sitäpaitsi mahdollisuutta vastaisuudessa, kun tämä käy päinsä, laajentamaan puutarhaa pohjoiseen Daalin alueeseen päin. Varsin edullinen on tämä paikka senkin puolesta, että se sijaitsee lähellä tekeillä olevaa suurta urheilukenttää Eläintarhassa, missä lapsilla ennen pitkää on tilaisuutta järjestettyihin leikkeihin. Joskin paikka on jossain määrin syrjässä kaupungista, on kuitenkin matka sinne Kallion etukaupungista, jossa hyvin suuri osa kansakoulujen oppilaista asuu, verrattain lyhyt, ja joka tapauksessa on huomiota pantava siihen että on vaikeata lähempänä saada sellainen paikka, joka on vilkkaammalta liikenteeltä rauhassa ja mikäli mahdollista suojassa ja jonka arvo kaupungille ei ole varsin suuri. Huomioon otettava on myöskin, että koulupuutarha ja leikkikenttä, semmoisina kuin ne myötäliitettyssä suunnitelmassa ovat merkittyinä, eivät vähintäkään häiritse aijottua suunnitelmaa vastaisia Eläintarhassa tehtäviä järjestelyitä varten. Puutarhalaitoksen ehdotusta laadit-

taessa on näet myös otettu huomioon se ehdotus Eläintarhan järjestelyksi, jonka Puutarhalautakunta äskettäin on tehnyt. Johtokunta katsoo olevansa velvollinen tässä yhteydessä kiitollisuudella huomauttamaan siitä harrastuksesta ja uupumattomuudesta, jota kaupunginpuutarhuri herra S. Olsson on tässä asiassa osottanut, laatiessaan tähän myötä liitetyn piirustuksen koulupuutarhaksi ja leikkikentäksi. Seikka, joka sekkin on vaikuttanut siihen ehdotukseen, jonka Johtokunta täten kunnioittavasti jättää Rahatoimikamarille, on että eräs kansakoulujen opettajista, veistonjohtaja I. Vihlman, lahjottajan lasten tehdystä esityksestä myöntämän matkaapurahan avulla on päässyt viime kesänä tutustumaan tämänlaatuisiin laitoksiin eri seuduissa Tanskassa, Saksassa ja Itä-vallassa ja on siten yksityiskohtaisesti voinut perehtyä niiden perustamiseen ja hoitoon.

Valaistakseen lasten toimintaa koulupuutarhassa ja siitä näille johtuvaa epäilemättä hyötyä pyytää Johtokunta esittää seuraavaa. Kevätlukukauden lopussa laativat opettajat ja opettajattaret luetteloja niistä oppilaista, joita ei vanhempain toimesta lähetetä maalle ja jotka eivät myöskään voi päästä kesäsiirtoloihin, mutta selittävät haluavansa harjottaa puutarhatyötä. Kullekin niistä lapsista, joiden ensi sijassa katsotaan olevan pääseminen tähän työhön osallisiksi, jätetään yksi niistä 2 m² suuruisista, 800:sta palstasta, joihin puutarha nykyisessä suunnittelussaan on jaettuna. Erityisesti tätä varten palkattujen opettajien ja opettajattarien johdolla ja valvonnan alla saavat oppilaat muokata palstansa maata, kylvää ja istuttaa siihen koriste-, juuri- ja muita tarkotukseen sopivia kasveja. Kesän kuluessa kastaa ja perkaa kukin lapsi palstaansa, hoitaa sitä muuten ja käyttää täysin vapaasti sitä satoa joka siitä korjataan. Mutta puutarha ei käsitä ainoastaan näitä lapsille ajottuja palstoja, vaan sisältää myös vähäisempiä aloja, joihin on istutettu ryhmiä erityisiä näytekasveja. Siten on siinä ryhmiä hedelmäpuita, marjapensaita, vilja-, rehu- ja koristekasveja, myrkyllisiä ja rohdoskasveja y. m. sekä pienempi lammikko yleisimpine vesikasveineen ja muutamane vesieläimineen. Puutarhan ympäri istutetaan puita ja otetaan siinä huomioon että kaikki meidän maassamme kasvavat lajit tulevat siinä edustetuiksi. Kaiken tämän hoitoon tulevat lapset ottamaan osaa sekä toimittamaan ylipäänsä, kun maa on saatettu kuntoon, johdon alaisina puutarhan hoidon. Tämän järjestelyn kautta eivät lapset ainoastaan tule olemaan hyödyllisessä ja hupaisessa työssä, vaan he oppivat myös panemaan arvoa sievyyteen ja järjestykseen sekä tutustuvat kasviston elämään, mikä yleensä suurkaupungin lapsille on varsin vierasta.

Mutta lasten joutoaika kesällä ei voi kuluu yksinomaan tähän. Johtokunta on senvuoksi sitä mieltä että koulupuutarhan kuntoon saatua osa lahjotuksen vuotuisista korkovaroista olisi käytettävä tilaisuuden hankkimiseksi lapsille järjestettyihin leikkeihin, joita tätä varten palkatut opettajat ja opettajattaret johtaisivat, sekä myöskin mikäli mahdollista erilaatuisiin käsityökurssiin, joita olisi pääasiallisesti pidettävä muutamain kansakoulujen veistosaleissa. Kun tilaisuutta vastaisuudessa on tarjona, olisi piirustukseen otettu leikkikenttään kuntoon saatettava, joten oppilaat saisivat koulupuutarhan välittömässä läheisyydessä heille itselleen erityisesti varatun kentän; tämä oli suuriarvoinen varsinkin pienemmille lapsille leikkejä järjestettäessä. Mutta kuten jo aika-

semmin huomautettiin, tarjottaisiin lapsille ensi sijassa tilaisuutta määräaikoina leikkimään Eläintarhan suurella urheilukentällä, johon matka koulupuutarhasta on vain noin 400 metriä. Mitä tulee ehdotukseen käsityökurssien järjestämisestä, johon yllä viitattiin, pyytää Johtokunta ainoastaan lausua, että kurssit ensi sijassa tulisivat käsittämään sellaista veistoa, mikä ei sisälly koulujen oppisuunnitelmaan. Sellainen työskentely olisi epäilemättä arvokas osa niistä kesätöistä, joiden järjestämisen puheenalainen lahjotus on tehnyt mahdolliseksi. Lahjotuksen vuotuisten korkovarojen käytännöstä saanee Johtokunta vastedes ehdottaa yksityiskohtia, sittenkun koulupuutarha on kuntoon laitettu ja suunniteltua kesätöitä suuremmassa tahi vähemmässä määrässä on voitu aloittaa.

Johtokunta rohkenee olla vakuutettuna siitä että se ehdotus, joka tässä edellä yleispiirtein on esitetty, on toteutettuna osottautuva tuottavan lapsille, heidän kasvatukselleen ja terveydelleen ilahuttavia seurauksia. Se on omiaan tekemään kesäloman pienokaisille, joiden on pakko oleskella kaupungissa, vahvistavan virkistyksen ja iloisen työskentelyn ajaksi.

Sen perusteella mitä Johtokunnalla on ollut kunnia esittää, rohkenee Johtokunta ehdottaa, että Rahatoimikamari Herroille Valtuusmiehille puoltaisi

että liikenevät korkovarot 100,000 markasta «Muurarimestari Alex. Ärtin rahastoa» saataisiin lähinnä seuraavina neljänä, kolmena tahi kahtena vuotena käyttää koulupuutarhan järjestämiseksi kaupungin kansakoulujen oppilaille;

että mainitut korkovarot, sittekun koulupuutarha on kuntoon laitettu, käytettäisiin ensi sijassa niiden opettajien ja opettajattarien palkkaamiseksi, jotka ottavat valvoakseen ja johtaakseen oppilaiden töitä puutarhassa, heidän leikkejään ja käsitöitään kesälomalla, mutta että Johtokunta mitä tulee yksityiskohtiin tässä suhteessa saisi tilaisuutta myöhemmin antaa lausuntonsa; sekä

että lahjotusvarojen käyttämistä koskevan ehdotuksen toteuttamiseksi tasaluvin 18,000 m² suuruinen ala n. s. Savilan alueella luovutettaisiin ja että siihen saataisiin järjestää koulupuutarha tätä varten laadittujen piirustusten mukaan ja että vastedes siihen niinkään piirustuksiin otettu leikkikenttä saataisiin laittaa.

Johtokunnan vaihtoehtoinen ehdotus, koskien vuosien lukua, jona lahjotuksen korkovarot käytettäisiin koulupuutarhan kuntoon panemiseen, riippuu siitä, myöntävätkö Kaupunginvaltuusmiehet avustukseksi tähän työhön Anniskeluyhtiön voittovaroista ensitulevaksi ja seuraavaksi vuodeksi yllämainitun 5,000 markan määrärahan.

Vielä ovat muurarimestari Alex. Ärtin perilliset lahjottaneet kansakouluja varten 10,000 markan suuruisen summan, joka myöskin on samassa rahastossa hoidettava ja jonka käyttämisestä on säädetty että korko «on kasvuutettava ja jätettävä, aina sitä myöten kun se on kasvanut sopivaan määrään, Yhdistykselle «Taidetta kouluihin» käytettäväksi kaupungin kansakoulutalojen koristamiseksi seinämaalauksilla». Että tämäkin osa lahjotusta on lisäävä lasten huvia ja iloa sekä osaltaan helpottava kansakoulujen kasvattavaa työtä, on ilmeistä. Johtokunta rohkenee ehdottaa, että Rahatoimikamari näiden 10,000 markan käyttämisestä esittäisi Valtuustolle:

että pääomaksi kasvuutetut korkovarot joka neljäs tahi viides vuosi jätettäisiin Yhdistyksellä «Taidetta kouluihin» käytettäväksi, Kansakoulujohtokunnan kuultua, sillä tavalla kuin lahjotuskirjeessä säädetään.

Kaupunginvaltuuston Rahatoimikamarille lähettämä tätä asiaa koskeva kirjelmä palautetaan tämän ohessa; lahjotusasiakirja on aikasemmin pyynnöstä jätetty kaupungin Rahatoimikonttorille.

Tätä kirjelmää seuraa kaksi liitettä.

Kansakoulujen johtokunnan puolesta:

W. Pipping.

Ernst Baeckman.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI

Helsinki,

Joulukuun 17 p:nä 1906.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 168.

Vaadituksi lausunnoksi siitä, eikö muuta paikkaa, kuin Kansakoulujohtokunnan ehdottamaa Savilassa voitaisi antaa suunniteltua koulupuutarhaa varten, pyytää Rakennuskonttori nöyrästi ilmoittaa, että Kaupungin jakamattomasta alueesta ainoastaan Gumtähden säteritila tarjoisi sopivan paikan puheenalaista tarkotusta varten, mutta että nämät alueet tulevat käytettäviksi vasta 1908 vuoden lopusta, jota vastoin Kansakoulujohtokunnan ehdottama paikka Savilassa on välittömästi käytettävänä.

Konttorin mielipide on kuitenkin että paikka puheenalaisille laitoksille, jotka epäilemättä ovat aijotut ylläpidettäväksi pitemmän ajan, on valittava riippumatta mahdollisesti voimassa olevista vuokrasopimuksista, mutta ottamalla huomioon, että laitokselle määrätään, kuten epäilemättä vaaditaankin, paikka, joka ei ole aivan syrjässä. Tähän katsoen ja kun kansakoulujen oppilaista suuri enemmistö asuu niissä kortteleissa, jotka melkein kaikilta puolilta ympäröivät Eläintarhaa, ei Konttori katso voivansa olla puoltamatta Kansakoulujohtokunnan ehdotusta, etenkin kun mainitun laatuista laitosta ei voida katsoa soveltumattomaksi yhdistämään yleiseen kansanpuistoon tahi vähentävän sen merkitystä vaan on pikemmin katsottava olevan miellyttävää ja kasvattavaa laatua suurelle yleisölle, mikä seikka, Konttorin käsityksen mukaan, olisi varsin sopiva puheenalaisille laitoksille ja niiden vastaiselle kehitykselle.

Lähetekirjat palautetaan tämän ohessa.

G. Idström.

HELSINGIN KAUPUNGIN
PUUTARHALAUTAKUNTA.

Tammikuun 25 p:nä 1907.

N:o 6.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Saatuaan äskenkuluneen Joulukuun 20 p:nä päivätyllä lähetekirjeellä toimeksi antaa lausunnon kysymyksessä, joka koskee kansakoulupuutarhan perustamista Eläintarhan puistoalueelle saa Puutarhalautakunta, palauttamalla läheteasiakirjat, kunnioittaen huomauttaa: että Kansakoulujohtokunnan yhdessä Kaupunginpuutarhurin kanssa ehdottama tulevan koulupuutarhan paikka on, asemaan katsoen, Lautakunnan käsityksen mukaan varsin sopiva; ja että ehdotetut järjestelyt mikäli asiakirjoihin liitetystä asemapiirroksesta ilmenee, eivät vaikuta häiritsevästi Eläintarhan järjestelyä koskevaan ehdotukseen otettuihin liikeväyliin ja muihin suunnitelmiin.

Tähän katsoen saa Lautakunta, joka täysin kannattaa Kansakoulujohtokunnan esittämiä näkökohtia tässä kysymyksessä, mitä lämpimimmin puoltaa koulupuutarhan sijoittamista puheenalaiselle paikalle.

Puutarhalautakunnan puolesta:

R. F. v. Willebrand.

John Ugglä.

Helsingin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille.

Lyhennysote.

Hartaasti kiintyneenä synnyinpaikkaansa, Helsingin kaupunkiin, jossa hän myös vietti koko elämänsä, halusi isävainajamme Muurarimestari Alex. Ärt jo pitkistä ajoista käyttää osan täällä kootusta omaisuudestaan yleishyödylliseen tarkotukseen. Erinäiset seikat estivät kuitenkin häntä eläissään toteuttamasta tätä aijetta. Sen sijaan antoi hän

meille lapsilleen toimeksi kuolemansa jälkeen jättää Helsingin kunnalle vähintään sata-tuhatta markkaa, lausuen ainoastaan toivomuksen, että pääoman vuotuinen korko, siitä vähennettynä puoli prosenttia, mikä oli pantava lahjoitettuun määrään, oli käytettävä työläisluokan hyväksi, sen väestönluokan, josta hän itse oli lähtenyt, ja joka on ollut hänelle niin hyväksi avuksi hänen toiminnassaan, kuitenkin siten että lähinnä sen lapset pääsisivät siitä osallisiksi.

Kun meidän nyt on ollut täytettävä tämän meidän isämme tahto on meillä ollut se silmämäärä että lahjotetut varat tulisivat suorastaan lasten itsensä hyväksi ja samalla hyödyttäisivät niin monta heistä kuin mahdollista.

Tämä tarkoitus näyttää meistä olevan parhaiten saavutettavissa siten että *varat käytetään sopivan virkistykseen ja toiminnan hankkimiseksi niille kaupungin kansakoulujen oppilaille, jotka kesäaikaan ovat pakotetut oleskelemaan kaupungissa.*

Me pyydämme senvuoksi kunnioittavimmin saada täten jättää Herroille Kaupunginvaltuusmiehille satatuhatta markkaa hoidettavaksi «Muurarimestari Alex. Ärtin rahaston» nimellä; ja ovat Herrat Kaupunginvaltuusmiehet oikeutetut, kuultuaan kansakoulujohtokunnan mieltä, määräämään sen osan vuotuista korkoa käyttämisestä yllämainitulla tavalla, mikä ei panna pääomaan.

Edelleen jätämme, samassa rahastossa hoidettavaksi, viisitoista tuhatta markkaa. Niiden rahojen korolla menetellään siten, että korko viidestä tuhannesta markasta vuosittain maksetaan yhdistykselle «Maitotilkka» käytettäväksi yhdistyksen tarkoitukseen tahi jos tämä yhdistys lopettaisi toimintansa, toiselle samanlaatuisessa tarkoituksessa toimivalle yhdistykselle; kymmenentuhannen markan korko *tehdään pääomaksi ja jätetään kun ne ovat kasvaneet sopivaan määrään*, Yhdistykselle «Taidetta kouluihin» käytettäväksi kaupungin kansakoulutalojen koristamiseksi seinämaalauksilla.

Helsingissä kesäkuun 11 p:nä 1906.

Olga Ärt.

Axel Ärt.

Liite N:o 2.

Kustannusehdotus koulupuutarhan ja leikkikentän perustamisesta Helsingin kaupungin kansakoulujen oppilaille n. s. Savilan alueella.

Käytävään järjestely	2,378 m ²	à 1: 50	3,567: —	
Leikkikentän järjestely	1,800 m ²	à 1: 50	2,500: —	
Lammikon kaivaminen	227 m ³	à 1: —	227: —	
Maan valmistelu	6,993 m ²	à —: 50	3,496: 50	
Saviputkista tehty rumpu	220 m	à 6: 50	1,430: —	
Kivistä tehtyjä salaojia	1,000 m	à 2: —	2,000: —	
Viemärikaivoja	4 kpl.	à 75: —	300: —	
Mädänneen lannan ostaminen	350 m ³	à 5: —	1,750: —	
Käytävähiekan ostaminen	10 m ³	à 5: —	50: —	
Erinäisiä työ kustannuksia ja vartioiminen	—	—	2,552: —	18,072: 50
550 m 5 mm:n johtoverkkoa, tehty valinraudasta		à 5: 50	3,025: —	
Yhdistäminen pääputkeen ja vesimittarikaivo			200: —	
5 kpl. yksinkertaisia vedenotto paikkoja			50: —	
Johdon tyhjentämistä varten talvisaikaan tarvittavat laitteet			125: —	3,400: —
Pienemmän työkaluvajan ja ulkokuoneen laittaminen				350: —
				<u>Yhteensä Smk 21,822: 50</u>

Förslag till Folkskoleträdgård

Djurgården

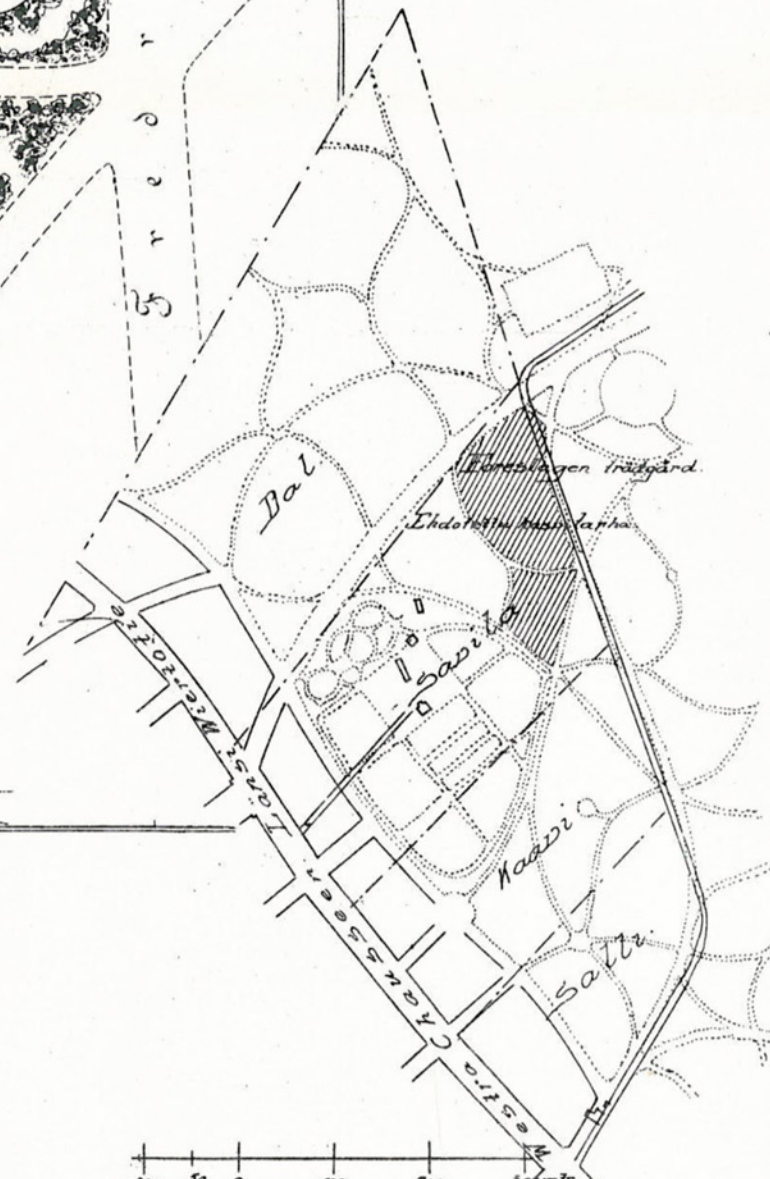
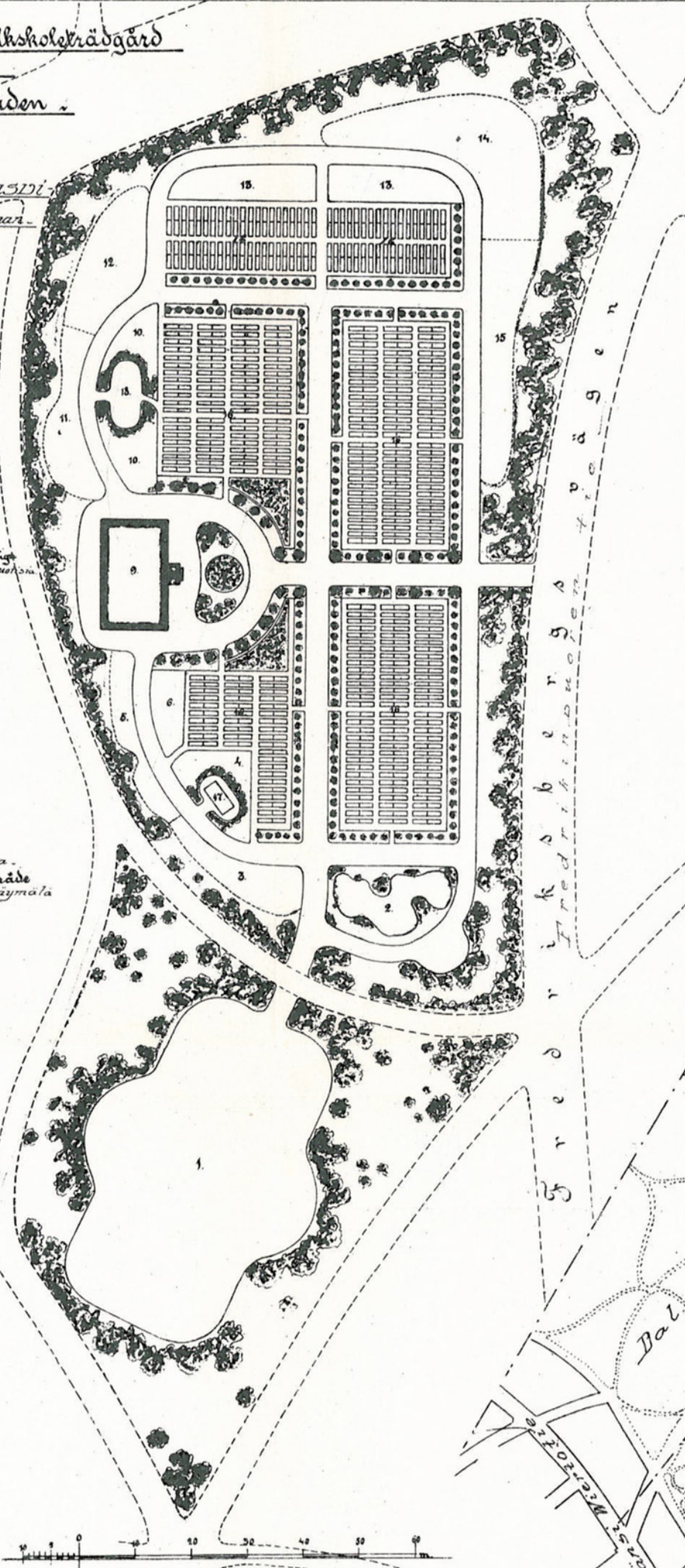
Ehdotus

Mansakoulujen kasvit-
kentäksi Etelästä

Förklaring

Selitys

- 1 Leikplan
Risakenttä.
- 2 Dam
Lammikko.
- 3 Medicinalväxter
Lääkekasvia.
- 4 Giftiga växter
Myrkyllisiä kasvia.
- 5 Perenna växter
Perenna kasvia.
- 6 Blommandeväxter, ettårig
Nukkivärskasvia, yksivuorokk.
- 7 Färskor
Metsäruusuja.
- 8 Fruktträd
Hedelmäpuita.
- 9 Slöjdstuga
Veistötupa.
- 10 Jordgubbar
Hyötymansikoita.
- 11 Olika sädesslag
Eri viljalajia.
- 12 ☉
- 13 Trädskola
Puuntaimia.
- 14 Foderväxter
Rehukasvia.
- 15 ☉
- 16 Elevernas parceller
Oppiäidien palttoja.
- 17 Materialbod och affråde
Varasto huone ja käymälä.
- 18 Högpost
Lantaunkio.
- 19 Bärbuskar
Marja pensaita.

Valiokunnanmietintö ynnä ehdotus rakennusjärjestykseksi 13, 14 ja 15 kaupunginosalle.

Päätöksellään 31 päivältä maaliskuuta 1903 ovat Kaupunginvaltuusmiehet antaneet allekirjottaneiden tehtäväksi laatia ehdotuksen rakennusjärjestykseksi n. k. Töölön alueelle, joka syyskuussa 1906 vahvistetun kaupungin asemakaavan mukaan käsittää Helsingin kaupungin 13, 14 ja 15 kaupunginosan.

Vaikka valiokunta onkin käsittänyt, että mainittu tehtävä on ollut laadultaan kiireellinen ja vaikka valiokunta sen vuoksi, mikäli sen jäsenille on ollut mahdollista, on jouduttanut tehtävän täyttämistä, ovat kuitenkin muut tärkeät työt sekä suuresti myöskin se seikka, että valiokunnan on ollut vaikea saada sopivaa sihteeriä, estäneet valiokuntaa aikaisemmin kuin nyt on tapahtunut loppuun suorittamasta kyseessä olevaa työtä.

Kun Valtuusmiehet päätöksellään 23 päivältä toukokuuta 1905 ovat asettaneet erityisen valiokunnan uudestaan laatimaan kaupungin yleistä rakennusjärjestystä 3 päivältä toukokuuta 1895, joka siinä uudessa muodossaan, minkä se vastedes tulee saamaan, ainakin pääkohdissaan koskenee kaupunkia kokonaisuudessaan, on valiokunta katsonut olevan syytä tässä esittää ehdotuksia ainoastaan sellaisten yleisen rakennusjärjestyksen määräysten muuttamiseksi, jotka eivät sovellu kyseessä oleville uusille kaupunginosille, ja sellaisiksi kokonaan uusiksi määräyksiksi, joita näiden kaupunginosien asema ja jako sekä niille sopivimmaksi katsottu rakennustapa vaativat. Oheeniittäen ehdotukset näiksi muutoksiksi ja lisäyksiksi, joita on katsottu tarpeellisiksi nyt voimassa olevaan kaupungin yleiseen rakennusjärjestykseen, huomauttaa valiokunta niihin nähden erityisesti seuraavista asioista:

Tärkeimpiin yleisessä rakennusjärjestyksessä oleviin määräyksiin, jotka valiokunnan mielestä eivät sovellu kyseessä oleville kaupunginosille, kuuluvat säädökset luvallisesta rakennustiheydestä, s. t. s. tonttien pintaalasta ja siitä, kuinka korkeita rakennuksia niille on lupa rakentaa, mitkä säädökset ovat erittäin tärkeitä sekä terveydelliseltä että taloudelliselta kannalta katsoen. Tontinarvojen nopea kohoaminen, joka alkoi jo 1880-luvun alussa, antoi viranomaisille aiheutta vuoden 1895 yleistä rakennusjärjestystä laatiessaan siihen, osaksi vastoin Kaupunginvaltuuston

päätöstä ottamaan määräyksiä, jotka tekivät mahdolliseksi paljon tiheämmän rakennustavan kuin siihen asti yleensä oli käytetty ja joita, terveydelliseltä kannalta katsoen, voi meidän pohjoisella leveysasteellamme puolustaa. Kun tontinarvo kieltämättä on suorassa suhteessa siihen tuloon, jonka tontista voi saada, ja tämä tulo taas luonnollisesti riippuu huoneiden ja huoneustojen lukumäärästä, joita tontille voidaan saada, niin selviää jo tästä, että näiden uusien kaupunginosien tonttien arvoihin tulevat tuntuvasti vaikuttamaan ne määräykset, jotka järjestävät näiden kaupunginosien rakennustiheyden. Valiokunnan mielestä ei kuitenkaan tarvitse pelätä, että uusien kaupunginosien tonttien arvot painuisivat erityisesti alhaisiksi ja kaupungin taloudelle epäedullisiksi niiden määräysten johdosta, joita valiokunta tässä suhteessa on katsonut olevan syytä puoltaa. Päinvastoin on odotettavana, että väestön lisääntyminen sekä yhdessä sen kanssa kaupunginaseman vähitellen tapahtuva laajeneminen yhä kauemmaksi, kuten tähänkin asti, vaikuttaa, että tontinarvot kohoavat, vaikka hitaastikin.

Monista eri tavoista, joita käytetään rakennustiheyden järjestämiseksi rakennusjärjestyksen määräysten avulla, on valiokunta valinnut sen, joka siitä on näyttänyt yksinkertaisimmalta ja samalla tehokkaimmalta, s. t. s. määräykset, joiden perustana on valokulma tai, käyttäkäsemme toisia sanoja, rakennuksen korkeuden suhde sen edessä olevaan vapaaseen alaan. Valiokunta on ehdotuksillaan mikäli mahdollista tahtonut hankkia yhtä runsaasti valoa ja ilmaa pihamaalle antaviin huoneisiin kuin kadulle päin oleviinkin. Koska sellaiset kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen sallimat pihamaat, joita ympäröivät rakennukset joka taholta, ovat sekä pihalle antavien huoneiden valaistukseen että myöskin raittiin ilman saantiin nähden erittäin epäterveellisiä, on laadittu sellaiset määräykset, että kapeimpiin kortteleihin saa rakentaa ainoastaan niiden kadunpuolisille ulkosyrjille, jota vastoin pihalle on lupa rakentaa ainoastaan sellaisissa kortteleissa, jotka ovat niin syviä että valo voi piharakennuksen katon yli vapaasti päästä katurakennuksen huoneisiin ja päinvastoin. Se seikka, että hevosten ja vaunujen pitäminen kaupungissa yhä vähenee, tekee, samoin kuin vesiklosettien käytäntöön ottaminen, erityisten ulkokuoneiden tarpeen meidän päivinämme vähemmän tuntuvaksi. Sitä vastoin tarjoisivat nämät yhtenäiset vapaat pihamaat, joita yllä kuvattu rakennustapa synnyttää, erinomaisia tilaisuuksia pienten istutusten, leikkikenttien y. m. s. järjestämiseen itse kortteleihin.

Asemakaavassa, joka on niin epäsäännöllinen kuin kyseessä olevien kaupunginosien, vaatii tällainen rakennustapa kuitenkin asemakaavan jatkuvaa yksityiskohtaista valmistelua. Valiokunta on nimittäin ajatellut, että olisi välttämätöntä kortteli korttelilta määritellä ja vahvistaa n. k. sisäiset rakennusrajat, samoin kuin tonttien sisäosiin mahdollisesti sallittavien rakennusten rajat, ennen kuin tontteja myydään ja että kaikki nämä tonteille tarpeelliseksi katsotut yksityiskohtaiset määräykset merkitään sekä tonttikirjaan että tonteista annettaviin kauppakirjoihin ja niitä seuraaviin tonttikarttoihin. Tällaista asemakaavan yksityiskohtaista valmistelua

vaatii toinenkin seikka. Kun näissä kaupunginosissa on hyvin jyrkkiä ja epäsäännöllisiä rinteitä, niin voisi toisin paikoin sattua, että jos korttelin eteläisellä puolella olevat rakennukset ovat ylhäällä rinteiden harjalla, ne voivat kokonaan peittää valon saman korttelin pohjoispuolella ja laaksossa olevilta rakennuksilta. Siten on tarpeellista erityisillä määräyksillä vähentää ensiksi mainittujen rakennusten korkeutta niin paljon, että viimeksi mainitut saavat tarpeeksi valoa. Tämä menettelytapa ei suinkaan ole mitenkään tavaton ja sitä onkin, vaikka toisesta syystä, kaupungissa aikaisemmin käytetty.

Mitä sitten tulee siihen kysymykseen, millä tavalla yllä mainitut sisäiset rakennusrajat ja rakennusten korkeus sopivimmin olisi määrättävä, on valiokunnan jäsenten enemmistö tosin ollut sitä mieltä, että sen voisi parhaiten tehdä erityinen rakennuslautakunta. Mutta kun Kaupunginvaltuusto ei vielä ole hyväksynyt ehdotusta tällaisen lautakunnan asettamisesta, olisi kaupungin rakennuskonttorille annettava tehtäväksi, sitä myöten kuin tonttien kysyntä sitä vaatii, laatia ja Kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi antaa tarpeelliset yksityiskohtaiset asemakaavat korkeusmittoineen ja ehdotukset myyntiehdoin.

Valiokunta on edelleen ollut sitä mieltä, että kun tonttien kysyntä pieniä ja varsinkin yhdenperheentaloja varten yhä kasvaa, olisi kaupungin asemakaavaan varattava tontteja sellaisille taloille ja erityisesti myöskin puutaloille. Valiokunnan mielestä on tarpeen, että tonttijakoa sellaisissa kortteleissa, jotka ovat aijotut yhdenperheentaloille, osaksi olisi muutettava, niin että tontit tulisivat pienemmiksi, ja olisi tämänkin tarpeen tyydyttämiseksi käytettävä yllä esitettyä yksityiskohtaista asemakaavan valmistelua. Niihin kortteleihin, jotka Kaupunginvaltuusmiehet määräävät tähän tarkotukseen käytettäväksi, voitaisiin muuttamatta sovelluttaa vanhemman kaupungin asemakaavan korttelien N:rot 180, 182, 183 ja 185 rakennusjärjestyksestä. Mitä taas tulee tontteihin, joille on tarkotus aluksi rakentaa puutaloja, niin olisi, kadun perustamis- ja ylläpitokustannusten vähentämiseksi, aluksi ainoastaan osa, esim. 10 tai 12 metrin leveältä, näiden korttelien editse kulkevia katuja järjestettävä ja loppuosa toistaiseksi annettava katujen auringonpuolella olevien tonttien omistajain käytettäväksi puutarhamaana, velvottaen nämät omistajat pitämään saamansa alueen aidattuna ja siististi, joskin yksinkertaisesti, istutettuna ja pidättäen kaupungille oikeuden, milloin se haluaa, ottaa haltuunsa ja kaduksi tasottaa sanottuun alueen, jolloin kadun ylläpitokustannukset tavallisella tavalla siirtyvät tontinomistajille. Mutta koska on odotettavissa että näidenkin tonttien arvo, joille siis nyt aluksi olisi rakennettava vain puutaloja, aikaa myöten kohoaa niin, että niille ehdottomasti on rakennettava kivi- ja ennen kaikkea korkeampia taloja, katsoo valiokunta, että nämä tontit olisivat annettavat ainoastaan arenille esim. 50 vuoden ajaksi, myöntäen kuitenkin omistajalle oikeuden — jos hän sitä haluaa — uuden arvioimisen pidettyä ilman huutokauppaa lunastaa maan ja rakentaa sille samojen määräysten mukaan, jotka ovat voimassa näiden kaupunginosien muihin tontteihin nähden.

Mitä lopuksi tulee huvilakortteleihin näissä kaupunginosissa, on valiokunta ollut sitä mieltä, että niihin olisi sovellettava sama rakennusjärjestys, jonka Kaupunginvaltuusmiehet näinä päivinä vahvistanevat kuudennen kaupunginosan huvilaalueelle.

Helsingissä, huhtikuulla 1907.

Gustaf Nyström.

E. Öhman

(Ei ollut läsnä mietintöä tarkastottaessa).

Emil Sonck.

R. Björnberg.

W. F. Heimbürger.

Ehdotus rakennusjärjestykseksi Helsingin kaupungin kolmannelletoista, neljännelletoista ja viidennelletoista kaupunginosalle.

Helsingin kaupungin kolmastoista, neljästoista ja viidestoista kaupunginosa rakennetaan sanotuille kaupunginosille vahvistetun asema-kaavan sekä kaupungille 3 päivänä toukokuuta 1895 annetun yleisen rakennusjärjestyksen määräysten mukaan noudattaen alempana säädettyjä poikkeuksia sanotusta rakennusjärjestyksestä:

1 §.

28 §. Ajoportti olkoon, Maistraatin asiaa harkittua, lupa laittaa yhteinen kahdelle tai useammalle tontille, kuitenkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti ja merkittävä Maistraatin pöytäkirjaan sekä kaupungin tonttikirjaan.

Muu ajoportti tai läpikäytävä, josta yleisen rakennusjärjestyksen 28 §:ssä mainitaan, ei ole tarpeellinen.

2 §.

29 §. Jos tontti on rakennettavaksi lunastettu, on tontille kahden vuoden kuluessa siitä, kuin tontti on vastaan otettu, rakennettava katua tai yleistä paikkaa vasten vähintään puolet sitä alaa, mitä sille en rakennuspinnaksi myönnetty, uhalla, kuin yleisen rakennusjärjestyksen 29 §:ssä sanotaan.

Sama olkoon laki, jos tontilla löytyvät rakennukset ovat hävinneet tulipalon kautta tai muuten tai jos ne poismuutetaan.

3 §.

30 §. Seuraaville tonteille saa rakentaa taloja ainoastaan tulenkestävästä aineesta:
a) kaikille tonteille kolmannessatoista kaupunginosassa;

b) niille neljänentoista kaupunginosan tonteille, jotka ovat etelään Adlercreutzin- ja Runeberginkaduista sekä näiden katujen ja Läntisen Viertotien varrella; sekä

c) viidennentoista kaupunginosan Läntisen Viertotien varrella oleville tonteille.

4 §.

Pajaa, työhuonetta tai muuta laitosta, joka on tulenvaarallinen tai joka 32—35 §§. savun tai synnyttämänsä melun takia taikka muusta syystä on lähellä asujille haitallinen, ei saa kyseessä oleviin kaupunginosiin perustaa.

5 §.

Rakennusta, jota ei ole tehty tulenkestävästä aineesta, älköön rakennettako 37 §. neljää (4) metriä lähemmäksi rajatonttia, älköönkä myöskään rakennettako sellaista rakennusta kahdeksaa (8) metriä lähemmäksi toista samanlaatuista ainetta olevaa rakennusta.

6 §.

Jos jostakin tontista on sitä lunastettaessa tai muutoin erityisesti määrätty, 39—47 §§. että suurempi osa tonttia on jätettävä rakentamatta tai että sille on rakennettava matalampia rakennuksia kuin yleensä on sallittu, tai jos tontin omistaja on tontin rakentamiseen nähden erityisesti sitoutunut johonkin muuhun, pysyköön se voimassaan myöskin tontin uutta omistajaa vastaan; kuitenkin on sellainen määräys merkittävä tonttikirjaan.

7 §.

Kadun tai avoimen paikan äärellä oleva rakennus olkoon korkeintaan kahdeksantoista (18) metriä korkea, laskettuna katukäytävän pinnasta ylimmän kerroksen tai, missä ullakkokerros löytyy, tämän vuoliaiskerroksen yläreunaan. Kaltevalla maalla määrää keskikorkeus. 47 §.

Katonaluskehän räystääraja ei saa nousta korkeammalle kuin sanottu keskikorkeus, eikä mikään katon osa, lukuunottamatta savupiippuja ja palomuureja, kohota yli sen tason, joka sanotun korkeusrajan kautta kulkee neljäkymmenen viiden (45) asteen kulmassa vaakasuoraa tasoa vastaan.

Mitä nyt on sanottu, ei koske kirkkoa tai muuta yleistä rakennusta, jonka korkeuden kussakin eri tapauksessa määrää asianomainen viranomainen.

8 §.

Maistraatilla on oikeus, missä olosuhteet sen vaativat, kuultuaan rakennuskatselmusmiehiä sekä asianomaisia, joiden etua asia voi koskea, ehdottaa poikettavaksi siitä, mitä yleisen rakennusjärjestyksen 40—47 §§:ssä sekä yllä olevan 7 §:n toisessa momentissa säädetään, sekä jättää kysymys kuvernöörin ratkaistavaksi. 48 §.

9 §.

- 50 §. Uudisrakennuksen piirustusten tulee näyttää rakennuksen kaikki kadulta tai avoimelta paikalta näkyvät fasaadit sekä palomuurit, joita tarvittaessa on rakennustaitteellisesti käsiteltävä.

10 §.

- 89 §. Asuinhuoneessa tulee olla ikkuna niin sijoitettuna, että valo neljänkymmenen viiden (45) asteen kulmassa vapaasti kohtaa seinää ikkunan alla siinä kohden, missä lattian pinta jatkettuna leikkaisi sanottua seinää.
- 90 §. Asuinhuoneen tulee olla vähintään kolme (3) metriä korkea.
- 91 §. Asuinhuoneen lattian tulee olla vähintään kolme kymmenettäosaa (0,3) metriä korkeammalla kuin ympäröivä maanpinta, laskettuna kaltevalla maalla keski- korkeutena.

11 §.

- 94 §. Pienessä rakennuksessa saakoon porras, harkinnan mukaan, olla ainoastaan yhden ja kahden kymmenesosan (1,2) metrin levyinen.

12 §.

- 103 §. Katettuja rakennuksesta ulkonevia osia ja parvekkeita älköön rakennettako kolmea (3) metriä lähemmäksi tontin rajaa, älköönkä niiden leveys olko suurempi kuin yksi (1) metri tai pituus enempää kuin neljäsosa fasaadin pituudesta.

13 §.

- 122 §. Kortteleihin N:rot 414, 415, 421, 434, 488, 495, 501, 507, 508, 509, 515 ja 516 nähden ovat voimassa kortteleille N:rot 180, 182, 183 ja 185 vahvistetun erityisen rakennusjärjestyksen määräykset.

Huvilakortteleihin N:rot 454—461, 472, 482, 483, 489, 490, 491, 496, 497, 502, 503, 504, 510, 511, 517 ja 518, huvilatontteihin N:rot 36, 38 ja 40 Norden-skiöldinkadun varrella korttelissa N:o 467 sekä Eläintarhan alueeseen rajottuviin huvilatontteihin korttelissa N:rot 520—525 nähden on sovelletettava kuudennen kaupunginosan huvilaluodeelle laadittu rakennusjärjestys.

Tämä rakennusjärjestys astuu voimaan päivänä kuuta

Helsingissä, Sanomal. ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1907.

Esitys erinäisten muutosten tekemisestä opetusohjelmaan ja opettajatarhenkilökunnan palkkaamista varten myönnetyn määrärahan jakamisesta Ammattikoulussa tyttöjä varten.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kokemuksen nojalla, joka on saatu kohta päättyvien kolmen vuoden kuluessa, jotka Ammattikoulu tyttöjä varten tässä kaupungissa on toiminut, katsoo koulun johtokunta, että muutamia muutoksia olisi tehtävä sekä opetusohjelmaan että opettajatarhenkilökunnan palkkaamista varten vahvistetun määrärahan jakamiseen nähden.

Kun opetussuunnitelmaa laadittiin, pidettiin suotavana, että siihen sisältyisi myöskin ammattikutomaosasto. Tämä järjestettiin siten, että koulun kaikkien ensi luokan oppilaitten piti, kolmeen ryhmään jaettuina, harjottaa kutomista kukin ryhmä neljä tuntia viikossa, jonka jälkeen ne, jotka sitä halusivat, voivat toisena työvuonna valita kutomisen ammattiaineekseen. Koulun toimintaaikana ei kuitenkaan ole kukaan antautunut ammattikutomiseen, vaan ovat kaikki oppilaat siirtyneet koulun muille ammattiosastoille.

Tämä seikka todistaa johtokunnan mielestä, että se tapa, jolla ammattikutominen on järjestetty, ei vastaa sitä, mitä sillä on tarkotettu. Ensi luokan opetuskursseihin kuuluvia luentoja kutomisessa on liian vähän, jotta oppilaat voisivat saavuttaa sellaisia ammattitietoja, että he omin päin kykenisivät niitä jatkamaan tai että heillä yleensä olisi mitään pysyvää hyötyä niistä. Eikä ensi luokan kutomakursseille myöskään voida antaa useampia tunteja, sillä tämä rajottaisi arvelluttavassa määrässä niiden ammattiaineiden opetusta, joihin oppilaat ovat aikoneet antautua. Johtokunnan mielestä ei myöskään olisi viisasta, jos tämä aine kokonaan poistettaisiin opetusohjelmasta. Se rohkenee sentähden ehdottaa, että kutomaopetus tehtäisiin vapaammaksi ja koulun muusta ammattiopetuksesta riippumattomaksi; että kutomakurssi tehtäisiin samoin kuin muidenkin ammattiaineiden kurssit kaksivuotiseksi; sekä että kutomakurssiin otettaisiin oppilaita kaikista yhteiskuntaluokista, kunhan heillä vaan on ne tietomäärät, jotka ovat kouluun pääsemistä varten vahvistetut. Tämän osaston avaaminen kaikille yhteiskuntakerroksille näyttää johtokunnasta hyvin harkitulta, koska kutomista yhä enemmän on alettu harjottaa parempiosaisissa yhteiskuntaluokissa ja koska voi odottaa, että harastus sieltä leviää alaspäin.

Sitäpaitsi näyttää johtokunnasta järkevältä ja oikeudenmukaiselta, että kouluun vähitellen pääsevät kaikki yhteiskuntakerrokset. Tosin on Ammattikoulu alkuaan syntynyt jonkinlaiseksi kansakoulun jatkokouluksi, mutta tämän seikan ei pitäisi estää ottamasta muita kouluja käyneitä henkilöitä oppilaisiksi, varsinkaan kun Ammattikoulu ei ole missään elimellisessä yhteydessä kansakoulun kanssa. Ammattikoulua ylläpidetään kaupungin ja valtion varoilla ja sen pitäisi samoin kuin muidenkin samalla tavalla ylläpidettyjen laitosten olla avoinna jokaiselle, jolla siihen on edellytyksiä. Alku tähän voitaisiin koetteeksi tehdä kutomaosastolla, johon sen uudessa muodossa oppilaita jo on halunnut ilmottautua. Johtokunta katsoo olevan sitä suuremman syyn säilyttää kutomaosastoa, vaikkakin muutetussa muodossa, koska koulussa jo löytyy kutomaopettaja ja kun koululla on sangen paljon kangaspuita ja tarpeita kutomaopetuksen antamista varten.

Kun kurssi on tarkotettu kaksivuotiseksi, otettaisiin uusia oppilaita ainoastaan joka toinen vuosi, jolloin tarvittaisiin ainoastaan yksi opettaja. Opetus voisi käsittää kutomateoriaa, kutomapiirustusta ja kutomista yhteensä 30 tuntia viikossa. Kuitenkin olisi kutomakurssi järjestettävä siten, että jos opettajakunta katsoo sitä tarpeelliseksi, oppilaat voisivat ottaa osaa opetukseen yhdessä tai useammassa koulun yleisistä aineista.

Ne 12 tuntia, jotka olisivat käytettävänä kutomaopetuksen jäädessä pois ensi luokalta, olisivat johtokunnan mielestä käytettävät ompelukseen, tasan jaettuina liina- ja vaateompelukselle, joten näiden kummankin ammattiaineen opetusaika ensi luokalla lisääntyisi kuudella tunnilla.

Toinen muutos, joka johtokunnan mielestä olisi tehtävä koulun järjestykseen, on ammattiopettajattarien palkkojen järjestäminen, niin että ne paremmin vastaavat kunkin työajan pituutta. Nyt voimassa olevan vuosirahasäännön mukaan on opettajattarella, jonka opetusvelvollisuus on 23 tuntia viikossa, sama palkka kuin toisilla, joilla on työtä 32 ja 34 tuntia viikossa. Tämä on ilmeinen vääryys ja johtokunta rohkenee sentähden ehdottaa, että kullekin ammattiopettajalle maksettaisiin 75 markkaa viikkotunnilta. Jos liina- ja vaateompeluksen opettajattarien opetusvelvollisuutta I luokalla lisätään johtokunnan yllä tekemän ehdotuksen mukaan kuudella viikkotunnilla kummankin, tulisivat ammattiopettajattarien palkat olemaan seuraavat:

I Luokka.

II Luokka.

Taulu I.

I liinaompeluksen opettaja 29 t. à 75 mk. .	2,175	34 t. à 75 mk. .	2,500
I vaateompeluksen » » » » » .	2,175	» » » » » .	2,500
I ruoanlaiton » 32 » » » » .	2,400	» » » » » .	2,500
Yhteensä	6,750	Yhteensä	7,650

Jotta nykyisten I luokan ompeluksen opettajattarien palkat eivät vähenisi

samalla kuin työ lisääntyy, ehdotetaan pieni tasotus tehtäväksi seuraavan taulun mukaan:

Taulu II.		<i>I Luokka.</i>	<i>II Luokka.</i>	
I liinaompeleuksen opettaja	29 t.	2,200	34 t.	2,500
I vaateompeleuksen »	» »	2,200	» »	2,500
I ruoanlaiton »	32 »	2,400	» »	2,500
Yhteensä		6,800	Yhteensä	7,500

Jos viimeksi esitettyihin määriin lisätään kutomaopettajan palkka 30 tunnin opetusvelvollisuudesta viikossa 75 markkaa tunnilta, mikä tekee 2,250 markkaa vuodessa, nousisivat koulun ammattiopettajattarien palkat 16,550 markkaan. Koululle alkuaan vahvistettujen palkkalaskujen mukaan tekee vastaava määrä 16,800 markkaa. Yllä esitetyt muutokset eivät siis vaatisi mitään lisämenoja vaan pikemminkin alentaisivat koululle jo alusta alkaen vahvistettua menoerää.

Nyt ehdotettu kutomaopetuksen poistaminen sellaisena kuin se nyt sisältyy koulun ohjelmaan, lisäisi johtajattaren opetusvelvollisuutta 23 viikkotunnista 29:ään. Kun johtajattaren paitsi I luokan liinaompeleuksen opetusvelvollisuuttaan myöskin tulee johtaa ja valvoa koulun toimintaa kokonaisuudessaan sekä hoitaa koulun tilejä, on hänen voimiansa liiaksi käytetty. Lisäksi tulee vielä, että hänen tulee ottaa vastaan työ- ja leivostilauksia, vastata moniin vastaista paikansaantia varten oppilaista tehtyihin kyselyihin sekä näyttää koulua, joka on ensimmäinen laatuaan maassamme sekä koti- että ulkomaisille asiaa harrastaville henkilöille, mikä luonnollisesti tapahtuu sinä aikana, jolloin koulu on toiminnassa, jonka vuoksi johtajan usein täytyy poistua luokaltaan, mikä vaikuttaa hyvin häiritsevästi opetukseen.

Tähän kaikkeen katsoen rohkenee johtokunta ehdottaa, että johtajattaren avuksi otettaisiin apulaisopettajatar, jolle maksettaisiin palkkaa 50 markkaa viikkotunnilta ja jonka opetusvelvollisuus olisi korkeintaan 20 tuntia viikossa.

Mitään muuta muutosta koululle vahvistettuihin määrärahan eriin kuin yllä on esitetty ei johtokunta katso tarpeen vaatimaksi. Uutta määrärahaa apulaisopettajattaren palkkaamiseen ei tarvita, sillä hänen palkkansa voidaan suorittaa myytyjen töiden ja myydyin ruoan tuottamasta voitosta.

Yllä esitetyillä syillä ehdottaa johtokunta sentähden:

1) että koulun ensi luokalta poistetaan kutomaopetus, joka nyt on pakollinen koulun kaikille oppilaille, ja sille varatut tunnit käytetään ompelukseen;

2) että kouluun järjestetään erillään oleva kutomaammattiosasto, jonka kurssi on kaksivuotinen, ja johon pääsevät kaikki henkilöt, joilla on koulua varten vahvistettu alkusivistys, ja samoilla ehdoilla kuin koulun muutkin oppilaat. Osastolle otettaisiin oppilaita ainoastaan joka toinen vuosi;

3) että ammattiopettajattarien palkat laskettaisiin työtunnilta ja maksettaisiin, taulun II mukaan, 75 markkaa viikkotunnilta;

4) että johtajattaren avuksi saataisiin ottaa apulaisopettajatar, jonka opetusvelvollisuus olisi korkeintaan 20 tuntia viikossa ja jolle maksettaisiin 50 markkaa viikkotunnilta; sekä

5) että viimeksi mainitun opettajattaren palkka saataisiin maksaa myytyjen töiden ja myydyn ruoan tuottamasta voitosta.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 1907.

F. Saltzman.

Puheenjohtaja.

Annie Furuhjelm.

Hilma Schildt.

Jonatan Reuter.

Elin Sjöström.

Lausunto koskeva kuudennessa kaupunginosassa sijaitsevan, Laivurinkadun länsipuolisen alueen jakamista huvilalaitoksiksi.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Toukokuun 11 p. 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

N:o 140.

Kokouksessa Toukokuun 16 p:nä 1899 päättivät Kaupunginvaltuusmiehet erään valiokunnan ehdotuksesta, joka oli asetettu valmistamaan kysymystä erinäisistä muutoksista kaupungin asemakaavaan (Kpvn pain. asiak. N:o 14 1899)

hyväksyä Rahatoimikamarin Valtuustolle lähettämän ehdotuksen 6:nnen ja 7:nnen kaupunginosan asemakaavaan tehtävistä muutoksista valiokunnan puoltamalla poikkeuksilla ehdotuksesta, ja antaa Rahatoimikamarille huoleksi teettää ja Valtuustolle jättää sellaisen lopullisen asemakaavan aluetta varten, joka tarvitaan, jotta saataisiin armollinen vahvistus kaupungin asemakaavan muutokseksi, kuitenkin niin että ehdotetun huvilakaupungin asemakaavaan merkitään ainoastaan pääkadut, mutta kortteri- ja tonttijako toistaiseksi jätetään toimittamatta.

Tämä Valtuuston päätös perustui äskenmainitussa valiokunnanmietinnössä lausuttuun käsitykseen, että „Laivurinkadun länsipuolella olevilla tonteilla tuskin olisi sanottavaa menekkiä, ennenkuin sanotun kadun itäpuolella oleva seutu on rakennettu, johon nähden yksityiskohtaisen suunnitelman laatiminen ehdotettua huvilakaupunkia varten voisi jäädä sikseen, kunnes voitaisiin käyttää hyväkseen sitä koke-musta tonttien sopivasta koosta, asemasta y. m, joka mahdollisesti olisi saavutettu Laivurinkadun itäpuolisia kortteleita rakennettaessa“.

Rahatoimikamarille osottamassaan kirjelmässä toukokuun 18 p:ltä 1905 lausui Rakennuskonttori, että vaikka tosin Laivurinkadun itäpuolisissa kortteleissa olevista tonteista osa silloin vielä oli myymättä, Konttori kuitenkin, koska varsinkin huvilatonttien kysyntä näytti suurelta, oli katsonut ajan tulleen ryhtyä toimenpiteisiin sanotun kadun länsipuolisen alueen luovuttamiseksi rakentamista varten, minkä ohessa Konttori oli Kamarille jättänyt Valtuustolle nyt lähetetyn suunnitelman huvilakaupungiksi

6:nnen kaupunginosan eteläosassa, myötäseuraavine kustannusarvioineen (Liite VII) tarvittavasta tientasotuksesta, viemärien laittamisesta ja istutusten perustamisesta alueelle päättyen edellinen 210,400 ja jälkimäinen 155,000 markkaan eli yhteensä 365,400 markkaan, sekä myös ehdotuksen sinne suunniteltujen huvilatonttien rakentamista koskeviksi määräyksiksi. Mitä tulee Rakennuskonttorin ehdotuksen erikoiskohtiin, joita seuraavassa kosketellaan, riittänee tässä yhteydessä viitata Konttorin myötäseuraavassa liitteessä olevaan kirjelmään (Liite VI). Puutarhalautakunta, jonka lausuntoa asiassa vaadittiin, huomautti (Liite V) että Rakennuskonttorin laatimat kustannuslaskelmat istutusten perustamisesta alueelle pikemmin olivat katsottavat liian alhaisiksi kuin suuriksi, mutta hyväksyi kuitenkin, edellyttämällä että osa täyteaineita, joita tarvitaan käytäviin ja hiekkakenttiä varten, olisi saatavissa kaupungissa olevilta rakennustonteilta alemmasta kuljetusmaksusta kuin Konttorin ehdottamasta arviotsummasta 3 m:kkää 75 p.:stä m³:lta. Mitä tulee mainittujen istutusten hoitoon, jotka eivät vaatisi parasta hoitoa, vaan ainoastaan sellaista että ne kesäaikaan olisivat somannäköisiä, otaksui Puutarhalautakunta vuotuisen hoitokustannuksen voitavan laskea 4,650 markaksi alueen koko pintaalalta.

Kaupungin Valaistuslaitoksen hallitus, jota Rahatoimikamari oli kehottanut antamaan lausunnon puheenalaisen huvilaalueen vastaisesta valaistuksesta aiheutuvista kustannuksista, on laskenut että ne tulisivat nousemaan 47,250 markkaan ja pannut tulevain kaasulyhtyjien luvun 80:ksi.

Ennenkuin Rahatoimikamari kuitenkaan oli Kaupunginvaltuustolle jättänyt ehdotuksen asiassa, olivat arkkitehdit Armas Lindgren, Lars Sonck ja Bertel Jung Valtuustolle jättäneet viime vuoden Syyskuun 17 p:nä päivätyn kirjelmän (Liite III) sekä laatimansa vaihtoehdoisen suunnitelman mainitun alueen järjestämiseksi, mikä ehdotus myös nyt on Valtuustolle palautettu. Sittekin sanottu suunnitelma oli Rahatoimikamarille lähetetty ja Rakennuskonttori oli siitä antanut lausuntonsa (Liite II), otettiin asia uudelleen käsiteltäväksi Kamarissa, joka kuitenkin katsoi tarpeelliseksi kehottaa Puutarhalautakuntaa antamaan uuden lausunnon asiassa. Kirjelmässä viimekuluneen tammikuun 25 p:ltä (Liite I) huomauttaa Lautakunta, joka oli jättänyt asian enemmän valmistuksen valiokunnalle, johon kuuluivat arkkitehdit Scherfbeck, Sonck ja Neovius sekä Kaupungininsinööri Idström ja Kaupunginpuutarhuri Olsson, että Lautakunta on voinut yhtyä mainittujen valiokunnanjäsenten ilman erimielisyyttä hyväksymään ehdotukseen.

Arkkitehti Lindgrenin y. m. jättämä ehdotus suunnitelluksi huvilaalueeksi on maanpinnan käyttöön ja liikenneväyläin sijoittamiseen nähden pääasiallisesti yhtäpitävä Rakennuskonttorin ehdotuksen kanssa. Mutta vastoin Rakennuskonttorin ehdotusta ovat mainitut arkkitehdit ajatelleet suurimman istutuksen sijoitetuksi alueen lounaiselle rinteelle satamaradan leikkauksen läheisyyteen, jota vastoin korkealla sijaitseva taso alueen keskustassa, josta on laaja ja miellyttävä näköala merelle päin, ja jonka Konttori senvuoksi on katsonut sopivimmaksi yleiseksi istutukseksi, tulisi suurimmaksi osaksi käytettäväksi tonteiksi. Muut suunnitellut istutukset ovat ase-

mansa ja kokonsa puolesta pääasiallisesti samallaisia kummassakin ehdotuksessa, lukuunottamatta sitä että arkkitehdit ovat asettaneet urheilukentän sille Laivurinkadun eteläosan itäpuolella olevalle alueelle, jonka Rakennuskonttori on jakanut huvilatonteiksi. Viimemainittu kenttä on tosin alaltaan vähän pienempi kuin Rakennuskonttorin tason korkeimmalle kohdalle yleiseen istutukseen asettama urheilukenttä, mutta on edellisellä mahdollisesti se etu että sitä voidaan luovuttaa yksinomaan nuorison leikkejä ja urheilua varten. Tonttien sijoitus on taas kummassakin ehdotuksessa suoranaisesti riippuva istutusten muodosta, koosta ja asemasta.

Puutarhalautakunnan ehdotus, joka liitteenä seuraa mietintöä, eroaa tonttien ryhmityksen sekä istutusten sijoituksen ja ko'on puolesta sekä Rakennuskonttorin että arkkitehtien ehdotuksesta. Istutusten sijoittamisen suhteen huvilakaupunkiin on noudatettu sitä periaatetta, että istutukset on sijoitettu kasvullisuudelle edullisimpiin paikkoihin ja järjestetty mikäli mahdollista yhtenäiseksi sopusuhtaiseksi kokonaisuudeksi, sekä myös että tilaa kävelypaikkoja ja urheilua sekä leikkejä varten tarpeellisessa määrässä on varattu. Ottamalla huomioon paikan omituiset pintaalasuhteet ja yllämainittujen periaatteiden mukaisesti ovat istutukset Puutarhalautakunnan ehdotuksessa ryhmitetyt. Mitä yksityiskohtiin tässä suhteessa tulee, on Rahatoimikamari voinut yhtyä Lautakunnan myötäliitettyyn ehdotukseen, jonka lisäksi Kamarilla ei ole ollut mitään esitettävää.

Verratessa toisiinsa näitä eri ehdotuksia puheenalaisen alueen järjestämiseksi, havaitaan että tonttien yhteenlaskettu pintaala Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaan nousee noin 59,800, arkkitehtien ehdotuksen mukaan noin 55,000 sekä Puutarhalautakunnan ehdotuksen mukaan noin 59,000 neliömetriin.

Kuten huomautettiin on kaupungin Rakennuskonttori yllämainitussa kirjelmässä toukokuun 18 p:ltä 1905 laatinut yksityiskohtaisen ehdotuksen puheenalaisen kaupunginosan rakennusjärjestykseksi. Tämä ehdotus on pääasiassa yhtäpitävä kortteleille N:o 180, 182, 183 ja 185 voimassa olevan rakennusjärjestyksen kanssa, kuitenkin muutamilla asiainhaarain aiheuttamilla poikkeuksilla. Myös mitä puheenalaisiin määräyksiin tulee on Puutarhalautakunta puolestaan katsonut olevan tarpeen tehdä erinäisiä muutoksia ja lisäyksiä niihin. Lautakunnan ehdotuksen mukaan tulisi rakennusjärjestys-ehdotus kuulumaan seuraavalla tavalla:

1) Asuinrakennus sijoitettakoon ainoastaan siihen osaan tonttia, joka kaupunginasemakaavaan on tummemmalla värillä merkitty. Jos kuitenkin pintaalasuhteet vaatisivat rakennuksen sijoitettavaksi toisin, olkoon tämä sallittu kaupungin viranomaisten siihen pyynnöstä annettua luvan ja ottamalla huomioon naapuriton-teilla mahdollisesti olevain rakennusten asema.

2) Tontin pintaalasta rakennettakoon korkeintaan kaksi viidettäosaa, ei kuitenkaan suurempi pintaala kuin yhteensä 240 neliömetriä.

3) Asuinrakennus on lupa sijoittaa tontille joko erilleen tahi välittömästi toista tontinrajaa pitkin, missä jälkimmäisessä tapauksessa vähintään 4 metrin levyinen tyhjä pintaala on naapuritontteja vastaan jätettävä rakentamatta.

4) Erillään olevan rakennuksen kaikki ulkoseinät ovat fasaadina käsiteltävät; sellaisenkin rakennuksen palomuuuri, jonka toinen seinä on tontinrajalle päin, on taiteellisesti käsiteltävä.

5) Asuinrakennus on lupa rakentaa niin korkeaksi että katon harja ei kohoa kullekin tontille vahvistettua, mittakirjeessä säädettyä määrää ylemmäksi, luettuna keskivedenpinnasta, ja on siinä myös otettava huomioon, että katonräystä ei kohoa korkeammalle kuin 6 metriä alle mainitun mittakirjeessä säädetyn määrän. Päätyjä ja torneja, jotka kohoavat katonräystään yli, älköön laitettako kahta viidettä-osaa suuremmalle alalle yhteenlaskettua fasaadin pituutta.

6) Ullakolle sisustettakoon asuinhuoneita, jos tarpeelliset varovaisuustoimenpiteet tulenvaaraa vastaan on suoritettu.

7) Luvallinen aitaus on metalliaita tahi taiteellisesti käsitelty kivinen muuri, jonka korkeus saa vaihdella 1,0 ja 2,0 metrin välillä.

8) Tontin omistaja olkoon velvollinen tontin rakentamattomalle alalle laittamaan istutuksen ja pitämään sitä siistissä kunnossa. Istutuksen asianmukaiseen kunnossapitoon nähden olkoon tontin omistaja kaupungin puutarhurin valvonnan alaisena ja velvollinen noudattamaan tämän ohjeita.

Vaikka pääasiassa samaa mieltä kuin Puutarhalautakunta mitä tulee sen ehdotukseen rakennusjärjestykseksi puheenaolevaa huvilaluuetta varten, on Kamari kuitenkin arvellut olevan esitettävä muutamia näkökohtia, jotka siinä ovat otetut keskustelun alaisiksi. Momentissa 2) säädetään suurin tontinpinnan ala, johon on lupa rakentaa, 240 neliömetriksi. Jos tässä otetaan huomioon että tilaa on varattava ulkokuoneitakin varten, lienee tuskin mahdollista rakentaa niin ahtaalle alalle, kuin ehdotettu, rakennus, joka alakerrassa sisältäisi esim. viisi huonetta ja keittiön, edellyttämällä nimittäin ettei huoneiden kokoa liiallisesti supisteta. Tässä suhteessa olisi yhteensä 270 neliömetrin pintaala ollut riittävä, täten ensinkään häiritsemättä tahi muuttamatta alueen huvilakaupungin leimaa. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole tässä kohden tahtonut esittää mitään muutosehdotusta. Sitä vastoin näyttää Puutarhalautakunnan momentille 3) ehdottama sananmuoto ehdottomasti vaativan muutosta, koska määräys „tahi välittömästi tontin rajaa pitkin, missä jälkimäisessä tapauksessa vähintään 4 metrin levyinen tyhjä pintaala on naapuritontteja vastaan jätettävä rakentamatta“ toiselta puolen antaa luvan sijoittaa asuinrakennuksen *välittömästi* tontin rajalle, toiselta puolen vaatii jätettäväksi *4 metrin levyisen tyhjän pintaalan* naapuritontteja vastaan. Samoin on lausetapaa „erillään oleva“ selvennetty lisämääräyksellä että asuinrakennus on, jotta sitä voitaisiin katsoa erillään olevaksi, sijoitettava vähintään 4 metrin päähän naapuritonttien rajoista. Sen väärinkäsityksen välttämiseksi, joka tästä voisi syntyä, on Kamari luullut olevan ehdotettava seuraava sananmuoto:

3) Asuinrakennus sijoitettakoon tontille joko erilleen, vähintään 4 metrin välimatkalla naapuritonttien rajasta, tahi myös jotakuta sisempää tonttirajaa vasten, kuitenkin siten että vähintään 4 metrin levyinen tyhjä ala on jätettävä rakennuksen ja

muiden vierustonttien rajain välille. Tontin omistaja ei missään tapauksessa ole oikeutettu rakentamaan rakennusta välittömästi tontin yleistä tietä tahi avointa paikkaa vastaan olevan rajalinjan kohdalle.

Samoin kun Puutarhalautakunta on Rahatoimikamarikin arvellut että rakennusjärjestykseen ei olisi otettava Rakennuskonttorin ehdottamaa poikkeussäädöstä, koskeva N:oilla 205, 212 ja 213 merkittyjä kortteleita ja että niin muodoin nyt puheena olevain erikoismääräysten käytäntö olisi ulotettava yli koko suunnitellun huvilakaupungin.

Mitä tulee alueen tontinomistajain velvollisuuteen kustantaa katujen yllä- ja puhtaanapitoa, voitaneen sitä koskevat säädökset laatia Keisarillisen Senaatin asken Kaivopuiston itäiselle huvilaalueelle vahvistaman rakennusjärjestyksen kanssa yhtäpitäviksi, eli näin kuuluviksi:

Huvilaalueella sijaitseva yleinen tie on asianomaisesti ylläpidettävä Maistraatin määräämällä tavalla.

Näiden teiden ylläpidon kustantavat huvilanomistajat yhteisesti ja jaetaan ylläpitokustannukset heidän kesken suhteellisesti heidän tonttiensa pintaalaan.

Ennenkun suurempia kivitystöitä mainituilla teillä päätetään suoritettaviksi, annettakoon huvilain omistajille tilaisuus lausua siitä mielipiteensä.

Rakennuskonttorin toimesta on Puutarhalautakunnan ehdotukseen harmaalla värillä merkitty ne alueet, jotka tontinomistajain yhteisesti on ylläpidettävä, missä kohden on otettava huomioon että kaupunki ottaa osaa ylläpitoon suhteellisesti alueella olevain istutusten pintaalaan.

Mitä taas kaupungin suoritettaviin yleisiin töihin puheenalaisen kaupungin osan kuntoonpanemista varten ja tästä johtuviin kustannuksiin tulee, ei voitane, kuten Rakennuskonttorikin on huomauttanut, täydellistä yhtenäisyyttä laitoksissa saavuttaa, jollei kaupunki kustanna ja toimita sekä kadun tasoitus- ja kanavoimistöitä että myös kaikkien asemakaavaan merkittyjen istutusten järjestämistä. Kuten yllä mainittiin on kustannukset tarvittavista tasoitus- ja kanavoimistöistä laskettu 210,400 markaksi, kun taas suunniteltujen istutusten perustamiskustannuksia, siihen luettuna urheilukenttä, ei voitane suorittaa 155,000 markkaa vähemmästä, sekä vihdoin kustannukset aijotuista kaasujohdoista ja tarvittavista katulyhdyistä laskettu 47,250 markaksi. Kaupungin yhteenlasketut kustannukset puheenalaisen kaupungin osan järjestämisestä nousisivat siten 412,650 markkaan. Nämät laskelmat olivat kuitenkin laaditut nojautuen Rakennuskonttorin alkuperäiseen ehdotukseen alueen järjestämiseksi. Ne oleelliset muutokset, joita sanottuun ehdotukseen on tehty, vaikuttavat kuitenkin aivan vähän kysymyksen taloudelliseen puoleen. Rakennuskonttorin tiedonannon mukaan olisi pikemmin odotettavissa kustannusten väheneminen, siinä tapauksessa että Puutarhalautakunnan ehdotus hyväksyttäisiin; ja on Rahatoimikamari tämän johdosta katsonut olevan tarpeetonta hankkia uusia kustannuslaskelmia.

Neliometriä kohti tonttipintaa tekisi yllämainittu summa, kun koko myytävänä oleva tonttipintaala on 59,000 neliometriä, Smk 7: —. Mutta kun tämän lisäksi kaupungin

on saatava kohtuullinen korvaus maastansa, sekä myöskin hyvitys vuosittain suoritettavista menoista, jotka aiheutuvat valaistuksesta, alueella olevain yleisten teiden ja istutusten ylläpidosta y. m., ei tontteja, Rahatoimikamarin käsityksen mukaan, voitane myydä vähemmästä kuin 10 markan keskihinnasta neliometriä kohti, mitä hintaa katsoen suuresti kasvaneeseen tonttiarvoon Helsingissä, voitaisiin pitää alhaisena, mutta joka juuri tähän nähden jossain määrin voisi osaltaan vaikuttaa tonttiarvon tarpeelliseen alenemiseen, taikka osaksi ehkäistä sen jatkuvaa kasvamista.

Yllä esitetyn perusteella esittää Rahatoimikamari kunnioittaen Valtuustolle:

että Valtuusto hyväksyisi Puutarhalautakunnan esittämän ja kaikkien ehdotuksen tekijäin kannattaman suunnitelman usein mainitun alueen järjestämiseksi;

että Valtuusto edelleen hyväksyisi Puutarhalautakunnan yllä esitetyt näkökohdat alueen rakentamisessa, Kamarin tekemillä muutoksilla; sekä

että Keisarilliselta Senaatilta anotaan alueen rakennusjärjestyksen vahvistusta.

Jos yllä esitetyt näkökohdat saavuttaisivat Kaupunginvaltuuston vahvistuksen, saanee Rahatoimikamari tehtäväkseen kohta teettää ja Valtuustolle jättää tähän tarvittavat piirustukset.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

*Liite I.***HELSINGIN KAUPUNGIN
PUUTARHALAUTAKUNTA***Tammikuun 25 p. 1907.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 4.

Sittekun Rakennuskonttori kirjelmän ohella Toukokuun 18 p:ltä 1905 oli Rahatoimikamarille lähettänyt Konttorissa laaditun suunnitelman Laivurinkadun länsipuolella olevan alueen järjestämiseksi, mikä alue voimassa olevan kaupunginasema-kaavan mukaan on luovutettava huviloiden rakentamiseksi, ynnä ehdotuksen säädöksi sinne suunniteltujen huvilatonttien rakentamiseksi, ovat arkkitehdit Armas Lindgren, Lars Sonck ja Bertel Jung Kaupunginvaltuustolle jättäneet laatimansa ehdotuksen mainitun alueen jakamiseksi. Tässä asiassa on Kaupunginvaltuusto vaatinut lausuntoa Rahatoimikamarilta, joka lähetekirjelmällä viime vuoden Lokakuun 11 p:ltä on pyytänyt Puutarhalautakuntaa antamaan asiasta lausunnon.

Sittekun Puutarhalautakunta lähemmin on tarkastanut esillä olevaa ehdotusta alueen jakamiseksi ja käytyään paikalla ottanut kysymyksen istutusten sijoittamisesta valmistavan käsittelyn alaiseksi, on Lautakunta kokouksessaan viimekuluneen Joulukuun 13 p:nä jättänyt asian edelleen käsittelyn valiokunnalle, johon ovat kuuluneet Lautakunnan jäsenet arkkitehdit Scherfbeck ja Neovius sekä Kaupungin-insinööri Idström sekä Kaupunginpuutarhuri Olsson ja arkkitehti Sonck. Tämä valiokunta on nyt suorittanut tehtävänsä ja jättänyt Puutarhalautakunnalle tähän liitetyn, osittain muutetun suunnitelman puheenalaisen alueen jakamiseksi. Tänä päivänä pitämässään kokouksessa on Lautakunta sittemmin omasta puolestaan hyväksynyt tämän valiokunnanjäsenten yksimielisesti kannattaman ehdotuksen, ja saa Lautakunta nyt Rahatoimikamarille esittää ne näkökohdat, jotka tässä kohden ovat olleet Puutarhalautakunnalle ratkasevia.

Puutarhalautakunnan tässä esittämä ehdotus eroaa tonttien ryhmityksen ja istutusten sijoituksen sekä suuruuden puolesta kummastakin edellämainitusta ehdotuksesta. Mitä tulee istutusten sijoittamiseen huvilakaupunkiin on Lautakunnan käsityksen mukaan sitä periaatetta seurattava että istutukset ovat sijoitettavat kasvullisuudelle edullisimpiin paikkoihin sekä mikäli mahdollista järjestettävät muodostamaan yhtenäisen sopusuhtaisen ryhmityksen sekä että kävelypaikkojen tarve tydytetään ja tilaa

tarpeen mukaan varataan urheilua ja leikkejä varten. Tämän mukaisesti ja ottamalla huomioon puheenalaisen paikan omituiset pintaala-suhteet ovat istutukset Lautakunnan ehdotuksessa ryhmitetyt seuraavalla tavalla:

Alueen korkeimmalle kohdalle laitettaisiin Lautakunnan ehdotuksen mukaan puistikko, kooltaan hieman pienempi kuin aikaisemmissa ehdotuksissa suunniteltu. Jotta tältä paikalta oleva näköala merelle päin säilytettäisiin, olisi etelään ja lounaaseen siitä järjestettävä näköala-aukkoja, joita muodostaisivat istutetut avonaiset paikat tonttiryhmän välillä. Yllämainitun, etelään viettävään näköala-aukkoon laitetun istutuksen yhteyteen olisi eteläinen vuorenrinne samoin kuin *koko* rautatien toisella puolella oleva yhteismaa, missä kaupungin uimahuoneet sijaitsevat, luovutettava puistolaitteiksi. Täten syntyisi kyllin suuri istutettu pintaala, joka muodostaisi yhtenäisen alueen ja antaisi huvilaalueelle enemmän puistomaisen leiman sekä säilyttäisi vapaan, suuremman näköalan merelle päin. Puutarhalautakunta on katsonut olevan huomautettava sen hyödyllisyyttä ja tarpeellisuutta että rautatielinjan eteläpuolella oleva niemeke luovutetaan yleiseksi puistoksi. Kaupungin nykyisten uimahuoneiden läheisyydessä sijaitseva paikka on Lautakunnan käsityksen mukaan varsin sopiva yleiseksi virkistyspaikaksi kaupunkilaisille, jotka kuumina kesäpäivinä haluavat etsiä varjoa ja hengittää meriilmaa. Päinvastoin kuin huvilakaupunginosassa olevia istutuksia, joiden pääasiallisena tarkoituksena olisi paikallisen tarpeen tyydyttäminen, tulisi tätä paikkaa suuri yleisö varmaan lukuisasti käyttämään. Sitä tonttipinnan vähentymistä, jonka tämän paikan luovuttaminen istutuksia varten matkaansaattaisi, tulisivat, kuten edempänä näytetään, täysin korvaamaan ne lisäksi tulevat tontit, jotka Puutarhalautakunnan ehdotuksen mukaan saataisiin supistamalla puutarhalaitteiden pintaalaa muilla tahoilla.

Alueen kaakkoiseen kulmaan on arkkitehtien ehdotuksen mukaan, joskin jossain määrin vähennettynä, otettu tilava urheilukenttä, josta ei ainoastaan huvilakaupunki vaan myös lähinnä itäänpäin olevat korttelit saisivat hyötyä. Mukava liikeväylä, kulkeva urheilukentän länsipuolitse uimahuoneisiin päin on aiottu ylläpitämään yhteyttä kaupungin ja huvilaalueen eteläosassa olevain istutusten välillä. Tehtaan- ja Laivurinkatujen risteyksen kohdalla olevaa notkelmaa on Puutarhalautakunta myös pitänyt varsin sopivana istutusta varten. Siihen laajaan pintaalaan katsoen, joka muuten on varattu urheilu- ja puistolaitteita varten, on Lautakunta kuitenkin katsonut että tätä istutusta ei olisi tehtävä niin laajaksi kuin Rakennuskonttori ja arkkitehdit ovat ehdottaneet, jonka vuoksi Lautakunta ehdotuksessaan on erottanut osan paikan eteläpuolta huvilatonteiksi. Aikaisemmissa ehdotuksissa olevia istutuksia alueen pohjoisosassakin on mainitusta syystä jossain määrin supistettu.

Arkkitehtien ehdotuksessa olevat, tonttien välille sirotetut pienemmät istutukset ovat Lautakunnan ehdotuksessa milt'ei kokonaan hylätyt. Paitsi sitä, että moinen järjestely, jonka kautta paikalle ajottujen istutusten luku nousisi 18:aan, tuottaisi suhdattoman suuria ylläpitokustannuksia, ei haluttua tarkotusta — huvilasukkaiden huvia — täten saavutettaisi. Pikemmin olisi pelättävä, että näitä piilossa

olevia istutuksia tulisi käyttämään vähemmän järjestystä rakastava yleisö, joka häiritsevästi vaikuttaisi naapuristoon.

Liikenteenkin kannalta katsottuna lienee sellaisia umpikujia kuin nyt puheenalaiset, mieluummin vältettävä. Parissa paikassa missä se on katsottu tarpeelliseksi ilman, valon ja huvin hankkimiseksi ympärillä asuville on kuitenkin pienempiä istutuksia säilytetty. Jättämällä maakaistale istutettavaksi ovat ne tontit korttelissa N:o 121, jotka nyt voimassa olevan asemakaavan mukaan sijaitsevat rakentamatonta aluetta vastaan, saaneet säilyttää tämän edun.

Vertaamalla toisiinsa eri ehdotuksia puheenalaisen alueen järjestämiseksi, käy selville että tonttien yhteenlaskettu pintaala Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaan nousee noin 59,800, arkkitehtien noin 55,000 ja Puutarhalautakunnan ehdotuksen mukaan noin 59,000 m²:iin.

Kuten aikaisemmin huomautettiin on kaupungin Rakennuskonttori yllämainituissa kirjelmässään Rahatoimikamarille toukokuun 18 p:ltä 1905 esittänyt yksityiskohtaisen ehdotuksen rakennusjärjestykseksi puheenaolevaa kaupunginosaa varten. Tämä ehdotus, joka Kaupungininsinöörin toimesta on Lautakunnalle näytetty, on tehty pääasiallisesti yhtäpitäväksi kortteleille N:o 180, 182, 183 ja 185 voimassa olevan rakennusjärjestyksen kanssa, kuitenkin muutamilla asianhaarain aiheuttamilla muutoksilla. Tarkastaessaan yllämainittuja Rakennuskonttorin ehdottamia määräyksiä on Puutarhalautakunta katsonut olevan tarpeen tehdä muutamia muutoksia ja lisäyksiä ja pyytää Lautakunta siinä suhteessa ehdottaa että 2—5 kohdat Rakennuskonttorin ehdotuksessa muutettaisiin kuulumaan seuraavasti:

2) Tontin pintaalasta rakennettakoon korkeintaan kaksi viidettäosaa, ei kuitenkaan suurempi pintaala kuin yhteensä 240 m².

3) Asuinrakennus on lupa sijottaa tontille joko erilleen tahi välittömästi toista tontinrajaa pitkin, missä jälkimäisessä tapauksessa vähintään 4 metrin levyinen tyhjä pintaala on naapurintontteja vastaan jätettävä rakentamatta.

4) Erillään olevan rakennuksen kaikki ulkoseinät ovat fasaadina käsiteltävät; sellaisenkin rakennuksen palomuuuri, jonka toinen seinä on tontinrajalle päin on taiteellisesti käsiteltävä.

5) Asuinrakennus rakennettakoon niin korkeaksi että katonharja ei nouse kullekin yksityiselle tontille vahvistettua ja mittakirjeessä mainittua määrää ylemmäksi, laskettuna keski-vedenpinnasta, ja on siinä myös otettava huomioon ettei katonräystä nouse ylemmälle kuin 6 metriä alle äskenmainittua mittauskirjeessä säädettyä korkeinta määrää. Päätyjä ja torneja, jotka kohoavat kattoräystänsä yli, älköön asetettako kahta viidettä osaa suuremmalle alalle yhteenlaskettua fasaadipituutta.

7) Laillinen aitaus on metallista tahi taiteellisesti käsitelty kivinen muuri, jonka korkeus saa vaihdella 1,0 ja 2,0 metriä välillä.

Mainittujen muutosehdotusten lisäksi, jotka eivät kaivanne lähempää perustelua, on Puutarhalautakunta arvellut olevan rakennusjärjestykseen otettava määräys, jonka tarkoituksena olisi estää rumentavien puutarhojen ja rikkaruohopesien synty-

mistä huvilatonteille. Tätä varten olisi rakennusjärjestykseen lisättävä kohta, sisällykseltään ehdotteeksi seuraava:

„Tontin omistaja olkoon velvollinen tontin rakentamattomalle osalle laittamaan istutuksen ja pitämään sitä siistissä kunnossa. Istutuksen asianomaiseen kunnossapitoon nähden olkoon tontin omistaja Kaupunginpuutarhurin valvonnan alaisena ja velvollinen noudattamaan tämän määräyksiä“.

Sitävastoin katsoo Puutarhalautakunta ettei rakennusjärjestykseen olisi otettava Rakennuskonttorin ehdottamaa poikkeussäädöstä, joka koskee N:oilla 205, 212 ja 213 merkittyjä kortteleja ja että siis nyt puheenaolevain erikoismääräysten noudattaminen olisi ulotettava yli koko suunnitellun huvilakaupungin.

Yllämainitun perusteella ehdottaa Puutarhalautakunta kunnioittaen että Lautakunnan nyt esittämä ja kaikkien ehdotuksentekijäin kannattama suunnitelma puheenalaisen alueen järjestämiseksi pantaisiin perusteeksi lopullisen asemakaavan laatimiseksi tätä kaupunginosaa varten sekä että Puutarhalautakunnan ylläesittämät näkökohdat alueen rakentamiseen nähden myös otettaisiin huomioon.

Lähetekirjelmät palautetaan tämän ohella.

Puutarhalautakunnan puolesta:

R. F. von Willebrand.

John Uggla.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI

Helsinki,

Lokakuun 25 p:nä 1906.

N:o 141.

Liite II.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Vaadituksi lausunnoksi arkkitehtien Herrojen Armas Lindgrenin, Lars Sonckin ja Bertel Jungin tekemästä ehdotuksesta Laivurinkadun länsipuolella olevan alueen jakamiseksi, mikä alue voimassa olevan asemakaavan mukaan on luovutettava huvilarakennuksia varten, pyytää Rakennuskonttori kunnioittaen esittää seuraavaa:

Kirjelmän ohella toukokuun 18 p:ltä 1905 oli Rakennuskonttorilla kunnia Rahatoimikamarille lähettää Konttorin laatima suunnitelma puheenalaista aluetta varten sekä ehdotus sinne suunniteltujen huvilatonttien rakentamista koskeviksi määräyksiksi. Tämä suunnitelma on mitä maan käyttämiseen ja liikenneväylien suuntaan tulee pääasiallisesti arkkitehtien ehdotuksen kanssa yhtäpitävä, mutta eroo tästä yleisten istutusten luvun ja sijoituksen puolesta sekä tonttien ryhmitykseen nähden.

Päinvastoin kuin Rakennuskonttori ovat nimittäin mainitut arkkitehdit ajatelleet suurimman istutuksen sijoitetuksi alueen lounaisrinteelle, satamaradan leikkauksen läheisyyteen, jota vastoin korkealla sijaitsevalle tasapaikalle alueen keskustassa, josta on laaja ja miellyttävä näköala merelle päin, ja jonka Konttori senvuoksi on katsonut sopivimmaksi yleiseksi istutukseksi, sanotun ehdotuksen mukaan tulisi suurimmaksi osaksi tontteja. Muut suunnitellut istutukset ovat asemansa ja kokonsa puolesta pääasiallisesti samallaisia kummassakin ehdotuksessa, lukuun ottamatta sitä että arkkitehdit ovat ajatelleet urheilukentän järjestettäväksi sille Laivurinkadun eteläpään länsipuolella olevalle alueelle, jonka Rakennuskonttori oli huvilatonteiksi jakanut. Viimenmainittu kenttä on alaltaan kuitenkin vähän pienempi kuin Rakennuskonttorin tasapaikan korkeimmalle kohdalle yleiseen istutukseen ehdottama kenttä, mutta on sillä kenties se etu että se voidaan luovuttaa yksinomaan nuorisolle urheilua ja leikkejä varten.

Tonttien ryhmitys taas on kummassakin ehdotuksessa suoranaisesti riippuva istutusten muodosta, suuruudesta ja asemasta, joten siitä ei ole erityisesti huomauttamista.

Koska näin ollen kumpikin mainittu ehdotus ilmaisee eri käsityksen istutusten sijoittamisesta, lienee Puutarhalautakunnan lausunto vaadittava, ennenkuin asiassa enempää päätetään.

Lopuksi on mainittava että myytäväksi vapaa tonttien pintaala arkkitehtien ehdotuksen mukaan on noin 55,000 m² ja Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaan noin 60,000 m².

Lähetekirjelmät palautetaan tämän ohessa.

G. Idström.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Saatuamme kuulla että Rakennuskonttori oli laatinut ehdotuksen sen tämän kaupungin kuudennessa kaupunginosassa olevan alueen järjestelyksi, joka käsittää n. s. Punavuoret, olemme me allekirjottaneet, innokkaasti harrastaen että mainittu alue kauniine asemineen järjestetään täysin tyydyttävällä tavalla, tehneet vaihtoehtoisen ehdotuksen sen suunnitteluksi. Samalla kuin meillä täten on kunnia Herroille Kaupunginvaltuusmiehille jättää tämä meidän ehdotuksemme, rohkennemme me huomauttaa muutamista päänäkökohdista, jotka ovat meille olleet määrääviä ehdotusta laatiessamme.

Sen laajan näköalan säilyttämiseksi, joka tarjoutuu puheenalaisen alueen korkeimmalta kohdalta merelle päin, olemme me sinne suunnitellusta puistikosta ajatelleet etelään ja lounaaseen päin olevan järjestettävä kaksi avonaista istutuksia varten ajottua paikkaa. Edellinen näistä paikoista yhdistäisi mainitun puistikon siihen istutukseen, joka sijoitettaisiin nykyiseen soiseen notkelmaan etelässä rautatielinjaa vastaan, minkä notkelman me sen asemaan, maanlaatuun y. m. katsoen olemme arvelleet soveliaammaksi sitä tarkotusta varten kuin rakennettavaksi. Muutenkin olemme mikäli mahdollista koettaneet välttää rakennustonttien sijottamista rautatien häiritsevään läheisyyteen. Siten on meistä alueen kaakkoinen osa näyttänyt varsin sopivalta urheilukentäksi, josta läheisimpäin itäänpäin olevain korttelienkin väestöllä voisi olla hyötyä. — Mitä teihin tulee olemme suunnitelleet ne pääasiallisesti tarkoin vallitsevain maanpintasuhteiden vaatimusten mukaan ja ottamalla huomioon pienimmät mahdolliset perustamiskustannukset, jolloin pääkatu, varsinkin liikennenäkökannalta katsottuna, on johdettu Tehtaan- ja Laivurinkatujen risteyksestä. — Saadaksemme suurimman mahdollisen määrän tontteja, olemme tehneet niiden pintaalat verrattain pieniksi, mikä seikka vastaisille ostajillekin havaittaneen taloudellisessa suhteessa sopivimmaksi.

Toivomme että lopullista ehdotusta laadittaessa puheenalaisen alueen suunnitteluksi, tätä meidän ehdotustamme ei jätetä huomioon ottamatta.

Helsingissä, Syyskuun 17 p. 1906.

Armas Lindgren.

Bertel Jung.

Lars Sonck.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VALAISTUSLAITOKSEN

HALLITUS

Helsinki,

Syyskuun 27 p. 1905.

Liite IV.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Päätöksellä viimekuluneen heinäkuun 20 p:ltä on Rahatoimikamari antanut Valaistuslaitoksen Hallituksen toimeksi jättää kirjallisen lausunnon niistä kustannuksista, joita erään huvilalaitoksia varten aijotun, Laivurinkadun länsipuolella tämän kaupungin 6:nnessä kaupunginosassa sijaitsevan aluee vastainen valaiseminen aiheuttaisi.

Sittekun Valaistuslaitoksen toimitusjohtaja oli laatinut myötäseuraavan suunnitelman, mihin kaikki alueen valaisemiseksi tarvittavat katulyhdyt kaasujohtoiheen ovat merkityt, sekä myös kustannusarvion sanotuista töistä, on Hallitus, tätä ehdotusta tarkasteltuaan havainnut sen hyväksyttäväksi sekä sen mukaisesti pannut tulevain katulyhtyjen luvun 80 kappaleeksi sekä laskenut koko kustannuksen 47,250 markaksi.

Mitä johtoihin tulee on Hallitus, siihen katsoen että alueelle on aikomus rakentaa ainoastaan matalia rakennuksia, ja että siinä tulisi olemaan kokonaista kuusi tuontijohtoa, voinut suunnitella nämät verrattain pienikokoisiksi, s. o. pääasiallisesti 75 mm. putkisiksi. Mikäli mahdollista lasketaan nämät johdot samoihin kaivantoihin kuin lokaviemäri- ja vesijohtoputket. Koska kuitenkin kaasujohdot asetetaan laajemmalle alalle kuin ennenmainitut johdot, on pakko louhia noin 540 juoksevaa metriä kaivantoa yksinomaan kaasupääjohtoja varten.

Allaolevaa yksityiskohtaista kustannusarviota laadittaessa on tehty seuraavat olettamukset:

että putkien, putkiosien ja muiden ainesten hinnat työtä suoritettaissa ovat melkein samat kuin nyt;

että kaasujohtotyöt suoritetaan muiden putkenlaskutöiden yhteydessä;

että nykyään voimassa oleva sopimus Kaasulaitoksen sekä Rakennus- ja Vesijohtokonttorien välillä Smk:n 1: — veloittamisesta juoksevaa metriä kohti, siinä tapauksessa että kaasuputket lasketaan samaan kaivantoon kuin näiden Konttorien johdot, edelleenkin tulee pysymään voimassa;

että niissä kohdin, missä on pakko louhia erityinen kaivanto kaasuputkia

varten, kaduille laskettava täyte tulee niin syvä, ettei tarvitse louhia pois vuorta enemmän kuin keskimäärin 1 m³ 1 juoksevaa metriä kohti kaivantoa; sekä että tarvittavaa maata ainoastaan kaasujohtojen kaivantojen täytteeksi voidaan saada 3 markasta m³:ltä.

Yksityiskohtainen kustannusarvio.

Pääkaasujohdot:

155 m. 100 mm putkia	3,876 kg.	
2,400 ” 75 ” ”	42,240 ”	
	46,116 kg.	
Vähentyy 5 % putkiosista	2,306 ”	
	<u>Yht. putkia 43,810 kg.</u>	à —: 24 10,514: 40
Putkiosia 2,300 kg. à —: 42		966: —
Lyijyä 1,950 kg. à —: 45		877: 50
Tervalankaa 195 kg. à —: 75		146: 25
Kuljetus, lastaus- ja lossauskustannus 46,000 kg:lta tarveaineita à 5: — 1,000 kg:lta		230: —
Louhimista, 540 m ³ à 16: —		8,640: —
Täytettä, 540 m ³ à 3: —		1,620: —
Täytteen tallaamista ja pakkaamista, 540 m ³ à 1: —		540: —
Laskemiskustannuksia, 2,555 m:stä putkia á 1: 50		3,832: 50
Yhteinen kaivanto 2,015 à 1: —		2,015: —
Palninkilappuja ja aavistamattomia menoja, noin 5 %		<u>1,618: 35 31,000: —</u>

Lyhtypylväitä ja lyhtyjä y. m.

80 kpl. lyhtypylväitä lyhtyineen ja polttajineen à 91: 50	7,320: —
240 m. 50 mm. valuputkia = 2,820 kg. à —: 24	676: 80
80 kpl. 50 ” T-putkia à 6: 70	536: —
80 ” 50 ” polviputkia à 4: 25	340: —
25 ” 50 ” irtonaisia muhveja à 3: 50	87: 50
320 m. ³ / ₄ ” taottuja putkia à —: 50	160: —
Taottuja putkenosia	80: —
Lyijyä 300 kg. à —: 45	135: —
Tervalankaa 30 kg. à —: 75	22: 50
240 m ³ louhimista à 16: —	<u>3,840: —</u>
	Siirto 13,197: 80 31,000: —

	Siirto 13,197: 80 31,000: —
240 m ³ täytettä à 3:—	720: —
Täytteen sijottamista ja talleamista, 240 m ³ à 1:—	240: —
Kustannukset johtojen asettamisesta ja 80 lyhtypylvään pystyttamisestä à 15:—	1,200: —
Palninkilappuja, kuljetus ja aavistamattomia menoja	892: 20 16,250: —
	<u>Yht. Smk 47,250: —</u>

Lähetekirjelmät palautetaan tämän ohessa.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

E. Öhman.

Liite V.

HELSINGIN KAUPUNGIN
PUUTARHALAUTAKUNTA.

Leinäkuun 15 p:nä 1905.

N:o 8.

Rahatoimikamarille.

Rakennuskonttorin Rahatoimikamarille lähetettyä yksityiskohtaisen suunnitelman Laivurinkadun länsipuolella sijaitsevan, huvilalaitteita varten aiotun alueen järjestämiseksi, käsittäen tämä alue istutuksia ynnä urheilukenttää varten yhteensä 31,000 m² suuruisen pintaalan, minkä kuntoonpano Rakennuskonttorin laskelmain mukaan nousisi vähintään 155,000 markkaan, on Rahatoimikamari kirjelmässä viimekuluneen kesäkuun 15 p:ltä pyytänyt Puutarhalautakunnan lausuntoa mainitusta kustannusarviosta, kehottaen samalla Lautakuntaa antamaan lausunnon puheenalaisten istutusten vuotuisesta ylläpitokustannuksesta. Tämän johdosta saa Puutarhalautakunta keskusteltuaan Kaupunginpuutarhurin kanssa kunnioittaen lausua seuraavaa:

Huvilalaitteiksi suunniteltu alue on melkein yksinomaan kallioperäistä maata, korkeudeltaan vaihdellen aina noin 17 m:iin vedenpinnasta. Ainoastaan korttelin N:o

205 Tehtaankadun varrella itä- ja länsipuolella olevat alueet (pintaalaltaan yhteensä noin 14,000 m²) ovat siellä täällä maan ja kasvullisuuden peittämiä. Avonaisen asemansa takia on alue alttiina kaikille tuulille, minkä johdosta paikalle tarvittavan maa- ja täyterroksen, kasvullisuuden menestyksen ja edistyksen turvaamiseksi, tulee olla saviperäistä ja vahvaa sekä syvyydeltään noin 90 cm. Tämänlaatuista täyteainetta ei kuitenkaan ole saatavissa lähempää kuin Fredriksbergistä ja Janssonin istutuksista Sörnäisten satamaradan luota ja näiden aineiden kuljetuskustannukset on senvuoksi laskettava 3 markaksi 75 penniksi m³:ltä. Jos tähän lisätään kustannukset itse tasoitus- ja istutustöistä, heinäsiementen ostosta ynnä muut tarpeelliset kustannukset, osottaa tulos, että Rakennuskonttorin tekemä kustannuslaskelma pikemmin olisi liian alhainen kuin korkea. Edellyttämällä kuitenkin että se osa täyteaineita, joka tarvitaan käytäviä ja hiekkakenttiä varten, olisi saatavissa rakennustonteilta kaupungissa, yllämainittua vähemmällä kuljetuskustannuksella, voitaneen pitää Konttorin ehdottamaa arviomäärää, 155,000 markkaa, riittävänä.

Mitä sitte tulee puheenalaisten istutusten ylläpitoon, jotka Lautakunnan käsityksen mukaan eivät kaipaisi kaikkein parasta hoitoa, vaan ainoastaan sellaista että ne kesäaikaan olisivat soman näköisiä, on Puutarhalautakunta, Kaupunginpuutarhurin tästä tekemäin laskelmain perusteella, katsonut vuotuista ylläpitokustannusta voitavan laskea noin 15 p:ksi m²:a kohti, mikä tekee alueen koko pintaalalta 4,650 markkaa vuodessa.

Lähetesiakirjat seuraavat myötä.

Puutarhalautakunnan puolesta:

Harald Neovius.

John Uggla.

Liite VI.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAKENNUSKONTTORI

Helsinki,

Toukokuun 18 p. 1905.

N:o 53.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Voimassaolevaan 6:n ja 7:n kaupunginosan asemakaavaan ovat Laivurinkadun länsipuolella olevalla, huvilarakennuksia varten aijotulla alueella ainoastaan pääkadut merkityt, jota vastoin korttelien jako tontteihin on Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan toukokuun 16 p:ltä 1899 toistaiseksi jätetty toimenpiteen varalle.

Mainittu päätös perustuu valiokunnanmietintöön N:o 14 v:ltä 1899, missä puheenalaisista kaupunginosista sanotaan, että „Laivurinkadun länsipuolisilla huvilatonteilla tuskin lienee sanottavaa menekkiä, ennenkuin mainitun kadun itäpuolinen seutu on rakennettu“, minkä vuoksi „huvilakaupunginosan yksityiskohtaisen suunnitelman laatiminen voisi lykkääntyä, kunnes voitaisiin hyväkseen käyttää sitä kokemusta tonttien sopivasta suuruudesta, asemasta y. m., joka mahdollisesti voidaan saavuttaa Laivurinkadun itäpuolisia kortteleja rakennettaissa“.

Mainituista tonteista on tosin osa vielä myymättä, mutta koska Rakennuskonttorissa on kysytty erityisesti huvilatontteja, on Konttori katsonut ajan olevan käsissä ryhtyä toimenpiteisiin Laivurinkadun länsipuolisen alueen luovuttamiseksi rakennettavaksi.

Sen yksityiskohtaisen suunnitelman, joka tätä tarkotusta varten tarvitaan, on Rakennuskonttori arvellut olevan laadittava vähemmän säännölliseksi, kuin aikaisempi Kaupunginvaltuuston hyväksymä yleinen ehdotus. Sellaista kokemusta, jota valiokunta ylläkerrotussa lausunnossaan edellyttää, ei tosin vielä ole saatu mutta katsoo Konttori, että joskin sitä olisi, kyseessä olevan alueen jakaminen kuitenkin olisi pääasiassa tästä riippumaton, koskapa tämä kaupunginosa on aijottu toista tarkotusta varten, kuin Laivurinkadun itäpuolella olevat korttelit. Vapaaman jaon kautta saadaan sitäpaitsi tilaisuutta katujen ja teiden sijoittamiseen

enemmän ottamalla huomioon pintaalasuhteita kuin muuten, samalla kuin kaupunginosa kieltämättä saa vilkkaamman leiman.

Paitsi mainittua poikkeusta yleisestä suunnitelmasta on Rakennuskonttori oheenliitettyyn ehdotukseen tehnyt vielä sen muutoksen, että kaupunginosa pohjoiselle rinteelle Tehtaankatua vasten aikaisemmin ajottua istutusta melkoisesti on vähennetty ja sen sijalle osittain asetettu kaksi asuntokorttelia N:ot 121 ja 185 jotka kuitenkin ovat sijoitetut siten että ne tontit, mitkä nyt voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan ovat rakentamatonta paikkaa vastaan, on semmosina pysytetty.

Lopuksi on asuntokortteli merkitty aikasemmin tehtaita varten ajotun korttelin N:o 181 sijalle, minne sen lisäksi on aikomus laittaa yksinkertainen puistikko täällä olevan yleisen sairaalan viereen.

Mitä taas ehdotetun kaupunginosa rakentamiseen tulee, on Konttori arvellut sen olevan luovutettava ainoastaan huvilalaitoksia varten, jotka olisivat rakennettavat pääasiallisesti kortteleille N:ot 180, 182, 183 ja 185 voimassa olevan rakennusjärjestyksen kanssa yhtäpitäviksi, johon kuitenkin ne muutokset olisi tehtävä, jotka aiheutuvat sekä siitä erityisestä tarkotuksesta, mihin puheenalaiset tontit ovat ajotut, että myöskin tämän kaupunginosa asemasta, jossa kohden erityisesti olisi mikäli mahdollista otettava huomioon sekä yleisiltä avoimilta paikoilta että yksityisiltä tonteilta tarjona oleva laaja näköala merelle päin. Ja on Konttori, varsinkin silmällä pitäen viimeainittua seikkaa, mutta myös rajoitukseen rakennusten kerrosten lukua, arvellut olevan ehdotettava toisellaisia määräyksiä rakennusten korkeudesta kuin tähän asti annetut, nimittäin sellaisia, että rakennusjärjestykseen pannun maan ja katonrajan välisen korkeuden sijaan otetaan viittaus mittakirjoihin, joihin kutakin erityistä tonttia varten merkittäisiin vedenpinnan yli vahvistettu korkeus, johon rakennuksen katonharja saisi kohota. Nämät kaupunginasemakaavaan merkityt korkeusluvut ovat ylimalkaan lasketut siten, että rakennusten keskikorkeus, laskettuna maasta katonharjaan tulisi olemaan noin 14 metriä. Jotta ei kerrosten luku tulisi suuremmaksi, kuin ylimalkaan huvilarakennuksissa on tapana, lienee myös säädettävä ullakon vähin korkeus; ja on Konttori arvellut sen olevan säädettävä 6 metriksi. Korkean ullakon muodostamaa tilaa olisi kuitenkin osittain lupa käyttää joko erityisten asuinhuoneiden sisustamiseksi, tahi rakennuksen yläkerran korottamiseksi tarpeelliseen määrään.

Rakennukset lienevät sijoitettavat tontille joko erilleen tahi myös toisen naapuritontin rajaa vasten, jolloin toista tonttia vastaan on jätettävä tyhjä rakentamaton ala, leveydeltään vähintään 4 metriä. Sen ohessa lienevät kaikki ulkoseinät käsiteltävät fasaadeina, mikä vaatimus luonnollisesti ei koske sellaisia palomuurin osia, jotka ovat läheisten rakennusten peitossa.

Mitä lopuksi tulee tonttien aidottamiseen, olisi tässä kaupunginosassa sallittava suurempi vapaus, kuin voimssa oleva rakennusjärjestys tässä kohden myöntää.

Konttori on arvellut että 1 m:n korkuiseksi rakennettu aita useimmissa tapauksissa olisi riittävä; tontinomistajalla olkoon kuitenkin lupa, jos hän niin tahtoo, rakentaa aita aina 2,5 m:n korkuiseksi.

Ne muutokset ja lisäykset, jotka esitetyn perustella ovat tehtävät yllämainittuun rakennusjärjestykseen olisivat seuraavat;

1) Asuinrakennus on lupa sijoittaa ainoastaan sille tontin osalle, joka kaupungin asemakaavassa on tummemmalla värillä merkitty. Jos kuitenkin pintaala-suhteet vaatisivat rakennusta sijoitettavaksi toisin, olkoon tämä sallittu kaupungin viranomaisten tehdystä pyynnöstä annettua siihen luvan ja ottamalla huomioon muilla tonteilla mahdollisesti tavattavain rakennusten asema.

2) Tontin pintaalasta rakennettakoon korkeintain puolet.

3) Asuinrakennus sijoitettakoon tontille joko erilleen tai välittömästi toisella naapuritontilla olevan rakennuksen viereen, missä jälkimäisessä tapauksessa 4 metrin tyhjä pintaala on jätettävä rakentamatta toista naapuritonttia vasten.

4) Erillään olevan rakennuksen kaikki ulkoseinät ovat fasaadina käsiteltävät; sellaisessakin rakennuksessa, jonka toinen seinä on tontinrajalle päin, on palomuuuri taiteellisesti käsiteltävä, jollei joku lähellä oleva rakennus sitä peitä.

5) Asuinrakennus on lupa rakentaa niin korkeaksi, että katonharja ei kohoa ylemmäksi kullekin tontille vahvistettua ja mittakirjassa ilmoitettua mittaa, luetuna keskivedenpinnasta. Ullakko älköön olko 6 metriä matalampi.

6) Ullakolle sijoitettakoon asuinhuoneita siinä tapauksessa että tarpeelliset toimenpiteet tulenvaaran ehkäisemiseksi ovat suoritettut.

7) Luvallinen aitaus on rautaaaita tai kivinen muuri, jonka korkeus saa vaihdella 1,0 ja 2,5 metrin välillä.

Tätä näin muutettua rakennusjärjestystä ei kuitenkaan olisi noudatettava kortteleissa N:ot 205, 212 ja 213, jotka asemansa takia olisivat rakennettavat samalla tavalla kuin yhden perheen tontit Laivurinkadulla.

Mitä taas tulee kaupungin suoritettaviin töihin tämän kaupunginosan kuntoonpanemiseksi, tästä aiheutuviin kustannuksiin ja vihdoinkin siihen hintaan, josta maa olisi yksityisille luovutettava on mainittava että täydellistä yhtenäisyyttä laitteissa ei voitane saavuttaa, ellei kaupunki toimita ja kustanna sekä katujen tasotus- ja kanavoimistöitä, että myös kaikkien asemakaavaan merkittyjen istutusten järjestämistä, niissäkin tapauksissa jolloin että nämät ovat korttelein sisällä sijaitsevia n. k. silmiä.

Kustannukset tasottamis- ja kanavoimistöistä ovat oheenliitettyssä kustannusarviossa lasketut nousemaan Smk 210,400: —, kun taas perustamiskustannukset ehdotelluista istutuksista, jotka niihin luettuna urheilukenttä käsittävät yhteenlaskettuna 31,000 m² pintaalan, tullevat nousemaan vähintään Smkkaan 155,000: —. Kaupungin yhteenlasketut menot kyseessäolevan kaupunginosan kuntoon panemisesta nousisivat siten Smkkaan 365,400: —.

Neliometriä kohti tontinpintaalaa tekisi tämä summa, kun koko myytä-

vänä oleva tonttipintaala on 59,800 m², Smk:n 6:10 yksikköhinnan. Mutta kun kaupungin tämän lisäksi tulee saada kohtuullinen korvaus maastansa, sekä myös hyvitys vuosittain valaistuksesta, alueella olevain yleisten teiden ja istutusten ylläpidosta y. m. suoritettavista menoista, eivät puheenalaiset tontit liene myytävät vähemmästä kuin Smk 8:— keskihinnasta m² kohti.

G. Idström.

Liite VII.

Kustannusarvio teiden tasotuksesta, kanavoimisesta ja istutusten perustamisesta ehdotellun huvilakaupungin alueelle 6:nnen kaupunginosan länsiosaan.

Rantakatu.

4,060 m ³ kallionlouhimista à 6:—	24,360:—	
3,220 m ³ täytettä à —: 50	1,610:—	
890 m ² tukimuuria à 20:—	17,800:—	
465 juoks. m. rajamuuria à 16:—	7,440:—	
1,250 m ³ päällyssoraa à 4:—	5,000:—	
310 juoks. m. viemäriä à 45:—	13,950:—	70,160:—

Katu A-B-C-D-E.

2,780 m ³ kallionlouhimista à 6:—	16,680:—	
2,520 m ³ täytettä à —: 50	1,260:—	
750 m ³ päällyssoraa à 4:—	3,000:—	
270 juoks. m. viemäriä à 45:—	12,150:—	33,090:—
		Siirto 103,250:—

Siirto 103,250: —

Katu F-G-H-I-K.

1,230 m ³ kallionlouhimista à 6:—	7,380:—	
2,810 m ³ täytettä à —: 50.	1,405:—	
530 m ³ päällyssoraa à 4:—	2,120:—	
75 juoks. m. viemäriä à 45:—	<u>3,375:—</u>	14,280:—

Katu I-M.

125 m ³ kallionlouhimista à 6:—	750:—	
100 m ³ täytettä à —: 50.	50:—	
28 m ² tukimuuria à 20:—	560:—	
10 juoks. m. rajamuuria à 16:—	160:—	
60 juoks. m. portaita à 15:—	900:—	
75 m ³ päällyssoraa à 4:—	300:—	
100 juoks. m. viemäriä à 45:—	<u>4,500:—</u>	7,220:—

Katu G-L-I.

1,385 m ³ kallionlouhimista à 6:—	8,310:—	
25 m ³ täytettä à —: 50.	12: 50	
360 m ³ päällyssora à 4:—	1,440:—	
45 juoks. m. viemäriä à 45:—	<u>2,025:—</u>	11,787: 50

Katu R-D.

200 m ³ kallionlouhimista à 6:—	1,200:—	
570 m ³ täytettä à —: 50	285:—	
110 m ³ päällyssora à 4:—	440:—	
87 juoks. m. viemäriä à 45:—	<u>3,915:—</u>	5,840:—
		Siirto 142,377: 50

Siirto 142,377: 50

Katu N-O.

34 m ³ kallionlouhimista à 6:—	204:—	
445 m ³ täytettä à —: 50	222: 50	
40 m ² tukimuuria à 20:—	800:—	
13 juoks. m. rajamuuria à 16:—	208:—	
70 juoks. m. portaita à 15:—	1,050:—	
90 m ³ päällyssoraa à 4:—	360:—	
113 juoks. m. viemäriä à 45:—	5,085:—	7,929: 50

Katu P-B.

234 m ³ kallionlouhimista à 6:—	1,404:—	
40 m ³ täytettä à —: 50	20:—	
45 juoks. m. viemäriä à 45:—	2,025:—	3,449:—

Katu I-K.

300 m ³ kallionlouhimista à 6:—	1,800:—	
10 m ³ täytettä à —: 50.	5:—	
56 m ³ päällyssoraa à 4:—	224:—	2,029:—

Katu S-T.

625 m ³ kallionlouhimista à 6:—	3,750:—	
410 m ³ täytettä à —: 50	205:—	
400 m ² tukimuuria à 20:—	8,000:—	
170 juoks. m. rajamuuria à 16:—	2,720:—	
30 juoks. m. portaita à 15:—	450:—	
240 m ³ päällyssora à 4:—	960:—	
100 juoks. m. viemäriä à 45:—	4,500:—	20,585:—
		<u>Siirto 176,370:—</u>

Siirto 176,370:—

Katu a-b-c.

80 m ³ kallionlouhimista à 6:—	480:—	
75 m ³ täytettä à —: 50.	37: 50	
125 m ³ päällyssoraa à 4:—	500:—	
40 juoks. m. viemäriä à 45:—	<u>1,800:—</u>	2,817: 50

Katu d-e-H.

315 m ³ kallionlouhimista à 6:—	1,890:—	
15 m ³ täytettä à —: 50.	7: 50	
130 m ³ päällyssoraa à 4:—	520:—	
140 juoks. m. viemäriä à 45:—	<u>6,300:—</u>	8,717: 50

Katu f-g-h-E.

320 m ³ kallionlouhimista à 6:—	1,920:—	
17 m ³ täytettä à —: 50	8: 50	
110 m ³ päällyssoraa à 4:—	440:—	
70 juoks. m. portaita à 15:—	<u>1,050:—</u>	3,418: 50
noin 10 % työnjohdosta y. m.	—	<u>19,076: 50</u>

Yhteensä Smk 210,400:—

3,100 m² istutusta järjestettävänä à 5:— Smk 155,000:—

W. O. Lille.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjap. 1907.

Trädgårdsnämndens

Förslag

till villastad inom södra delen

af 6te stadsdelen i Helsingfors.

Puutarha kuivakunnan

Ehdotus

kuivilakaupungiksi 6ta kaupungin osan

eteläosalle Helsingissä.

Ehdotus työväenopiston perustamisesta Helsingin kaupunkiin.

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON

TYÖVÄENASIAIN LAUTAKUNTA

Helsingissä,

25 p:nä Huhtikuuta 1905.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 9.

Kiinnittäen huomiota siihen, että erittäinkin valtiollisen äänioikeuden laajennuksen johdosta on pidettävä perin tärkeänä, että työväenopetus, myöskin mikäli se tarkoittaa kouluijän ylitse ennättäneiden työläisten sivistyskannan kohottamista, tulee mahdollisimman parhaalla tavalla järjestetyksi, on Työväenasiain lautakunta kokouksessaan 31 p:nä Tammikuuta 1907 päättänyt ryhtyä valmistaviin toimiin pysyvän työväenopiston perustamiseksi tähän kaupunkiin osittain vakinaisesti palkatulla opettajakunnalla. Sitä tarkoitusta varten asetti Lautakunta komitean, joka on kokoonpantu siten, että suomenkielisen työväenopetuksen toimikunta on valinnut siihen kaksi edustajaa, toimittaja Eero Haapalaisen ja kansakoulunopettaja A. Noposen sekä ruotsinkielisen työväenopetuksen toimikunta samoin kaksi, filosofianmaisteri M. Holmbergin ja agronomi E. Blåfieldin sekä Työväenasiain lautakunta kolme edustajaa, filosofianmaisteri Oskar Groundstroemin, professori C. E. Holmbergin ja Lautakunnan silloisen sihteerin, lakitieteenkandidaatti E. W. Walldénin; ja on komitea valinnut puheenjohtajaksensa professori Holmbergin. Sittenkun tämä komitea suoritettuaan tehtävänsä on edellä mainitussa kysymyksessä antanut Lautakunnalle mietintönsä, on Lautakunta tämänpäiväisessä kokouksessaan alempana lähemmin esitetyillä lisäyksillä ja muutoksilla pääasiallisesti, sekä perusteluun että ponsiin nähden, omaksunut mietinnön.

Lautakunta on ensiksi kiinnittänyt huomionsa siihen, että komitea mietinnössään kyllä on maininnut, että erinäiset työväenopistot Skandinaavian maissa ottavat pienen maksun toimeenpanemiensa kurssien osaaottajilta, sekä että tšekäläisten ruotsalaisten työväenkurssien laita on ollut sama, mutta että komitea ei kuitenkaan ole ryhtynyt pohtimaan kysymystä maksun käytäntöön ottamisesta tšekäläisessä kysymyksenalaisessa työväenopistossa. Lautakunnan mielestä alhaisen maksun suoritus esitelmästä tai kurssista olisi omiaan opiston esitelmien kuulijoissa sekä opetuskurssien osaaottajissa kohottamaan niiden tietojen arvoa, joita heille opistossa annetaan sekä saattamaan heitä lähemmin ja pysyväisemmin kiintymään

tähän oppilaitokseen. Niitä maksuja, jotka voisivat tulla kysymykseen ja jotka mukavimmin voitaisiin määrätä opiston työjärjestystä vahvistettaessa, ei Lautakunta ole voinut arvioida niin huomattaviksi määriksi, että ne vaikuttaisivat opiston vuosimenosääntöön.

Tarkastaessaan komitean ehdottamaa toista pontta siihen kuuluvine työväenopiston ohjelma-ehdotuksineen, on Lautakunnan mielestä ollut tarpeellista yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen opetukseen nähden erityisesti huomauttaa, että työväenlainsäädäntö olisi otettava selittävien esitysten aiheeksi, minkä tähden Lautakunta on sen liittänyt tämän opetushaaran oppiaineluetteloon.

Komitean mietinnön kolmannessa ponnassa aikaisemmin esitetyillä syillä ehdotetaan, että asiaan innostuneiden henkilöiden muodostamille yhdistyksille valmisteeltaisiin tilaisuus kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun kaupungin Valtuusto on tehnyt päätöksensä tästä asiasta, jättää tarjouksia opetustoimen suorituksesta opiston eri osastoilla. Suomalaiseen osastoon nähden ei tämä lyhyt ilmoitusaika tuottane mitään vaikeuksia, koska „Helsingin Kansanopisto-Seura“ on ryhtynyt tässä tarkoituksessa sääntöjensä uudelleen laatimaan. Mutta kun vastaavaa ruotsinkielistä järjestöä ei toistaiseksi ole syntynyt, on Lautakunnan mielestä ollut sopivinta tällä hetkellä olla vahvistamatta määräaika tarjousten tekemiselle, vaan odottaessaan asiaa harrastavien ruotsinkielisten piirien mahdollisia toimenpiteitä jättää kysymyksenalaisen määrääjän määräämisen Kaupunginvaltuustolle. Lautakunta on tämän johdosta muuttanut komitean mietinnön kolmannen ponnin.

Mitä opiston menosääntöehdotuksen tulee, on Lautakunta tahtonut huomauttaa, että menosäännön kaksi ensimmäistä menoperää suomalaista osastoa varten pitäisi saattaa yhdenmuotoisiksi vastaavien ruotsalaisen osaston erien kanssa siten, että johtajan palkka ensinmainitulla osastolla olisi 2,500 markkaa sekä hänen korvauksensa luennoitsemisesta, joka on laskettu 2,300 markaksi, yhdistettäisiin seuraavaan meno-erään. Hyväksyen muuten vuosimenosääntöehdotuksen, on Lautakunta siihen tehnyt edellämainitun muodollisen muutoksen, ja seuraa sanottu ehdotus Lautakunnan viimeistelemässä muodossa tätä kirjelmää.

Komitea on työväenopistokysymyksen yhteydessä ottanut käsittelyn alaiseksi kysymyksen seurakunnan kirkkojen luovuttamisesta kansanvalistus-tarkoitukseen ja tämän suhteen ehdottanut, että Valtuusmiehet anoisivat Keisarillista Senaattia ryhtymään lainsäädäntöalotteeseen joulukuun 6 p:nä 1869 annetun kirkkolain 297 §:n selventämiseksi siten, ettei olisi aihetta katsoa sen estävän kirkon käyttämistä opetustarkoituksessa tapahtuvien luentojen tahi esitelmäin pitämiseen. Lautakunnan mielestä ei edellämainittu ehdotus ole lähemmässä yhteydessä työväenopistokysymyksen kanssa, minkä ohessa on huomattava, että se vankka vastustus, joka on äskettäin kohdannut muutamaa ehdotusta kirkkojen luovuttamisesta ylläviitattuun tarkoitukseen, osottaa että tämä ajatus ei vielä saa tarpeeksi voimakasta yleistä kannatusta, jonka tähden Lautakunnan mielestä on ollut sopivinta antaa asian tällä kertaa raueta.

Sen perusteella mitä komitea muuten on tähän liitettyssä mietinnössään esittänyt, sekä uudistaen mitä yllä on kerrottu, esittää Työväenasiain lautakunta kunnioittaen Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

1) perustaa *Helsingin kaupunkiin työväenopiston suomen- ja ruotsinkielisellä osastolla alkamaan toimintansa ensi syksynä;*

2) vahvistaa tähän liitetyn ehdotuksen työväenopiston ohjelmaksi;

3) jättää asiata harrastavien henkilöiden perustamille yhdistyksille tilaisuuden Kaupunginvaltuuston määrättävän ajan kuluessa tarjoutua ottamaan huolehtiaksensa kolmen vuoden aikana opetustoimesta työväenopiston suomen- ja ruotsinkielisellä tahi jommallakummalla osastolla, pidättäen Valtuusmiesten ratkaistavaksi, uskotaanko opetustoimen hoito jollekulle ilmoittautuneista yhdistyksistä vai jätetäänkö se ylempiä työväen opetuskursseja varten asetettujen toimikuntain haltuun;

4) antaa Työväenasiain lautakunnan toimeksi ei ainoastaan valvoa opetustointia työväenopistossa vaan myöskin vahvistaa opiston työjärjestys ja kunkin lukuvuoden opetussuunnitelma sekä täydellisistä oppijaksoista tai yksityisistä luennoista suoritettavat maksut;

5) vahvistaa työväenopistolle mukana seuraavan vuosirahansäännön;

6) myöntää opiston ylläpitämiseksi tulevalle syyslukukaudella $\frac{2}{5}$ osaa vuosirahansäännöstä eli 10,500 markkaa sekä opetustarpeiden hankkimiseen 1,000 markkaa;

7) varata tontin N:o 3 Kansakoulukadun varrella työväenopistolle rakennettavaa taloa varten;

8) rakennuttaa sanotulle tontille työväenopistotalon pääasiallisesti ylläpitävästi sitä varten laaditun suunnitelman kanssa sekä antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi valmistuttaa lopulliset piirustukset ja kustannusarvion; kuin myös

9) anoa yleisistä varoista apurahaa opiston ylläpitämiseksi 10,000 markkaa vuodessa sekä kannatusapua työväenopistotalon rakentamiseen 200,000 markkaa.

Työväenasiain lautakunnan puolesta:

V. von Wright.

Einar Böök.

Ehdotus Helsingin Työväenopiston ohjelmaksi.

Helsingin Työväenopiston tarkoituksena on levittää vapaaseen tutkimukseen perustuvaa yleistä valistusta työväen kesken sekä herättää harrastusta yhteiskunnallista edistystä ja taloudellista vaurastumista koskeviin kysymyksiin.

Työväenopiston tulee pysyä erillään kaikista valtiollisista ja uskonnollisista riidoista.

Opistossa annetaan opetusta pääasiallisesti yhtenäisinä sarjaluentoina, ja edellytetään opistoon ilmoittautuneiden käyvän mahdollisimman säännöllisesti kuuntelemassa ilmoittamiensa luentoja.

Opiston ohjelmaan sisältyvät seuraavat opetushaarat:

I. Yhteiskunnallinen ja taloudellinen opetus: yhteiskuntaoppi ja yhteiskunta-historia, maantiede ja sivistyshistoria (oman maan ja yleinen) sekä taloustiede ja työväenlainsäädäntö;

II. Siveysopillinen opetus: siveysoppi, sielutiede ja kasvatustiede;

III. Luonnontieteellinen opetus: avaruusoppi ja suuretiede, fysiikka, kemia, kasvi- ja eläintiede, geologia, fysiologia, biologia ja terveysoppi; sekä

IV. Käytännöllinen opetus: ainekirjoitus, kirjanpito, samariittikurssit y. m.

Ehdotus Helsingin Työväenopiston vuosirahansäännöksi.

Suomenkielinen osasto.

Johtajan palkka	2,500:—	
Palkkiot johtajalle ja luennoitsijoille noin 362 luennosta (14 luentoa viikossa) à 15:—	5,420:—	
Palkkiot opettajille 156 tunnista (6 tuntia viikossa & koti-työtä) à keskim. 7:—	1,092:—	
Palkkio laulunopettajalle 26 viikolta à 30:—	780:—	
Huoneuksen vuokra	2,500:—	
Lämpö, valo ja puhdistus	1,000:—	
Vahtimestarin palkkaus	260:—	
Opetustarpeiden kartuttamiseen ja painatustöihin	698:—	14,250:—

Ruotsinkielinen osasto.

Johtajan palkka	2,000:—	
Palkkiot luennoitsijoille 312 luennosta (12 luentoa viikossa) à 15:—	4,680:—	
Palkkiot opettajille 156 tunnista (6 tuntia viikossa & koti-työtä) à keskim. 7:—	1,092:—	
Palkkio laulunopettajalle 26 viikolta à 30:—	780:—	
Huoneuksen vuokra	2,000:—	
Lämpö, valo ja puhdistus	750:—	
Vahtimestarin palkkaus	260:—	
Opetustarpeiden kartuttamiseen ja painatustöihin	438:—	12,000:—

Yhteensä Smk 26,250:—

Helsingin kaupungin Valtuusmiesten Työväenasiain lautakunnalle.

Työväenasiain lautakunnan kirjelmässä 11 p:ltä syyskuuta 1903 (V:sten pain. asiak. N:o 30 v:lta 1903) kaupungin Valtuusmiehille tekemän esityksen johdosta työväenopetuksen järjestämisestä Helsingissä asettivat Valtuusmiehet erityisen valiokunnan asiata tarkemmin valmistamaan, minkä jälkeen Valtuusmiehet valiokunnan antamassa mietinnössä (pain. asiak. N:o 8 v:lta 1904) tehdyn ehdotuksen mukaan 26 p:nä toukokuuta 1904 päättivät myöntää ylempää työväenopetusta varten Helsingin kaupungissa kolmeksi vuodeksi, lukien syksystä vuonna 1904, 12,000 markkaa vuodessa kahden seitsenjäsenisen toimikunnan käytettäväksi, joista toimikunnista Helsingin kansanopistoseura ja Helsingin työväenyhdistys, kumpikin valitsemalla kolme jäsentä, asettivat toisen suomenkielistä sekä Arbetets Vänner ja Svenska arbetareföreningen niinkään yhteisesti toisen ruotsinkielistä opetusta varten ja joihin Kaupunginvaltuusto kumpaankin valitsi yhden jäsenen. Sen ohessa annettiin Työväenasiain lautakunnan toimeksi vuosittain tarkastaa ja hyväksyä mainittujen opetustoimikuntain laatimat opetussuunnitelmat, ehdottaa Kaupunginvaltuuston määrättäväksi kunnan myöntämän määrärahan jako, sopivalla tavalla valvoa ohjelman toimeenpanoa sekä oman lausuntonsa ohella lähettää Valtuusmiehille sanottujen toimikuntain annettavat kertomukset toiminnastansa, erittäinkin myönnettyjen määrärahoihin käyttämiseen nähden.

Mainitun 12,000 markan määrärahan, joka sillä kertaa määrättiin suoritettavaksi Helsingin anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, päättivät Valtuusmiehet 25 p:nä lokakuuta 1904, Työväenasiain lautakunnan ehdotuksen mukaisesti, jaettavaksi siten, että 7,200 markkaa käytettäisiin suomenkielistä ja 4,800 markkaa ruotsinkielistä opetusta varten, minkä ohessa Valtuusmiehet samalla myönsivät käyttövaroistansa lisäksi 570 markkaa suomalaista ja 850 markkaa ruotsalaista opetusta varten.

Toimintavuodeksi 1905—1906 otettiin 6,000 markkaa 1905 vuoden kunnallismenosääntöön ja anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista varattiin 30 p:nä toukokuuta 1905 12,000 markkaa työväenopetukseen vuonna 1906, josta määrärahasta puolet oli tuleva toimintavuoden 1905—1906 osalle. Samoin kuin edelliselläkin kerralla oli jako, Valtuusmiesten 17 p:nä lokakuuta 1905 tekemän päätöksen mukaan, tapahtuva siten, että 7,200 markkaa käytettäisiin suomenkieliseen ja 4,800 markkaa ruotsinkieliseen opetukseen, joitten määrärahoihin lisäksi samalla kertaa myönnettiin Valtuuston käyttövaroista 3,200 markkaa suomalaista ja 550 markkaa ruotsalaista opetusta varten.

Näiden opetuskurssien toiminnasta otettakoon tähän seuraavat tiedot lukuvoodelta 1905—1906 laadittujen vuosikertomuksien mukaan.

Suomenkielisiä luennoita

pidettiin kolmessa eri paikassa: Ylioppilastalon juhlasalissa, Polyteknillisen yhdistyksen juhlasalissa ja Sörnäisten kansankodissa, ensinmainitussa paikassa 6 tuntia viikossa sekä toisissa 5 ja 4 tuntia. Luentoja on kaikkiaan pidetty syyslukukaudella 117 ja kevätlukukaudella 170. Luennot ovat käsitelleet seuraavia aineita: Marxin teorioita, Suomen sivistyshistoriaa, kehitysoppia, maantiedettä, alkoholilainsäädäntöä, uuden ajan keksintöjä, ammattikuntaliikkeen kehitystä, Amerikan työväen historiaa, Venäjän kirjallisuutta, kristinuskoa ja sosialismia, aatevirtauksia 19:llä sataluvulla, anarkismia, eduskuntamuotoja, terveydenhoitoa, äänioikeuskysymystä, rikollisuutta, F. Lassallea ja eduskuntamuutosta. Luentoajat ovat olleet iltasin k:lo 8—10 j. pp. paitsi sunnuntaina k:lo 2—4.

Luennoissa kävijöistä sisältää vuosikertomus tarkkoja tiedonantoja, joista osa käy esiin seuraavasta taulusta syyslukukaudelta 1905.

	Luennoissa kävijöitä			Kansakoulun käymätömiä		Keski-ikä		Työv. yhd. kuuluvia		Raitt.yhd. kuuluvia	
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Miesten	Naisten	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia
Yliopp. talolla . . .	779	475	1,254	479	290	32,6	26,5	717	256	398	292
Polyt. yhd. talolla	297	107	404	161	73	32,7	28,5	256	39	173	23
Kansankodissa . . .	151	86	237	68	39	34,2	27,6	137	62	82	54
Yhteensä	1,227	668	1,895	708	402	32,8	27,0	1,110	357	653	369

Näiden luentokurssien vaatimat *menot* ovat olleet seuraavat: luennoitsijoille 287 luennosta à 15 mk. Smk 4,305: —, luentojen johto Smk 500: —, laulun johto Smk 812: —, vahtimestarit Smk 271: 50, huonevuokrat (Ylioppilastalolla ja Polytekn. yhdistyksen talolla) Smk 4,125: — sekä painatustyöt y. m. Smk 334: — eli yhteensä Smk 10,347: 50.

Tuloja ei liene ollut muita kuin yllämainitut, Valtuusmiesten myöntämät määrärahat Smk 10,400: —.

Ruotsinkielisissä opetuskurseissa

on pidetty kaksi rinnakkaista luentojaksoa, toinen Uusmaalaisen osakuntatalon juhlasalissa ja toinen Kansankodissa Sörnäsissä. Luentoja on pidetty 71, jotka ovat kaikki olleet yhteisiä kummallekin luentojaksole, eli siis yhteensä 142. Nämä ovat olleet jaettuina syyslukukaudella 9 sarjaan, joissa esitelmän luku on vaihdellut kahdesta neljään, ja kevätlukukaudella 12 sarjaan, kussakin esitelmiä kahdesta kymmeneen. Paitsi näitä sarjoja on pidetty sekä syys- että kevätlukukaudella yksi täydennyskurssi kummassakin paikassa.

Luennot ovat käsitelleet seuraavia aineita: kirjallisuushistoriaa (5), osuustoimintaa (4), välitystuomioita työriidoissa (3), taikauskon jätteitä (1), työtätekevään luokkain historiaa (6), terveydenhoitoa (5), Suomen hyödyllisiä kivilajeja (2), eläinten sielunelämää (3), pappisluokan syntyä (2), sanomalehdistöä Ranskan vallankumouksen aikana (4), matkamuistelmia vieraista maista (4), Skandinaavian maantiedettä (3), sosialismia (3), kehitysoppia (6), J. H. Pestalozzia (1), Italian vapautustaistelua (2), Puolan vapautustaistelua (2), kemian alkeita (10) ja fysiikkaa (5). Sitä paitsi on luennonkuulijoille hankittu tilaisuus asiantuntevien johdolla noin 25—40 henkissä ryhmissä 12 sunnuntaina käydä tutustumassa Ateneumin taidekokoelmiin ja 7 sunnuntaina Hakasalmen huvilassa olevaan historialliseen museoon ja niinkään on halukkaille pantu toimeen erityinen kurssi musiikkiopissa, mitkä molemmat toimenpiteet ovat saavuttaneet suurta suosiota.

Luennoissa kävijöitä on syyslukukaudella ollut kaikkiaan 1,026, niistä 811 osakuntatalolla ja 213 Kansankodissa; kevätlukukaudella taas 934 henkilöä eli 714 edellisessä paikassa ja 210 Kansankodissa.

Luennoista johtuneet *menot* ovat olleet seuraavat: johtajanpalkkio Smk 1,040:—, palkkiot 142 luennosta à 15 mk. Smk 2,130:—, laulunjohtajan palkkio Smk 650:—, huoneuksen vuokraa Smk 1,053:17, vahtimestaripalkkiot Smk 345:15, ohjelmien, jäsenmerkkien ja pääsylippujen painatus Smk 374:—, ohjaus Ateneumissa ja Historiallisessa museossa Smk 344:—, menoja iltamista Smk 268:— ja sekalaisia menoja Smk 196:30 eli yhteensä Smk 6,400:62.

Tulopuoolella taas on Valtuusmiesten myöntämät määrärahat Smk 5,350:—, lukukausimaksut Smk 490:—, pääsymaksut iltamiin Smk 287:25, myydyistä laulukirjoista Smk 158:20, lahjoituksia ja korkoja Smk 98:75 eli yhteensä Smk 6,384:20.

Kun se aika, joksi työväen opetusasia on nykyiselle kannallensa järjestetty, päättyy keväällä vuonna 1907, on Työväenasiain lautakunta katsonut tarpeelliseksi ottaa valmistelunalaiseksi sen kysymyksen, miten puheenalainen opetus olisi vastaisuudeksi järjestettävä. Kiinnittäen huomiota siihen, että erittäinkin valtiollisen äänioikeuden laajennuksen johdosta on pidettävä perin tärkeänä, että työväenopetus,

myöskin mikäli se tarkoittaa kouluijän ylitse ennättäneiden työläisten sivistyskannan kohottamista, tulee mahdollisimman parhaalla tavalla järjestetyksi, on lautakunta, samalla kuin se katsoi tarpeelliseksi että nykyiset opetuskurssit edelleenkin jatkuisivat, päättänyt ryhtyä valmistaviin toimiin sitä varten, että saataisiin aikaan pysyväinen työväenopisto osittain vakinaisesti palkatulla opettajakunnalla. Sitä tarkoitusta varten asetti lautakunta komitean, joka on kokoonpanttu siten, että suomenkielisen työväenopetuksen toimikunta on valinnut siihen kaksi edustajaa, toimittaja Eero Haapalaisen ja kansakoulunopettaja A. Noposen sekä ruotsinkielisen työväenopetuksen toimikunta samoin kaksi, filosofianmaisteri M. Holmbergin ja agronomi E. Blåfieldin sekä Työväenasiain lautakunta kolme edustajaa, filosofianmaisteri Oskar Grundstroemin, professori C. E. Holmbergin ja lautakunnan silloisen sihteerin, lakitieteenkandidaatti E. W. Walldénin; ja on komitea valinnut puheenjohtajaksensa professori Holmbergin. Herra Haapalainen on paikkakunnalta poismuuton johdosta ottanut osaa ainoastaan alustaviin keskusteluihin.

Ryhtyessään täyttämään tehtävänsä, on komitea pitänyt tarpeellisena esittää lyhyen selonteon työväenopistoista niissä maissa Ruotsissa ja Norjassa, joiden esikuvaa meillä näyttää olevan tässä kohden seuraaminen, kuin myös ainoasta Suomessa olevasta työväenopistosta, nimittäin Tampereen Työväenopistosta. Komitean on kuitenkin tässä ensin huomauttaminen että, mitä äskenmainittuihin maihin tulee, työväenopistojen ohella monet muutkin järjestöt toimittavat erinomaisella uutteruudella ja suuressa laajuudessa kansanvalistustyötä, johon meillä ei ole mitään vastaavaisuutta olemassa. Mainittakoon vain se yli koko Ruotsin haarautuva toiminta kansantajuis-tieteellisten luentojen pitämistä varten, jonka järjestäjinä ovat yhdistykset Centralförbundet för socialt arbete, Folkbildningsförbundet, Centralbyrån i Lund för populära vetenskapliga föreläsningar ja Vestra Sveriges Folkbildningsförbund. Näistä esim. Folkbildningsförbundet yksin välitti syyslukukaudella vuonna 1905 220 eri paikkakunnalle 103 luennoitsijan pitämiä luentoja yhteensä 1,211.

Ruotsissa on työväenopistoja saatu aikaan Tukholmassa, Norrköpingissä, Göteborgissa, Malmössä, Geflessä, Eskilstunassa ja Vesteråsissa. Kolmesta ensiksimainitusta, jotka ovat täydellisimmin kehitetyt, tehdään alempana selkoa, antaen siinä vähän tarkempia tietoja Tukholman työväenopistosta.

Norjassa on „Kristiania Arbeiderakademi“ ollut toimessa jo 21 lukuvuotta.

Tukholman työväenopisto.

Keväällä vuonna 1880 herätti tohtori Anton Nyström kysymyksen työväenopiston perustamisesta Tukholmaan ja jo syksyllä samana vuonna oli asia saatu niin pitkälle kehitetyksi, että opisto voi alkaa toimintansa 4 p:nä lokakuuta. Siitä lähtien on opiston työskentely säännöllisesti jatkunut ja on sen kannattamiseksi, paitsi melkoisia yksityisten antamia lahjoituksia, myönnetty valtionvaroista apurahaa 1881 vuoden syksystä lähtien sekä Tukholman kaupungin Valtuusmiehet 1883 vuodesta saakka antaneet melkoista kannatusta. Varsinkin ensiksimmäitun apurahan määrä oli aikaisempina vuosina hyvin vaihteleva, vaan on opisto nyttemmin jo pitemmän aikaa saanut vuosittain valtioapua 2,400 kruunua ja kunnan kannatusapua 6,000 kruunua.

Opiston toiminnan turvaamiseksi perustettiin huhtikuussa 1883 yhdistys, nimeltä Arbetareinstitut-Föreningen, joka otti opiston hoidon haltuunsa. Tammi-kuusta 1894 lähtien on opisto työskennellyt omassa talossansa.

Työväenopisto-yhdistykseen kuuluu sen sääntöjen mukaan vähintään 80 ja enintään 100 jäsentä, joista puolet pitää olla ruumiillisen työn tekijöitä. Yhdistys valitsee itse uusia jäseniä yhdistykseen vähintään kahden entisen jäsenen ehdotuksesta. Jäsenmaksu on vähintään 3 kruunua vuodessa.

Opiston taloudellisten asiain lähin hoito on yhdistyksen hallintoneuvoston toimesta, johon kuuluu yhdistyksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja rahastonhoitaja sekä kolme muuta jäsentä ynnä opiston johtaja. Opiston tilien tarkastamista varten valitsee yhdistys kaksi tilintarkastajaa ja yhden varamiehen sekä Tukholman kaupungin Valtuusmiehet samoin kaksi varsinaista ja yhden varatarkastajan.

Työväenopiston toimintaa johtamaan valitsee yhdistys vuosittain luento-toimikunnan, johon kuuluu vähintään 7 henkilöä ja jossa tulee olla edustajia teollisuudenharjoittajain, tiedemiesten ja työväestön keskuudesta. Tähän toimikuntaan samoin kuin hallintoneuvostoonkin voidaan valita jäseniä yhdistyksen ulkopuolel-takin, jolloin siten valittu samalla tulee yhdistyksenkin jäseneksi. Toimikunnan jäsenten keskuudesta valitsee yhdistys puheenjohtajan toimikuntaan ja opiston johtajan.

Työväenopiston ohjelmassa on määritelty sen tehtäväksi antaa kaikille, sekä miehille että naisille, jotka nuoruudessaan eivät ole saaneet harjoittaa korkeampia opintoja, kansantajuudessa muodossa tieteellistä sivistystä sekä hankkia heille tilaisuutta sivistäviin, taiteellista laatua oleviin huveihin. Päivän kysymyksiin nähden on opiston asemasta säädetty, että opiston tulee pysyä erillään kaikista valtiollisista ja uskonnollisista riidoista ja että opisto ei pane toimeen kokouksia eikä anomuksia, jotka koskevat päivän valtiollisia kysymyksiä, ja ettei näitä kysymyksiä suorastaan ole myöskään kosketeltava opiston luennoissa.

Se opetus, jota opistossa annetaan, ei tarkoita varsinaisia ammattiopintoja, vaan yleistä tieteellistä valistusta vapaan tutkimisen perusteella. Sen päätarkoi-

tuksena on antaa työväestölle tietoja luonnon ja ihmiskunnan laeista sekä sen kautta edistää sivistyneen työväenluokan syntymistä ja vastustaa vahingollisia huvituksia, juoppoutta y. m. paheita. Erittäinkin on tahdottu terottaa työväenopiston merkitystä kansakoulusta päässeelle nuorisolle, johon nähden tiedonhalun ylläpitäminen ja toiminnan hankkiminen joutohetkiksi on katsottu olevan hyödyllisimpiä puolia opiston tehtävästä.

Opiston suoraranainen hoito on uskottu sen johtajalle, jolla tulee olla perusteelliset tieteelliset opinnot. Hänen pitää luennoida vähintään yhdestä, mieluummin kahdesta aineesta sekä muuten huolehtia opiston huoneustosta, kalustosta, opetus-tarpeista ja kirjastosta. Opetuksen valvomiseen nähden on pantu hänen velvollisuudeksensa ottaa tarkka tieto luennoista sekä neuvotella opettajain kanssa luentojen suunnitelmasta, jotta ne olisivat samalla kertaa helppotajuisia ja tieteellisiä.

Opettajien tulee myöskin olla tieteellisesti sivistyneitä ja taitavia luennoitsijoita, mikä on tarvittaessa osotettava koeluennolla ennen kontrahdin tekemistä.

Opetus tapahtuu tunnin viikossa jatkuvina luentosarjoina, joista toiset kestävät kuukauden tai pari, toiset taas vuoden tai kaksikin, vaan pidetään näiden sarjaluentojen ohella myöskin ylimääräisiä luentoja, milloin nähdään soveliaaksi ja hyödylliseksi. Kuulijoita, joilla edellytetään kaikilla olevan kansakoulutiedot, neuvotaan mikäli mahdollista keskeytyksettä seuraamaan ainoastaan yhtä tai kahta luentosarjaa kerrallaan eikä satunnaisesti kuuntelemaan luentoja milloin mistäkin aineesta ja niinkään alkamaan kuuntelemalla luentoja niistä aineista, jotka koskevat yksinkertaisempia ilmiöitä, kuten matematiikka, tähtitiede, fysiikka ja kemia, ja vasta myöhemmin seuraamaan luennoita monipuolisemmista tieteenhaaroista, niinkuin anatomiasta ja fysiologiasta.

Luennoita pidetään työväenopisto-yhdistyksen talossa vuosittain noin 8 kuukautta, syyskuun alusta huhtikuun loppuun kunakin arkipäivänä k:lo 8 j. p. p. ja pyhäpäivin tavallisesti k:lo 9 e. p. p. ja k:lo 5 j. p. p.

Pääluentoaineita ovat: matematiikka, tähtitiede, kivennäisoppi, fysiikka, kemia, anatomia ja fysiologia sekä terveysoppi, luonnonhistoria, maantiede, sivistyshistoria, Ruotsin historia, valtio-oppi, lainoppi, taloustiede ja uudet kielet. Kuuntelijoille jaetaan ilmaiseksi luentotoimikunnan julkaisema luettelo sellaisista kirjoista, joita toimikunta tahtoo suositella luennoissakävijäin hankittaviksi itsellensä sen mukaan kuin kunkin varallisuus sallii.

Luentojen kuuntelemisesta suoritetaan maksua 10 äyriä kultakin luennoilta varsinaisissa sarjoissa ja 25 äyriä ylimääräisiltä luennoilta.

Työväenopistolla on myös oma kirjastonsa ja lukusalinsa. Ne, jotka käyvät säännöllisesti ainakin yhtä luentosarjaa kuulemassa, saavat kirjastosta ilmaiseksi kirjoja lainaksi; muut suorittavat maksua 52 äyriä kuukaudelta. — Lukusali pidetään avoinna joka päivä k:lo 1—9 j. p. p. ja siellä on käytettävissä pääasiallisesti hakemistokirjoja, konversatsiooni-sanakirjoja, biograafisia sanakirjoja, historiallisia, maantieteellisiä ja tilastollisia teoksia, karttoja, aikakauskirjoja ja kuvallisia viikko-

lehtiä. Pääsymaksua lukusaliin suoritetaan 5 äyriä kerralta, 25 äyriä viikolta tai 50 äyriä kuukaudelta.

Luentotoimikunnan huolenpidosta toimeenpannaan joka sunnuntai-iltana kansankonsertti, johon pääsymaksu on 25 äyriä.

Jotta tieto opiston toiminnasta leviäisi riittävästi ja herättäisi työväestön harrastusta on johtajalle pantu erityiseksi velvollisuudeksi laatia luento-ohjelmia, kiertokirjeitä, kehotuksia j. n. e. sekä levittää niitä työväestöä varten yhdistyksiin, tehtaisiin y. m. työpaikkoihin kuin myös niinä vuodenaikoina, milloin luentoja pidetään, kunakin maanantaina tai lauantaina lähettää muutamiin sanomalehtiin uutisia kaikista viikon luennoista ja sitä paitsi panna lehtiin erityisiä ilmoituksia luennoista. — Tuon tuostakin on opiston johtaja julkaissut n. s. „Sändebref om Arbetare-institutet“, jotka ovat osotetut Tukholman työväestölle ja sen kesken jaettu ilmaiseksi. Syksystä 1896 lähtien on luentotoimikunta julkaissut sarjaa kansantajuisia, 16 sivua käsittäviä kirjasia nimellä „Stockholms Arbetare-institutets Folkskrifter“; kunkin vihkon hinta on 5 äyriä.

Lukuvuonna 1905—1906 on luentoja pidetty kaikkiaan 237 ja kuulijain lukumäärä ollut tasaluvuin 38,000 eli siis keskimäärin noin 160 kutakin luentoja kohti.

Kirjastosta, jossa on, valtiopäiväasiakirjoja y. m. sellaisia lukuunottamatta, kirjoja 2,939 numeroa, on sanottuna vuonna 390 lainanottajaa lainannut 3,889 nidosta.

Lukusalissa kävijäin luku on ollut 4,397 ja kansankonserteissa 12,967.

Mitä tulee työväenopisto-yhdistyksen menoihin ja tuloihin vuonna 1905—1906, ovat kirjastomenot ja kustannukset kansankonserteista tulleet täysin korvatuiksi kirjalainoista sekä lukusalissa ja konserteissa kävijöiltä kertyneillä maksuilla. Kun yhdistyksellä on oma talonsa, ei ole tileihin merkitty vuokraa opiston huoneuksesta.

Varsinaiset opistomenot ovat olleet seuraavat: johtaja Kr. 2,500: —, luennoitsijat Kr. 6,255: 50, vahtimestari y. m. Kr. 1,875: —, valo ja lämpö Kr. 1,225: 04, opetustarpeita Kr. 591: 34, ilmoitukset ja muut painatustyöt Kr. 1,269: 35 ja sekalaisia menoja Kr. 780: 50 eli yhteensä Kr. 14,497: 03.

Tulot taas ovat olleet: valtioapu Kr. 2,400: —, Tukholman kaupungin kannatusapu Kr. 6,000: —, lahjoituksia Kr. 300: —, jäsenmaksut Kr. 445: —, pääsymaksut luentoihin Kr. 3,665: 90, säästyneitä tuloja yhdistyksen talosta Kr. 487: 41 ja korkotuloja Kr. 1,333: 72 eli yhteensä Kr. 14,632: 03.

Norrköpingin työnväenopistoa,

joka on perustettu vuonna 1885, johtaa toimikunta, johon kuuluu 8 henkilöä. Niiden valinta tapahtuu siten, että Norrköpingin kaupungin Valtuusmiehet valitsevat 2 jäsentä niin kauan kuin opisto saa kunnalta kannatusta, Norrköpingin työnväenyhdistys 3 jäsentä niin kauvan kuin se antaa huoneita luennoihin sekä ne luennoissa kävijät, joilla on vuosikortti, jäljelläolevat 3 jäsentä. Vaali tapahtuu 2 vuodeksi kerrallaan.

Toimikunta ottaa johtajan ja tekee yksissä neuvoin hänen kanssansa kontrahdit opettajain kanssa.

Tilivuotena on kalenterivuosi ja luentoja pidetään tammikuun 20 p:stä huhtikuun loppuun sekä lokakuun alusta joulukuun 20 p:ään.

Vuonna 1905 pidettiin luentoja 2 kertaa viikossa, yhteensä 59. Ne käsitelivät: Yleistä ja Ruotsin historiaa, maan- ja kansantiedettä, kemiaa, sivistys-, kirjallisuus- ja musiikinhistoriaa, luonnontiedettä, sielutiedettä ja terveysoppia.

Vuosikortit, jotka maksavat 1 kruunun, oikeuttavat kaikkiin luentoihin; pääsymaksu yksityisiin luentoihin on 10 äyriä. Vuosikortteja myytiin sanottuna vuonna 121 ja pääsylippuja yksityisiin luentoihin 7,111. Sitä paitsi on erityisten yhdistyksien jäsenille annettu vapaakortteja kaikkiaan 1,346.

Opiston menot ovat olleet: vuokrat Kr. 576: 50, kaluston lisäys Kr. 67: —, luennot Kr. 2,340: —, palkat Kr. 769: 75 ja sekalaiset menot Kr. 435: 49 eli yhteensä Kr. 4,188: 74.

Tulot taas olivat seuraavat: valtioapu Kr. 1,800: —, kunnan kannatusapu Kr. 2,000: —, pääsymaksuja Kr. 832: 10 ja korkoja Kr. 26: 05 eli kaikkiaan Kr. 4,658: 15.

Göteborgin työnväenopistossa

on lukuvuonna 1904—05 pidetty luennoita kolmessa eri paikassa yhteensä 157 ja on kuulijoita keskimäärin ollut vast. 465, 132 ja 107 henkilöä. Luennoissa on käsitelty: luonnontieteitä (32 luentoja), terveysoppia (13), maantiedettä ja sivistyshistoriaa (52), yleistä historiaa (20), kirjallisuus-, taide- ja musiikkihistoriaa (29), teollisuuden historiaa (2), sotahistoriaa (2), alkohoolikysymystä (3), arkeologiaa (1), urheilua (1) ja kielihistoriaa (2). — Pääsy luentoihin on maksuton.

Opiston vuosimenot ovat olleet yhteensä Kr. 13,625: 93, joista johtajalle, luennoitsijoille ja opettajille Kr. 8,080: —, vuokraan ja valaistukseen Kr. 1,946: 78, opetustarpeisiin Kr. 509: 60 ja painatustöihin Kr. 1,818: 89.

Tulopuolesta mainittakoon valtioapu Kr. 2,400:—, kunnan apuraha Kr. 8,000:—, kannutusapu osakeyhtiöltä „Aktiebolaget Göteborgssystemet“ Kr. 300:— sekä korkotuloja Kr. 2,060: 53.

Kristianian työväenopistoa

johtaa yhdistys „Kristiania arbeiderakademi-forening“. Yhdistykseen jäseneksi pääsee jokainen, joka ottaa suorittaaksensa 1 kruunun vuosimaksua.

Yhdistys valitsee keskuudestansa toimikunnan, johon kuuluu 8 jäsentä, näistä vähintään 4 työmiestä, sekä 4 varajäsentä, niistä 2 työmiestä. Jos yhdistys saa valtioapua, on kuningas oikeutettu asettamaan lisäksi 2 jäsentä ja samoin kunnallishallitus 2, jos kunnalta saadaan kannatusta. Toimikunnan jäsenistä eroaa vuosittain puolet.

Toimikunta ottaa opiston johtajan, jonka tulee toimikunnan ohjeiden mukaan järjestää opiston hoito.

Valtiollisia ja uskonnollisia puolueriitoja ei saa sekoittaa luentoihin eikä niissä loukata mitään maassa tunnustettua uskontoa.

Opetusta annetaan täydellisinä ja järjestelmällisinä kursseina seuraavissa aineissa 1) yhteiskuntaopissa (valtio- ja kunnallisasetukset) ja kansantaloudessa; 2) anatomiassa ja fysiologiassa (ynnä terveysopissa); 3) fysiikassa ja kemiassa; 4) luonnonhistoriassa; 5) matemaatiikassa (laskennossa, mittaussopissa ja tähtitieteessä); 6) historiassa (sivistys- ja maailmanhistoriassa, kirkkohistoriassa sekä Norjan historiassa ja kirjallisuudessa); sekä 7) maan- ja kansantieteessä (ynnä tilastotieteessä). Sitä paitsi pidetään satunnaisesti yksityisiä luentoja.

Luennoiminen tapahtuu neljässä eri paikassa ja on kuuntelijoille maksuton.

Lukuvuonna 1904—1905 pidettiin 218 luentoa, joissa kuulijain luku oli yhteensä 39,737. Keskimäärin sisältyi 7 luentoa kuhunkin sarjaan ja kuulijain lukumäärä oli keskimäärin sarjaluennoilla 184 ja ylimääräisillä luennoilla 311.

Yhdistyksen menot olivat: palkkiot luennoista Kr. 4,400:—, johtajan ja rahastonhoitajan palkat Kr. 2,080:—, huoneuksien vuokrat Kr. 2,746: 50, valo ja lämpö Kr. 172: 17, ilmoitukset ja painatustyöt Kr. 783: 35, konttorin vuokra ja konttoritarpeita y. m. Kr. 868: 43 ja opetustarpeita Kr. 872: 55, yhteensä Kr. 11,923:—.

Tulopuolella oli: valtioapua Kr. 3,900:—, kunnan kannatus Kr. 2,000:—, Kristianian paloviinayhtiöltä Kr. 6,000:—, lahjoituksia Kr. 44:—, jäsenmaksut Kr. 137:— ja korkoja Kr. 160: 70; yhteensä Kr. 12,241: 70.

Niinkuin edellä mainittiin, on omassa maassa jo olemassa yksi työväen-opisto, suorastaan kunnan kannattama

Tampereen Työväen-opisto.

Tätä opistoa varten laaditut ohjesäännöt vahvisti Keisarillinen Senaatti 8 p:nä marraskuuta 1898, jonka jälkeen opisto alkoi toimensa 16 p:nä tammikuuta 1899.

Ohjesääntöjen mukaan on opiston tarkoituksena „luentosarjoilla, esitelmillä ja keskusteluilla herättää ja vireillä pitää tiedon ja valistuksen halua sekä isänmaallista ja kansallista mieltä kunnan jäsenissä yleensä ja erittäinkin sen lukuisassa työväestössä“. Sen ohessa mainitaan opiston tehtäväksi „huolehtia ammattitaidon kehittämisestä eri toiminta-aloilla antamalla opetusta koneiden ja työkalujen rakenteessa ja hoidossa, ammattipiirustuksessa y. m.“, mutta viimeksimainittua tarkoituspäätä ei opisto ole, pääasiallisesti varojen puutteessa, ainakaan vielä ryhtynyt toteuttamaan.

Opiston johtokuntana on 8 jäsentä, joista kaupungin valtuusmiehet valitsevat 5, työväenyhdistykset 1, raittiusseurat 1 ja nuoriseurat 1 jäsenen. Jäsenet valitaan 3 vuodeksi kerrallaan.

Johtokunta ottaa opiston johtajan ja vakinaiset opettajat yhdeksi vuodeksi. Ellei irtisanomista tapahdu ennen toukokuun 1 päivää, jatkuu virassaolo edelleen yhden vuoden. Johtajan tulee olla yliopistotutkinnon suorittanut sekä opettajain yliopisto-, polyteknikko- tai seminaaritutkinnon suorittaneita.

Johtaja, jonka tulee pitää vähintään 4 luentoa viikossa, on sen lisäksi velvollinen laatimaan luento-ohjelman, hankkimaan tilapäiset luennonpitäjät sekä kaikki puolin valvomaan opiston menestymistä ja sen omaisuuden hoitoa.

Opisto on työskennellyt tavallisesti syyskuun puolivälistä joulukuun asti ja tammikuun 10—12 p:stä huhtikuun loppuun. Luentoja on pidetty 4—5 päivänä viikossa k:lo 8—10 iltasella arkipäivinä sekä 5—8 j. p. sunnuntaisin.

Luentoaineina on ollut: yleinen historia, taloustiede ja työväenkysymys, sivistyshistoria, kirkkohistoria, maan- ja kansantiede, fysiikka, kemia, raittiusliike, luonnontiede, sielutiede ja kirjallisuushistoria. Harjoitusaineina on opetettu kirjanpitoa, laskentaa, ainekirjoitusta, runonlausuntoa ja yksiäänistä laulua. Sen lisäksi on pidetty keskustelukokouksia ja seurusteluiltoja.

Luennoissa kävijöitä, joiden tulee lukukausittain suorittaa 1 markka, on syyslukukaudella 1905 ollut 137 ja kevätlukukaudella 1906 325, melkein poikkeuksetta työväestöä, ja naisia yleensä enemmän kuin miehiä.

Opiston menot ovat vuosittain olleet 6,000—6,500 markkaa, josta johtajan palkkaamiseen 4,000 markkaa ja luentosalin vuokraan 1,000—1,200 markkaa. Tarvitavat varat on kaupunginvaltuusto myöntänyt viinavoittovaroista.

Kun se toimenanto, joka komitealla on ollut suoritettavana, käsittää ehdotuksen laatimisen työväenopiston perustamisesta nykyisten työväen opetuskurssien rinnalle, niin edellyttää tämä, että kummallakin opetustoimella on katsottu olevan eri tehtävänsä. Tämä erillaisuus perustuu luonnollisesti ensi sijassa kummassakin annettavan opetuksen syvällisyyteen, siten että nykyiset opetuskurssit tarkoittavat antaa helppotajuisemmassa muodossa yleissivistykseen kuuluvia tietoja, kun taas työväenopisto pyrkii niin sanoen läheisemmin tutustuttamaan tieteelliseen tutkimukseen ja sen antamiin tuloksiin sekä kehittämään kykyä ja harrastusta oimtakeiseen selvyiden hankkimiseen eriluontoisista ilmiöistä. Nämä eriaisteiset tarkoituksetperät vaativat kuulijoiltakin eri edellytyksiä varsinkin kahteen seikkaan, alkeistietoihin ja luennoillakäynnin säännöllisyyteen nähden. Mitä alkeistietoihin tulee, lienee kyllä paikallaan tulevaisuutta varten ajatella sitä perustusta, että työväenopistoon pyrkijän tulee olla kansakoulun läpikäynyt tai pitemmän aikaa seurannut työväen opetuskursseja. Nykyoloissa tällaista vaatimusta ei kuitenkaan voitane asettaa välttämättömäksi, vaan täytynee ainakin jossain määrin jäädä opiston johtajan asiaksi, koeteltuaan saada selvyyttä pyrkijän kehityskannasta, ratkaista voiko hän todennäköisesti menestyksellä seurata työväenopiston työskentelyä vai näyttääkö soveliaammalta kehottaa häntä kuuntelemaan nykyisiä kursseja.

Sitä vastoin on asianlaita verrattain toinen, mikäli koskee säännöllisyyttä luentojen kuulemisessa. Kuten tunnetaan, vaihtelee kuulijain lukumäärä nykyisissä kurseissa melkoisessa määrin samaankin sarjaan kuuluvilla luennoilla. Työväenopistossa on välttämätöntä saada mahdollisimman suuri säännöllisyys tässä kohden aikaan, jotta voisi toivoa kuulijain kykenevän jatkuvasti seuraamaan luennoissa esitettävää tieteenhaaraa ja saamaan siitä jotakin kokonaiskäsitystä. Komitean mielestä on siis työväenopistoon nähden koetettava alusta alkaen saada se käsitys vakaantumaan, että opistoon ilmoittautuneiden velvollisuus on mahdollisimman säännöllisesti käydä niillä luennoilla, joita aikovat seurata.

Laatiessansa ohjelmaa työväenopistolle on komitea, noudattaen tukholmalaista esikuvaa, määritellyt opiston yleiseksi tarkoitukseksi vapaaseen tutkimukseen perustuvan valistuksen levittämistä työväestön kesken. Tämän lisäksi on komitean mielestä eräitä toisiakin tehtäviä ollut huomautettava opiston ohjelmassa.

Kun nimittäin Työväenasiain lautakunta, ottaessansa esille kysymyksen työväenopiston perustamisesta, nimenomaan vetosi niihin vaatimuksiin, joita valtiollisen äänioikeuden laajennus asetti työväestön sivistyskannan kohottamiseen nähden, niin on komiteasta näyttänyt asianmukaiselta sisällyttää opiston ohjelmaan sellaisenkin kysymysten selvittely, joihin perehtyminen on välttämätön kansalaisten kesken, jotka joko suoranaisesti, kansanedustajina, tai välillisesti, valitsijoina ja toimivina kansalaisina, myötävaikuttavat kansamme edistyspyrkimyksiin. Tällaisiksi kysy-

myksiksi on komitea katsonut etupäässä yhteiskunnallista edistystä ja taloudellista vaurastumista koskevat seikat ja on sen vuoksi opiston ohjelmaan nimenomaan ottanut harrastuksen kiinnittämisen näihin asioihin, ryhtymättä kuitenkaan sen tarkemmin määrittelemään tähän kuuluvan opetuksen laatua, kuin että opetusaineidengin joukossa on mainittu yhteiskuntaoppi ja yhteiskuntahistoria sekä taloustiede.

Mutta kun kaiken yhteiskunnallisen kehityksen edellytyksenä tulee olla terve siveellinen pohja, on komitean mielestä ollut yhteiskunnallisen ja taloudellisen opetuksen rinnalle asetettava siveysoppi sekä siihen liittyvinä sielutiede ja kasvatustoppi.

Edelleen on komitea pitänyt selvänä, että työväenopiston ohjelmassa on annettava sija luonnontieteiden opetukselle, minkä ohessa on näyttänyt olevan käytännöllisen tarpeen vaatimaa antaa opistossa ohjausta ainekirjoituksessa ja kirjanpidossa sekä silloin tällöin järjestää yksinkertaiset samariittikurssit ynnä muuta joka-päiväisen elämän tarpeisiin aiottua opetusta.

Koska työväenopiston menestykselliselle toiminnalle on välttämätöntä, että luennoissakävijät täydellä luottamuksella pyrkivät käyttämään hyväksensä annettavaa opetusta eivätkä saa aihetta epäillä opetuksen tavalla tai toisella koettavan edistää joitakin puoluetarkoituksia taikkapa uskonnollisella alalla vallitsevia eri käsitystapoja, on komitean mielestä määrättävä, että opiston tulee pysyä erillään valtiollisista ja uskonnollisista riitakysymyksistä.

Lopuksi on komitea ottanut ohjelman yleiseen osaan huomautuksen ylläkosketellusta seikasta, että luennoilla kävijäin edellytetään säännöllisesti kuuntelevan niitä luentoja, joihin ilmoittautuvat. Jos jonkunlaisen valvonnan mahdolliseksi tekeminen tässä kohden havaitaan tarkoituksenmukaiseksi, esim. nimihuudon kautta tai siten että totutetaan luennoilla kävijöitä aina istumaan määrättyllä paikallaan, niin voi työjärjestyksessä antaa tästä määräyksiä.

Edelläkosketellussa valiokunnanmietinnössä (V:sten pain. asiak. N:o 8 v:lta 1904) on huomautettu, että työväenopistot ja niitä vastaavat laitokset yleensä ovat kaikkialla yksityisiä, kansanvalistusyhdistyksien, yliopistopiirien taikka muiden asianharrastajain huostassa olevia yrityksiä, joille kunta ja valtio vain antavat kannatustansa. Yksinäisenä poikkeuksena tästä säännöstä mainitaan mietinnössä Tampereen työväenopisto ja ilmoitetaan senkin saaneen kokea kunnallisesta asemastansa johtuvia hankaluksia. Sanottu järjestely ei valiokunnan mielestä ollut johtunut pelkästä sattumuksesta, vaan viittasi valiokunta siihen, että puheenalainen toiminta luonteeltaan parhaiten soveltui järjestettäväksi yksityisen kansalaistoiminnan perustalle. Valiokunta lausuu tämän käsityksensä tueksi seuraavaa: „Vielä paljon suuremmassa määrässä kuin muussa opetuksessa on koko yrityksen menestys tässä riippuvainen siitä, saadaanko tarpeellista vaihteluakin varten riittäviä, innostuneita ja soveliaita

opettajavoimia. Mutta jos opisto tehtäisiin kunnalliseksi laitokseksi, niin johtajan toimi (ja täällä Helsingissä arvattavasti kaksikin, toinen suomalaista, toinen ruotsalaista opetusta varten) olisi tehtävä kunnalliseksi viraksi, joka julistettaisiin haettavaksi, ja jos siihen nimitetty mahdollisesti ei näyttäytyisikään vaikeaan tehtäväänsä sopivaksi, niin olisi koko yritys melkoiseksi ajaksi lamautettu“.

Komiteakin on ollut sitä mieltä, että jos ilmaantuisi asianharrastajain perustamia yhdistyksiä, joille työväenopiston johtaminen ja opetustoimen hoito voitaisiin uskoa, niin olisi suurempia takeita innokkaan ja uhrautuvan työn omistamisesta työväenopistolle sekä siellä annettavan opetuksen moodostumisesta mahdollisimman monipuoliseksi ja herättäväksi, kuin jos kunnan täytyy jonkun toimikunnan välityksellä ryhtyä huolehtimaan opetustoimesta. Tälle käsitykselle on antanut tukea nykyisten työväen opetuskurssien aikana saavutettu kokemus, kun soveliaiden opettajavoimain hankkiminen on tuottanut erittäin paljon vaikeuksia. Sillä juuri opetustoimeen kykeneväin henkilöiden yhteenliittämistä on komitea ensi sijassa pitänyt silmällä puoltaessaan tässä yhdistyksien välityksen käyttämistä, vaan sen ohessa on siinä myös saavutettavissa se suuri etu, että kykenevimät ja soveliaimmat henkilöt työväen omasta keskuudesta voidaan saada yhdistyksen ja sen johtokunnan jäseninä suoranaisesti työskentelemään opiston hyväksi ja opiston luottamuksen kartuttamiseksi työväen piireissä. Komitea onkin mielihyväkseen saanut tietää, että ainakin yksi yhdistys on ruvennut valmistautumaan voidaksensa tarjoutua ottamaan opiston suomenkielisen osaston hoidon haltuunsa, kun nimittäin Helsingin Kansanopistoseura on ryhtynyt muuttamaan sääntöjensä työväenopistoseuralle soveltuviksi. Ja jos kerran yhdistyksien myötävaikutusta tahdotaan käyttää, niin ei näytä olevan epäilemistäkään, ettei syntyisi yhdistystä opiston ruotsinkielistäkin osastoa varten.

Yllä esitetystä näkökannasta lähtien on komitea arvellut että, jos sen edustama mielipide opiston hoidon uskomisesta yhdistyksille tulee hyväksytyksi, niin olisi tässä ainakin aluksi vältettävä yksinoikeuden myöntämistä jollekin yhdistykselle pitemmäksi aikaa, kuin painavat syyt vaativat. Ensi kerralla olisi siis jätettävä halullisille yhdistyksille tilaisuus tarjoutua ottamaan laitos haltuunsa soveliaimmin kolmeksi vuodeksi eli yhtä pitkäksi ajaksi, kuin päätös nykyisten työväen opetuskurssien jatkamisesta ensi syksystä eteenpäin tehtänee. Jos sitten se yhdistys, jonka tarjous tulisi hyväksytyksi, ei voisi näiden vuosien kuluessa täyttää tehtäväänsä tyydyttävällä tavalla eikä myöskään yhdistyksen kokoonpanon uudistamisesta pidettäisi huolta, niin voitane varmuudella olettaa, että noiden vuosien kulluttua olisi paremmilla edellytyksillä toimeenpantu yhdistys tarjoamassa palvelustansa opiston hoitamiseen nähden.

Jos asia tulisi tällä tavoin järjestetyksi, niin on ilmeistä, että opiston ulkoinen hoito ja huolenpito sen säännöllisestä työskentelystä tulisi olemaan asianomaisen yhdistyksen valitseman johtokunnan velvollisuutena. Opiston raha-asiallinen puoli taas tulisi järjestymään siten, että se määräraha, minkä Kaupunginvaltuus-

miehet myöntäisivät opistoa varten, tulisi yhdistyksen nostettavaksi ja että yhdistyksen asiana sitten olisi pitää huolta varain hankkimisesta niiden tarpeiden tyydyttämiseen, joihin määräraha ei ehkä riittäisi, tietysti estämättä yhdistystä, milloin se ehkä katsoisi pätevää aihetta olevan, kääntymästä Valtuustonkin puoleen lisäkannatusta anoaksensa.

Kun työväenopiston valvominen, samoin kuin nykyistenkin työväen opetuskurssien, näyttää soveliaimmin olevan uskottava Työväenasiain lautakunnalle, ei siis ylempänä edellytetyssä tapauksessa opiston perustaminen vaatisi minkään uuden kunnallisviranomaisen muodostamista. Komitean mielestä voitaisiin nimittäin hankaludetta jättää Lautakunnan asiaksi myöskin vahvistaa opiston työjärjestys, jonka tulisi sisältää käytännöllisiä ohjeita opiston työskentelystä, sekä tarkastaa asianomaisen johtokunnan laatima ehdotus kunkin lukuvuoden opetussuunnitelmaksi.

Jos sitä vastoin komitean esittämä menettelytapa ei saavuta kannatusta, niin lienee luonnollisinta muuttaa nykyisiä työväen opetuskursseja varten asetettujen toimikuntain tehtäviä siten, että kummallekin toimikunnalle annettaisiin tehtäväksi opetuksen huolehtiminen sekä näissä kurseissa että samankielisellä osastolla työväenopistoa. Raha-asioihin nähden nämä toimikunnat luonnollisesti tulisivat edelleenkin perustamaan toimintansa yksinomaan kunnalta saamiinsa määrärahoihin.

Opiston sisäinen johto on epäilemättä lähinnä uskottava kummankin osaston johtajalle, jonka valitsee opistoa hoitavan yhdistyksen johtokunta tai Kaupunginvaltuusmiesten asettama toimikunta vuodeksi kerrallaan. Kelpoisuusehdoksi olisi asetettava, että johtajan tulee olla tieteellisesti sivistynyt henkilö.

Luennonpitäjän ja opettajan ottaminen soveliaaksi ajaksi olisi johtokunnan tahi toimikunnan tehtävä yksissä neuvoin johtajan kanssa. Luennonpitäjän tulisi olla opillisen sivistyksen saaneita, aineeseensa perehtyneitä henkilöitä, joilla on hyvä esitystaito. Opettajien toimena olisi käytännöllisen opetuksen antaminen ainekirjoituksessa, kirjanpidossa j. n. e. ja olisi heiltä siis vaadittava tähän tarpeelliset edellytykset.

Käsitellessänsä sitä kysymystä, minä aikoina vuodesta opetustointa parhaalla menestyksellä voisi opistossa harjoittaa, on komitea, huomioonottaen nykyisissä työväen opetuskursseissa saavutetun kokemuksen, katsonut tarkoituksenmukaisimmaksi, että syyslukukausi kestäisi syyskuun 15 päivästä marraskuun loppuun ja kevätlukukausi tammikuun 15 päivästä huhtikuun loppuun eli siis molemmat yhteensä noin 26 viikkoa vuodessa. Luentoajat taas olisivat arki-iltoina klo 6—9 paitsi lauantaina, joka mainitun kokemuksen perusteella näyttää olevan jätettävä vapaaksi, ja sunnuntaisin klo 2—4 tai klo 4—6.

Mitä tulee opetustoimen järjestämiseen ja tämän yhteydessä olevaan kysymykseen työväenopiston vaatimista vuotuisista kustannuksista, on komiteasta näytännyt soveliaimmalta suomenkielisellä osastolla asettaa johtajantoimi taloudellisessa katsannossa sillä tavoin, että johtaja voi lukukausien aikana omistaa tälle tehtävälle kaiken aikansa. Komitea on sen vuoksi ehdottanut johtajalle, jonka velvollisuuksiin myöskin kuuluisi luennoiminen 6 tuntia viikossa, palkaksi 4,800 markkaa. Luennoitsijoille taas on laskettu palkkiota, samoin kuin nykyissäkin kurseissa on ollut sääntönä, 15 markkaa luennolta ja käytännöllisten aineiden opettajille 5 markkaa tunnilta sekä lisäksi hyvitystä kotityöstä. Tämän ohella on menosäännössä otettu huomioon palkkio laulunopettajalle 780 markkaa. Menot huoneuksen vuokraan, lämpöön, valoon ja puhdistukseen sekä vahtimestarin palkkaamiseen on tältä osastolta arvosteltu yhteensä 3,760 markkaan ynnä opetustarpeiden kartuttamiseen ja painatustöihin arviomäärin laskettu 708 markkaa. Vuosikustannuksien kokonaismäärä suomenkielistä osastoa varten nousee siten 14,250 markkaan.

Ruotsinkielisellä osastolla taas on näytännyt tarkoituksenmukaisemmalta suorittaa erityinen palkkio yksinomaan johtajantoimesta, minkä palkkion komitea on ehdottanut 2,000 markaksi, sekä erikseen hyvitys johtajan pitämistä luennoista. Muut menot on laskettu samojen perusteiden mukaan kuin suomalaisellakin osastolla. Tämän osaston vuosikustannukset ovat kaikkiaan arvostellut 12,000 markaksi.

Komitea on näitä laskuja tehdessänsä edellyttänyt, että työväenopisto tulee työskentelemään vuokrahuoneissa, niinkuin ensi vuosina kaikissa tapauksissa täytyneekin tapahtua. Komitealla on kuitenkin ollut varma käsitys siitä, että työväenopiston toiminta ei voi läheskään toivottavassa määrin saavuttaa tarkoitustansa niin kauan kun se täytyy olla oman kodin puutteessa. Vasta sitten kuin opisto saa vakinaisen keskuspaikan, johon se voi hankkia opetukseen soveliaimmat välikappaleet, järjestää jonkunlaisen kirjaston ja lukuhuoneen ja jossa se voi tarjota oppilailtensa kokoontumispaikan keskustelu- ja seurusteluilta y. m. s. varten, on sen mahdollista saavuttaa tarpeellinen rauhallisuus työskentelyynsä sekä se suosio ja lämpö oppilaittensa puolelta, joka voi taata opiston työn menestyksen.

Komitean on kyllä mielihyvällä mainittava, että Kaupunginvaltuusmiehet ovat jo päättäneet yhden huoneuksen rakentamisen työväenopetusta varten, nimittäin sen kansakoulutalon yhteyteen, joka rakennetaan kortteliin N:o 319 Kallion 4:nnen linjan varrelle. Sen ohjelman mukaan, jonka tarkoitusta varten asetettu palkintolautakunta on viime joulukuussa julkaissut puheenalaisen rakennuksen piirustuskilpailulle, on tämä huoneus sisältävä: luentosalin, johon tulee istumasijat noin 600 hengelle, sekä huoneen opetustarpeita varten ynnä sijan päällysvaatteille j. n. e. Tämän rakennusyhteyden kautta tulee siis tyydytetyksi huoneuksen tarve Kallioon, Sörnäisiin ynnä niitä ympäröiviin kaupunginosiin nähden. Mutta komitean mielestä on välttämätöntä, että työväenopetustoilta saada keskusasema

sekä riittävät luento- ja opetushuoneet mikäli mahdollista kaupungin keskiosassa, jossa tähänkin saakka verrattomasti runsain kuulijamäärä on luentokursseilla ollut.

Jouduttaaksensa puolestaan tämän tarkoituksensa saavuttamista on komitea neuvotellut kaupungininsinöörin kanssa mahdollisesti saatavina olevista kaupungin omistamista tonteista ja tullut siihen käsitykseen, että soveliaan käyttämättä olevista tonttipaikoista olisi tähän tarkoitukseen kaupungille kuuluva tontti N:o 3 Kansa-koulukadun varrella, jota tonttia Rahatoimikamari tosin on aikaisemmin (V:sten pain. asiak. N:o 26 v:ltä 1906) ehdottanut luovutettavaksi rakennusta varten yleis-hyödyllisten yhdistyksien tarpeiksi, vaan tämä rakennusaie nähtävästi saa kokonaan raueta. Komitean yksissä neuvoin kaupungininsinöörin kanssa laatiman ohjelman mukaan on arkkitehti R. Björnberg suosiollisesti valmistanut luonnospiirustukset sanotulle tontille rakennettavaa työväenopistotaloa varten sekä arvioinut rakennuksesta johtuvat kustannukset 400,000 markaksi. Talon alakerros on ajateltu pääasiallisesti luokkahuoneiksi alkeisopetusta varten ja yläkerros luentosaleiksi, suomenkieliseen opetukseen aiottu 600 henkeä ja ruotsinkieliseen 400 henkeä varten.

Kun mainitun tontin myyntihinta on Rahatoimikamarin toimituttamassa arvioimisessa laskettu 94,865 markkaan 48 penniin, tulisi siis oman talon aikaansaaminen työväenopistolle vaatimaan erittäin suuren uhrauksen kaupungin puolelta. Komitea on kuitenkin, vakuutettuna siitä että maamme pääkaupungissa on aina edelleenkin oleva tarpeen vaatima sellainen opisto, jonka tarkoituksena on saattaa tieteen tuloksista sekä käytännöllisillä aloilla ilmaantuvista edistyspyynnöistä osallisiksi nekin yhteiskuntaryhmät, jotka omistaen aikansa pääasiallisesti ruumilliseen työhön eivät ole tilaisuudessa näitä suoranaisemmin seuraamaan, katsonut velvollisuudeksensa ehdottaa, että työväenasiain lautakunta tekisi Kaupunginvaltuusmiehille esityksen talon rakentamisesta puheenalaiselle tontille työväenopistoa varten.

Komitea on nimittäin ottanut tässä huomioon myöskin sen seikan, että jos Helsinkiin perustetaan mallikelpoinen työväenopisto, niin tämä on saavuttava siksi laajalle ulottuvan merkityksen koko maamme työväestöön nähden, ettei yhteiskunta sellaisenaan voi olla ottamatta osaa niihin menoihin, joita opiston aikaansaaminen vaatii Helsingin kunnalta. Sillä ilmeistähän on, että tämä opisto tulisi olemaan esikuvana samanlaisten opistojen toimenpanemiselle muissakin kaupungeissa, tulisi olemaan laitos, joka sekä aiheuttaisi soveliaiden luentokokoelmien syntymisen että kehittäisi taitavia luennoitsijoita siirtymään toisillekin paikkakunnille. Eikä siinä kyllin. Tunnettua on että Helsinkiin saapuu vuosittain erittäin suuri määrä työväkeä melkein joka paikkakunnalta ympäri maata. Ainakin toistaiseksi suurin osa näistä on saanut lapsuudessaan ja nuoruudessaan nauttia kouluopetusta tuskin nimeksikään ja varsinkin heille on verrattomasta merkityksestä se opetus, mitä täysikasvuaiselle työläisille täällä valmistetaan. Komitea on sitä suuremmalla syyllä katsonut voitavan luottaa siihen, että työväenopistoa ja sille hankittavaa taloa varten saadaan kannatusta yleisistä varoista kuin viime valtiopäivälläkin, vaikka asianomaisen valiokunnan lausuman mukaan maassamme ei nykyään ole olemassa kansan-

opistoon verrattavaa työväenopistoa, myönnettiin 25,000 markan määräraha kummaksikin vuodeksi 1906 ja 1907 annettavaksi Kansanvalistusseuran ja Svenska Folk. skolans Vänner yhdistyksen yhteisesti asettaman valiokunnan käytettäväksi sellaisten helppotajuisten luentokurssien kannattamiseksi, joiden katsotaan sitä ansaitsevan.

Työväenasiain lautakunnan tekemän esityksen johdosta ovat Kaupunginvaltuusmiehet viime vuonna antaneet Rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä neuvotteluihin Helsingin ruotsalaisten ja suomalaisten evankelis-luterilaisten seurakuntain yhteisen kirkkoneuvoston kanssa sitä varten, että seurakuntain kirkkoja voitaisiin käyttää työväen opetukseen kuuluvien luentojen pitämiseen. Kirkkoneuvoston enemmistö on kuitenkin joulukuulla 1906 pidetyssä kokouksessa nähtävästi ollut tätä suunnitelmaa vastaan. Se on tässä vedonnut voimassaolevan kirkkolain 297 §:ään, jossa säädetään että, kun kirkko on vihitty, sitä ei saa antaa „käytettäväksi sellaisiin tarkoituksiin, jotka ovat sen pyhyyteen sopimattomat“, sekä hyljännyt tehdyn esityksen.

Joskin puheenaolleiden rakennushankkeiden toteuduttua tulisi tyydytytyksi luentosalien tarve jokapäiväistä työskentelyä varten, niin jää edelleenkin olemaan se epäkohta, että milloin laajemmalle kuulijakunnalle tahdotaan valmistaa tilaisuutta jonkun luennon tahi esitelmän kuulemiseen, siihen ei ole saatavissa riittävän suurta huonetta. Eikä ole ajateltavissakaan, että kaupunki voisi ryhtyä rasittamaan jäseniänsä rakennustointen kustannuksilla mainitunlaisia, enemmän tai vähemmän satunnaisia tarpeita varten. Kun taas toiselta puolen jo on olemassa ja yhä edelleen rakennetaan pääasiallisesti juuri samojen kunnanjäsenten kustannuksella kirkkoja, joita varsinaiseen tarkoitukseensa käytetään säännöllisesti vain sunnuntaisin ja juhlapäivin, niin näyttää komiteasta muodollisuus-näkökohtille jätettävän aivan liian suuri vaikutus, jos ei saateta mahdolliseksi kirkkojen käyttämistä opetustarkoituksiinkin. Komitean mielestä eivät Kaupunginvaltuusmiehet sen vuoksi voi, saadessaan kirkkoneuvostolta yllä mainittua laatua olevan vastauksen, olla kääntymättä hallituksen puoleen anoaksensa alotetta sellaista lainsäädäntötointa varten, että kirkkolain 297 § tulisi selvennetyksi siten, ettei opetustarkoituksessa pidettäviä luentoja kävisi lukeminen kirkon pyhyyteen sopimattomaksi. Asianomaiselle kirkkoneuvostolle tietysti sittenkin jäisi valta harkita milloin on katsottava luentojen soveliaisuudesta olevan niin riittävät takeet, että voi sallia kirkon käyttämistä niiden pitämiseen. Tuollaisesta lainmuutoksesta olisi epäilemättä sangan suuri hyöty maaseutupaikkoihinkin nähden, kun meillä saadaan aikaan senlaatuinen yli koko maan ulottuva luentotoiminta, joka Ruotsissa on niin suurenmoisessa määrässä kehittynyt.

Sen nojalla mitä yllä on lausuttu saa komitea kunnioittaen ehdottaa, että Työväenasiain lautakunta tahtoisi Kaupunginvaltuusmiehille esittää, että Valtuusmiehet päättäisivät:

1) perustaa Helsingin kaupunkiin työväenopiston suomen- ja ruotsinkielisellä osastolla alkamaan toimintansa ensi syksynä;

2) vahvistaa tähän liitetyn ehdotuksen työväenopiston ohjelmaksi;

3) jättää asiata harrastavien henkilöiden perustamille yhdistyksille tilaisuuden yhden kuukauden kuluessa tarjoutua ottamaan huolehtiaksensa kolmen vuoden aikana opetustoimesta työväenopiston suomen- ja ruotsinkielisellä tai jommallakummalla osastolla, pidättäen Valtuusmiesten ratkaistavaksi uskotaanko opetustoimen hoito jollekulle ilmoittautuneista yhdistyksistä vai jätetäänkö se ylempiä työväen opetuskursseja varten asetettujen toimikuntain haltuun;

4) antaa Työväenasiain lautakunnan toimeksi ei ainoastaan valvoa opetustoimintaa työväenopistossa vaan myöskin vahvistaa opiston työjärjestys ja kunkin lukuvuoden opetussuunnitelma;

5) vahvistaa työväenopistolle mukana seuraavan vuosirahansäännön;

6) myöntää opiston ylläpitämiseksi tulevalla syyslukukaudella $\frac{2}{5}$ osaa vuosirahansäännöstä eli 10,500 markkaa sekä opetustarpeiden hankkimiseen 1,000 markkaa;

7) varata tontin N:o 3 Kansakoulukadun varrella työväenopistolle rakennettavaa taloa varten;

8) rakennuttaa sanotulle tontille työväenopistotalon pääasiallisesti yhtäpitävästi sitä varten laaditun suunnitelman kanssa sekä antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi valmistuttaa lopulliset piirustukset ja kustannusarvion; kuin myös

9) anoa yleisistä varoista apurahaa opiston ylläpitämiseksi 10,000 markkaa vuodessa sekä kannatusapua työväenopistotalon rakentamiseen 200,000 markkaa.

Lopuksi saa komitea ehdottaa tehtäväksi Kaupunginvaltuusmiehille esityksen siitä:

että Valtuusmiehet anoisivat Keisarillista Senaattia ryhtymään lainsäädäntöalotteeseen joulukuun 6 p:nä 1869 annetun kirkkolain 297 §:n selventämiseksi siten, ettei olisi aihetta katsoa sen estävän kirkon käyttämistä opetustarkoituksessa tapahtuvien luentojen tahi esitelmän pitämiseen.

Helsingissä, 11 p:nä maaliskuuta 1907.

C. E. Holmberg.

A. Noponen.

E. Blåfield.

E. W. Walldén.

M. Holmberg.

Oskar Groundstroem.

Ehdotus Helsingin Työväenopiston ohjelmaksi.

Helsingin Työväenopiston tarkoituksena on levittää vapaaseen tutkimukseen perustuvaa yleistä valistusta työväen kesken sekä herättää harrastusta yhteiskunnallista edistystä ja taloudellista vaurastumista koskeviin kysymyksiin.

Työväenopiston tulee pysyä erillään kaikista valtiollisista ja uskonnollisista riidoista.

Opistossa annetaan opetusta pääasiallisesti yhtenäisinä sarjaluentoina, ja edellytetään opistoon ilmoittautuneiden käyvän mahdollisimman säännöllisesti kuuntelemassa ilmoittamiensa luentoja.

Opiston ohjelmaan sisältyvät seuraavat opetushaarat:

I. Yhteiskunnallinen ja taloudellinen opetus: yhteiskuntaoppi ja yhteiskunta-historia, maantiede ja sivistyshistoria (oman maan ja yleinen) sekä taloustiede;

II. Siveysopillinen opetus: siveysoppi, sielutiede ja kasvatusoppi;

III. Luonnontieteellinen opetus: avaruusoppi ja suuretiede, varsinainen luonnontiede (fysiikka, kemia, kasvi- ja eläintiede) ynnä sovellettu luonnontiede (geologia, fysiologia, biologia ja terveysoppi); sekä

IV. Käytännöllinen opetus: ainekirjoitus, kirjanpito, samariittikurssit y. m.

Ehdotus Helsingin Työväenopiston vuosirahansäännöksi.

Suomenkielinen osasto.

Johtajan palkka ynnä korvaus luentovelvollisuudesta (6 tuntia viikossa)	4,800: —	
Palkkiot luennoitsijoille 208 luennosta (8 luentoa viikossa) à 15: —	3,120: —	
Palkkiot opettajille 156 tunnista (6 tuntia viikossa & koti-työtä à keskim. 7: —	1,092: —	
Palkkio laulunopettajalle 26 viikolta à 30: —	780: —	
Huoneuksen vuokra	2,500: —	
Lämpö, valo ja puhdistus	1,000: —	
Vahtimestarin palkkaūs	260: —	
Opetustarpeiden kartuttamiseen ja painatustöihin	698: —	14,250: —

Ruotsinkielinen osasto.

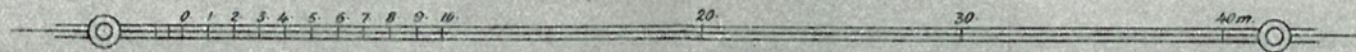
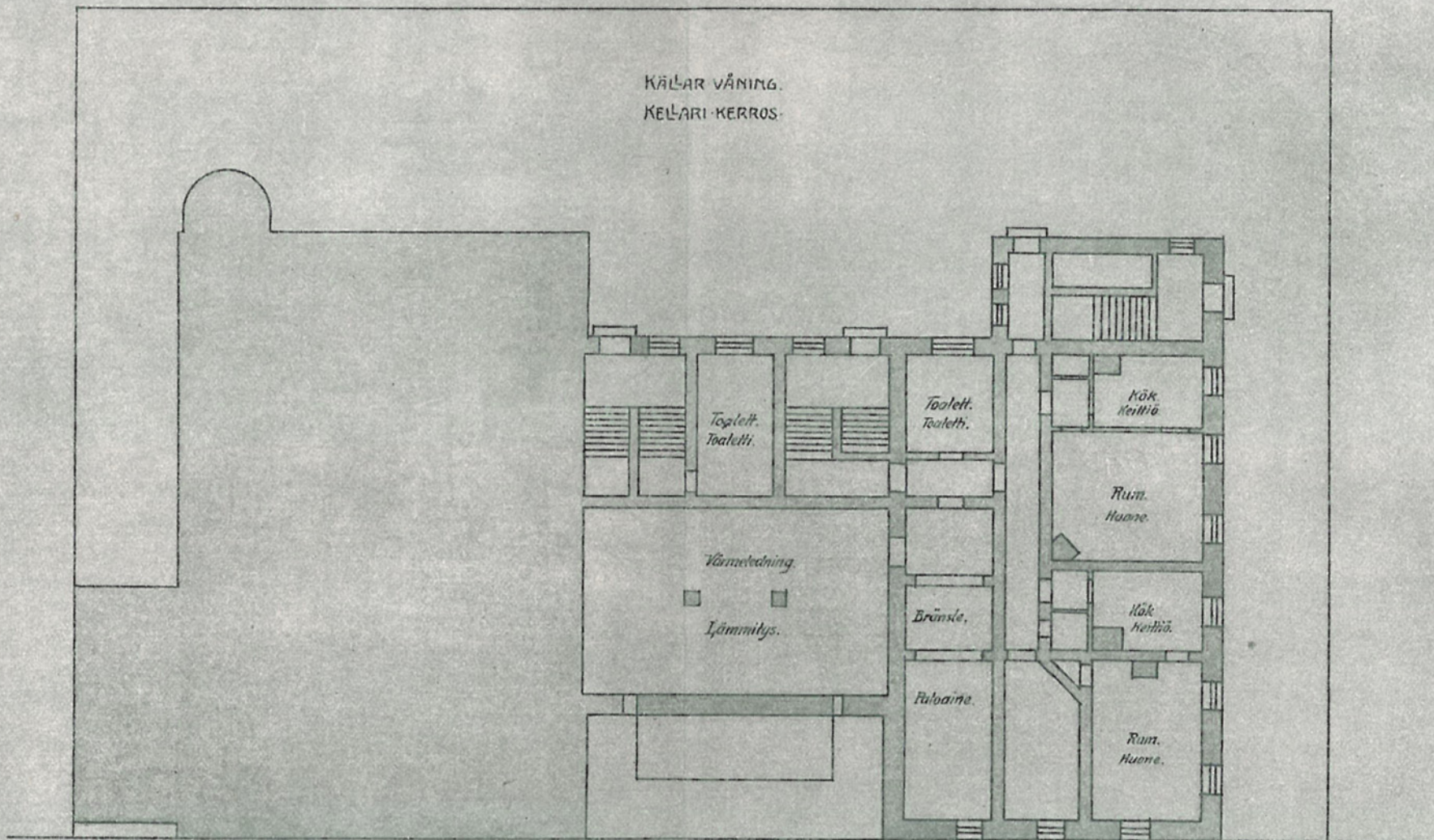
Johtajan palkka	2,000: —	
Palkkiot luennoitsijoille 312 luennosta (12 luentoa viikossa) à 15: —	4,680: —	
Palkkiot opettajille 156 tunnista (6 tuntia viikossa & koti-työtä) à keskim. 7: —	1,092: —	
Palkkio laulunopettajalle 26 viikolta à 30: —	780: —	
Huoneuksen vuokra	2,000: —	
Lämpö, valo ja puhdistus	750: —	
Vahtimestarin palkkaus	260: —	
Opetustarpeiden kartuttamiseen ja painatustöihin	438: —	12,000: —
		Yhteensä Smk 26,250: —

ESKISS · TIL · ARBETAREINSTITUT
I · HELSINGFORS · Folkskolegatan 3.

LUONNOS · PIIRUSTUS · TYÖVÄEN · OPISTOKSI
HELSINGISSÄ · Kansakoulukatu 3.

KÄLLÄR VÄNING.
KELLARI KERROS.

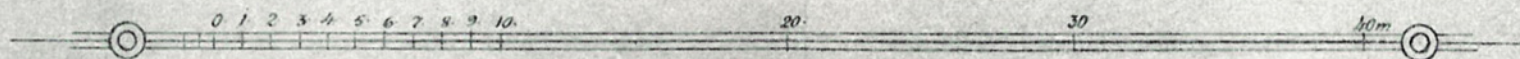
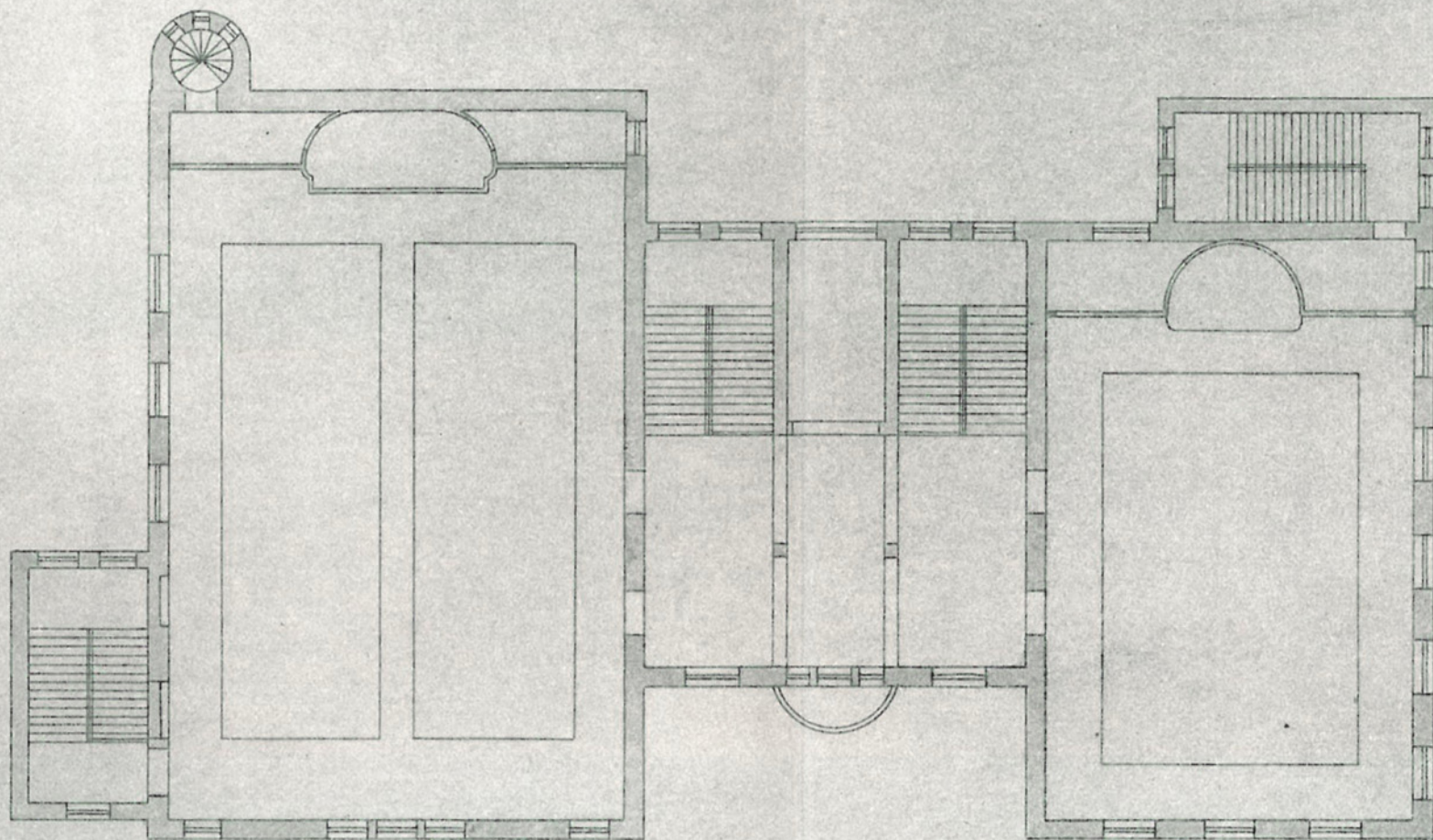
Rulljomborg
1920

ESKISS · TIL · ARBEZAREINSTITUT ·
1 · HELSINGFORS · Folkskolegatan 3.

LUONNOS · PIIRUSTUS · TYÖVÄEN · OPISTOKSI ·
HELSINGISSÄ · Kansakoulukatu 3.

2^{DR} VÄNINGEN ·
2^{NEN} KERROS ·

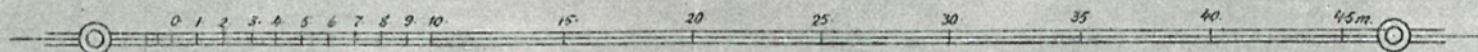
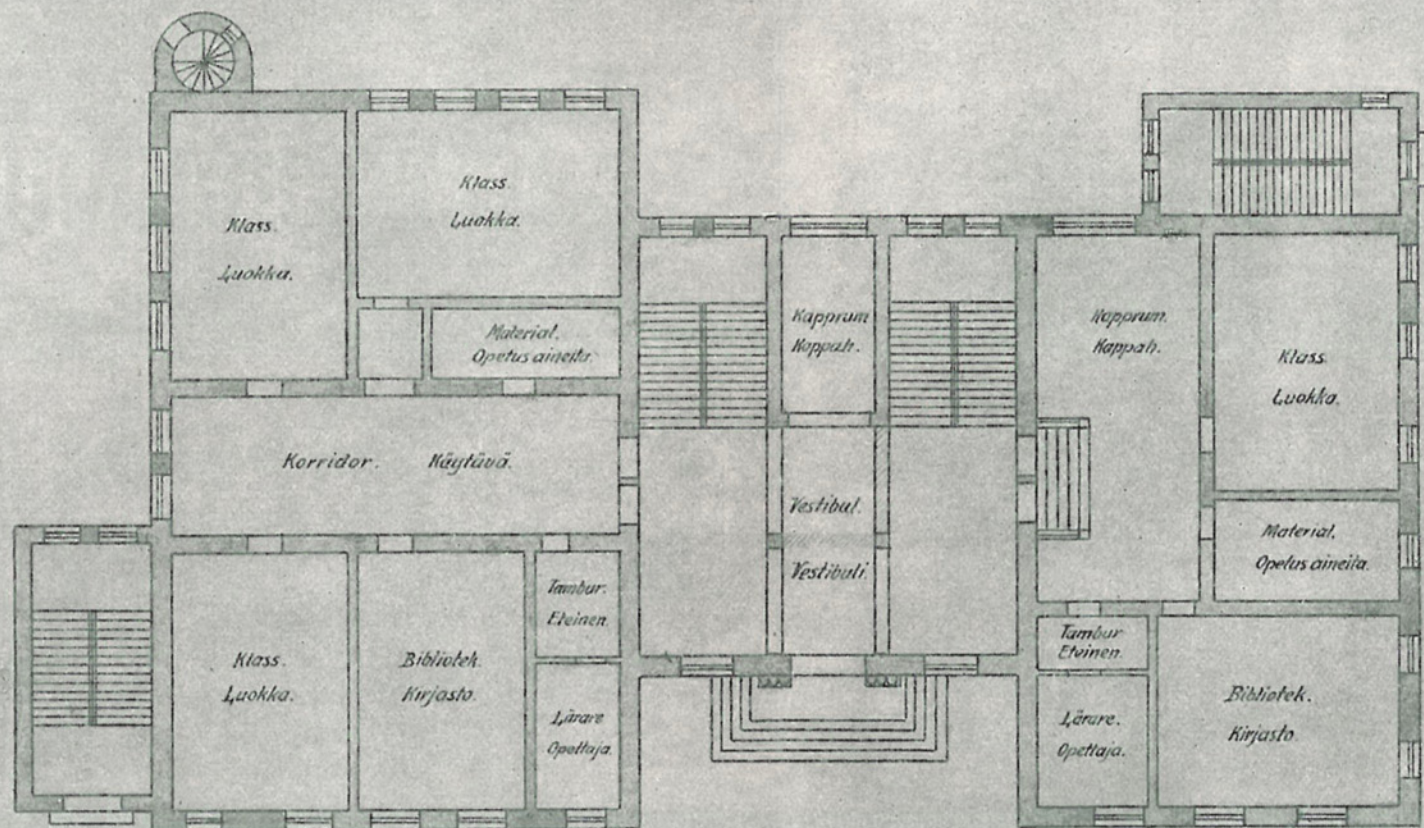
P. J. J. J.
1917

ESKISS · TIL · ARBETARENSTITUT ·
1 · HELSINGFORS · Folkskolegatan 3.

LUONNOS · PIIRUSTUS · TÖVÄEN · OPISTOKSI ·
HELSINGISSÄ · Kansakoulukatu 3.

1STA · VÄNINGEN ·
1NEN · KERROS

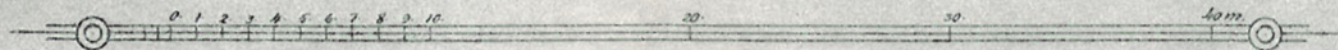
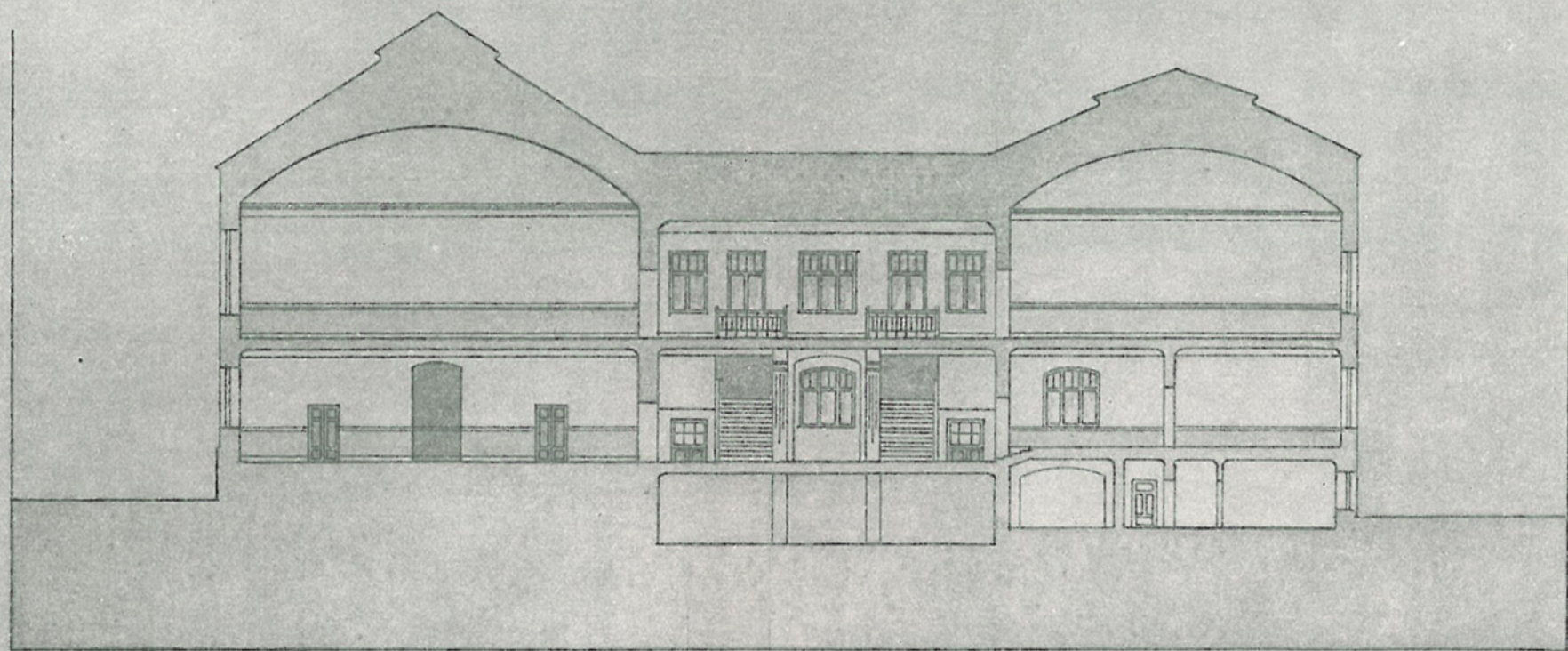

Rudolf J. J. J.
19/10/07

ESKISS · ZIL · ARBEZAREINSTITUT ·
I · HELSINGFORS · Folkskolegatan 3.

LUONNOS · PIIRUSTUS · TYÖVÄEN OPISTOKSI ·
HELSINGISSÄ · Kansakoulukatu 3.

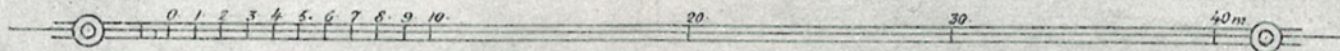
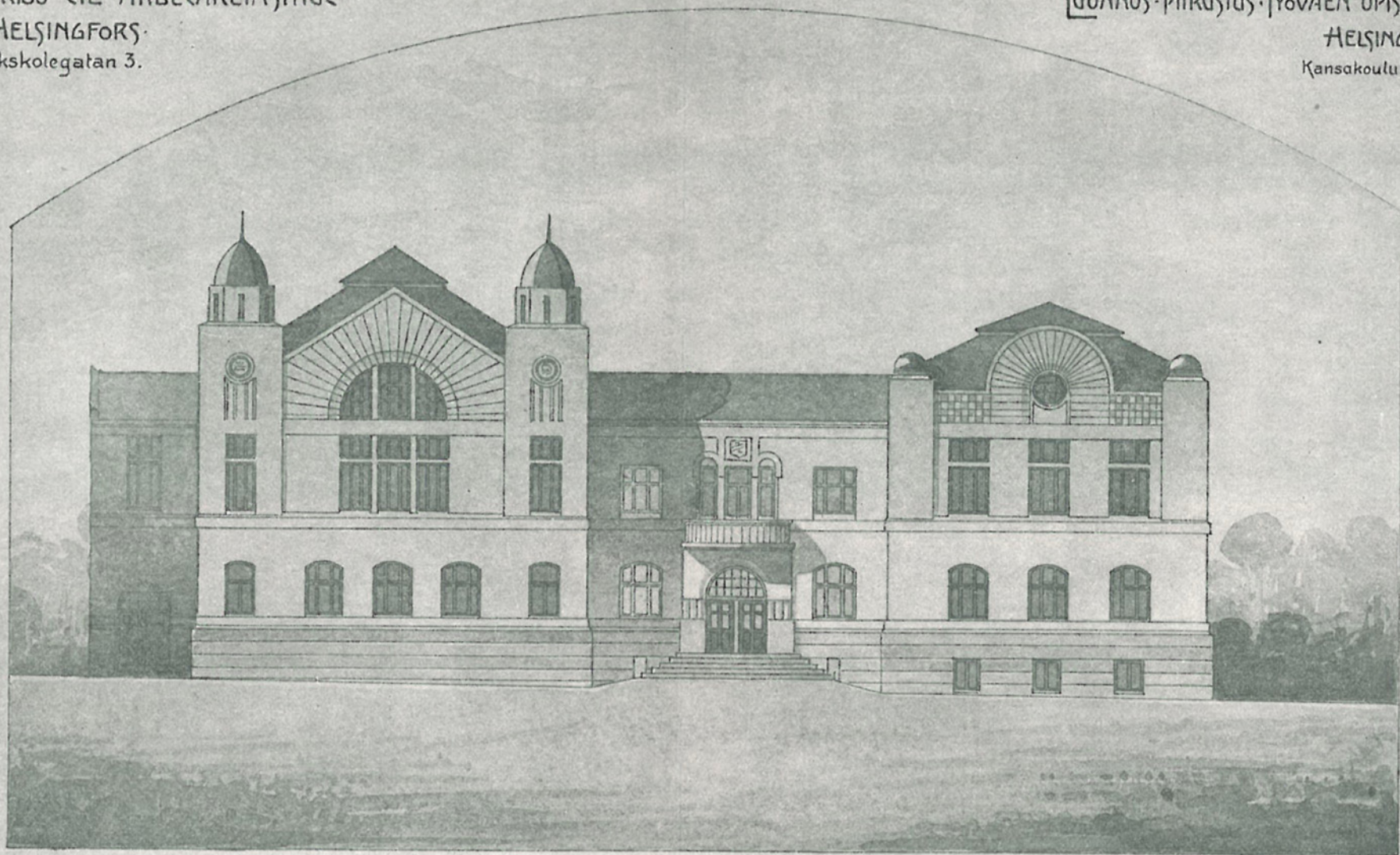

P. Sjöström
1907.

ESKISS · TIL · ARBETAREINSTITUT ·
I · HELSINGFORS ·
Folkskolegatan 3.

LUONNOS · PIIRUSTUS · TYÖVÄEN OPISTOKSI ·
HELSINGISSÄ ·
Kansakoulukatu 3.

Autjomborn
1910

*Valiokunnannietintö palkanparannuksien pyyntöä
Raastuvanoikeudessa ja Maistraatissa koskevan asian johdosta.*

Sittekun sekä Yhteinen Raastuvanoikeus että Maistraatti kumpikin kirjelmässään 2 päivältä helmikuuta kuluvaan vuoteen olivat Kaupunginvaltuustolle esittäneet erinäisten parannusten toimeenpanemista muutamien sanotuissa virastoissa palvelevien virkamiesten palkkoihin nähden, ovat Valtuusmiehet 26 päivänä sanottua kuukautta pitämässään kokouksessa lykänneet asian valmisteltavaksi allekirjottaneiden muodostamaan valiokuntaan. Täyttäen tämän tehtävänsä antaa valiokunta täten Kaupunginvaltuustolle mietintönsä asiasta.

Marraskuun 13 päivänä 1906 pitämässään kokouksessa on Yhteinen Raastuvanoikeus antanut Raastuvanoikeuden jäsenistä valitun komitean tehtäväksi laatia ehdotuksen rikosasiain notarioiden tarpeelliseksi katsotusta palkan korotuksesta. Tätä asiaa käsiteltäessä on komiteassa sitäpaitsi ajateltu, että muutamat muutkin Raastuvanoikeuden virkamiehet olisivat palkankorotuksen tarpeessa. Komitean tämän johdosta antaman lausunnon valmistamiseen on, siihen katsoen että Maistraatissakin on nostettu kysymys palkkojen parantamisesta, ottanut osaa myöskin viimeksimainitun viraston edustaja.

Mietinnössään on komitea ensinnä huomauttanut, että nuorempien oikeusneuvosmiesten tulot katsoen pääkaupungin aikaa myöten kohonneisiin elinkustannuksiin tosin ovat näyttäneet riittämättömiltä, mutta komitea on kuitenkin ollut sitä mieltä, ettei niiden korottaminen nykyään ole ehdottomasti välttämätön. Sitävastoin ovat Raastuvanoikeudessa palvelevien seitsemän vanhemman oikeusneuvosmiehen palkat näyttäneet olevan aivan kohtuuttoman alhaiset. Erityisesti olisi komitean mielestä otettava huomioon, että ikäkorotuksia ja puheenjohtajanpalkkioita on, katsoen siihen että virkaylennykset tapahtuvat Raastuvanoikeudessa niin hitaasti, saatu kovin myöhään, josta on ollut seurauksena, että esim. yksi vanhemmista oikeusneuvosmiehistä, joka yli kaksikymmentä vuotta on ollut vakinaisessa neuvosmiehenvirassa, ei vielä ole päässyt nauttimaan ikäkorotuksia tai puheenjohtajan palkkiota. Jos kohta nyt voimassaoleva palkkaussääntö voikin olla kohtuullinen

kaksikymmentä vuotta sitten, jolloin se otettiin käytäntöön, ovat elinkustannukset pääkaupungissa sen jälkeen vähitellen kohonneet niin suuresti, ettei komitean mielestä näiden palkkojen enää voi katsoa vastaavan kaupungin ja sen väestön suuren kasvamisen vuoksi Raastuvanoikeudessa ja Maistraatissa tuntuvasti lisääntyntä työtaakkaa.

Yllä esitettyjen seikkojen sekä rikollisuuden lisääntymisen vuoksi on, lausuu komitea, Raastuvanoikeudessa vireillä olevien juttujen luku niin suuresti lisääntynyt, ettei sen palkkion, jota rikosasiain notariot neljännesvuosisataa ovat nauttineet sen määrältään muuttumatta, voi enää katsoa olevan oikeassa suhteessa pöytäkirjanpidon antamaan työhön. Vaikeuksia onkin sentähden, päinvastoin kuin ennen on ollut asian laita, esiintynyt sen kautta, ettei ole täysiä palkkaetuja vastaan tahdottu saada päteviä henkilöitä ottamaan suorittaakseen näiden virkojen sijaisuuksia. Vaikka ylimääräisiä notarioita otettaessa paljotöisten rikosasiain loppuunsaattamiseksi on luvattu notarioille vahvistettua palkkiomäärää melkoista suurempi korvaus, ovat useimmat näistä notarioista osaksi vasta lyhyen ajan palveltuaan pyytäneet vapautusta toimestaan, eikä useissa tapauksissa ole voitu saada toisia asianomaisia pätevyysehtoja täyttäviä henkilöitä eronneiden sijaan. Tämän johdosta oli komitea katsonut olevan välttämätöntä, että rikosasiain notarioitten palkkiot mitä pikimmin korotettaisiin niin suuriksi, että täysin kykenevät nuoret lakimiehet voisivat katsoa etujensa mukaiseksi hoitaa näitä virkoja sivutoiminaan.

Yllä esitettyihin seikkoihin katsoen oli komitea esittänyt sellaisiin toimenpiteisiin ryhdyttäväksi:

että oikeus- ja kunnallispormestarien palkkoja korotettaisiin 1,000 markalla ja virkoihin liittyvää palkkioita yhtä suurella määrällä;

että vanhempien oikeusneuvosmiesten palkkoja myöskin korotettaisiin 1,000 markalla ja vanhempien oikeusneuvosmiesten puheenjohtajanpalkkiota samalla määrällä, sekä että vanhemmille oikeusneuvosmiehille myönnettäisiin entistä suurempi 1,000 markan palkkion korotus heidän viisi vuotta ja yhtä suuri määrä kymmenen vuotta palveltuaan;

että rikosasiain notarioitten palkat korotettaisiin 4,000 markkaan; sekä

että kaikki edellä mainitut palkan- ja palkkionkorotukset määrättäisiin maksettaviksi kuluvan vuoden alusta sekä että niille vanhemmille neuvosmiehille, jotka mainittuna ajankohtana ovat olleet viroissaan viisi tai kymmenen vuotta, myönnettäisiin, kuluvan vuoden tammikuun 1 päivästä laskettuna, palkkionkorotuksia yllä ehdotettuihin määriin.

Koska komitean mielestä on täysi syy otaksua, että laajoja ja paljotöisiä rikosasioita vielä pitkän aikaa eteenpäin joutuu Raastuvanoikeuden käsiteltäväksi ja ylimääräisiä rikosasiain notarioita sentähden vatedeskin tultaisiin tarvitsemaan, oli komitea sitäpaitsi ehdottanut, että tarkotusta varten myönnettäisiin 5,000 markan määräraha, jotta heidän palkkojaan ei tarvitsisi määrätä maksettaviksi Raastuvanoikeudelle ja Maistraatille yhteisesti myönnetystä tarverahamäärästä.

Yllä olevaan ehdotukseen ovat sekä Yhteinen Raastuvanoikeus että Maistraatti, mikäli asia kumpaakin virastoa koskee, kaikessa yhtyneet, jotapaitsi Maistraatti on ilmoittanut, että myöskin Maistraatissa palvelevat kaksi kunnallisneuvosmiestä, joiden virkasivutulot eivät nouse yli 1,500 markan, olisivat, katsoen työmäärän lisääntymiseen sekä siihen että nämä virkamiehet säännöllisesti eivät voi toivoa virkaylennystä, palkankorotuksen tarpeessa, ja sen vuoksi ehdottanut, että sanotuille kunnallisneuvosmiehille myönnettäisiin palkkionkorotusta 750 markkaa viiden ja yhtä paljon kymmenen vuoden palveluksesta.

Voimassa olevan palkkasäännön mukaan saavat Maistraatin ja Raastuvanoikeuden virkamiehet seuraavia palkkoja:

Maistraatti.

Kunnallispormestari, palkkaa	Smk	7,000: —	
palkkiota	”	5,000: —	12,000: —
Oikeusneuvosmies, palkkaa	”	5,000: —	
ikäkorotusta 10 vuoden palveluksesta	”	1,000: —	
taattu kokonais-virkasivutulo	”	5,000: —	11,000: —
1 Kunnallisneuvosmies, palkkaa	”	4,000: —	
palkkiota	”	2,000: —	
vastiketta entisistä huutokauppa-			
provisioneista	”	1,000: —	7,000: —
1 Kunnallisneuvosmies, palkkaa	”	4,000: —	
palkkiota	”	2,000: —	6,000: —
2 Notariota, palkkaa à	”	1,600: —	3,200: —
		<u>Smk</u>	<u>39,200: —</u>

Tähän määrään sisältyvät oikeusneuvosmiehen 2,000 markkaan arvioidut toimituskirjain lunastukset, jonka vuoksi Maistraatin palkkausmenot ovat meno- ja tulosääntöön merkityt 37,200: —

Raastuvanoikeus.

Oikeuspormestari, palkkaa	Smk	7,000: —	
palkkiota	”	5,000: —	12,000: —
3 Vanh. oikeusneuvosmiestä, palkkaa à	”	5,000: —	
palkkiota à	”	2,000: —	
ikäkorotusta 10 vuoden pal-			
veluksesta à	”	1,000: —	24,000: —
		<u>Siirto</u>	<u>36,000: —</u>

		Siirto	36,000: —
1 Vanh. oikeusneuvosmies, palkkaa	Smk	5,000: —	
palkkiota	”	2,000: —	
ikäkorotusta 5 vuoden pal- veluksesta	”	500: —	7,500: —
3 Vanhempaa oikeusneuvosmiestä, palkkaa à	”	5,000: —	
palkkiota à	”	2,000: —	21,000: —
4 Nuorempaa oikeusneuvosmiestä, palkkaa à	”	4,000: —	16,000: —
Palkkiota 3 osastonpuheenjohtajalle à	”	1,000: —	3,000: —
1 Siviilipöytäkirjan notario	”	— —	1,600: —
6 Rikosasiainpöytäkirjan notariota à	”	3,000: —	18,000: —
			<u>Smk 103,100: —</u>

Maistraatille ja Raastuvanoikeudelle yhteisesti vuotta 1906 varten myönnetty tarverahamäärä on Smk 15,000: —

Rahatoimikonttorin kaupungin tilinpäätöksestä vuodelta 1906 antaman kertomuksen mukaan on äsken mainituista tarverahoista, joita vuoden kuluessa on käytetty noin 6,800 markkaa yli myönnetyn määrän, käytetty 1,675 markkaa ylimääräisten notarioiden palkkaamiseen.

Niitä syitä punnitessaan, joita on mainittu kyseessä olevia palkankorotuksia koskevan esityksen tueksi, on valiokunta huomannut, etteivät varsinkaan Raastuvanoikeudessa palvelevien virkamiesten palkat ole oikeassa suhteessa työtaakan lisääntymiseen ja elinkustannusten kohoamiseen pääkaupungissa. Tuntuvin on tämä epäkohta pääkaupungissa viime aikoina yhä lisääntyvässä määrässä esiintyneen rikollisuuden vuoksi ollut Raastuvanoikeudessa palveleviin rikosasiain notarioihin nähden joiden työ on ylen määrin lisääntynyt. Valiokunta on sentähden voinut ehdottomasti yhtyä Yhteisen Raastuvanoikeuden esitykseen, että rikosasiain notarioiden palkkaa, 3,000 markkaa, on näihin toimiin liittyvään työtaakkaan nähden nykyään katsottava riittämättömäksi, jonkatähden valiokunta on katsonut velvollisuudekseen puoltaa tehtyä ehdotusta, että näiden virkamiesten palkkiota olisi korotettava 1,000 markkaa vuodessa.

Mitä tulee vanhempien oikeusneuvosmiesten palkkoihin, on valiokunta ollut yksimielinen siitä, että heidän palkkojaan olisi jossain määrin korotettava, niin ettei näiden virkamiesten, jotka yleensä jo kauan aikaa ovat olleet viroissaan Raastuvanoikeudessa, tarvitsisi sivuvirkoja ottamalla koettaa hankkia turvattua toimeentuloa.

Valiokunta on sentähden katsonut Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksen vanhempien oikeusneuvosmiesten palkkojen parantamisesta ansaitsevan huomiota, mikäli siinä ehdotetaan, että heidän peruspalkkaansa olisi korotettava 1,000 markkaa eli 6,000 markkaan ja ikäkorotusta lisättävä 500 markasta 750 markkaan viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta. Sitävastoin ja kun puheenjohtajain virkasivutulot keskimäärin voidaan arvioida 1,000 markkaan vuodessa, ei valiokunnan mielestä ole syytä korottaa puheenjohtajanpalkkiota nykyistä määräänsä, 1,000 markkaa, suuremmaksi. Tämän ehotuksen mukaan tulisi vanhempi oikeusneuvosmies kantamaan palkkaa seuraavalla tavalla:

palkkaa	Smk	6,000:—	
palkkiota	„	2,000:—	
ikäkorotusta 5 vuoden palveluksesta	„	750:—	
s:n 10 s:n s:n	„	750:—	9,500:—
jonka lisäksi puheenjohtaja saisi:			
palkiota	„	1,000:—	
virkasivutuloja, noin	„	1,000:—	2,000:—
			<u>Smk 11,500:—</u>

Täten tulisi puheenjohtaja saamaan jotenkin saman palkan kuin Oikeudenkäyntikomitea on ehdottanut alioikeuden tuomarille kaupungissa, joiden tuomarinvirkojen vertaisina näitä virkoja pääasiassa voi pitää.

Sitävastoin ei valiokunta ole, siihen katsoen että oikeuspormestarilla, sen mukaan mitä valiokunnan tietoon on tullut, on virkasivutuloja, joiden määrä voidaan arvioida noin 1,500 markaksi, ja että hänen palkkansa siis nousee 13,500 markkaan, voinut katsoa riittäviä syitä esitettyksi palkanparannuksen myöntämiseen oikeuspormestarille.

Mitä sitten tulee Maistraattiin on valiokunta ollut sitä mieltä, että sen oikeusneuvosmies olisi palkkaan nähden asetettava saman vertaiseksi Raastuvanoikeuden vanhempien oikeusneuvosmiesten kanssa. Sitävastoin on valiokunta katsonut, että hänen ikäkorotuksensa muuten tulisi pysyä muuttumattomana, paitsi että sitä suoritettaisiin 500 markkaa viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta. Maistraatin oikeusneuvosmiehen korotettu palkka tulisi siis laskettavaksi seuraavalla tavalla:

palkkaa	Smk	6,000:—
ikäkorotusta 5 vuoden palveluksesta	„	500:—
s:n 10 „ „	„	500:—
taattu kokonais-virkasivutulo	„	5,000:—
		<u>Smk 12,000:—</u>

Maistraatin kahden kunnallisneuvosmiehen palkkojen korotuksesta tehtyyn esitykseen nähden ei valiokunta ole katsonut olevan syytä ehdottaa muuta lisäystä mainittujen virkamiesten palkkoihin kuin että heille myönnettäisiin palkkion korotusta 500 markkaa viiden vuoden palveluksesta.

Mitä taas tulee kunnallispormestariin, ei hän enää nauti paitsi sääntöpalkkaansa muita etuja virkasivutulojen muodossa. Tähän katsoen ja kun kunnallis-pormestarin virkaaseman voi katsoa tuottavan jonkinlaista edustamisvelvollisuutta, on valiokunnasta näyttänyt kohtuulliselta, että kunnallis-pormestari palkkaetuihin nähden asetetaan oikeuspormestarin vertaiseksi. Valiokunta ehdottaa sentähden hänelle 750 markan palkkionlisäystä viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta. Kunnallis-pormestarin palkka tekisi siten:

palkkaa	Smk	7,000:—	
palkkiota	„	5,000:—	
ikäkorotusta 5 vuoden palveluksesta	„	750:—	
s:n 10 „ „	„	750:—	
			<u>Smk 13,500:—</u>

Mitä tulee esitykseen siitä, että kyseessä olevia palkanparannuksia olisi suoritettava jo tämän vuoden alusta, on valiokunnan enemmistö, joka on katsonut, ettei vuotta varten hyväksytystä meno- ja tulosäännöstä olisi poikettava muuta kuin arvaamattomissa tapauksissa, hyväksynyt ehdotuksen, että vuoden menosääntöä olisi rasi-tettava ainoastaan rikosasiain notarioille ehdotetulla palkankorotuksella siten että sitä olisi heille suoritettava 1 päivästä ensitulevaa heinäkuuta alkaen. Täten syntyvä 3,000 markkaan nouseva lisäys kaupungin kulu- van vuoden palkkamenoihin olisi määrättävä maksettavaksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroi- sta. — Mitä tulee palvelusaikaan, jolta ikäkorotusta olisi suoritettava, ehdottaa valiokunta, että se laskettaisiin siitä ajasta, jolloin kukin virkamies on astunut nykyiseen toimeensa.

Ehdotusta 5,000 markan myöntämisestä ylimääräisten rikosasiain notarioiden palkkaamiseen Raastuvanoikeuteen on valiokunta tosin havainnut olevan syytä puol- taa, mutta katsonut, että tätä kysymystä olisi sopivimmin käsiteltävä samalla kun meno- ja tulosääntöä ensi vuotta varten laaditaan.

Valiokunnan ehdottamien palkankorotuksien vaikutus kaupungin meno- ja tulosääntöön näkyy seuraavasta taulusta:

Maistraatti.

Kunnallis-pormestari, palkkaa	Smk	7,000:—	
palkkiota	„	5,000:—	
palkkionlisäystä 10 v. palveluksesta	„	1,500:—	13,500:—
			<u>Siirto 13,500:—</u>

		Siirto	13,500: —
1 Oikeusneuvosmies, palkkaa	Smk	6,000: —	
palkkionlisäystä 10 v. palveluksesta	„	1,000: —	
taatusta 5,000 Smk:an kokonais-vir-			
kasivutulosta merkitään arviolta	„	3,000: —	10,000: —
1 Kunnallisneuvosmies, palkkaa	„	4,000: —	
palkkiota	„	2,000: —	
vastiketta entisestä huutokaup-			
paprovionista	„	1,000: —	
ikälisäystä 5 v. palveluksesta	„	500: —	7,500: —
1 Kunnallisneuvosmies, palkkaa	„	4,000: —	
palkkiota	„	2,000: —	6,000: —
2 Notariota, palkkaa à	„	1,600: —	3,200: —
		Smk	40,200: —

Raastuvanoikeus.

Oikeuspormestari, palkkaa	Smk	7,000: —	
palkkiota	„	5,000: —	12,000: —
3 Vanh. oikeusneuvosmiestä, palkkaa à	„	6,000: —	
palkkiota à	„	2,000: —	
korotusta 10 vuoden pal-			
veluksesta à	„	1,500: —	28,500: —
1 Vanh. oikeusneuvosmies, palkkaa	„	6,000: —	
palkkiota	„	2,000: —	
korotusta 5 v. palveluksesta	„	750: —	8,750: —
3 Vanh. oikeusneuvosmiestä, palkkaa à	„	6,000: —	
palkkiota à	„	2,000: —	24,000: —
4 Nuor. oikeusneuvosmiestä	Smk	16,000: —	
Palkkiota 3 osastonpuheenjohtajalle	„	3,000: —	
1 notario siviilipöytäkirjaa varten	„	1,600: —	
6 notariota rikosasiain pöytäkirjaa varten à 4,000: —	„	24,000: —	
		Smk	117,850: —

Kaupungin menoissa tämän kautta syntyvä lisäys tekisi siis Maistraatin osalta 3,000 markkaa sekä Raastuvanoikeuden 14,750 eli yhteensä 17,750 markkaa, josta määrästä kuluvan vuoden menosääntöä olisi rasiitettava puolella rikosasiain notarioiden palkkionlisäyksestä eli 3,000 markalla.

Edellä esitetyn nojalla esittää valiokunta sentähden, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

1) että Raastuvanoikeuden rikosasiain notarioiden palkkio korotetaan 4,000 markkaan;

2) että Raastuvanoikeuden vanhempien oikeusneuvosmiesten palkka korotetaan 6,000 markkaan sekä että heidän palkkiotaan korotetaan 750 markan ikälisäyksellä viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta;

3) että kunnallispormestarin palkkiota korotetaan 750 markan ikälisäyksellä viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta;

4) että Maistraatin oikeusneuvosmiehen palkka korotetaan 6,000 markkaan sekä että hänelle maksetaan ikälisäystä 500 markan palkkiona viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta;

5) että Maistraatin kunnallisneuvosmiehille myönnetään palkkionlisäystä 500 markkaa viiden vuoden palveluksesta;

6) että yllä mainittuja palkanparannuksia on maksettava, notarioille alkaen 1 päivästä ensitulevaa heinäkuuta, sekä muille virkamiehille 1 päivästä tammikuuta 1908, ja on asianomaisilla tässä suhteessa oikeus ikälisäyksen korotukseen nähden laskea hyväkseen se aika, jonka he sitä ennen ovat samassa virassa olleet; sekä

7) että ylimääräisten notarioiden palkkaamista varten Raastuvanoikeuteen ensi vuoden menosääntöön otetaan 5,000 markan määräraha.

Koska valiokunnan ylläoleva ehdotus Raastuvanoikeuden ja Maistraatin esivallan vahvistamien palkkaussääntöjen muutokseksi vaatii armollista vahvistusta, esittää valiokunta sitäpaitsi että, jos Kaupunginvaltuusmiehet tekevät päätöksen palkanparannuksen myöntämisestä nyt kyseessä olevassa suhteessa, Kaupunginvaltuusmiehet samalla päättävät

Keisarilliselta Senaatilta hankkia vahvistuksen Kaupunginvaltuusmiesten edellä mainittuihin palkkaussääntöihin hyväksymille muutoksille.

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 1907.

Oskar Heikel.
W. A. Lavonius.
Karl Söderholm.

A. M. Lassenius.
Eduard Polón.

Alarik Hernberg.

Läite 1.

HELSINGIN KAUPUNGIN

YHTEINEN

RAASTUVANOIKEUS

2 p:nä *Helmikuuta 1907.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 61.

Yhteisen Raastuvanoikeuden päätettyä, rikosasiain notarioiden viime syksynä jättämän palkanparannusanomuksen johdosta, asettaa komitean, johon kuuluivat toisen, kolmannen, neljännen ja väliaikaisen viidennen osaston puheenjohtajat, jotka parhaiten voivat arvostella rikosasiain notarioiden aikojen kuluessa kasvanutta työtaakkaa, on komitea sitäpaitsi ottanut harkintansa alaiseksi, mitenkä Raastuvanoikeuden puheenjohtajien ja jäsenten työ on melkoisesti lisääntynyt siitä ajasta, jolloin heidän palkkasääntönsä vähän enemmän kuin kaksikymmentä vuotta sitten vahvistettiin, ja että myöskin elinkustannukset ovat tuntuvasti kasvaneet; ja kun komitea nyt on Raastuvanoikeudelle antanut mietintönsä sekä ehdotuksensa asiassa ja Yhteinen Raastuvanoikeus asiaa tänä päivänä esiteltäessä yksimielisesti on hyväksynyt mietinnön ja ehdotuksen Raastuvanoikeuteen nähden, katsoen että ehdotetuilla palkanparannuksilla on kieltämätöntä tukea mainituissa työn lisääntymisessä ja elinkustannusten kohoamisessa paikkakunnalla, niin saa Yhteinen Raastuvanoikeus, lähettäen Herroille Kaupunginvaltuusmiehille mainitun mietinnön, pyytää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet suosiollisesti ottaisivat sen harkintansa alaiseksi ja hyväksyisivät tehdyn ehdotuksen palkanparannuksiksi Raastuvanoikeudessa.

Tämän yhteydessä pyytää Yhteinen Raastuvanoikeus, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet myöskin ottaisivat huomionsa ja hyväksyisivät komitean ehdotuksen määrärahan myöntämisestä Raastuvanoikeuden käytettäväksi, ylimääräisiä rikosasiain notarioita tarvittaessa, ilman eri mutkia, kohtuullisen korvauksen suorittamiseen näille heidän tilapäisestä työstään.

Yhteisen Raastuvanoikeuden puolesta:

Oskar Palmgren.*Pekka Gummerus.*

*Liite 2.**Yhteiselle Raastuvanoikeudelle.*

Kokouksessaan 13 päivänä marraskuuta viime vuonna on Yhteinen Raastuvanoikeus antanut allekirjottaneiden, Raastuvanoikeuden toisen, kolmannen, neljännen ja väliaikaisen viidennen osaston puheenjohtajien muodostaman komitean tehtäväksi Yhteiselle Raastuvanoikeudelle antaa ehdotuksen oikeusneuvosmiesten ja Raastuvanoikeudessa palvelevien rikosasiain notarioiden palkkojen parantamiseksi. Sittemmin on komiteaa pyydetty mainitun ehdotuksen yhteydessä lausumaan ajatuksensa mainittujen notarioiden Yhteiselle Raastuvanoikeudelle antaman palkankorotusanomuksen johdosta. Komitean kehotuksesta on Maistraatti valinnut oikeusneuvosmies Axel Valdemar Lindbergin ottamaan osaa komitean neuvotteluihin ja antamaan tietoja erityisesti Maistraatissakin kysymyksen alaiseksi otetuista palkanparannuksista.

Kysymyksen käsittelyä varten pidetyissä kokouksissa, joissa allekirjottanut Gummerus pyynnöstä on pitänyt pöytäkirjaa, on tosin huomautettu, että nuorempien oikeusneuvosmiesten tuloja, jotka nousevat vähän yli 7,000 markkaan, täytyy, katsoen vuosi vuodelta kohonneisiin elinkustannuksiin paikkakunnalla, pitää riittämättöminä, mutta ei komitea kuitenkaan ole luullut, että niiden korottaminen nykyään olisi ehdottomasti välttämätön. Sitävastoin on komitea katsonut, että Raastuvanoikeuden vanhemmat oikeusneuvosmiehet, luvultaan seitsemän, saavat aivan kohtuuttoman alhaisia palkkoja. Voimassa olevan palkkasäännön mukaan he saavat 5,000 markkaa palkkaa ja 2,000 markkaa palkkiota, johon tulee lisäksi 500 markan palkkionlisäys viiden vuoden ja yhtä paljon kymmenen vuoden palveluksesta, jotapaitsi kolme vanhempaa oikeusneuvosmiestä, jotka ovat Raastuvanoikeuden toisen, kolmannen ja neljännen osaston puheenjohtajina, nauttivat 1,000 markan suuruista palkkiota sekä 800 tai 1,000 markan suuruisia virkasivutuloja. Tästä vähenee kuitenkin mitä näiden virkamiesten on, kesälomaa saadakseen, luovutettava sijaisten palkkaamiseksi, puheenjohtajien lähes 400 markkaa kuukaudessa. Kuinka myöhään muuten mainittuja ikäkorotuksia ja puheenjohtajain lisäpalkkioita päästään nauttimaan, näkyy parhaiten siitä, että yksi vanhemmista oikeusneuvosmiehistä, joka yli 20 vuotta on ollut vakinaisena neuvosmiehenä, ei vielä ole saanut 10 vuoden palkkionkorotusta eikä puheenjohtajanpalkkiota. Siihen aikaan, yli 20 vuotta sitten, jolloin nyt voimassa oleva palkkasääntö vahvistettiin, on näitä palkkoja mahdollisesti voitu pitää kohtuullisina. Mutta sen jälkeen ovat elinkustannukset suuresti kohonneet. Tähän tulee lisäksi, että työtaakka Raastuvanoikeudessa on kasvanut niin hyvin väkiluvun nopean kasvamisen vuoksi kuin sen kautta että suuria alueita, joissa on lukuisa työväestö, on tehty kaupungin oikeudenkäytön alaiseksi. Viimeksi mainittu asian-

haara on erityisesti vaikuttanut sen, että muutannien vanhempien neuvosmiesten, joiden tähän asti on onnistunut lisätä tulojaan sivutoimilla, viime aikoina on täytynt jättää nämät käyttääkseen koko aikansa työhön Raastuvanoikeudessa. Vertailun vuoksi mainittakoon, että oikeudenkäyntilaitoksen uudistusehdotukseen on niiden virkamiesten, joita lähinnä on pidettävä vanhempien neuvosmiesten vertaisina — Helsingin Raastuvanoikeuden viiden tuomarin — tulot merkitty 12,000 markaksi, josta 7,000 markkaa on peruspalkkaa, 3,000 markkaa palkkiota ja 2,000 markkaa vuokratuloja. Kun edelleen Kaupunginvaltuusmiehet viime vuosina ovat perustaneet suurempia kunnallishallinnollisia virkoja, joita ei kuitenkaan, tärkeyteensä nähden, voine verrata ainakaan Raastuvanoikeuden puheenjohtajanvirkoihin, niin on näistä viroista myönnetty melkoista suurempia palkkaetuja kuin mainitut puheenjohtajat nauttivat, esim. viimeksi Kaupunginvaltuuston sihteerille 10,000 markkaa sekä korotusta 1,000 markkaa viiden ja toiset 1,000 markkaa 10 vuoden palveluksesta. Kaikkien näiden syiden nojalla katsoo komitea, että ei ainoastaan vanhempien oikeusneuvosmiesten peruspalkkaa olisi korotettava vähintään 1,000 markalla ja puheenjohtajanpalkkiota lisättävä vähintään samalla määrällä, vaan myöskin vanhemmille oikeusneuvosmiehille tulevaa palkkionkorotusta vahvistettava maksettavaksi 1,000 markkaa viiden vuoden ja yhtä suuri määrä kymmenen vuoden palveluksesta.

Kun ei myöskään Maistraatin oikeusneuvosmiehenvirkaan yhdistettyjä palkkaetuja, jotka ovat palkkaa 5,000 markkaa ja taattua kokonais-virkasivutuloa samoin 5,000 markkaa, yllä esitetyistä syistä enää voi katsoa vastaavan kohtuullisia vaatimuksia, huomauttaa komitea, että tämän virkamiehen palkkaa olisi samoin lisättävä arviolta 1,000 markkaa, samalla kun hänelle taattu virkasivutulo pysytettäisiin muuttumattomana.

Oikeus- ja kunnallispormestarien tulot eivät myöskään sen paremmin nouse sellaisiin määriin, joita näiden runsastöisten ja tärkeiden virkojen pitäjien kohtuudella tulisi saada. Kun maan pääkaupungin pormestarien palkkaetuja määrättäessä, komitean mielestä, olisi otettava huomioon myöskin se seikka, että näiltä virkamiehiltä voidaan, ainakin jossain määrin, vaatia edustamisvelvollisuutta, jota he nykyisillä tuloillaan tuskin voivat täyttää, katsoo komitea, että pormestarien palkkoja olisi korotettava sillä tavalla, että heidän peruspalkkansa korotettaisiin 8,000 markkaan ja palkkio 6,000 markkaan.

Mitä lopuksi tulee rikosasiain notarioitten palkanparannuskysymykseen, huomauttaa komitea, että rikosasiain lukumäärä, huolimatta Raastuvanoikeudessa nykyään vireillä olevista suurista jutuista, on viime aikoina ja etenkin viime vuonna lisääntynyt niin suuresti, ettei sen palkkion, jota notariot nauttivat, enää voi katsoa kohtuudella vastaavan pöytäkirjanpidon antamaa työtä. Jo silloin, noin 25 vuotta sitten, jolloin rikosasiain notarioitten palkka vahvistettiin nykyiseen määräänsä, lausui valiokunta, johon Kaupunginvaltuusmiehet palkkakysymyksen lähettivät, epäilyksensä siitä, että ehdotettu palkkio, 250 markkaa kuukaudessa, olisi liian alhainen *). Että mainittu palkkio syistä, joista jo on ollut kysymys, nykyään on kohtuuton, näkyy muun muassa siitä, etteivät

*) Katso Kaupunginvaltuuston painettuja asiakirjoja N:o 17 vuodelta 1882.

virkoihin täysin pätevät henkilöt, päinvastoin kuin ennen on ollut asian laita, ole täysiä palkkaetujakaan vastaan olleet halukkaita ottamaan suorittaakseen näiden virkojen sijaisuuksia. Myöskin on sattunut, että jo valitut sijaiset ovat yksinomaan paljon työn takia pyytäneet vapautusta virkojen hoitamisesta, vaikka he olisivat voineet odottaa pian tulewansa nimitetyiksi vakinaisiksi notarioiksi. Kun aikaisemmin mainittujen paljotöisten rikosasiain käsittelyn vuoksi lisääntyneen työn takia ylimääräisiä notarioita tarvittiin, niin ei voitu mainittuihin virkoihin saada sopivia henkilöitä rikosasiain notarionvirkoihin liittyvällä palkalla. Vaikka näille ylimääräisille notarioille sentähden on täytynyt suorittaa melkoista suurempi korvaus, kuin vakinaiset notariot nauttivat, ovat useimmat heistä, muutamat jo aivan lyhyen ajan jälkeen, pyytäneet vapautusta palveluksesta Raastuvanoikeudessa; eikä useissa tapauksissa ole, kaikista ponnistuksista huolimatta, voitu saada toisia asianomaisia pätevyyssehtoja täyttäviä henkilöitä eronneiden sijaan. Näiden lyhyesti esitettyjen syiden nojalla katsoo komitea olevan ehdottomasti välttämätöntä, että rikosasiain notarioitten palkkiot mitä pikimmin korotetaan niin suuriksi, että täysin kykenevät nuoret lakimiehet voivat katsoa etujensa mukaiseksi hoitaa näitä virkoja sivutoiminaan.

Komitea saa sentähden kunnioittaen ehdottaa, että Yhteinen Raastuvanoikeus päättäisi Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille esittää:

että oikeus- ja kunnallispuormestarien palkkoja korotettaisiin 1,000 markalla ja virkoihin liittyvää palkkioita yhtä suurella määrällä:

että vanhempien oikeusneuvosmiesten ja Maistraatin oikeusneuvosmiehen palkkoja myöskin korotettaisiin 1,000 markalla ja vanhempien oikeusneuvosmiesten puheenjohtajanpalkkiota samalla määrällä, sekä että vanhemmille oikeusneuvosmiehille myönnettäisiin entistä suurempi 1,000 markan palkkion korotus heidän viisi vuotta ja yhtä suuri määrä kymmenen vuotta palveltuaan;

että rikosasiain notarioitten palkat korotettaisiin 4,000 markkaan; sekä

että kaikki edellä mainitut palkan- ja palkkionkorotukset määrätäisiin maksettaviksi kuluvan vuoden alusta sekä että niille vanhemmille neuvosmiehille, jotka mainittuna ajankohtana ovat olleet viroissaan viisi tai kymmenen vuotta, myönnettäisiin, kuluvan vuoden tammikuun 1 päivästä laskettuna, palkkionkorotuksia yllä ehdotettuihin määriin.

Lopuksi katsoo komitea tarpeelliseksi lausua, että, komitean mielestä, on täysi syy otaksua, että laajoja ja paljotöisiä rikosasioita vielä pitkän aikaa senkin jälkeen, kun Raastuvanoikeudessa nykyään vireillä olevat suuret jutut on loppuun käsitelty, tulee

Raastuvanoikeudessa vireille pantavaksi, jonka tähden ja kun siis täytyy otaksua, että Raastuvanoikeuden vatedeskin täytyy esiintyvissä tapauksissa palkata ylimääräisiä rikosasiain notarioita, komitea esittää, että Yhteinen Raastuvanoikeus Kaupunginvaltuustolta pyytäisi 5,000 markan määrärahaa ylimääräisten rikosasiain notarioitten palkkaamista varten, jottei näitä palkkioita tarvitsisi vatedes, niinkuin nykyään on laita, määrätä maksettavaksi Raastuvanoikeuden ja Maistraatin yhteisistä tarverahoista.

Helsingissä 23 päivänä tammikuuta 1907.

Arvid Nyberg.

G. J. Sourander.

Edvard Loo.

W. F. Heimbürger.

A. V. Lindberg.

Pekka Gummerus.

Liite 3.

HELSINGIN KAUPUNGIN

MAISTRAATTI.

Helsingissä

2 p:nä helmikuuta 1907.

N:o 159.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittekun kaupungin Yhteinen Raastuvanoikeus oli antanut valitsemansa komitean tehtäväksi laatia ehdotuksen oikeusneuvosmiesten ja Raastuvanoikeudessa palvelevien rikosasiain notarioitten palkkojen parantamiseksi, jonka komitean työhön myöskin on ottanut osaa yksi Maistraatin jäsenistä erityisesti mikäli asia on koskenut Maistraatissa kysymyksen alaiseksi otettuja palkanparannuksia, ja kun mainittu komitea nyt on antanut mietintönsä asiassa, saa Maistraatti, joka kaikessa yhtyy komitean tekemään ehdotukseen, oheenliittäen sanotun mietinnön, täten puolestaan jättää asian Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi ja mietinnössä esitetyillä syillä puoltaa komitean ehdottamia toimenpiteitä hyväksyttäväksi.

Kyseessä olevaa asiaa käsiteltäessä on Maistraatissa sitäpaitsi otettu harkittavaksi, eikö myöskin Maistraatin kunnallisneuvosmiesten palkkaetuja olisi parannettava. Katsoen vuosi vuodelta kohonneisiin elinkustannuksiin paikkakunnalla ja kun kunnallis-

neuvosmiesten virkasivutulot yleensä eivät nouse yli 1,500 markan vuodessa sekä siihen nähden, että työ Maistraatissa on viimeksi kuluneina vuosina ja erittäinkin Maistraatille kuuluvien poliisijuttujen lisääntymisen johdosta suuresti kasvanut, on Maistraatti pitänyt sellaista toimenpidettä hyvin perusteltuna; ja saa Maistraatti sentähden, siihenkin nähden etteivät kyseessä olevat virkamiehet yleensä mitenkään voi yletä, kunnioittaen esittää, että kunnallisneuvosmiesten palkkaa parannettaisiin sillä tavalla, että heille myönnettäisiin palkkionkorotusta 750 markkaa viiden ja yhtä paljon kymmenen vuoden palveluksesta. Viimeksi mainittua palkanparannusta saisi heti hyväkseen nauttia kunnallisneuvosmies Johan Alexander Söderström, joka vuodesta 1869 on ollut kaupungin palveluksessa ja jo on päässyt 68 vuoden ikään sekä viime vuosina sairauden vuoksi nauttinut virkavapautta. Täten saattaisi mainittu neuvosmies korottaa sijaisensa palkkiota, johon seikkaan Maistraatti erityisesti kiinnittää huomiota. Kun nyt mainittu seikka mahdollisesti voi Herroista Kaupunginvaltuusmiehistä tuntua arveluttavalta, katsoo Maistraatti olevan syytä huomauttaa ettei, Maistraatin mielestä, neuvosmies Söderströmiltä voida kohtuudella, ja vanhan nautinnan perusteella, kieltää jatkuvaa virkavapautta, kunnes kaupungin virkamiesten eläkesääntö, joka on ollut kysymyksen alaisena vuodesta 1893, hyväksytään; jotapaitsi Maistraatin on ilmoitettava, että neuvosmies Söderström on selittänyt olevansa halukas anomaan eroa nykyään pitämästään virasta, niin pian kuin hänelle myönnetään kohtuullinen eläke.

Maistraatin puolesta:

E. Öhman.

Alfr. Tuominen.

*Terveydenhoitolautakunnan lausunto 13, 14 ja
15 kaupunginosan rakennusjärjestys-ehdotuksesta.*

HELSINGIN KAUPUNGIN
TERVEYDENHOITOLAUTAKUNTA.

—♦♦♦—
Helsingissä

18 p. Huhtikuuta 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

—
N:o 79.

Lähetteessään tämän kuun 9 päivältä ovat Kaupunginvaltuusmiehet pyytäneet Terveydenhoitolautakuntaa antamaan lausunnon 13, 14 ja 15 kaupunginosan rakennusjärjestys-ehdotuksesta.

Tämän johdosta tahtoo Lautakunta ensinnä kiinnittää huomiota ehdotuksen perusteluun, jossa lausutaan, että rakennuskonttorille olisi annettava tehtäväksi Kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi lähettää ne yksityiskohtaiset piirustukset, joiden valmistaminen kyseessä olevan kaupunginosan säännöttömyyden vuoksi käy tarpeelliseksi, ja esittää, että katsoen Terveydenhoitolautakunnalle kuuluviin yleisiin tehtäviin kaupungin terveydenhoitoon nähden, nämät yksityiskohtaiset piirustukset olisivat annettavat Lautakunnan tarkastettaviksi, ennenkuin ne vahvistetaan, koska ei vielä löydy rakennuslautakuntaa, jossa terveydenhoitokin olisi edustettuna.

Mitä sitten tulee itse ehdotukseen, ei Lautakunnalla ole terveydelliseltä kannalta katsoen ollut mitään sitä vastaan muistuttamista. Kuitenkin olisi 8 §:n säädös täydennettävä sellaisella määräyksellä, että Maistraatin olisi niiden yleisestä rakennusjärjestyksestä sallittujen poikkeuksien johdosta, joista §:ssä puhutaan, pyydettävä Lautakunnan lausuntoa, ennenkuin Maistraatti puolestaan lopullisesti käsittelee asiaa.

Paitsi ylläolevaa on ensimmäinen kaupunginlääkäri, professori V. Sucksdorff 13 §:ään nähden tahtonut huomauttaa, että kortteleille N:rot 180, 182, 183 ja 185 vahvistetun rakennusjärjestyksen 8 §:stä, joka sallii talonmistajan sisustaa puolet joko kellarikerroksen tai vinttikerroksen alasta asuinhuoneiksi, käytännössä usein on näkynyt olevan se seuraus, että jäljellä olevaan osaan näitä kerroksia, tavallisesti kellarikerrokseen, on järjestetty tulisijattomia huoneita, jotka ovat olleet samanlaisia kuin ne, joita on käytetty asuinhuoneiksi, ja vaikka niitäkin ilman mitään terveydellistä haittaa olisi voitu sellaisina käyttää, ei niitä kuitenkaan ole voitu tähän tarkotukseen luovuttaa, vaan on niitä täytynyt käyttää muihin tarkoituksiin, jotka eivät ole voineet olla yhtä tuottavia kuin huoneiden käyttäminen asunnoiksi. Tämän johdosta on profesori katsonut, ettei

rakennuksien huoneitten käyttöoikeutta olisi kyseessä olevissa kaupunginosissa rajoitettava, vaan ainoastaan kerrosten lukumäärä vahvistettava ja olisi tämä oleva joko kaksi tai kolme.

Lähetesiakirjat oheenliitetään.

Terveystoimituslautakunnan puolesta;

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Esitys kauttakulkutavaran liikennemaksun poistamisesta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin kaupunki kantaa 10 päivänä huhtikuuta 1888 vahvistetun taksan mukaan liikennemaksuja «tulevista» tullittomista tavaroista. Mitkä tavarat ovat katsottavat kaupunkiin «tuleviksi», määrää tulliselvitys. Kun useat kaupungit kantavat pienempiä maksuja kuin Helsinki tai eivät ollenkaan, ei tulliselvitystä toimiteta tavaroista, jotka puretaan täällä edelleen kuletettaviksi näihin kaupunkiin, vaan lähetetään tavarat tullaamatta määräpaikkaansa tullitodistuksella varustettuna.

Tämä menettelytapa tuottaa kuitenkin tuntuvia ja aivan hyödyttömiä kustannuksia. Jos esim. joku määrä sementtiä, jauhoja, tulenkestävää savea y. m. puretaan Helsingissä edelleen kuletettavaksi Tampereelle, niin ei tavaraa voida ilmottaa täällä tullattavaksi, ellei kaupungille suoriteta liikennemaksuja, vaan täytyy tavarain useita päiviä taivasalla laiturilla kalliin tullivalvonnan alaisena. Jos tavara sitten lastataan avonaisiin vaunuihin, voi sattua, että tulliviranomaiset vielä vaativat, että tullivahtimestarin on seurattava juna määräraikkaan. Tullivahtimestarin päivärahat ja matkakustannukset on tavarain omistajan suoritettava. Tähän tulee vielä tullitodistuksen lunastus ja karttamerkit, paitsi sitä vaivaa, mikä syntyy, kun tullitodistuksesta on kirjoitettava 4 tai 5 samoin kuuluvaa kappaletta. Tulliviranomaisten varmuustoimenpiteet aiheutuvat siitä, ettei tavara todellisuudessa ole ollut minkäänlaisen tarkastuksen alainen täällä.

Jotta liikennettä ei rasi tällaisilla, kuten näkyy, aivan turhilla menoilla, eivät useiden satamakaupunkien m. m. Turun kunnalliset viranomaiset ole kantaneet liikennemaksuja tavaroista, jotka ovat täten tarkotetut edelleen kuletettaviksi muuhun kaupunkiin, vaikka tulliselvitys on tapahtunut Turussa. Tulliilmoitukseen on vain kirjallisesti merkitty, että tavara tulee heti kuletettavaksi toiseen paikkaan ilmottamalla paikan nimen.

Asianomainen viranomainen on tässä lähtenyt siitä katsantotavasta, että liikennemaksujen tulee etusijassa kohdata kaupungin omaa kulutusta eikä se saa olla kauttakuliikennettä kohtaavana verona, koska satamakaupungeilla, jotka ankarasti kilpailevat

keskenään kauttakulkukaupasta, on siitä suuria välillisiä etuja. Satamakaupunkien on sentähden koetettava antaa kauttakulkuliikenteelle mahdollisimman suuria etuja eikä päinvastoin pelotettava sitä korkeilla maksuilla.

Samoilla syillä rohkenemme kunnioittaen anoa

että Helsingissäkin saataisiin, ilman että liikennemaksuja kannetaan, toimittaa sellaisten tavarain tulliselvitys, jotka ovat osotetut muuhun sellaiseen paikkaan meneviksi, jolla on tullikäyttelyoikeus, ja heti lähetetään sinne.

Mitään väärinkäyttöä tässä tuskin tarvitsee pelätä, koska liikennekonttori voi vaakamestariensa kautta valvoa lähetystä ja petollinen menettely joutuu rikoslain alaiseksi.

Edellä esitetty käsitys kauttakulkuliikenteen merkityksestä vaikuttaa sen, että Turussa, Viipurissa, Loviisassa y. m. kaupungeissa myöskin *paperin ja paperimassan vienti on vapautettu menevistä liikennemaksuista*, jonka vuoksi näiden tavarain vienti yhä suuremmassa määrässä on alkanut etsiä toisia teitä kuin pääkaupungin kautta, ja me rohkenemme tässä yhteydessä Kaupunginvaltuusmiesten harkittavaksi kunnioittaen esittää, eikö täälläkin menevien liikennemaksujen kantaminen mainituista tavaroista olisi jo lakkautettava.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 1907.

Lars Krogius & C:o.

Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiö.

Lars Krogius.

Axel Holmström.

pp. Gustav Paulig

Karl Mitterhusen.

C. F. Maury & C:o.

Victor Ek.

Helsingin Höyrylaiva Osakeyhtiö.

Victor Ek.

A. Parviainen & C:o Osakeyhtiö

K. H. Renlund.

Julius Tallberg.

G. F. Stockmann Aktiebolag

pp. Frans Stockmann.

Aktiebolaget K. H. Renlund Osakeyhtiö

Werner Liljeström. Axel Sundström.

H. O. Gesellius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

LIIKENNEKONTTORI.

17 p:nä huhtikuuta 1907.

N:o 41.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Toiminimi Lars Krogius & C:on y. m. anomuksen johdosta 7 päivältä viime maaliskuuta vaadittuna lausuntona saa Konttori, palauttamalla läheteasiakirjat, esittää:

I. Anomuksen johdosta, että tulliton tavara, jota täällä on tullissa käytelty ja joka heti lähetetään muuhun paikkaan maassamme, olisi vapautettava liikennemaksujen suorittamisesta.

Voimassa olevan tullisäännön 129 §:n mukaan on tavara, joka tullaamattomana edelleen kuletetaan kaupungista, jolla on kauttakulkuvarastooikeus, vapaa kaupungille menevistä maksuista. Vaikka tullittoman tavaran tullissa käyttely ei juuri ole mutkallista, koska sitä tavallisesti ei toimiteta pakkahuoneessa, ja tavaran omistaja sentähden helposti voisi saada tavaran vapaasti hallittavakseen, ei hän kuitenkaan tällaisessa tapauksessa käytä tätä menettelyä päästäkseen suorittamasta liikennemaksuja. Tämä seikka voi, kuten anomuksessa huomautetaan, tuottaa menoja tullivalvonnasta, koska tullaamattoman tavaran täytyy olla tullilaitoksen hoidossa, kunnes se on tullissa käytelty. Allekirjottaneen mielestä on tullitonta tavaraa, joka on tuotu tänne heti muuhun paikkaan edelleen vietäväksi, kaupungin puolelta katsottava läpikulkutavaraksi siitä huolimatta, onko sitä täällä tullissa käytelty vai ei, edellyttäen että voidaan pitää asianmukaista tarkastusta siitä, että tavara todella heti lähetetään määräpaikkaansa, ja saa Konttori siinä tarkoituksessa ehdottaa:

Että ulkomaan paikasta tulevasta tullittomasta tavarasta, joka täällä puretaan ja tullissa käytellään heti edelleen lähetettäväksi muuhun paikkaan maassamme, ei kaupungille kanneta liikennemaksuja, jos tavara suoraan laivasta, laiturilta tai kaupungin tavaravajasta meritse tai rautateitse lähetetään määräpaikkaansa; ollen tavarantaja sellaisessa tapauksessa velvollinen tulliilmoituskirjaan merkitsemään määräpaikan ja tavarantajan nimen sekä viimeistään 10 päivän kuluessa, siitä päivästä laskien, jolloin ilmoituskirja tullikamarissa on leimattu, antamaan Konttoriin oikeaksi todistetun jäljennöksen tavarantajan rahtikirjasta uhalla, että muussa tapauksessa siitä kannetaan liikennemaksua.

II. Vaatimuksen johdosta, että paperi ja paperimassa olisi vietäessä vapautettava liikennemaksuista.

Täällä voimassa olevan taksan mukaan suoritetaan mainittuja maksuja nykyään, kun vienti tapahtuu meritse:

I	paperimassasta, määstä	Smk —: 50 tonnilta
II	» , kuivasta	» 1: 25 »
III	paino-, tapetti-, kartuusi-, makulatuuri-, vuoraus- ja kattopa- perista	» 1: 25 »
IV	piirustus- ja kirjoituspaperista kaikenlaisesta	» 7: — »
V	muista lajeista ja paperitöistä	» 23: 50 »

Rautateitse tapahtuva vienti on maksuton.

Mainittujen tavaralajien vienti täältä viimeksi kuluneena 10-vuotiskautena näkyy seuraavasta taulusta, joka on laadittu Kauppaseuran tilastollisia julkaisuja käyttämällä.

Vuosi	Paperimassa		Pahvi	Paino-, tapetti-, kartuusi-, y. m. (ktso II)	Muut pa- perilajit ja paperi- työt	Yhteensä
	märkä	kuiva				
	tonnia	tonnia	tonnia	tonnia		
1897	235		3,177	2,066		5,478
1898	334		2,572	1,498		4,404
1899	1,565		4,479	1,431		7,475
1900	1,781		6,512	1,937		10,230
1901	1,775		7,464	3,801		13,040
1902	80	2,385	7,019	3,782	403	13,669
1903	40	1,511	7,031	1,781	392	10,755
1904	—	3,654	6,597	1,470	301	12,022
1905	—	3,695	4,682	2,171	1,091	11,639
1906	—	4,988	5,049	728	710	11,475

Vuosina 1897—1902 näkyy sängen suuri kohoaminen kaikissa ylläluetelluissa tavaralajeissa, mutta seuraavina vuosina vähenee halvempien paperilajien ja pahvin vienti, kun taas puumassan vienti on lisääntynyt noin 110 %. Vuodesta 1902, josta alkaen tilastollisten tietojen jako tekee mahdolliseksi yllä olevan taulun otsakkeessa «muut paperilajit ja paperityöt» esiintyvän viennin arvioimisen, on mainituista tavaralajeista 70 tai 80 % rautateitse mennyt Venäjälle ja lienee tästä tavararyhmästä suurin osa ollut täällä valmistettuja tapetteja.

Virallisen tilaston mukaan teki koko maan puumassan, paperin ja paperitöiden vienti:

1897	60,079 tonnia, siitä 19,116 tonnia ulkomaille
1905	153,656 » » 89,088 » »

Väitettä, että mainittujen tavaralajien vienti etsii toisia teitä kuin pääkaupungin kautta, näkyä edelleen vahvistavan se seikka että, kun koko maan vienti ulkomaille, jonne vienti täältäkin melkein yksinomaan on suunnattu, vuonna 1905 teki 466 % vuoden 1897 viennistä, on pääkaupungin vienti, vuonna 1902 noustuaan lähes 250 % 1897 viennistä, senjälkeen vuosittain vähentynyt, niin että se 1905 oli ainoastaan 212 % 1897 viennistä.

Että syynä tähän valitettavaan asiantilaan ainakin osaksi on se seikka, että vieniä täällä rasittavat liikennemaksut, on sängen todennäköistä, mutta mahdotonta ei kuitenkaan ole, että muut syyt ovat vielä enemmän siihen vaikuttaneet. Niin ovat uudet liiketiet, m. m. Turun—Karjan ja Lovisan radat, niin suuresti muuttaneet kilpailuehtoja eri tehtaisiin nähden, ettei edes liikennemaksun poistaminen voi vastata niitä etuja, joita muuttuneet liikesuhteet tarjoovat.

Tällä ja muillakin asiaan vaikuttavilla seikoilla on niin suuri merkitys, ettei niitä tutkimatta voi saada varmaa selvitystä kysymyksestä kokonaisuudessaan, jonka tähden Konttori, tarpeellisten aineksien puuttuessa tällaista selvittelyä varten, ei katso voivansa kysymyksen nykyisellä kannalla ollessa puoltaa anomusta hyväksyttäväksi, varsinkaan kun on kysymyksessä vuotuinen tulo, joka viimeksi kuluneelta vuodelta voidaan arvioida noin 15,000 markkaan. Konttorin käytettävänä olevien tilastollisten tietojen nojalla ei tätä tulomäärää voi tarkoin laskea, kun näissä käytetty jako ei täysin vastaa liikennetaksassa käytettyä.

B. Winter.

Selonteko koskeva Suomen Valtiolaitoksen omistamia taloja ja tontteja N:ot 2 ja 4 Ratakadun varrella.

Helsingin

RAHATOIMIKAMARI

Huhtikuun 18 p. 1907.

N:o 145.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Lääninhallituksen lähetekirjelmällä tammikuun 17 p:ltä 1902 oli Kaupunginvaltuustolta vaadittu lausuntoa, olisiko kaupunki ja millä ehdoilla halukas uutta taloa varten suomalaiselle normaalilyseolle luovuttamaan Valtiolaitokselle tontin N:o 7 Ratakadun varrella korttelissa Säynävä tässä kaupungissa. Antamassaan lausunnossa huomautti Rahatoimikamari, että puheenalainen tontti vahvistettavaksi jätetyn, Punanotkon alueen uudelleen jakamista koskevan ehdotuksen mukaan oli jaettu kahdeksi uudeksi tontiksi, N:o 4 ja 6 Ratakadun varrella, minkä ohessa vanhemmasta tontista N:o 7 oli erotettu sen etelärajaa pitkin oleva, puistikkoon yhdistetty pienempi maa-alue; ja päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kirjelmässä Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen ilmoittaa, että kaupunki 56,937, markan 82 pennin hinnasta oli halukas luovuttamaan tontit N:o 4 ja 6 Ratakadun varrella. Maistraatin lähettämällä kirjelmällä ilmoitettiin sittemmin Kaupunginvaltuustolle, että Valtiolaitos sanottua tarkotusta varten ja Valtuuston määräämästä hinnasta ostaisi kyseessä olevat tontit; ja jätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan kesäkuun 9 p:nä 1903 Rahatoimikamarille toimeksi tonttien ostokirjan antamisen kaupungin puolesta. Ylläkerrotuissa kaupungin ja Valtiolaitoksen välillä pidetyissä keskusteluissa ei kosketettu kysymystä suomalaisen normaalilyseon silloisesta talosta ja sen vastaisesta käytöstä. Koska kuitenkin Rahatoimikamarin tietoon on tullut, että sanottu koulutalo, joka sijaitsee kaupungin oppilaitoksen tarpeiksi v. 1875 maksutta luovuttamalla N:ot 2 ja 4 Ratakadun varrella, vastaten nykyisen kaupunginasemakaavan mukaan pääasiallista osaa tontista N:o 2 sanotun kadun varrella, on otettu käytettäväksi toista tarkotusta varten, jolla ei ole yhteyttä alkuperäisen tarkotuksen kanssa, on Rahatoimikamari luullut olevan annettava Kaupunginvaltuustolle seuraava kertomus Suomen Valtiolaitoksen omistamista tonteista N:ot 2 ja 4 Ratakadun varrella.

Lakitiedetten kandidaatti J. Forsman jätti Maistraatille helmikuun 6 p:nä 1874 päivätyyn kirjelmän, missä hän ynnä erinäiset muut henkilöt mainitsemalla, että se alamainen anomus, jossa 1872 vuoden säädty olivat Hallitsijalle ilmoitettiin

neet täydellisen suomalaisen alkeisoppilaitoksen tarpeellisuuden, ei ollut saavuttanut armollista huomiota, olivat anoneet, että sittekuin sellaisen oppilaitoksen ylläpitämiseksi tarvittavat varat vapaaehtoisilla lahjoilla oli koottu, Maistraatti osaltaan koettaisi menetellä siten että sopiva ja riittävä paikka mainitun koulutalon perustamista varten maksutta luovutettaisiin. Tämän johdosta ja sittekuin Maistraatti asiassa oli kääntynyt Kaupunginvaltuuston puoleen, asetti tämä asian valmistelua varten erityisen valiokunnan, joka marraskuun 12 p:nä 1875 päivämässään mietinnössä esitti pääasiassa seuraavaa:

«eivätkö Kaupunginvaltuusmiehet, suostuen puheenalaiseen anomukseen, tahtoisivat päättää maksutta luovuttaa rakennustonttia tässä kaupungissa olevalle yksityiselle suomalaiselle alkeisopistolle, opiston omaisuutena hallittavaksi, ja samalla jättää mainitun opiston johtokunnan valittavaksi sellaiseksi tontiksi, Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan joko jommankumman mietinnössä lähemmin kerrotuista paikoista Vuorimiehenkadun ja Malminkadun varrella tahi myös sanotun Vuorimiehenkadun varrella olevan paikan ja Ratakadun tonttien N:ot 2 ja 3 välillä, missä viimeksimainitut tontit valitaan, kuitenkin ehdolla että näille, avonaiselle paikalle antavina ja kahden esplanaadin risteyksessä sijaitsevina, on rakennettava kivirakennus, sekä *joka tapauksessa edellytyksellä*, että jos paikkaa käytetään toista tarkotusta varten kuin oppilaitoksen tarpeeksi tahi hyödyksi, tahi jos oppilaitos lakkautetaan, tonttien omistusoikeus palaa kaupungille, sekä siinä tapauksessa että valtiolaitos vastedes ottaisi haltuunsa oppilaitoksen ja tonteille rakennetut koulurakennukset mahdollisesti lunastettaisiin Valtiolaitokselle, lunastussummaan ei saisi sisältyä tonttien arvo; sekä

eikä, siinä tapauksessa että ylläoleva ehdotus hyväksytään, sanotulle johtokunnalle ole määrättävä 21 päivän kuluessa saatuaan tiedon Kaupunginvaltuuston asiassa tekemästä päätöksestä, Maistraatille ilmottaa, minkä valittaviksi annetuista paikoista johtokunta mahdollisesti on oppilaitosta varten valinnut».

Sittekuin Kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 4 p:nä 1875, pöytäkirjan 10 §:n kohdalla, oli ottanut asian käsiteltäväkseen sekä hyväksymällä valiokunnanmietinnön oli nähnyt hyväksi suostua suomalaisen alkeisopiston Johtokunnan yllämainittuun anomukseen mietinnössä lähemmin mainituilla ehdoilla ja Johtokunta senjälkeen oli Maistraatille ilmoittanut että Johtokunta valittaviksi tarjotuista paikoista oli pitänyt sopivimpina tontit N:ot 2 ja 4 Ratakadun varrella korttelissa Säynävä, niin on Maistraatti huhtikuun 28 p:nä 1877, mainittujen tonttien luovuttamisesta julkaissut seuraavan asiakirjan:

«Pormestari ja Neuvosto Suomen Suuriruhtinaskunnan pääkaupungissa Helsingissä.

Tekevät tietäväksi: että koska tämän kaupungin Valtuusmiehet joulukuun 4 p:nä 1875 ovat päättäneet ilman lunastusta luovuttaa tontit N:ot 2 ja 4 Ratakadun varrella korttelissa Säynävä täällä rakennuspaikaksi Helsingin yksityiselle suo-

malaiselle alkeisopistolle oppilaitoksen omaisuutena hallittavaksi, ehdolla että tonteille rakennetaan kivirakennuksia ja edellytyksellä että jos paikkaa käytetään toista tarkotusta varten kuin oppilaitoksen tarpeeksi ja hyödyksi tahi jos oppilaitos lakautetaan, omistusoikeus tontteihin on palaava kaupungille sekä siinä tapauksessa että Valtiolaitos vastaisuudessa ottaa haltuunsa oppilaitoksen ja tonteille rakennetut koulurakennukset mahdollisesti lunastetaan Valtiolaitokselle, lunastussummaan ei saa sisältyä tonttien arvo, sekä kesäkuun 1 p:nä viimeksikuluneena vuonna, pysyen niissä ehdoissa, jotka heidän päätöksensä mukaan joulukuun 4 p:ltä 1875 ovat kahden mainitun tontin luovuttamiseen yhdistetyt, ovat tehneet sellaisen lisäyksen sanottuihin ehtoihin, että siltä varalta että puheenalaiset, maksutta hallittaviksi suomalaisen alkeisopiston tarpeeksi luovutetut tontit edellämainitusta syystä olisivat kaupungin haltuun tulevat, tonteille rakennettujen rakennusten omistajan tahi haltijan silloin tulee, uhalla että rakennukset siirretään pois, lunastaa ne kymmenentuhannen kolmenkymmenenkuuden markan kahdeksan pennin hinnasta, mikä lunastussumma olisi jo aikasemmin lupa maksaa kaupunginkassaan, jos niin tahdotaisiin, sekä että sitä ennen, koska tahansa niin olisi tarpeellista, useinmainittujen tonttien hallintooikeutta voitaisiin, kaupungin viranomaisia kuulematta, siirtää kolmannelle henkilölle, tämän vuoksi ja koska Kaupunginvaltuusto kirjelmässä kuluvan huhtikuun 11 p:ltä on pyytänyt että Maistraatti antaisi Johtokunnalle luovutuskirjan mainittuihin tontteihin, luovutetaan tontit N:ot 2 ja 4 Ratakadun varrella korttelissa Säynävä, jotka tontit, kuten virkaatoimittava Kaupungininsinööri Conrad Reuter on todistanut, kumpikin sisältävät pohjoisessa ja etelässä kahdeksankymmentäkaksi sekä idässä ja lännessä satakolmekymmentäkuusi jalkaa eli pintaalaa kumpikin yksitoistatuhatta yksisataviisikymmentä kaksi neliöjalkaa, täten rakennuspaikaksi suomalaiselle alkeisopistolle yllämainituilla ehdoilla ja edellytyksillä sekä noudattamalla ja täyttämällä niitä velvollisuuksia, jotka tontinomistajalla kaupungissa on, lain mukaan omistettaviksi ja hallittaviksi».

Sittekun Hänen Keisarillinen Majesteettinsa lokakuun 15 p:nä 1886 Suomen Valtiokonttorille lähetetyn Armollisen kirjeen mukaisesti oli sallinut että Helsingin yksityisen suomalaisen alkeisopiston tarpeeksi tonteille N:ot 2, 4 ja 6 Ratakadun varrella rakennettu talo siihen kuuluvine opetusvälineineen ja kalustoineen saataisiin lunastaa Valtiolaitokselle kahdensadan neljänkymmenentuhannen markan hinnasta, ja omistusoikeus useinmainittuihin tontteihin ja niille rakennettuihin rakennuksiin toukokuun 27 p:nä 1887 päivätyllä asiakirjalla oli siirtynyt Valtiolaitokselle, on Valtiolaitos, hankittuaan lainhuudatuksen ja saatuaan kiinnekirjan sanottuihin tontteihin, aina viime aikoihin asti muutetun valtionoppilaitoksen tarpeeksi niitä käyttänyt.

Kuten ylläolevasta näkyy, käsittivät ne kaksi tonttia, jotka luovutettiin rakennuspaikaksi suomalaiselle alkeisopistolle 22,304 kuutiojalkaa eli 1,966,086 kuutiometriä. Rakennuskonttorin tiedonannosta, koskeva Suomen Valtiolaitoksen hal-

lussa olevia tontteja Ratakadun varrella, käy selville, että näiden tonttien pintaala voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan on 846,999 neliometriä suurempi kuin se tonttipintaala, joka alkuaan ja v. 1875 vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaisesti Valtiolaitokselle luovutettiin. Mainittu eroavaisuus on syntynyt siten, ettei Yrjönkatua tasotuksessa tehty 36 m:n levyiseksi, mikä tila sille 1875 vuoden asemakaavassa oli varattu, vaan ainoastaan tuskin 15 m:n, kun taas sanotun katutilan jäännös asemakaavassa liitettiin kortteliin N:o 60 Säynävä, vaikka kohtuullista korvausta tästä ei ole tullut kysymykseen, koska Valtiolaitos ei ole käyttänyt eikä aidannut sanottua aluetta; ei myöskään ole Valtiolaitoksen puolelta esitetty vaatimuksia omistusoikeudesta siihen. Oikeus ja kohtuus vaatinevat niin muodoin, että kyseessä oleva maa-alue erotetaan lähitontista kaupungin vastedes käytettäväksi mahdollisesti tarvittavia katujärjestelyjä varten. Että tässä asianomainen kaupunginasemakaavan muutos on hankittava, on Kamari ottanut huomioon.

Ylläesitettyihin seikkoihin perustuen lienevät, Rahatoimikamarin käsityksen mukaan yllämainitun asiakirjan määräykset, jotka koskevat rakennusten luovuttamista toista tarkotusta varten kuin koulun ylläpitämiseksi, pantavat käytäntöön. Alkuaan oli säädetty, että «jos paikkaa käytettäisiin toista tarkotusta varten kuin oppilaitoksen tarpeeksi ja hyväksi tai jos oppilaitos lakkautettaisiin, omistusoikeus tontteihin on palaava kaupungille», mikä määräys kuitenkin sittemmin kesäkuun 1 p:nä 1876 on muutettu siten että «siltä varalta että puheenalaiset maksutta hallittavaksi alkeisopiston tarpeiksi luovutetut tontit edellämainitusta syystä olisivat kaupungin haltuun tulevat, tonteille rakennettujen rakennusten omistajan tahi haltijaa silloin tulee, uhalla että rakennukset siirretään pois, lunastaa ne 10,136 markan 8 pennin hinnasta, mikä lunastussumma, jos niin haluttiin, saatiin jo aikasemmin kaupungille suorittaa. Kun nyt Valtiolaitos on katsonut edukseen käyttää suomalaisen normaalilyseon entisen talon virastohuoneustoiksi ja huoneustoiksi jatkokursseja varten, eikä, Rahatoimikonttorista saadun tiedonannon mukaan, ole kaupunginrahastoon suorittanut puheenaolevaa määrää, lienee se sanottujen tonttien lunastus, joka on jäänyt ja voinutkin jäädä maksamatta, niin kauvan kuin tontteja alkuperäiseen tarkotukseensa käytettiin, nyt langennut maksettavaksi. Näin olleen esittää Rahatoimikamari kunnioittaen Kaupunginvaltuustolle, että Valtuusto päättäisi:

muistuttaa Valtiolaitosta sen velvollisuudesta kaupunginrahastoon suorittaa 10,136 markkaa 8 penniä; sekä

antaa Rahatoimikamarille toimeksi teettää ja Valtuustolle jättää yllä mainitussa tarkotuksessa ehdotuksen viidennessä kaupunginosassa sijaitsevan korttelin n:o 60 Säynävä asemakaavan muutokseksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

*Ehdotus kaupunginarkkitehdinviran perustamisesta
Helsinkiin sekä kaupungin Rakennuskonttorin uuden palk-
kaussäännön vahvistamisesta.*

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Huhtikuun 11 p. 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

N:o 139.

Kokouksessa viimekuluneen vuoden syyskuun 6 p:nä päätti Rahatoimikamari käsitellessään kysymystä suoritettujen rakennusten ja tulisijain muutosten tarkastelusta kaupungin omistamissa taloissa ja rakennuksissa kehottaa kaupungin Rakennuskonttoria laatimaan ja Kamarille lähettämään ehdotuksen sekä kaupunginarkkitehdinviran perustamisesta tänne että myös ohjesäännön sanotulle virkailijalle.

Tämän johdosta on Rakennuskonttori mainitun vuoden lokakuun 22 p:nä päätyvässä lausunnossa, joka tähän liitetään, esiintuonut konttorin käsityksen että tehtävään ja työnjohdon jako kaupungin yleisissä töissä olisi sekä ylen suotava että myös helppo suorittaa, siihen nähden että on helppo tehdä ero kaupungin rakennuksissa suoritettavien töiden ja kaupungin muiden yleisten töiden välillä. Vuosi vuodelta kasvava työtaakka, joka on Rakennuskonttorin kannettavana, ei ainoastaan oikeuta, vaan tekee välttämättömäksi uusien työvoimain hankkimisen sille. Joskin Konttorin nykyinen etevä johto on tähän asti tehnyt mahdolliseksi kaikkien sen suoritettavaksi uskottujen tehtävien onnellisen ratkaisun, ei tämä asianlaita kuitenkaan mitenkään oikeuta tähänastisissa oloissa pysymistä. Tässä on etenkin huomattava, että laajat tehtävät ovat Konttorin suoritettavana lähimpinä vuosina, josta mainittakoon esimerkiksi tasoitus- ja muut työt uusissa kolmannessa- ja neljännessätoista kaupunginosissa, polisitalon rakentaminen Pengerkadun varrelle, Kallion kansakoulutalon rakentaminen, polisikamarin talossa olevan polisivankilan ja useain kansakoulutalojen korjaus, muita korjaustöitä mainitsematta, laiturityöt Eteläsatamassa y. m. Kaupungininsinöörin tehtävänä on paitsi kaikkien Konttorin töiden järjestämistä, johtoa ja valvontaa, vielä useimpain ehdotusten ja suunnitelmain laatiminen sekä lausuntojen antaminen suuremmissa ja pienemmissä asioissa.

Vuonna 1906 myönnettyt määrärahat kaupungin rakennusten ja tilojen korjaukseksi ja ylläpidoksi nousivat 103,625 markkaan sekä nousevat tältä vuodelta 92,070

markkaan. Kun nämät määrärahat jakaantuvat useihin pienempiin eriin erikoistöitä varten, jotka ovat laadultaan sellaisia, että ne ehdottomasti vaativat työpäällikön suoranaista johtoa töiden suorittamisessa, kuluu sanotun virkailijan aika tähän niin suuressa määrin, että aivan liian vähän aikaa liikenee hänelle muiden yleisten töiden järjestämisessä ja valvomisessa, joista yhteenlasketut kustannukset nousevat vuotta kohti vähän yli miljoonaksi markaksi.

Kun Rakennuskonttorin vakinaisen henkilökunnan, jonka tehtäväksi on uskottu kaupungin teknillisten töiden suorittaminen, muodostavat yksinomaan insinöörit, jotka tosin ovat perehtyneet rakennustöihin ja vaikeudetta johtavat niitä, mutta jotka luonnollisesti etupäässä harrastavat niitä Konttorin töitä, jotka suoranaisemmin ovat luettavat insinöörin toimintaalaan, olisi epäilemättä enemmän töiden laadun mukaista, kuten Rakennuskonttori huomauttaa, uskoa rakennustöiden johto arkkitehdille. Samalla kuin tämän virkailijan tehtävänä olisi valvoa kaupungin uutisrakennus- ja korjaustöitä, olisi hän myös velvollinen tekemään kaikki ne piirustukset, jotka olisivat tarpeen pienempiä muutoksia tehtäessä kaupungin rakennuksiin ja vähempiä uutisrakennuksia varten, ja joiden piirustusten laatimiseen arkkitehtia on käytettävä, kuten tähänkin asti on ollut asian laita. Niitä moninaisia rakennuspiirustuksia jotka jätetään Rahatoimikamarille hyväksyttäväksi, on tähän asti kaupungininsinööri tarkastanut, joka niistä on Kamarille antanut lausunnon. Tämä tehtävä kuuluisi vastedes luonnollisesti kaupunginarkkitehdille ja kaupungininsinööri vapautuisi niin muodoin tosin ei rasittavasta, mutta kuitenkin aikaa kysyvistä työstä. Yhtä luonnollista olisi, Konttorin käsityksen mukaan, että arkkitehti laatii ne korjausehdotukset, jotka joko olisivat menosäännössä huomioon otettavat tahi Rahatoimikamarille esitetään kohta suoritettaviksi, mikä tehtävä erityisiin suurempiin rakennusryhmiin nähden on uskottu asianomaisille isännöitsijöille tahi taloudenhoitajille, joiden kuitenkin kussakin erityisessä tapauksessa on ollut pakko sekä mainitussa suhteessa että mitä töiden suoritukseen tulee kääntyä Rakennuskonttorin puoleen. Siinä tapauksessa että arkkitehti otettaisiin kaupungin vakinaiseen palvelukseen, voitaisiin siten vapauttaa taloudenhoitajat kaikesta huolenpidosta mitä rakennusten korjaukseen ja ylläpitoon tulee, mikä tehtävä uskottaisiin arkkitehdille, samoin kuin edesvastuu siitä että kaupungin rakennukset ovat kohtuulliseen arvoon palovakuutetut ja että suoritettavat tulisijain muutokset Maistraatille ja asianomaisille palovakuutusyhtiöille ilmoitetut.

Ylläesitetyn perusteella on Rakennuskonttori täydellisesti kannattanut Rahatoimikamarissa tehtyä ehdotusta kaupunginarkkitehdinviran perustamisesta.

Mitä niihin tehtäviin ja velvollisuuksiin tulee, jotka olisivat sanotulle virkailijalle uskottavat, on Rakennuskonttori muun muassa ehdottanut seuraavaa:

Kaikkien ehdotusten laatiminen kaupungin kaikissa taloissa suoritettaviksi korjaustöiksi ja näiden töiden johto sekä sellaisten uutisrakennusten suorittaminen, joita ei laatunsa ja laajuutensa takia, Valtuuston tahi Rahatoimikamarin erityisestä määräyksestä suoriteta toisen arkkitehdin valvonnan alla;

kaikkien mainituista töistä aiheutuvien piirustusten laatiminen ja huolenpito siitä että nämät asianmukaisesti vahvistetaan; sekä huolenpito siitä, että kaupungin rakennukset ovat kohtuulliseen arvoon palvakuutetut.

Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaan myönnettäisiin puheenalaiselle virkailijalle sanotuista tehtävistä 4,800 markan suuruinen palkka vuodelta, luonnollisesti edellytyksellä että hänelle myönnetään oikeus harjottaa yksityistä toimintaa.

Tämän yhteydessä on Rakennuskonttori viitannut siihen, että kaupunginarkkitehdille, äsken mainittujen tehtävien lisäksi, kentiesi voitaisiin uskoa myös se asuntojen tarkastelu, jota kuluvana vuonna Terveyslautakunnan alotteesta on toimitettu Helsingissä.

Rahatoimikamari, joka monessa kokouksessa on käsitellyt Rakennuskonttorin yllämainittua lausuntoa, on siinä kohden ensin ottanut harkittavakseen, eikö kaupungille olisi edullisempaa ratkaista kysymys siten, että Rakennuskonttorille myönnettäisiin vuotuinen määräraha käytettäväksi tarvittaessa arkkitehdin palkkioiksi, kuin uuden virkailijan ottaminen kaupungin palvelukseen. Tässä kohden on kuitenkin käynyt selville, että kaupunki kuutena viimeksikuluneena vuonna 1901—1906, tehtyjen laskelmain mukaan, on arkkitehtipalkkauksina maksanut yli neljäkymmentä tuhatta markkaa (kustannusta Töölön asemakaavasta tähän laskematta) tahi vuosittain keskimäärin noin 7,000 markkaa piirustuksista ja töistä, joista kaupunginarkkitehti olisi voinut suorittaa useimmat. Jos tähän lisätään ne kustannukset, joiden voidaan laskea aiheutuvan uutisrakennuksia ja korjaustöitä varten tehtävien kustannusarvioiden laatimisesta sekä näiden töiden valvomisesta, tulisi se määräraha, joka olisi Rakennuskonttorin menosääntöön otettava, niin suuri sekä tällaisesta järjestelmästä syntyvät hankaluudet edelleenkin niin tuntuvat, ettei Kamari ole katsonut voivansa esittää tätä vaihtoehtoista ehdotusta.

Rakennuskonttorin tekemää ehdotusta, jonka mukaan kaupunginarkkitehti saisi vuotuista palkkaa 4,800 markkaa edellytyksellä että hänelle myönnettäisiin oikeus harjottaa yksityistoimintaa, ei Kamarin jäsenten enemmistö ole voinut kannattaa. Tästä keskusteltaessa on huomautettu, että jos puheenalaisen viran ehdoksi säädettäisiin oikeus harjottaa yksityistoimintaa, olisi luultavaa, että arkkitehdille tulisi pääasiaksi yksityisten töiden suorittaminen, jota vastoin ne tehtävät, jotka Rakennuskonttori hänelle määräisi, luultavasti eivät kiinnittäisi hänen mieltään samassa määrässä.

Joskin, kuten Kamarissa on ehdoteltu, kaupunginarkkitehdin palkkauehdot korotettaisiin 6,000 markaksi, ja sama edellytys muuten säilytettäisiin, tulisi asianlaita tuskin toinen. Harrastus yksityisiin töihin pysyisi kuitenkin ensi sijassa, vasta toisessa kaupungin työt. Pelättävää olisi myös, että jos palkka määrättäisiin ainoastaan 4,800 tahi 6,000 markaksi, hän ei katsoisi olevansa velvollinen Konttorin virkaaikana oleskelemaan siellä. On ilmeistä, miten vaikeata kaupungininsinöörille olisi päättää mitä sellaisilla edellytyksillä ja ehdoilla palvelukseen otetulta arkkitehdiltä kulloinkin on vaadittava. Edelleen on huomautettu että Yleisten rakennusten Ylihallituksessa palveleville arkkitehdeille on myönnetty puheenalainen oikeus ja että kävisi Konttorille vai-

keaksi saada palvelukseensa kunnollinen arkkitehti, jos häneltä kiellettäisiin oikeus harjottaa yksityistoimintaa ja siten mahdollisuus ottaa osaa yleisiin kilpailuihin. Tässä kohden on kuitenkin otettava huomioon, että sanottu Ylihallitus on virasto, jossa yksityiseltä arkkitehdiltä vaaditaan vähemmän ja työvoimia on riittämään saatavissa, jota vastoin tässä tapauksessa arkkitehdin koko aika kuluisi niihin töihin, jotka Rakennuskonttorissa ovat suoritettavat. Jos tämän lisäksi arkkitehdilta vaaditaan aloitteita uusiin ehdotuksiin ja suunnitelmiin, olisi palkka epäilemättä liian niukka. Voitaisiin tosin ehdottaa sellainen rajoitus yksityiseen työoikeuteen, että kaupunginarkkitehti olisi oikeutettu ottamaan osaa kaikkiin kilpailuihin, jotka koskevat kaupungin alueella tehtäviä uutisrakennuksia. Mutta on tässäkin kohden vaikeuksia. Kilpailuissa, joita kaupunki toimeenpanee, olisi kai arkkitehti itsekirjoitettu palkintotuomari, ja jo tämän takia jäävillinen ottamaan osaa kilpailuun. Kun tähän tulee lisää että kaupunginarkkitehti Rakennuskonttorissa helposti voi saada tietoa toivomuksista, joista muut kilpailijat eivät voi saada tietoa, näyttää oikeus ja kohtuus vaativan, että kaupunginarkkitehdille ei myönnetä oikeutta ottamaan osaa kaupunginviranomaisten toimenpanemiin kilpailuihin. Sitä vastoin lienee se poikkeus voitavan myöntää, että hänet oikeutetaan ottamaan osaa muihin yleisiin kilpailuihin, jotka tarkottavat rakennusyriityksiä Helsingissä.

Kuitenkin on Rahatoimikamarin jäsenten enemmistö tässäkin suhteessa katsonut että niiden määräysten, jotka koskevat kaupungininsinööriä ja työpäällikköä, samoilla perusteilla kuin näiden suhteen on katsottu olevan noudatettava, myös pitäisi koskea kaupunginarkkitehtia. Korvaukseksi tästä on Kamari luullut olevan ehdotettava kaupungininsinöörille palkkaa 10,000 markkaa. Myönnettävä on tosin, että tämä palkka on katsottava suureksi, niihin palkkaetuihin verrattuna, joita kaupunki ylimalkaan tarjoo virkailijoilleen, mutta niihin suuriin tuloihin katsoen, joita kelvolliset arkkitehdit yhdyskunnassamme yleisesti voivat saada, lienee tuskin luultavaa, että taitavat arkkitehdit pyrkisivät virkaan, jos palkka määrättäisiin pienemmäksi.

Mikäli Rahatoimikamarin tietoon on tullut, lienee kaupungin arkkitehtien kesken se mielipide lausuttu, että kaupunginarkkitehdin virka olisi tehtävä riippumattomaksi Rakennuskonttorista, tahi jollei tätä katsottaisi sopivaksi, että kaupunginarkkitehdin ei ainakaan pitäisi olla kaupungininsinöörin alaisena. Semmoista vaatimusta täytyy Rahatoimikamarin kumminkin jyrkästi vastustaa. Ohjesäännön mukaan on kaupungininsinööri Rakennuskonttorin päällikkö ja semmoisena kaikkien Konttorin palveluksessa olevain virkailijain päällikkö. Ylen sopimatonta olisikin että sama Konttori olisi kahden päällikön alaisena.

Tämän yhteydessä on Rakennuskonttori huomauttanut, että kaupunginarkkitehdille, mainittujen tehtäviensä lisäksi voitaisiin uskoa se asuntojen tarkastelu, jota kuluvana vuonna on toimitettu Terveyslautakunnan aloitteesta. Tämän kysymyksen on Kamari ottanut harkittavakseen ja antanut Terveyslautakunnalle toimeksi antaa lausunnon siitä, katsooko Lautakunta kummankin toimen yhdistämisen suotavaksi ja mahdolliseksi. Viimeksikulunee vuoden marraskuun 15 p:nä päivämässään kirjelmässä,

joka tähän myötäliitetään, on Terveyslautakunta lausunut vastustavansa tällaista ehdotusta. Lautakunnassa on nimittäin julkilausuttu se käsitys, että asuntojen tarkastelu kärsisi siitä, ettei kaupunginarkkitehdille riittäisi aikaa toimittaa sanottua tarkastelua niin laajasti kuin olisi suotavaa. Niin ollen ja kun on erittäin tähdellistä, että tarkastelut ja niistä aiheutuvat keskustelut talonomistajain kanssa toimitetaan asianharrastuksella, huolella ja erittäin tarkasti, sekä silmällä pitäen sitäkin että kaupungin menot eivät vähenisi entisestään, on Lautakunta evännyt ehdotusta. Vaikka Kamari ei ole täydellisesti voinut hyväksyä Lautakunnan perustelua, lienee kuitenkin, mikäli Kamari asiaa käsittää, myönnettävä, että kaupunginarkkitehdin tehtävät ja ne satunnaiset toimet, jotka hänelle uskotaan, tulevat työtä kysyvät, ja että hänelle tuskin liikenee aikaa puheenalaista asuntojentarkastelua varten, joka muutenkin jää jossain määrin syrjään arkkitehdin varsinaisista tehtävistä.

Sitä vastoin näyttäneen kenties sopivalta yhdistää se rakennustarkastus, joka aiheutuu useista rakennusjärjestyksen säädöksistä, kaupunginarkkitehdin muihin tehtäviin. Tukholmassa on tosin asianlaita toisin. Siellä on Rahatoimilautakunnan (Drät-selnämnden) palveluksessa kaupunginarkkitehti, jonka yksinomaisena tehtävänä on niiden töiden suorittaminen, jotka kuuluvat rakennusten tarkastelijalle s. o. kaupungin rakennusjärjestyksessä säädettyjä tarkastuksia y. m. Tukholman kaupungin Rakennuskonttorin palveluksessa taas on arkkitehti 7,000 kruunun palkalla, lukuunottamatta ikälisäystä, kumpikin 500 kruunun suuruinen. Kieltämätöntä on tosin, että Tukholman olot ovat melkoisesti eroavia Helsingin oloista. Tukholman laajuus ja suurempi väkiluku vaativat laajempaa työtä. Tukholman kaupungin menosääntöön oli vuodelle 1905 otettu ainoastaan talonrakennustöitä varten 4,526,000 kruunun suuruinen summa. Joskin Helsingissä toistaiseksi voitaisiin yhdistää rakennusten tarkastelijan ja kaupunginarkkitehdin virat, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole tahtonut ehdottaa sellaista järjestystä. Se vilkas kehitys, jonka alaisena Helsinki on, se tavattoman nopea väestönlisääntyminen, joka viime vuosina on ollut suurempi kuin Tukholmassakin, vaativat luonnollisesti lisääntyntä rakennustoimintaa. Ei kestäisi sen vuoksi kauan, ennenkuin viran kahtiajako kävisi tarpeelliseksi. Ja kun sen lisäksi, mikäli Kamarille on ilmoitettu, kaupungin arkkitehtien kesken se mielipide on vallalla, ettei näitä kahta tointa olisi yhdistettävä, on Kamari, joka valmistavaan ehdotukseensa oli ottanut kysymyksen rakennustentarkastajan viran lakkauttamisesta, kuitenkin havainnut että on painavia syitä antaa tällaisen ehdotuksen raueta; sitäkin suurempi syy on tähän kun kysymystä Rakennuslautakunnan perustamisesta ei vielä ole lopullisesti ratkaistu. Kun Arkkitehtiklubi, käsitellessään Rahatoimikamarin alkeisehdotusta kaupunginarkkitehdin ohjesäännöksi, uudestaan oli ottanut tämän kysymyksen esille, on Kamari luullut olevan huomautettava että kysymys kaupunginarkkitehdin viran perustamisesta ei ensinkään tahi varsin vähän koskee kysymykseen Rakennuslautakunnan asettamisesta. Toisessa tapauksessa on kysymys muutetuista säädöksistä voimassa olevaan rakennusjärjestykseen ja Maistraatin työjärjestykseen laajalle ulottuvine periaatteellisine muutoksineen, jotka vaativat Keisarillisen Senaatin vahvistusta, toisessa yksinkertaisesti kysy-

mys Rakennuskonttorin liiallisesti käytettyjen työvoimain lisäämisestä. Kun toista kysymystä hyvin voidaan keskustella ja katsella eri näkökannoilta ja sen ratkaisu varmaan on vaativa paljon aikaa, vaatii toinen kysymys välitöntä ratkaisua, koska Rakennuskonttori kipeästi kaipaa että sinne kohta asetetaan arkkitehti. Jos tämän virkailijan toiminta supistetaan siihen määrään kuin mainittua tarkotusta varten laadittu ohjesääntö osottaa, lienee tuskin Arkkitehtiklubilla tahi jollain muulla kaupunginviranomaisten ulkopuolella olevalla yhdistyksellä mitään syytä puuttua asiaan, tahi kyetä arvostelemaan, missä määrin Rakennuskonttorin työt kaipaavat tahi eivät kaippaa uusia työvoimia. Toinen olisi asianlaita, jos olisi kysymys Rakennuslautakunnan ohjesäännöstä, joka ylimalkaan tuntuvasti tulisi vaikuttamaan kaupungin rakennustoimintaan.

Kuten myötäliitetystä ehdotuksesta kaupunginarkkitehdin ohjesäännöksi käy selville, on Rahatoimikamari tahtonut esittää, että Kaupunginvaltuusto asettaisi mainitun virkailijan Rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupungininsinööriä kuultua, ja viran oltua 30 päivää haettavana. Kaupunginarkkitehdin ei olisi sallittava pitää toista tointa eikä hänellä olisi oikeutta käyttää kaupungin töihin tarvittavaa aikaansa muihin toimiin, kuten kaupungininsinöörille ja työpäällikölle myös on säädetty. Mitä muihin kaupunginarkkitehdille kuuluviin tehtäviin tulee, riittänee viittaus sanotun virkailijan ohjesääntöön, eikä kaivanne lähempää perustelua.

Kaupunginarkkitehdille määrättävästä palkasta on Kamari yllä lausunut mieliteensä ja on uutta menosääntöä koskevassa ehdotuksessa vielä palaava tähän.

Lopuksi pyytää Rahatoimikamari, edellyttämällä että Valtuusto hyväksyy Kamarin perustelun ja ehdotuksen, esittää että kaupunginarkkitehdin virka kohta julistetaan haettavaksi ja Rahatoimikamari valtuutetaan määräämään kaupungininsinöörin kuultua virkaatekevä kaupunginarkkitehti menosääntöön otetuilla palkkaeduilla, kunnes virka voidaan vakinaisesti täyttää.

Rahatoimikamari pyytää niin muodoin kunnioittaen esittää että Valtuusto päättäisi:

että Rakennuskonttoriin asetettaisiin kaupunginarkkitehti;

hyväksyä myötäliitetty ehdotus sanotun virkailijan ohjesäännöksi;

että kaupunginarkkitehdille on tuleva 10,000 markan suuruinen palkka 10°/₁₀₀n korotuksella 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että kaupunginarkkitehti asetetaan epämääräiseksi ajaksi kuuden kuukauden molemminpuolisella irtisanomisajalla sekä

että sanottu virka perustetaan ensitulevan heinäkuun 1 p:stä.

Yllämainitussa kirjelmässään lokakuun 22 p:ltä 1906 on Rakennuskonttori esittänyt, eikö Konttorin menosääntö, joka vahvistettiin kymmenenkunta vuotta sitten, olisi otettava tarkastuksen alaiseksi, mikä kysymys on ollut Rahatoimikamarin käsiteltävänä jo v. 1899, vaikka se sittemmin jätettiin toistaiseksi toimeenpiteen varalle; ja on Konttori samalla lausunut että jos muutoksia Konttorin velvollisuuksissa siitä ajasta on tapahtunut, nämät eivät suinkaan ole olleet omiaan vähentämään Konttorin työtaakkaa.

Rahatoimikamari, jolla erinäisiä kertoja on ollut tilaisuutta nähdä, kuinka suuressa määrin Rakennuskonttorin virkailijain ja varsinkin kaupungininsinöörin työtaakka viimeisinä vuosina on lisääntynyt, katsoo yksistään jo tässä olevan riittävää syytä ottaa Konttorin menosäännön tarkastuksen alaiseksi. Kun tähän tulee lisää ei ainoastaan vuokrien ja ylimalkaan elintarpeiden kallistuminen, vaan myös se seikka, että yksityiset liike- ja tehdasyritykset virkailijoilleen maksavat palkkoja, jotka ovat paljoa kaupungin tarjoomia suuremmat, ja että niin muodoin on varottava, kuten erinäisissä tapauksissa on käynytkin, että kaupunki voisi kadottaa kelvöllisimmat virkamiehensä, ei Rahatoimikamari ole epäillyt esittää Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ehdotusta Rakennuskonttorin menosäännön korottamisesta.

Kaupungininsinöörin palkkaus on nykyisin 8,000 markkaa palkkaa, johon tulee lisää matkaravoja 600 markkaa sekä korotusta viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta 10 % palkkauksesta kummallakin kerralla, kuten kaupungin viroissa yleensä on tapana. Rahatoimikamari on arvellut olevan kaupungininsinöörille ehdotettava 10,000 markan suuruinen palkkaus, sekä matkaravoja 600 markka ynnä 10 % korotus peruspalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta, joten kaupungininsinöörillä 10 vuotta palveltuaan olisi tuloja 12,600 markkaa. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Tukholman kaupungin työpäällikkö, jonka tehtävä lähinnä vastaa Helsingin kaupungininsinöörin tointa, nauttii 10,000 kruunun palkkausta sekä 1,000 kruunun ikälisäystä 5 ja 10 vuoden palveluksesta, lukuunottamatta 450 kruunun mieskohtaista lisäystä nykyiselle viranhaltijalle. Rahatoimikamarin ehdotus on siis markkoissa sama mikä kruunuissa maksetaan Tukholman työpäällikölle, mikä suhde pikemmin on jälkimäiselle eduksi.

Työpäällikölle, jonka palkkaus tähän asti on ollut 6,500 markkaa palkkaa ja 500 markkaa matkaravoja, paitsi 10 % korotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta, ovat Kaupunginvaltuusmiehet viimekuluneen joulukuun 16 p:nä Rahatoimikamarin esityksestä myöntäneet 1,000 markan mieskohtaisen lisäyksen, siten tunnustaen hänen palkkansa korotuksen tarpeellisuuden. Rahatoimikamari on arvellut olevan ehdotettava että työpäällikölle vastaisuudeksi myönnettäisiin 8,000 markkaa peruspalkkaa, matkaravoja 500 markkaa sekä 10 % 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jonka kautta hänen palkkansa 10 vuoden kuluttua nousisi 10,100 markkaan. Niin ollen lakkaisi luonnollisesti nykyiselle viranhaltijalle myönnetty mieskohtainen lisäys.

Mitä tulee kaupunginarkkitehdin palkkaukseen, on edellisessä kosketeltu sen periaatteita. Kaupunginarkkitehdin palkkaus nousisi niin muodoin 10,000 markkaan 10 % korotuksella 5 ja 10 vuoden palveluksesta ja tulisi, lukuunottamatta kaupungininsinöörille tulevia matkaravoja, olemaan sama kuin kaupungininsinöörin sekä 2,000

markkaa suurempi kuin työpäällikön palkka. Tämä ehdotus voinee näyttää perustamattomalta ja mahdollisesti väärältä. Mutta katsoen sekä siihen suureen hyötyyn, jonka kaupunki saisi tästä virkailijasta, säästyneisiin arkkitehtipalkkoihin, hänelle uskottaviin suuriin tehtäviin että myös niihin taloudellisiin etuihin, joista kelvollisen arkkitehdin on pakko luopua antautuessaan kaupungin palvelukseen, on Rahatoimikamari tosin äänestyksen perästä, kuitenkin luullut toimivansa kaupungin edun mukaisesti, kun se on ehdottanut palkkausehdot sen suuruisiksi.

Geodeetin palkkaus, joka nykyään on 3,000 markkaa, johon tulee lisää 100 markkaa matkarahoja ja tavanmukaiset ikälisäykset, pysyisi entisellään, siihen katsoen, että sanotun virkailijan ei ole kielletty pitää toista tointa ja että viran mukana seuraavat runsaat toimituspalkkiot. Myönnettävä on tosin että hänen työnsä vuosien kuluessa melkoisesti on kasvanut, mutta tässä kohdin on Rahatoimikamarin käsityksen mukaan myös otettava huomioon että hänen toimituspalkkionsa lisääntyy suhteellisesti tähän ja palkkausehdot vuosi vuodelta siten ovat parantuneet.

Kirjanpitäjälle ja kaupungin rakennusmestarille ehdotetaan peruspalkkauksen korotusta 3,000:sta 4,000 markkaan sekä tavanmukaiset ikälisäykset, joten he 10 vuotta palveltuaan saivat palkkaa 4,800 markkaa, missä tapauksessa nykyisille viranhaltijoille myönnettyt mieskohtaiset lisäykset lakkaisivat. Sellainen heidän palkkojensa korotus näyttää sitä enemmän perustellulta, kun kaupungin palveluksessa olevat tavalliset rakennusmestarit nauttivat palkkaa, vanhemmat 300 markkaa ja nuoremmat 200 markkaa kuussa ja kaupunginrakennusmestarille luonnollisesti asetetaan melkoista suuremmat vaatimukset.

Varastojenhoitaja on tähän asti nauttinut palkkaa ainoastaan 1,800 markkaa, johon on viimeselle viran haltijalle tullut lisää mieskohtainen 180 markan palkanlisä. Kun kuitenkin viranhaltijalle vastaisuudessa on asetettava paljon suuremmat vaatimukset kuin tähän asti ja hänen toimintapiiriänsä on melkoisesti laajennettava ja kun varastojen hoitajana on oleva rakennusmestari joka on perehtynyt yksinkertaisempaan kirjanpitoon, ehdottaa Rahatoimikamari että sanotulle virkailijalle määrättäisiin palkkaa 3,000 markkaa tavallisine lisäyksineen.

Mitä sitten tulee kahteen Rakennuskonttorin palveluksessa olevaan metsänvahdiin ovat nämät useita kertoja nostaneet kysymyksen parannetuista palkkaeduista. Viimeksi he ovat myötäliitettyssä Rahatoimikamarille viimekuluneen lokakuun 9 p:nä jättämässään kirjelmässä syillä, joilla on myönnettävä olevan jonkinmoista kantovoimaa, pyytäneet palkankorotusta ja uuden palkkaustavan käytäntöön ottamista korotuksilla 5, 10, 15 ja 20 vuoden palveluksesta.

Voimatta kannattaa uutta «palkkaustapaa» koskevaa vaatimusta, joka liian paljon poikkeaa kaupunginvirkamiehille yleensä vahvistetusta palkkauksesta, on Rahatoimikamari kuitenkin arvellut olevan pääasiassa suostuttava heidän anomukseensa. Rahatoimikamari on siten luullut olevan ehdotettava vanhemmalle metsänvahdille palkkaa 1,200 markkaa sekä nuoremmalle 1,000 markkaa tavallisine korotuksineen. Tämän lisäksi saavat metsänvahdit kuten tunnettu asunnon ja polttopuita kaupungin omistamissa taloissa.

Kuten ehdotus Rakennuskonttorin uudeksi ohjesäännöksi osottaa on Kamari

kahdessa tapauksessa katsonut olevan syytä esittää mieskohtaisen palkanlisäyksen myöntämistä, nimittäin toisessa Rakennuskonttorin päällikölle, kaupungininsinööri Idströmille, toisessa vanhemmalle metsänvahdille Sipilälle.

Rahatoimikamarin tarvinnee tuskin lähemmin kosketella sitä ansiokasta tapaa, millä Rakennuskonttoria nykyisin edustetaan ja niitä kelvollisia ominaisuuksia, joita nykyinen kaupungininsinööri Idström on osottanut. Se suuri työtaakka, jonka hän moitteettomasti on kantanut, perustelevat täysin mieskohtaisen ylimääräiseen palkanlisäyksen myöntämistä hänelle. Kaupungininsinööri Idström tulisi siten 10 vuotta palveltuaan, nauttimaan palkkaetuja 14,600 markkaa. Tätä palkkausta ei voida pitää suurena, kun otetaan huomioon ne palkkaehdot, joita niin kykenevä insinööri helposti ja paljoa vähemmän rasittavalla työllä voisi saavuttaa yksityisellä toiminta-alalla. Puheenalainen ehdotus onkin Kamarissa ilman erimielisyyttä hyväksytty.

Katsoen siihen pitkään aikaan, 22 vuotta, minkä vanhempi metsänvahti K. V. Sipilä on ollut kaupungin palveluksessa, hänen kelvollisuuteensa ja kykyynsä monenmoisiin toimiin, on Rahatoimikamari arvellut hänelle olevan ehdotettava, äsken mainittujen palkkaetujen lisäksi, mieskohtainen 260 markan palkan lisä, jonka kautta hänen palkkauksensa, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita, nousisi 1,700 markkaan.

Sen perusteella mitä Rahatoimikamari yllä on esittänyt ja edellytyksellä että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät ehdotukseen kaupunginarkkitehdin asettamisesta sekä hänelle myönnettävistä palkkaeduista, esittää Kamari kunnioittaen että Herrat Valtuusmiehet tahtoisivat päättää

hyväksymällä Rahatoimikamarin ylläolevan ehdotuksen vahvistaa sen uuden menosäännön kaupungin Rakennuskonttorille, joka on tähän esitykseen liitettyä;

että se saataisiin ottaa noudatettavaksi ensitulevan heinäkuun 1 p:stä; sekä

Valtuuston käyttövaroista myöntää kuluvaksi vuodeksi tarvittavan rahamäärän.

Lopuksi on Rahatoimikamari luullut olevan Valtuustolle esitettävä että kaksi ylläolevaa ehdotusta, kaupunginarkkitehdinviran perustaminen ja Rakennuskonttorin uusi menosääntö, mitkä ehdotukset Kamari on yhdistänyt ja joilla epäilemättä on läheistä yhteyttä keskenään, Valtuustossa kuitenkin ratkaistaisiin toisistaan riippumatta. Rahatoimikamarin tietoon on sanomalehdistön kautta tullut, että kaupungin arkkitehtien kesken Kamarin käsityksestä eroava mielipide kaupunginarkkitehdin viran perustamiseen nähden on vallalla. Koska niin ollen on mahdollista että mielipiteet viimenmainitussa

kysymyksessä menevät eri tahoille, ja Kaupunginvaltuusto kenties ei katso voivansa välittömästi käsitellä sanottua asiaa, mutta Kamari sitävastoin vahvasti toivoo että ehdotus Rakennuskonttorin uudeksi menosäännöksi saavuttaa Valtuuston hyväksymisen, voitaneen viimemainittu kysymys ottaa välittömästi harkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Liite I.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI

Helsinki,

Lokakuun 22 p:nä 1906.

N:o 140.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Pyötäkirjan otteella syyskuun 6 p:ltä 1906 on Rakennuskonttori saanut toimeksi sekä tarkastuttaa, onko mahdollisesti rakennus- tai tulisijan muutoksia toimitettu kaupungin omistamissa taloissa käyttämättä perustuksena asianmukaisesti vahvistettuja piirustuksia, että myös Rahatoimikamarille antaa ehdotuksen kaupunginarkkitehdin viran perustamisesta tänne.

Täyttääkseen tämän tehtävän esittää Konttori kunnioittaen seuraavaa:

Kaupunginrakennusmestarin toimittamain tarkastusten kautta on käynyt selville, että Raatihuoneen lisärakennus, Baranoffin talo, erinäiset Marian sairaalan rakennukset sekä talo Vuorimiehenkadun N:o 9 eivät ole yhtäpitäviä Maistraatin arkistossa säilytettyjen piirustusten kanssa, sikäli kun erinäisiä tulisijoja sanotuissa taloissa on osaksi rakennettu uudestaan, osaksi muutettu, minkä ohessa kumpaankin koleraparakkiin, jotka aluksi rakennettiin ilman tulisijoja, on pantu peltiuunit, nähtävästi Terveyslautakunnan esityksestä. Ja pyytää Konttori, tehtyjen muutosten suhteen, viitata oheenliitettyihin piirustuksiin, jotka vahvistusta varten ovat lähetettävät Maistraatin tarkastettaviksi ja hyväksyttäväiksi. Kaikki piirustuksiin merkityt muutokset ovat vuosien kuluessa suoritettut Rakennuskonttorin toimesta, minkä vuoksi Konttori kantaa edesvastuun siitä, että ilmoitusta niistä ei ole ajoissa tehty. Kuitenkaan ei ole etsittävä tämän laiminlyönnin

syytä tietämättömydestä rakennuskonttorin säädöksistä, vaan pikemmin siitä, että useimmissa tapauksissa muutosten tekeminen on ollut erittäin kiireellistä ja että, kun ei ole ollut aikaa tarpeellisten piirustusten tekoon ennen työhön ryhtymistä eivätkä nämät muutokset ylimalkaan ole olleet suurempia, piirustusten laatiminen on unohtunut siinä töiden tulvassa, joka välistä on Rakennuskonttorissa vallinnut, ja joista töistä ne, mitkä ovat olleet yhteydessä kaupungin talojen ja tilojen lisärakennuksiin tehtävään muutosten ja korjausten kanssa, alati ovat olleet kasvamassa. Kuluvaksi vuodeksi myönnetty koko määräraha rakennusten ja tilain korjauksista ja ylläpitoa varten nousee Smk:kaan 103,625: — ja jakaantuu lukuisiin pieniin eriin senlaatuista yksityiskohtaisia töitä varten, että ne suoritukseensa välttämättömästi vaativat työpäällikön suoranaista johtoa, mikä seikka luonnollisesti suuressa määrin vähentää sitä aikaa, jota hän tarvitsisi järjestäessään ja valvoessaan muita yleisiä töitä, joiden koko kustannus nousee vähän päälle miljoonan markan.

Konttorissa onkin viime vuosina ollut se käsitys, että työnjohdon jako kaupungin yleisissä töissä olisi ylen suotava ja kun on helppo tehdä eroa kaupungin rakennuksissa suoritettavien töiden ja muiden yleisten töiden välillä näyttää sellainen jako helposti voitavan toimittaa. Rahatoimikamarin antama yllämainittu tehtävä, koskeva kaupungin-arkkitehdinviran perustamista tarjookin luonnollisen aiheen ehdotuksen tekoon mainitussa tarkoituksessa.

Rakennuskonttorin teknillisissä toimissa olevan vakinaisen henkilökunnan muodostavat näet yksinomaan insinöörit, joiden luonnollisesti tulee olla perehtyneitä yksinkertaisempiin rakennusyrityksiin, ja siten myös vaikeudetta voida ohjata ja johtaa niitä, mutta kun nämät työt, vaikka nykyään sangen laajat ja voimia kysyvät, kuitenkin kustannusten puolesta ovat vaan vähäisenä osana Konttorin muista töistä, jotka suoranaistemmin kuuluvat insinöörin toimintaalaan, on selvää että edellisiin on pantava enemmän harrastusta ja huolta kuin jälkimäisiin, varsinkin kun muut työt on niin laajoja, että ne semmosinaan kysyvät pääasiallisen osan johtavan insinöörin työpäivää. Sen vuoksi olisi epäilemättä enemmän työn laadun mukaista jättää rakennustöiden johto arkkitehdille, joka myös olisi velvollinen tekemään kaikki ne piirustukset, jotka olisivat tarpeen kaupungin taloissa tehtäviä muutoksia tahi vähempiä uutisrakennuksia varten, ja joiden piirustusten laatimiseksi arkkitehtia on pakko käyttää, niinkin kuin työ nyt on järjestetty. Yhtä luonnollista olisi että arkkitehti laatii ne ehdotukset korjauksiksi, jotka joko ovat otettavat huomioon menosäännössä tahi jotka Rahatoimikamarille ehdotetaan välittömästi suoritettaviksi, mikä tehtävä, mitä erinäisiin suurempiin rakennusryhmiin tulee, nykyään kuuluu joko Rahatoimikonttorin tahi muiden kaupunginviranomaisien määräämille isännöitsijöille, joiden kuitenkin joka yksityisessä tapauksessa on ollut pakko sekä sanotussa suhteessa että työn suorittamiseen nähden kääntyä Rakennuskonttorin puoleen.

Konttori on senvuoksi arvellut että siinä tapauksessa että kaupungin vakinaiseen palvelukseen otettaisiin arkkitehti, yksityisiä taloudenhoitajia voitaisiin vapauttaa kaikesta huolenpidosta rakennusten ylläpitoon ja korjaukseen nähden, mikä tehtävä olisi uskot-

tava arkkitehdille, samoin kuin myös edesvastuu siitä että kaupungin rakennukset ovat kohtuulliseen arvoon palovakuutetut.

Samalla kun siis Rakennuskonttori tahtoo lausua, että kaupunginarkkitehdin asettamisesta olisi varsin suuri hyöty ja helpotus yleisten töiden johdossa, pyytää Konttori tälle virkailijalle asetettaviin velvollisuuksiin nähden kunnioittaen esittää, että sanotun arkkitehdin tehtävänä olisi:

tehdä ehdotukset kaikiksi kaupungin taloissa tehtäviksi korjaustöiksi sekä johtaa sanottuja töitä ja suorittaa sellaiset uutisrakennukset, joita ei laatunsa tahi laajuutensa takia, Kaupunginvaltuuston tahi Rahatoimikamarin tilapäisestä määräyksestä suoriteta toisen arkkitehdin valvonnan alla;

laatia kaikki sanottuja töitä varten tarvittavat piirustukset sekä pitää huolta siitä että nämät asianmukaisesti vahvistetaan; sekä vihdoin

valvoa että kaupungin rakennukset ovat kohtuulliseen arvoon palovakuutetut.

Ja on Rakennuskonttori arvellut että puheenalaiselle virkailijalle näistä tehtävistä myönnettäisiin Smk:n 4,800: — palkkaus vuodelta, luonnollisesti edellytyksellä että hänelle myönnetään oikeus yksityistoiminnan harjoittamiseen.

Mainittujen tehtävien lisäksi voitaisiin kenties kaupunginarkkitehdille uskoa se asuntojen tarkastelukin, joka kuluvana vuonna Terveyslautakunnan aloitteesta on toimeenpantu. Mutta tästä sekä sanotun arkkitehdin tästä mahdollisesti johtuvasta palkkaetujen korotuksesta lienee kuitenkin vaadittava Terveyslautakunnan lausuntoa, ennenkuin asiassa tässä kohden enempää päätetään.

Lopuksi rohkenee Konttori tässä yhteydessä esittää, eikö Rakennuskonttorin menosääntö, joka vahvistettiin kymmenkunta vuotta takaperin, olisi otettava tarkastuksen alaiseksi, mikä seikka jo v. 1899 oli Rahatoimikamarissa käsittelyn alaisena, vaikka asia sittemmin osittain jätettiin toimenpiteen varalle. Rakennuskonttori pyytää kuitenkin saada huomauttaa että jos muutoksia Konttorin velvollisuuksissa siitä ajasta on tapahtunut, nämät muutokset eivät suinkaan ole olleet sellaisia että Konttorin työtaakka niiden kautta olisi vähentynyt.

Konttori pyytää näin ollen kunnioittaen, että Rahatoimikamari ottaisi asian käsiteltäväkseen selvittääkseen kysymystä, vaativatko vallitsevat olot puheenalaisen menosäännön tarkastusta.

G. Idström.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TERVEYSLAUTAKUNTA.

Helsinki

Marraskuun 15 p. 1906.

N:o 94.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittekun Rahatoimikamari oli antanut kaupungin Rakennuskonttorille toimeksi muun muassa laatia ehdotuksen kaupunginarkkitehdinviran perustamisesta mainittuun Konttoriin ja Rakennuskonttori täyttäessään tämän tehtävän oli huomauttanut että mainitulle arkkitehdille kenties voitaisiin uskoa niiden tarkastusten toimittaminen työläisten ja vähävaraisten asunnoissa, joita vuoden kuluessa on Terveyslautakunnan aloitteesta pidetty, on Rahatoimikamari kirjelmässä viimekuluneen lokakuun 28 p:ltä kehottanut Lautakuntaa antamaan lausunnon asiassa.

Tätä asiaa käsiteltäessä on Lautakunnassa se käsitys tullut vallitsevaksi, että jos asuntojen tarkastelu uskottaisiin kaupunginarkkitehdille, kärsisivät ne arvatenkin siitä haittaa, koskahan arkkitehti helposti käsittäisi tehtävänsä kaupunginarkkitehtina pääasiaksi ja asuntojen tarkastelun sivuseikaksi. Otaksuttavaa on myös että hänen muut tehtävänsä m. m. käynnit Maistraatissa ja Rahatoimikamarissa veisivät niin paljon aikaa, ettei hänelle riittäisi aikaa suorittaa asuntotentarkastelua niin laajasti kuin olisi suotavaa. Sitä paitsi on mahdollisuus tarjona että kaupunginarkkitehdiksi voidaan ottaa henkilö, jolla ei olisi niitä ominaisuuksia, mitkä vaaditaan puheenalaisiin tarkastuksiin ja niistä johtuviin usein suuria vaikeuksia tuottaviin keskusteluihin. Sillä joskin säädettäisiin sellainen järjestys kaupunginarkkitehdinviran täyttämiseksi, että Lautakunnankin tulisi antaa lausuntonsa hakijoista, ei siten kuitenkaan ole taattu että Kaupunginvaltuusto virkaan asettaa sen henkilön joka Lautakunnan tarpeisiin on sopivimmaksi havaittu.

Näin ollen ja kun on erittäin tähdellistä, että puheenalaiset tarkastukset ja niistä johtuvat keskustelut talonomistajain kanssa suoritetaan asian harrastuksella, huolella ja tarkkuudella sekä kaikille asianosaisille sopivalla tavalla, katsoo Lautakunta, silmälläpitäen sitäkin että kaupungin menot Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaan eivät vähenisi, että vastedeskin asuntojen tarkastelun olisi toimitettava arkkitehdin, jonka Lautakunta erityisesti tätä tarkotusta varten ottaa.

Terveyslautakunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

*Liite III.**Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.*

Me allekirjottaneet Helsingin kaupungin palveluksessa olevat metsänvahdit esitämme täten että nykyiset palkkaetumme suuruudeltaan ovat meille itsellemme ja perheidemme elatukseksi aivan liian pienet eivätkä ensinkään vastaa nykyajan vaatimuksia ja rohkenemme me senvuoksi nöyrimmin Rahatoimikamarilta anoa, että kysymys otettaisiin harkittavaksi, ja esitämme seuraavaa:

Kuten tunnettua ovat kaupunginmetsänhoitajan tehtävät määrättyt melkein nelikymmentä vuotta sitten ja peruspalkka määrättiin sen aikuisten vaatimusten mukaan. Sellaisten metsänvahtien sijaan, jotka ainoastaan ovat nauttineet yleisön luottamusta, mutta joilla ei ole ollut ammatti- tahi koulutietoja aineessa, on nyt tullut sellaisia metsänhoitajia, joilta on vaadittu sekä tietoperäistä että käytöllistä kouluperustusta ammatissa ja suoritettu kaksivuotinen kurssi metsänvartijakoulussa, mitkä vaatimukset me täytämme; ja rohkenemme me senvuoksi pyytää palkkojemme korotusta, niihin vaatimuksiin katsoen, jotka meihin asetetaan. Mitä tehtäviin tulee, ovat ne monin kerroin tulleet suuremmiksi kuin ne olivat kymmeniä vuosia takaperin, kaupungin alueet kun ovat suunnattomasti laajenneet ja niihin on rakennettu taloja, ja tästä on ollut seurauksena että ne moninaiset tehtävät, jotka ovat alkuperäisiin toimiimme yhdistetyt ja joita edelleenkin niihin yhdistetään, ajan vaatimusten mukaan lisääntyvät ja vaativat entistä tarkempaa huolta ja valvontaa; näin olleen on edesvastuiksi entistä suurempi.

Tähän tahdomme vielä lisätä että virkavelvollisuutemme viime vuosina ovat tuottaneet meille paljon ikävyyksiä, jopa uhkauksia ja lupauksia ottaa meidät hengiltä, ja kun me metsänraastajille olemme huomauttaneet heidän sopimattomasta ja väärästä menettelystään, ovat he raivostuneet ja sanoneet olevansa oikeutetut käyttämään kaupungin omaisuutta, metsää. Jos onnettomuus sattuisi ja henkemme joutuisi vaaraan, ei perheemme asema mitenkään olisi turvattu, koska nykyisillä palkoillamme emme ole voineet tehdä mitään säästöjä.

Tunnettua on myös että jo pitkistä ajoista eri aloilla maassamme sekä virkaettä palvelusmiesten ja työläisten palkkoja on korotettu miltei kaksinkertaisiksi. Äskettäin myönsi Keisarillinen Senaatti postiljooneille ja vanginvahdeille sängen hyviä palkkaetuja entisiin verrattuina, mutta samalla kun palkkoja on korotettu ovat elinkustannuksetkin kasvaneet.

10, 15 ja 20 vuoden palveluksesta on vanhemman metsänvartijan palkkaa korotettu 900 markasta 1,250 markkaan, ja nuoremman palkkaa 5 vuoden palveluksesta 800 markasta 880 markkaan, mutta ymmärrättävä on että nämät palkkaedut ovat riittämättömiä meille itsellemme ja perheillemme.

Ylläolevan perusteella rohkenemme nöyryimmästi anoa että Rahatoimikamari ottaisi harkittavakseen tämän asian ja myöntäisi meille seuraavat palkkaedut sekä laatisi uuden palkkausjärjestelmän allaolevan mukaisesti:

1) Vanhemman metsänvahdin peruspalkka on 1,200 markkaa ja nuoremman 1,000 markkaa vuodessa.

2) Mainitut palkat ovat korotettavat 5, 10, 15 ja 20 vuoden palveluksesta 200 markalla kerralta kummallekin, siten että vanhemman metsänvahdin palkka 20 vuoden palveluksen perästä olisi 2,000 markkaa ja nuoremman 1,800 markkaa vuodessa.

3) Puheenalaisten palkankorotusten on astuttava voimaan ensi vuoden 1907 alusta; ja on se laskettava sen ajan mukaan minkä me olemme olleet tämän kaupungin palveluksessa: K. V. Sipilä on nimittäin ensitulevan marraskuun 1 p:nä ollut kaupungin palveluksessa 22 vuotta ja Axel L. Nyholm kesäkuun 1 p. 1907 9 vuotta.

Ylläolevan pyynnön tueksi on vielä lisättävä, että maaseutukaupungeissa esim. Kokkolassa, Kuopiossa ja Tammisaaressa metsänvahtien palkat, paitsi muita palkkaetuja, ovat 1,300—1,500 markan peruspalkka ja melkein samallaiset ovat maanviljelysseurojen metsänvahtien palkat, ja on näillä sitä paitsi 2—3 mkkaa kultakin toimituspäivältä sekä elatus ja vapaat matkat (heidän toimintaansa kuuluu yksinomaan matkat). Lisättävä on vielä että maanviljelysseurojen metsänvahdeilla vuosittain on pitempi virkaloma ja että he silloin voivat yksityistoiminnassa saada ylimääräistä ansiota.

Vakuutettuina siitä ettei pyyntömme mene kohtuullisuuden rajoja ulomma toivomme me että Rahatoimikamari hyväntahtoisesti ottaisi pyyntömme harkittavakseen ja myöntäisi puheenalaisen palkankorotukseen.

Helsinki, lokakuun 9 p:nä 1906.

K. V. Sipilä.

Axel L. Nyholm.

Läite IV.

Ehdotus Helsingin Kaupunginarkkitehdin ohjesäännöksi.

§ 1.

Kaupunginarkkitehdin asettaa virkaansa Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupungininsinöörin mieltä kuultua. Virkaan asetetaan epämääräiseksi ajaksi kuuden kuukauden molemminpuolisella irtisanomisajalla.

§ 2.

Kaupunginarkkitehdin ei ole lupa pitää muuta tointa tahi käyttää kaupungin töihin tarpeellista aikaa muihin tehtäviin.

§ 3.

Kaupunginarkkitehdin tehtävänä on:

- a) olla Maistraatin käytettävänä katselmuksissa, tarkastuksissa ja muissa toimituksissa, joihin kaupungin rakennusjärjestyksen säädökset voivat antaa aihetta;
- b) kutsun saatuaan olla läsnä Maistraatin ja Rahatoimikamarin kokouksissa sekä siinä antaa ne tiedot, joita häneltä voidaan vaatia;
- c) tehdä ehdotukset ja johtaa kaikkia kaupungin taloissa tehtäviä korjaustöitä, sekä pitää huolta sellaisista uutisrakennuksista, joita ei Kaupunginvaltuuston tahi Rahatoimikamarin tilapäisestä määräyksestä toimiteta toisen arkkitehdin valvonnan alla;
- d) laatia mainituista töistä aiheutuvat kustannusarviot ja piirustukset sekä pitää huolta siitä, että nämät asianmukaisesti vahvistetaan;
- e) antaa lausuntoja piirustuksista kaupungin alueelle tehtäviä rakennusyrityksiä varten, kun nämät piirustukset lähetetään Rahatoimikamarista Rakennuskonttorin tarkastettaviksi;
- f) pitää luettelo kaikista kaupungin rakennuksista koskevista piirustuksista ja hoitaa niitä;
- g) valvoa että kaupungin rakennukset ovat kohtuulliseen arvoon palovakuutetut;
- h) toimittaa rakennustöihin tarvittavien työkalujen ja ainesten ostot;
- i) vuosittain ennen kesäkuun loppua antaa Rahatoimikamarille selonteko toiminnastaan lähinnä edellisena vuonna;
- k) muuten suorittaa kaikki hänen toimintaalaansa kuuluvat tehtävät, joita Rahatoimikamari tahi Kaupungininsinööri hänelle uskovat.

§ 4.

Kaupunginarkkitehdin on joka päivä oltava Rakennuskonttorissa aikana, jonka Rahatoimikamari säättää.

Liite V.

Ehdotus Helsingin Rakennuskonttorin menosäännöksi.

Kaupungininsinööri, palkkaa	10,000: —	
matkaravoja	600: —	
mieskohtaista palkanlisäystä	2,000: —	12,600: —
Työpäällikkö, palkkaa	8,000: —	
matkaravoja	500: —	8,500: —
Kaupunginarkkitehti, palkkaa	10,000: —	10,000: —
Geodeetti, palkkaa	3,000: —	
matkaravoja	100: —	3,100: —
Kirjanpitäjä, palkkaa.	4,000: —	4,000: —
Kaupunginrakennusmestari, palkkaa	4,000: —	4,000: —
Varastonhoitaja, palkkaa	3,000: —	3,000: —
Vanhempi metsänvahti, ynnä asunto ja polttopuut, palkkaa	1,200: —	
mieskohtaista lisäystä	260: —	1,460: —
Nuorempi metsänvahti, ynnä asunto ja polttopuut, palkkaa	1,000: —	1,000: —
	Yht. Smk	45,660: —

Muist. I. Kaikki yllämainitut virkailijat nauttivat 5 ja 10 vuoden palveluksesta palkankorotusta 10 % siitä kummallakin kerralla.

Muist. II. Palkankorotukseen nähden 5 ja 10 vuoden palveluksesta ovat Rakennuskonttorissa nykyään palvelevat oikeutetut laskemaan hyväkseen sitäkin aikaa, minkä he jo ovat olleet viroissaan.

*Valiokunnannietintö Helsingin automobiililiikenteen
järjestyssääntöjä koskevasta asiasta.*

Sittenkun kaupungin silloinen v. t. poliisimestari oli Maistraatille lähettänyt laatimansa ehdotuksen automobiililiikenteen järjestyssäännöiksi täällä sekä Maistraatti valmistanut erinäisissä kohdissa siitä poikkeavan ehdotuksen, josta kaupungin Rakennuskonttori on antanut vaaditun lausunnon, ovat Kaupunginvaltuusmiehet, joiden lausuntoa asiassa Maistraatti on pyytänyt, kokouksessaan 2 päivänä lokakuuta 1906 lykänneet asian allekirjottaneiden muodostamaan valiokuntaan valmisteltavaksi, ja saavat allekirjottaneet, suoritettuaan tehtävänsä, täten antaa mietintönsä asiassa.

Asiaa käsiteltäessä on valiokunta perustaksi ottanut Maistraatin Tukholman automobiiliohjesäännön mukaan valmistaman ehdotuksen sekä, huomioon ottaen myöskin asiaa esiteltäessä Valtuustossa esiintulleita näkökohtia, koettanut harkita, josko ja missä määrin tämä ehdotus mahdollisesti kaipaisi muuttamista tai täydentämistä. Johtonaan on valiokunnalla ollut käytettävänä samallaisia ohjesääntöjä erinäisistä ulkomaan paikoista, kuten Tukholmasta, Köpenhaminasta ja Lontoosta.

Järjestyssääntöjen asianmukaiseen järjestelyyn nähden tahtoo valiokunta ensinnä huomauttaa, ettei Maistraatin laatima ehdotus ole näyttänyt valiokunnasta täysin tyydyttävältä siitä syystä, että muutamia määräyksiä, jotka eivät ole välittömässä yhteydessä keskenään, on yhdistetty, kun taas toisia, jotka ovat aivan läheisessä yhteydessä toistensa kanssa, on erotettu. Tässä nyt mainitun aineen suunnittelun vuoksi puuttuu nimittäin valiokunnan mielestä Maistraatin laatimalta järjestyssääntöehdotukselta tarpeellista selvyyttä. Tämän epäkohdan välttämiseksi on valiokunta ottanut huomioon edellä kosketeltuja seikkoja. Siten on valiokunta alussa määriteltäen, mitä automobiililla on ymmärrettävä (§ 1), ensinnä maininnut ne yleiset teknilliset edellytykset, joita järjestysvallan kannalta katsoen on vaadittava liikekelpoiselta automobiililta (§ 2). Sen jälkeen on näyttänyt asianmukaiselta ehdotukseen ottaa määräyksiä automobiilien tuntomerkeistä sekä laitoksista ja tarpeista, joita jokaisessa automobiilissa täytyy löytyä tapaturmien välttämiseksi (§ 3).

Automobiilien rakennetta koskevien ohjeiden jälkeen on valiokunnasta näyttänyt sopivalta mainita määräykset, jotka ovat tarpeen automobiililiikkeessä toimiviin henkilöihin nähden. Siitä syystä on 4 §:ään, paitsi kulettajakäsitteen määritelmää,

otettu erinäisiä määräyksiä kelpoisuusehdoista, jotka automobiilin kulettajan tulee täyttää, jotta hänet voidaan siksi hyväksyä. Tärkeätä on, että yleisö automobiilia käyttäessään voi olla varma kulettajan luotettavuudesta. Mutta kun kaupungin pikaajureille voimassa olevissa järjestyssäännöissä, joihin valiokunnan alla olevan ehdotuksen 13 §:ssä viitataan, m. m. säädetään, että Maistraatin asia on, poliisikamaria kuultuaan, määrätä ajurin puvun muoto, on valiokunta ollut sitä mieltä, ettei automobiililiikenteeseen nähden ole, automobiililiikettä ammattina harjotettaessa, syytä määrätä, että luvansaaneella kulettajalla, tulisi olla erityinen tuntomerkki.

Valiokunta on tahtonut, mikäli mahdollista, välttää ammattimaisen ja yksityisen automobiililiikkeen erottamista toisistaan järjestyssäännöissä ja tähän kuuluvia seikkoja harkitessaan huomannutkin, että asian yhtenäinen käsittely kumpaankin automobiililajiin nähden on mahdollinen. Tähän katsoen ei ole yksityisiä automobiileja varten käytetty poikkeavia määräyksiä sen enempää, kuin on ollut tarpeen, jotta yleisön käytettäviksi aiotut automobiilit voitaisiin erottaa yksityisistä, ja on tämä tarve tyydytetty siten, että kummankin eri automobiililajin numerot ovat määrätty maalattaviksi eri väreillä.

Automobiilien numeroimisjärjestyksen täydellinen käytäntöön ottaminen on valiokunnasta näyttänyt vaativan myöskin määräystä siitä, että kaikista ilmoitetuista automobiileista on poliisilaitoksessa pidettävä luetteloa, johon on merkittävä sekä automobiilin omistajan nimi että myöskin aika, milloin automobiili on virallisesti tarkastettu, jotta huolenpito näiden tarkastusten toimenpanemisesta kävisi helpommaksi. Sitäpaitsi on järjestyksen vuoksi katsottu tarpeelliseksi määrätä luetteloa pidettäväksi myöskin hyväksytyistä automobiilin kulettajista.

Mitä tulee tapaturmien välttämiseksi tarpeelliseen kulkunopeuden rajoittamiseen, ei ole näyttänyt olevan syytä viertoteillekin, joilla liike ei ole niin vilkasta ja teidenristeyksiä on harvassa, ulottaa määräystä hitaamman, 15 kilometrin kulkunopeuden noudattamisesta tunnissa. Koska myöskin on toivottavaa, ettei pitemmille välimatkoille, varsinkaan maalle matkustettaessa, tarvitsisi uhrata pitempää aikaa kuin yleinen turvallisuus automobiililiikenteessä vaatii, on valiokunta ehdottanut, että kulkunopeus viertoteillä saisi olla vähän suurempi, korkeintaan 20 kilometriä tunnissa. Sitäpaitsi ja kun pikaajuriliikenteessä usein on tapahtunut, että ajurit yhteentörmäyksen uhatessa ainoastaan huutamalla varottavat jalankävijöitä samalla pysäyttämättä hevostaan, on näyttänyt tarpeelliselta nimenomaisella määräyksellä painostaa, ettei merkinanto yksin vapauta kulettajaa velvollisuudesta noudattaa varovaisuutta muita ajajia ja jalankävijöitä kohtaan (§ 10).

Yllä esitettyjen näkökohtien mukaan on valiokunta laatinut ehdotuksensa asiassa; ja esittää valiokunta sentähden, että Kaupunginvaltuusmiehet lausunnokseen, jota heiltä tässä asiassa on pyydetty, hyväksyisivät seuraavan:

Ehdotuksen Helsingin kaupungin automobiililiikenteen järjestyssäännöiksi.

§ 1.

Automobiililla ymmärretään näissä järjestyssäännöissä kaikkia henkilöiden tai tavarain kulettamiseen tarkotettuja ajoneuvoja, joita käyttää voimakone (moottori) ja jotka eivät kule kiskoilla.

§ 2.

Automobiilin tulee olla varustettuna kahdella tehokkaalla ja toisistaan riippumattomalla jarrulaitoksella.

Sekä tavarain että henkilöiden kulettamiseen käytettävien automobiilien pyöriässä tulee olla riittävän paksut kumirenkaat.

Automobiilin moottorista ei saa lähteä savua, höyryä tai pahalta haisevaa kaasua niin suuressa määrässä tai sillä tavalla, että siitä syntyy haittaa.

§ 3.

Automobiilin tulee olla kaupungin poliisilaitoksen hyväksymä ja tulee sitä varten siinä löytyä:

1) järjestysnumero, joka on sijoitettava hyvin näkyvälle paikalle automobiilin taakse; numerot olkoot 15 cm. korkeat ja maalattakoon ammattimaiseen liikkeeseen käytettäviin automobiileihin valkealla värillä mustalle pohjalle ja muihin automobiileihin punaisella värillä valkealle pohjalle;

2) sopiva koneellinen laitos äänivaroituksen antamista varten (merkinantotorvi);

3) pimeällä käytettäväksi:

a) kaksi lyhtyä edessä, yksi kummallakin puolella, joissa on valkea valo, selvästi valaisten tien vähintään 10 metriä automobiilin edessä;

b) yksi lyhty takana, jossa on valkea valo, selvästi valaisten järjestysnumeron

§ 4.

Automobiilin kulettajan, jolla ymmärretään jokaista, joka kulettaa automobiilia, tulee olla poliisilaitoksen siksi hyväksymä, ja hyväksyttäköön kulettajaksi ainoastaan sellainen henkilö, joka on 18 vuotta täyttänyt ja on tunnettu raittiiksi, säännölliseksi ja luotettavaksi sekä asiantuntevan henkilön antamalla todistuksella näyttää, että hän on täysin perehtynyt automobiilin rakenteeseen, hoitoon ja ohjaamiseen.

§ 5.

Joka haluaa ammattimaisesti harjottaa automobiililiikettä, pyytäköön oheensiittäen mainetodistuksensa, siihen kirjallisesti lupaa Maistraatilta, joka harkinnan jälkeen antaa asiassa päätöksensä; ja tulee sen, joka on sellaisen luvan saanut, poliisilaitokselle näyttää asiaa koskeva ote Maistraatin pöytäkirjasta, ennenkuin hän saa liikettä alkaa.

§ 6.

Ammattimaisen automobiililiikkeen harjottamiseen annettu lupa samoin kuin kulettajan ja automobiiliin hyväksyminen voidaan peruuttaa, jos syytä siihen ilmaantuu.

§ 7.

Automobiiliin järjestysnumeron määrää poliisilaitos, joka siitä antaa todistuksen, mihin on merkitty omistajan nimi, ammatti ja asunto-osote.

Annetun numeron saa ainoastaan poliisilaitokselle siitä ilmoitettua toiselle henkilölle luovuttaa.

§ 8.

Poliisilaitoksessa on pidettävä luetteloa niin hyvin ilmotetuista automobiileista, osottaen kunkin automobiiliin numeron, omistajan nimen, ammatin ja asuntoosotteen sekä ajan, milloin kone on tarkastettu, kuin myöskin kulettajiksi hyväksytyistä henkilöistä mainiten heidän nimensä ja osotteensa.

§ 9.

Automobiili on tarkastettava vähintään joka kolmas vuosi ja on poliisilaitoksella oikeus, kun syytä siihen ilmaantuu, toimittaa automobiiliin tarkastus, sekä, jos tarkastuksessa käy ilmi, ettei automobiili enää täytä yllä säädettyjä ehtoja, kieltää sitä edelleen käyttämästä.

§ 10.

Automobiililla ajettaessa älköön kulkunopeus olko suurempi kuin päivänvalolla 15 kilometriä kadulla ja 20 kilometriä viertoteillä sekä pimeällä tai sumussa 10 kilometriä tunnissa.

Sellaisilla liikepaikoilla, joilla voimassa olevien määräysten mukaan on kielletty ajamasta nopeammin kuin käyden, älköön automobiililla ajettako nopeammin kuin 8 kilometriä tunnissa.

Automobiililla, jota käytetään tavarain kulettamiseen, älköön ajettako nopeammin kuin 8 kilometriä tunnissa, ja noudatettakoon sellaisiin automobiileihin nähden soveltuvissa kohdissa voimassa olevia työajoneuvoja koskevia määräyksiä.

Silloilla ja katujen- tai teidenristeyksissä sekä sellaisilla paikoilla, joissa valitsee vilkas liike tai missä ajotietä ei voi nähdä vähintään 15 metriä eteenpäin, on ajettaessa kuuluvia varoitusmerkkejä annettava ja automobiilia kuletettava niin hiljaa, että se heti voidaan pysähdyttää.

Varoituksen anto ei vapauta kulettajaa velvollisuudesta noudattaa varovaisuutta muita ajajia ja jalankävijöitä kohtaan.

§ 11.

Ilman poliisilaitoksen erityistä lupaa älköön automobiiliin kiinnitettävä mitään ajoneuvoja.

§ 12.

Automobiilia älköön jätettävä vartioimatta kadulle tai tielle, ellei käyntiinpanolaitosta ole sillä tavalla eristetty koneistosta, etteivät sivulliset voi panna automobiilia käyntiin.

§ 13.

Mitä voimassa olevissa järjestyssäännöissä on säädetty Helsingin pika- ja kuormaajureihin nähden koskevaan soveltuviin kohdissa myöskin automobiililiikennettä.

§ 14.

Muuten noudattakoot automobiilien omistajat ja kulettajat niitä lähempiä määräyksiä, joita poliisilaitos katuliikkeen järjestämiseksi katsoo tarpeelliseksi antaa.

§ 15.

Moottoripolkupyörän vauhti älköön olko suurempi kuin 10 §:ssä on henkilöliikenteelle vahvistettu, ja noudattakoon omistaja muuten tavallisille polkupyörille voimassa olevia määräyksiä.

§ 16.

Näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta rangaistakoon syyllistä, missä ei rikoksesta ole yleisessä laissa tai voimassa olevissa asetuksissa erityistä rangaistusta määrätty, korkeintaan kahdensadan markan sakolla.

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 1907.

Gustaf Zitting.

E. Indrenius.

Yrjö Weilin.

Alarik Hernberg.

*Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin 1906
vuoden tilien tarkastusta.*

HELSINGIN KAUPUNGIN

MAISTRAATTI.

—♦—
Helsingissä

8 p:nä toukokuuta 1907.

—
N:o 683.
—

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kaupungin tilintarkastajien antaman kertomuksen toimittamastaan kaupungin 1906 vuoden tilien tarkastuksesta sekä sitä seuraavat liitteet saa Maistraatti täten kunnioittaen Valtuustolle tiedoksi lähettää.

Maistraatin puolesta:

A. V. Lindberg.

Edv. Öhrnberg.

Tilintarkastuskertomus vuodelta 1906.

Sittekun me allekirjottaneet, jotka yleisessä raastuvankokouksessa 19 päivänä viime Joulukuuta olimme tulleet valituiksi yhdessä Herrojen Uno Öllerin ja Emil Malmbergin kanssa tarkastamaan Helsingin kaupungin tilejä ja hallintoa vuonna 1906, nyt olemme suorittaneet tämän tehtävän, annamme siitä seuraavan kertomuksen ja ilmoitamme samalla, että Herra Öller sairauden vuoksi on ollut kokonaan estettynä ottamasta osaa tarkastustyöhön, kun taas Herra Malmberg tosin on sitä avustanut, mutta ei ole ulkomaanmatkan takia voinut allekirjottaa kertomusta.

Tarkastajat, jotka puheenjohtajakseen valitsivat allekirjottaneen Saurénin, olivat 4 päivänä äsken kulunutta Maaliskuuta kutsutut Maistraattiin, jolloin heille jätettiin kaupungin eri hallintohaaroja koskevat tilikirjat ja todisteet.

Siihen katsoen että kaikki tarkastajat, paitsi allekirjottanutta Smedslundia, joka oli valittu Herra August Fabritiuksen sijaan, ovat samat joille 1905 vuoden tilien tarkastaminen oli uskottu, päätettiin tarkastajien ensimmäisessä kokouksessa 7 päivänä Maaliskuuta jakaa työ heidän keskensä samalla tavalla kuin äskenmainittuna vuonna, kuitenkin niin että allekirjottanut Smedslund olisi Herra Fabritiuksen sijassa.

Työ on kuitenkin osaksi Herra Öllerin sairauden takia osaksi muusta sopivaisuussyystä tänä vuonna suoritettu suuremmalta osaltaan yhteisesti kuin ennen.

Yllämainitussa kokouksessa laskettiin kaupungin obligatsioonilainoihin kuuluvat, vuoden kuluessa lunastetut obligatsioonit ja kupongit, jotka meidän sinetillämme sulettuihin kääriihin pantuina, joiden kuoriin merkittiin niiden sisältö, jätettiin Rahatoimikonttorin holviin säilytettäväksi.

Sen jälkeen keskeytymättä jatkuneen tarkastuksen aikana olemme huomanneet, ei ainoastaan että kaupunginkamreerin kertomus vuoden tuloista ja menoista sekä lopettava siirtosumma ovat yhtäpitävät kaupungin kirjojen kanssa, vaan myöskin että nämät ovat niissä mainittuihin tulo- ja menoeriin nähden asianmukaisesti oikeiksi todistetut.

Meille näytetyllä otteella Rahatoimikamarin kokouksen pöytäkirjasta 24 päivältä Tammikuuta 1907 on todistettu, että kaupungin kassasäästö 31 päivänä Joulukuuta 1906 toimitetussa kassantarkastuksessa kirjojen mukaisesti teki 240,625 markkaa 77 penniä.

Samoin olemme ottaneet selvää, että tasaustiliin 320,825 markan 10 pennin arvoisiksi merkityt, kaupungin hallussa olevat 1876 vuoden vesijohtolainan obligatsioonit löytyvät sekä että kaupungin saatava pankkiin sijoitetuista varoista vuoden vaihteessa oli, kuten tilikirjoissa on mainittu, 4,094,500 markkaa 1 penni.

Ylläolevan nojalla ja kun syytä muistutuksiin ei ole ilmaantunut, katsomme voivamme todistaa, että tilinpäätös vuodelta 1906 on oikea, jos siinä mainittujen erinäisten tarveaineiden ja varastojen arvo — yhteensä Smk 537,965: 69 — on yhtäpitävä todellisuuden kanssa.

Yksityiskohtaisessa tarkastelussa, jossa emme myöskään ole löytäneet aihetta muistutuksien tekemiseen tässä kertomuksessamme, olemme kaupungin menoihin nähden tilivuoden kuluessa havainneet, että ne tosin oikeavat ainoastaan 256,628 markkaa 47 penniä eli hiukan vähemmän kuin 4 % vahvistetusta menoarviosta, mutta että erinäiset hallinnonhaarat kuitenkin osottavat sangen suuria poikkeamia siitä. Siinä suhteessa mainitsemme vaivaistalon, opetuslaitoksen ja puhtaanapidon, joita varten on tarvittu sangen huomattavia lisäkustannuksia, sekä „taksotettujen varojen ja muiden tulojen poispyyhkimisen ja takaisinannon“, jossa poisto nousee aina 95,261 markkaan 22 penniin laskettuja 40,000 markkaa vastaan.

Samoin kuin edellisten vuosienkin tilintarkastajat ovat esittäneet, luulemme tässä yhteydessä ja rästitulelloja tarkastettuumme edelleen olevan syytä huomauttaa, että olisi toivottavaa, että maksamattomia veromääriä perittäessä noudatettaisiin suurempaa tarmoa ja ankaruutta.

Mitä sitten tulee kaupungin tuloihin, osottaa niiden loppusumma melkoista 994,499 markan 12 pennin lisäystä yli tuloarvion.

Tähän suotuisaan tulokseen on etupäässä vaikuttanut tulojen lisääntyminen tonttilunastuksista, tuulaakista, liikennemaksuista, perunkirjotusprosentteista ja vedennyynnistä.

Lopettavan siirtotilin varoihin merkityistä eristä olemme erityisesti kiinnittäneet huomiotamme „valtioapuna katuvalaistukseen“ merkittyihin 83,110 markkaan ja rohkenemme sen johdosta, että sanottu apuraha on maksamatta aina vuodesta 1901, esittää, eikö olisi ryhdyttävä sopivaan toimenpiteeseen, jotta kysymys tämän apurahan maksamisesta saataisiin lopullisesti päätetyksi.

Huomiota ansainnee myöskin otsakkeessa „erinäisiä korjauksia satamissa“ siirretty määrä 25,300 markkaa, joka meille annettujen tietojen mukaan koskee yksinomaan Katajanokan eteläiselle rannalle äsken rakennetun laituri- ja makaasiinilaitoksen vajonneen osan alettuja korjaustöitä, mikä osa nyt on kokonaan uudetaan rakennettava nousten kustannukset siitä lähes $\frac{1}{4}$ miljoonaan markkaan.

Mitä tulee kaasulaitokseen, josta on laadittu erityinen laaja kirjanpito, olemme panneet merkille, että tilinpäätöksessä on siirretty 6,000 markan määrä korjaus- ja ylläpitokustannuksia, ja meistä näyttää omituiselta, ettei mainittua summaa ole poistettu voitto- ja tappiotilillä, vaikkei kyseessä olevaa menoerää löydykään menoarviossa, kun muut korjaukset, jotka ovat nousseet melkoisesti yli menoarvion määrärahojen, on voitu poistaa voitto- ja tappiotilin kautta.

Sen johdosta että mainittua kirjanpitoa ja laitoksen säästöä koskeva kysymys on ollut keskustelun alaisena Kaupunginvaltuuston kokouksissa äsken kulu- neen Huhtikuun aikana, katsomme olevan syytä ilmottaa, että me olemme havainneet sekä tilinpäätöksen että puhtaan voiton ja kaupungin käytettäväksi asetetun osan sanottua voittoa oikeiksi, kun otetaan huomioon periaatteet, jotka ovat vahvistetut valaistuslaitoksen noudatettaviksi sekä kaupungin itsensä kuluttaman kaasun yksikköhintaan että poistoja tehtäessä noudatettaviin ohjeisiin nähden. Useimmat nykyisen tilintarkastuksen jäsenistä ovat erään aikaisemman vuoden tarkastuskertomuksessa lausuneet, että oikeinta olisi, että kaupunki omasta kaasustaan maksaisi ainoastaan kustannusten hinnan ja katsomme me sentähden, että Kaupunginvaltuusmiesten nyt tähän suuntaan tekemää päätöstä on pidettävä tämän tarkastajien mielipiteen oikeaksi tunnustamisena.

Kaasulaitoksen tileissä samoin kuin kaupungin varoja osottavissa tauluissa on laitoksen pääomaarvo merkitty Smk.aksi 1,787,501:85, uusi öljykaasulaitos siihen luettuna.

Ei saattane kieltää, ettei todellisuuden voi katsoa vastaavan mainittua summaa, vaan että, kuten sekä valaistuslaitoksen hallitus että kaupungin tilintarkastajat useita kertoja ovat vaatineet, suuri osa laitoksen säästöistä edellisinä vuosina olisi ollut määrättävä käytettäväksi poistojen tekemiseen. Nyt, kun uuden ajanmukaisen kaasulaitoksen rakentamiseen täytyy pakostakin pian ryhtyä eikä sängen tuntuvaa poistoa enää kauemmin voida välttää, olisi liikekannalta katsoen — jota noudattaen kaasulaitosta ohjesääntöjen mukaan olisi hoidettava — kaiketi ollut oikeinta, että sittekin tämän laitoksen vuotuisista voitoista olisi vähennetty kohtuullinen korko kaupungin siihen sijottamalle pääomalle, loppu olisi käytetty poistoihin tai varattu uuden valaistuslaitoksen rakennusrahastoon.

Kaupungin hoidettavana olevien lahjotusrahastojen tilit eivät ole, meidän niitä tarkastaessamme, antaneet aihetta mihinkään muistutukseen. Rahastojen pääomavarojen sijoitus velkakirjoihin, obligatsioneihin, osakkeisiin ja pankkitilille, jotka kaikki ovat meille näytetyt ja jotka me olemme tarkastaneet, on mikäli me voimme arvostella täysin varma.

Meidän tarkastaessamme kaupungille kuuluvia 227 kpl. Helsingin Makasiini Osakeyhtiön osakkeita sekä Rahatoimikamarin hoidossa olevia vuokratrahtia ja tonttilunastuksien velkakirjoja ei ole myöskään ilmaantunut aihetta mihinkään tässä mainittaviin muistutuksiin.

Sen nojalla mitä me näin olemme kunnioittaen esittäneet katsomme voivamme todistaa, että kaupungin rahatoimen hoito on myöskin vuonna 1906 ollut kaikkea tunnustusta ansaitsevaa.

Lopuksi liitämme oheen säädetyt kertomukset 1876 vuoden vesijohtolainan sekä 1882 vuoden uudisrakennus- ja järjestelylainan hoidosta.

Helsingissä 6 päivänä Toukokuuta 1907.

Alb. Hornborg.
Oscar Lönnrot.

Karl W. Saurén.
Werner Hult.
Alfred Schildt.
Gösta Sundholm.

Otto Lucander.
Henry Smedslund.

Kertomus Helsingin kaupungin 1876 vuoden vesijohtolainan hoidosta vuonna 1906.

Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaisesti 17 päivästä Toukokuuta 1876, joka koskee Helsingin kaupungin vesijohdon lunastamista varten ottamaa 5 % lainaa, antavat allekirjottaneet, Helsingin kaupungin 1906 vuoden tilien tarkastajat, seuraavan selonteon lainan hoidosta mainittuna vuonna.

Marraskuun 1 päivänä arvottiin obligatsiona yhteensä 32,900 markan arvosta, nimittäin:

5 % *Obligationsilaina vuodelta 1876.*

Litt. A. 1,000 Smk N:rot 6, 98, 159, 213, 243, 299, 301, 304, 327, 406, 496 = 11 kpl.

Litt. B. 500 Smk N:rot 16, 17, 18, 86, 178, 211, 220, 252, 310, 343, 408, 423, 428, 610, 664, 711, 772, 808, 862, 1,009, 1,046, 1,048, 1,086, 1,109, 1,120, 1,196, 1,270, 1,287, 1,349, 1,390, 1,411, 1,421, 1,480 = 33 kpl.

Litt. C. 200 Smk N:rot 50, 201, 263, 264, 334, 409, 444, 468, 480, 482, 518, 546, 562, 622, 689, 712, 714, 856, 970, 1,002, 1,009, 1,013, 1,032, 1,041, 1,122, 1,215, 1,241 = 27 kpl.

Kaupungin vastuusumma lunastamattomista obligatsioneista oli viimeisenä Joulukuuta 1905 Smk 1,131,855:—

Vuonna 1906 lunastettiin:

arvottuja obligatsiona Smk 40,895:—
sekä langenneitten obligatsionien kuponkeja „ 282: 50 „ 41,177: 50

Vastuusumma viimeisenä päivänä Joulukuuta 1906 Smk 1,090,677: 50

Vuoden päättyessä oli langenneita, lunastamattomia obligatsiona Smk 2,230:—
josta vähenee lunastetuista kupongeista „ 952: 50 Smk 1,277: 50

Jälellä kuolettavana Smk 1,089,400:—

Langenneita kuponkeja oli viimeisenä päivänä Joulukuuta 1905 yhteensä Smk 2,752: 50
Vuonna 1906 lankesi lunastettavaksi kuponkeja „ 55,255:— Smk 58,007: 50
Vuoden kuluessa lunastettiin kuponkeja Smk 55,215:—
Vuoden kuluessa vanhentunut kuponki „ 5:—
Smk 55,220:—

eli vähentämällä langenneitten obligatsionien kupongit „ 282: 50 „ 54,937: 50

Jälellä lunastamatta langenneita kuponkeja Smk 3,070:—

Kaikki lainaan kuuluvat vuoden kuluessa lunastetut obligatsioonit ja kupongit laskettiin sekä jätettiin meidän sineteillämme sulettuun kääreön pantuina, jonka kuoreen merkittiin sen sisältö, Rahatoimikonttorin holviin säilytettäväksi. Helsingissä 6 päivänä Toukokuuta 1907.

Alb. Hornborg.
Oscar Lönnrot.

Karl W. Saurén.
Werner Hult.
Alfred Schildt.
Gösta Sundholm.

Otto Lucander.
Henry Smedslund.

Kertomus Helsingin kaupungin 1882 vuoden uudisrakennus- ja järjestelylainan hoidosta vuonna 1906.

Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaisesta 4 päivältä Elokuuta 1882, joka koskee Helsingin kaupungin uudisrakennus- ja järjestelytöitä varten ottamaa $4\frac{1}{2}\%$ lainaa, antavat allekirjottaneet, Helsingin kaupungin 1906 vuoden tilien tarkastajat, seuraavan selonteon lainan hoidosta mainittuna vuonna.

Marraskuun 1 päivänä arvottiin obligatsioneita yhteensä 64,000 markan arvosta, nimittäin:

$4\frac{1}{2}\%$ Obligatsioonilaina vuodelta 1882.

Litt. A. 3,000 Smk N:rot 22, 45, 88, 116, 126, 147 = 6 kpl.

Litt. B. 1,000 Smk N:rot 20, 66, 68, 83, 95, 96, 139, 143, 147, 153, 172, 182, 191, 204, 270, 295, 310, 366, 369, 388, 414, 419, 478, 480, 494, 530, 553, 561, 587, 700 = 30 kpl.

Litt C. 500 Smk N:rot 16, 22, 33, 52, 64, 69, 70, 88, 115, 158, 193, 197, 205, 206, 212, 221, 225, 252, 276, 325, 360, 366, 379, 422, 478, 555, 566, 578, 674, 693, 784, 792 = 32 kpl.

Kaupungin vastuusumma lunastamattomista obligatsioneista oli viimeisenä päivänä Joulukuuta 1905 Smk 757,808:75

Vuonna 1906 lunastettiin:

arvottuja obligatsioneja Smk 54,455:—
sekä langenneitten obligatsioonien kuponkeja „ 281:25 „ 54,736:25

Vastuusumma viimeisenä päivänä Joulukuuta 1906 Smk 703,072:50

	Siirto	Smk 703,072: 50
Vuoden päättyessä oli langenneita lunastamattomia obligatsioneita	Smk	11,443: 75
josta vähenee lunastetuista kupongeista	„	371: 25
	Smk	11,072: 50
	Jällellä kuolettavana	Smk 692,000: —

Langenneita kuponkeja oli viimeisenä päivänä Joulukuuta 1905 lunastamatta yhteensä	Smk	1,957: 50
Vuonna 1906 lankesi lunastettavaksi kuponkeja	„	32,523: 75
	Smk	34,481: 25
Vuoden kuluessa lunastettiin kuponkeja . . .	„	31,927: 50
vähenee langenneitten obligatsionien kupongit	„	281: 25
	„	31,646: 25
	Jällellä lunastamatta langenneita kuponkeja	Smk 2,835: —

Kaikki lainaan kuuluvat vuoden kuluessa lunastetut obligatsioonit ja kupongit laskettiin sekä jätettiin meidän sineteillämme sulettuun kääreeseen pantuina, jonka kuoreen merkittiin sen sisältö, Rahatoimikonttorin holviin säilytettäväksi. Helsingissä 6 päivänä Toukokuuta 1907.

Alb. Hornborg.
Oscar Lönnrot.

Karl W. Saurén.
Werner Hult.
Alfred Schildt.
Gösta Sundholm.

Otto Lucander.
Henry Smedslund.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1907.

Valiokunnannietintö erinäisiä Helsingin raitiotieverkon suunnan ja liikenteen muutoksia koskevasta asiasta.

Sittekun Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä 12 päivältä marraskuuta 1906 oli pyytänyt, kirjelmässä mainittujen parannusten tekemistä varten kaupungin raitiotieliikkeeseen, saada panna toimeen erinäisiä raitiotieverkon suunnan ja liikenteen muutoksia sekä Rahatoimikamari oli antanut vaaditun lausunnon asiasta (*Pain. asiak. N:o 2 v. 1907*), ovat Valtuusmiehet lykänneet asian, jonka johdosta myöskin Helsingin ajuriyhdistys oli Kaupunginvaltuustolle antanut kirjelmän (liite N:o 3), allekirjottaneiden muodostaman valiokunnan valmisteltavaksi antaen sille tehtäväksi samalla valmistaa myöskin kysymystä raitioteiden ostamisesta kunnalle ja sitä varten Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiöltä pyytää tietoja laitoksen hinnasta. Täyttäen tehtävänsä saa valiokunta, jonka työhön myöskin kaupungininsinööri on ottanut osaa, täten Kaupunginvaltuustolle antaa mietintönsä asiasta.

Tunnustaen etteivät kaupungin raitiotiet ja raitiotieliikenne nykyään vastaa niitä vaatimuksia, joita täydellä syyllä voidaan niille asettaa, pyytää Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö yllämainitussa kirjelmässään, jotta raitiotielaitos voitaisiin saada ajanmukaiseen kuntoon, että Kaupunginvaltuusmiehet suostuisivat Osakeyhtiön ehdottamaan muutokseen yhtiölle myönnettyyn toimilupaan 31 päivänä elokuuta 1899 tehdyn liitteen N:o 2 §:ään 3 nähden. Tämä muutosehdotus poikkeaa nyt voimassa olevista myönnytys-ehdoista seuraavissa suhteissa:

että raitiotieverkko yksiraiteisesta rakennettaisiin kaksoisraiteiseksi;

että raidevälin leveys mahdollisesti laajennettaisiin 1 metristä 1,435 metriin;

että erinäisiä muutoksia tehtäisiin raideverkon suuntaan nähden, jolloin m. m. yli Rautatientorin kulkeva yhdyslinja poistettaisiin;

että kaupungin oikeus lunastaa raitiotielaitos alennettuun hintaan, joka 25 vuoden kuluessa laskettuna 31 päivästä elokuuta 1899 olisi 75 % ja sen jälkeen viiden vuoden kuluessa 70 % laitoksen arvioidusta teknillisestä arvosta, ja Osakeyhtiön velvollisuus vuoden kuluessa myönnytysajan loputtua poistaa laitokset, ellei uutta sopimusta voitaisi saada aikaan, muutettaisiin siten, että kaupunki velvotettaisiin myönnytysajan loputtua lunastamaan Osakeyhtiön laitokset niiden arvioituun täyteen teknilliseen arvoon tai vastaisessa tapauksessa myöntämään Osakeyhtiölle myönnytyksen pitennystä entisillä ehdoilla vähintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan.

Asiasta antamassaan lausunnossa on Rahatoimikamari osaksi puoltanut osaksi ehdottanut kyseessä olevia muutosehdotuksia hylättäväksi. Mitä raitiotieverkon rakentamiseen kaksoisraiteiseksi tulee, on Rahatoimikamari katsonut voivansa puoltaa esitystä mainitussa suhteessa hyväksyttäväksi. Ollen epäilevällä kannalla raidevälin lisäyksestä johtuviin etuihin nähden ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole luullut olevan syytä sen vastustaa esitystä n. k. normaaliraiteiden käytäntöön ottamisesta.

Osakeyhtiön ehdottamia raitiotielinjojen suuntia vastaan on Rahatoimikamari katsonut olevan syytä muistuttaa, ettei yksikään raitiotielinja tulisi koskemaan rautatien asemaan, jonka vuoksi Rahatoimikamari on ehdottanut, että myönnytyssopimukseen pantaisiin ehto, että Osakeyhtiön olisi 3 vuoden kuluessa ryhdyttävä sellaiseen toimenpiteeseen, että raitiotieverkko tulisi koskemaan rautatien asemaan.

Mitä sitten tulee ehdotukseen muutoksiksi myönnytyksaikaan ja kaupungin oikeuteen lunastaa raitiotielaitos, on Rahatoimikamari, jonka mielestä tämä merkitsisi jonkinlaisen ikuisen yksinoikeuden myöntämistä Osakeyhtiölle, katsonut kaupungin olevan aivan mahdotonta sitä hyväksyä. Kun kuitenkin nyt jällellä oleva 28 vuoden myönnytyksaika, jonka kuluttua raitiotielaitos mahdollisesti olisi korvauksetta poistettava, on näytännyt liian lyhyeltä liikkeen laajentamiseen tarvittavaan pääomaan nähden, on Rahatoimikamari tahtonut ehdottaa Osakeyhtiön vaatimukseen sen verran suostuttavaksi, että myönnytyksaika pitennettäisiin 1945 loppuun, jolloin myönnytyksen ehdottomasti tulisi lakata.

Mutta kun kaupungin ja Osakeyhtiön väliset raitiotiemyönnytystä koskevat sopimukset löytyvät useissa asiakirjoissa ja tämä asia tulisi vielä sekavammaksi, jos näiden lukua vielä lisättäisiin, on Rahatoimikamari laatinut ehdotuksen uudeksi myönnytyssopimukseksi, johon on yhdistetty nyt voimassa olevat määräykset noudattamalla ehdotettuja muutoksia. Sitäpaitsi on Rahatoimikamari myönnytyssopimusehdotuksessaan tehnyt muita muutoksia ja lisäyksiä, joista erityisesti on mainittava Osakeyhtiön velvollisuus Kaupunginvaltuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti laajentaa raitiotieverkkoa uusilla linjoilla kahden ja puolen kilometrin pituudelta kaksoisraiteita viiden vuoden kuluessa, kuitenkin siten ettei uusia raiteita tarvitsisi laskea ennenkuin vuoden 1909 päätyttyä (§ I). Tähän kuuluu myöskin ehto, joka koskee kaupungin virkapukuisten, etupäässä etumaisella vaunusillalla kulkevien poliisimiesten matkamaksujen 50 % alennusta sekä kaupungin ja poliisin palveluksessa oleville henkilöille annettavia 75 vuosipilettiä, jotka oikeuttaisivat maksuttomiin matkoihin raitiotielinjojen kaikilla vakinaisilla vuoroilla (§ II).

Rahatoimikamarin annettua Kaupunginvaltuustolle mietintönsä asiasta, on Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä 4 päivältä helmikuuta tänä vuonna ilmoittanut, että Osakeyhtiön johtokunta on katsonut Osakeyhtiön voivan hyväksyä Rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen uudeksi myönnytyssopimukseksi sillä ehdolla:

että aika, jonka kuluessa Osakeyhtiön tulisi yhdistää rautatieasema raitiotieverkkoon, pitennettäisiin viideksi vuodeksi;

että Osakeyhtiötä ei velvotettaisi laskemaan uusia raiteita pitemmältä kuin 2,5 kilometriä kaksoisraiteita kunkin kymmenvuotiskauden kuluessa; sekä

että aika, jonka kuluessa, oikeastaan jonka jälkeen, kaupungilla olisi oikeus lunastaa raitiotielaitos, pitennettäisiin 30 vuodeksi;

ja on Osakeyhtiö sitäpaitsi esittänyt Rahatoimikamarin myönnytyssopimusehdotuksen §:ää 11 uudestaan muodostettavaksi siihen suuntaan, että Osakeyhtiön tulisi kaupungin käytettäväksi antaa 35 kpl. vuosipilettiä, jotka oikeuttaisivat vapaaseen matkaan vaunussa kaikilla vakinaisilla vuoroilla, 40 kpl. siltapilettiä, joita käyttäisivät kaupungin salapoliisit, sekä 7,5 pennin hinnasta kappaleelta antaa poliisilaitokselle alennuspilettejä, jotka olisivat voimassa yksinkertaisilla matkoilla poliisiupseereille vaunussa sekä muille virkapukuisille poliisimiehille etumaisella vaunusillalla.

Sen jälkeen kun valiokunta jo oli ryhtynyt työhönsä, on se lähetteessä 12 päivältä maaliskuuta tänä vuonna saanut Kaupunginvaltuustolle osotetun, useitten yksityisten henkilöiden ja liikkeiden allekirjottaman kirjelmän, jossa esitetyillä syillä ehdotetaan, että muutosten myöntämiselle Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön myönnytysehtoihin olisi kaupungin puolelta pantava ehdoksi, että Itäisen Viertotien raitiotielinja mitä pikimmin jatkettaisiin sopivaan päätekohtaan (liite 2).

Asiaa käsiteltäessä valiokunnassa on se mielipide ollut vallalla, ettei raitiotieliikettä nykyään kaupungissa hoideta sillä tavalla, että se vastaisi niitä nopean ja mukavan kuletuksen vaatimuksia, joita sille hyvällä syillä voi panna katsoen liikeneuvojen kehitykseen nykyaikana. Valiokunta huomauttaa sentähden, että toimenpiteitä kaupungin raitiotieliikenteen parantamiseksi on, mikäli kaupungin edut sellaista vaativat, kaupungin puolelta helpotettava. Valiokunta on toiselta puolen myöskin pannut painoa sille että kaupungin tulee niistä myönnytyksistä, jotka mainitun tarkotusperän hyväksi voivat tulla kysymykseen, saada korvausta mahdollisimmassa määrässä. Tämä on valiokunnasta näyttänyt voivan tapahtua m. m. siten, että Osakeyhtiö tarpeen mukaan täyttää kaupungissa vähitellen lisääntyvää laajennetun raitiotieliikenteen tarvetta. Kaupungin vähitellen yhä enemmän etääntyvien laitaosien ja sen keskustan välisten liikeneuvojen lisääntyvä tarve, jonka pääkaupungin nopea kasvaminen on synnyttänyt, vaikuttaa nimittäin sen, ettei kaupunki ajan pitkäin voi tyytyä sellaiseen myönnytyssopimukseen, jossa, kuten nyt voimassa olevassa, yllä kosketellut seikat ovat melkein kokonaan jääneet syrjään. Valiokunnasta näyttää sentähden välttämättömältä, että olot tässä suhteessa saadaan jo olemassa olevien ja vastaisuudessa vielä kasvavien paikallisten kulkuyhteystarpeiden mukaiseksi. Esitetyltä näkökannalta lähtien on valiokunta tehnyt erinäisiä periaatteellisia muutoksia Rahatoimikamarin laatimaan ehdotukseen uudeksi myönnytyssopimukseksi, samalla kun valiokunta on siihen tehnyt myöskin muita lisäyksiä ja selvennyksiä, joista valiokunta seuraavassa tekee lähempää selkoa.

Yleisiä näkökohtia.

Raiteiden
suunnat.

Myönnytyksen esineeseen ja alaan nähden käsitellään sopimuksessa (§ 1) ensin raitiotieverkon suuntaa. Tässä on valiokunta katsonut että, kun kaksoisraiteisiin siirtyminen tarkoittaa täydellistä järjestelmänmuutosta, niin on erityistä painoa pantava siihen, että pitkäksi aikaa eteenpäin jääviä raitiotielinjoja vahvistettaessa otetaan huomioon kulkuyhteystarpeet, sellaisina miksi niiden kaupungin jatkuvasti kasvaessa voi otaksua muodostuvan. Tämän näkökohdan ei valiokunta myöskään katso olevan ristiriidassa myönnytyksensaaajan rahallisten etujen kanssa, sillä, missä liikeneuvoja kerran tarvitaan, siinä voi myöskin liikkeen välittäjä laskea saavansa tuloa toiminnastaan. Raitiotieverkon suunnitteluun nähden on valiokunta katsonut olevan asian luonnossa, että kaupungin laitaosista lähtevien raiteiden yhtymäkohta sijotetaan aivan lähelle rautatien-asemaa, jolloin toiselta raitiotielinjalta tulevat matkustajat haitatta voivat siirtyä toiselle ja jatkaa matkaansa sillä. Yhtymäkohdan pysyttämiseksi sen nykyisessä paikassa Itäisen Heikinkadun ja Aleksanterinkadun risteyksessä ei valiokunta ole voinut löytää kyllin riittäviä syitä. Kun uutta asemataloa rakennettaessa Rautatientori laajenee Kaivokadun kohdalla, tulee siinä löytymään tarpeeksi tilaa raitiovaunujen sivuutusraiteille. Yllä esitetystä syistä on valiokunta, tässä kohden myöskin kaupungininsinöörin kannattamana, ehdottomasti jäänyt siihen päätökseen, että raitioteiden yhtymäkohta on sijotettava Rautatientorille. Tämä raiteiden yhtymäkohdan muuttaminen on vaatinut erinäisiä muutoksia raitiotielinjojen yhdistelyssä, jonka yhteydessä valiokunta myöskin on harkinnut, mitä muita muutoksia raitiotieverkkoon olisi tehtävä nykyisiin ja vastedes odotettavaan liikennetarpeisiin katsoen. Tätä varten on kaupungininsinööri keskustelun kuluessa valiokunnassa esitettyjen näkökohtien mukaisesti laatinut vaihtoehtoisia ehdotuksia raitiotieverkon suunnan muutoksiksi, ja on valiokunnan näitä suunnitelmia verratessa sen mielestä II:lla merkitty vaihtoehto ollut hyväksyttävä.

Mainittujen suunnitelmien pääasiallisimmat poikkeamiset raitiotieverkon nykyisestä suunnasta aiheuttaa yhtymäkohdan siirtäminen Rautatientorille. N:rolla 1 merkitty raitiotielinja Itäiseltä Viertotieltä kaupunkiin tulisi Kauppatorille asti pysymään muuttumatta, mutta siitä se tulisi Sofiankadun suunnassa kääntymään etelään välittääkseen liikettä Kaivopuistoon ja muodostaakseen jonkinlaisen kiertoradan kaupungin eteläisen osan lävitse pitkin Tehtaankatua, Laivurinkatua, Fredrikinkatua, I. Roopertinkatua, Erottajankatua, L. Heikinkatua, Kaivokatua ja sitten edelleen yli Rautatientorin muuttumatta Liisankadulle. Tämän suunnan kautta voidaan välttää yli Kauppatorin lävistäjänä kulkeva raitiotielinja, jonka tulee antaa tilaa suihkulähteelle, sekä monimutkainen ja nousujen rasittama linja yli Kasarmintorin. Kauppatorilla, Erottajantorilla ja Rautatientorilla tulisi tämä linja yhtymään muihin raiteisiin.

Aleksanterinkatua pitkin kulkevaan linjaan, joka on merkitty N:rolla 2, on tehty se muutos, että linja Aleksanterin- ja Unioninkatujen risteyksessä kääntyy viimeksi mainitulle kadulle, jonka molemmin puolin tällä kohdalla löytyy useita kauppapuoteja ja liikehuoneistoja, Kauppatorin kulmassa ja pitkin torin pohjoista sivua taasen kulkeakseen samallaisten huoneistojen sekä Seurahuoneen ohitse sekä sitten Kanavasillan luona tehtyään pienen mutkan jatkaakseen Katajannokalle. Tältä linjalta, joka keskeytymättä

välittäisi yhdysliikettä Töölön ja Katajanokan välillä, voisi Rautatientorilla siirtyä kaikkiin suuntiin, joilla raiteita löytyy, jotapaitsi Kauppatorin siirtymäkohdan kautta edelleen voitaisiin ylläpitää nopeata liikevälitystä Töölön ja Kaivopuiston välillä. Tähän linjaan nähden on edelleen huomattava, että Aleksanterin- ja Katariinankatujen kulmassa oleva sopimaton raideristeys tulisi siirrettäväksi avoimelle paikalle Seurahuoneen eteen, missä ei ole katujenristeystä.

N:rolla 3 merkitty raitiotielinja sisältyy muuten nykyiseen raitiotieverkkoon paitsi että raideyhteys Lapinlahden- ja Heikinkadun välillä tapahtuisi Eerikinkadulta pitkin Annankatua luoteiseen suuntaan ja pitkin Simonkatua, ja tulisi L. Heikinkadulla yhtymään muihin linjoihin. Raitiotien muutto sen nykyisestä suunnasta pitkin Vladimirinkatua Simonkadulle on aiheutunut siitä, että liikeyhteys Lapinlahdenkadun ympärillä olevista seuduista raitiotieverkon, aseman luona olevaan keskuskohtaan on näyttänyt sen kautta käyvän mukavammaksi. Haitta, joka syntyy, kun rautatienasemalle mennessä täytyy siirtyä L. Heikinkadulla, ei ole aseman läheisyyteen katsoen näyttänyt mainittavalta, varsinkaan kun raskaita matkakapineita ei tavallisesti oteta mukaan raitiovaunussa kulettaessa.

Ylläolevaa raitiotieverkon suuntaehdotusta vastaan on Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön edustajien kanssa neuvoteltaessa yhtiön puolelta tahdottu epäillä yhtymäkohdan siirtämisestä n. k. Raitiotietorilta Rautatientorille johtuvaa etua, jotapaitsi on tehty ehdotus että, jos kaupunki tässä kohden pysyy valiokunnan ehdotuksen kannalla, Osakeyhtiölle myönnettäisiin oikeus vetää Vladimirinkadulta pitkin Raitiotietoria yhdyslinja Aleksanterin- ja Hakasalmenkatujen kulmaan sekä että nykyinen pitkin Vladimirin- ja Annankatua Eerikinkadulle kulkeva raitiotielinja saisi jäädä sijoilleen ja korvata pitkin Simon- ja Annankatua suunniteltua linjaa. Edelleen on Osakeyhtiön puolelta huomautettu, ettei Katajanokan linjan ulottaminen sen nykyistä pääteläköhtää kauemmaksi eikä raiteiden jatkaminen eteläpuolelle Hietalahdentoria tulisi täyttämään mainittavaa liikennetarvetta, jonka tähden on arveltu niiden nykyään olevan tarpeettomia, mutta että ne vastedes voivat tulla rakennettaviksi.

Valiokunta on viimeksi mainittujen muistutusten johdosta katsonut voivansa yhtyä siihen, että L. Heikinkadun ja Aleksanterinkatujen raiteet saataisiin yhdistää yhdyslinjalla sekä että linjan jatkaminen eteläpuolelle Hietalahdentoria saisi jäädä sikseen, sekä huomauttanut, että raitiotielinja olisi mitä pikimmin vedettävä lähemmäksi Katajanokan tulli- ja pakkahuonetta sekä varrantimakasiinia ja tavarasuojia, joissa kaupungin liikemiehet paljon käyvät. Mitä tulee ehdotukseen, että osaksi pitkin Vladimirinkatua kulkeva linja saisi jäädä sijoilleen pitkin Simonkatua suunnitellun linjan sijasta, ei valiokunta ole voinut katsoa, että sitä varten olisi kyllin painavia syitä esitetty. Muuten on valiokunta tahtonut kannattaa Osakeyhtiön puolelta myöskin tehtyä ehdotusta, että pieniä poikkeuksia myönnytyssopimuksessa mainituista raidesuunnista saisi tapahtua, mutta valiokunnan mielestä ei niiden vahvistamista olisi, niikuin Osakeyhtiön puolelta on ehdotettu, jätettävä Rahatoimikamarin asiaksi, vaan on valiokunta ollut sitä mieltä, että tässä suhteessa vastaisuudessa tehtävät ehdotukset olisivat jätettävät Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi.

**Raideverkon
laajentaminen.**

Niinkuin aikaisemmin on huomautettu edellyttää kysymyksen alaiseksi pantu raitiotielaitoksen laajentaminen sekä alaltaan että myönnytysaikaan nähden, että kaupungin kasvaessa lisääntyvää uusien raitiotielinjojen tarvetta ymmärtäväisesti tyydytetään. Kun valiokunnan mielestä oikeutettuja liikennetarpeita on, mikäli mahdollista, tyydytettävä, ei valiokunnalta ole toiselta puolen jäänyt huomaamatta, ettei liikennetarvetta ole voitu määrätä ainoaksi mittapuuksi, jonka mukaan Osakeyhtiö on velvollinen laajentamaan raitiotieliikettään. Osaksi olisi tällainen määräys liian heikko, osaksi voitaisiin sen avulla myönnytyksensaaajalle asettaa liiallisia vaatimuksia. Jotta oikeudet ja velvollisuudet kysymyksenalaisessa suhteessa voisivat jakaantua oikeudenmukaisesti, on valiokunta, siihen nähden että oikeutettuja liikennetarpeita on tyydytettävä siitä huolimatta, onko myönnytyksensaaaja haluton tai eikö hän kykene niitä tyydyttämään, ehdottanut osaksi että myönnytyksensaaaja velvotettaisiin laskemaan määrätty matka raiteita määrätyn ajan kuluessa, osaksi että myönnytyksensaaajan tulisi sellaisilla linjoilla, joille kaupunki valitsevan liikennetarpeen johdosta on rakentanut raiteita, omalla liikkuvalla kalustollaan ylläpitää säännöllistä raitiotieliikettä saaden nauttia siitä syntyvän tulon.

Mitä tulee raiteiden laajentamisvelvollisuuden määrään, on valiokunta Osakeyhtiön edustajien kanssa neuvoteltuaan päättänyt ehdottaa sen rajotettavaksi kahteen kilometriin kunkin viisivuotiskauden kuluessa, kuitenkin niin että Osakeyhtiö, jonka kaksosraiteisiin siirryttäessä heti täytyisi laitokseen sijoittaa melkoinen pääoma, ensimmäisinä viitenä vuonna olisi vapaa raitiotieverkon laajentamisvelvollisuudesta. Mitä tulee niiden linjojen suunnan määräämiseen, jotka ajottaisessa laajentamisessa tulisivat kysymykseen, on Osakeyhtiön puolelta tosin huomautettu, ettei määräys, jonka mukaan tämän tulisi tapahtua Kaupunginvaltuusmiesten hyväksymän suunnitelman mukaan, antaisi Osakeyhtiölle varmuutta siitä, että uudet linjat tulisivat kannattaviksi, sekä että Osakeyhtiö sen kautta joutuisi liian suureen riippuvaisuuteen kaupungin eduskunnasta. Mutta kun on mahdotonta ennakolta yksityiskohtaisesti määrätä niitä suuntia, joihin raitioiteitä vastaisia liikennetarpeita noudattaen olisi laajennettava, ei valiokunta ole voinut suositella muuta tapaa, jolla sanottua laajentamisvelvollisuutta voitaisiin määritellä, kuin että Kaupunginvaltuusmiehet kussakin erikoistapauksessa harkitsevat asiaa.

Sinä kohdassa, joka koskee myönnytyksensaaajan velvottamista ylläpitämään säännöllistä raitiotieliikettä linjoilla, joille kaupunki syntyneen liikennetarpeen johdosta rakentaisi raitioiteitä yli sen määrän mikä Osakeyhtiön on myönnytyssopimuksen mukaan rakennettava, on neuvotteluissa Osakeyhtiön puolelta pantu kysymyksen alaiseksi, eikö kaupungin tässä tapauksessa olisi annettava myöskin tarpeellista liikkuvaa kalustoa käytettäväksi sekä Osakeyhtiö velvotettava pitämään huolta ainoastaan liikkeestä ja palkkaamaan miehistö. Sitäpaitsi on Osakeyhtiön puolelta vaadittu, että tällaisten raitiotielinjojen suuntaan nähden olisi myönnytyssopimuksessa mainittava lähempiä rajoituksia. Valiokunta on kuitenkin huomauttanut, että jos kaupunki esiintyvän liikennetarpeen johdosta kustantaa uusien raitiotielinjojen perustamisen, joka käsittää raiteet sekä kosketusjohdon, niin täytyy myöskin edellyttää että tarvittavaan liikkuvaan kalustoon sijoitettu pääoma tulee korkoa tuottavaksi. Kaupungin mahdollisesti rakennettavien raiteiden

suuntaan nähden, joilla Osakeyhtiö olisi velvotettava ylläpitämään säännöllistä liikettä, ei valiokunta ole katsonut muuta rajotusta tarpeelliseksi kuin että sanottu velvollisuus rajotetaan niihin osiin kaupunkia, joiden asemakaava on vahvistettu.

Yhteydessä tämän kanssa on valiokunta tahtonut huomauttaa, että kun ei ole valiokunnan asia laatia ehdotusta raitiotieverkon vastaiseksi laajentamissuunnitelmaksi ja koska useitten henkilöiden ja liikkeiden vaatimaa raitiotien jatkamista Itäisellä Viertotiellä ei ole voitu lukea kuuluvaksi myönnytyssopimukseen, niin ei valiokunnalla ole ollut aihetta siitä tehdä lähempää ehdotusta. Kuitenkin on valiokunta huomauttanut, että sanottu raitiotien jatko olisi lähimmässä tulevaisuudessa rakennettava.

Mitä tulee esitykseen raidevälin mahdollisesta lisäämisestä 1,435 metriin eli n. k. **Raideväli. Kaksoisraiteet.** normaaliraiteeksi, on valiokunta samoin kuin Rahatoimikamarikin ollut epäilevällä kannalla mainitun laitoksen tuottamaan hyötyyn nähden. Valiokunta ei kuitenkaan ole katsonut olevan aihetta ryhtyä tutkimaan tämän teknillistä hyötyä, vaan ainoastaan tarkastaa, olisiko ehdotuksen toteuttaminen, siihen nähden että otettaisiin käytäntöön kaksoisraiteet, mahdollisesti ristiriidassa kaupungin etujen kanssa katsoen yhdysliikkeeseen kaupungin kaduilla. Sitävarten toimitettuaan tutkimuksen, on kaupungininsinööri ilmoittanut, ettei niiden katujen leveys, joille kaksoisraiteita olisi laskettava, ole niillä vallitsevaan liikkeeseen katsoen näyttänyt panevan esteitä kaksoisraiteiden käyttämiselle. Valiokunta on sentähden, ottamatta huomioon mitä Helsingin ajuriyhdistys tässä suhteessa on esittänyt, katsonut voivansa puoltaa esitystä tässä kohden hyväksyttäväksi.

Sen mukaisesti mitä Rahatoimikamari on esittänyt Osakeyhtiön anomuksen joh- **Myönnytyisaika.** dosta, joka koskee myönnytyksajan laskemisen muutosta, on valiokuntakin Rahatoimikamarin esittämällä syillä katsonut että kaupungin on aivan mahdotonta hyväksyä esitystä tässä kohden. Vaikka epäillen, on valiokunta kuitenkin katsonut voivansa puoltaa hyväksyttäväksi Rahatoimikamarin ehdotusta, että myönnytyisaikaa olisi sillä ehdolla, että Osakeyhtiö määrätyn ajan kuluttua ottaa käytäntöön kaksoisraiteet linjoilla, joihin se on saanut luvan, pitennettävä vähän enemmän kuin II vuotta eli vuoden 1945 loppuun, jolloin myönnytyksen ehdottomasti tulisi lakata. Seurauksena myönnytyksen lakkaamisesta on valiokunta myönnytyssopimusehdotuksen 2 §:ään tehnyt lisäyksen, että raiteet ovat myönnytyksajan päätyttyä poistettavat ja kadut silloin viipymättä kuntoon pantavat.

Yhteydessä myönnytyksen lakkauttamisen kanssa on kysymys myönnytyksen **Raitiotielaitok- sen lunastus.** saajan oikeudellisesta suhteesta kaupunkiin myönnytyksen alaiseen laitokseen nähden. Nyt voimassa olevan myönnytyssopimuksen mukaan ei kaupunki ole myönnytyksen lakatessa velvollinen lunastamaan raitiotielaitosta, mutta sillä on kyllä oikeus ostaa laitos alennetulla hinnalla eli 70 % uskottujen miesten laitokselle määräämästä teknillisestä arvosta. Sanottu lunastusoikeus on kaupungilla jo viisi vuotta ennen myönnytyksajan loppua mutta vähäisemmällä alennuksella eli 75 % hinnalla sanotusta arvosta.

Valiokunnassa on laitoksen lunastushinnasta keskusteltaessa tullut harkinnan **Tonttien luovuttaminen.** alaiseksi, että Osakeyhtiö on raitiotieliikettään varten saanut ja voi vastedes edelleenkin saada kaupungilta vuokrata tontteja, ja on valiokunta tällöin katsonut, että

nautintaoikeuden tällaisiin tontteihin tulee raitiotielaitosta lunastettaessa ilman muuta lakata. Katsoen kaupungin nopean lisääntymisen vuoksi kohoaviin tontin hintoihin varsinkin kaupungin laitaosissa, näyttää kaupungin etu sentähden vaativan, että raitiotielaitokseen tarvittavia tontteja on ainoastaan *nautintaoikeudella* luovutettava myönnytyksen saajalle. Sillä omistusoikeutta maahan luovutettaessa ovat ehdot, jotka tarkottavat kiinteistön takaisin saamista määrättyyn hintaan tai muilla ehdoilla, asetuksen mukaan 20 päivältä kesäkuuta 1864 m. m. sopimattomista ehdoista kiinteistön ostossa mitättömät. Jos sitävastoin raitiotielaitokseen tarvittavia tontteja myytäisiin Osakeyhtiölle nykyisiin hintoihin, niin täytyisi kaupungin nimittäin, jos se vastaisuudessa lunastaisi raitiotielaitoksen, melkoisen suuresta hinnasta ostaa takaisin samat tontit. — Kun nyt voimassa olevaa alennushintaa vastaan myönnytyksen alaista laitosta lunastettaessa täydellä syyllä voidaan väittää, että se on omiaan kehottamaan myönnytyksen saajaa myönnytysajan lähetessä loppuaan jättämään sikseen laitoksen asianmukaisen kunnossapidon, niin on raitiotielaitokseen kuuluvan omaisuuden lunastamiseen nähden ehdotettu, että arvioimisen kautta selville saatu täysi teknillinen arvo merkittäisiin laitoksen hinnaksi.

**Maksuttomat
matkat.**

Niihin ehtoihin, joiden johdosta on syntynyt vaikeuksia, kun on koetettu saada aikaan yksimielisyyttä Osakeyhtiön edustajien ja valiokunnan kesken, on kuulunut ehto kaupungin virkapukuisen poliisimiehistön maksuttomista matkoista virkatoimessa etumaisella vaunusillalla. Osakeyhtiön puolesta on huomautettu, että poliisimiehistö on väärin käyttänyt tätä etua sekä eitei raitiotiemiehistön tässä suhteessa sovi tarkastaa kaupungin järjestysvaltaa. Huolimatta Rahatoimikamarin tässä suhteessa antamista tilastollisista tiedoista on valiokunta, jonka mielestä asianomaisen poliisipäällystön on ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän epäkohdan poistamiseksi, kuitenkin katsonut, koska mainittu etu on ainoa hyvitys, jota kaupunki nauttii katujensa luovuttamisesta Osakeyhtiön käytettäväksi, tarpeelliseksi esittää Osakeyhtiön ehdotuksen tässä kohden hylättäväksi (§ 13).

Muut valiokunnan tekemät ehdotukset nyt voimassa olevien myönnytysmääräysten muutoksiksi tai lisäyksiksi ovat merkitykseltään vähemmän tärkeät eivätkä kaivanne erityistä perustelua.

Mitä tulee valiokunnalle annettuun tehtävään samalla valmistaa myöskin kysymystä raitiotielaitoksen mahdollisesta ostamisesta kunnalle ja sitä varten Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiöltä pyytää hintailmotusta, on valiokunnassa ilmaantunut epäilyksiä tämän tehtävän laajuudesta. Valiokunta on kuitenkin voinut olla yksimielinen siitä että sillä olisi oikeus ei ainoastaan pyytää myyntitarjousta raitiotielaitoksesta vaan myöskin tutkia ja antaa lausuntonsa siitä, voitaisiinko kyseessä olevan laitoksen ostamista pitää kunnalle edullisena. Tässä yhteydessä on valiokunta ottanut harkittavaksi Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön kaupungille tekemän tarjouksen osanotosta raitiotielaitoksen laajentamista varten ajottuun uusien osakkeitten liikkeeseen laskemiseen, joka kysymys on näyttänyt sopivalta ensiksi ottaa vastattavaksi.

Syyksi kaupungille tekemäänsä tarjoukseen että «kaupunki nimellisarvosta lunastaisi ne osakkeet tai osan niistä, jotka täytyy laskea liikkeeseen aijotun raitiotielinjojen muutoksen suorittamista varten» mainitsee Osakeyhtiö, että kaupunki siten voisi «päästä vaikuttamaan yhtiön hoitoon». Vaikka valiokunta onkin sitä mieltä, että raitiotieliikettä hoidettaisiin ajanmukaisemmalla tavalla, jos kaupunki saisi vaikutusta ja isäntävaltaa sen hoitoon nähden, on valiokunta kuitenkin huomannut, että kaupungille luvattu määräämisvalta tässä kohden itse asiassa jäisi näennäiseksi, ellei kaupunki ostaisi enemmän kuin puolet osakemäärästä sekä yhtiön sääntöjen 18 §:ään, jossa osakkeenomistajan äänioikeus rajotetaan kymmenenteen osaan yhtiökokouksessa edustetusta osakepääomasta, sitä ennen tehtäisi tarpeellista muutosta. Valiokunta, samoin kuin Rahatoimikamarikaan ei kuitenkaan ole katsonut voivansa kehottaa kaupunkia liittymällä Osakeyhtiöön osakkaaksi yhdistämään asioitaan sen asioihin. Jos kaupunki, jolle taloudellinen voitto ei saa olla ainoana määräävänä näkökohtana raitiotieliikkeessä, osakkaana, jolla olisi enemmän kuin puolet osakemäärästä, ääntenenemmistöllään saattaisi hyväksytyksi ne raitiotieliikkeen laajennukset ja parannukset, joita yhdysliikenteen tarve vaatii, niin voisi raitiotieliikkeen taloudellinen tulos sen kautta muuttua osakkaille epäedulliseksi, ja kun tämä merkitsisi, että kaupunki ääntenenemmistöllään riistäisi muilta osakkailta voittoa yleisen tarkotusperän täyttämiseksi, ei ehdotusta kaupungin osallisuudesta Osakeyhtiöön näy olevan kannatettava.

Osallisuus
yhtiössä.

Raitiolaitoksen mahdollista ostoa koskevan kysymyksen johdosta on valiokunta kirjelmässä 18 päivästä helmikuuta Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiöltä pyytännyt Osakeyhtiötä sitovaa tarjousta raitiotielaitoksen hinnasta ja sen myyntiehdoista siihen kuuluvine kiinteistöineen, koneineen, kalustoineen ja varastoineen; ja on Osakeyhtiö valiokunnalle lähettänyt 20 päivänä samaa kuuta päivätyn vastauskirjelmän, joka kuuluu seuraavasti:

Raitiotielaitok-
sen osto.

Kaupunginvaltuuston raitiotiekysymystä valmistelevalle valiokunnalle.

Helsingissä 19/2 1907.

Vastaukseksi Valiokunnan arvoisaan kirjelmään 18 päivästä helmikuuta 1907 saamme esittää seuraavan pöytäkirjan otteen.

4 §.

— — — — —: Joukko osakkaita, edustaen noin puolta osakepääomaa ja ollen kutsuttuina keskustelemaan Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön laitosten luovuttamisesta kaupungille ja ensi sijassa harrastaen ajanmukaisen ja kaupungin tarpeita vastaavan raitiotieliikenteen aikaansaamista, ovat päättäneet omasta puolestaan edistää Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön laitosten myymistä kaupungille ja olisi hinta laskettava siten, että osakkaat saisivat osakkeiden nimellisen arvon sekä sille juosseen 6 % koron pääoman maksamispäivästä, vähentämällä vuosien kuluessa jaetut osingot». Pää-

oman maksamispäivä lasketaan 1 päivästä toukokuuta 1899, koska maksut suoritettiin joulukuun 1898—huhtikuun 1899 välisenä aikana.

Näinä vuosina on seuraavat osingot jaettu:

vuodelta 1900	2 1/2 %
» 1902	1 1/2 »
» 1903	5,00 »

Ollen kernaasti valmiit antamaan enempiä tietoja merkitsemme

Kunnioittaen
Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö

Artur Grönberg.

Gustaf Sourander.

Hintalaskelma. Yllä olevan tarjouksen mukaan olisi se hinta, joka raitiotielaitosta varten tarvittaisiin:

osakepääoma	Smk 1,250,000:—
6 % korko sille 1 päivästä toukokuuta 1899 esim. samaan päivään 1907	» 600,000:—
	<u>Smk 1,850,000:—</u>

josta vähenee maksettuja osinkoja vuodelta 1900 à 2,5 %, vuodelta 1902 à 1,5 %, vuodelta 1903 à 5 % ja vuodelta 1907 à 2 %	
eli yhteensä 11 %	Smk 137,500:—
eli siis osakepääoma + 37 % sille	<u>Smk 1,712,500:—</u>

Koska yllä olevaan käteiseen määrään tulisivat vielä lisää Osakeyhtiön *velat* obligatsioni- ja pankkilainoista sekä muut maksamattomat velat, jotka korkoineen tekevät 1906 vuoden tilinpäätöksen mukaan marchoissa:

obligatsioonilaina vuodelta 1900	Smk 750,000:—
sille juossut korko	» 6,474:—
obligatsioonilaina vuodelta 1901	» 650,000:—
sille juossut korko	» 16,250:—
laina Privatbankenista	» 300,000:—
sille juossut korko	» 4,875:—
laina Suomen pankista	» 88,500:—
	<u>Smk 1,816,099:—</u>
	Siirto Smk 1,816,099:—

	Siirto	Smk 1,816,099:—
sille juossut korko	»	2,028:—
kassakreditiivilaina	»	125,000:—
sille juossut korko	»	1,757:—
tunnusteita	»	15,273:—
erinäisiä velkoja	»	2,908:—
nostamattomia osinkoja	»	1,108:—
		<u>Smk 1,964,173:—</u>

josta vähenisi varoihin merkityt erät:

talletus Rahatoimikamarissa	Smk 5,000:—	
kassa	» 14,000:—	» 19,250:—
		<u>Saldo Smk 1,944,923:—</u>

Kun osakepääomaan + korkoerotukseen	Smk 1,712,500:—
lisätään ylläolevat velat	» 1,944,923:—
nousee laitoksen koko hinta	<u>Smk 3,657,423:—</u>

Jos tässä otetaan vielä lukuun Osakeyhtiön Smk 1,500,000 laskemat kustannukset raitioverkon suunnitellusta uudestaan rakentamisesta, joutuisi kaupunki sijoittamaan raitiotielaitokseen kaikkiaan Smk 5,157,423.

Tätä hintatarjousta tarkastaessaan on valiokunta erityisesti ottanut huomioon seuraavat erät, jotka esiintyvät Osakeyhtiön viime vuosikertomuksen varoissa, nimittäin:

raitiotie	Smk 659,156: 89
sähköjohto	» 628,584: 04
raitiovaunut	» 575,139: 28
	<u>Smk 1,862,880: 21</u>

Valiokunta viittaa tässä seuraaviin Osakeyhtiön johtokunnan viime vuosikertomuksessa antamiin ilmoituksiin, joissa huomautetaan: että maanalaisessa johtoverkossa on esiintynyt useita puutteellisuksia, jotka ainoastaan väliaikaisesti on korjattu; että vaunuissa on tapahtunut hyvin suuri kuluminen, mikä suureksi osaksi on riippunut heikosta kiskomallista; sekä että ilmajohtoverkko on sangen suuresti kulunut, joten on syntynyt suuria jännitystappioita, mitkä jotenkin tuntuvasti ovat lisänneet käyttökustannuksia. Kun tässä valiokunnan mielestä vielä on otettava huomioon, että kaksoisraiteisiin siirryttäessä osa vanhoista kiskoista tulee melkoisesti menettämään arvonsa, että sähköjohto suureksi osaksi on hylättävä sekä että vaunut ovat varustettavat uudella kalliilla alustalla, seuraa tästä, *että varoihin arvokkaimmaksi merkitystä omaisuudesta on tehtävä melkoisia poistoja.*

Ylläesitetyn nojalla on valiokunnan enemmistö katsonut, ettei se voi kehottaa keskusteluihin ryhdyttäväksi Osakeyhtiön antaman hintatarjouksen perusteella, josta ei ole annettu toiveita alennuksiin. Tässä olisi sitäpaitsi otettava huomioon että, kun raitiotielaitoksen ostamista varten tarvittava pääoma olisi hankittava lainavaroilla pitkällä maksuajalla, voitaisiin vallitseviin luotto-oloihin katsoen varoja nyt saada ainoastaan rasittavilla ehdoilla, mikä vielä alentaisi raitiotieliikkeen taloudellista tulosta.

Valiokunnan enemmistö on sitäpaitsi epäillyt, riittäisikö Osakeyhtiön laskema 1,5 miljoonan markan määrä suunnitellun järjestelmän muutoksen toimeenpanemiseen, varsinkaan kun rautatuotteiden hinnat nykyään ovat melkoisesti kohonneet ja kun ne suuret vaatimukset, joita yleensä asetetaan kaupungille kunnallisissa liikeyrityksissä, epäilemättä suuresti kohottaisivat lopullista kustannusmäärää. Koska yksi valiokunnan jäsenistä kuitenkin on ollut sitä mieltä, että kaupungille olisi edullista, tehdyn hintatarjouksen perusteella asiasta neuvoteltua, ostaa raitiotielaitos, on valiokunta, keskusteltuaan siitä Valtuuston puheenjohtajan kanssa, käyttänyt asiantuntijoita saadakseen selville raitiotieliikkeen kannattavuusmahdollisuudet. Valiokunta on tätä varten pyytänyt insinööri Herman Kolsteria laatimaan kannattavuuslaskun, tarkottaen

Kannattavai-
suus.

Vaihtoehto I.

kannattavuuslaskelmaa, joka edellyttäen, että nykyinen yksiraidejärjestelmä pysytettäisiin, olisi laadittava raitiotielaitoksesta ottaen huomioon tilastollisten kokemusten nojalla lasketun raitiotieliikkeen kasvamisen kymmenen vuoden kuluessa, ja jossa laitokselle olisi pantava sen todellinen arvo, riittäviä poistoja tehtävä ja tarpeellisten korjausten tuottamat kustannukset otettavat lukuun; sekä

Vaihtoehto II.

samallaista laskelmaa edellyttäen, että otetaan käytäntöön kaksoisraiteet valiokunnan ehdotuksen mukaan sekä laitosta laajennetaan neljällä kilometrillä kaksoisraiteita kymmenen vuoden kuluessa, jonka laajennuksen ei edellytettäisi tuottavan voittoa eikä tappiota, ja ottaen huomioon myöskin raidejärjestelmän muutoksen vuoksi lisääntyneet perustamiskustannukset.

Yllämainittu lausunto näkyy liitteestä I siihen kuuluvine diagrammineen.

Ylläesitetyn nojalla ehdottaa valiokunta sentähden

että Kaupunginvaltuusmiehet, hylkäämällä ehdotuksen osakkeiden ostamisesta Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiöön sekä raitiotielaitoksen kysymyksen alaiseksi pannun oston, päättäisivät Osakeyhtiölle tarjota uuden myönnytyssopimuksen laadittavaksi allaolevan ehdotuksen mukaisesti;

että raitiotielaitokseen tarvittavia tontteja luovutettaisiin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiölle ainoastaan nautintaoikeudella, siksi aikaa kuin Osakeyhtiö ylläpitää raitiotieliikettä myönnytyssopimuksen mukaisesti; sekä

että, jos Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö ottaa tämän myönnytystarjouksen varteen, Rahatoimikamari valtuutettaisiin Osakeyhtiön kanssa päättämään sopimuksen noudattaen alla olevaa

Myönnytyssopimusta:

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehet antavat Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiölle luvan Helsingin kaupunkiin ja siihen yhdistetylle alueelle perustaa raitioiteitä ja pitää niillä liikennettä seuraavilla ehdoilla:*)

I §.

Myönnytys käsittää seuraavat linjat:

Linja I. *Sörnäinen—Kauppatori—Kaivopuisto—Erottajantori—Rautatientori—Unioninkatu Liisankadun päässä.*

Tämä linja alkaa Itäisen Viertotien ja Vilhovuorenkadun leikkauskohdasta ja jatkuu pitkin sanottua viertotietä, Siltasaarenkatua, Pitkää siltaa, Unioninkatua, Liisankatua, Nikolainkatua, Senaatintorin itäistä sivua, Katariinankatua, Kauppatoria, Länsi Rantaa, Saunakatua, Tehtaankatua, Laivurinkatua, Fredrikinkatua, Isoa Ropertinkatua, Erottajankatua, L. Heikinkatua, Kaivokatua, Rautatienaseman ohitse lävistäjänä yli Rautatientorin, pitkin Vilhonkatua, Fabianinkatua ja Puutarhakatua päättyen Unioninkadulla Liisankadun päässä (mahdollisesti voitaisiin linjan loppusuunta vetää Fabianinkadulta vinosti yli Kaisaniemen puiston kaakkoiskulman Unioninkadun ja Liisankadun risteykseen).

Linja II. *Läntinen Viertotie—Rautatientori—Aleksanterinkatu—Kauppatori—Katajanokka.*

Linja alkaa Rosavillan vaunuhallien luota, jatkuu pitkin L. Viertotietä, L. Heikinkatua, Kaivokatua, Hakasalmenkatua, Aleksanterinkatua, Unioninkatua, Pohj. Esplanaadikatua, jolla se menee linjan N:o 1 poikki Kauppatorilla, Katajanokan siltaa, Kanavakatua ja Kruunuvuorenkatua, pääteasema viimeksimainitun kadun ja L. Satamakadun risteyksessä.

Linja III. *Lapinlahdenkatu—Simoninkatu—L. Heikinkatu—Bulevardinkatu—Tokantori.*

Linja, joka alkaa Mariansairaalan luota, jatkuu pitkin Lapinlahdenkatua, Eerikinkatua, Annankatua, Simonkatua, L. Heikinkatua, jossa suunta yhtyy linjaan N:o 1, Bulevardinkatua ja Hietalahden etelä rantaa päättyen Tokantorin luona.

*) Kursiveeraukset osottavat poikkeukset Rahatoimikamarin ehdotuksesta.

Muist. *Jos Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö haluaa, saa se vetää kaksoisraiteisen yhdyslinjan Wladimirinkadun päätekohtasta pitkin Raitiotietoria Aleksanterinkadulle.*

Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö on velvollinen Kaupunginvaltuusmiesten hyväksymän suunnitelman mukaan laajentamaan raitiotieverkkoa uusilla linjoilla; kuitenkin älköön Osakeyhtiötä velvotettako laskemaan uusia raiteita ennen 1914 vuoden loppua, eikä myöskään laskemaan enempää kuin kaksi kilometriä kaksoisraiteita viiden vuoden kuluessa; *kaupungilla olkoon kuitenkin oikeus, missä liikenne sitä vaatii, perustaa omia raitiolinjoja, jossa tapauksessa Osakeyhtiö on velvollinen omalla liikkuvalla kalustolaan vahvistetun kaupungin asemakaavan piirissä ylläpitämään säännöllistä raitiotieliikettä niillä.*

Jos yhtiö jättää täyttämättä mitä yllämainitussa suhteessa on määrätty, olkoon Kaupunginvaltuustolla valta tutkia, onko myönnytys katsottava menetetyksi.

§ 2.

Jos Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiö ennen 1909 vuoden loppua on ottanut käytäntöön kaksoisraiteet yllämainituilla linjoilla, oikeutetaan yhtiö 1945 vuoden loppuun käyttämään ylläolevia raitiotielinjoja niillä tarkotettuun liikenteeseen.

Myönnytyksajan loputtua ovat, ellei myönnytyksen pitennystä Osakeyhtiölle anneta, raiteet poistettavat sekä kadut, joissa raiteet ovat olleet, viipymättä pantavat kuntoon sillä uhalla kuin §:ssä 9 on sanottu.

§ 3.

Jos kaupunki haluaa lunastaa Osakeyhtiölle kuuluvan raitiotielaitoksen, olkoon sillä siihen oikeus kahdenkymmenenviiden vuoden kuluttua siitä arvosta, jonka uskotut miehet silloin, laitoksen liikearvoon katsomatta, raitiotielaitokselle määräävät siihen kuuluvine tontteineen, rakennuksineen, työpajoineen ja koneineen. Näistä uskotuista miehistä valitsevat Kaupunginvaltuusmiehet ja Osakeyhtiö kumpikin kaksi sekä nämät yhteisesti viidennen. Elleivät näin valitut voi sopia viidennen valitsemisesta, valitsee tämän Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto.

§ 4.

Jos toinen henkilö tai toinen yhtiö anoo oikeutta ennen 1 päivää tammikuuta 1946 Helsingin kaupungissa tai siihen yhdistetyllä alueella raitiotieliikkeen harjottamiseen, tulee, kaupungin tarjota oikeus liikenteen pitämiseen yllämainituilla linjoilla ensi sijassa Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiölle, jonka tulee kuukauden kuluessa tästä tiedon saatuaan enemmän oikeutensa menettämisen uhalla kirjallisesti ilmoittaa, haluaako Osakeyhtiö yllämainittua etuoikeutta hyväksensä käyttä.

§ 5.

Raitiotieiden tarkotukseen, rakenteeseen ja rakentamiseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Puheenalainen lupa raitioteiden perustamiseen ja liikenteen pitämiseen niillä tarkottaa etäpäässä henkilökuletusta; *ollen Osakeyhtiöllä* kuitenkin *valta* perustamallaan raitioteillä myöskin kuletaa tavaraa, ellei se tuota mitään haittaa henkilökuletukselle.

b) Raitioteiden ja niihin kuuluvien vaunujen rakenteeseen nähden on noudatettava:

1:o) että raitiotiekiskojen ylemmän *pinnan* tulee olla kadun tasossa.

2:o) että raitiotielinjat rakennetaan kaksoisraiteiseksi joko 1,000 mm tai 1,435 mm raidevälillä. Missä olosuhteet niin vaativat, rakennettakoon kaksoisraiteiden sijaan pairoitellen yksinkertaiset raiteet, jotka varustetaan tarpeellisella määrällä sivuutusraiteita.

3:o) että raiteet, joita tulisi laskemaan toinen yhtiö tai henkilö, saavat kulkea yhtiön raiteiden poikki.

4:o) että vaunujen käyttövoimaksi käytetään sähkövoimaa.

c) Osakeyhtiö oikeutetaan raitioliikennettä varten korvauksetta pystyttämään ja käyttämään pylväitä ja sähköjohtoja maan pinnan yläpuolella, huomioon ottaen:

1:o) että laitosta varten tarvittavat kosketusjohdot saavat olla paljasta lankaa, mutta että sähkövirran johtamiseen käytettävien kaapelien tulee olla tehokkaasti eristetyt.

2:o) että *Osakeyhtiö* muuten sekä pylväiden *ainekseen, rakenteeseen* ja pystyttämiseen että johtojen asettamiseen ja käyttämiseen nähden on niiden määräysten alainen, joita Rahatoimikamari, asianomaisia ammattiviranomaisia kuultuaan katsoo tarpeelliseksi antaa.

Sitäpaitsi tulee *Osakeyhtiön* noudattaa niitä määräyksiä, joita julkinen viranomainen voi katsoa olevan syytä turvallisuuden vuoksi säätää.

d) *Osakeyhtiön tulee* kuuden kuukauden kuluessa sen jälkeen, kuin tämä myönnytys sopimus on kaupungin puolesta allekirjotettu, Kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi esittää niin hyvin täydellinen asemapiirros, johon on merkitty raiteiden asema asianomaisilla kaduilla, sivuutusraiteiden lukumäärä ja pituus kuin myöskin täydelliset piirustukset ja tarkka selitys itse raiteeseen kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista, jolloin muun muassa on ilmoitettava, miten virtaa johdetaan, miten johdon katketessa virta tehdään vaarattomaksi, raitioteille tarkotettujen moottorien, jarrulaitosten ja ukkosensuojien lukumäärä ja laatu sekä miten raitiotien läheisyydessä löytyvät fysikaliset ja metereologiset laitokset sekä telegrafi- ja telefoni-, *voima- ja valaistusjohdot* sekä kaasu- ja vesijohtoputket suojataan n. k. harhailevien virtojen vaikutukselta; ja saa osakeyhtiö, vasta sen jälkeen kuin Kaupunginvaltuusmiehet ovat hyväksyneet nämät, ryhtyä rakentamaan raitioteitä. Yllämainittuun tarkastukseen saavat Kaupunginvaltuusmiehet käyttää aikaa aina kahteen kuukauteen asti.

e) Työ on suoritettava Kaupunginvaltuuston siihen valitseman henkilön tai viranomaisen tarkastuksen alaisena, ja on osakeyhtiö sen johdosta velvollinen vähintään yhden kuukauden ennen työn alkua siitä ilmottamaan kaupungin Rahatoimikamariin.

f) Raitiotieverkon uudestaan rakentamisen yksiraiteisesta kaksoisraiteiseksi edellisessä §:ssä määrättyjen linjasuuntien mukaan tulee olla suoritettuna kahden vuoden kuluessa senjälkeen kuin tämä uudistettu myönnytys sopimus on kaupungin puolesta allekirjotettu. Ellei osakeyhtiö syystä tahi toisesta mainitun ajan kuluessa olisi loppuun suorit-

tanut raitiotieverkon uudestaan rakentamista, olkoon Kaupunginvaltuusmiehillä oikeus määrätä, onko myönnytys sen takia katsottava menetetyksi.

g) Työ on suoritettava yleistä liikennettä mahdollisimman vähän häiritsevällä tavalla ja mahdollisimman nopeasti, jonka vuoksi tarvittavien aineksien tulee, mikäli mahdollista, olla niin kuntoon laitettuina, että niitä voidaan samassa määrässä kuin työ edistyy, tuoda paikalle ja käyttää, niin ettei kaduille eikä yleisiin paikkoihin, joilla raitiotiet kulkevat, vähimmässäkään määrässä kasata ainevarastoja.

h) Kohdissa d, e ja g mainitut ehdot koskevat myöskin raitiotielaitoksen vastaisia muutoksia.

i) Muuten pidättää kaupungin valtuusto oikeuden vahvistaa ne tarkemmat määräykset, jotka raitioteiden laskemiseen ynnä raitiotieliikenteeseen nähden ehkä katsotaan tarpeen vaatimiksi.

§ 6.

Raitiotieliikenteeseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitioteitä älköön avattako yleiselle liikenteelle ennenkuin Kaupunginvaltuuston sitä varten valitsema henkilö tai viranomainen on ne asianmukaisesti tarkastanut ja hyväksynyt.

b) Yhtiö ylläpitää sen jälkeen keskeyttämättä liikennettä yhtiön ehdottamien ja kaupungin Maistraatin *joka puoli vuosi* vahvistamien vuorolistojen mukaan, *käsitteen ensimmäinen puolivuosi ajan huhtikuusta syyskuuhun, toinen puolivuosi vuoden muut kuukaudet*, älköönkä näihin vuorolistoihin tehtäkö muutoksia hankkimatta siihen lupaa Maistraatilta. Vuorolistoja vahvistettaessa on otettava huomioon toiselta puolen liikennöitsevän yleisön tarpeet ja toiselta puolen liikkeen kannattavuus, älköönkä yhtiötä pakotettako alkamaan liikettä aikaisemmin kuin kello $\frac{1}{2}$ 7 aamulla tai jatkamaan sitä myöhempään kuin kello $\frac{1}{2}$ 11 illalla, eikä tekemään vuoroja kumpaankin suuntaan tiheimmin kuin joka viides minuutti vahvistetun kaupungin asemakaavan piirissä.

c) Yhtiö on velvollinen pitämään raitiotiet kalustoineen hyvässä, *somassa* ja ajanmukaisessa kunnossa. Vaunujen tulee kulkea tasaisesti ja tärahtelemättä sekä ovat ne kylmänä vuodenaikana pidettävät lämmitettyinä. Muuten on *Osakeyhtiö* kaikkien nyt voimassa olevan tai vastedes annettavan poliisijärjestyksen sen *liikkeeseen* soveltuvien määräysten alainen.

d) Maksua raitiovaunun käyttämisestä suoritetaan *Osakeyhtiön antaman* taksan mukaan, huomioon ottaen, että *keskeyttämättä* matkasta paikasta toiseen, saman tai toisen linjan varrella saa kantaa korkeintaan 15 penniä.

e) *Osakeyhtiön* ilmoituksesta tulee Maistraatin, Kaupunginvaltuustoa kuultuaan, laatia ehdotus raitioteiden ohjesäännöksi, joka käsittää määräyksiä niin hyvin liikennehenkilökunnasta, vaunusta ja kalustosta kuin myöskin siitä, mitä yleisön puolestaan tulee noudattaa *raitiotieliikenteessä*; ollen läänin Kuvernöörin asia *vahvistaa* sellainen ehdotus *noudatettavaksi*.

f) Jos Maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että tapaturman estämiseksi raitiotieliikenteessä on asetettava vahti, tulee *Osakeyhtiön* se järjestää ja kustantaa.

7 §.

Katujen, viertoteiden, teiden, laskukanavien ja muiden putkijohtajien muutokseen, korjaukseen ja puhtaanapitoon nähden, ovat *Osakeyhtiölle* voimassa seuraavat määräykset:

a) Yhtiö suorittaa kustannukset kaikista niistä ajo- ja käyntiteiden laskukanavien, vesi-, kaasu- ja sähköjohtojen y. m. muutoksista ja uudesta rakentamisista, joihin ovat syynä työt, joihin on ryhdytty raitioteiden perustamista tai raitiotieliikenteen ylläpitämistä varten.

b) *Raiteita laskettaessa kustantaa ja ylläpitää sen jälkeen Osakeyhtiö* kadut, viertotiet, ja tiet raiteen välillä 30 cm leveydeltä kiskon kummallakin puolen kunnossa ainakin yhtä hyvillä aineksilla, joilla katu, viertotie tai tie muuten on laskettu tai tulee laskettavaksi; ollen yhtiö sitäpaitsi velvollinen omalla kustannuksellaan parantamaan sen vahingon, joka raitiotien johdosta voi syntyä katuun, viertotiehen tai tiehen. Jos katu on laskettava uudella kalliimmalla aineella, kustantaa raiteiden väliin ja viereen tarvittavat *aineet* se, jolle kadun ylläpito kuuluu.

c) Raitiotiet eivät saa estää yleisen paikan, kadun, viertotien, tien, *sähkö-, kaasu-,* viemäri- tai vesijohdon muutosta, uudestaan laskemista tai korjaamista, älköönkä tällaisista syistä yhtiölle syntyvät kustannukset eivätkä myöskään siitä johtuvat raitiotieliikenteen keskeytykset ja esteet antako aihetta mihinkään korvausvaatimuksiin. Jos *tällaisista* syistä käy tarpeelliseksi joksikin aikaa poistaa raitiotie tai liikkeen jatkumista varten tehdä muutoksia raitiotiehen tai muuttaa se toiselle kadulle tai paikalle, tulee *Osakeyhtiön*, saatuaan siitä ilmoituksen Rahatoimikamarista, heti omalla kustannuksellaan toimittaa siten tarpeelliseksi käynyt työ. Osakeyhtiö on myöskin velvollinen, jos Kaupunginvaltuusmiehet sitä vaativat, ilman korvausta *kokonaan* muuttamaan raitiotien toiselle kadulle tai paikalle, jos se muuttuneen kadun järjestelyn tai muun kunnallisen laitoksen takia *huomataan* tarpeelliseksi.

d) *Osakeyhtiön* tulee pitää katuihin lasketut kiskot puhtaina, älköönkä raiteista nostettua likaa kasattako kadulle vaan *vietäköön* se heti *Osakeyhtiön* toimesta pois.

e) Lunta poistettaessa kadulta, viertotieltä tai tieltä, jotta raitiotieliikenne kävisi mahdolliseksi, on lumi poistettava niin leveältä ja tämä työ suoritettava niin, ettei siitä synny mitään vaaraa taikka haittaa muulle yhdysliikkeelle. Jos raitiotiet kuitenkin, kasaantuneen lumen takia tulisivat esteeksi muulle yhdysliikkeelle, on liikenne poliisin käskystä katkaistava, kunnes este on lakannut.

8 §.

a) Jokaiselta vuorokaudelta, jonka liike koko raitotieverkossa tai osassa siitä on keskeytettyä eikä yhtiö voi osottaa, että syynä on ollut luonnon este, lakko tai onnettomuuden tapaus, joita ei *kohtuudella* voi lukea yhtiön viaksi, maksaa yhtiö sakkoa kaupungin rahastoon 100—500 Suomen markkaa Rahatoimikamarin harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa. Jos tällaista keskeytymistä kestää joko kolmekymmentä päivää yhtämittaa tai neljäkymmentä päivää puolen vuoden kuluessa, ilman että Maistraatilta siihen on hankittu lupaa, on myönnytys menetetty.

b) Ellei yhtiö tyydy rahatoimikamarin kohdan a) mukaan tekemään päätökseen, on yhtiöllä oikeus lykätä asia viiden uskotun miehen muodostamaan *sovintolautakuntaan*. Näistä valitsee yhtiö kaksi ja Kaupunginvaltuusmiehet kaksi, jonka jälkeen nämät neljä valitsevat viidennen; mutta jos jompikumpi puoli jättää valitsematta uskotut miehet tai jos nämät neljä valittua eivät pääse yksimielisiksi viidennen vaalista, jätetään Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden ensi osaston tehtäväksi täyttää lukumäärä.

c) Kaupungin rahastoon mahdollisesti lankeavien sakkojen ja niiden kustannusten varmuudeksi, jotka voivat syntyä sen johdosta, ettei *Osakeyhtiö* noudata tähän sopimukseen sisältyviä määräyksiä tai jotka siinä tapauksessa, että lupa raitiotielaitokseen menetetään tai yritys lopetetaan, eikä toinen yhtiö tai henkilö kaupungin suostumuksella ota sitä haltuunsa, voivat käydä tarpeelliseksi katujen ja muiden paikkojen kuntoon panemiseksi, on yhtiön, ennenkuin työtä saadaan aloittaa ja viimeistään yhdeksänkymmentä päivää sen jälkeen kuin sopimus raitiotielaitoksesta yhtiön kanssa päätettiin, luvan menettämisen uhalla muussa tapauksessa, Rahatoimikamariin *panttina talletettava* Rahatoimikamarin hyväksymissä korkoa kasvavissa *arvopapereissa* määrä, joka vastaa kymmentätuhatta markkaa Suomen rahaa, mitä määrää joka kymmenes vuosi on lisättävä viidellätuhannella markalla. Tämä *pantti, jonka kaupunki saa ilman laissa säädettyä arvioimista ja huudatusta myydä*, on pidettävä arvomäärältään muuttumattomana, ja on siinä tapauksessa, että kaupungin on täytynyt käyttää jotakin siitä sakkojen suorittamiseen tai töiden toimittamiseen, tai *sen* arvo on vähentynyt, yhtiön heti täytettävä vajaus Rahatoimikamarin siitä ilmoitettua; *ollen* kaupungilla *oikeus*, ellei yhtiö tätä tee, vaatia määrän täyttämistä yhtiön muusta omaisuudesta. *Sittekun kaikki* korvausvaatimukset *Osakeyhtiötä* vastaan *ovat lakanneet, on pantti Osakeyhtiölle takaisin annettava, mutta on Osakeyhtiöllä kuitenkin oikeus hyväkseen nauttia pantille juosseet korot.*

9 §.

Jos *Osakeyhtiö* jättää raitiotielaitokseen tai sen kalustoon nähden toimeenpanematta muutoksia tai parannuksia tai *raiteiden* laskemisessa tai katujen puhtaanapidossa tai muuten suorittamatta töitä, jotka *tämän sopimuksen* mukaan kuuluvat yhtiön tehtäviin, on kaupungilla oikeus teettää *ne* yhtiön laskuun *sekä kustannuksista ottaa maksu kaupungille jätetystä pantista.*

10 §.

Jos kaupunkiin syntyisi toinen kuin *Osakeyhtiön perustama raitiotielaitos*, on *Osakeyhtiö velvollinen, jos* Kaupunginvaltuusmiehet katsovat sitä välttämättömän tarpeelliseksi, kohtuullista korvausta vastaan lyhyillä korkeintaan yhden rakennuskorttelin pituisilla matkoilla luovuttamaan yhtiön perustamia raiteita *toisen* raitiotieyhteyden käytettäväksi, *ollen* tämä kuitenkin velvollinen kustantamaan tulo- ja menovaihdelaikokset sekä niiden hoidon.

Raideristeyksissä kustantaa uudet laitokset ja niiden ylläpidon se yhtiö, joka niitä tarvitsee.

II §.

Jos kaupunkiin syntyy toinen kuin *Osakeyhtiön perustama raitiotielaitos*, on *Osakeyhtiö velvollinen* alistumaan sellaiseen järjestykseen, että raitiotiematkustajat voivat siirtyä toisen laitoksen linjoilta toisen linjoille tarvitsematta suorittaa korkeampaa kokonaismaksua kuin §:n 6 kohdassa d) säädetään.

12 §.

Yhteisliikenteestä syntyvät riitaisuudet lykätään lopullista ratkaisua varten sovintolautakuntaan, johon kuuluu kolme henkilöä, joista kumpikin puoli valitsee yhden ja nämät yhteisesti lautakunnan kolmannen jäsenen. Jos asianomainen niskottelee valitsemasta välimiestä tai ellei yksimielisyyttä kolmannen välimiehen valitsemisesta voida saada aikaan, menetellään niinkuin §:n 8 kohdassa b) sanotaan.

13 §.

Kaupungin palveluksessa olevalla poliisimiehellä, joka on virkatoimessa, on oikeus maksutta käyttää hyväkseen Osakeyhtiön raitiovaunujen vapaana olevia siltpaikkoja, etupäässä etumaisella vaunusillalla; ja tulee Osakeyhtiön Rahatoimikamarin hallittavaksi antaa 40 maksuttomiin matkoihin Osakeyhtiön raitiotielinjoilla oikeutavaa pilettejä kaupungin tai poliisilaitoksen palveluksessa olevien henkilöiden käytettäväksi.

14 §.

Yhtiölle edellä myönnetyn oikeuden perustaa raitioiteitä ja pitää liikennettä niillä saa yhtiö luovuttaa laillisesti muodostetulle yhtiölle tai yksityiselle henkilölle, jonka Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät.

15 §.

Tämän myönnytyksen selitystä tai sovelluttamista koskevaa riitaa älköön saattako oikeuden ratkaistavaksi, vaan ratkaiskoot sen välimiehet, jotka ovat valitut kuten §:n 8 kohdassa b) on sanottu.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1907.

A. Engström.

Arthur af Forselles.
Lennart Cajander.

Karl Appelberg.
J. Sohlman.
Alarik Hernberg.

Vastalause.

Eri mieltä valiokunnan toisten jäsenten kanssa puheena olevassa asiassa saan tässä alempana esittää eroavan mielipiteeni.

Jos tässä asiassa asettuu raitiotieitä käyttävän yleisön kannalle, niin täytynee tunnustaa että raitiotiet nykyisessä kunnossaan tyydyttävät niitä kohtuullisia vaatimuksia, joita yleisö voi asettaa raitiotieliikenteen suhteen. Kulkunopeus on nimittäin vastaava lähimmilleen ajurien kulkua ja odotuskin on supistettu viideksi minuutiksi jota paitsi vaunut ovat riittävän tilavat ja mukavat. Ei voinut sentähden ollenkaan ymmärtää mitä etua Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiöllä voi olla nyt ehdottamistaan muutoksista ja parannuksista raitiotieliikenteen suhteen. Että nyt ehdotetut parannukset ja muutokset asettasivat raitiotiet meillä maailman keskustain samallaisten laitosten tasalle voi kyllä olla mahdollista, mutta että ne olisivat teknillisesti välttämättömän tarpeelliset sitä minulla ei ole mitään syytä luulla, päin vastoin käy Insinööri Herman Kolsterin selonteosta selville etteivät nyt puheena olevat muutokset ole teknillisessä suhteessa tarpeen vaatimia, vaan että raitiotieitä nykyisessä kunnossaan voidaan vielä kauan käyttää jos vaan perinpohjaisempia vuotuisia korjauksia tehdään. Tämä viimeksi mainittu seikka on kyllä omiansa kenties tuntuvastikin vähentämään yhtiön vuotuista tuloa raitiotieliikenteestä, mutta yleisölle ei siitä ole mitään haittaa. Sentakia on hyvin vaikea ymmärtää yhtiön perusteita tähän anomukseensa, ellei anomus sisällä jotain muuta kun että panna ehdottamansa muutokset toimeen. Anomus sisältää kuitenkin muutakin ja juuri sellaista, josta kaupunki ei ollenkaan voi olla välinpitämätön, sillä se koskee kaupungin etua, ja se osa anomusta se samalla sisältääkin minkä takia yhtiö on koko anomuksen tehnyt. Yhtiö anoo nimittäin että se, vastikkeeksi näihin parannuksiin ja muutoksiin joita se aikoo toimeenpanna, saisi pitennystä siihen aikaan jona se on oikeutettu harjoittaa raitiotieliikennettä tässä kaupungissa. Sillä, joka kannattaa sitä mielipidettä että raitiotieliikenne on sovelias esine yksityisen harjoitettavaksi, ei liene anomuksen nyt kysymyksessä olevaa osaa vastaan mitään mainittavampaa muistuttamista, vaikka annmus tässä suhteessa on, kuten valiokuntakin aivan oikein huomauttaa, omiansa muuttamaan yhtiön raitiotieliikenteen harjoittamisoikeuden ikuiseksi, kun yhtiö ei kauaa sitte sai pidennyksen. Mutta juuri puheena olevassa tapauksessa ei voi olla panematta kysymykseen koko tämän erikoisoikeuden hyödyllisyyttä. Raitiotiet eivät ainoastaan ole etenkin suuremman yhteiskunnan, pääliikenneneuvot, vaan niitä tulee myös voida käyttää toisiinsa suuressa ja nopeasti kasvavassa yhteiskunnassa erittäin tärkeiden tarkoitusten toteuttamiseksi. Raitiotieiden avulla voi kaupunki tuntuvassa määrässä helpottaa sen

suunnitelman toteuttamista, minkä kaupunki on laatinut asutuksen laajentamisen suhteen, sitä paitsi voivat raitiotiet olla avullisina sosiaalisen kysymyksen ratkaisemisessa ainakin mikäli se koskee työväen mahdollisuuksia työn ansioon y. m.

Niin kauvan kun raitiotiet ovat yksityisen hallussa eivät ne tietysti ollenkaan voi palvella näitä tarkoituksia. Mutta raitioteiden ominaisuus olla liikenteen välittäjinä heikontuu myös tuntuvasa määrässä yksityisen niitä hallitessa. On nimittäin tunnustettava että yleisön etu ja raitioteiden omistajan etu mikäli aika eistyy yhä enemmän erkaantuvat siten että raitiotieliikenteen omistaja panee yhä suuremman arvon liikenteen aineelliselle tulokselle joka seikka taasen on omiansa vähitellen matkaansaamaan sen että yhtiön vaatimukset liikenteen suhteen vähittillen tulevat syrjäytetyiksi. Hyvinkin valaiseva esimerkki tässä suhteessa on se seikka, että valiokunta sekä Rahatoimikamari ovat katsonneet, että nykyinen kontrahti Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön kanssa on niin puuttellinen että molemmat ehdottavat sen aivan uudelleen laadittavaksi. Sitä paitsi kaikki valiokunnan jäsenet ovat olleet yksimielisiä siinä, että sanottu uusi kontrahti on laadittava niin että siitä käy aivan selvästi esille, että aika, jonka kuluessa yhtiölle on luovutettu oikeus harjoittaa raitiotieliikettä, menee umpeen vuonna 1945, eikä sitä sen jälkeen uudisteta, josta seuraa, että valiokunta kokonaisuudessaan katsoo raitiotieliikenteen luovuttamisen yksityiselle tämän ajan kuluttua ei tulevan kysymykseen. Luulen sentakia voivani täydellä syyllä väittää että se mielipide on aivan yleinen, joka katsoo raitiotieliikenteen luovuttamisen yksityisen käytettäväksi olevan sopimattoman. Nyt on ratkaistava, josko nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa olisi tehtävä poikkeus, eli ei. Päätöstä tästä tehtäessä on annettava ratkaiseva merkitys sille minun ja varempana mainitsemanle asialle josko raitioteiden uudelleen rakentaminen ja siitä seuraavan uuden liikkuvan kaluston hankinta on välttämätön, vai ei. Varemmin olen koettanut todistaa ettei tämä uudistus ole välttämätön ja saan tässä yhteydessä vielä huomauttaa, ettei yhtiö millään tavoin myöskään ole tätä välttämättömyyttä todistanut yhtävähän anomuksessaan kuin myöskään valiokunnalle, ellei todisteina pidä niitä yleisiä lauseparsia, joita yhtiön anomus sisältää, sekä että Insinööri Kolsterin mielipide on ettei näitä uudistuksia tarvita.

En voi sentähden käsittää että yhtiön puheena oleva anomus käyttöajan pitentämisestä olisi millään tavoin perustettu. Sen sijassa olen aivan valiokunnan kannalla yhtiön anomuksen suhteen sen muissa osissa.

Toinen asia, jossa minä olen aivan päinvastaisella kannalla valiokunnan muihin jäseniin nähden, on kysymys siitä että kaupunki lunastaisi raitiotiet. Tämän asian suhteen saan huomauttaa, että minä pidän yhtiön mainitseman hinnan aivan liian korkeana, mutta ei tätä hintaa ole miltään tavoin pidettävä lopullisena hintana, syystä että yhtiö on maininnut tämän hinnan jonkinlaisena vastikkeena siihen tuloon, jonka yhtiö luulee saavansa siinä tapauksessa että heidän anomuksensa ajan pitentämisestä hyväksytään. Minä olen aivan varma siitä, että jos tämä ajan pitennys anomus hyljätään, yhtiö määrää paljon alemman hinnan, sillä silloin yhtiö voi laskea saavansa tuntuvasti vähemmän tuloksen liikkeestä.

Jos tästä seikasta on selvillä ja sitä paitsi ottaa huomioon Insinööri Kolsterin selonteossa vaihtoehdotus 1:ssä tekemän huomautuksen, että kaikki kalusto vuotuisien suurempien korjausten kautta pysyy arvossaan sekä että muu suurempi pääoman sijoittaminen raitiotieliikenteeseen on tarpeetonta, niin on seuraus se, ettei raitioteiden ostamiseen tarvitse uhrata enemmän kuin korkeintaan 1,500,000 markkaa, jolle summalle raitiotiet jo 3 à 4 vuoden kuluttua sitä paitsi tulevat antamaan tavallisen koron.

Lopuksi en voi olla huomauttamatta että hyvin luultavaa on että yhtiön osakkaat suostuvat maksun sijassa kaupanteossa vastaanottamaan kauppahinnan kaupungin ulosantamissa obligatsioneissa, joten kaikki huoli tämän kauppahinnan hankkimisesta jäisi pois. Sen perusteella, mitä edellä olen lausunut, saan ehdottaa

että Valtuusmiehet hylkäisivät Helsingin Raitiotie ja Omnibus Osakeyhtiön anomuksen niin hyvin mikäli se koskee yhtiön ehdotusta että kaupunki ottaisi osakkeita yhtiössä, kuin myös mikäli yhtiö pyytää pidennystä siihen aikaan, jonka kestäessä yhtiö on oikeutettu harjoittamaan raitiotieliikettä tässä kaupungissa, vaan, siinä tapauksessa että yhtiö tahtoisikin näinkin ollen toteuttaa muut anomuksessaan mainitut ehdotukset, suostua yhtiön anomukseen sen muissa osissa niillä ehdoilla jotka ovat mainitut valiokunnan kontrahti ehdotuksessa, mikäli sen säädökset asian tällä kannalla ollen ovat tähän osaan sovellettavissa, sekä antaa Rahatoimikamarille toimeksi, Valtuusmiesten nyt tekemän päätöksen mukaisesti, laatia lisäys yhtiön ja kaupungin väliseen ja nyt voimassa olevaan kontrahtiin;

antaa erityiselle valiokunnalle toimeksi keskustella yhtiön kanssa niistä ehdoista joilla yhtiö olisi taipuvainen luovuttamaan raitiotielaitoksen kaupungille.

Helsingissä 5 p:nä Kesäkuuta 1907.

Lennart Cajander.

Liite 1.

Raitiotielaitoksen kannattavaisuuslaskelma

noudattamalla:

Vaihtoehtoa I. *)

Vuoden 1905 vuosikertomuksen mukaan ovat yhtiön varat merkityt yhteensä Smk 3,409,286: 32.

Tästä ovat varsinaisen raitiotieliikkeen perustamispääomaa seuraavat määrät:

A.	Tontti Hakasalmen torin varrella	26,825: 41	
B.	Rakennuksia:		
	1) Sähkökeskusasema	341,187: 34	
	2) Vaunuhalli	136,637: 50	
	3) Vaunukatos	16,210: 30	
	4) Pannuhuone	<u>14,624: 31</u>	408,659: 45
C.	Koneosasto		418,573: 42
D.	Sähköjohto		627,856: 04
E.	Raiteet		635,307: 54
F.	Raitiovaunut		574,667: 10
G.	Kalusto		24,991: —
H.	Korjauspajan kalusto		19,781: 69
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>2,736,661: 58</u>

Rosavillaa ja Työväenasuntoja pidetään yrityksinä, joilla ei ole mitään suoranaista tekemistä itse raitiotieliikkeen kanssa. Ne tuottavat vuosikertomuksen osottamaa voittoa.

Kysymys koskee sentähden sitä, mitenkä yllä mainittu perustamispääoma on saatu korkoa tuottavaksi.

Vuonna 1905 tekivät:

Tulot	Smk.	548,438: 13
Menot, niihin luettuna korot mutta ei kuoletusta	»	436,742: 06
	<u>Voitto Smk.</u>	<u>111,696: 07</u>

*) Katso siv. 12.

Tästä voitosta meni:

Obligatsioonilainojen kuoletukseen	Smk	60,000:—
Lainojen vähennysmaksuihin	»	7,000:—
	<u>Yhteensä Smk.</u>	<u>67,000:—</u>

Jällellä on siis:

$$111,696:07 - 67,000 = \text{Smk } 44,696:07.$$

Tästä jäännöksestä meni henkilökunnan palkankorotukseen Smk. 18,478:24, joten jää

$$44,696:07 - 18,478:24 = \underline{\text{Smk. } 26,217:83}$$

Tulot:

Rosavillasta tekivät	Smk.	3,117:39
Sivutuloista (virran myynnistä y. m.)	»	8,374:84
	<u>Yhteensä Smk.</u>	<u>11,492:23</u>

Työväenasunnot tuottivat voittoa Smk. 1,803:12.

Johtokunnan ehdotuksen mukaisesti poistettiin vuoden kokonaisvoitosta Smk. 100,000, joka siirrettiin poistorahastoon.

Laitokseen sijoitettu vararahasto on Smk. 127,670:44.

Jos menot jaetaan ryhmiin, niin voidaan niitä erottaa 3, nimittäin:

1. Korko ja kuoletus.
2. Poistot.
3. Käyttökustannukset.

1. Korko ja kuoletus.

Menot korkoon ja kuoletukseen voidaan laskea seuraavasti:*)

vuoden 1900 obligatsioonilainasta	Smk	81,000:—
» 1901 »	»	61,000:—

jotka summat saadaan siten, että obligatsioonilainojen korko lasketaan yhteen lainojen ensimmäiseen kuoletusmäärään.

«Suomen Pankin lainan» korko + Smk:an 55,000 korko «Privatbankenin lainasta» (Smk 155,000) jäävät silloin pois, jota vastoin vuoden 1900 obligatsioonilainaan lisätään arvottujen obligatsioonien määrä.

*) Vuoden 1891 obligatsioonilaina maksettiin $\frac{1}{3}$ 1906.

Vielä tulee lisäksi 6 % korko «Privatbankenin lainan» jälellä olevasta Smk. 100,000 sekä lopuksi osakepääoman Smk. 1,250,000 korko, joka otaksutaan lasketuksi 5,5 % mukaan, eli siis Smk. 68,750:—. Vuotuiset menot korkoon ja kuoletukseen nousevat siis noin

$$\text{Smk } 81,000 + 61,000 + 6,000 + 68,750 = \underline{\text{Smk. } 216,750:—}$$

2. Poistot.

Ne lasketaan seuraavassa esityksessä vuosikertomuksessa mainittujen prosenttimäärien mukaan, nimittäin:

B. Rakennusosasta 1,5 %	Smk. 408,659:45 eli tasaisin luvuin . .	Smk. 6,000:—
C. Koneosastosta 5,5 %	Smk. 418,573:42 eli tasaisin luvuin . .	» 23,000:—
D. Sähköjohdosta 2 %	Smk. 627,856:04 eli tasaisin luvuin . .	» 12,500:—
E. Raiteista 5 %	Smk. 635,307:54 eli tasaisin luvuin	» 31,700:—
F. Raitiovaunuista 6 %	Smk. 574,667:10 eli tasaisin luvuin . .	» 34,500:—
G. Kalustoista 10 %	Smk 44,772:62 eli tasaisin luvuin	» 4,500:—
		<u>Yhteensä Smk. 112,200:—</u>

Raiteiden poistoprosentti on vähän suurempi kuin vuosikertomuksessa on mainittu sen vuoksi, että tämän osan arvo on kirjoihin merkitty korkeaksi. Vuosien 1904 ja 1905 vuosikertomuksen mukaan nousivat raiteiden vaihtamiskustannukset noin Smk 30:— ja 28:23 metriä kohti. Kun linjojen pituus tilaston mukaan on 13,445 metriä tekisivät raiteiden kustannukset noin $\text{Smk } 30 \times 13,500 = \text{Smk. } 405,000:—$, johon tulisi lisää kustannukset risteyksistä, vaihteista ja sivuutusraiteista. Jos nämä arvioidaan Smk. 80,000 nousisi kokonaissumma Smk. 485,000 Smk:an 635,307:54 sijasta.

Raiteissa on vielä noin 4 km. vanhoja raiteita. Niiden vaihtamiseen tarvitaan Smk. 100,000:—, kun vanhojen kiskojen myyntiarvo vähennetään. Jaettuna 2 tai 3 vuodelle merkitsee tämä noin Smk. 50,000—33,000 vuosimenoa.

Edellisessä on mainittu, että poistot nousevat Smk. 112,200. Tämä määrä voidaan ajatella yhdistetyksi kahdesta, joista toinen edustaa arvottujen obligatsioonien arvoa ja toinen poisto- tai uudistusrahastomäärää. Vuosien 1900 ja 1901 lainojen ensimmäiset kuoletusmäärät ovat Smk. 50,000:— ja Smk. 30,000:—. Jos nämä vähennetään ylläolevasta määrästä ja jos kalustojen poistot merkitään käyttökustannuksiin, niinkuin vuosikertomuksien mukaan on ollut tapana, jää poistoihin:

$$112,200:— (50,000 + 30,000 + 4,500) = \underline{\text{Smk. } 27,700:—}$$

3. *Käyttökustannukset.*

Käyttökustannukset olivat korkoja ja kuoletusta lukuunottamatta

vuonna	1902	1903	1904	1905
<u>penniä</u>				
vaun. km.	23,59	23,65	24,99	23,35

Jos vuodelta 1905 lisätään henkilökunnan osapalkka, kohoavat menot vaun. km. kohti 1,19 penniä eli 24,54 penniin.

Tämä yksikköarvo tulee vuonna 1906 tapahtuneen palkkojen järjestelyn jälkeen ja lisääntyvien korjaustöiden vuoksi kohoamaan vähän yli 26 pennin vaun. km. kohti.

Vuonna 1905 oli kulettujen vaun. km.ien luku noin 1,548,000. Jos käyttökustannukset taas lasketaan tähän perustuen, tehnevät he korkoja lukuunottamatta noin

Smk. 427,000: —

I. Korko ja kuoletus	Smk. 216,750: —
II. Poistot	» 27,700: —
III. Käyttökustannukset	» 427,000: —
	<u>Yhteensä Smk. 671,450: —</u>

Tulot.

Tulojen kohoaminen näkyy oheenliitetystä grafillisesta esityksestä. Ne ovat olleet.

vuonna	1902	1903	1904	1905
<u>penniä</u>				
vaun. km.	29,37	32,33	32,02	34,18

ja noussevat vuodelta 1906 noin 37 penniin.

Ennen esitetyistä syistä alenee tämä arvo jonkun verran, jonka tähden tässä lasketaan ainoastaan 36,2 penniä.

Tulot tekisivät siis

$$36,2 \times 1,750,000 \times 0,01 = \underline{\text{Smk. 633,500: —}}$$

Raitiotieliikkeen vuositulos olisi:

Tuloja	Smk. 633,500:—
Menoja	» 671,450:—
— Ero	<u>Smk. 37,950:—</u>

eli toisin sanoen tulot eivät vastaisi 5,5 % Smk.sta 1,250,000 vaan 2,5 %.

Tämä prosenttimäärä kohoaa noin 1 %, jos otetaan huomioon vuoden 1905 vuosikertomuksessa mainitut

Sivutulot	Smk. 8,574: 84
Tulot Rosavillasta	» 3,117: 39
Voitto Työväenasunnoista	» 1,803: 12
Yhteensä	<u>Smk. 13,295: 35</u>

Kun katsoo grafillisia esityksiä voinee tarpeellisella varovaisuudella otaksua, että raitiotieliike noin 1909 tuottaa 5,5 % ja antaa samalla mahdollisuutta suurempien poistojen tekemiseen.

Asian luonnossa on, että jos raitiotieverkkoa laajennetaan Tehtaankadun ympärillä olevaan melkein valmiiksi rekennettuun kaupunginosaan sekä Sörnäisten linjaa kohtuullisesti jatketaan, niin vaikuttaa se suotuisasti liikkeeseen.

Vaihtoehto II.

Jos otettaisiin käytäntöön kaksoisraiteet 1 metrin raidevälillä valiokunnan ehdottamilla linjoilla, niin olisi perustamispääomaa lisättävä noin Smk. 1,250,000.

1 kohdassa laskettuihin menoihin tulisi siis lisä:

I. Korkoa ja kuoletusta 5 % ja 30 vuotta $1,250,000 \times 0,06505$.	Smk. 81,312: 50
II. Uudistusmäärää 5 % ja 25 vuotta $1,250,000 \times 0,0213$	» 26,625: —
III. Käyttökustannuksia noin 250,000 vaun. km:n lisäyksestä $250,000 \times 24,4 \times 0,01$	» 61,000: —
Yhteensä	<u>Smk. 168,937: 50</u>

Vuotuiset menot tekivät 1 kohdan mukaan yhteensä Smk. 671,450:—.

2 kohdan mukaan tekisivät vuotuiset kokonaismenot noin Smk. 840,000:—.

Tarpeellista varovaisuutta noudattamalla näyttää minusta todennäköiseltä, että tarvittaisiin noin 5 tai 6 vuotta, ennenkuin saataisiin 5,5 % alkuperäisestä Smk. 1,250,000 pääomasta ja samalla voitaisiin tehdä suurempia poistoja.

Helsingissä 31 päivänä Maaliskuuta 1907.

Herman Kolster.

Liite II.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Jo kauan on se noin 7,000 henkilöön nouseva väestö, joka asuu Itäisen Viertotien varrella, Sörnäisestä lähtien aina Vanhaankaupunkiin, kipeästi kaivannut ajanmuksista liikeyhteyttä kaupungin keskusta.

Sentähden onkin useita kertoja raitiotieyhtiölle esitetty, että linjaa jatkettaisiin itään päin. Kolme toimeenpanevaa johtajaa onkin kukin vuorostaan selittänyt olevansa myötätuntoinen ehdotettuun pitennykseen nähden, mutta kysymys on saanut raueta syistä, joista ehkä tärkeintä ei enää jälkeen vuoden 1906 ole olemassa, nimittäin sitä, että osa raitiotiestä tulisi ulottumaan ulkopuolelle kaupungin rajojen. Samoin eivätkään perustamiskustannukset, korkeintaan 90,000 mk. enää olle voittamattomana esteenä yhtiölle, joka nyt katsoo voivansa ehdottaa jo olemassa olevilla linjoilla tehtäväksi muutostöitä, joiden kustannukset nousevat yli miljonan markan.

Kun Helsingin raitiotieliikenteen järjestäminen on Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten harkinnan alaisena, saamme me allekirjottaneet kunnioittaen esittää, eikö raitiotieyhtiön myönnytyssopimuksen muutoksiin suostumisen ehdoksi voitaisi panna: Itäisen Viertotielinjan läheinen jatkaminen sopivaan päätekohtaan.

Me toivomme, että tämä meidän anomuksemme sitä suuremmalla syyllä saavuttaa Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten huomiota, koska Gumtähden kartanon sekä Annebergin ja Forsbyn omistajien kanssa tehdyt vuokrasopimukset päättyvät vuosina 1907 ja 1908 ja kun vastainen liikeyhteyden parantaminen näihin alueisiin tuntuvasti lisäisi tilojen tuottavaisuutta.

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 1907.

G. W. EDLUND.

Sörnäisten Osakepanimo.

GÖSTA BORG.

Sörnäisten Puuseppä-Osakeyhtiö.

J. E. JOHANSSON.

R. MICHELSSON

Hermanninkaupunki.

Osakeyhtiö

Helsingin Konekutomo.

A. KJÄLLMAN.

P. J. SVENSSON.

Kauppias BACHER Sörnäisissä.

EMIL LINDSTRÖM

Vanhakaupunki.

Helsingin Höyrynahkurintehdas. W. KRAUSE, Toukola.	OSKAR A. ÅHLBERG Hermanninkaupunki.
HUGO BASTMANIN Höyryleipomo Toukola.	A. N. LJUNGDELL Vanhakaupunki.
Arabian osaketehdas GUSTAF HERLITZ.	A. SUNDBERG Vanhakaupunki.
ANTERO von BELL Toukola.	J. KEINÄNEN Vanhakaupunki.
J. W. CASTREN Sörnäisten vankila.	A. LEHTINEN Vanhakaupunki.
AXEL WALLGREN Dosentti, Aluelääkäri, Hermanninkaupunki.	G. FAGERSTRÖM Vanhakaupunki.
K. E. SEGERSVEN Hermanninkaupunki.	K. A. SPAAK Vanhakaupunki.
HERMAN SANTALA Hermanninkaupunki.	KUSTAA KOSKINEN Myllynvuokraaja, Vanhakaupunki.
J. A. NYMAN Vanhakaupunki.	S. HÄGG. Toukola.
A. E. NYMAN Toukola.	G. A. LILJEBERG Toukola.

*Liite III.**Helsingin kaupungin valtuusmiehille.*

Kun ajuriyhdistyksen tietoon on tullut että tšekäläinen raitiotieyhtiö on aikeessa rakentaa kaksinkertaisia raiteita jo ennestäänkin kapeille kaduille Helsingissä ja kun sitäpäitse automobiililiikenne kasvaa kasvamistaan käy ajureille miltei mahdottomaksi ajella liikekaduilla ilman yhteentörmäyksittä, joten ajuriyhdistys katsoen näiden yhteentörmäyksien seurauksiin läheisessä tulevaisuudessa, saa valtuustolta nöyrimmästi anoa ettei tähän kaksinkertaisen raiteen rakentamiseen annettaisi asianomaista lupaa.

Helsingissä joulukuun 10 p:nä 1906.

Arth. Tulonen.
(Esimies).

Ote.

Pöytäkirja tehty Helsingin ajuriyhdistyksen kokouksessa 28 päivänä Marraskuuta 1906, klo 7 illalla Wilhonkatu N:o 6.

5 §.

Helsingin kaupungin valtuusmiehille päätettiin lähettää kirjallinen pyyntö, että nämät hylkäisivät raitiotieosakeyhtiön anomuksen kaksinkertaisten kiskojen asettamisesta anomuksessa nimitetyille kaduille. Tämän tekee yhdistys senvuoksi että nyt jo on vaikea hevosmiehen kulkea niitä katuja joilla on yhdet raiteet, joten hevosilla ajaminen tulee aivan mahdottomaksi, jos kahdet raiteet pannaan ennestään ahtaille kaduille.

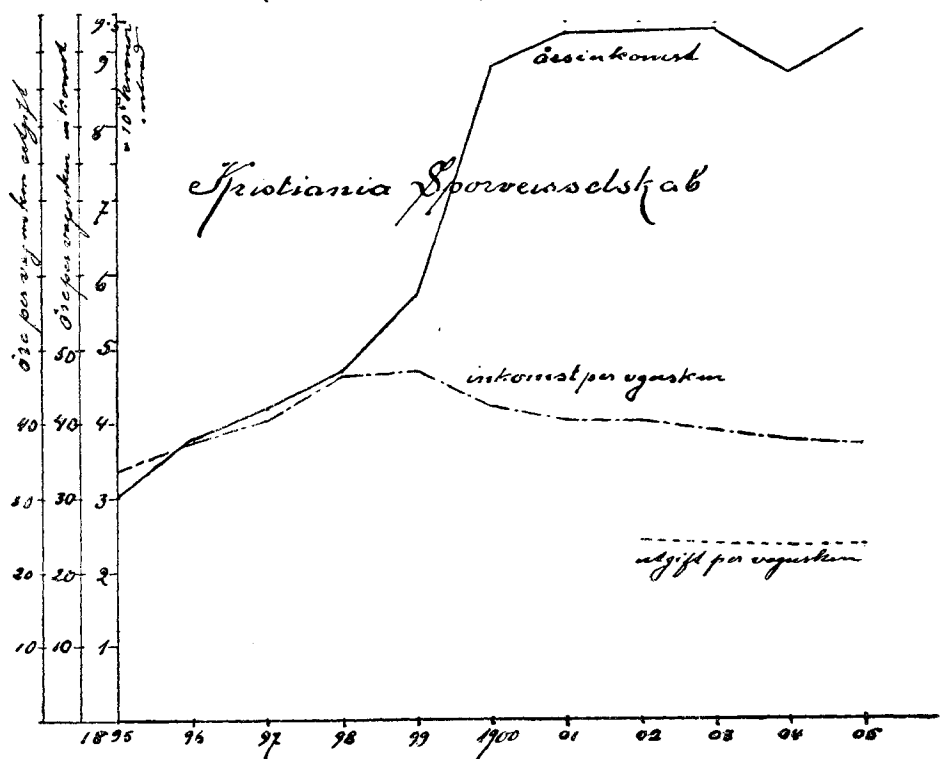
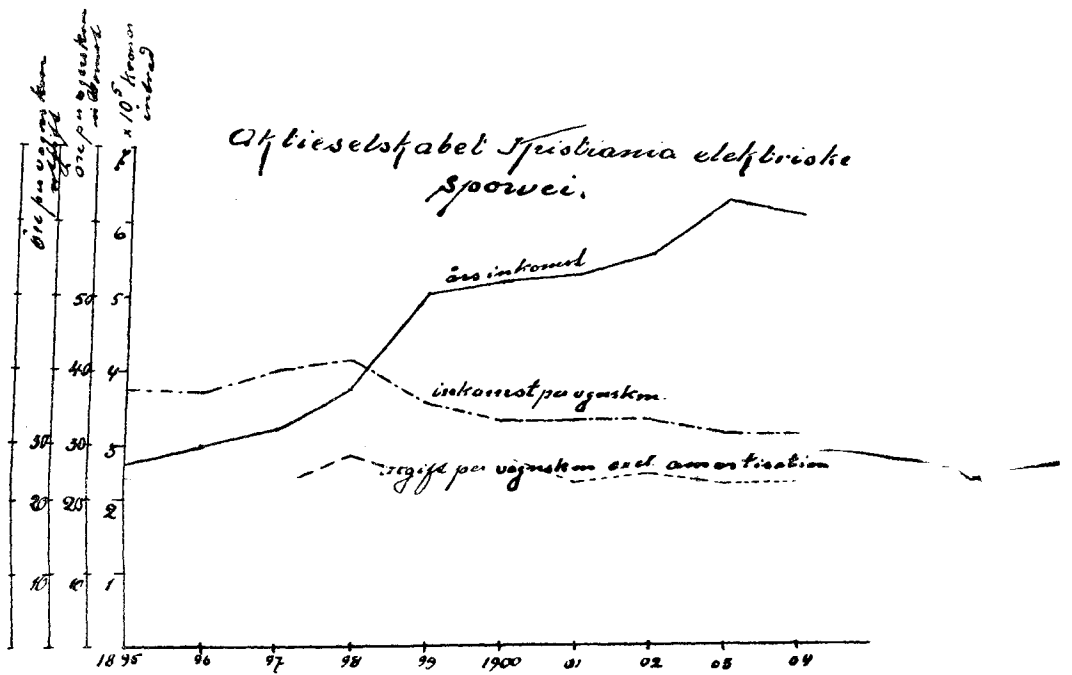
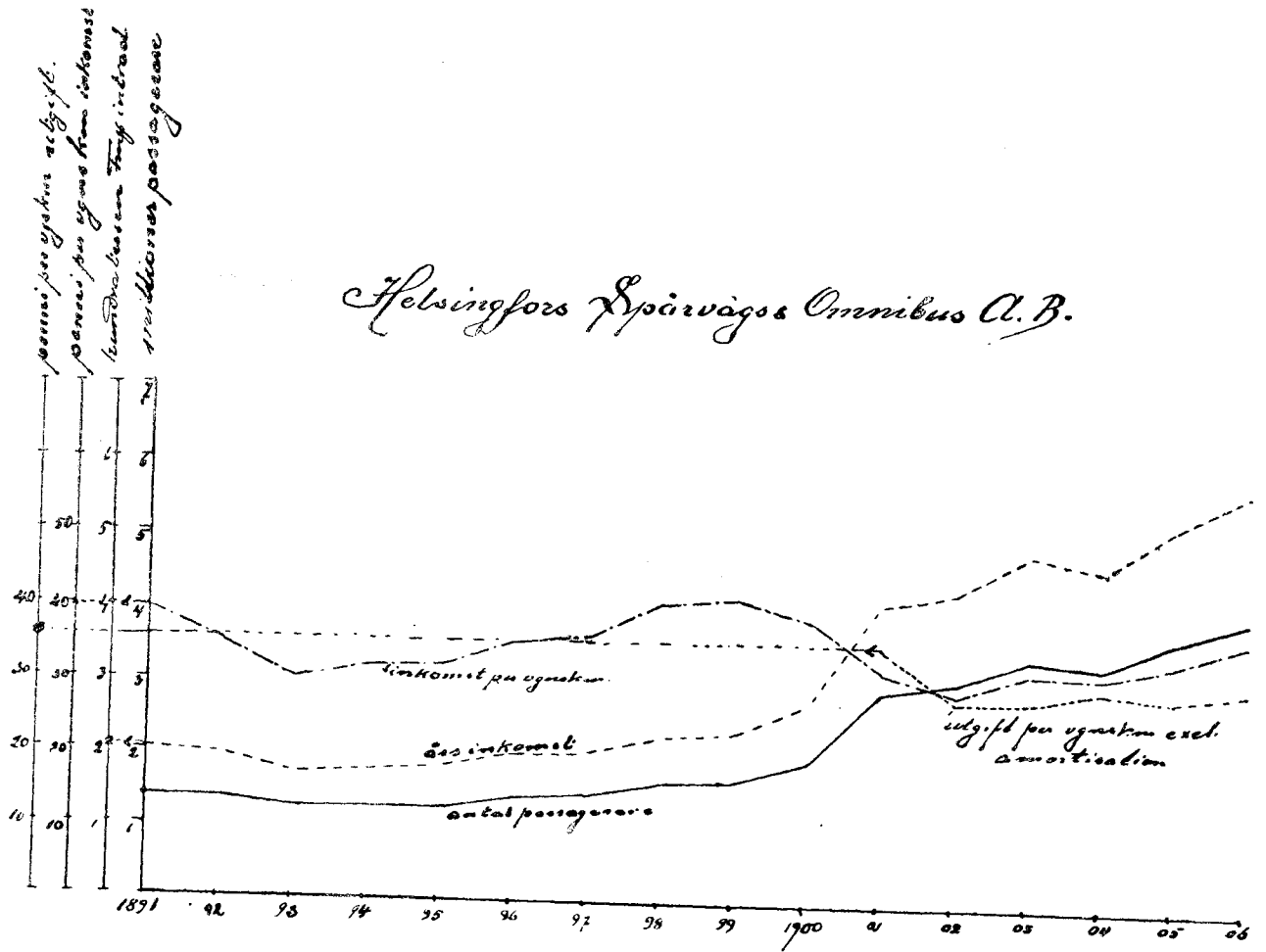
Pöytäkirjan vakuudeksi
Johan Ollikkala.

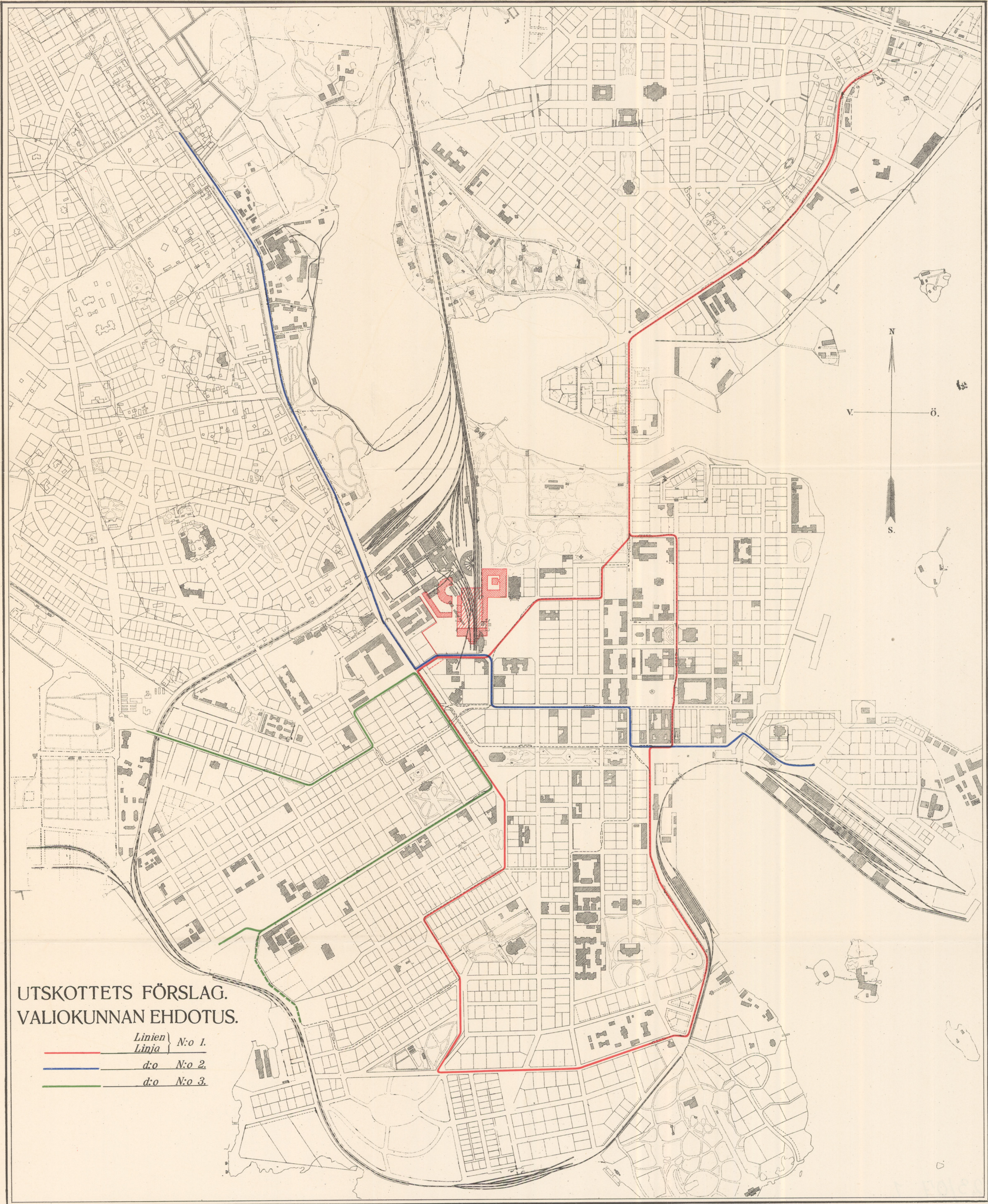
Otteen oikeaksi todistaa:

Arth. Tulonen.
(Esimies.)

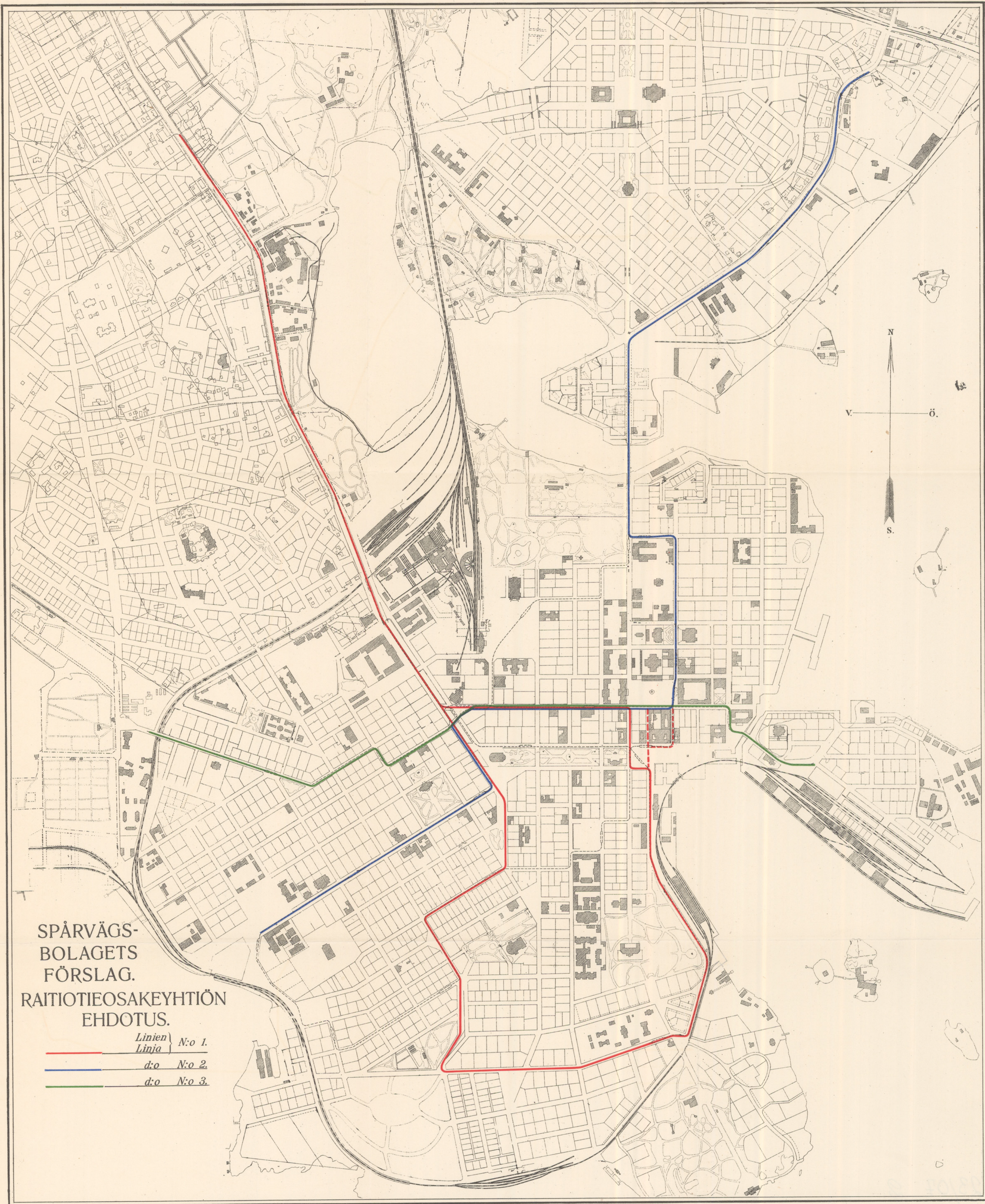
Helsingissä. Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1907.

UTSKOTTETS FÖRSLAG.
VALIOKUNNAN EHDOTUS.

- Linien } N:o 1.
Linja
- d:o } N:o 2.
- d:o } N:o 3.

SPÄRVÄGS-
BOLAGETS
FÖRSLAG.
RAITIOTIEOSAKEYHTIÖN
EHDOTUS.

- Linien* } N:o 1.
- Linja* } N:o 2.
- d:o* } N:o 3.

Komiteamietintö N:o 2 kunnallisen sähkölaitoksen rakentamista koskevassa kysymyksessä.

Kun Valtuusmiehet kokouksessaan joulukuun 18 p. 1906 käsittelivät komitean aikaisempaa mietintöä kunnallisen sähkölaitoksen perustamista koskevassa kysymyksessä (katso Valtuusm. pain. asiak. N:o 44 v. 1906), jossa mietinnössä ehdotettiin kysymyksessä oleva sähkölaitos rakennettavaksi pääasiassa yhdenmukaisesti Insinööri E. Wikanderin tekemän suunnitelman N:o 6 mukaan, jossa tarkoitettiin 2×120 voltista tasavirtaa suoraan synnyttävän ja jaettavan kahdesta keskusasemasta, päättivät Valtuusmiehet, katsoen siihen, että Valtuuston istunnossa oli lausuttu sekin mielipide, ettei mainittu suunnitelma, varsinkin tulevaisuudessa tapahtuviin laajennuksiin nähden, olisi kaupungille yhtä edullinen kuin hra Wikanderin suunnitelma N:o 5, jonka mukaan sähkölaitos rakennettaisi kiertovirtaa varten, lykätä asian komitean uudelleen käsiteltäväksi, selvyuden saamiseksi siitä voisiko vesivoimaa edullisesti sähkölaitosta varten käyttää sekä myös tarkkojen yksityiskohtaisten ja verrannollisten kustannus- ja kannattavuuslaskujen laatimista varten kumpaakin mainittua suunnitelmaa varten edellytettynä laitoksen suurempi, viidenkertainen laajennus.

Kun sekä asian käsittelystä Valtuustossa, että Valtuuston yllämainitusta päätöksestä, jolla asia palautettiin komiteaan näyttää käyvän selville, että Valtuusto on epätietoinen siitä kummalle kysyksessä olevista virtajärjestelmistä olisi annettava etusija sähkölaitosta rakennettaissa, ei komitea ole pitänyt oikeana rajoittaa tehtävänsä yllämainittujen Valtuustolle esitettyjen kohtien selvittämiseen, vaan sen lisäksi päättänyt hankkia lisälausuntoja itse järjestelmää koskevassa kysymyksessä tunnetuilta ulkomaisilta ammattimiehiltä, jotta lopullisen ratkaisun tapahtuessa eri ehdotuksien välillä päätös tehtäisi huomioon ottamalla kaikki eri järjestelmien teknilliset ja taloudelliset edut ja varjopuolet. Komiteanjäsen ins. Wuolle sai komitealta toimekseen tehdä tarkoitusta varten matkan ulkomaille ja on ins. Wuolle jättänyt matkan tuloksista kertomuksen, joka liitteenä 2 seuraa tätä mietintöä.

Mitä nyt Valtuuston vaatimaan lisäselvitykseen tulee, saa komitea, myöhemmin palatakseen kysymykseen vesivoiman käyttämisestä sähkölaitoksen tarpeeksi, aluksi esiintuoda seuraavaa kustannuslaskujen johdosta sähkölaitoksen monenkertaista laajennusta varten. Komitea ei puolestaan voi antaa mitään ratkaisevaa käytännöllistä merkitystä senlaatuksille laskelmille, syystä että aika, jolloin tarkoitettut laajennukset voivat tulla kysymykseen on aivan epämääräinen ja voi olla varsin etäinen ja puuttuu luotettavia perusteita, joiden nojalla laskujen tulokseen vaikuttavat hintaynnä muuta suhteet voitaisi määrätä. Mutta tyydyttääkseen tässäkin suhteessa niin

paljo kuin mahdollista Valtuuston toivomuksia, pyytää komitea viitata Ins. H. Kolsterin „Teknikern“ lehdessä julkaistuihin ins. Wikanderin ehdotuksia 5 ja 6 koskeviin vertaileviin laskuihin, jotka liitteenä 3 seuraavat mietintöä. Komitean mielestä ins. Kolsterin mainitut vertailevat laskut täysin vastaavat Valtuuston lausumaa toivomusta ja antavan niin todennäköisen kuvan tulevaisuuden laajennuskustannuksista kummankin ehdotuksen mukaan kuin ylimalkaan on mahdollista antaa — kymmenen vuotta etukäteen.

Kun komitean mielestä on mahdotonta saada aikaan varmaa taloudellista vertailua komitean tasavirtasuunnitelman ehd. 6 mukaan ja puhtaan kiertovirtasuunnitelman ehd. 5 välillä, mutta Valtuusto kysymystä viimeksi harkitessaan todennäköisesti on pitänyt tätä selvityksen puolta tärkeimpänä järjestelmäkysymyksen ratkaisua varten, on komitea, ollen yhä sitä mieltä että tasavirta olisi valittava varsinaista kaupunkia varten, katsonut olevan syytä lähemmin muodostella ins. Wikanderin toisen tasavirtasuunnitelman ehd. 4, jossa kierto- ja tasavirtajärjestelmät ovat niin yhteen sovitetut, että Söörnäisissä olevasta voimaasemasta johdettu kiertovirta kaupungissa olevassa ala-asemassa muutettaisi tasavirraksi keskikaupunkia varten, verrannolliseksi ehdotuksen 5 kanssa. Tätä tarkoitusta varten on komitean asiantuntija ins. Wikander laatinut verrannollisen taulun ehdotuksien 4 ja 5 rakennus- ja kannattavaisuuslaskuista, laajentamalla näiden ehdotusten johtoverkot yhtäsuureksi ja samanarvoiseksi komitean aikaisemman ehdot. 6 kanssa. Nämä verrannolliset taulut seuraavat liitteenä 1 mietintöä. Syynä siihen, että ehdotuksia 4 ja 5 suuremmalla varmuudella myöskin tulevaisuuden laajennuskustannuksiin nähden voidaan toisiinsa verrata on se, että tässä tapauksessa on oikeastaan verrattava rakennuskustannuksia nyt alussa, jota vastoin laajennukset molempien ehdotusten mukaan tulevat aivan yhtä kalliiksi, sillä laajennukset muihin kaupunginosiin edellytetään kummassakin tapauksessa tapahtuvan saman järjestelmän mukaan. Ehd. 4 edellytetään nimittäin, että ainoastaan varsinainen kaupunki, jota varten kokonaisuudessaan ehdotuksessa on laskettu johtoverkko, saa tasavirtaa keskikaupungilla sijaitsevasta alaasemasta, mutta että muut kaupunginosat saavat kiertovirtaa suoraan Söörnäisissä sijaitsevasta voimaasemasta.

Tasavirta ehdotusten vertailu toisiinsa.

Molempia kysymyksessä olevia tasavirtaehdotuksia toisiinsa verratessa voidaan m. m. seuraavat kohdat ottaa huomioon:

Rakennuskustannukset ovat kummallekin vaihtoehdotukselle aluksi melkein samat, kuten liite 1 osoittaa. Tässä on vaan huomattava, että ehd. 4 on akkumulaattoripatteri noin 56 % suurempi kuin ehdotuksessa 6.

Kannattavuus on, kuten komitean aikaisemmassa mietinnössä (katso Valt. asiakirj. 44 v. 1906, sivu 7) huomautettiin, aluksi tuntuvasti parempi ehd. 6 mukaan ja tämä oli yksi pääsyitä, miksi komitea viimekerralla suoraan suositti tämän ehdotuksen hyväksymistä. Luonnollisesti tasaantuu tämä suhde myöhemmin, kun sekä johtoverkko että koneisto voidaan paremmin käyttää hyödyksi.

Ehdotuksella 4 on sitävastoin muita kylläkin tärkeitä etuja ehd. 6 rinnalla.

Ennen kaikkea vastaa tämä ehdotus sitä järjestelmää, joka tunnustetaan teknillisesti paraaksi ja varmakäyntisimmäksi ja on otettu käytäntöön useimmissa ulkomaissa suurissa kaupungeissa.

Jos on otettava lukuun se huomautus, että työväen asumat etukaupungit, huolimatta siitä alhaisesta virrankäytöstä, mikä niissä toistaiseksi voidaan olettaa, alun pitäin ovat varustettavat sähkövoimalla kaupungin omasta sähkölaitoksesta, tarjoo ehd. 4 tässä suhteessa samat edut kuin kiertovirtaehdotus. Toinen tärkeä seikka on se, että ehd. 4 mukaan on käytettävissä korkeajännityksistä kiertovirtaa kaupungin keskeisessä alaaemassa, joten mahdollisia suurempia moottoreja ei tarvitse yhdistää valaistusverkkoon, joka olisi muutamissa tapauksissa epäedullista, vaan voidaan niitä varten vetää erityinen korkeajännitysjohto. Olisi varsin mahdollista, että olot Helsingissä kehittyisivät samaan suuntaan kuin esim. Zürichissä, niin että täten vähitellen kasvaisi erityinen voimaverkko, josta annettaisi sopivan jännityksistä kiertovirtaa ja että sittemmin ainoastaan pienempiä moottoreja yhdistettäisi valajohtoverkkoon, suureksi eduksi viimeainitulle ja valaistukselle yleensä. Voi kentiesi olla paikallaan tämän yhteydessä mainita, että Zürichin sähkölaitoksen johtaja pitkän kokemuksensa nojalla piti tällaista sovitusta aikaa myöten ehdottaman välttämättömänä täysin tasaisen valon aikaansaamiseksi, joka edullisesti voi kilpailla muitten valolähteitten kanssa ja tyydyttää vuosi vuodelta kasvavat vaatimukset valaistuksen laatuun nähden. Ja olisihan kaiketi toivottavaa, että Helsingin tärkeimmässä osassa korkeimmatkin tässä suhteessa tehdyt vaatimukset voitaisi tulevaisuudessakin täyttää.

Luonnollisesti voitaisi se, mitä tässä viimeksi on lausuttu ehd. 4 myöskin aikaansaada ehdotetun ehd. 6 mukaan, mutta sovitukset tulisivat tässä tapauksessa monimutkaisemmiksi ja kentiesi jonkun verran kalliimmaksikin.

Vertailu ehdotusten 4 ja 5 välillä on mahdollisimman yksinkertainen. Alussa *Vertailu ehd. 4 ja 5 välillä.* ovat rakennuskustannukset liitteen 1 mukaan Sm. 445,000 -- halvemmat kiertovirtasuunnitelmalle. Tästä seuraa, että kannattavaisuus on aluksi tuntuvasti edullisempi kiertovirtasuunnitelmalle, huolimatta suuremmasta polttoainekulusta. Kun kaikki myöhemmät laajennukset muihin kaupunginosiin kummassakin tapauksessa edellytetään tapahtuvan saman järjestelmän mukaan ja samasta voimaasemasta, vähenee prosentuaalinen ero rakennuskustannuksissa vuosi vuodelta ja tasavirtasuunnitelman kannattavaisuus tulee pian ainakin yhtä hyväksi, ettei paremmaksi kuin puhtaan kiertovirtasuunnitelman. Tuskin tarvinnee mainita, että myöhemmät laajennukset varsinaisessa kaupungissa, suoritettakoon ne sitten kierto- tai tasavirtajärjestelmän mukaan, tulevat käytännöllisesti katsoen jotenkin yhtä kalliiksi. Sitäpaitsi on varsin luultavaa siinäkin tapauksessa, että laitos rakennetaan puhtaan kiertovirtajärjestelmän mukaan, että tulevaisuudessa, kun vesivoima luultavasti tulee käytäntöön, on pakko hankkia varakoneistoksi ison akkumulaattoripatterin muuttajakoneistoineen voimaaseman höyrykoneiden avuksi, kuten nyt juuri tapahtuu Zürichissä. Tällainen tulevaisuus, jota ei ensinkään voi pitää mahdottomana, tulisi silloin täysin tasoittamaan aluksi eri suuret rakennuspääomat.

*Käyttö-
varmuus.*

Mitä itse käyttöön kummassakin tapauksessa tulee, ei sitä varmuutta, jonka akkumulaattoripatteri tarjoo koko laitoksen häiriöttömälle käynnille, voi kyllin suureksi arvata. Patteri on joka hetki varana ei ainoastaan laitoksen tasavirtapuolelle vaan myöskin niille kaupunginosille, joissa kiertovirtaa jaetaan varmentaa se käynnin, jos muuttaajakoneisto sopivasti valitaan ja tätä varten varustetaan. Tässä suhteessa viitataan m. m. Baurat Uppenbornin lausuntoon liitteessä 2 ja yllämainituihin paterin ja muuttajakoneistosovituksiin varaksi Zürichin vaihtovirtalaitokselle. Se seikka, että muutamat asiantuntijat kuten esim. Baurat von Miller pitävät ensiluokkaisen kiertovirtalaitoksen käyttövarmuutta yhtäsuurena kuin akkumulattorilla varustetun tasavirtalaitoksen, on siten selitettävissä, että he yleensä pitävät kiertovirtalaitoksen käyttövarmuutta tarpeeksi suurena, eivätkä katso sen lisävarmuuden, jonka akkumulaattori antaa, useimmissa tapauksissa vastaavan niistä aiheutuvia lisäkuluja. Tämä selittää helposti miksi tämä seikka voi aiheuttaa niin toisistaan poikkeavia lausuntoja etevien asiaintuntijain puolelta. Yleensä arvosteltuna tulee kysymyksestä makuasia ja erityistapauksissa saavat kustannukset y. m. seikat eri asiantuntijat antamaan etusijan milloin toiselle, milloin toiselle. Ehdottoman varmaa ja sitovaa käsitystä tapaa harvoin tässä suhteessa etevimmilläkään ammattimiehillä. Niin paljo on vaan varmaa, että kaikki ne ammattimiehet, jotka ovat suoraan vastuunalaisia suuren laitoksen säännöllisestä käynnistä, yleensä asettavat mahdollisimman suuren käyttövarmuuden etusijalle kustannuskysymykseen nähden ja varsinkin on näin laita kaikkialla, missä kunnallisia laitoksia rakennetaan ja käytetään.

*Alaase-
mantin paikka.*

Komitea on ajatellut ehdotuksessa 4 edellytyn alaase-
mantin paikka. mantin keskelle kaupunkia vähentääkseen kaapelikustannukset mahdollisimman vähään ja ehdottaa tarkoitusta varten käytettäväksi kaupungin omistaman osan tonttia N:o 1 Pikku Roopertinkadun varrella tai, jos tätä tonttia syystä tai toisesta ei voida tarkoitukseen luovuttaa, jonkun sopivan tontin Erottajan läheisyydessä ostettavaksi.

*Voimaase-
ma sijoittaminen.*

Siinä tapauksessa että kaupungin uusi kaasutehdas tulee rakennettavaksi Sörnäisiin, voitaneen sopiva osa kaasutehdasta varten varatusta alueesta käyttää sähkölaitoksen tontiksi ehdotusten 4 ja 5 mukaan. Valaistuslaitoksen johtokunnan antaman tiedon mukaan on tätä varten tarpeeksi tilaa. Olisi omiaan suuressa määrin halventamaan erinäisiä sovituksia, jos nämä molemmat laitokset asetettaisiin niin, että niillä olisi yhteinen hiilivarasto ja hiilenpurkauslaitos j. n. e. Sähkölaitos tulisi sitäpaitsi suureksi osaksi käyttämään kaasulaitoksen koksia polttoaineena. —

*Kysymys
vesivoiman
käyttämistä.*

Palauttaissaan asiaan uudelleen komiteaan, halusivat Valtuusmiehet saada selvityksen siitä, tuleeko olemaan taloudellisesti edullista käyttää vesivoimaa sähkölaitoksen tarpeeksi. Tätä selvitystä näytettiin halutun ehd. 6 arvon määräämistä varten, koska tämän eduksi oli m. m. mainittu sen sopivaisuus tulevaisuudessa mahdollisesti kysymykseen tulevaan vesivoiman siirtoon nähden. Komitea ei kuitenkaan ole tilaisuudessa esittää mitään selontekoa kysymyksen tästä osasta, kun ne keskustelut vesivoiman hankkimisesta kaupungille, joita komitealla on ollut, toistaiseksi eivät ole johtaneet mihinkään varmaan tulokseen. Siitä huolimatta on komitea yhä

edelleenkin varmasti vakuutettu siitä, että vesivoimansiirron aikaansaaminen tulevaisuudessa on sekä mahdollinen, että suotava. — Mutta selvityksen puutteen vesivoimakysymyksessä ei pidä vähintäkään vaikuttaa sähkökysymyksen käsittelyyn, sillä ainakin ehd. 4 ja 5 ovat kokonaan riippumattomia mahdollisesta voimansiirrosta, vaikka luonnollisesti kummassakin tapauksessa vesivoimaa voidaan edullisesti käyttää.

Lisäselvitykseksi vaikeasti ratkaistavaan järjestelmäkysymykseen seuraa *Tilastoa Saksan sähkölaitoksista.* mietintöä liite 4, sisältävä otteen viimeksi ilmestyneestä saksalaisesta sähkölaitostilastosta kaupungeissa, joiden väkiluku on 100,000 tai sen yli.

Sen ehdotuksen mukaan jonka komitea puolestaan mieluummin näkisi pantavan perustukseksi tulevaa kunnallista sähkölaitosta rakennettaessa, tulisi kuten ylläolevasta selviää, kahdenlaista virtaa tasa- ja kiertovirtaa annettavasi eri kaupunginosiin. Tätä sovitusta on muutamilla tahoilla pidetty vääryytenä niitä kohtaan, jotka muka saavat tyytyä „huonompaan“. Mutta tältäkin kannalta asiaa katsoessa on järjestelmäkysymyksessä annetun selvityksen nojalla päivänselvää, ettei voi olla puhettakaan mistään vääryydestä. Tasavirran erikoiset edut esim. karivaloon ja pieniin helposti säädettäviin moottoreihin nähden, tulevat pääasiallisesti kysymykseen varsinaisessa kaupungissa. Hehkuvaloa varten ovat molemmat virtalajit samanarvoiset ja tasaisella nopeudella käypiä moottoreita varten on kiertovirta edullisempi.

Muutamia yleisiä näkökohtia.

Yhtä vähän oikeutettu on väite, että yhtenäinen virranhinta eri virtalajeille vaikuttaisi sen, että varakkaampi osa kapunkilaisista varsinaisessa kaupungissa täten saisi „kalliimman“ tasavirran samalla hinnalla kuin esim. työväki „halvemman“ kiertovirtansa. Sillä virran hankintakustannus, joka ei riipu ainoastaan rakennuskustannuksista kw. kohden vaan ainakin yhtä suuressa määrin kulutettujen kilowattituntien lukumäärästä, tulee todellisuudessa halvemmaksi varsinaisessa kaupungissa, jossa laitos tulee paremmin käytettyä ja ominaiskulutus asetettua kilovattia kohden tulee verrattoman paljo suuremmaksi, kuin työväen asumissa kaupunginosissa pienine ja harvoine virrankäyttöineen, huolimatta siellä käytetystä halvemmasta järjestelmästä.

Yleisenä loppulauseena asiassa esittämänsä selostukseen katsoo komitea voivansa lausua, *että jos kunnallista sähkölaitosta rakennettaissa ensi sijassa kiinnitetään huomiota kustannuspuoleen, on vaihtovirtajärjestelmälle annettava etusija, mutta jos käyttövarmuutta pidetään asiassa ratkaisevana on otettava käyntäntöön mainitun järjestelmän yhdistys tasavirtajärjestelmän kanssa niissä kaupungin osissa, joissa voidaan edellyttää suurin kuormitus.* —

Helsingissä, toukokuulla 1907.

Alfred Normén.

K. Axel Ahlfors.
August Ramsay.
Karl Strömberg,
Bernh. Wuolle.

Edvin Bergroth.
Hj. Schildt.
Edvin Willgrén.

Helsingin kaupungin sähkölaitos.

Vertailu rakennuskustannusten välillä ehd. 4, 5 ja 6 varten.

	Ehd. 4	Ehd. 5	Ehd. 6
I. Päävoimaaseman rakennukset . . .	240,000	265,000	290,000
II. Höyrykattilat ja turpiinit tai Dieselmoottorit	510,000	567,000	510,000
III. Dynamokoneet ja mittakoneisto, yhdistysjohdot ja magnetiseeraus-patteri	135,000	178,000	254,000
III a. Jäähdytysvedenjohto merestä . . .	25,000	25,000	—
IV. Pääjohdot alasaamalle tai korkeajännityssyöttöjohdot	142,000	160,000	—
V. Alasema pattereineen	610,000	—	136,000
VI. Johtoverkko transformaattoreineen .	1,131,000	1,182,000	1,500,000
VII. Kaapeliojat	300,000	275,000	325,000
VIII. Mittarit ja talojohdot	110,000	110,000	110,000
IX. Sekalaisia menoja	32,000	68,000	35,000
Yhteensä	3,275,000	2,830,000	3,200,000

Ehdotuksen 4 mukaan johdetaan Sörnäisissä sijoitsevasta pääasemasta korkeajännitysvirta Erottajan läheisyydessä olevaan alasaamaan. Täältä johdetaan tilaajille 2×120 voltin jännityksistä tasavirtaa. Myöhemmin rakennetaan vaihtovirtaverkko etukaupunkeja varten.

Ehdotuksen 5 mukaan johdetaan samasta Sörnäisissä olevasta pääasemasta korkeajännitysvirta kaupungissa oleviin transformaattoriasemiin. Näistä johdetaan tilaajille 4-johtojärjestelmän mukaan 120 voltista kiertovirtaa.

Ehdotus 6 käsittää kaksi Dieselmoottoriasemaa, joista jaetaan 2×120 voltista tasavirtaa.

Göteborgissa, huhtikuun 15 p. 1907.

E. Wikander.

Valtuuston komitealle tulevaa kunnallista Sähkölaitosta varten.

Allekirjottanut, jolle komitea antoi toimeksi neuvotella sekä komitean aikaisemman asiantuntijan Hra insinööri Wikanderin, että muutamien tunnettujen saksalaisten ammattimiesten kanssa Helsingin tulevan kunnallisen sähkölaitoksen riidanalaisen systeemikysymyksen johdosta, jotta aikaansaataisiin sellainen selvitys, joka tekisi Valtuusmiehille mahdolliseksi lopullisesti ratkaista kysymyksen tämän puolen, teki tässä tarkoituksessa matkan ulkomaille tammikuun 27 ja helmik. 17 p. välillä.

Matkani tuloksista saan komitealle antaa seuraavan selonteon:

Göteborgissa asuva ins. Wikander, jonka luona allekirjoittanut ensin kävi, hyväksyi täydellisesti komitean toimenpiteen hankkia muutamien tunnustettujen saksalaisten ammattimiesten lausunto asiassa, pitäen myöskin niitä henkilöitä, joiden puoleen komitea oli päättänyt kääntyä, tähän sopivina sekä kehoitti vielä käymään Zürichissä sikkäläisen kunnallisen sähkölaitoksen johtajan Heinrich Wagnerin puheilla, koska Zürichin oloja monessa suhteessa voitiin verrata Helsingin oloihin. — Insinööri Wikanderin oma lopullinen lausunto systeemikysymyksessä on seuraava:

Ins. Wikanderin lausunto.

«1. Ei ole ensinkään epäilemistä etteikö Helsingin laajuistakin kaupunkia voida yleensä tyydyttävällä tavalla varustaa sähköllä puhdasta vaihtovirtajärjestelmää käyttämällä. Mutta toisaalta olen sitä mieltä, että yhtä epäilemättä ei milloinkaan vaihtovirtajärjestelmää käytettäissä voida yhtä varmasti välttää häiriöitä kuin tasavirtajärjestelmää käytettäissä. Näin on asian laita silloinkin, jos voimaasemalle asetetaan akkumulaattoripatteri ja muuttajakoneisto, jotta akkumulaattorien avulla saataisi suurempi varmuus häiriöitä vastaan. Sellaisen kaupungin kuin Helsingin keskiosia varten pitää olla mahdollisimman suuri varmuus häiriöitä vastaan sähkövirranjaossa. Tämän seikan merkitys käy varmaankin tulevaisuudessa vielä suuremmaksi kuin nyt, koska on luultavaa, että 10 à 20 vuoden perästä tuskin mitään muuta valaistuskeinoja tullaan käyttämään kuin sähköä.

Jos komitean mielestä myöhemmät laajennukset kumminkin tasavirtaa käyttämällä tulisivat liian kalliiksi, ei minun mielestäni pidä tästä tehdä sitä johtopäätöstä, ettei tasavirtaa ensinkään ole käytettävä, vaan sen sijaan rajoittaa se alue, jonka piirissä tasavirtaa käytetään. Kaupungin keskus voidaan varustaa virralla yhdestä ainoasta voima- tai alaaemasta Arkaadia-alueella. Jos tähän laitokseen asetettuja muuttajakoneita samalla käytetään antamaan virtaa vaihtovirtaverkkoon pääaseman koneistossa sattuvien häiriöitten aikana, eivät kustannukset tule sanottavasti suuremmiksi kuin jos nämä muuttojakoneistot ja patterit asetetaan varaksi voimaasemalle. Joka tapauksessa

tulee hinnanero olemaan turhan pieni verrattuna siihen etuun, että kaupungin keskustaa varten on saatu paras mahdollinen virtajärjestelmä.

2. Lausunto, ettei kierto- ja tasavirran välillä olisi mitään eroa hengenvaaraan nähden, on aivan väärä. Tilasto kuolemantapauksista puhuu tässä suhteessa selvää kieltä. Samalla aikaa kuin ei tunneta yhtään sellaista tapausta, jolloin kuolema olisi ollut seurauksen 110 voltin tasavirtajohtoon koskemisesta, on sen pahempi useita kuolemantapauksia sattunut samanjännityksiseen vaihtovirtajohtoon koskemisesta. Niinpä ei esimerkiksi sallittane että talojohtoja ja muita sellaisia töitä tehdään kaapelien kuletaessa virtaa, jollainen määräys suuressa määrin vaikeuttaa laitoksen hoitoa.

3. Jos tasavirtaa annetaan ainoastaan niissä osissa Helsingin kaupunkia, joita varten johtoverkko on suunniteltu niissä ehdotuksissa, mitkä minulla on ollut kunnia tehdä ja vaihtovirtaa käytetään muita osia varten, alenee nyt alussa suurelta tuntuva suhteellinen eroavaisuus tasa- ja vaihtovirtalaitosten rakennuskustannuksissa yhä enemmän kuin suuremmaksi verkko kasvaa. Verkon kasvaessa nelinkertaiseksi on ero siis joihinkin neljäs osa. Sitävastoin ei kaupungin liike- ja poliittinen keskus tule pitkään aikoihin siirtymään ja on siis se etu olemassa, että tärkeimmässä kaupunginosassa on tasavirtajärjestelmä.

Suurimmalla kunnioituksella

E. Wikander.

Göteborgista matkusti allekirjoittanut Müncheniin, siellä neuvotellakseen hrojen Baurat Oskar von Miller'in ja Stadtbourat Uppenbornin kanssa, jotka molemmat kuuluvat Saksan vanhimpiin ja tunnetuimpiin sähkötekniikoihin. Baurat O. von Millerillä on jo parinkymmenen vuoden ajan ollut suuri sähköteknillinen insinööritoimisto pääasiallisesti sähkölaitosten rakentamista varten. Tämän toimensa nojalla on Baurat v. Millerillä mahdollisimman monipuolinen ja suuri käytännöllinen kokemus sähkölaitosten rakentamisessa ja hoidossa eri järjestelmien mukaan. — Baurat Uppenborn on Münchenin kaupungin sähkölaitoksen johtaja.

Baurat Oskar v. Miller antoi lopuksi, useiden pitkien neuvottelujen ja eri ehdotuksia koskevien vertailevien laskujen perustuksella, joihin neuvotteluihin v. Millerin toimiston yli-insinööri K. Wertenson otti osaa, pitkän kirjallisen lausunnon kysymyksen eri kohdista. Lausunto kuuluu seuraavasti: *Baurat O. von Millerin lausunto.*

Herra Insinööri B. Wuolle, Helsingistä
t. n. Münchenissä.

Koskeva Helsingin kunnallista sähkölaitosta.

Vastaukseksi niihin kysymyksiin, jotka Te Helsingin tulevaa kunnallista sähkölaitosta valmistavan komitean puolesta olette minulle tehneet, saan suullisten neuvottelujemme perustuksella lausua seuraavaa:

Tutkittuani minulle näyttämianne suunnitelmia ja Teidän tiedonantojanne Helsingissä odotettavissa olevasta virrantarpeesta, olen, niiden kokemusten nojalla, joita olen koonnut lukuisissa rakentamissani tasa- ja vaihtovirtasähkölaitoksissa, sekä niiden yleislaskujen perustuksella, jotka antamienne tietojen ja numeroiden johdolla olen tehnyt, tullut siihen vakaumukseen, *että tasavirtalaitos Helsinkiä varten maksaa sekä rakennus- että käyttökustannuksissa noin 15—20 % enemmän kuin kiertovirtalaitos.*

Tämä suhde tulee olemaan vielä epäedullisempi niin kauvan kuin kunnallista laitosta ei vielä käytetä tarpeeksi s. o. kun virrankäyttö ei nouse oletettuun 1,000,000 kw-tuntiin, vaan puoleen siitä tai vielä vähempään.

Taloudellisessa suhteessa on siis kiertovirtajärjestelmä joka tapauksessa tuntuvasti edullisempi Helsingin kaupungille kuin tasavirtajärjestelmä ja täytyy olla olemassa tuntuvia teknillisiä syitä kiertovirtaa vastaan jos tästä huolimatta rakennetaan tasavirtalaitos.

Minun kokemukseni mukaan eivät kumminkaan ne syyt, jotka Teidän antamienne tietojen mukaan ovat esitetyt kiertovirtajärjestelmää vastaan Helsingissä, pidä paikkaansa.

Minun mielestäni ei akkumulaattoreilla varustetun tasavirtalaitoksen käyttövarmuus ole suurempi kuin kiertovirtalaitoksenkaan. Tämä koskisi ainoastaan huonosti rakennettuja sähkölaitoksia vaan ei mallikelpoisia.

Tämän mielipiteeni tueksi ehdottaisin, että tahtoisitte tässä suhteessa kysyä viranomaisten mieltä sellaisissa kaupungeissa, joissa on kierto- tai vaihtovirtalaitoksia. Esimerkkinä minun rakentamistani laitoksista mainitsen seuraavat:

*Nürnberg, Oberbürgermeister, Hofrat Dr v. Schuh,
Ludwigshafen a. Rh., Bürgermeister, Hofrat Krafft,
Strassburg i E., Oberbürgermeister Exc. Geheimrat Back,
Frankfurt a. M., Oberbürgermeister Dr Adickes,
Riga, Stadthaupt Armitstead,
Schweinfurt, Bürgermeister, Hofrat Söldner,
Meran, Bürgermeister Dr Weinberger j. n. e.*

Samoin ei se käsitys ole oikea, että tasavirtalaitos sentähden tekisi mahdollisesti kysymykseen tulevan vesivoiman käytön edullisemmaksi, että iltaisin esiintyvät

virrankulutusdiagrammin huiput voidaan peittää kootulla akkumulaattorivirralla. Useimmissa tapauksissa on oleva taloudellisesti edullisempaa, että nämä ainoastaan lyhyen ajan kestävät kuormitushuiput tyydytetään öljymootoreilla tai höyrykoneilla, joita kumminkin aina tulee pitää vesivoiman varana, varsinkin jos voimansiirto on pitempi ja jotka tässä tapauksessa ovat olemassa jo alusta pitäin öljymootoreilla tai höyrykoneilla rakennetussa sähkölaitoksessa.

Oikea on se väite, että koneitten kuormitus vaihtelee enemmän kiertovirta- kuin akkumulaattorilla varustetussa tasavirtalaitoksessa, mutta luotettavassa suunnitelmassa pitää tämä seikka ottaa lukuun ja sen mukaan oikein valita eri koneiden suuruus. Koneitten epätasaisesta kuormituksesta syntyvä suurempi polttoaineiden kulutus on otettava lukuun verrattaissa tasa- ja vaihtovirtalaitosten käyttökustannuksia.

Tavallisille kaarilampuille on tasavirta edullisempi kuin vaihtovirta. Sitävastoin ovat molemmat yhtä edulliset uudenaikaisille loimukaarilampuille.

Samoin ovat uusimmat metallilankalamput kuten esim. osramlamppu, kokemuksemi mukaan tarkastettavinani olevissa sähkölaitoksissa, yhtä sopiva vaihto- kuin tasavirrallakin. Paras todistus tässä suhteessa on näiden lamppujen runsas käytäntö kiertovirtalaitoksissa, kuten esim. Schweinfurtissa, Ludvisshafenissa j. n. e. josta olette tilaisuudessa itse hankkimaan tietoja.

Väite, että matalajännityksinen 110 voltainen vaihtovirta olisi ihmiselle vaarallisempi kuin saman jännityksinen tasavirta, ei mielestäni pidä paikkaansa. Joka tapauksessa ovat matalajännityksisen vaihtovirran aikaansaanut vauriot ihmisille niin harvinaisia, ettei sellaista tapausta vielä milloinkaan ole minun monivuotisen käytännöllisen toimeni ajalla tapahtunut. Tämän kohdan voi sen vuoksi jättää kokonaan lukuunottamatta, kun on kysymyksessä suuret taloudelliset edut kaupungille.

Ne vaikeudet, jotka syntyvät siitä, että transformaattorit maanpäällisinä ottavat paljo tilaa ja maanalaisina tulevat kalliiksi, voidaan voittaa käyttämällä sitä rakennustapaa, jota minä ensiksi käytin Rigassa ja Schweinfurtissa ja jossa hoitoa tarvitsemattomat transformaattorit asetetaan maan alle ja ainoastaan johtoyhdistyskalusteet maan päälle.

Sen käsityksen nojalla, jonka keskustelujemme nojalla olen saanut Helsingin suunnitellusta sähkölaitoksesta, pitäisin sopivana, että laitos rakennettaisi kiertovirtajärjestelmän mukaan, aluksi asettamalla sinne yhden 250 hevosvoimaisen Dieselmootorin ja kaksi 750 h. v. höyryturpiinia.

Johtoverkkoa varten olisi luultavasti aluksi yksi syöttöjohto ja muutamat harvat korkeajännitysjakojohdot tarpeeksi ja matalajännitysverkon transformaattoreineen voisi rakentaa vähitellen virrantarpeen kasvaessa.

Täten vähenisivät rakennuskustannukset varsinkin alkuaikoina, jolloin kuormitus vielä on pieni. Tästä huolimatta olisi mahdollista virrantarpeen kasvaessa ulottaa verkko sekä varsinaiseen kaupunkiin, että etukaupunkeihin, tehtaisiin j. n. e.

Kiertovirtamootorit olisivat varmaankin helpoin keino korvata pikkuasemien ja

raitiotien höyrykoneet, jos näyttäytyy, että näihin tarkoituksiin käytetyt koneet ovat joko epäedullisia tai vanhettuneita.

Kehoittaen Teitä antamaan ylläolevat esitykseni Helsingin kaupungin viranomaisen tietoon, piirrän

Kunnioittaen

Osk. v. Miller.

Kuten ylläolevasta selviää, ei Baurat v. Millerin mielestä ole olemassa mitään syytä, jotka oikeuttaisivat sen lisäkästannuksen, minkä tasavirtalaitos vaatisi. Hänen kirjallinen lausuntonsa ei sisällä hänen lausuntoansa sekajärjestelmästä, s. o. tasavirta kaupungin keskustaa ja kiertovirta etukaupunkeja varten. Suullisesti hän kumminkin varoitti tällaisesta järjestelmästä, koska sellainen sovitus hänen mielestään vaan olisi syynä molemminpuoleiseen tyytymättömyyteen eri virtalajeja käyttävien kesken, sekä sitäpaitsi tekisi käytön monimutkaisemmaksi ja kalliimmaksi ilman vastaavaa hyötyä.

Yleensä ei hän tunnustanut mitään erikoisia etuja tasa- tai vaihtovirtajärjestelmällä, joita ei aina vastaisi samanarvoiset edut toisella puolella ja oli ylimalkaan sitä mieltä, että eri tapauksissa ainoastaan kustannukset, luonnollisesti sekä rakennusta että käyttöä varten, saavat määrätä järjestelmän.

Aivan päinvastaista mieltä järjestelmäkysymyksessä oli Stadtbaurat Uppenborn, jonka puheilla komitean määräyksestä myöskin kävin. Hänen vakaumuksensa mukaan on tasavirralla niin monta ja tärkeää etua vaihto- ja kiertovirran rinnalla, sekä virrankäyttäjille, että itse sähkölaitokselle, ettei muu kuin tasavirta yleensä voi tulla edes kysymykseen sellaisia laitoksia varten, joilla on suurimmaksi osaksi valaistuskuormitus. Jos rakennuskustannukset 2×120 voltin jännityksellä olisivat liian korkeat, pitäisi enemmän rakentaa 2×220 voltin jännitykselle kuin vaihtovirtaa varten. Laveampi alueista kaupunkia varten on valittava järjestelmä jonka mukaan voimaasemalla kehitetty kiertovirta alaaemilla muutetaan tasavirraksi. Hän ei toistaiseksi antanut lausuntoansa kirjallisesti, vaan viittasi keskusteltaissa sana sanalta niihin yleisiin näkökohtiin, jotka hän oli lausunut Göteborgissa järjestelmää valittaessa. Otan senvuoksi hänen Göteborgiin antamastaan lausunnosta seuraavan järjestelmän koskevan otteen. Se kuuluu seuraavasti:

*Stadtbaurat Uppenbornin lausunto vir-
tajärjestel-
mistä.* *Onko Teidän mielestänne tarkoituksenmukaisinta rakentaa suunniteltu kunnal-
linen sähkölaitos tasavirtajärjestelmän mukaan, tai oletteko sitä mieltä, että myöskin
vaihtovirta, tai kiertovirta voisi tulla kysymykseen?*

Olen sitä mieltä, että sähkölaitos olisi rakennettava tasavirtajärjestelmän mu-
kaan. *Tasavirtajärjestelmä tarjoaa suuria etuja sekä virran käyttäjille että itse säh-
kölaitokselle.*

Virran käyttäjille on siitä seuraavat edut:

Tasavirtakaarilamput ovat samalla virrankäytöllä tuntuvasti tehokkaampia kuin

vaihtovirtakaarilamput. Ne antavat enemmän valoa kuin vaihtovirtalamput ja säteilevät suurimman osan valostaan alaspäin. Seuraava esimerkki valaiskoon asiaa. Tasavirtalamputille käytetään usein 8 amp. virranvoimaa. Sellainen lamppu kuluttaa 40 volttia, siis 320 wattia ja antaa alaspäin keskimäärin 620 Hefner-kynttilän valovoiman, kuluttaa siis jokaista Hefner-kynttilää kohden 0,515 wattia. 15 amperin vaihtovirtalamppu kuluttaa 425 v. ja antaa ainoastaan 540 Hefner-kynttilää, kuluttaen siis kutakin kohden 0,786 wattia. Tämän lisäksi tarvitaan kysymyksessä olevaa vaihtovirtalamppua varten kaksi kertaa niin vahva johto kuin tasavirtalamppua varten. Lopuksi saa vaihtovirtalamppu aikaan surisevan äänen, jota vastoin tasavirtalamppu palaa aivan äänettömästi. Vaihtovirtalamppu kuluttaa myöskin enemmän hiiliä. Mitä hehkuvaloon tulee, on virran kulutus normaalikynttilää kohden kummallakin virralla sama, mutta vaihtovirta ei kelpaa tentalampuille. Moottoreja varten on tasavirta siinä suhteessa edullisempi, että tasavirtamoottorien kiertolukua helpommin voi säätää. Sitäpaitsi voi tasavirtaa suoraan käyttää akkumulaattorilatauksen, jota varten vaihto- ja kiertovirta ensin täytyy muuttaa tasavirraksi.

Itse sähkölaitokselle on tasavirralla samoin tärkeitä etuja. Mahdollisuus käyttää akkumulaattoreita tekee koneitten kuormituksen tasaisemmaksi. Vaihto- ja kiertovirtalaitoksista tapahtuu usein, varsinkin öisin, että iso kone saa käydä hyvin pienellä kuormituksella ja kuluttaa sen vuoksi suhteettoman paljon hiiliä kehitettyä kilowatti-tuntia kohden, jota vastoin tasavirtalaitoksissa, missä akkumulaattorien avulla voidaan koneille aina saada edullinen kuormitus, polttoainekulutuskin tulee paljo pienemmäksi. Sitä paitsi ovat akkumulaattori-patterit laitokselle erittäin hyvänä ja varmana varana mahdollisten konehäiriöiden tapahtuessa. Pienemmissä kierto- ja vaihtovirtalaitoksissa voi varsin helposti tapahtua, että virrananto konehäiriön vuoksi kokonaan loppuu joksikin aikaa ja suuremmissakin laitoksissa on usein tapahtunut, että suuren koneen vikaantuessa toiset äkkiä tulevat tuntuvasti ylikuormitetuksi ja «jäävät tahdista», saaden aikaan virranannon katkeamisen lyhemmäksi tai pitemmäksi aikaa, suureksi vahingoksi virrankäyttäjille sekä myöskin itse laitokselle. Akkumulaattoreille varustetussa tasavirtalaitoksessa ei tällaista voi tapahtua, sillä vikaantumatta jääneet tasavirtakoneet kestävät jotenkin suuren ylikuormituksen ja akkumulaattorit antavat samassa silmänräpäyksessä kun kone vikaantuu tarvittavan määrän enemmän virtaa ja ovat apua kunnes varakone on saatu käyntiin tai vikaantunut kone korjattu.

Münchenissä tapahtui v. 1899:n tulvan aikana, että yksi osa akkumulaattori-pattereista oli 1 metrin veden alla ja voitiin kumminkin pitää käynnissä useita päiviä. Akkumulaattorit lisäävät näin ollen käyttövarmuutta niin suuressa määrin, ettei niiden arvoa saa liian vähäksi arvata.

Akkumulaattoreista on vielä se etu, että niiden avulla jännitys kolmijohtosysteemeissä mukavasti voidaan jakaa, sekä että eri syöttöjohdoille voidaan akkumulaattorien avulla antaa tarvittaessa eri jännitys niiden pituuden mukaan. Tämä on erittäin tärkeä etu, koska sen avulla kaapelikustannukset voidaan alentaa. Saksan vanhin tasavirtalaitos, nimittäin Berlinin sähkölaitos, on sentähden, sitten kun Münchenin v. 1897 raken-

nettu sähkölaitos ensi kerran otti käytäntöön hyvin suuret akkumulaattori-ala-asetat, noin 6 vuotta sitten alkanut rakentaa hyvin suuria akkumulaattori-ala-asetmia.

Siinä asiantuntijain neuvottelussa, jonka Frankfurt am Main v. 1889 kutsui kokoon ratkaisemaan kysymystä, oliko mainitulle kaupungille edullisempaa käyttää vaihtotai tasavirtaa, huomautti allekirjottanut niistä suurista eduista, joita akkumulaattori-ala-asetat tarjoavat, mutta kehoitti samalla keskittämään varsinaiseen voima-asemaan virran kehittämisen ja käyttämään ala-asetmia korkeajännityksillä vaihtovirta-moottoreilla. Kiertovirta-moottorit valmistuivat vasta hiukan myöhemmin. Tätä järjestelmää käytettiin ensi kerran Budapestissa v. 1894. Kuten mainittu, rakennettiin Münchenin sähkölaitos täten v. 1897 ja sittemmin Berlinin sähkölaitokset. Viimemainittujen kehitys on ollut seuraava:

1. Kaksijohtoinen tasavirta 110 voltin jännityksellä.
2. Kolmannen (ulko-) johdon lisäys, joten jännitys kohosi 2×110 volttiin.
3. Akkumulaattorien käyttö voima-asetmilla.
4. Suurten keskitettyjen voima-asetmien rakentaminen, jotka kehittävät 5,000 voltista kiertovirtaa ja syöttävät ala-asetmia.

Se järjestelmä, joka viimeisessä kohdassa on esitetty, on senjälkeen tullut yleisesti käytäntöön sekä Euroopassa että Amerikassa.

Nyt ei tällä ole ensinkään tahdottu sanoa, etteikö *sellaisia sähkölaitoksia varten, jotka antavat virtaa useammalle pikkukaupungille, puhdas kiertovirtajärjestelmä voisi olla oikeutettu*. Tällä järjestelmällä on silloin se etu, että se tulee halvimmaksi. *Mutta Göteborgin kokoisille kaupungeille voi ainoastaan nykyaikainen sähkölaitos, joka täysin vastaa sellaisen kaupungin vaatimuksia, tulla kysymykseen, ja sellaisena voin pitää ainoastaan yllä kuvattua järjestelmää tasavirta-ala-asetmineen, joita käyttää kiertovirtamoottorit ja jotka ovat varustetut akkumulaattoreilla. Vaikka 90-luvun alkupuolella rakennettiinkin useita laitoksia suoraa vaihto- tai kiertovirtaa varten, valittaisiin kumminkin aivan varmaan, jos nämä laitokset olisivat nyt rakennettavat, allekirjottaneen suosittama järjestelmä.*

Kuten näkyy on Stadtbourat Uppenbornin käsitys järjestelmäkysymyksessä aivan päinvastainen kuin Baurat v. Millerin ennen kerrottu.

Zürich.

Paitsi herroja v. Miller ja Uppenborn, kävi allekirjoittanut vielä Zürichin kunnallisen sähkölaitoksen johtajan hra insinööri Heinrich Wagnerin puheilla.

Zürichin sähkölaitos antaa kuluttajilleen yksinomaan vaihtovirtaa, nimittäin valaistusta varten 2×105 voltista tavallista vaihtovirtaa ja moottoreja varten 500 voltista kiertovirtaa. Valaistusverkko on kokonaan eroitettu voimavirtaverkosta. Sitäpaitsi on olemassa kaksi muuttaja-alaasemaa, joista annetaan tasavirtaa raitioiteitä varten. Järjestelmä on siis korkealle kehitetty ja monipuolisuutensa vuoksi edullinen, mutta

luonnollisesti kallis. Zürichissä sen kumminkin katsotaan kannattavan, päättäen niistä suuremmoisista uutisrakennuksista vesivoimansiirron alalla sähkölaitoksen tarpeeksi, jotka nyt ovat työn alla.

Vaihtovirtaa piti hra Wagner täysin tyydyttävästi sopivana valaistusta varten, jos vaan laitos rakennetaan niin kuin Zürichissä, ettei moottoreja saa yhdistää valaistusverkkoon. Tästä on kyllä seurauksena paljo suuremmat kustannukset, mutta piti hra Wagner tätä aivan välttämättömänä. Tueksi tälle väitteelleen mainitsi hän, että Charlottenburgin sähkölaitoksen, joka on rakennettu kiertovirtaa varten, on ollut pakko rakentaa myöhemmin eri voimavirtaverkko. Tämä verkko on, kuten paluumatkallani Charlottenburgissa olin tilaisuudessa ottamaan selkoa, rakennettu melkein yksinomaan hissimoottorien takia, joiden alituinen käyntiinpäno sai aikaan liian suuria jännityksen vaihteluja verkossa ja siis teki valon epätasaiseksi.

Tätä nykyä kehitetään Zürichin kaupungin tarvitsema virtaosaksi kaupungin omassa vedellä ja höyryllä käyvässä sähkölaitoksessa, osaksi johdetaan se O. Y. Motor'in omistamasta Beznaun vesivoimalaitoksesta. Kaupungille rakennetaan kumminkin paraikaa omaa voimansiirtoa 136 km. etäisyydellä olevasta Albulaputouksesta. Kosken voima on 24,000 hv. ja tästä voidaan jo nyt puolet käyttää Zürichissä. Valaistusta ja raitioiteita varten rakennetaan suuri akkumulaattoripatteri muuttajakoneistoinen mahdollisten johtohäiriöitten varalle. Yleensä oli johtaja Wagner sitä mieltä ettei tasavirtalaitos olisi edullisempi kuin nykyiset vaihtovirtalaitokset vesivoiman edulliseen käyttöön nähden.

Berliinissä keskusteli allekirjoittanut vielä prof. Klingenbergin, yli-insinööri Wallem'in ja prof. Reichelin kanssa järjestelmästä ja uusien lamppujen mahdollisuuksista ja mahd. vaikutuksesta järjestelmänvalintaan prof. Weddingin kanssa. Prof. Klingenberg puolsi suoraa päätä kiertovirtaa Helsingille, pitäen sitä taloudellisesti edullisimpana, samoin yli-insinööri Wallem. Prof. Reichel lausui mielipiteenään, että ellei taloudellisista syistä voida laitosta rakentaa matalajännityksisen tasavirtajärjestelmän mukaan, joka kaikessa tapauksessa virrankäyttäjille on *virta järjestelmän ihanne*, niin on valittava kiertovirta joka epäilemättä tulee halvimmaksi.

Prof. Weddingin käsitys lampuista sekä hehku- että kaarivaloa varten oli, ettei tässä suhteessa ole mitään estettä olemassa kummallekaan virtalajille, ainakaan ei siinä määrin, että se järjestelmän vaaliin sanottavasti vaikuttaisi.

Ylläolevasta selviää, että kummallekin järjestelmällä on kannattajansa kokeneimpien sähkötekniikkojen joukossa. Tätä asiaintilaa kuvaavat nekin lausunnot, jotka on annettu sille komitealle, mikä jo parin vuoden ajan on tutkinut kysymystä Parisin kaupungin sähköllä varustamisesta. Tämä komitea on paitsi useita maailmankuuluja sähkötoiminimiä, kysynyt kahden kuuluisan sähkötekniikon, professorien S. Thompsonin Lon-

toosta ja Eric Gerardin Lüttichistä, mieltä. Toinen näistä puoltaa tasavirtaa, toinen vaihtovirtaa «und alle beide geben gute Gründe an».

Yleensä näkyy tällaisissa tapauksissa järjestelmäkysymys kohdistuvan siihen, miten suureksi kukin sähkötekniikko arvioi akkumulaattorien antaman lisäkäyttövarmuuden ja tasavirta järjestelmän muut pienemmät edut s. o. miten paljo niistä markoissa ja pennissä laskettuna voi maksaa. Ja kysymys on tällöin, ainakin toistaiseksi «makuasia».

Sanotun nojalla ei allekirjoittaneen mielestä enempää selontekoja järjestelmäkysymyksessä pitäisi kaivata, voidakseen valita järjestelmien välillä. — Nyt tarvittaisi vaalia varten vaan sitovia tarjouksia, joiden nojalla tulevan sähkölaitoksen sekä rakennus- että käyttökustannuksia voitaisi varmemmin tarkastaa ja verrata. Vaikka kierto- virtajärjestelmä epäilemättä on taloudellisesti edullisempi, on olemassa kumminkin siksi monta seikkaa, jotka puhuvat tasavirran puolesta, että minun mielestäni olisi oikeinta jos Valtuusmiehet voisivat tehdä lopullisen vaalinsa vasta sitovien tarjousten ja niiden perustuksella tehtyjen rakennuskustannus- ja kannattavaisuuslaskujen nojalla, sekä ensin rakennettavaa osaa kuin myös mahd. laajennuksia varten. Olen vakuutettu, että täten menetellen voitaisi tehdä onnellisin vaali ja estää mahdolliset erehdykset ja hätäiset päätökset.

Helsingissä, maaliskuun 15 p. 1907.

Bernh. Wuolle.

Lüite 3.

Helsingin ajottu kunnallinen sähkölaitos.

Vaikka Helsingin kunta jo on päättänyt sähkölaitoksen rakennettavaksi, eivät Valtuusmiehet viime vuoden joulukuussa pidetyssä kokouksessaan voineet lopullisesti ratkaista kysymystä laitoksen rakennustavasta. Oltiin jotenkin yksimielisiä siitä, että oli käytettävä 110 à 120 Voltin jännitystä, mutta Valtuusto päätti hankkia lisäselvitystä siitä, miten komitean ehdotus 6 (tasavirta) suhtantuu ehdotukseen 5 (kiertovirta) tulevissa laajennuksissa. Näistä molemmista ehdotuksista on siis lähdettävä kysymystä edelleen harkittaissa.

Niitten syitten joukossa, joitten katsotaan puhuvan ehdotuksen 6 puolesta, mainitaan valtuustolle jätetyssä mietinnössä seuraavat näkökohdat:

Käyttövarmuus. Missä määrin uudenaikaisissa laitoksissa on oikeutettu oletamaan suuremman käyttövarmuuden toisella näistä systeemeistä toisen rinnalla, voidaan pitää jotenkin epävarmana.

Vaarallisuus. Tähän nähden ei voida tehdä mitään eroa 110 voltin kiertovirran ja tasavirran välille. Mietinnössä on näin ollen tarkoitettu korkeajännityksistä kiertovirtaa ennen sen transformeerausta. Kumminkin ajattelee komitea ehdotukseen 6 mukaan jonkun lähiseudun vesivoiman käyttämistä. Kun tällöin tulee käytettäväksi paljo korkeampia jännityksiä kuin ehd. 5 (esim. Kymistä voimaa johdettaiissa 40,000 voltin alkujännitystä) ei tämän seikan voi katsoa puhuvan ehd. 6 puolesta. Kummassakin tapauksessa on määrättävä noudatettaviksi erityisiä varokeinoja.

Wolframlamppu. Ins. Wikanderin epäilykset uuden wolframlampun käyttökuntoisuudesta vaihtovirralla voivat mahdollisesti olla oikeutettuja mietintöä kirjoitettaissa. Ch. P. Steinmetzin joulukuussa 1906 (Elektr. World) antamain tietojen mukaan ei enää ole mitään syytä tässä suhteessa antaa etusijaa kummallekaan järjestelmälle.

Polttoainekulutus. Varsin tärkeä on sitävastoin pienempi polttoainekulutus

käytettäissä tasavirtaa ja akkumulaattoreita, kun on kysymyksessä sähkölaitos valaistusta ja pikkumoottoreita varten. Ins. Wikander laskee esim. että menot polttoaineesta samaa voimaasemaa varten alenevat Smk 13,200, jos kiertovirta muutetaan tasavirraksi.

Johtoverkon laajennus. Kiertovirran eduksi puhuu se helppous, jolla verkkoa voidaan laajentaa. Sitävastoin eivät 2×120 voltin tasavirran jaoitusrajat ulotu kauvas. Voidakseen jakaa tasavirtaa on pakko rakentaa alaseamia ja uusia pääaseamia. Koko Helsingin kaupunkia varten tarvittaisi näin ollen 5 eri keskusasemaa.

Jos otaksutaan virrankulutuksen nousevan 3,800 kw., nousee rakennussumma vastaavasta kiertovirtalaitoksesta ehd. 5 mukaan todennäköisesti Smk 6,650,000: — ja tasavirtalaitoksesta ehd. 6 mukaan Smk 8,860,000: — Ero on siis Smk 2,210,000: — Kustannuslaskut ovat tehdyt mikäli mahdollista ins. Wikanderin antamain hintailmoitusten nojalla, täydentämällä niitä eri toiminimien hinnoilla. — Ehd. 6 ajatellaan Kallion kaupunginosaan johdattavan kiertovirran Arkadian asemalta ja akkumulaattorialaasema Koulutorin läheisyyteen komitean ehdotuksen mukaan. Dieselmootto-reja ei ajatella alaseamalle, koska ne vaan kallistuttaisivat laitosta. Patterin lataus on ajateltu tapahtuvaksi lisäkoneen avulla ja sopivinta lienee näyttää tätä varten kiertovirtamoottorin käyttämää dynamoaa, koska kustannukset, lataus ja valaistuksen tasaisuus täten ovat edullisimmat. Tutkiaksemme mikä on syynä rakennuskustannusten eroon, ovat seuraavat seikat otettavat huomioon:

Voimaasemat. Ehdotuksesa 5 käytetään 300, 600 ja 1,200 kw. höyryturpiini-generaattoreita- Brown Boweri & C:o Badenissa rakentamalla Parsons turpiinige-neraattoreilla on seuraavat suhteet:

Koko	Turp. pituus	Gener. pituus	Suurin leveys	korkeus	Paino
300 kw.	4,275	2,800	1,700	975	14,300
600 kw.	4,675	3,300	2,400	1,100	21,000
1,200 kw.	5,920	4,125	2,300	1,300	41,000

Jos voimaasemalle asetetaan $300 + 600 + 600 + 1,200 + 1,200 + 1,200 = 5,100$ kw ja oletetaan 1,5 m ensimmäisten ja 2 m seuraavien koneitten välillä ja 2 m ulkoseinästä, tulee konehuoneen koko olemaan $14,045 \times 26 = 264,17$ m². Kattilahuonetta varten tarvitaan noin 670 m², jos kattilat asetetaan vastakkain kuten esim. Hamburgin sähkölaitoksessa. Koko pintaala on siis 1,034 m².

Ehd. 6 ajatellaan asetettaviksi Dieselmoottorien käyttämiä 170 ja 300 kw suuruisia dynamoita. Näiden suhteet ovat A. B. Dieselmotorer Tukholmasta hintalistan mukaan:

Koko	Pituus	Leveys	Korkeus	Paino
170 kw	5,000	3,300	3,330	41,000
300 „	7,300	4,200	4,000	60,000

tämän lisäksi tulee dynamon pituus noin 2,300 mm.

Aijottua laajennusta varten tarvitaan:

5 kpl. Dieselmoottoreja	kukin	170 kw.
10 ”	”	300 ”

sekä 1,000 kw. suuruinen akkumulaattoripatteri eli yhteensä 4,850 kw.

Jos voimaasemalla ajatellaan jätettävän 1,5 m tilaa pienempien ja 2 m isompien koneitten välille, tulee sen suuruus 5 kpl. 170 kw. 10 kpl. 300 kw. konetta varten olemaan $88,5 \times 13,6 \text{ m} = 1,103,6 \text{ m}^2$, johon vielä lisäksi tulee akkumulaattoripatteri.

Turpiinigeneraattorit kattiloineen ottavat siis hiukan vähemmän tilaa. Kun konevoima jaetaan useampaan voimaasemaan ja alasemaan, lisää tämä yhä ehd. 6 rakennuskustannuksia.

Koneisto. Höyryturpiinit ja kattilat maksavat yhteensä jotenkin yhtä paljon kuin Dieselmoottorit yksinään. Tuntuva ero syntyy sitävastoin dynamokoneissa, kuten ins. Wikanderin numerot alkurakennusta varten osoittavat:

	<i>Ehd 5.</i>	<i>Ehd 6.</i>
Konevoima varakoneineen	1,500 kw.	1,075 kw.
Rakennuskustannus	Smk 178,000:—	Smk 390,000:—

Siis jo alussa on ero Smk 212,000. —

Pääsyy tähän ehd. 9 kalleuteen on paitsi yksityisten koneitten pienuus, Dieselmoottorien alhainen kiertoluku.

Johtoverkko. Kuten jo mainittiin on helpompi ja halvempi laajentaa johtoverkkoa kierto- kuin matalajännityksistä tasavirtaa varten. Kiertovirtaverkossa saadaan uusia syöttöpisteitä pystyttämällä transformaattoreja. Tasavirtaverkossa on ensin vedettävä yhdistysjohto Arkadian ja Koulutorin välille samoin kuin Arkadian ja Katajanokan välille. Uusia syöttöpisteitä varten on vedettävä syöttöjohdot, jota varten kaapeliojat ovat kaivettavat. Hintain korkeneminen tuntuu enemmän ehd. 6 kuin ehd. 5. Kuparinhinnan korkeneminen 91 punnasta 105 pnt. lisäsi ehd. 6 kustannuksia noin 100,000 markalla, mutta ehd. 5 vain puolet siitä. Kun kuparin hinta nyt on noussut 121 pnt, nousee rakennuskustannus vieläkin ja enemmän ehd. 6 kuin ehd. 5.

Kannattavaisuuslasku tulee ins. Wikanderin mallin mukaan seuraavaksi:

Menoja:

	<i>Ehd. 5</i>	<i>Ehd. 6</i>
Hoito ja hallinto	75,000:—	75,000:—
Henkilökunta käyttöä varten	72,000:—	76,000:—
” kunnossapitoa ja laajennusta varten . . .	20,400:—	22,400:—
Polttoaineita, vettä ja korjauksia	345,000:—	270,000:—
Arvonalennus, korko ja kuoletus 8 % rakennuspääomasta	532,000:—	708,000:—
Vakuutusmaksuja & sekalaisia	18,000:—	48,000:—
Yhteensä Smk	1,062,400:—	1,200,200:—

Tuloja:

3,000,000 kwt. valoa varten à 0,50 = 1,500,000:—

2,000,000 „ voimaa „ à 0,20 = 400,000:—

Yhteensä Smk 1,900,000:—

Siis voitto ehd. 5 mukaan Smk 837,600 = 12,6 % pääomalle

„ „ „ 6 „ „ 699,800 = 7,9 % „

Ehdotuksen 5 epäedullinen puoli on polttoaine, ehd 6 taasen korko rakennuspääomalle. Mutta ehd. voidaan polttoainekustannus vähentää käyttämällä akkumulattoreja ja tasavirtaa apuna. Siten voi kaupungin keskus saada tasavirtaa, jotavastoin laitakaupungilla, jossa teollisuuslaitoksetkin ovat, annettaisi kiertovirtaa. Sörnäisiin rakennettu kiertovirtaa antava voimaasema tulee todennäköisesti yhdistämään verkkoonsa eri huvilapaupunkeja ja sillä on siis paljo suuremmat käyttömahdollisuudet, jotka tulevat hyödyttämään kaupunkia. On huomattava, että laskujen perustaksi asetettu 1,000,000 kwt. kulutus on ainoastaan otaksuttu arvo. Todellinen virrankulutus tulee kentiesi olemaan kokonaan toisellainen ja ehd. 5 on suurempi mahdollisuus saada uusia tilaajia kuin ehd. 6 jo alusta pitäin.

Hermann Kolster.

Liito 4.

Tilastoa sähkölaitoksista sellaisissa Saksan ja Skandinavian kaupungeissa, joissa väkiluku nousee yli 100,000.

E. T. Z:n N:o 16, huhtik. 18 p. 1907 ja Statistik von Vereinigung der Elektrizitätswerke 1906 mukaan.

Sähkölaitoksen nimi ja omistaja	Asukas luku	Lyhyt selonteko järjestelmästä	Konevoima kv.	Akkumul. voima kv.	Rakenn. kust. 1,000 Smk	Pantu käytin
<i>Achen</i> (kunnallinen)	14,400	Kaupungin keskessä olevasta voimaasemasta annetaan 2×110 voltin <i>tasavirtaa</i> valoa ja voimaa sekä 500 voltia raitiotietä varten. Urft-Talsperren Vesivoimaasemalta johdetaan kiertovirtaa laitakaupunkia varten $\frac{500}{220}$ voltin jännityksellä.	3,150	885	5,000	1893 1904
<i>Altona</i> (kunnallinen)	177,452	Voimaasemalla kehitetään 2×110 voltin <i>tasavirtaa</i> valoa ja voimaa 550 v. raitiotietä varten. Elok. 1906 tuli käyntiin alaaasema muuttojokoneineen ja akkumulaattoreineen.	3,120	1,500	—	1892
<i>Augsburg</i> (yksityinen yhtiö Lech. El. Werk. A. G.)	139,400	<i>Kiertovirta</i> johdetaan 8 km. etäisyydellä olevasta vesivoimalaitoksesta ja transformeeraataan 125 voltiseksi. Systeemi aiheutuu pääasiallisesti siitä, että voima-asema samalla antaa virtaa useihin ympäristön paikkakuntiin.	9,250	—	11,250	1902
<i>Barmen</i> (kunnallinen)	157,147	Kaupungin keskessä oleva voimaasema kehittää 2×120 voltista <i>tasavirtaa</i> , jota etäisimmissä kaupungin osissa jaetaan 3 akkumulaattoriaseman avulla.	1,273	808	3,500	—
<i>Berlin</i> (yksityinen yhtiö)	2,495,915	Sähkövoima johdetaan suurista voimakuksista kiertovirtana, joka kaupungissa olevissa alaaasemissa muutetaan 2×110 ja 2×220 voltin <i>tasavirraksi</i> .	96,640	12,316	120,000	1885 1905
<i>Bochum</i> (kunnallinen)	118,445	Sähkövoima synnytetään pääasiallisesti hüyryllä. Osa johdetaan kiertovirtana Hibernia-kaivoksesta ja muutetaan alaaasemassa <i>tasavirraksi</i> , jommoisseena se 2×110 voltin jännityksellä jaetaan.	1,680	240	—	1898
<i>Braunschweig</i> (raitiotieyhtiö)	136,400	Keskusaseman käyttövoimana on hüyry, ja synnyttää se suoraan <i>tasavirtaa</i> , joka 2×220 voltisena jaetaan.	1,146	214	2,940	1900
<i>Bremen</i> (kunnallinen)	214,000	Hüyryllä käypä voimaasema synnyttää suoraan 2×110 voltin <i>tasavirtaa</i> . Sitäpaitsi on 3 akkumulaatori-alaaasemaa.	2,060	2,100	6,300	1893
<i>Breslau</i> (kunnallinen)	470,968	Kaksi voimaasemaa, joissa synnytetään osaksi 2×220 voltin <i>tasavirtaa</i> , osaksi kiertovirtaa, joka alaaasemalla muutetaan <i>tasavirraksi</i> .	8,350	1,565	12,000	1891 1901
<i>Brühl</i> (Elektr. Werk. Bergeist A. G.)	100,000	Bergeist-hiilikaivos jokaa keskusasemaltaan virtaa eri paikkakuntiin noin 500 km ² alalle, paitsi Brühl kaupunkia. Näin ollen on <i>kiertovirta</i> ainoa mahdollinen.	2,310	40	7,500	1902 1900

<i>Cassel</i> (kunnallinen)	120,448	Kaupungin keskellä olevasta höyryllä käytävästä voimaasemasta annetaan suoraan 2×110 voltin <i>tasavirtaa</i> . Syysk. lopulla 1903 tuli yksi alaesema käyntiin.	2,500	683	3,500	1898
<i>Charlottenburg</i> (kunnallinen laitos, mutta vielä toistaiseksi hankkijan Lahmeyer & C:s vuokraama ja hoitama)	280,000	Laitos on 2 km päässä suurimmasta virrankäyttöalueesta; kaupungin alue hyvin laaja. Järjestelmä: <i>kiertovirta</i> $3^{200}/_{120}$ ja $3^{300}/_{225}$ voltia. Raitiotietä varten sitäpaitsi <i>tasavirtaa</i> .	5,310	280	7,500	1900
<i>Chemnitz</i> (kunnallinen)	244,405	<i>Kiertovirta</i> $2^{000}/_{120}$ voltia. Tehdaskaupunki, joka selviää siitäkin verkkoon yhdistettyjen moottorien yhteinen suuruus on lähes $3/4$ koko sähkölaitoksen konevoimasta.	4,670	—	5,000	1894
<i>Crefeld</i> (kunnallinen)	109,000	<i>Tasavirta</i> -kolmijohtojärjestelmä 2×220 voltin; höyry käyttövoimana.	2,035	382	2,860	1899
<i>Danzig</i> (kunnallinen)	159,088	<i>Tasavirta</i> -kolmijohtojärjestelmä 2×110 voltia, <i>laitakaupungille</i> 120 v. <i>kiertovirtaa</i> .	1,043	357	3,280	1898
<i>Dortmund</i> (kunnallinen)	175,292	Voimaasemalla synnytetään tasa- ja <i>kiertovirtaa</i> . <i>Tasavirta</i> jaetaan 3 akkumulaattori-aseman kautta 2×110 voltin jännityksellä. <i>Kiertovirta</i> jaetaan osaksi suoraan osaksi muutetaan se <i>tasavirraksi</i> .	4,700	1,015	8,140	1897
<i>Düsseldorf</i> (kunnallinen)	253,533	Voimaasemalla synnytetään tasa- ja <i>kiertovirtaa</i> ; kaksi alaesamaa; virranottajille jaetaan 2×120 voltista <i>tasavirtaa</i> .	4,000	1,841	9,550	1891
<i>Dresden</i> (kunnallinen)	515,000	Tyypillinen vanha <i>vaihtovirtalaitos</i> valoa varten. Raitiotietä ja voimaa varten 500 voltista <i>tasavirtaa</i> .	5,080	—	8,750	1895
<i>Duisburg</i> (kunnallinen)	191,591	Voimaasemalla synnytetään <i>tasavirtaa</i> 2×220 voltista. Osa siitä muutetaan <i>kiertovirraksi</i> .	1,720	403	—	1903
<i>Elberfeld</i> (kunnallinen)	162,854	Suurimmaksi osaksi jaetaan <i>vaihtovirtaa</i> . Noin $1/4$ konevoimasta on muuttajakoneita <i>tasavirtaa</i> varten.	4,500	600	12,150	1887
<i>Erfurt</i> (kunnallinen)	98,612	Voimaasemalta jobdetaan <i>kiertovirta</i> kahteen alaesamaan, joista se <i>tasavirtana</i> 2×220 v. jännityksellä jaetaan.	1,340	175	2,780	1901
<i>Essen</i> (yksityinen Rh.-Westf. El. We. A. G.)	229,500	Jaetaan 220 ja 120 voltista <i>kiertovirtaa</i> . Voimaasema on yksi Saksan suurimpia n. s. Überlandcentral'eja ja antaa virtaa suurelle joukolle pikkukaupunkeja ja paikkakuntia.	12,900	60	—	1900
<i>Frankfurt a/M.</i> (kunnallinen)	337,000	Päävoimaasemalta jaetaan <i>vaihtovirtaa</i> suoraan tilaajille. Sitäpaitsi pieni <i>tasavirtalaitos</i> .	13,279	38	15,850	1894 1902
<i>Gelsenkirchen</i> (kuunnallinen)	129,181	2×220 voltista <i>tasavirtaa</i> .	130	45	346	1898
<i>Halle</i> (kunnallinen)	169,800	2×220 voltista <i>tasavirtaa</i> valoa ja <i>kiertovirtaa</i> voimaa varten.	3,400	700	5,450	1901
<i>Hamburg</i> (yksityinen)	830,000	2×108 voltista <i>tasavirtaa</i> . Alaesemille johdetaan 600 voltista <i>tasavirtaa</i> .	18,950	7,922	51,400	1888— 1901
<i>Hannover</i> (kunnallinen)	250,000	<i>Laitakaupungilla</i> jaetaan 110 volt. <i>kiertovirtaa</i> ; <i>keskikaupunkea</i> varten muutetaan <i>kiertovirta tasavirraksi</i> .	4,650	1,180	9,340	1902

<i>Karlsruhe</i> (kunnallinen)	111,561	Jakaa 3×120 voltista <i>kiertovirtaa</i> ; alkujännitys 4,000 voltia.	1,200	—	3,480	1901
<i>Kiel</i> (kunnallinen)	151,549	2×220 voltista tasavirtaa.	1,452	515	2,690	1901
<i>Köln</i> (kunnallinen)	425,575	Höyrylläkäypä voimaasema, josta jaetaan <i>vaihtovirtaa</i> .	8,000	—	12,400	1891
<i>Königsberg</i> (kunnallinen)	201,693	<i>Tasavirta</i> 5-johtojärjestelmä 4×110 voltin jännityksellä.	2,333	468	4,740	1890
<i>Leipzig</i> (kunnallinen)	502,600	Voimaasemalla synnytetään tasa- ja kiertovirtaa. Tilajille jaetaan 2×110 ja 2×220 voltin <i>tasavirtaa</i> .	3,030	1,235	7,550	1895
<i>Lungwitz</i> (yksityinen)	99,853	220 voltin <i>kiertovirtaa</i> n. s. Überlandcentral'ista, joka antaa virtaa suurelle alueelle.	1,530	—	2,180	1889
<i>Magdeburg</i> (kunnallinen)	240,000	120-voltin <i>kiertovirtaa</i> .	4,800	—	6,250	1896
<i>Mannheim</i> (kunnallinen)	168,000	120-voltin <i>kiertovirtaa</i> .	3,500	—	6,200	1899
<i>Mühlhausen</i> (yksityinen)	94,514	Voimaasemalla synnytetty korkeajännityksinen kiertovirta muutetaan <i>keskikaupunkia varten</i> alaesemalla 2×110 v. <i>tasavirraksi</i> ; <i>laitakaupungille</i> jaetaan <i>kiertovirtaa</i> .	3,700	488	4,570	1903
<i>München</i> (kunnallinen)	538,000	Voimaasemilla synnytetty kiertovirta muutetaan 7:ssä alaesemassa 2×110 v. <i>tasavirraksi</i> . — 2 vesivoimaasemaa rakennuksen alaisena.	6,080	5,099	20,400	1893
			7,000	—		
<i>Nürnberg</i> (kunnallinen)	294,426	Jakaa 118 voltin <i>vaihtovirtaa</i> .	3,250	—	5,230	1896
<i>Plauen</i> (kunnallinen)	105,000	3×120 voltin <i>kiertovirtaa</i> ; raitiotietä varten 500 voltin tasavirtaa.	2,130	—	4,140	1897
<i>Posen</i> (kunnallinen)	137,067	4 kpl. <i>tasavirta</i> -asemia, joista jaetaan 2×110 voltin virtaa.	500	55		
<i>Schöneberg</i> (yksityinen)	192,563	<i>Tasavirta</i> -kolmijohtojärjestelmä 2×220 v.	1,170	232	2,420	1894
<i>Stettin</i> (yksityinen)	235,000	<i>Tasavirta</i> -kolmijohtojärjestelmä 2×220 v.	3,850	3,747	10,460	1899
<i>Strassburg</i> (yksityinen)	201,907	3×122 voltin kiertovirtaa.	2,412	960	6,250	1889
<i>Stuttgart</i> (yksityinen)	240,230	Suurin on virrasta synnytetään tasavirtana, joku osa kiertovirtana, joka muutetaan <i>tasavirraksi</i> . Jaetaan ainoastaan 2×110 v. <i>tasavirtaa</i> .	8,100	260	16,700	1897
<i>Waldenburg</i> (yksityinen)	131,000	Jakaa kiertovirtaa.	6,300	2,015	13,850	1895
<i>Kristiania</i> (kunnallinen)	223,000	Voimaasemalta jaetaan 2×230 v. <i>tasavirtaa</i> ; <i>muutamia kaup. osia varten</i> muutetaan se <i>kiertovirraksi</i> .	4,545	1,058	8,150	1892
<i>Köpenhamina</i> (kunnallinen)	423,500	Kolme voima-asemaa, joista 2×220 v. <i>tasavirtaa</i> .	8,140	2,271	17,000	1892
<i>Tukholma</i> (kunnallinen)	333,000	Värtan-voimaasemalta johdetaan kiertovirtaa kolmeen kaupungissa olevaan ala-asemaan joista jaetaan 2×220 v. <i>tasavirtaa</i> ja yhteen josta jaettu <i>tasavirta</i> on 2×110 voltin jännityksistä.	5,860	2,384	—	1892

Ylläolevasta tilastosta voidaan muodostaa m. m. seuraavat taulut:

Virtajärjestelmä	Laitosten luku	Laitoksen konevoima kw.			Muistutuksia
		Koneissa	Akkum.	Yhteensä	
1. <i>Tasavirta</i> , suor. synn.	17	62,521	25,943	88,464	Ehd. 6.
2. <i>Vaihtovirta</i> , yksinomaan tai pääasi- allisesti	3	24,528	—	24,528	
3. <i>Kiertovirta</i> , suoraan jaettu	11	56,910	—	56,910	Ehd. 5. Näiden joukossa 4 n. k. Überlandcentral'eja.
4. <i>Vaihto- l. kiertovirta ja sasavirta</i> .	3	18,320	—	18,320	Tasavirtaa raitioteille ja voimatarpeisiin.
5. <i>Kiertovirta</i> , joka alaesemissa muu- tetaan <i>tasavirraksi</i> ja sellaisena jaetaan	6	128,300	22,774	151,074	Ehd. 4 aikaisemmin.
6. <i>Yhdistetty- järjestelmä</i> , tasavirta keski- ja kiertovirta laitakaupun- gille	8	26,918	6,086	33,004	Ehd. 4 nykyään.

	1	2	3	4	5	6
% koko luvusta	35,4	6,25	22,9	6,25	12,5	16,7
% koko konevoimasta . . .	23,75	6,4	15,25	4,3	41,3	9,0

Esitys käyttöoikeuden luovuttamisesta „Turvikin“ huvilapalstaan „Yhdistykselle Lepokoti“.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Helsingissä

28 p:nä Helmikuuta 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 101.

Sittekun Everstiluutnantinrouva Selma Schulman ja hänen miehensä, Everstiluutnantti Rudolf Schulman lahjakirjalla 17 päivältä Huhtikuuta viime vuonna olivat lahjottaneet kaksi Turholman verotalosta N:o 1 Turholman kylää ja Helsingin pitäjää lohkaistua «Turholm» ja «Turvik» nimistä palstaa kaikkine niillä löytyvine rakennuksineen ja laitoksineen kaupungin omistettavaksi ja hallittavaksi nimellä «Kauppaneuvos Henrik Borgströmin säädös» ja määränneet, että «Turvikin» palstalle rakennettu huvila on käytettävä «sivistys- tai hyväntekeväisyyslaitokseksi, kuten virkistyskodiksi opettajia, opettajattaria tai sairaanhoitajattaria varten, kansakoululasten lomasiirtolaksi, ukkokodiksi tai muuksi sellaiseksi Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan», sekä sitäpaitsi testamantanneet Helsingin kaupungille mainitun säädöksen vastaista ylläpitoa varten 50,000 markkaa, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet 14 päivänä Kesäkuuta 1906 pitämässään kokouksessa kaupungin puolesta ottaa vastaan kyseessä olevat lahjotukset sekä antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi, muun muassa, aikanaan antaa Valtuustolle lähemmän ehdotuksen niiden käyttämisestä. Sittenmyin hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet tulo- ja menoarviota käsitellessään Rahatoimikamarin ehdotuksen päättäen kuluvan vuoden vuosirahassääntöön otettavaksi 5,500 markan määrärahan, jolla, Rakennuskonttorin laatiman kustannusarvion mukaan, Turvikin huvilarakennusten uudisrakennus- ja korjaustyöt olisivat suoritettavat.

Tänä vuonna on «Lepokoti» niminen yhdistys, jonka tarkoituksena on hankkia halpoja virkistys- ja lepokotia eri työaloilla toimiville naisille, etupäässä sairaanhoitajattarille, opettajattarille ja virastoissa sekä konttoreissa palveleville naisille, Rahatoimi-

kamarille osottamassaan kirjelmässä pyytänyt, että se saisi suunnittelemaansa lepokotia varten käyttää yllämainitulla Turvikin palstalla löytyviä huvilarakennuksia ja niihin kuuluvia puutarhalaitoksia. Niinkuin oheenliitetystä asiakirjoista käy selville ovat hakijat laskeneet, että rakennuksen huoneiden sisustamista varten kyseessä olevaan tarkotukseen olisi tarpeen 14,747 markan 50 pennin meno; ja laitoksen olemassa olon turvaamiseksi ensimmäisenä vuonna on likimääräiseen laskelmaan merkitty 10,000 markan suuruinen määrä. Viimeksi mainittu määrä tarvitaan sen vuoksi että hoitolaisten maksut, ainoa tulo mikä yhdistyksellä voi olla, täytyy, jotta koti vastaisi tarkotustaan, voida asettaa niin alhaisiksi, että kaikki yllä luetellut työtä tekevien naisten ryhmät voisivat käyttää hyväkseen tätä tilaisuutta lepäämiseen. Tästä syystä ei korkeinta maksua ole voitu määrätä suuremmaksi kuin 60 markkaa kuukaudessa, alhaisin taas 45 markkaan kuukaudessa. Varojen mukaan järjestettäisiin sitten kotiin vapaapaikkoja. Kesäkuukausina, jolloin huvilan kaikkia huoneita voidaan käyttää eikä johonkin määrin ahtaassa asumista voi katsoa vahingolliseksi, on hoitolaisten lukumäärä laskettu keskimäärin 20 päivässä, jotavastoin talvikuukausina lepokotia hyväkseen käyttävien henkilöiden lukumäärää ei ole laskettu korkeammaksi kuin 10 päivässä.

Rahatoimikamari on katsonut tarpeelliseksi puoltaa mainittua anomusta Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, koska Turvikin huvilapalstan käyttäminen mainittuun tarkotukseen vastaa testamentintekijän tästä kohdasta antamia määräyksiä. Tällaisen lepokodin tarpeellisuutta ei voine kieltää ja yhdistyksen kokoonpano ja ne henkilöt, jotka ovat panneet kysymyksen alulle, ovat takeena siitä, että mahdollisimman parhaat tulokset saavutetaan. Rakennuskonttori, jonka lausuntoa asiasta on vaadittu, huomauttaa, että jos anomukseen suostutaan, niin ei siitä synny mitään uusia menoja kaupungille palstalla löytyvien rakennusten kuntoonpanemisesta ja täydentämisestä, yli sen mitä kaupunginviranomaiset jo ovat päättäneet.

Kuitenkin on Kamari katsonut velvollisuudekseen huomauttaa muutamista näkökohdista, joita yhdistys, Kamarin mielestä, ei ole tarpeellisella selvyydellä kosketellut. Siten lienee syytä huomauttaa, että vähävaraisille ja sellaisille naisille, jotka lyhyen kesälomansa aikana erityisesti olisivat levon ja rauhan tarpeessa, olisi etusijassa valmistettava sijoja lepokodissa, sillä voinee edellyttää, että lepokodin sijojen kysyntä tulee kesäkuukausina olemaan niin suuri, ettei kaikille hakijoille löydy tilaa. Samoin lienee paikallaan, kun yhdistys on niin äskettäin perustautunut eikä sen toiminnasta sentähden ole mitään tunnettua, määrätä, että yhdistyksen tulee vuosittain Maaliskuussa Rahatoimikamarille antaa seikkaperäinen kertomus toiminnastaan edellisestä vuonna, joten kaupunginviranomaiset saisivat tilaisuutta jossain määrin valvoa «Lepokodin» kehitystä.

Mitä tulee yhdistyksen anomukseen saada 14,747 markan 50 pennin määräraha tarpeellisten kalustojen hankkimista varten sekä 10,000 markkaa apurahaksi kuluva vuotta, yhdistyksen ensimmäistä toimintavuotta varten, on Rahatoimikamari, edellyttäen että Anniskeluyhtiön voittovaroissa löytyy käytettävänä olevia varoja, mikä ei ole Rahatoimikamarin asia tutkia, kuitenkin luullut voivansa Valtuustolle puoltaa mainittua anomusta hyväksyttäväksi. Vastedes kun kaupunki käyttää Everstiluutnantinrouva Schul-

manin Henrik Borgströmin säädöksen ylläpitämiseksi lahjottamien 50,000 markan korkotuloja, niin voidaan ehkä joku osa niistä luovuttaa yhdistykselle vuotuiseksi apurahaksi. Kuitenkin lienee siinä tapauksessa, että Anniskeluyhtiön voittovarojen jakoa varten asetettu komitea katsoo mahdolliseksi puoltaa pyydetyn 14,747 markan 50 pennin määrän myöntämistä kalustojen ostamiseen, se *ehto asetettava että ostetut kalustot tulevat kaupungin omaksi*, saaden yhtiö niitä käyttää, mutta etteivät ne, kuten hakijat näyttävät edellyttävän, jää sen omaisuudeksi. Kamarista on nimittäin näytänyt siltä, ettei yhdistyksellä «Lepokoti», jonka jäsenluku nousee ainoastaan 500, ole sellaista taloudellista asemaa, että täysiä takeita olisi olemassa sen toiminnan jatkumisesta vuosien kuluessa.

Tämän johdosta saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että yhdistykselle „Lepokoti“ myönnettäisiin käyttöoikeus Turholman alueella olevaan Turvikin huvilapalstaan niinkauan kuin yhdistys siellä ylläpitää kesä- ja lepokotia naisia varten;

että yhdistyksen vuosittain Maaliskuun kuluessa tulee Rahatoimikamarille antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna; sekä

että anomus yhteensä 24,747 markan 50 pennin määrärahan myöntämisestä yhdistykselle lähetettäisiin valiokuntaan, jonka tulee Valtuustolle antaa ehdotus anniskeluyhtiön voittovarojen jakamisesta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Viime vuoden lopussa jättivät allekirjottaneet K. Senaattiin vahvistettavaksi ehdotuksen «Lepokoti» nimisen yhdistyksen säännöiksi, jonka yhdistyksen tarkoituksena on hankkia halpoja virkistys- ja lepokotia eri työaloilla toimiville naisille, etupäässä sairaanhoitajattarille, opettajattarille sekä virastoissa, pankeissa ja konttoreissa palveleville naisille. Vaikka näitä sääntöjä ei vielä K. Senaatissa ole esitetty, olemme me, jotka kuulumme yhdistyksen väliaikaiseen hallitukseen, katsoneet tarpeelliseksi nyt jo ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin, jotta yhdistyksen toiminta mahdollisimman pian voisi alkaa.

Yhdistyksen tarkoituksena on tosin aikanaan, sitte kun sen jäsenluku, joka nykyään nousee noin 500, on vielä kohonnut, toimia taloudellisessakin suhteessa itsenäisemmin tehtävänsä hyväksi. Mutta luulee yhdistys kuitenkin nyt, kun yhdistyksen ensimmäinen lepokoti on perustettava ja siten osotettava, että tehtävä on toteutettavissa ja tärkeä, voivansa odottaa tarpeellista kannatusta Helsingin kunnalta, jonka etuja koti ensi sijassa tulisi palvelemaan. Niitä uhrauksia joita me rohkenemme esittää, voinee myöskin katsoa niistä johtuvan hyödyn täysin vastaavan.

Lepokodin huoneistoksi olisi Helsingin kaupungin äskettäin testamentin kautta saama pääarakennus Turholmalla erittäin sopiva. Kesäiseen aikaan säännöllisen ja tiheän höyrylaivaliikenteen kautta kaupungin ja Turholman välillä kävisi mahdolliseksi sanottuna aikana vuodesta siellä hankkia tarpeellista virkistystä joillekin sellaisillekin henkilöille, joita osan päivästä sitoo työ Helsingissä. Mainitun rakennuksen käyttäminen sanotulla tavalla vastanee muuten hyvin testamentin antajan tästä kohden antamia määräyksiä. Rakennuksen huoneiden sisustamisen kyseessä olevaan tarkoitukseen on oheen liitetyn kustannusarvion mukaan laskettu vaativan 14,747 markan 50 pennin menon; ja laitoksen olemassaolon turvaamiseksi ensimmäisenä vuonna tarvittaisiin likimääräisen laskelman mukaan, joka myöskin oheen liitetään, 10,000 markan määräraha.

Mainittuun laskelmaan liitämme tässä muutamia selittäviä huomautuksia.

Hoitolaisten maksut, ainoa tulo mikä yhdistyksellä voi olla, täytyy, jotta koti vastaisi tarkotustaan, voida asettaa niin alhaisiksi, että kaikki yllä luetellut työtä tekevien naisten ryhmät voisivat käyttää hyväkseen tätä tilaisuutta lepäämiseen. Korkein maksu on sentähden määrätty 2 markaksi päivältä eli 60 markaksi kuukaudelta, alin 1 markaksi 50 penniksi päivältä eli 45 markaksi kuukaudelta. Keskimääräinen maksu henkilöä kohti on laskettu 50 markaksi kuudaudelta. Selitykseksi lisäämme, että esim.

sairaanhoitajattaren kuukausipalkka nousee 25, 30, korkeintaan 50 markkaan. Varojen mukaan järjestettäisiin sitten kotiin vapaapaikkoja.

Laskelmassa on hoitolaisten lukumäärä kesäkuukausina, jolloin kaikkia huoneita voidaan käyttää, eikä vähän ahtaassa asuminen vahingoita, laskettu vaihtelevan 25 ja 15 välillä tai keskimäärin tekevän 20 henkilöä päivässä. Talvella taas on hoitolaisten lukumäärä laskettu keskimäärin 10 päivässä.

Menoihin on merkitty rengin palkka ja on tämä laskettu 25 markaksi kuukaudessa, toivoen että kaupungin paikalle palkkaama vahti tästä hinnasta ottaisi suorittaakseen ne ajot ja muut rengin työt, jotka Lepokodissa esiintyisivät.

Muuten ovat menot lasketut Sairaanhoitoyhdistyksen Oppilaskodin ja Oppilaskoulun kustannusten mukaan, joista ensiksi mainittu on täällä ollut olemassa jo seitsemän vuotta.

Viitaten lopuksi oheen liitettyyn jäljennökseen Senaattiin jäjetystä ehdotuksesta yhdistyksen säännöiksi, saamme siis Rahatoimikamarilta kunnioittaen anoa, että Rahatoimikamari Herroille Kaupunginvaltuusmiehille puoltaisi sitä, että pääarakennus Turholmalla luovutettaisiin meidän ehdottamaamme Lepokotia varten Valtuusmiesten sitä varten vahvistettavilla ehdoilla sekä että Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnettäisiin kodin järjestämistä varten kerta kaikkiaan 14,747 markan 50 pennin määräraha ja sen ylläpitoa varten yhdeksi vuodeksi tai siksi pitemmäksi aikaa, johon tämä määrä voi riittää, 10,000 markkaa.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 1907.

Liisi Karttunen.

Fil. kand.

Ada Brandt.

Kassanhoitaja.

Charlotte Runeberg.

Kirjanp. Suom. Hyp. yhd.:ssä.

Alma Hallberg.

Opettajatar.

Anna Falcken.

Sairaanhoitajatar.

Anna Fägerhorn.

Laskuapul. Tilastoll. Kesk. t.

Sophie Mannerheim.

Kirurg. Sairashuoneen Ylihoitajatar.

Jäljennös.

Ehdotus „Yhdistyksen Lepokoti“ säännöiksi.

1 §. «Yhdistyksen Lepokoti» kotipaikka on Helsinki ja on sen tarkoituksena hankkia virkistys- ja lepokotia eri työaloilla toimiville naisille, etupäässä sairaanhoitajattarille, opettajattarille sekä virastoissa, pankeissa ja konttoreissa palveleville naisille.

2 §. Yhdistyksen jäsen on jokainen, joka määrätyn maksun suorittamalla on siihen osalliseksi päässyt.

3 §. Vuosimaksua suorittaa joka jäsen 2 markkaa. Yhdistyksen vakinainen jäsen on se, joka kerta kaikkiaan on suorittanut 25 markan maksun.

4 §. Yhdistyksen toimintaa johtaa hallitus, johon kuuluu 7 naisten eri työaloja edustavaa jäsentä sekä yhtä monta varajäsentä.

Hallitus, jonka jäsenet sekä näiden varajäsenet ensikerran valitaan perustavassa kokouksessa, sijaitsee Helsingissä ja valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, sihteerin ja varainhoitajan.

5 §. Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja sekä 3 jäsentä on läsnä; ja ovat sen päätökset pöytäkirjaan merkittävät. Äänten langetessa tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

6 §. Hallituksen jäsenistä eroaa ensi vuonna 3 sekä neljän muun jäsenen varajäsenet. Sen jälkeen eroaa vuorotellen 4 ja 3 jäsentä sekä jällelle jäävien jäsenten varajäsenet. Ensi kerralla määrätään vuoro arvalla. Hallituksen jäsenten ja näiden varajäsenten uudestaan valitseminen on sallittua.

7 §. Vuosikokous on Maaliskuussa ja on siitä ilmotettava vähintään viikkoa ennen ainakin kahdessa Helsingin kaupungin enimmin levinneessä sanomalehdessä. Sanotussa kokouksessa, jonka päätökset myöskin ovat pöytäkirjaan merkittävät, tulevat seuraavat asiat käsiteltäviksi:

- a) Hallituksen vuosikertomus sekä kassanselvitys edelliseltä kalenterivuodelta;
- b) Tilintarkastajien kertomus toimittamastaan edellisen vuoden tilien tarkastuksesta;
- c) Vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle;
- d) Hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä kahden tilintarkastajan sekä kahden tilintarkastajan varamiehen vaalit;
- e) Muita kysymyksiä, joita hallitus esittää.

Vuosikokouksessa johtaa puhetta se, jonka kokouksen osanottajat siihen valitsevat.

Äänten langetessa tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

8 §. Yhdistys voidaan tarvittaessa kutsua ylimääräiseen kokoukseen, josta on myöskin vähintään viikkoa ennen ilmoitettava ainakin kahdessa Helsingin kaupungin enimmäin levinneessä sanomalehdessä.

9 §. Muitakin naisia kuin sellaisia, jotka ovat yhdistyksen jäseniä, voidaan hallituksen erityisen harkinnan jälkeen ottaa yhdistyksen hankkimiin virkistys- ja lepokoteihin.

10 §. Yhdistys voidaan hajottaa, jos $\frac{3}{4}$ sen vuosikokouksessa läsnä olevista jäsenistä niin päättävät. Varat, joita yhdistyksellä hajotettaessa mahdollisesti löytyy, luovuttaa yhdistys päätöksen mukaan johonkin yleishyödylliseen tarkotukseen.

Jäljennöksen oikeaksi todistaa: Helsingissä Suomen Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnassa 30 päivänä Tammikuuta 1907.

K. J. Brummer.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1907.

Helsinkiin perustettavaa työväenopistoa koskevaan kysymykseen kuuluvat asiakirjat.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VALTUUSTON
TYÖVÄENASIAIN LAUTAKUNTA.

HELSINGISSÄ

Toukokuun 10 p:nä 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 12.

Sen johdosta että korkeamman ruotsin- ja suomenkielisen työväenopetuksen toimikuntien tehtävät loppuvat tänä kevänä, sekä edellyttäen sitä mitä Työväenasiain Lautakunta Kaupunginvaltuustolle viime Huhtikuun 25 p:nä jättämässään kirjelmässä N:o 9 on ehdottanut työväenopiston perustamisen suhteen, nimittäin että sen perusteellisemman opetuksen ohella, jota opistossa tultaisiin antamaan, myöskin sellaisilla kansantajuisilla esitelmäkursseilla, joita tähänkin asti on pidetty olisi erikoinen tehtävänsä yhteiskunnallisessa valistustyössä, on Työväenasiain Lautakunta kehoittanut mainittujen kurssien tähänastisia toimikuntia jättämään Lautakunnalle perustellun esityksen samantapaisen sivistystyön jatkamisesta. Vastaukseksi tähän on Lautakunta vastaanottanut seuraavat kirjelmät:

a) ruotsinkielisten työväenkurssien toimikunnalta 5 p:nä kuluva Toukokuuta, jossa edellyttäen ett'ei hanketta työväenopiston perustamisesta sopivien huoneustojen puutteessa voitaisi vielä ensi syksynä toteuttaa, ehdotetaan että Lautakunta anois kaupungin Valtuustolta,

että kaupungin Valtuusto myöntäisi sanotulle toimikunnalle 300: — markan suuruisen lisämäärärahan lukuvuoden 1907—1908 tileissä syntyneen 165 markan 28 pennin suuruisen vaillingin täyttämiseksi sekä toimikunnan tämän toimintavuoden vuosikertomuksen painatuskustannuksien korvaamiseksi, kuin myös

että Kaupunginvaltuusto myöntäisi 7,200:— markan suuruisen määrärahan ruotsinkielisten työväenkurssien toimenpanemiseksi ensi opetusvuoden 1907—1908 kuluessa ennen tehdyn suunnitelman mukaan.

b) suomenkielisen työväenopetuksen toimikunnalta 8 p:nä kuluva Toukokuuta, jossa toimikunta, huomauttaen että sen toimenpanemilla kursseilla vielä jonkun aikaa opiston perustamisen jälkeenkin voisi olla erikoinen tehtävänsä, ja katsoen siihen että kuluvan kalenterivuoden määrärahasta riittävä määrä kurssien jatkamiseksi ensi syksynä vielä on käytettävissä, ehdottaa

että mainittuna lukukautena edelleenkin toimenpantaisiin 10 viikkoa kestävät luennot, joiden oppiaineet toimikunta on ehdottanut, 6 luennolla viikossa sekä

c) Tohtori P. Nordmann'ilta 5 p:nä kuluva Toukokuuta, jossa hän pyytää ett'ei häntä kaupungin Valtuuston valittavaksi toimikunnan jäseneksi huomioonotettaisi mahdollisesti pian tapahtuvissa ruotsalaisten työväenkurssien toimikunnan vaaleissa, jonka ohessa hän myöskin on tehnyt ehdotuksen mainitun toimikunnan kokoonpanosta.

Oheenliittäen edellämainitut kirjelmät saa Työväenasiain Lautakunta edellisessä viitattujen syiden perusteella puoltaa niissä tehtyjä ehdotuksia sekä sen ohella ilmoittaa, että useinmainitut työväenkurssien toimikunnat ennen on valittu siten, että Helsingin Kansanopistoseura ja Helsingin työväenyhdistys, kumpikin valitsemalla kolme jäsentä, asettivat toisen suomenkielistä sekä Arbetets Väner ja Svenska arbetareföreningen niinkään yhteisesti toisen ruotsinkielistä opetusta varten ja että niihin Kaupunginvaltuusto kumpaankin valitsi yhden jäsenen.

Työväenasiain Lautakunta rohkenee lisäksi huomauttaa, että edellä olevaa esitystä voitaisiin sopivimmin käsitellä työväenopiston perustamista koskevan kysymyksen yhteydessä.

Työväenasiain Lautakunnan puolesta:

V. v. Wright.

Einar Böök.

v. t.

Työväenasiain Lautakunnalle.

Edellyttäen että työväenopiston avaamishanke Helsingissä ensi syksynä ei toteudu, joka on luultavaa sopivien huoneustojen puutteessa, tahtoo ruotsinkielisten työväenkurssien toimikunta puoltaa sitä, että järjestetään lukuvuodeksi 1907—1908 ruotsinkielisiä luentokursseja kolmen viimeksi kuluneen toimivuoden tapaan.

Arvellen että valmistaviin toimenpiteisiin on pian ryhdyttävä, lähetetään nyt jo kulunkiarvio näitä kursseja varten ja tahtoo toimikunta näitä varten esittää seuraavan perustelun.

1) Yleisesti sivistävien esitelmien harrastus on Helsingin ruotsalaisen työväestön keskuudessa pysynyt hyvässä voimassa, jota vastoin kuulijakunta Sörnäsissä ja Hesperiaassa on ollut vähäinen. Ensinmainittu seikka vaatisi suunnitellun työväenopistorakennuksen ehdottomasti sijoitettavaksi kaupungin keskukseen eikä Sörnäsiin tai Töölööseen vaan esimerkiksi Kansakoulukadun varrelle.

2) Tämän talon rakentamiseen johon valmistetaan kaksi suurta huoneustoa yksi ruotsalaista ja toinen suomalaista työväenopetusta varten, pitäisi viipymättä ryhtyä, sillä vaikeudet huoneuston vuokraamisessa ovat vuosi vuodelta kasvaneet ja vuokrat kohonneet. Tämä viimeksimainittu seikka on aiheuttanut sen että ruotsalaisten kurssien kustannukset mitä huoneen vuokraan tulee ovat nyt umpeenkuluneena työvuotena 1907—1908 nousseet melkoista korkeammiksi, kuin oli laskettu. Huomautamme tämän yhteydessä, että kahden eri oppirakennuksen aikaansaaminen olisi sangen suotava.

3) Luentoaineisiin nähden ei ole mitään muistuttamista. Ne ovat kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana olleet vaihtelevaa laatua, ja useimmat luennoitsijat ovat onnistuneet hyvin. Samaten on syytä edelleenkin asettaa laulunopettaja, joka ei ainoastaan johda yksinäänistä laulua, vaan edelleenkin ylläpitää teoreettis-käytännöllistä kurssia köörilaulussa.

4) Tarpeellisten varojen ja mukavan huoneuston puutteessa ei ole voitu antaa opetusta luokittain suuremmassa määrässä kuin että yksi kurssi ruotsalaisessa kaunoluvussa, joka on ollut jaettuna mies ja nais osastoon, on ylioppilas N. Rönngren'in johdolla toiminut ruotsalaisen realilyseon huoneustossa. Tämän ensimmäisen oppijakson hyvä tulos antaa toimikunnalle aiheita puoltaa sen jatkamista ensi syksynä.

5) Uutuutena 1906—1907 vuoden ohjelmassa mainittakoon kolme toimikunnan puheenjohtajan ja kurssien johtajien toimeenpanemaa kansankonserttia, joissa on ollut väkeä ahdinkoon asti. Kustannukset suoritettiin lippujen myynnillä karttuneilla varoilla tarvitsematta turvautua Kaupunginvaltuuston määrärahaan.

6) Esitelmissä on hyvin usein näytetty skioptikonkuvia katsojain tyytyväisyydeksi. Museoissa käynnit asiaa ymmärtävän henkilön johdolla ovat myöskin olleet havainnollista opetusta alallaan, ja olisi syytä seuraavanakin vuonna toimeenpanna sellaisia.

7) Koska ruotsalaiset esitelmät lopetettiin vasta 29 p:nä Huhtikuuta, ei vuosikertomusta eikä kassatiliä voida nyt sisäänjättää. Ne jätetään ennen 14 päivän kuluttua.

Sen johdosta mitä yllä on esitetty ja viitaten oheenliitettyyn tulo- ja menoarvioon saa toimikunta siis kunnioittavimmin pyytää että Työväenasiain Lautakunta

a) hankkisi Kaupunginvaltuustolta 300 markan suuruisen lisämäärärahan vuodelle 1906—1907, että sillä voitaisiin täyttää mainitun vuoden tileissä oleva 165 markan 28 pennin suuruisen vaillinki, sekä maksaa mainitun vuoden vuosikertomuksen painatuskustannukset, sekä

b) puoltaisi 7,200:— markan suuruisen määrärahan myöntämistä ruotsalaisille työväenkurseille v. 1907—1908.

Helsingissä Toukokuun 5 p:nä 1907.

Ruotsinkielisen opetustoimikunnan puolesta:

P. Nordmann.

Ruotsinkielisten luentokurssien tulo- ja menoarvio v. 1907—1908.

Menoja.

150 esitelmää à 15 markkaa	2,250
Oppijakso ruotsalaisessa kaunoluvussa	400
Esitelmähuoneustojen vuokra	1,700
Johtajan palkka 25 viikolta à 40 m.	1,000
Laulunjohtajan ” ” ” 25 ”	875
Skioptikonkuvien näytteleminen	200
Museoiden selittäjän palkkio	307
Vahtimestarin palkka	300
Ilmoitukset	75
Painatuskustannukset	400
Erinäisiä edeltäpäin arvaamattomia menoja	100
	<hr/>
	Summa Smk. 7,600

Tuloja.

Myytyjä jäsenkortteja (arviolta)	400
Kaupungin varoista myönnetty määräraha	7,200
Summa Smk.	7,600

Helsingin Kaupungin Valtuusmiehille.

Koska kolmivuotiskausi, jonka kuluessa allekirjoittanut on työskennellyt ruotsinkielisen työväenopetuksen toimikunnassa on loppuun kulunut, pyydän minä kohdella immin ett'ei minua tulevissa vaaleissa huomioonotettaisi Kaupunginvaltuuston valittavaksi toimikunnan jäseneksi. Syynä kieltäymiseeni on, että minulla kansantajuisten esitelmien keskuslautakunnan jäsenenä ja Svenska Folkskolans Vänner nimisen yhdistyksen sihteerinä on tarpeeksi suuri toimiala, kun sitä vastoin pääkaupungissa löytyy paljon henkilöitä, joilla ei ole mitään osaa maaseudulla harjoitettavassa kansanvalistustyössä ja jotka hyvin sopivat ruotsalaisten esitelmäkurssien toimikunnan jäseniksi.

Toimikunta voitaisiin minun mielestäni tulevaa ajanjaksoa varten kokoonpanna siten, että siihen valittaisiin.

3 vakinaista ja 1 varajäsen ruotsalaisesta työväenyhdistyksestä;

3 " " 1 " Arbetets Vänner yhdistyksen sekä pää- että haaraosastoista;

1 vakinainen ja 1 varajäsen, jotka Kaupunginvaltuusto valitsee;

1 " " 1 " " ruotsalaisten kansanopistokurssien toimikunta valitsee.

Helsingissä Toukokuun 5 p:nä 1907.

P. Nordmann.

Helsingin Kaupunginvaltuuston työväenasiain lautakunnalle,

Suomenkielisen työväenopetuksen toimikunnalta.

Lautakunnan kirjeeseen 26 päivältä viimekulunutta huhtikuuta saapi opetuskomitea antaa seuraavan lausunnon.

Helsingin kaupunginvaltuusmiehet päättivät 14 p:nä kesäkuuta 1904 myöntää varoja työväenopetukseen kolmeksi vuodeksi saman vuoden syksystä lukien ja samaksi ajaksi ovat sekä asianomaiset järjestöt että valtuustokin valinneet jäseniä työväenopetuskomiteaan. Asian näin ollen on toimikunta katsonut toimensa päättyneeksi kun piakkoin painettu kertomus 1907 vuoden kevään luennoista on annettu kaupunginvaltuustolle, mutta on Lautakunnan kirjeen saatuaan tutustunut siihen työväenopiston ohjelmaan, joka erityisen komitean valmistamana esitetään valtuuston harkittavaksi. Toimikunta on puolestaan luullut voivansa päättää, että vaikka varsinainen työväenopisto syntyisikin tehtyjen ehdotusten mukaan, tarvitaan ainakin toistaiseksi julkisia luentoja työväelle entiseen tapaan. Kun täksi kalenterivuodeksi kaupungin valtuusmiesten päätöksellä 28 p:ltä joulukuuta 1906 suomenkielistä työväenopetusta varten määrätty summa ei ole kuin osaksi nostettu, onkin syksyn opetusta varten varoja suunnilleen sama määrä kuin vuosi sitten, ja on toimikunta siis luullut puolestaan voivansa edellyttää, että luentoja voi pitää noin 10 viikkoa, viikossa 6 luentoja. Aika ei ole myöntänyt lopullisten sopimusten tekemistä luennoitsijain kanssa, ja näyttää parhaalta, että välipuhe siinä kohden tehdään kun kaupunginvaltuusto ja asianomaiset järjestöt ovat päättäneet, ketkä vastedes saavat johtaa tätä opetustointia, mutta sopivina aineina ja luennoitsijoina katsoo toimikunta voivansa ehdottaa:

Suomen muinaistiedettä, luennoitsijat maisteri *J. Rinne* ja *A. M. Tallgren*.

Suomen asutuksen historiaa, luennoitsijat professori *K. Grotenfelt*, dosentti *V. Voionmaa* tai lehtori *O. A. Hainari*.

Suomalaisen kirjallisuuden historiaa, luennoitsijat professori *E. N. Setälä* tai dosentti *Heikki Ojansuu*.

Kansan itsehallitus eri maissa ja eri aikoina, luennoitsija professori *E. G. Palmén*.

Työväen oloista, luennoitsijat lehtori *J. Forsman*, dosentti *V. Voionmaa* tai rouva *Hilma Jahnsson*.

Sielutieteen alalta, luennoitsijat professori *Arvi Grotenfelt* tai yliopettaja *Paavo Virkkunen*.

Kasvatustieteen alalta, luennoitsijat tirehtori *Mikael Johnsson* tai yliopettaja *Paavo Virkkunen*.

Lasten terveydenhoito, luennoitsija lääketieteen kandidaatti *A. J. Ryömä*.

Hampaitten hoito, luennoitsija professori *Matti Äyräpää*.

Luonnonhistorian alalta, luennoitsija tohtori *K. E. Kivirikko*.

Maantieteen alalta, luennoitsija maisteri *I. Leiviskä*.

Kokemus on aina osottanut, että monesta ehdokkaasta ainoastaan muutamat voivat tarvittaessa käyttää aikaansa tämänkaltaiseen työhön, ja on toimikunta sen tähden asettanut ehdolle paljon enemmän luennoitsijoita kuin tällä kertaa tarvitaan, mutta niinpä toimikunta onkin vakuutettu, että näitä aineita voi saada esitettäväksi ensi syksyllä tarpeellinen määrä luentoja.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 1907.

Suomenkielisen työväenopetuksen toimikunnan puolesta:

E. G. Palmén.

Helsingin kaupungin Valtuustolle.

Kun kaupungin valtuustossa on parhaillaan käsiteltävänä sellainen yksinomaan työväkeä koskeva asia kuin on kysymys työväenopiston perustamisesta kaupunkiin, katsomme me, sosialidemokratien työväen asettama kunnallisneuvosto, asiaksemme saattaa Valtuuston tietoon sosialidemokratisen työväen mielipiteen asiassa. Tahdomme ensiksikin sanoa, että me katsomme työväenopiston perustamisen kaupunkiin ei ainoastaan tarpeelliseksi, vaan vieläpä välttämättömäksi. Mutta ennenkuin opisto voi tulla nauttimaan työväestön puolelta sellaista luottamusta, jota se menestymisekseen vaatii, on välttämätöntä:

1:ksi, että opisto on kunnan täydellisesti kannatettava eikä jätettävä sitä osaksikaan yksityisten henkilöiden tahi yhdistysten varaan; ja

2:ksi, että opiston toiminnan ja opetuksen lähempi valvominen ja järjestäminen on jätettävä työväen itse valitsemaalle valtuuskunnalle, johon kaikki helsinkiläiset työväenyhdistykset puolueväriin katsomatta olisivat oikeutetut valitsemaan jäsenlukujaan vastaavan suhteellisen määrän jäseniä.

Mainittakoon, että Valtuuston toimesta pidettyjen työväenluentojen, ainakin niiden suomalaisen osan, johto on ollut sosialidemokratisen työväen valitsemien henkilöiden käsissä ja joka puolelta on yleisesti katsoen oltu tyytyväisiä luentojen järjestelyyn. Ajatuksemme on, että ehdottamamme valtuuskunta asettaisi pienemmän, esim. 5-henkisen johtokunnan opistolle. Voidakseen seurata opiston toimintaa saattaisi Valtuusto valita opiston valtuuskuntaan lisäksi esim. 2 jäsentä. Eri yhdistysten keskinäiseksi suhteeksi opiston valtuuskunnan jäsenten valitsemisessa ehdotamme: Jos yhdistyksen jäsenluku on 1,000 tai alle sen, kuitenkin vähintään 100, 2 edustajaa, ja seuraavilta täysiltä tuhansilta 1 edustaja lisää. Näin tulisi valtuuskunnan kokoonpano tällä kertaa olemaan suunnilleen seuraava:

Helsingin Työväenyhdistyksestä	6	jäsentä
” Ulkotyöväenyhdistyksestä	2	”
Sörnäisten Työväenyhdistyksestä	2	”
Töölön Työväenyhdistyksestä	2	”
Hermannin Työväenyhdistyksestä	2	”
Svenska Arbetareförening’istä	2	”
Perustuslaillisista Työväenyhdistyksestä.	2 (3)	”
Suomalaisen Työväenliiton Helsingin osastosta	2	”
Kristillisestä Työväenyhdistyksestä	2	”
	<u>Yhteensä 22</u>	<u>jäsentä</u>
Valtuuston puolesta	2	”
	<u>Koko valtuuskunta 24</u>	<u>jäsentä</u>

Varma arvelumme on, että jos ei aijotun työväenopiston johtoa näin jätetä työväen omiin käsiin, ei opistolla myöskään tule olemaan työväen luottamusta, vaan tulee työväestö opistoa karttamaan.

Helsingissä toukokuun 19 p:nä 1907.

Sosialidemokratisen kunnallisneuvoston puolesta:

E. H. Lainio.

Juho Lehtinen.

Valiokunnanmietintö ynnä ehdotus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1906 vuoden voittovarojen jakamisesta.

Kaupunginvaltuusmiehet ovat 9 päivänä viime huhtikuuta antaneet allekirjottaneiden muodostaman valiokunnan tehtäväksi Valtuustolle laatia ehdotuksen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1906 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden käyttämisestä. Valiokunnan saaman ilmoituksen mukaan on sanottu voittoosuus 316,051 markkaa 68 penniä, mikä määrä myöskin on kaupunginrahastoon maksettu. Asiaa käsitellessään on valiokunnan ollut otettavana huomioon seuraavat osaksi Kaupunginvaltuustolle tulleet osaksi suoraan valiokunnalle jätetyt määrärahan saantia voittovaroista koskevat anomukset, joita ovat tehneet:

Neidet Betty Alander ja Hanna Rothman Sörnäisten kansanlastentarhaa varten	12,280: —
Neidet Bertha Bäckman ja Lilli Winter Kallion kansanlastentarhaa varten	8,250: —
Neiti Ester Floman Eerikinkadun kansanlastentarhaa varten	8,295: —
Neiti Annie Rundström Perämiehenkadun kansanlastentarhaa varten	9,225: —
Neiti Lydia Wendell Töölön kansanlastentarhaa varten	6,980: —
Neiti Therese Wuorenhimo Hermanninkaupungin suomenkielistä kansanlastentarhaa varten	14,520: —
Neidet Mildrid Brotherus ja Maria Åberg Hermanninkaupungin ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten	8,675: —
Samat Hermanninkaupungin iltapäivin pidettävää lastentarhaa varten	1,500: —
Neiti Mary Tesche Sörnäisten suomenkielistä lastentarhaa varten	7,145: —
Neiti Agnes Nordman Sepänkadun ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten	8,675: —
Fredriksbergin kansanlastentarha	2,000: —
Neiti Anna Keittilä (Geitlin) Töölön uuden suomenkielisen kansanlastentarhan sisustamista varten	1,500: —
<u>Siirto</u>	<u>89,045: —</u>

	Siirto	89,045: —
Sama vuosimäärärahaa sanottua kansanlastentarhaa varten		8,500: —
Neiti Karin Eklund Toukolan uutta kaksikielistä kansanlastentarhaa varten		6,550: —
Neiti Bertha Hannén alaikäisten lasten työkoulua varten		1,050: —
Neidet Elsa Olin, Louise Stoltzenberg ja Lydia Wendell Töölön lasten työtuvan tarveaineita varten		150: —
Rouva G. Zilliacus y. m. poikaklubia varten		1,000: —
Kaupunkilähetys lasten veisto- ja neulomaseuroja varten		2,500: —
Yhdistys Arbetets Vänner i Sörnäs kesälastentarhoja varten		700: —
Sanotun yhdistyksen länt. haaraosasto kesätoiminnan hankkimista lapsille sekä sen yleistä toimintaa varten	{	2,000: — 1,000: —
Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys oppilaitten loma-siirtoloita varten		15,000: —
Rahatoimikamarin esitys puutarhan, leikkikentän ynnä kalustovajan ja ulkokuoneen rakentamisesta koulupuutarhaa varten Savilan alueelle		10,000: —
Neiti Therese Wuoreneimo kesätoiminnan hankkimista varten köyhille työläislapsille		1,200: —
Helsingin Työväenyhdistyksen Naisosasto lasten kurseja varten		1,000: —
Lastenhoidon edistämisyhdistys yleisiin tarkoituksiinsa		12,000: —
Sama yhdistys Pippingskjöldin turvakotia varten		2,000: —
Yhdistys Maitopisara toimintansa edistämiseksi		10,000: —
Rouvasväenyhdistys lasten kotiansa varten		5,000: —
Yhdistys Risatautisten lasten parantola „Högsandin“ parantolaa varten		1,000: —
Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys keuhkotautisten kansakouluoppilasten kesäkotia varten		9,590: —
Köyhien lasten työkotien hallitus Kalliossa ja Tarkkampujankadun varrella olevien rakennusten ylläpitoa, korjausta ja muutoksia varten		10,500: —
Yhdistys Ruokaa Helsingin köyhille kansakouluoppilaille toimintaansa varten		20,000: —
Yhdistys Puita köyhille puiden ilmaiseksi jakamista ja halvemmalla myymistä varten köyhille		5,000: —
„Eukkokodin“ hallitus toimintansa edistämiseksi		4,000: —
Naisasialiitto Unioni työnantamista varten naisille		1,000: —
Yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämiseksi työnantamista varten naiduille naisille		3,000: —
Naisasialiitto Unioni ja Martta-yhdistys yhteisesti ruoanlaittokurseja varten työväenluokan naisille		1,000: —
	Siirto	223,785: —

	Siirto	223,785: —
Palvelijattarien ja työläisnaisten toipumiskoti eli n. k. Vilhelminakoti toimintaansa varten		2,000: —
Suomen Naisyhdistys työtä tekevien naisten kesäsiirtoloita varten . .		2,000: —
Helsingin palvelijataryhdistys palvelijatarkotiansa varten		3,500: —
Martta-yhdistys tehtaantyöntekijätärkotiansa varten		1,000: —
Yhdistys Lepokoti Smk 14,747:50 lepokodin sisustamista ja Smk 10,000:— sen ylläpitämistä varten yhtenä vuonna		24,747: 50
E. Saltzman, R. Sievers, S. Mannerheim y. m. toipumiskodin kalustoa ja sisustamista varten.		2,000: —
Helsingin Kuuromykkäinyhdistys lastentarhakursseja varten alaikäisille kuuromykkille		500: —
Helsingin Kuuromykkäinyhdistys opetuskursseja varten kaupungissa asuville kuuromykkille		500: —
Yhdistys sokeitten ystävät sokeitten miesten työlaitosta varten . . .		2,000: —
Veistonopettaja O. W. Corander kasvatusopillista veistokouluaan varten Smk 3,700:— ja edellisen vuoden maksamattomia kustannuksia varten Smk 1,650:—		5,350: —
Neiti Agda Blom veistokouluaan varten		500: —
Rouva Maria Slotte maksuttomia pahvi-, veisto- ja kirjansitomiskursseja varten kaupungin kansakoululapsille		3,265: —
Helsingin Eläinsuojeluyhdistys		500: —
Uudenmaan Eläinsuojeluyhdistys eläinsuojeluskonttoriansa varten . .		500: —
Yhdistys Eläinten ystävä		500: —
Terveystenhoitoyhdistys kummankin kielisiä esitelmäsarjoja varten . .		2,500: —
Yhdistys Valkonauha pelastustyötään varten		10,000: —
Pelastusarmeija tyttöjen pelastuskotiansa varten		(määrää ei ole mainittu)
Suomen Vankilayhdistyksen Keskusosasto miespuolisten sekä naispuolisten vapautettujen vankien vierasmajoja varten.		1,500: —
Perustuslaillinen kirvesmiesten ammattiosasto työnvälitystoimistoansa varten		2,000: —
Perustuslaillinen kirvesmiesten ammattiosasto ruotsin- ja suomenkielisiä ammattiyhdistyskursseja varten		1,000: —
Sörnäisten Työväen Yhdistyksen Naisosasto kirjastoa ja neulomaseuroja varten		1,000: —
Helsingin Työväenyhdistyksen lautatarha- ja sahatyöväen Amattiosasto lukusalia varten		500: —
Perustuslaillinen Työväenyhdistys tietojen levittämistä varten yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä		2,000: —
Töölön Työväenyhdistys kirjastoa ja lukusalia varten		500: —
	Siirto	293,647: 50

	Siirto	293,647: 50
Töölön Työväenyhdistys luentoja varten	1,000: —	
Hermannin Työväenyhdistys kirjastoansa ja lukusaliensa varten . . .	2,000: —	
Yhdistys Arbetets Vänner esitelmää, äidinkielen y. m. opetusta sekä kirjojen hankkimista varten yhdistyksen kirjastoon	2,000: —	
Helsingin Työväenyhdistys kirjastonsa täydentämistä varten	1,000: —	
Voimistelu- ja urheilusseura Reipas toimintaansa varten	2,000: —	
Helsingin Nuorisoseura	5,000: —	
Helsingin Perustuslaillinen Nuorisoklubi luentoja ja esitelmää varten .	3,000: —	
Raittiusseura Kilpi	2,150: —	
Nuorison Raittiusyhdistys Wäinölä	1,000: —	
Toivon liittojen Yhteistoimikunta	3,000: —	
Raittiusseura Toimela	3,000: —	
Raittiusseura Balder alkoholistikodin perustamista varten	80,000: —	
Raittiusseura Balder vuosikokouksen pitoa varten Helsingissä	1,000: —	
Raittiusseura Balder raittiustoimintaansa varten	6,000: —	
Raittiusseura Koitto toimintaansa varten	15,000: —	
Raittius Yhdistys Liitto toimintaansa varten	1,000: —	
Raittiusyhdistys Soihtu toimintaansa varten	2,000: —	
Uudenmaan raittiuspiirin toimikunta raittiustoimintaansa varten	2,000: —	
Raittiusseura Werdandi (ent. Balder i Sörnäs) toimintaansa varten . . .	6,000: —	
Raittius Yhdistys Valo toimintaansa varten	5,000: —	
Keski-Uudenmaan raittiuspiiri	100: —	
Vapaamielisten ylioppilaiten raittiusliitto	1,000: —	
Helsingin Käsiyökoulu apurahaksi kouluansa varten	2,000: —	
Suomen liikemiesyhdistys iltakursseja varten	2,000: —	
Suomen Naisyhdistys alkeiskursseja varten työläisnaisille	2,500: —	
Kaarle Werkko alemmaa kansakouluansa varten	2,500: —	
Helsingin Ruotsalainen Kansanopisto	2,000: —	
Helsingin Uimaseura tarkotuksiansa varten	1,500: —	
Ylioppilaiden yhteinen kansanvalistustoimikunta velkojensa maksamista varten	1,200: —	
Helsingin Anniskeluosakeyhtiö laitoksiansa varten Seurasaarella ja Korkeasaarella	62,800: —	
Osakeyhtiö Folkteatern tilapäisenä apurahana	6,000: —	
Rahatoimikamarin määräraha n. k. Wallgrenin suihkulähdettä varten .	40,000: —	
Yhteensä		560,397: 50

Käytettävänä olevista voittovaroista ovat Kaupunginvaltuusmiehet, kuten valiokunnalle on ilmoitettu, jo myöntäneet seuraavat, kaupungin rahastosta etukäteen maksetut määrärahat, nimittäin 28 päivänä sanottua kuuta:

neideille Betty Alander ja Hanna Rothman heidän kansanlastentarhaansa varten Sörnäsissä	Smk 4,500: —
neideille Bertha Bäckman ja Lilli Winter heidän ruotsinkielistä kansanlastentarhaansa varten Kalliossa	„ 3,500: —
neiti Ester Flomanille Eerikinkadun kansanlastentarhaa varten	„ 3,500: —
neiti Annie Rundströmille hänen Perämiehenkadulla olevaa suomenkielistä kansanlastentarhaansa varten	„ 3,600: —
neiti Lydia Wendellille Töölön kansanlastentarhaa varten	„ 3,500: —
neiti Therese Wuorenheimolle Hermanninkaupungin suomenkielistä kansanlastentarhaa varten	„ 5,000: —
neideille Mildrid Brotherus ja Maria Åberg Hermanninkaupungin ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten	„ 2,500: —
neiti Mary Teschelle Kallion suomenkielistä kansanlastentarhaa varten	„ 3,000: —
sekä neiti Agnes Nordmanille Sepänkadun ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten	„ 3,000: —
	<u>eli kaikkiaan Smk 32,100: —</u>
	Yhteensä Smk 32,100: —

Valiokunta on myöskin ottanut selkoa niistä kertomuksista, joita useat määrärahoja voittovaroista nauttineista eri yhdistyksistä ja yksityisistä henkilöistä ovat antaneet sanottujen apurahojen käyttämisestä, sekä lausunnoista, joita asianomaiset lautakunnat niiden johdosta ovat antaneet. Mutta koska osa hakijoista ei ole esittänyt tiliä edellisen vuoden määrärahan käyttämisestä, on valiokunta, jolta puuttuu tietoa siitä onko sanottua tilintekovelvollisuutta täytetty, katsonut tarpeelliseksi ehdottaa:

että mainittua tilintekovelvollisuutta vielä terotettaisiin nimenomaan siitä muistuttamalla Kaupunginvaltuusmiesten myöntämiä määrärahoja maksettaessa.

Niinkuin yllä on mainittu, nousevat 1906 vuoden voittovarot kaikkiaan	Smk	316,051: 68
Kun Kaupunginvaltuusmiehet tästä ja ovat käyttäneet	„	32,100: —
on siis Valtuusmiesten nyt jaettavana	Smk	<u>283,951: 68</u>

Kun Kaupunginvaltuusmiesten Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1906 vuoden voittovaroista myöntämät määrärahat sekä nyt haettujen apurahojen määrä nousee 592,497 markkaan 50 penniin, on tämä määrä 276,445 markkaa 82 penniä tänä vuonna jaettavana olevia voittovaroja suurempi. Valiokunnan on sentähden ollut tutkittava, minkä laitosten ja yhdistysten olisi niiden tarkoituksiin ja toimintaan katsoen etupäässä päästävä apurahoja nauttimaan. Tässä kohdassa on Valiokunta katsonut, että ne laitokset, jotka tarkoittavat kasvavan polven hyötyä sekä ne, joiden tarkoituksena on sopivalla tavalla avustaa taloudellisesti huonommassa asemassa olevia yhteiskuntakerroksia, on etusijassa huomioon otettava. Muihin hakemuksiin nähden on valiokunta osaksi puoltanut suurempien tai pienempien apurahojen myöntämistä, mikäli valiokunta on pitänyt niiden tarkotusperiä huomioon otettavina ja se käytettävänä olevien varojen määrään nähden on ollut mahdollista, jolloin myöskin on otettu huomioon, että yhdistyksille, jotka aikaisemmin ovat nauttineet avustusta voittovaroista, olisi määrärahaa myöntämällä hankittava tilaisuutta edelleen jatkaamaan toimintaansa, osaksi siihen katsoen, että voittovarojen määrä on rajotettu, ehdottanut niitä hylättäväksi.

Kaupungissa toimiviin *kansanlastentarhoihin* on taas tullut lisää uusi noin 75 oppilaalle aijottu suomalainen kansanlastentarha Töölössä, jonka neiti Anna Keittilä (Geitlin) on aikonut perustaa, sekä uusi kaksikielinen lastentarha Toukolassa, jonka on suunnitellut neiti Karin Eklund ja johon on tarkoitus valmistaa tilaa yhtä suurelle oppilasmäärälle. Vuosiapurahana on näille uusille lastentarhoille pyydetty, edelliselle 10,000 markkaa ja jälkimmäiselle 6,550 markkaa, joihin määriin sisältyvät myöskin järjestyskustannukset. Kasvatuslautakunta on mitä lämpimimmin puoltanut kumpaakin hakemusta ja ehdottaa valiokunta, että uusille lastentarhoille ensi lukuvuodeksi myönnettäisiin edelliselle 9,000 markan ja jälkimmäiselle 6,000 markan suuruinen määräraha.

Fredriksbergiin kolme vuotta sitten perustettu kansanlastentarha, jota Helsingin kunta ensi lukuvuonna kannattaa 900 markalla ja jolle valtionrautateiltä samaa aikaa varten odotetaan saatavan 2,000 markan määräraha, on sitäpaitsi kaupungilta anonut 2,000 markan suuruista apurahaa. Laitoksessa on seudun suuren lapsipaljouden sekä kouluhuoneiston riittämättömyyden vuoksi lapset nyt päättyneenä lukuvuonna jaettu kahteen ryhmään, joista toinen 50 oppilasta, on käynyt koulua 2¹/₂ tuntia päivässä saaden samalla ilmaiseksi ruokaa sekä toinen, 26 oppilasta, ollut

koulussa 2 tuntia ruokaa saamatta. Koska Fredriksbergiin, siellä löytyvien halvempien huoneistojen vuoksi on asettunut asumaan joukko varattomia työmiehiä Helsingistä, joiden lapset mitä suurimmassa määrässä tarvitsevat lastentarhojen kasvatustavaa vaikutusta, puoltaa valiokunta tälle lastentarhalle myönnettäväksi yhtä suurta apurahaa kuin viime vuonnakin eli 1,000 markkaa.

Lastentarhoihin verrattava on niiden kurssien toiminta, joita täällä jo muutamia vuosia on järjestetty *toiminnan hankkimiseksi* lapsille. Tähän ryhmään kuuluu neiti *Hannén'in työkoulu* 7—12 vuotisille lapsille, jolle on annettu vapaa huoneisto Betanian kansanlastentarhassa. Samassa tarkoituksessa ovat neidit Olin, Stoltzenberg ja Wendell Töölössä ylläpitäneet *lasten työtupaa*, rouva G. Zilliacus y. m. *poikaklubia* ja *kaupunkilähetys* veisto- ja neulomaseuroja laiminlyödyille lapsille, jotka ovat niissä lukuisasti käyneet. Huvun ja toiminnan hankkimiseksi lapsille kesänäikana on kaupunkilähetys sitäpaitsi esittänyt, eikö kaupungin läheisimmästä ympäristöstä voitaisi osottaa jotakin paikkaa, jossa olisi tilaisuutta puutarhastyöhön; mutta kun valiokunnan asia ei ole antaa lausuntoa siitä, ei kysymys ole antanut aihetta mihinkään toimenpiteisiin valiokunnan puolelta.

Lasten toimintakursseihin kuuluvat vielä laitokset toiminnan hankkimista varten lapsille *kesän aikana*. Tähän kuuluvat Arbetets Vänner yhdistyksen Läntisen ja Sörnäisten haaraosaston toimipaikoilleen perustamat *kesälastentarhat* sekä neiti Wuorenheimon järjestämät köyhien työläislasten kesätoimintakurssit. Myöskin „Muurarimestari Alex. Ärtin lahjotusrahaston“ varoilla Savilan alueelle järjestetty koulu-puutarha kuuluu näihin laitoksiin; valiokunta pidättää itselleen kuitenkin oikeuden myöhemmin palata esitykseen apurahan myöntämisestä tälle laitokselle. Näihin hyödyllisiin ja erittäin huomioon otettaviin tarkoituksiin on valiokunta katsonut tarpeelliseksi puoltaa apurahoja myönnettäväksi mikäli varoja riittää, niinkuin edempänä näkyy.

Helsingin *työväenyhdistyksen naisosasto* on, ilmottaen että yhdistys jo viisi vuotta on ylläpitänyt opetuskursseja lapsille, etupäässä sellaisille, jotka kodittomina tai muusta syystä ovat jääneet ilman opetusta, pyytänyt tähän tarkoitukseen 1,000 markan apurahaa. Kun kyseessä olevista tarkoituksista pitävät huolta hyvin järjestetyt kansanlastentarhat ja lasten toimintakurssit, on valiokunta, joka ei tunne kyseessä olevien kurssien järjestystä, katsonut olevan syytä ehdottaa kysymyksen alaista hakemusta hylättäväksi.

Toinen ryhmä ihmisystävällisiä harrastuksia ovat laitokset, joiden tarkoituksena on *lastenhoidon* edistäminen. Näistä on lastenhoidon edistämisyhdistys, joka viime vuonna on nauttinut 10,000 markan apurahaa, nyt pyytänyt korotettua 12,000 markan määrärahaa. Sitäpaitsi on yhdistys erityisesti pyytänyt että, samoin kuin viime vuonnakin, voittovaroista myönnettäisiin 2,000 markkaa n. k. Pippingskjöldin turvattomien äitien turvakodille. Tälle turvakodille on yhdistys rakennuttanut oman talon, joka suurimmaksi osaksi on kustannettu Malmin lahjotusrahaston varoilla. Syyksi apurahan korotukseen mainitaan osaksi Lastenmajan yhden raken-

nuksen laudotuksesta ja muusta korjauksesta johtuvat kustannukset, osaksi kaupungin kasvaessa lisääntyneet vaatimukset yhdistyksen apuun nähden. Katsoen yhdistyksen harjottamaan laajaan ja menestykselliseen toimintaan puoltaa valiokunta pyydettyjä apurahoja myönnettäväksi.

Yhdistys Maitopisara, joka nyt on ollut toiminnassa kahden vuoden ajan, mutta jonka, kuten yhdistyksen hakemuksessa mainitaan, tarpeellisten varojen puutteessa tähän asti on täytynyt tyytyä ylläpitämään ainoastaan yhtä Kalliossa sijaitsevaa laitosta pienten lasten vastaanottoa ja hoitoa varten, on pyytänyt että se tämän vuoden voittovaroista saisi 10,000 markan apurahan, jotta kävisi mahdolliseksi perustaa toinen samallinen asema lounaisosaan kaupunkia sekä muuten laajentaa yhdistyksen toimintaa. Katsoen käytettävänä olevien varojen riittämättömyyteen, ei valiokunta kuitenkaan voi puoltaa määrärahan kohottamista yli sen 5,000 markan määrän, joka viime vuonna on yhdistykselle voittovaroista myönnetty.

Rouvasväenyhdistys, joka toimintansa avustamiseksi viimeksi voittovaroista sai 2,000 markan määrän, on tänä vuonna pyytänyt korkeampaa, 5,000 markan apurahaa, mutta kun voittovarojen määrä on rajotettu, ei pyydettyyn korotukseen voida suostua.

Samoin kuin viime vuonnakin puoltaa valiokunta nytkin 1,000 markan suuruisen määrärahan myöntämistä *risatautisten lasten parantolaa* („Högsand“) varten ehdolla, että vähintään neljä maksutonta paikkaa luovutetaan tästä kaupungista oleville potilaille, jotka Köyhäinhoitohallitus niihin ehdottaa.

Helsingin Kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen hallituksella on tarkoituksena tänä vuonna samoin kuin useana edellisenäkin n. k. *kesäsiirtoloiden* kautta valmistaa kaupungin kansakoulujen sairaloisille ja köyhille oppilaille tilaisuutta maksuttomasti oleskelemaan maalla kesän aikana, jonka vuoksi yhdistys on pyytänyt 15,000 markan apurahaa; ja saa valiokunta, koska maalla oleskeleminen tulisi ennen siihen käytettyjen kuuden viikon sijasta tänä vuonna jatkumaan koko kesän ajan, puoltaa sitä, että sanottuun tarkotukseen myönnettäisiin viimeksi annettua 10,000 markan määrää vähän suurempi apuraha, nimittäin 12,000 markkaa. Sitäpaitsi on hallitus, oheeniittäen koululääkäarin lausunnon siitä, että kaupungin ylemmissä kansakouluissa löytyy 30 tai 35 oppilasta, joissa on ilmeiset keuhkotaudin merkit, kun taas 50 tai 60 oppilaalla on selvää taipumusta siihen, pyytänyt, että koska on osottautunut vaikeaksi muulla tavalla auttaa näiden oppilasten terveyden tilaa, kesäkodin järjestämisestä 25 oppilaalle lasketut 4,795 markan kustannukset myönnettäisiin apurahaksi kesäkodille ilmeisesti keuhkotautisia oppilaita varten ja yhtä paljon toiselle kesäkodille, joka on ajottu lapsia varten, joissa epäillään sanotun taudin löytyvän. Tätä hakemusta harkitessaan on valiokunta katsonut voivansa tällä kertaa puoltaa määrärahaa myönnettäväksi ainoastaan ensiksi mainittua tarkotusta varten perustettavalle kesäkodille, koska ne oppilaat, joissa ainoastaan epäillään keuhkotaudin löytyvän, täytyy voida sijoittaa äsken mainittuihin kesäsiirtoloihin ja on valiokunta sentähden ehdotukseensa ottanut ainoastaan yhden 4,800 markan erän.

Köyhien lasten työhuoneiden hallitus, joka 1906 vuoden voittovaroista sai 7,000 markan määrärahan, on huomauttaen että Kalliassa olevan työkodin rakennus olisi suuren korjauksen tarpeessa ja että Tarkkampujankadulla olevassa kodissa olisi suuremman tilan saavuttamiseksi tehtävä erinäisiä muutoksia, esittänyt että työhuoneiden apuraha nyt korotettaisiin 10,500 markkaan; ja kun Köyhäinhuoltohallitus antamassaan lausunnossa on puoltanut hakemusta hyväksyttäväksi, saa valiokunta ehdottaa, että apuraha määrättäisiin 10,000 markaksi.

Yhdistys *Ruokaa Helsingin köyhille kansakouluoppilaille*, jonka tarkoituksena on osaksi maksutta osaksi vähäistä maksua vastaan hankkia lämmin ravitseva ateria päivässä huonosti ravituille köyhille kansakouluoppilaille, pyytää 20,000 markan apurahaa. Huomauttaen että yhdistykseltä, johon kuuluu lähes 800 jäsentä, vielä puuttuu kokemusta sekä ravittavien lasten lukumäärästä että myöskin kustannuksista päivää ja annosta kohti, ei yhdistys ole voinut laatia yksityiskohtaista kustannusarviota. Siihen katsoen ettei yhdistyksen ajattelemaa toimintaa vielä ole meidän maassamme koeteltu, mutta tarkotusperä kuitenkin näyttää olevan huomiota ansaitseva, on valiokunta mielestään pitänyt tarpeellisena puoltaa 15,000 markan määrärahan myöntämistä kyseessä olevaan tarkotukseen.

Hädän lievittämiseksi ja utteruuden edistämiseksi ovat muutamat yhdistykset pyytäneet avustusta osaksi ansiotyön hankkimista, osaksi ruoanlaiton opettamista varten naisille. Tässä suhteessa on valiokunta ehdottanut: yhdistykselle *Eukkokoti* samaa määrää kuin viime vuonnakin eli 3,500 markkaa, Naisasialiitto Unionille ja Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi *työn antamista varten naisille*, edelliselle 1,000 markkaa ja jälkimäiselle 2,000 markkaa sekä Martan ja Unionin yhteisesti järjestämille *käytännöllisille ruoanlaittokursseille* kuten ennenkin 1,000 markkaa.

Allamainittuja tarkotuksia varten on pyydetty ja puoltaa valiokunta myöntäväksi apurahoja: Suomen naisyhdistykselle *työtä tekevien naisten kesäkotia* varten 2,000 markkaa, Helsingin palvelijataryhdistykselle sen *palvelijatarkodin* ylläpitoa varten 3,000 markkaa, yhdistykselle Martta sen *tehtaantyöntekijätarkodin* ylläpitoa varten 1,000 markkaa sekä rouva E. Saltzmannille y. m. kaluston ostoa varten *toipumiskotiin* ja sen sisustamista varten 1,500 markkaa.

Helsingin *Kuuromykkäinyhdistykselle* ja yhdistykselle *Sokeitten ystävät*, jotka ovat pyytäneet 1,000 ja 2,000 markan apurahoja, ei voida voittovarojen riittämättömyyden vuoksi ehdottaa entisiä 500 ja 1,500 markan määrärahoja korotettavaksi.

Veistonopettaja O. W. Corander, jonka täällä ylläpitämä *kasvatustieteellinen veistokoulu* on 1905 vuoden voittovaroista nauttinut 2,000 markan apurahaa, ollen hän sitä vastaan velvollinen koulussaan antamaan maksutonta opetusta vähintään kymmenelle tämän kaupungin oppilaitosten oppilaalle, on sen johdosta, että koulu edelleen tuottaa tappiota, pyytänyt määrärahaa korotettavaksi 3,700 markkaan.

Katsoen käytettävänä olevien voittovarojen riittämättömyyteen, ei valiokunta ole voinut ehdottaa määrärahaa korotettavaksi suuremmaksi kuin 2,500 markkaan. — Neiti Agda Blomin *veistokoululle* puolletaan täksikin vuodeksi 500 markan apurahaa aikaisemmin asetetulla ehdolla, että mainittuun kouluun otetaan viisi vapaaoppilasta tästä kaupungista.

Niiden yhteiskuntaa hyödyttäviin tarkoituksiin nähden on myöskin eläinsuojelusta koskevien harrastusten katsottu ansaitsevan kannatusta voittovaroista ja ehdottaa valiokunta sentähden määrärahoja myönnettäväksi *Uudenmaan Eläinsuojeluyhdistykselle* sen eläinsuojeluskonttorin ylläpitoa varten sekä Helsingin eläinsuojeluyhdistykselle, 500 markkaa kummallekin yhdistykselle.

Terveydellisessä suhteessa toimivista yhdistyksistä on Suomen *Terveydenhoitoyhdistys*, joka viime vuonna voittovaroista saamallaan 2,000 markan määrärahalta on kustantanut esitelmäsarjoja terveydellisistä kysymyksistä ja yleisistä kansantaudeista, pyytänyt että, koska yleisön harrastus näihin esitelmiin nähden on kasvanut, tähän tarkotukseen myönnettäisiin 2,500 markan määräraha. Valiokunta ehdottaa määrärahan rajottamista 1,500 markkaan. — Yhdistys *Valkonauha*, jonka apuraha viime vuonna, senkin vuoksi että hakemus jätettiin niin myöhään, oli noin 2,000 markkaa, pyytää tänä vuonna 10,000 markan määrärahaa. Yhdistyksen pääasiallisimpana tarkotuksena on pelastustyö n. k. langenneitten naisten keskuudessa. Viime vuonna on yhdistys kootuilla varoilla ylläpitänyt pelastuskotia Espoossa, jonka menot ovat nousseet noin 7,400 markkaan, ja kaupungissa puolen vuoden aikana vastaanottokotia, jonka kustannukset ovat tehneet noin 1,000 markkaa, jota paitsi yhdistys toimintaansa varten muuten on käyttänyt noin 1,000 markkaa. Katsoen yhdistyksen ihmisystävälliseen tarkotukseen ja kun sen toiminta osaltaan voisi olla omiaan estämään veneristen tautien leviämistä ehdottaa valiokunta, että tarkotukseen myönnettäisiin 5,000 markan määräraha.

Erityisenä ryhmänä avustuksenhakijoiden joukossa ovat kaupungissa ja sen läheisimmässä ympäristössä toimivat *työväenyhdistykset ja raittiusseurat*. Mikäli näiden pyrkimysten tarkotuksena on levittää valistusta sekä harrastusta raittiusasiaan työtä tekevien luokkien keskuudessa, ansaitsevat ne kehotusta kaupungin puolelta. Mutta sen mukaan mitä valiokunta on tietoonsa saanut, on varsinainen raittius työ muutamissa yhdistyksissä osaksi saanut syrjäytyä muiden harrastusten tieltä, jotka eivät suoranaisesti kuulu raittiusasiaan, osaksi on raittius työhön liittyminen ollut verrattain mitätöntä. Ensiksi mainitusta syystä ei valiokunta ole katsonut voivansa ehdottaa raittiusseura *Koitolle* suurempaa apurahaa kuin 2,000 markkaa ja viimeksi mainitusta syystä on yhtä suuren määrän katsottu riittävän apurahaksi raittiusseura *Balderille*, jonka jäsenluku nykyään nousee ainoastaan 226 henkilöön. Kun viimeksi mainitun yhdistyksen alkoholistikodin perustamista koskeva suunnitelma on havaittu liian laajalle tähtääväksi, ehdottaa valiokunta hakemuksen 80,000 mar-

kan myöntämisestä sitä varten hylättäväksi. Muista raittiusseuroista on äskettäin perustetun „Soihdun“, joka on pyytänyt 2,000 markan apurahaa, siihen nähden että sen johtavat henkilöt ovat luottamusta herättäviä, katsottu ansaitsevan avustusta, jonka vuoksi valiokunta on sanotulle raittiusseuralle ehdottanut myönnettäväksi 1,000 markan määrärahan.

Helsingin käsityökoululle, jossa nyt alemman tyttöjen käsityökoulun perustettua on käynyt vähävaraisten säätyläisperheitten tyttäriä, on sen johtokunta pyytänyt lisättyä 2,000 markan määrärahaa, mutta valiokunta on usein mainitusta syystä katsonut velvollisuudekseen puoltaa sille ainoastaan entistä 1,000 markan määrää.

Suomen Liikemiesyhdistyksen antamassa hakemuksessa mainitaan, että yhdistys jo useita vuosia vähillä varoillaan on ylläpitänyt tilapäisiä *iltakursseja* pääkaupungin lukuisille suomeapuhuville liikeapulaisille. Viime vuoden alusta saatuaan 2,000 markan suuruisen vuotuisen valtioavun on yhdistys järjestänyt nämä kurssit pysyväksi iltakouluksi, jonka opetustuntien luku on 10 viikossa, jakaantuen 5 päivälle. Vuosi-apuna näitä kurseja varten on yhdistys kaupungilta toivonut 2,000 markkaa, mutta valiokunta ei voi nyt kyseessä oleville kurseille puoltaa suurempaa apurahaa kuin ennenkään eli 1,000 markkaa.

Suomen naisiyhdistys on, ilmottaen että yhdistys on 18 vuotta sunnuntai-iltoina kaupungissa ylläpitänyt alkeiskursseja työtä tekeville naisille, pyytänyt että sanottujen kurssien laajentamista varten, niin että niissä voitaisiin antaa opetusta kansakouluaineissa, entinen 500 markan määräraha korotettaisiin 2,500 markkaan. Valiokunta on katsonut voivansa puoltaa 1,000 markan määrärahaa sanottuun tarkotukseen.

Mitä tulee kansakoulunopettaja *Kaarle Werkon* apurahanhakemukseen, on valiokunta, joka on ollut epä tietoinen siitä, eikä hakijan alemmaa kansakoulukurssi-ansa varten, joka vastaa alemmaa kansakoulua, pyytämää apurahaa oikeastaan olisi merkittävä vakinaiseen menosääntöön, kuitenkin sopinut siitä, että sanottu apuraha saataisiin, samoin kuin ennenkin on tapahtunut, tällä kertaa 2,000 markan suuruisena maksaa voittovaroista.

Yhdistys Helsingin ruotsalainen kansanopisto, joka viime vuotta varten sai 2,000 markan määrärahan, on pyytänyt, että se edelleenkin yhden vuoden saisi nauttia yhtä suurta avustusta voittovaroista, ja on valiokunta katsonut sopivaksi puoltaa tätä hakemusta hyväksyttäväksi.

Helsingin Uimaseura, joka kaupungilta on maksutta saanut käytettäväkseen Merisataman uimalaitoksen, on viime vuonna nauttinut 1,500 markan suuruisista apurahaa voittovaroista, ollen sitä vastaan velvollinen opettamaan kaupungin poliisi- ja palomiehistöille uimataitoa ja hengen pelastamista sekä hukkuneitten henkiin herättämistä. Valiokunta, joka antaa arvon yhdistyksen hyödylliselle toiminnalle, on täksi vuodeksi tahtonut puoltaa kyseessä olevaa hakemusta hyväksyttäväksi.

Korkeasaarella ja Seurasaarella löytyvien laitosten ylläpitoa varten on *Helsingin Anniskeluosakeyhtiö* pyytänyt 62,800 markan määrärahaa. Osakeyhtiön pyytää-

mään rahamäärään on laskettu 14,000 markkaan nousevat kustannukset erinäisistä uudisrakennustoista, niiden joukossa 4,000 markkaa kasvihuoneen rakentamisesta, sekä kustannuksia korjauksista, jotka yhtiö voiton suuruuteen katsoen on tahtonut tänä vuonna suorittaa. Vaikka valiokunta siihen nähden, että Osakeyhtiön Korkeasaaren ja Seurasaaressa paljon käytettyihin puistoihin rakentamat laitokset ja teettämät työt ovat ylläpidettävät, on tahtonut mahdollisimmassa määrässä noudattaa Osakeyhtiön toivomuksia, ei valiokunnalta kuitenkaan ole jäänyt huomaamatta, että suunnitellun kasvihuoneen rakentaminen voisi jäädä toistaiseksi, ellei yhtiö siihen voisi saada varoja muissa menoerissä syntyvistä säästöistä. Valiokunta sen tähden ehdottaa tasaisin luvuin 58,000 markan määrärahaa Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle sen kyseessä olevia laitoksia varten.

Lahjakirjalla 17 päivältä huhtikuuta 1906 ovat everstiluutnantinrouva Selma Schulman ja hänen miehensä everstiluutnantti Rudolf Schulman Helsingin kaupungille luovuttaneet kaksi Helsingin pitäjässä olevaa „Turholm“ ja „Turvik“ nimistä palstaa ehdolla, että „Turvikin“ palstalle rakennettu huvila olisi käytettävä „sivistystai hyväntekeväisyyslaitokseksi, kuten virkistyskodiksi opettajia, opettajattaria tai sairaanhoitajattaria varten, kansakoululasten lomasiirtolaksi, ukkokodiksi tai muuksi sellaiseksi Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan“, jotapaitsi nyt kuollut everstiluutnantinrouva Schulman on testamentannut kaupungille 50,000 markkaa käytettäväksi mainitun tilan vastaista ylläpitoa varten. Sittekin Kaupunginvaltuusmiehet 14 päivänä kesäkuuta 1906 olivat päättäneet ottaa vastaan mainitun lahjan sekä vahvistaessaan kaupungin menosääntöä kuluvaan vuotta varten myöntäneet 5,500 markan määrärahan erinäisten uudis- ja korjaustöiden suorittamista varten „Turvikin“ huvilassa, on «*Lepokoti*» niminen yhdistys tarjoutunut lahjakirjassa mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi ottamaan sanotun tilan käytettäväkseen ja pyytänyt 14,747 markan 50 pennin apurahaa huoneiston sisustamista varten sekä 10,000 markkaa laitoksen olemassaolon turvaamiseksi sen ensimmäisenä toimintavuonna; ja ovat Kaupunginvaltuusmiehet lykänneet asian valiokuntaan ehdotuksen antamista varten siitä, voitaisiinko pyydettyä apurahaa voittovaroista myöntää. Tätä kysymystä harkitessaan ei valiokunta, joka tosin on havainnut kyseessä olevan virkistyskodin tarkoituksen olevan sopusoinnussa lahjan antajan määräysten kanssa ja huomiota ansaitsevan, ole kuitenkaan katsonut olevan syytä muiden harrastusten kustannuksella, joiden avustamista valiokunta ei ole tahtonut syrjäyttää, ehdottaa voittovaroista myönnettäväksi apurahaa sanotulle yhdistykselle.

Rouva *Maria Slotten* 3,265 markan suuruisen apurahan hakemusta maksuttomien pahvityö- ja kirjansitomiskurssien järjestämisestä varten kaupungin kansakoululapsille, ei valiokunta ole, siihen katsoen, että löytyy muita toimia, jotka paremmin ansaitsevat avustusta sekä koska asianomainen lautakuntakaan ei ole antanut puoltolausestaan hakijalle, katsonut oikeaksi suositella määrärahan saantiin.

Valiokunta on samoin katsonut olevansa pakotettu esittämään hylättäväksi

yhdistyksen *Puita köyhille* sekä *Pelastusarmeijan* tekemät kaksi hakemusta, ensiksi mainitun hakemuksen, koska yhdistys on näkynyt olevan tilaisuudessa muutenkin hankkimaan varoja tarkoituksensa täyttämiseksi, ja jälkimäisen, koska määrää ei ole ilmoitettu ja kun sanottu seura, joka luonteeltaan on osaksi kansainvälinen yhdistys, ulottaa toimintansa ulkopuolelle kaupunkia ja sillä myöskin on muita keinoja saada varoja hyödyllisiin harrastuksiinsa.

Helsingin Nuorisoseuran ja *Raittius Yhdistys Liiton* pyytämiä määrärahoja ei valiokunta ole katsonut olevan syytä puoltaa myönnettäväksi, koska mainittujen yhdistysten harjottamasta toiminnasta pitävät huolta muut samallaiset yhdistykset, jotka ennen ovat saaneet apurahoja voittovaroista.

Mitä tulee *Perustusaillisten kirvesmiesten ammattiosaston* apurahan hakemukseen työnvälitystoimistoansa varten, on valiokunta, joka kyllä on huomannut ammattiosaston kiitettävät harrastukset, kuitenkin ollut sitä mieltä että kun kaupungin järjestämän kunnallisen työnvälitystoimiston paikkoja välittäessään mikäli mahdollista myöskin tulee ottaa huomioon että työnetsijät saavat paikkoja politisesti samanmielisten työtoverien keskuudessa, ei kyseessä olevaa hakemusta nyt voida puoltaa apurahan saantiin voittovaroista, varsinkaan kun siinä on myöskin edellytetty, että ammattiosaston käytettäväksi ilmaiseksi annettaisiin huoneusto, eikä valiokunnan tehtäviin kuulu lausunnon antaminen siitä asiasta. Ammattiosaston pyytämää määrärahaa ammattiosastokurssien järjestämistä varten, ei valiokunta myöskään ole tilaisuudessa muiden hankkeiden kustannuksella puoltamaan.

Viimeksi mainitusta syystä on valiokunta katsonut tarpeelliseksi ehdottaa hylättäväksi myöskin ne hakemukset, joita ovat jättäneet *Sörnäisten Työväenyhdistyksen Naisosasto*, *Helsingin Perustusaillinen Nuorisoklubi*, *Helsingin Työväenyhdistyksen Lautatarha- ja Sahatyöväen Ammattiosasto*, *Palvelijattarien ja työläisnaisten toipumiskoti*, *Raittiusyhdistys Valo* sekä *Helsingin Työväenyhdistyksen naisosasto*.

Kun *Ylioppilaiden yhteisen kansanvalistustoimikunnan* pyytämällä apurahalla olisi tarkoitus maksaa ennen syntyneitä velkoja, eikä voittovaroja vanhan tavan mukaan ole tällaisiin tarkoituksiin käytetty, ei valiokunta voi puoltaa hakemukseen myönnettäväksi.

Kaupunginvaltuusmiehet ovat 9 päivänä viime huhtikuuta päättäneet, että „Muurarimestari Alex. Artin rahaston“ liikenevät korkovarot ovat käytettävät *koulupuutarhan järjestämiseksi kaupungin kansakoulujen oppilaille* tarkotusta varten osotetulle paikalle n. k. Savilan alueelle, jonka jälkeen ja sitte kun koulupuutarha olisi kuntoon saatu, sanotut korkovarot olisivat käytettävät tarpeellisen opetuksen antamisesta koulupuutarhassa syntyvien kustannusten suorittamiseksi. Kun koulupuutarhan järjestäminen, johon tehdyn laskelman mukaan kului 21,822 markkaa 50 penniä, kuitenkin venyisi sängen pitkälle, jos kustannukset suoritettaisiin yksinomaan sanotuista korkovaroista, on Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta on vaadittu, esittänyt että käytettävänä olevista Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voitto-

varoista myönnettäisiin 10,000 markan määrä kyseessä olevien töiden jouduttamiseksi; ja ovat Kaupunginvaltuusmiehet tätä varten lykanneet asian valiokunnan valmistettavaksi. Tämän johdosta ei valiokunta, jonka mielestä kyseessä olevan koulupuutarhan järjestämistöiden jouduttaminen tosin on toivottava, ole kuitenkaan katsonut voivansa puoltaa sitä, että osa näistä kustannuksista suoritettaisiin käytettävänä olevista voittovaroista, joita olisi käytettävä moniin muihin apurahoihin, vaan luullut, että tarvittavat varat voitaisiin merkitä vakinaiseen menosääntöön ensi vuotta varten, ellei kyseessä olevia töitä voitaisi vähitellen suorittaa neljän vuoden aikana.

Suomen Vankila-Yhdistyksen Keskushallitus on, ilmottaen että sen toiminnan tarkoituksena on kummassakin suojakodissaan, joista toinen on miehiä, toinen naisia varten, koettaa johtaa utteruuten ja järjestykseen harhateille joutuneita henkilöitä etupäässä kaupungin alemmista kansankerroksista, pyytänyt 1,500 markan apurahaa, koska yhdistyksen varat eivät ole riittäneet sanotun suojelustyön kustannusten suorittamiseen. Kun yhdistys Helsingin kaupungilta jo nauttii vakinaiseen menosääntöön merkittyä 600 markan apurahaa kumpaakin sanottua suojakotiansa varten eli siis yhteensä 1,200 markkaa ja kun osalla sanottujen kotien hoidokkaista on kotipaikkaoikeus myöskin maan muissa kunnissa, ei valiokunta ole katsonut voivansa ehdottaa kaupungin yhdistyksen toiminnan avustamiseksi myöntämää määrärahaa enää lisättäväksi.

Osakeyhtiö Folkteatern on pyytänyt 6,000 markan määrärahaa voidakseen korvata osan niistä tappioista, jotka ovat syntyneet, kun sen esitysten on täytynyt Arkadian teatteritalon sulkemisen vuoksi lakata kesken näytäntökautta. Kosk avoittovaroja ei asianmukaisesti ja vakaantuneen tavan perusteella voida käyttää epäsuotuisten olojen johdosta syntyneiden tappioiden korvaamiseksi, on valiokunta katsonut velvollisuudekseen ehdottaa tämän hakemuksen hylättäväksi.

Perustuslaillisen Työväenyhdistyksen sivistystarkoituksia varten pyytämän 2,000 markan apurahan on valiokunta tarpeellisten varojen puutteessa katsonut olevan hylättävän.

Vapaamielisten Ylioppilaiden Rahtiinliiton harrastustensa edistämiseksi pyytämän 1,000 markan määrärahan on valiokunta, riittävien varojen puutteessa, katsonut tarpeelliseksi ehdottaa hylättäväksi.

Kirjelmässä 2 päiväältä kuluva toukokuuta on Rahatoimikamari ilmottanut Kaupunginvaltuusmiehille, että koska kuvanveistäjä W. Wallgrenille, häneltä tilatusta *suihkulähteestä* luvattu palkkio 40,000 markkaa, johon voittovaroista aikaisemmin on osotettu 32,456 markan 66 pennin määrä, sopimuksen mukaan tulee olla maksettuna ennen tulevan syyskuun loppua, jäännös 7,543 markkaa 34 penniä määrättäisiin maksettavaksi käytettävänä olevista voittovaroista. Sitäpaitsi on Rahatoimikamari, ilmottaen että vesialtaan ja taideteoksen pystyttämisen kustannukset monin kerroin nousevat laskettua määrää 4,000 markkaa suuremmiksi sekä että ne kaiken todennäköisyyden mukaan nousevat noin 50,000 tai 60,000 markkaan, esittänyt eikä tänä vuonna voitaisi voittovaroista tarkotusta varten määrätä vielä 40,000 markkaa.

Kun näin suureksi nouseva määräraha melkoisesti rajottaisi muihin hankkeisiin ehdotettujen apurahojen määrää, on valiokunta katsonut olevan syytä ehdottaa, että kyseessä olevaan tarkotukseen käytettäisiin mitä kaikista muista valiokunnan nyt ehdottamista määrärahoista on jäänyt jällelle eli siis ainoastaan 9,401 markkaa 68 penniä, ja ehdottaa valiokunta sitäpaitsi:

että Kaupunginvaltuusmiehet pyytäisivät Rahatoimikamaria vastedes, sitte kun menot taideteoksen paikoilleen asettamisesta voidaan tarkemmin laskea, Valtuustolle antamaan uuden esityksen asiasta.

Sen nojalla mitä yllä on esitetty, ehdottaa valiokunta kunnioittaen:

että Kaupunginvaltuusmiehet hylkäisivät ne voittovaroista pyydettyjen apurahojen hakemukset, joita ovat jättäneet: Töölön työväenyhdistys luentojen toimeenpanemista varten, Raittiusseura Balder vuosikokouksen pitämistä varten Helsingissä ja alkoholistikodin perustamista varten, yhdistys Lepokoti, yhdistys Eläintenystävä, Maria Slotte, yhdistys Puita köyhille, Pelastusarmeija, Voimistelu- ja urheiluseura Reipas, Helsingin Nuorisoseura, Raittiusseura Liitto, Perustuslaillisten kirvesmiesten ammattiosasto, Söörnäisten Työväen Yhdistyksen Naisosasto, Helsingin Perustuslaillinen Nuorisoklubi, Perustuslaillinen Työväenyhdistys, Helsingin Työväenyhdistyksen Lautatarha- ja Sahatyöväen Ammattiosasto, Palvelijattarien ja työläisnaisten toipumiskoti, Raittiusyhdistys Valo, Helsingin Työväenyhdistyksen Naisosasto, Ylioppilaiden yhteinen kansanvalistustoimikunta, Vapaamielisten Ylioppilaiden raittiusliitto ja Suomen Vankilayhdistys; sekä

että Valtuusmiehet määräisivät voittovaroista maksettavaksi:

1) neideille Betty Alander ja Hanna Rothman 12,000 markkaa heidän Sörnäisissä olevan kansanlastentarhansa ylläpitämiseksi lukuvuonna 1907—1908;	12,000: —
2) neideille Bertha Bäckman ja Lilli Winter 8,000 markkaa heidän Kalliossa olevaa kansanlastentarhaansa varten samaksi aikaa;	8,000: —
3) neiti Ester Flomanille 8,000 markkaa Eerikinkadun kansanlastentarhan ylläpitämistä varten samana aikana;	8,000: —
4) neiti Annie Rundströmille samoin 8,000 markkaa hänen Perämiehenkadulla olevaa lastentarhaansa varten samaksi aikaa;	8,000: —
5) neiti Lydia Wendellille 6,800 markkaa Töölön kansanlastentarhaa varten samaksi aikaa;	6,800: —
	42,800: —

42,800: —

12,000: —

6) neiti *Therese Wuorenheimolle* 12,000 markkaa *Hermanninkaupungin suomenkielisen kansanlastentarhan ylläpitämistä varten samana aikana;*

8,000: —

7) neideille *Mildrid Brotherus ja Maria Åberg* 8,000 markkaa *Hermanninkaupungin ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi aikaa;*

1,500: —

8) samoille 1,500 markkaa *iltapäivin pidettävän lastentarhan avustamiseksi;*

7,000: —

9) neiti *Mary Teschelle* 7,000 markkaa *Sörnäisten suomenkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi aikaa;*

8,000: —

10) neiti *Agnes Nordman* 8,000 markkaa *kuudennessa kaupunginosassa olevaa ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi aikaa;*

1,000: —

11) *Fredriksbergin kansanlastentarhalle* 1,000 markkaa *apurahana samaksi aikaa;*

9,000: —

12) neiti *Anna Keittilälle* 9,000 markkaa *uuden suomenkielisen kansanlastentarhan ylläpitämistä varten Töölössä samana aikana;*

6,000: —

13) neiti *Karin Eklundille* 6,000 markkaa *uuden kaksikielisen kansanlastentarhan ylläpitämistä varten Toukolassa samana aikana;*

1,000: —

14) neiti *Bertha Hannénille* 1,000 markkaa *lasten työkoulun ylläpitämistä varten samana aikana;*

150: —

15) neideille *Elsa Olin, Louise Stoltzenberg ja Lydia Wendell* 150 markkaa *Töölön lasten työtuvan tarveaineita varten;*

800: —

16) rouva *G. Zilliacus'elle y. m.* 800 markkaa *poikaklubin ylläpitämistä varten lukuvuonna 1907—1908;*

1,000: —

17) *kaupunkilähetykselle* 1,000 markkaa *veisto- ja neulomaseurojen ylläpitämistä varten lapsille;*

700: —

18) *yhdistykselle Arbetets Vänner i Sörnäs* 700 markkaa *sen kesälastentarhoja varten;*

2,500: —

19) *yhdistykselle Arbetets Vänners västra filial* 2,500 markkaa *kesätoiminnan hankkimista varten lapsille ja yleistä toimintaa varten;*

 101,450: —

	101,450: —
20) <i>Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 12,000 markkaa koululasten lomasiirtoloita varten;</i>	12,000: —
21) <i>neiti Therese Wuorenheimolle 1,000 markkaa kesätoiminnan hankkimista varten köyhille työläislapsille Hermanninkaupungin kansanlastentarhassa;</i>	1,000: —
22) <i>Yhdistykselle lastenhoidon edistämistä varten 12,000 markkaa yhdistyksen yleisiin tarkoituksiin;</i>	12,000: —
23) <i>samalle yhdistykselle 2,000 markkaa apurahaksi Pipping-skjöldin turvakotia varten;</i>	2,000: —
24) <i>yhdistykselle „Maitopisara“ 5,000 markkaa sen toimintaa varten kuluvana vuonna;</i>	5,000: —
25) <i>Rouvasväenyhdistykselle 2,000 markkaa apurahana sen lastenkotia varten;</i>	2,000: —
26) <i>yhdistykselle „Risatautisten lasten parantola“ 1,000 markkaa, ehdolla että neljä vapaata paikkaa varataan tästä kaupungista oleville potilaille Köyhäinhoitohallituksen ehdotuksen mukaan;</i>	1,000: —
27) <i>Helsingin kansakoulunopettaja- ja opettajataryhdistykselle 4,800 markkaa kesäkodin perustamista ja ylläpitoa varten keuhkotautisille kansakouluoppilaille;</i>	4,800: —
28) <i>köyhien lasten työhuoneiden hallitukselle 10,000 markkaa näiden laitosten ylläpitoa varten;</i>	10,000: —
29) <i>yhdistykselle „Ruokaa Helsingin köyhille kansakouluoppilaille“ 15,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;</i>	15,000: —
30) <i>„Eukkokodin“ hallitukselle 3,500 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;</i>	3,500: —
31) <i>Naisiasialiito Unionille 1,000 markkaa työnantamisen kustantamiseksi naisille;</i>	1,000: —
32) <i>Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi 2,000 markkaa työnantamisen kustantamiseksi naiduille naisille;</i>	2,000: —
	172,750: —

172,750: —	
1,000: —	33) Naisasialiitto Unionille yhteisesti „Martta“ yhdistyksen kanssa 1,000 markkaa käytännöllisten ruoanlaittokurssien järjestämistä varten työväen luokan naisille;
2,000: —	34) Suomen naisyhdistykselle 2,000 markkaa kesäsiirtoloiden järjestämistä varten vuonna 1907 työtä tekeville naisille;
3,000: —	35) Helsingin Palvelijataryhdistykselle 3,000 markkaa palvelijatarkodin ylläpitämistä varten;
1,000: —	36) „Martta“ yhdistykselle 1,000 markkaa sen tehtaantyyöntekijätarkodin avustamiseksi;
1,500: —	37) rouva Saltzmanille y. m. 1,500 markkaa toipumiskodin kalustojen ostoa ja sen sisustamista varten;
500: —	38) Helsingin Kuuromykkäinyhdistykselle 500 markkaa kaupungissa löytyvien kuuromykkien opettamista varten;
500: —	39) samalle yhdistykselle 500 markkaa lastentarhakursseja varten alaikäisille kuuromykkille;
1,500: —	40) yhdistykselle „Sokeitten ystävät“ 1,500 markkaa sokeitten miesten työlaitosta varten täksi vuodeksi;
2,500: —	41) veistonopettaja O. V. Coranderille 2,500 markkaa apurahaksi vuotta 1907 varten hänen kasvatusopilliselle veistokoululle ehdolla, että koulussa annetaan maksutonta opelusta vähintään kymmenelle tämän kaupungin oppilaistosten oppilaalle;
500: —	42) neiti Agda Blomille 500 markkaa veistokoulun ylläpitämistä varten, velvottaen hänet kouluunsa maksutta ottamaan viisi vapaaoppilasta tästä kaupungista;
500: —	43) Helsingin Eläinsuojelusyhdistykselle 500 markkaa;
500: —	44) Uudenmaan Eläinsuojelusyhdistykselle 500 markkaa sen eläinsuojeluskonttorin ylläpitämistä varten;
1,500: —	45) Terveydenhoitoyhdistykselle 1,500 markkaa esitelmäsarjojen kustantamista varten;
189,250: —	

	189,250: —
46) Yhdistykselle „Valkonauha“ 5,000 markkaa sen pelastustyön edistämiseksi;	5,000: —
47) Töölön Työväenyhdistykselle 500 markkaa sen kirjastoa ja lukusalia varten;	500: —
48) Hermannin Työväenyhdistykselle 500 markkaa samaa tarkotusta varten;	500: —
49) yhdistykselle „Arbetets Vänner“ 1,000 markkaa esitelmiä, äidinkielen opetusta ja kirjojen hankkimisia varten kirjastoon;	1,000: —
50) Helsingin Työväenyhdistykselle 600 markkaa sen kirjaston täydentämistä varten;	600: —
51) Raittiusseura Kilvelle 1,000 markkaa;	1,000: —
52) Nuorison Raittiusyhdistys Wäinölälle 1,000 markkaa;	1,000: —
53) Toivonlüttojen yhteistoimikunnalle 1,500 markkaa;	1,500: —
54) raittiusseura Toimelalle 1,000 markkaa;	1,000: —
55) raittiusseura Balderille 2,000 markkaa;	2,000: —
56) raittiusseura Koitolle 2,000 markkaa;	2,000: —
57) Raittiusyhdistys Soihdulle 1,000 markkaa;	1,000: —
58) Uudenmaan raittiuspiirin toimikunnalle 1,000 markkaa;	1,000: —
59) raittiusseura Verdandille (ent. Balder i Sörnäs) 600 markkaa;	600: —
60) Keski-Uudenmaan raittiuspiirille sen tarkotuksia varten 100 markkaa;	100: —
61) Helsingin käsityökoululle 1,000 markkaa apurahaksi koulua varten;	1,000: —
62) Suomen liikemiesyhdistykselle 1,000 markkaa illakursseja varten;	1,000: —
	210,050: —

210,050: —	
1,000: —	63) Suomen naisyhdistykselle 1,000 markkaa alkeiskurssien järjestämistä varten työtä tekeville naisille;
2,000: —	64) kansakoulunjohtaja Kaarle Werkolle 2,000 markkaa alemman kansakoululuokan ylläpitämisestä pian päättyvänä kouluvuonna;
2,000: —	65) yhdistykselle Helsingin ruotsalainen kansanopisto 2,000 markkaa;
1,500: —	66) Helsingin Uimaseuralle sen tarkotusperien edistämiseksi 1,500 markkaa;
58,000: —	67) Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle, sen laitosten ylläpitämistä varten Korkeasaarella ja Seurasaarella 58,000 markkaa;
9,401: 68	68) jällellä oleva määrä kuvanveistäjä V. Wallgrenin monumentaalisen suihkulähteen ostamista ja paikoilleen asettamista varten ennen varattujen varojen lisäämiseksi.
283,951: 68	
Ennen käy-	
tetty:	
32,100: —	
316,051: 68	

Valiokunta ehdottaa sitäpaitsi:

että yhdistyksien, seurojen ja yksityisten henkilöiden, joille annetaan apurahoja voittovaroista, olisi ehdottomasti annettava lyhyet kertomukset toiminnastaan erittäinkin katsoen myönnettyjen määrärahojen käyttämiseen; ja niistä olisi

kansanlastentarhojen ja lasten toimintakurssien sekä kesälastentarhojen eli lasten lomasiirtoloiden ynnä poikaklubin yhdistyksen johtajattarien ja asianomaisten hallitusten annettava kertomuksensa Kasvatuslautakunnalle;

työväenyhdistysten ja raittiusseurojen, Suomen naisyhdistyksen, Naisasialiitto Unionin, Martta yhdistyksen, yhdistyksen Sokeitten ystävät, työläisnaisten kesäsiirtoloiden toimikunnan, Uudenmaan Eläinsuojeluyhdistyksen ja Helsingin Eläinsuojeluyhdistyksen Työväenasiaintautakunnalle;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen, yhdistyksen Ruokaa köyhille kansakouluoppilaille, Helsingin kuuromykkäin yhdistyksen, Helsingin käsityökoulun, Suomen liikemiesyhdistyksen, veis-

tonopettaja Coranderin, neiti Blomin, kansakoulunjohtaja Werkon ja Helsingin ruotsalaisen kansanopiston Kansakoulujohtokunnalle;

Suomen Terveystenhoitoyhdistyksen, Toipumiskodin hallituksen, Lastenhoitoyhdistyksen, yhdistyksen Valkonauha, yhdistyksen Maitopisara, Helsingin Uimaseuran ja yhdistyksen Risatautisten lasten parantola Terveystenhoitolautakunnalle; sekä

Yhdistyksen Sokeitten ystävät, Rouvasväenyhdistyksen, Köyhien lasten työkotien ja Vanhojen naisten työkodin hallitusten, Palvelijatar-yhdistyksen, Yhdistyksen hyväntekeväisyyden järjestämiseksi ja Kaupunkilähetyksen Köyhäinhoitohallitukselle;

joiden lautakuntien tulisi seurata asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa sekä oman lausuntonsa ohella Valtuustolle lähettää yllämainitut kertomukset.

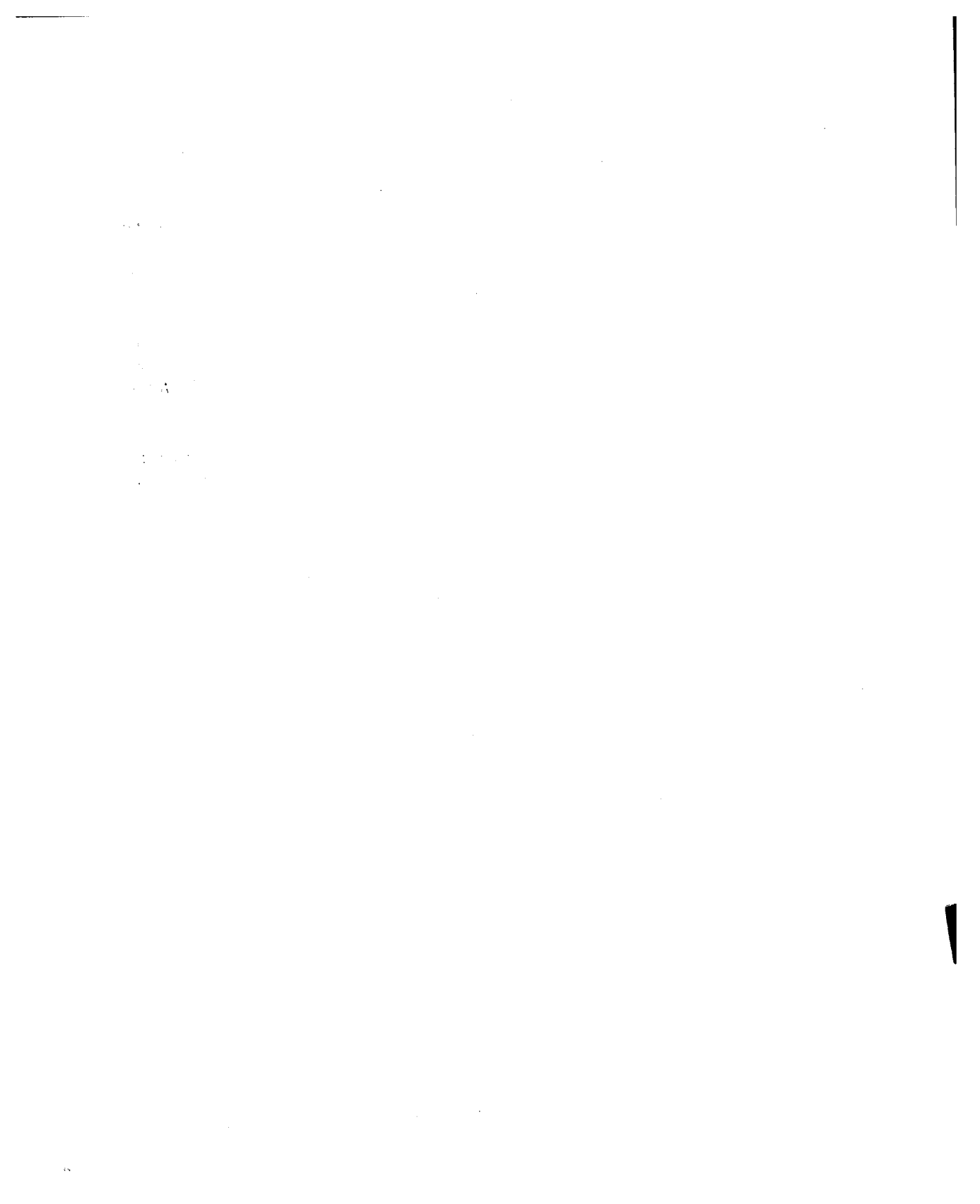
Helsingissä 1 päivänä kesäkuuta 1907.

Oskar Heikel.

V. T. Rosenqvist.
M. Pesonen.

W. F. Heimbürger.
J. H. Alkunen.

Alarik Hernberg.

Asiakirjoja, jotka koskevat uuden kaasulaitoksen perustamista Helsinkiin.

HELSINGIN
KAUPUNGIN
VALAISTUSLAITOKSEN
HALLITUS.

Helsingissä

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

15 p:nä Huhtikuuta 1907.

Sittekun Hallitus kirjelmänsä mukana 20 päivältä viime helmikuuta oli Herroille Kaupunginvaltuusmiehille lähettänyt ehdotuksen kaasukellon ja Helsingin kaupungin vastaisen johtoverkon perustamisesta, jossa kirjelmässä Hallitus myöskin oli ehdottanut, että Hietaniemellä olevat korttelit N:ot 456, 457, 459, 460 ja 461 Töölön kaupunginosaa käytettäisiin sekä kaasukellon että kaupungin uuden kaasulaitoksen paikaksi, on Terveydenhoitolautakunta Kaupunginvaltuuston vaatimassa lausunnossa esittänyt hylättäväksi ehdotuksen kyseessä olevien laitosten sijottamisesta Hietaniemelle pääasiallisesti siitä syystä, että ne tulisivat olemaan liian lähellä asuttuja seutuja, ja on sanomalehdistöissäkin esitetty vaatimuksia, ettei kyseessä olevaa paikkaa olisi tähän tarkoitukseen käytettävä. Tämän johdosta on Kaupungininsinööri G. Idström ehdottanut, että kaasulaitoksen paikaksi valittaisiin Södervikin alue sekä siihen rajottuva osa Sörnäisten nientä, jossa löytyy viisi puutavaravarastopaikkaa. Kun asia siten on saanut uuden käänteen, on Hallitus katsonut velvollisuudekseen saattaa se Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten tietoon, samalla kun Hallitus mahdollisimman tarkoin sitä harkittuaan saa omana lausuntonaan asiasta esittää seuraavaa:

Kaupungininsinööri Idströmin ehdottama alue on pinta-alaltaan noin 90,000 m², josta noin $\frac{1}{4}$ kalliopohjaa, loppuosa osaksi kiinteätä maata, osaksi viime vuonna täytettyä meren lahtea, jossa kiinteään pohjaan on 8—19 metriä. Tällä alueella tarvitsee tosin vähemmän louhia kalliota kuin Hietaniemellä, mutta sen sijaan täytyy siellä paa- luttaa, joten siis tasotus- ja perustamistöiden voinee laskea nousevan jotenkin samaan määrään, joko laitos sitten sijoitetaan Hietaniemelle tai nyt kyseessä olevalle paikalle. Veden syvyys nyt täytetyn alueen vieressä on nykyään noin 3 metriä, mutta se voidaan Kaupungininsinöörin lausunnon mukaan ruoppaamalla saattaa 6 tai 7 metriin, joten siis siellä voidaan saada hyvä satamapaikka. Alueella löytyvät rakennukset ovat kaupungin

lyhyellä irtisanomisajalla vuokraamalla maalla, eikä niiden poistaminen tarpeen vaatiessa aiheuttaisi mitään vaikeuksia.

Tämän vuoksi pitää Hallitus ehdotettua paikkaa kaasulaitokselle täysin tarkoituksen mukaisena, mutta katsoo kuitenkin tarpeelliseksi huomauttaa muutamista epäkohdista, joita laitoksen sijottaminen sinne epäilemättä tuottaisi puutavaran vientiin nähden. Niinkuin edellä on huomautettu, löytyy alueella viisi varastopaikkaa, jotka ovat erinäisten puutavarainviejien käytettävänä. Kun Hallituksen mielestä kaupungin etujen mukaista on, ettei mitään esteitä aseteta sangen melkoiselle puutavaran viennille, joka tapahtuu mainituilta varastopaikoilta sekä niiden lävitse kulkevilla rautatien syrjäraiteilla, jotka täytyisi poistaa, vaan että sitä päinvastoin kaikin tavoin edistetään, on Hallitus kysynyt mainittujen viejien mielipidettä, voisivatko he olla ilman mainittuja varastopaikkoja. Vastauksessaan ovat viejät lausuneet, etteivät he voisi tulla toimeen ilman mainittuja varastopaikkoja muuten kuin että kaupunki, ennenkuin nykyiset varastopaikat heiltä otetaan pois, toiselle puolelle nientä Vanhankaupungin lahdelle päin täyttämällä ja syrjäraiteita pitkin lastaus siltoja vetämällä heille järjestää samallaisia varasto- ja purkamisetuja. Annettujen tietojen mukaan teki sanottu vienti viime vuonna noin 23,000 standarttia sekä nousee tänä vuonna noin 5,000 standarttia tätä määrää suuremmaksi eikä Hallitus sentähden voi katsoa sanottua vaatimusta kohtuuttomaksi, mutta samalla täytyy huomauttaa, ettei sitä, Kaupungininsinööri Idströmin antaminen tietojen mukaan, ilman erikoisia kalliita kustannuksia voida tyydyttää ennenkuin noin viiden vuoden kuluksena, kun taas kaasulaitos jo vuonna 1908 tarvitsisi mainitut paikat raskaampia rakennuksia varten, jotka täytyy perustaa kalliipohjalle. Kysymyksen alaiseksi voidaan myöskin panna, onko tarkotuksenmukaista perustaa suurta hiilipihaa puutavaravarastojen läheisyyteen, varsinkaan kun nämä tulisivat olemaan täällä tavallisimmin puhaltavan tuulen alla. Sitäpaitsi täytyy kyseessä olevaa paikkaa vastaan huomauttaa, että pääjohtoverkko olisi, liian kalliiden kustannusten välttämiseksi, vedettävä sieltä pitkin Pitkää siltaa tai pantava kulkemaan vedessä sen alitse, mikä helposti voisi tuottaa melkoisia haittoja.

Toinen epäkohta, joka kyseessä olevalla paikalla on, on se että sen välittömässä läheisyydessä jo löytyy rakennettuja tontteja, jonkätähden kaasulaitoksen sijottamista vastaan tälle paikalle voidaan mainita samat syyt, kuin Terveystoimituslautakunta on esittänyt Hietaniemen paikkaa vastaan.

Mitä kellon kustannuksiin tulee, niin täytyy ne laskea yhtä suuriksi kuin ennenkin eli Smk 370,000. Kiertojohto seuraisi pääasiassa Hallituksen yllämainitussa kirjelmässä 20 päivästä helmikuuta esitettyä suunnitelmaa N:o 3, mutta tulisi se lyhyemmäksi sen kautta, että nyt ehdotettu paikka on lähempänä kiertojohtoa kuin sanotussa suunnitelmassa mainittu. Sitäpaitsi on Hallitus katsonut voivansa laskea painoputken laajuuden jonkun verran toisenlaiseksi, jonka kautta syntyisi säästöä, ja tulisivat kiertojohtoon kustannukset suoritettujen laskujen mukaan nousemaan Smk 1,426,978: 23 eli siis vähän suuremmaksi sitä määrää, minkä kaasulaitoksen sijottaminen Hietaniemelle tuottaisi.

Mikäli Hallitus on voinut tietoonsa saada, ei kaupungilla ole käytettävänään muita sopivia alueita tulevaa kaasulaitosta varten kuin molemmat yllämainitut, jonka vuoksi ei voine muuta tehdä kuin valita jommankumman niistä. Elleivät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet pane painoa Hallituksen yllä esittämiin muistutuksiin Kaupungin-insinööri Idströmin ehdottamaa paikkaa vastaan, eikä myöskään niihin kalliisiin kustannuksiin, joita uusien varastopaikkojen pikainen hankkiminen Sörnäisten puutavarainviennille niiden paikkojen sijaan vaatii, jotka sanottu vienti menettää kaasulaitoksen sijoittamisen kautta tälle paikalle, niin saa Hallitus huomauttaa että, kuten yllä on mainittu, seuraavat määrärahat olisivat myönnettävät:

kelloa varten	Smk	370,000:—
kiertojohtoa varten	„	1,430,000:—
		<u>Smk 1,800,000:—</u>

Kun Hallitus ei enää voi arvata, koska työ voitaisiin alkaa, pyytää Hallitus saada kuluvana ja ensi vuonna käyttää kaikkiaan aina Smk:aan 800,000:—.

Helsingin Kaupungin Valaistuslaitoksen Hallitus.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

Ed. Cedercroutz.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TERVEYDEN HOITOLAUTAKUNTA.

Helsingissä

25 p:nä Huhtikuuta 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 82.

Lähteessään 16 päivältä tätä kuuta ovat Kaupunginvaltuusmiehet sen johdosta, mitä Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallitus Kaupunginvaltuustolle 15 päivältä tätä kuuta antamassaan kirjelmässä on huomauttanut kaasulaitoksen sijoittamisesta Södervikin alueelle sekä sitä rajottavalle osalle Sörnäisten nientä, pyytäneet Terveystoimituslautakuntaa antamaan lausuntonsa asiasta.

Tämän johdosta saa Lautakunta kunnioittaen lausua, että koska kyseessä oleva paikka etupäässä on ajottu tehdastarkotuksia varten ja ainoastaan harvoja tontteja on sen välittömässä läheisyydessä niin, ja kun paikan asema muuten on

sellainen, että ainoastaan itä- ja kaakkoistuulet, jotka tehtyjen havaintojen mukaan ainoastaan verrattain harvoin vallitsevat, voivat viedä kaasulaitoksen mahdollisesti synnyttämän hajun läheisiin asuntokortteleihin, ei Lautakunnalla terveydelliseltä kannalta katsoen ole mitään muistuttamista ehdotetun paikan käyttämistä vastaan nyt kyseessä olevaan tarkotukseen.

Läheteasiakirjat ohene liitetään.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

HELSINGIN KAUPUNGIN
MAISTRAATTI.

Helsingissä

27 p:nä toukokuuta 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 726.

Sittekun Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen hallitus Herroille Valtuusmiehille oli ehdottanut, että kaupungin uusi kaasulaitos rakennettaisiin Södervikin alueelle sekä siihen rajottuvalle osalle Sörnäisten nientä, ovat Herrat Valtuusmiehet kirjelmässään 14 päivältä kuluvaan toukokuuta pyytäneet Maistraattia hyväksymään kyseessä olevan paikan.

Tämän johdosta saa Maistraatti, palauttaen läheteasiakirjat, kunnioittaen ilmottaa, että Maistraatti puolestaan katsoo ehdotetun paikan yllämainittuun tarkotukseen sopivaksi.

A. V. Lindberg.

Edv. Öhrnberg.

HELSINGIN KAUPUNGIN
MAISTRAATTI.

Helsingissä

27 p:nä toukokuuta 1907.

N:o 725.

Asiakirjoja, jotka koskevat ehdotusta järjestyssäännöiksi kokoussaleja käytettäessä Helsingin kaupungissa.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittekun Maistraatin asettama komitea on laatinut ehdotuksen kokoussalien käyttöä tässä kaupungissa koskeviksi järjestyssäännöiksi, sekä se on ollut tarkastettavana Maistraatissa, saa Maistraatti kunnioittaen lähettää ehdotuksen Herroille Valtuusmiehille pyytäen suosiollista lausuntoa asiasta, jonka ohella ehdotus samalla olisi tänne palautettava.

Maistraatin puolesta:

A. V. Lindberg.

Edv. Öhrnberg.

**Ehdotus Kokoussalien käyttöä Helsingin kaupungissa
koskeviksi järjestyssäännöiksi.**

§ 1.

Kokoussalilla ymmärretään näiden järjestyssääntöjen mukaan huonetta, jonka lattian pinta-ala on vähintään 100 m² ja jota käytetään yleisiä kokouksia tai yleisiä huoneita ja esityksiä varten. Kokoussaliin luetaan myöskin siihen kuuluvat parvekkeet.

Kokoussaliksi katsotaan myöskin huone, jonka lattian pinta-ala on pienempi kuin yllä on sanottu ja jossa annetaan teatteri-, panorama-, kinematografi- tai muita senkaltaisia esityksiä.

Yleiset teatterit, joiden käyttämisestä kaupungin viranomaiset kussakin eri tapauksessa antavat lähempiä määräyksiä, ovat myöskin näiden järjestyssääntöjen määräysten alaiset, jos niitä käytetään muuhun tarkotukseen, kuin mihin ne ovat aiotut, ja muutoslaitoksia sitä varten tehdään.

§ 2.

Kokoussali ei saa olla korkeammalla kun 12 metriä maan pinnan yläpuolella. Talossa, joka on rakennettu puusta tai muusta aineesta, mikä ei ole tulenkestävää, olkoon kokoussali luvallinen ainoastaan pohjakerroksessa.

§ 3.

Henkilömäärä, jonka kokoussaliin korkeintaan saa laskea, määrätään siten, että 1 m² lattian pintaa katsotaan vastaavan kahden henkilön tilaa.

Tätä henkilömäärää laskettaessa on kuitenkin otettava huomioon myöskin ulos vievien ovien ja portaiden leveys seuraavien laskuperusteiden mukaan:

oviin nähden: että aina 600 henkilöön nousevaa lukumäärää varten lasketaan ovea 1 metrin leveydeltä kutakin täyttä 120 henkilön lukumäärää kohti; että aina 900 henkilöön nousevaa lukumäärää varten lasketaan ovea 1 metrin leveydeltä kutakin täyttä 135 henkilön lukumäärää kohti; ja että yli 900 henkilön nousevaa lukumäärää varten lasketaan ovea 1 metrin leveydeltä kutakin täyttä 150 henkilön lukumäärää kohti; sekä

portaisiin nähden: että aina 900 henkilöön nousevaa lukumäärää varten lasketaan portaita 1 metrin leveydeltä kutakin täyttä 150 henkilön lukumäärää kohti ja yli 900 henkilön nousevaa lukumäärää varten 1 metrin leveydeltä kutakin täyttä 200 henkilön lukumäärää kohti.

Jos kokoussaliin on järjestetty istuinsijoja, lasketaan kutakin sijaa kohti 0,50 metriä huomioon ottamalla, että kunkin istuinsijarivin välinen etäisyys olkoon vähintään 0,80 metriä; että yhtämittäisessä rivissä olevien sijojen luku älköön olko 14 suurempi; ja että näiden rivien väliset käytävät olkoot vähintään 1 metrin levyiset.

§ 4.

Salissa, johon on lupa laskea enemmän kuin 600 henkilöä, tulee ulos vieviä ovia löytyä ainakin kahdella puolella.

Saliin, johon on lupa laskea enemmän kuin 300 henkilöä, tulee viedä ainakin kahdet portaat.

5 §.

Ulosvievän oven tulee olla niin laitettu, että sitä voi avata ainoastaan ulospäin. Kokoushuonetta käytettäessä älköön ovensalpoja pidettäkö kiinni työnnettyinä, jotta oven voi avata sisältäpäin heikostikin painaessa.

Ulosvievä ovi pidettäköön tyhjänä kiinteistä tai irtaimista esineistä, jotka voivat estää tai vaikeuttaa kokoussalin nopeata tyhjentämistä.

§ 6.

Kokoussalin sisäänkäytävälle pantavalla kummankin kielisellä ilmoituksella on osotettava korkein henkilömäärä, joka saliin on lupa laskea.

Ulosvievällä ovella tulee löytyä selvä taulu, jossa ovat sanat: „*Uloskäytävä, Utgång.*“

§ 7.

Kokoussaliin vievissä portaissa tulee kummallakin puolella löytyä tukevat kaiheet. Jos portaat ovat 2,5 metriä leveämmät, ovat ne kaiteilla jaettavat käytäviin, joista ei mikään saa olla mainittua määrää leveämpi.

§ 8.

Kokoussaliin kuuluvan vaatehuoneen tulee sijaita siten sekä siihen kuuluvien laitosten olla sellaiset, että riisuutuminen ja pukeutuminen voi tapahtua niin, että se mahdollisimman vähän häiritsee salin tyhjentämistä.

§ 9.

Jos kokoussalissa olevien istuinsijojen lukumäärä on suurempi kuin neljäsosa siitä mitä sali korkeintaan saa sisältää, ovat ne niin kiinnitettävät, ettei niitä voi siirtää paikaltaan, jotapaitsi muuten on varmuuden vuoksi sellaisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä, kuin kussakin eri tapauksessa voidaan määrätä.

§ 10.

Kokoussalin ja siihen johtavien portaiden ja käytävien lattioita älköön peitetäkö irtonaisilla matoilla.

§ 11.

Kokoussalissa olkoon ainoastaan kaasu- tai sähkövalaistus luvallinen.

Sähkövalaistusta älköön käytettävä, ennenkuin asiantunteva henkilö on johdot hyväksynyt.

Kokoussaliin sekä siihen kuuluviin käytäviin ja portaisiin on järjestettävä varalaistus asettamalla kiinteitä seinälyhtyjä niin monta ja sellaisille paikoille, kuin voidaan määrätä. Varalyhdyt ovat pidettävät sytytettyinä sinä aikana kuin kokoussalia käytetään

§ 12.

Kokoussalin omistaja olkoon velvollinen sitä varten hankkimaan ja käyttökelpoisessa kunnossa ylläpitämään palokaluja niin paljon ja sen laatusia kuin kussakin eri tapauksessa voidaan määrätä.

§ 13.

Luvan kokoussalin käyttämiseen antaa Maistraatti, jonka samalla tulee määrätä ne ehdot, joilla käyttäminen saa tapahtua. Lupapäätöksestä on hakijan annettava oikeaksi todistettu jäljennös poliisiviranomaiselle.

Ennenkun lupaa Maistraatilta haetaan, on katselmuslautakunnan, johon kuuluvat yksi Maistraatin jäsen, poliisimestari tai kenen hän sijaansa määrää ja palomestari, toimitettava kokoussalissa katselmus.

Katselmuslautakunnan, jonka hakijan ilmoituksesta yllämainittu Maistraatin jäsen kutsuu kokoon, tulee toimituksesta laatia katselmuskirja, joka sisältää selityksen siitä mitä toimituksessa on huomattu, sekä siinä erityisesti antaa lausuntonsa:

- a) korkeimmasta henkilömäärästä, minkä kokoussaliin ynnä siihen kuuluville parvekkeille, kummallekin erikseen, saa laskea sekä istuinsijoja järjestämällä että ilman niitä;
- b) onko tarpeen ja minkälaisia erityisiä varmuustoimenpiteitä istuinsijoja järjestettäessä;
- c) miten varavalaistus on järjestettävä;
- d) palokalujen lukumäärästä ja laadusta; sekä
- e) onko esiintyvissä tapauksessa mahdollisesti tarpeen ja minkälaisia varmuustoimenpiteitä paitsi mitä näissä järjestyssäännöissä on määrätty.

§ 14.

Katselmusta toimitettaessa on katselmuslautakunnalle annettava sekä toimituskirja valojohtojen katselmuksesta että myöskin kokoussalin asema- ja läpileikkauspiirustukset kaikkine siitä johtavine uloskäytävineen, käytävineen ja portaineen, kahdessa kappaleessa ja laadittuina yleisen rakennusjärjestyksen määräämässä mittakaavassa; ja tulee näiden piirustusten myöskin osottaa, miten mahdollisesti aijotut istuinpaikat tulevat järjestettäväksi, samoin kuin paikat, mihin varavalaistus on asetettu ja missä palokaluja säilytetään.

Yllämainittu toimituskirja ja piirustukset ovat jätettävät Maistraatille, kun pyyntö kokoussalin hyväksymisestä tehdään. Toimituskirja otetaan Maistraatin pöytäkirjaan, ja piirustuksista on toinen kappale, asianmukaisesti merkittynä, jätettävä poliisiviranomaisille ja toinen, samoin merkittynä, hakijalle palautettava.

§ 15.

Maistraatilla on valta, katselmuslautakunnan ehdotuksesta, sallia poikettavan siitä mitä 3 ja 4 §§:ssä sekä II §:n I momentissa on säädetty.

§ 16.

Jos sen jälkeen kuin kokoussali on hyväksytty, oleellisia muutoksia on tehty sen sisustukseen tai jos siinä muuten on tapahtunut pysyviä muutoksia, on salin hyväksyminen hankittava siinä järjestyksessä kuin yllä on sanottu, ennenkuin sitä senjälkeen saa käyttää.

Jos kokoussaliin asetetaan koristuksia tai jos toimeenpantu muutos on ainoastaan tilapäinen, saatakoon salia käyttää, jos palomestarin kirjallinen myöntymys siihen on hankittu ja hänen määräämiänsä varmuustoimenpiteitä noudatetaan.

§ 17.

Katselmustoimituksesta tulee katselmuslautakunnalle samallinen korvaus kuin uudisrakennuksen katselmuksesta on määrätty.

§ 18.

Jos kokoussalia käytetään, ennenkuin lupa siihen on hankittu, tai jos näitä järjestyssääntöjä muuten rikotaan, vetäköön syyllinen sakkoa korkeintaan kaksisataa markkaa.

Terveydenhoitolautakunnan esitys Marian sairaalan laajentamisesta kivistä rakennettavalla sairaalarakennuksella ja hallintorakennuksella.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TERVEYDENHOITOLAUTAKUNTA.

Helsingissä

18 p:nä Huhtikuuta 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 86.

Kirjelmässään 20 päivältä huhtikuuta 1906 Terveydenhoitolautakunnalle esitettyään „että mahdollisimman pian ryhdyttäisiin toimenpiteisiin uuden kivisen sairaalarakennuksen rakentamiseksi sisätautisia varten Maarian sairaalan alueelle, huomioon ottaen että sairaalaan samalla varataan tilaa kirurgista poliklinikkaa ja tuberkuloosi poliklinikkaa varten“ ilmoitti Marian sairaalan Hallitus — koska Lautakunta oli jättänyt mainitun esityksen sillessä sopivampaan aikaan etupäässä siitä syystä että Kaupunginvaltuusmiehillä paraillaan oli käsiteltävänä kysymys uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta, mikä tulisi vaatimaan suuria kustannuksia — kirjelmässä 13 päivältä joulukuuta samaa vuotta, että sairaansijojen lisäämisen tarve Marian sairaalan sekä lääketieteellisessä että kirurgisessa osastossa oli niin suuresti kasvanut, ettei tätä seikkaa voitaisi jättää huomioon ottamatta ilman että siitä syntyisi vakavia haittoja, ja anoi „että heti ryhdyttäisiin toimenpiteisiin uuden sairaalarakennuksen rakentamiseksi, jossa olisi riittävä määrä sairaansijoja sisätautisia varten, Marian sairaalan alueelle suunnitelman mukaan, joka sairaalan laajentamiseksi on tehty; jonka sairaalarakennuksen valmistuttua lääketieteellis-kirurginen rakennus kokonaisuudessaan voitaisiin luovuttaa kirurgisiin tarkoituksiin“.

Koska ei enää näyttänyt voivan tulla kysymykseen, että asian ottaminen vakavan harkinnan alaiseksi — siihen nähden mitä Marian sairaalan Hallitus asiassa oli esittänyt — lykättäisiin toistaiseksi, jätettiin kysymyksen valmistava käsittely valiokunnan tehtäväksi, johon kuuluivat herrat, ensimmäinen kaupunginlääkäri professori V. Sucksdorff, Marian Sairaalan johtaja, dosentti Jarl Hagelstam, dosentti tohtori W. Zilliacus ja arkkitehti Lars Sonck, ja jätti mainittu valiokunta 14 päivänä viime maaliskuuta Lautakunnalle mietintönsä ynnä arkkitehti Lars Sonckin laatimat luonnospiirustukset sairaalan laajentamiseksi. Näistä piirustuksista vaadittiin sitten lausuntoa Marian sairaalan Hallitukselta, jonka jälkeen piirustukset Hallituksen lausumien toivomusten mukaan osittain laadittiin uudestaan.

Koska valiokunnan mietintö on erittäin seikkaperäinen ja Lautakunta kaikissa kohdin on yhtä mieltä siitä, mitä valiokunta on ehdottanut, anoo Lautakunta, viitaten mainittuun mietintöön, joka oheenliitetään, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät: puutteen poistamiseksi, joka vallitsee sekä sisätautisten että kirurgisten potilaiden sairaansijoihin nähden, Marian sairaalan tontille rakennuttaa oheenliitettyjen piirustusten ja likimääräisen kustannusarvion mukaan kivisen kaksikerroksisen sairaalarakennuksen, joka sisältäisi sijoja 120 sisäisiä tauteja sairastavalle potilaalle, ja jonka vinttikerroksessa olisi asuinhuoneistoja sairaanhoitohenkilökunnalle, ja kivisen kolmikerroksisen hallintorakennuksen, joka sisältäisi, paitsi tarpeellisia hallintohuoneistoja ja erinäisten sairaalan virkailijoiden asuntoja, huoneistoja polikliinistä vastaanottoa ja sekä sisäisten että kirurgisten tautien hoitoa varten samoin kuin erityisen huoneiston kaupungin tuberkuloosipoliklinikkaa varten ja

yllämainittujen rakennusten rakentamista ja täydellistä sisustamista varten varata 572,500 markan suuruisen määrärahan. —

Jos kyseessä oleva sairaalan lisärakennus tulee suoritettavaksi, niin vaatii se muutoksia tehtäväksi talousrakennuksen sisustukseen ja mahdollisesti myöskin pienen lisärakennuksen siihen, jota paitsi myöskin nyt jo uuden tallin, puu- ja vaunu- vajan sekä muiden ulkokuoneiden tarve on osottautunut kipeäksi; ja varaa Lautakunta saadakseen aikanaan antaa esityksen ja kustannusarvion näistä töistä.

Työstään yllämainittuja luonnospiirustuksia laatiessaan on arkkitehti Sonck antanut 1,675 markan suuruisen laskun. Tämän laskun sekä sitä seuraavan kirjelmän pyytää Lautakunta oheenliitettynä saada Kaupunginvaltuustolle lähettää anoen että, elleivät Kaupunginvaltuusmiehet uskoisi lopullisten piirustusten laatimista arkkitehti Sonckille, mitä Lautakunta kuitenkin yksimielisesti suosittelee, laskun summa määrättäisiin maksettavaksi arkkitehti Sonckille. Jälkimmäisessä tapauksessa sitävastoin voisi laskun maksaminen jäädä siksi, kunnes arkkitehti Sonckin palkkion suorittaminen lopullisista piirustuksista tulee kysymykseen.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Helsingin kaupungin Terveydenhoitolautakunnalle.

Marian sairaalan Hallituksen ilmoituksen johdosta 13 päivältä joulukuuta 1906, että sairaansijojen lisäämisen tarve Marian sairaalan sekä lääketieteellisessä että kirurgisessa osastossa on niin suuresti kasvanut, ettei tätä seikkaa voida enää jättää huomioon ottamatta ilman että siitä syntyy vakavia haittoja, ja Hallituksen sen perusteella tekemän anomuksen johdosta, että Terveydenhoitolautakunta Kaupungin-

valtuustolle esittäisi „toimenpiteisiin ryhdyttäväksi uuden sairaalarakennuksen rakentamiseksi, jossa olisi riittävä määrä sairaansijojä sisätautisia varten, Marian sairaalan alueelle suunnitelman mukaan, joka sairaalan laajentamiseksi on tehty, jonka sairaalarakennuksen valmistuttua lääketieteellis-kirurginen sairaalarakennus kokonaisuudessaan voitaisiin luovuttaa kirurgisiin tarkoituksiin“, on Terveystenhoitolautakunta kokouksessaan 10 päivänä tammikuuta tänä vuonna antanut allekirjottaneiden tehtäväksi laatia ja Lautakunnalle antaa yksityiskohtaisen ehdotuksen niistä toimenpiteistä, joihin edellämainitun Marian sairaalan Hallituksen esittämän anomuksen täytyy katsoa antavan syytä, sekä sen ohella ottaa harkittavakseen, voitaisiinko katsoa tarkoituksenmukaiseksi että, myöskin jollekin toiselle paikalle kaupungin alueella, rakennettaisiin sairaanhoitolaitoksia samaa tarkotusta varten.

Kun me täten ryhdyimme täyttämään meille annettua tehtävää, katsomme tarpeelliseksi kysymyksen kaikenpuolista valaisemista varten aluksi luoda lyhyen katsauksen tärkeimpiin seikkoihin, jotka koskevat kunnallisten sairaanhoitolaitosten kehitystä kahtena viimeksi kuluneena vuosikymmenenä eli sen jälkeen kuin kysymys pääkaupungin arvoisen kunnallisen sairashuonesikermän perustamisesta ensinnä joutui päiväjärjestykseen.

Sittekun silloinen kaupunginlääkäri tohtori C. Qvist jo vuonna 1888 Terveystenhoitolautakunnassa oli tehnyt ehdotuksen kunnallisen sairaalan laajentamisesta ja sittemmin yhdessä arkkitehti O. Törnqvistin kanssa, Kaupunginvaltuusmiesten myöntämällä matkaapurahalla vuonna 1890 käynyt erinäisissä Skandinavian ja Saksanmaan paikoissa tutkimassa sairashuonerakennuksia, selittivät tohtori Qvist ja arkkitehti Törnqvist matkakertomuksessa tämän matkansa tuloksia ja lausuivat siinä m. m. seuraavasti:

„Helsingissä, jossa kaupungin sairaanhoito ihan viime aikoihin asti on saanut aivan väistyä muiden elin Harrastusten tieltä, esiintyvät kaikki tässä kosketellut vaatimukset nyt samalla kertaa sitä suuremmalla eloisuudella, ja täytyy kaupungin olla valmiina lähimpinä vuosina pitämään huolta, että sen köyhän väestön käytettäväksi joutuu:

- 1:o yleinen sairaala;
- 2:o kulkutautisairaala;
- 3:o desinfioimismaja;
- 4:o hourinhoitolaitos — ja

5:o laitos enemmän tai vähemmän parantumattomia sairaita, ennen kaikkea keuhkotautisia vartan“.

Terveystenhoitolautakunta, puheenjohtajana tohtori Axel Holmberg, otti heti kysymyksen käsiteltäväkseen ja sai jo seuraavana vuonna valmiiksi laajan ehdotuksen, joka kirjelmässä 1 päivältä lokakuuta 1891 jätettiin Kaupunginvaltuusmiehille.

Tämä Terveystenhoitolautakunnan kirjelmä sisälsi, paitsi erinäisiä piirustuksia ja kustannusarvioita kunnallissairaalan tontille rakennettaviin uudisrakennuksiin, myöskin täysin valmistetun ohjelman ehdotetun sairaalan vastaista kehittämistä varten,

jonka mukaan sairashuonesikermä valmiina käsittäisi m. m. viisi kivistä kaksikerroksista sairaalarakennusta tarttumattomia tauteja varten, kaikki rakennettuina saman suunnitelman mukaan, sekä talousrakennuksen samoin kuin kolmikerroksisen hallintorakennuksen. Ohjelmassa mainittiin vielä mahdolliseksi että vanhan n. k. puupaviljongin paikalle voitaisiin rakentaa kuudes kivinen sairaalarakennus. Kussakin näistä sairaalarakennuksista olisi 40—44 sairaansijaa, joten sairaalassa täysin valmiina olisi tilaa 240—264 potilaalle, jotka sairastavat tarttumattomia tauteja.

„Mainitun määrän sairaansijoja“ — sanotaan Terveystieteiden lautakunnan kirjelmässä — „voitane katsoa tyydyttävän kaupungin tarpeita muutamiksi vuosikymmeniksi eteenpäin, jonka ajan kuluttua vasta kaupungin tarvitsisi hakea paikkaa sairashuoneelle, joka Lautakunnan enemmistön mielestä silloin olisi sijotettava johonkin toiseen paikkaan kaupunkia, jotta se paremmin tyydyttäisi eri kaupunginosien sairaanhoidon tarvetta“. — Ehdotukseen sisältyi sitäpaitsi tarttuvien tautien ja mielisairausten tarpeiden tyydyttäminen. Terveystieteiden lautakunta huomauttaa, ettei sen ehdotuksen tarkoituksena ollut ainoastaan täyttää nykyistä sairaansijojen tarvetta, vaan myöskin esittää suunnitelma, miten tätä kaupungin tarvetta lähinnä seuraavina vuosikymmeninä olisi tyydytettävä lisärakennuksien kautta. *Välittömän tarpeen tyydyttämiseksi katsoi Lautakunta että, paitsi ehdotettuja sairasparakkeja y. m. rakennuksia kulkutauteja varten ja yhtä rakennusta mielisairaita varten vaivaistalossa, olisi rakennettava kaksi sairaalarakennusta tarttumattomia tauteja varten ynnä tarpeelliset talous- ja hallintorakennukset.* Sen tapauksen varalta, ettei kaupunki tahtoisi tai voisi yhdellä kertaa myöntää niin suurta määrää kuin ehdotuksessa tarkotettujen sairaalarakennusten rakentamiseen ja kuntoonpanemiseen tarvittaisiin, mikä Lautakunnan mielestä kuitenkin oli erittäin toivottavaa, ehdotti Lautakunta että sairaalarakennusten rakentaminen jaettaisiin 5 vuodelle ja toimitettaisiin määrättyssä järjestyksessä, siten että ensimmäisenä vuonna rakennettaisiin suurempi osa kulkutautisairaalsikermästä ulkokuoneineen j. n. e. toisena hourinhoitolaitos vaivaistaloon. Kolmantena täydennettäisiin kulkutautisairaala ja rakennettaisiin talousrakennus koko sairashuonesikermää varten ja suoritettaisiin loppuun tontin tasotustyöt. Neljäntenä vuonna rakennettaisiin hallintorakennus, kivinen sairaalarakennus ja ruumishuone, ja viidentenä vuonna rakennettaisiin vielä yksi kivinen sairaalarakennus.

Kaupunginvaltuusmiesten tämän Terveystieteiden lautakunnan ehdotuksen tarkastamista varten asettama komitea päätti kuitenkin Kaupunginvaltuusmiehille ehdottaa sangen tuntuvia vähennyksiä tehtäväksi esitettyihin toivomuksiin ja tämän mukaisesti päätettiin m. m., että ehdotetuista kivisistä sairaalarakennuksista rakennettaisiin ainoastaan yksi ja että vanhaa puista sairaalarakennusta jatkettaisiin pienellä kivirakennuksella, jota vastoin ehdotettua hallintorakennusta ja toista kivistä sairaalarakennusta ei rakennettaisi. Samalla kertaa päätettiin, edullisempien urakkeiden saamiseksi, ryhtyä kaikkiin näihin töihin yhtäaikaa eikä, kuten Terveystieteiden lautakunnan ehdotus tarkoitti, jakaa niitä viiden vuoden ajalle. Ilman kaupungin sairaalaan ehdotettua kirurgista osastoa katsottiin myöskin voitavan toistaiseksi tulla toimeen.

Lokakuun 1 päivänä 1894 avattiin uusi kivinen sairaalarakennus korkeintaan 43 potilaan vastaanottoa varten, jotka sairastivat tarttumattomia sisäisiä tauteja, — vanhassa puurakennuksessa oli sijojen luku 40. Mutta jo ensimmäisenä uuden sairaahuoneen toimintavuonna näyttäytyi, ettei se kyennyt tyydyttämään sisätautisten sairaansijojen tarvetta, jonka vuoksi jo 1895 vuoden kolmena viimeisenä kuukautena ylimääräisiä sairassänkyjä oli pysyväisesti muutettuna sairassaleihin, huolimatta siitä että aika ajoin täytyi palauttaa kroonillisia tauteja sairastavia potilaita. Tämä vaikeus, jopa mahdottomuuskin, saada yhä kasvavaa tarvetta tyydytetyksi tuotti vuosi vuodelta yhä suurempia huolia. Jo vuonna 1896 sai kesän aikana puhjennut lavantautiepidemia sairassalit niin arveluttavan ylenmääräisesti täyttymään, ettei ainoastaan täytynyt sisustaa ruokasaleja ja käytäviä sairaanhuoneiksi vaan kävipä lopulta välttämättömäksi n. k. koleraparakkeihin sisustaa ylimääräinen lavantautisairaala. Samaa seikka toistui vuonna 1897 vielä arveluttavammalla tavalla, ja sen ohella alkoi välttämätön tarve kaupungin puolesta valmistaa erityistä hoitoa myöskin kirurgisia vammoja varten yhä enemmän astua etualalle.

Näiden epäkohtien vuoksi yhä äänekkäämmäksi käyneen valituksen johdosta otti Terveystenhoitolautakunta silloisen puheenjohtajansa, professori M. W. af Schulténin aloitteesta sairaahuonekysymyksen vakavan neuvottelun esineeksi, johon neuvotteluun myöskin kutsuttiin Marian sairaalanhallinnon puheenjohtaja, professori Holsti ja sairaalan ylilääkäri, tohtori Sievers sekä vaivashoitohallituksen puheenjohtaja, v. t. kirkkoherra Bengelsdorff. Neuvottelun tulokseksi tuli Kaupunginvaltuusmiehille *31 päivänä toukokuuta 1897* annettu esitys, joka päättyi seuraaviin ponsiin:

„että Kaupunginvaltuusmiehet, tyydyttääkseen sairaansijojen lisäämisen painavaa tarvetta kaupungin sairaahuoneissa, ryhtyisivät toimenpiteisiin Marian sairaalan asteettaista valmiiksi rakentamista varten niin, että mahdollisimman pian voitaisiin valmistaa vähintään 50 uutta sairaansijaa sisäisiä tauteja sairastaville sekä samoin 50 sijaa järjestettäisiin kirurgisille potilaille, jonka jälkeen sairaahuoneen jällellä olevat osat olisivat lähimmässä tulevaisuudessa rakennettavat;

että Kaupunginvaltuusmiehet, väliaikaisina toimenpiteinä mainittuja tarkoituksia varten, oikeuttaisivat Terveystenhoitolautakunnan tekemään sopimuksen Sörnäisten sairastuvan *) laajentamisesta 1 päivästä tulevaa syyskuuta 8 sijalla — sekä myöntäisivät tarkotukseen tarvittavat varat ja sallisivat Lautakunnan menoarvioehdotukseensa vuotta 1898 varten ottaa sekä määrärahan Sörnäisten sairastuvan äskennämainittujen 8 sijan ylläpitämistä varten myöskin sanottuna vuonna — että myöskin määrärahan ylimääräisen 20 sijaa sisältävän sairaahuoneen vuokraamiseksi ja sisustamiseksi“.

Saatuuan rahatoimikamarilta hylkäävän lausunnon *25 päivästä marraskuuta 1897* päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin, valmistusvaliokunnan ehdotuk-

*) Syntynyt piirilääkäri tri Råberghin yksityisestä aloitteesta.

sesta, toistaiseksi jättää asian avoimeksi aikanaan käsiteltäväksi yhdessä vaivaistalon sairashuoneen ehdotettua laajentamista koskevan kysymyksen kanssa.

Näin yhdistetyn kysymyksen jättivät Kaupunginvaltuusmiehet *8 päivänä helmikuuta 1898* erityisen valiokunnan käsiteltäväksi, ja yhtyi tämä valiokunta puoltamaan Terveystoimikunnan ylläesitettyä ehdotusta melkoisesti supistettavaksi sekä ehdotti puolestaan, että lisätyille Kaupunginvaltuusmiehille jätettäisiin harkittavaksi ja päätettäväksi, muun muassa:

„että Marian sairaalan tontin pohjoisosaan rakennetaan kaksikerroksinen sairaalarakennus, joka sisältää, paitsi leikkaushuonetta, noin 50 sairaansijaa, sekä on siten järjestetty, että toinen puoli voidaan järjestää lääketieteellistä ja toinen puoli kirurgista käsittelyä varten, mutta että molemmat puolet vastaisuudessa, tarpeen vaatiessa, voidaan yhdistää —.“

Tämän päätösehdotuksen hyväksyivät lisätyt Kaupunginvaltuusmiehet *2 päivänä elokuuta 1898*, mutta koska kustannusarvio oli suurempi sitä määrää, minkä valiokunta oli arvellut tarkotukseen riittävän, ehdotti rahatoimikamari, että asia alistettaisiin uudestaan lisätyjen Kaupunginvaltuusmiesten harkittavaksi. Varsinaiset Kaupunginvaltuusmiehet ottivat asian käsiteltäväkseen *25 päivänä huhtikuuta 1899* ja lykkäsivät sen uudestaan yllämainittuun valiokuntaan, joka *21 päivänä seuraavaa marraskuuta* antoi lausuntonsa, mikä tällä kertaa päättyi seuraavaan ponteen:

„että kyseessäolevan sairaalarakennuksen rakentamisen annettaisiin nyt jäädä toistaiseksi“.

Tämän odottamattoman ponnen Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin hylkäsivät *12 päivänä joulukuuta*, jotapaitsi päätettiin toistamiseen alistaa kysymys lisätyjen Kaupunginvaltuusmiesten harkittavaksi.

Nämät kokoontuivat *26 päivänä maaliskuuta 1900* ja päättivät silloin, Terveystoimikunnan puheenjohtajan, tohtori O. Heikelin ehdotuksesta „kuluvana vuonna — Marian sairaalan tontille rakennuttaa kivisen kaksikerroksisen sairaalarakennuksen, joka sisältää, paitsi leikkaushuonetta, noin 60 sairaansijaa, osaksi lääketieteellisiä osaksi kirurgisia potilaita varten. —“

Erinäisten käytännöllistä ja taloudellista laatua olevien asianhaarojen vuoksi ehdotti asetettu rakennuslautakunta kuitenkin rakennusaikaa pitennettäväksi *1 päivään tammikuuta 1902*, johon ehdotukseen suostuttiin. — Sillä aikaa täytyi yhä lisääntyvää sairaansijojen tarvetta tyydyttää väliaikaisilla toimenpiteillä: osaksi käytämällä kolera-parakkeja lavantautisairaita varten kesällä, osaksi järjestämällä lisää sairaalan vanhaan tulli- ja pakkahuoneeseen Länsi Rantakadulla.

Uusi sairaalarakennus avattiin sisätautisten vastaanottoa varten *1 päivänä kesäkuuta 1902* ja kirurgisten potilaitten lopulla samaa vuotta — ja joutuivat kaikki paikat kummassakin osastossa melkein heti käytäntöön.

Terveystoimikunnan jo vuonna 1897 kumpaakin tautiluokkaa varten ehdottamien 50 sijan asemasta oli siis vihdoin 1902 vuoden lopussa käytettävänä 30 sijaa näitä kumpaakin luokkaa varten.

Ainoastaan ohimenevää helpotusta oli tällä puolinaisella toimenpiteellä saavutettu, ja niin jatkui taas vanha valitus tilan puutteesta kaupungin sairaisiin nähden. Vuosikertomuksessaan vuodelta 1905 lausuu sairaalan ylilääkäri, tri Sievers: „Marian sairaalassa on päättäneenä vuonna samoin kuin aina aikaisemminkin näytetty olevan riittämätön määrä sijoja sisätautisia varten. Sairaala voi oikeastaan vain kesällä tulla toimeen sillä määrällä sijoja, mikä sillä on käytettävänä. Muuna aikana vuodesta vallitsee aina sairaalan oikeata hoitoa haittaava liiallinen potilaiden paljous. Tänä samana vuonna, 1905, oli kuitenkin kesällä puhjennut lavantautiepidemia, joka pakotti käyttämään koleraparakkeja ylimääräisinä sairaaloina.

Samassa vuosikertomuksessa toistaa tri Sievers suurta painoa pannen useita kertoja aikaisemmin esittämänsä valituksen huutavasta tilan puutteesta etenkin keuhkotautipotilaisiin nähden. — Toimenpide, johon ryhdyttiin vaivaishoitohallituksen aloitteesta rakentamalla ja sisustamalla kaupungin vaivaistaloon erinäisiä yksinkertaisia paviljonkeja eli parakkeja keuhkotautipotilaiden majottamiseksi, ei ole tuottanut tarkotettua tulosta. Kahta ensiksi rakennettua parakkia alettiin nimittäin, heti niiden valmistuttua, käyttää mielisairasten hoitolana ja ovat edelleen siihen tarkoitukseen varattuina ja vuosi sitten rakennettu kolmas parakki on vain vähitellen täyttynyt sairaiden ilmeisen vastenmielisyyden vuoksi joutua kirjoihin merkityiksi vaivaistalon hoitolaisiksi. Laitoksen kaikille sekä terveille että sairaille hoitolaisille samallinen ja, etenkin keuhkotautisille, hyvin sopimaton vaivaistalon ruoka lienee myöskin osaltaan tuntuvasti vaikuttanut tämän vastenmielisyyden syntymiseen. —

Viime vuonna Rekolan tilalle perustettu väliaikainen keuhkotautisten sairaala on sitävastoin avaamisestaan asti ollut yhtä mittaa käytännössä viimeiseen sijaan asti ja vähän enemmänkin.

Mitä Marian sairaalan kirurgiseen osastoon tulee, niin on siinäkin vallinnut suhteellisesti yhtä suuri liikamäärä kuin lääketieteellisessäkin, niin että potilaiden luku useimmiten on ollut 25—30 prosenttia suurempi kuin varsinaisten sänkysijojen luku. Ja siitä huolimatta on, kuten lääketieteellisessäkin osastossa, tuon tuostakin täyttynyt palauttaa pyrkijöitä. — Tässä osastossa on myöskin, vielä enemmän kuin lääketieteellisessä, se seikka, ettei ole löytynyt erityistä lastenosastoa, esiintynyt puutteena, joka ehdottomasti olisi korjattava. Pienten lasten pitäminen yleisessä sairassalissa, yhdessä äsken leikattujen täysiikäisten potilaiden kanssa, vaikuttaa luonnollisesti erittäin häiritsevästi.

Kaikki nämä, ylilääkäri tri Sieversin vuosikertomuksissaan vuosi vuodelta yhä suuremmalla painolla huomauttavat epäkohdat saattoivat vihdoin sairashuoneen hallituksen Terveysneuvostokunnalle 20 päivänä huhtikuuta 1906 tekemässään esityksessä anomaan „*että mahdollisimman pian ryhdyttäisiin toimenpiteisiin uuden kivisen sairaalarakennuksen rakentamiseksi Marian sairaalan alueelle sisätautisia varten, huomioon ottamalla että sairaalaan samalla valmistetaan tilaa kirurgiselle poliklinikalle ja tuberkuloosipoliklinikalle*“.

Terveysneuvostokunta katsoi kuitenkin, että tämä kysymys olisi jätettävä

avonaiseksi sopivampaan aikaan, etupäässä siitä syystä että Kaupunginvaltuusmiehillä paraillaan on käsittelyn alaisena kysymys uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta, joka tulee vaatimaan sangen suuria kustannuksia. Terveystoimikunta arveli nimittäin, että uusi kulkutautisairaala valmistuisi läheisessä tulevaisuudessa, ja että Marian sairaalan silloin tyhjiksi jääviä parakkeja ehkä toistaiseksi voitaisiin käyttää valitetun sijojen puutteen auttamiseksi.

Mutta kun Marian sairaalaan pyrkivien lukumäärä syksyllä vuonna 1906 tuli niin suureksi, että, vaikka sekä lääketieteelliseen että kirurgiseen osastoon järjestettiin paljon ylimääräisiä sänkyjä, kuitenkin täytyi joka päivä palauttaa sangen suuri määrä sairaanhoitoa tarvitsevia henkilöitä, katsoivat lääketieteellisen osaston v. t. ylilääkäri, lääketieteellisensiaatti Ina Rosqvist ja kirurgisen osaston ylilääkäri, dosentti E. Sandelin välttämättömäksi Marian sairaalan Hallitukselle 12 päivänä joulukuuta 1906 pidetyssä kokouksessa huomauttaa siitä suuresta ahdingosta, johon heidän osastonsa yllämainittujen asianhaarojen vuoksi olivat joutuneet. —

Tämän johdosta katsoi sairashuoneenhallitus tarpeelliseksi tehdä Terveystoimikunnalle tämän kirjelmän alussa mainitun anomuksen välittömiin toimenpiteisiin ryhtymisestä uuden sairaalarakennuksen rakentamiseksi Marian sairaalaan. Samalla kertaa esitti Hallitus, että mahdollisimman pian ryhdyttäisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin sen pakottavan tarpeen auttamiseksi, joka oli olemassa sairaansijojen lukumäärän lisäämiseen nähden sekä sisätautisia että kirurgisia tapauksia varten.

Jälkimäinen osa sairashuoneenhallituksen esityksestä otettiin Terveystoimikunnassa heti käsiteltäväksi ja sai aikaan sen, että Kaupunginvaltuusmiesten suostumuksella vuokrattiin 1 päivään kesäkuuta 1909 kaksi rakennusta Humaliston huvilalueelta N:o 4 Töölössä Smk 15,000 vuokramäärästä vuodessa. Tämän 50 potilaalle aijotun väliaikaisen sairashuoneen sisustamiseen myönnettiin Smk 5,300 määräraha ja sen ylläpitämiseen Smk 51,408: 50 vuodessa.

Yllämainitun esityksen ensi osan johdosta on allekirjottaneiden Terveystoimikunnalta saamansa tehtävän mukaan annettava ehdotus.

Ylläolevasta katsauksesta olojen kehitykseen Marian sairaalassa sen perustamisesta asti käynee epäamättömästi selville, ettei valitettu tilan ahtaus suinkaan ole ollut tilapäistä tai ohimenevää, vaan on se päinvastoin ollut kroonillinen paha, alusta alkaen, joka kaupungin väestön arvaamattoman nopean kasvamisen vuoksi viime vuosina uhkaa käydä luonteeltaan arveluttavaksi. Muutamilla numeroilla valaistaksemme, missä määrin sairaalassa on ollut liian paljon potilaita jälkeen vuoden 1903 alun eli sen jälkeen kuin uusi lääketieteellis-kirurginen sairaalarakennus alkoi toimintansa, mainittakoon seuraavat tosiasiat. Lääketieteellisessä osastossa, jossa kaikkiaan on 110 sairaansijaa, on kunakin päivänä vuodessa keskimäärin ollut: vuonna 1903 114,8 potilasta, 1904 113,1, 1905 118,4 ja 1906 119,3. Ja jos jätetään lukuunottamatta kolme kesäkuukautta, jolloin potilaiden tulva on vähän pienempi ja jolloin korjaustöiden vuoksi osa sairaalan huoneistoista täytyy pakostakin tyhjentää, on potilaiden luku keskimäärin ollut: 1903 124, 1904 121,6 1905 124 ja 1906 125,7 ja on

aika ajoin noussut 134 ja 136 päivässä. Vuonna 1905 täytyi sitäpaitsi vallitsevan lavantautiepidemian vuoksi kolerapararakissa ylläpitää ylimääräistä sairaalaa 20 päivästä heinäkuuta 30 päivään syyskuuta ollen potilaiden luku keskimäärin 32,2 päivässä. — Tänä vuonna on potilaiden luku 1 päivästä tammikuuta 16 päivään helmikuuta ollut keskimäärin päivässä 143,7 ja muutamina päivinä noussut 153 110 sairaansijaa vastaan.

Kirurgisen osaston 30 sijaa kohti on potilaiden keskimääräinen lukumäärä vuoden 9 kuukautena ollut: 1903 32,6, 1904 32,4, 1905 34,1 ja 1906 33,5 ja on se sängen usein noussut 40 päivässä.

Kuinka haitallisesti sellainen ainainen liian suuri potilasmäärä sairassaleissa vaikuttaa sairaanhoitoon ja terveydellisiin olosuhteisiin sairaalassa, on päivän selvää. Sen vuoksi on muun muassa erittäin vaikeata saada aika ajoin täydellistä tuuletusta ja puhdistusta varten edes muutamina päivinä vuorotellen tyhjennetyksi sairassaleja ja huoneita, mikä on sairashuoneen terveydenhoidon ensi ehtoja.

Väliaikaisen sairaalan järjestäminen Humalistoon 50 potilaalle antaa aihetta toivoa, että vaikeimmat epäkohdat, joihin tässä on viitattu, poistuvat joksikin aikaa eteenpäin. Mutta ensiksikään ei sellaisen väliaikaisen laitoksen ylläpitämistä kauempaa aikaa kuin ehdottomasti on välttämätöntä voi pitää tarkotuksenmukaisena tai taloudellisena ja toiseksi ei voi toivoa, että nämät 50 sairaansijaa, jotka töin tuskin vastaavat nykyhetkeä, pitkäksikään aikaa riittäisivät tyydyttämään suhteellisesti kaupungin väenlisäyksen kanssa nopeasti kasvavaa tarvetta.

Tuskin milteään kannalta voitanee sentähden katsoa kaupungin viranomaisten menettelevän viisaasti, jos he vielä jättävät toistaiseksi pätevältä taholta ehdotetun Marian sairaalan täydentämisen.

Kun koetetaan laskea, kuinka monta sairaansijaa pitäisi saataman lisää Marian sairaalaan ehdotetulla lisärakennuksella, niin on luonnollisesti otettava lähtökohdaksi nykyinen ja välitön tarve. Niinkuin edellä on esitetty, on potilaiden liikamäärä Marian sairaalan lääketieteellisessä osastossa viime aikoina noussut aina 43:een ja kirurgisessa osastossa 10:een päivää kohti. Jotta potilasmäärä saataisiin vastaamaan sairashuoneessa löytyvien sijojen lukumäärää, tarvitaan siis tällä hetkellä kumpaankin osastoon yhteensä vähintään 50 uutta sijaa t. s. se määrä, minkä on tarkotus mahtua Humalistoon sisätautisia varten järjestettyyn väliaikaiseen sairaalaan, kun sen sijaan yhteisen lääketieteellis-kirurgisen sairaalarakennuksen sisätautisosastolta luovutettaisiin 10 sijaa kirurgisille potilaille.

Mutta kun kirurgisen osaston tarpeita, ylilääkärin antamien tietojen mukaan, ei voitaisi tyydyttää vähemmällä kuin että koko nykyinen lääketieteellis kirurginen sairaalarakennus annettaisiin sen käytettäväksi, ellei tahdota yhä edelleenkin palauttaa monia apua tarvitsevia potilaita, ja lääketieteellisen osaston siis täytyisi luovuttaa kaikki tässä rakennuksessa olevat 30 sijaansa, niin täytyisi sentähden ensi sijassa tämä vähennys lääketieteellisestä osastosta täyttää ehdotetuilla lisärakennuksilla.

Ylläolevasta käynee täysin selväksi, että välittömän tarpeen tyydyttämiseksi

olisi Marian sairaalaa laajennettava vähintään 70 sijalla sisätautisia varten, johon tulisi vielä lisäksi 9 sijaa, niiden asemasta, joita kaupunki nykyään ylläpitää Sörnäisten sairastuvassa, elleivät Kaupunginvaltuusmiehet katsoisi olevan syytä, Marian sairaalan laajennettuakin, pysyttää näitä sijoja.

Ei voitane kuitenkaan pitää viisaana, että uutta sairaalarakennusta rakennettaessa otettaisiin huomioon ainoastaan nykyhetken vaatimukset, vaan olisi siinä ainakin lähimmän tulevaisuuden todennäköiset tarpeet otettava huomioon.

Vaikeata on luonnollisesti kuitenkin koettaa joltisellakin varmuudella määrätä, kuinka monta sijaa sitä varten olisi laitettava lisäksi.

Saatavana olevien tietojen mukaan on Europan suuremmissa kaupungeissa yleensä laskettu tarvittavan sairaansijojen *vähintään 5 1,000 asukasta kohti*. Vertaillessa oloja esim. Göteporissa, joka Skandinavian kaupungeista asukasluvuunsa katsoen näkyy lähinnä soveltuvan sellaisen vertauksen tekemiseen, näkyy että viimeksi mainittu kaupunki, jossa on noin 156,000 asukasta, ylläpitää kaikkiaan 1,033 sairaansijaa eli kokonaista 6,6 1,000 asukasta kohti. Tähän ei ole luettu mielisairasten sijoja, joita on kaikkiaan 626.

Helsingissä taas, jonka asukasluvun nykyään täytynee arvioida noin 125,000, ylläpitää kunta yhteensä 407 sairaansijaa eli 3,2 1,000 asukasta kohti, siihen laskettuna kaikki sijat vaivaistalon sairaalassa ja keuhkotautipaviljongissa sekä Rekolan, Humaliston ja Sörnäisten väliaikaisissa sairaaloissa.

Huomattava on, että Göteborgi yksin kirurgisia tauteja varten pitää kokonaista 164 sijaa, johon tulee lisäksi melkoinen määrä sijoja sukupuoli- ja ihotauteja varten sekä erityinen suurempi lastensairaala. Viimeksi mainittuun luokkaan kuuluvia sairaanhoitoa tarvitsevia varten on Helsingin kunta tähän asti, joko yksinomaan tai suurimmaksi osaksi, käyttänyt valtion sairashuoneita. Kuitenkin on joku määrä lapsia joka vuosi hoidettu myöskin Marian sairaalan eri osastoissa. Yhä edelleen on kaupunki kirurgisia tapauksiaan varten paljon käyttänyt Valtion kirurgista sairaalaa, kuten allaolevista vuosikymmentä 1896—1905 koskevista numeroista näkyy:

Kirurginen sairaala (kaupunkilaisia)	Marian sairaalan kirurg. osasto
1896	308
1897	378
1898	388
1899	412
1900	355
1901	500
1902	505
1903	317
1904	441
1905	458
	400 (sairaanhoitopäiviä = 11,641)
	410 (» = 11,292)
	380 (» = 12,075)

Sen jälkeen kuin Marian sairaalan kirurginen osasto alkoi toimintansa vuonna 1903 osottaa siis kirurgisessa sairaalassa hoidettujen kaupunkilaisten lukumäärä aluksi taipumista alenemaan; mutta jo lähinnä seuraavina vuosina alkoi huomattava kohoaminen taas tuntua siihen nähden, että kirurgisessa sairaalassa hoidettujen lukumäärä oli melkoisesti suurempi vastaavaa määrää Marian sairaalassa. Pyrkijöiden suuri tulva maaseudulta Valtion sairaaloihin Helsingissä, mikä tulva kulkuneuvojen parantuessa yhä kasvaa, tulee kuitenkin, yhdessä väestön lisääntymisen kanssa pääkaupungissa, vuosi vuodelta asettamaan suurempia vaatimuksia kunnan omille sairaanhoitolaitoksille, sekä kirurgisiin että sisäisiin tauteihin nähden.

Viimeksi mainittua tautiluokkaa varten on yleisellä sairashuoneella käytettävänä kaikkiaan yli 90—100 sijaa sairashuoneen lääketieteellisessä osastossa, jonka tehtävänä samalla on olla yliopistonklinikkana koko maata varten ja Uudenmaan läänin lääninsairaalana.

Enemmän tai vähemmän pitempimatkaisten pyrkijöiden hyväksi onkin sen tähden kaupunkipotilaiden määrä tällä osastolla vuosi vuodelta vähentynyt. Tämä ei niin paljon koske ehdotonta kuin suhteellista lukumäärää väkiluvun lisääntymiseen verraten. — Vuosikymmenenä 1896—1905 on lääketieteelliseen klinikkaan otettujen kaupunkilaisten lukumäärä ollut seuraava:

1896	205
1897	214
1898	188
1899	209
1900	222
1901	261
1902	182
1903	172
1904	181
1905	190

Selvästi näkynee yllä esitetystä, että kaupungin kyseessä olevassa suhteessa täytyy jäädä pääasiallisesti omien laitostensa varaan ja että se ainoastaan vähältä osalta voi toivoa tilaa sairailleen Valtion sairaaloissa.

Jos ehdotettu uusi sisätautisten sairaalarakennus, joka Marian sairaalan tontin tähän tarkotukseen varatulle alueelle mitä pikimmin olisi rakennettava, tulisi sisältämään sairaansijoja kaikkiaan 130 potilaalle, joka vastannee korkeinta määrää, mikä käytettävänä olevaan tontin pintaalaan katsoen vaikeudetta voitaisiin sellaiseen rakennukseen sijoittaa, niin olisi tämä määrä ainoastaan 50 tai — jos Sörnäisten sairastuvan sijat poistetaan — ainoastaan 40 sijaa enemmän kuin mikä, sen mukaan kuin aikaisemmin on osotettu, vastaa nykyistä tarvetta. Ja katsoen tarpeen yhtämittaisesta kasvamisesta väestönlisäykseen verraten Helsingissä saavutettuun kokeemukseen ei tämä määrä liene läheskään runsaasti laskettu.

Me emme ole tässä suinkaan jättäneet huomioon ottamatta, että, sittekun rakennettavaksi päätetty uusi kulkutautisairaala valmistuu vastaanottamaan potilaita, nykyään kulkutautisairaalan olevissa parakeissa Marian sairaalan alueella saadaan käytettäväksi noin 50 sijaa — tai ehkä vähän vähemmän, koska sairaansijoja näissä parakeissa on tarkoitus käyttää etupäässä alaikäisiä potilaita varten. — Mutta ei olisi kuitenkaan viisasta sen takia vähentää tiloja ehdotetusta uudesta sairaalarakennuksesta, varsinkaan kun kyseessä olevia parakkeja aivan varmaan tultaisiin hyvin tarvitsemaan, osaksi varasairashuoneina tilapäisten lavantautiepidemiojen aikana, osaksi eristyshuoneina epäpuhtaita ja septisiä tapauksia varten kirurgisesta osastosta samoin kuin ruusupotilaita varten, joka viimeksi mainittu tautiluokka, kuten tri Sievers vuosikertomuksissaan useita kertoja on huomauttanut, tähän asti on ollut kovin huonon huolenpidon esineenä kaupungin sairaanhoitolaitoksissa. Sangen usein sattuu, kuten tunnettu, että jossakin muussa osastossa hoidetut potilaat tilapäisesti sairastuvat ruusuun ja ovat heti eristettävät. Jälkeen vuoden 1904 on erästä kulkutautiosaston rokkotautia ja pilkkukuunetta varten ajottua pienempää rakennusta käytetty tähän tarkoitukseen ja on se melkein lakkaamatta ollut käytännössä. Kaupungissakin sairastuneet potilaat, joita ei oteta mihinkään muuhun sairashuoneeseen, ovat siellä saaneet hoitoa, mikäli tilaa on ollut. Kuitenkin on sangen usein täytynyt palauttaa tällaisia potilaita, joiden silloin on täytyntä jäädä koteihinsa saamatta tarpeellista hoitoa ja valvontaa ja ollen vaarana ympäristöilleen.

Lopuksi voi vielä tulla kysymykseen, että joku tyhjiksi jäävistä kulkutautiparakeista olisi luovutettava keuhkotautipotilaiden hoitolaksi, joita ei luonnollisesti ole otettava yleisille osastoille, ja joihin nähden, kuten useita kertoja on huomautettu, huutava tilan ahtaus on olemassa.

Samalla kuin sairaalaa siten sangen melkoisesti tulee laajennettavaksi, esiintyy kuitenkin vielä uusi tarve, jota tuskin voidaan syrjäyttää, nimittäin välttämättömien hallintohuoneistojen ja asuntojen tarve lisääntyville virkailijoille ja palvelusväelle.

Tähän asti ovat sekä alilääkärin että amanuenssin ja osaksi sairashuonehenkilökunnan sekä vahtimestarin asunonhuoneet olleet talousrakennuksessa; mutta kun tämä luonnollisesti vastedes on kokonaan käytettävä omaan tarkoitukseensa ja talouspalvelijoiden asunonkoiksi, käy välttämättömäksi hankkia toisella taholla asuntoja muille virkailijoille, sekä aikaisemmin otetuille että uusille.

Mitä varsinaiseen sairaanhoitohenkilökuntaan tulee, niin voinee pitää tarkoituksen mukaisena, että suurelle osalle sairaanhoitajattaria sisustetaan huoneistoja ehdotetun uuden sairaalarakennuksen ylikerrokseen, jotavastoin toimitsijamiehelle, alilääkärille, amanuensseille, mahdollisesti ylihoitajalle samoin kuin portinvartijalle on annettava huoneet erityisessä hallintorakennuksessa.

Jo siinä uuden kunnallisen sairashuoneen perustamisohjelmassa, jonka Terveydenhoitolausautakunta vuonna 1891 antoi Kaupunginvaltuusmiehille, oli välttämättömien rakennusten joukossa mainittuna kivinen kolmekerroksinen hallintorakennus. Ja vertailun vuoksi tahdomme ohimennen mainita, että ilman sellaista rakennusta

että kirurgisia tauteja varten, on ajatus, jonka jo vuonna 1897 lausui professori M. W. af Schultén Terveystenhoitolautakunnan käsitellessä kysymystä uusien sairaalarakennusten rakentamisesta näitä kumpaakin tautiluokkaa varten.

Aivan äskettäin uudistettiin sama ajatus kirurgiseen poliklinikkaan nähden, nimittäin yllämainitussa Marian sairaalan Hallituksen kirjeessä 20 päivältä huhtikuuta 1906 Terveystenhoitolautakunnalle tri K. Eskelinin anomuksen johdosta, joka koski apurahaa yksityiselle kirurgiselle poliklinikalle. Vaikka katsottiinkin, että sellainen poliklinikka sopivimmin ja helpoimmin voitaisiin järjestää Marian sairaalaan, oltiin kuitenkin yksimieliset siitä, etteivät olosuhteet sairaalassa nykyään myöntäneet sellaista järjestystä. Sitä vastoin huomautti Sairaalanhallitus, että sittekun uusi sisätautisten sairaalarakennus rakennetaan ja nykyinen yhdistetty sairaalarakennus kokonaan luovutetaan kirurgiaa varten, olisi myöskin polikliinisen vastaanoton järjestäminen sinne helppo asia. — Mutta tätäkin ehdotusta vastaan voidaan tehdä painava muistutus. Jos nimittäin, kuten kirurgisen osaston ylilääkäri, dosentti E. Sandelin useita kertoja on vaatinut, erityinen lastenosasto perustetaan kirurgiseen rakennukseen, niin ei sitä varten löydy muuta sopivaa tilaa kuin niissä leikkaussivustan huoneissa, joita nykyään käytetään osaksi leikkausosastona epäpuhtaissa tapauksissa, osaksi yksityisinä sairaanhuoneina ja amanuenssihuoneina, t. s. niissä huoneissa, jotka voisivat tulla kysymykseen poliklinikalle luovutettaviksi.

Jos sitä vastoin kirurginen poliklinikka leikkaushuoneineen järjestettäisiin uuteen hallintorakennukseen ollen suoranaudessa yhteydessä kirurgisen sairaalarakennuksen kanssa, niin voitaisiin siellä edullisesti hoitaa myöskin epäpuhtaat tapaukset varsinaisesta kirurgisesta osastosta, ja siten saataisiin kumpikin kysymys onnellisesti ratkaistuksi.

Lopuksi kosketeltakoon muutamain sanoin poliklinikan tarvetta sisätautisia varten. Niinkuin yllä on mainittu, kokoontuu joka päivä kaukana sairaalan alueella olevaan vanhaan tuberkuloosirakennukseen joukko sisäisiä tauteja sairastavia potilaita, jotka pyrkivät sairaalaan. Säännön mukaan tulee heillä olla lääkärintodistus taudin laadusta, mutta osaksi ei tätä määräystä voida ankarasti pitää voimassa, osaksi täytyy kuitenkin useissa tapauksissa tarkemmin tutkia potilaita, ennenkuin voidaan tehdä päätöstä heidän ottamisestaan eri osastoihin.

Polikliinistä vastaanottoa on siis todellisuudessa jo olemassa, ja kuta enemmän sairaalaa laajennetaan sitä tarpeellisemmaksi käy järjestää tämä vastaanotto järjällisellä tavalla ja sopivaan huoneistoon. Täytyy siis katsoa erittäin tarpeen vaatimaksi, että ehdotettuun hallintorakennukseen järjestetään myöskin poliklinikka sisätautisia varten, jotka silloin säännöllisesti saisivat käänntyä suorastaan sairaalaan sinne pyrkiessään, tarvitsematta ensin käydä lääkärin luona sairaalan ulkopuolella. Samoin kuin asian laita tulisi olemaan kirurgisessa poliklinikassa, voisivat silloin myöskin potilaat, jotka pois päästyään mahdollisesti ovat jatkuvan tarkastuksen ja hoidon tarpeessa, saada sitä varten edelleen olla sairashuoneen lääkärin valvonnan alaisina lääketieteellisessä poliklinikassa.

Ylläsanottu riittänee jo osottamaan miten välttämätöntä on että samalla kuin

Marian sairaalan alueelle rakennetaan uusi rakennus sisätautisia varten, sinne rakennetaan myöskin hallintorakennus, joka tulisi sisältämään niin hyvin asuinhuoneistoja sekä lääketieteellisen että kirurgisen osaston alilääkäreille ja amanuensseille kuin myöskin ylilääkärin vastaanottohuoneen ja kanslian sekä apteekkihuoneen, toimitsijamiehen asunnon ja konttorin varastohuoneineen ja ylihoitajan sekä portinvartijan asunnot. Tässä hallintorakennuksessa tulee vielä olla tarpeelliset huoneistot lääketieteelliselle ja kirurgiselle poliklinikalle samoin kuin kaupungin tuberkuloosipoliklinikalle eli „dispensaire antituberculeux”ille.

Suoritetuamme laskelman kustannuksista, joilla tässä yllä ehdotetut rakennukset, nimittäin sisätautisten sairaalarakennus, jossa olisi 120 sijaa, sekä hallintorakennus, joka sisältäisi riittävät huoneistot yllämainittuja tarkoituksia varten, voitaisiin rakentaa ja sisustaa, olemme tulleet seuraavaan likimääräiseen summaan laskemalla kustannukset keskimäärin Smk 25 kuutiometriä kohti.

Sairaalarakennus	Smk 375,000
Hallintorakennus	„ 177,000
Tähän tulisi lisäksi sisustus tasaisin luvuin	„ 60,000
	Kokonaismäärä Smk 572,500

Yllämainittuun määrään eivät kuitenkaan sisälly kustannukset, jotka syntyvät uuden puuliiterin, tallin ja muiden yksinkertaisten ulkokuoneitten rakentamisesta, joiden tarve jo kauan on ollut erittäin tuntuva, ja joita ilman tuskin voitaneen olla sairaalaa laajennettaessa.

Lausuaksemme lopuksi muutaman sanan kysymyksestä, onko toivottavaa, että Marian sairaalan ulkopuolelle johonkin toiseen osaan kaupunkia rakennetaan suurempi tai pienempi sairaanhoitolaitos, saamme esittää seuraavaa:

Niinkuin aikaisemmin on mainittu, lausuttiin jo Terveystaloutakunnan kirjelmässä Kaupunginvaltuusmiehille 1 päivästä lokakuuta 1896, jossa oli laadittuna täydellinen suunnitelma kunnallisen sairaalan laajentamiseksi, niin että se sisältäisi vähintään 264 sairaansijaa tarttumattomia tauteja varten, että vasta tämän laajennuksen tehtyä olisi tarpeen kaupungin nostaa kysymys paikan etsimisestä uudelle sairaalalle, joka silloin Lautakunnan enemmistön mielestä olisi sijoitettava toiseen paikkaan kaupunkia, jotta se paremmin tyydyttäisi eri kaupunginosien sairaanhoidon tarvetta.

Me katsomme voivamme pääasiassa yhtyä tähän lausuntoon, vaikka emme voikaan katsoa sillä seikalla, missä kaupunginosassa sairaala sijaitsee, olevan varsin suurta merkitystä nykyisiin hyviin liikeneuvoihin katsoen ja ennenkuin kaupungin ala on hyvin paljon kasvanut. Sittekuin uusi kaupunginasemaalue Töölössä tulee järjestetyksi, tulee pääsy Marian sairaalaan kaupungin laitaosista vielä paremmaksi. — Sitä vastoin voi nousta kysymys, onko sairaalan taloudelle ja hallinnolle edullista laajentaa sitä määrättyjä rajoja suuremmaksi, mistä kysymyksestä me emme tällä hetkellä ole valmiit varmaa lausuntoa antamaan. Joka tapauksessa on aivan selvää, että pieni

sairaala hallintoonsa nähden tulee suhteellisesti paljon kalliimmaksi kuin suurempi. Kaupungin sairaanhoidon perustamista edes osaksi pienien sairaaloiden eli sairastupien järjestämiseen eri osiin kaupunkia täytyy sentähden jo ennakolta katsoa erittäin epäedulliseksi, ja kun välimatkoihin, kuten mainittu, ei ainakaan toistaiseksi voida panna suurta merkitystä, niin näyttää tuskin löytyvän päteviä syitä sairashuonekysymyksen johtamiseksi tähän suuntaan.

Sitä vastoin ei ole unohdettava, että kaupungilla nyt jo, paitsi Marian sairaalaa, on hyvä alku suurehkoon sairashuonelaitokseen nykyisen vaivaistalon alueella Töölössä. Voinee ajatella, että, kun ehdotus vaivaistalon siirtämisestä kaupungin ulkopuolelle toteutetaan, sen hallussa olevat rakennukset joko kokonaan tai osaksi voitaisiin käyttää sairaanhoidon hyväksi ja että kaupungin, sittekun myöskin houruin hoidon tarpeista, joista meidän asiamme ei ole tässä antaa lausuntoa, on asianmukaisesti pidetty huolta, sangen pitkään aikaan ei tarvitsisi tehdä suurempia uhrauksia sairashuonerakennuksiin.

Loppulauseena kaikesta mitä me tässä yllä olemme kunnioittaen esittäneet, saamme siis täten ehdottaa, että Terveystoimikunta Kaupunginvaltuusmiehille esittäisi:

että Marian sairaalan alueelle sitä varten varatulle tontille mahdollisimman pian rakennettaisiin.

1:o kivinen kaksikerroksinen sairaalarakennus, jossa olisi sijoja 120 sisäisiä tauteja sairastavalle potilaalle, ja jonka vinttikerros sisältäisi asuinhuoneistoja sairaanhoitohenkilökunnalle ja palvelusväelle, ja

2:o kivinen kolmekerroksinen hallintorakennus, joka sisältäisi, paitsi tarpeellisia hallintuhuoneistoja ja asuntoja erinäisille sairaalan virkailijoille, huoneistoja sekä sisä- että kirurgisten tautien polikliinistä vastaanottoa ja hoitoa varten, sekä erityisen huoneiston tuberkuloosipoliklinikkaa varten; ja

että yllämainittujen rakennusten rakentamista ja täydellistä sisustamista varten varattaisiin Smk 572,500 markan suuruinen määräraha.

Lopuksi liitämme oheen valiokunnan jäsenen L. Sonckin ehdotuksena laatimat luonnospiirustukset ehdotettuihin rakennuksiin, joiden piirustusten mukaan yllä esitetty likimääräinen kustannusarvio on tehty.

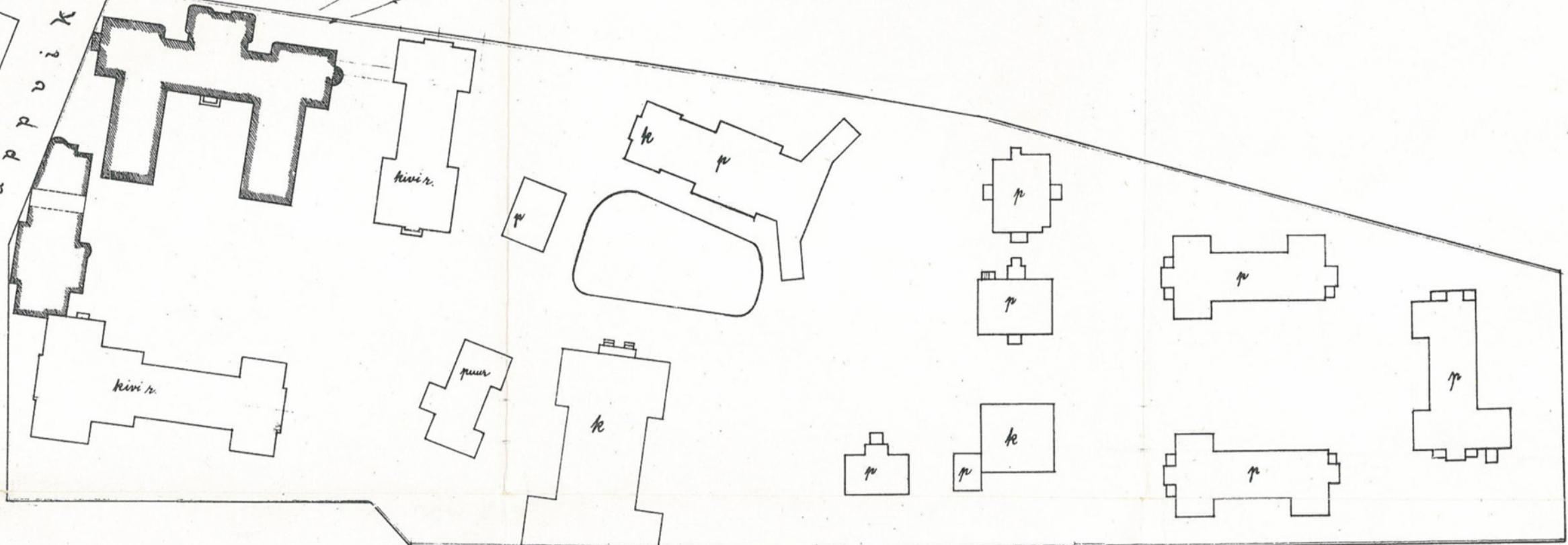
V. Sucksdorff.
Lars Sonck.

W. Zilliacus.
Jarl Hagelstam

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:

R. Vuorio.

L a p p i k s g ä t a n

K y r k o g ä r a s g a t a n

Esitys Kunnan työvälitystoimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle.

Helsingin kaupungin Valtuusmiehille.

Se nelivuotiskausi, jona Valtuusmiehet joulukuun 1 p:nä 1903 tehdyllä päätöksellään päättivät edelleen väliaikaisesti ylläpidettäväksi kunnan Työvälitystoimistoa, päättyy tämän kalenterivuoden lopussa, jonka vuoksi Valtuusmiesten olisi päätettävä toimiston jatkamisesta tai sen lakkauttamisesta.

Toimiston neljänä ensimmäisenä toimivuotena saavutettu kokemus johtokunnan mielestä osoittaa tällaisen laitoksen hyödyllisyyden ja tarpeellisuuden. Työväestö on erittäin lukuisasti kääntynyt toimiston puoleen ja työnantajatkin, varsinkin pienempään työlaitosten omistajat ja palvelusväen tarvitsijat, ovat verrattain runsaasti toimiston välitystä käyttäneet. Työttömäysaikoina on toimistolla ollut tärkeä tehtävä. Paitsi sitä että se on osittain voinut sijoittaa työttömiä yksityisten työnantajain töihin on se voinut pitää tarkkaa järjestystä siitä että kaupungin hallinnon työttömäin avustamiseksi järjestämiin töihin on päässyt etupäässä suuriperheiset, kauvimmin työttöminä olleet ja ainoastaan kaupungissa kotipaikkaoikeudella asuvat työnhakijat, jommoinen järjestyksen pito ilman toimiston välitystä tuskin voisi käydä päinsä.

Toimiston liikenne on, lukuunottamatta v. 1905, vuosivuodelta säännöllisesti kasvanut, kuten seuraavat luvut osoittavat:

	Työnhake- muksia:	Tarjottuja paikkoja:	Täytettyjä paikkoja:
v. 1903	6,677	3,045	2,748
« 1904	8,075	4,469	3,834
« 1905	7,613	4,294	3,757
« 1906	8,530	5,308	4,551

Viimeisen toimivuoden liikenne ensimmäisen vuoden liikenteeseen verraten on siten kasvanut: työnhakijain luku 27 %, tarjottujen paikkain määrä 74 % ja täytettyjen paikkain luku 65 %.

Kun lähimmässä tulevaisuudessa tulee yksityinen paikanvälitys lainsäädännöllä järjestettäväksi, tulee siitä epäilemättä olemaan seurauksena, että työvälitys

vastaisuudessa yhä enemmän keskittyy kunnallisiin toimistoihin. Tähän seikkaan ja jo saavutettuun kokemukseen nähden ehdottaa johtokunta, että Valtuusmiehet päättäsivät toimistoa edelleen vakinaisesti ylläpidettäväksi.

Toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle seuraisi, että sen virkailijain toimet olisivat vakinaisesti täytettävät ja niitten palkat määrättävät. Nykyään nauttii toimiston henkilökunta seuraavia palkkaetuja: johtaja 3,600 mk., nais- ja miesapulainen kumpikin 1,500 mk.

Siihen nähden että toimiston työ on vuosi vuodelta melkoisesti kasvanut ja todennäköisesti tulee edelleen lisäytymään, joten sen virkailijat eivät ole tilaisuudessa lisätuloja sivutoimilla hankkimaan, kuten toimistoa perustettaessa oli edellytetty, ja kun toimiston kelvolliseen hoitamiseen kykeneviä henkilöitä nykyisillä palkoilla tuskin voinee saada, katsoo johtokunta asianmukaiseksi ehdottaa, että toimiston virkailijain palkat asetetaan korkeammiksi. Tointen nykyiset hoitajat ovat jo ennen johtokunnalle valittaneet että heidän on vaikea tulla toimen ja pysyä toimissaan nykyisillä palkoilla, ja johtokunta teki jo viime syksynä ehdotuksen johtajan palkan korottamisesta, mutta Valtuusmiehet sen hylkäsivät senvuoksi, kun toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle ja myöskin sen virkailijain palkoista oli vuoden perästä uudelleen päätettävä. Kun kunnallisia työnvälitystoimistoja on jo useissa muissakin kaupungeissa ja uusia parhaallaan puuhataan, on niitten keskinäisen yhteistoiminnan järjestäminen läheisessä tulevaisuudessa aikaan saatava. Tästä jo viime talvena pidetty toimiston johtajain kokous teki ehdotuksia, mutta johtokunta ei katsonut, toimiston väliaikaisella kannalla ollen, voivansa niitten toimeenpanemiseen ryhtyä. Mutta työnvälityksen menestymiselle on eri toimistojen keskeisen yhteistoiminnan aikaansaaminen sangen tärkeä. Yhteistoiminnan järjestyttyä tulee Helsingin toimisto arvatenkin olemaan keskustoimistona. Sen johtajana tulisi senvuoksi olla henkilö, jolla on edellytyksiä ei ainoastaan toimiston välitystyön hoitamiseen, vaan myöskin tuollaisen yhteistoiminnan johtamiseen, työnvälitystilaston ja toimistojen yhteisten tiedon antojen laatimiseen ja julkaisemiseen. Kun johtajan toimi siten tulee olemaan työteliäs ja töyttömysaikoina sangen vaikeakin, katsoi johtokunta kohtuulliseksi ehdottaa, että siitä palkaksi määrätään 4,800 vuodessa ja 500 markan palkankorotus 5 ja 10 vuotisen nuhteettoman palveluksen perästä.

Nais- ja miesapulaisen palkat, jotka nykyään tekevät vaan 125 markkaa kuukaudessa, ovat nekin niin alhaiset, ettei niillä toimeensa kykeneviä henkilöitä voi saada toimissaan pysymään. Naisosaston hoitajana, joka ainakin toistaiseksi tulee olemaan osastollaan yksin, täytyy olla vanhempi, molempia kotimaisia kieliä taitava ja välitystoimeen sekä siihen kuuluvaan kirjanpitoon pystyvä henkilö, jommoisille muissa samanlaatuisissa yksityisten toimissa maksetaan paljon korkeammat palkat. Miesosaston apulaisena, jona nyt on työnjohtoon tottunut rakennusmestari, tulee myöskin olla työoloihin perehtynyt, vanhempi, molempia kotimaisia kieliä taitava

henkilö, joka kykenee arvostelemaan työnhakijoita ja ylläpitämään hyvää järjestystä toimistossa. Tällaista henkilöä ei voi saada 125 markan kuukausipalkalla. Näistä syistä ehdottaa johtokunta nais- ja miesapulaisen palkoiksi 2,400 markkaa vuodessa ja 400 markan palkankorotukset 5 ja 10 vuotisen nuhteettoman palveluksen perästä.

Vahtimestarin eli järjestysmiehen tarve toimistossa on käynyt yhä tähellisemmäksi. Tarpeellista järjestystä ja siisteyttä toimiston odotushuoneissa ja sen piha- maalla, joihin alinomaan tulee juopunutta väkeä häiriötä tekemään, ei toimisto nykyisellä henkilökunnalla ole mahdollista valvoa. Tämän vuoksi pitää johtokunta tarpeellisenä että toimistoon otetaan vakinainen järjestysmies ja ehdottaa sen palkaksi 1,200 markkaa vuodessa.

Tarvevaroiksi, joilla suoritetaan vuosikertomuksen painattaminen, telefontien vuokrat, toimiston puhtaanapito kustannukset, kaavioitten painattaminen, sanomalehti-ilmoitukset y. m. tilapäiset menot, ehdotetaan 2,000 markkaa vuosittain.

Toimistolla on edellisinä vuosina ollut ulkokuntalaisille säädetyistä sisäänkirjoitus maksuista tuloja keskimäärin 300 mk. vuodessa, joka summa edelleenkin vuosimenosäännöissä on huomioon otettava.

Ylläolevan perusteella saa johtokunta kunnioittaen ehdotta:

että Valtuusmiehet päättäisivät kunnan väliaikaisen Työnvälitystoimiston asetettavaksi vakinaiselle kannalle;

että toimistoon otetaan vakinaisesti: johtaja, jonka vuosipalkaksi määrätään 4,800 markkaa sekä palkankorotusta 500 markkaa 5 ja 10 vuoden nuhteettoman palveluksen perästä;

yksi nais- ja yksi miesapulainen, jotka kumpikin saavat palkkaa 2,400 markkaa vuodessa ynnä 400 markkaa palkankorotusta 5 ja 10 vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen; ja

yksi vahtimestari 1,200 markan vuosi palkalla; ja

että tarvevaroiksi määrätään 2,000 markkaa vuosittain.

Helsingissä, kesäkuun 8 p:nä 1907.

Helsingin Työnvälitystoimiston johtokunnan puolesta:

Santeri Ingman

puheenjohtaja

Aug. Malmi.

Lausunto koskeva Raitiotie- ja Omnibussosakeyhtiön esitystä Helsingin raitiotie-verkon vastaisesta suunnittelusta.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Helsinki,

Elokuun 22 p:nä 1907.

N:o 277.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kirjelmässä viimekuluneen kesäkuun 11 p:ltä on Kaupunginvaltuusto ilmoittanut Rahatoimikamarille, että Valtuusto samana päivänä, esitettäessä sitä mietintöä, jonka eräs Valtuuston asettama valiokunta oli laatinut (Kpvn pain. asiak. N:o 23) Raitiotie- ja Omnibussosakeyhtiön anomuksen johdosta saada tehdä erinäisiä muutoksia kaupungin raitiotieverkon suuntaan ja liikenteeseen, oli päättänyt, ennenkuin asiassa enempään toimenpiteisiin ryhdyttiin ja koska eri käsityksiä voi vallita ja Valtuustossa oli ilmilausuttukin raitiotielinjojen edullisimmista suunnista, antaa Rahatoimikamarille tehtäväksi keskustella tästä Raitiotie- ja Omnibussosakeyhtiön johtokunnan kanssa ja laatia Valtuustolle asiassa lausunnon ja ehdotuksen.

Ylläolevan Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten Rahatoimikamarille jättämän tehtävän, jolle kirjelmässä on annettu hieman hämärä ja epävarma sananmuoto, on Rahatoimikamari arvellut olevan käsitettävä siten, että se tarkoitti keskustelujen toimeenpanoa mainitun osakeyhtiön johtokunnan kanssa ainoastaan raitiotieverkon suunnista, mutta ei muista seikoista, joista myöskin oli kysymys sanotussa mietinnössä ja jotka olivat käsitelyä alaisina Valtuuston kokouksessa sanottuna päivänä. Tässä kohden on keskusteluille tuottanut vaikeuksia sekin, ettei Rahatoimikamari yllämainitussa Valtuuston kirjelmässä eikä myöskään Kamarin jäsenille tarjona olevassa, asiaa käsiteltäessä pidetyssä pöytäkirjassa ole havainnut minkäänlaista viittausta niihin perusteihin, joita Rahatoimikamarin olisi noudatettava uudestaan keskustellessaan Raitiotie- ja Omnibussosakeyhtiön johtokunnan kanssa sekä laatiessaan sitä mietintöä, jonka Kamarin — kolmen aikasemman lisäksi — oli asiassa annettava.

Näin ollen on Rahatoimikamari keskustelujen periaatteelliseksi pohjaksi hyväksynyt sen, että säilyttämällä pääasiallisesti jo olevat tai ehdotetut liikenteen lähtö- ja

päätekohdat sekä käytäntöön ottamalla kaksoisraiteet, linjojen suunta määrätään siten, että useimmat niistä koskettavat kaupungin satamia ja toreja, ensi sijassa vilkasliikenteistä Kauppatoria ja että rautatieaseman liikennettä on entistä paremmin tyydytettävä, joten matkustavalle yleisölle, varsinkin paikallisjunia käyttävälle, varmasti olisi tarjona mukava, nopea ja halpahintainen kulkuneuvo rautatieaseman yhteydessä. Sen lisäksi on pantu huomiota siihen, että raidesuunnat yhtyvät toisiinsa siten, ettei ainoastaan vaadita vähin mahdollinen luku ylimenopaikkoja, vaan että myös mikäli mahdollista välitön liikenneyhteys on niille kaupunginosille tarjona, joiden kesken on vilkkaampaa matkustajaliikennettä.

Tässä tarkoituksessa on Rahatoimikamari Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön johdokunnan kanssa sopinut seuraavista raideverkon suunnista, jotka myötäliitetyllä kartalla ovat lähemmin merkityt.

Linja I, Itäisen Viertotien ja Vilhonvuorenkadun leikkauskohdasta pitkin sanottua viertotietä, Siltavuorenkatua, Pitkää siltaa, Unioninkatua, Elisabetinkatua, Nikolainkatua ja Katarinankatua Kauppatorille Sofiankadun päätekohtaan.

Linja II, Rosavillan vaunuhallien luota Läntisen Viertotien varrella, pitkin sanottua viertotietä, Länsi-Heikinkatua, Aleksanterinkatua, Unioninkatua Kauppatorille Sofiankadun päätekohtaan, torin poikki suorakulmaisesti pitkin Länsirantaa, Saunakatua, Tehtaankatua, Laivurinkatua, Fredrikinkatua, Isoa Roobertinkatua, Erottajakatua, Länsi-Heikinkatua sekä päätekohta asematalon luona lähinnä Kaivokatua.

Linja III, rautatien-ylimenon kohdalta Lapinlahdenkadulla pitkin Eerikinkatua, Annankatua, Vladimirkatua, Aleksanterinkatua, Hakasalmenkatua, Rautatientoria, Vilhonkatua, Fabianinkatua, Puutarhakatua ja Unioninkatua sekä päätekohta viimemainitun kadun ja Elisabetinkadun leikkauksessa; sekä vihdoin

Linja IV, Hietalahden satamasta pitkin Bulevardinkatua, Erottajakatua, Länsi-Heikinkatua, Aleksanterinkatua, Unioninkatua, Pohjois-Esplanadinkatua, Kanavatoria, Katajanokan siltaa, Kanavakatua ja Kruunuvuorenkatua sekä päätekohta tämän kadun ja Läntisen Satamakadun risteyksessä.

Kuten ylläolevasta näkyy, jäisi yhden ehdotetun linjan, nimittäin Lapinlahdenkadun ja Elisabetinkadun välisen, suunta muuttamatta entiselleen, missä kohden Kamari kuitenkin on arvellut linjan Rautatientorin poikki mennessä olevan asetettava kaareen asemataloon ja Suomalaiseen teatteriin päin; Hietalahdentorin ja Katajanokan välisen linjan suunta vastaisi samoin nykyisen raitiotieverkon sanottua linjaa, kuitenkin sillä erotuksella ettei linja Unionin- ja Aleksanterinkatujen risteyksestä kulkisi viimemainittua katua pitkin Mariankadulle ja Kanavatorille, vaan kääntyisi Unioninkadulle ja sieltä Pohjois-Esplanadinkatua pitkin Kanavatorille. Sörnäisten—Kauppatorin linja jäisi sekin, jos Rahatoimikamarin ehdotus hyväksytään, samanlaiseksi kuin nykyään tällä välillä oleva linja. Tässä on kuitenkin huomioon otettava, että sanotun linjan päätekohta tulisi sijoitettavaksi Kauppatorille, missä sanotun linjan matkustajille tarjoutuisi tilaisuutta siirtymään muille linjoille. Sitä vastoin eroaisi Töölön—Rautatientorin linja nykyisestä Töölönlinjasta sekä siinä kohdin, että siitä tulisi verkon pisin linja, että myös pääasialli-

sesti linjan jatkamisen kautta Katoliselta kirkolta seitsemännen kaupunginosan sekä edelleen kuudennen ja viidennen kaupunginosan halki Kolmikulmaiselle torille, mistä linja johdettaisiin Länsi-Heikinkatua pitkin, tarjosi Raitiotietorilla yhteyttä muiden linjain kanssa sekä päättyisi rautatieaseman kohdalla.

Ylläolevaa ehdotusta raitiotieverkon vastaiseksi suunnitteluksi on Rahatoimikamari vilkkaiden keskustelujen perästä Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön johtokunnan kanssa katsonut voivansa Valtuustolle puoltaa kaupungin nykyisiä ja, mikäli voidaan ennakoita päättää, vastaisia tarpeita tyydyttävänä. Kun sen lisäksi sekä mainitun osakeyhtiön johtokunta että myös kaupungininsinööri Idström pääasiallisesti ovat voineet kannattaa ehdotusta, voitaneen katsoa puheenalaisen ehdotuksen, joskin se on kompromissiehdotus, ratkasevan kysymyksen paremmin kuin aikasemmat erilaiset ehdotukset.

Tässä tehdyn ehdotuksen tarjoomat edut ovat seuraavat:

Semmoiseksi kuin linjojen suunta on ehdotettu ja huomioon ottamalla ehdotuksen tarjoomat yhtymistilaisuudet, ei matkustavalla yleisöllä ole vaivaa yhtä useammasta vaunun vaihdosta päästäkseen mille kohdalle hyvänsä verkon ulkokehällä ja olisi sillä kuitenkin tilaisuus käyttää suorinta ratasuuntaa. Sen ohessa ovat linjat siten yhdistetyt, että ne kaupunginosat, joiden keskinäinen matkustajaliike on vilkkain, ovat välittömässä yhteydessä tarvitsematta siirtyä linjalta toiselle. Tosin kulkisi osittain Aleksanterin- ja Unioninkaduilla kahden linjan vaunut, mutta tämä ei ole Rahatoimikamarista, huomioon ottamalla näiden katujen leveyden, näyttänyt ensinkään arveluttavalta. Sitävastoin on herättänyt epäilystä että lyhyellä Hakasalmenkadullakin, joka on lähes kolme metriä ensinmainittuja katuja kapeampi, kulkisi kahden linjan vaunut, joten sillä kumpaankin suuntaan liikkuisi vaunuja joka 2½ minuutti. Tämä epäily on sitä oikeutetumpi kun otetaan huomioon, että sanotun kadun risteys Aleksanterinkadun kohdalla on sekä henkilö- että tavaraliikenteen keskuksena, ja vaatinee se vastaisuudessa raitiotieverkon muuttamista tässä kohden, jota seikkaa Kamari edempänä vielä koskettelee. Koska kuitenkin ainoastaan Hakasalmenkadun toisella sivulla on taloja, joista tulee suurempaa liikenteen lisää, ja sillä, tavara-aseman siirryttyä Läntisen Viertotien varrelle, tulee kulkemaan vain harvempi tavaraliikenne ja tämä viimeksi mainittu, jos vakavampia vaikeuksia liian taajasta raitiotieliikenteestä syntyisi, pääasiallisesti voisi siirtyä Mikonkadulle, jonne myös koko matkustajaliikenne rautatieaseman ja mainitun kadun itäpuolisten kaupunginosain välillä voitaisiin sijoittaa, ei Rahatoimikamari ole katsonut näidenkään arvelujen voivan olla nyt ehdotetulle järjestelylle esteeksi. Siihen katsoen, ettei kaupungininsinööri Idström tässä kohden ole voinut kannattaa Kamarin mielipidettä, hän kun arvelee, että nytkin jo, ja varsinkin vastedes olisi pelättävissä liian suuria liikenteen häiriöitä mainitussa katuristeyksessä, on Rahatoimikamari luullut olevan turvallava nopeasti kasvavan liikenteen vaatimuksia, ottamalla myönnytysehtoihin määräyksen siitä, että niinpian kuin uusi rautatieasema on valmistunut ja yleiselle liikenteelle luovutettu, mikä voitaneen otaksua tapahtuvan v. 1911, Kaupunginvaltuusto on oikeutettu, jos se katsoo silloisten olojen sitä vaativan, velvottamaan osakeyhtiötä tekemään sellaisen muutoksen raideverkkoon, että Töölön ja Rautatien välisen linjan suunta

Länsi-Heikinkadulta johdettaisiin tätä katua pitkin Kaivokadulle ja uudelle asematalolle, jolloin luonnollisesti nyt ehdotettu linjan suunta: Länsi-Heikinkatu—Ylioppilastalontori—Hakasalmenkatu—Rautatienasema, poistettaisiin. Oheenliitetylle kartalle on tämäkin vaihtoehdotus merkitty pisteviivalla.

Voitaneen kenties syyllä huomauttaa, että kun raitiotieliikenne kaupungin väestön varattomalle ja keskustasta kauempana asuvalle osalle kieltämättä on nopeana ja halpahintaisena kulkuneuvona tärkeämpi kuin väestön muulle osalle, kaupungin viranomaisten ensi sijassa pitäisi panna huomiota raitiotieverkon laajentamiseen niihin kaupunginosiin, joissa enimmältä asuu työläisväestöä. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan ei kuitenkaan otettaisi myönnytykseihin mitään raideverkon laajennusta Kallion tahi Hermannin ja Toukolan kaukaisempiin työläiskortteleihin. Koska luonnollisesti on otettava huomioon ne taloudelliset vaikeudet, joita Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiöllä on voitettavana nykyään ja vielä enemmän ensi vuosina raideverkon muutoksen perästä kaksois- ja normaaliraiteiseksi, ja osakeyhtiön johtokunta on selittänyt ei voivansa nykyään kustantaa raideverkon pidennystä Hermanniin, ei Rahatoimikamari näin ollen ole tahtonut vaatia tätä laajennusta. Mutta se ehto voitaneen kaupungin ja ensi sijassa työläisväestön etujen turvaamiseksi ottaa myönnytykskontrahtiin, että osakeyhtiö velvoitetaan viisivuotiskautena 1914 vuoden perästä, jona vuonna osakeyhtiön velvollisuus laajentaa raideverkkoa alkaa, laskemaan linjan Toukolaan sekä ylläpitämään tällä linjalla liikennettä.

Kuten yllä huomautettiin, on Rahatoimikamari käsittänyt Valtuuston antaman tehtävän tässä asiassa tarkottavan uuden ehdotuksen laatimista raidesuunnasta. Tähän liittyy välittömästi kysymys siitä, mihinkä suuntaan liikenne lopullisesti vahvistetuilla linjoilla on kulkeva ja millä tavalla eri raiteitten yhtymäkohdat järjestetään. Se Valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto asetti valmistamaan kysymystä erinäisistä muutoksista Helsingin raitiotieverkon suunnassa ja liikenteessä, on ottanut myönnytykskontrahtiehdotuksensa 6:nteen §:ään mom. b) säädöksen, että raitiotieliikennettä on ylläpidettävä kaupungin Maistraatin puolivuositain vahvistamain vuorolistojen mukaisesti. Tähän momenttiin olisi Rahatoimikamarin käsityksen mukaan lisättävä sana »kulkukaava», ja Maistraatin niinmuodoin vahvistettava tarpeellisiksi havaittuja muutoksia tarvitsematta kussakin erityisessä tapauksessa pyytää Valtuuston hyväksymistä.

Ylläesitetyn nojalla ehdottaa Rahatoimikamari kunnioittaen Kaupunginvaltuustolle, että Valtuusto vahvistaessaan kaupungin ja Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön väliset myönnytysehdot, hyväksyisi §§:lle 1 ja 6, ainoat, joista Kamari ylläesitettyillä perusteilla on katsonut olevan annettava Valtuustolle lausunto, seuraavan sanamuodon:

I §.

Myönnytys käsittää seuraavat linjat: *)

Linja I, Sörnäinen—Kauppatori.

Tämä linja alkaa Itäisen Viertotien ja Vilhonvuorenkadun leikkauskohdasta sekä jatkuu pitkin sanottua viertotietä, Siltavuorenkatua, Pitkää siltaa, Unioninkatua, Elisabetinkatua ja Nikolainkatua Senaatintorin itäiselle sivulle sekä päättyy Sofiankadun ja Kauppatorin risteyslinjan kohdalla.

Linja II, Läntinen Viertotie—Kauppatori—Kaivopuisto—Erottajatori—Aleksanterinkatu—Rautatientori.

Linja alkaa Rosavillan vaunutallien luota, jatkuu pitkin Läntistä Viertotietä, Länsi-Heikinkatua, Aleksanterinkatua, Unioninkatua, Pohjois-Espladikattaa, jossa se yhtyy linjaan N:o 1 Kauppatorilla, pitkin Länsi-Rantaa, Saunakatua, Tehtaankatua, Laivurinkatua, Fredrikinkatua, Isoa Roobertinkatua, Erottajankatua, Länsi-Heikinkatua, Aleksanterinkatua, Hakasalmenkatua sekä päättyy rautatieaseman kohdalla.

Linja III, Hietalahden satama—Aleksanterinkatu—Katajanokka.

Linja, joka alkaa Hietalahden sataman luota, jatkuu pitkin Bulevardinkatua, Länsi-Heikinkatua, Aleksanterinkatua, Unioninkatua, Pohjois-Espladinkatua, jossa se menee linjan N:o 1 poikki Kauppatorilla, pitkin Kanavatoria, Katajanokan sillan poikki sekä päättyy Kruunuvuorenkadun ja Läntisen Satamakadun risteykseen.

Linja IV, Lapinlahdenkatu—Aleksanterinkatu—Elisabetinkatu.

Alkaen rautatien ylimenopaikalta Lapinlahdenkadulla, jatkuu linja pitkin sanottua katua, Eerikinkatua, Annankatua, Vladimirinkatua, Aleksanterinkatua, Hakasalmenkatua, Rautatientoria (vaihtoehtoisesti kaaressa rautatieasemalle ja Suomalaiselle teatterille päin), Vilhonkatua, Fabianinkatua, Puutarhakatua sekä päättyy Unioninkadulle Elisabetinkadun kohdalla, missä se yhtyy linjaan N:o 1.

Muist. Jos Kaupunginvaltuusto sitä vaatii, on Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö velvollinen, niinpian kun suunniteltu uusi rautatieasema on valmistunut ja luo-

*) Kursiveeraus ilmottaa poikkeukset Valiokunnan ehdotuksesta.

vetettu yleiselle liikenteelle, muuttamaan linjan N:o 2 suuntaa siten, että sanottu linja Erottajakadulta kulkisi pitkin Länsi-Heikinkatua sekä Kaivokatua, päättyen Rautatieaseman kohdalla.

Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö on velvollinen Kaupunginvaltuusmiesten hyväksymän suunnitelman mukaan laajentamaan raitiotieverkkoa uusilla linjoilla; kuitenkin älköön Osakeyhtiötä velvotettako:

- 1) laskemaan uusia raiteita ennen 1914 vuoden loppua.
- 2) vuosina 1914—1919 laskemaan muita raiteita kuin Sörnäsistä Toukolaan.
- 3) viimeainitun vuoden perästä laskemaan enempää kuin kaksi kilometriä kaksoisraiteita viiden vuoden kuluessa;

kaupungilla olkoon kuitenkin oikeus, missä liikenne sitä vaatii, perustaa omia raitiotielinjoja, jossa tapauksessa Osakeyhtiö on velvollinen omalla liikkuvalla kalustollaan vahvistetun kaupungin-asemakaavan piirissä ylläpitämään säännöllistä raitiotieliikennettä niillä.

Jos Osakeyhtiö jättää täyttämättä mitä yllämainitussa suhteessa on määrätty, olkoon Kaupunginvaltuustolla valta tutkia, onko myönnytys katsottava menetetyksi.

6 §.

Raitiotieliikenteeseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitiotietä älköön avattako yleiselle liikenteelle ennenkuin Kaupunginvaltuuston sitä varten valitsema henkilö tai viranomainen on ne asianmukaisesti tarkastanut ja hyväksynyt.

b) Yhtiö ylläpitää sen jälkeen keskeyttämättä liikennettä yhtiön ehdottamien ja kaupungin Maistraatin joka puoli vuosi vahvistamien vuorolistojen ja kulkukaavan mukaan, käsittäen ensimmäinen puolivuosi ajan huhtikuusta syyskuuhun, toinen puolivuosi vuoden muut kuukaudet, älköönkä näihin tehtäkö muutoksia hankkimatta siihen lupaa Maistraatilta. Vuorolistoja ja kulkukaavaa vahvistettaessa on otettava huomioon toiselta puolen liikennöitsevän yleisön tarpeet ja toiselta puolen liikkeen kannattavuus, älköönkä yhtiötä pakotettako alkamaan liikettä aikaisemmin kuin klo $\frac{1}{2}$ 7 aamulla tai jatkamaan sitä myöhempään kuin kello $\frac{1}{2}$ 11 illalla, eikä tekemään vuoroja kumpaankin suuntaan tiheämmin kuin joka viides minuutti vahvistetun kaupungin-asemakaavan piirissä.

c) Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raitiotiet kalustoineen hyvässä, somassa ja ajanmukaisessa kunnossa. Vaunujen tulee kulkea tasaisesti ja täärtelemättä sekä ovat ne kylmänä vuodenaikana pidettävät lämmitettyinä. Muuten on Osakeyhtiö kaikkien nyt voimassa olevan tai vastedes annettavan poliisijärjestyksen sen liikkeeseen soveltuvien määräysten alainen.

d) Maksua raitiovaunun käyttämisestä suoritetaan Osakeyhtiön antaman taksan mukaan, huomioon ottaen, että keskeytymättömästä matkasta paikasta toiseen, saman tai toisen linjan varrella saa kantaa korkeintaan 15 penniä.

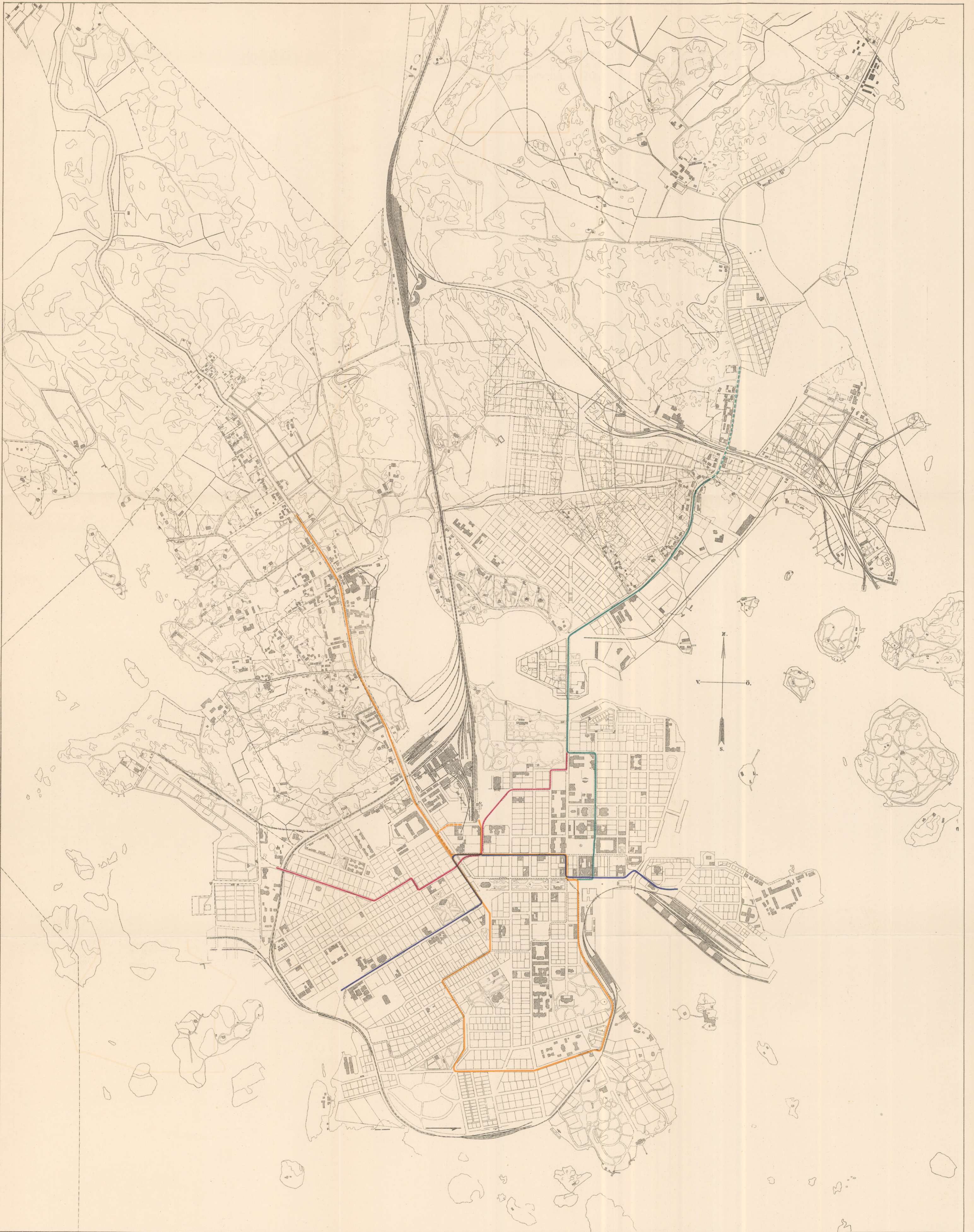
e) Osakeyhtiön ilmoituksesta tulee Maistraatin, Kaupunginvaltuustoa kuultuaan, laatia ehdotus raitioteiden ohjesäännöksi, joka käsittää määräyksiä niinhyvin liikennehenkilökunnasta, vaunuista ja kalustosta kuin myöskin siitä, mitä yleisön puolestaan tulee noudattaa raitiotieliikenteessä; ollen läänin Kuvernöörin asia vahvistaa sellainen ehdotus noudatettavaksi.

f) Jos Maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että tapaturman estämiseksi raitiotieliikkeessä on asetettava vahti, tulee Osakeyhtiön se järjestää ja kustantaa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Asiakirjoja, jotka koskevat pyydettyä alueen lunastusta 13:ssa kaupunginosassa sairaalatonteiksi.

Helsingin

RAHATOIMIKAMARI

Elokuun 29 p. 1907.

N:o 282.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä joulukuun 18 p:ltä 1906 on Suomen Lääkintöhallitus tiedustellut, olisivatko ja millä ehdoilla Helsingin kaupungin viranomaiset halulliset Valtiolaitokselle myymään Töölön Bergassa sijaitsevan maa-alueen, käsittäen noin 70—80,000 neliömetrin alan ja vastaten vahvistetun kaupungin asemakaavan mukaan 13:n kaupunginosan kortteleita N:ris 435, 436, 441, 442, 443, 447 ja 448, siihen laskettuna mainittujen korttelien väliin asemakaavaan piirretyt kadut sekä istutukseksi määrätty alue korttelin N:o 448 länsipuolelle. Tätä aluetta rajottaa vahvistetun asemakaavan mukaan idässä Töölön- ja Cygnaeuskadut, pohjosessa Hesperiakatu, lännessä Runebergkatu sekä etelässä Museokatu. Ehdotetun lunastuksen tarkoituksena olisi yhdistää valtion kaikki, eri sairausmuotoja varten määrätty hoitolaitokset yhteiseksi, mikäli mahdollista kaupungin keskustassa sijaitsevaksi laitokseksi. Puheenalaisen esityksen on Kaupunginvaltuusto lähettänyt Rahatoimikamarille, jonka tuli laatia Kaupunginvaltuustolle asiasta lausunto ja tarvittavat laskelmat sekä tämän asian yhteydessä ryhtyä Valtiolaitoksen kanssa keskusteluihin siitä millä ehdolla voitaisiin kaupungille luovuttaa niin suuri osa rakentamatonta aluetta Vanhan ja Uuden sairaalan välillä, joka tarvitaan kulkuväylän avaamiseksi Nikolain- ja Unioninkatujen välille.

Kysymyksessä aikaisemmin syntyneistä asiakirjoista ilmenee, että Lääkintöhallituksen kirjelmässä huhtikuun 26 p:ltä 1904 Kaupunginvaltuustolta tiedusteltua, saisiko ja millä ehdoilla Valtiolaitos lunastaa sairaalatonteiksi Eläintarhan huvilat N:ris 1—5 ja 14 sekä osan huvilaaluetta N:o 13, Kaupunginvaltuusto päätti, Rahatoimikamarin vaaditussa lausunnossa muutamilla ehdoilla puollettua ehdotusta, käsitellessään 15 p:nä marraskuuta sanottuna vuonna kysymystä, palauttaa Kamarille asian saadakseen selvitystä siitä, eikö puheenalaista tarkotusta varten voitaisi luovuttaa jotakin toista aluetta kuin ehdotettua, jonka varoamista puistoksi ei pitäisi ilman pakottavia syitä tehdä mahdottomaksi.

Tämän johdosta esitti Rahatoimikamari Valtuustolle, saatuaan Rakennuskonttorin lausunnon ja ehdotuksen asiassa, kirjelmässä toukokuun 11 p:ltä 1905 että yllä mainittua tarkotusta varten Valtiolaitokselle lunastettavaksi tarjottaisiin korttelit N:ris 334, 335, 337, 338, 341 ja 342 11:ssä kaupunginosassa, sekä niiden välillä olevat kadut 686,000 markan hinnasta, kuitenkin sillä ehdolla että kaupungille luovutettaisiin Vanhan ja Uuden sairaalan välinen alue. Lääkintöhallitus hylkäsi kuitenkin tämän vastatarjouksen sekä selitti kirjelmässä syyskuun 8 p:ltä 1905, että Valtiolaitos näin ollen sopivain tonttipaikkain puutteessa oli pakotettu luopumaan aikeistaan yhdistää kaikki sairaalalaitokset samalle alueelle.

Sitteemmin on Lääkintöhallitus, erään Suomen Lääkäriseuran tekemän lausunnon johdosta että seuran käsityksen mukaan äskennmainittu Eläintarhan alue oli ainoa mainittua tarkotusta varten täysin sopiva alue, ryhtynyt Kaupunginvaltuuston kanssa uusiin keskusteluihin asiasta minkä johdosta Rahatoimikamari, jonka lausuntoa ja ehdotusta on vaadittu, esitetyillä perusteilla on puoltanut alueen luovuttamista Valtiolaitokselle, viittaamalla muuten siihen, mitä Kamari aikaisemmin asiassa on lausunut. Sittekin Puutarhalautakunta vaaditussa lausunnossa helmikuun 2 p:ltä 1906 kirjelmässä lähemmin esitetyillä syillä oli ehdottanut että Valtuusto hylkäisi ehdotuksen viimeainitun alueen luovuttamisesta Valtiolaitokselle, hyväksyi Kaupunginvaltuusto kokouksessa helmikuun 26 p:nä 1906 tämän lautakunnan esityksen.

Kirjelmässä helmikuun 27 p:ltä tänä vuonna huomauttaa Rakennuskonttori, jonka lausuntoa asiassa Rahatoimikamari on vaatinut, että puheenalaiset korttelit ja kadut sijaitsevat sillä tavoin 13:ssa kaupunginosassa, että ne tuottamatta haittaa yleiselle liikenteelle voidaan yhdistää yhdeksi alueeksi. Lääkintöhallituksen anomusta vastaan ei siis liikenteen kannalta katsoen olisi mitään muistuttamista, mutta sitä vastoin ei voitane ehdotettua yhdistämistä puoltaa koko laajuudessaan, jos otetaan huomioon myös ne näkökohdat ja edellytykset, joihin perustuen kaupungin asemakaava on laadittu. Fjälldalin korkeimmalla paikalla sijaitsevalta kirkkotasolta on nimittäin asemakaavassa säästetty erinäisiä näköalaaukkoja, osittain jotta laaja ja miellyttävä näköala mainitulta paikalta säästyisi, osittain jotta kirkko tahi muu mahdollisesti sinne sijoitettava julkinen rakennus näkyisi niin monelle taholle kuin mahdollista. Lääkintöhallituksen ehdottamain korttelien yhdistämisen kautta katkaistaisiin yksi näistä näköalalinjoista, nimittäin pohjoseen ja etelään kulkeva Ahlqvistkatu, mikä taas tekisi sen varrella sijoitetut taiteelliset järjestelyt ja ryhmät aivan tarkotuksettomiksi. Asemakaavan taiteellinen eheys kärsisi siis siitä, että mainitut korttelit ja niiden välillä olevat kadut yhdistettäisiin ja tälle alueelle tehtäisiin rakennuksia. Jos sitä vastoin Lääkintöhallitus voisi tyytyä yllämainittuihin kortteleihin ja katuihin, lukuunottamatta korttelia N:o 443 ja sen vieressä olevaa Ahlqvistkadun osaa sekä korttelin N:o 448 länsipuolella sijaitsevaa istutusta, poistettaisiin syy Rakennuskonttorin oikeutettuun huomautukseen.

Mitä taas erikoiskohtiin tulee luovutettaissa Valtiolaitokselle puheenalasta aluetta huomauttaa Rakennuskonttori että Kaupunginvaltuusto kokouksessa joulukuun 11 p. 1906 on päättänyt että erinäiset korttelit pitkin Töölön- ja Edeslahden välille suunniteltua kanavaa toistaiseksi ovat pysytettävät osittain rakentamatta, ja että Lääkintöhallituksen anomuksessa mainittu kortteli N:o 448 on yksi niistä. Se viimeksimainitun korttelin osa joka siis on jätettävä rakentamatta, ulottuu pitkin korttelin pohjoista laitaa ja on keskimäärin 10 metrin levyinen.

Lopuksi muistuttaa Rakennuskonttori siitä että Lääkintöhallituksen lunastettavaksi pyytämälle alueelle osittain on rakennettu enemmän tahi vähemmän arvoisia rakennuksia ja ettei näiden rakennusten omistajat, jotka tosin ovat velvolliset vastedes vuokra-ajan loputtua poistamaan ne, eivät voisi suojella itseään suoranaissilta tappioilta, jos puheenalainen alue ilman muuta ehtoa luovutettaisiin Valtiolaitokselle. Kun siis kaupunki näin ollen ei voi tarjota tonttien vuokraajille tilaisuutta tavan mukaisesti lunastamaan heidän käyttämiään tontteja, vaatinee oikeus ja kohtuus että kaupunginviranomaiset luovuttaessaan kyseessä olevan alueen Valtiolaitokselle velvoittavat tätä asianmukaisen arvioimisen mukaan lunastamaan alueella olevat rakennukset.

Sittemmin määräsi Rahatoimikamari helmikuun 28 p:nä tänä vuonna puheenjohtajansa, varapuheenjohtajansa sekä Kamarin jäsenen, Herrat Gripenbergin, Nummelinin ja Wasastjernan sekä kaupungininsinööri Idströmin ja kaupungingeodeetti Lillen pitämään katselmuksen paikalla. Tässä toimituksessa tehdystä katselmuskirjasta kesäkuun 5 p:ltä tänä vuonna näkyy että katselmusmiehet arvioivat puheenalaiset tontit, niiden asemaan ja maanlaatuun katsoen, seuraavan arvoisiksi nimittäin:

Kortt. N:o	Tontti N:o	Katu, jonka varrella tontti sijaitsee	Tonttiala m ²	Korttelin ala, m ²	Yksikkö hinta		Summa		Summa	
					<i>Smc.</i>		<i>Smc.</i>		<i>Smc.</i>	
435	7	Museokatu . .	1,252,223	11,188,176	45	—	56,350	03	393,359	60
	9	" . .	1,365,000		40	—	54,600	—		
	8	Cygnæuskatu . .	1,738,589		35	—	60,850	62		
	12	" . .	1,696,602		35	—	59,381	07		
	10	Töölökatu . .	1,249,377		38	—	47,476	33		
	4	Apollokatu . .	945,000		28	—	26,460	—		
	6	" . .	1,478,885		30	—	44,366	55		
	3	Creutzkatu . .	1,462,500		30	—	43,875	—		
436	11	Museokatu . .	1,073,500	9,676,500	40	—	42,940	—	262,206	25
	13	" . .	1,073,500		28	—	30,058	—		
	15	" . .	1,331,000		25	—	33,275	—		
	17	" . .	1,799,875		30	—	53,996	25		
	14	Apollokatu . .	877,250		26	—	22,808	50		
	12	" . .	1,346,125		20	—	26,922	50		
	10	" . .	1,087,625		20	—	21,752	50		
	8	" . .	1,087,625		28	—	30,453	50		
441	5	" . .	1,745,253	8,843,472	30	—	52,357	59	210,471	36
	1	" . .	756,555		25	—	18,913	87		
	2	" . .	553,124		22	—	12,168	73		
	3	" . .	503,946		22	—	11,086	81		
	7	Minervakatu . .	920,079		25	—	23,001	97		
	9	" . .	480,000		10	—	4,800	—		
	11	" . .	600,000		15	—	9,000	—		
	13	" . .	828,000		20	—	16,560	—		
	15	" . .	627,000		20	—	12,540	—		
	17	" . .	825,000		29	—	23,925	—		
442	8	Creutzkatu . .	1,004,515	6,209,509	26	—	26,117	39	185,298	76
	19	Museokatu . .	867,000		35	—	30,345	—		
	21	" . .	807,385		35	—	28,258	47		
	7	Ahlqvistkatu . .	853,515		30	—	25,605	45		
	20	Apollokatu . .	723,387		30	—	21,701	61		
	18	" . .	715,000		25	—	17,875	—		
	16	" . .	946,243		28	—	26,494	80		
447	4	Minervakatu . .	1,296,979	8,192,301	27	—	35,018	43	235,506	10
	12	Töölökatu . .	1,187,800		30	—	35,634	—		
	14	" . .	938,238		25	—	23,455	95		
	16	" . .	738,132		25	—	18,453	30		
	18	" . .	1,111,461		32	—	35,566	75		
	6	Hesperiakatu . .	1,097,250		30	—	32,917	50		
	11	Creutzkatu . .	988,000		28	—	27,664	—		
	9	" . .	1,064,000		28	—	29,792	—		
7	" . .	1,067,420	30	—	32,022	60				

Kortt. N:o	Tontti N:o	Katu, jonka varrella tontti sijaitsee	Tonttiala m ²	Korttelin ala, m ²	Yksikkö- hinta <i>Smf.</i>	Summa <i>Smf.</i>	Summa <i>Smf.</i>
448	8	Hesperiakatu .	1,217,990		32 —	38,975 68	
	10	” .	1,215,000		25 —	30,375 —	
	12	” .	1,240,500		21 —	26,050 50	
	14	” .	1,273,375		21 —	26,740 87	
	16	” .	1,245,252		19 —	23,659 79	
	18	” .	991,800		12 —	11,901 60	
	20	” .	993,510		12 —	11,922 12	
	22	” .	987,626		30 —	29,628 78	
	19	Apollokatu .	936,157		30 —	28,084 71	
	17	” .	983,250		26 —	25,564 50	
	15	” .	983,250	12,067,710	28 —	27,531 —	280,434 55
		Summa	—	56,177,668	— —	— —	1,567,276 62

Yllämainitun 1,567,276 markan 62 pennin lisäksi näyttää kaupungille olevan suoritettava korvausta myös siitä 15,561 neliömetrin suuruisesta alueesta, joka on tarkotettu kaduiksi ja jonka keskihinnan katselmusmiehet ovat arvioineet 15 markaksi neliömetriltä eli 233,415 markaksi; joten siis koko summa nousisi 1,800,691 markaksi 62 penniksi. Tästä summasta vähenee kuitenkin se määrä, johonka ehdotettujen katujen tasotelu- ja kanavoimiskustannukset nousisivat, ja jotka Rakennuskonttori on laskenut 166,900 markaksi. Se hinta, jonka Valtiolaitoksen niin muodoin katselmusmiesten ehdotuksen mukaan olisi kaupungille suoritettava kyseessä olevan alueen lunastukseksi, nousee siis 1,633,791 markaksi 62 penniksi eli tasaisin luvuin 1,600,000 markaksi. Tässä on kuitenkin otettava huomioon, että katselmusmiehet arvioidessa ovat tahallaan laskeneet yksikköhinnan vähän alemmaksi katsoen siihen että Kaupunginvaltuuston määräyksestä sanotun hinnan lisäksi on tehtävä sellainen väliehto että niin suuri osa Vanhan ja Uuden sairaalan välistä rakentamatonta aluetta on luovutettava kaupungille, joka tarvitaan kulkuväylän avaamiseksi Nikolain- ja Unioninkatujen välille.

Samoin kuin Rakennuskonttori ja yllä esitetyillä perusteilla ovat katselmusmiehetkin sitä mieltä että korttelien N:ris 442 ja 448 sekä Runebergkadun välinen alue, jota Lääkintöhallitus niinikään on anonut saada lunastaa, ei ole hakijalle luovutettava; näiden alueiden hinta ei sisällykään ylläoleviin summiin.

Mitä tulee kysymykseen siitä, olisiko Valtiolaitosta velvotettava korvaamaan alueella olevain rakennusten omistajille heidän kustannuksensa rakennusten poiskorjauksesta, eivät katselmusmiehet ole lausuneet mielipidettään. Rahatoimikamari katsoo omasta puolestaan luonnolliseksi että kaupungin alueen omistajana tulee valvoa vuokraajain oikeutta sellaisen määräyksen kautta, että Valtiolaitos sitoutuu suorittamaan koh-

tuullisen korvauksen niille vuokraajille, joiden puheenalaisen maanluovutuksen johdosta on pakko korjata pois rakennuksensa.

Joskin ylläolevalla tavalla arvoitu maa-alue täysin soveltuisi nyt ehdoteltuja sairaalalaitoksia varten, on Rahatoimikammari kuitenkin katsonut erinäisten syiden, joita seuraavassa lähemmin esitetään, kannattavan sitä, ettei kaupungin pitäisi luovuttaa sanottuja alueita puheenalaista tarkotusta varten.

Tässä suhteessa ei ole voinut jäädä Kamarilta huomioon ottamatta, että jos laitosten suunnitelma toteutetaan, 13:s ja 14:s kaupunginosa jakaantuisi kahteen alueeseen kummallekin puolella sairaaloita varten luovutettua tonttiryhmää, joka kuten oheenliitetystä kartasta näkyy ulottuu toisaalle likipitään Läntiselle Viertotielle ja toisaalle kauas kaupunginosan keskustaan. Sellainen kahtiajako ei olisi mitenkään, Rahatoimikamarin käsityksen mukaan, kaupunginosan vastaiselle rakentamiselle hyödyksi ja vaikuttaisi sen ohessa haitallisesti sikäläiseen liikenteeseen. Huomioon on myös otettava että ehdotettu sairaala-alue käsittäisi kokonaista 53 asuntotonttia, niistä muutamia varsin edullisesti sijaitsevia ja joista huutokaupalla myytäessä epäilemättä saataisiin melkoista korkeampi hinta kuin minkä katselmusmiehet nyt ovat niille ehdottaneet. Tähän lienee sangen painavana muistutuksena lisättävä, että sanottuja tontteja viipymättä voitaisiin rakennettaviksi luovuttaa, mikä seikka, ottamalla huomioon kaupungin käytettävänä olevain rakennustonttien tarpeen, ei ole jätettävä huomioon ottamatta.

Tämän perusteella on Rahatoimikamari luullut olevan tässä yhteydessä huomautettava että Lääkintöhallituksen esityksessään tarkottamaa päämäärää voitaisiin ehdotuksen tekijälle edullisella tavalla ja kaupungille vähemmillä uhrauksilla saavuttaa, jos suunnitellut sairaala-laitokset sijoitettaisiin kahdelle oheenliitettyyn karttaan viivotuksella merkitylle, Meilansin etelärajalla sijaitsevalle maa-alueelle. Kamari on saanut sitä enemmän tukea tälle käsitykselleen siitä, että Kenraalitirehtööri Sieverskin on puolestaan voinut hyväksyä ehdotetun alueen, jota siten voitaneen katsoa vastaavan niitä vaatimuksia joita asiantuntijain taholta voidaan sille asettaa. Tämän johdosta ovat katselmusmiehet ylläkosketellun Fjälldalin alueen arvioimisen yhteydessä myös ryhtyneet mainittujen maapalstojen katselmukseen ja arvioimiseen, joiden kokonaisarvo, 9 markan hinnan mukaan neliömetriltä ja 100,000 neliömetrin pinta-alalla, nousee 900,000 markkaan. Tätä summaa on Rahatoimikamari kuitenkin, katsoen siihen hyötyyn ja etuun, jota kaupunki voi mainituista laitoksista odottaa ja edellyttämällä että osa nykyisten sairaalain välistä maa-aluetta jätetään kaupungin käytettäväksi, luullut olevan vähennettävä 20 %:lla ja maapalstojen kokonaisarvo niin muodoin olevan määrättävä 720,000 markaksi. Mitä tulee ennenmainitun sairaalain välisen alueen suuruuteen on Kamari omasta puolestaan arvellut olevan otettava sopimukseen sellainen määräys, että kävisi mahdolliseksi sekä johtaa uusi katu Puutarhakadulta Nikolainkadulle, että myös sijoittaa vähäisempi puistikko sen varrelle. Siinäkin suhteessa olisi etua Kamarin tekemästä

esityksestä, että mikäli Kamarin tietoon on tullut, on lausuttu epäilyksiä siitä, voisiko 70,000—80,000 neliömetrin suuruinen alue vastata sitä pinta-alaa, joka tarkotusta varten on tarpeen. On huomautettu, siitä, että joskin se alue, minkä kaupunki Fjellidalissa voisi luovuttaa, alaltaan 73,749 neliometriä, olisi riittävä nyt suunniteltuja sairaalalaitoksia varten, se ei kuitenkaan olisi tarpeeksi iso vastaisille laajennuksille. Tätä seikkaa ei Rahatoimikamari ole katsonut olevansa kykenevä lähemmin tutkimaan, mutta jos tämä otaksuma saisi vahvistusta asiantuntijain taholta, olisi tässä vieläkin yksi syy hyväksyä Kamarin ehdotusta, mikä tarkoittaa alueen luovuttamista, joka on noin 100,000 neliometriä eli siis 25 % Lääkintöhallituksen pyytämää aluetta suurempi.

Rahatoimikamarin käsityksen mukaan tulisi Valtiolaitoksen saada ottaa huostaansa puheenalaiset maapalstat tarvetta myöten ja olisi lunastussumma sen mukaan maksettava. Kuitenkaan ei voitane pitää sitä vaatimusta kohtuuttomana että osa hinnasta heti suoritetaan, ja että koko ostosumma on oleva maksettu sopimuksessa määrätyn ajan kuluessa.

Siihen katsoen että muuttuneet olosuhteet voivat vaatia muutoksia nyt ehdotettuihin ostoehtoihin, lienee myös tarpeellista säätää määräaika, jonka kuluttua kaupungin tekemä tarjous ei enää olisi voimassa.

Lopuksi on Rahatoimikamari luullut olevan huomautettava että useinmainittujen alueiden ehdotettu käytäntöön ottaminen edellyttää muutettua kaupungin asemakaavaa, mutta Rahatoimikamari ei ole katsonut olevan syytä asian nykyisessä tilassa tehdä tästä esitystä.

Ylläolevilla perusteilla ehdottaa Rahatoimikamari kunnioittaen Kaupunginvaltuustolle:

että Valtuusto hylkäisi Lääkintöhallituksen anomuksen että korttelit N:ris 435, 436, 441, 442, 443, 447 ja 448 sekä niiden väliset katuulat ja istutukseksi määrätty alue korttelin N:o 448 länsipuolella, kaikki sijaitsevat Helsingin kaupungin 13:ssa kaupunginosassa, luovutettaisiin Valtiolaitokselle;

että Kaupunginvaltuusto sen ohessa päättäisi:

luovuttaa Valtiolaitokselle kaksi oheenliitetylle kartalle viivotuksella merkittyä, Meilansin etelärajan kohdalla olevaa maa-aluetta, seuraavilla ehdoilla:

että Valtiolaitos sanotuista alueista suorittaa 7 markkaa 20 penniä neliömetriltä eli siis koko alueelta, joka on laskettu 100,000 neliömetriksi, 720,000 markan suuruisen summan, sekä

että Valtiolaitos sen lisäksi kaupungille luovuttaa niin suuren osan n. s. Vanhan ja Uuden sairaalan välistä rakentamatonta aluetta, joka vaaditaan kadun johtamiseksi Unionin- ja Nikolainkadun välille sekä istutuksen järjestämiseksi sen viereen;

että Valtiolaitos saa ottaa puheenalaiset maa-alueet haltuunsa sen mukaan kuin tarve vaatii ja että ostohinta tämän mukaan suoritetaan, kuitenkin siten että kauppasopimusta tehtäessä vähintään kymmenesosa koko sovitusta hinnasta maksetaan ja lunastussumma joka tapauksessa suoritetaan kymmenen vuoden kuluessa luettuna siitä päivästä jolloin sopimus allekirjotetaan; sekä

että tämä kaupungin tarjous on voimassa v:n 1908 loppuun, minkä ajan kuluessa kauppasopimus on oleva tehty.

Tässä yhteydessä lienee huomautettava että sairaalalaitoksiksi ehdotetuista maa-alueista on Rahatoimikamari ehdottanut kaksi palstaa, kartalla merkityt litt A ja B, luovutettaviksi, edellinen ukkokodin perustamiseksi ja jälkimäinen erästä Lastenhoito-yhdistyksen lastenturvalaitosta varten. Rahatoimikamarin tässä tarkoituksessa tekemät ehdotukset on Kaupunginvaltuusto kuitenkin jättänyt sikseen, kunnes nyt nostettu kysymys maan lunastamisesta valtion sairaaloita varten on lopullisesti ratkaistu. Jos Rahatoimikamarin yllä esittämä ehdotus saavuttaisi Valtuuston hyväksymisen, lienee näille yhdistyksille osotettava muita alueita ja pyytää Kamari muuten toistamalla kirjelmässä tammikuun 17 p:ltä N:o 31 ja toukokuun 16 p:ltä N:o 166 t. v. tekemiään ehdotuksia, tässä tarkoituksessa esittää, että «Ukkokoti»-yhdistykselle vuokrattaisiin kartalla lähemmin merkitty, sairaalalaitoksiksi aiotun alueen pohjoispuolella oleva maapalsta C, sekä Lastenhoito-yhdistykselle sen lastenturvalaa varten palsta litt. D, sijaitseva äskenmainitun alueen itäpuolella.

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

SUOMEN

Liite I.

LÄÄKINTÖHALLITUS

Helsinki,
Joulukuun 18 p. 1906.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 3,490.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kirjelmässä toukokuun 23 p:ltä 1905 ja helmikuun 27 p:ltä 1906 oli hylännyt Lääkintöhallituksen kaksi eri kertaa tekemän anomuksen saada tonttipaikoiksi kaikkia Yliopiston sairaaloita varten, lukuunottamatta mielenvikaisten hoitolaitosta, lunastaa Eläintarhan huvilat N:ris 1, 2, 3, 4, 5 ja 14 sekä ensinmainitussa kirjelmässä oli selittänyt olevansa taipuvainen puheenalaista tarkotusta varten myymään korttelit N:rot 334, 335, 337, 338, 341 ja 342 sekä niiden väliset kadut II:ssä kaupunginosassa, alaltaan yhteensä 66,800 m² 686,000 markan kauppahinnasta, pyytää Lääkintöhallitus kunnioittaen täten ilmoittaa, että puheenalainen tonttialue II:ssä kaupunginosassa sekä Sairaalahallituksen että Lääkintöhallituksen käsityksen mukaan ei ole ajottuun tarkotukseen sopiva, syystä että paikka, joka on vuoritaso, sijaitsee niin korkealla, että sairaalat, tänne sijoitettuina olisivat kovin alttiina tuulille ja istutuksia vaivoin voitaisiin tänne järjestää sekä vesijohtopaine, ammattimiesten lausunnon mukaan, ei kohoaisi rakennusten ylikertoihin.

Lääkintöhallitus ja Helsingin Yleisen sairaalan hallitus, jotka t. k. 17 p:nä koontuivat yhteiseen kokoukseen käsittelemään puheenalaista asiaa, katsoivat yksimielisesti nykyhetken, jolloin niin moni Yliopiston sairaaloista välttämättömästi kaipaa uusia rakennuksia, edelleenkin sopivaksi siihen, että pyritään yhdistämään kaikki yliopiston sairaalat yhteiseen, mieluummin keskustassa sijaitsevaan paikkaan, ja pyytää Lääkintöhallitus senvuoksi kunnioittaen Kaupunginvaltuustolta tiedustella, olisiko ja millä ehdoilla Helsingin kaupunkikunta taipuvainen luovuttamaan Valtiolaitokselle puheenalaista tarkotusta varten myötäseuraavalla kartalla punasella merkityn alueen Bergassa Töölön vielä rakentamattomassa kaupunginosassa. Aluetta, joka käsittänee 70—80,000 □-metrin pinta-alan, rajottaa äsken vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaan seuraavat vielä perustamattomat kadut: etelässä Museokatu, idässä Töölö- ja Cygnæuskatu, pohjasessa Hesperiakatu ja lännessä Runebergkatu.

Luovuttamalla puheenalaista tarkotusta varten tämän tonttipaikan, joka on karua ja vaikea tasotta, säästyisi kaupungilta melkoisia kustannuksia vastaisesta katujen tasotelemisestä tontille, samalla kun kaupungille tarjoutuisi edullinen tilaisuus saada paikalle julkisia rakennuksia, puhumattakaan siitä sureudesta ja hyödyistä, minkä Helsingin kaupunki asukkaineen saisi siitä, että valtion kaikki, eri taudinhaaroja varten aijotut sairaalalaitokset olisivat yhdistetyt samaan paikkaan. Lääkintöhallitus rohkenee senvuoksi toivoa,

että Helsingin kunta, luovuttamalla puheenalaisen alueen kohtuullista hintaa vastaan tekee mahdolliseksi lopullisesti ratkaista tuon kauan vireillä olleen, sotkuisen kysymyksen maan ja pääkaupungin arvon mukaisten, välttämättömän tarpeellisten sairaalalaitosten aikaansaamisesta, ja pyytää Lääkintöhallitus sen ohessa, mikäli mahdollista ensi tilassa saada tietoa Kaupunginvaltuuston päätöksestä puheenalaisessa asiassa, koska useat Yleisen sairaalan osastoista nykyään ovat sijoitetut osaksi puutteellisiin osaksi satunnaisesti vuokrattuihin huoneustoihin.

Lääkintöhallituksen puolesta:

Richard Sievers.

A. L. Tojkander.

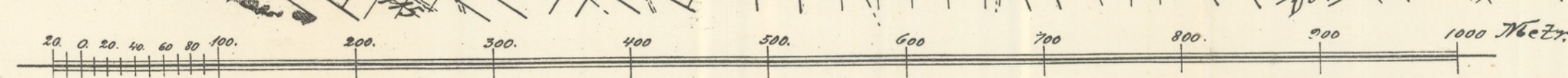
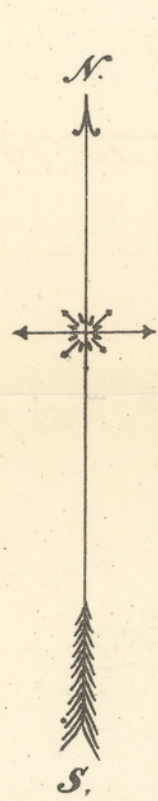
Helsingissä, Sanomal.- ja kirjap.-osakeyhtiön kirjapaino, 1907.

över de till plats för Universitets kliniker
föreslagna områden i Töölö.

ehdotetuista yliopiston sairas-
huone-alueista Töölössä.

Töölö vikern.
Töölön lahti.

Esitys Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallitukselta lämpö- ja voimakaasun hinnan korottamisesta.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kaasuhiilien ostohinta Englannissa ja samoin myös kuleuskustannukset Englannista Suomeen ovat tänä vuonna tuntuvasti kohonneet ja tulevat todennäköisesti ensi vuonna pysymään ainakin yhtä korkeina kuin tänä vuonna. Tästä syystä ei kaasulaitos enää voi edullisesti toimittaa kaasua niin halpaan hintaan, kuin keittokaasusta tähän asti on otettu (15 penniä kuutiometriltä). Hallitus katsoo sentähden olevan syytä Herroille Valtuusmiehille ehdottaa keittokaasun hintaa korotettavaksi ja saa sitä varten kunnioittaen esittää seuraavaa.

Kuten kaasulaitoksen vuosikertomuksesta vuodelta 1906 näkyy, olivat kaasun valmistuskustannukset 9,27 penniä kuutiometriltä. Näistä kustannuksista tekivät kivihiilistä johtuvat kustannukset 79 % eli 7,32 penniä. Kivihiilet maksoivat vuonna 1906, kaasulaitokselle tuotuna, 20,11 Smk tonnilta, kun ostohinta oli 10 sh. 8 ³/₄ penceä ja rahti 4 sh. 3 penceä. Kun nykyiset kivihiilinteeraukset parhaista kaasuhiilistä (Wearmouth, Londonderry, Thornlei) nousevat 16 shillingiin 3 penceen ja rahtinoteeraukset 6 shillingiin 6 penceen, niin täytyy kivihiilen hinnaksi laskea 30,45 Smk. kaasulaitokselle tuotuna.

Tämä ostohintojen kohoaminen vastaa 11,08 pennin kivihiilikustannuksia kuutiometriltä kaasua yllämainittuja 7,32 penniä vastaan. Jos kaasun valmistuskustannukset otaksutaan muuten pysyvän samoina kuin vuonna 1906, niin saataisiin valmistushinnaksi 13,03 penniä kuutiometriltä.

Tähän kaasun valmistuskustannukseen on vielä lisättävä myynnistä johtuvat kustannukset, jotka vuodelta 1906 tekivät 1,47 penniä kuutiometriltä. Suoranaiset menot kaasun valmistamisesta ja myynnistä tekisivät siis 14,50 penniä kuutiometriltä.

Jos otetaan huomioon että työpalkat ovat jälkeen vuoden 1906 tuntuvasti kohonneet ja että ensi vuonna luultavasti käy tarpeelliseksi valmistaa melkoisia määriä öljyllä karbureerattua vesikaasua, jonka valmistuskustannukset ovat vielä suuremmat niin käy selville, että kaasun valmistuskustannukset tulevat yhtä suuriksi kuin nykyinen myyntihinta tai ehkä sitä suuremmaksikin.

Yllä esitetyn johdosta saa Hallitus kunnioittaen ehdottaa, että lämpö- ja voimakaasun hintaa 1 päivästä tammikuuta 1908 korotetaan 3 penniä kuutiometriltä eli siis 18 penniin kuutiometriltä.

Helsingin Kaupungin Valaistuslaitoksen Hallitus

Hj. Schildt.

Gustaf Mattsson.

Edvin Willgren.

Ed. Cedercreutz.

*Esitys kaupungin naineiden kansakoulun-
opettajain palkkojen parantamisesta.*

Illoisin mielin eivät Helsingin kansakoulujen naineet opettajat suinkaan käänny kaupungin valtuusmiesten puoleen pyytäen parannusta taloudelliseen asemaansa. Me pitäisimme tosiaan parempana itseavulla koettaa järjestää taloutemme, jos vain kaikilla olisi tilaisuutta sivuansioon. Noin kahdeksan vuotta sitten myönnetyt palkkaedut olivat tuskin silloistenkaan olojen mukaan riittävät, ja sen jälkeen ovat elinehdot pääkaupungissa niin arvaamattomasti kallistuneet, ettei meidän perheellisten opettajain, joita tämä seikka ankarimmin on kohdannut, näy mitenkään olevan mahdollista tulla toimeen niillä palkoilla, joita me kunnan virkamiehinä nautimme, vaan katsomme olevamme pakotetut Herroille Kaupunginvaltuusmiehille esittämään tilamme ja anomaan, että me Teidän toimestanne saisimme kipeimmät tarpeemme autetuiksi. Vähimmin ei meihin tässä ole vaikuttanut se seikka, että meidän toimintamme kasvattajina suuresti kärsii siitä että suurinta osaa meistä painaa elatushuolet tai rasittaa ulkopuolella viran tehtävä kuluttava työ. Tällaisena aikana kuin meidän, jolloin niin suuria vaatimuksia pannaan niille, jotka työskentelevät kansanvalistuksen palveluksessa ja jolloin muutamissa yhteiskuntaluokissa vallitseva siveellinen villiintyminen vaatii, että opettaja yksinomaan ja innolla keskittää voimansa tehtävänsä hoitamiseen, katsomme sellaista asiain tilaa vielä arveluttavammaksi kuin muulloin.

Tunnustaen periaatteen »sama palkka samasta työstä» kauniiksi ja monelta kannalta katsoen oikeutetuksi, emme suinkaan esittäisi tätä pyyntöämme, että meidät perheellisinä opettajina asetettaisiin taloudellisessa suhteessa erikoisasemaan, jos me vaan näkisimme jotenkin mahdolliseksi, että kunta yleisellä opettajakunnan palkkojen parantamisella voisi auttaa myöskin meidän tarpeitamme. Olemme pitäneet varmana, ettei kunta katso voivansa yleisellä opettajien palkkojen korottamisella auttaa meitä taloudellisesta ahdinkotilastamme, ja olemme me sentähden perheenelättäjinä pakotetut pyytämään palkanlisäystä, huomauttamalla toisesta ja, kuten meistä tuntuu ainakin yhtä pätevästä periaatteesta, nimittäin siitä, että kullekin kunnan palveluksessa olevalle henkilölle on myönnettävä niin paljon palkkaa, kuin hän välttämättömästi tarvitsee voidakseen menestyksellä hoitaa tointansa.

Tämä viimeksi mainittu periaate näkyy myöskin otetun huomioon laadittaessa ehdotusta valtiopäiväesitykseksi kansakoulunopettajakunnan palkkojen järjestämisestä yleensä, jonka kouluhallitus äskettäin antoi Senaattiin. Siinä vaaditaan nimittäin naineiden opettajien valtiolta meneviä palkkoja korotettavaksi 1,500 markkaan, kun taas sanottu hallitus on naimattomille opettajille kannattanut 1,000 markan vuosipalkkaa.

Maaseudulla nauttivat opettajat kunnalta apurahaa 200—400 markkaa vuodessa sekä saavat sitäpaitsi vapaan huoneiston, johon kuuluu kolme huonetta ja keittiö, ynnä polttopuut ilmaiseksi. Jos valtiopäivät myöntyvät, kuten todennäköistä on, ehdotettuun korotukseen, tulevat naineet opettajat maaseudulla nauttimaan noin 1,800 markkaa paitsi vapaita huoneita ja polttopuita. Jos naineiden opettajien palkat Helsingissä laskettaisiin tämän ehdotuksen mukaisesti, joka ei kuitenkaan näy vastaavan todellista tarvetta, niin olisi pohjapalkka, joka nykyään on 2,400 markkaa, pääkaupungin oloihin nähden määrättävä vähintään 3,000 markaksi. Ne periaatteet, joita on ehdotettu noudatettaviksi palkankorotuksia laskettaessa maaseudun opettajille, ovat edullisemmat kuin Helsingin opettajakunnalle nykyään voimassa olevat.

Kouluhallituksen ehdotus ja olot maaseudulla eivät kuitenkaan ole perusteena meidän vetoamisellemme Herroihin Kaupunginvaltuusmiehiin, vaan on tähän syynä taloutemme parantamisen tarve, joka sen pahempi on käynyt meille liiankin tuntuvaaksi. Me olemme kuitenkin viitanneet mainittuun ehdotukseen etupäässä osottaaksemme, että jos meidän taloudellista asemaamme verrataan maaseudun opettajien asettamiin vähimpiin vaatimuksiin, niin se ei suinkaan esinny kadehdittavana, vaikka meidän peruspalkkamme korotettaisiin 3,000 markkaan ja palkankorotuksien laskemiseen nähden voimassa oleva periaate pysytettäisiin entisellään.

Palkkojen järjestely naineisiin opettajiin nähden täällä pääkaupungissa ottamalla laskemisen pohjaksi 3,000 markan peruspalkan, joka 15 vuoden palveluksen jälkeen kohosi 4,500 markkaan, olisi siis yllä esitetyltakin näkökannalta katsoen oikeuden ja kohtuuden mukainen. Mutta kun meidän tekemiemme laskujen mukaan sellainen peruspalkan korottaminen vaikuttaisi sen, että Helsingin kansakoulujen palkkasääntö jo vuonna 1908 kohosi 66,600 markalla, josta määrästä, vähentämällä 25% valtioavun, kunnan suoritettavaksi tulisi 49,950 markkaa, niin ovat allekirjottaneet yhtyneet kaupungin valtuusmiehiltä anomaan palkanlisäystä toisen, kuntaa paljon vähemmän rasittavan laskuperusteen mukaan. Jos peruspalkka pysyisi muuttumattomana, 2,400 markkaa, mutta naineelle opettajalle myönnettäisiin esim. vuokra-avun muodossa — sillä vuokrahan on tuntuvimpia menoja niille, joilla on perhe elätettävänä — 300 markan palkanlisä vuodessa, mikä kussakin seuraavassa korotuksessa kasvaisi 200 markalla, kunnes se lopullisesti tekisi 900 markkaa, niin olisi tuntuvin tarve autettu. Kaupungin kansakoulujen menoarvio kasvaisi tämän kautta vuonna 1908 33,900 markalla, josta valtioavun vähennettyä kunnan osalle tulisi ainoastaan 25,425 mark-

kaa, ja me rohkenemme toivoa, etteivät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet, katsoen tähän mahdollisimman alhaiseksi alentamaamme määrään ja ottaen huomioon, että kunta kansakoulunopettajakunnan palkkojen viimeksi tapahtuneen yleisen järjestelyn jälkeen on uhrannut jotenkin yhtä paljon opettajattarien palkkaehtojen parantamiseksi, katso olevan syytä vastustaa tätä meidän kannaltamme nähden kohtuullista ja olosuhteiden vaatimaa pyyntöä.

Anomustamme vielä enemmän tukeaksemme rohkenemme viitata mietintöön, jonka Kaupunginvaltuusmiesten asettama valiokunta antoi naineiden opettajien edellisen vuokra-apua koskevan anomuksen johdosta. Tässä mietinnössä huomautettiin, että opettajat, joiden tarpeita silloin ehdotettu palkkojen järjestely ei tulisi tyydyttämään heidän toivomuksiansa mukaisesti, voisivat lisätä tulojansa mahdollisesti sellaisen järjestyksen kautta että kaksi opettajaa hoitaisi kolmea luokkaa. Tämä osottaa valiokunnan olleen sitä mieltä, ettei silloin puollettu ja sittemmin vahvistettu palkan korotus ollut riittävä niille, joilla oli perhe elätettävänä. Yllä sanottu valiokunnan suosittelema järjestys, jonka mukaan opettaja lisätyöllä voisi hankkia itselleen enemmän tuloja, on meidän mielestämme kuitenkin hylättävä useilta kannoilta katsoen tarkotustaan vastaamattomana, eikä vähimmin siltä kannalta, että tunnollinen ja eteenpäin pyrkivä kasvattaja tarvitsee vapaan aikansa valmistautuakseen työhönsä ja edistytäkseen alallaan, ja todistaa sekin seikka, ettei ehdotusta ole pantu täytäntöön, meidän käsityksemme siitä oikeaksi.

Selvittääksemme vuotuisia menoja, joita naiseen opettajan, jolla on keskikokoinen perhe (vaimo ja 3 lasta), on suoritettava tässä kaupungissa, liitämme tähän seuraavan taulun:

Ruokaa 5 hengelle à 30 mk kuukaudessa	1,800: —
Vaatteita kahdelle täysikasvuiselle henkilölle	390: —
Jalkineita samoille	70: —
Vaatteita 3 lapselle à 75 mark.	225: —
Jalkineita samoille à 40 mark	120: —
Vuokra huoneistosta kylpyhuoneineen	1,200: —
Polttopuita	150: —
Valaistus	60: —
Naisapulainen kodissa (ilman ruokaa) à 15 mk kuukaudessa	180: —
Pesu ja silytys	96: —
Huonekalujen, sänkyvaatteiden ja talouskalujen uudistus ja korjaus	90: —
Veroja	175: —
	<hr/>
	Siirto 4,556: —

	Siirto 4,556: —
Maksut leski- ja orpokassaan	80: —
Sanomalehtiä, aikakauskirjoja, kirjallisuutta ja yhdistyksien jäsenmaksuja	100: —
Lasten koulunkäynti	75: —
Lääkäri ja lääkkeet	50: —
Sekalaisia menoja, kuten palo- ja henkivakuutusmaksuja y. m.	75: —
	<u>Smk 4,936: —</u>

Tässä taulussa, jonka loppusumma jo sellaisenaan on 436 markkaa suurempi sitä palkkaa, minkä nainut opettaja 15 vuoden palveluksen jälkeen saisi kantaa, jos meidän tässä tekemäämme anomukseen suostuttaisiin, ei ole otettu lukuun menoja vakinaisen palvelijattaren palkkaamiseen, henkiseen virkistykseen laajemmassa merkityksessä, korkoihin, matkoihin y. m.

Viitaten kaikkeen yllä esitettyyn anomme me täten nöyrimmästi Herroilta Kaupunginvaltuusmiehiltä, että Helsingin kansakoulujen perheellisille opettajille vuoden 1908 alusta myönnettäisiin palkanlisäystä, esimerkiksi vuokra-avun nimellä, 300 markan määrään vuodessa, mikä määrä ensiksi saatavassa palkankorotuksessa lisättäisiin 500 markkaan, toisessa palkankorotuksessa 700 markkaan ja kolmannessa korotuksessa 900 markkaan vuodessa.

Samalla pyydämme Herroille Kaupunginvaltuusmiehille saada esittää, eikö leskenä olevaa opettajataria, jolla on lapsia, ole palkkaetuihin nähden asetettava naineen opettajan vertaiseksi.

Helsingissä, 2 päivänä toukokuuta 1907.

<i>Osk. Kunnas.</i>	<i>A. G. Sigfrids.</i>	<i>Oscar Rosenqvist.</i>
<i>Botolf Björkman.</i>	<i>F. E. Forsman.</i>	<i>Alfred Bjön.</i>
<i>I. J. Ekberg.</i>	<i>E. W. Malmberg.</i>	<i>Viktor Allardt.</i>
<i>I. Sirelius.</i>	<i>O. W. Pellinen.</i>	<i>Eemeli Kunnas.</i>
<i>Fridolf A. Salola.</i>	<i>M. Sydänheimo.</i>	<i>Alex. Slotte.</i>
<i>Edvard Grönroos.</i>	<i>A. Lindholm.</i>	<i>K. A. Bäckman.</i>
<i>Rich. Malmberg.</i>	<i>Karl Himberg.</i>	<i>M. Holmberg.</i>
<i>Viktor Helenius.</i>	<i>Otto Kotilainen.</i>	<i>Adolf Kronström.</i>
<i>M. Thors.</i>	<i>Oskar Dannholm.</i>	<i>Jakob Stenberg.</i>
<i>V. Weissmann.</i>	<i>W. A. Lahti.</i>	<i>Algot Jansson.</i>
<i>John Lindfors.</i>	<i>E. F. Philström.</i>	<i>K. Freiborg.</i>
<i>F. O. Holmberg.</i>	<i>A. Kohonen.</i>	<i>A. Noponen.</i>
<i>S. Peltola.</i>	<i>Ad. Nordman.</i>	<i>W. Sippola.</i>
<i>Kaarlo Ahtiala.</i>	<i>Joonas Vuolle-Apiala.</i>	<i>A. Wäre.</i>

HELSINGIN
AUPUNGIN KANSAKOULUJEN
JOHTOKUNTA.

HELSINGISSÄ,

12 p. *Syyskuuta* 1907.

N:o 28.

Kaupunginvaltuustolle.

Viime toukokuun 28 p. päivätyssä remississä ovat Herrat Valtuusmiehet vaatineet Kansakoulujen Johtokunnan lausunnon erään 42 kaupungin kansakoulunopettajan allekirjoittaman kirjelmän johdosta, jossa pyydetään, että perheellisille Helsingin kansakoulujen opettajille v. 1908 alusta alkaen myönnettäisiin 300 markan suuruinen vuotuinen palkanlisäys, ehdotetun vuokra-avun nimellä, joka summa, kun palkka ensimmäinen kerta korotetaan, lisättäisiin 500 markkaan, toinen kerta 700 markkaan ja kolmas kertaa 900 markkaan vuodessa, jonka ohessa Valtuuston ratkaistavaksi alistetaan, asetettaisinko leski, jolla on lapsia, palkkaetujen suhteen naiseen miesopettajan kanssa yhdenvertaiseksi. Tämän johdosta on Johtokunnalla kunnia esittää seuraavaa.

Puheenalaista anomusta käsiteltäessä Johtokunta on lähtenyt siitä käsityksestä, ettei voi olla oikeuden mukaista eikä kohtuullista eikä kunnallistaloudelliselta kannalta järjenmukaistakaan, palkata virkamiestä, jolla on niin vaativat tehtävät kuin kansakoulunopettajalla niin niukasti että hän välttämättömimpien maksujen suorittamiseksi näkee olevansa pakoitettu koulutyön ohessa uhraamaan melkoisen osan aikaa ja voimia toiselle tuloisalle toimelle. Kun elämänkustannukset pääkaupungissa tšekäläisen kansakoulujen opettajakunnan v. 1899 tapahtuneen palkkojen järjestelemisen jälkeen aavistamattomassa määrässä ovat kallistuneet, saattaa edeltää, että useat opettajat, varsinkin perheelliset, ovat joutuneet tuommoiseen tilaan. Anomukseen otettu, 4,936 markan suuruiseen summaan päättyvä yleiskatsaus niistä vuotuisista kulungeista, jotka se pääkaupungin opettaja, jolla on keskiuuri perhe (vaimo ja kolme lasta), saa kärsiä, osoittaa, että opettajien nykyiset 2,400—3600 markan suuruiset palkat eivät ole likimailleen riittäviä perheenelättäjälle. Tuossa yleiskatsauksessa löytyviä menoeriä ei suinkaan voi katsoa liiaksi lasketuiksi, pikemmin päinvastoin. Onhan tässä huomioon otettava, että opettajalla pitäisi olla niin tilava asunto, että hänellä kotonaan on tilaisuutta joksenkin häiritsemättömään tiedolliseen työhön, ja että hänen asemansa työntekijänä kansanvalistuksen palveluksessa tekee toivottavaksi, että hänen menotilissään

löytyvä summa sanomalehtiä, aikakauskirjoja sekä muuta kirjallisuutta varten ei ole aivan vähäinen. Erittäin pieni on yleiskatsauksessa löytyvä erä 75 markkaa »kaikenlaisia menoja, esim. palo- ja henkivakuutusmaksuja y. m. varten.» Menoja varsinaisen palvelijattaren pitämisestä, sivistävistä huveista, matkoista, velkojen korkojen maksamisesta ja velkojen vähentämisestä ei ole ensinkään otettu laskuun. Ja kuitenkin nousee yleiskatsauksen loppusumma 1,336 markkaa suuremmaksi sitä palkkaa, jonka kaupungin kansakoulujen opettaja viisitoista vuotta palveltuaan saa nauttia. Onpa vielä huomattava, että samoin kuin opettajan elämänkustannukset ovat myöskin vaatimukset mitä hänen työnsä suoritukseen tulee vuosi vuodelta lisääntyneet. Nykyiseen aikaan, jolloin levottomuus ja mielten jännitys tavattoman suuressa määrässä vallitsevat yhteiskunnassa, vaaditaan kansakoulunopettajalta hänen äärettömän arkaluontoisessa asemassansa enemmän kuin koskaan ennen arvostelukykyä, säädyllisyyttä ja mielenmalttia. Enemmän kuin milloinkaan ennen tarvitsee maamme herättävää, lämmittävää, paraassa merkityksessä kasvattavaa kansakouluopetusta. Entistä nopeammin kulkee kehitys kansakoulutoimen alalla eteenpäin suurissa kulttuurimaissa. Jos mieli pääkaupunkimme kansakoulujen opetustyön kestää ulkomaiden arvostelun ja niinkuin luonnollista ja suotavaa olisi olla maamme muitten kaupunkien kansakouluille jossain määrin esikuvaksi, tulee opettajakunnan aina osoittaa kykenevänsä omaksumaan uusia kasvatusopillisia näkökohtia, uusia metodillisia kokeita. Kaikkeen tähän vaaditaan sellaista valppautta, tarmokkuutta, harrastusta, jommoista ei säällisesti saata vaatia opettajalta, joka on suurien taloudellisten huolien tai työläiden sivutoimien rasittamana.

Opettajakunnan palkkaetujen yleistä korotusta ei kumminkaan puheenalaisessa kirjoituksessa vaadita, vaan anomuksen tekijöiden mielestä saataisiin tarpeellinen palkkausjärjestely perille saatetuksi erään tähän asti maassamme vain vähän sovelletun periaatteen pohjalle, sen nimittäin, että perheellinen opettaja tai opettajatar, jolla on lapsia elätettävänä, olisi asetettava erittäin edulliseen palkkaluokkaan. Aivan uusi tämä periaate ei kuitenkaan ole. Yksityisissä palveluspaikoissa maksetaan monesti suurempi palkka perheenelättäjälle. Erittäin tärkeä kysymyksen alaisessa tapauksessa on se seikka, että Koulutoimen Ylihallitus samaan periaatteen on perustanut tänä vuonna tekemänsä ehdotuksen valtiopäiväesitykseksi maaseudun kansakoulunopettajain palkkaetujen parantamista varten ja että Keisarillinen Senaatti korjatessaan tätä ehdotusta ei ole järkyttänyt periaatteellista lähtökohtaa. Senaatti on nimittäin, jossakin määrin alentaen Kouluylihallituksen pyytämät summat, ehdottanut, että nainut opettaja tai leskenä oleva opettajatar, jolla on lapsia, saisi, paitsi kunnan maksamaa palkkaa, s. o. tavallisesti huoneet, puut ja 200—400 sataa markkaa rahassa, valtiolta vuosittain nauttia 1,200—2,000 markkaa, kun valtion vuotuinen palkkausapu naimattomalle opettajalle tai opettajattarelle, jolla ei ole lapsia elätettävänä, olisi vain 1,000—1,600 markkaa. Tässä sovellettua periaatetta vastaan saattaa kyllä väittää,

että taloudellisessa suhteessa rasittava elatusvelvollisuus yksityisissä tapauksissa saattaa olla myös naimattoman opettajan tai opettajattaren velvollisuutena. Aivan samassa määrin kuin naimaton saattaa nainutkin olla velvollinen kykynsä mukaan olemaan avulhisena vanhempiensa, sisaruksiensa tai muiden sukulaistensa elättämiseen. Kaikissa tapauksissa on elatusvelvollisuus vaimoon ja lapsiin nähden siveellisesti ja oikeudellisesti erinomaisen velvoittava luonteeltaan, ja onhan senvuoksi luonnollista ja kohtuullista, että kunta ja valtio palkkoja järjesteltäessä erityisesti ottavat tämän velvollisuuden huomioon. Ainakin, jos ei katsota mahdolliseksi myöntää kokonaiselle virkamieskunnalle niin suuria palkkoja, että perheenelättäjienkin olot tehdään sellaisiksi, että he voivat antautua virkavelvollisuuksiensa täyttämiseen täydellä työvoimalla, lienee erityisen palkanlisäyksen myöntämistä naineelle opettajalle puollettava.

Kuten allaolevasta yleiskatsauksesta näkyy ovat Helsingin kansakouluopettajien palkat jonkin verran suuremmat kuin maamme molempien lähinnä isompien kaupunkien, Turun ja Tampereen, mutta melkoisesti pienemmät kuin Viipurin, jossa palkkainjärjestely äsken on tapahtunut.

	opettaja	yl. koulun opettajatar	al. koul. opettajatar
Turussa	2200—3300	1700—2550	1400—1950
Tampereella	2000—3000	1700—2550	1400—2100
Viipurissa	2750—4250	1900—2800	1600—2500
Helsingissä	2400—3600	2000—3000	1700—2250

Korkeampien elämäkustannuksien tähden lienee kuitenkin Helsingin kansakoulujen opettajain taloudellinen asema vähemmän edullinen kuin Turun ja Tampereen. Eikä tämä asema yhdessäkään näistä kolmesta paikkakunnasta liene tyydyttävä. Jos Senaatin yllä mainittua esitysehdotusta hyväksyttäisiin, tulisi maaseutujenkin kansakoulunopettajan taloudellinen tila paremmaksi kuin pääkaupungin. Jos 3,600 markasta, pääkaupungin kansakoulunopettajan suurimmasta palkkamäärästä luetaan pois arvatut menot huoneista ja puista, nimittäin 1,200—150 markkaa, jää 2,250 markan suuruinen summa muita menoja varten. Kansakoulunopettaja maalla taas voi näitä muita menoja varten käyttää koko sen osan palkkaa, jonka hän saa rahassa, s. o. jos hän nauttii kaikkia palkankorotuksia, 2,200—2,400 markkaan nouseva summa, joka maaseudulla merkitsee paljon enemmän kuin 2,250 markkaa pääkaupungissa.

Saattaapa tässä olla paikallaan myös verrata Skandinavian pääkaupunkien kansakoulunopettajan palkkaetuja Helsingin kansakoulunopettajan nauttimaan palkkaan. Tukholmassa on opettajanpalkka 2,000—3,400 kruunua (2,800—4,760 markkaa), opettajattaren 1,700—2,300 kruunua (2,380—3,220 markkaa) siis paljoa suuremmat kuin Helsingissä. Kristianiassa ja Köpenhaminassa, missä elämäkustannukset kuitenkin ovat

tuntuvasti vähemmät, nousee opettajan palkka korkeintaan 2,600 kruunuun (3,640 markkaan) tai 3,000 kruunuun (4,200 markkaan) ja opettajattaren korkeintaan 1,500 kruunuun (2,100 markkaan) tai 2,000 kruunuun (2,800 markkaan). Tämäkin vertailu siis kehoittaa Helsingin kansakoulunopettajain palkkojen parantamiseen.

Siinä tapauksessa, että se uudistus, josta on puhuttu, toimeenpantaisiin, koskisi se nyt yhteensä 50 opettajaa, joista kahdeksan saisi 300, neljätoista 500, seitsemän 700 ja kaksikymmentäyksi 900 markan suuruisen palkanlisäyksen. Mitä opettajiin tulee nousisi siis kaupungin kansakoulujen kulunkiarvio 3,320 markalla. Jos leskenä olevalle opettajattarelle, jolla on lapsia, myönnetään sama palkanlisäys kuin naineelle opettajalle — toimenpide, joka Johtokunnasta näyttää niin luonnolliselta, että sitä ei tarvitse perustella — tulisi lisäksi $3 \cdot 900 + 700 = 3,400$ markkaa, jonka tähden kansakoulujen kulunki-arvion lisäys kaikkiaan nousisi 36,600 markkaan. Kun valtio olisi auttava 25%:illa, tuottaisi uudistus v. 1908 kaupungille 27,450 markan suuruisen kokonaiskulun.

Koska Johtokunta, kuten ylläolevasta näkyy, ei ainoastaan pidä senlaatuista palkanjärjestelyä, kuin Johtokunnan tarkastettavaksi lähetetyssä kirjoituksessa ehdotetaan, oikeana ja kohtuullisena, vaan myöskin, katsoen naineiden kansakoulunopettajain tukalaan taloudelliseen tilaan peräti tarpeellisena ja epäilemättä kansakoulujen työtä melkoisessa määrässä edistävänä, saa Johtokunta Valtuuston ratkaistavaksi alistaa, eikö olisi myönnettävä niin suuret vuokra-avut, kuin anomuksentekijät ovat ehdottaneet naineelle opettajalle ynnä leskenä olevalle opettajattarelle, jolla on lapsi tai lapsia.

Lähetekirjelmät palautetaan.

Kansakoulunjohtokunnan puolesta:

W. Pipping.

Ernst Bæckman.

Valiokunnanmietintö henkikirjottajan,
filosofianmaisteri Kristian Gustavsonin tekemän
palkanjärjestelyä koskevan esityksen johdosta.

Kirjelmänsä mukana 28 päivältä huhtikuuta 1906 on Maistraatti Kaupunginvaltuusmiehille lähettänyt tšekäläisen henkikirjottajan Kristian Gustavsonin Maistraatille osottaman kirjelmän 28 päivältä edellistä helmikuuta samoinkuin Rahatoimikamarin siitä antaman lausunnon, missä kirjelmässä henkikirjottaja esittämillään syillä anoo, että hänen kaupungilta tulevaa palkkaustansa järjestettäisiin niin hyvin palkkaa korottamalla kuin myöskin määräämällä se maksettavaksi määrättyinä aikoina. Kokouksessaan 21 päivänä toukokuuta 1906 ovat Kaupunginvaltuusmiehet lähettäneet asian valmisteltavaksi protokollasihteeri Adolf Aminoffin ynnä allekirjottaneiden Cajanderin ja Nybergin muodostamaan valiokuntaan, johon, herra Aminoffin muutettua pois paikkakunnalta, allekirjottanut Timgren 26 päivänä helmikuuta tänä vuonna on valittu kolmanneksi jäseneksi. Täyttäen tehtävänsä saavat allekirjottaneet Herroille Kaupunginvaltuusmiehille antaa asiasta seuraavan mietinnön.

Asiassa syntynyt kirjevaihto kuuluu seuraavasti:

HELSINGIN KAUPUNGIN

MAISTRAATTI.

*Helsingissä, 28 p:nä huhtikuuta
1906.*

N:o 617.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Viimeksi kuluneen maaliskuun 3 päivänä Maistraatille antamassaan kirjelmässä on kaupungin henkikirjottaja, filosofianmaisteri Kristian Gustavson anonut Maistraatin toimenpidettä että korvausta, jota kaupunki henkikirjottajalle suorittaa, maksettaisiin tämän vuoden alusta S mk 1: 50 täydeltä arkilta sitä henkilöuuttelon jäljennöstä, jota kaupunki tarvitsee, sekä että sitäpaitsi toistaiseksi myönnettäisiin Smk 500: — suuruinen määrä korvaukseksi henkikirjottajalle määrätystä velvollisuudesta, että hänen tulee vuosittain noin kahden kuukauden kuluessa määrättyä aikana päivästä virka-huoneistossaan ottaa vastaan ja korjata valituksia väärästä henkikirjoituksesta ja maksunpanosta, jotapaitsi filosofianmaisteri Gustavson samalla on anonut, että hänelle myönnetystä palkkiosta maksettaisiin Smk 400: — kunkin kuukauden viimeisenä päivänä, laskettuna viimeksi kuluneen maaliskuun 1 päivästä, sekä loppuosa sanottua palkkiota sitte kuin henkilöuuttelon täydellinen jäljennös on Rahatoimikonttoriin jätetty.

Tästä esityksestä on Maistraatti katsonut tarpeelliseksi kuulla Rahatoimikonttoria, joka on Maistraatille antanut oheenliitetyn lausunnon.

Jättäen asian Herrojen kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi, saa Maistraatti kunnioittaen ilmoittaa, että Maistraatti kaikessa yhtyy Rahatoimikonttorin lausuntoon.

Maistraatin puolesta:

John Haartman.

Edv. Öhrnberg.

HELSINGIN KAUPUNGIN

HENKIKIRJOTTAJA.

28 p:nä Helmikuuta 1906.

Helsingin kaupungin Maistraatille.

Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaisesti 29 päivältä Tammikuuta 1889 saa Helsingin kaupungin henkikirjottaja kaupungilta kantaa Smk 2,000: — ollen velvollinen:

1:o ilman muuta lunastusmaksua täkäläiselle Rahatoimikonttorille toimittamaan täydellisen kappaleen kaupungin henkilöluettelo, siitä kolme ensimmäistä kaupunginosaa 1 päiväksi Lokakuuta ja loput luettelosta 1 päiväksi Marraskuuta kunakin vuonna; sekä

2:o olemaan saapuvilla kruununverojen kannossa korjatakseen valituksia väärästä henkikirjotuksesta ja maksunpanosta. Sen määrän, minkä Kaupunginvaltuusmiehet siten ovat henkikirjottajalle myöntäneet, tulee siis olla korvauksena 1) itse henkilöluettelosta sekä 2) henkikirjottajan työstä kruununverojen kannon aikana. Kun henkikirjottajalla on oikeus henkilöluettelon otteesta, huolimatta siitä käsittääkö ote koko luettelon vai osan siitä, kantaa lunastusta, laskettuna Smk 1: 50 mukaan luetteloon sisältyvältä täydeltä arkilta, ovat luonnollisesti Kaupunginvaltuusmiehet yllämainitun määrärahan säättäessään ottaneet tämän huomioon, niin että sanottujen Smk 2,000: — on katsottu vastaavan täyttä korvausta sekä luettelosta, laskettuna lunastusmaksun mukaan, että henkikirjottajan työstä kruununverojen kannossa eikä ainoastaan vuonna 1889 vaan myöskin muutamina vuosina eteenpäin. Niin on ollutkin laita, mutta kun allekirjottanut vuonna 1897 sai tehtäväkseen toimia henkikirjottajana Helsingin kaupungissa, oli useinmainittu Smk 2,000: — määrä — seurauksena siitä, että kaupunki oli kasvanut — vain niukana korvauksena luettelosta vaan ei ollenkaan henkikirjottajan osanotosta kruununverojen kanton. Tämä epäkohta korjattiin kuitenkin vuosi tai toista vuotta sen jälkeen, niin että kaupungin määräraha korotettiin Smk:aan 3,000: —. Mutta kun kaupungin väkiluku sen jälkeen on kasvanut niin, että laatimieni huolellisten laskujen mukaan Helsingin kaupungin henkilöluettelo tulee tänä vuonna käsittämään tasaisin luvuin noin 2,500 täyttä arkkia, on nykyinen määräraha melkoista alhaisempi sitä korvausta itse luettelosta, joka vahvistetun lunastusmaksun mukaan tekisi Smk 3,750: — Asiain näin ollen saan Maistraatilta kunnioittaen anoa, että Maistraatin huolesta ryhdyttäisiin toimenpiteeseen, niin että tämän vuoden alusta *siksi, kunnes kaupungin henkikirjo-*

tusolot on ehditty saattaa ajanmukaisemmalle kannalle kuin nyt on laita, kaupungin puolesta henkikirjottajalle maksettaisiin:

1) korvauksena Helsingin kaupungin henkiluettelon täydellisestä kappaleesta lunnastusta, laskettuna Smk 1: 50 luettelon sisältämistä täysistä arkeista; sekä

2) erityinen määräraha henkikirjottajan työstä kruununverojen kannossa.

Viimeksi mainittuun kohtaan nähden saan ilmoittaa, että Rahatoimikonttori oli viime vuoden kantotyötä varten pidättänyt Smk 400: — siitä määrästä, minkä kaupunki oli 1905 vuoden henkiluettelosta maksanut henkikirjottajalle, josta summasta allekirjottanut, joka tänä vuonna on ollut kruununverojen kannossa saapuvilla, erinäisistä syistä on selittänyt tyytyvänsä Smk:aan 300: —. Kun Helsingin kaupungin alue, kuten tunnettua, tästä vuodesta lähtien on melkoisesti laajentunut ja henkikirjottajan jo nyt täytyy noin kahden kuukauden aikana ottaa vastaan ja korjata valituksia väärästä henkikirjotuksesta ja maksunpanosta, saan Maistraatilta kunnioittaen anoa, että kaupungin puolelta myönnettäisiin tätä tarkotusta varten *toistaiseksi* Smk 500: — suuruinen määräraha.

Korvaus tämän vuoden henkiluettelosta ynnä henkikirjottajan työstä kruununverojen kannossa nousisi siis Smk:aan 4,250: — ja niin muodoin täytyisi henkikirjottajan määrärahaa lisätä noin Smk 1,250.

Selitykseksi saan lisätä, että tšekäläisestä kirkkokonttorista on minulta kysytty, kuinka suureksi maksu Kirkkokonttorille annettavasta henkiluettelon kappaleesta tänä vuonna nousee, sekä että kyseessä oleva konttori on kirkonmenoarvioon sitä varten ottanut Smk 3,500: — suuruisen määrän. Kirkkokonttorin kappale luetteloa ei ole täydellinen.

Mitä tulee palkanmaksutapaan henkikirjottajan työstä niin hyvin valtion kuin kunnan ja kirkon puolelta, niin on siinä tähän päivään asti noudatettu sellaista yhtä epäinhimillistä kuin aivan vanhanaikaista periaatetta, että vasta sitten kuin henkiluettelo on toimitettu asianomaiseen konttoriin (Lääninkonttoriin, Rahatoimikonttoriin, Kirkkokonttoriin), on henkikirjottajalla oikeus kantaa palkkionsa. — Mutta kun henkikirjotustyöstä johtuvat menot ovat henkikirjottajan suoritettavat, niin saan Maistraatille kunnioittaen selittää, että minun on mahdotonta vastaisuudessa yksityiseen luottooni turvautuen edeltäkäsini maksaa niitä melkoisia menoja, joita tämä runsas ja pitkälinen työ vaatii, enkä minä myöskään voi, ahkerasti tässä työssä toimien, pitää huolta omasta toimeentulostani, jota vielä on vaikeuttanut ikävä kuolemantapaus perheessäni, jonka vuoksi minun on ollut pakko ottaa hoidettavakseni kaksi alaikäistä varatonta lasta. Minä saan sentähden Maistraatilta kunnioittaen anoa että, jotta niin hyvin itse henkikirjotustyö kuin minun oma toimeentuloni kävisi mahdolliseksi, Helsingin kunta Maistraatin suosiollisesta toimenpiteestä maksaisi henkikirjottajalle, hänen kaupungin laskuun suoritettavasta työstään hänelle laillisesti tulevasta palkkiosta,

kunkin kuukauden viimeisenä päivänä, laskettuna tämän vuoden maaliskuun 1 päivästä Smk 400: — suuruisen määrän ja, sitten kun luettelo on kokonaan toimitettu Rahatoimikonttoriin, jällellä olevan osan sanottua palkkiota.

Mitä taas tulee korvaukseen henkikirjottajan työstä kruununverojen kannossa, maksettaisiin se samoin kuin nytkin on laita, t. s. kruununverojen kannon loputtua.

Kristian Gustavson.

Fil. maist.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKONTTORI

3. IV. 1907.

N:o 61.

Helsingin kaupungin Maistraatille.

Äsken nimitetty Henkikirjottaja kaupungissamme Maisteri Kristian Gustavson, on oheenliitettyssä kirjelmässä, huomauttamalla että sanotulle virkamiehelle kaupungin puolesta myönnetty rahallinen palkkio on aivan liian niukka, vaatinut tätä korvausta heti korotettavaksi noin 42°/. Rahatoimikonttori on tosin sitä mieltä, että kunnan, jonka taloudellisiin etuihin sangen suuresti vaikuttaa tapa, millä henkikirjotusta toimitetaan, tulee toimitusmiehelle antaa täydellinen vieläpä runsaskin korvaus siitä täysin-kelpaavasta työstä, minkä hän tekee, mutta Rahatoimikonttorin täytyy kuitenkin tässä kohden huomauttaa:

että jos paikkakunnan henkikirjottajalle nykyään maksettava korvaus on liian alhainen, niin tämä ei riipu siitä, että kunnan apumaksu olisi liian niukka, sekä

että viimeksi mainittu apumaksu ei kuitenkaan missään tapauksessa saa melkoisesti erota voimassa olevan asetuksen säätämästä määrästä.

Sen kysymyksen selvittämiseksi, onko henkikirjottajalle menevä korvaus hänen suoritettavastaan työstä nykyään, erityisesti mitä kaupunkiin tulee, liian alhainen, mainittakoon että henkikirjottajan tulee valtiovaraston maksettavaa korvausta vastaan:

1:o suorittaa itse henkikirjotustoimitus;

2:o ennen 31 päivää joulukuuta lääninkonttoriin toimittaa täydellinen kaupungin henkilöluettelo ynnä yhteenvedo kaksin kappalein; sekä

3:o samaan aikaan kaupungin maistraatille antaa ote kaupungin henkilöluettelosta kruunun tulojen kantoa varten paikkakunnalla.

Vuonna 1905 nousi Helsingin kaupungin henkilöluettelo noin 2,240 arkkiin ja yhteenvedo 60 arkkiin, yhteensä 2,300 arkkiin. Sillä henkilöluettelon otteella, jonka toimitusmies voimassa olevan asetuksen 28 §:n mukaisesti on velvollinen ilman lunastusta antamaan Maistraatille, ymmärrettänee otetta, joka käsittää kaikki taloudenpitäjät eli henkilöt, joiden maksettavaksi henkirahoja on pantu. Sellaisen otteen pitäisi alhaisen arvion mukaan tehdä noin $\frac{1}{3}$ luettelosta, jotapaitsi sen erityinen yhteenlaskeminen ja kirjottaminen tuottanee sangen paljon vaivaa.

Valtiovaraston korvaus henkikirjottajalle tekee nykyään:

Henkilökohtainen määräraha Smk 750: —
 Henkikirjotuspalkkio $1\frac{1}{2}$ penniä kultakin hengille pannulta
 hengeltä Smk 1,250: — Smk 2,000

Tästä korvauksesta hän on velvollinen:

1:o suorittamaan henkikirjotustoimituksen sekä

2:o antamaan, ylläolevan laskun mukaan, 3,130 arkkia henkilöuetteloa, mikä laskien 1 mk 20 p:niä arkilta vastaa Smk 3,756 suuruista määrää.

Helsingin kaupungin apurahan kaupungin henkikirjottajan palkkaukseen ovat Kaupunginvaltuusmiehet Maistraatin esityksestä 26 päivänä Tammikuuta 1889 määränneet Smk:ksi 2,000, joka määrä sittemmin kaupungin väkiluvun lisääntymisen vuoksi Rahatoimikamarin esityksestä 21 päivänä Joulukuuta 1897 korotettiin 3,000 markkaan, joka on sen nykyinen määrä. Tästä korvauksesta on henkikirjottaja velvollinen kunnalle antamaan täydellisen jäljennöksen kaupungin henkilöuettelosta ynnä yhteenvedosta eli laskettuna viime vuoden olojen mukaan, 2,300 arkkia à 1 mk 20 p:niä mikä vastaa Smk 2,760. Mutta ehdolla että tämä henkilöuettelo annetaan määrättyinä aikoina ennen 31 päivää joulukuuta ja sitä siis voidaan käyttää myöskin kruununverojen kannossa, ei kaupunki ole vaatinut sitä otetta, jonka toimitusmies on velvollinen valtiovaraston laskuun antamaan Maistraatille ja joka, niinkuin ennen on mainittu, vastaa 770 arkkia à 1 mk 20 p:niä = Smk 924. Henkikirjottajan tehtävät kaupunkia kohtaan vastaavat siis Smk 1,836 suuruista määrää. Maistraatin esityksestä päättivät Kaupunginvaltuusmiehet edelleen 20 päivänä joulukuuta 1902 luovuttaa erityisen virkahuoneiston henkikirjottajan ja hänen apulaistensa käytettäväksi ehdolla että hän sitoutuu huoneistossa antamaan yleisölle apua virka-asioissa kaikkina arkipäivinä kaksi tuntia virka-aikana sekä kruunun tulojen vakinaisen ja rästikannon aikana niinä aikoina, jolloin kaupungin rahasto on avoinna kantoa varten. Samalla kertaa tehty pyyntö henkikirjottajalle kaupungin puolesta maksettavan korvauksen korottamisesta hylättiin Maistraatin ehdotuksesta.

Luonnollista on että henkilö, joka on toimittanut henkikirjotuksen, myöskin on velvollinen ilman eri korvausta tekemään korjauksia, jotka riippuvat henkilöuettelon virheellisyydestä, ja jotta tämä hänen tehtävänsä yleisön eduksi voisi tapahtua määrättyssä paikassa ja määrättyinä aikoina, ovat kaupungin viranomaiset henkikirjottajan käytettäväksi luovuttaneet huoneiston, josta maksetaan vuokraa Smk 1,080 vuodessa lämpöä, siivousta, irtaimistoa, telefonia y. m. lukuunottamatta. Tältä kannalta näyttää Konttorista, että henkikirjottaja kaupungilta saa runsaan korvauksen.

Siitä henkilöuettelon otteesta, jonka kirkkokonttori tilaa, on henkikirjottajalle maksettu 1 mk 50 p:niä arkilta eli noin 2,800 mk. Jos nyt ylläolevat korvaukset yhdistetään, niin näkyy että henkikirjottaja saa korvausta:

Valtiovarastolta, henkikirjotustoimituksesta Smk	}	2,000	
3,130 arkista henkilöuetteloa »			
Kunnalta, 1,530 arkista henkilöuetteloa »			3,000
Kirkollishallinnolta, 1,866 arkista henkilöuetteloa »			2,800

Niinkuin tästä selvästi näkyy ei henkikirjottajalle menevä korvaus ole niukka kunnan eikä kirkollishallinnon puolelta, mutta kyllä valtiovaraston. Sentähden on kieltämättä ihmeteltävää, ettei henkikirjottaja, joka hyvin tuntee asiain tilan ole valtiolta hakenut henkilökohtaisen määrärahan korotusta, mitä hakemusta, mikäli Konttori luulee tietävänsä, ei tultaisi hylkäämään.

Yllä esitettyjen seikkojen nojalla ei Konttori katso nykyään voivansa puoltaa kaupungin henkikirjottajalle maksettavan määrärahan korottamista; mutta koska kaupungin väkiluku yhä on kohoamassa, katsoo Konttori että määrärahan järjestely voi tässä suhteessa tulla kysymykseen. Kuitenkaan ei Konttori tahtoisi puoltaa määrärahaa maksettavaksi lunastuksena kultakin arkilta, koska sen pahempi on nähty, että tätä laskutapaa voidaan suuresti väärinkäyttää kirjotusta harventamalla, kirjottamalla sivuja puoliksi j. n. e. Esimerkinä tästä mainittakoon että Kirkkokonttorin henkilöuettelon otteesta, josta 1903 maksettiin noin 2,700 mk, seuraavana vuonna velotettiin noin 4,200 markkaa. Sitävastoin katsoo Konttori, että määrärahan korotus sopivasti voidaan asettaa suhteelliseksi väkilukuun katsoen ja tahtoisi puolestaan ehdottaa:

että kaupungin apurahaa henkikirjottajan palkkaukseen maksettaisiin entisillä ehdoilla 3,000 markkaa 95,000 henkeen nousevalta väkilukumäärältä sekä korottamalla sitä 1,5 pennillä kultakin sen yli nousevalta hengeltä.

Muutamista henkikirjottajan hakemuskirjassa esiintyvistä, mahdollisesti harhaanvievistä esityksistä tahtoo Konttori vielä mainita:

että henkikirjottaja laskee kaupungin maksettavan lunastuksen henkilöuettelon kappaleesta 1 mk 50 p:niksi arkilta eli kuten otteesta. Mutta kun kaupungin kappale on täydellinen jäljennös, on siitä, voimassa olevan toimitustaksan mukaan, maksettava 1 mk 50 p:niä ensimmäiseltä arkilta ja 1 mk 20 p:niä muilta;

että kun Rahatoimikonttori on tänä vuonna virantoimitusta varten veronkannossa pidättänyt 400 markkaa, tavallisten 200 markan sijasta, niin johtuu tämä siitä, että Konttori, odottaen henkikirjuri Langen eroa, katsoi henkilöuettelon huonon laadun tunteen tänä vuonna olevan syytä laskea suuremman korvauksen herra Langen seuraajalle.

Lopuksi vaatii henkikirjottaja, että kaupungin korvaus on hänelle maksettava

kuukausittain maaliskuun 1 päivän ja vuoden lopun välisenä aikana, koska hän ei voi yksityiseen luottoonsa turvautuen edeltäkäsikin maksaa henkilöuettelon kirjottamisesta johtuvia kustannuksia eikä myöskään pitää huolta omasta toimeentulostaan.

Tätä vaatimusta, jonka Henkikirjottaja Gustavson esitti jo vuonna 1902 ja joka silloin hylättiin, täytyy Konttorin omasta puolestaan mitä jyrkimmin vastustaa seuraavista syistä:

että henkikirjottaja ei ole kunnan virkamies vaan on läänin Kuvernöörin sekä asetettava että viralta pantava eikä kaupunki voi mitenkään valvoa tai tarkastaa hänen työtänsä; sekä

ettei henkikirjottaja ole, ennenkuin hän on kaupungille antanut henkilöuettelon, suorittanut mitään tehtäviä, joista määräraha olisi vastikkeena.

Jos sentähden mainitun virkamiehen palkkio on joltakin taholta kuukausittain maksettava, niin on kaiketi tällainen järjestely luonnollisesti valtiovaraston asia. Konttorilla on tarpeeksi kokemusta siitä, että tässä kohden on annettava korvausta vain suoritetusta työstä.

Mutta puheeseen yksityisen luoton käyttämisestä henkikirjottajan omaa toimeentuloa ja hänen apulaistensa palkkausta varten ei ole mitään syytä, koska henkikirjottajalla paitsi tätä tointansa nykyään on kaksi muuta virkaa ja myöskin aikaa niiden hoitamiseen sekä että hän voi, jos hän niin tahtoo, kuukauden kuluttua henkikirjotuksen alusta Konttorille antaa henkilöuettelon yhdestä kaupunginosasta sekä saada siitä heti maksun ja tällä tavalla kuukautta lyhyemmälläkin väliajoilla kantaa kunnan apurahan. Tämän menettelytavan, jota Rahatoimikonttori on käyttänyt viime vuosina, on myöskin Kirkkokonttori ottanut käytäntöön. Konttori ehdottaa yllä esitettyillä syillä:

että henkikirjottajan anomus kaupungin määrärahan maksamisesta kuukausittain hylättäisiin.

Lähetesiakirjat palautetaan oheenliitettynä.

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori.

Teodor Holmberg.

Henkikirjotuslaitos nykyisessä muodossaan perustuu keisarilliseen asetukseen 10 päivältä huhtikuuta 1894, jonka kautta tästä asiasta ennen annettu asetus 9 päivältä joulukuuta 1878 on kumottu. Sen tarkoituksena sanotaan (§ 1) olevan saada selville väkiluku ja olla perusteena määrätuille kansalaisvelvollisuuksille ja oikeuksille. Mai-

nittuihin velvollisuuksiin kuuluu m. m. entisen hengeltä suoritettavan veron sijaan määrättyjen henkirahojen maksaminen, kun taas mainittuihin oikeuksiin kuuluu osanotto yleisiin asioihin julkisissa vaaleissa (ktso Vaalilain 20 päivältä heinäkuuta 1906 § 7).

Henkirahat ovat saaneet alkunsa kruunun eri nimityksillä (niink. kuukausirahat, naimisrahat ja jauhatusvero) 1600-luvun alusta alkaen eri finanssitarkotuksiin ottamista veroista. Näitä veroja maksoivat eri maanpaikkojen väestöt eri perusteiden mukaan. Valtiopäiväin päätöksessä 12 päivältä marraskuuta 1635 mainitaan henkirahat »valtakunnan tuloja» varten määrättyjen »tavallisten verojen» joukossa. Nämä ja muut aikojen kuluessa syntyneet henkilöverot pysyivät sittemmin, kunnes ne aseuksella 20 päivältä helmikuuta 1865 lakkautettiin ja niiden sijaan pantiin uudet henkirahat.

Sitten kuin henkirahat olivat saaneet pysyvän henkilöveron luonteen, määrättiin että erityisten sitä varten otettujen virkamiesten — henkikomissariusten (mantalskommissarier) — olisi toimitettava henkikirjotuksia, ja näille virkamiehille annettiin *ohjesääntö* 20 p. jouluk. 1693. Sanotut virat lakkautettiin kuitenkin sittemmin ja henkikirjotukset uskottiin kunink. kirjeen nojalla 9 p. marrask. 1779 henkikirjottajille (häradsskrifvare).

Henkikirjotuspalkkio on vanhastaan suoritettu siten, ettei sitä ole maksettu kiinteänä palkkana vaan laskettu prosentteina verosta. Siten nauttivat n. k. henkikomissariukset palkkiona — »henkikirjotusprovisionina» — 60:n rahan ($=1\frac{2}{3}\%$) kruunun henkirahojen kannossa saamasta puhtaasta kokonaistulosta. Kun henkikirjotukset siirrettiin henkikirjottajille, selitettiin, että koska nämä virkamiehet nauttivat erityistä palkkaa, niin sanottu provisioni vähennettiin puoleen mainitusta prosenttimäärästä, mutta kunink. kirjeellä 16 p. jouluk. 1806 tämä palkkio taas korotettiin entiseen määräänsä. Nykyään suorittaa valtio henkikirjotuspalkkiona $1\frac{1}{2}$ penniä kultaakin hengille pannulta hengeltä. Sitä paitsi saa henkikirjottaja Helsingin kaupungissa Keisarillisen Senaatin kirjelmän mukaisesti 12 päivältä lokakuuta 1881 kruunulta palkkiota 700 markkaa vuodessa.

Henkikirjottajan virkatehtävistä määrättiin asetuksessa (§ 28), että henkikirjottajan tuli ennen kuluvan vuoden loppua antaa: a) lääninkonttorille puhtaaksi kirjotettu henkiluettelo ynnä siitä kaksin kappalein laadittu yhteenveto sekä b) asianomaiselle maistraatille »ote» kaupungin henkiluettelosta ynnä henkikirjotukseen annetut tiedot.

Yllämainittu maistraatille annettava ote eroaa itse henkiluettelosta siinä, että siihen merkitään ainoastaan niiden henkilöiden nimet, joiden maksettavaksi henkiraha pannaan, vaan ei lapsia eikä palvelijoita. Henkirahojen kantoa varten ei nimittäin tarvita tietoja sellaisista henkilöistä, jotka ovat maksunpanosta vapautetut.

Onko kunta velvollinen sanotusta otteesta suorittamaan lunastusta, ei käy selvästi ilmi. Siltä kannalta katsoen että kunta ilmaiseksi toimittaa henkirahojen kannon

valtiovarastolle, voitaisiin vetää se johtopäätös, että valtion tulee kunnan käytettäväksi ainakin antaa maksunpanoluettelo. Mutta kun kunnalla on hyötyä samasta luettelosta kunnallisessa taksotuksessa, on käytäntö kehittynyt siihen suuntaan, että kaupunki on sanotusta henkilöuuttelon otteesta maksanut lunastusta voimassa olevan toimitustaksan mukaan 1 mk 50 penniä arkilta. Tätä menettelyä noudatettiin ainakin 29 päivään tammikuuta 1889, jolloin Kaupunginvaltuusmiehet Maistraatin siitä tekemästä ehdotuksesta päättivät sillä tavalla muuttaa kaupungin apurahaa henkikirjottajan palkkaukseen, että hänelle lunastuksen sijaan kaupungille annettavasta henkilöuuttelon otteesta, jonka määrä oli noussut noin 1,000 markkaan, myönnettiin kiinteä 2,000 markan palkkio velvottaen hänet

a) ennen 1 päivää lokakuuta kaupungin rahatoimikonttorille antamaan täydellisen henkilöuuttelon kolmesta ensimmäisestä kaupunginosasta sekä muista kaupunginosista ja kaupunkiin kuuluvista saarista ja huviloista ennen 1 päivää marraskuuta sekä

b) niinä aikoina, jolloin kruununveroja ja rästejä kannetaan olemaan saapuvilla rahatoimikonttorissa.

Kaupunginvaltuusmiesten päätöksellä 21 päivästä joulukuuta 1897 korotettiin sittemmin muuttumattomilla ehdoilla katsoen kaupungin ja sen väkiluvun kasvamisen kautta lisääntyneeseen työhön yllämainittu palkkio 3,000 markkaan. Maistraatin esityksestä määräsivät Kaupunginvaltuusmiehet päätöksellään 21 päivästä huhtikuuta 1903 lisäykseksi henkikirjottajan palkkiomäärärahan maksuehtoihin, että luettelo kolmesta ensimmäisestä kaupunginosasta olisi annettava 1 päivään syyskuuta, kuudesta seuraavasta kaupunginosasta 1 päivään lokakuuta ja loput ynnä täydellinen yhteenveto 1 päivään marraskuuta. Sitäpaitsi on kaupunki henkikirjotustyön helpottamiseksi antanut henkikirjottajan käytettäväksi erityisen huoneiston ja suorittanut kustannukset sen siivoamisesta ja lämmittämisestä, nousten sanottu etu arvoltaan noin 1,500 markkan vuodessa.

Kyseessä olevaa anomusta käsiteltäessä on valiokunnassa ensin otettu harkinnan alaiseksi, minkälaisessa virkasuhteessa henkikirjottaja kurialisesti on valtioon. Tämä käy selville ei ainoastaan laitoksen historiallisesta synnystä vaan myöskin siitä että henkikirjottajan asettaa virkaan kuvernööri (1894 vuoden asetuksen § 3). Henkikirjottajaa kohtaan voi kaupunki ainoastaan tehdä sen vaatimuksen, että se toimituskirjain lunastusmaksun suorittamalla saa säädetyt otteen henkilöuuttelosta. Kunnalla ei sitävastoin ole valtaa ryhtyä virkasyytetoimeen virkaansa laiminlyövää henkikirjottajaa vastaan, vaan on tämä kuvernöörin asia, minkä seikan valiokunta on tahtonut tässä yhteydessä johtaa muistiin. Näin ollen ei kaupungilla näy olevan syytä luopua

siitä kaupungin huolimatonta henkikirjottajaa kohtaan nyt käytettävänä olevasta ainoasta oikaisukeinosta, että palkkiota maksetaan, ainoastaan mikäli tämä virkamies on suorittanut tehtävänsä. Tämä ei suinkaan merkitse, että henkikirjottaja saisi palkkansa vasta sitten kuin hän on päättänyt henkilöluettelon, vaan tarjoo tämä menettelytapa henkikirjottajalle kyllin tilaisuutta järjestään antaa luettelot eri kaupunginosista ja sen mukaan saada palkkion kultakin kaupunginosalta kerrassaan.

Mitä sitten tulee henkikirjottajan vaatimaan palkanparannukseen, katsoo valiokunta samoin kuin rahatoimikonttori, että henkikirjottajan määrärahan lisääminen olisi lähinnä oleva valtion asia. Mikäli valiokunta on tietoonsa saanut, on valtiollisen äänioikeuden muuttumisen johdosta tehty esitys melkoisesta uudistuksesta henkikirjotukseen nähden pääkaupungissa. Tätä uudistusta toimeenpannessaan ei valtio voine olla paremmin kuin tähän asti asettamatta henkikirjottajan tuloja oikeaan suhteeseen vuosi vuodelta lisääntyneeseen työhön. Mutta kun tämän uudistuksen toteuttamiseen kuitenkin voi mennä pitkä aika ja kaupunkikin on katsottava velvolliseksi korottamaan apurahansa henkikirjottajalle suhteellisesti työtaakkaan katsoen, on valiokunta ollut sitä mieltä että kaupungin henkikirjotuksesta suoritettavan määrärahan järjestely on toimeenpantava. Syytä tähän näkyy olevan sitä enemmän, koska henkikirjottaja ei enää ole tahtonut tyytyä siihen määrärahan suuruutta koskevaan sopimukseen, joka kaupungin ja henkikirjottajan kesken on tehty poikkeamalla siitä, mitä voimassa olevien asetusten tässä suhteessa voi katsoa säätävän. Tässä kohden katsoo valiokunta määrärahan laskemisen arkkiluvun mukaan, johon henkilöluettelo nousee, antavan jotenkin oikeudenmukaisen palkkaustuloksen. Että nykyinen henkikirjottaja tulisi väärinkäyttämään tätä laskutapaa kirjoittamalla henkilöluettelon käsialaa enemmän venyttäen, ei valiokunta ole katsonut olevan syytä pelätä. Henkikirjottajan käsityksen, että hän toimitustaksan mukaan 15 päivältä tammikuuta 1883 on oikeutettu kantamaan lunastusta 1 mk 50 penniä kultakin arkilta välittömästi toimitaessaan täydellisen henkilöluettelon, on valiokunta katsonut perustuvan voimassa olevaan asetukseen. Valiokunta huomauttaa sentähden että Kaupunginvaltuusmiesten tässä suhteessa pitäisi täyttää henkikirjottajan toivomukset, kuitenkin sillä ehdolla että henkilöluettelo toimitetaan niinä aikoina, joista ennen on sovittu. Sitäpaitsi ja kun kaupungille on tarpeen ja sillä on hyötyä siitä, että henkikirjottaja on läsnä kruununverojen kannossa henkilöluettelossa esiintyvien virheiden korjaamista varten, joiden ei tarvitse joutua toimitusmiehen huolimattomuudesta vaan voivat riippua vääristä tiedonannoista, katsoo valiokunta että kaupungin myöskin tulee antaa henkikirjottajalle tästä korvausta hänen ehdottamansa 500 markkaa, mitä määrää valiokunta ei ole katsonut kohtuuttomaksi. Vaikka valiokunnassa on erimielisyyttä tässä kysymyksessä ilmaantunut, on valiokunta kuitenkin voinut yhtyä ehdottamaan, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet, hylkäämällä esityksen henkikirjottajan palkan maksamisesta kuukausittain, päättäisivät

että henkikirjottaja vuoden 1906 alusta saa laskea hyväksensä palkkaa 1 mk 50 penniä kulta-kin rahatoimikonttoriin kaupunginosittain toimitetun henkilöuutelon otteen asetuksenmukaisesti kirjoitetulta arkilta vähentämällä vuodelta 1906 ne 3,000 markkaa, jotka henkikirjottaja jo on kantanut; sekä

myöntää henkikirjottajalle vuodesta 1906 alkaen 500 markan palkkion läsnäolosta kruununverojen kannossa;

kaikki sillä ehdolla että nyt voimassa olevia määräyksiä henkilöuutelon toimittamisen ajasta, läsnäolosta kruununverojen kannossa ja vastaanotosta virkahuoneistossa noudatetaan.

Helsingissä, 22 p:nä lokakuuta 1907.

Lennart Cajander.

Arvid Nyberg.

Ivar Timgren.

Alarik Hernberg.

HELSINKI 1907
OSAKEYHTIÖ KAUPPAKIRJAPAINO.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAHATOIMIKAMARI

7 p:nä Maaliskuuta 1907.

N:o 111.

Esitys sopivien urheilupaikkojen puutteen poistamisesta.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Lähetteellään viime vuoden Marraskuun 26 päivältä ovat Kaupunginvaltuusmiehet antaneet Rahatoimikamarin tehtäväksi antaa Valtuustolle lausunnon herrojen Erik Hemmingin ja Walter Flanderin Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piirin puolesta jättämän kirjelmän johdosta, jossa viitataan sopivien urheilupaikkojen puutteeseen pääkaupungissa sekä esitetään erinäisiä keinoja tästä johtuvien epäkohtien auttamiseksi. Puutarhalautakunta, johon Kamari oli lykännyt edellä mainitun esityksen lausunnon saamista varten, on sittemmin siinä tehtyjen ehdotusten johdosta kohta kohdalta lausunut mielipiteensä; ja viittaa Kamari sen liitteenä seuraavaan lausuntoon, johon Kamari on katsonut voivansa yhtyä, lukuunottamatta niitä osia, joita seuraavassa kosketellaan.

Kaisaniemen suuremman urheilukentän laajentamista koskevan ehdotuksen johdosta ehdottaa Lautakunta, esittämillään perusteilla, että puiston sekä suurempaa että pienempää urheilukenttää suurennettaisiin, oheenliitettyjen kaupungipuutarhuri Olssonin laatimien ehdotusten mukaisesti, sekä että suuren urheilukentän laajentamista varten määrättäisiin tänä vuonna maksettavaksi 12,605 markan 50 pennin määräraha, jota paitsi ensi vuoden menoarvioon olisi otettava 7,917 markan suuruinen määrä mainitun puiston pienen urheilukentän laajentamista varten.

Vaikka Rahatoimikamari ei suinkaan tahdo kieltää niiden perustelujen merkitystä, joita Lautakunta on esittänyt kyseessä olevien urheilukenttien suunnitellun laajentamisen puolesta, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole katsonut voivansa jo yksin taloudellisista-kaan syistä Valtuuston hyväksyttäväksi puoltaa tehtyä ehdotusta. Kun tämän vuoden menoarviossa ei löydy mitään määrärahaa mainittujen töiden suorittamista varten ja Valtuusmiesten käyttövarat luultavasti tarvitaan tärkeämpien kysymysten ratkaisemiseen, niin näyttää siltä kuin nämä työt täytyisi voida jättää johonkin seuraavaan vuoteen. Mutta esteettiseltäkään kannalta katsoen ei Kamari ole voinut puoltaa

suunniteltuja laajennuksia. Viimeisinä vuosikymmeninä on Kaisaniemen puisto tosin osaksi menettänyt entisen luonteensa ja muuttunut etupäässä urheilu- ja kansanpuistoksi. Entiset varjostavat puut ja kiemurtelevat käytävät ovat hävinneet. Niiden sijaan on laitettu leveitä kävelyteitä; suuret paljaat urheilukentät eivät missään suhteessa ole lisänneet puiston kauneutta ja hiljaista rauhaa. Rautatie on anastanut puistolta alaa lännessä ja lisääntyneen rautatieliikenteen yhä kasvaviin tarpeisiin täytyy kaupungin ennen pitkää luovuttaa melkoinen kaistale puiston alueesta. Jos vielä urheilukenttiä on laajennettava viheriöitten ruohikkojen ja varjostavien puiden kustannuksella, niin ei tästä Helsingin asukkaille ennen niin mieluisasta puistosta jää jällelle paljon muuta kuin muisto. Sitä suuremmalla syyllä ei lautakunnan ehdottamia toimenpiteitä liene toteutettava, koska Eläintarhan uusi urheilukenttä lähenee valmistumistaan ja ensi vuoden menoarvioon otettavalla runsaalla määrärahalla voitaneen saada niin valmiiksi, että se ainakin osaksi voidaan luovuttaa urheilua rakastavan yleisön käytettäväksi. Samoin tulee kysymys uuden suuren urheilukentän perustamisesta ratkaistavaksi yhdessä Lautakunnan Rahatoimikamarissa jo vuodesta 1904 makaavan, ja muiden kysymysten ratkaisemisesta riippuvan suunnitelman kanssa, joka koskee Eläintarhan, Hesperian ja Hakasalmen puistojen sekä Töölön-, Eläintarhan-, ja Kaisaniemenlahtien rantojen järjestämistä.

Mitä taas tulee 9) kohdassa nostettuun kysymykseen pukeutumishuoneiden rakentamisesta kaupungin puistoihin, saa Rahatoimikamari, yhtyen muuten Puutarhalautakunnan lausuntoon tästä osasta, ilmottaa, että Kamari on suostunut urheiluseura Unitaksen tekemään anomukseen saada Kaisaniemen suuren urheilukentän viereen kaupunginpuutarhurin lähempien osotusten mukaan rakentaa pukeutumishuoneen, joka on asetettava ei ainoastaan hakijoiden vaan myöskin, mikäli tilaa riittää, muitten urheilunharjottajien ja urheilupiirien käytettäväksi.

Läheteasiakirjat sekä muut asiassa syntyneet asiakirjat palautetaan tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Vuosi vuodelta on urheilun harrastus kasvanut ja urheilijoiden lukumäärä pääkaupungissa on jo kohonnut yli ensimmäisen kymmentuhattoluvun ja kasvaa päivä päivältä, siitä huolimatta että urheilu pääkaupungissa saa toimia mitä kurjimmista oloista. Yksi ainoa urheilupaikka löytyy kaupungissa ja sekin on laadultaan mitä alkuperäisin ja sitä paitsi niin pieni, että tuskin sadasosa kaikista urheilijoista yht'aikaa voi siinä harjotella. Monen on sentähden pakko palata urheilupaikalta tyhjin toimin.

Puutarhalautakunta on äskettäin kirjelmässä kaupunginvaltuusmiehille huomauttanut urheilupaikkojen puutteesta ja yhdyimme me kaikissa kohdin siihen ja ehdotamme:

1:o että Kaisaniemen suurta urheilu kenttää laajennetaan sekä pituudelle että leveydelle; että ympäri kentän perustetaan juoksurata, mikä voi tapahtua sen suuremmitta kustannuksitta, kuin että pari kentällä löytyvää puuta poistetaan, koska ne ovat esteenä urheiluharjoituksille, sekä että kenttä luovutetaan ainoastaan yleiselle urheilulle ja pallopelille;

2:o että Kaisaniemen pieni kenttä luovutetaan ainoastaan lawn-tennispelaajille sekä että kaikki muut urheiluharjoitukset kentällä kielletään, koska sen jälkeen kuin Unioninkadulle on avattu portti, yli kentän kulkeva liike on käynyt hyvin vilkkaaksi ja tapaturman vaaraa tuon tuostakin ilmaantuu;

3:o että Kaisaniemen ruohikoille järjestetään lawn-tenniskenttiä;

4:o että jalkapallokenttä perustetaan Kaivopuistoon Ullanlinnan kylpylaitoksen ja Kaivuhuoneen välille, koska tämän voi tehdä suuremmitta kustannuksitta ja puistoa rumentamatta. Paikka on sitä paitsi mitä sopivin, minkä sille ajatella saattaa, koska pelaajat pelin loputtua voivat lähellä olevassa meressä saada virkistävän kylvyn;

5:o että lawn-tenniskenttiä laitetaan Kaivopuiston ruohikoille;

6:o että työt Eläintarhan urheilu kentällä mitä pikimmin suoritetaan loppuun;

7:o että työt, joihin on ryhdytty Uuden Uimalaitoksen ulkopuolella olevalla kentällä, mitä pikimmin suoritetaan loppuun;

8:o että suurempia ja pienempiä urheilupaikkoja perustetaan mikäli mahdollista joka kaupunginosaan;

9:o että pukeutumishuoneita rakennetaan Kaisaniemeen, Eläintarhaan ja Kaivopuistoon ja voitaisiin nämä huoneet jakaa eri osastoihin, jotka määrättyä vuokra vastaan luovutettaisiin asianomaisille urheiluyhdistyksille; sekä lopuksi, että siihen komiteaan, joka mahdollisesti asetetaan urheilupaikkoja koskevan kysymyksen ratkaisemista varten, valittaisiin myöskin pari urheilijaa, jotta uudet urheilupaikat tulisivat niin tarkoituksenmukaisiksi kuin mahdollista.

Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piirin puolesta:

Erik Hemming.

Puheenjohtaja.

Walter Flander.

Sihteeri.

Helsingissä 17 p:nä Marraskuuta 1906.

HELSINGIN KAUPUNGIN
PUUTARHALAUTAKUNTA.

25 p:nä tammikuuta 1907.

N:o 5.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Lähetteellä äsken kuluneen Joulukuun 6 päivältä on Rahatoimikamari pyytänyt Puutarhalautakuntaa Kamarille antamaan lausunnon Herrojen Erik Hemmingin ja Walter Flanderin »Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piirin» puolesta Kaupunginvaltuusmiehille antaman, sekä Valtuusmiesten Kamariin lausunnon saamista varten lähettämän kirjelmän johdosta, jossa viitataan sopivien urheilupaikkojen puutteeseen pääkaupungissa sekä esitetään erinäisiä keinoja mainitun epäkohdan poistamiseksi. Mainitun määräyksen täyttämiseksi pyytää Lautakunta saada lausua mielihiteensä edellämämainitussa esityksessä tehtyjen ehdotusten johdosta kohta kohdalta.

1) *Kaisaniemen suuremman urheilukentän laajentaminen.* Puutarhalautakunta on jo ennen eri tiloissa huomauttanut kuinka meillä nykyään niin vilkkaasta urheiluharrastuksesta on suoraan sanoen surkean huonosti pidetty huolta alaan katsoen. Todellisuudessa on Kaisaniemen kenttä kaupungin ainoa käyttökelpoinen urheilukenttä, jolla kaikki eri urheilunhaarat saavat kiistellä paikasta ja taistella jokaisesta jalanlevydestä maata; ja kilpailu tilan saannista Kaisaniemessä on viime vuosina, kun keihään- ja diskonheitto, kuulantyoöntö j. n. e. on tullut käytäntöön, kärjistynyt usein suorastaan hengenvaarallisella tavalla

Tähän nähden on Lautakunta omasta puolestaan katsonut Kaisaniemen kenttien laajentamista toivottavaksi; ja maa-alan lähempi tutkiminen on myöskin osottanut, että sellainen laajentaminen on mahdollinen ilman että puiston kasvullisuus sen kautta suuremmassa määrässä kärsii. Oheenliitetyn Kaupunginpuutarhurin Puutarhalautakunnan pyynnöstä laatiman ehdotuksen mukaan voitaisiin suurempaa kenttää laajentaa 4,437 m² itään ja pohjoiseen, ja tulisi se siten käsittämään yhteensä 13,094 m², minkä alan voinee katsoa riittävän siihen nähden että Eläintarhan suuri urheilukenttä lähenee valmistumistaan. Myöskin Kaisaniemen pienempää vilkasliikkeistä leikkikenttää olisi, Lautakunnan mielestä, hyvin tarpeellista laajentaa, niinkuin oheenliitetystä suunnitelmasta lähemmin näkyy. Tämän ehdotuksen mukaan tekisi lisäys alaltaan 4,055 m².

Jotta kumpaakin kenttää voitaisiin laajentaa niinkuin on ehdotettu, olisi kaikkiaan 61 puuta kaadettava. Pieni määrä äskettäin istutettuja puita voitaisiin haitatta siirtää toiseen paikkaan.

Kustannukset näistä töistä tekisivät oheenliitettyjen kustannusarvioiden mukaan, suuremmalla kentällä 12,605 markkaa 50 penniä sekä pienemmällä 7,917 markkaa. Kun suuremman tilan valmistamiseksi urheilulle pääkaupungissa olisi ehdottomasti välttämätöntä että ainakin Kaisaniemen suurempaa kenttää laajennettaisiin niinkuin yllä on ehdotettu, rohkenee Lautakunta esittää että Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehiltä hankkisi ylimääräisen määrärahan tähän tarkotukseen. Pienemmän kentän laajentamistyöt voitaisiin sitävastoin sopivasti jättää seuraavaan vuoteen sekä siitä johtuvat kustannukset ottaa Lautakunnan menoarvioehdotukseen vuotta 1908 varten.

2) *Kaisaniemen puiston urheilukenttien jako eri urheiluhaarojen kesken tapaturmien välttämiseksi.* Kun järjestystä koskevien määräysten antaminen yleisten urheilukenttien käyttämisestä lähinnä kuulunee kaupungin Maistraatille tai Poliisikamarille, on Lautakunta katsonut voivansa sivuuttaa Voimistelu- ja Urheiluliiton tästä nostaman kysymyksen.

3) *Lawn-tennikenttien järjestäminen Kaisaniemen ruohikoille* rajoittaisi Lautakunnan mielestä liiaksi suuren yleisön käyttöoikeutta ruohikkoihin nähden, ja tuottaisi sitäpaitsi yleensä hyvin epätasaisten ruohikkojen tasottaminen liian suuria kustannuksia. Tämä ehdotus lienee kaupungin viranomaisten sentähden hylättävä.

4) *Liiton anomus jalkapallokentän laittamisesta Kaivopuistoon* Ullanlinnan kylpylaitoksen ja Kaivohuoneen välille ei myöskään voi Lautakunnan mielestä antaa aihetta toimenpiteeseen, koska sellainen laitos arveluttavasti häiritsisi puiston viehättävää näköalaa merelle päin ja koska usein sangen vaaralliset jalkapalloseikat haittaisivat kävelevää yleisöä.

Tilaa jalkapallopelille, jota mieluummin on harjotettava ruohikolla, voitaneekin saada lähempää kuin Eläintarhasta. Mikäli mahdollista noudattaakseen tähän asti sangen osattomiksi jääneiden jalkapallon pelaajien toivomuksia on Puutarhalautakunta antanut Kaupunginpuutarhurin tehtäväksi tutkia, eikö väliaikaisesti järjestettyä ruohokenttää voisi tätä urheilunhaaraa varten saada Eläintarhan puistosta, ja on Herra Olsson sitä tarkotusta varten ehdottanut oheenliitettyyn piirustukseen punaisella merkittyä paikkaa, jonka alueen sen nykyinen vuokraaja on selittänyt olevansa halukas ilman erityistä korvausta luovuttamaan kaupungin käytettäväksi. Mutta kun suunniteltu kenttä ei sovellu Lautakunnan aikaisemmin antamaan ja Rahatoimikamarissa vielä olevaan ehdotukseen Eläintarhan järjestämiseksi eivätkä melkoiset perustamiskustannukset näy vastaavan sitä tilapäistä tarvetta, josta tässä on kysymys, on Lautakunta katsonut parhaaksi antaa ehdotuksen väliaikaisen jalkapallokentän perustamisesta ennen mainitulle alueelle raueta. Tähän on sitä enemmän syytä, koska Eläin-

tarhan suunnitelmaan otetulla toisella suuremmalla leikki- ja urheilukentällä, jolle on valmistettava tilaa myöskin jalkapallopelille, luultavasti jo lähimpinä vuosina voitaneerhytyä työhön.

5) *Tenniskenttien järjestäminen Kaivopuiston ruohikoille.* Suuren puistokäytävän kummallakin puolella löytyvien mitä parhaimmassa kunnossa kukkasistutuksineen pidettyjen ruohikkojen luovuttaminen on Lautakunnan mielestä hylättävä, koska se vaikuttaisi epäedullisesti puiston muotoon. Muissa osissa puistoa joko kasvaa suuria puita, tai ovat ne liian epätasaisia, jotta niitä voitaisiin käyttää tähän tarkotukseen.

Kuitenkin on epäilemätöntä, että sopivia paikkoja suosittua lawntennispeliä varten on liian niukasti. Tämän puutteen auttamiseksi olisi Lautakunnan mielestä sopivia paikkoja kaupungissa varattava tätä urheilua varten, mikäli tilaisuutta siihen ilmenee. Sellaisina paikkoina mainittakoon Tehtaanpuisto ja Neitsytpolun vierellä oleva avoin paikka.

6) *Toivomus että työt Eläintarhan urheilukentällä olisivat mitä pikimmin loppuun suoritettavat* ei vaatine erityistä lausuntoa Lautakunnan puolelta.

7) Mitä tulee kysymykseen *urheilukentän perustamisesta kaupungin uimalaitoksen läheisyyteen* saa Lautakunta viitata kirjelmässään Rahatoimikamarille tältä päivältä antamaansa lausuntoon länsipuolelle Laivurinkatua ehdotetun huvilakaupungin osan järjestämisestä.

8) Ehdotus *suurempien tai pienempien urheilupaikkojen perustamisesta*, mikäli mahdollista joka kaupunginosaan, voidaan toteuttaa vain tarvittavan alan pakollunastamisella ja lienee taloudellisista syistä jätettävä huomioon ottamatta.

9) *Pukeutumishuoneiden rakentaminen kaupungin puistoihin* lienee sopivinta jättää asianomaisten urheiluyhdistysten alkuunpanon varaan.

Mitä lopuksi tulee Voimistelu- ja Urheiluliiton kirjelmässä uudestaan nostettuun kysymykseen erityisen komitean asettamisesta puheenalaisen kysymyksen käsittelyä varten, saa Lautakunta viitata siihen lausuntoon, jonka Lautakunta samallaisen ehdotuksen johdosta antoi kirjelmässään N:o 14 Kaupunginvaltuustolle 1 päivältä Marraskuuta 1906 (katso Kaup. valt. pain. asiak. N:o 33 vuodelta 1906) ja jonka perusteella Herrat Kaupunginvaltuusmiehet ovat hylänneet ehdotuksen erityisen komitean asettamisesta.

Rahatoimikamarin kirjelmää seuranneet läheteasiakirjat palautetaan tämän mukana.

Puutarhalautakunnan puolesta:

R. F. v. Willebrand.

John Ugglä.

Helsingin kaupungin Puutarhalautakunnalle.

Kustannusarvio Kaisaniemen suuren leikkikentän laajentamisesta oheenliitetyn suunnitelman mukaisesti.

Vuorenlouhinta, 710 m ³	à 6: —	4,260: —
Juurten hakkuu ja poiskuletuS, 39 puuta . . »	2: —	78: —
Maan poiskuletuS, 1,330 m ³	» 0: 50	665: —
Saviehiekan hankkiminen, 1,330 m ³	» 3: —	3,990: —
Soran hankkiminen 50 m ³	» 5: —	250: —
4,437 m ² laajuisen hiekkapinnan tasotus . . »	0: 50	2,218: 50
Erinäisiä työkustannuksia ynnä valvonta .		1,144: —
		<u>Yhteensä Smk 12,605: 50</u>

Helsingissä 18 päivänä tammikuuta 1907.

S. Olsson.

Helsingin kaupungin Puutarhalautakunnalle.

Kustannusarvio Kaisaniemen pienen leikkikentän laajentamisesta oheenliitetyn suunnitelman mukaisesti.

Maan poiskuletuS, 1,217 m ³	à 0: 50	608: 50
Juurten hakkuu ja poiskuletuS, 22 puuta . . . »	2: —	44: —
Kivinen kuivatusoja, 360 m. »	2: —	720: —
Saviehkan hankkiminen, 1,217 m ³ »	3: —	3,651: —
Soran hankkiminen, 40 m ³ »	5: —	200: —
4,055 m ² laajuisen hiekkakentän tasotus . . . »	0: 50	2,027: 50
Erinäisiä työkustannuksia ynnä valvonta . .		666: —
		<u>Yhteensä Smk 7,917: —</u>

Helsingissä 18 päivänä tammikuuta 1907.

S. Olsson.

Helsinki 1907, Osakeyhtiö KauppaKirjapaino.

Kaupungin Valtuustolle.

Sittenkuin kansakouluntarkastaja, vapaaherra A. von Bonsdorff kansakoulujen Johtokunnan kokouksessa 25 p:nä syyskuuta 1905 oli ilmoittanut, että tätä nykyä jo on yhden henkilön mahdoton hoitaa kaikki kansakouluntarkastajan tehtävät tyydyttävällä tavalla, luokkien luku kun kaupungin kansakouluissa on vuosivuodelta lisääntynyt, päätti kansakoulujen Johtokunta kaupungin Valtuustolle esittää, että kansakouluntarkastajalle asetettaisiin apulainen kahdeksi vuodeksi eteenpäin, ja ilmoitettiin tämän ohella Johtokunnassa, että ajatus kansakouluntarkastajan apulaisen asettamisesta jo kauan aikaisemmin oli julkilausuttu, mutta edellisen kansakouluntarkastajan toivomusta noudattaen ei oltu asiassa ryhdytty mihinkään toimenpiteeseen. Mitään johtosääntöä väliaikaisesti asetetulle apulaiselle ei Johtokunta pitänyt soveliaana esittää. Kaupungin Valtuusmiehet palauttivat kuitenkin Johtokunnan alistuksen, kehottaen Johtokuntaa, viittaamalla kansakouluasetuksen 111 §:ään, ottamaan mietittäväksi, olisiko kaupunki pidettävä yhtenä ainoana kansakouluntarkastuspiirinä vai olisiko syytä jakaa se useampiin piireihin, sekä antamaan Valtuustolle vaihtoehtoisesti laaditut ehdotukset säädöksiksi asiassa, ollen ehdotuksiin ensiksi mainitun tapauksen varalle liitettävä myös ehdotus työnjaosta tarkastajan ja hänen apulaisensa kesken. Ennenkuin Johtokunta teki lopullisen päätöksensä lähetteen johdosta, annettiin opettajakunnalle tilaisuus lausua mielipiteensä kysymyksestä ja päätti se puoltaa piirin jakamista kielellisellä perusteella. Kuitenkin otti lopulliseen äänestykseen osaa ainoastaan seitsemäsosa siitä henkilömäärästä, jolla opettajakunnan kokouksissa on äänioikeus. Lausunnossaan 19 p:ltä maaliskuuta 1906 kehotti Johtokunta kuitenkin mitä päättäväisimmin hylkäämään ehdotuksen piirin jakamisesta sekä uudisti anomuksensa apulaisen asettamisesta kansakoulujen tarkastajalle, mutta lähetti sen ohessa, Valtuusmiesten kehoitusta noudattaen, sekä ehdotuksen johtosäännöksi apulaiselle että ehdotuksen piirin jakamisesta. Kokouksessaan 8 p:nä toukokuuta 1906 päättivät Valtuusmiehet vihdoin asettaa «apulais-kansakouluntarkastajan» kahden vuoden ajaksi eteenpäin, laskettuna 1 p:stä syyskuuta 1906, ja vahvistivat tälle pääasiassa samasisältöisen johtosäännön kuin kansakoulujen Johtokunta oli ehdottanut. Mutta tässä kokouksessaan päättivät Valtuusmiehet lisäksi asettaa Valiokunnan valmistamaan kysymystä kansakouluntarkastuksen lopullisesta järjestämisestä pääkaupungissa, ja valittiin

tähän Valiokuntaan jäseniksi kansakoulunopettajat E. Weckman, kansakoulunopettajat A. Hallberg, dosentti M. Oker-Blom, kansakouluntarkastaja, vapaaherra A. von Bonsdorff, professori A. Wallensköld, professori F. Gustafsson ja filosofian maisteri M. Pesonen. Saamaansa tehtävää täyttääkseen on Valiokunnalla, joka kokouksessaan 2 p:nä marraskuuta 1906 puheenjohtajakseen valitsi allekirjoittaneen Wallensköldin ja sihteerikseen otti allekirjoittaneen Liliuksen, kunnia täten esittää seuraavaa:

Työnsä johdoksi on valiokunta hankkinut tietoonsa kansakouluntarkastusta koskevat järjestelyt erinäisissä ulkomaitten suurimmissa kaupungeissa. Näissä on sovellettuina joukko erilaisia järjestelmiä. Sääntönä lienee, että kaupungissa on toimimies, jolla on suunnilleen samat tehtävät kuin kansakouluntarkastajalla meillä, mutta että jokaisella koululla sen ohessa on erityinen johtaja, nimeltään yliopettaja, rehtori tai tirehtööri, joka myös tarkastaa opetusta. Muutamain paikoin — esim. Nürnbergissä — ei eri kouluilla ole rehtoreita, vaan on kansakouluntarkastajalle asetettu apulaisia. Usein on sekä apulaisia että rehtoreita. Näin on laita esim. Berliinissä, Münchenissä, Köpenhaminassa ja Tukholmassa. Münchenissä on kolme apulaista, Köpenhaminassa kaksi ja Tukholmassa yksi. Jokainen apulainen hoitaa yksissä neuvoin yhteisen johtomiehen kanssa tarkastusta siten että kullakin apulaisella on määrätty luku kouluja tarkastettavana. Yhdellä apulaisella voi olla varsinaiset kansakoulut katsantonsa alla, toisella ammattikoulut, jatkokoulut j. n. e. Ylipäätään lienevät apulaisten johtosäännöt varsin epämääräisiä. Ainakin on niin laita Münchenissä ja Köpenhaminassa. Erittäin mieltä kiinnittäviä ovat luonnollisesti olot kaksikielisillä alueilla. Puheenjohtajansa kautta on Valiokunta hankkinut kansakoulujen tarkastusta koskevia tietoja neljästä sellaisesta, nimittäin Fribourgin ja Bernin kantoneista Sveitsissä sekä Praagista Böhmissä ja Belgiasta. Fribourgin kantoni on jaettu muutamiin arrondissementeihin, kussakin kansakouluntarkastajansa. Näistä arrondissementeista on suurin osa yksikielisiä ja kaksi kaksikielistä. Kaksikielisissä piireissä — Fribourgin kaupungissa ja Lac de Fribourg'issa — tarkastaa sama henkilö sekä saksalaiset että ruskalaiset koulut. Myöskin Bernin kantonissa on sekä kaksikielisiä että yksikielisiä piirejä. Belgiassa on samoilla tarkastajilla sekä ranskalaisia että flamilaisia kouluja katsannonalaisina. Kaksikielinen pääkaupunki Brüssel on jaettu useampaan, rahatoimeensa nähden toisistaan riippumattomaan alueeseen, joilla kullakin on oma, valtion nimittämä kansakouluntarkastaja. Kaikissa julkisissa kouluissa opetetaan täällä, kuten kaikissa muissakin Belgian kaksikielisissä kaupungeissa, maan molemmissa kielissä ja Belgian kansakouluopetuksen kenraalitirehtööri selittää, että tämä järjestelytapa on kestänyt koetuksen, sekä lausuu arvelunaan, että samainen järjestelytapa osaltaan hillitsee eri kieliryhmien välistä antagonismia. — Pragissa on tjeckiläisillä ja saksalaisilla kansakouluilla kumpaisillakin oma tarkastajansa. Kun saksalaisten koulujen tarkastajalla on valvottavana 8 koulua, joissa on 56 luokkaa ja 2,527 oppilasta — paitsi muutamia kouluja neljässä rajalla olevassa piirissä —, on tjeckiläisen tarkastajan katsannonalaisena yli 79 kansakoulua, joissa on 435 luokkaa ja 20,743 oppilasta,

sekä 22 lastentarhaa ja 7 «coles primaire particulieres» (pensionatia), niissä 22 luokkaa ja 697 oppilasta. Pragista saapuneessa vastauskirjelmässä ei mainita, onko siellä yliopettajajärjestelmä käytännössä, mutta valiokunnan tiedossa on, että niin on laita. Siitä huolimatta lausutaan mainitussa kirjelmässä, että tjeckiläisen tarkastajan hartioilla oleva työtaakka käypi yli yhden ihmisen voimien.

Euroopan sivistysmaitten suurkaupungeissa ei kuitenkaan yleensä ole kansakouluja jaettu kahteen tai useampiin toisistaan täydellisesti riippumattomiin tarkastuspiireihin. Jokainen kaupunkihan muodostaa elimellisen ja kansakoulujensa järjestelmään nähden säännöllisesti myös jotensakin itsenäisen kokonaisuuden, jonka vuoksi komitean mielestä olisi jotensakin yhtä luonnotonta täydellisesti halkoa eri kaupunkien kansakoululaitos kuin palotella jonkun maan koululaitos toisistaan riippumattomiin osiin. Niinkuin kansakoulujen Johtokuntakin 19 p:nä maaliskuuta 1906 kaupungin Valtuusmiehille antamassaan lausunnossa on esittänyt, toisi sellainen halkominen mukanaan alituisen uusiutuvia mitä vakavimman laatuaisia haittoja. Jos jakaminen tapahtuisi alueellisuuden perusteella, veisi erilainen johto välttämättömästi melkoiisiin eroavaisuuksiin oppikursseihin, opetusmenetelmiin ja kurinpitosääntöihin nähden eri piireissä, suureksi vahingoksi ei ainoastaan niille lukuisille oppilaille, jotka olisivat pakotetut vuosittain muuttamaan piiristä toiseen, vaan myös, seurauksena alituisen uusiutuvasta, voimia ja aika kuluttavasta assimilationityöstä, kansakoulujen toiminnalle kokonaisuudessaan. Jos taas jakaminen toimeenpantaisiin kielellisellä perusteella, vaikeutuisi eri kieliryhmiin kuuluvain opettajain keskuudessa kaikissa olosuhteissa toivottava yhteistyö suuressa määrin ja mahdollisuus estää tai tukahuttaa sellaisia opettajain välisiä konflikteja, joita tapahtumat ja olosuhteet kouluissa aiheuttavat, rajottuisi melkoisesti sen kautta että puuttuisi viranomainen, joka opettajakuntaa lähellä olevana ja asiantilaan hyvin perehtyneenä toimisi alotteitten tekijänä ja välittäjänä. Tähän tulee lisäksi, että on katsottava tarkastajan tehtäviin kuuluvan valmistaa ne asiat, jotka kansakoulunjohtokunta ratkaisee, ja tehdä alotteita ei ainoastaan opetusmetodeihin ja oppikursseihin nähden, vaan myös uusien koulutalojen rakentamista, opettajain asemaa, oppilasten elämää koulun ulkopuolella y. m. koskevissa kysymyksissä. Uskoa nämä tehtävät kahdelle tai useammalle henkilölle, joilla olisi osittain vastakkaisia intressejä valvottavana, se näyttää olevan varsin vähän omiaan takaamaan kansakoululaitoksen tyyntä, keskeymätöntä kehitystä. Huomattava on sen ohessa, että kilpailevat vaatimukset molempien tarkastajien puolelta epäilemättä tulisivat melkoisessa määrin vaikeuttamaan kansakoululääkärin ja vielä enemmän taloudenhoitajan ja kansliahenkilökunnan asemaa, erittäinkin siitä syystä, että kiirreelliset työt ylimalkaan sattuisivat samaan aikaan kumpaisessakin piirissä. Kaksinkertainen määrä kaikkia kyseessä olevia toimihenkilöitä ei kai, kuten kansakoulujen Johtokuntakin ennen mainitussa lausunnossa on huomauttanut, kuitenkaan olisi ajateltavissa. Piirin täydellinen jakaminen kielellisellä perusteella olisi suorastaan mahdoton panna toimeen lähimpinä vuosina, koska kaupungin kaikissa osissa ei ole tarpeellista mää-

rää koulurakennuksia, eikä voi tulla kysymykseen suuremmissa määrin pitentää oppilasten koulumatkoja. Mutta toiselta puolen ei yhteisen johdon säilyttäminen kaikille kaupungin kansakouluille suinkaan estä suostumasta siihen toivomukseen, joka epäilemättä ensi sijassa on ollut sen opettajakunnassa esitetyn vaatimuksen perusteena, että tarkastuspiiri olisi täydellisesti jaettava. Myöskin yhteisen johdon alaisina voidaan näet suomenkieliset ja ruotsinkieliset luokat jakaa eri kouluhuoneistoihin, sitä myöten kuin siihen tilaisuutta saadaan uusia koulutaloja rakentamalla eri kaupunginosiin. Kaikkeen tähän nähden on Valiokunta sitä mieltä, että ajatuksen kaupungin kansakoulutarkastuspiirin täydellisestä jakamisesta täytyy lopullisesti raueta, toisin sanoen, että kaupungin kaikkien kansakoulujen edelleenkin tulee pysyä yhden tarkastajan johdossa. Tämän käsityksensä tueksi on Valiokunta tilaisuudessa viittaamaan erääseen Belgian kansakoulujen kenraalitirehtöriin lausuntoon. Tämä ehdottaa nimittäin, hänelle toimitettujen Helsingin kansakouluja koskevien tietojen nojalla, että kaupungin kansakoulut olisivat jaettavat kahdelle tai kolmelle tarkastajalle, mutta että sitä paitsi olisi asetettava «inspecteur principal ou général», joka edustaisi koossapitävää voimaa.

Kuitenkin on vielä ajateltavissa kaksi melkoisen erilaista tapaa jakaa kansakoulutarkastajan tehtävät useampiin käsiin. Joko otetaan käytäntöön n. s. yliopettajajärjestelmä tai jatketaan menettelytapaa, joka jo on otettu käytäntöön, kun kouluihin on otettu apulais-kansakoulutarkastaja.

Yliopettajajärjestelmää vastaan voidaan muistuttaa, että se jakamalla tarkastuksen monen henkilön kesken melkoisesti vaikeuttaisi yhtenäisten opetusopillisten menettelytapojen ylläpitämistä eri kouluissa. Mutta vaikkakin tämä järjestelmä yleensä olisi puollettavissa, ei sen sovelluttaminen Helsingissä todennäköisesti koituisi hyödyksi koulutöille. Kun näet kaupungin kansakouluissa on toimesa lukuisia opettajattaria ja opettajia, jotka parin, kolmen vuosikymmenen kuluessa ovat ennättäneet tottua toisellaisiin oloihin, ei olisi hyvin ajateltua antaa opettajakunnan jäsenille oikeutta tarkastaa toveriensa opetusta. Melkoisessa osassa opettajakuntaa laimeneisi kenties tämän kautta kouluharrastus. Ei myöskään ole varmaa, että soveliaita voimia yliopettajapaikkoihin tarvittava määrä heti olisi saatavissa.

Valiokunnan mielestä voidaan siis kysymys kaupungin kansakoulujen tarkastuksen lopullisesta järjestämisestä ratkaista tyydyttävällä tavalla ainoastaan siten, että apulaisjärjestelmä pysytetään. Mutta voidakseen tarkastusta toimittaa osapuillenkaan niin tehokkaasti kuin on tarpeellista, jotta ne hyvällä menestyksellä voisi täyttää tehtävänsä, nimittäin ahkeralla yhteistyöllä tarkastavan viranomaisen ja yksityisten opettajain välillä elähyttää harrastusta opetukseen ja edistää opetusmenettelyn ajanmukaista kehitystä, on tarpeen asettaa ainakin kaksi apulaistarkastajaa. Vertaaminen valtion lyseoissa tarpeelliseksi katsottuun opetuksen tarkastukseen ei, vallitsevista eroavaisuuksista huolimatta, tässä yhteydessä ole arvoa vailla. Voimassa olevain määräysten mukaan tulee näitten oppilaitosten rehtorin

kuunnella kuusi opetustuntia viikossa eli lähemmin kaksisataa kunakin lukuvuonna, s. o. keskimäärin noin kaksikymmentäviisi tuntia jokaisella luokalla; toisin sanoen, vaikkapa oletetaan, että yhdelle henkilölle voitaisiin asettaa rasittavaksi velvollisuudeksi kuunnella kahdeksansataa opetustuntia vuodessa, pitäisi kahdeksan henkilön toimia kaupungin 251 kansakoululuokan tarkastuksessa, jotta tämä tarkastus kvantitatiivisesti olisi yhdenvertaista asianomaisten rehtorien velvollisuutena olevan tarkastuksen kanssa valtion lyseoissa.

Tätä laskelmaa vastaan voidaan tosin muistuttaa, että opetusta valtion lyseon jokaisella luokalla hoitaa useampi opettaja, kun taas kansakouluissa luokkajärjestelmä on vallitsevana (vaikkakin laulueopetus ylemmässä koulussa ja poikien veistonopetus säännöllisesti sekä voimistelun, piirustuksen ja yhden tai toisen teoreettisen aineen opetus useissa tapauksissa ei ole luokkaopettajan hoidettavana). Mutta toiselta puolen on valtion oppilaitoksen rehtori tilaisuudessa kuuntelemaan ainakin useimpia opettajia monilla luokilla. Sen ohessa opettaa kukin valtion koulujen opettaja ainoastaan yhtä tai paria ainetta, joiden hoitamiseen hän yliopistossa ja jommassakummassa normalilyseossa on erityisesti valmistunut. Luokkaopettaja I. opettajatar Helsingin kansakouluissa opettaa sitä vastoin 8—11 erilaista ainetta. (Alemman kansakoulun lukusuunnitelma käsittää nimittäin lukemista, kirjoitusta, laskentaa, kristinoppia, havaintoa, piirustusta, käsityötä ja laulua, ja ylemmän kansakoulun ensimmäisen luokan lukusuunnitelma äidinkieltä, kristinoppia, laskentaa, maantietoa, kaunokirjoitusta, piirustusta, käsitöitä, laulua ja voimistelua, joihin toiselta luokalta alkaen tulee lisäksi luonnontieto, käsittäen aluksi eläinoppia ja kasvioppia, myöhemmin myös kemiaa, fysikkaa ja terveystoppia, kolmannelta luokalta alkaen historia ja neljännellä luokalla mittaussoppi, jota vastoin kaunokirjoitusta opetetaan vain ensimmäisellä ja toisella.) Kansakouluopetukselle olisi ehdottomasti suureksi hyödyksi, jos ainakin nuoremmat opettajat ja lukuisat vuosisijaiset saisivat perinpohjaisempaa ohjausta kaikissa näissä metodisessa suhteessa toisistaan ylimalkaan suuresti poikkeavissa aineissa, erittäinkin kun opettajakokelaille seminaareissa ei voida valmistaa tilaisuutta kaikinpuolisiin käytännöllisiin opetusharjoituksiin. Nykyisissä olosuhteissa on kuitenkin sellainen tarkempi ohjaus mahdoton. Tarkastajien on, vaikkapa he omistaisivatkin suurimman osan tarkastustaan nuorimmille opettajavoimille, valittava kahden jotensakin yhtä epätydyttävän menettelytavan välillä: joko he voivat järjestää tarkastuksen niin että he kuuntelevat kutakin nuorempaa opettajaa lukuvuoden kuluessa jokaisessa aineessa ainakin osan opetustuntia, tahi kiinnittävät suhteellisesti suurempaa huomiota muutamiin harvoin aineisiin. Edellisessä tapauksessa täytyy tarkastajan tyytyä sängen pintapuoliseen käsitykseen yksityisen opettajan menettelystä eri aineissa, minkä vuoksi hänen vaikutuksensa neuvonantajana ei missään aineessa voi tulla tarpeellisen tehoiseksi, varsinkin kun vasta vuoden kuluessa on mahdollista kontrollerata, ovatko annetut neuvot tulleet oikein käsitetyksi; jälkimmäisessä tapauksessa taas on se mahdollisuus olemassa, että opetus joissakin aineissa kärsii perustavaa laatua olevista puutteellisuuksista, joita kentiesi ei

vuosikausiin huomata. Tässä on erikoisesti muistettava, että luokkien luvun erittäin nopea kasvaminen kaupungin kansakouluissa on tehnyt välttämättömäksi ottaa vuosittain melkoinen joukko uusia opettajia ja viransijaisia. Lukuvuonna 1905—1906 teki n. k. apuopettajain, kahdeksi koetusvuodeksi otettujen opettajain ja opettajattarien, sekä vuosisijaisten kokonaisluku 54. Lukuvuonna 1906—1907 oli tämä luku 64 ja tekee tätä nykyä 74. Jos oletetaan, että niin tehokas tarkastus kun valtion oppilaitoksissa on tuleva jokaisen luokan osaksi, kansakouluissa tulisi kysymykseen niihin luokkiin nähden, joiden johto on uskottu kyseessä oleviin kategorioihin kuuluville opettajille ja opettajattarille, nousee tarkastustuntien luku ainoastaan nämä luokat huomioon ottaen 1850:neen vuodessa, mikä tarkastuksiin liittyväin, opettajain kanssa pidettävain neuvottelujen yhteydessä tekisi työtaakan kahdelle tarkastajalle liian suureksi, vaikkapa heillä ei sen lisäksi olisi mitään muita virkatehtäviä. Kun vielä otetaan huomioon ei ainoastaan että suuri määrä satunnaisesti avustavia voimia sekä tuntiopettajia — lukuvuonna 1905—1906 oli niitten luku 50 ja viime lukuvuonna 45 — on hoitamassa opetusta kouluissa, vaan myös että sellaisellakin luokalla, jota opettaa koetusvuotensa palvelut opettaja I. opettajatar, tarkastajan joskus tulisi käydä, lienee täysin ilmeistä, että yksistään varsinainen tarkastus sellaisenaan jo nyt vaatii tarkastajain luvun lisäämistä. Ja todennäköisesti tulee luokkien kokonaisluku kasvaamaan lähinnä seuraavina vuosina jotensakin samalla nopeudella kuin kahtena lähinnä edellisenä vuotena, jolloin lisäys oli 13 resp. 15 luokkaa.

Paitsi opetuksen tarkastusta olisi apulais-tarkastajille kuitenkin uskottava muitakin tehtäviä. Näitten pitäisi keskustelukokouksia järjestämällä pyrkiä pitämään kasvatusopillista harrastusta vireillä opettajakunnassa. Heidän tulisi auttaa tarkastajaa hänen laatiessaan ehdotuksia opettajapaikkojen täyttämisestä, oppikurssi-muutoksista sekä uusien oppi- ja lukukirjojen käytäntöön ottamisesta. Tarkastajalle jäisi koko piirin käsittävän tarkastustoimen lisäksi tärkeitä ja työtä kysyviä tehtäviä, ennen kaikkea esittelytoimi kansakoulujen Johtokunnan kokouksissa, missä hänen aloitteita tekevä toimintansa etupäässä ilmenee, monien juoksevien asioiden ratkaisu, koulutyön koossapitävä valvonta sekä vuosikertomuksen laatiminen koulujen toiminnasta. Viimeksi sanottu käy, jos mahdollista lisätyllä varmuudella, selväksi, että työtä on enemmän kuin riittävästi kolmelle tarkastajalle, vaikkakin asetetaan vaatimukset tarkastuksen tehokkaisuuteen nähden verrattain alhalle, kansakouluissa missä opettajakunta on niin suuri kuin Helsingissä ja missä yliopettajajärjestelmä ei ole käytännössä.

Jotta saataisiin toimeen niin tuttavallinen ja tosioloinen yhteistoiminta apulais-tarkastajien ja asianomaisten opettajain ja opettajattarien kesken kuin mahdollista, esittää Valiokunta, että toiselle apulais-tarkastajalle uskottaisiin etupäässä ruotsinkielisten ja toiselle etupäässä suomenkielisten luokkien valvonta. Valiokunnan mielestä on sopimatonta rajottaa toisen työalaa yksistään ruotsalaisiin, toisen yksistään suomalaisiin luokkiin, koska suomenkielisten luokkien luku tätä nykyä

on 158, ruotsinkielisten luokkien taas vain 93, ja olettaa voidaan, että koska suomenkielisten luokkien luku kahtena viime lukuvuotena on lisääntynyt 9 resp. 12 luokalla vuosittain, ruotsinkielisten luokkien luku 4:llä resp. 3:lla, luokkien luku syksyllä 1908, jolloin kyseessä oleva työnjako aikaisintaan voi alkaa, tulee olemaan noin 170 resp. noin 96. Ainakin tulee sen tarkastajan, joka tarkastaa ensi sijassa ruotsinkielisiä luokkia, ottaa valvottavakseen myös joku määrä suomenkielisiä. Kansakoulujen Johtokunnan tulisi, Valiokunnan mielestä, saada oikeus in casu määrätä näitten toiskielisten luokkien lukumäärä.

Lopuksi on valiokunta katsonut tehtäväkseen antaa lausuntonsa myös näitten apulais-tarkastajain palkkaeduista. Se 5,000 markan palkka, jota apulais-tarkastaja nykyisin nauttii, on valiokunnan mielestä liian alhainen niinhyvin tavattoman korkeisiin elantokustannuksiin nähden pääkaupungissa kuin myös virkaan kuuluvaan vaativaan työhön katsoen. Ne kelpoisuusvaatimukset, jotka apulaiskansakouluntarkastajan maan pääkaupungissa tulisi täyttää, eivät voi olla pienemmät kuin ne, jotka ovat voimassa lehtorinvirkaa täytettäessä valtion lyseossa, ja hänen kannettavanaan oleva työtaakka vastanee täysin sitä, mikä painaa lyseonlehtoria jolla on opetusvelvollisuutta likipitään kolmekymmentä tuntia viikossa. Pääkaupungissa kantaa kuitenkin lyseonlehtori, jolla ei ole palkankorotusta, 28 tunnin opetuksesta viikossa vuosipalkkaa 6,000 markkaa (4,000 markkaa pohjapalkkaa, 600 markkaa lisäpalkkaa kalliin paikkakunnan vuoksi ja 1,400 markkaa palkkiota 10:stä ylitunnista). Palkankorotuksena saa lehtori 800 markkaa 5, 10 ja 15 vuoden palveluksen jälkeen. Kuitenkin on Koulutoimen Ylihallitus puoltanut anomusta, että lehtorien pohjapalkkat korotettaisiin 1,000 markalla vuodessa, ja ovat siis lehtorien nykyiset palkat Ylihallituksen mielestä liian alhaiset. Myös maalaiskansakoulujen piiritarkastajain joukossa laskenee moni itselleen vuosituloja 6,000 markkaa ja sitä yli. Kun piiritarkastajalla on oikeus asua maaseudulla, voi hänen taloudellinen asemansa siis muodostua melkoista edullisemmaksi kuin apulaiskansakoulutarkastajan Helsingissä hänen nykyisillä palkkaeduillaan. Huomioon on myös otettava, että oppivelvollisuuden voimaan tuleminen, joka epäilemättä ennen pitkää tapahtuu, vaikuttaa sen, että piiritarkastajain, seminaariopettajain ja Koulutoimen ylihallituksessa toimivien kansakouluntarkastajain luku melkoisesti lisääntyy, jonka vuoksi toiveet saada kelvollisia voimia verrattain huonosti palkatuille paikoille lähisukuisella työkentällä sängen huomattavassa määrässä vähenevät. Valiokunta on sen vuoksi sitä mieltä, että apulais-tarkastajat eivät suinkaan tulisi liian hyvin palkatuiksi, jos heille kummallekin määrättäisiin pohjapalkkaksi 6,000 markkaa ja, yhtäpitävästi sen kanssa mitä kaupungin kansakoulujen tarkastajalle on säädetty, palkankorotusta 500 markkaa 5 ja 10 vuoden jälkeen. Toisen apulais-tarkastajan toimeenottaminen aiheuttaisi joka tapauksessa kaupungin kansakoulujen menoarvioon lisän, joka olisi vähäpätöinen menoarvion kokonaissummaan nähden, tehden siitä ainoastaan noin $\frac{1}{2}$ %, ja tätä lisämenoa vastaa enemmän kuin hyvin se hyöty mikä Valiokunnan ajatuksen mukaan olisi sellaisesta toimenpiteestä odotettavissa.

Edellä esitetyn perusteella on Valiokunnalla kunnia ehdottaa, että kaupungin Valtuusmiehet tahtoisivat päättää:

- 1) että kaupungin kansakoulupiiri pidetään jakamattomana;
- 2) että asetetaan toimeen kaksi apulais-tarkastajaa, toinen etupäässä suomenkielisiä ja toinen etupäässä ruotsinkielisiä kouluja varten;
- 3) että kumpaisellekin apulais-tarkastajalle määrätään vuotuista palkkaa 6,000 markkaa ynnä 500 markkaa palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palvelusajan jälkeen;
- * 4) että ruotsinkieliset ja suomenkieliset koulut mahdollisuuden mukaan jaetaan eri kouluhuoneistoihin.
- 5) että apulaistarkastajille vahvistetaan myötöseuraava ehdotus johtosäännöksi.

A. Wallensköld.

A. v. Bonsdorff.
F. Gustafsson.
M. Oker-Blom.

A. Hallberg.
M. Pesonen.
E. Weckman.

Albert Lilius.

Ehdotus johtosäännöksi apulaiskansakouluntarkastajille.

Apulais-kansakouluntarkastajain, jotka kaupungin valtuusmiehet kansakoulunjohtokunnan ehdotuksesta nimittävät, lähimpänä velvollisuutena on yhdessä tarkastajan kanssa hoitaa tarkastusta kaupungin kansakouluissa, jolloin toinen tarkastaa etupäässä luokkia, joitten opetuskieli on suomi, toinen etupäässä luokkia, joitten opetuskieli on ruotsi. Tässä tarkoituksessa heidän tulee:

- 1) kansakoulunjohtokunnan vahvistaman työnjaon mukaan yksissä neuvoin tarkastajan kanssa pitää silmällä opetusta, järjestystä ja kuria asianomaisissa kouluissa;
- 2) avustaa tarkastajaa opetuksen järjestämistä koskevain säännösten laatimisessa sekä ehdotusten tekemisessä uusien oppi- ja lukukirjojen käytäntöön ottamisesta ja opettaja- ja opettajatarvirkoja täyttämisestä; sekä
- 3) olla saapuvilla kansakoulunjohtokunnan kokouksissa, joissa heillä on oikeus lausua mielipiteensä esilläolevista asioista.

Muist. Tarkastajan ollessa estettynä virkaansa hoitamasta astuu virassa vanhempi apulais-tarkastaja hänen sijaansa, ilman erityistä kaupunginvaltuusmiesten määräystä, ei kuitenkaan kauemmaksi kuin korkeintaan kuukauden ajaksi.

Vastalause.

Koska valiokunnan ehdottama johtosääntö ei ole sopuinnussa voimassa olevan kansakouluasetuksen selvän määräyksen (111 §) kanssa v:lta 1866 ja siis tuskin, nyt lopullisena järjestelynä, voi saada asianomaisista vahvistusta, ja koska tämä järjestely, lähemmin tutkittuna, ei minusta näytä ohjaavan kansakoulujen tarkastusta ja organisationia oikeisiin uomiin, olen pakotettu ehdotusta vastaan panemaan vastalauseeni.

Yllä esitetyn säädöksen mukaan pitää kunkin kaupungin, «kansakoulujen lukumäärän ja muiden paikallisten kohtain mukaan, olla joko yhtenä tarkastusalueena, taikka erotettaman useammaksi semmoiseksi, sekä myöskin, asianhaaroja myöten, jaettaman useampaan tahi harvempaan koulupiiriin», jonka ohessa jokaiselle tarkastusalueelle on valittava yksi tarkastaja sekä jokaiselle koulupiirille koulunjohtokunta. Tämänmukaisesti pitäisi Helsingin kaupungissa muodostua kolme tarkastusaluetta ja vastedes myös kolme eri piiriä.

Samana asetuksen 112 §:n mukaan ei mikään estä kuntaa palkkauksiin, lahjotusrahastojen hallintaan ja muuhun ekonomiaan sekä «kansakoulujen muuhun järjestämiseen» nähden panemasta toimeen yhtenäistä johtoa, mikäli sellainen on tarpeen. Tämä voitaisiin, kun täydellinen piireihin jakaminen toimeenpannaan, uskoa valtuuskunnalle, jonka muodostaisivat tarkastajat, taloudenhoitaja, lääkäri ja kouluarkkitehti, joka ennemmin tai myöhemmin on palvelukseen otettava, sekä eri johtokuntien edustajat. Myöskin siinä tapauksessa, ettei täydellistä piirijakoa suorastaan toimeenpanna, voisi sellainen valtuuskunta kuitenkin valmistaa eräitä eri tarkastusalueille yhteisiä asioita.

Tässä valtuuskunnassa voisi myös sellainen yhteistoimi tapahtua kuin voidaan katsoa tarpeelliseksi yhteisiin oppikursseihin, järjestysasioihin sekä muihin pedagogisiin kysymyksiin nähden, joissa kuitenkin ratkaisuoikeus on oleva kunkin alueen tarkastajalla tai johtokunnalla. Opetusmetodeihin ja pedagogiseen tai muuhun tarkastukseen nähden taas pyrkimys yhtäläiseksi-tekemiseen ja useampien väli-oikeusasteiden perustamiseen on suorastaan hyljättävä. Jonkullainen ylitarkastus ilman määrättyä aluetta tahi virastomainen, kansliantapainen ylitirehtöristö. Helsingin kansakouluille, kansakoulunjohtokunnan ja valtion yleisen hallinnon ulkopuolelle, ei erittäinkään meidän oloissamme, silminnähtävästi olisi hyödyllinen uutuus, joka päinvastoin olisi haitallinen todella toimivain tarkastajain itsenäisyydelle ja auktoriteetille. Useat muutkin syyt puhuvat meillä niinkään sellaista keskitystä vastaan, niin tavallinen kuin se onkin ulkomaitten suuremmissa kaupungeissa, joskin vähemmän loukkaavassa yliopettajanjärjestelmän muodossa. Tämä muistuttaa

nimittäin meidän korkeampien koulujemme rehtoraattia kouluhallituksen ylijohtajan rinnalla, joka ainakin perustuu ylitarkastajain puolelta tapahtuvaan suoranaiseen valvontaan.

Valiokunnan esittämää ehdotusta vastaan täytyy tehdä seuraavat erityiset muistutukset. Sittenkuin kansakoulujen taloudenhoitajan toimivaltaa laajentamalla ja lääkärin toimeenasettamisella, jonka tehtävänä on laatia osa koulutilastoa, erinäisiä tehtäviä on tarkastajalta poistettu sekä vuosina 1905 ja 1906 tehtyjen esitysten mukaan on tarkastajan apulainen virkaanasetettu ja nyt tämän sijaan kaksi apulaista tarkastajalle hänen päätehtävässään olisi palkattava, esiintyvät tarkastajan todelliset velvollisuudet vähemmän selvinä. Valiokunta on hylännyt ehdotuksen nimenomaisesta määräyksestä siihen suuntaan, että tarkastajan erityisenä velvollisuutena olisi tarkastaa osa määrättyjä koululuokkia, vähintään kolmasosa, ja tarkoitus on, kuten valiokunnan neuvotteluista ilmenee, että erittäin vaativaa ja välttämätöntä tehtävää tarkastaa nuorempia opettajia ja opettajattaria sekä viransijaisia ei ensinkään pantaisi tarkastajan, vaan hänen apulaistensa velvollisuudeksi. Siten jäisi tarkastajalle, paitsi vuosikertomusten ja tavallisten kirjelmäin laatimista, muutamia enimmäkseen puhtaasti ulkonaisia järjestämisasiota, joiden melkoiselta osaltaan tulisi kuulua varsinaisille tarkastajille. Tämä koskee myös suuremmaksi osaksi neuvotteluja opettajain ja oppilasten holhoojien kanssa.

Se sangen pintapuolinen yleissilmäys koulujen pedagogisesta toiminnasta, minkä tarkastaja apulaisten työn ja kertomusten perusteella voisi saada, olisi, yhtä vähän kuin verrattain yksinkertainen koneisto kansakoulujen ulkonaisessa organisationissa, minään pohjana vaikuttavalle kokonaisuuden valvonnalle sekä uudistuksille, jotka sitä paitsi ovat jokaisen tarkastusta toimittavan voiman valmistettavat. Todellisuudessa niin ahtaalle rajotettu tehtävä ei antaisi tarkastajalle aihetta eikä oikeutta mihinkään pedagogiseen täysivaltaisuuteen tai kokonaisuuden pedagogiseen ylijohtoon.

Sitä vastoin on soveliaista että, jos useampia tasa-arvoisia tarkastajia asetetaan eri tarkastusalueille, virassa vanhin, ja vatedes se, jonka kaupungin valtuusmiehet siihen määräävät, johtaa neuvotteluja ylempänä ehdotetussa valtuuskunnassa sekä saa lisäpalkkiona sen minkä valiokunta on katsonut täytyvän erottaa tarkastajan palkan apulaisten palkasta. Vanhimman tarkastajan tulisi myös toistaiseksi erityisesti huolta vanhempien ja uusien oppilasten sovelias sijoittaminen lukuvuoden alussa ja lukuvuoden lopussa, jos oppilasten suuren enemmistön sijoittaminen edullisesti voidaan tähän aikaan toimittaa, mihin nähden pienempi ohjesäännön muutos olisi tarpeen.

Sitä vastoin tulevat, jos kaupunki jaetaan kolmeen tarkastusalueeseen, kaikki muut tarkastajalle nykyisin kuuluvat tehtävät luonnollisesti ja ilman erityistä johtosääntöä jaettaviksi kolmen tarkastajan kesken, ja on kumpaisellekin uudelle hankittava — yksinkertainen — kansliahuoneisto, jolloin vanhempi, yhteinen arkisto säilytetään vanhimman huostassa. Selvää näyttää myös olevan, että kaikki kolme tarkastajaa

ovat velvoitettavat toimimaan toistensa sijaisina, niin kauan kuin yhteinen koulun johtokunta pysytetään.

Jos kaupungin valtuusmiehet päättävät ja kansakoulunjohtokunnan ehdotuksesta toteuttavat jakamisen kolmeen tarkastusalueeseen sekä tälle saadaan vahvistus, annettanee tarkastajalle johtokunnan kautta tilaisuus valita vahvistettujen alueitten välillä, ja kaksi uutta tarkastajaa ottanevat kaupungin Valtuusmiehet toimeen tavallisessa järjestyksessä. Heidän palkankorotuksestaan voitaisiin myöhemmin päättää. Kun on saavutettu kokemusta, pitäisi vastedes ottaa esille kysymys kaupungin jakamisesta kansakoulupiireihin erityisine johtokuntineen, mutta yhteisellä johdolla talouteen ja muuhun organisationiin nähden niin paljon kuin sellainen yhtenäisyys näyttää tarkoituksen mukaiselta.

Edellä esitetyn perusteella saan siis kunnioittaen ehdottaa, että Herrat kaupungin Valtuusmiehet tahtoisivat päättää

1:0 jakaa kaupungin kansakoulut kolmeen tarkastusalueeseen sekä, sen jälkeen kuin jako on saanut asianomaisen vahvistuksen ja nykyinen tarkastaja tehnyt alueen valinnan, jälellä olevaan kahteen alueeseen asettaa kumpaiseenkin tarkastajansa, toistaiseksi 6,000 markan palkalla vuodessa,

2:0 kehottaa kansakoulunjohtokuntaa ensi tilassa ei ainoastaan laatimaan ja kaupungin Valtuusmiehille jättämään ehdotuksen kysymyksenalaisesta jaosta, huomioon ottaen niin paljon kuin mahdollista kielellisiä olosuhteita ynnä olevaisia paikallisuussuhteita, vaan myös ottamaan mietittäväksi, voitaisiinko ja missä muodossa asettaa valtuuskunta erinäisten eri tarkastusalueille yhteisten asiain valmistamista varten, ja

3:0 kaupungin kansakoulun menoarvioon vuodeksi 1908 ottaa puolen vuoden palkan kahdelle uudelle tarkastajalle, kaikkiaan 6,000 markkaa, samoin kuin määrärahan kahta pienempää kansliahuoneisto varten 1 p:stä kesäkuuta, kaikkiaan 1,000 markkaa.

Lopuksi sallittanee minun, sen tapauksen varalle että kaupungin Valtuusmiehet päättävät ottaa kaksi apulais-tarkastajaa sen sijaan että kansakouluasetuksen 111 §:n mukaan määräisivät kolme tarkastusaluetta, ehdottaa, että näitten apulais-tarkastajain johtosääntöön, ehdotuksen ensimmäisen kohtaan, lisättäisiin sanat: *jonka ohessa pidetään huolta, että määrätty luku kouluja eli luokkia, korkeintaan kolmasosa luokkien kokonaisluvusta, annetaan kumpaisellekin apulaistarkastajalle.* sekä että muistutuksessa säädettäisiin: *kun joku edellä mainituista kolmesta tarkastajasta on*

estetty tointaan hoitamasta, määrää kansakoulunjohtokunta yhden jälelläolevista astumaan häneen sijaansa j. n. e. valiokunnan ehdotuksen mukaan.

Täten tulisi jossain määrin estetyksi se arveluttava epäkohta, että uudet virkailijat saisivat tarkastajan persoonallisten apulaisten luonteen, samalla kun tämä nimenomaan veloitettaisiin määrätyltä osaltaan täyttämään päätehtävänsä. Helsingissä 5 p:nä lokakuuta 1907.

F. Gustafsson.

Ylläolevaan vastalauseeseen yhdyin, mitä tulee apulaistarkastajain ohjesääntöehdotukseen.

M. Pesonen.

Esitys kunnallisen työnvälitystoimiston toiminnan laajentamisesta huoneiden vuokraamiseen.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Katsoen niihin hyviin tuloksiin, joita kaupungin välityksellä on ollut työn hankintaan nähden, kääntyy Perustuslaillinen työväenyhdistys kunnioittaen Kaupunginvaltuusmiesten puoleen anoen, että työväenluokka samalla tavalla voisi saada kunnalta apua asuntojen hankkimisessa. Jos tämä toteutuisi, kohtaisivat vuokralainen ja vuokranantaja helposti ja ilman tarpeettomia kustannuksia toisensa.

Nykyisen järjestelmän epäkohdat ovat tuntuvimmat vähävaraisille, joiden on erinäisistä syistä pakko useammin kuin parempiosaisten vaihtaa asuntoa. Kullekin sopivimman huoneiston hankkimista näille puolueettoman ja täysin valaisevan välityksen kautta voi sentähden pitää sangen tärkeänä yhteiskunnallisena tehtävänä.

Kunnan asuntopolitiikkaankin katsoen olisi sellainen asuntojen välitys kaiketi hyödyllinen. Voidakseen arvostella asuntokysymyksen asemaa täytyy nimittäin aina tuntea, kuinka paljon erilaisia asuntoja on tarjolla ja kuinka paljon niitä kysytään, joten kävisi mahdolliseksi milloin tahansa päättää, mitä toimenpiteitä tarvitaan, esim. minkälaisia huoneistoja enimmäin kysytään ja minkälaiden lukumäärää sentähden on rakennustoimintaa laajentamalla lisättävä.

Kunnallisen asunnonvälityksen merkitykselle on annettu tunnustusta ulkomailla ja se saavuttaa siellä monin paikoin yhä enemmän huomiota ja joutuu yhä enemmän käytäntöön. Näin on laita esim. Kölnissä, Frankfurt am Mainissa, Karlsruheessa, Elberfeldissä, Stuttgartissa y. m.

Asunnon välitys voitaneen Helsingissä sopivimmin järjestää työnvälityksen yhteyteen sillä tavalla, että molemmat asetetaan saman hallinnon ja johtajan johdettavaksi, mutta saavat kumpikin omat erityiset virkamiehensä.

Yllä esitettyjen syiden nojalla rohkenee Perustuslaillinen työväenyhdistys kunnioittaen anoa

että Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston toimintaa laajennettaisiin siten, että se voisi palvella vähävaraisia myöskin asuntoja hankkimalla.

Perustuslaillisen työväenyhdistyksen puolesta:

M. Holmberg.

Puheenjohtaja.

Helsingin kaupungin Valtuusmiehille.

Palauttaen asiakirjavihkon ³/₃₀ D. 1907 saa Helsingin kunnan Työnvälitystoimiston johtokunta vaadituksi lausunnoksi esittää seuraavaa:

Kysymystä kunnan vuokraustoimiston perustamisesta kosketeltiin jo työnvälitystoimiston perustamista valmistettaessa ja päätettäessä. Työväenasiainlautakunta työnvälitystoimiston perustamista koskevassa lausunnossaan ⁶/₁₀ O3 ehdotti mainittuun toimistoon yhdistettäväksi myöskin vuokraustoimiston, lausuen asiasta m. m.: »Sitä vastoin lautakunnan mielestä eräs toinen, käytännöllinen tehtävä, nimittäin että toimisto olisi työväestölle avullisena sopivain asuinhuoneustojen vuokraamisessa, voitaisiin toimiston muihin tehtäviin yhdistää. Että sellainen vuokravälitys tulisi olemaan vähävaraisille suureksi hyödyksi, erittäinkin säästämällä aikaa, on päivän selvä.» Työnvälitystoimiston johtokunta piti tehtyä ehdotusta kylläkin huomiota ansaitsevana, mutta kun työnvälitystoimistoa väliaikaisesti järjestettäessä vuokraustoimiston siihen yhdistämistä ei oltu alkuaan suunniteltu, joten toimiston huoneusto ja sen henkilökunta sellaisen hoitamiseen oli riittämätön, ehdotti se Valtuusmiehille, että asia saisi sillä kertaa raueta. Johtokunta lausui samalla, että se saisi vastaisuudessa tehdä asiassa ehdotuksen. Päättyessään (¹/₁₂ O3) työnvälitystoimistoa edelleen ylläpidettäväksi neljänä vuotena eteenpäin antoivat Valtuusmiehet vuokraustoimistoa koskevan ehdotuksen raueta. Myöhemmin asiaa käsitellessään päätti työnvälitystoimiston johtokunta jättää ehdotuksen tekemisen asiassa siksi, kunnes työnvälitystoimisto on asetettu vakinaiselle kannalle.

Vuokraustoimistojen ylläpitämistä eivät kunnat ulkomailla ole vielä yleisemmin katsoneet tehtäviinsä kuuluviksi. Kuitenkin ovat useat kaupungit Saksassa ja Sveitsissä, kuten Perustuslaillisen työväenyhdistyksen anomuksessa mainitaan, viime vuosina

perustaneet kunnallisia vuokraustoimistoja asuntojen saannin helpottamiseksi vähävaraisille, etupäässä ruumiillista työtä tekeville kansalaisille. Nämä toimistot, sikäli kuin johtokunnalle on tunnettua, ovat yleisimmin itsenäisiä laitoksia, kuuluen joko sitä varten valitun erityisen hallinnon tai terveystoimiviranomaisten alaisiksi. Missä toimisto on yhdistetty työnvälitystoimistoon, siellä se myöskin kuuluu sen hallinnon alaiseksi.

Kysymyksen valaisemiseksi esitettäköön tässä muutamia tietoja Zürichin ja Kölnin vuokraustoimistoista, joitten järjestystä toimiston johtaja ulkomaamatkallaan on ollut tutkimassa.

Zürichin toimisto, Städtischer Wohnungsnachweis Zürich, kuuluu suorastaan terveydenhoitoviranomaisten alle, ja on sijoitettu kahteen tarkoitusta varten sisustettuun huoneeseen. Sitä hoitaa johtaja ja kaksi apulaista. Huoneustojen tarjoojain saatavissa pidetään toimistossa ja jokaisen poliisipiirin huoneustoissa painetuita kaavioita, joissa oleviin kysymyksiin (23—52 kysymystä) vastaamalla huoneuston tarjoojat merkitsevät huoneustoa koskevat tiedot. Kaavioita on neljää lajia: 1) asuntohuoneustoja, 2) yhdistettyjä asunto- ja verstashuoneustoja, 3) verstashuoneustoja ja 4) kalustettuja huoneustoja varten. Kaaviossa on erityinen tila huoneuston pohjapiirrosta varten. Toimiston apulaiset käyvät tarkastamassa jokaisen tarjotun huoneuston ja täydentävät kaavioihin puuttuvat tiedot, joten toimisto voi huoneustojen hakijoille antaa tarkat tiedot tarjolla olevista huoneustoista. Täytetyt kaaviot pidetään järjestettyinä kaupungin osien mukaan toimiston pöydillä, joista huoneustojen hakijat saavat etsiä heille sopivia huoneustoja. Tutkimassa käynyt henkilö antaa vielä lähempiä suullisia tietoja.

Huoneustojen hakijoita varten ei ole erityisiä kaavioita eikä niitä merkitä toimiston kirjoihin, joten varsinaista tilastoa huoneustojen kysynnästä ei toimistossa koota. Toimiston johtaja on selittänyt sellaisen tilaston olevan merkitystä vailla, koska se, kun suuri osa huoneitten hakijoita, mikä mistäkin syystä, käy vaan toimistossa huoneusto-tarjouksia katselemassa ilman että on vakaata aikomusta vuokrata huoneustoa, ei mitenkään voisi valaista todellista huoneustojen tarvetta. Toimisto oli, tutkijan siellä käydessä, ollut toimessa vasta yhden kuukauden. Tuona ensimmäisenä toimikukautena Kesäkuussa 1906, oli siihen ilmoitettu 323 ja vuokrattu 92 huoneustoa. Välitys on maksuton.

Kölnin vuokraustoimisto, Wohnungs-Nachweis für Arbeiter und kleine Angestellte, on työnvälitystoimiston yhteydessä, mutta nämä kummatkaan eivät ole suoranaisesti kunnallisia laitoksia, vaan useain työnantajain ja työntekijäin järjestöjen valitseman hallinnon alaisia. Kaupunki suorittaa kuitenkin niille niin suuren vuotuisen määrärahan — vuokraustoimistoa varten 3,000 Rmk. — että yhdistyksillä ei ole siitä mitään menojä. Yhdistetyin toimiston hallinnon valitsevat yhdistykset. Hallinnon puheenjoh-

tajan ja laitoksen johtajan vaali on alistettava kaupungin pormestarin vahvistettavaksi. Vuokraustoimiston hallintona toimii työnvälitystoimiston hallinnon keskuudestaan valitsema nelimiehininen osasto. Työnvälitystoimiston johtaja, »Verwalter» on samalla vuokraustoimiston johtaja, vaikka sen toimi rajoittuu vaan yleiseen valvomiseen ja vuosikertomuksen laatimiseen, joka julaistaan työnvälitystoimiston vuosikertomuksen yhteydessä. Toimisto on eri aikoina auki huoneustojen tarjoojille ja niitten hakijoille. Väliaikana, 11—5 päivällä, jolloin toimisto on suljettuna, käyvät toimiston virkailijat ilmoitettuja huoneustoja tarkastamassa, jota tarkoitusta varten on polkupyöriä käytettävissä. Tiedot huoneustoista merkitään painetulle kaaviolle, joita on vaan yhtä lajia. Siinä on, paitsi tarpeellisia kysymyksiä, tila myöskin huoneuston pohjapiirustukselle. Ryhmitettynä huoneitten luvun mukaan ja kaupunginosittain pidetään kaaviot pöydillä huoneitten hakijain tutkittavina. Kun huoneuston omistaja tarjoo huoneuston vuokrattavaksi, on hän toimiston sääntöjen mukaan velvollinen, jos hän vuokraa huoneensa ilman toimiston välitystä, ilmoittamaan siitä toimistolle 24 tunnin kuluessa. Tästä vakuudeksi on hänen suoritettava toimistolle 1 markka, joka jää toimistolle, ellei hän mainittua ehtoa täytä; muussa tapauksessa suoritetaan se takaisin.

Toimiston liikenteestä, joka on sen ensimmäisestä toimitusvuodesta, 1898 alkain ollut jokseenkin yhtäsuuri, esitettäköön tässä seuraavia tietoja:

V.	Tarjottuja huoneustoja	Huoneuston hakijoita	Vuokraus välityksiä
1902	3,507	5,508	2,140
1903	3,855	5,350	2,200
1904	4,073	5,430	2,271
1905	3,930	5,205	2,113

Nämä luvut osoittavat, että toimiston liikenne hyvinkin vastaa sen verrattain vähäisiä kustannuksia.

Vaikkei toimiston säännöissä ole mitään rajoituksia siitä, kutka ovat oikeutetut toimiston välitystä käyttämään, osoittaa huoneen hakijain tilasto, että sitä käyttävät, poikkeuksia lukuunottamatta, ne kansalaisryhmät, joille se on tarkoitettukin. Noin 80% huoneustojen hakijoista on hakenut 1—3 huoneen (keittiö siihen luettuna) ja vaan 20% suurempia huoneustoja. Ammatiltaan on hakijoista 45% käsityöläisiä, 30% tehdas- ja ulkotyöväkeä, 25% pienempiä liikemiehiä, ravintolapalvelioita, työnjohtajia j. n. e.

Samoin kuin Työväenasiain lautakunta edellä mainitussa lausunnossaan on johtokuntakin sitä mieltä, että maksuton vuokraustoimisto helpoittaa suuressa määrin huoneustojen saantia työväelle, jolle huoneustojen hankkiminen sanomalehti-ilmoitusten mukaan tuottaa kuluja ja ajanhukkaa. Huoneilmoitusten seuraaminen sanomalehdistä tuottaa jo jonkun verran menoja ja useassa tapauksessa saavat he ilmoituksen johdosta tehdä tyhjän matkan, joko siitä syystä, etteivät ole olleet tilaisuudessa mennä huonetta katsomaan ennenkuin se on jo toiselle vuokrattu tai ettei ilmoituksessa ole ollut tarpeellisia tietoja huoneuston laadusta. Toimiston välitystä käyttäen voi huoneenhakija välttää tyhjää hakemista, sillä toimisto voi antaa jotenkin tarkat tiedot huoneustoista. Myöskin huoneustojen tarjoojille, talon omistajille, on toimistosta ilmeistä hyötyä, sillä he pääsevät sanomalehdissä ilmoittamasta huoneustoistaan.

Johtokunta ei kuitenkaan luule, että toimiston liikenne aluksi tulisi aivan suureksi, sillä huoneustojen tarjouksia, varsinkin nykyisen asuntopulan aikana, jolloin jokaista vuokrattavaksi joutuvaa huoneustoa jo kilvan edeltäpäin tiedustellaan, ei kai tulisi toimistoon kovinkaan runsaasti. Kunnallisena laitoksena ei toimisto, johtokunnan käsityksen mukaan, voisi ruveta välittämään huoneustoja ottamatta edeltäkäsien selkoa, ovatko ne asuttaviksi kelvollisia, jonka vuoksi ja voidakseen antaa huoneustojen hakijoille niistä luotettavia tietoja, sen siis tulisi, kuten ulkomaillakin on yleensä tapana, tarkastaa vuokrattaviksi tarjotut huoneustot. Tällainen tarkastus, joka lisäisi toimiston kustannuksia, tulisi nähtävästi myöskin osaltaan vähentämään huoneustojen tarjouksien lukua, sillä huonossa kunnossa olevia huoneustoja tuskin näin ollen toimiston kautta tarjottaisiin. Että toimisto kuitenkin jossain määrin voisi vuokrausta välittää on kyllä todennäköistä, mutta tulisiko tämä välitys kyllin suureksi, sitä ei ilman kokemusta voi edeltäpäin arvioida. Mutta vaikkapa vuokrausvälitys aluksi ei tulisikaan aivan suuri, tulisi toimistolla olemaan melkoinen merkitys jo senkin vuoksi, että se voisi koota jonkun verran ainesta kaupungin asumusolojen valaisemiseksi, ja todennäköisesti sen liikennekin vähitellen saisi sellaisen laajuuden, että siitä olisi kaupungin asujamilla siihen uhrattuja kustannuksia vastaava hyöty. Tähän nähden johtokunta puolestaan periaatteessa kannattaa vuokraustoimiston perustamista.

Työnvälitystoimiston yhteyteen järjestettynä tulee laitos epäilemättä helpommaksi kuin erityisenä toimistona. Huoneuston laittaminen tulee jo helpommaksi, ja ylläpito-kustannukset vähenevät sen kautta, että samaa henkilökuntaa voi osittain käyttää molempain toimistojen tehtäviä suorittamaan. Kuitenkin olisi vuokraustoimistoa varten palkattava kaksi henkilöä, joista toinen etupäässä hoitaisi toimistoa, toinen tarkastaisi huoneustoja. Toimiston liikenteen järjestämisen, valvomisen ja tilaston ja vuosikertomusten laatimisen voisi suorittaa työnvälitystoimiston johtaja.

Vuokraustoimiston sijoittaminen työnvälitystoimiston nykyiseen huoneustoon ei kuitenkaan ole mahdollinen, vaan olisi huoneustoa sitä varten laajennettava. Tuollai-

nen laajentaminen voisi kylläkin jotenkuten käydä päinsä laittamalla toimiston vieressä olevasta makasiinista tarvittavat kaksi lisähuonetta. Näitten laittamisen on rakennuskonttori arvioinut tulevan maksamaan 3,000 markkaa, jonka arvion johtokunta puolestaan on pitänyt verrattain alhaisena. Puheena oleva makasiini on kuitenkin sellaisenaan tähän tarkoitukseen liian suuri, joten huoneusto siihen laitettuna ei tulisi aivan tarkoituksen mukaiseksi. Työnvälitystoimiston miesosaston huoneusto vaatii ennen pitkää korjauksia, osiksi syystä, että siihen tarvitaan yksi käytävä lisää, osiksi siitä syystä, että odotushuone on pieni ja konttorihuone epäterveellinen. Huoneuston korjaaminen ja tarvittava uudelleen järjestäminen kävisi ehkä parhaiten päinsä vuokraustoimiston huoneuston laittamisen yhteydessä; se tulisi sekä helpommaksi, että tekisi mahdolliseksi saada molempain osastojen huoneustot tarkoitukseen sopivammiksi. Tällaista huoneuston korjausta ja järjestelyä ei johtokunta nyt, toimiston väliaikaisella kannalla ollen, kuitenkaan katso asianmukaiseksi ehdottaa. Johtokunnalla on vielä epäilyjä asiassa siinäkin suhteessa, että tokko tuohon rappeutumistilassa olevaan rakennukseen, jossa työvälitystoimisto nykyään on, olisi tehtävä kalliita korjauksia, varsinkin jos tätä arvokasta tonttia tultaisiin läheisessä tulevaisuudessa käyttämään muihin tarkoituksiin. Toimiston tarkoituksellekin olisi eduksi, jos se vastaisuudessa voitaisiin siirtää johonkin sellaiseen paikkaan, esim. Pitkäsillan seutuville, johon eri osista kaupunkia olisi lyhempi matka. Näihin seikkoihin nähden tahtois johtokunta ehdottaa Valtuusmiesten harkittavaksi, olisiko ehkä vuokraustoimiston perustaminen jätettävä siksi, kun työvälitystoimiston vakinaiselle kannalle asettamisesta päätetään, jolloin myöskin huoneustokysymys tulisi tarkemmin valmistetuksi.

Jos kuitenkin Valtuusmiehet tahtovat päättää vuokraustoimiston kohdakkoin perustettavaksi, ei sen järjestäminen työvälitystoimiston yhteyteen kohtaa voittamattomia vaikeuksia. Ja siltä varalta saa johtokunta esittää summittaisen kustannusarvion:

a) *Perustamiskustannuksia:*

Huoneuston laittaminen noin	3,000 mk.
Kalustoon, kaasujohtoihin y. m.	1,200 »
	<hr/>
Yhteensä Smk.	4,200

b) *Vuotuisia menoja:*

1 miesapulaisen palkka	3,000 mk.
1 »	1,800 »
Tarvevaroja, arviolta	1,000 »
	<hr/>
Yhteensä Smk.	5,800

Siinä tapauksessa, että vuokraustoimisto nyt päätettäisiin työnvälitystoimiston yhteyteen perustaa, toivoisi johtokunta saada sen järjestämisestä ja työnvälitystoimiston sääntöihin siitä aiheutuvista muutoksista tehdä yksityiskohtaisemman ehdotuksen.

Helsingin kunnan Työnvälitystoimiston johtokunnan puolesta:

Santeri Ingman.

A. H. Karvonen.

Helsingissä, Osakeyhtiö KauppaKirjapaino 1907.

Lausunto kaupunginasemakaava-toimikunnan asettamista koskevassa kysymyksessä.

**Helsingin
RAHATOIMIKAMARI**

Lokakuun 24 p. 1907.

N:o 338.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lausunnon antamista varten on Kaupunginvaltuusto marraskuun 13 p:nä pitämässään kokouksessa Rahatoimikamarille lykännyt erään erityisen valiokunnan lokakuussa v. 1906 laatiman mietinnön (Kpvn pain. asiak. v. 1906 N:o 37), joka koski Ylitirehtööri A. Gripenbergin ja professori G. Nyströmin joulukuussa v. 1900 tekemää esitystä kaupunginasemakaava-toimikunnan perustamisesta.

Puheenaolevassa esityksessä (Kpvn pain. asiak. v. 1901 N:o 25) ehdotettiin: että valmistelemaan kysymyksiä, jotka koskevat kaupungin laajentamista, asetettaisiin erityinen toimikunta;

että tähän kuuluisi 5, korkeintaan 7 henkilöä, valitut 3:ksi vuodeksi kerrallaan, ja valtuutettaisiin se ottamaan palvelukseensa sihteerin ja teknillisen apulaisen;

että toimikunnan tehtävänä olisi ensi sijassa yleisen suunnitelman laatiminen kaupungin laajentamiseksi, mutta tämän ohessa ja riippumatta mainitusta yleisestä suunnitelmasta tulisi sen tehdä ehdotuksia tarpeellisen tilan valmistamiseksi ja osottamiseksi asunto- ja tehdaskortteleille, mikäli niiden tarvetta olisi havaittu tai vastedes ilmenisi.

Tämän ohessa tehtiin ehdotus, joka koski toimikunnan ohjesäännön laatimista ja sen velvoittamista antamaan selonteon toiminnastaan.

Tämän esityksen, jonka pohjana oli laaja ja seikkaperäinen perustelu, lykäksi Valtuusto syyskuun 17 p. 1901 sanotun valiokunnan valmistettavaksi, jonka antama lausunto päättyi ehdotukseen:

että toistaiseksi kolmen vuoden ajaksi otettaisiin kaupungin palvelukseen kaupunginrakennus-taitoon perehtynyt henkilö, jonka tehtävänä olisi yhdessä yhden Rahatoimikamarin edustajan ja kaupungininsinöörin kanssa laatia tarvittavat ehdotukset kaupungin aseman laajentamiseksi ja muutoksiksi, mitä tarkotusta varten

hänellä olisi oikeus käyttää apunaan kaupungin rakennuskonttoria ja sattuvissa tapauksissa myös kaupunginpuutarhuria; sekä

että Rahatoimikamaria kehoitettaisiin Valtuustolle ehdottamaan tarkotusta varten sopiva henkilö sekä, keskusteltuaan tämän kanssa, sen palkkion, josta voitaisiin mainittu henkilö saada rupeemaan toimeen.

Viimeksi kuluneina vuosina, sen perästä kun tämä esitys oli tehty, ovat olot Helsingissä kehittyneet niin nopeaan, että yhä kipeämmin on alettu kaivata sellaista toimikuntaa eli virastoa, jonka tehtävänä olisi kaupungin laajennusta koskevien kysymysten ja asiain valmistelu ja käsittely sekä sopivain uudistusten ehdottelu voimassaolevaan kaupungin asemakaavaan. Tähdellisin kysymys on epäilemättä tonttipaikkain osottaminen halpoja työväen asuntoja ja kaupungin vähävaraisen väestön omia koteja varten. Pitkän ajan ja monien mutkain perästä on Kaupunginvaltuusto päättänyt rakennuttaa kunnallisia työväen asuntoja kaupungin omille työmiehille, ja on tarkotusta varten asettanut erityisen rakennushallituksen, joka toimii Rahatoimikamarista riippumatta, mutta vielä on ratkaisematta kysymys halpojen tonttien luovuttamisesta kaupungin läheisyydessä muun työväen asuntoja varten, näiden tarvitsematta olla vuokrakasarmeja. Tällä välin on muutamissa kaupungin uusimmissa osissa sekä myös vanhemmissa syntynyt työväenasuntoja suunnattomiin vuokrataloihin, jotka on sijoitettu kaupungin osiin, mihin ne eivät ensinkään näytä soveltuvan. Mutta vaikka nämät talot ovat rakennetut työväkeä varten, nousevat asuntojen vuokrat niissäkin, kalliiden tonttien, fasaadien kustannuksia kysyvän ulkoasun ja työpalkkojen lakkaamattoman kohoamisen takia niin korkeiksi, että ainoastaan varakkaammat työmiehet voivat niitä vuokrata, kun taas varattomampain on pakko tyytyä asuntoihin, jotka terveyshoidon kannalta katsoen oikeastaan olisivat kokonaan hyljättävät.

Muutama vuosi takaperin valmisti tarkotusta varten asetettu erityinen toimikunta uuden asemakaavan Töölön kaupunginosaa varten. Syistä, jotka olivat kaupungin viranomaisista riippumattomia, viivästyi asemakaavan vahvistus ylenmäärin. Kun se vihdoin vahvistettiin, ei kuitenkaan voitu luovuttaa tämän kaupunginosan tontteja rakennettaviksi, kun vielä puuttui kaupunginosan rakennusjärjestys, ja joskin tämä nyt on laadittu, ei sitä kuitenkaan vielä ole vahvistettu, jota paitsi ei katujakaan, joilta olisi pääsy tonteille, vielä ole tasotettu eikä viemärijohtoja laskettu.

Kaupungin varakkaammilla asujamilla ei ole enää tilaisuutta ostaa halvempia tontteja yhden perheen asuttavia rakennuksia varten, senjälkeen kuin kaikki Huvila- ja Laivurinkadun tontit on myyty, ja ennenkuin uuden 6:nteen kaupunginosaan sijoitettavan huvilakaupungin — jonka paikka ohimennen sanoen ei tyydyttäne kaikkia — asemakaava on saanut Senaatin vahvistuksen ja kaupunginosa luovutettu rakennettavaksi.

Nykyhetkellä ei kaupunki kykene osottamaan tontteja teollisuustarkotuksiin ja tehdaslaitoksia on mahdollinen perustaa Helsinkiin ainoastaan yksityisen henkilön aikasemmin hankkimalle tontille.

Väkiluvun nopeasti lisääntyessä ja ulkoilma-urheilun harrastuksen kasvaessa ottavat urheiluyhdistykset käytettäväkseen kaupungin puistot; kasvavan polven ja urheilua harjottamattoman yleisön tarve oleskella puistoissa ja istutuksissa ei kuitenkaan saa jäädä huomioon ottamatta, vaan vaatii ehdottomasti uusien urheilu-kenttien ja uusien istutusten järjestämistä.

Kaupungin satamapaikkoja on laajennettava ja suunnitelmia tehtävä uusien, vuosi vuodelta kasvavan liikenteen vaatimain liikevaylän avaamiseksi. Kaupunkiin äsken yhdistetyt Hermannin ja Toukolan etukaupungit on otettava perusteellisen järjestelyn alaisiksi, paikka määrättävä siirtolapuutarhoille ja tyydytettävä lukuisia muita tarpeita, joita ajan henki ja kaupungin nopea kehitys ehdottomasti vaativat.

Rahatoimikamarista on tuntunut että ehdotusten valmistaminen ja laatiminen kaikkien yllämainittujen tarpeiden tyydyttämiseksi tarjoi yllin kyllin työtä yhdelle senlaatuiselle kaupunginasemakaava-toimikunnalle, minkä mainitut esityksen tekijät ovat ehdottaneet. Mietinnössä N:o 37 v:lta 1906 on valiokuntakin esittänyt joukon vakuuttavia syitä toimikunnan perustamiseen.

Sitä enemmän hämmästyttävää on senvuoksi, että valiokunta, tarkasti perusteltuaan kaupungin asemakaava-toimikunnan tarvetta tyytyy ehdottamaan yllämainittua puolinaista toimenpidettä, nimittäin kaupunginrakennustaitoon perehtyneen henkilön ottamista kaupungin palvelukseen valmistamaan Rahatoimikamarin edustajan ja kaupungininsinöörin avulla tarpeelliset ehdotukset kaupungin asemakaavan laajentamiseksi ja muutoksiksi. Tästä virkailijasta, luultavasti arkkitehdista, hänen asiantuntemuksestaan ja aloitteistaan riippuisi siis kaupungin vastainen kehitys. Valiokunta on tosin esittänyt että sopiva palkkio olisi tälle henkilölle määrättävä, mutta huomioon ottamalla, minkälaiset mielipiteet ovat Valtuustossa vallalla ja jotka tulivat näkyviin esim. uutta kaupunginarkkitehdin virkaa seuraavan palkkion määräämisessä, ei tämä palkkio luultavasti tulisi melkoinen ja kaupunginrakentajan-arkkitehdin sallittaisiin edelleenkin harjottaa yksityistoimintaa, joten voidaan otaksua hänen toimintansa kaupungin palveluksessa jäävän sivutyöksi ja viran perustamisesta odotetun hyödyn niin muodoin tuskin saavutettavan. Se Rahatoimikamarin edustaja ja kaupungininsinööri, jotka puheenalaisen ammattimiehen kanssa ehdotuksen mukaan muodostaisivat jonkunlaisen toimikunnan, eivät luonnollisesti, katsoen heidän — ainakin kaupungininsinöörin suunnattomaan muuhun työtaakkaan, — ehdi uhrata kyllin aikaa, työtä ja huolta tuohon laajalle ulottuvaan tehtävään.

Se kysymys, jota usein mainitussa esityksessä on käsitelty, on astunut etualalle muuallakin kuin Helsingissä; Tukholmassa, missä olot, joskin suuremmat,

monessa suhteessa ovat meidän kaltaiset, on erityisen tämänlaatuisen viraston tarve käynyt tuntuvaaksi. Rahatoimikamari viittaa tässä suhteessa ei ainoastaan siihen tätä asiata koskevaan lausuntoon, minkä Kamari on hankkinut eräältä, kaupunginrakennus-kysymyksissä Helsingissäkin käytetyltä ammattimieheltä, arkkitehti P. Hallmanilta, ja mikä lausunto seuraa tässä liitteenä, vaan on myös arvellut olevan huomautettava, että joulukuun 18 p. 1905 Tukholman Kaupunginvaltuustolle jätettiin 39 valtuusmiehen allekirjoittama esitys toimikunnan asettamisesta, jonka «tehtävänä olisi, pääkaupungin terveen kehityksen edistämiseksi ja varsinkin asunto-olojen parantamiseksi, ehdotusten laatiminen rakentamattomain kaupunginosain ja erittäin kaupungin omistaman maan järjestämistä ja rakennettavaksi luovuttamista sekä sen yhteydessä olevain tahi samanlaatuisten kysymysten ratkaisua varten», ja esityksessä määritellään toimikunnan tehtävä tarkemmin siten, että sen tulisi:

1:ksi valmistaa ehdotuksia osittain voimassa olevan asemakaavan muuttamiseksi, huomioon ottamalla ne eri näkökohdat, jotka tekevät muutoksen toivottavaksi, ja osittain uudeksi järjestelysuunnitelmaksi kaupungin nykyisen alueen ulkopuolella olevaa, mutta sen omistamaa maata varten, silmällä pitäen myös kaupungin muita ympäristöjä;

2:ksi tässä kohden panna erityistä huomiota, paitsi varsinaiseen katujen järjestelyyn, myös niihin erilaisiin julkisiin ja yksityisiin tarkoituksiin, jotka nykyään ja vastedes voivat vaatia tilaa, kuten tehdaslaitokset, asuntoalueet, satamapaikat, rauta- ja raitiotiet, puistot, puutarhakaupungit ja siirtolapuutarhat, julkiset rakennukset eri tarkoituksia varten j. n. e.;

3:ksi ehdottaa millä tavoin asuntoja varten käytettävä maa on joko kaupungin itsensä rakennettava tahi toistaiseksi luovutettava määrääjäksi n. s. tonttioikeutta vastaan, tahi myytävä hyväntekeville yhtiöille, yhdistyksille ja laitoksille tahi asuntoyhtiöille tahi myös tavallisessa järjestyksessä myytävä; sekä

4:ksi ehdottaa niitä toimenpiteitä, jotka muutenkin voivat olla omiaan edistämään eri alueiden rakentamista hyödyllisellä tavalla, kuten halvemman rakennustavan edistämistä käytäntöön ottamalla asteettaisia rakennusjärjestyksiä, rakennusluoton parantamista kunnan avustuksen kautta sekä keinottelusta aiheutuvan asuntohintojen kohoamisen ehkäisemistä tahi heikentämistä.»

Tukholmaa varten ehdotetun toimikunnan tarkoitus olisi siis pääasiallisesti sama kuin minkä tšekäläiset esityksen tekijät viisi vuotta aikasemmin ehdottivat, kuitenkin sillä erotuksella, että Tukholman toimikunnan ohjelma on ehdotettu paljoa laajemmaksi kuin tšekäläisen toimikunnan.

Rahatoimikamari, joka katsoen ylläesitettyihin seikkoihin ja nykyään muutuneihin olosuhteisiin, on sitä mieltä, ettei enää voi eikä saa lykätä toistaiseksi erityisen kaupungin asemakaava-toimikunnan perustamista Helsinkiin, on arvellut että sellaiseen toimikuntaan olisi kuuluva viisi jäsentä ja kaksi varajäsentä.

Ensi sijassa olisi toimikunnan palvelukseen otettava kaupunginrakennustaitoon perehtynyt henkilö, joka tulisi olemaan sen toimimiehenä. Puheenalai-

nen henkilö, joka olisi palkkaa nauttiva, olisi Kaupunginvaltuuston valitsemaa. Paitsi häntä olisi toimikunnassa oleva kaksi niinkään Kaupunginvaltuuston valitsemaa jäsentä, joiden tulisi perin pohjin tuntea kaupungin asunto-, liikenne-, ja liikeoloja ja joista toisen jos mahdollista tulisi olla lainopillisesti sivistynyt. Edelleen tulisi, jotta jonkunmoinen yhteys Rahatoimikamarin ja ehdotetun toimikunnan välillä säilyisi ja siten voitaisiin välttää suurempaa mielipiteiden eroavaisuutta näiden kahden viranomaisen välillä, siihen kuulua yksi Rahatoimikamarin jäsenistä, Kamarin valitsemana. Viidentenä ja itseoikeutettuna jäsenenä olisi kaupungininsinööri oleva. Yllämainitut kaksi varajäsentä astuisivat kahden Kaupunginvaltuuston valitseman jäsenen sijalle näiden ollessa pitempiaikaisesti estettyinä. Teknillisen jäsenen pitemmän aikaa ollessa estettynä olisi toimikunnan ryhdyttävä erityisiin toimenpiteisiin. Rahatoimikamarin valitseman jäsenen sijalle astuisi tarvittaessa toinen Kamarin jäsen tahi varajäsen.

Yllä on jo huomautettu, että toimikunnan teknillisen jäsenen, jonka nimenä voisi olla *asemakaava-arkkitehti* (tahi *insinööri*) tulisi olla palkattu. Kiinnittääkseen häntä, joskaan ei yksinomaan, tähän työhön on Rahatoimikamari arvellut olevan hänelle ehdotettava sama palkka kuin kaupungin arkkitehdille eli kuusituhatta markkaa. Jos tämä palkka osottautuisi liian niukaksi, voisi helposti tässä kohden saada aikaan muutos. Mutta muillekin toimikunnan jäsenille lienee määrättävä joku palkkio, esim. sama mikä Rahatoimikamarin jäsenillä on, eli kaksikymmentä markkaa kokouksesta. «Tämä lisää» — kuten yllämainitussa Tukholman Kaupunginvaltuustolle jätetyssä esityksessä sanotaan — «suuressa määrin monen harrastusta ja on joka tapauksessa tehokas keino velvoittaa kaikkia jäseniä saapumaan yhtenäisiin ja tehokkaisiin kokouksiin». Kaupungininsinööri, joka palkkaetujen puolesta nykyään on varsin edullisessa asemassa, ja jonka työtä toimikunnan perustaminen tuntuvasti on helpottava, ei tarvitse erityistä korvausta osanotostaan sen toimintaan. Tietenkin on toimikunta oleva oikeutettu kutsumaan kokouksiinsa kaupungin virkailijoita, kuten vesijohtoinsinöörin, kaupunginarkkitehdin, satamakaapteenin, kaupunginpuutarhurin, ensimmäisen kaupunginlääkäarin, palomestarin ja muita, missä heidän mieltä kysyminen voi selvittää asiata

Toimikunnan pääasialliseksi tehtäväksi tulisi niin muodoin kaupunginasemakaavaa koskevain ja muiden sen yhteydessä olevain kysymysten valmistelu. Kun näiden toteuttaminen tavallisesti kysyy kaupungin rahaston varoja, mikä useimmisissa tapauksissa vaatii Kaupunginvaltuuston valtuutusta, mutta Rahatoimikamari on se viranomainen, jonka tässä kohden on tekeminen esityksiä, on Rahatoimikamari arvellut, että sellaiset kysymykset voitaisiin käsitellä Rahatoimikamarin ja toimikunnan yhteisissä kokouksissa, missä jokaisella jäsenellä, — lukuunottamatta kaupungininsinööriä, joka on Rahatoimikamarin alainen — olisi sama äänioikeus. Tämän järjestelmän toteuttamiseksi, joka kaikesta päättäen olisi omiaan suuresti lisäämään toimikunnan jäsenten harrastusta, silti rajottamatta Rahatoimikamarin virkavaltaa, olisi Rahatoimikamarin ohjesäännön muuttaminen tarpeen.

Jos sellainen ohjesäännön muutos herättäisi arveluita, ei silti olisi pakko luopua yhteisistä kokouksista. Näissä pidetyt keskustelut, missä Rahatoimikamarin jäsenillä olisi tilaisuus tehdä huomautuksia tai lisäyksiä toimikunnan ehdotuksiin ja saada sen jäseniltä tietoja, selvittelisivät suuressa määrin käsiteltäviä kysymyksiä, mutta tähän olisikin pakko viimemainitussa tapauksessa rajottaa keskusteluja. Päätökset olisi sittemmin Rahatoimikamarin yksin tehtävä. Kun nämät kumminkin useimmissa tapauksissa varmaan koskettelisivat sangen tuntuvia menoja, joita menoarviossa ei ennalta voisi arvata, sisältäisivät Kamarin päätökset ainoastaan kysymysten jättämisen Valtuuston ratkaistaviksi, ja olisi tällä sitten kysymysten käsittelyssä tilaisuus panna tarpeellista huomiota niihin perusteluihin ja näkökohtiin, joita kaupunginasemakaava-toimikunta on esittänyt:

Rahatoimikamari esittää sentähden kunnioittaen,

että Kaupunginvaltuusto aluksi kolmen vuoden ajaksi, laskettuna tammi-kuun 1 p:stä 1908 asettaisi kaupunginasemakaava-toimikunnan, jonka tehtävänä olisi:

1:ksi laatia ehdotuksia osittain kaupungin laajennussuunnitelmiksi, osittain voimassa olevan asemakaavan muutoksiksi, mikäli olosuhteet voivat siihen antaa aihetta, ottamalla siinä kohden huomioon sekä varsinaisen katujen järjestelyn että myös ne erilaatuiset julkiset ja yksityiset tarkotukset, jotka nykyhetkellä tai vastedes voivat vaatia tilaa, kuten tehdaslaitokset, asuntoalueet, huvila- ja työläiskorttelit, satamapaikat, rauta- ja raitiotiet, urheilukentät, julkiset rakennukset eri tarkoituksia varten y. m. sekä

2:ksi muuten käsitellä niitä kysymyksiä, joita Kaupunginvaltuusto, Maistraatti tai Rahatoimikamari voivat sille lykätä;

että toimikunta olisi viisihenkilöinen, joista yksi Kaupunginvaltuuston, Rahatoimikamarin esityksestä valitsema, teknillisesti sivistynyt, kaupunginrakennustaitoon perehtynyt henkilö, kaksi muuta Valtuuston valitsemaa, kaupungin liike- ja asuntoloja sekä liikennetarpeita tuntevaa henkilöä, yksi Rahatoimikamarin jäsenensä keskuudesta valitsema henkilö, sekä kaupungininsinööri;

että Kaupunginvaltuusto näistä henkilöistä valitsee toimikunnan puheenjohtajan;

että kahdelle Kaupunginvaltuuston valitsemaalle toimikunnan jäsenelle valitaan kaksi varajäsentä;

että Rahatoimikamarin valitseman jäsenen sijalle, hänen ollessa estettynä, voi astua toinen Rahatoimikamarin jäsen tai varajäsen, Kamarin päätöksen mukaan;

että kaupungininsinöörin sijalle tarpeen sattuessa astuu kaupungingeodeetti tai kaupunginarkkitehti, samoin Rahatoimikamarin määräyksen mukaan;

että sihteerin tehtäviä toimittaa kaupunginrakennus-taitoon perehtynyt jäsen, jolle määrätään 6,000 markan vuotuinen palkkio;

että muut jäsenet, paitsi kaupungininsinööri, saavat palkkiota 20 markkaa ja puheenjohtaja 30 markkaa kultakin kokoukselta;

että toimikunnan puolen vuoden kuluessa siitä kun sen toiminta alkoi tulee Valtuustolle jättää ehdotus ohjesäännökseen; sekä

että toimikunnan tulee vuosittain ennen helmikuun loppua jättää Valtuustolle lyhyt selonteko toimintansa kulusta päättyneenä vuonna.

Jos ylläoleva ehdotus saavuttaisi Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, lienee sen ohella tehtävä päätös asian lykkäämisestä budgettivaliokuntaan otettavaksi huomioon ensi vuoden menoarviota käsiteltäissä. Tässä tarkoituksessa liittää Raha-toimikamari ehdotuksen puheenalaisen toimikunnan vuosirahansäännöksi.

Kysymyksessä syntyneet asiakirjat palautetaan tämän ohessa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Ehdotus kaupunginasemakaava-toimikunnan vuosirahansäännöksi.

1 Puheenjohtaja á 30 markkaa kokoukselta, arviolta	1,200	markkaa
2 Jäsentä á 20 markkaa kummallekin jäsenelle kokoukselta, arviolta	1,600	«
1 Kaupunginasemakaava-arkkitehti	6,000	«
Tarverahoja, kalustoa y. m., arviolta	1,200	«
	<hr/>	
	Yhteensä	10,000 markkaa

*Liite I.**Helsingin kaupungin Rahatoimikamarin Puheenjohtajalle.*

Pyydettyä antamaan lausunnon osittain herrojen A. Gripenbergin ja G. Nyströmin v. 1900 Helsingin kaupunginvaltuustolle tekemästä esityksestä, joka koski kaupungin asemakaava-toimikunnan perustamista, osittain Rakennuskonttorin helmikuun 12 p. 1901, Rahatoimikamarin elokuun 22 p. 1901 ja joulukuun 30 p. 1897 sekä Valmistusvaliokunnan lokakuussa 1906 antamista lausunnoista ja osittain siitä, mitenkä kaupunginasemakaavaa koskevia kysymyksiä, esityksessä mainituissa suhteissa, käsitellään Tukholman Rahatoimilautakunnassa («Drätselnämnden»), pyydän esittää seuraavaa:

Ensinnä siis lyhyt esitys Tukholman oloista, jotka — kuten allaolevasta käynee selville — eivät nykyään ole täysin tyydyttäviä, ja joissa todennäköisesti piakoin tehdään muutoksia.

Kun kaupunginvaltuusto-laitos 1860-luvulla perustettiin, valitsi tämä muun muassa rahatoimilautakunnan (drätselnämnd).

Tämän oli määrä olla hallinnollinen viranomainen ja kelpasi sen jäseneksi kaupunginvaltuustoon kuulumatonkin henkilö.

Lautakunta jaettiin *kolmeen osastoon* ja oli ensimmäisen määrä käsitellä puhtaasti taloudellisia asioita kuten myös kysymyksiä, jotka koskivat kaupungin talorakennuksia¹⁾, satamia, istutuksia sekä puhtaanapitoa; toinen osasto käsitteli n. s. majotusta ja kolmas katujen, vesi- ja viemärijohtojen rakennusta y. m. s.

Jonkun ajan kuluttua poistettiin toinen osasto, ja entinen kolmas osasto, nykyinen toinen, tehtiin rakennusosastoksi, joka myös sai hoitoonsa kadut, satamat, istutukset ja puhtaanapitolaitoksen, kun taas ensimmäisen tuli hoitaa kaupungin omaisuutta, ottaa lainoja, päättää kauppvoja, määrätä maksettavaksi varoja sekä ylimalkaan hoitaa kaupungin taloutta. Sille uskottiin myös rahastot ja ylöskanto. Omaisuuden hoitoa varten oli sillä apunaan «kamarikonttori»; sen lisäksi tehtiin siitä *ehdotuksia tekevä lautakunta* kaupungin asemakaavaa koskevissa kysymyksissä, joiden *taloudellinenkin* toteuttaminen sille uskottiin.

¹⁾ Lautakunnan muodostivat rakennusasioita varten valitut valtuutetut sekä virkailijat, joilla oli ääni-oikeus valtuutettujen ohella.

Erikoisasiain ensi valmistelun jättää ensimmäinen osasto kutakin kysymystä varten keskuudestaan valitsemilleen valtuutetuille ja usein käytetään asiantuntijoita.

Toisen osaston tuli — ensimmäisen määräämillä varoilla — pitää huolta kaupunginasemakaavan *käytännöllisestä* toteuttamisesta.

Jotenkin tähän tapaan ovat nykyään rahatoimilautakunnan tehtävät jaetut.

Muutamissa määrättyissä kysymyksissä kokoontuvat osastot täysiistuntoon.

Nyt on kumminkin osottautunut että ensimmäisellä osastolla on liian paljon työtä; jäsenten mielenkiinto ei voi mitenkään riittää kaikkeen; rasittavia ovat varsinkin työtä kysyvät asemakaava-asiat, nykyajan vaatimus miltei koko vanhemman asemakaavan muuttamisesta, uusien suurten alueiden järjestely, omankodin- kysymyksen erittäin tärkeä käsittely y. m.

Aivan äskettäin on senvuoksi ensimmäinen osasto päättänyt jättää kaupungin maatilain hoidon keskuuteensa perustamalleen erityiselle valtuuskunnalle — mutta on tätä, kuten allaolevasta käynee selville, katsottava ainoastaan väliasteeksi.

Asemakaavakysymysten käsittely on siis Tukholmassa synnyttänyt jotenkin samanlaatuisia tarpeita, kuin mitkä Gripenbergin — Nyströmin esitys on Helsingissä ilmituonut.

Sen johdosta että minulta on pyydetty lausuntoa viimeainitun esityksen johdosta, olen hankkinut lausuntoja useilta henkilöiltä, jotka tuntevat näitä kysymyksiä — muun muassa kaupunginarkkitehdilta ja kaupungininsinööritä — ja on minussa sen jälkeen vakaantunut se käsitys että paras ratkaisu sekä Tukholmassa että Helsingissä nykyään on se, että *rahatoimilautakuntaan perustetaan erityinen uusi osasto valmistamaan kaupungin asemakaava-kysymyksiä, jonka myös tulee hoitaa kaikkea siihen kuuluvaa taloutta ja joka jättää näiden teknillisen toteuttamisen Tukholmassa nykyiselle toiselle osastolle ja Helsingissä suorittaa itse tämän työn, Rakennuskonttorin avulla.*

Samalla perustellen tätä mielipidettäni pyydän lyhyesti lausua pari sanaa yllämainitun Teikäläisen esityksen ja siitä aiheutuneiden lausuntojen johdosta.

Esityksen tarkoitus on varsin huomiota ansaitseva ja sen perustelusta käy mitä selvimmin näkyviin nykyhetkellä niin tähdellisten asemakaava- kysymysten erityisen käsittelyn tarve. Joskaan ei tule samaan johtopäätökseen kuin esityksen tekijät, voi tuskin toivoa että selvemmin ilmi lausutaan nykyisen työjärjestyksen kelpaamattomuus ajan pitkään ja muutosten tarve.

Täysin siis hyväksyen perustelun ja tarkoituksen on minun kuitenkin ensinnä huomauttaminen, ettei ole riittävää, kuten esityksen tekijät ehdottavat, että toimikunnalle uskotaan tehtäväksi, «laatia yleinen suunnitelma kaupungin laajenukseksi, mutta samalla kertaa ja mainitusta yleisestä suunnitelmasta riippumatta tehdä ehdotuksia tarpeellisten paikkain valmistamiseksi ja osottamiseksi» erinäisiä tarkoituksia varten.

Se kommissioni, lautakunta, valtuuskunta, osasto tahi miksi sitä kutsutta- neenkaan, jonka on käsiteltävä kaupunginasemakaava-asioita, ei millään ehdolla saa olla ainoastaan teknillisenä ehdotusten tekijänä, vaan on sille, jotta tarpeellisia

tuloksia saataisiin aikaan, myös annettava taloudellinen valtuutus, on sen tehtäväksi uskottava, huomioon ottamalla yhteiskunnan koko taloudellinen asema näissä asioissa, toimia ehdotusten tekijänä myös siihen kuuluvilla taloudellisilla aloilla.

Pelkkä teknillinen toimikunta ei voi työskennellä hyvin, se ei voi, jäsenten parhaalla tahdollakaan, täysin tyydyttävästi ratkaista tehtävänsä; se voi tosin tehdä ehdotuksia, laatia suunnitelmia y. m. s., mutta se ei valmista näitä suunnitelmia sillä tavoin, ettei voi sattua, että ne koskettavat tärkeitä taloudellisia puolia, ja jolleivät nämät viimeainitut ole täysin selviä tahi oikeammin täysin suunnitelmiin soveltuvia, voi sattua, kuten varmasti sattuuakin, että ehdotukset jäävät tulosta vaille, tai että ne toteutettuina liiallisesti rasittavat kyseessä olevaa yhteiskuntaa. Teknillisen ehdotuksentekijän tulee siis, minun käsitykseni mukaan, olla myös taloudellisena esityksentekijänä samoissa asioissa.

Toimikunta, olkoonpa teknillisesti kuinka taitava hyvänsä ja käyttäköön apunaan parhaita teknillisiä voimia, voi kuitenkin tehdä suuria taloudellisia erehdyksiä, jollei sillä ole hoidossaan myös «rahastoa» ja jollei se siis tunne yhteiskunnan taloudellisia voimia. Kun suunnitelma laaditaan, ei sen ainoastaan ole oltava teknillisesti sovelias, vaan sen pitää myös — mitä hyvällä tahdolla kyllä voi saavuttaa, mukautua olojen vaatimusten mukaan; toisin sanoen *sen on oltava toteutettavissa vähimmillä mahdollisilla taloudellisilla uhrauksilla.*

En siis voi olla hyväksymättä sitä käsitystä, jonka Tukholman kaupungininsinööri pyynnöstäni lausuu että nimittäin suuremman kaupungin rahatoimihallinnossa erityisen osaston tulee hoitaa kaikkea, mikä kaupungin asemakaavaan kuuluu, — lukuun ottamatta millä tavoin varat toimeenpanoa varten hankitaan, lainojen ottamista y. m. s. — siis ei yksin omaan tehdä asemakaavaehdotuksia, vaan myös ehdottaa ja toimittaa maan ostoa, milloin se havaitaan sopivaksi, päätöksen mukaan myydä tiloja ja ylimalkaan hoitaa kaikkea kaupungin maaomaisuutta, joka ei voimassa olevain päätösten mukaan järjestettynä, ole varattu erityisiä Kaupunginvaltuuston vahvistamia tarkoituksia varten.

Millä tavalla sellainen osasto on muodostettava, on myöhempi kysymys, mutta näyttää minusta sopivimmalta että se tehdään viisijäseniseksi:

1 lakimies, puheenjohtaja;

2 kaupungin rahaasioihin perehtynyttä liikemiestä;

2 tekniikkaa, joista toinen arkkitehti, toinen insinööri;

ja lisäksi lausuntooikeudella, mutta ottamatta osaa päätöksiin:

rakennuspäällikkö (jollen erehdy, Helsingissä kutsuttu kaupungininsinööriksi) sekä jos näitä erityisiä virkailijoita on,

kaupunginarkkitehti (rakennustarkastuksen päällikkö),

kaupungininsinööri (asemamittausten päällikkö) ja

kaupunginlääkäri.

Käsiteltäissä varsinkin suurempia asemakaavakysymyksiä, harkitkoon osasto itse onko ehdotusta valmistettava rahatoimilautakunnan täysiistunnossa.

Asemakaava-osastolla on tietenkin oleva oikeus ottaa muitakin apulaisia paitsi yllämainittuja virkailijoita, ja jos — jota minä en puheenaolevassa tapauksessa kykene arvostelemaan — näyttäytyisi tarpeelliseksi palkata sellainen henkilö, josta puhutaan allamainitussa valmistusvaliokunnan lausunnossa, voinee tämä sopivimmin tulla osaston teknillisen konttorin päälliköksi.

Voinee näyttää siltä kuin «koneisto» näin ollen tulisi kylläkin suuri, mutta ei siinä mitään vaaraa ole. Rahatoimilautakunnan ensimmäinen osasto — Helsingissä Rahatoimikamari — pääsee vapaaksi «pienistä rahaasioista» ja voi kokonaan kiinnittää huomionsa suurempiin taloudellisiin kysymyksiin josta näille epäilemättä koituisi hyötyä, ja uusi osasto saa vankalla pohjalla käydä ratkasemaan kaupungin asemakaavakysymyksiä, jotka nekin ohjaavat yhteiskunnan elämää ja raitista kehitystä.

Mitä edelleen tulee saamaani tehtävään, en voi olla löytämättä tukea ylläesittämälleni mielipiteelle Rakennuskonttorin lausunnosta, missä esitystä kannatettaissa muun muassa sanotaan: „Rakennuskonttori on sitä mieltä että sekä kamarin että konttorin olisi oltava toimikunnassa edustettuina, *jollei tästä mahdollisesti tehtäisi erityinen Rahatoimikamarin osasto*“.

Mitä taas tulee Rahatoimikamarin lausuntoon elokuun 29 p:ltä 1901, missä viitataan erääseen lausuntoon joulukuun 30 p:ltä 1897 ei minulla liene tämän kiistakirjotuksen tapaisen lausunnon johdosta paljon lisättävä muuta kuin että yhdyin siihen lausunnon kohtaan että siinä mainittu vuokrajärjestelmä minusta näyttää nykyaikaan soveltumattomalta ja myös väitteeseen: että „*kaupunki kehittyy asteettain ja painuu siihen kullakin kehityasteella selviä ajanhengen merkkejä*“.

Kamari arvelee viime mainitun seikan olevan ristiriidassa esityksen tarkoituksen kanssa. Minulla on päinvastainen käsitys. Juuri tämän kieltämättömän tosiseikan katson mine enemmän tukevan sitä että erikoisviranomaisen ottaa ohjataksaan kaupungin kehitystä.

Kuka muu, kuin sellainen viranomaisen, voikaan seurata ajan vaatimuksia, kenen muun olisikaan tekeminen tietä, missä kehityksen «jäljet» tulevat näkymään ja missä kaupungin historia on luettavana; kuka olisikaan soveliaampi ratkasemaan näitä pääkysymyksiä, kuin se joka varustettuna tarpeellisilla voimilla häiritsemättä voi toteuttaa tarkotusta?.

Kamari lausuu lisäksi: sellaiset kaupunginasemakaavat tahti niiden osat, jotka on tehty paljoa aikasemmin kun niiden tarvetta on ilmestynyt, ovat milt'ei arvottomat ja estävät varmaan enemmän kuin edistävät ajanmukaista kehitystä — sitovat aivan tarpeettomasti toimintavapautta».

Tämä lausunto samoin kuin eräs myöhempikin: «ainoastaan työohjelmaan — — voi kamari yhtyä», ovat minun nähdäkseni aivan erehdyttäviä, edellyttämällä että on olemassa «ajanmukaista kehitystä seuraava», pysyväinen laitos, joka juuri olemassa olonsa kautta voi toimittaa tätä; se tekee ehdotuksensa, se ottaa huomioon alati syntyviä uusia tarpeita, se ehdottaa muutoksia sopivaan aikaan, sillä on juoksevissa asioissa toimintavapaus, sillä on taloudellinen ja teknillinen kyky hellittää

«siteitä», milloin tarve vaatii, eikä se — oikein hoidettuna — myöhästy, se laatii «ohjelmansa» ja vielä enemmän, sillä on kykyä toteuttaa sitä.

Kamarin esittämät syyt asiaa *vastaan* näyttävät minusta ylläsanotun perusteella siis päinvastoin puhuvan sen *puolesta*.

Vuoden 1897 lausunnon johdosta ei myöskään ole paljon muuta muistuttamista, kuin että ajat siitä saakka ovat «hämmästyttävästi» muuttuneet — en luule vähemmän Helsingissä, joka kaupunginasemakaavan kannalta katsoen on yksi edelläkävijöitä, — ja lisäksi voitaneen sanoa, ettei Kamarin lausunto että sen jakaminen osastoihin on «luonnoton», ole mikään syy, kuten ei myöskään, ettei kamari katso «että sen toimintapiiriin kuuluu jotain, joka syystä voitaisiin siitä erottaa». Edelliseen antaa vastauksen «ajanhenki»; jälkimäinen raukee kokonaan, koskapa yllä olevalla ehdotuksella erityisen osaston perustamisesta ei ole aikomus «erottaa» vaan ainoastaan muodostaa yhtenäisiä osia.

Mitä sitten lopuksi tulee valmistusvaliokunnan lausuntoon, näyttää siihen minusta olevan yhdistettynä kaikki ne syyt, jotka kannattavat toimenpiteisiin ryhtymistä esityksessä mainitussa tarkoituksessa, ja se niin selvästi osottavan *kysymyksen suurta kantovoimaa*, että suuresti hämmästyttää, että ehdotus päättyy ainoastaan vähäpätöiseen toimenpiteeseen, virkailijan ottamiseen.

Luonnollisesti on otettava teknillinen päällikkö ja mieluummin, kuten valiokunta ehdottaa ainoastaan asemakaava-asioihin perehtynyt, jollei nykyisistä virkailijoista kukaan ole sellainen, mutta sillä ei, kuten yllä olevasta käy selville, minun käsitykseni mukaan, asia ole ratkaistu.

Helsinkiä ei enään voi laskea pikkukaupunkien joukkoon, sen asuntokysymys on kuten kaikissa nykyajan suuremmissa yhteiskunnissa kasvanut niin vakavaksi yhteiskunnalliseksi pääkysymykseksi, että se ei ainoastaan liikenne- ja vuokrakannalta vaan myös laajalle ulottuvalta yhteiskunnalliselta kannalta katsoen vaatii aivan erityistä käsittelyä, jota eivät voi suorittaa ne alemmat viranomaiset, jotka siellä, kuten useimmissa uusimmissa kaupungeissa, tähän asti ovat siihen tottuneet, koska nämät, sanottakoon mitä hyvässä, eivät, erikoisharrastusten ja erikoistietojen puutteessa, joskin aikaa riittäisi, kykene täysin järkipäisesti täyttämään näitä tehtäviä.

Tukholmassa, tammikuun 27 p. 1907.

P. Hallman.

Kuninkaallisen Yliintendenttiviraston ja
Tukholman rakennuslautakunnan arkkitehti.

Otteita pöytäkirjoista, jotka tehtiin Helsingin Rahatoimikamarin kokouksissa allamainittuina päivinä.

Marraskuun 22 p. 1906.

38 §.

Esitettiin Kaupunginvaltuuston lähetepäätös kuluvan marraskuun 13 p:ltä, jossa pyydettiin lausuntoa sen johdosta että oli nostettu kysymys kaupungin asemakaava- kommissionin perustamisesta tänne.

Asiakirjat pantiin kiertämään Kamarin jäsenten kesken.

Lokakuun 3 p. 1907.

72 §.

Esitettiin enempää toimenpidettä varten 38 §:stä marraskuun 22 päivän 1906 pöytäkirjaa kysymys kaupungin asemakaava-kommissionin perustamisesta, minkä ohella eräs asiassa tehty ehdotus luettiin.

Asia pantiin uudelleen kiertämään Kamarin jäsenten kesken.

Lokakuun 17 p. 1907.

32 §.

Esitettiin enempää toimenpidettä varten 72 §:stä kuluvan lokakuun 3 p:n pöytäkirjaa kysymys kaupungin asemakaavakommissionin perustamisesta, jonka tulisi käsitellä kaupungin laajennusta koskevia kysymyksiä.

Asia pantiin pöydälle seuraavaan kokoukseen Kamarin jäsenen, arkkitehti Knut Vasastjernan pyynnöstä.

Lokakuun 24 p. 1907.

25 §.

Esitettiin enempää toimenpidettä varten 32 §:stä tämän kuun 17 p:n pöytäkirjaa kysymys kaupungin asemakaava-kommissionin perustamisesta.

Keskustelun perästä päätti Rahatoimikamari vaadituksi lausunnoksi asiassa lähettää Kaupunginvaltuustolle sensisältöisen kirjelmän kuin kirjekonseptikirja N:o 330 kohdalla osottaa.

Eriävää mielipidettä oli varapuheenjohtaja, Hovineuvos Nummelin, joka, yhtyen niihin näkökohtiin, joita Rahatoimikamari asiassa elokuun 22 p. 1901 antamassaan lausunnossa on esittänyt, omasta puolestaan kannatti sitä ehdotusta, jonka Kaupunginvaltuuston käsilläolevaa kysymystä varten asettama valiokunta oli antanut.

Kuin yllä.

Vakuudeksi:

Alfr. Tuominen.

Ehdotus

Helsingin kaupungin meno- ja tulosäännöksi vuod. 1908.

Rahatoimikamarin valmistama.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä (*).

		Menot.	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>
I. Kaupungin velat.						
K. Sin resol. 17/5 1876	a	1:ksi. Vuoden 1876 vesijohtolainasta, joka ³¹ / ₁₂ 1907 on Smk 1,056,500:—, suoritetaan ¹ / ₅ 1908 kuoletusta sekä ¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ samana vuonna korkoa 5 % ^o , yhteensä Mahdollinen kurssitappio arvoista, kaupunginrahastossa olevista obligatsioneista, arviolta .	34,600 — 51,960 —		87,460 —	
K. Sin resol. 4/8 1882	a	2:ksi. Vuoden 1882 uudisrakennus- ja järjestelylainasta, joka ³¹ / ₁₂ 1907 on Smk 628,000:—, suoritetaan ¹ / ₅ 1908 kuoletusta sekä ¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 4 ¹ / ₂ % ^o	900 — 67,000 — 26,752 50		93,752 50	
K. Sin resol. 29/3 1892	a	3:ksi. Vuoden 1892 obligatsiolainasta, joka ³¹ / ₁₂ 1907 on Smk 4,177,000:—, suoritetaan ¹ / ₅ 1908 kuoletusta sekä ¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 4 ¹ / ₂ % ^o	30,000 — 187,290 —			
Siirto			217,290 —		181,212 50	

Menon lainin 58 sin.
mukaan Keis. asen-
tusta 8 p:llä joulu-
kuuta 1873.

Lainakontrahdin muk.	a	Siirto	217,290 —	181,212 50
		Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	900 —	218,190 —
K. S:n resol. $\frac{4}{8}$ 1897 S:n $\frac{25}{1}$ 1898	a	4:ksi. Vuoden 1898 obligatsionilainasta Smk 7,000,000: —, josta $\frac{31}{12}$ 1907 on laskettu liikkeesen Smk 4,000,000: — ja josta on ulkona Smk 2,808,000: —, suoritetaan $\frac{1}{8}$ 1908 kuoletusta sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa $3 \frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$	25,500 — 98,280 —	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	1,000 —	124,780 —
K. S:n resol. $\frac{25}{1}$ 1900 S:n $\frac{30}{1}$ 1900	a	5:ksi. Vuoden 1900 obligatsionilainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1907 on Smk 2,881,500: —, suoritetaan $\frac{1}{8}$ 1908 kuoletusta sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa $4 \frac{0}{0}$	19,500 — 115,260 —	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	1,000 —	135,760 —
K. S:n resol. $\frac{10}{6}$ 1902	a	6:ksi. Vuoden 1902 obligatsionilainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1907 on Smk 7,783,000: —, suoritetaan $\frac{1}{12}$ 1908 kuoletusta sekä $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{12}$ korkoa $4 \frac{0}{0}$	48,500 — 311,320 —	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta — Smk 1,022,762: 50 —	3,000 —	362,820 —
II. Kaupungin virastot.				
1. Maistraatti.				
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{4}{6}$ 1907	b	1 Kunnall.pormest., palkk. 7,000: — palkkiota 5,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,500: —	13,500 —	
		1 Oikeusneuv.mies, palkk. 6,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,000: —		
		Siirto 7,000: —	13,500 —	1,022,762 50

K. Sin resol. ²⁹ / ₈ 1896	b	Siirto 7,000: —	13,500 —	1,022,762 50
		vakuutetusta Smk:an 5,000: — brutto si- vutulosta merkitään arviolta 3,000: —	10,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	2 Kunnall.neuv.m., palkk. 4,000: — palkkiota 2,000: —	12,000 —	
		2 Notariota, palkkaa à 1,600: —	3,200 —	38,700 —
2. Raastuvanoikeus.				
1886 v:n menosääntö	b	1 Oikeuspormestari, palkkaa 7,000: — palkkiota 5,000: —	12,000 —	
		4 Vanhempaa Oikeus- neuvosmiestä, palkk. à 6,000: — palkkiota à 2,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta à 1,500: —	38,000 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ¹⁹ / ₁₂ 1899 K. Sin resol. ¹³ / ₆ 1906 Valt:n päät. ⁴ / ₆ 1907	b	1 Vanhempi Oikeusneu- vosmies, palkkaa . . . 6,000: — palkkiota 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta ¹ / ₂ :sta 1908 . . . 687: 50	8,687 50	
		2 Vanhempaa Oikeus- neuvosmiestä, palkk. à 6,000: — palkkiota à 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta ¹ / ₁₁ :sta 1908 . . . 125: —	16,250 —	
		4 Nuorempaa Oikeus- neuvosmiestä, palkkaa à 4,000: —	16,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	Palkkio 3:lle osaston- puheenjohtajalle à . . 1,000: —	3,000 —	
1886 v:n menosääntö K. Sin kirje ¹ / ₁₀ 1887 Valt:n päät. ²⁹ / ₁₂ 1905 S:n ⁴ / ₆ 1907	b	1 Siviilipöytäkirjan notario 1,600 — 6 Kriminaalipöytäkirjan notariota à 4,000: —	24,000 —	119,537 50
<i>Syyttäjät.</i>				
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ²⁸ / ₁₂ 1906	b	2 Kaup. viskaalia, palkk. à 4,000: — palkkiota à 2,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta à 800: —		
Valt:n päät. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	vakuutetusta koko- naistulosta, 800 mar-		
		Siirto 6,800: —	— — —	1,181,000 —

		Siirto 6,800:—	—	1,181,000—
Valt:n päät. 29/12 1896	b	kasta, paloviinan, mal- las- ja muiden väki- juomain kauppaa kos- kevien asetusten rik- komisesta tuomituita sakkoja merkitään ar- violta 600:—	14,800—	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1906	b	1 Kaup.viskaali, palkkaa 4,000:— palkkiota 2,000:—		
Valt:n päät. 29/12 1896	b	vakuutetusta koko- naistulosta, 800 mar- kasta, paloviinan, mal- las- ja muiden väki- juomain kauppaa kos- kevien asetusten rik- komisesta tuomituita sakkoja merkitään ar- violta 600:—	6,600—	21,400—
3. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet.				
1886 v:n menosääntö	b	1 Maistraatinsihteeri ja Julkinen notario, palkkaa 2,500:—	2,500—	
Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Aktuario 2,500:— Mieskohtainen määräraha apul. palkkaamiseksi 1,200:—	3,700—	
Valt:n päät. 24/11 1896	b	1 Reistraattori 2,400:— korotusta 10 vuoden palveluksesta 400:—	2,800—	
1886 v:n menosääntö	b	1 Kanslisti 1,200:—		
Valt:n päät. 29/12 1896	b	mieskohtaista palkan- korotusta 300:—	1,500—	
1886 v:n menosääntö	b	1 Venäjän kielen translaattori 1,200:—	1,200—	
Valt:n päät. 29/12 1892	b	1 Saksan kielen translaattori 300:—	300—	
1886 v:n menosääntö	b	1 Kaupunginpalv. Mais- traatissa, palkkaa 1,500:—		
Valt:n päät. 29/12 1891	b	korotusta 10 vuoden palveluksesta 400:—	1,900—	
S:n 11/8 1895				
S:n 19/12 1901				
S:n 28/12 1906				
Siirto			13,900—	1,202,400—

			Siirto	13,900	—	1,202,400	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{2}{5}$ 1888 S:n $\frac{11}{6}$ 1895 S:n $\frac{19}{12}$ 1901 S:n $\frac{28}{12}$ 1906	b	}	1 Kaupunginpalvel. Maistraatissa, palkkaa	1,500	—				
			1 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,600	—	400	—	2,000	—
			2 Kaupunginpalvelijaa Maistraatin kansliassa, palkkaa à	1,600	—			3,200	—
			2 Kaupunginpalv. Raastuv. oikeud., palkkaa korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,400	—	400	—	3,600	—
			2 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkkaa korotusta 5 vuoden palveluksesta	1,600	—	200	—	3,600	—
			1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkkaa korotusta 5 vuoden palvel. $\frac{1}{3}$:sta 1908	1,600	—	166	66	1,766	66
			3 Kaupunginpalv. Raastuvanoik., palkkaa à	1,600	—			4,800	—
			1 Raatihuoneenvahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita					1,000	—
			1 Raatihuoneenrenki, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita					720	—
									36,086
4. Ulosottotoimi.									
Valt:n päät. $\frac{17}{10}$ 1899	b		1 Ensim. kaup. vouti, palkk. palkkiota	3,000	—	1,000	—		
			korotusta 5 vuoden palveluksesta	500	—	4,500	—		
Valt:n päät. $\frac{29}{12}$ 1896	b		1 Toin. kaup. vouti, palkk. palkkiota	3,000	—	2,000	—		
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,000	—	6,000	—		
Valt:n päät. $\frac{17}{10}$ 1899	b		1 Kriminaalieksekuuttori, palkk.	3,000	—				
Valt:n päät. $\frac{24}{11}$ 1896 S:n $\frac{29}{12}$ 1896 S:n $\frac{21}{12}$ 1897	b		1 Ulosottoapulain, palkk. korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,400	—	400	—		
				2,800	—				
			Siirto	16,300	—	1,238,486	66		

			Siirto	16,300 —	1,238,486 66	
		b	1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 2,700: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	3,100 —		
Valt:n päät. 24/11 1896	}	b	1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 2,700: — korotusta 10 v:n pal- vel. 1/12:sta 1908 216: 66	2,916 66		
S:n 29/12 1896						
S:n 21/12 1899						
S:n 21/12 1900						
S:n 6/3 1906						
S:n 28/12 1906			1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 2,700: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 200: —	2,900 —		
			2 Ulosottoapulaista, palkkaa à 2,700: —	5,400 —		
			1 Ulosottoapulainen, palkkaa 1,500: —	1,500 —		
			4 S:n, palkkaa à 1,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	8,000 —		
Valt:n päät. 24/11 1896	}	b	1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 1,600: — korotusta 10 v:n pal- vel. 1/2:sta 1908 383: 33	1,983 33		
S:n 29/12 1896						
S:n 21/12 1897						
S:n 20/12 1905						
					1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 1,600: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 200: —	1,800 —
Valt:n päät. 29/12 1906		b	4 Ulosottoapulaista, palkkaa à 1,600: —	6,400 —		
		c	Huoneuston vuokra	1,800 —	52,099 99	
5. Sekalaisia.						
Valt:n päät. 16/11 1888	}	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitus sekä syyt- täjille, arviolta	1,700 —		
S:n 3/9 1882						
		c	Määräraha käännöksiin venäjän kielestä käytettäväksi Maistraa- tin määräämisen mukaan, ar- violta	2,000 —		
		c	Tarverahoja, arviolta	15,500 —	19,200 —	
— Smk 287,024: 15 —						
				Siirto	— —	1,309,786 65

		Siirto	—	1,309,786 65
III. Kunnallishallinto.				
1. Valtuuston kanslia.				
1886 v:n menosääntö	} b	1 Sihteeri	10,000	
Valt:n päät. ²⁵ / ₁₁ 1902				
S:n ¹² / ₁₂ 1905				
S:n ⁶ / ₂ 1907				
S:n ²⁵ / ₁₁ 1891	b	1 Notario	2,400	
Valt:n päät. ²⁰ / ₃ 1907	b	1 Kanslisti	1,200	
1886 v:n menosääntö	} b	1 Vahtimestari	1,200	
Valt:n päät. ²³ / ₁₂ 1906		c	Tarverahoja, arviolta	10,000
2. Rahatoimikamari.				
	} b	1 Puheenjohtaja	4,000	
1886 v:n menosääntö		5 Jäsentä à 20 markkaa istun-		
Valt:n päät. ⁴ / ₂ 1890		nolta kullekin jäsenelle, arvi-		
S:n ¹⁶ / ₁₂ 1902		olta	6,000	
S:n ²⁸ / ₂ 1907		1 Sihteeri	10,000	
S:n ²² / ₁₂ 1903	b	1 Sihteerin apulainen	6,000	
Valt:n päät. ⁷ / ₃ 1900	b	1 Notario	5,000	
1886 v:n menosääntö	} b	1 Aktuario	4,500	
Valt:n päät. ⁴ / ₂ 1890		1 Kanslisti	1,800	
S:n ⁹ / ₁₂ 1902		1 Vahtimestari	800	
S:n ²⁹ / ₁₂ 1905	} b	1 Vahtimestarinapulainen	780	
Valt:n päät. ²² / ₁₂ 1898				
S:n ⁹ / ₁₂ 1902				
S:n ²³ / ₁₂ 1906	c	Tarverahoja, arviolta	15,000	
	d	Arvaamattomia menoja, arviolta	5,000	58,880
3. Rahatoimikonttori.				
1886 v:n menosääntö	} b	1 Kaup.kamreeri, palkk. 5,000:—		
Valt:n päät. ¹⁹ / ₁₂ 1899		palkkiota 4,000:—	9,000	
1886 v:n menosääntö	} b	1 Kaup.rahast.hoit., palkk. 4,000:—		
Valt:n päät. ¹⁴ / ₁₂ 1899		palkkiota 2,500:—		
		korotusta 10 vuoden		
K. Asetus ⁸ / ₃ 1899	} b	palveluksesta 800:—		
K. S:n kirje ³ / ₈ 1900		Korvausta menete-		
	tystä osuudesta pois-			
	saolosakkoihin 800:—	8,100		
		Siirto	17,100	1,393,466 65

			Siirto	17,100 —	1,393,466 65		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Vanhempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa 4,000: — palkkiota 1,000: —		5,000 —			
			1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa 3,000: — palkkiota 1,200: — korotusta 5 v:n palve- luksesta 1/3:sta 1908 250: —	4,450 —			
Valt:n päät. 4/11 1902 S:n 29/12 1905 S:n 9/4 1907	b	1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa 3,000: — palkkiota 1,200: —		4,200 —			
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899 1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1894 S:n 19/12 1899 S:n 4/11 1902 S:n 23/11 1907 Valt:n päät. 13/10 1898			b	1 Konttorikirjuri 1,800: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 360: —		2,160 —	
	2 Vahtimestaria à 1,500: —	3,000 —					
	b c	Ylimääräisiä apulaisia, arviolta 12,000 — Palkkiota verolippujen kotiinvie- misestä, arviolta 2,000 — Tarverahoja, arviolta 5,000 —			54,910 —		
4. Liikennekonttori.							
			b	1 Kamreeri, palkkaa 5,000: — palkkiota 1,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta 500: —		6,500 —	
	1 Kirjuri, palkkaa 3,000: — palkkiota 600: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 600: —				4,200 —		
Valt:n päät. 11/12 1906		1 Kirjuri, palkkaa 3,000: — palkkiota 600: —			3,600 —		
	1 Rahastonhoit., palkk. 2,400: — palkkiota 600: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 480: —				3,480 —		
		1 Kirjanpitäjä, palkkaa 2,000: — palkkiota 300: —			2,300 —		
	1 Konttorikirjuri, palkkaa 1,800 —						
	1 Samoin, palkkaa 1,500 —						
				Siirto	23,380 —	1,448,376 65	

			Siirto	23,380 —	1,448,376 65
Valt:n päät. 11/12 1906	b	1 Vaakamestari, palkk. 2,200: —			
		palkkiota 300: —			
Valt:n päät. 22/1 1907		mieskoht. palk. lis. . . 200: —	2,700 —		
	c	2 Vaakamestarin apul., palkkaa à 1,800: —		4,200 —	
		palkkiota à 300: —		4,800 —	
	c	4 Vahtimestaria, palkk. à 1,200: —		15,200 —	
		Ylimäär. apulaisia, arviolta . .			
Valt:n päät. 31/3 1875 S:n 29/12 1899	b	Palkkiota päivittäisten tietojen antamisesta tullikamarista . . .		800 —	
		Mittarinpalkkiota, arviolta . . .		1,200 —	
	c	1 Koneenkäyttäjää lämmit. johtoa varten 9 kuukauden aikana . . .		1,575 —	
Valt:n päät. 17/5 1904 S:n 28/12 1906		1 Koneenkäyttäjää hissilait. vart.		1,200 —	
	c	3 Koneenkäytt. apul. à 900: —		2,700 —	
S:n 28/10 1895	b	1 Tarkastusmies		1,200 —	
		2 Sähkö-tavarahissin käyttökust., arviolta		3,000 —	
	c	Tarverahoja, arviolta		2,100 —	64,055 —
5. Satamakonttori.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 21/11 1893	b	1 Satamakapteeni . . . 3,000: —			
		4 tahi 2 0/10 ylöskan- nosta, arviolta 8,700: —	11,700 —		
	b	1 Sörnäisten satamamestari . . .		2,400 —	
Valt:n päät. 1/10 1895		1 Satamakontt.kirjanpit. 3,500: — 1/2 0/10 ylöskannosta, arviolta 1,175: —	4,675 —		
Valt:n päät. 30/4 1901	b	1 Rahastonhoitaja 9 kuukautena		1,125 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1906	b	1 Vanhempi vahtimestari		1,600 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 27/12 1895 S:n 13/11 1898		1 Nuorempi vahtimestari		1,200 —	
	b	10 Satamakonstaapelia à 1,200: —		12,000 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1906		1 Sörnäisten satamakonstaap. pait- si vapaata asuntoa		1,100 —	
	b	2 Pakkaajaa ja runsimiestä à 720: —		1,440 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1906 S:n 20/12 1899 S:n 30/12 1903 S:n 11/4 1893		1 Parmaanmittaajain vanhin . . .		600 —	
	c	Satamaviskaalin palkkio		400 —	
		Vuokraa höyrypurresta ja mootto- riveneen käyttökustann., arviolta		800 —	
			Siirto	39,040 —	1,512,431 65

			Siirto	39,040 —	1,512,431 65
	c	1 Moottoriveneenhoitaja, arviolta			
		7 kuukautta à 70: —		490 —	
		Tarverahoja, arviolta ,		750 —	40,280 —
		6. Rakennuskonttori.			
	b	1 Kaupungininsinööri 10,000: —			
		korotusta 5 vuoden palveluksesta	1,000: —		
		mieskoht. palk. lis.	2,000: —		
		matkaraHOja	600: —	13,600 —	
		1 Työpäällikkö	8,000: —		
		korotusta 5 vuoden palveluksesta	800: —		
		matkaraHOja	500: —	9,300 —	
		1 Kaupunginarkkitehti		6,000 —	
		1 Geodeetti	3,000: —		
		korot. 10 v:n palveluksesta	600: —		
		matkaraHOja	100: —	3,700 —	
	b	1 Kirjanpitäjä	4,000: —		
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	800: —	4,800 —	
		1 Rakennusmestari	4,000: —		
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	800: —	4,800 —	
		1 Varastonhoitaja		3,000 —	
		1 Vanh. metsänvart. paitsi vap. asunt. ja polttop.	1,200: —		
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	240: —		
		mieskoht. lis.	260: —	1,700 —	
		1 Nuor. metsänvart. paitsi vap. asunt. ja polttop.	1,000: —		
		korot. 10 v:n palv. 1/6:sta 1908	158: 33	1,158 33	
	c	Ylimäär. insinööri- ja piirustus-apulaiset, arviolta		8,000 —	
		Metsänvartija-apulaiset ja metsänkasvatus, arviolta		2,000 —	
		Tarveaineet ja apuripäivätyöt mittauksissa, arviolta		10,000 —	
		Tarverahoja, arviolta		1,500 —	69,558 33
			Siirto	— —	1,622,269 98

1886 v:n menosääntö
Valt:n päät. 14/5 1907

			Siirto	—	1,622,269 98
			7. Puutarhalautakunta.		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 6/9 ja 6/12 1898 Valt:n päät. 15/5 1906 S:n 28/12 1906	b	1 Sihteeri	600	—	
		1 Puutarhuri	3,000	—	
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	600	—	
		vuokrarah. 1/6:ään 1908	625	—	
		miesk. palk. lis. paitsi polttop., vap. raitiotie- matkoja ja muita luon- nossa saatav. etuja, arv. 2,400:—	6,625	—	
c	Tarverahoja, arviolta	300	—	7,525	
			8. Erityiset lautakunnat.		
			<i>a) Taksoituslautakunta.</i>		
Valt:n päät. 11/12 1906	b	1 Kunnallistaksotuksen sihteeri .	5,000	—	
		Sihteerinapulainen ja tarverahoja, arviolta	4,000	—	9,000
			<i>b) Holhouslautakunta.</i>		
c	b	Sihteerin palkkio	1,200	—	
		Vahtimestarinpalkkio, tarverahoja y. m., arviolta	600	—	1,800
			<i>c) Työväenasiain lautakunta.</i>		
Valt:n päät. 26/5 1903	b	1 Sihteeri, palkkaa	3,000	—	
		vuokrarahoja	600	—	3,600
c	b	Korvausta vahtimestarinapul. . . .	100	—	
		Tarverahoja sekä kirjallisuuden ostoon, arviolta	1,000	—	4,700
			<i>d) Kunnan työväälitystois- misto.</i>		
Valt:n päät. 1/12 1903 S:n 29/12 1905 S:n 28/12 1906 S:n 17/9 1907	b & c	1 Johtaja	4,800	—	
		1 miesapulainen	2,400	—	
		1 naisapulainen	2,400	—	
		Vahtimestari	1,200	—	
		Lämpö, valaistus, tarverahat y. m., arviolta	2,000	—	12,800
			Siirto	—	1,658,094 98

		Siirto	—	—	1,658,094 98
		<i>e) Kasvatuslautakunta.</i>			
Valt:n päät. $\frac{10}{5}$, $\frac{19}{12}$ 1897, $\frac{21}{10}$, 1900, $\frac{16}{55}$, $\frac{19}{12}$ 1899 ja $\frac{28}{12}$ 1906	b	1 Sihteeri, palkkiota	2,400	—	
		Vahtimestarinpalkkio	300	—	
	c	Tarverahoja y. m., arviolta	800	—	3,500
		<i>f) Muinaismuistolauslautakunta.</i>			
Valt:n päät. $\frac{21}{5}$ 1906	b	Määräraha	800	—	800
		— Smk 352,608: 33 —			
IV. Katu- ja laituri- valaistus.					
1. Kaasuvalaistus.					
		Auerliekkejä à 120 l. kaasua tun- nissa:			
		Kokoyön, 735 kpl. ke- vällä ja 750 syksyllä käyttäen kaasua 315,833 m ³			
		Puolenyön, 1,085 kpl. kevällä ja 1,110 syksyllä käyttäen kaasua 228,494 m ³			
	c	Avoimia liekkejä à 140 litraa kaasua tunnis- sa purjehdusaikana 6 kpl. käyttäen kaa- sua 1,648 m ³			
		Lukas-liekkejä à 500 l. kaasua tunnissa, 2 kpl. käyttäen kaa- sua 1,816 m ³			
		Pitennetty aamuvalais- tus Kauppatorilla talvikuukausina 700 m ³			
			548,491 m ³		
		Siirto	—	—	1,662,394 98

			Siirto	—	—	1,662,394 98	
			548,491 m ³				
	e	Sytytysliekkejä à 8 l. tunnissa kaikissa lyhdyissä, käyttäen kaasua	70,000 m ³				
		Ylimäär. valaist. eri tilaisuuksissa	1,509 m ³				
		Yht. kaasua	620,000 m ³				
Valt:n päät. 23/4 1907			à 14 p:ää m ³ :ltä, arvoltaan	86,800	—		
	f	Lyhdynsytyttäjain palkat, lyhtyen hoito ja muut kustannukset katuvalaistuksesta	56,200	—		143,000	
		2. Petroleumivalaistus.					
	b & c	256 kpl. kokoyön pumppulyhtyjä, 120 kpl. puolenyön s:n 40 kpl. kokoyönpainelyhtyjä, 360 kpl. puolenyön painelyhtyjä, 60 kpl. purjehduskausilyhtyjä, 5 kpl. kokoyön lyhtyjä Viaporin jäätiellä					
		käyttäen arviolta petroleumia 175,000 kg, tehden 20 p:n mukaan kg:lta	35,000	—			
Valt:n päät. 22/12 1898 ja 22/12 1903			Ylläpito ja hoito	40,532	80		
			Korjauksia, aineksia, vuokraa	24,400	—		
		c*	Polttajainosto	1,200	—		
		c	Vakuutusmaksut ja sekalaista	2,867	20		104,000
		3. Laiturien ja avaravajain ylimääräinen valaistus.					
		<i>a) Hietalahden laituri.</i>					
		<i>Sähkövalaistus.</i>					
	b	1 kpl. 800 kynttilän kaarilamppuja palavat 75 päivää 5 t. päivässä	340: —				
Valt:n päät. 1/10 1895			6 kpl. hehkulamppuja, palavat 150 päivää, 8 tuntia päivässä	260: —	600	—	
			Siirto	600	—	1,909,394 98	

			Siirto	600	1,909,394.98
		<i>b) Makasiinilaituri.</i>			
		<i>Sähkövalo.</i>			
Valt:n päät. 27/10 1895	b	4 kpl. 800 kynttilän kaarilamppuja meren puolella 180 päivää, 8 tuntia päivässä . .	1,360:—		
		<i>Kaasuvalo.</i>			
	e	11 kpl. 5 liekin kaarilamppuja meren puolella 200 päivää, 7 tuntia päivässä . .	2,685:—		
		15 kpl. 1 liekin kaarilamppuja maan puolella 170 päivää, 3 tuntia päivässä . .	241:—		
		<i>Tavaravaja</i>			
		<i>Sähkövalo.</i>			
Kontrahti 12/10 1893	b	15 kpl. 500 kynttilän kaarilamppuja 180 päivää, palavat keskimäärin 4 tuntia päivässä	2,074:—		
		14 kpl. hehkulamppuja 150 päivää, palavat 4 tuntia päivässä . .	300:—		
		<i>Tullitarkastuspaviljonki.</i>			
		Sähkövalo arviolta . .	130:—		
		Kaasuvalo, arviolta . .	150:—	6,940	
		<i>c) Katajanokan laituri.</i>			
		<i>Kaasuvalo.</i>			
	e	6 kpl. 5 liekin kaarilamppuja meren puolella palavat 100 päivää 10 tuntia päivässä	1,419:—		
		Siirto	1,419:—	7,540	1,909,394.98

		Siirto	1,419: —	7,540 —	1,909,394 98
	e	6 kpl. 1 liekin kaarilamppuja meren puolella, palavat 100 päivää 10 tuntia päivässä	189: —		
		12 kpl. 1 liekin kaarilamppuja maan puolella, palavat 100 päivää 3 tuntia päivässä	171: —		
		<i>Tavaravajat.</i>			
		<i>Sähkövalo.</i>			
	e	4 kpl. 500 kynttilän kaarilamppuja 180 päivää, keskimäärin 4 tuntia päivässä . . .	500: —		
		55 kpl. hehkulamppuja, palavat 150 päivää, 4 tuntia päivässä . . .	1,031: —	3,310 —	10,850 —
		— Smk 257,850: — —			
V. Palosammutustoimi.					
1. Palkat ja muut edut.					
1886 v:n menosääntö	b & c	1 Palomestari, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, palkk. mieskohtaista lisäystä	5,000: —	7,000 —	
Valt:n päät. 24/2 1891			2,000: —		
S:n 19/12 1893					
S:n 7/12 1899					
S:n 13/6 1899					
Valt:n päät. 20/12 1899	b & c	1 Alipalomestari, palkkaa vuokratrahoja mieskoht. lis.	3,000: —	6,000 —	
S:n 19/12 1891			2,500: —		
			500: —		
Valt:n päät. 24/2 1891	b	1 Palokomissionin sihteeri	600 —		
Valt:n päät. 24/2 1891	b & c	Pääaseman ruiskumestari, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa Pohjoisaseman ruiskumestari, paitsi s:n s:n Koneenkäyttäjä paitsi s:n s:n	2,400 —	2,100 —	
S:n 21/12 1897					
S:n 20/12 1902					
		Siirto	20,200 —	1,920,244 98	

Valt:n päät. $\frac{13}{6}$ 1899	b & c		Siirto	20,200	1,920,244 98	
		6 Kersanttia, paitsi vapaata asun-	toa, polttopuitaja valoa à 1,800:—	10,800		
		10 Korpraalia, naineita à 900:—		9,000		
		Vuokrarahoja, polttop. ja valaist.				
		samoille à 600:—		6,000		
		11 Korpraalia, kasarm. maj. à 900:—		9,900		
		15 ensi luok. konstaapelia, kasarm.				
		maj. à 600:—		9,000		
		15 tois. luok. konstaapelia, ka-				
		sarm. maj. à 420:—		6,300		
Valt:n päät. $\frac{25}{2}$ 1891	b & c	16 kolm. luok. konstaapelia, ka-				
		sarm. maj. à 300:—	4,800			
		Ruoka 67 mieh. à 360:—	24,120			
		Vaatetus 67 mieh. à 150:—	10,050	110,170		
S:n $\frac{13}{6}$ 1899						
S:n $\frac{27}{9}$ 1904						
S:n $\frac{17}{1}$ 1905						
2. Palotalli, 20 hevosta.						
e	c	36,500 kg heiniä à 9 penniä	3,285			
		33,000 s:n kauroja à 18 penniä	5,940			
		Olkia, arviolta	750			
		Kengitys ja lääkkeet, arviolta	950			
		Silojen y. m. kunnossapito, ar-				
violta	500	11,425				
3. Lämmitys ja valo.						
c	c	200 m ³ koivuhalkoja à 8 mk	1,600			
		900 m ³ havuhalkoja à 7 mk	6,300			
		Valaistus, arviolta	4,000	11,900		
4. Kalusto.						
e*	c	Kaluston kunnossapito, arviol-				
		ta	3,000			
		Palotelegraafin ylläpito, arviol-				
		ta	1,200			
1 hevonen, arviolta		800				
1 kalustoautomobili		16,200				
Letkuvaraston täydennys		2,000	23,200			
5. Sekalaisia.						
e	c	Palkkioita palokatselmuksista, ar-				
		violta	800			
Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.,						
arvioilta		2,500				
				Siirto	3,300	2,076,939 98

Valt:n päät. 27/9 1904	b	Siirto	3,300	2,076,939	98	
		Sairasvaunun ja sidosaineiden kunnossapito, arviolta	280			
		c Kirjojen ja sanomalehtien ostamiseen	100	3,680		
6. Satunnainen meno.						
	c*	Määräraha vap. eht. palokunnalle — Smk 165,375: — —	—	5,000		
VI. Poliisilaitos.						
1. Rahallinen apumaksu.						
K. Asetus 20/4 1903	b	Koko vuosi-määrärahasta poliisilaitoksen ylläpitämiseen, Smk 693,120: —, suoritetaan kaupungin varoista	—	198,034	28	
2. Virkahuoneustot.						
K. Asetus 20/4 1903 Kontrahtien muk.	b & c	Poliisikamarin, keskuspoliisin, etsivän osaston ja ensimmäisen poliisiaseman huoneusto	20,000			
		Talli	6,000			
		2:nen poliisiasema	4,020			
		3:s s:n	4,500			
		4:s s:n	8,000			
		Töölön s:n	1,160			
		Forsbyn s:n	600			
		Hermanninkaupungin poliisiasema	1,000			
		Voimistelusalja ja maneesi	2,000			
		Siveyösosaston huoneusto	1,000	48,280		
3. Lämmitys ja valo.						
K. Asetus 20/4 1903	b & c	Polttopuita, arviolta	9,000			
		Valo, s:n	20,000	29,000		
			Siirto	—	2,360,934	
					26	

			Siirto	—	—	2,360,934 26
			4. Sekalaista.			
K. Asetus 20/4 1903	b & c	Kaupungin osalle tulevia korjauskustannuksia aseista, hevosista y. m., arviolta		3,000	—	
	c*	Huonekaluja Kallion poliisiasemalle		5,000	—	
Valt:n päät. 28/3 1907	b*	Uusi telefoniverkko, kuntoonpano		4,666	66	
	b	Ylläpito		733	34	13,400
		— Smk 288,714: 28 —				
		VII. Terveys- ja sairaanhoito.				
		1. Terveyshoitolautakunta.				
Valt:n päät. 29/11 1904	b	Puheenjohtaja		1,200	—	
S:n 3/12 1889	b {	1 Sihteeri		2,000	—	
S:n 19/12 1892		1 Vahtimestari		1,000	—	
S:n 21/12 1897		c	Tarverahoja, arviolta		10,000	—
		2. Lääkärit ja sairaanhoitajat.				
Valt:n päät. 24/10 1893	b	Ensim. kaup.lääk., palkk. 6,000: — palkkiota 4,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 2,000: —		12,000	—	
K. S:n resol. 5/2 1884 1886 v:n menosääntö	b	Toinen kaupunginlääkäri		3,000	—	
	b	2 Aluelääkäreä kaupungissa à 3,000: —		6,000	—	
Valt:n päät. 19/4 1898	b	1 Aluelääkäri Töölön alueella		3,600	—	
S:n 30/9 1890	b	1 S:n Sörnäisten alueella 3,000: — lisäpalkkio 1,000: —		4,000	—	
S:n 20/10 1903	b	1 Aluelääkäri Hermannin ja Toukolan alueella		4,000	—	
S:n 29/12 1891	b	1 Aluelääkäri Kallion alueella 3,000: — lisäpalkkio 1,000: —		4,000	—	
S:n 0/4 1889	b	1 Naispuolinen lääkäri		3,000	—	
			Siirto	39,600	—	2,388,534 26

Valt:n päät. 19/12 1895	b	1 Lääkäri vaivaistalon sairashuoneissa ja houruinhoitolaitoksessa (kts. VIII Vaivaishoito).	Siirto 39,600 —	2,388,534 26
	b	1 Lääkäri kaupungin kansakouluissa (kts. IX Opetus- ja sivistyslaitokset).		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1901	b	1 Kätilö	500 —	
S:n 27/12 1895	b & c	7 Kunnan sairaanhoitajatarta à 1,080: —	7,560 —	
S:n 21/12 1897				
S:n 19/12 1901				
S:n 12/4 1904				
S:n 17/5 1898	b	Matkakuluja ja sairaanhoitoparseleita	600 —	
S:n 19/4 1898	b	Palkkioita viransijaisille aluelääkärien virkaloma-aikana	2,100 —	
S:n 17/6 1898	b & c	Lääkäripäivystys sunnuntaisin kesäkuukausina	900 —	51,260 —
S:n 29/12 1905				
3. Marian sairaala.				
<i>a) Sisätautien osasto.</i>				
Valt:n päät. 20/12 1893	b	1 Ylilääkäri, laitoksen tirehtööri, palkkaa	5,000 —	
S:n 11/10 1898				
S:n 19/10 1901	b	1 Alilääkäri, paitsi asunt., lämp., siivousta ja ruokaa, palkkaa	3,000 —	
S:n 19/12 1901				
S:n 28/12 1906	b	Sijaisen palkkaaminen alilääkärien loma-aikana	300 —	
S:n 17/10 1905				
S:n 29/12 1893	b & c	1 Assistentti, paitsi asunt., lämp., valaist, siivousta ja ruok., palkkaa	2,400 —	
S:n 29/12 1905	b	1 Amanuessi, arv. 9 kuuk. paitsi asunt., lämp., valaist., siivousta ja ruok., palkkaa	900 —	
S:n 29/12 1896	b	3 Osastonhoitajatarta, paitsi asunt., lämp., valaist. ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuuk.	1,800 —	
S:n 27/12 1895				
S:n 28/12 1906	b	Palkankorot. yhdelle hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	120 —	
		Palkankorot. kahdelle hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	120 —	
S:n 29/12 1893	b	4 Alihoitajatarta, muuten kuin edell., mutta palkkaa à 40 mk kuuk.	1,920 —	
S:n 21/12 1897				
S:n 28/12 1906				
	c	Ylimäär. sairashoit. arviolta . . .	800 —	
			Siirto 16,360 —	2,439,794 26

			Siirto	16,360	2,439,794	26	
Valt:n päät.	29/12 1893	} b	2 Yöhoitajatarta à 40 mk kuukaudessa	960			
S:n	29/12 1899		1 Yöhoitajatar, paitsi ruokaa (ei asunt.), palkk. à 50 mk kuuk.	600			
S:n	28/12 1906		2 Siivoojatarta, paitsi asunt., lämpöä, valaist. ja ruok., palkkaa à 18 mk kuukaudessa	432			
S:n	29/12 1893	} b	1 Siivoojatar keuhkotautispaviljonkia varten	336			
S:n	28/12 1906		Lääkkeitä, arviolta	8,000			
			Kaluston kunnossapito, arviolta .	4,000			
			Koneiden, sideaineiden, väkiviinan ja desinfioimisaineiden osto ja ylläpito	2,000			
		} c	1 kuuk. loman hankkiminen 3 osastonhoitajattarelle à 50 mk, 7 alihoitajattarelle à 40 mk ja 3 siivoojattarelle 2 viikkoa à 10 mk	460	33,148		
			<i>b) Kulkutautien osasto.</i>				
Valt:n päät.	29/12 1893	} b	1 Ylilääkäri, paitsi vap. asunt. sekä lämpöä ja valaist., palkkaa	5,000			
S:n	11/10 1898		Sijaisen palkkaamiseen ylilääkärin loma-ajaksi	400			
S:n	30/12 1904	} b	1 Assistentti, paitsi asunt., lämpöä, valaist. ja ruok., palkkaa . . .	2,400			
S:n	19/12 1901		4 Osastonhoitajatarta, paitsi asunt., valaist., lämp., ja ruok., palkkaa à 50 mk kuuk.	2,400			
S:n	29/12 1893	} b	3 Hoitajatarta, muuten kuin edell., mutta palkkaa à 40 mk kuukaudessa	1,440			
S:n	29/12 1899		Palkankorot. yhdelle hoitajattarelle 20 v:n palv.	120			
S:n	19/12 1901		2 Yöhoitajatarta, palkkaa à 40 mk kuuk.	960			
S:n	30/12 1904		Ylimäär. sairashoito, arviolta . .	800			
S:n	28/12 1906	} b					
S:n	s:n						
S:n	19/12 1901	} b & c					
			Siirto	13,520	2,472,942	26	

Valt:n päät.	29/12 1893	}	b	Siirto	13,520 —	2,472,942	26
S:n	27/12 1895						
S:n	29/12 1896						
S:n	29/12 1899						
S:n	28/12 1905						
S:n	28/12 1906	}	c	6 Siivoojatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 18 mk kuukaudessa	1,296 —		
				Lääkkeitä, arviolta	3,000 —		
				Kaluston ylläpito, arviolta	4,000 —		
				Sairashuoneiden desinfioiminen, arviolta	1,000 —		
				Yhden kuuk. loman hankkim. 5 osastonhoitajattarelle à 50 mk, neljälle alihoitajattarelle à 40 mk ja kuudelle siivoojattarelle 2 viikk. à 10 mk.	470 —		
						23,286 —	
				<i>c) Sisätauti-kirurginen osasto.</i>			
		}	b & c	1 Ylilääkäri, kirurgi, palkkaa	4,000 —		
				Sijaisen palkkaamiseen ylilääkäriin loma-ajaksi	350 —		
Valt:n päät.	19/12 1901	}	b & c	1 Assistentti, paitsi asunt., lämpöä, valaist., siivousta ja ruokaa, palkk.	2,400 —		
				1 Operatsiohoitajatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruok., palkkaa à 50 mk kuukaudessa	600 —		
		}	c	2 Osastonhoitajatar, paitsi asuntoa, valaist., lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuukaudessa	1,200 —		
				Palkankorotusta kahdelle hoitajattarelle 5 vuoden palveluksesta	120 —		
S:n	23/12 1903	}	b	5 Hoitajatar, paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 40 mk kuukaudessa	2,400 —		
S:n	26/12 1906						
		}	b & c	1 Hoitajatar kellarikerroksen eristysosastossa, niinkuin edelliset, palkkaa à 30 mk kuukaudessa	360 —		
				2 Yöhoitajatar, palkkaa à 40 mk kuukaudessa	960 —		
S:n	19/12 1901			Ylimäär. sairashoito, arviolta	800 —		
S:n	28/12 1906			3 Siivoojatarta, yksi kummassakin kerroksessa ja yksi operatsioosastossa, paitsi asunt., lämpöä, valaist. ja ruokaa, palkkaa à 18 mk kuukaudessa	648 —		
				Siirto	13,838 —	2,496,228	26

Valt:n päät. 26/5 1903		b	Siirto	13,838	2,496,228	26
			Hierojan palkkio	1,000		
			Lääkkeitä, arviolta	5,000		
			Sidostarpeita ja konekaluja, arviolta	4,000		
			Kaluston ylläpito, arviolta	3,500		
		c	6 viikon loman hankkimiseksi 3 osastonhoitajattarelle à 75 mk, 8 alihoitajattarelle yhden kuukauden à 40 mk ja 3 siivoojattarelle kahden viikon à 10 mk	575	27,913	
<i>d) Talousosasto.</i>						
Valt:n päät. 12/4 1904		b	1 Toimitsija, paitsi asuntoa, valoa ja lämpöä, palkkaa	3,000		
S:n	29/12 1893	}	b	1 Taloudenhoitajatar, paitsi asunt., lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	1,000	
S:n	29/12 1896					
S:n	19/12 1901					
S:n	29/12 1893	}	b & c	2 Keittäjäätärtä, paitsi asunt., lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 30 mk kuukaudessa	720	
S:n	29/12 1899					
S:n	19/12 1901					
S:n	29/12 1899	b & c	1 Keittäjätar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .	300		
		c	Ylimäär. keittiöapua, arviolta . .	240		
S:n	29/12 1899	}	b	4 Palvelijatarta, paitsi asunt, lämpöä, valaist, ja ruokaa, palkkaa à 216 mk	864	
S:n	19/12 1901					
S:n	29/12 1905					
		c	1 Palvelijatar, paitsi ruokaa (ei asuntoa)	300		
S:n	29/12 1899	}	b	1 Siivoojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .	216	
S:n	29/12 1906					
S:n	29/12 1896	}	b & c	1 Leipojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .	360	
S:n	29/12 1899					
S:n	29/12 1893	b	1 Johtajatar liinavarastoa varten paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	480: —		
S:n	21/12 1897		henkilökoht. lisäystä	600: —	1,080	
S:n	29/12 1893	b & c	6 Pesijätärtä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 23 mk kuukaudelta	1,656		
S:n	19/12 1901	}	b	3 S:n, paitsi ruokaa (ei asunt.) palkkaa à 33 mk kuukaudelta	1,188	
S:n	28/12 1906					
Siirto				10,924	2,524,141	26

			Siirto	10,924	2,524,141	26	
Valtn päät.	22/12 1903	b & c	2 Ompelijatarta, paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 30 mk kuuk.	720			
S:n	22/12 1898	}	b 2 Koneenkäyttäjää, paitsi asuntoa, lämpöä ja valaist., palkk. à 1,200	2,400			
S:n	19/12 1901						
S:n	29/12 1893	b & c	1 Lämmittäjä, paitsi asunt., lämp., valoa ja ruok, palkk. à 900: — mieskoht. palkk. lis. 180: —	1,080			
S:n	29/12 1893	}	b 1 Vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa . . . 730: — ruokarahoja 360: — mieskoht. palkk. lis. 180: —				
S:n	29/12 1899						
S:n	19/12 1901	b					
S:n	29/12 1893	}	c 3 Renkiä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkk. à 480 mk	1,440			
S:n	29/12 1899						
S:n	29/12 1901	}	b & c 3 S:n, paitsi asunt., lämp., valaist., ja ruok, palkk. à 420 mk vuod.	1,260			
S:n	29/12 1893						
S:n	27/12 1895	}	b 2 Portinvart., paitsi asunt., lämp., valoa ja ruokaa, palkk. à 420 mk	840			
S:n	19/12 1901						
S:n	27/12 1895	}	b 1 Klosetintyhjentäjätär à 33 mk kuukaudelta	396			
S:n	28/12 1906						
		c	1 Yövärtija, paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 50 mk kuuk. .	600			
		}	Ruokaa 178 potilaalle à 1 mk päivässä, arviolta	64,970			
				Ruokaa 12 potilaalle à 1:50 päivässä, arviolta	6,570		
				Ruokaa 80:lle henkilökunnasta à 1 mk 10 p. päivässä, arviolta .	32,120		
				Ruokaa 1:lle s:n 9 kuukautta à s:n	297		
		c	Polttoaineet, arviolta	25,000			
		}	Kaasu laboratorioon sekä höyryteltan lämmittämiseen, arviolta	600			
				Tarvekalujen kunnossapito, arviolta	2,400		
				Hevosen ylläpito, arviolta	600		
		}	Valo, sam.	8,000			
		d	Arvaamattomia, menoja, arviolta	4,000			
		c	Kahden viikon loman hankkimiseksi toimitsijalle 125 mk, talouden hoitajattarelle 50 mk, liinavaraston hoitajattarelle 50 mk, 9 pesijättärelle à 13 ja 10:lle keittiöhenkilöistä à 12 mk . .	462	165,949		
			Siirto	—	2,690,090	26	

			Siirto	—	2,690,090	26
Valt:n päät.	²⁰ / ₁₁ 1900	b	<i>e) Desinfisioimislaitos.</i>			
S:n	²⁰ / ₁₂ 1896	}	b	1 Esimies (koneenkäyttäjä), paitsi		
S:n	²⁰ / ₁₂ 1899			asunt., lämpöä ja valaist. palkkaa à 1,200: —		
		c		mieskoht. lisäystä 180: —		
S:n	¹⁹ / ₄ 1898	}	b & c	1 Apulainen, paitsi asuntoa ja		
S:n	²⁰ / ₁₂ 1899			ruokaa, palkkaa 480		
		}	c	Polttoaineet, arviolta 500		
				Hevosen ylläpito, arviolta 600		
				Desinfisioimistarpeet 500		
					3,460	—
			4. Humlebergin varasairaala.			
		}	c	1 Lääkäri 3,000		
				1 Amanuenssi 1,200		
				1 Ylihoitajatar, taloud. hoitaja 900		
				1 Vanh. hoitajatar 600		
				5 Nuor. hoitajatarta à 480 mk 2,400		
				1 Ruuanpitäjä 480		
				3 Palvelijatarta à 240 mk 720		
				3 Siivoojatarta à 216 mk 648		
				2 Renkiä à 400 mk 800		
				3 Pesijätärtä à 240 mk 720		
				Ruokaa 70 hengelle à 1:10 päivässä 28,105		
				Lääkkeitä, arviolta 4,000		
				Polttopuita ja valaist. s:n 5,000		
				Kalusto, korjausta ja ylläpitoa 1,500		
				Sekalaisia arvaamatt. menoja, kuten ajoja, olkia, saippuaa, vettä y. m. 7,500		
		Toisen huvilan vuokra 9,000				
		Toisen s:n s:n 6,000				
					72,573	—
			5. Grejuksen keuhkotautissairaala.			
Valt:n päät.	⁹ / ₅ 1905	}	b	Vuokra 3,000		
				Ylläpito 29,000		
					32,000	—
			5. Sörnäisten sairastupa.			
Valt:n päät.	²⁰ / ₁₁ 1904	b	9 sairaspaikkaa vuonna 1908 —			
			Siirto	—	10,500	—
			Siirto	—	2,808,623	26

			Siirto	—	2,808,623	26	
7. Poliklinikat.							
Valt:n päät.	11/4 1900	} b	Määräraha Kallion lastenpolikli-				
S:n	29/12 1905		nikkaa varten	3,300	—		
S:n	25/3 1902	b & c	S:n Vladimirkadun poliklinik-				
			kaa varten	3,000	—		
S:n	29/12 1896	} b	Määräraha poliklinista				
S:n	29/12 1905		silmäosastoa varten	2,500	—		
			Päivärahat varatt. sair.				
			puolesta tilintek. vas-				
			taan	200	—		
				2,700	—		
S:n	17/3 1903	} b	Määräraha Hermannikaupungin				
S:n	29/12 1905		lapsenpäästölaitokselle:				
			ylläpito-apuraha	4,300	—		
			lääkärin valvonta	1,000	—		
S:n	8/3 1904	b	1 apulais-kättilö	1,200	—		
S:n	23/2 1904	} b	Kättilönavun kustantamiseen va-				
S:n	28/12 1906		rattomille kodeissa, arviolta . .	3,000	—		
S:n	15/12 1903	} b	Määräraha 5 sairapaikasta tohto-				
S:n	28/12 1906		rien O. A. Boijen ja W. Parvi-				
			aisen lapsenpäästölaitoksessa .	9,720	—		
S:n	29/12 1905	b & c	Määräraha Marian sairaalan tuber-				
			kuloosipoliklinikkaa varten . .	14,000	—		
S:n	2/10 1906	b	Määräraha Kallion kirurgista				
			poliklinikkaa varten	10,000	—		
		c	Määräraha korva-, nenä- ja kurk-				
			kutautien poliklinikkaa varten	4,500	—		
					56,720	—	
8. Terveyspoliisi.							
S:n	24/10 1893	} b	1 Terveyshoidon tarkast.	3,000	—		
S:n	30/4 1904		mieskohtaista lisäystä	500	—		
S:n	13/12 1904	b	1 Käsityölaitosten ja työpaikkain				
			tarkastaja	3,000	—		
1886 v:n menosääntö		} b & c	8 Tarkastusmiestä ä:	2,000	—		
Valt:n päät.	21/12 1889				16,000	—	
S:n	30/5 1891						
S:n	29/12 1892						
S:n	29/12 1896						
S:n	29/12 1899						
S:n	18/12 1901	} b & c	Tarkastusmiesten matkakustan-				
S:n	29/12 1905		nukset	800	—		
S:n	S:n						
			Siirto	23,300	—	2,865,343	26

Valt:n päät. ²⁸ / ₁₁ 1905	e	Siirto	23,300	2,865,343	26				
		{ Ylimäär. tarkastusmiehiä, arviolta	2,000						
		{ Kodeissa toimitett. desinfioimisesta, arviolta	3,000						
		b Määräraha työväenasuntojen tarkastamista varten	3,000						
	c	Määräraha savun tarkastuksesta	3,000	34,300					
9. Terveystoimisto.									
Valt:n päät. ²⁹ / ₁₂ 1905 S:n ²⁶ / ₅ 1903	c	1 Ylilääkäri	6,000	29,000					
		1 Johtaja	4,500						
		1 Assistentti	3,000						
		6 Tarkastusmiestä à 2,000 mk	12,000						
		Siivous ja peso, arviolta	500						
		Kaluston ylläpito, lääkkeet y. m., arviolta	1,000						
		c* Kalusto, huonekalut y. m., arviolta	2,000						
		10. Laboratorio terveydellisiä tutkimuksia varten.							
		b	1 Johtaja			8,000	22,900		
			1 Apulainen			3,000			
Näytteidenottaja	1,500								
1 Vahtimestari, paitsi huonetta, lämpöä ja valoa	1,200								
c Koneiden ja kirjakokoelman kunnossapito ynnä näytteiden, koeläinten y. m. osto.	3,000								
e 1 Lääkäri bakteriologisia tutkimuksia varten	5,000								
c Koneiden osto bakteriologisia tutkimuksia varten	600								
c 1 Laboratorionrenki	600								
11. Lihantarkastus teurastuslaitoksella.									
c	{ 1 Eläinlääkäri	3,000	4,300						
	{ Apulainen	1,000							
	{ Kustannuksia, arviolta	300							
12. Ruumiinavaushuone.									
	c	Polttopuut, valo, pesu y. m., arviolta	—	200					
			Siirto	—	2,956,043				

			Siirto	—	—	2,956,043	26
			13. Rokotusainevarasto.				
	<i>c</i>	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvomiseen		400	—		
		S:n huoneustojen hankkimiseen rokotusta varten ja niiden siivoamiseen		600	—	1,000	—
			14. Satunnainen määräraha.				
	<i>e*</i>	Rottien tappamiseen		—	—	2,000	—
		— Smk 584,709: — —					
			VIII. Vaivaishoito.				
			1. Vaivaishoitohallitus.				
			<i>b</i>				
			1 Puheenjohtaja	1,200	—		
			1 Toimitusjohtaja	7,000	—		
			1 Sihteeri	2,400	—		
			<i>b</i>				
			1 Vahtimestari	1,000	—		
			<i>c</i>				
			Palkkio tarkastusmiehille ja vakinaisille asiamiehille maaseudulla, arviolta	6,500	—		
			<i>c</i>				
			Korvausta tarkastusmatkoista, arviolta	800	—	18,900	—
			2. Vaivaistalo ja sen yhteydessä olevat laitokset.				
			<i>b</i>				
			1 Tarkastaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	4,500	—		
			<i>b</i>				
			1 Konttorinapulainen	2,000	—		
			<i>b</i>				
			1 Saarnaaja	1,400	—		
			<i>b</i>				
			1 Lääkäri vaivaistalon sairashuoneissa ja houruinhoitolaitoksessa	4,500	—	12,400	—
			<i>a) Vaivaistalo.</i>				
			<i>b</i>				
			1 Emännöitsijä	1,000	—		
			<i>c</i>				
			2 Sair. hoit.rta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa à 840: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 120: —	1,920	—		
			Siirto	2,920	—	2,990,343	26

			Siirto	2,920	2,990,348 26
Valt:n päät. 21/12 1889 S:n 22/12 1898	c	Sijaisten palkkaamiseen näiden virkaloman ajaksi 1 kuukauden aikana à 70:—		140	
	b	1 Sairaanhoidattar, paitsi vap. asunt., halkoja ja lämp. 600:— korotusta 10 vuoden palveluksesta	120:—	720	
		2 Sair. hoit:rtta, s:n s:n		1,200	
	c	Sijaisten palkkaamiseen näiden virkaloman ajaksi puolen kuukauden aikana à 25:—		75	
	e	6 Apulaishoit:rtta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, à 30 mk kuukaudessa		2,520	
	e	1 Renki, paitsi vap. asuntoa, ruokaa, halkoja ja valaistusta		360	
	c	Vaatetus, arviolta	4,000		
		Ruoka, arviolta	35,400		
		Lääkkeet, arviolta	3,500		
		Kalusto, arviolta	2,500		
Tarveaineet, arviolta		1,000			
e	Polttopuut ja valo, arviolta	12,500			
	Kauroja ja heiniä 4 hevoselle, arviolta	1,500			
d	Korjaustyöt, arviolta	7,500			
	Sekalaisia menoja, arviolta	6,000		81,835	
<i>b) Työlaitos.</i>					
Valt:n päät. 21/12 1889 S:n 23/12 1906	b	1 Kaitsija, paitsi vap. asunt., polttop. ja valoa 1,500:— mieskohtaista lisäystä	300:—	1,800	
	S:n 29/12 1896	b	2 Vahtim., paitsi vap. asuntoa, polttop. ja valoa à 960:—	1,920	
c		Polttopuut ja valo, arviolta	1,500		
	Ruoka, arviolta	13,000			
	Vaatetuskustannukset, arviolta	2,500			
S:n 21/12 1889 S:n 22/12 1903	e	Tarveaineet, arviolta	6,500		
		Kalusto ja työkalut, arviolta	500		
d	e	Uutteruusrahat, arviolta	1,500		
		Korjaustyöt, arviolta	500		
		Sekalaisia menoja, arviolta	600		30,320
		Siirto	—	—	3,102,498 26

			Siirto	—	3,102,498 26
		<i>c) Huruinhoitolaitos.</i>			
		1 Ylihoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa	1,500	—	
		Sijaisen palkkaamiseen ylihoitajattaren virkaloman aikana, 1 kuukausi	100	—	
Valt:n päät. 29/12 1891 S:n 29/12 1893 S:n 20/12 1896 S:n 21/12 1897 S:n 20/12 1902 S:n 6/6 1905 S:n 26/12 1906	} b & c	1 Naispuol. hoitaja, paitsi vap. asunt., polttop. ja valaist. 600:— korot. 5 vuoden palveluksesta	60:—	660	
		20 Naispuol. hoitajaa, paitsi s:n s:n, à 600:—	12,000	—	
		Sijaisten palkkaamiseen heidän virkalomansa aikana puolen kuukauden ajaksi à 25:—	525	—	
		6 Mieshoitajaa, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa à 840:—	5,040	—	
		Vaates, arviolta	6,700	—	
		Ruoka, arviolta	23,000	—	
		Lääkkeet, arviolta	2,400	—	
		Kalusto, arviolta	1,500	—	
		Polttopuut ja valo, arviolta	11,000	—	
		Korjaustyöt, arviolta	15,500	—	
		Utteruusrahoja huruinhoitolaitoksen hoidokkaille, arviolta	300	—	
		d Sekalaisia menoja, arviolta	1,500	—	81,725
		3. Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten.			
		Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut, arviolta	55,000	—	
		Erinäisiin laitoksiin otetut, arviolta	7,500	—	
		Sairaanhoito, arviolta	12,000	—	
		c Kustannukset mielenvikaisten henkilöiden hoidosta, arviolta	40,000	—	
		Lääkkeet, arviolta	20,000	—	
		Suoranaisia apurahoja: a) vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille, arviolta	60,000:—	—	
		Siirto 60,000:—	134,500	—	3,184,223 26

			Siirto 60,000: —	134,500 —	3,184,223 26	
	c	b)	puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoi- toon, arviolta	28,000: —	88,000 —	222,500 —
		4. Sekalaisia.				
	c		Hautauskustannuksia, arviolta	2,000 —		
			Tarverahoja, arviolta	1,500 —		
	d		Ruuanlisä hoitohenkilökunnalle	3,240 —		
			Arvaamattomia menoja, arviolta	3,000 —		9,740 —
			— Smk 457,420: — —			
		IX. Opetus- ja sivistys- laitokset.				
		1. Merikoulu.				
Valt:n päät. ^{9/5} 1900 Kontrahdin muk.	b		Vuokraa	3,000 —		
	c		Polttopuut, arviolta	600 —		3,600 —
		2. Käsityöläiskoulut.				
K. Julist. ^{25/11} 1885	b & c		Määräraha ylemmille käsityöläis- kouluille	35,659 50		
Valt:n päät. ^{17/10} 1899 S:n ^{27/11} 1906	b		Määräraha alemmille sam.	29,814 —		
			<i>Valmistava poikain ammatti- koulu:</i>			
	b	1	Vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	4,200: —		
S:n ^{26/9} ja ^{20/11} 1900			korot. 5 vuoden pal- veluksesta	600: —		
	b	1	Vakinainen opettaja suomal. osastolla	4,200: —		
Valt:n päät. ^{26/9} ja ^{20/11} 1900 sekä ^{19/12} 1901	b	1	Vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa	3,000: —		
			korot. 5 v:n palve- lukselta	400: —		
S:n ^{25/9} ja ^{20/11} 1900	b	1	Vakin. työmestari puutöissä	3,300: —		
			korot. 5 vuoden pal- veluksesta	300: —		
			Siirto 16,000: —	65,473 50	3,420,063 26	

			Siirto	16,000: —	65,473 50	3,420,063 26
Valt:n päät. ^{25/9} ja ^{20/11} 1900	} b	{	1 Vakin. työmestari met-	2,700: —		
			tallitöissä			
			korotusta 5 vuoden	300: —		
			palveluksesta			
			1 Johtaja, palkkiota . .	1,500: —		
			c Sijaisen palkkio 8 kuu-			
			kaudelta	1,778: 56		
			c Palkkioita tuntiopettajil-	6,600: —		
			le, 44 viikot. à 150 mk			
			c 1 Alityömestari puu-	1,800: —		
töissä						
korotusta 5 v:n palve-	200: —					
luksesta						
c 1 S:n metallitöissä . .	1,800: —					
korotusta 5 v:n pal-	66: 66					
veluksesta ^{1/9} stä 1908						
S:n ^{30/10} 1906	b	{	Vahtimestarin palkkio.	1,200: —		
			Työaineet verstaas-	1,500: —		
			seen			
	e	{	Verstaan korjaus ja täy-	500: —		
			dennys			
			Kirjasto, aikakauskirjat	550: —		
			ja tarverahat			
S:n ^{28/11} 1905	b	{	Verstaanhuoneuksen	4,000: —		
			vuokra			
	e	{	Lämpö ja valo	900: —	41,395 22	
			<i>Tyttöjen ammattikoulu:</i>			
		{	3 Opettajatarta, palkkaa			
			à 2,500 mk	7,500: —		
			2 s:n à 2,200 mk.	4,400: —		
			1 s:n	2,400: —		
			1 s:n	2,250: —		
			1 s:n	1,000: —		
			Johtajattaren palkkio . .	800: —		
Valt:n päät. ^{1/12} 1903	b & c	{	Tuntiopett. palkkiot . .	4,900: —		
			Palvelijattaret	650: —		
			Ruoanpito	3,000: —		
			Työaineet	2,500: —		
			Vuokra	6,000: —		
			Polttopuut ja valo . . .	2,400: —		
			Kalusto ja korjaus . . .	1,500: —		
			Sekalaisia	2,300: —	41,600 —	148,468 72
			Siirto	—	—	3,568,531 98

		Siirto		—		3,568,531 98	
3. Kauppaopistot.							
		c	Määräraha ruotsalais-suomalaiselle kauppaopistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 15 vapaaoppilasta Helsingistä	10,860	—		
			Määräraha suomalaiselle kauppaopistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 15 vapaaoppilasta Helsingistä	9,000	—	19,860	—
4. Kansakoulut.							
<i>a) Palkat.</i>							
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 20/12 1888		b	Tarkastaja, palkkaa 7,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 500: —		7,500	—	
S:n 3/5 1906	b & c		Apulaistarkastaja		5,000	—	
S:n 29/12 1899	b		Apulainen tarkastajankansliassa		1,200	—	
S:n 20/10 1903	b		Taloudenhoitaja		5,000	—	
S:n 1/6 1904	b		Johtokunnan sihteeri		800	—	
S:n 15/11 1904	b		1 Lääkäri kaup. kansakouluissa		6,000	—	
			26 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 15 vuoden palveluksesta à . . . 1,200: —	93,600	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1899 S:n 17/9 1907		b	9 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 960: —	30,240	—		
			21 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . 480: —	60,480	—		
			17 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —	40,800	—		
			7 Opettajaa, palkkiota à 2,400: —	16,800	—		
			1 Apulaisopettaja, palkkiota	1,500	—		
S:n 21/12 1889	b & c		1 S:n , s:n	1,400	—		
			1 S:n , s:n	1,200	—		
			1 S:n , s:n	600	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1905		b	2 Kreikkalais-venäläisen uskonopin opettajaa, palkkiota à 800	1,600	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 27/11 1906		b	41 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 15 vuoden palveluksesta 1,000: —	123,000	—		
				Siirto	396,720	—	3,588,391 98

			Siirto	785,590	3,588,391	98
		e	Palkkio 4 johtajattarelle à 500:—	2,000		
			Palkkio 12 johtajalle ja johtajattarelle à 450:—	5,400		
			Palkkio 2 johtajattarelle à 400:—	800		
			Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoluokilla	3,500		
Valt:n päät. 17/10 1905	b & c		Palkkiot erityisestä raittiusopetuksesta	1,920		
Sm 28/12 1906	b		Palkkiot erityisestä sukupuoliterveysopin opetuksesta	300		
		e	Kansakoulujen kirjastojen ja kokelmien hoito	800		
			Palkkio kansakoulupoikien torvisoittokunnan johtamisesta	900		
			Palkkio piirustuskurssin antamisesta ylempään kansakoulujen opettajille ja opettajattarille	3,360	804,570	
			<i>b) Muut kustannukset.</i>			
		e	Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat, arviolta	52,000		
			Opetustarpeet, arviolta	25,000		
			Tarveaineet käsitöihin ja koulukeittiöihin, arviolta	9,000		
			Uusia koulu-huonekaluja ja vanhojen korjaus, arviolta	17,000		
			Polttopuut ja niiden hakkaus, arv. Valo, arviolta	44,000		
			Vaatusapua kaupungista oleville köyhille oppilaille, arviolta	20,000		
			Puhtaanapito, arviolta	32,000		
			Koulutalojen ja huoneistojen kunnossapito ja korjaus, arviolta	40,000		
				25,000		
Valt:n päät. 17/10 1905	b & c			Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,700	
Sm 15/3 1905	b		Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuvain lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa, arviolta	1,500		
	c*		Huonekalut Tehtaankadun koulurakennukseen	6,800		
			Siirto	274,000	4,392,961	98

K. Asetus $\frac{5}{8}$ 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. maan kansakouluopettajakunn.: 78 opettajalta à 50 mk 3,900: — 178 opettajattarelta à 37: 50 6,675: —	Siirto 274,000 —	4,392,961 98
	c & d	Ilmoitukset, lanketit, muu painatustyö ja arvaamattomat menot, arviolta	8,000 —	
	e	Määräraha matkastipendeiksi — Smk 1,099.145: — —	2,000 —	294,575 —
5. Työväenopetus.				
Valt:n päät. $\frac{28}{12}$ 1906	b	Määräraha ruotsinkiel. luentokurseja vart. työväelle	6,200 —	
		Määräraha suomenkiel. s:n	10,140 —	16,340 —
6. Tylsämielisten lasten kasvatustuloslaitos.				
Valt:n päät. $\frac{11}{10}$ 1898	b	Määräraha suoritettavaksi 300 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä otetulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan	—	4,500 —
7. Pahantapaisten lasten turvakodit.				
		Sipoon kasvatuslaitos, arviolta	9,500 —	
		Nummen kasvatuslaitos, arviolta	8,365 —	
Valt:n päät. $\frac{20}{12}$ 1899 S:n $\frac{15}{10}$ 1901	b & c	Lohjan kasvatuslaitos, arviolta	8,300 —	
		Wanajan kasvatuslaitos, arviolta	10,250 —	
S:n $\frac{22}{12}$ 1903	b & c	Porvoon pitäjän kasvatuslaitos, arviolta	8,900 —	
S:n $\frac{29}{12}$ 1905	b & c	Kemion kasvatuslaitos tyttöjä varten, arviolta	10,900 —	
		Sammatin pikkukoulu.	5,600 —	
S:n $\frac{22}{12}$ 1903	b & c	Vekkosken s:n	4,100 —	
S:n $\frac{29}{12}$ 1899 S:n $\frac{15}{10}$ 1901	b	Yksityisten hoidettaviksi annetuista, arviolta	6,000 —	
		Lääkäripalkkio, tarkastuks., s:n	150 —	72,065 —
			Siirto — —	4,780,441 98

				Siirto	—	4,780,441	98
		8. Kansankirjastot ja lukusalit.					
1886 v:n menosääntö							
Valtn päät.	3/4 1889	b	1 Kirjastonhoitaja	4,000	—		
S:n	25/12 1906						
S:n	21/12 1889						
S:n	19/12 1902	b	2 Amanuenssia (Ruots. os.) à	1,400	—		
S:n	25/12 1906						
S:n	25/12 1890	b	mieskohtaista lisäystä à 300:—	3,400	—		
S:n	23/12 1906						
S:n	27/12 1895						
S:n	21/12 1897	b	1 Amanuenssi (lukusalissa) 900:—				
S:n	19/12 1901		mieskohtaista lisäystä 600:—	1,500	—		
S:n	29/12 1900	b	1 Amanuenssi (Ruots. os.)	1,400	—		
S:n	25/12 1906	c	1 S:n (Ruots. os.)	900	—		
S:n	21/12 1889						
S:n	29/12 1896	b	3 S:n (Suom. os.) à 900:—	2,700	—		
S:n	29/12 1905						
S:n	27/12 1902	b & c	1 Amanuenssi (lukusalissa) 900:—				
		c	mieskoht. lisäystä	300	—	1,200	
		c	2 Ylimäär. s:n à 550:—			1,100	
1886 v:n menosääntö							
Valtn päät.	27/12 1888	b	1 Vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	900	—		
S:n	27/12 1888						
S:n	29/12 1891	b & c	1 Toinen vahtimestari	1,200	—		
S:n	20/12 1887						
S:n	27/12 1895	b	1 Talonmies, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	360	—		
S:n	25/12 1906						
S:n	29/12 1902	b & c	1 Siivoojatar, paitsi vap. asuntoa ja polttopuita	900	—		
S:n	29/12 1896	b & c	1 Töölön haaraosaston johtaja	900	—		
S:n	22/12 1898						
S:n	25/9 1899	b	{ Tehtaankadun N:o 36 olevan haaraosaston johtaja, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa	200	—		
S:n	8/10 1907	b	1 Hermannin haaraosaston johtaja, paitsi vap. asuntoa, polttopuita ja valoa	300	—		
			1 Sörnäisten haaraosaston johtaja, palkkiota	1,800	—		
			1 Sörnäisten haaraos. amanuenssi	900	—		
			1 Ylimäär. s:n s:n	500	—		
S:n	22/12 1898						
S:n	25/9 1899	b & c	1 Sörnäisten haaraosast. vahtimestari, paitsi asunt. polttop. ja valoa	720	—		
S:n	14/6 1906		3 haaraosastojen siivoojaa, paitsi asunt., polttop. ja valoa à 100 mk	250	—		
			Haaraosastohuoneuksien vuokra	6,170	—		
			Kirjoja, aikakauskirjoja ja sanomalehtiä ynnä sitominen, arviolta	15,600	—		
		c	Polttopuut ja valo, arviolta	8,225	—		
				Siirto	55,125	—	4,780,441 98

			Siirto	55,125	—	4,780,441	98
	c*	Hermannin haaraosaston huoneus-					
		ton sisustus ja kirjojen osto					
		siihen		5,000	—		
	c	Palovakuutusmaksut, arviolta . .		230	—		
	c	Lumenajo, arviolta		500	—		
	c*	Uusia hyllyjä y. m. pääkirjastoon,					
		arviolta		3,000	—		
	c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia me-					
		noja, arviolta		3,575	—	67,430	—
		9. Muut kansanvalistustarkotukset.					
		Määräraha Ruotsalais. teaterille		5,000	—		
		S:n Suomalaiselle s:n		5,000	—		
	c	S:n Folkteaterille s:n		3,000	—		
		S:n Osakeyhtiö Helsingin					
		Filharmoniselle Seuralle		12,000	—		
		S:n Helsingin Torvisoittokunn		10,000	—	35,000	—
		— Smk 1,466,408: 72 —					
		X. Kaupungille kuuluvat					
		yleiset rasitukset.					
		1. Kyydinpito.					
Kuv. resol. ²¹ / ₅ 1896	}	b	Urakka, 6 hevosta, arviolta . .	—	—	1,800	—
Kontrahti ² / ₂ 1905							
		2. Kruununverot.					
Resol. Kaup. valit.	}	b	Karjavero ja kylvömaksu . . .	—	—	54	96
¹⁹ / ₁₂ 1757 § 58							
K. S:n res. ¹⁵ / ₅ 1899							
		3. Majoitus.					
Majoit. ohjes. ¹⁹ / ₁ 1876	}	b	Majoituskustannukset, arviolta	—	—	411,488	75
Valt:n päät. ¹¹ / ₃ 1879							
		4. Majoituslautakunta.					
			1 Puheenjohtaja	2,000	—		
			1 Sihteeri	2,000	—		
			1 Majoitusmestari	2,000	—		
			1 Kielenkääntäjä	1,200	—		
			1 Vahtimestari	800	—		
1886 v:n menosääntö	b & c						
	c & d	Tarverahat ja arvaamattomat me-					
		not, arviolta		600	—	8,600	—
		— Smk 421,943: 71 —					
		Siirto		—	—	5,304,815	69

		Siirto	—	5,304,815 69	
XI. Vesijohto.					
1. Hallinto ja käyttö.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 20/12 1888	} b	1 Vesijohtoinsinööri, palkkaa 9,000:—			
S:n 18/2 1892					
S:n 29/3 1892					
S:n 22/10 1907					
S:n 5/12 1887		b	matkarahoja, arviolta 400:—	9,400	
S:n 21/12 1900		b	1 Apulainen, palkkaa	4,800	
S:n 29/12 1890		} b	1 Kirjanpitäjä 3,000:—		
S:n 13/12 1892			korotusta 10 vuoden		
S:n 21/12 1897			palveluksesta 600:—		
S:n 28/12 1906			mieskohtaista lisäystä 600:—	4,200	
S:n 29/12 1890		} b	1 Työmestari, paitsi vapaata asun- toa ja polttopuita	1,800	
S:n 29/12 1902					
S:n 19/12 1899		} b	1 Ylikoneenhoitaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita 2,700:—		
S:n 28/12 1906			mieskohtaista lisäystä 300:—	3,000	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Ensim. koneenkäyttäjä, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	1,800		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Toinen koneenkäyttäjä, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	1,500		
S:n 19/12 1899	b	1 Puhdistaja, paitsi vapaata asun- toa ja polttopuita	1,000		
S:n 21/12 1889	} b	1 Säiliönvartija, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	500		
S:n 29/12 1891		Pumppulaitoksen käyttökustan- nus, arviolta	10,000		
S:n 29/12 1902		Siiviläin käyttökustannukset, ar- violta	15,000		
		} c	Vesimittarien lukeminen ja tar- kastus, arviolta	9,500	
			Mittaukset ja tutkimukset laajen- nuksia varten, arviolta	1,500	
			Palovakuutusmaksut, arviolta	1,200	
Kontrahdin muk.		b	Vuokra suojelusalueesta Vantaan joen ääressä	350	
K. S:n resol. 7/3 1895 Kontrahti 5/6 1895		} b	Vuokra Vanhankaupungin Silta- saaresta	600	
Kontrahdin muk.			b	Vesijohtokonttorin huoneuston vuokra ynnä siivoaminen ja valo, arviolta	2,500
			Siirto 68,650	5,304,815 69	

			Siirto	68,650	5,304,815	69
	c	Tarverahoja, arviolta		3,000 —		
		Veroja Helsingin pitäjän kunnalle, arviolta		800 —		
		Kustannuksia verolippujen ja las- kujen jakamisesta ja perimises- tä, arviolta		700 —		
		Kustannuksia hevosaltaiden hoi- dosta, arviolta		3,000 —		
		Kustannuksia yksityisistä johto- yhtymisistä ja vesimittarien aset- tamisesta, arviolta		95,000 —	171,150	—
		2. Ylläpito ja korjaus.				
	c	Vesijohtojen rakennuksien, aitauk- sien, sulkujen, koneiden ja joh- totorvien korjaus ja ylläpito, arviolta		30,000 —		
		Vesimittarien korjaus ja tarkistus, arviolta		6,000 —		
	c*	Itsetoimivan vedenkorkeudenosot- tajan asettaminen vesisäiliöön, arviolta		1,500 —		
		Vesisäiliön viemärijohdon uudis- tus, arviolta		4,000 —	41,500	—
		3. Vesijohtoverkon laajennus ja vesimittarien osto.				
Valt:n päät. 21/5 1906	b*	Vesijohto L. Viertotien alle Hu- malistonkadulta Humlebergin huvilaan N:o 4		13,900 —		
	c*	S:n Lautatarhankadun alle os. N:osta 2 Panimokadulle ja os. N:osta 8 Pääskysenpesän kadun alaiseen vesijohtoon		13,100 —		
		S:n I. Heikinkadun alle Aleksan- terinkadun ja Erottajantorin välillä sekä sieltä E. Esplana- dinkadun alle Korkeanvuoren- kadulle (putk. vaihto)		29,400 —		
		S:n Kasarmikadun alle E. Espla- nadikadun ja P. Makasiinikadun välillä (putkien vaihto)		8,300 —		
			Siirto	64,700 —	5,517,465	69

	Siirto	64,700	5,517,465	69
	Vesijohto E. Makasiinikadun alle L. Rannan ja Fabianinkadun välille sekä sieltä vinosti Kasarmitorin yli Kasarmikadulle (putkien vaihto)	12,900		
	S:n Fabianinkadun alle Aleksanterinkadun ja E. Esplanadinkadun välille sekä viimemainittun kadun alle Fabianinkadulta Kasarminkadulle (putkien vaiht.)	15,200		
	S:n P. Makasiinikadun alle Kasarmi- ja Fabianinkatujen välille sekä Unioninkadun ja L. Rannan välille (putkien vaihto)	2,450		
	S:n Fabianinkadun alle P. Makasiinin- ja Bernhardinkatujen välille (putkien vaihto)	4,550		
	S:n Unioninkadun alle P. ja E. Makasiininkatujen välillä (putkien vaihto)	2,000		
	S:n Rahapajan rannan alle tavara- vajan alapuolella (putk. vaiht.)	9,500		
c*	S:n Kanava- ja Rahapajan rantojen alle Kanavakadulta kortt. N:o 142 lounaispuolella L. Satamakadulle sekä tämän alle Luotsikadulle (ositt. putk. vaiht.)	23,000		
	S:n Simonkadun alle (putkien vaihto)	32,800		
	S:n Kansakoulu- sekä Fredrikinkatujen alle Kansakoulu- ja Kampinkatujen välillä	47,000		
	S:n Malminrinteen alle	18,300		
	S:n Kampinkadun alle tonttien N:o 6 ja 8 edustalla	3,800		
	S:n Fredrikinkadun alle Kampin- ja E. Rautatiekatujen välillä sekä viimem. kadun ja satamaradan alle Runeberg- ja P. Rautatiekatujen kulmaan	88,900		
	S:n Sakarinkadun alle Pengerkadun ja I. Viertotien välillä	4,550		
	S:n Pengerkadun alle Ekonkujan ja Sakarinkadun välillä	23,900		
	Siirto	353,550	5,517,465	69

	Siirto	353,550 —	5,517,465 69
	Vesijohto Fleminginkadun alle 5 linjan ja Waasankadun välille .	40,600 —	
	S:n Helsingin- ja Josafatinkatujen alle Flemingin- ja I. Braahekatujen välillä sekä tonttien N:o 9 ja 11 edustalla	17,900 —	
	S:n Panimokadun alle Lautatarhan- ja Verstaankatujen välille	3,050 —	
	S:n Tynnyrintekijäkadun alle Lautatarhan- ja Verstaankatujen välille	2,150 —	
	S:n Verstaankadun alle Tynnyrintekijäkadulta vankilaalukseen	7,600 —	
	S:n Verstaankadun alle Hermannikaup. I Kauppa- ja Saarikatujen välille	4,750 —	
	S:n P. Rautatienkadun alle Fredrikinkadulta L. Viertotielle sekä tämän alle Museokadulle . . .	18,600 —	
c*	S:n Arkadiakadun alle P. Rautatienkadun ja Runebergkadun välille	13,550 —	
	S:n Fredrikinkadun alle Arkadiakadun ja P. Rautatienkadun välille	5,750 —	
	S:n Ainokadun alle Nervanderkadun ja L. Viertotien välille .	15,800 —	
	S:n Nervanderkadun alle Ainokadun ja P. Rautatienkadun välille	2,800 —	
	S:n Meilansinkadun alle Töölökadun ja L. Viertotien välille .	9,350 —	
	S:n Töölökadun alle Kammi- ja Meilansinkatujen välille	9,100 —	
	S:n Roosanhuvilakadun alle Meilansin- ja Kammiokatujen välillä	2,800 —	
	S:n Rantakadun alle 6:n kaup. osan huvilakaup:ssa	16,700 —	
	S:n Ritarikadun alle osote-N:osta 4 Kirkkokadulle (putkien vaihto)	1,950 —	
	Siirto	526,000 —	5,517,465 69

			Siirto	526,000	—	5,517,465	69
	c*	Vesijohto Porvoonkadun alle Karjalan- ja Saimakatu- jien välillä S:n 5 linjan alle Porthaninkadun ja I. Viertotien välille Vesimittarien osto, arviolta	9,400	—			
	c		17,800	—			
			15,000	—	568,200	—	
		4. Sekalaisia.					
	c	Työkalujen osto, arviolta	6,000	—			
	c*	Putkiverkon sulkuventtiilein ja palopostien täydennys, arviolta Vapaakaivon asettam. Töölöön	2,000	—			
			600	—	8,600	—	
		— Smk 789,450: — —					
		XII. Kauppahallit.					
		1. Rantatorin kauppahalli.					
Valt:n päät. 29/10 1899	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua 150: —	1,500	—			
	c	1 Renki, palkkaa Valaistus, arviolta Sekalaisia kuluja	1,200	—			
			3,300	—			
			420	—	6,420	—	
		2. Hietalahdentorin kauppahalli.					
Valt:n päät. 22/12 1903	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua 150: —	1,500	—			
	c	Puhtaanapito, arviolta Valaistus, arviolta Sekalaisia kuluja, arviolta	600	—			
			3,100	—			
			350	—	5,550	—	
		3. Läntisen Rantakadun N:o 10 kauppahalli.					
Valt:n päät. 30/12 1904	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua 150: —	1,500	—			
	c	Puhtaanapito, arviolta Valaistus, s:n Sekalaisia kuluja, s:n	240	—			
			1,500	—			
			260	—	3,500	—	
		4. Kasarmitorin kauppahalli.					
Valt:n päät. 28/12 1906	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua 150: —	1,500	—			
		Puhtaanapito, arviolta Valaistus, s:n Sekalaisia kuluja, s:n	400	—			
			3,500	—			
			350	—	5,750	—	
		— Smk 21,220: — —					
			Siirto	—	—	6,115,485	69

		Siirto	—	6,115,485	69
XIII. Yleiset työt.					
1. Rakennukset ja talot.					
<i>Korjaus ja ylläpito.</i>					
c		Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	6,000	—	
	c*	Muutostöitä Tulli- ja Pakkahuoneessa Katajanokalla	68,300	—	
		Erinäisiä korjauksia siinä	4,000	—	
		Seurahuoneen ulkopuolinen maalaus y. m.	6,000	—	
		Raatihuone-taloryhmän s:n s:n	9,200	—	
		Erinäisiä korjauksia ja muutoksia Poliselaitoksen hallussa olev. huoneustoissa	9,100	—	
		Erinäisiä korjauksia Pohj. ja Etel. Palotornissa sekä paloasemilla	6,000	—	
		S:n s:n Marian Sairaalassa	25,200	—	
		Rantatorin kauppahallin ulkon. ja sisäll. korjaus.	11,300	—	
		Länsi Rannalla olevan ent. Tulli- ja Pakkahuoneen s:n s:n	7,000	—	
		Grejuksen sairaalan korjaus.	1,800	—	
c		Erinäisiä korjauksia	35,000	—	188,900
<i>Uutisrakennuksia.</i>					
	c*	Lisämääräraha polisasemaa varten Pengerkadun tontille N:o 5 kortt. N:o 331 Kalliassa	47,000	—	
		Uusi polisitalo Ratakadun N:o 10	150,000	—	
		Kunnan työväenasunnot	360,000	—	
		Uusi vaivaistalo	500,000	—	
		Kaasukello Ainespihalle	260,000	—	
		Uusi sähkölaitos	1,800,000	—	3,117,000
		Uusi pääputkiverkko Kaasulaitokselle (kehäjohto)	—	—	450,000
2. Kadut ja yleiset paikat.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
c*		Kivitys I:ma telikkakivillä asfalttiin: Saunakadun pohjoinen kolmannes	44,000	—	
		Siirto	44,000	—	9,871,385
					69

		Siirto	44,000	9,871,385	69	
	c*	Kivitys s:n: Aleksanterinkatu Mariankadulta Kanavatorille . . .	8,300			
		S:n s:n: Antinkatu pitkin Lönnrotin puistikkoa	5,800			
		S:n s:n 14 m:n leveyteen: ajotie Päävahdin edustalla	7,400			
		Asfalttikäytävän uudestaan laskeminen E. Esplanadikadulla pitkin Teatteriesplanadia	1,800			
		P. Sillan sillankannen s:n	6,400			
		Erin. pitkin kaup:n katuosia kulkevain aitausten uudesti-rakennus ja korjaus	8,500			
		c	Sekal. korjauksia	12,000	94,200	
		<i>Uudistytöt.</i>				
	c*	Kivitys II tellikka-kiivillä asfalttiin: Hakaniemen tori pohj. puol. Sörnäisten Rantatien jatkoa . .	32,300			
		Punanotkon läpi kulkevan Laivurinrinteen osan makadamiseeraus, kaup. osuus	8,000			
		Merimiehen kadun Laivurinrinteen länsipuolisen sekä Laivurinrinteen ja Yrjönkadun välis. osan makadamiseeraus, kaupungin osuus	10,500			
		Korkeanvuoren- ja Ratakadun välisen Yrjönkadun osan makadamiseeraus	5,000			
		Kivitys mukulakivillä: kaupungin osuus poikkikatua, kulkeva itäpuolella makasiinikortt. N:o 152, 188 ja 189 Katajanokalla . . .	4,100			
		Kallion 3:nnen linjan makadamiseeraus, kaup. os.	4,800			
		Panimonkadun länsipuol. olevien Lautatarhankadun osan tasotus 10 m leveyteen	10,300			
		Panimonkadun s:n Lautatarhankadulta Verstaankadulle . . .	8,400			
		Tynnyrintekijänkadun s:n Lautatarhan- ja Verstaankat. välillä .	4,700			
			Siirto	88,100	9,965,585	69

		Siirto	88,100	—	9,965,585	69
		Verstaankadun Hermannissa I tasotus Saari- ja Kauppakatu- välissä	4,300	—		
		Hermannin Vuorikadun jatkaminen Kuritushuonealueen läpi kulk. tielle	4,500	—		
		S:n s:n pitkin kortt. N:o 319	8,400	—		
		Pengerkadun s:n Ekonkujan ja Sakarinkadun välillä	37,500	—		
		Sakarinkadun s:n Pengerkadun ja I. Viertotien välillä	12,300	—		
		Fleminginkadun tasotus 5 linjan ja Vaasankadun välillä	78,000	—		
		Helsinginkadun s:n Kaarlon- ja Fleminginkatu- jen välillä	19,600	—		
		Josafatinkadun s:n Kaarlon- ja I. Braahenkatujen välillä	18,600	—		
		Porvoonkadun s:n Karjalankadulta Saimankadulle	8,000	—		
c*		5:n linjan s:n Porthaninkadun ja I. Viertotien välillä	75,000	—		
		P. Rautatienkadun s:n I. Viertotietä Fredrikinkadulle	64,000	—		
		Arkadiakadun s:n P. Rautatienkadulta Runebergkadulle	25,500	—		
		Fredrikinkadun s:n P. Rautatien- ja Arkadiakatu- jen välillä	8,100	—		
		Ainokadun s:n L. Viertotien ja Nervanderkadun välillä	66,700	—		
		Nervanderkadun s:n P. Rautatien- ja Ainokatu- jen välillä	4,500	—		
		Kammiokadun s:n L. Viertotien ja Töölökadun välillä	5,700	—		
		Meilansinkadun s:n L. Viertotien ja Töölökadun välillä	21,400	—		
		Töölökadun s:n Kammion- ja Meilansinkatu- jen välillä	11,200	—		
		Roosanhuvilakadun s:n Meilansin- ja Kammionkatujen välillä	18,000	—		
		Rantakadun s:n 6:n kaup. osan huvilakaupungissa	51,000	—	630,400	—
		3. Kanavat ja viemärit.				
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
c		Erinäiset kunnossapitotyöt	15,000	—		
c*		Täydennystyöt	5,000	—		
		Siirto	20,000	—	10,595,985	69

			Siirto	20,000	—	10,595,985	69
	c*	Ritarikadun alaisen kanavan varustaminen 12" putkilla osote n:osta 6 Kirkkokadun alaiseen kanavaan.		1,670	—	21,670	—
		<i>Uutistytöt.</i>					
Valt:n päät. 11/6 1907	b*	Kanava L. Viertotien alle Humlebergin tontista N:o 4 Humalistonkadun alaiseen kanavaan . .		15,200	—		
		Viemärikanava korttelin N:o 331 läpi I. Viertotien varrella . .		5,000	—		
		Kanava Fleminginkadun alitse N:osta 7 5:nteen linjaan ja N:osta 6 N:oon 19 samalla kadulla		16,900	—		
		S:n Helsinginkadun alitse Pengerkadulta Fleminginkadulle . . .		33,650	—		
		S:n Helsinginkadun alle Fleminginkadulta I. Braahenkadun alaiseen kanavaan		15,000	—		
		S:n Porvoonkadun alle Karjalankadulta Saimankadulle		9,200	—		
		S:n 5:n linjan alle N:osta 9 I. Viertotien aliseen kanavaan . . .		8,100	—		
		S:n Sakarinkadun alle Pengerkadulta I. Viertotien alaiseen kanavaan		4,300	—		
		S:n os. N:osta 21 Sörnäisten Rantatien varrella P. satamaan . . .		4,400	—		
		S:n Lautatarhankadun alle N:osta 2 Panimokadulle ja N:osta 8 Pääskysenpesänsäntekadun alaiseen kanavaan		9,000	—		
		S:n Tynnyrintekijäkadun alle pitkin kortt. N:o 282		2,200	—		
		S:n Panimokadun alle pitkin kortt. N:o 281		2,950	—		
		S:n Verstaankadun alle Hermannissa I Kauppakadusta Saarikadun alaiseen kanavaan		5,100	—		
		S:n P. Rautatienkadun alle Fredrikinkadulta L. Viertotielle ja pitkin sitä halkopihan poikki kulk. kanavaan		31,000	—		
					Siirto	162,000	—

		Siirto	162,000	—	10,617,655	69	
	c*	Kanava Arkadiakadun alle Fredrik- ja Runebergkatujen välillä sekä Auroorakadulta P. Rautatienkadulle	11,200	—			
		S:n Fredrikinkadun alle N:osta 60 P. Rautatienkadulle	3,900	—			
		S:n Ainokadun alle N:osta 3 L. Viertotielle ja N:osta 5 Nervanderkadulle	4,400	—			
		S:n Nervanderkadun alle Aino- ja P. Rautatienkatujen välillä	3,200	—			
		S:n Meilansinkadun alle Töölökadulta L. Viertotien aliseen kanavaan	10,200	—			
		S:n Töölökadun alle N:sta 43 Meilansinkadulle	5,200	—			
		S:n Roosanhuvilakadun alle N:sta 16 Meilansinkadulle	1,460	—			
		S:n Rantakadun alle 6:nneen kaup. osan huvilakaup:ssa	21,300	—	222,860	—	
		4. Tiet.					
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
	c	Erinäisiä korjauksia	10,000	—			
	c*	Kaivopuiston Länt. Lehtokujan makadamiseeraus	4,100	—			
		Uuden Eläintarhantien laajennus pitkin tonttia N:o 1:a kortt. N:o 301:a	5,100	—	19,200	—	
	5. Viertotiet.						
	<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
	c	Erinäisiä korjauksia	15,000	—			
	c*	Makadaamin korjaus erinäisillä L. Viertotien osilla Meilansin tienhaarasta pohjoseen	10,000	—	25,000	—	
	6. Satamat.						
	<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
	c	Erinäisiä korjauksia	20,000	—			
		Alasmenosillat jälle ynnä aidat pitkin laitureja ja jäärailoja	5,000	—			
		Siirto	25,000	—	10,884,715	69	

		Siirto	25,000 —	10,884,715 69
		Satamain ruoppaus	5,000 —	
		Kahden purkauslaiturin korjaus Sörnäisten Rantatien varrella	5,900 —	
		P. Satamassa olevan T-muotoisen laiturin korjaus	8,500 —	
	c*	Katajanokan pohjoislaiturilla ole- van purkaussillan länsiosan kor- jaus	6,000 —	
		Hietalahden sataman erinäisten siltain korjaus	4,600 —	
		Laivasillan s:n Kaisaniemen ravin- tolan luona	2,750 —	
		Hietaniemen kaatosillan s:n	1,400 —	
		Kaivopuiston Kylpyhuoneen luona olevan sillan s:n	2,100 —	61,250 —
		<i>Uutistytöt.</i>		
	c*	1 silta Sörnäisten lastauspaikan länsiosassa	46,400 —	
		3 kpl. väliaikaisia siltoja Sörnäisten Rantatien varrella	11,400 —	
		1 S:n Edeslahden rannalla	7,500 —	
		2 s:n Ruoholahden täytepaikalla	7,500 —	72,800 —
		7. Istutukset.		
		<i>a) Korjaus ja kunnossapito.</i>		
	c	Istutusten ja puutaimistojen kun- nossapito	75,000 —	
		Aitauksien s:n	3,000 —	
		Simonkadun lehtokuja	1,800 —	
		Ajotie Töölönlahdelta Puutarha- yhdistykselle	4,900 —	
	c*	Hevosten ja ajokalujen osto	5,580 —	
		Maanvalmistus kaup. istutuksia varten	3,500 —	
		Alpin ylläpito	7,250 —	101,030 —
		<i>b) Uutistytöt.</i>		
	c*	Kaivopuiston tasotustyöt	5,000 —	
		Tasotustöiden jatkaminen Tokan- torilla	2,500 —	
		Siirto	7,500 —	11,119,795 69

		Siirto	7,500	—	11,119,795	69
	c*	Tasotustöiden jatkaminen Haapaniemen puistikossa	3,000	—		
		Tasotustöiden jatkaminen Eläintarhan urheilukentällä	15,000	—		
		Kelkkaratojen laittaminen	1,600	—		
		Leikkikenttä Punanotkoon	27,400	—		
		Koulutorin tasottelu	4,460	—		
		Tien laittaminen Tehtaanpuiston halki	500	—		
		Kapteenin- ja Tehtaankatujen varrella olevan avon. paik. tasottelu	10,463	—		
		Taimitarhan järjestely Savilan huvilapalstalle Eläintarhaan	10,920	—	80,843	
			<i>c) Suomen Puutarhayhdistyksen ent. alueen ottamisesta aiheutuvat kustannukset.</i>			
Valt:n päät. 21/12 1906	b*	1/5 maksu rakennusten kauppahintaa	11,600	—		
	c*	Varapuutarhan laittaminen	107,890	—		
		Muutuskustannuksia	5,000	—		
	c	Talvipuutarhan ylläpito	6,000	—	130,490	
		8. Puhtaanapitolaitos.				
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
	c	Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	2,800	—		
		Vahtien palkat	5,200	—		
		Makkien ja käymälän kunnossapito	12,000	—		
		S:n korjaus	2,000	—		
		Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien y. m. puhtaanapito	95,000	—		
		Kaupungin keskikatuojen kasteleminen	10,000	—		
		Viertoteiden puhtaanapito	30,000	—		
		Kaivopuiston s:n s:n	1,000	—		
		Teiden s:n	10,000	—		
		Venhevalkamain s:n	700	—		
		Jäiden s:n	1,500	—	170,200	
			Siirto	—	—	11,501,328

		Siirto	—	—	11,501,328 69
		<i>Utistytöt.</i>			
	c*	Käymälä 2 henkilölle aijottu sijoitettavaksi Punanotkon istutukseen Laivuririnteen varrelle	400	—	
			Kyämälä 2 henkilölle aijottu sijoitettavaksi kortt. N:o 127 viereisen puistikon viereen	1,200	—
		9. Yleinen makkilaitos.			
	c	Palkkoja, miehistö ja ajomiehet	87,900	—	
		10 hevosen ruoka	7,600	—	
		Sekal. menoja desinfioimistarpeita ja työkaluja y. m. varten	6,300	—	
		Ajokalujen, rikkalaatikkojen, läkissäiliöiden ja kansien korjaus	12,080	—	
		Rautatierahteja	15,180	—	
		Ostettava:			
	c*	200 makkiastiaa kansineen	5,050	—	
		200 rikkalaatikkaa galvanoidusta pellistä	10,400	—	144,510
		10. Työkaluja.			
	c	Erin. ostoja ja korjauksia	—	—	7,000
		11. Sekalaista.			
	c	Pesulaiturien, halkomittojen, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito Erinäisiä pesuhuoneiden korjauksia	9,000	—	
			3,000	—	12,000
		— Smk 5,550,953: — —			
		XIV. Eläkkeitä ja apurahoja.			
Maistr. päät. 18/2 1863	b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wirzenius	266	67	
Sm 30/10 1867	b	Kaup. viskaalinleski I. C. Winter	300	—	
Valt:n päät. 9/2 1875	b	Raatimies H. L. Crohnsin 3 lasta	600	—	
		Siirto	1,166	67	11,666,438 69

			Siirto	1,166 67	11,666,438 69
Valt:n päät.	9/5 1893	b	Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400 —	
S:n	16/5 1893	b	Huutokaupan rahastonhoit. leski Fredrika Wilhelmina Lindman .	240 —	
S:n	16/3 1893	b	Palokonstaapelinleski Gustava Hokkanen	120 —	
S:n	3/10 1893	b	Rahatoimikamarinsihteeri O. Ehrströmin leski ja alaikäinen poika	800 —	
S:n	16/5 1899	b	Vahtimestarintytär Erika Aleksandra Rosenström	120 —	
S:n	19/11 1895	b	Metsänvartijanleski Maria Eriksson	120 —	
S:n	3/12 1895	b	Kaup.palvelijanleski E. J. Tång .	120 —	
S:n	20/10 1896	b	Ent. reaalikoulunvahtimestari F. M. Lindqvist	450 —	
S:n	6/6 1905				
S:n	17/9 1901	b	Ent. kansakoul. tarkastaja Viktor Öhberg	6,000 —	
S:n	22/4 1902	b	Satamavahtimestarinleski Eva Hagman	144 —	
S:n	26/5 1903	b	Kaupunginpalvelijanleski Adolfin Vilhelmina Fagerholm	120 —	
S:n	20/1 1903	b	Ruiskumestarinleski Sofia Nyström ja hänen alaikäiset lapsensa . .	600 —	
S:n	20/5 1904	b	Ent. Satamavahtimestari Johan Edvard Stenman	400 —	
S:n	8/3 1904	b	Kaup.palvelijanleski A. M. Olin .	120 —	
S:n	13/9 1904	b	Vahtimestarinleski M. E. Roskvist	120 —	
S:n	15/3 1905	b	Opettajatar Maria Hertz	1,000 —	
S:n	6/6 1905	b	Siivoojatar K. C. Sundmark . . .	300 —	
S:n	9/5 1905	b	Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm ja hänen lapsensa	300 —	
S:n	28/11 1905	b	Satamakonttorinkirjurinleski Elise Karolina Hjelt	300 —	
S:n	12/12 1905	b	Järjestysmiehenleski Karolina Wilhelmina Rönneberg	200 —	
S:n	29/12 1905	b	Siivoojatar Hedvig Kristina Lindgren	230 —	
S:n	13/2 1906	b	Ent. vesijohtoinsinööri C. Hausen	3,000 —	
S:n	21/5 1906	b	Ent. Työ- ja Vaivaistalon johtaja, kunnallisneuvos C. E. Degerholm	4,500 —	
S:n	21/5 1906	b	Ent. vahtimestari Henrik Gustaf Forsblom	600 —	
S:n	13/11 1906	b	Leskivouva Karin Calonius	2,400 —	
			Siirto	23,870 67	11,666,438 69

			Siirto	23,870	67	11,666,438	69
Valt:n päät.	13/11 1906	b	Leskirouva Anna Lovisa Lindberg	2,400	—		
S:n	13/11 1906	b	Alaik. Karl Axel Robert Lindberg	1,200	—		
S:n	13/11 1906	b	S:n Karin Lindberg	1,200	—		
S:n	13/11 1906	b	Leskirouva Frideborg Nordlin	1,200	—		
S:n	13/11 1906	b	Alaik. Karl Torsten Nordlin	600	—		
S:n	13/11 1906	b	Leskirouva Ida Natalia Kullberg	600	—		
S:n	13/11 1906	b	Wilhelmina Kulmala	360	—		
S:n	13/11 1906	b	Karl Gustaf Törnqvist	500	—		
S:n	27/11 1906	b	Ent. Työ- ja Vaivaistalon talouden hoitajatar Maria Sofia Ekholm	500	—		
S:n	11/12 1906	b	Ent. raatihuoneenrenki A. G. Löfgren	300	—		
S:n	28/12 1906	b	Kaup. palv. Jonas Ström	900	—		
S:n	28/3 1907	b	Ent. vahtim. G. A. Winqvist	1,000	—		
S:n	4/6 1907	b	Ent. vahtim. Axel Törnström	400	—		
S:n	11/6 1907	b	Ent. vahtim. Frans Hasselberg	600	—		
S:n	3/9 1907	b	Työm. Ananias Adamsson	400	—		
S:n	17/9 1907	b	Leski Amalia Adolfin Johansson ja hänen alaik. poikansa Leonard Waldemar	204	—		
S:n	17/9 1907	b	Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg	720	—	36,954	67
			— Smk 36,954: 67 —				
XV. Sekalaiset menot.							
Valt:n päät.	9/10 1875	b	Kaupungin tilien tarkastamisesta	4,100	—		
S:n	14/1 1902	b	Kaupungin irtaimen omaisuuden katselmuksesta	800	—		
			Polttoaineita, arviolta	15,000	—		
		c	Valaistus, siihen luettuina juhla-valaistukset, arviolta	8,000	—		
			Myrskyvaroitussähkösanomat, arv.	250	—		
			Palovakuutusmaksut, arviolta	12,000	—		
S:n	21/12 1897	b	Määräraha henkikirjurille	3,000	—		
		c	S:n henkikirjurin huoneuksen siistimiseen	180	—		
S:n	29/12 1890	b	Määräraha rakennustarkastelijalle	2,400	—		
S:n	29/12 1893						
S:n	29/11 1904	b	Palkkioita sähköteknillisistä katsastuksista, arviolta	1,000	—		
			Siirto	46,730	—	11,703,393	36

			Siirto	46,730 —	11,703,393 36		
Helsingin kalastus-	}	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsi-				
sääntö 1/2 1890			jalle, arviolta	600 —			
Valt:n päät. 21/12 1897			Puutavarain lauttauksen valvomi-	150 —			
			sesta kaupungin satama-alueella				
S:n 27/2 1906		b	Kustannuksia Gumtähdestä, Mei-	4,000 —			
		c	lansista ja Grejuksesta, arviolta				
			Kustannuksia Henrik Borgströmin	2,400 —			
			kansanpuist. Turholmassa, arv.				
S:n 24/11 1885		b	Palkkio talonekonomille	1,800 —			
		c	Määräraha lainoppineelle varatto-	2,500 —			
			mien avustajalle				
		c	Määräraha Vankilayhdistyksen tur-	600 —			
			vakodille				
S:n 26/5 1903		b	Määrär. Vankilayhd:n ylläpitämälle				
			vapaaksi pääst. naisvank. turva-	600 —			
			kodille				
1886 v:n menosääntö	}	b	2 rankkuria, paitsi vap. asuntoa,				
Valt:n päät. 28/12 1876				palkkiota à 720: —	1,440 —		
S:n 22/12 1903							
S:n 26/3 1907							
Rhkn päät. 13/10 1904	}	b	Vahingonkorvaus työntekijälle				
S:n 4/5 1905				ruumiinvammasta	1,040 40		
S:n 21/5 1905							
S:n 4/9 1906							
S:n 4/1 1906							
S:n 26/4 1906							
S:n 29/11 1906							
S:n 18/12 1906							
		c	Normaalikellojen kunnossapito . .	1,630 —			
		c	Kalustoa kaupungin taloihin sekä				
				sen korjaus ja täydennys ar-	7,500 —		
			violta	4,500 —			
			Telefonimaksut, arviolta	600 —			
Valt:n päät. 26/10 1897		b	Määräraha jäähavaintoihin, arv. .				
S:n 17/9 1907		b	Apuraha saaristokalastajain osuus-	2,000 —			
			kunnalle				
S:n 21/12 1897	b & c		Määräraha koiraveroa koskevan	1,000 —			
			aset. noudattamisen valvontaa				
			varten	300 —			
S:n 19/12 1899		b	Puolipäivätunnin merkinanto . .				
		c	Taksoitettujen varain ja muiden	60,000 —			
			tulojen lyhennys ja palauttami-				
			nen, arviolta				
		d	Arvaamattomiin menoihin Valtuus-	150,000 —			
			ton määräämisen mukaan . . .		289,390 40		
			— Smk 289,390: 40 —				
			Yhteensä Smk	—	11,992,783 76		

		Kirjain ilmoittaa tulon laadun kun- nallisuutensa 58 §:n mukaan.				
Tulot.						
	<i>a</i>		Käytettävänä oleva säästö edelli- seltä vuodelta	—	600,000	
I. Korot.						
	<i>c</i>		Vesijohtolainaobligatsioneista ar- violta	14,000	—	
	<i>b</i>	Lahjoituskirjain muk.	Tonttilunastuksista, arviolta	250,000	—	
	<i>b</i>		Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille, arviolta	13,500	—	
	<i>c</i>		Erinäisiä korkoja ja osinkoja, ar- violta	50,000	—	
				Valaistuslaitosten ennakkomaksuja	14,000	—
					341,500	
II. Tontinlunastukset.						
	<i>b</i>	Valt:n päät. ⁹ / ₃ 1893	Tonttien myynti ja myytyjen tont- tien kauppahinnan kuoletus, ar- violta	—	800,000	
III. Kaupungin kiinteä omaisuus.						
1. Veroja lahjoitetuista tiloista.						
	<i>b</i>	K. Sin res. ¹² / ₁ 1897	Arviolta	—	1,800	
2. Kaupunkiin yhdistetty alue.						
	<i>b</i>	Kunink. vakuutus ²³ / ₂ 1789 § 1 ja 4 K. Asetus ⁹ / ₁₂ 1873 § 6 Lunastamiseht. muk.	Vuokria rakennuksista ja tiloista	180,000	—	
				<i>b</i>	Vuokria Kaivopuistonalueesta, ar- violta	15,000
	<i>b</i>	Kontr:n muk.	Seurahuoneen vuokria	44,800	—	
				Siirto	239,800	—
					1,743,300	—

			Siirto	239,800	—	1,743,300	—
K. Sin päät. ¹¹ / ₁₁ 1884 Valt:n päät. ²⁹ / ₁₀ 1888	} b	Vuokra myyntipaikoista toreilla, arviolta		33,000	—		
		b	Poliisin virkahuoneet ja tallit kau- pungin omistamissa taloissa . . .	37,600	—		
Kontrahtien muk.	} b	Vuokraa huoneustoista Vuorimie- henk. N:ossa 9		6,400	—		
		b	Erinäisiä vuokria	16,000	—		
S:n s:n	} b	Vuokra puodeista ja tiskeistä, ar- violta		5,000	—		
		b	Vuokra kauppahallien myyntipai- koista, arviolta	85,000	—		
		Uimahuonemaksuja, arviolta . . .		500	—		
		Kalavedenmaksuja, arviolta . . .		1,400	—		
	} c	Heinäankorjuu- ja laidunmaksut, arviolta		150	—		
		c	Satunnaiset sekä kenttien vuokrat, arviolta	30,000	—	454,850	—
		3. Kaupungin maatilat.					
Kontrahdin muk.	} b	Reimars, vuokra, arviolta		—	—	150	—
			— Smk 456,800: —				
		IV. Tonttiverot.					
	} b	Arviolta		—	—	3,500	—
		V. Tuloatuottavat oi- keudet.					
K. Asetus ³¹ / ₁₂ 1877 K. julist. sam. p:ltä	} c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi mää- rätyiltä tavaroilta, arviolta . . .		270,000	—		
		c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tule- viltä, ylämaan kaupunkeihin määrätyiltä tavaroilta, arviolta . .	8,000	—		
K. julist. ¹ / ₁₀ 1881 K. S:n kirjelmä ¹⁷ / ₄ 1883	} c	Liikennemaksut, arviolta		620,000	—		
		c	Mittausmaksut, arviolta	1,500	—		
Liikennataksa ¹⁰ / ₄ 1888	} c	Makasiininvuokraa, arviolta . . .		6,500	—		
S:n s:n Valt:n päät. ¹ / ₆ 1876		c					
			Siirto	906,000	—	2,201,800	—

		Siirto	906,000	—	2,201,800
Liikennetaksa ¹⁰ / ₄ 1888	c	Satamamaksut, arviolta	220,000	—	
		Siltamaksut, arviolta	9,000	—	
		Nostorananmaksuja, arviolta	500	—	
		Painolastimaksuja, arviolta	100	—	
		Punnitsemismaksuja, arviolta	2,000	—	
K. Asetus ³⁰ / ₃ 1879	c	Ulkomaalaisten maksut ruokata- varain myynnistä aluksesta, ar- violta	2,000	—	
Useat K. Sin resol. K. Asetus ²⁴ / ₇ 1883	c	Biljaardimaksut, arviolta	400	—	
	c	Perunkirjoitusprosentit, kaupungin osuus, arviolta	50,000	—	
K. Sääntö ²¹ / ₁₀ 1698	c	Perunkirjoitusprosentit, kaupungin vaivaisten osuus, arviolta	10,000	—	
	c	Kolehtirahat, arviolta	200	—	
	c	Erinäiset sakot, arviolta	200	—	
Kontrahdin muk.	b	Vanhankaupungin myllyn vuokra	2,700	—	1,203,100
VI. Sekalaiset tulot.					
K. Asetus ¹⁷ / ₃ 1879	c	Mieskohtainen vaivaismaksu, arv.	40,000	—	
H:gin kunnall. sairaan- hoidon ohjes. ¹² / ₁₁ 1879	c	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa, arviolta	16,000	—	
		S:n s:n Humlebergin sairaalassa, arv.	3,000	—	
		S:n s:n Grejuksen sairaalassa, arv.	700	—	
	c	Tuloja desinfiioimislaitoksesta, ar- violta	300	—	
	c	Desinfiioimisesta kodeissa, ar- violta	1,200	—	
	c	Vaivaishoitolaisten työt, arviolta	500	—	
	c	Tuloja työlaitoksesta, arviolta	11,000	—	
K. Asetus ¹⁷ / ₃ 1879	c	Maantuotteita vaivaistalosta, ar- violta	1,000	—	
	c	Korvausta vaivaisten ylläpidosta, arviolta	12,000	—	
H:gin kansakoulujen ohjes. ⁴ / ₁₀ 1892	c	Ammattikoulujen oppilaiden myy- dyistä teoksista, arviolta	400	—	
H:gin kansakoulujen ohjes. ²³ / ₆ 1878	c	Kansakouluoppilaiden maksut ja käsiyöt, arviolta	600	—	
	c	Korvausta turvakodeissa hoide- tuista lapsista, arviolta	1,000	—	
Kansankirj. säännöt ² / ₅ 1886	b	Kirjalainoista, arviolta	8,500	—	
K. Asetus ¹⁴ / ₁₂ 1894	b	Koiravero, arviolta	18,000	—	
		Siirto	114,200	—	3,404,900

			Siirto	114,200	3,404,900
	c	Työnvälitystoimiston tuloja, arviolta		300	
	c	Terveydellisiä ja bakteriolog. tutkimuksia varten perustetun laboratorion tulot, arviolta		2,100	
		Maksut kloseteista, arviolta		6,500	
		Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon		300	
		Apumaksu Säätötaloa ympäröivien istutuksien kunnossapitoon		600	
Kontrahtien muk.	b	Apumaksu Ateneumia ympäröivien istutuksien kunnossapitoon		200	
		Apumaksu Vanhan kirkon istutuksien kunnossapitoon		1,000	
		Apumaksu Kirurgisen sairaalaton. olevien istutusten kunnossapit.		700	
Pankkivalt. kirj. 9/7 1892	b	Apumaksu katuvalaistukseen Suomen Pankilta	275: —		
		Säätötalolta	525: —	800	
K. Asetus 8/9 1899 K. S:n kirj. 9/8 1900	b	Vastike kaup. menettämistä sakkosuuksista (ynnä kaup. rahastonhoit. tul. osuudet)		7,246	
K. Asetus 18/1 1882	b	Majoituksen korvaa tammikuun 18 p. 1882 annetun K. Asetuksen mukaan Kruunu, tariffin mukaan arviolta		408,964	542,910
VII. Valtioavut.					
K. S:n resol. 14/12 1905	b	Kansakouluille		241,300	
	c	Lisäapua kansakouluille, arviolta		26,300	
S:n s:n	b	Kasvatustaloksille		7,000	
K. S:n resol. 21/2 1892	b	Katuvalaistukseen, arviolta		15,170	
K. S:n kirj. 10/5 1898	b	Palosammutuslaitokseen		21,000	
Knk. kirje 27/8 1779	b	Tulli- ja kellarivapaud. korvaus		368	
K. S:n resol. 23/8 1901	b	Valmistavalle poikain ammattikoululle		23,450	
K. S:n resol. 18/1 1906	b	Valmist. tyttöjen ammattikoululle		11,000	
K. Asetus 9/6 1892 K. julist. 14/12 1894	b	Kaupungin osuus paloviinaverosta, arviolta		13,000	358,588
			Siirto	—	4,306,398

		Siirto	—	3,406,398	
		VIII. Vesijohto.			
H:gin kaupungin vesijohdon taksa $1\frac{1}{3}$ 1890	}	c	Vedenmyymisestä, arviolta	650,000	—
			Vuokria vesimittareista, arviolta	30,000	—
			Vesimaksuja hevosaltaista, arviolta	2,100	—
			Korotusta vedenkäyttömaksujen myöhästyneestä suorittamisesta, arviolta	500	—
			c* Korvausta toimitetuista johdonyhdistämisistä y. m., arviolta	115,000	—
			b & c Vuokrat vesijohdon maa-alueesta, arviolta	175	—
				797,775	
		IX. Valaistuslaitos.			
	c	Kaasuteht. käytettävänä olev. voitto	—	79,350	
		X. Puhtaanapitolaitos.			
	c	Talonomistajain maksut	68,000	—	
	c	Kansakoulujen maksut	6,240	—	
	c	Tulo lannan myymisestä, arviolta	20,000	—	
				94,240	
		XI. Lainat.			
		a) 1902 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan:			
	}	c*	Vesijohdon laajentamiseen	501,386	84
			Kunnallisten työväenasuntojen rakentamiseen	360,000	—
			Laiturirakennuksiin	68,300	—
			Uutta sähkölaitosta varten	1,800,000	—
			b) Laina pitemmällä kuin kahden vuoden maksuajalla:		
		Uusi vaivaistalo	500,000	—	
		Vesijohdon laajennus	66,813	16	
		Kaasukello Ainespihalle	260,000	—	
		Kaasulaitoksen kehajohto	450,000	—	
				4,006,500	
		XII. Taksoitus.			
	d	Se määrä, joka lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on	—	2,708,520	
				76	
		Yhteensä Smk	—	11,992,783	
				76	

Helsingin kaupungin 1908 vuoden Meno- ja Tulosaännön yhteenvedo.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
I	Velkain korot ja kuoletus	1,022,762	50	—	—	1,022,762	50
II	Kaupungin virastot	287,024	15	—	—	287,024	15
III	Kunnallishallinto	352,608	33	—	—	352,608	33
IV	Katu- ja laiturivalaistus	256,650	—	1,200	—	257,850	—
V	Palosammutustoimi	141,375	—	24,000	—	165,375	—
VI	Poliisilaitos	279,047	62	9,666	66	288,714	28
VII	Terveys- ja sairaanhoito	580,709	—	4,000	—	584,709	—
VIII	Vaivaishoito	457,420	—	—	—	457,420	—
IX	Opetus- ja sivistyslaitokset	1,451,608	72	14,800	—	1,466,408	72
X	Yleiset rasitukset	421,943	71	—	—	421,943	71
XI	Vesijohto	228,150	—	561,300	—	789,450	—
XII	Kauppahallit	21,220	—	—	—	21,220	—
XIII	Yleiset työt	520,260	—	5,030,693	—	5,550,953	—
XIV	Eläkkeet	36,954	67	—	—	36,954	67
XV	Sekalaiset menot	289,390	40	—	—	289,390	40
Yhteensä Smk		6,347,124	10	5,645,659	66	11,992,783	76
Tulot.		Vakinaiset tulot		Säästö, tontin- lunastukset ja satunnaiset tulot		Yhteensä	
	Säästö	—	—	600,000	—	600,000	—
I	Korot	341,500	—	—	—	341,500	—
II	Tontinlunastus	—	—	800,000	—	800,000	—
III	Tulot kaup:gin kiinteästä omaisuud.	456,800	—	—	—	456,800	—
IV	Tonttiverot	3,500	—	—	—	3,500	—
V	Tuloatuottavat oikeudet	1,203,100	—	—	—	1,203,100	—
VI	Sekalaiset tulot	542,910	—	—	—	542,910	—
VII	Valtioavut	358,588	—	—	—	358,588	—
VIII	Vesijohto	682,775	—	115,000	—	797,775	—
IX	Valaistuslaitos	79,350	—	—	—	79,350	—
X	Yleinen makkilaitos	94,240	—	—	—	94,240	—
XI	Lainat	—	—	4,006,500	—	4,006,500	—
XII	Taksoitus	2,708,520	76	—	—	2,708,520	76
Yhteensä Smk		6,471,283	76	5,521,500	—	11,992,783	76

Liite.

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Meno- ja Tulosääntö vuodeksi 1908.

Menot.

Hallinto.

Palkat ja palkkiot.

Hallituksen palkkio	8,000: —	
1 Toimitusjohtaja, palkkaa	8,000: —	
vakuutettua osapalkkaa	2,000: —	10,000: —
1 Assistentti, palkkaa	6,000: —	
josta petroleumivalaistus suorittaa	1,200: —	4,800: —
1 Kamreeri ja rahastonhoitaja, palkkaa	7,000: —	
1 Kirjanpitäjä, palkkaa	4,000: —	
1 Konttoriapulainen, palkkaa	2,100: —	
5 Konttoriapulaista	7,100: —	
1 Kaasumestari, paitsi vap. asuntoa, valoa ja lämpöä, palkk.	4,450: —	
1 Alikeasumestari, palkkaa	2,700: —	
1 Johtotorvi-mestari yksityisten töitä varten, palkkaa	3,300: —	
1 S:n katutöitä varten	3,000: —	
1 Tarveaineiden kirjanpitäjä, palkkaa	2,400: —	
Ylimääräisiä apulaisia	2,500: —	
Konttorikulut, arviolta	5,000: —	
Laboratoriokustannukset	500: —	66,850: —

Kaasunvalmistuskustannukset.

Hiilikaasusta.

Tavallisia kaasuhiiliä, arv. 13,300 tonnia à 29: —	385,700: —	
Cannelhiiliä, 700 tonnia à 40: —	28,000: —	
Hiilien kuljetus ja sovittelu, arviolta	12,000: —	425,700: —
Erittelemättömiä tarveaineita, arviolta	5,500: —	
Työkustannukset retorttihuonetta varten, arviolta	40,000: —	
Höyrypannu- ja tyhjennyskustannukset, arviolta	20,000: —	
Kaasunpuhdistus, arviolta	5,600: —	
Polttoaineet, arviolta	800: —	
		<hr/>
	Siirto 497,600: —	66,850: —

	Siirto	497,600: —	66,850: —
Sähkövalo, arviolta		1,500: —	
Vesimaksu, arviolta		5,000: —	
Palo- ja tapaturmavakuutusmaksut, arviolta		9,000: —	
Puhtaanapito, vartioiminen ja arvaamattamat menot		8,000: —	521,100: —

Öljykaasusta.

Raakaaineet (koksi, solariöljy, vesi) sekä työkust. ja ylläpito			50,000: —
---	--	--	-----------

Kustannukset sivutuotteista.

Työkustannus koksista, arviolta		10,000: —	
S:n tervasta, arviolta		4,800: —	14,800: —

Kustannukset katuvalaistuksesta.

Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat, arviolta		44,000: —	
Hehkukappaleet ja silinterit, arviolta		2,800: —	
Lyhtyjen, pylväiden ja lyhtyjohtojen ylläpito, arviolta		6,000: —	
Päivystys, pienempään vikojen korjaus, väkiviinaa y. m., arviolta		3,400: —	56,200: —

Kustannukset yksityisestä kaasunkäytöstä.

Mittarien lukeminen ja maksujen periminen		16,920: —	
Päivystys, pienempään vikojen korjaus, väkiviinaa y. m., arviolta		8,080: —	25,000: —

Korjaus ja kunnossapito.

Rakennukset, arviolta		4,200: —	
Uunit, arviolta		18,300: —	
Koneet, arviolta		6,000: —	
Kaasukellot, arviolta		2,000: —	
Pääjohtoverkko, arviolta		3,000: —	
Yksityisjohdot, arviolta		500: —	
Kaasumittarit, arviolta		5,000: —	
Kalusto, arviolta		4,000: —	43,000: —
<i>Korko</i> konttokuranttilistä kaup. rahaston kanssa, arviolta			14,000: —

Uutislaitteet.

3 kpl. puoligeneraattoriuuneja, valmiiksi muurattuja		58,000: —	
Huoneita uunityöntekijöille		1,500: —	59,500: —
	Siirto	— —	850,450: —

Siirto — — 850,450: —

Pääjohtoverkon laajennus.

Aleksanterinkadun alle Mariankadun ja Kanavatorin välille	2,790: 80	
Kanavatorin ja Kanavarannan alle Katajanokan sillalle . .	2,511: 75	
Vuorikadun alle Hallituskadulta Puutarhakadulle	5,799: 41	
Laivuririnteen jatkon alle Rata- ja Annankatujen kulmaan	1,134: 45	
Koulutorin alle Korkeavuorenkadulta	378: 15	
Lapinlahdenkadun alle Fredrikin- ja Kirkkomaankatujen välille	11,072: 05	
Kirkkomaankadun alle Lapinlahdenkatujen välille	8,457: 05	
Erinäisten katujen alle Hallituksen määräyksen mukaan .	7,856: 34	40,000: —

Uusien lyhtyjen asettaminen.

30 kpl. lyhtyjä à Smk 160: — ehdotettuihin uusiin johtoihin	4,800: —	
40 kpl. lyhtyjä Hallituksen määräyksen mukaan	6,400: —	11,200: —

Serviiseja ja kalustoa y. m.

Yksityisserviisit	6,000: —	
Kaasumittarit	45,000: —	
Kalusto	5,000: —	56,000: —
Kaasukello ainespihalle	260,000: —	
Kehäjohto (töitä varten, jotka suoritetaan osittain kuluvan osittain 1908 vuoden aikana)	450,000: —	710,000: —
Säästö	— —	79,350: —
Yhteensä Smk	— —	1,747,000: —

Tulot

Katuvalaistus.

Auerliekkejä à 120 litraa tunnissa:

Kokoyönliekkejä keväällä 735 kpl., kokoyönliekkejä syksyllä 750 kpl., käyttäen kaasua 315,833 m³

Puolenyön keväällä 1,085 kpl., puolenyön syksyllä 1,110 kpl., käyttäen kaasua . 228,494 m³

Avoimia liekkejä à 140 litraa kaasua tunnissa purjehdusaikana, 6 kpl, käyttäen kaasua 1,648 m³

Lukasliekkejä à 500 litraa kaasua tunnissa, käyttäen kaasua 1,816 m³

Pitennetty aamuvalaistus Kauppatorille . . . 700 m³

Sytytysliekkejä à 8 litraa kaasua tunnissa kaikissa lyhdyissä, käyttäen kaasua . . 70,000 m³

Ylimäär. valaistusta erinäisissä tilaisuuksissa . 1,509 m³

Yhteensä kaasua 620,000 m³

à 14 penniä 86,800: —

Lyhdynsytyttäjain palkat, lyhtyjen hoito ja muut menot katuvalaistusta varten 56,200: — 143,000: —

Yksityiskulutus.

Valaistuskaasu 1,160,000 m³ à 30 penniä . . 348,000: —

vähenee alennuksia 8,000: — 340,000: —

Keittokaasua y. m. 2,100,000 m³ à 15 penniä 315,000: — 655,000: —

Sivutuotteita.

Koksia 189,000: —

Kivihiilitervaa 20,175: —

Tuloa töistä ja aineisten myynnistä 29,825: — 239,000: —

Lainavaroja kaasukelloon ja kehäjohtoon — — 710,000: —

Yhteensä — — 1,747,000: —

Helsingin kaupungin Valaistuslaitos.

Ed. Cedercreutz.

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin meno- ja tuloarvioehdotusta vuodelle 1908.

Helsingin
RAHATOIMIKAMARI

Lokakuun 31 p. 1906.

N:o 360.

Helsingin Maistraatille.

Rahatoimikamari lähettää täten kunnioittaen Maistraatille Kamarin laatiman ehdotuksen kaupungin meno- ja tulosäännöksi tulevaksi vuodeksi 1908 ynnä kaikki siihen kuuluvat kaupungin eri lautakuntien, hallitusten ja konttorien antamat erikoisehdotukset, piirustukset ja muut asiakirjat. Samalla saa Kamari tässä alempana antaa ne selitykset ja perustelut, joihin esillä olevan ehdotuksen poikkeaminen joko kuluvalle vuodelle vahvistetusta menosäännöstä tai mainituista erikoisehdotuksista voi antaa aihetta.

Menot.

I. Kaupungin velat.

Tässä pääluokassa ovat kaupungin obligatsioonilainain vuosimaksut merkityt täysin yhtäpitäviksi niitä varten vahvistettujen kuoletuussuunnitelmain ja lainakontrahtien määräysten kanssa. Mitään uutta lainaa ei ole vuoden kuluessa otettu; missä määrin sellaisen tarvetta ensi vuonna on ilmaantuva, on Kamari toisessa yhteydessä koskettava.

II. Kaupungin virastot.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti tämän vuoden Kesäkuun 4 p:ltä on seuraavan vuoden alusta merkitty erinäisiä parannuksia muutamain *Maistraatin* palveluksessa olevain virkamiesten palkkoihin. Siten on kunnallisormestarille otettu palkkion lisäystä 1,500 markkaa 10 vuoden palveluksesta. Oikeusneuvosmiehen palkkaa on ko-

rotettu 5,000:sta 6,000 markkaan. Kunnallisneuvosmies Söderströmin kuoleman takia poistuu yhdelle kunnallisneuvosmiehelle tulevaa vastiketta entisestä huutokauppa-provisionista 1,000 markkaa, joten Maistraatin molemmat kunnallisneuvosmiehet tulevat nauttimaan 6,000 markan palkkaetuja.

Raastuvanoikeuden menosäännössä havaitaan ensinnäkin se muutos, että Kaupunginvaltuuston äskenmainitun päätöksen mukaan Kesäkuun 4 p:ltä, kaikkien vanhempain oikeusneuvosmiesten palkka korotetaan 5,000:sta 6,000 markkaan, sekä kriminaalipöytäkirjan notarioiden palkat 3,000:sta 4,000 markkaan. Sen ohessa on huomattava, että yksi vanhempi oikeusneuvosmies, joka kuluvana vuonna on nauttinut palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta, ensi vuodesta on nauttiva palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta ja että kolme vanhempaa oikeusneuvosmiestä pääsevät vuoden kuluessa nauttimaan palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta. Vaikka Rahatoimikamarille onkin ollut tunnettua, että kysymys viidennen osaston perustamisesta Raastuvanoikeuteen on ollut käsittelyn alaisena, on Kamari kuitenkin luonnollisesti, koskei mitään ehdotusta, saati lopullista päätöstä asiassa ole tehty, jättänyt huomioon ottamatta tämän seikan menojen tuloarviota laatiessaan.

Mitä tulee *Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisten apulaisten ja palvelusmiesten* vuosirahansääntöön, tulee yhdelle Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijalle, joka tähän asti on nauttinut palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta, ensi vuoden alusta korotus 10 vuoden palveluksesta, sekä yhdelle kaupunginpalvelijalle niinkään palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta. Sama palkankorotus on samoin tuleva vielä yhdelle kaupunginpalvelijalle, kuitenkin ainoastaan Maaliskuun 1 p:stä. Tämän johdosta on puheenalaisen osaston palkkaussääntö kohonnut 566 markkaa 66 penniä.

Ulosottoimessa pääsee toinen Kaupunginvouti, joka kuluvana vuonna kahdeksan kuukautta on nauttinut palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta, nauttimaan sanottua palkkaetua vuoden alusta. Kahdesta ulosottoapulaisesta, joiden peruspalkka on 2,700 markkaa, saa toinen korotusta 10 vuoden palveluksesta vuoden alusta, kun taas toinen pääsee sitä nauttimaan vasta Joulukuun 1 p:stä 1908. Samoin saa yksi ulosottoapulainen 1,600 markan peruspalkalla samallaista korotusta Helmikuun 1 p:stä 1908.

Rahatoimikamarin tämän vuoden Lokakuun 19 p:nä tekemän esityksen mukaan, joka koskee erinäisiä muutoksia Kamarin, Rakennuskonttorin ja Kaupunginvoutikonttorin huoneustoissa, on sen ohessa merkitty 1,800 markan suuruinen määräraha ulosottolaitoksen Katariinankadulla olevan huoneuston vuokraa.

Muut menoerät ovat entisellään.

III. Kunnallishallinto.

Kokouksessaan tämän vuoden Tammikuun 15 p:nä päätti Kaupunginvaltuusto sekä uudestaan järjestää Valtuuston sihteerin toimen siten, että tähän toimeen yhdistettäisiin ne tehtävät, jotka siihen asti olivat kuuluneet Valtuuston ensimmäiselle notariolle, mikä

virka sen johdosta oli lakkautettava, että myös määrätä sihteerin palkan 10,000 markaksi vuodessa 1,000 markan korotuksella viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta. Sittenmin päätti Valtuusto kokouksessa Maaliskuun 26 p:nä että Valtuuston kansliaan otettaisiin kanslisti 100 markan kuukausipalkalla. Mainittujen päätösten mukaisesti ovat *Valtuuston kanslian* menoerät otetut menoarvioon.

Myös Rahatoimikamarin menosääntöä on vuoden kuluessa melkoisesti muutettu. Helmikuun 26 p:nä 1907 vahvisti Valtuusto sekä uuden ohjesäännön Kamarin kanslialle että myös uuden palkkaussäännön kanslian virkamiehille. Siten korotettiin sihteerin palkkaa 8,000:sta 10,000 markkaan, minkä ohessa vasta perustetun sihteerinapulaisen viran palkka määrättiin 6,000 markaksi. Menoeristä poistuu sitä vastoin sihteerin ja notarion apulaisen suomenkieltä varten palkka, mikä virka samalla kerta lakkautettiin. Koska on osottautunut että Kamarin sekä sen käsiteltäväksi tulleiden asiain luvun että laadun takia on ollut pakko entistä useammin kokoontua ylimääräisiin istuntoihin, on määräraha Kamarin jäsenten palkkaamista varten korotettu 6,000 markaksi. Tätä toimenpidettä tukee sekin seikka, että viime vuonna on käytetty mainitun menoerän yli 800 markkaa. — Arvaamattomain menojen erä on kuluvana vuonna ollut 2,000 markkaa. Sekä siihen katsoen että kuluvana vuonna on melkoisesti käyty tämän menoerän yli että myös siihen että kaikesta päättäen asianlaita on oleva sama vastedes, jollei erää koroteta, on Kamari luullut voitavansa korottaa sitä 5,000 markaksi. Vuosi vuodelta käy näet yhä selvemmäksi, että vähäpätöisten tarpeiden luku, joita ei mitenkään menoarviota laadittaissa voida arvata, vahvasti lisääntyy. Jos jokaisessa tällaisessa tapauksessa on pakko kääntyä Kaupunginvaltuuston puoleen esityksellä, on tämä omiaan sekä lisäämään asiain lukua Valtuuston kokouksissa että aiheuttaa myös, joskaan ei rasittavaa, niin kuitenkin aikaakysyvää ja Kamarin käsityksen mukaan tarpeetonta kirjeenvaihtoa ja pöytäkirjan pitoa.

Rahatoimikonttorin menosäännössä havaitaan ainoastaan vähäisempiä muutoksia; siten tulee nuoremmalle kaupungin kirjanpitäjälle palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta ensitulevan vuoden Maaliskuun 1 p:stä sekä toiselle nuoremmalle kirjanpitäjälle korotettua palkkiota 600:sta 1,200 markkaan, Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti viimekuluneen Huhtikuun 9 p:ltä. Siihen katsoen että Valtuusto kokouksessa Huhtikuun 23 p. tänä vuonna on hyväksynyt Rahatoimikamarin esityksen yhtä suuren palkan myöntämisestä Rahatoimikonttorin kummallekin vahtimestarille, on viime vuoden menoarvioon otettu palkkio torikaupan valvomisesta jätetty pois. Konttorin lisääntyneen työn takia on arvioerä «ylimääräisiä apulaisia» korotettu 1,800 markalla eli 12,000 markkaan. — Kaupunginkamreerin esityksestä on Rahatoimikamari arvellut olevan tehtävä sellainen muutos menosäännön järjestykseen, että menoerät kunnallistaksotuksen sihteerin ja hänelle myönnettyt tarvevarat erotetaan Rahatoimikonttorin menosäännöstä ja sijoitetaan 8:n «Lautakunnat»- nimisen otsakkeen alle. On nimittäin myönnettävä ettei puheenalainen virkailija mitenkään ole Rahatoimikonttorin alaisena eikä virkatoimissaan ensinkään ole Konttorista riippuvainen. Katsoen hänen itsenäiseen asemaansa näyttää Rahatoimikamarista enemmän asianmukaiselta, että mainitut menoerät eivät rasita Rahatoimikonttorin menosääntöä, vaan otetaan erityisenä eränä menosääntöön.

Kaupunginvaltuuston Joulukuun 11 p:nä 1906 vahvistaman ja kuluvana vuonna noudatetun palkkaussäännön mukaan ovat *Liikennekonttorin* menot lasketut. Liikennekamreeri, joka tänä vuonna on kantanut palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta Huhnikuun 8 p:stä lukien, tulee nauttimaan sanottua korotusta koko ensi vuodelta. Siihen katsoen että tänä vuonna nimitetty Liikennekonttorin vaakamestari ennen on kantanut suurempaa palkkaa, myönsi Kaupunginvaltuusto kokouksessa Tammikuun 22 p. tänä vuonna mainitulle virkailijalle mieskohtaista palkanlisää 200 markkaa.

Lakkaamatta lisääntyvä tavarain vaihto on myös tuottanut lisäystä Liikennekonttorin työssä; siten on maksuunpanokirjain luku lisääntynyt noin 8 0/0, mikä likipitäen ilmaisee Konttorin työtaakan lisäyksen. Määrärahaa ylimääräisiä apulaisia varten on senvuoksi korotettu 1,200 markkaa, vastaten yhden konttorinapulaisen palkkiota. — Sekä siihen katsoen että lämmitysjohton koneenkäyttäjä on pyytänyt palkkionkorotusta 150:stä 175 markkaan kuukaudelta, että myös kun Rakennuskonttori, joka ottaa sanotun toimimiehen, on puoltanut tätä pyyntöä, koska muka nykyään tuskin lienee mahdollista saada 150 markan kuukausipalkalla kelpollista ja täysin luotettavaa henkilöä puheenalaisen toimeen, on menoarvioehdotuksessa mainittu erä korotettu 1,350:sta 1,575 markkaan. — Sen johdosta ettei yksi ainoa koneenkäyttäjä enää voi tyydyttävällä tavalla hoitaa kahta kaupungin pakkahuoneessa olevaa tavarahissia, on Rahatoimikamari päätöksellä viimekuluneen Toukokuun 30 p:ltä oikeuttanut Konttorin viimekuluneen Kesäkuun 1 p:stä palkkaamaan koneenkäyttäjälle apulaisen 60 markan kuukausipalkalla. Koska kuitenkin tämä palkkaus on osottautunut liian alhaiseksi ja kun ensi vuonna kaksi uutta sähköllä käyvää tavarahissia otetaan käytäntöön, tarvitaan Rakennuskonttorin käsityksen mukaan vielä kaksi koneenkäyttäjän apulaista ja on näiden sekä aikasemmin otetun apulaisen palkkaus merkitty 75 markaksi kuukaudelta kullekin. Mainittujen tavarahissien käyttökustannukset on merkitty 3,000 markan arvioeräksi, Rakennuskonttorin laatiman likimääräisen laskelman mukaisesti. — Kuluvan vuoden menosäännössä on 1,200 markan määräraha tavaravajojen valvomista varten. Vastaava erä on tulevan vuoden menosääntöön otettu tavaravajain tarkastajan palkkauksena. Sen lisäksi on menosääntöön otettu erinäisiä mainittujen vajain valvomisesta aiheutuvia kustannuksia varten 300 markan erä. Tämä erä on menon laatuun katsoen jätetty ensi vuoden menosäännöstä ja vastaava määrä lisätty tavarahoihin, mikä erä tämän johdosta on merkitty 2,100 markaksi 1,800 markkaa vastaan kuluvana vuonna. — Siinä tapauksessa, että suunniteltu tullikamarin-haaraosasto avataan seuraavana purjehduskautena, on Liikennekonttorin menosääntöön otettava lisäksi määrärahoja ylimääräisiä apulaisia ja muita kuluja varten, nousten yhteensä 7,000 markkaan. Kun ei tässä asiassa vielä ole mitään ehdotusta, ei Kamari ole katsonut menoarvioehdotukseen olevan otettava puheenalaista menoerää.

Satamakonttorin menosäännössä ei havaita tästä vuodesta muutettuja eriä, paitsi 200 ja 50 markan korotuksia satamakapteenin ja kirjanpitäjän kantoprosenteissa, johtuen tämä tuloarviossa lasketuista kohonneista satama-, silta- y. m. maksuista. Satamakapteenin anoman 150 markan suuruisen summan soutoveneen ostoa varten Konttorille on

Rahatoimikamari arvellut sopivimmin olevan huomioon otettava määrättäessä kaluston ostoa varten merkityn menoerän suuruutta.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti viimekuluneen Toukokuun 14 p:ltä vahvistettiin kaupungin *Rakennuskonttorille* uusi palkkaussääntö, jota myös on noudatettu kuluvana vuonna Heinäkuun 1 p:stä. Tämän palkkaussäännön mukaisesti ovat Konttorin virkailijoiden palkat tähän merkityt. Ainoa erotus, joka ensi vuoden menosäännössä tässä kohden on otettava huomioon, on nuoremmalle metsänvartijalle tuleva palkankorotus 10 vuoden palveluksesta, luettuna Kesäkuun 1 p:stä 1908. — Samalla kun määräraha kaupungin asemakartan valmistamista ja painatusta varten poistuu, on muista eristä ainoastaan määrärahaa metsänvartijan apulaista ja metsän kasvatusta varten korotettu 1,500:sta 2,000 markkaan vanhemman metsänvartijan tekemän ilmoituksen johdosta, että entistä laajempia metsän raivaustöitä ensi vuonna on suoritettava. Nämät raivaukset ovat tarpeen tilan hankkimiseksi aikaisemmin toimitetuille, nyt isemmäksi kasvaneille istutuksille.

Puutarhalautakunnan määrärahat jäivät muuten entiselleen, paitsi että kaupungin puutarhurille tulevat vuokrat rahat on merkitty suoritettaviksi ainoastaan Kesäkuun 1 p:ään, josta lähtien Rahatoimikamarin käsityksen mukaan sanotulle virkailijalle voidaan tarjota huoneusto Suomen Puutarhayhdistykseltä lunastetuissa asuinrakennuksissa Eläintarhassa.

Mitä *Erityisiin lautakuntiin* tulee on ensimmäkin huomattava, että Rahatoimikamari yllä esitetyillä syillä on tämän otsakkeen alle ottanut kunnallistaksotuksesta aiheutuvat menot, jotka tämän vuoden menosäännössä ovat merkittyinä Rahatoimikonttorin kohdalle. — Sittekin Valtuusto kokouksessaan viimekuluneen Syyskuun 17 p. oli hylännyt Helsingin kunnan työnvälitystoimiston Johtokunnan anomuksen toimiston ottamisesta vakinaiseen menosääntöön tämän vuoden kuluttua, johon asti Valtuusto Joulukuun 1 p. 1903 oli päättänyt väliaikaisesti ylläpitää sanottua toimistoa, ja myös siitä että toimiston palveluksessa oleville virkailijoille ensitulevan vuoden alusta myönnettäisiin erinäisiä palkanparannuksia, vahvasti Valtuusto samalla sanotun toimiston virkailijain palkat ensitulevaksi vuodeksi. Tämän päätöksen mukaisesti on Rahatoimikamari laatinut toimiston menosäännön. Tarverahoja, lankettien ja vuosikertomuksen painatukseen, lämmitykseen ja siivoomiseen y. m. on merkitty 2,000 markkaa 2,400 vastaan tänä vuonna.

Muut tämän otsakkeen alla olevat erät ovat entisellään, paitsi että Työväenasiain lautakunnan tarverahoja on korotettu 500 markalla Valtuuston päätöksen mukaisesti viimekuluneen Maaliskuun 26 p:ltä.

IV. Katu- ja Laiturivalaistus.

Katujen, laiturien ja tavaravajain valaisemista varten kaasulla, sähkövalolla ja petroleumilla ovat menot merkityt sen menoarvioehdotuksen mukaisesti, minkä Valaistuslaitoksen hallitus on tehnyt ja joka seuraa liitteenä; erityisesti lienee kuitenkin huo-

mautettava, että kaasu Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti on otettu itsekustannus-hintaiseksi, laskettuna 14 penniksi m³:ltä. Kun tutkimalla kaupungille sijotettuja polttajia on huomattu että polttajaa kohti tunnissa kuluu 120 litraa kaasua tähän asti laskettujen 105 litran sijasta, on tässä kohden tehty korjaus laskelmaa laadittaissa. Uutena 70,000 m³m suuruisena eränä on menoarvioehdotukseen otettu se kaasumäärä, joka valaisemattomina tunteina kuluu auer-polttajain sytytysliekkeihin ja joka on laskettu 8 litran kaasunkulutuksen mukaan tunnissa mainitusta yksikköhinnasta. Edellisen vuoden menoarviossa tässä kohden vallinnut epätarkkuus, joka melkoisesti on vaikuttanut siihen että katuvalaistukseen on käytetty yli lasketun kaasukulutuksen, oikaistaan täten ensi vuoden menoarviossa. Paitsi kaasunkustannusta on Hallitus Valtuuston äskenmainitun päätöksen johdosta merkinnyt uuden 56,200 markan suuruisen menoerän lyhtyjen sytytyksestä, hoidosta ja ylläpidosta. Näiden seikkain takia on kaasuvalaistuksen kustannuksia, jotka tämän vuoden vahvistetun menosäännön mukaan on merkitty 149,400 markaksi, ensitulevan vuoden menosäännössä voitu, joskin aivan vähän, alentaa ja merkitään 143,000 markaksi. — Petroleumivalaistuksen menoarvioon on saavutetun kokemuksen perusteella tehty sellainen muutos että on saatu yhdenmukaisuutta sekä kaasu- että petroleumivalaistuksen menoarvioiden välillä. Odotetun korkean petroleumin hinnan takia — 20 penniä kg:lta, — ovat puheenalaisen valaistuksen menot kohonneet 93,171 markasta vuoden menosäännössä 104,000 markkaan ensi vuonna. — Määrärahat laiturien ja tavaravajain ylimääräistä valaistusta varten eivät eroa tämän vuoden vastaavista määristä.

V. Palosammutustoimi.

Palosammutustoimi- nimisen otsakkeen alla havaitaan menoarvioehdotuksessa ensinnäkin se muutos kuluvan vuoden menosäännöstä, että sekä palomestari Waseniuksen että alapalomestari Ekmanin palkkaetuja on korotettu. Jo kahdenkymmenen vuoden ajan on palomestari Wasenius ja pian kymmenen vuotta alapalomestari Ekman ansiokkaalla tavalla johtaneet kaupungin palolaitosta ja työskennelleet sen kehittämiseksi, nauttimatta sitä etua, jota useimmat kunnan virkailijat nauttivat, nimittäin oikeutta palkankorotukseen viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta. Lukuunottamatta palopäälystön raskasta ja hermoja kuluttavaa työtä, heidän kun on velvollisuus milloin tahansa, yöllä tai päivällä, lähteä ulos, perustelee jo yksistään elantokustannuksien erotus nykyään ja kymmenen, kaksikymmentä vuotta takaperin ehdotettua palkankorotusta. Ei myöskään voida kieltää että toiminta palolaitoksen palveluksessa kaupungin nopean kehityksen ja varsinkin suuresti kasvavan rakennustoiminnan takia vuosi vuodelta on lisääntynyt ja että viime aikoina on tunnetuista syistä käynyt entistä vaikeammaksi ylläpitää hyvään kuriin tottunutta ja valpasta palokuntaa. Näillä perusteilla on Rahatoimikamari arvellut olevan menoarvioehdotuksessa korotettava palomestari Waseniuksen mieskohtaista palkanlisäystä 1,000 markalla sekä alapalomestari Ekmanille merkittävä 500 markan mieskohtainen palkanlisäys. Sen ohessa on viimeainitulle, jolla ei ole käytettävänään huoneustoa paloase-

malla, vaan joka kuitenkin on velvollinen vuokraamaan asunnon sen läheisyydessä, vuokra-
raha kohonneihin vuokrahintoihin nähden merkitty 2,000 markaksi 1,500 markkaa vas-
taan kuluvan vuoden menosäännössä. Samalla on alapalomestarille, joka tähän saakka
on saanut polttopuita ja valaistusta luonnossa, mutta joka ensi vuoden alusta ei enää
saa nauttia tätä palkkaetua, otettu 500 markan määräraha. Tähän toimenpiteeseen on
Palokomissioni ryhtynyt, koska on näyttäytynt varsin hankalaksi paloasemalla pienissä
erissä jakaa polttopuita, petroleumia y. m. paloaseman alueen ulkopuolella oleviin hu-
neustoihin; samaan toimenpiteeseen on myös ryhdytty naineisiin korpraaleihin nähden.
Alapalomestari, joka niin muodoin ensi vuoden alusta menettää kaikki ne luonnossa kan-
nettavat edut, joita hän tähän asti on kaupungilta saanut nauttia, tulisi nauttimaan palkka-
etuja, siihen luettuna mieskohtainen palkanlisäys, 6,000 markkaa. — Koko alipäällystölle
ruiskumestareille, koneenkäyttäjälle ja kersanteille on Rahatoimikamari merkinnyt 300
markan vuotuisen palkanlisän, osittain siitä syystä että elantoaineiden hinnat suuresti
ovat kohonneet, osittain koska heidän palkkansa nykyään ovat niin pienet, etteivät ne
ole oikeassa suhteessa mainittuihin edesvastuunalaisiin ja rasittaviin toimiin. Vertauk-
seksi mainittakoon ainoa toimi, joka tarkkaavaisuuden ja edesvastuun puolesta on ver-
rattava palomiehen toimeen, nimittäin poliisiin; mutta poliisi on hyvin palkattuna, kun
palokuntalainen sitä vastoin keskimäärin nauttii vähäistä palkkaa. — Naineiden korpraal-
lien luku on menoarvioehdotuksessa merkitty 10:ksi 6 sijasta, kuten tähän saakka. Ko-
kemus on näet osottanut, että moni kelvollinen korpraali on jättänyt toimensa, kun
hänellä ei ole muulla tavalla ollut tilaisuus oman kodin perustamiseen. Naineet korp-
raalit ovat myös ylimalkaan osottautuneet luotettavammiksi kun naimattomat. Var-
sinkin tähän luokkaan kuuluvain palokuntahenkilöiden vaihdokset ovat vähemmän suotavia,
jonka johdosta naineiden korpraalien vuokrat rahat, niihin luettuna halot ja valaistus, on
merkitty 600 markaksi. Erytistä huomiota on Kamari pannut siihen, että sanottujen
henkilöiden pitää asua lähellä paloasemaa, missä kaupungin osassa vuokrat ovat niin kor-
keat, että mikäli Kamarin tietoon on tullut siisteistä yksityisistä huoneista maksetaan
jopa 40 markkaa kuussa. Jos lasketaan yhteen naineiden korpraalien vuosipalkat, tekevät
nämät 2,010 markkaa kullekin korpraalille. — Vuotuinen muonanpitokustannus miestä
kohti on korotettu 325 markasta 360 markkaan, s. o. noin 10 penniä miestä kohti päivässä,
kohonneiden elantoaineiden hintojen takia.

Osastossa «*Palotalli*» on heinä- ja kauramääriä hieman korotettu ja päiväannos
hevosta kohti laskettu 5 kg:ksi heiniä ja 4,5 kg:ksi kauroja, sen takia että Palolaitoksen
heinänteko-oikeus Eläintarhassa ja Hesperiaassa vuosi vuodelta vähenee sikäläisen liikkeen
vilkastumisen ja yhä useammin toimeenpantujen kansanhuvien takia. Mainittujen tavarain
yksikköhintaa on samoin korotettu 8,5 pennistä 9 penniin heinäkilolta ja 15,5 pennistä
18 penniin kaurakilolta. —

Mitä *lämmitykseen* ja *valaistukseen* tulee on yllämainituista syistä voitu vähentää
sekä halko- että petroleumimäärää. Kohonneiden halkojen hintain takia on näitä meno-
eriä kuitenkin hieman korotettu kuluvan vuoden menosääntöön verraten.

Osastossa «*Kalusto*» huomataan 800 markan määräraha uuden hevosen ostoa

varten vanhan loppuun palvelleen sijaan sekä 2,000 markan määräraha letkuvaraston täydentämistä varten. Tämän lisäksi tulee vielä 16,200 markan suuruinen määräraha kalustoautomobiiliin hankkimista varten palolaitokselle. Viimemainittua menoerää tukeakseen pyytää Rahatoimikamari huomauttaa seuraavista seikoista, joita palomestari Wasenius erityisesti on maininnut. Ulkomaiden suurissa ja hyvin järjestetyissä palokunnissa siirrytään nykyään yleisesti käyttämään sähköllä käyviä kalustoautomobiileja. Wienin palokunta on siten kokonaan siirtynyt käyttämään automobiileja ja Berlinissä on nykyään aikomus seurata esimerkkiä. Hampurin uusi, rakenteella oleva paloasema varustetaan yksinomaan automobiileilla, ja äsken valmistunut Berlinin läheisen Schönebergin paloasema käyttää niinkään yksinomaan automobiileja. Samoin on useammissa pienemmissä kaupungeissa, kuten Mannheim, Schwerin, Mainz, Crefeld, Duisburg y. m. sähkökalustoautomobiileja hankittu palokuntain tarpeiksi. Automobiiliin käytöstä hevosten sijaan on seuraavat edut:

1:ksi säästyy aikaa paloasemalta liikkeelle lähdeittäissä;

2:ksi säästyy edelleen aikaa palopaikalle kuljettaissa, varsinkin jos matka on pitkä ja on kuljetettava raskasta kalustoa;

3:ksi koko miehistö, myös kuljettaja, voi palopaikalla ottaa osaa sammutustyöhön.

Mitä tulee automobiiliin käyttämiseen Helsingissä talvisaikaan runsaassa lumessa, voitaneen sen tehokkaisuutta epäillä. Mutta joskaan se jonkun, tahi erityisen vaikeissa oloissa, muutamia viikkoja ei olisi käyttökelpoinen, ei voida kieltää sen tarjoomia etuja muina vuoden aikoina. Tiedusteltaissa eikö Korkeavuorenkadun jyrkkä nousu paloaseman kohdalla haittaisi automobiiliin käyttöä liikkeelle lähdeittäissä, on Kamarille ilmoitettu, että asianomaisilta hankkijoilta on saatu takuu sen kyvystä päästä liikkeelle Helsingin pinta-suhteista huolimatta ja vähentymättömällä nopeudella.

Tulevankin vuoden menoarvioon on Rahatoimikamari *Satunnaisena menona* merkinnyt 5,000 markkaa avustukseksi vapaaehtoiselle palokunnalle siitä Kamarille jätetyn anomuksen johdosta.

VI. Polisilaitos.

Osastossa *Virka huoneustot* on polisikamarin, keskuspolisin, etsivän osaston, passi- ja osotetoimiston sekä ensimmäisen polisaseman huoneuston vuokraa korotettu 2,000 markalla syystä että Rahatoimikamari kirjelmässä kuluvan Lokakuun 17 p:ltä on esittänyt, että ensi vuoden kuluessa ne viimeiset myymälähuoneustot, jotka Sofiankadun puoleisessa sivurakennuksessa ovat vuokratut yksityisille henkilöille, sisustettaisiin vaunuvajaksi polisilaitoksen sairasa- ja vankivaunua sekä patrullirekiä varten. Valtuuston hyväksytyä Rahatoimikamarin esityksen uuden kolmenkerroksisen polisaseman rakentamisesta kivistä kolmanteen, Kallion piiriin sekä tarkotusta varten määrättyä 165,000 markkaa, jonka lisäksi kuitenkin on pakko käyttää 10,000 markkaa, on Kamari arvellut, että mainitun

aseman vuokraa, joka asema ensitulevan kesäkuun 1 p. voidaan luovuttaa polisin käytettäväksi, on tuntuvasti korotettava sekä merkinnyt sen 8,000 markaksi. Sitä vastoin on vuokraa siveysoasaston huoneustosta, joka viimeainitusta päivästä siirretään Kallion polisitaloon, vähennetty 2,400 markasta 1,000 markkaan. Muut erät on merkitty voimassa olevain vuokrasopimusten mukaan. — Kohonneiden halkojen hintain ja lisääntyneen huoneustojen luvun takia on määrärahaa *lämmitystä ja valaistusta* varten, poliisilaitoksen erikois-menoarvioehdotuksen mukaisesti, korotettu 9,000 ja 2,000 markkaan. — *Sekalaisiin* menoihin on Valtuuston päätöksen mukaan tämän vuoden Maaliskuun 26 p:ltä tullut lisää ensi vuoden menosääntöön kustannukset uuden telefoniverkon asettamisesta ja ylläpidosta sekä polisimiehistöön käsitelefoneista, nousten yhteensä 5,400 markkaan. Satunnainen määräraha samassa osastossa on myös Kallion polisaseman sisustuskustannukset, mikä menoerä Kamarin käsityksen mukaan olisi Valtiolaitoksen suoritettava. Koska kuitenkin Valtuusto kuluvaksi vuodeksi on myöntänyt määrärahan kaluston ostamista varten etsivälle osastolle, näyttää johdonmukaisuus vaativan että määräraha myönnetään nytkin kyseessäolevaan ostoon.

VII. Terveys- ja sairaanhoito.

Terveyshoitolautakunnan erikois-menoarvioehdotuksen mukaan on *Terveyshoitolautakunnan* menoja korotettu 200 markkaa, koska tähänastinen määräraha on näyttäytynyt riittämättömäksi. «*Lääkärit ja sairaanhoitajat*» nimisessä osastossa on otettu entisten lisäksi määrärahoja 1 kunnan sairaanhoitajatarta varten 1080 markkaa ja lääkäripäivystystä varten sunnuntaisin 400 markkaa. Ensimmäisen menoerän aiheuttaa sekä kaupungin kasvaminen, varsinkin Kallion ja Sörnäisten seuduilla että varsinkin kaupungin sairaanhoitajattarien toiminnasta oleva suuri hyöty. Jälkimmäisen korotuksen on osaksi aiheuttanut Lautakunnan päätös järjestää lääkäripäivystystä kesäkuun alusta eikä kuten tähän asti, mainitun kuukauden puolivälistä, osaksi myös se seikka että nykyistä päivystyspalkkiota, 20 markkaa, on katsottu olevan vasteredes korotettava 30 markaksi.

Marian sairaalan ehdotetussa menosäännössä on amanuenssin sijaan 1,200 markan palkalla otettu assistentti, joka nauttisi palkkaetuja 2,400 markkaa sekä vapaan asunnon, lämmitystä, valaistusta, siivousta ja ruokaa. Sittekin uusi opintojärjestys on otettu käytäntöön Yliopiston sairaaloissa, on ollut mitä suurimpia vaikeuksia taivuttaa lääketieteenkandidaatteja ottamaan vastaan amanuenssin toimen sairaalan eri osastoilla. Valinnasta tuskin voi enää olla kysymystäkään, eikä myöskään sääntöjen määräämästä kuuden kuukauden amanuenssiajasta. Useimmiten tapahtuu vaihdos kahden, kolmen kuukauden kuluttua, ja kuitenkin sattuu että sairaalan viikkoja, jopa kuukausia pitää olla amanuenssin puutteessa. Ne jotka ovat ruvenneet toimeen pidättävät itselleen tavallisesti myös oikeuden palvella samalla aikaa jossain Yliopiston sairaalassa, missä he tavallisesti ovat suuren osan aamupäivää, suureksi haitaksi yllilääkärille ja sairashoidolle. Tavallista

enemmän haittaa tuotti tällainen asiointi viime kesänä, töiden lisääntyessä sairaalassa vallitsevan lavantaudin takia, jolloin sairaiden tutkimukset tavallisesti olivat kestäneet yli kaksi tuntia, ennenkuin amanuessi saapui, ja samallaisia haittoja on sairaalan muillakin osastoilla tässä kohdin enimmältään vallinnut. Tämän johdosta on sairaalahallitus katsonut olevan varsin tarpeen vaatimaa että vakinaisten amanuessien sijaan kaikkiin sairaalan osastoihin otetaan assistentti yllämainituilla palkkaeduilla.

Mitä sairaanhoitohenkilökuntaan tulee on se tänä vuonna kiivaiden kulkutautien takia suuressa määrin rasittunut, ja on tämän perusteella menoarvioehdotuksesta poistettu se määräraha, joka voimassa olevassa menosäännössä on merkittynä kahta ylimääräistä hoitajataarta varten, yhteensä 480 markkaa osastoa kohti, ja sen sijaan otettu ylimääräistä sairashoitoa varten 800 markan määräraha kullekin kolmelle osastolle. Tosin on Kamari pitänyt tätä korotusta hieman korkeana, mutta on kumminkin sairaalahallituksen esittämällä syillä arvellut sen olevan otettava menoarvioehdotukseen.

Sairalahallituksen hartaasta pyynnöstä on lisäksi otettu sekä keuhko- että kulkutautiosastolle yhden vakinaisen yöhoitajattaren palkka, edelliselle 600 markan palkka ja ruoka, jälkimäiselle 480 markan palkka ynnä vapaa asunto ja ruoka. — Palkankorotus viiden vuoden palveluksesta tulee lisäksi yhdelle yöhoitajattarelle sisätautien ja samoin yhdelle kirurgisella osastolla.

Kun sisätautien osastolle aikaisemmin ei ole merkitty määrärahoja desinfioimistarpeita, sidosaineita ja koneita varten, vaan näistä aiheutuvat menot on pantu osittain ja pääasiallisesti kalustotilille, osittain erinäisiin muihin tileihin, joista tavallisesti joka vuosi on menty yli, on myös näyttänyt asianmukaiselta ottaa näitä tarkoituksia varten erityinen 2,000 markan suuruinen määräraha sanottua osastoa varten.

Katsoen siihen että kustannukset kulkutautiosaston sairashuoneiden desinfioimisesta ovat havaitut liian niukoiksi, on määrärahaa tällä kertaa korotettu 1,000 markaksi.

Mitä tulee *talousosaston* menosääntöön lienee ensinnä mainittava, että kohonneiden elantoaineiden ja halkojen hintain takia määrärahaa sekä potilaiden ruokaa että polttopuita varten on korotettu, edellistä 90 pennistä 1 markkaan päivässä potilasta kohti, ja jälkimäistä 2,500 markalla. Alituinen ja välttämätön sairastilojen käyttö vaatii työvoimain lisäystä tälläkin osastolla. Tässä kohden on menoarvioon otettu lisäksi yksi palvelijatar keittiöön 25 markan kuukausipalkalla paitsi ruokaa, mutta ilman asuntoa, sekä sen lisäksi määräraha ylimääräistä keittiöapua varten, arviolta 240 markkaa, minkä ohessa keittäjättärien palkkoja on korotettu 30 ja 25 markkaan ja leipojattaren palkkaa 30 markkaan. Samaten on Rahatoimikamari katsonut pesijättärien luvun korottamisen seitsemästä yhdeksään sekä ompelijättärien yhdestä kahteen olevan tarpeen vaatiman. Katsoen vuosi vuodelta kasvaviin palkanvaatimuksiin palvelevan luokan keskuudessa on sairashuoneenrenkien palkkaehtoja jossain määrin korotettu ja merkitty 480 ja 420 markaksi. Lopuksi on Rahatoimikamari sairashuonehallituksen esityksestä suostunut kannattamaan mieskohtaisen 180 markan palkanlisäyksen myöntämistä kolmelle sairaalan vanhemmalle palvelijalle, nimittäin lämmittäjä V. Sundströmille, desinfioimislaitoksen koneenkäyttäjälle K. Holmbergille ja vahtimestari H. Lindgrenille, 12 ja 13 vuoden uskol-

lisesta palveluksesta. — Samoin on Kamarista näyttänyt täysin oikeutetulta erityisen yövahdin ottaminen sairashuoneeseen 600 markan vuosipalkalla paitsi ruokaa. Erityisen määrärahan myöntämisen suhteen virkaloman hankkimiseksi sairaanhoito-henkilökunnalle ei Rahatoimikamarilla ole mitään muistuttamista. Enemmän epäilystä on Kamarissa sitä vastoin herättänyt ehdotus ylimääräisen määrärahan myöntämisestä kesäloman hankkimiseksi talousosaston henkilökunnalle, varsinkin siihen katsoen että palkkaetuja vuosittain on parannettu milloin toisessa milloin toisessa suhteessa ja henkilökunnan lukua on menosäännössä melkoisesti lisätty. Koska kuitenkin nyt puheenaoleva menoerä nousisi ainoastaan 462 markkaan, ja katsoen jonkun viikon kesäloman tuottamaan hyötyyn, ei Kamari tällä kertaa ole tahtonut vastustaa tehtyä ehdotusta.

Valtuuston viimekuluneen Tammikuun 15 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti perustettu *Humblebergin varasairaala* on merkitty eri alaosastoksi menosääntöön. Toistaiseksi saavutettu kokemus sairashuoneen voimassaolevasta menosäännöstä osottaa että paitsi nykyisiä virkailijoita on tarpeen ottaa sinne alihoitajatar, palvelijatar sekä pesijätär. Samaten on vähän korotettu eriä «polttopuut ja valaistus» ja «sekalaisia arvaamattomia menoja».

Määrärahat osastoissa *Grejuksen keuhkotautisairaala*, *Sörnäisten sairastupa*, *Lihantarkastus teurastuslaitoksella Ruumiinavaushuone*, *Rokotusaineiden varasto* sekä *Satunnaiset määrärahat* ovat muuttumatta.

Osastossa *Poliklinikat* tulee Valtuuston päätöksen mukaan tämän vuoden Toukokuun 28 p:ltä lisäksi 4,500 markan määräraha korva-, nenä- ja kurkkutauteja varten aijotun poliklinikan ylläpitämistä varten. Sitä vastoin tämän vuoden menosääntöön otettu satunnainen 3,000 markan suuruinen määräraha kirurgisen poliklinikan perustamista varten Kallioon on poistettu ensi vuoden menosäännöstä. — Vladimirinkadun poliklinikan johtajan anomuksen johdosta, että sanotun sairaalan ylläpitoa varten myönnettyä määrärahaa lisättäisiin 2,500:sta 3,000 markkaan nykyään kaikilla aloilla kohonneiden hintain takia, on viimeainittu erä Terveyshoitolautakunnan esityksestä hyväksytty. — Jotta voitaisiin ryhtyä entistä tehokkaampiin toimiin keuhkotaudin leviämisen ehkäisemiseksi, varsinkin väestön köyhemmän osan keskuudessa, on Marian sairaalan keuhkotautipoliklinikan määrärahaa korotettu 2,000 markalla.

Koska ne työvoimat, jotka nykyisin ovat *Terveyspolisin* käytettävänä, eivät näytä sallivan terveyshoitotoimiston toiminnan ulottamista niin laajalle alalle, kuin suotavaa olisi, on Terveyshoitolautakunta erikois-menoarviossaan ehdottanut kahden vakinaisen tarkastusmiehen ottamista niiden kuuden lisäksi, jotka tähän asti ovat olleet toimiston palveluksessa, tämä varsinkin silmälläpitäen tarkempaa elantoaineiden ja viime vuosina yhä lisääntyvän n. s. ruuantarjoilupaikkojen tarkastuksen tarvetta. Nämä uudet tarkastusmiehet saisivat saman palkan, 2,000 markkaa, kuin mitä kaikki muut nykyisin palveluksessa olevat tarkastusmiehet nauttivat, tarkastusmies Meriläisen kuoltua, joka on nostanut mieskohtaista lisäystä. Kahden uuden tarkastusmiehen ottaminen aiheuttaa näiden virkailijoiden matkakulujen korottamisen 800 markalla. — Tähän osastoon sisältyy Valtuuston päätöksen mukaan tämän vuoden Tammikuun 15 p:ltä 3,000 markan suuruinen

määräraha savun tarkastuksen toimittamista varten vuoden aikana kaupungissa. Koska Terveyslaitoslautakunta on katsonut tarpeen vaatimaksi että tulevankin vuoden menosääntöön mainittua tarkotusta varten otetaan yhtä suuri määrä, on Rahatoimikamari, joskin epäillen, merkinnyt sen.

Kun siveyspolisi, Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan viimekuluneen Toukokuun 16 p:ltä, nyttemmin on asetettu terveyshoitoviranomaisten valvonnan alaiseksi ja tämän johdosta Valtuuston päätöksen mukaan kesäkuun 6 p:ltä 1905 *Terveystoimisto* veneeristen tautien vastustamista varten on järjestettävä, poistuvat entisen tarkastustoimiston menot ja niiden sijalle tulee terveystoimiston menosääntö. Vaikka Valtuusto viimeainnutun toimiston menosääntöön suhteen ei vielä ole tehnyt mitään päätöstä, on Rahatoimikamari arvellut nyt jo olevan menosääntöissä huomioon otettava tässä suhteessa tarvittavat varat Terveyslaitoslautakunnan ehdotuksen mukaisesti.

Joulukuun 11 p. 1906 päätti Kaupunginvaltuusto antaa Terveyslaitoslautakunnalle toimeksi ottaa palvelukseensa, toistaiseksi kuitenkin ainoastaan vuodeksi eteenpäin, bakteriologiaan perehtyneen lääkärin toimittamaan bakteriologisia tutkimuksia kaupungin *Laboratoriossa terveydellisiä tutkimuksia varten*, 2,400 markan vuosipalkalla. Kun bakteriologin vuoden kuluessa tekemäin tutkimusten luku on ollut vahvasti kasvamassa sekä vuoden aikana vallitsevat kulkutaudit, jotta niitä voitaisiin tehokkaammin vastustaa, vaativat laajoja ja tarkkoja bakteriologisia tutkimuksia, on Terveyslaitoslautakunta tullut siihen käsitykseen että sitä ahdasta ohjelmaa, joka aluksi säädettiin bakteriologin toiminnalle ja jonka mukaan hänen palkkansa laskettiin, on niin suuressa määrin laajennettava että kaupunki entistä enemmän tulee käyttämään hyväkseen hänen työvoimiaan. Tämän takia ei laboratorion bakteriologin tointa ainoastaan ole säilytettävä, vaan hänen palkkaansa lisäksi korotettava 2,400:sta 5,000 markkaan. Kun Rahatoimikamari on voinut kannattaa tätä esitystä pääkohdissaan, on Kamari, joka tosin katsoo muodollisesti oikeammaksi sen että Terveyslaitoslautakunta olisi tehnyt Valtuustolle erityisen esityksen asiassa, menoarvioon ottanut siten korotetun palkkauksen. — Bakteriologin palkkaaminen kaupungin laboratorioon ja lisääntyvä toiminta siinä tekevät tarpeellisiksi erinäisten menoerien korottamisen sekä uusien merkitsemisen tämän otsakkeen alle. Siten on määrärahoja konekaluja ja kirjakokoelmaa varten sekä näytteiden, koeläinten y. m. oston korotettu 3,000 markkaan sekä satunnaisena määrärahana merkitty uusi 600 markan erä koneiden y. m. ostamiseksi bakteriologisia tutkimuksia varten. — Lopuksi on laboratorion menosääntöä vieläkin korotettu siten, että siihen on merkitty yhden rengin palkkaa 600 markkaa. Ne tehtävät, joita tämän olisi suoritettava, on tähän asti toimittanut vahvistestari, mutta nyt tämä ei enää voi niitä toimittaa, koska hänen aikansa kokonaan menee laboratorionapulaisena toimimiseen.

VIII. Vaivaishoito.

Osastossa *Vaivaishoitohallitus* ei ole muutettu tämän vuoden menosäännössä olevia määrärahoja.

Vaivaistalossa on sairaanhoitajattarien luku vähennetty kahdeksi, sen johdosta että kolmas keuhkotautispaviljonki on, Valtuuston viimekuluneen Kesäkuun 11 p:nä siitä tekemän päätöksen mukaisesti, sisustettu houreinhoitoa varten. Tämän johdosta on myös otettu määrärahoja ainoastaan kahdelle viransijaiselle sairaanhoitajattarien virkaloman aikana. — Marian sairaalan eri osastoilla vallitsevain olojen mukaisesti on Rahatoimikamari katsonut oikeuden ja kohtuuden sekä kaupungin edun vaativan että periaatetta palkankorotuksista viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta otetaan noudatettavaksi vaivaistalonkin ja siihen yhdistettyjen laitosten sairaanhoito-henkilökuntaan nähden. Tätä silmällä pitäen on Rahatoimikamari merkinnyt kaksi uutta määrärahaa, toinen 240 markan suuruinen palkankorotuksena viiden vuoden palveluksesta kahdelle sairaanhoitajattarelle, toinen 120 markkaa yhdelle sairaanhoitajattarelle kymmenen vuoden palveluksesta. Keuhkotautispaviljongin apulais-sairanhoitajattaren toimen lakkautettua on apulaishoitajattarien luku vähentynyt seitsemästä kuuteen. Sitä vastoin on muiden palkkaehtoja hieman parannettu, 30:sta 35 markkaan kuussa, koska nykyinen palkka on näyttäytynyt liian pieneksi katsoen puheenalaisten henkilöiden rasittavaan ja hermoja kysyvään toimintaan. — Koska on näyttäytynyt vaikeaksi ainoastaan laitokseen otettujen henkilöiden avulla hoitaa vaivaistalon hevosia, ajokaluja, y. m., on menosääntöön otettu palkka yhdelle rengille, joka paitsi vapaata asuntoa, ruokaa, polttopuita ja valaistusta saa palkkaa 360 markkaa vuodessa.

Määrärahoja vaetetusta, lääkkeitä ja sekalaisia menoja varten vaivaistalolla on voitu alentaa 5,000:sta 4,000:een ja 5,000:sta 3,500 markkaan sen kautta että kolmas keuhkotautispaviljonki on sisustettu houreinhoitoa varten, jota vastoin kaikkien elantotarpeiden hintain kohoaminen ja kokemukseen perustuen odotettu hoidokkaiden luvun kasvaminen vaativat ruokaa varten merkityn määrärahan korotusta 33,400:sta 35,400 markkaan. Samoin on myös vaivaistalon kalusto-määrärahaa arviolta korotettu 1,500:sta 2,500 markkaan, koska se viime vuosina on osottautunut riittämättömäksi ja jo tänäkin vuonna on käytetty siitä yli. Samasta syystä on määrärahaa tarveaineita varten lisätty 1,000 markkaan. Aikaisemmin mainituista syistä on määrärahoja halkoja ja valaistusta sekä kouroja ja heiniä varten korotettu 12,500 ja 1,500 markkaan.

Koska katselmusta toimitettaissa on arveltu olevan ensi kesänä suoritettava suurempia korjaustöitä, ei ole voitu olla korottamatta tätäkin määrärahaa 7,500 markkaan.

Samoin on *Työlaitoksessa* erinäisiä vähempiä korotuksia merkitty menoeriin. Siten on määrärahaa polttopuita ja valaistusta varten korotettu 200 markkaa, määräraha muonaa varten merkitty 13,000 markaksi sekä eriä tarveaineet, utteruusrahat ja sekalaisia menoja korotettu 500, 300 ja 100 markkaa. Sitä vastoin havaitaan määrärahassa korjaustöitä varten työlaitoksella 500 markan vähennys.

Houreinhoitolaitoksen kohdalla sisältää voimassa oleva menosääntö kahdentoista naispuolisen ja seitsemän miespuolisen hoitajan palkkauksen. Kivestä tehdyn Mielenvi-

kaisten sairaalarakennuksen lisä- ja muutostöiden takia sekä myös katsoen vuoden kuluessa tehtyihin muutoksiin on ensimmäintujen lukua lisätty 21:ksi, jota vastoin jälkimäisten lukua on voitu vähentää kuudeksi. Houruinhoitolaitoksen menosääntöön on tämän takia otettu palkkaus kaikkiaan 21 naispuoliselle hoitajalle 600 markkaa kullekin, sekä 60 markan palkankorotus yhdelle näistä hoitajattarista viiden vuoden palveluksesta. Tämän mukaisesti on määrärahaa sijaisten palkkaamiseksi hoitajattarien virkalomaajaksi korotettu 525 markaksi. — Myös määrärahoja ruokaa sekä halkoja ja valaistusta varten Houruinhoitolaitoksessa on Kamarin ollut pakko korottaa, edellistä 20,000:sta 23,000 markkaan ja jälkimäistä 9,000:sta 11,000 markkaan, osittain katsoen keuhkotautispaviljongin luovuttamiseen houruinhoitolaitokseksi, osittain siihen otettujen mielenvikaisten luvun lisääntymisen ja odotetun elintarpeiden ja halkojen hinnan kohoamisen takia. Vaivaihoitohallitus on ehdottanut määrärahaan korjaustöitä varten houruinhoitoosastossa tuntuvan lisäyksen, 1,200 markasta 15,500 markkaan, ja on tämä aiheutunut siitä että kaikkia puupaviljonkeja on ollut pakko sisältä laudottaa hourujen vahingoittamisyritysten estämiseksi. Nämät vahinkotyöt näyttävät olevan sitä laatua ja niin laajuisia, ettei mainittuja korjaustöitä voida lykätä toistaiseksi, minkä johdosta Rahatoimikamari on katsonut tämänkin olevan otettava menosääntöön.

Koska Vaivaihoitohallituksen on kuluvana vuonna ollut pakko hankkia yhä useammalle henkilölle sijaa eri laitoksissa vaivaistalon ulkopuolella, sekä tähän asti mainittua tarkotusta varten myönnetty määräraha näin ollen ja ylimalkaan korkeiden maksujen takia, joita nämä laitokset ottavat niihin otetuilta henkilöiltä, on ollut riittämätön, on määrärahaa *Avustuksia ja kustannuksia köyhistä laitoksen ulkopuolella* nimisen otsakkeen alla korotettu 6,500:sta 7,500 markkaan. Samoin ovat määrärahat sekä lääkkeitä varten että suoranaisiksi avustuksiksi henkilöille, jotka ehdottomasti ovat oikeutettuja avustukseen, tänä vuonna osottautuneet riittämättömiksi ja sen takia korotetut 20,000 ja 60,000 markkaan.

Lopuksi on *Sekalaisissa* oleva määräraha hautauskustannuksiin näyttäytynyt liian niukaksi ja on sitä tämän takia korotettu 1,500 markalla. — Sittekon kaupungin työ- ja vaivaistalon lääkäri oli Vaivaihoitohallitukselle ilmoittanut että laitoksen houruinhoito-osaston hoitajattaret, yhteensä 21, olivat pyytäneet pienempää palkankorotusta, selittäen että jollei heidän anomustaan otettaisi huomioon he olisivat pakotetut päättäneen irtisanomisajan kuluttua hakemaan itselleen muita toimia, on Vaivaihoitohallitus esitetyillä syillä erityisessä kirjelmässä ehdottanut Rahatoimikamarille, että ensi vuoden menosääntöön otettaisiin 3,240 markan suuruinen määräraha lisämuonan, nim. 1 litran maitoa päivässä, hankkimiseksi sekä houruinhoitoosaston että muiden sairasosastojen hoitohenkilökunnalle. Rahatoimikamari on puolestaan katsonut voivansa puoltaa tätä lisäehdotusta.

IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.

Merikoulun menot on otettu samaan määrään kuin kuluvan vuoden menosääntöissä. Määrärahasta polttopuita varten on kenties jossain määrin mentävä yli, mutta

on Kamari kuitenkin, katsoen siihen ettei ole esitetty mitään pyyntöä mainitun määrärahan korottamisesta ja että tämä erä on merkitty arviomäärärahaksi, katsonut ettei korotus tässä kohden ole ollut tarpeen vaatima.

Osastossa *Käsityöläiskoulut* ovat erät merkityt näitä kouluja varten jätettyjen erikoismenoarvioiden mukaisesti. Taideteollisuusyhdistyksen täällä ylläpitämän Keskustaide-teollisuuskoulun menot on yhdistyksen johtokunta laskenut 59,729 markaksi, josta kaupungin osalle tulee 24,069 markkaa 50 penniä, vastaten johtajain ja opettajain puolta palkkaa sekä 11,590 markkaa muita menoja, eli yhteensä 35,659 markkaa 50 penniä, osottaen 322 markan vähennyksen tämän vuoden menosääntöön verraten. Alempain käsityöläiskoulujen menot sitä vastoin ovat tämän vuoden menoihin verraten kohonneet 943 markalla. *Valmistavain ammattikoulujen* menosäännöt on merkitty aivan asianomaisten johtokuntain laatimain erikoisehdotusten kanssa yhdenmukaisiksi. Valmistavan poikain ammattikoulun menosääntö nousee niin muodoin 41,395 markkaan 22 penniin ja on 927 markkaa 94 penniä tämän vuoden menosääntöä suurempi; Tyttöjen ammattikoulun menot ovat taas kasvaneet 39,350 markasta 2,250 markalla, nousten siis 41,600 markkaan. Rahatoimikamarilta ei tosin ole jäänyt huomaamatta, että Tyttöjen ammattikoulun menosääntö, joka v. 1903 vahvistettiin, taaskin on ollut muutosten alaisena. Koska näillä ei kuitenkaan ole suurempaa rahallista merkitystä, ei Rahatoimikamari tällä kertaa ole katsonut olevan syytä tehdä mitään muutoksia.

Mitä tulee *Kauppakouluihin* on ruotsalais-suomalaisen kauppaopiston määräraha korotettu 1,860 markalla. Kauppakoulunjohtaja Hedengren on nimittäin, Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti viimekuluneen Syyskuun 3 p:ltä, Rahatoimikamarille jättänyt anomuksen, että hänelle ensi vuoden ajaksi ruotsinkielisen jatkoluokan ylläpitämiseksi sanotussa Kauppaopistossa myönnettäisiin mainittu lisämääräraha. Koska Kaupunginvaltuusto jo on kuluva syyslukukautta varten myöntänyt pyydetyn lisämäärärahan, on Rahatoimikamari menoarvioehdotukseensa ottanut sen koko ensi vuodeksi.

Kansakoulujen menosääntö päättyy Kansakoulujohtokunnan erikois-menoarvioehdotuksen mukaan 1,116,745 markan suuruiseen summaan, jonka lisäksi tulee 4,800 markan suuruinen määräraha Valtuuston päätöksen mukaan viimekuluneen Syyskuun 17 p:ltä «että opettaja tai opettajatar, joka vastedes nimitetään vakinaiseen virkaan kaupungin kansakouluissa tai joka jo siinä on, mutta ei vielä ole päässyt nauttimaan palkankorotusta, on sen saamiseksi 1908 vuoden alusta oleva oikeutettu laskemaan hyväkseen sitä aikaa, minkä hän täysin pätevä on hoitanut viransijaisuutta näissä kouluissa, kuitenkin sillä rajoituksella, ettei viittä useampaa viransijaisuusvuotta saa laskea». Kansakoulujohtokunnan menoarvioehdotus sisältää siis yhteensä menoja ensi vuodeksi kansakouluja varten 1,121,545 markkaa 1,018,555 markkaa vastaan tänä vuonna, eli siis 10 prosentin korotuksen. Samalla kun Rahatoimikamari on voinut pääkohdiltaan säilyttää puheenalaiseen ehdotukseen merkityt menoerät ja siinä tarkoituksessa pyytää viitata Johtokunnan kirjelmään t. v:n Syyskuun 22 p:ltä, on Kamari kuitenkin tehnyt kaksi suurempaa muutosta, joiden kautta menojen vahvaa kasvamista johonkin määrin on voitu vähentää, joten loppusumma nousisi 1,099,145 markkaan eli 22,400 markkaa kansakoulujohtokunnan

ehdotusta pienemmäksi. Mainitut muutokset koskevat kahta erää, jotka sisältyvät otsakkeen *b) Muuta kustannuksia* alle. Kaupungista kotosin oleville köyhille oppilaille vaate-
 tusavustukseksi on Johtokunta katsonut olevan ehdotettava 39,400 markan suuruinen summa
 25,000 markan sijasta tänä vuonna, sekä perustellut seikkaperäistä kustannuslaskelmaansa
 sillä, että mainittu loppusumma ei ainoastaan johdu kasvaneesta oppilasluvusta, vaan on
 varsinkin aiheutunut kohonneista valmistuskustannuksista ja myös kankaiden sekä muiden
 aineiden kohonneista hinnoista. Paitsi määrärahoja 39,400 markkaa tulisi vielä rahasto-
 varoja käytettäväksi puheenalaiseen tarkotukseen 6,600 markkaa, mikä luonnollisesti ei
 kuitenkaan vaikuta menoarvioehdotukseen. Katsoen vaikeuteen sopivimmalla tavalla
 verrata esillä olevassa menosääntöehdotuksessa tarvittavien menojen keskenäistä suu-
 ruutta ja välttämättömyyttä sekä arvioida näitä laskettuihin tuloihin verraten, kuin myös
 siihen, että puheenalainen erä viime vuosina on kohonnut semmoisella tavalla, jota ei
 voida katsoa sopusuhtaiseksi oppilasluvun kohoamiseen ja kohonneisiin valmistus- ja
 raakaaineiden hintoihin, on Rahatoimikamari arvellut olevan syytä vähentää määrärahaa
 7,200 markalla eli 32,000 markkaan. Valaistakseen niitä menoja, joita kaupunki on ot-
 tanut suorittaakseen hankkiessaan vaateusapua köyhille kansakoululapsille esittää Ka-
 mari seuraavia lukuja:

V. 1900 oli tämä erä	9,700	markkaa
» 1901 » » »	10,000	»
» 1902 » » »	10,000	»
» 1903 » » »	10,000	»
» 1904 » » »	10,000	»
» 1905 » » »	10,000	»
» 1906 » » »	16,000	»
» 1907 » » »	25,000	»
» 1908 ehdotetaan	32,000 (39,400)	»

Yllä olevat luvut osottanevat, Rahatoimikamarin käsityksen mukaan, että ehdo-
 tettua supistusta ei voida katsoa aiheettomaksi tahi mielivaltaiseksi. Sen lisäksi olisi
 määräraha muutettava arvioerän luontoisesta kiinteäksi eräksi, josta ei Valtuuston eri-
 tyisettä suostumuksetta kussakin eri tapauksessa saisi mennä yli. — Myös menoja kan-
 sakoulujen talojen ja huoneustojen ylläpidosta ja korjauksista on Rahatoimikamari ehdo-
 tellen vähentänyt 40,000 markasta, minkä summan Kansakoulujohtokunta oli katsonut
 tarkotukseen tarpeelliseksi, 25,000 markkaan. On tosin otettava huomioon että tämä
 menoerä kuluvan vuoden menosäännössä oli merkitty 40,000 markaksi. Mutta siihen
 katsoen että uusia kansakoulutaloja osittain jo on valmistunut, osittain lähimpinä vuosina
 valmistuu, olisi korjaustöitä melkoisesti voitava supistaa, ja kustannuksia samassa määrin
 vähentää.

Lopuksi Rahatoimikamari ei ole voinut olla huomauttamatta, että Valtuuston
 päätöksen mukaisesti Toukokuun 8 p:ltä 1906 tarkastajan apulaisen virka perustettiin

kahden vuoden ajaksi ja lakkaa siis ensi vuonna. Koska kuitenkin luonnollisesti Kansakoulujohtokunta on katsottava tarpeelliseksi jättää Valtuustolle erityisen anomuksen asiassa, on Rahatoimikamarista näyttänyt asianmukaiselta merkitä sanotun virkailijan palkka koko ensitulevalta vuodelta.

Määrärahan *Työväenopetusta* varten on Rahatoimikamari säilyttänyt muuttamatta, koska ei Kamarille ole jätetty mitään erikois-menoarvioehdotusta tässä suhteessa. Kamari on arvellut olevan sitä vähemmän syytä minkään muutosten tekoon, kun kysymystä työväenopiston perustamisesta ei vielä ole ratkaistu ja määrärahat työväenopetusta varten luonnollisesti välittömästi riippuvat tästä.

Kustannukset *Tylsämielisten lasten kasvatuslaitoksesta* on pysytetty entisellään.

Kasvatuslautakunnan erikoisehdotusten mukaan kohoaisivat menot *Pahantapaisten lasten kasvatuslaitoksista* 68,550 markasta 72,065 markkaan johtuen tämä ei ainoastaan siitä että halkojen ja valaisuaineiden hintaa on täytyntä laskea entistä korkeammaksi, vaan myös siitä että on käynyt tarpeelliseksi useissa laitoksissa korottaa kuukausimaksuja lasten elätteelle antamisesta, jos tahdotaan saada hyviä ja tarkotuksenmukaisia elätepaikkoja.

Kansankirjaston ja Lukusalin menosäännössä havaitaan vähempiä muutoksia, johtuen tämä erinäisistä apulaishenkilökunnan vaihdoksista. Sen lisäksi on merkitty uusi 900 markan suuruinen määräraha yhden amanuenssin palkkaamiseksi ruotsalaiselle osastolle 3 tunnin virantoimitusvelvollisuudella päivässä. Sanotulle osastolle ei ole 7 vuoteen perustettu mitään uutta amanuenssin tointa. Sitä vastoin on kirjalainojen luku tällä osastolla luonnollisesti suuressa määrin kasvanut (65,721 v. 1900 ja 82,711 v. 1906). — Kansankirjaston ja Lukusalin Hallituksen lähemmin esittämällä perusteilla on Rahatoimikamari menosääntöön otetun 600 markan määrärahan sijasta vahtimestarin apulaiselle merkinnyt uuden erän: toinen vahtimestari 1,200 markan vuosipalkalla. — Koska on osottautunut, että se raskas työtaakka, joka sekä pyhänä että arkena, kesät ja talvet on ollut kirjaston siivojattaren kannettavana, ja jonka suorittamiseksi hän on pakotettu käyttämään erityisiä palkkaamiaan apulaisia, ei täysin ole sopusoinnussa nykyisen vuosipalkan kanssa, on Rahatoimikamari ehdottanut hänen palkkionsa korottamista 720 markasta 900 markkaan. — Samaten ei Rahatoimikamari tällä kertaa ole tahtonut vastustaa Töölön haaraosaston johtajan palkkion korottamista 900 markkaan. Kamari katsoo oikeaksi ja kohtuulliseksi että mainittu johtaja, joka yksin hoitaa lainausliikettä haaraosastossa ja on vastuunalainen sen hoidosta, palkkaetujen puolesta tehdään pääkirjaston vakinaisen amanuenssin veroiseksi. — Sörnäisten haaraosaston menot tulevat myös jossain määrin kohoomaan. Ensi vuoden alusta on Hallituksella aikomus pitää auki mainittua haaraosastoa kaikkina viikon päivinä samoin kuin pääkirjastoa ja Töölön haaraosastoa. Tätä tarkotusta varten on johtajan palkkio korotettu 1,800 markaksi. Vahvasti kasvaneen lainausliikkeen takia mainitussa haaraosastossa on sen ohessa uuden amanuenssiviran perustaminen Sörnäisten haaraosastoon 900 markan palkalla osottautunut tarpeen vaatimaksi.

Haaraosastojen vuokrat on merkitty voimassa olevain kontrahtien mukaisesti.

Määrärahaa halkoja ja valaistusta varten on korotettu 8,000 markaksi; lumenajoa varten on merkitty 500 markan suuruinen määräraha, mikä erä ei aikaisemmin ole ollut kirjaston menosäännössä, koska Hallituksella on ollut se väärä käsitys, että kaikki tähän kuuluvat laskut on merkitty kaupungin yleiseen lumenkuljetustiliin.

Kirjelmässä kuluvaan Lokakuun 8 p:ltä on Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarille lähettänyt kaksi Kansankirjaston ja Lukusalin hallituksen Valtuustolle jättämää esitystä, toinen koskeva uuden kirjaston-haaraosaston perustamista Hermanniin, toinen koskeva kirjahyllyjen ja muun kaluston täydennyksen hankkimista kirjastosaliin, kehotuksella menoarviota laatiessaan ottaa ne huomioon. Tämän johdosta on merkitty 5,000 markan suuruinen määräraha mainitun haaraosaston perustamiskustannuksiin, sekä 2,000 markkaa ylläpitokustannuksia ensi vuoden Kesäkuun 1 p:stä lukien ja 3,000 markkaa uusia kirjahyllyjä y. m. varten pääkirjastoon.

Määrärahat otsakkeella *Muut kansanvalistustarkotukset* ovat säilytetyt entisellään.

X. Kaupungin suoritettavat yleiset rasitukset.

Menot otsakkeella *kyydinpito* ja *kruununverot* ovat merkityt voimassa olevan menosäännön mukaisiksi. *Majoituskustannukset* on merkitty Majoituslautakunnan ehdotuksen mukaisesti. Kaupungin majoituksesta ensi vuonna suoritettava kustannus nousee 10,524 markkaan 75 penniin. *Majoituslautakunnan* sihteerin ja kielenkääntäjän palkkietuihin nähden on Lautakunta uudistanut jo viime vuonna tekemänsä, mutta silloin hyljätyn ehdotuksen 200 markan korotuksesta kummankin mainitun virkailijan palkkioihin. Vaikkeivät sanottujen virkojen haltijat ole olleet pitempää aikaa viroissaan ja luonnollisesti hoitavat niitä sivutoimina, on Rahatoimikamari kuitenkin katsoen sekä lisättyihin tehtäviin, joita heiltä vaaditaan, että myös Lautakunnan esittämällä perusteilla katsonut voivansa merkitä sihteerin palkkion 2,000 ja kielenkääntäjän 1,200 markaksi.

XI. Vesijohto.

Osastossa *Hallitus ja käyttö* on ensinnäkin huomattava että Valtuusto hyväksymällä Rahatoimikamarin esityksen kokouksessaan kuluvaan Lokakuun 22 p:nä korotti vesijohtoinsinööriin palkkaa 1,000 markkaa ensi vuoden alusta, ja nousevat siis tämän palkkaedut yhteensä 9,400 markkaan. Vuosi vuodelta alati kasvavan vedenkulutuksen takia on Vesijohtokonttori erikoisessa menoarvioehdotuksessaan huomauttanut siitä että käy tarpeelliseksi entistä kauvemmin käyttää höyrypumpulaitoksia ja siivilöitä; tämän takia on Rahatoimikamari korottanut määrärahaa höyrypumpulaitoksen käyttökustannuksia

varten 6,000:sta 10,000 markkaan ja siivilöiden kustannuksia 12,000:sta 15,000 markkaan. Vuoden kuluessa kasvaneen vesimittarien luvun takia on määräraha mainittujen mittarien lukemista ja tarkistusta varten merkitty 9,500 markaksi 8,500 markkaa vastaan viime vuonna. Tarverahoja on Vesijohtokonttori myös arvellut olevan korotettava 500 markalla. — Kustannukset hevosaltaiden hoidosta ovat kohonneet 300 markalla, 2,700:sta 3,000 markkaan.

Muut erät tämän otsakkeen alla ovat muuttumatta.

Syystä että työpalkat viime vuonna ovat suuresti kohonneet ja putkiverkon laajentamiseen katsoen on määrärahaa johtojen y. m. *ylläpitoa ja korjauksia* varten korotettu 5,000 markkaa ja merkitty 30,000 markan suuruiseksi. Itsetoimivan vedenkorkeuden osottajan asettamista varten vesisäiliöön on menoarvioehdotukseen merkitty satunnainen menoerä, 1,500 markkaa. Sellaisen koneen tarve on vuosien kuluessa käynyt yhä tuntuammaksi, ja nykyinen kone, joka sähkön avulla osattaa Vanhassakaupungissa vedenkorkeuden, ei ole itsetoimiva eikä toimi tehokkaasti, arvosteltaissa onko putkiverkossa vuotoja, seikka joka ei ole vähäsyttävä. — Koska kuluvana vuonna se osa Vaasankatua, jonka alla putkijohto vesisäiliöstä kulkee, Rakennuskonttorin toimesta on tasotettu, on sanottu johto joutunut kadun tasoon, jonka takia se on louhittava vuoriperään. Arviolta on kustannus tästä työstä merkitty menoarvioehdotukseen 4,000 markaksi ja katsottu olevan pantava otsakkeen *ylläpitoa ja korjauksia* alle.

Mitä tulee Vesijohtokonttorin ehdottamiin menoeriin *Putkiverkon laajentamista ja vesimittarien ostoja* varten, viittaa Rahatoimikamari Konttorin tätä menoarvioehdotusta liitteenä seuraavaan meno- ja tulosääntöehdotukseen sekä siihen kuuluvaan perusteluun. Ainoastaan niihin muutoksiin katsoen, joita Kamari syystä tai toisesta on katsonut olevan tehtävä, lienee lähempi perustelu tarpeen. Rakennuskonttorin ehdottamien uusien viemärijohtojen tahi vanhojen uudestaan laskemisen takia on Vesijohtokonttori ehdottanut uuden vesijohdon laskettavaksi Itäisen Papinkadun alle 5:ltä linjalta Castréninkadulle sekä laskenut tämän työn kustannusten nousevan 9,750 markkaan. Samoilla perusteilla on ehdotettu laskettavaksi johto Fredriksberginkadun alle N:osta 4 Itäiselle Viertotielle, 9,550 markan kustannuksella. Molemmat nämä erät on poistettu Kamarin menosääntöehdotuksesta, samoin kuin Kamari myös on vähentänyt kustannuksia vesijohdon laskemisesta 6:nnen kaupunginosan suunniteltuun huvilakaupunkiin, jonka kautta viime mainitun työn kustannuksia on voitu alentaa 124,900:stä 16,700 markkaan. Sitä vastoin on Vesijohtokonttorin ehdotusten lisäksi otettu 9,400 markan suuruinen menoerä vesijohdon laskemista varten Porvoonkadun alle Karjalan ja Saimankatujen välille 12:nteen kaupunginosaan. Yllämainittujen muutosten perusteluihin nähden pyytää Kamari viitata menoarvioehdotuksen pääluokkaan «yleiset työt» ja sen alaosaan «kadut ja julkiset paikat».

Vesimittarien lisääntyneen tarpeen takia on niiden täydennykseksi merkitty korotettu määräraha 15,000 markkaa.

Kun Vesijohtokonttorin erikois-menoarvioehdotus putkiverkon laajentamista ja vesimittarien ostoja varten päättyy 686,300 markan loppusummaan, on Rahatoimikamari laskenut saman osaston menot 568,200 markaksi. Uutena eränä *Sekalaisissa* menoissa

on Rahatoimikamari arvellut olevan otettava työkalujen oston. Sitä tapaa, jota tässä suhteessa aikasemmin on noudatettu, nimittäin että sanotusta ostosta aiheutuvat menot on merkitty Rakennuskonttorin vastaaviin tileihin, ei voida pitää oikeana. Tästä syystä on Rakennuskonttorinkin vuosittain täytynyt mainittuun erään nähden mennä sangen tuntuvasti yli vahvistetusta menosäännöstä. Kun ensi vuonna lisääntyneiden töiden takia käy tarpeelliseksi entistä suuremmassa määrin ostaa työkaluja Vesijohtokonttorille, on erityinen 6,000 markan erä tätä tarkotusta varten merkitty menoarvioehdotukseen. Sen ohessa on erinäisiä pienempiä putkiverkon, sulkuranojen ja palopostien täydennyksiä varten merkitty 2,000 markkaa sekä vihdoin 600 markkaa vapaakaivon asettamiseksi sopivalle paikalle Töölöön, missä sellaista kaivoa ei vielä ole yleisön käytettävänä.

XII. Kauppahallit.

Rahatoimikamarille osottamassaan kirjelmässä ovat kaikki kaupungin kauppahalleissa palvelevat vahtimestarit anoneet Kamarin harkinnan mukaan palkkaetujensa parannusta ensi vuoden alusta. Pyyntönsä perusteeksi esittävät anojat, ettei heillä toimensa laadun takia ole tilaisuutta hankkia itselleen minkäänlaisia sivutuloja, ja että vallitsevat vuokrat, kohonneet elantokustannukset ja pakko aina esiintyä nuhteettomasti puettuna suuressa määrin vaikeuttavat heidän toimentuloaan nyt vahvistetulla palkalla. Vaikka kaksi vahtimestareista tänä vuonna on otettu virkaansa, on Kamari kuitenkin ylläesitetyillä perusteilla katsonut syytä olevan pienempään korotukseen. Nykyään nauttivat Kasarmintorin, Hietalahdentorin ja Länsi-Rannan hallien vahtimestarit palkkaa 1,200 markkaa sekä vaatetusapua 150 markkaa, jota vastoin Rantatorin hallin vahtimestarille viime vuonna myönnettiin yli varsinaisten palkkaetujen mieskohtainen 150 markan lisäys. Koska kuitenkin työtaakka on melkein samallinen kaupungin kaikkien kauppahallien vahtimestareille, on Rahatoimikamari katsonut oikeuden ja kohtuuden vaativan, että kaikkien puheenalaisten virkailijain palkkaedut määrätään yhtä suuriksi eli 1,500 markaksi. Kaupungin kauppahalleja on nykyisin katsottava hyviksi liikeyrityksiksi, mihin tulokseen tarkastusmiehetkin osaltaan ovat myötävaikuttamassa ylläpitämällä hyvää järjestystä kauppahallimyyjien kesken, sangen epäkiitollinen eikä suinkaan helppo tehtävä nykyisinä aikoina.

XIII. Yleiset työt.

Mitä tulee tämän pääluokan menoeriin, pyytää Rahatoimikamari pääasiallisesti viitata Rakennuskonttorin erikois-menoarvioehdotukseen ja yksityiskohtaisiin kustannuslaskelmiin sekä perusteluihin, jotka tässä myötäseuraavat liitteenä.

Menoarvioehdotukseen *Rakennusten ja huoneuksien* korjausta ja ylläpitoa varten merkityt menot nousevat yhteensä 3,755,900 markkaan 977,070 markkaa vastaan kuluvan vuoden menosäännössä. Koska tätä erotusta on pidettävä suunnattomana, on Rahatoimikamari arvellut olevan eriteltävä kutakin menoerää. — Arviomäärärahaa lumenajoon y. m. kaupungin taloista on korotettu 4,300:sta 6,000 markkaan, koska summa säännöllisesti on osottautunut liian niukaksi. Määräraha on tähän asti laskettu tasasin luvuin vähän yli 100 markan mukaan taloa kohti, mikä yksikköhinta on liian pieni pihamaan ja ulkokattojen puhtaana pitoa varten. — Muutostöitä varten Katajanokan Tulli- ja pakkahuoneessa on merkitty 68,300 markan suuruinen erä, Valtuuston päätöksen mukaan tämän vuoden Toukokuun 7 p:ltä, minkä ohessa on merkitty, että sanotut menot ovat suoritettavat lainavaroilla pitemmällä kuin kahden vuoden takaisinmaksuajalla. Yli äsken mainitun summan on ensi vuotena tarpeellisia erinäisiä sanotun talon korjauksia, kuten tullitarkastusmiesten päivystyshuoneen lattian linoleumilla verhoamista ja uusien lämpöjohtojen asettamista varten vanhojen sijaan, merkitty 4,000 markan erä. Kirjelmässä Elokuun 29 p:ltä on Seurahuoneen Osakeyhtiön johtokunta Rahatoimikamarilta anonut että kaupunki, joka tehdyn välikirjan mukaan on velvollinen toimittamaan talon ulkopuolisen korjauksen, pitäisi huolta siitä, että rakennuksen etusivu maalattaisiin kesällä 1908. Rakennuskonttori, jonka lausunto asiassa on hankittu, on myös katsonut työn suorittamisen tarpeen vaatimaksi ja tämän perustuksella ottanut menoarvioehdotukseensa sen 6,000 markan summan, johon sanottu laskelma päättyy. — Jos syystä voidaan tehdä muistutuksia äskenmainitun rakennuksen ulkoasua vastaan, voitaneen vielä suuremmalla syyllä tehdä muistutuksia sitä tilaa vastaan, missä kaikkien Raatihuoneen-taloryhmään kuuluvain rakennusten etusivut ovat. Yliopiston etusivua on tänä vuonna korjattu, ja Senaatintalon ulkoasua siistittäneen tulevana vuonna. Näin ollen tuskin voitaneen katsoa pääkaupungin arvon mukaiseksi että sen Raatihuone ja tämän yhteydessä olevat rakennukset saavat ulkoasultaan rappeutua ja häiritä kaupungin arvokkaiman avoimen paikan kokonaisvaikutusta. Suurempia ulkonaisia korjaustöitä ei olekaan sanotuissa rakennuksissa toimitettu jälkeen v:n 1903. Kustannukset mainittujen töiden suorittamisesta on Rakennuskonttori laskenut 9,200 markaksi, johon kuitenkin on laskettu kustannukset erinäisistä vähemmistä Raatihuoneen sisäkorjauksista. — Katsoen Kaupunginvaltuuston kirjelmään tämän vuoden Maaliskuun 12 p:ltä, jossa Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ottaa harkittavakseen ja Valtuustolle laatia ehdotuksen ajanmukaisen talon hankkimisesta keskuspolisiin tarpeiksi, missä kysymyksessä Rahatoimikamari erinäisistä syistä vasta ensi vuonna luulee voivansa antaa lausunnon, on polisin käytettävissä huoneustoissa, sekä Raatihuoneen lisärakennuksessa että eri poliisiasemilla, merkitty ainoastaan tarpeellimmat korjaustyöt, pääasiallisesti maalaus- ja verhoilemistöitä. Kuitenkaan ei ole kustannuksia näistä voitu laskea 9,100 markkaa pienemmiksi. — Myös Pohjoinen ja Eteläinen palotorni sekä paloasemat kaipaavat pienempiä korjauksia ja ovat kustannukset näistä merkitty menoarvioehdotukseen 6,000 markaksi. Marian sairaalarakennusten vuosikorjaukset on laskettu maksavan 25,200 markkaa, josta puolet tulee kulkutautien osastolle, ja toinen puoli sisätautien ja kirurgiselle sekä talousosastoille. — Perinpohjaista sekä

ulkoista että sisäistä korjausta kaipaa myös Rantatorin kauppahalli. Sisäinen maalaus on ylt'yleensä likainen ja tahrainen ja paikottain hävinnyt ja rautalaitteet ovat ruosteessa. Ulkoseinien muureista on kiille osittain kadonnut, jota paitsi muutamissa rappaa-mattomissa osissa tiilet paikka paikoin ovat särkyneet. Sen lisäksi kaipaavat etusivun koristeet, Rahatoimikamarin käsityksen mukaan, perinpohjaista tarkastusta ja täyden-nystä, ja nousevat kustannukset näistä töistä 11,300 markkaan. Ulkoasultaan on myös entinen Tulli- ja pakkahuone Länsi-Rannalla sangen rappeutunut ja vielä suuremmassa määrin on näin laita pakkahuoneen tonttia ympäröivän aidan. Menoarvioehdotukseen on tässä kohden tarpeellisia korjauksia varten merkitty 7,000 markan menoerä. — Grejuksen sairaala kaipaa myös erinäisiä pienempiä korjauksia, joita varten on merkitty 1,800 markan suuruinen summa. Muita kaupungin rakennuksia ja huoneuksia varten on Rahatoimikamari korottanut Rakennuskonttorin ehdottamia korjauskustannuksia 31,500 markasta 35,000 markkaan, katsoen edellisessä kosketeltuun, Valtuustolle tehtyyn esi-tykseen, joka koski Ulosottolaitoksen siirtämistä ja tämän huoneuston sisustamista Rahatoimikamarin ja Rakennuskonttorin laajentamista varten.

Utisrakennuksia varten on Rahatoimikammari ensi sijassa merkinnyt 57,000 mar-kan suuruisen lisämäärärahan rakenteella olevaa Kallion polisasemaa varten. Tämän vuoden menosäännössä on puheenalaista tarkotusta varten merkittynä 118,000 markan määräraha. Kokouksessaan tämän vuoden Huhtikuun 9 p:nä päätti Kaupunginvaltuusto kuitenkin että puheenalainen polisirakennus tehtäisiin kolmikerroksiseksi sekä kivistä ja olisi käsittävä huoneuston siveysoastoakin varten, ja myönsi tarkotusta varten 47,000 markan lisämäärärahan. Rahatoimikamarille on rakennustyön johtava arkkitehti ilmotta- nut, että menot tulevat nousemaan 10,000 markkaa laskettuja suuremmiksi, tonttipaikan erittäin vaikeiden pintasuhteiden takia. Koska ei kuitenkaan ole voitu laatia yksi-tyiskohtaista kustannuslaskelmaa, on Kamarin pakko tehdä Valtuustolle erityinen esitys asiassa. — Rakennuskonttorin menoarvioehdotukseen on osastoon utisrakennuksia otettu 2,200 markan erä uimahuoneen rakentamista varten Kyläsarelle. Tätä ehdotusta Kamari ei ole voinut puoltaa. Joskin Hermannin ja Toukolan asukkaat mahdollisesti kaipaavat uimahuonetta mainitulla saarella, voitaneen hyvinkin lykätä tämän työn suorittamista kaupungille sopivampaan aikaan.

Rakennuskonttorin menoarvioehdotuksen lisäksi on Rahatoimikamari otsakkeen Utisrakennuksia alle merkinnyt määrärahoja erinäisiä suurempia uutistöitä varten, joiden suorittamisen Valtuusto jo osittain on päättänyt, osittain Rahatoimikamari eri esityksissä puoltanut. Näistä aiheutuvat kustannukset, yhteensä 3,060,000 markkaa, suoritetaan suu-remmaksi osaksi, eli 2,560,000 markkaa, lainavaroilla pitemmällä kuin kahden vuoden takasinmaksuajalla. — Erityisessä esityksessä on Rahatoimikamarilla ollut tilaisuus Valtuustolle ehdottaa että ensi vuonna rakennettaisiin talo uutta polisasemaa varten toisessa polisipiirissä, joka talo sijoitettaisiin joko tontille N:o 10 Ratakadun varrella tai Tehtaanpuistoon Sepän- ja Laivurinkatujen kulmaukseen ja että tarkotusta varten määrättäisiin 150,000 markan suuruinen summa. — Syystä että Kaupunginvaltuuston suunniteltua uutta Kallion kansakoulua varten asettama rakennuslautakunta ei vielä ole

lähettänyt kustannusarviota, eikä Valtuusto niin ollen ole ollut tilaisuudessa tekemään lopullista päätöstä, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan menoarvioehdotukseen otettava määrärahaa puheenalaiseen tarkotukseen. Kamarille on tosin ollut tunnettua, että Rakennuslautakunta on laskenut mainitun menon 880,000 markaksi. Mutta katsoen sanotun kansakoulutalon suunnattomasti kohonneisiin kustannuksiin ja koska, huomioon ottamalla tähänastisen käytännön, menot tulevat suoritettavaksi taksoitetuista varoista ja taksoitus ensi vuonna suuresti tulee kohoomaan, voi syystä olla sitä mieltä, että mainittua rakennusyritystä voitaisiin lykätä johonkin seuraavaan vuoteen. Ne melkoiset erät, vähintään 300,000—400,000 markkaa, jotka täytyy ottaa menosääntöön, jos tämä meno on siihen merkittävä, ovat verrattavat niihin suuriin ja kustannuksia kysyviin vaatimuksiin, joita kaupungin nopea kehitys milt'ei kaikilla aloilla asettaa kaupungin varoille, ja ovat arvoisteltavat silmällä pitäen kaupunginrahaston taloudellista asemaa. Kuten seuraavasta käy selville, kysytään kaupungin taloudellisia voimia sangen suuresti, ja on tarpeen entistä enemmän noudattaa säästäväisyyttä. Asiain tila ei olisikaan ollut tällainen, jos olisi otettu huomioon Kamarin aikasemmin tehtyä ehdotusta 100,000 markan varaamisesta vuosittain vastaisia kansakoulurakennuksia varten. — Kunnallisten työväenasuntojen rakentamista varten on merkitty 360,000 markan suuruinen erä, joka on jälellä siitä 500,000 markan summasta, minkä Valtuusto on mainittuun tarkotukseen osottanut 1902 vuoden obligatsioonilainasta.

Ehdotuksen uuden vaivaistalon rakentamisesta Forsbyn tilalle on Kaupunginvaltuusto periaatteellisesti hyväksynyt. Erinäisessä kirjelmässä on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja vahvistettavaksi lähettänyt sekä suunniteltujen uutisrakennusten luonnospiirustukset että myös tarvittavat kustannuslaskelmat ja sen ohessa ehdottanut että kustannukset näistä suoritettaisiin lainavaroilla kahta vuotta pitemmällä takasimaksuajalla. Laajahkoa rakennusyritystä ei voida eikä pidä loppuunsa suorittaa ensi vuoden kuluessa. Kuitenkin on arkkitehti Knut Wasastjerna, jolle luonnosten laatiminen on uskottu, katsonut 500,000 markkaa tarvittavan ensi vuonna työn tehokasta suorittamista varten. Tällä edellytyksellä on menoarvioehdotukseen merkitty mainittu määrä. — Valtuuston siitä tekemän päätöksen mukaan suoritetaan lainavaroilla kustannukset sekä uudesta kaasukellosta kaupungin Ainespihalle että uudesta Kaasulaitoksen kehäjohdosta. Näihin menoihin nähden viitataan Valaistuslaitoksen erikoismenoarvioehdotusta liitteenä myötäseuraavaan perusteluun. — Kunnan sähkölaitoksen rakennuskonttorista on Rahatoimikamarille pyynnöstä ilmotettu, että jollei aavistamattomia esteitä ilmaannu rakennustoiminnan säännölliselle kululle, 1908 vuoden menoarvio nousee noin 1,800,000 markkaan, paitsi tonttien hintoja, seuraavan erittelyn mukaan:

Rakennuksiin	350,000	markkaa
Koneosiin	600,000	»
Johtoverkkoon	750,000	»
Palkkoihin ja sekalaisiin menoihin	100,000	»

Tähän tulee vielä lisää 350,000 markkaa kaupungin sähkölaitokselle myymistä taloista N:o 10 P. Roobertinkadun ja N:o 11 Kasarmikadun varrella. Koska kuitenkin

kaupunginrahasto jo on suorittanut näiden hinnan ja se on merkitty kuluvan vuoden meno- ja tulosääntöön, ei tähän menoarvioehdotukseen vaikuta mainittu päätös talojen myynnistä. Syystä että tarpeellisia varoja puheenaolevain töiden suorittamiseen aikaisemmin on osotettu, on Kamari tämän otsakkeen alle merkinnyt siihen vaadittavan erän.

Menoerät osastossa *Kadut ja julkiset paikat* on mitä tulee korjaukseen ja ylläpitoon merkitty Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti. Tosin olisi Kamari katsonut suotavaksi että kysymys Pitkän sillan uudestaan rakentamisesta olisi voitu ottaa käsiteltäväksi ja osa tähän tarvittavasta määrärahasta otettu ensitulevan vuoden menosääntöön, mutta koska kaikesta päättäen puheenaolevaa kysymystä ei ensi vuoden kuluessa ratkaista, on menoarvioehdotukseen otettu 6,400 markan suuruinen summa mainitun sillan kuluneen päällyskannen uudestaanlaskemiseksi 1908 vuoden aikana. — Samaten on Kamari myös, mitä tulee määrärahoihin osastossa *uutislaitteita* pääasiallisesti voinut yhtyä Rakennuskonttorin erikoisehdotukseen sekä määrärahojen suuruuteen että perusteluihin nähden. Kuitenkin on Kamari muutamissa kohdin, jossain määrin vähentääkseen vahvasti lisääntyneitä menoja, katsonut olevan syytä osittain poistaa ehdotuksesta, osittain alentaa erinäisiä määrärahoja. Siten on Kamari arvellut että Laivurinkadun kaupungin osuuden kivitystä noppakivillä Tehtaan- ja Merikatujen välillä voidaan lykätä johonkin seuraavaan vuoteen, kun 6:nteen kaupunginosaan Helsinginniemielle ehdotetun huvilakaupungin suunnittelu kokonaisuudessaan pannaan toimeen. Samoin lienee toistaiseksi lykättävä Kampintorin tahi oikeammin paloaseman läheisimmän osan makadamiseeraus, kunnes ratkaistaan eräs Kamarissa tehty ehdotus mainitun aseman laajentamisesta, tarpeellisen tilan hankkimiseksi 2:sen poliisiaseman huoneustolle. Kahden mainitun työn suorituskustannukset on Rakennuskonttori laskenut 19,400 markaksi. Edelleen ei Kamari ole voinut puoltaa Konttorin ehdotusta että se vielä tasottamaton osa Kallion 4:ttä linjaa, joka rajottaa uutta kansakoulutaloa varten ajottua tonttia, laskettaisiin makadaamalla, minkä työn kustannukset on laskettu 9,300 markaksi. Kamarin käsityksen mukaan olisi mainittu työ suoritettava vasta sen jälkeen kun kansakoulutalo on rakennettu, mikä kuten yllä on mainittu ei voi tapahtua ensi vuoden kuluessa. — Kustannukset sen Kallion 4:n linjan osan tasottelusta, joka ulottuu pitkin tontteja N:rot 3 ja 5, nousten 12,800 markkaan, voitaneen myös toistaiseksi poistaa ehdotuksesta, koska tontin N:o 5 vuokraaja on selittänyt ei olevansa halukas lunastamaan vuokratonttiansa muulla ehdolla, kuin että nykyinen jyrkkä ja lyhyt pääsytie mainitulle tontille säilytetään. Näin ollen lienee tehty ehdotus lykättävä toistaiseksi, kunnes voidaan vuokraajan kanssa tehdä sopimus siihen suuntaan, että tuo 4:n linjan liikeoloille varsin haitallinen ylösmeno voidaan louhia pois. — Kahta Rakennuskonttorin tasotettaviksi ehdotetuista kaduista nimittäin: Itäinen Papinkatu 5:nneltä linjalta Castréninkadulle ja Fredriksberginkatu Pengerkadun ja Itä-Viertotien välillä, ei Rahatoimikamari ole arvellut olevan tasotettava ensi vuoden kuluessa, ei ainoastaan katsoen niihin suuriin kustannuksiin, 91,000 markkaa, joita nämä tasotustyöt kysyisivät, vaan etenkin senvuoksi, että olot eivät vielä vaadi näiden liikenneväylien avaamista ja että menoarvioehdotukseen kuitenkin on entistä suuremmassa määrässä otettu katujen tasotuksia tässä kaupungin osassa.

Ehdotukseensa on Rakennuskonttori ottanut Punanotkon läpi kulkevan Laivuririnteen osan kivettämisen mukulakivillä 11,500 markan kustannuksella; Laivuririnteen länsipuolisen Merimiehenkadun osan ja mainitun kadun kaupungin osuuden makadaamalla laskemisen Laivuririnteen ja Yrjönkadun välillä 11,200 markan kustannuksella; Yrjönkadun kivettämisen Korkeavuoren- ja Ratakatujen välillä 5,600 markan kustannuksella. Koska kuitenkin Punanotkon alue on aijottu pääasiallisesti istutettavaksi ja olemaan leikki- ja urheilukenttänä ympäröiväin seutujen nuorisolle, on Rahatoimikamari, hankittuaan asiassa Kaupunginpuutarhurin lausunnon, antanut Rakennuskonttorille toimeksi laatia kustannuslaskelman mainittujen katuosuuksien makadaamalla laskemisesta, minkä työn suorittaminen nousisi yhteensä 23,500 markkaan. Kamarista on nimittäin näyttänyt kauneuden vaatimusten kannalta katsoen arveluttavalta istutettujen alueiden läpi johtaa kivillä laskettuja liikenneväyliä. Joskin ajokaluliikennettä Punanotkon läpi kulkevalla Laivuririnteen osalla on pidettävä jotenkin vilkkaana, lienee kuitenkin makadaamia, joka on täysin kestävä aines, voitavan taajan kastelemisen kautta kesäisin estää pölyttämästä.

Mitä tulee Töölön alueeseen suunniteltuihin kaduntasotuksiin, yhteensä 225,100 markan kustannuksella, huomautettakoon että ne on ehdotukseen otettu sen ohjelman mukaisesti Töölön alueen katuverkon asteettaiseksi laajentamiseksi, mistä Rahatoimikamari erityisessä esityksessä on Kaupunginvaltuustolle ehdottanut.

Lopuksi on Rakennuskonttori pienten, yhden perheen taloja varten aijottujen tonttien tarpeen tyydyttämiseksi, joista tonteista nykyisin ei yhtäkään ole myytävänä, ja edellyttämällä, että Helsinginnientä varten laadittu 6:n kaupunginosan huvilakaupungin asemakaava lähimmässä tulevaisuudessa vahvistetaan, merkinnyt 155,500 markkaa puheenalaisen kaupunginosan pääväylien tasottamisesta, jonka kautta kaikki 91 tonttia tasotustöiden päätyttyä voidaan rakennettavaksi luovuttaa. Koska kyseessä olevan alueen kanavoimiskustannukset nousevat 86,600 markkaan, nousevat kokonaiskustannukset, lukuunottamatta vesijohdon laskemista, 242,100 markkaan. Nämä työt ovat näyttäneet Rahatoimikamarista liian kustannuksia kysyviltä suoritettaviksi yhden vuoden kuluessa. Myöntäen puheenalaisen tonttien suuren puutteen, joka nykyisin vallitsee, on Kamari kuitenkin arvellut että pahimman puutteen poistamiseksi voisi riittää, jos parisen kymmentä tonttia tulisi myytäväksi kelpaaviksi. Sen kautta saataisiin myös kokemusta, vallitseeko ja missä määrin yhden perheen taloja varten aijottujen tonttien tarvetta, ennenkuin kaupunki ryhtyy tasottamaan koko kysymyksenalaista aluetta. Tämän johdosta on menoarvioehdotukseen merkitty ainoastaan huvilaaluetta lounaassa rajottavan n. s. Rantakadun tasottelu. Tämän tasottelu- ja kanavoimiskustannukset on Rakennuskonttori laskenut yhteensä 72,300 markaksi. Tämän kautta tulisi 14 tonttia myytäväksi, jonka ohessa jo tasotettujen Tehtaankadun ja Laivuririnteen varrella 15 tonttia kohta asemakaavan vahvistettua voidaan luovuttaa myytäväksi.

Rakennuskonttorin ehdotuksen lisäksi on Rahatoimikamari Vesijohtokonttorin pyynnöstä menoarvioehdotusta laatiessaan merkinnyt 75,000 markan määrärahan Kallion 5:n linjan tasottelua varten Itäiseltä Viertotieltä Porthaninkadulle, jonka varrella muutamat tontit sekä korttelissa N:o 318 että N:o 329 ovat luovutetut ja osittain ra-

kennetut. Vesijohtokonttori katsoo nimittäin suuresti tarpeen vaatimaksi, että mainitun kadunosan alle lasketaan 300 millimetrin vesijohtoputki Kallion johtoverkon paineen lisäämiseksi.

Syytä että tämän vuoden kuluessa työväen asunnoiksi ajottujen pienten tonttien kysyntä kortteleissa Fredriksbergin- ja Viipurinkatujen välillä 12:nnessä kaupunginosassa on näyttäytynyt niin suureksi että kaupunki jo tänä syksynä on luovuttanut kaikki myytävänä olevat tontit ja milt'ei joka päivä anotaan tonttien arvioimista näissä kortteleissa, on Kamari arvellut olevan vielä lisäksi menosääntöön otettava määrärahoja Porvoonkadun tasottamista varten Karjalankadulta Saimankadulle, mistä kustannukset nousevat 8,000 markkaan, jonka kautta 18 osittain hyvin sijaitsevaa tonttia tulisi myytäviksi.

Ne syyt, jotka ovat aiheuttaneet Kamarin ottamaan ehdotukseensa kustannukset yllämainituista tasotustöistä, vaikuttavat luonnollisesti *Kanavien ja viemäriojien* rakentamisesta syntyviin menoihin. Siten poistuu menoarvioehdotuksesta 6,800 markan suuruinen erä kanavasta Itäisen Papinkadun alle osoten:osta 7 5:nteen linjaan, syytä että sanotun kadunosan tasotustöitä ei ole otettu suoritettaviksi. Sitävastoin on esitetyillä syillä ehdotukseen otettu kustannukset kanavan rakentamisesta Porvoonkadun alle Karjalankadulta Saimankadulle, 9,200 markkaa, sekä kanavasta 5:nnen linjan alle osoten:osta 6 Itäisen Viertotien alaiseen kanavaan, 8,100 markkaa. Lopuksi on Helsinginniemen huvilakaupungin kanavoimiskustannuksia voitu alentaa lasketuista 86,200 markasta 21,300 markkaan, ja pyytää Kamari tässä kohden viitata siihen mitä ylempänä on mainitusta huvilakaupungista lausuttu.

Alaosastot *Tiet ja Viertotiet* on merkitty Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti ja sen esittämällä perusteilla.

Siihen katsoen, että liikenne kaupungin laivasilloilla ja laitureilla vuosi vuodelta on lisääntynyt, on määrärahaa «erinäisiä korjauksia» varten kaupungin *Satamissa* korotettu 15,000 markasta 20,000 markkaan. Samoin on määrärahaa «alasmensiltoja jälle ynnä aitoja pitkin laitureja ja jääraioja» korotettu 3,000:sta 5,000 markkaan, koska ensinmainittu summa ei ole riittänyt puheenalaiseen tarkotukseen, ja johtuu tämä ensi sijassa niistä kustannuksista, joita kaupungin on pakko suorittaa siltojen sijoittamisesta jäärailojen yli, mitkä sillat, varsinkin Viaporin jäätiellä, usein ovat jopa 100 m:n pituisia. — «Satamain ruoppausta» varten tänä vuonna osotetusta määrärahasta, 20,000 markkaa, on Lokakuuhun asti käytetty tarkotukseen ainoastaan 3,000 markkaa, sen johdosta että sekä kourakone että ruoppaaja ovat olleet ja edelleenkin ovat käytännössä paraikaa kestävässä korjaustöissä Rahapajarannalla. Ruoppaustöitä varten v. 1908 on senvuoksi otettu ainoastaan 5,000 markkaa. — Muut tämän otsakkeen alle merkityt erät ovat lahonneiden ja vahingoittuneiden siltojen ja laituriin välttämättömiä korjauksia.

Koskien uutislaitteita kaupungin satamissa on Satamakonttori Kamarille lähettänyt seuraavan kirjelmän:

Hietalahden satamassa olisi sen laiturin rakentamista, joka Hietalahden altaan tuloväylän pohjoispuolella on ulottuva luoteeseen päin pitkin rantaa Hietalahden höyrysahan etupuolella, jos mahdollista alotettava jo ensi vuonna. Sattuu näet varsin usein,

että tuon 180 m:n pituisen laiturin edustalla tässä satamassa pitäisi purkaa useampia laivoja samalla kertaa (kuten kaupungin Kaasutehdasta, sähkövalaistusyhtiötä, Töölön sokeritehdasta, o. y. Sinebrychofi'a, erinäisiä sokeritehtaita, viljan tuojia y. m. varten), ja kuitenkin on siellä yhtäkaa tilaa ainoastaan kolmelle (yhdele suuremmalle ja kahdelle keskikokoiselle) laivoille. Olisi senvuoksi tarpeen mainitulla paikalla alottaa 150 à 200 m:n pituisen laiturin rakentamista niin hyvissä ajoin että se ensi kesänä voitaisiin luovuttaa liikenteelle.

Ruoholahden pohjukassa ovat olot myös erittäin vaikeita, täällä kun vallitsee varsin vilkas liikenne lastattaissa ja purettaissa rakennusaineita, halkoja, hiiliä y. m., ja käytettävänä on ainoastaan neljä väliaikaista laituria, joista ainakin kaksi sitä paitsi suuresti haittaavat siellä olevia veneiden kiinnityspaikkoja. Täällä olisi senvuoksi n. s. täytepaikalle laitettava pari suurempaa lastauslaituria paaluille ja nämät tehtävä niin pitkiksi, että niillä oleva liikenne ei häiritsisi pikku venheitä. — *Lapinlahden* sisäosa, joka asemansa takia molempain hautausmaiden välillä nykyisin on kaikesta liikenteestä vapaa, soveltuisi varsin hyvin veneiden ja pienempain alusten maihinlaskupaikaksi, mutta siihen tarkotukseen sitä ei voida käyttää niin kauan kun ei sinne voida päästä pitkin raivattua tietä. Rohkenen senvuoksi toistaa aikaisemmin tekemääni ehdotusta, että Kamari ryhtyisi toimenpiteisiin sellaisen tien aikaansaamiseksi. — *Pohjoissatamassa* korttelin n:öjen 291, 289 ja 288 edustalla on myös varsin vilkas liikenne, niin että siellä ovat kolme lastauslaituria ovat osottautuneet aivan riittämättömiksi ja lukemattomia selkkauksia, joita useasti satamakapteeni itse on saanut selvittää, on kuluvana purjehduskautena satunut. On senvuoksi välttämätöntä että tännekin laitetaan pari kunnollista lastauslaituria».

Rakennuskonttori, jonka lausuntoa on mainitusta esityksestä hankittu, on kaikin puolin kannattanut Satamakonttorin mielipidettä puheenalaisissa kysymyksissä sekä ottanut menoarvioehdotukseensa pyydetyistä laitteista aiheutuvat kustannukset, lukuun ottamatta ehdotettua laiturin laajennusta Hietalahden altaan tuloväylän pohjoispuolella, syystä ettei vielä ole luotettavaa kustannuslaskelmaa, koska vasta ensi talven kuluessa voidaan toimittaa tutkimuksia sikäläisen pohjan laadusta. Ei myöskään ole ehdotettu laitettavaksi mitään tietä Lapinlahden rantaan, koska Rahatoimikamarista on näyttänyt voitavan olla eri mieltä sen hyödystä ja sopivaisuudesta eikä kysymystä vielä ole täydelleen pohdittu. — Tämän lisäksi on Rakennuskonttori anonut 7,500 markkaa väliaikaisen sillan rakentamiseksi Edeslahdenkin yli, mikä silta on aivan välttämätön, jos rakennustoiminta Töölössä tulee vilkkaaksi. Sen lisäksi olisi mainittu silta suureksi hyödyksi kaupungille sen kautta että kaikki se hietä ja muut ainekset, joita tarvitaan 13:n ja 14:n kaupunginosain tasoteltutöihin, voitaisiin siihen purkaa, eikä olisi kuten tähän asti pakko kuljettaa niitä kauempana olevilta purkauspaikoilta.

Mainitut määrärahat uutislaitteita varten on Kamari merkinnyt menoarvioehdotukseensa.

Sittenkun puutavaraliikenne Sörnäisissä taas on alkanut elpyä, käy välttämättömän tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin suuremman laituritilan hankkimiseksi tavarain lastaamista varten pienempiin aluksiin ja proomuihin. Katsoen Valtuuston päätökseen

määrätä tulevan kaasutehtaan paikaksi m. m. nykyään puutavarain varastopaikaksi käytetyn Sörnäisten niemen läntisen rantakaistaleen, joita varastoja sopivimmin voidaan vastedes sijottaa niemen itäpuolelle, ovat tarpeelliset toimenpiteet viennin edistämiseksi suoritettavat juuri viimeainitussa Sörnäisten osassa. Mutta kun tähän asti ei siellä ole ollut mitään laiturilaitteita eikä riittävästi rautatieraiteita, kysyisivät tarkotukseen tarvittavat laitteet sangen suuria kustannuksia. Kaupungin osalle tulisi ensinnäkin tarvittavien tasotustöiden ja laiturirakennusten suorittaminen. Rakennuskonttori, joka on laatinut kustannuslaskelmat kolmeksi uudeksi lastauslaituriksi, edellyttää kumminkin että ensi vuonna ainoastaan kaksi eteläisempää niistä rakennetaan, joista kustannukset on laskettu 92,800 markaksi, mistä 16,400 markkaa on suunniteltujen raiteiden vaatiman alan tasotuskustannuksia, 38,400 markkaa eteläisen laiturin ja 38,000 markkaa keskimäisen laiturin rakennuskustannuksia. Jos nämä laiturirakennukset suoritettaisiin, siirtyisi suurempi osa proomujen lastausta Sörnäisten eteläisellä niemellä olevilta uusille laitureille, ja tilaa ensimainituilla voitaisiin yksinomaan käyttää muuhun laivaliikkeeseen.

Vaikka Rahatoimikamari täysin tunnustaa sen suuren hyödyn ja edun, jota kaupunki vastedes voi odottaa mainituista siltarakennuksista, jotka Kamarin käsityksen mukaan lähinnä seuraavina vuosina ovat suoritettavat, on Rahatoimikamari kuitenkin katsoen niihin tavattoman suuriin menoihin, jotka kaupungilla on suoritettavana ensi vuoden kuluessa ja välttääkseen veroäyriin määrän suunnattoman suurta kohoamista, arvellut olevan otettava menoarvioehdotukseen kustannukset ainoastaan vaadittavista tasotustöistä sekä suunnitellun eteläisen sillan rakentamisesta, yhteensä 46,400 markkaa. Sen kautta tyydytettäisiin nykyisin kipein tarve; kahden muun laiturin perustamiskustannukset lienevät sittemmin 1909 vuoden menoarviota laadittaissa ensi sijassa otettavat huomioon.

Osastoon *Istutuksia*, «korjauksia ja ylläpito» on Puutarhalautakunta erikoisehdotukseensa merkinnyt määrärahan istutusten ja taimikoulujen ylläpitoa varten 85,000 markkaa. Rahatoimikamari ei tosin tahdo kieltää, etteivät palkkojen kohoamisen ja työajan lyhenemisen takia kustannukset jossain määrin nouse. Mutta koska, kuten allaolevista numeroista käy selville, kaupungin menot kyseessä olevaa tarkotusta varten osottavat Kamarin käsityksen mukaan liian nopeaa kasvamista ja jo nousevat melkoiisiin määriin, on Kamari arvellut olevan ehdotettava ainoastaan pienemmän määrärahan korotuksen, 5,000 markkaa.

v. 1900	oli määräraha	47,000	markkaa
» 1901	»	47,000	»
» 1902	»	47,000	»
» 1903	»	54,000	»
» 1904	»	54,000	»
» 1905	»	54,000	»
» 1906	»	60,000	»
» 1907	»	70,000	»

V. 1908 ehdotetaan määräraha 75,000 (85,000) markaksi.

«Utislaitteiden» kohdalla on Puutarhalautakunnan ehdottamaa 10,000 markan määrää Kaivopuiston tasotustoihin alennettu 5,000 markkaan, koska kaupunginpuutarhuri erityisesti tiedusteltaissa on arvellut voivansa ensi vuonna tulla toimeen siten vähennyllä määrällä.

Uudeksi alaosastoksi on istutuksia-nimisen otsakkeen alle menoarvioehdotukseen merkitty: Suomen Puutarhayhdistyksen entisen alueen ottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Ensi sijassa on tässä kohden merkitty viidenneksen maksu rakennusten kauppahintaa, tehden 11,600 markkaa vahvistetun Valtuuston päätöksen mukaisesti Joulukuun 21 p:ltä 1906. Sittekun Osakeyhtiö Suomen Puutarhayhdistys kaupungille oli luovuttanut hallintooikeuden mainitulle yhdistykselle käytettäväksi annettuihin Eläintarhan alueisiin rautatielinjan länsipuolella sekä omistusoikeuden yhtiön siellä olevaan omaisuuteen, antoi Rahatoimikamari Puutarhalautakunnalle toimeksi valmistella ja Kamarille laatia ne ehdotukset korjaustoihin ja muihin toimenpiteisiin, jotka tästä voivat aiheutua. Tämän tehtävän suorittamiseksi on Puutarhalautakunta antanut seuraavan lausunnon:

«Kuten Lautakunta jo on esittänyt kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle 17 p:ltä Syyskuuta 1906 (otettuna Kaupunginvaltuuston pain. asiakirjoihin N:o 30 mainitulta vuodelta) olisi kaupungin varapuutarha sijoitettava mainitulle alueelle. Tässä tarkoituksessa tehtäviin lähempiin järjestelyihin nähden on Lautakunta nyttemmin teettänyt ehdotukset ja piirustukset, jotka tähän oheenliitetään.

Kaupungin nykyisessä varapuutarhassa on 584 m² kasvihuonepinta, josta noin 200 m² on käytetty kaktus-kokoelmia ja koristekasveja sekä 384 m² erilaatuisia ryhmäkasveja varten. Tilan puutteen takia on kuitenkin osa kasveista liian ahtaalla ja osa koristekasveja säilytetään muualla. Yllämainittua kasvihuonepintaa on senvuoksi lisättävä 25 % tarpeellisen tilan hankkimiseksi kaupungin nykyiselle lasin alla säilytetylle kasvivarastolle, mikä tekee noin 730 m². Kuitenkin on uutta varapuutarhaa laitettaissa pidettävä silmällä sitä, ettei ennen pitkää taas synny tilanpuutetta, koska epäilemättä käy kalliimmaksi sitten tehdä lisärakennuksia kasvihuoneisiin, jolloin eivät repimistyöt ja muutokset ole vältettävissä, kuin yhdellä kertaa tehdä ne niin tilavat, ettei lähimpinä vuosina ole tarpeen tehdä lisätöitä. Suhteellisesti suurempaa tilaa voitaisiin ensi vuosina, paitsi että kaikki kasvit menestyvät paremmin, kuta suurempi tila niillä on, käyttää esim. uusien kasvien koeviljelykseen. Katsoen kaupungin nopeaan kasvamiiseen sekä siihen että nykyisen varapuutarhan kasvihuoneet ovat syntyneet 20 vuotta lyhemmässä ajassa, on Puutarhalautakunta arvellut että tilanlisäys, riittääkseen kymmenisen vuotta eteenpäin, on määrättävä vähintään 50 %:ksi. Uuden varapuutarhan kasvihuoneiden pitäisi senvuoksi tulla noin 1,095 m²:n laajuisia.

Mitä sitten tulee alueella nykyisin oleviin rakennuksiin, on kaupunki sitoutunut ylläpitämään n. s. palmuhuonetta talvipuutarhana. Tätä ei siis ole lupa käyttää muuhun tarkoitukseen, mutta sen sivurakennuksia voidaan käyttää varapuutarhan tarpeisiin; ja on Puutarhalautakunta arvellut että talvisin säilytettäisiin läntisessä sivu-

rakennuksessa, joka on kivi- ja rautarakennetta sekä 149 m² laaja, koristekasveja, ja itäisessä kaktus-kokoelma. Viimemainittu sivurakennus, joka on puinen, on ylen lahonnut, mutta perinpohjaisesti korjattuna kuitenkin toistaiseksi käyttökelpoinen. Kysymystä tämän sivurakennuksen repimisestä, joka eroaa muun rakennuksen tyylistä sekä uuden rakentamisesta raudasta ja lasista sen sijalle vastaamaan läntistä sivurakennusta, ei tosin missään tapauksessa voida kauaksi aikaa lykätä, mutta katsoen varapuutarhan suuriin kuntoonpanokustannuksiin, on Lautakunta kuitenkin arvellut sen olevan toistaiseksi jätettävä. Laajentamalla talvipuutarhan pannuhuonetta voi oikeanpuolinen sivurakennus sieltä saada lämpöä, joten siinä oleva pannuhuone voidaan liittää kasvihuoneeseen, joka siten tulee 149 m² suuruiseksi. Siten tulisi mainituissa sivurakennuksissa yhteensä 298 m² kasvihuonepintaa. Kustannukset näiden rakennusten korjauksista ja muutoksista on laskettu 26,100 markaksi.

Kasvihuoneita ja ansareita on alueella kaikkiaan 7, kolmessa ryhmässä, pitkän matkan päässä toisistaan. Kahdessa näistä ryhmistä ovat rakennukset tehdyt puusta ja niin puutteellisia, ettei niitä voida säilyttää. Kolmannessa eteläisimmässä on niitä 4, joista 3 on yhteydessä keskenään. Kaikki nämä rakennukset ovat kivistä. Ne ovat kuitenkin ensi sijassa ansareita ja niin muodoin ajottuja muita tarkoituksia varten, kuin mitä kaupunki tarvitsee, nimittäin talvisäilytys-huoneita, ja sijaitsevat kaikki eri tasolla, joten niiden yhteys on hankalaa. Ei myöskään niiden paikka ole sovelias vastaisille laajennuksille, jota paitsi lavatarhaa ei voitaisi sijoittaa niiden läheisyyteen. Nämä haitat ovat niin suuret ettei Lautakunta ole katsonut olevan niitäkään säilytettävä. Siten ei kasvihuoneiden ja ansarien nykyinen asema merkitse mitään määrättäessä sopivinta paikkaa uutislaitteille. Toimitetussa tarkastuksessa on Lautakunta senvuoksi havainnut että kasvihuoneet olisivat sijoitettavat pitkin puheenalaisen alueen pohjoisrajaa, missä on tarpeeksi sijaa vastaisille laajennuksille, sekä rakennettavat yhteen ryhmään. Sen kautta kävisi niiden valvonta ja hoito helpoksi ja mukavaksi sekä polttoaineiden kulutus mahdollisimman pieneksi. Oheenliitetyn ehdotuksen mukaan käsittäisi tämä kasvihuonerakennusryhmä 768 m². Kun varapuutarhan käytettäväksi tuleva tila talvipuutarhan sivurakennuksissa on, kuten yllä mainittiin, 298 m², nousisi kasvihuone-pintaala 1,066 m²:iin eli hiukan pienemmäksi laskettua tarvittavaa tilaa 1,095 m². Puuheenalaisen ansarirakennusryhmän kustannukset on merkitty 25,090 markaksi sekä tasotustöiden kustannukset 5,700 markaksi. Tästä vähenee kuitenkin 9,600 markkaa rakennusaineista, joita voidaan käyttää vanhoista kasvihuoneista.

Asuinrakennukset, jotka sisältävät 15 huonetta ja 3 keittiötä, voitaisiin korjauksen toimitettua, jonka kustannukset on laskettu yhteensä 15,786 markaksi 90 penniksi, luovuttaa kaupunginpuutarhurin ja henkilökunnan asuttaviksi seuraavan jaotuksen mukaan:

kaupunginpuutarhuri	6 huonetta	1 keittiö
1 puutarhaesimies	2 »	1 »
1 lämmittäjä	1 huone	1 »
2 renkiä	1 »	

2 puutarhaoppilasta	I huone
I konttori	I »
I työvään ruokahuone	I »

Tarpeelliseksi havaittuun ulkokuoneen ja makin siirtoon ja näiden korjaukseen on kustannusarvioon merkitty 4,470 markan suuruinen erä sekä kukkaslavan järjestämiseen talvipuutarhan eteen 20,700 markkaa.

Koska ne rakennukset Kaisaniemen puistossa ja nykyisessä varapuutarhassa, missä kaupungin vesilinnut ovat viettäneet talvea, ovat ylen ränstyneet, on menoarvioon myös otettu rakennus vesilintuja varten 6,065 markan kustannuksella.

Kustannuslaskelma rakennusten korjauksesta, varapuutarhan järjestämisestä sekä alueen tasotuksesta nousee 146,990 markkaan. Nämä työt ehdotetaan suoritettaviksi kokonaan 1908 vuoden kuluessa, paitsi ajoteiden, käytävien ja hiekkakenttien tasotusta, kiviperäisen maan perkaamista sekä kukkaslavan järjestämistä talvipuutarhan edustalle, joihin tarkoituksiin mainitun vuoden menoarvioehdotukseen on merkitty ainoastaan 3,525, 5,250 ja 5,000 markkaa.»

Yllämainittua esitystä on Kamarin jäsenten enemmistö Lautakunnan esittämällä perusteilla pääkohdiltaan voinut kannattaa. Kuitenkin on määrärahoja lintutalon rakentamista varten, 6,671 markkaa 50 penniä, sekä valmistavia töitä varten kukkaslavan järjestämiseksi talvipuutarhan eteen katsottu voitavan poistaa sekä sanottujen töiden suorittaminen lykätä johonkin seuraavaan vuoteen. Eriävän mielipiteen on lausunut Kamarin varapuheenjohtaja hovineuvos Nummelin sikäli, että hänen käsityksensä mukaan varapuutarhan perustamista Eläintarhaan ja taimikoulun järjestämistä Savilan huvilapalstalle ei pitäisi suorittaa yhden, vaan kahden tai useamman vuoden kuluessa ja että tästä syystä määrärahat: muutoskustannuksia, 5,000 markkaa, sekä hevosten ja ajokalujen osto, 5,580 markkaa olisivat 1908 vuoden menosäännöstä poistettavat, ja että tähän 107,890 markan arvioerän sijasta varapuutarhan laittamiseen niihen kuuluvine erinäisten rakennuksien korjauksineen, merkittäisiin 30,000 markan summa etusijassa käytettäväksi mainittuun korjaukseen.

Puhtaanapitolaitosta varten merkityistä jokavuotisista erikoiseristä on ainoastaan yksi, nimittäin määräraha «teiden puhtaanapitoa» varten muutettu voimassa olevaan menosääntöön merkitystä 7,000 markasta 10,000 markkaan, johtuen tämä osittain siitä että kaupungin asiana nyttemmin on hoitaa Hermannin esikaupunginkin teiden puhtaanapitoa.

Menoarviota käsitellessään viime vuonna päätti Valtuusto että *Yleisestä makkien puhtaanapidosta* johtuvat tulo- ja menoerät olisivat vastedes erikseen merkittävät menoarvioehdotukseen. Tämän johdosta on Rahatoimikamari päättänyt tehdä Valtuustolle erityisen esityksen, missä sekä tehdään selkoa puhtaanapito-osaston toiminnan tuloksista ja siitä johtuvista muutosehdotuksista maksunkantotapaan nähden, että myös ilmoittaa ne lasketut menot ja tulot, jotka v. 1908 ovat odotettavissa, siinä tapauksessa että yksityismakkien puhtaanapito on jatkuva tähän astisen järjestelmän mukaan.

Kamarin ehdotuksen mukaan nousisivat menot 144,150 markkaan sekä tulot 94,240 markkaan, ja syntyisi siis tasaluvuin 50,000 markan tappio, joka olisi kaupungin suoritettava.

XIV. Eläkkeet ja apurahat.

Eläkkeensaajista ovat vuoden kuluessa kuolleet ent. ruiskumestari M. Helenius sekä satamakonstaapelinleski Eva Gustava Lönnqvist, jonka johdosta heille myönetyt eläkkeet, 800 ja 120 markkaa, ovat poistuneet menoarviosta. Samoin poistuu menoarviosta 150 markan kasvatusapu Tuomari B. Stenius-vainajan alaikäiselle tyttärelle, senjälkeen kun tämä kuluvana vuonna on päässyt täyteen ikään. Tammikuun 20 p. 1903 myönsi Kaupunginvaltuusto ruiskumestarinleski Sofia Nyström'ille ja hänen alaikäisille lapsilleen 600 markan vuotuisen apurahan viideksi vuodeksi. Koska Rahatoimikamariin on jätetty sekä lääkärintodistus siitä että mainittu Nyström edelleenkin potee ankaraa hermotautia ynnä sydänhäiriöitä ja on ruumiinvoimaltaan heikontunut sekä on vastaiseksi miltei kykenemätön työhön, että myös papintodistus, osottava että hänen kahdeksasta lapsestaan neljä on 15 vuotta nuoremmat, on Rahatoimikamari, vaikka olisi ollut Palokommissionin asiana Valtuustolle tehdä erityinen esitys asiasta, katsonut voivansa puoltaa apurahan myöntämistä entiseen määräänsä edelleenkin viiden vuoden ajaksi, jolloin kaikki lapset ovat päässeet 15 vuoden ikään. Vuoden kuluessa on Valtuusto myöntänyt seuraavia eläkkeitä ja apurahoja: entiselle vahtimestarille G. A. Winqvistille 1,000 markkaa Maaliskuun 26 p., ent. vahtimestarille Axel Törnströmille 400 markkaa Kesäkuun 4 p. ent. vahtimestarille Frans Hasselbergille 600 markkaa Kesäkuun 11 p., työmies Ananias Adamssonille 400 markkaa Syyskuun 3 p., leski Amalia Adolfina Johanssonille ja hänen alaikäiselle pojalleen Leonard Valdemar 204 markkaa Syyskuun 17 p. sekä ent. kaupunginpalvelijalle A. V. Nybergille 720 markkaa Lokakuun 8 p.

XV. Sekalaisia.

Tähän pääluokkaan ei ole merkitty mitään uusia menoeriä. Sitä vastoin on poistettu kaksi tämän vuoden menosäännössä olevaa määrärahaa. Satunnaista 9,000 markan määrärahaa uutisrakennuksia ja korjaustöitä varten Lepokodissa ja Henrik Borgströmin puistossa Turholmassa samoin kuin 10,000 markan määrärahaa vaalivalmistuksia varten ei tavata tässä menoarvioehdotuksessa. Samoin lienee määräraha vaaliluettelon ja siihenkuuluvan rekisterin kirjottamista varten poistettava, koska tähän työhön tarvittavat varat on merkitty Taksoituslautakunnan alle sen sihteerin käytettävänä oleviin tarvevaroihin. — Sitä vastoin on seuraavat korotukset merkitty entisiin menoeriin: arviomäärärahaa polttopuita varten on kohonneiden halkojen hintain perus-

tuksella tehtyjen vuosisopimusten mukaisesti korotettu 4,000 markalla 11,000:sta 15,000 markkaan. — Valtuuston tämän vuoden Maaliskuun 26 p. tekemän päätöksen mukaan on rankkurille myönnetty korotettu 240 markan palkkio. — Rahatoimikamarin päätösten mukaan Marraskuun 29 p. ja Joulukuun 13 p. 1906 on vahingonkorvauksen määrää, joka on työntekijälle kaupungin palveluksessa saamastaan vammasta suoritettava, korotettu 464 markasta 40 pennistä 1,040 markkaan 40 penniin. — Normaalikellojen asettamisesta ja ylläpidosta vuoden kuluessa tehtyjen sopimusten mukaisesti on tätä erää korotettu 1,450:stä 1,630 markkaan. — Satunnaisena menoeränä apumaksuksi niihin järjestelykustannuksiin, joita saaristokalastajain osuuskunnalla on ollut kannettavana koettaessaan järjestää kaupungin kalakauppaa, on Kamari, Valtuuston viimekuluneen Syyskuun 19 p:nä siitä tekemän päätöksen mukaan, merkinnyt 2,000 markan suuruisen määrän. — Jotta saataisiin aikaan tehokas valvonta koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisesta, mikä valvonta nyttemmin on Rahatoimikonttorilta siirtynyt polisilaitokselle, on määrärahaa korotettu 1,000 markkaan.

10,000 markalla eli 50,000:sta 60,000 markkaan on Kamari katsonut olevansa pakotettu korottamaan taksotettujen varojen ja muiden tulojen lyhennystä ja palauttamista, syystä että taloudelliset olot ensi vuonna eivät näytä muodostuvan edullisiksi eikä missään tapauksessa edullisemmiksi kuin kuluvana vuotena. Tarkastaessaan sekä kunnallisverojen että mieskohtaisen vaivaismaksun lyhennysluetteloita ei Kamari ole voinut olla huomaamatta, että lyhennettäväksi ehdotetut määrät vuosi vuodelta yhä kasvavat. Samalla kun Rahatoimikamari on katsonut olevansa pakotettu tästä huomauttamaan Ulosottolaitokselle, ja on antanut sille toimeksi laatia ehdotuksen näiden seikkain entistä paremmaksi järjestelyksi, on Kamari kehottanut aktuariotaan tilastollisesti käsittelemään lyhennysluetteloita lähemmän selvityksen hankkimiseksi erinäisistä tähän kuuluvista seikoista, ennenkuin Kamari tekee Valtuustolle esityksen tässä asiassa, joka mitä pikeimmin on otettava päiväjärjestykseen.

Arvaamattomiin tarpeisiin Valtuuston määräyksen mukaan on merkitty sama määrä kuin kuluvan vuoden menosäännössä eli 150,000 markkaa. Tosin on tästä määrästä kuluvana vuonna melkoisesti menty yli, mutta kun tämä on johtunut poikkeusoloista, ei Kamari ole katsonut syytä olevan korottaa puheenalaista erää yli mainitun määrän.

Tulot.

Säästö.

Käytettävänä olevana säästönä edelliseltä vuodelta on Rahatoimikonttorin laatiman, oheen liitetyn laskelman nojalla voitu vuodelle 1908 merkitä tulopuolelle 600,000 markkaa.

I. Korot.

Tämän otsakkeen alla on vesijohtoonobligaation korko laskettu 14,000 markaksi eli samaan määrään, mikä on laskettu kertyvän tänä vuonna.

Tonttien myynnin suuren lisääntymisen johdosta tänä vuonna ja siitä johtuvan tontinlunastuksen kasvamisen takia on tämän korot katsottu voitavan korottaa 230,000:sta 250,000 markkaan.

Sitä vastoin on erinäisiä korkoja ja osinkoja-niminen tuloerä, joka vielä 1906 vuoden menosäännössä laskettiin 210,000 markaksi ja kuluvan vuoden menosäännössä on 150,000 markan suuruisena, ensi vuodeksi voitu laskea korkeintaan 50,000 markaksi, koska kaupungilla, Rahatoimikonttorin antaman ilmoituksen mukaan, talletustilillä pankissa Lokakuun viimeisenä päivänä tänä vuonna oli 2,800,000 markkaa, sekä juoksevalla tilillä 400,000 markkaa, jotka määrät voidaan edellyttää joutuvan käytettäväksi ensi vuoden kuluessa.

Korko Valaistuslaitoksen etuotoista on mainitun laitoksen Hallituksen ehdotuksesta korotettu 14,000 markaksi.

II. Tontinlunastukset.

Tontinlunastukset on Rahatoimikamari laskenut 800,000 markaksi 400,000 markkaa vastaan tämän vuoden menosäännössä. Tätä suurta korotusta on Kamari arvellut voivansa perustella sillä että tonttien myynnistä ja myytyjen tonttien kauppasumman kuoletuksesta on kertynyt:

V. 1902	Smk 481,739: 59
» 1903	» 713,706: 83
» 1904	» 605,954: 02
» 1905	» 454,460: 02
» 1906	» 736,577: 60

Maksettavaksi langennut v. 1907 $\frac{31}{10}$ Smk 750,000: —.

Katsoen ensi vuonna myytävänä olevain tonttien suuren lukuun, tonttien suureen kysyntään, ja edelleenkin vallitsevaan vahvaan sisäänmuuttoon, on suuria toiveita, että taloudellisesta ahdinkotilasta huolimatta rakennustoiminta on kasvavassa määrässä jatkuva. Lisääntyvää rakennustoimintaa seuraa tavallisesti tontinlunastuksen maksu käteisellä rahalla. Kun tämän lisäksi tulee, että 1907 vuoden vuotuismaksut nousevat 170,000 markaksi, mikä määrä ensi vuonna nähtävästi vieläkin kasvaa, voidaan varmasti odottaa 630,000 markkaa tontinlunastusta. Tämä korotus on toiseltakin kannalta katsoen täysin oikeutettu. Kuten yllä on mainittu nousevat menot katujen tasotuksesta, kivellä ja makadaamilla laskemisesta, uusien viemäriojien laittamisesta sekä uusista siltalaitteista, joita kaikkia töitä sopivimmin voidaan kustantaa kertyneillä tontinlunastuksilla, yhteensä 926,060 markkaan. Kaupungin juoksevain menojen suorittamiseksi ei siis käytetä tätä tuloerää.

III. Kaupungin kiinteä omaisuus.

Huoneustojen ja tiluksien vuokria on menoarvioehdotuksessa alennettu 15,000 markkaa eli 180,000 markaksi, katsoen siihen että Kallion vuokraajat kuluvana vuonna suurimmaksi osaksi ovat lunastaneet vuokratonttinsa. — On huomattava että tähän tuloerään on laskettu myös nykyisin kaupungille tuleva Alppilan ravintolan vuokra, jonka tulo kuitenkin lahjottajan määräyksen mukaan on tarkotettu käytettäväksi Alpin alueen kaunistukseksi. Koska kuitenkin Puutarhalautakunta Istutuksia-nimisen menoerän alle ottaa mainittuun tarkotukseen määrän, joka on puheenalaista summaa suurempi, lienee sanottu vuokramäärä voivan sisältyä tämän otsakkeen alle, tarvitsematta sitä merkitä erikseen. — Sittekun VI pääluokan menoerää polisin virkahuoneustoja ja tallia varten kaupungin taloissa on korotettu 37,600 markaksi, on vastaavaa erää tulopuolettakin korotettu samaan määrään. Sofiankadun N:o 3 huoneustojen vuokraa ei Kamari ole katsonut voivansa merkitä, senjälkeen kun poliisilaitos on lausunut haluvansa tarpeisiinsa käyttää niitä sairas- ja vanginvaunun sekä patrullirekien säilytyspaikaksi. — Vuorimiehenkadun N:o 9 huoneustojen vuokraa on talonekonomin ilmoituksesta alennettu 6,400 markaksi. Tuloa «sekalaisista vuokrista», joka vuoden vahvistetussa menosäännössä on 22,000 markkaa, on vähennetty 16,000 markaksi, syystä

että kaupungin ostamat talot P. Roobertin- ja Kasarmikatujen varrella on myyty kaupungin kunnalliselle sähkölaitokselle, joka kenties jo ensi vuoden kuluessa haluaa sanoa irti vuokralaiset ja joka tapauksessa on oleva oikeutettu lukemaan hyväkseen mainituista taloista lähtevät tulot. — Kaupungin kauppahallien tuloja on korotettu 10,000 markkaa. Nykyisin voimassa olevain sopimusten mukaan ovat tulot 86,000 markkaa. Mainittujen hallimyymlain kysyntä on vuoden kuluessa osottanut olevansa kasvamaan päin, ja on kaikesta päättäen vielä suuremmassa määrin lisääntyvä, niin pian kuin kysymys torikaupan järjestämisestä tulee lopullisesti ratkaistuksi. — Uimahuonemaksuja on vähennetty 750:stä 500 markkaan, koska tänäkin vuonna, samoin kuin useina edellisinä, on ollut pakko tehdä melkoisia lyhennyksiä. — Kalavedenmaksuja on Satamakonttorin ehdotuksen mukaisesti korotettu 400 markkaa.

IV. Tonttiverot.

Tulomäärää tästä pääloukasta on Rahatoimikamari korottanut 500 markkaa, koska tulot useampana vuonna ovat olleet 3,500 markkaa suuremmat.

V. Tuloatuottavat oikeudet.

Niiden määrien suuruudesta, miksi Helsinkiin määrättyistä tavaroista kannettava tuulaaki sekä liikennemaksut tulevalle vuodelle voidaan laskea, lausuu Liikennekonttori:

«Kuluvan vuoden kahdeksana ensimmäisenä kuukautena on kannettu tuulaakia Smk 192,512: 70, osottaen ylöskannon lisäystä 1906 vuoden samalta ajalta Smk 1,356: 83. Syys—Joulukuulta 1905 nousi tuulaaki Smk:kaan 117,182: 87 ja koska tuonti edelleenkin lisääntyy, voitaneen tuulaakista kertyvää tuloa Syys—Joulukuulta tänä vuonna laskea vähintään samaan määrään ja siten koko vuodelta nousta noin 310,000 markkaan. Vuodelta 1906 nousi tuulaakin kanto Smk:kaan 308,538: 74, mutta siihen sisältyy noin 25,000 markan suuruinen määrä, joka on syntynyt siten, että suurin osa 1906 vuoden kuluessa tuotua raakaasokeria oli saksalaista alkuperää ja on niin muodoin ollut tullimaksun alaista, joka on Smk 14: — 100 kg:lta suurempi venäläisestä raakasokurista suoritettavaa tullimaksua, kun taas v. 1907 kaikki raakasokuri tuotiin Venäjältä.

3-vuotuiselta 1904—1906 nousi tuulaaki noin 261,000 markkaan keskimäärin vuodessa.

Yllämainittujen seikkojen perusteella on tulo tuulaakista merkitty Smk:ksi 270,000: —.

Kuluvan vuoden Tammi—Elokuulla kannettiin liikennemaksuja Smk 394,203: 55, mikä määrä on Smk 70,817: 14 eli 20,9 % viime vuoden vastaavaa kantoa suurempi. Sangen todennäköisellä edellytyksellä että kanto Syys—Joulukuulta nousee vähintään

yhtä suureen määrään kuin samalta ajalta v. 1906, Smk 281,457:07, voidaan tämän vuoden liikennemaksuista kertyviä tuloja laskea noin 675,000 markaksi. 3-vuotiskaudelta 1904—1906 nousivat liikennemaksut noin 540,000 markaksi keskimäärin vuodessa. Liikennemaksujen lisäys nousi vuodelta 1905 noin 28,000 markaksi, vuodelta 1906 noin 83,800 markaksi ja laskettu lisäys kuluvalta vuodelta noin 71,000 markaksi. Näiden lukujen perusteella ja katsoen siihen että tuonti lakkaamatta lisääntyy lienee olevan odotettavissa tuloa liikennemaksuista vuodelta 1908 vähintään 580,000 markkaa.»

Sen perusteella mitä Liikennekonttori on lausunut, on Rahatoimikamarikin katsonut voivansa korottaa «tuulaakista Helsingin kaupunkiin määrättyistä tavaroista» kertyvää laskettua tuloa 20,000 markalla. Enemmän arveluita on sitä vastoin Kamarissa herättänyt tuloerä «tuulaakia Helsinkiin meritse tulevista sisämaankaupunkiin määrättyistä tavaroista», mikä erä tänä vuonna on laskettu 8,000 markaksi. Useampina vuosina peräkkäin on nimittäin osottautunut, ettei puheenalainen tuulaaki nouse suuremmaksi kuin vähän päälle 6,000 markan. Katsoen tämän kysymyksen koskettamaan pieneen eroon on Rahatoimikamari kuitenkin katsonut voivansa säilyttää tämän erän muuttamatta.

Mitä tulee laskettujen liikennemaksujen määrään on Rahatoimikamari katsonut liikennekamreerin tekemän laskelman liian matalaksi ja niin ollen korottanut määrän 620,000 markaksi. Erityisesti Liikennekonttorilta tiedusteltaissa liikennemaksujen suuruutta, on Kamarille ilmotettu että niiden korotus yllä ehdotettuun määrään ei mitenkään ole varomatonta. Liikennemaksut näyttävät olevan vahvasti kasvamassa ja tulevat ne tältä vuodelta kohoomaan melkoisesti laskettuja suuremmiksi. Liikennekonttorin koko kanto kuluvalta vuodelta nousee lähes miljoonaan markkaan, jollei siitä yli. — Tulevaltakin vuodelta on «makasiinivuokrasta» tuleva tulo Liikennekonttorin ehdotuksesta korotettu 1,500 markalla.

Satamamaksuihin nähden huomauttaa Satamakonttori että koska liikenne tulevana vuonna kaikesta päättäen on lisääntyvä, satamamaksujen määrää on korotettu 210,000:sta 220,000 markkaan. Siltamaksujakin on korotettu 600 markkaa, jota vastoin ulkomaalaisten maksut aluksesta myydyistä ruokatavaroista on merkitty ainoastaan 2,000 markaksi.

Koska pitemmän aikaa on osottautunut että kaupungin osuus perunkirjoitusprosentteista on melkoisesti noussut yli vahvistettuun menosääntöön merkityn määrän, 40,000 markan, ei Kamari ole epäillyt korottaa mainittua tuloerää 50,000 markaksi ja tämän johdosta kaupungin vaivaisten osuutta sanotuista prosentteista 10,000 markaksi.

V. 1901	nousi	kaupungin	osuus	Smk:kaan	42,950: 99
» 1902	»	»	»	»	97,076: 60
» 1903	»	»	»	»	71,311: 80
» 1904	»	»	»	»	142,218: 15
» 1905	»	»	»	»	91,694: 42
» 1906	»	»	»	»	119,048: 34

VI. Sekalaiset tulot.

Tässä pääluokassa tavataan ainoastaan vähempiä eriäväisyyksiä kuluvan vuoden menosäännöstä. Siten on mieskohtaista vaivaisapua katsottu voitavan laskea 40,000 markaksi, sekä uusina tuloerinä merkitty tulot sairashoidosta Humlebergin väliaikaisessa sairaalassa 3,000 markkaa ja Grejuksen sairaalassa 300 markkaa, mitkä erät on merkitty Terveyslaitokunnan ehdotuksen mukaisesti. Valmistavain ammattikoulujen oppilaiden myydyt teokset on arvioitu 400 markaksi sekä tulot kirjallainoista korotettu 8,000:sta 8,500 markaksi katsoen vuosi vuodelta kasvavaan lainausliikkeeseen. Kun koiraverokin viime vuosina on tuottanut päälle 15,000 markan, on tätä tuloerää voitu korottaa 18,000 markaksi. Kaupungin terveydellisiä tutkimuksia varten perustetun laboratorion tulot ovat tänä vuonna tuntuvasti kohonneet, senjälkeen kun mainitussa laitoksessa on alettu toimittaa, paitsi terveydellisiä, myös bakteriologisia tutkimuksia, ja on tämän perusteella tätä tuloerää voitu korottaa 1,000:sta 2,200 markkaan. Lopuksi on Majoituslautakunta ilmoittanut sen määrän, joka korvaukseksi kaupungin majoituskustannuksista tariffin mukaan kruununvaroista suoritetaan kaupunginrahastoon, 408,964 markaksi.

VII. Valtioavut.

Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan viimekuluneen Elokuun 22 p:ltä ¹⁾ on apumaksu kansakouluja varten merkitty korotettuun määrään, 241,300 markkaan, minkä ohessa uutena tuloeränä on otettu apumaksu kasvatustaitosten ylläpitoon, 7,000 markkaa. Erityisessä esityksessä Valtuustolle on Rahatoimikamari mainitsemillaan syillä ehdottanut, että hankittaisiin lisättyä valtioapua kaupungin kansakoulujen ylläpitoon, ja siinä tarkoituksessa lisäapurahana merkinnyt 26,300 markan arvioerän. Poikain valmistavan ammattikoulun valtioapu on merkitty 23,450 markaksi sekä kaupungin osuus paloviinaverosta 15,000 markaksi.

VIII. Vesijohto.

Kaikki tuloerät tässä pääluokassa on merkitty Vesijohtokonttorin ehdotuksen mukaisesti. Tämän johdosta on tuloeria «vedenmyynnistä» ja «vesimittarien vuokraa» korotettu 110,000 ja 2,000 markalla, jota vastoin «vuokramaksuja vesijohdon maa-alueesta» on alennettu 175 markkaan.

¹⁾ Täten korjataan erehdys meno- ja tuloarvioehdotuksessa, missä kansakouluja varten myönnetyn apumaksun kohdalla viitataan Keisarillisen Senaatin päätökseen Joulukuun 14 p:ltä 1905.

IX. Valaistuslaitos.

Kaasulaitoksen käytettävänä oleva voitto on Valaistuslaitoksen hallituksen ehdotuksen mukaisesti merkitty 79,350 markaksi 137,200 markkaa vastaan tämän vuoden vahvistetussa menosäännössä. Silloin on kaasu laskettu seuraavain valmistushintain mukaan: katuvalaistuksesta 14 penniä, lämmityskaasusta 15 penniä ja valaistuskaasusta 30 penniä, kaikki kuutiometriltä.

X. Puhtaanapitolaitos.

Kuten ylempänä on mainittu on yleisen makkien puhtaanapitolaitoksen sekä tulojen että menojen kirjanpito järjestelty aivan uudelle kannalle, jonka johdosta uusi pääluokka on merkitty tulopuolelle. Rakennuskonttorin esityksessä ja Rahatoimikamarin edellä mainitussa asiata koskevassa ehdotuksessa lasketaan puhtaanapitolaitoksen tulot 104,240 markaksi. Tuloarviota laatiessaan on Kamari kuitenkin arvellut varovaisimmaksi jossain määrin vähentää laskettuja tuloja myydystä lannasta ja sen johdosta alentanut tätä määrää 30,000:sta 20,000 markkaan.

XI. Lainat.

Sen perusteella mitä aikaisemmin on säädetty 1902 vuoden obligatsioonilainan käyttämisestä on tähän pääluokkaan otettu tulopuolelle osa kustannuksia, joita aiheuttaa vesijohdon putkiverkon laajennus, siihen luettuna putkien vaihto ja vesimittarien osto, nousten 501,386 markkaan 84 penniin; kunnallisten työväenasuntojen rakentaminen, 360,000 markkaa; tullitalon korjaus- ja sisustustyöt 68,300 markkaa sekä uusi sähkölaitos, 1,800,000 markkaa.

1902 vuoden obligatsioonilainasta, 8,000,000 markkaa, joka otettiin erinäisten lainavaroilla maksettavain kustannusten suorittamiseksi, Katajanokan laituri- ja tavara-vajoja varten, Seurahuoneen ja Vuorimiehenkadun N:o 6 oston, vaivaistalon sairaalarakennuksia, Vallilan kansakoulutaloa sekä Kauppahalleja varten ja vesijohdon laajennukseen, on käytetty tasaluvuin seuraavat määrät:

Seurahuoneen osto	Smk 800,000:—
Hietalahdentorin kauppahalli	» 125,000:—
Kasarmintorin s:n	» 175,000:—
Vuorimiehenkadun talon N:o 6 osto	» 207,000:—

Vallilan kansakoulutalo	Smk 239,500: —	
Työ- ja Vaivaistalon sairaala	» 75,000: —	1,621,500: —
Katajanokan laiturirakennukset y. m.		543,000: —
Vesijohdon laajennus		1,093,000: —
Kunnan työväenasunnot		140,000: —
Pääoman alennus ja lainakustannukset		385,000: —
Jällellä käyttämättä		4,217,500: —
	Smk	8,000,000: —

Tulevan vuoden meno- ja tuloarviossa osotettu	2,729,600: —
Käyttämättömiä lainavaroja	1,487,900: —

Käyttämättömät lainavarat ovat varatut:

Sähkölaitoksen rakentamista varten	Smk 700,000: —
Kunnan työväenasuntojen » »	500,000: —
Katajanokan laiturirakennuksia » »	287,900: —

Mainittujen lainavarojen lisäksi on Kamari merkinnyt tulopuolelle otsakkeella «laina kahta vuotta pitemmällä takasinmaksuajalla» seuraavat erät:

Uusi vaivaistalo	Smk 500,000: —
Ainespihan kaasukello	» 260,000: —
Kaasulaitoksen kehäjohto	» 450,000: —
Vesijohdon laajennus	» 66,813: 16
	Smk 1,276,813: 16

XII. Taksotus.

Se määrä, joka Rahatoimikamarin esilläolevan ehdotuksen mukaan on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksotettava, nousee 2,708,520 markkaan 76 penniin ja on siis 256,663 markkaa 59 penniä tämän vuoden taksotettua määrää suurempi. Kun vuosina 1897—1906 veroäyrien luvun lisääntyminen nousi keskimäärin 8,700:aan sekä viime vuonna oli 13,000, lienee lisäys ensitulevalta vuodelta voitavan laskea 10,000:ksi ja siis veroäyrien luku voivan nousta 195,000:teen, jonka johdosta veroäyrimäärä, joka kuluvana vuonna on ollut 13: 25, nousisi 13 markkaan 90 penniin. Olisi luonnollisesti suotavaa voida

säilyttää veroäyriä kohti taksotettavaa määrää yhtä matalana kuin tähän asti. Kun ne suuret vaatimukset, joita miltei kaikilla aloilla asetetaan pääkaupungille, ja Helsingin nykyinen nopea kehitys tietenkin suuressa määrin ovat omiaan lisäämään kaupungin menoja, on pakostakin korotettava veroäyriin määrää. Varovainen verotuspolitiikka kehottaakin, Rahatoimikamarin käsityksen mukaan kuitenkin kaupungin viranomaisia menettelemään siten, että tämä korottaminen tapahtuu asteettain ja ettei sitä, poistamalla menosäännöstä tärkeitä eriä, liian kauan pidätetä kasvamasta.

Paitsi yllämainittuja asiakirjoja liitetään tähän Rahatoimikonttorin laatima säästölaskelma Lokakuun 1 p:ltä 1907.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VESIJOHTOKONTTORI.

Helsinki,

Lokakuun 11 p. 1907.

N:o 2,632

Helsingin Rahatoimikamarille.

Liittäen ehdotuksen vesijohdon meno- ja tulosäännöksi vuodelle 1908 ynnä tarvittavat kustannuslaskelmat ja piirustukset pyytää konttori kunnioittaen esittää seuraavaa:

1. *Hallinto ja käyttö.* Alati kasvavan vedenkulutuksen takia käy ensi vuonna tarpeelliseksi entistä pitemmän aikaa käyttää höyrypumpukonetta, jonka johdosta käyttökulut kohoovat 6,000:sta 10,000 markkaan. Siiviläin käyttökustannukseen on niinkään merkitty 3,000 markan korotus. Samoin on konttori ollut pakotettu 1,000 markalla lisäämään määrärahaa vesimittarien lukemiseen ja tarkastukseen, mittarien kasvaneen luvun takia. Tarverahojakin on lisätty 3,000 markkaan. Vuoden kuluessa on uusi hevosten juottoallas tullut lisää ja on niiden hoito sen vuoksi merkitty 3,000 markaksi 2,700:n sijasta tänä vuonna.

Muut erät tämän otsakkeen alla ovat muuttumatta.

2. *Ylläpito ja korjaus.* Syystä että työpalkat viime vuosina melkoisesti ovat kohonneet ja putkiverkkoakin laajennettu, on konttori nyt korottanut määrärahaa johtojen y. m. korjausta ja ylläpitoa varten 5,000 markalla, joten se nyt tulisi nousemaan 30,000 markkaan. Vesimittarien korjauksesta ja tarkistuksesta aiheutuva meno voidaan säilyttää entisellään, mutta kun itsetoimivan vedenkorkeuden osottajan vesisäiliötä varten tarve on vuosi vuodelta käynyt yhä tuntuvammaksi, on 1,500 markan suuruinen summa merkitty tätä tarkotusta varten. Nykyinen kone, joka sähkön avulla osottaa Vanhassakaupungissa vedenkorkeuden vaihdokset, ei nimittäin ole itsetoimiva, jonka vuoksi sen avulla ei voida päättää, onko putkiverkossa vuotoja, mikä muuten kävisi päinsä. Tämän vuoden kuluessa on se osa Vaasankatua, jonka alla vesisäiliön viemärijohto kulkee, Rakennuskonttorin toimesta tasotettu, sillä seurauksella että johto nyt on kadun tasossa. Sitä on tämän takia pakko louhia kallioperään. Kustannus tästä työstä nousee arviolta 4,000 markkaan ja on tämä summa merkitty otsakkeen ylläpitoa ja korjausta alle.

3. *Putkiverkon laajennus ja vesimittarien osto.* Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan Kesäkuun 11 p:ltä on ensinnäkin merkitty määräraha L. Viertotien alaista vesijohtoa varten ja Rahatoimikamarin päätöksen mukaan Tammikuun 17 p:ltä on

menoarvioon myös otettu kustannus vesijohdosta, joka on tehtävä Lautatarhankadun alle yhtyen Pääskysenpesäkadun alaiseen vesijohtoon.

Vanhempain putkijohtojen uudestaanlaskemistöistä aiheutuvat työt I. Heikin- kadun ja E. Esplanadinkadun alla Aleksanterinkadulta Korkeavuorenkadulle sekä Kasarminkadun ynnä E. Makasiinikadun ja Kasarmintorin alla siitä että on tarpeen vieläkin korottaa veden painetta Korkeavuoren- ja Kasarminkatujen korkealla sijaitse- vissä osissa, minkä vuoksi tänne on laskettava pääjohtoja 457 ja 305 mm:n halka- sijalla. Ennenkuin näitä töitä voidaan alottaa, on laskettava suurempi johto Aleksanterin- kadulta Fabianinkadun alle veden saannin turvaamiseksi työaikana 3:nnessa kau- punginosassa; ja kun ensi kesänä lasketaan kaasutorvia pitkin E. Esplanadinkatua, on konttorilla ollut aikomus jatkaa mainittua johtoa Fabianinkadulta Kasarminkadulle. Tämän johdon kustannus on laskettu 15,200 markaksi. Erinäisten P. Makasiinin-, Fabianin- ja Unioninkatujen osain alla 3:nnessa kaupunginosassa on vielä vanhoja asfaltoimattomia 100 mm:n johtoja, jotka senvuoksi nyt on ehdotettu uudestaan las- kettaviksi suurempi-kokoisilla putkilla, ja on tästä johtuvat menot merkitty 2,450, 4,550, ja 2,000 markaksi. Syystä että se johto, joka tuo vettä Katajanokan vesi- posteihin, vähitellen on vajonnut niin syväälle, että se suurimman osan vuotta on merenpintaa alempana, ja putkien murtoja usein on sattunut laiturin takaisen maan laskeutumisen takia, käy välttämättömäksi 9,500 markan kustannuksella uudestaan laskea koko johto, ja silloin samalla kertaa siirtää se kappaleen matkaa kauemmas laiturin reunasta. Kun Katajanokka nyt on suurimmalta osalta rakennettu, on konttori katsonut ajan olevan käsissä jatkaa aikasemmin laskettua, toista putkijohtoa sillalta aina Luotsikadulle asti. Tämän työn kautta turvattaisiin vedensaanti suurempainkin tulipalojen sattuessa. Kustannus nousee 22,800 markaksi.

Jo kauan on vedenpaine 4:nnen kaupunginosan putkiverkossa ollut hyvin heikko. Tämän epäkohdan poistamiseksi on ollut aikomus laskea uusia johtoja pitkin Simon- ja Kansakoulukatua ynnä Fredrikinkadun osaa Kampinkadun risteykseen. Kun suurikokoisia kaasuputkia ensi vuoden kuluessa lasketaan samojen katujen alle, on konttori ehdotukseensa merkinnyt kustannukset näiden töiden suorittamisesta kaasujoh- tojen yhteydessä. Tämä johto olisi vanhempain johtojen yhteydessä ehdotukseen niin- ikään merkityn Malminrinteen ja Kampinkadun alaisten johtojen avulla. Näistä töistä aiheutuvat kustannukset nousevat yhteensä 101,900 markkaan.

Tämän vuoden kuluessa valmistuu osaksi uusi Eläintarhasta kaupunkiin kul- keva pääjohto joka on ajottu kulkemaan Töölön kaupunginosan kautta Runebergkadun alitse. Jatko Runebergkadulta satamaradan kohdalta olisi kulkeva pitkin E. Rautatien- katua ja Fredrikinkatua Kampinkadun päähän yllämainittuun saman kadun alaiseen johtoon. Tälläkin välillä lasketaan ensi vuoden kuluessa kaasuputkia uutta ainespi- halle rakennettavaa kelloa varten, minkä vuoksi tämäkin johto olisi sopivimmin las- kettava tulevan vuoden kuluessa, ja ovat tämän työn lasketut kustannukset, 88,900 markkaa, merkityt konttorin ehdotukseen.

Kaikki muut työt riippuvat Rakennuskonttorin ehdottamista uusista ja vanhojen viemärijohtojen uudestaanlaskemisesta.

Vesimittarien täydennykseen on konttori merkinnyt vieläkin korotetun määrän 15,000 markkaa, kasvaneen tarpeen takia.

4 *Sekalaista.* Uutena eränä on merkitty työkalujen osto. Aikasemmin on nimittäin konttorin ostot merkitty Rakennuskonttorin tiliin, mutta koska tästä aina sen johdosta on menty yli ja lisääntyneiden töiden takia on entistä enemmän tarpeen uusia työkaluja, on nyt ehdotukseen merkitty uusi 6,000 markan erä. Erinäisten putkiverkon, sulkuranojen ja palopostien pienempään täydennysten suorittamiseksi, jotka väliin ovat osottautuneet tarpeen vaatimiksi, on merkitty 2,000 markkaa ja 600 markkaa vapaakaivon sijottamista varten sopivaan paikkaan Töölöön, missä selaista kaivoa ei vielä ole.

Tulot. Vedenmyynnistä kertyvät tulot on ensi vuodelta laskettu 650,000 markaksi ja mittarien vuokrasta 30,000 markaksi, eli kokonaista 110,000 ja 2,000 markkaa enemmän kuin tämän vuoden menosäännössä. Sitä vastoin on vesijohdon maa-alueen vuokra, Rahatoimikamarin päätöksen mukaan viimekuluneen Huhtikuun 18 p:ltä, nyttemmin ainoastaan 175 markkaa. Muut tulot on merkitty yhtä suuriksi kuin tänä vuonna.

Albin Skog.

Ehdotus vesijohdon meno- ja tulosäännöksi vuodelle 1908.

Menot.

1. Hallinto ja käyttö.

1 Vesijohtoinsinööri, palkkaa	8,000: —	
Matkarahoja	400: —	8,400: —
1 Assistentti, palkkaa		4,800: —
1 Kirjanpitäjä, palkkaa	3,000: —	
korotusta 10 vuoden palveluksesta	600: —	
mieskohtaista lisäystä	600: —	4,200: —
		<hr/>
	Siirto	17,400: — — —

	Siirto	17,400:—	—	—
1 Työestari, paitsi vapaata asuntoa ja halkoja		1,800:—		
1 Ylikoneenkäyttjä, paitsi s:n s:n	2,700:—			
mieskohtaista lisäystä	300:—			
		3,000:—		
1 Ensimmäinen koneenkäyttjä, paitsi vap. asuntoa ja halkoja .		1,800:—		
1 Toinen koneenkäyttjä, paitsi s:n s:n		1,500:—		
1 Puhdistaja, paitsi s:n s:n		1,000:—		
1 Säiliönvartija, paitsi s:n s:n		500:—		
Pumppulaitoksen käyttökustannus, arviolta		10,000:—		
Siiviläin s:n ”		15,000:—		
Vesimittarien lukeminen ja tarkastus, arviolta		9,500:—		
Mittaukset ja tutkimukset laajennustöitä varten, arviolta .		1,500:—		
Palovakuutusmaksut, arviolta		1,200:—		
Vuokra suojelusalueesta Vantaanjoen ääressä		350:—		
Vanhankaupungin Siltasaaren vuokra		600:—		
Vesijohdon huoneuston vuokra ynnä siivous ja valaistus, arviolta		2,500:—		
Tarverahoja, arviolta		3,000:—		
Veroja Helsinginpitäjän kunnalle, arviolta		800:—		
Kustannuksia verolippujen ja laskujen jakamisesta ja peri- misestä, arviolta		700:—		
Kustannuksia hevosaltaiden hoidosta, arviolta		3,000:—		
S:n yksityisistä johtoyhtymisistä ja vesimittarien asettamisesta, arviolta		95,000:—	170,150:—	

2. Ylläpito ja korjaus.

Vesijohdon rakennusten, aitauskien, sulkujen, koneiden ja putkiverkon korjaus ja kunnossapito, arviolta	30,000:—		
Vesimittarien korjaus ja tarkistus	6,000:—		
Itsetoimivan vedenkorkeuden osottajan asettaminen vesisäi- liöön, arviolta	1,500:—		
Vesisäiliön viemärijohdon uudistus, arviolta	4,000:—	41,500:—	

3. Vesijohtoverkon laajennus ja vesimittarien osto.

Vesijohto L. Viertotien alle Humalistonkadulta Humlebergin huvilaan N:o 4	13,900:—		
	Siirto	13,900:—	211,650:—

	Siirto	13,900: —	211,650: —
Vesijohto Lautatarhankadun alle os. n:osta 2 Panimokadulle ja os. n:osta 8 Pääskysenpesäkadun alaiseen vesijohtoon		13,100: —	
S:n I. Heikinkadun alle Aleksanterinkadun ja Erottajatorin välillä sekä sieltä E. Esplanadinkadun alle Korkeavuorenkadulle (putkienvaihto)		29,400: —	
S:n Kasarminkadun alle E. Esplanadinkadun ja P. Makasiinikadun välillä (putkienvaihto).		8,300: —	
S:n E. Makasiinikadun alle L. Rannan ja Fabianinkadun välillä sekä täältä vinosti Kasarmintorin yli Kasarminkadulle (putkienvaihto)		12,900: —	
S:n Fabianinkadun alle Aleksanterinkadun ja E. Esplanadinkadun välille sekä viimemainitun kadun alle Fabianinkadulta Kasarminkadulle (putkienvaihto). . .		15,200: —	
S:n E. Makasiinikadun alle Kasarmin- ja Fabianinkatujen välillä sekä Unioninkadun ja L. Rannan välillä (putkienvaihto)		2,450: —	
S:n Fabianinkadun alle E. Makasiini- ja Bernhardinkatujen välillä (putkienvaihto)		4,550: —	
S:n Unioninkadun alle P. ja E. Makasiinikatujen välillä (putkienvaihto)		2,000: —	
S:n Rahapajan rannan alle tavaravajain alapuolelle (putkienvaihto)		9,500: —	
S:n Kanava- ja Rahapajanrantain alle Kanavakadulta korttelin N:o 142 lounaispuolella L. Satamakadulle sekä tämän kadun alle Luotsikadulle (osittain putkienvaihto)		23,000: —	
S:n Simonkadun alle (putkienvaihto).		32,800: —	
S:n Kansakoulunkadun alle ja Fredrikinkadun alle Kansakoulun- ja Kampinkatujen välillä.		47,000: —	
S:n Malminrinteen alle.		18,300: —	
S:n Kampinkadun alle tonttien N:ojen 6 ja 8 edustalle .		3,800: —	
S:n Fredrikinkadun alle Kampin- ja E. Rautatienkatujen välillä sekä viimemainitun ja satamaradan alle Runeberg- ja P. Rautatienkatujen kulmaukseen . . .		88,900: —	
S:n Sakarinkadun alle Pengerkadun ja I. Viertotien välillä		4,550: —	
S:n Pengerkadun alle Ekonkujan ja Sakarinkadun välillä		23,900: —	
S:n Fleminginkadun alle 5:nnen linjan ja Vaasank. välillä		40,600: —	
S:n I. Papinkadun alle 5:lta linjalta Castréninkadulle . .		9,750: —	
	Siirto	403,900: —	211,650: —

Siirto 403,900: — 211,650: —

Vesijohto Helsingin- ja Josafatinkatujen alle Fleminginkadun ja I. Braahenkadun välillä sekä tonttien n:ojen 9 ja 11 edustalle	17,900: —	
S:n Panimokadun alle Lautatarhan- ja Verstaankatujen välillä	3,050: —	
S:n Tynnyrintekijänsäädän alle Lautatarhan- ja Verstaankatujen välillä	2,150: —	
S:n Verstaankadun alle Tynnyrintekijänsäädän vankila-alueeseen	7,600: —	
S:n Verstaankadun alle Hermannissa I Kauppa- ja Saarikatujen välillä	4,750: —	
S:n Fredriksberginkadun alle os. N:osta 6 I Viertotielle	9,550: —	
S:n P. Rautatienkadun alle Fredrikinkadulta L. Viertotielle sekä tämän alle Museokadulle	18,600: —	
S:n Arkadiakadun alle P. Rautatienkadun ja Runebergkadun välillä	13,550: —	
S:n Fredrikinkadun alle Arkadia- ja P. Rautatienkadun välillä	5,750: —	
S:n Ainokadun alle Nervanderkadun ja L. Viertotien välille	15,800: —	
S:n Nervanderkadun alle Ainokadun ja P. Rautatienkatujen välillä	2,800: —	
S:n Meilansinkadun alle Töölönkadun ja L. Viertotien välillä	9,350: —	
S:n Töölönkadun alle Kammionkadun ja Meilansink. välillä	9,100: —	
S:n Roosanhuvilakadun alle Meilansin- ja Kammionkatujen välillä	2,800: —	
S:n Punavuorten huvilakaupunginosan teiden alle	124,900: —	
S:n Ritarikadun alle os. n:osta 4 Kirkkokadulle (putkien-vaihto)	1,950: —	
S:n 5:nnen linjan alle Porthaninkadun ja I. Viertotien välillä	17,800: —	
Vesimittarein osto, arviolta	15,000: —	686,300: —

4. Sekalaisia.

Työkalujen osto, arviolta	6,000: —	
Putkiverkon, sulkuranain ja palopostien täydennys, arviolta	2,000: —	
Vapaakaivon asettaminen Töölöön	600: —	8,600: —
Yhteensä Smk	— —	906,550: —

Tuloja.

Vedenmyynnistä, arviolta	650,000: —	
Vesimittarein vuokria, arviolta	30,000: —	
Vesimaksuja hevosaltaista, arviolta	2,100: —	
Korotusta vedenkulutusmaksujen myöhästyneestä suorittamisesta	500: —	
Korvauksia toimitetuista johdonyhdistämisistä y. m. arviolta	115,000: —	
Vuokra vesijohdon suojelusalueesta Vantaan joen äärellä, arviolta	175: —	797,775: —
Yhteensä Smk	— —	<u>797,775: —</u>

Helsingin kaupungin vesijohtokonttori, lokakuun 11 p. 1907.

Albin Skog.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI.

—••—
Helsinki

Lokakuun 4 p. 1907.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 120.

Oheenliittäen ehdotuksen „*Rakennuskonttorin*“ ja „*yleisten töiden*“ menosäännöksi pyytää Konttori kunnioittaen sen johdosta esittää seuraavaa:

Rakennuskonttorin virkailijoille tulevat palkat on merkitty Kaupunginvaltuuston Toukokuun 14 p. 1907 Rahatoimikamarin esityksestä vahvistaman menosäännön perusteella, jota muuten onkin noudatettu kuluvan vuoden Heinäkuun 1 p:stä lähtien. Ainoa tässä kohden entisestä tehty muutos on se että *nuoremman metsänvahdin* palkkaukseen on merkitty Smk:n 58:33 korotus, hän kun Kesäkuun 1 p:stä 1908 on oikeutettu palkankorotukseen 10 vuoden palveluksesta.

Rakennuskonttori.

Muista eristä on ainoastaan määrärahaa „*Metsänvartijanapulaisia ja metsänviljelystä*“ varten muutettu Smk:sta 1,500: — Smk:kaan 2,000: — vanhemman metsänvartijan ilmoituksen johdosta että tavallista laajempia metsänraivaustöitä tulevana vuonna on tehtävä, mitkä työt ovat tarpeen tilan hankkimiseksi aikasemmin tehdyille, nyt varttuneille uutisistutuksille.

„Korjaus ja ylläpito“. Arviolta myönnettyä määrärahaa „*Lumenajoa y. m. Yleiset työt, varten kaupungin taloista*“ on korotettu Smk:sta 4,300: — Smk:kaan 6,000: —, katsoen siihen että mainittu määräraha, ollen tasaluvuin päälle 100 markan taloa kohti, on liian niukka pihamaan ja ulkokattojen puhtaana pitämiseen lumesta. rakennukset ja huoneukset.

Lasketut kustannukset, Smk 68,300: — tänä vuonna suoritetuista „*Katajanokan Tulli- ja pakkahuoneen muutostöistä*“ sisältyvät ehdotukseen Valtuuston päätöksen nojalla Toukokuun 7 p:ltä 1907. Mainitut muutostyöt ovat seuraavat: suuren tullikäsitellyhallin sisustus kahden viereisen toimitushuoneen sijaan, sekä kahden uuden väliperrmannon sijoittaminen itäiseen pakkahuoneosastoon, Smk 40,000: — kahden sähköhissin sekä niiden telien pystyttäminen, Smk 26,500: — sekä uuden juoksupainovaa'an asettaminen, Smk 1,800: —. Viimemainittua työtä ei kuitenkaan suoriteta, Valtuuston myöhemmin tekemän päätöksen nojalla, vaikka vaaka jo on ostettu Smk:sta 1,200: —. Yllämainitun määrän lisäksi on ensi vuonna tarpeelliseksi tulevia *erinäisiä sanotun talon korjauksia* varten merkitty Smk 4,000: — Kalluimmat näistä korjaustöistä ovat: Linoleumimatto tarkastusmiesten päivystyshuoneen lattialle, Smk 605: — sekä muutamain uusien lämpöjohtoputkien asettaminen vanhojen sijaan. Viimemainittu työ, joka aiheutuu siitä, että putket paikoittain ovat siihen määrin ruosteen syömiä, että on sattunut vuotoja, on laskettu tuottavan Smk:n 1,000 kustannuksen.

Kirjelmällä Elokuun 29 p:ltä 1907 on *Seurahuoneen* osakeyhtiö Rahatoimikamarilta anonut, että rakennuksen etusivu maalattaisiin kesällä 1908. Rakennuskonttori, joka Kamarilta on saanut toimeksi tämän työn kustannuslaskelman, on siihen katsoen että konttorikin on katsonut työn tarpeelliseksi, merkinnyt menoarvioehdotukseensa sen summan, johon mainittu laskelma päättyy.

Yhtä huono, jollei vielä huonompi kuin *Seurahuoneen* tila on *Raatihuone-ryhmän* kaikkien rakennusten ulkoasu. Konttori on senvuoksi katsonut olevansa pakotettu anomaan 9,200 markan määrärahan näiden rakennusten kuntoonpanemiseksi. Mainittuun summaan ei kuitenkaan ainoastaan sisälly ulkopuolisen maalauksen kustannus, vaan on siinä myös Smk:n 1,726: 75 suuruisen määrän erinäisiin Raatihuoneen sisällisiin korjauksiin.

Polisilaitoksen käytettävänä olevissa huoneustoissa sekä Raatihuoneen lisärakennuksessa että eri asemilla, missä kaikissa huoneustoissa vallitsee varsin vilkas liikenne, ja jotka niin ollen kaipaavat miltei alituista korjausta, ovat tarpeelliset korjaustyöt, pääasiallisesti maalaus- ja verhoilutöitä, lasketut tuottavan Smk:n 9,100: — markan kustannuksen.

Eteläisessä Palotornissa koskettelevat vuodeksi 1908 ehdotetut korjaustyöt pääasiallisesti miehistön huoneita, missä on toimitettava maalaus- ja verhoilutöitä y. m., sekä talleissa, missä pilttuiden lattiat ovat uudestilaskettavat. Samoin *Pohjoisessa palotornissa ja paloasemilla*. Kustannukset Eteläisessä palotornissa suoritettavista töistä nousevat Smk:kaan 2,781: —, Pohjoisessa palotornissa Smk:kaan 1,350: —, Kallion paloasemalla Smk:kaan 462: — ja Kampintorin palovarastossa Smk:kaan 914: —, mitkä määrät, ynnä erinäisten aavistamattomien töiden kustannukset, Smk 493: — sisältyvät ehdotukseen otsakkeeseen „erinäisiä Pohjoisen ja Eteläisen Palotornin sekä Paloasemien korjaustöitä“ merkittyyn Smk:n 6,000: — suuruisen määrään.

Vuosittain tehtävät korjaukset „*Marian sairaalassa*“ on laskettu tuottavan

Smk:n 25,200: — kustannuksen, josta Smk 12,500: — tulee kulkutautien osastolle ja Smk 12,700: — sisätautien ja kirurgiselle osastolle sekä hallintorakennuksille. Viime-mainitut summat ovat muodostuneet ainoastaan pienistä eristä uusia mattoja, verhoilemista ja maalauksia varten eri osastoissa. Suurin näistä menoeristä on kustannus erinäisten koneiden ja höyrypannujen sekä niihin kuuluvain putkijohtojen korjauksista, mikä kustannus nousee Smk:kaan 2,000: —

Rantatorin kaupahalli on sekä sisä- että ulkoasultaan semmoisessa tilassa, joka ehdottomasti kaipaava perinpohjaista korjausta. Sisäpuolinen maalaus on ylt'yleensä likanen ja tuhrainen sekä paikottain hävinnyt, jonka ohella rautalaitteet ovat ruosteen syömiä ja niin ollen puhdistuksen ja maalauksen tarpeessa. Ulkoseinän muuripinnoista on kiille osittain hävinnyt, jota paitsi seinäin rappaamattomissa osissa tiilet osittain ovat särkyneet. Sitä paitsi kaipaavat etusivun koristeet perinpohjaista tarkastusta ja täydennystä. Kaikki nämä kuntoonpanokustannukset nousevat, tarkotusta varten laaditun erityisen kustannuslaskelman mukaan, Smk:kaan 11,300: — josta Smk 7,200: — menee sisätöihin, jota vastoin loput on ulkopuolisten korjausten ja sekalaisien arvaamattomien menojen kustannus.

Myös ent. „*Länsi-rannan Tulli- ja pakkahuone*“ on ulkoasultaan sangen rappiolla ja sama on laita pakkahuoneen tonttia ympäröivän aidan. Konttori on sen vuoksi katsonut ensi vuotta varten tekemäänsä menoarvioehdotukseen olevan merkittävä Smk:n 7,000: — suuruinen summa mainitun rakennuksen ja aidan siistimistä varten sekä erinäisten tähän rakennukseen sisältyvien huoneustojen sisäisiin korjauksiin. Kustannukset ehdotetuista sisäkorjauksista, suuruudeltaan Smk 1,531: — sisältyvät yllämainittuun summaan.

Grejuksen sairaalassa kaipaavat keittiö ja neljä sairashuonetta maalausta ja verhoilua, joita töitä varten ehdotukseen on merkitty Smk:n 1,800: — suuruinen summa.

Kaupungin kaikkien muiden „*rakennusten ja huoneuksien*“ vuosikorjauksista nousevat kustannukset, oheenliitettyjen erikoisehdotusten mukaan Smk:kaan 31,500: —, mikä määrä on otettu ehdotukseen otsakeella „*sekalaisia korjauksia*“.

„*Uutisrakennuksia*“. Tämän otsakkeen alle on Rakennuskonttori merkinnyt ainoastaan Smk:n 47,000: — suuruisen *lisämäärärahan Pengerkadun N:o 5:n tontille paraikaa rakennettavaa polisieasemaa varten*, jonka Valtuusto myönsi kokouksessa Huhtikuun 9 p. 1907, sekä Smk:n 2,200: — suuruisen summan *Uimahuoneiden rakentamiseksi Hermannin viereiselle Kyläsaarelle*. Näitä uimahuoneita ei ole katsottava varsinaisiksi rakennuksiksi, vaan pikemmin rannalle pystytetyiksi katoksella varustetuiksi suojuksiksi, joihin kylpijät voivat ripustaa vaatteensa. Pääsyä siten aidatulta rantakaistaleelta vesialueeseen, missä uiminen on sallittu, välittävät matalille pukeille asetetut sillat. Että Konttori on ehdottanut tämän järjestelmän puheenalaista paikkaa varten, johtuu siitä että Konttori on edellyttänyt, ettei mitään maksua kanneta siltä yleisöltä, pääasiallisesti lapsilta, joka käyttää mainittua, muuten varsin sopivaa kylpypaikkaa, ja että sikäläisten laitteiden näin ollen tulee olla niin yksinkertaisia kuin mahdollista.

Kadut ja Yleiset paikat.

„Korjaus ja kunnossapito“. Laskettavaksi priima tellikkakivillä asfalttiin on Rakennuskonttori, Maistraatin ja Rahatoimikamarin yhteisesti laatiman yleisehdotuksen mukaisesti kaupungin katujen asteettaiseksi tellikkakivillä laskemiseksi, merkinnyt *Saunakadun pohjoisen kolmanneksen*, jonka työn Rakennuskonttori jo ehdotti 1907 vuoden menoarvioehdotuksessaan, Smk 44,000:—; *kaupungin osuuden Aleksanterinkatua* Mariankadulta Kanavatorille, Smk 8,300:— sekä *kaupungin osuuden Antinkatua* pitkin Lönnrotin puistikkoo, Smk 5,800:—. Sen lisäksi on Konttori katsonut olevansa pakotettu anomaan Smk:n 7,400:— määrärahaa *14 metrin levyistä* tellikkakivillä laskettavaa *ajotietä varten* Katajanokan sillan jatkoksi *Päävahdin edustalla*. Tämä liikenneväylä on nimittäin niin paljon käytetty, että siellä välttämättömästi kaivataan parempaa kadunlaskuainesta kuin makadaamia, joka alituisista korjauksista huolimatta kuitenkin aina on kuopalla.

Asfalttikäytävä Etelä-Esplanadinkadulla pitkin Teatteriesplanadia on samoin kuopalla ja paikottain kulunut, minkä vuoksi on merkitty Smk:n 1,800:— suuruinen erä käytävän uudestaan laskemiseen asfaltilla.

Koska kaikesta päättäen kysymystä *Pitkän sillan* uudestaanrakentamisesta ei tämän vuoden kuluessa ratkaista, on Konttori ehdotukseensa merkinnyt Smk:n 6,400:— suuruisen erän puheenalaisen sillan kuluneen ylikannen uudestaan laskemiseen v. 1908.

Erinäisten *pitkin kaupungin katuosia kulkevain aitausten uudestaanrakentamiseen ja korjaukseen* pyytää Konttori Smk 8,500:—. Ne puuaitaukset, joita on aikomus korvata rautaaitauksilla, ovat välit pitkin satamarataa huvilan N:o 3 Merilinnan edustalla L. Kaivopuistossa, 35 j. metriä, ja pitkin Läntistä Kaivopuiston tietä tämän tien varrella olevalta pesutuvalta 80 m. pohjoseen päin, millä väleillä oleva puuaita on niin laho, ettei sitä enää voida korjata. Kustannukset näistä rautaaitauksista on laskettu yhteensä Smk:kaa 2,195:—. Loput pyydetystä määrärahasta olisi käytettävä ehdotuksessa lähemmin mainittuja laitakaupungin katuja, teitä ja viertoteitä pitkin kulkevain rappeutuneiden puu-aitausten kuntoonpanoon.

Joskaan täksi vuodeksi myönnetty arviomääräraha, Smk 12,000:—, katujen ja julkisten paikkojen „*erinäisiä korjauksia*“ varten nähtävästi ei tule riittämään, sen johdosta että on toimitettu laajoja korjaus- ja uudestaanlaskemistöitä, on Konttori käsilläolevaan ehdotukseen merkinnyt tämän erän muuttumattomana, koskei vielä voida varmasti osottaa että mainittu erä aina on osottautuva riittämättömäksi.

„*Uutislaitteita*“ Jossain määrin parantaakseen niitä terveydellisiä oloja jotka vallitsevat elintarpeiden kaupassa *Hakaniemen torilla*, on Konttori merkinnyt Smk:n 32,300:— suuruisen määrän, sen kolmionmuotoisen torinosan laskemista varten sekunda-kivillä asfalttiin, jota lännessä rajottaa I. Viertotie ja etelässä Sörnäisten Rantatien jatko. Tämän työn suorituksen kautta kävisi mahdolliseksi sekä tehokkaalla tavalla puhdistaa mainittua torin osaa että myös vaatia suurempaa puhtautta ruokatavarakaupan harjoittamisessa.

Punanotkoon ja Koulutorin vastaisen istutuksen ympärille tänä vuonna lai-

tetut kadut ovat heti sen jälkeen kun ne luovutettiin liikenteelle, olleet ylen paljon käytettyjä. Näiden katupintojen vahvistaminen sopivalla aineksella on senvuoksi tarpeellinen. Tämän johdosta on Konttori menoarvioehdotukseensa merkinnyt Smk:n 11,500: — suuruisen määrän *Laivurinrinteen* mukulakivillä laskemista varten; Smk 11,200: — *Merimiehenkadun* kaupungin osuuden makadamiseeraukseen Laivurinrinteen ja Yrjönkadun välillä sekä sanotun kadun Laivurinrinteen länsipuolisen osan kivitykseen ja Smk 5,600: — *Yrjönkadun* laskemiseen mukulakivillä Korkeavuorensa Ratakatujen välillä. Että Konttori on ehdottanut makadamia suuremmalle osalle Merimiehenkatua johtuu siitä, että kun mainittu kadunosa kulkee kahden istutetun leikkikentän nimittäin toisella puolen yleisen leikkikentän ja toisella Suomalaisen Normaalityöseon kentän välillä, sanottu aine Konttorin käsityksen mukaan paremmin soveltuu istutukseen kuin esim. mukulakivet.

Sittekun nyt kaikki Laivurinkadun tontit on myyty ja sikäläinen liikenne melkoisesti lisääntynyt, lienee syytä laskea mukulakivillä se, nimittäin Tehtaan- ja Merikadun välinen osa siitä, joka vielä on laskematta. Ja olisi tarpeen sanotun kadun kaupungin osuuden kivettämiseen Smk:n 14,700: — suuruisen summa.

Kampintori, eliikka oikeammin sikäläisen Paloaseman lähin osa toria, olisi pantava parempaan kuntoon, kuin missä se nykyisin on. Tässä tarkoituksessa ehdottaa Konttori sanotun osan makadamiseerauksen, mikä tuottaisi Smk:n 4,700: — kustannuksen.

Se katu, joka idässä rajottaa makasiinikortteleja *N:roja 152, 188 ja 189 Katajanokalla*, välittää erittäin vilkasta liikennettä raskailla kuormilla, jotka ovat lastatut osaksi Rahapajan itäosan varrella olevista laivoista, osaksi Katajanokan perimmäisessä osassa sijaitsevista varastopaikoista. Kuitenkaan ei tämä katu nykyään ensinkään vastaa sellaisen liikenteen vaatimuksia, sillä se on ainoastaan soritettu ja siis alituisesti rikkiajettu. Tämän epäkohdan välttämiseksi olisi mainittu katu kivitettävä, jossa tarkoituksessa Konttori on merkinnyt Smk 4,100: — kaupungille kuuluvan osuuden laskemiseksi mukulakivillä.

Tänä vuonna on Kallion 2:nen linja makadamiseerattu. Tätä Kallion katu-
jen kuntoonpanemista ei liene keskeytettävä, minkä vuoksi Konttori on ehdotukseensa merkinnyt Smk:n 4,800: — ja Smk:n 9,300: — suuruiset erät 3:nnen ja 4:nnen linjan kaupungin osuuksien makadamiseeraukseen.

Alla ehdotetut kaduntasotukset ovat pääasiallisesti aiheutuneet osaksi siitä, että on ollut tarpeen tehdä pääsyä tonteille, jotka jo ovat myydyt tai pian myydään, ja josta Rahatoimikamarikin erinäisissä kirjelmässä on antanut Rakennuskonttorille ohjeita, ja osaksi, jotta eri kaupunginosissa saataisiin myytäväksi kelpaavia tontteja. Sen ohessa on pantu tarpeellista huomiota hyvien liikeväylien tarpeeseen, jotka yhdistäisivät jo olevia, syrjässä sijaitsevia asumusryhmiä yleisiin liikenneväyliin.

Ensimainitusta syystä on siten ehdotettu tasotettavaksi „*Lautatarhankadun* Panimokadun länsipuolinen osa 10 metrin leveyteen“, Smk 10,300: — (kts. Rahatoimikamarin pöytäkirjaa Tammik. 17 p. 1907 § 46) ja sen yhteydessä sekä *Panimo-*

katu että *Tynnyrintekijänkatu* Lautatarhan- ja Verstaankatujen välillä, johon vaaditaan Smk:n 8,400:— ja Smk:n 4,700:— suuruiset määrärahat, Kaikki nämät kadut ovat tarpeen pääsyn tekemiseksi tehdaskortteleissa N:ot 281 ja 282 myytyihin tontteihin, jonka ohessa 4 tehdastonttia sen kautta kelpaisi myytäviksi. Hermannin I liikenneolojen parantamiseksi ehdotetaan taas *Verstaankadun* tasotus Saari- ja Kauppakatujen välillä, Smk 4,300:—, sekä Rahatoimikamarin kirjelmässä N:o 71 Helmi-kuun 7 p:ltä antaman tehtävän mukaisesti, *Vuorikadun pitentäminen* Kuritushuonealueen läpi kulkevalle tielle, Smk 4,500:—. Määräraha Smk 12,800:— *4:n*nen linjan tasottamista varten pitkin tontteja N:rot 3 & 5 on, Rahatoimikamarin päätöksen mukaisesti Elokuun 15 p:ltä 1907, § 32 merkitty edellytyksellä että mainitut vuokralle annetut tontit joutuvat myytäviksi ensitulevana vuonna. Tämän lisäksi pyytää Konttori vielä Smk:n 8,400:— suuruisen erän, sen *4:n*nen linjan vielä tasottamattoman osan tasottamiseksi, joka rajottaa Kallion uutta kansakoulua varten ajottua tonttia. *Pengerkadun* tasotus Ekonkujan ja Sakarinkadun välillä on taas ehdotettu sekä senvuoksi että Polisiasemän viereinen tontti N:o 7 jo on myyty, että myös koska siten saataisiin 4 kappaletta lähellä I. Viertotietä sijaitsevaa myytävää tonttia. Sen ohessa on tarpeellisen liikeväylän laittamiseksi *Pengerkadun* mainitun osan ja I. Viertotien välille ehdotukseen merkitty Smk:n 12,300:— suuruisen erä Sakarinkadun mainittujen katujen välisen osan tasottamiseen.

Muut tasotettaviksi merkityt Kallion kadut nimittäin: *Fleminginkatu* 5:nnen linjan ja Vaasankadun välillä, Smk 78,000:—, *Itä-Papinkatu* 5:nneltä linjalta Castréninkadulle, Smk 18,500:—, *Helsinginkatu* Kaarlenkadun ja Fleminginkadun välillä, Smk 19,600:—, *Josafatinkatu* Kaarlenkadun ja I. Braahenkadun välillä, Smk 18,600:—, sekä *Fredriksberginkatu* Pengerkadun ja I. Viertotien välillä, Smk 72,600:—, on otettu ehdotukseen osaksi jotta saataisiin käytettäviä rakennustontteja, joiden luku, jos ehdotus semmosenaan hyväksytään, lisääntyisi yhteensä 30:lla, osaksi Kallion liikenneväylän parantamiseksi. Viimemainitussa suhteessa on huomautettava että Kallion tasaisimpia katuja on Fleminginkatu, jonka pohjoinen ja eteläinen osa täten liikenteelle erittäin sopivalla tavalla yhdistettäisiin toisiinsa.

Mitä vihdoin tulee *Töölön alueella* suunniteltuihin kaduntasotuksiin on huomattava että ne on merkitty menoarvioon sen ohjelman mukaisesti Töölön katuverkon asteettaiseksi laajentamiseksi, josta Rahatoimikamarille on jätetty ehdotus kuluvan Lokakuun kuluessa.

Pienten, yhden perheen taloja varten ajottujen tonttien tarpeen tyydyttämiseksi, joista tonteista nykyisin ei ole myytävänä ainoatakaan, on Konttori, edellyttämällä että *Punavuorten huvilakaupungin* asemakaavaehdotus lähimmässä tulevaisuudessa vahvistetaan, merkinnyt Smk:n 155,500:— suuruisen erän kyseessä olevan kaupunginosan pääväylien tasotusta varten, jonka kautta kaikki 91 tonttia tasotustöiden päätyttyä voitaisiin rakennettaviksi luovuttaa.

Kanavat ja viemäriajat.

Korjaus ja ylläpito. Määräraha „erinäistä kunnossapitoa“ varten on säilytetty entisellään, Smk 15,000:—. Sitä vastoin on määrärahaa *täydennystöitä* varten lisätty Smk:sta 3,000:— Smk:kaan, 5,000:— sen takia, että ensi vuoden kuluessa useampia

laskukaivoja on laitettava Kallioon, mikä työ on oleva suoritettu, ennenkuin sikäläiset kadut makadamiseerataan tahi muulla tavoin lujitetaan.

Ritarikadun alitse kulkevaa kanavaa joka on laskettu talon os. n:o 6 kohdalta Kirkkokadulle, on uudestaan laskettava 12 cm:n putkilla sen johdosta, ettei se eikä siihen laitetut laskukuilut ole tiiviitä. Tämän työn kustannukset nousevat Smk:kaan 1,670:—.

„Uutislaitteet“. Jo sillä perusteella, että tontti N:o 7 Pengerkadun varrella korttelissa N:o 331 on myyty, ja varsinkin jos otsakkeen „tasotustöitä“ alle merkitty ehdotus Pengerkadun tasottamisesta pitkin mainittua korttelia hyväksytään, jonka kautta useampia tontteja siellä tulee myytäviksi, on varoja määrättävä näiden tonttien vaatiman viemärijohdon rakentamiseen, joka silmällä pitäen vallitsevia pintasuhteita on suunniteltu johdettavaksi mainitun korttelin keskitse. Työn kustannus on laskettu nousevan Smk:kaan 5,000:—.

Edelleen on ehdotukseen merkitty Smk:n 15,200:— suuruinen erä, joka on laskettu kustannus rakenteella olevasta viemärijohdosta *L. Viertotien alitse* Humlebergin tontin N:o 4 kohdalta Humalistonkadun alaiseen kanavaan, mikä erä on merkitty Valtuuston Kesäkuun 11 p:nä 1907 tekemän päätöksen nojalla.

Muut suoritettaviksi ehdotetut viemärijohdot, lukuunottamatta Helsinginkadun alaista Pengerkadulta Fleminginkadulle suunniteltua, ovat laskettavat ainoastaan jos vastaavat, otsakkeen „kadut ja julkiset paikat“ alle merkityt kaduntasotustyöt suoritetaan.

Mitä sitä vastoin *Helsinginkadun* sanotun osan alaiseen kanavaan tulee on asian laita toinen. Helsinginkadun suuntaan kulkee näet avoin oja, johon kaatovesi laskee sekä Vaasankadun varrella olevilta tonteilta että tänä vuonna rakennetuilta, Helsinginkadun itäosassa olevilta tonteilta. Koska tämän johdosta mainitun ojan vesi on erittäin pahanhajuista, on sinne, koska likiseudut ovat asutut, laitettava katettu kanava, joka lännempänä yhtyisi sanotun, Helsingin- ja Fleminginkadun risteyksessä olevien asumattomain seutujen halki kulkevan avoimen ojan alajuoksuun. Jos taas Fleminginkatu hyväksyttäisiin tasotettavaksi ja sen varrella olevat tontit mahdollisesti rakennettaisiin, on mainittua kanavaa edelleen jatkettava Josafatinkadun itäosan alle lopuksi laskeakseen I. Braahenkadun alaiseen kanavaan. Konttori on senvuoksi merkinnyt tämän kanavajatkon kustannukset kahtena eränä, joista edellinen Smk 33,650:— joka tapauksessa olisi myönnettävä, mutta toinen, Smk 15,000:— ainoastaan jos Fleminginkatu hyväksytään tasotettavaksi.

Korjaus ja ylläpito. Kustannus „erinäisistä korjauksista“ on merkitty ehdotukseen muuttumattomana, Smk:ksi 10,000:— Sen ohessa on tämän otsakkeen alle merkitty Smk:n 4,100:— määräraha erittäin huonossa kunnossa olevan *Kaivopuiston L. lehtikujan* pohjoisimman osan makadamiseerausta varten sekä Smk 5,100:— *Uuden Eläintarhantien laajentamiseen pitkin tonttia N:o 1 a korttelissa N:o 301* asema-kaavassa säädettyyn leveyteen, jolle tontille jo kuluvana vuonna tehtäneen uutisrakennus.

Tiet.

Viertotiet.

„Korjaus ja ylläpito“. Paitsi yleistä „erinäisiä korjauksia“ varten vuosittain tarvittavaa määrää, joka on ehdotuksessa muuttumattomana, Smk:n 15,000: — suuruisena, pyytää Konttori Smk:n 10,000: — suurusta erää pannakseen kuntoon *L. Viertotien* erittäin kuopallista osaa Meilansin tienhaarasta kaupungin rajalle Helsingin pitäjää vastaan.

Satamat.

„Korjaus ja ylläpito“. „*Sekalaisia korjauksia*“ varten on viime vuosina arviolta ollut myönnettynä Smk:n 15,000: — vuotuinen määräraha, mikä summa kuitenkin aina on ollut riittämätön. Siihen katsoen että liikenne kaupungin laivasilloilla ja laitureilla vuosi vuodelta on lisääntynyt, onkin tämä käsitettävissä, lukuunottamattakin että kaikki puurakenteet kaipaavat sitä suurempia korjauksia, kuin vanhemmiksi ne tulevat. Konttori on senvuoksi katsonut olevan pyydettyä, että yllämainittua summaa ensi vuodesta lähtien korotettaisiin Smk:kaan 20,000: —. Samaten ehdotetaan että „*alasmensilloja jälle sekä aitauksia pitkin laitureja ja jäärailoja*“ — nimistä erää korotettaisiin Smk:sta 3,000: — Smk:kaan 5,000: — syystä että ensimmäinen määrä ei ole ollut tarkotukseen riittävä. Tähän ovat ensi sijassa syynä ne runsaat kustannukset, joita kaupungin on suoritettava jäärailojen yli tehtävistä silloista, mitkä sillat etenkin Viaporin jäätiellä usein ovat jopa 100 m:n pituisia.

Kuluvaksi vuodeksi osotetusta Smk:n 20,000: — määrarahasta „satamain ruoppauksiin“ on tähän saakka käytetty ainoastaan noin Smk 3,000: — mainittuun tarkotukseen, koska sekä ruoppaaja että kourakone ovat olleet ja edelleenkin ovat käytännössä parillaan kestävässä korjaustöissä Rahapajan rannassa. Edellyttämällä että jälellä oleva määrä puheenalaisesta summasta siirretään vuoteen 1908 ei Konttori ole ruoppaustöitä varten viime mainitun vuoden kuluessa merkinnyt enempää kuin Smk 5,000: —.

Muut otsakkeen „korjauksia ja ylläpitoa“ alle merkityt summat ovat kustannuksia ehdottoman tarpeellisista, osaksi lahonneiden, osaksi särkyneiden siltojen ja laiturien korjauksista.

„Uutislaitteita“. Sörnäisten puutavaravienti, joka viime vuosina suuresti on alkanut elpyä, vaatii erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymistä sen laiturintilan lisäämiseksi, joka on tarpeen tavarain lastaamiseksi pienempiin aluksiin ja proomuihin. Sen johdosta että Kaupunginvaltuusto uuden kaasulaitoksen paikaksi on osottanut m. m. nykyään puutavarain varastopaikoiksi käytetyn Sörnäisten niemen läntisen rantakaistaleen, mitkä varastot vastedes sopivimmin sijoitettaneen niemen itäiselle puolelle, ovat tarpeelliset toimenpiteet viennin edistämiseksi tehtävät juuri viime mainitussa osassa Sörnäisiä. Mutta koska siellä tähän asti ei ole ollut mitään laiturilaitteita, eikä myöskään riittävästi rautatieraitteita, vaatisivat tarkotukseen tarvittavat laitteet melkoisia kustannuksia. Kuitenkaan ei kaupungin tarvinne suorittaa kustannuksia uusista rautatienraiteista, joiden laskemisesta Valtion kustannuksella Hallituksen asettama valiokunta tulee tekemään esityksen Rautatiehallitukselle. Kaupungin olisi siis suoritettava ainoastaan *tarpeelliset tasotustyöt ja siltalaitteet*, jotka jos kaksi eteläisempää oheenliitettävyn ehdotukseen merkityistä kolmesta laivasillasta rakennetaan

sinne, vaatisivat yhteensä Smk:n 92,800: — markan kustannuksen, josta Smk 16,400: — on raiteita varten tarvittavan alan tasottelukustannuksia, Smk 38,400: — eteläisen sillan kustannus ja Smk 38,000: — keskimäisen sillan. Jos nämä sillanrakennukset suoritettaisiin, siirtyisi proomulastauksen suurempi osa Sörnäisten eteläisellä niemellä olevilta laitureilta uusille laitureille, jonka kautta tilaa edellisillä voitaisiin yksinomaan käyttää muuhun laivaliikkeeseen.

„3 kpl. väliaikaisia laitureita Sörnäisten Rantatiellä“, tuottaen yhteensä Smk:n 11,400: — kustannuksen sekä „2 kpl. väliaikaisia laitureita Ruoholahden täytelepaikalla“ nousten yhteensä Smk:kaan 7,500: —, on merkitty Satamakapteenin Rahatoimikamarille Elokuun 19 p. 1907 tekemän esityksen perusteella, jota Konttori kaikin puolin kannattaa.

Tämän lisäksi on Konttori pyytänyt Smk:n 7,500: — määrää väliaikaisen laivasillan rakentamiseksi Edeslahteen, mikä siltä on ehdottomasti tarpeen, jos Töölön rakennustoiminta vilkastuu. Sitä paitsi tuottaisi sellainen silta suurta etua kaupungille, sen kautta että kaikki hietä ja muut tarveaineet, joita tarvitaan Töölössä tehtäviin kaduntasotuksiin voidaan purkaa mainitulle sillalle, eikä ole pakko, niinkuin tähän asti, kuljettaa niitä kauempana sijaitsevilta purkauspaikoilta.

„Korjaus ja ylläpito“. Tämän otsakkeen alle merkityistä, vuotuisista menoneristä on ainoastaan yksi, nimittäin määräraha „teiden puhtaanapitoa“ varten muutettu Smk:sta 7,000: — Smk:kaan 10,000: —. Syynä tähän on se, että tarkotukseen osotetusta määrarahasta viime vuosina on menty yli, johtuen tämä etupäässä siitä että Kaupunki nykyään hoitaa myös Hermannin I ja II etukaupunkien teiden puhtaanapitoa.

Puhtaanapito-
laitos.

Otsakkeen „uutislaitteita“ alla on Konttori ehdottanut kahden käymälän asettamista, jotka kumpikin olisivat ajottuja kahden hengen käytettäviksi. Toinen näistä mukavuuslaitoksista olisi tänä vuonna Fredrikintorilta poistetun käymälän korvaukseksi, sijoitettava Punanotkon istutukseen äskenlaitetun Laivurinrinteen itäpuolelle, jolloin Fredrikintorilta säästynyttä seinämää voitaisiin käyttää. Toinen taas on ajottu sijoitettavaksi istutukseksi varattuun korttelin N:o 127 osaan Vuorimiehenkadun varrella, jonka korttelin kautta kulkee sangen vilkas jalkamiesliikenne. Näiden töiden kustannukset nousevat Smk:kaan 400: — ja Smk:kaan 1,200: —.

Kokouksessa Joulukuun 28 p. 1906 päätti Kaupunginvaltuusto että yleisest

makkien puhtaanapidosta johtuvat meno- ja tuloerät vastedes olisivat erikseen merkittävät Konttorin vuosirahansääntöehdotuksissa. Tämän johdosta on Rakennuskonttori lähettänyt Rahatoimikamarille kirjelmän N:o 117 Syyskuun 24 p:ltä 1907, missä Konttori sekä tekee selkoa puhtaanapito-osaston toiminnasta, ja tekee siitä johtuvia muutosehdotuksia maksunkantotavassa että esittää ne lasketut menot ja tulot jotka kaupungille tulisivat v. 1908, jos yksityistä makkien puhtaanapitoa on toimitettava tähänastisen järjestelmän mukaisesti. Kun Konttori nyt täyttääkseen tätä Valtuuston antamaa tehtävää on merkinnyt viimemainitut meno- ja tuloerät esillä olevaan ehdotukseensa, pyytää Konttori lähempiin perusteluihin nähden viitata

Yleinen mak-
kien puhtaanapito.

yllämainittuun kirjelmään. Seikka, jota kirjelmässä ei kuitenkaan lähemmin koskeltu, on se makkiastiain ja rikkosäiliöiden tarve, joka ensi vuodeksi ilmenee. Tähän asti on kaupunki hankkinut 800 kpl astioita, 400 niihin kuuluvaa kantta ja 550 kpl. rikkalaatikoita, jota vastoin niiden makkiastioiden lukua jotka kaupunki on saanut puhtaanapitolaitokseen liittyneiltä talonomistajilta, nousee tasaluvuin 8,300:aan. Kuitenkin on kaupunki talonomistajain kanssa tehtyjen sopimusten säädösten mukaisesti velvollinen omalla kustannuksellaan korjaamaan ja täydentämään kaikkia astioita, ja kun näistä 8,300 astiasta sangen suuri luku viime vuoden kuluessa on kelvottomina hyljätty, on nykyään kaupungin hankkimista astioista niin pieni varosto jälellä, että se ehdottomasti kaippaa täydennystä. Sama on laita rikkalaatikkojen, joita osittain sen johdosta että niitä on kelpaamattomina hyljätty osittain että rikkojen määrä on lisääntynyt puhtaanapidettävien paikkain luvun kasvaessa, nykyään on niin vähän, että viime aikoina on ollut vaikeata tyydyttävällä tavalla toimittaa taloihin kokoontuneiden rikkomäärien poiskuljetusta.

Lisäykseksi makkilaitoksen menoihin v. 1908 on Konttori senvuoksi merkinnyt Smk:n 5,050: — erän 200 makkiastian ostamista varten, jotka konttori aikoo teettää sinkkilevystä rautalevyn sijasta, joka viimeainittu puhdistuksesta ja ter-vaamisesta huolimatta varsin helposti ruostuu rikki. Mainittavaa kustannusten lisäystä ei tästä synny, koska sinkkipeltiastioita saadaan 52 markasta kappale, ja rautapeltiastiat maksavat 48 mk kappale.

Työkaluja. Erinäisiä työkalujen „ostoja ja korjauksia“ varten on säilytetty sama määrä Smk 7,000: —, joka tänä vuonna on ollut tarkotukseen myönnetty.

Sekalaisia. Tämän otsakkeen alla arviolta myönnetty määräraha *pesulaiturien, halkomittojen, lyhtypylväiden y. m. kunnossapitoa* varten on monta vuotta näyttäytynyt riittämättömäksi, minkä vuoksi Konttori on ehdottanut määrärahan korottamista Smk:kaan 9,000: —, mikä summa lähinnä on osottautunut tarvetta vastaavaksi. Sitä vastoin on määräraha „pesuhuoneiden sekalaista hoitoa ja korjausta“ varten säilytetty entisellän Smk:n 3,000: — suuruisena.

Erinäisiä ylläkosketeltuihin yleisiin töihin kuuluvia kustannuslaskelmia ja piirustuksia on oheenliitetty.

G. Idström.

Rakennuskonttorin meno- ja tuloarvioehdotus vuodelle 1908.

Rakennuskonttori.

1	Kaupungininsinööri	10,000: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —	
	mieskohtaista lisäystä	2,000: —	
	matkaraHOja	600: —	
		13,600: —	
1	Työpäällikkö	8,000: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —	
	matkaraHOja	500: —	
		9,300: —	
1	Kaupunginarkkitehti	6,000: —	
1	Geodeetti	3,000: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta	600: —	
	matkaraHOja	100: —	
		3,700: —	
1	Kirjaupitäjä	4,000: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —	
		4,800: —	
1	Kaupunginrakennusmestari	4,000: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —	
		4,800: —	
1	Varastonhoitaja	3,000: —	
1	Vanhempi metsänvartija, paitsi vapaata asun-		
	toa ja halkoja	1,200: —	
	mieskohtaista lisäystä	260: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta	240: —	
		1,700: —	
1	Nuorempi metsänvartija, paitsi vapaata asun-		
	toa ja halkoja	1,000: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta	100: —	
	S:n 10 v:n palv:sta 1 p:stä Kesäk. 1908	58: 33	
		1,158: 33	
	Ylimääräisiä insinööri- ja piirustusapulaisia, arv.	8,000: —	
	Metsänvartijaapulaiset ja metsänkasvatus, arviolta	2,000: —	
	Tarveaineita ja apuripäivätöitä mittauksissa, arviolta	10,000: —	
	TarverahaHOja, arviolta	1,500: —	69,558: 33
	<u>Yhteensä Smk</u>	— —	<u>69,558: 33</u>

XIII. Yleiset työt.**1. Rakennukset ja huoneukset.***Korjaus ja ylläpito.*

Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista . . .	6,000: —	
Muutostöitä Katajanokan Tulli- ja Pakkahuoneessa	68,300: —	
Erinäisiä korjaustöitä siinä	4,000: —	
Seurahuoneen ulkopuolinen maalaus	6,000: —	
Raatihuoneen-taloryhmän s:n s:n	9,200: —	
Erinäisiä korjauksia ja muutoksia Polisilaitoksen hallussa olevissa huoneustoissa	9,100: —	
Erinäisiä korjauksia Pohjoisessa ja Eteläisessä Palotornissa sekä paloasemilla	6,000: —	
S:n s:n Marian sairaalassa	25,200: —	
Rantatorin Kauppahallin ulkonainen ja sisällinen korjaus	11,300: —	
Länsi-Rannan ent. Tulli- ja pakkahuoneen s:n s:n	7,000: —	
Grejuksen sairaalan korjaus	1,800: —	
Sekalaisia korjauksia	<u>31,500: —</u>	185,400: —

Uutisrakennuksia.

Lisämääräraha polisasemaa varten Pengerkadun tontille N:o 5 korttelissa N:o 331 Kalliossa	47,000: —	
Uimahuone Kyläsaarelle	<u>2,200: —</u>	<u>49,200: —</u> 234,600: —

2. Kadut ja yleiset paikat.*Korjaus ja ylläpito.*

Kivitys I:ma tellikkakivillä asfalttiin: Saunakadun pohjoinen kolmannes	44,000: —	
Kivitys s:n: Aleksanterinkatu Kanavatorille	8,300: —	
	<u>52,300: —</u>	<u>304,158: 33</u>

	Siirto	52,300: —	—	304,158: 33
S:n s:n: Antinkatu pitkin Lönnrotin puistikkoa.		5,800: —		
S:n 14 m:n leveyteen ajotie pitkin Päävahtia .		7,400: —		
E. Esplanadinkadun asfalttikäytävän uudestaan-				
laskeminen pitkin Teatteriesplanadia .		1,800: —		
P. Sillan kannen uudestaanlaskeminen . . .		6,400: —		
Erinäisten pitkin kaup:n katuosia kulkevain aita-				
usten uudestirakennus ja korjaus . . .		8,500: —		
Sekalaisia korjauksia		12,000: —	94,200: —	

Uutistytöt.

Kivitys II tellikkakivillä asfalttiin: Hakaniemen				
tori pohj. puolella Sörnäisten Rantatien				
jatkoa		32,300: —		
S:n mukulakivillä: Punanotkon läpi kulkevan				
Laivurinrinteen osa		11,500: —		
S:n mukulakivillä: Merimiehenkadun Laivurin-				
rinteen länsipuolinen osa sekä sanotun				
kadun kaupungin osuuden makadami-				
seeraus Laivurinrinteen ja Yrjönkadun				
välillä		11,200: —		
S:n mukulakivillä: Yrjönkatu Korkeavuoren- ja				
Ratakatujen välillä		5,600: —		
Kivitys mukulakivillä kaupungin osuus Laivurin-				
katua Tehtaan- ja Merikatujen välillä		14,700: —		
Kampintorin makadamiseeraus		4,700: —		
Kivitys mukulakivillä: kaupungin osuus poikki-				
katua, joka kulkee Katajanokan maka-				
siinikorttelien N:o:jen 152, 188 ja 189 itä-				
puolella		4,100: —		
Kallion 3:nnen linjan makadamiseeraus . . .		4,800: —		
S:n 4:nnen linjan s:n		9,300: —		
Panimokadun länsipuolella olevan Lautatarhan-				
kadun tasotus 10 m:n leveyteen . . .		10,300: —		
Panimokadun s:n Lautatarhankadulta Verstaan-				
kadulle		8,400: —		
Tynnyrintekijänkadun s:n Lautatarhan- ja Vers-				
taankatujen välillä		4,700: —		
Hermannin I Verstaankadun s:n Saari- ja Kaup-				
pakatujen välillä		4,300: —		
	Siirto	125,900: —	94,200: —	304,158: 33

	Siirto	125,900: —	94,200: —	304,158: 33
Hermannin Vuorikadun jatkaminen Kuritushuonealueen halki kulkevalle tielle		4,500: —		
4:nnen linjan tasotus tonttien N:o 3 ja 5 edustalla		12,800: —		
S:n s:n pitkin korttelia n:o 319		8,400: —		
Pengerkadun s:n Ekonkujan ja Sakarinkadun välillä		37,500: —		
Sakarinkadun s:n Pengerkadun ja I. Viertotien välillä		12,300: —		
Fredriksberginkadun s:n Pengerkadun ja I. Viertotien välillä		72,600: —		
Fleminginkadun s:n 5:nnen linjan ja Vaasankadun välillä		78,000: —		
Itä-Papinkadun s:n 5:nneltä linjalta Castréninkadulle		18,500: —		
Helsinginkadun s:n Kaarlenkadun ja Fleminginkadun välillä		19,600: —		
Josafatinkadun s:n Kaarlenkadun ja I. Braahenkadun välillä		18,600: —		
P. Rautatienkadun s:n L. Viertotieltä Fredrikinkadulle		64,000: —		
Arkadiankadun tasotus P. Rautatienkadulta Runebergkadulle		25,500: —		
Fredrikinkadun s:n P. Rautatienkadun ja Arkadiankatujen välillä		8,100: —		
Ainokadun s:n L. Viertotien ja Nervanderkadun välillä		66,700: —		
Nervanderkadun s:n P. Rautatienkadun ja Ainokadun välillä		4,500: —		
Kammionkadun s:n L. Viertotien ja Töölönkadun välillä		5,700: —		
Meilansinkadun s:n L. Viertotien ja Töölönkadun välillä		21,400: —		
Töölönkadun s:n Kammionkadun ja Meilansinkadun välillä		11,200: —		
Roosanhuvilakadun s:n Meilansin- ja Kammionkatujen välillä		18,000: —		
6:nnessä kaupunginosassa sijaitsevan Punavuorten huvilakaupungin teiden s:n		155,500: —	789,300: —	883,500: —
	Siirto	— —	—	1,187,658: 33

Siirto — — — 1,187,658: 33

3.o. Kanavat ja viemäriojat.*Korjaus ja ylläpito.*

Sekalaista ylläpitoa	15,000: —	
Täydennystöitä	5,000: —	
Ritarikadun alaisen kanavan varustaminen 12" putkilla os. n:osta 6 Kirkkokadun alai- seen kanavaan	1,670: —	21,670: —

Uutistytöt.

Viemärikanava korttelin n:o 331 halki I. Viertotien varrella	5,000: —	
Kanava I. Viertotien alle Humlebergin tontista n:o 4 Humalistonkadun alaiseen kanavaan	15,200: —	
S:n Fleminginkadun alle os. N:osta 7 5:nteen linjaan ja os. n:osta 6 os. n:oon 19 samalla kadulla	16,900: —	
Kanava I. Papinkadun alle os. n:osta 7 5:nteen linjaan	6,800: —	
S:n Helsinginkadun Pengerkadulta Fleminginkadulle	33,650: —	
S:n Helsinginkadun alle Fleminginkadulta I. Braahenkadun alaiseen kanavaan	15,000: —	
Sakarinkadun alle Pengerkadulta I. Viertotien alaiseen kanavaan	4,300: —	
S:n Sörnäisten Rantatien os. n:osta 21 P. Satamaan	4,400: —	
S:n Lautatarhankadun alle os. n:osta 2 Panimonkadulle ja os. n:osta 8 Pääskysenpesänsäntä alaiseen kanavaan	9,000: —	
Tynnyrintekijänsäntä alle pitkin kortt. N:o 282	2,200: —	
S:n Panimonkadun alle pitkin kortt. N:o 281	2,950: —	
S:n Hermannin I Verstaansäntä alle Kauppakadulta Saarikadun alaiseen kanavaan	5,100: —	
S:n P. Rautatienkadun alle Fredrikinkadulta		

Siirto 120,500: — 21,670: — 1,187,658: 33

	Siirto	120,500: —	21,670: —	1,187,658: 33
	L. Viertotielle ja pitkin sitä halkopihan läpi kulkevaan kanavaan	31,000: —		
S:n	Arkadiankadun alle Fredrikinkadun ja Runebergkadun välillä sekä Auroorankadulta P. Rautatienkadulle	11,200: —		
S:n	Fredrikinkadun alle os. n:osta 60 P. Rautatienkadulle	3,900: —		
S:n	Ainokadun alle os. n:osta 3 L. Viertotielle ja os. n:osta 5 Nervanderkadulle	4,400: —		
S:n	Nervanderkadun alle Ainokadun ja P. Rautatienkadun välillä	3,200: —		
S:n	Meilansinkadun alle Töölönkadulta L. Viertotien alaiseen kanavaan	10,200: —		
S:n	Töölökadun alle os. n:osta 43 Meilansinkadulle	5,200: —		
S:n	Roosanhuvilakadun alle os. n:osta 16 Meilansinkadulle	1,460: —		
S:n	Punavuorten huvilakaupungin teiden alle 6:nnessa kaupunginosassa	86,600: —	277,660: —	299,330: —

4. Tiet.

Korjaus ja ylläpito.

Sekalaisia korjauksia	10,000: —		
Kaivopuiston L. Lehtokujan makadamiseeraus	4,100: —		
Uuden Eläintarhantien laajentaminen pitkin tonttia N:o 1 a kortt:ssa N:o 301 a	5,100: —	19,200: —	19,200: —

5. Viertotiet.

Korjaus ja ylläpito.

Sekalaisia korjauksia	15,000: —		
Erinäisillä L. Viertotien osilla, Meilansin tienhaarasta pohjoiseen olevan makadamin korjaus	10,000: —	25,000: —	25,000: —
Siirto	—	—	1,531,188: 33

Siirto — — — — 1,531,188: 33

6. Satamat.*Korjaus ja ylläpito.*

Sekalaisia korjauksia	20,000: —	
Alasmenosiltoja jälle ja aitauksia pitkin laitu- reita ja jäärailoja	5,000: —	
Satamain ruoppaus	5,000: —	
Kahden Sörnäisten Rantatien varrella olevan purkauslaiturin korjaus	5,900: —	
Pohjoissatamassa olevan T-muotoisen laiturin s:n	8,500: —	
Katajanokan pohjoisrannalla olevan purkauslai- turin länsiosan s:n	6,000: —	
Erinäisten Hietalahden satamassa olevain laitu- rien s:n	4,600: —	
Kaisaniemen ravintolan laivasillan s:n	2,750: —	
Hietaniemen kaatolaiturin s:n	1,400: —	
Kaivopuiston Kylpyhuoneen laiturin s:n	2,100: —	61,250: —

Uutisrakennuksia.

2 kpl. väliaikaisia siltoja Sörnäisten lastauspai- kan itäosassa	92,800: —	
3 kpl. väliaikaisia siltoja Sörn. Rantatien varrella	11,400: —	
Väliaikainen silta Edeslahteen	7,500: —	
2 kpl. väliaikaisia siltoja Ruoholahden täyte- paikalle.	7,500: —	119,200: —
		180,450: —

8. Puhtaanapitolaitos.*Korjaus ja ylläpito.*

Kaatopaikkojen ja laiturien kunuossapito	2,800: —	
Vartijain palkkaus	5,200: —	
Makkien ja käymäläin puhtaanapito	12,000: —	
Makkien ja käymäläin korjaus	2,000: —	
Kaupungin julkisten paikkain ja kadunosuuksien puhtaanapito	95,000: —	
Kaupungin keskikatujuen kasteleminen.	10,000: —	
		Siirto 127,000: —
		— — — 1,711,638: 33

	Siirto 127,000: —	—	—	—	1,711,638: 33
Viertoteiden puhtaanapito	30,000: —				
Kaivopuiston viertoteiden s:n	1,000: —				
Teiden s:n	10,000: —				
Laivasatamain s:n	700: —				
Jäiden s:n	1,500: —	170,200: —			

Utislaitteita.

Kahden hengen käymälä ajottu pystytettäväksi Punanotkon istutukseen Laivurinrinteen varrella	400: —				
S:n s:n ajottu pystytettäväksi korttelin N:o 127 istutukseen	1,200: —	1,600: —	171,800: —		

9. Yleinen makkien puhtaanapitolaitos.

Palkkauksia:

1 Johtaja	4,800: —				
1 Tarkastusmies	3,000: —				
1 S:n	2,400: —				
1 Toimitsija	1,200: —				
Miehistöä ja ajureita	76,500: —	87,900: —			
Ruokaa 10 hevoselle	7,600: —	7,600: —			
Sekalaisia menoja desinfioimistarpeista, työkaluista m. m.		6,300: —			
Ajokalujen, rikkalaatikkojen, peltiastioiden ja kansien korjaus		12,080: —			
Rautatierahteja		15,180: —	129,060: —		

Ostettava:

200 kpl. makkiastiaa kansineen	5,050: —				
200 kpl. rikkalaatikkooa sinkkipelistä	10,400: —	15,450: —			

10. Työkaluja.

Sekalaisia ostoja ja korjauksia	7,000: —				
	Siirto —	—	—	2,034,948: 33	

Siirto — — 2,034,948: 33

II. Sekalaisia.

Pesulaiturien, halkomittojen, lyhdynpylväiden y. m. ylläpito	9,000: —		
Pesuhuoneiden hoito ja korjaus	3,000: —	12,000: —	12,000: —
Yhteensä Smk	— —	— —	2,046,948: 33

Tulot.**Yleinen makkien puhtaanapitolaitos.**

Talonomistajain maksut	68,000: —		
Kansakoulujen s:n	6,240: —		
Vuoden kuluessa kokoontuneen lannan arvo	30,000: —	104,240: —	
Yhteensä Smk	— —	104,240: —	

HELSINGIN KAUPUNGIN
PUUTARHALAUTAKUNTA

Syyskuun 11 p. 1907.

N:o 19.

Rahatoimikamarille.

Sittekun Kaupunginpuutarhuri on lähettänyt menoarvioehdotuksen Helsingin kaupunginistutuksia varten ensitulevaa vuotta 1908 varten, lähettää Puutarhalautakunta, ohjesääntönsä 11 §:n säädösten mukaisesti, Valtuustolle Kaupunginpuutarhurin mainitun esityksen nojalla laatimansa menoarvioehdotuksen sanotulle vuodelle; ja pyytää Lautakunta samalla ehdotukseen merkittyjen menoerien perusteeksi viitata Kaupunginpuutarhurin esittämiin syihin ja sen lisäksi lausua seuraavaa:

Ne menot, jotka tulevat Puutarhalautakunnan osalle, ovat merkityt samansuuruisiksi kun kuluvana vuonna eli

Smk:ksi 8,400: —.

Määräraha istutusten ja taimikoulujen ylläpitoa varten on tänä vuonna 70,000 markkaa. Koska kuitenkin työpalkat melkoisesti ovat kohonneet, miesten tuntipalkat 15 %, naisten 22 % ja ajurien 29 %, sekä uusia istutuksia on tullut lisää ja vanhemmissakin muutamia töitä, kuten nurmikkojen ja käytävään uudestaantasotuksia, ei enää voida toistaiseksi lykätä, on tätä määrärahaa korotettava. Kaupunginpuutarhuri on huomioon ottamalla kaikki nämä seikat laatinut seikkaperäisen laskelman kunkin istutuksen lasketuista menoista ja on se näin kuuluva:

Ehdotus kaupungin istutuksia ja puistoja y. m. varten 1908 vuoden menoarvioehdotukseen merkityn summan Smk 85,000: — jakamisesta:

Aleksanteri II:n patsas	627: —
Ateneum	242: —
Kaivopuisto	10,636: —
Eläintarha	2,857: —
Elisabetintorin puistikko	460: —
Esplanaadit	10,120: —
Tehtaanpuisto	300: —
Suomen Pankin puistikko	540: —
Fredrikintorin s:n	328: —
Vanhan kirkon istutus	2,340: —
Kirkkomaan haudat	568: —

Siirto Smk 29,018: —

	Siirto Smk	29,018: —
Hakasalmi ja Hesperia		975: —
Kaisaniemi		6,650: —
Kirurgisen sairaalan istutus		700: —
Lönnrotin puistikko		560: —
Lapinlahden s:n		412: —
Marian sairaalan istutus		675: —
Ainespiha		1,255: —
Tähtitorninvuoret		10,150: —
Polyteknillinen opisto		500: —
Ritarihuoneen puistikko		490: —
Katajanokan puistikot		1,850: —
Erottajan puistikko		480: —
Koulutori		600: —
Sohvia		1,975: —
Säätytalon puistikko		800: —
Taimikoulut		1,275: —
Kasvihuoneet		22,085: —
Kapteenikadun avoin paikka		400: —
Sekalaisia		4,150: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>85,000: —</u>

Helsinki Syyskuun 14 p. 1907.

S. Olsson.

Tämän nojalla on Puutarhalautakunta menoarvioehdotukseensa puheenalaisen tarkotukseen merkinnyt 85,000 markan suuruisen määrän.

Syystä että Simonkadun ja Turunkasarmin välisellä avoimella paikalla kasvavat puut ovat käyttäneet kaiken sen ruokamullan, joka istutettaessa sinne pantiin, on sitä pantava lisää täytteeksi. Tätä tarkotusta varten on Lautatakunta merkinnyt 1,800 markan määrän.

Edelleen on ehdotukseen merkitty: Töölönlahdelta Puutarhayhdistyksen ent. alueelle kulkevan tien makadamiseerausta ja katuojien laittamista varten sen viereen, mikä tie on ylen huonossa kunnossa, 4,900 markkaa, Alppipenkereen kaunistamiseen 500 markkaa, Alppilan ohi Vesisäiliölle kulkevan tien uudestitasotukseen ja makadamiseeraukseen 4,950 markkaa, Keisaripaviljongin entisen paikan ympäri kulkevain käytävään korjaukseen 300 markkaa, rautatielinjan viereisten lammikkojen perkkaukseen 500 markkaa sekä yllälueteltujen paikkain kunnossapitoon 1,000 markkaa.

Määräraha aitausten kunnossapitoa varten on merkitty samansuuruiseksi kuin tänä vuonna eli 3,000 markaksi, jota vastoin istutusten ruokamullan valmistukseen tarvittavaa summaa on Kaupunginpuutarhurin ehdotuksesta korotettu 3,000:sta 5,000 markkaan sen johdosta että se paikka, jota tähän asti on käytetty mainittuun tarko-

tukseen, sisältyy Töölön kaupunginosan asemakaavaan, joten sitä nähtävästi ei enää voida luovuttaa varastopaikaksi. Uusi mullan varastopaikka on senvuoksi hankittava ja lienee sellainen saatavissa ainoastaan Eläintarhassa tai Punavuorilla, joilta paikoilta kuljetus nousee kalliimmaksi kuin nykyiseltä Kampin varastopaikalta.

Joe kaupungin puutarhatoimi siirretään Eläintarhaan, kuten Lautakunta kirjelmässä Rahatoimikamarille tältä päivältä N:o 18 on ehdottanut, kävisi kaupungille edullisemmaksi huomioon ottamalla korkeat ajopalkat, jotka luultavasti piakkoin vieläkin nousevat, istutusten tarpeisiin käyttäen omia vetojuhtia, varsinkin kun niiden ruokkiminen kävisi halvaksi sen kautta että heiniä ja ruohoa voisi saada kaupungin istutuksista. Lautakunta on senvuoksi kaupunginpuutarhurin ehdotuksesta merkinnyt ehdotukseensa 5,580 markan suuruisen erän hevosten ja ajokalujen oston.

Yhteensä korjauksia ja kunnossapitoa Smk 111,030: —.

Uutislaitteita on Kaupunginpuutarhuri merkinnyt 15,000 markkaa Eläintarhan Urheilukentän tasotustöiden jatkamiseksi 10,000 markan sijasta tämän vuoden menosäännössä. Syystä että urheiluharrastukset ovat suuresti lisääntymässä ja tähän tarkotukseen käytettävään paikkain tila nykyisin on aivan liian pieni, on Lautakuntakin katsonut että mainitun kentän kuntoonpanoa olisi joudutettava. Lautakunta ei senvuoksi ole epäillyt vuodeksi 1908 puheenalaiseen tarkotukseen ehdottaa 15,000 markan määrärahaa.

Äskenmainitusta syystä katsoo Lautakunta myös että Punanotkon leikkikenttä, joka sijaitsee aivan lähellä useita kouluja, missä on runsaasti oppilaita, on laajennettava Kaupunginpuutarhurin ehdottamaan suuruuteen, ja on Lautakunta tähän tarkotukseen ehdottanut 27,400 markan suuruisen määrärahan.

Koulutorin tasotukseen ja leikkikentän järjestämiseen Kapteenin- ja Tehtaan- katujen luona olevalle avoimelle paikalle merkitään Kaupunginpuutarhurin ehdotuksesta 4,460 markkaa ja 10,463 markkaa 50 penniä.

Vuorimiehenkadun ja Neitsytpolun varrella olevan notkon, Tokantorin, Haapaniemen istutuksen ja Kaivopuiston tasotustöiden suorittamiseksi on merkitty 500, 2,500 3,000 ja 1,000 markan määrärahat.

Määräraha kelkkaratojen järjestämiseksi on kuluvalta vuodelta 1,400 markkaa. Kohonneiden työpalkkojen takia merkitään tämä vuodelle 1908 1,600 markaksi.

Jo useampia vuosia on vallinnut puutetta taimikoulutuotteista, mutta tämä ei ole ollut autettavissa sopivan taimikoulun paikan puutteessa. Sittekun Savilan huvilapalsta nyt on käytettävänä, voitaisiin järjestää taimikoulu mainitulle alueelle, joka on siihen tarkotuksessa varsin sovelias. Herra Olssonin laskelmain mukaan tarvitaan siihen noin 5 ha; koska Eläintarhassa tarkotukseen voidaan käyttää 2 ha, olisi Savilassa lisäksi otettava käytettäväksi 3 ha:n suuruisen alue. Taimikoulun järjestämiseksi Herra Olssonin tekemän suunnitelman mukaan on Lautakunta merkinnyt 10,920 markan suuruisen erän.

Yhteensä uutislaitteita Smk 85,843: 50.

Mitä tulee niihin menoihin, jotka aiheutuvat siitä että kaupunki on ottanut huostaansa Osakeyhtiö Suomen Puutarhayhdistyksen omaisuuden, sekä varapuutarhan ehdotetusta siirrosta Eläintarhaan, pyytää Lautakunta viitata yllämainittuun kirjelmäänsä tältä päivältä N:o 18.

Tähän tarkotukseen on menoarvioehdotukseen merkitty

Smk 130,561: 50.

Kaupunginpuutarhurin ja Puutarhalautakunnan menoarvioehdotukset v:lle 1908, ehdotukset Koulutorin ja Punanotkon suunnitteluksi sekä ehdotus varapuutarhan järjestämiseksi Savilan alueelle seuraavat myötä.

Puutarhalautakunnan puolesta:

M. Schjerfbeck.

v. t.

Gustaf Lagerblad.

v. t.

Puutarhalautakunnan menoarvioehdotus vuodelle 1908.

III. Kunnallishallinto.

Puutarhalautakunta.

1 Sihteeri	Smk	— —	600: —
1 Kaupunginpuutarhuri	”	3,000: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta	”	600: —	
vuokrarahoja	”	1,000: —	
mieskohtaista palkankorotusta sekä polttopuita, vapaita raitiotiematkoja ja muita luonnossa nautittavia etuuksia	”	2,900: —	7,500: —
Tarverahoja arviolta	”	— —	300: —
	Yhteensä Smk	— —	8,400: —

XIII. Yleiset työt.**Istutukset.***a) Korjaus ja kunnossapito:*

Istutusten ja taimikoulujen ylläpito	Smk	85,000: —
Simonkadun lehtikuja	”	1,800: —
Töölön lahdelta Puutarhayhdistykselle vievän tien korjaus	”	4,900: —
Alppipenkereen ylläpito, vesisäiliölle vievän tien korjaus, keisari- paviljongin kummun korjaus ja kunnossapito sekä rautatielinjan viereisten lampien perkaus	”	7,250: —
Aitausten ylläpito	”	3,000: —
Mullan valmistus kaupunginistutuksia varten	”	3,500: —
Hevosten ja ajokalujuen osto	”	5,580: —
	Yhteensä Smk	111,030: —

b) Uutislaitteita:

Eläintarhan Urheilukentän tasotustöiden jatkaminen	Smk	15,000: —
Punanotkon leikkikenttä	”	27,400: —
Koulutorin tasotus	”	4,460: —
Kapteenin- ja Tehtaankatujen viereisen avoimen paikan tasotus	”	10,463: 50
Vuorimiehenkadun ja Neitsytpolun varrella olevan notkon tasotus- töiden jatkaminen	”	500: —
Tokantorin tasotustöiden jatkaminen	”	2,500: —
Haapaniemen istutuksen s:n s:n	”	3,000: —
Kaivopuiston s:n s:n s:n	”	10,000: —
Kelkkaratojen järjestäminen	”	1,600: —
Taimitarhan perustaminen Savilan huvilapalstalle Eläintarhaan	”	10,920: —
	Yhteensä Smk	85,843: 50

*c) Korjauksia Osakeyhtiö Suomen Puutarhayhdistyksen entisellä alueella sekä vara-
puutarhan sinne sijoittamisesta aiheutuvia kustannuksia:*

1) Kustannukset varapuutarhan perustamisesta	Smk	107,890: —
2) Muutuskustannuksia	”	5,000: —
Lintumajan rakentaminen	”	6,671: 50
Talvipuutarhan ylläpito	”	6,000: —
Valmistavia töitä sinne perustettavaa kasvilavaa varten	”	5,000: —
	Yhteensä Smk	130,561: 50

Puutarhalautakunnan puolesta:

M. Schjerfbeck.

v. t.

Gustaf Lagerblad.

v. t.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Helsingin Kaupungin Valaistuslaitoksen hallitus lähettää täten kunnioittaen Rahatoimikamarille ehdotuksen:

- 1) Helsingin kaupungin kaasulaitoksen
 - 2) Katu- ja laiturivalaistuksen
- meno- ja tulosäännöksi vuodelle 1908.
Ehdotuksista pyytää Hallitus lausua seuraavaa:

Kaasulaitoksen vuosirahansääntö.

Koska kaasunkulutus Helsingissä edelleenkin on vahvasti kasvamassa, sisältää kaasulaitoksen vuosirahansääntö vuodelle 1908 sekä tulo- että menopuolella melkoista korkeammat määrät kuin tämän vuoden vuosirahansääntö.

Kasvava kulutus tuottaa hallinnossa lisättyä työtä, minkä vuoksi konttori-henkilökuntaakin on lisättävä, jota paitsi Hallitus on katsonut kohtuulliseksi korottaa erinäisten virkailijain palkkoja.

Hallinnon kulut nousevat niinmuodoin 59,750 markasta 66,850 markkaan.

Kaasunvalmistuskustannuksiin nähden pyytää Hallitus huomauttaa että hiilien hinnat Englannissa ovat kohonneet, mikä seikka tuntuvasti nostaa valmistuskustannuksia, jotka muuten on laskettu aikasemminkin käytettyjen perusteiden mukaisesti.

Otsakkeen „*katuvalaistuksen kustannuksia*“ alle on ensi vuoden menosääntöön otettu myös lyhtypylväiden, lyhtyjen ja lyhtyjohtojen korjaus- ja kunnossapitokustannuksia.

Kustannukset yksityisestä kaasunkulutuksesta ovat kohonneet, johtuen tämä siitä että kuukausittain luettavien kaasumittarien luku melkoisesti on kasvanut.

Korjauskustannukset on laskettu 43,000 markaksi 41,700 vastaan kuluvalta vuodelta.

Utislaitteita. Voidakseen tyydyttää kaasuntarvetta kunnes suunniteltu uusi kaasulaitos valmistuu, on Hallitus katsonut olevan tarpeellista rakentaa kolme uutta uunia.

Menopuolelle on edelleen merkitty kustannukset *uuden kaasukellon* rakentamisesta kaupungin ainespihalle sekä *kehäjohdosta* pitkin P. Rautatienkatua, Fredrikinkatua, Tarkkampujankatua, Kasarminkatua, E. Esplanadikatua ja Fabianinkatua Aleksanterinkadulle.

Tuloerien nähden pyytää Hallitus huomauttaa, että katuvalaistuksen kaasu on laskettu valmistuskustannuksen mukaan, ulkomailla käytäntöön otettujen laskuperusteiden mukaisesti ja niinmuodoin merkitty 14 pennin hintaiseksi m³:ltä.

Lämmityskaasu on laskettu 15 penniin m³:ltä.

Valaistuskaasu on laskettu kuten tähänkin asti 30 penniin m³:ltä.

Katu- ja laituri-valaistuksen vuosirahansääntö.

Kaasuvalaistuksen vuosirahansäännössä on kaasu Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti merkitty itsekustannushintaiseksi, laskettuna 14 penniksi m³:ltä. Kun tutkimalla kaupungille sijoitettuja polttajia on havaittu että polttajaa kohti tunnissa kuluu 120 litraa kaasua tähän asti laskettujen 105 litran sijasta, on tässä kohden tehty oikaisu. Se kaasu, joka valaisemattomina tunteina kuluu auerpolttajain sytytysliekkeihin, lasketaan 8 litran kaasukulutuksen mukaan tunnilta samasta yksikköhinnasta. Paitsi itse kaasun kustannuksia on merkitty lyhtyjen sytytyksestä, hoidosta ja kunnossapidosta aiheutuvat kustannukset.

Petroleumivalaistuksen menosääntöön on nyt, sittenkun kaupunki yhden vuoden on hoitanut mainittua valaistusta, voitu tehdä sellainen järjestelyn muutos, että tämä ja kaasuvalaistuksen menosääntö on tehty yhdenmukaisiksi.

Petroleumin korkean hinnan ja lyhtyjen luvun lisääntymisen takia on petroleumivalaistuksen kustannukset laskettu 104,000 markaksi 93,171 markan sijasta kuluvana vuonna.

Laiturien ja tavaravajain ylimääräisen valaistuksen vuosirahansääntö ei eroa 1907 vuoden vastaavasta menosäännöstä.

Helsingissä Syyskuun 30 p. 1907.

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallitus:

Hj. Schildt.

Gustaf Mattsson.

Edvin Willgren.

Ed. Cedercreutz.

Säästölaskelma Lokakuun 1 p:ltä 1907.

Ylijäämä tulotileillä:

I. Korkoja	Smk	42,000:—	
II. Tontinlunastuksia	”	340,000:—	
III. Kaupungin kiinteä omaisuus	”	20,000:—	
V. Tuloatuottavat oikeudet	”	403,000:—	
VIII. Vesijohto	”	55,000:—	860,000:—
Määrärahoista yleisiä töitä varten on käyty yli	”	75,000:—	
S:n arvaamattomiin menoihin Valtuuston määräyksen mukaan s:n	”	290,000:—	365,000:—
	Ylijäämä Smk	— —	495,000:—

Säästö vuoteen 1907 oli	”	1,244,000:—	
Siitä on käytetty v. 1907	”	600,000:—	jää 644,000:—
	Säästö vuoteen 1908 Smk	— —	1,139,000:—

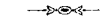
josta kuitenkin on sidottuna:

Obligatsioneihin	”	313,000:—	
Juokseviin tavaravarastoihin	”	226,000:—	539,000:—
	Käytettävänä oleva säästö vuodelle 1908 Smk	— —	600,000:—

Helsingin Rahatoimikonttori Lokakuulla 1907.

Ivar Timgren.

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON
TYÖVÄENASIAIN LAUTAKUNTA

Helsingissä,

11 p:nä Lokakuuta 1907.

N:o 35.

Työväen asiain Lautakunnan lausunto esityksen johdosta yhteiskunnallisen sihteeristön muodostamisesta.

Helsingin kaupungin Valtuustolle.

Valtuustolle osoittamassaan, tammikuun 15 p. 1907 päivätyssä kirjelmässä on Taloudellinen Seura valtuuttamiensa kautta ehdottanut,

että Työväenasiain Lautakunnan yhteyteen muodostettaisiin yhteiskunnallinen sihteeristö kirjelmässä lähemmin mainittuja toimenpiteitä varten, sekä

että Lautakunnan toiminta-alaa laajennettaisiin ja Lautakunnan sihteerin ohjesääntö muutettaisiin mainitussa kirjelmässä esitetyjä näkökohtia silmälläpitäen.

Sittenkun Valtuusto viimekuluneen helmikuun 26 p:nä päivätyssä kirjelmässään N:o 85 oli pyytänyt Työväenasiain Lautakuntaa antamaan lausuntonsa edellämainitun ehdotuksen johdosta sekä siinä erityisesti harkitsemaan, eikö ehdotettu toimenpide ennemmin kuuluisi valtiolle, saa Työväenasiain Lautakunta kunnioittaen lausua seuraavaa:

Kuten Taloudellisen Seuran edellämainitun kirjelmän alussa huomautetaan, päätti tämä seura jättää Valtuustolle kysymyksenalaisen esityksen yhteiskunnallisia museoita koskevan keskustelun johdosta, mikä oli tapahtunut Seuran kokouksessa joulukuun 17 p. 1906 (Katso Valtuuston painettuja asiakirjoja N:o 4 1907). Keskustelun alusti Tohtori O. Rosenqvist esitelmällä, joka on painettu Seuran «Förhandlingar och Uppsatser» nimisen julkaisun V nidoksen 2 vihkoon. Kun siten jo yleiskatsaus niiden laitosten järjestelymuodosta, joita kutsutaan yhteiskunnallisiksi museoiksi tai joiden toiminta on samanlaatuinen, on julaistu ja kun pääkohdat tästä esityksestä on toistettu Taloudellisen Seuran Valtuustolle jättämässä, asiaa koskevassa kirjelmässä, lienee enempi selvitys yhteiskunnallisten museoiden tarkoituserästä ja toimintatavasta tämän yhteydessä tarpeeton. Työväenasiain Lautakunta

on myös pitänyt tarpeettomana omasta puolestaan uusia sitä lämmöllä ja pontevasti laadittua perustelua yhteiskunnallisen sihteerintoimiston perustamisesta, mikä sisältyy ennenmainittuun kirjelmään, vaan ilmoittaa Lautakunta kokonaan hyväksyvänsä tämän perustelun ja katsoo niinkuin Taloudellinen Seurakin, että kysymyksenalaisella laitoksella olisi tärkeä tehtävä täytettävänään maassamme, jossa virtaukset yhteiskunnallisen elämän eri aloilla nykyään ovat niin voimakkaat ja jossa kuitenkin sekä yleinen että erikoinen asiantuntemus on samoilla aloilla verrattain heikosti kehittynyt. Tiedon levittäminen yhteiskunnallisista olosuhteistamme, mahdollisuuden hankkiminen laajoille piireille saamaan perinpohjaisemman käsityksen niistä moninaisista taloudellisista ja siveellisistä kysymyksistä, jotka kohtaavat meitä nykyaikaisen käytännöllisen yhteiskunta-elämän eri aloilla, on tosiaan velvollisuus, joka kohdistuu niinhyvin koko yhteiskuntaan kuin kuhunkin yksityiseen. Tämän velvollisuuden täyttämismuotona, keinona äsken mainitsemiemme tarkoituserien saavuttamiseksi, olisi yhteiskunnallisella museolla tai toimistolla meidän maassamme, kuten muuallakin, suuri merkitys.

Työväenasiain Lautakunta on niinmuodoin itse pääasiassa samaa mieltä kuin esityksentekijät. Mutta yhtä yksinkertaista ei olekaan asian ratkaisu, silloin kun tulee muuttaa ajatus yhteiskunnallisesta sihteerintoimistosta täydeksi todeksi. Lähtiessään käsittelemään tarjollaolevia erilaisia mahdollisuuksia, saa Lautakunta etukäteen huomauttaa, että sen luonnollisesti tämän ohessa josakin määrin täytyy ottaa puheeksi toimiston työala siinä muodossa, kuin se esiintyy Taloudellisen Seuran laatimassa ehdotuksessa.

Esitetyn suunnitelman toteuttaminen on viimeisenään rahakysymys. Ulkomailla ovat sosiaaliset museot pääasiallisesti yksityisen anteliaisuuden luomia. Kreivi de Chambrun'in nimi on yhtä erottamattomasti liittynyt Paris'in «Musée social»iin, kuin nimi Solvay sosiologiseen laitokseen Brysselissä. «Soziales Museum»ia Frankfurt am Main'issa ylläpitää tarkoitusta varten perustettu yhdistys, joka sitä varten nauttii vähäistä valtioapua. Sen muutamaan tuhanteen Saksan markkaan nousevan vajauksen, jonka museon tilinpäätös vuosittain on osoittanut, ovat kernaasti täyttäneet asiaan innostuneet henkilöt tässä rikkaassa entisessä valta-kaupungissa. «British Institute of Social Service» Lontoossa on myöskin yksityinen laitos. Samoin kannattavat yhdistykset vastaavia laitoksia Kööpenhaminassa ja Tukholmassa. Lienee kuitenkin toistaiseksi vaikeaa Suomessa saada toimeen suurempi yleinen, yhteiskunnallisesti innostuneiden yhdistysten ja henkilöiden liitto, joka olisi kyllin voimakas tuntuvammin kannattamaan sellaisen yrityksen taloutta, kuin puheenaolevan. Lienee vieläkin vähemmän luultavaa, että jokin lahjoittaja esiintyisi, joka pysyvällä tavalla varmistuttaisi yhteiskunnallisen museon taloudellisen aseman pääkaupungissamme. Jääpi niinmuodoin tässä tapauksessa, kuten monissa muissa, harkittavaksi ne kaksi mahdollisuutta, joista Taloudellisen Seuran ja kaupungin Valtuuston kirjelmissä huomautetaan: yhdeltäpuolen tämän Lautakunnan sihteerintoimen kehittäminen kunnallisena laitoksena, toiselta

taas yhteiskunnallisen museon muodostaminen valtiolaitokseksi. Kun Valtuusto erityisesti on kehoittanut Työväenasiain Lautakuntaa ottamaan tämän jälkimäisen vaihtoehdotuksen harkittavakseen, on Lautakunta katsonut asiakseen etusijassa käsitellä sitä, harkiten, missä muodossa se paraiten voitaisiin toteuttaa.

Lautakunta ei tässä yhteydessä ole saattanut jättää huomioonottamatta sitä yhteiskunnallisen keskustoimiston perustamista koskevaa anomusesitystä, jonka Tohtori N. af Ursin on jättänyt nykyisille valtiopäiville. Vedoten samanlaatuisessa tarkoituksessa säätyvaltiopäivillä tehtyihin, aikaisempiin anomusehdotuksiin sekä viitaten sellaisiin laitoksiin, kuin «conseils superieurs du travail» Ranskassa ja Belgiassa ynnä «consiglio superiore del lavoro» Italiassa, ehdottaa Tohtori af Ursin: että Suomen Kansaneduskunta anois, että Hänen Keisarillinen Majesteettinsa, kuulusteltuansa asiantuntevia henkilöitä, suvaitsi asettaa vakinaisen ja itsenäisen sosiaalisen päätoimiston, jonka varsinaisena toimena olisi työväen hyvinvointia ja edistymistä tarkoittavien lakiehdotusten valmistaminen ja samaa alaa koskevien voimassa olevien lakien tarkastaminen joko omasta tahi hallituksen alotteesta sekä toimittaa erityisessä vakinaisessa osastossaan mainittuja lakiehdotuksia varten tarvittavia ja muitakin työväen elämää koskevia tilastollisia tutkimuksia. — Mitenkä Tohtori af Ursin'in esittämää ehdotusta tullaan kehittämään asianomaisen valiokunnan lausunnossa ja Eduskunnan asiasta johtuvassa lopullisessa toimenpiteessä, ei edeltäpäin voi arvata; luultavaa kuitenkin on, ettei ehdotusta jätetä huomioon ottamatta. Kuten havaitaan, on siihen yhdistetty kaksi eri toimintamuotoa: toinen tilastollisesti tutkiva, minkä perustuksena meillä jo on Teollisuushallituksen osasto työtilastoa varten, ja toinen käytännöllisesti neuvotteleva, joka toimisi jonkinlaisena lainvalmistelukuntana yhteiskunnallis-taloudellisella alalla. Tohtori af Ursin kutsuu ehdottamaansa laitosta yhteiskunnalliseksi päätoimistoksi. Voidaan kai ajatella, että valtio tahtoisisi keskittää kaikki johtamansa ja kannattamansa toimet yhteiskunnallisen kehityksen hyväksi tähän virastoon, joka siten voisi täyttää myöskin sosiaaliselle museolle kuuluvat tehtävät. Mutta sitäpaitsi voidaan edellyttää, että muitakin, paitsi jo mainittuja ehdotuksia, keskuslaitoksen aikaansaamiseksi taloudellisen elämän alalla tultaisiin muodostelemaan siten, että Tohtori af Ursin'in ehdottama yhteiskunnallinen virasto tulisi olemaan pysyvänä pääpaikkana kaikelle julkiselle yhteiskunnalliselle uudistustyölle. Lautakunta on tässä suhteessa huomioonottanut ne ehdotukset, jotka sisältyvät uutta elinkeinolakia koskevaan Armolliseen esitykseen.

Armollisen esityksen ehdotus uudeksi elinkeinolaiksi sisältää, kuten tunnettu, sangan tärkeitä määräyksiä ammattivaltuustoista, taloudelliselle lainlaadinnallemme uusista laitoksista, joiden tarkoituksena on korvata voimassaolevan elinkeinolakimme säätämät elinkeinonharjoittajien yhdistykset, jotka ovat olleet vailla suurempaa merkitystä. (Elinkeinolain II luku.) Nämä uudet määräykset, II luku 13—40 §§, ehdotuksessa uudeksi elinkeinolaiksi viittaavat selvästi niihin esikuvuihin, joita Ranskassa, Hollannissa ja Belgiassa on olemassa nimellä «conseil

du travail», j. n. e. Ehdotuksen kaksi viimeistä äsken mainittua §§:ää sisältää aiheen keskuslaitoksen muodostamiseksi yhteiskunnallis-taloudellisten kysymysten käsittelyä varten, ne kun säätävät, että ammattivaltuustoilla eri paikkakunnilla on valta ryhtyä yhteistoimintaan keskenään edistääkseen elinkeinojen kehitystä, sekä että tässä tarkoituksessa, ehdotuksessa lähemmin määrättyllä tavalla, on koko maata varten valittava 18-jäseninen keskusvaltuusto, jonka tulee kokoontua vähintään kerran vuodessa käsitelläkseen kysymyksiä, joita Senaatti tai Teollisuushallitus sille tulee esittämään tai joita valtuuston omassa keskuudessa nostetaan. Tähän keskusvaltuustoon tulisi kolmanneksen valitsemaan Senaatti, toisen kolmanneksen työnantajat ja kolmannen kolmanneksen työväki.

Toisiinsa verratessa molemmat yllä esitetyt ehdotukset uusiksi yhteiskunnalliseksi keskuslaitoksiksi havaitaan, että niiden tehtävät suureksi osaksi ovat samantyyppisiä ja että välttääkseen samantapaisten tehtävien epäkäytännöllistä jakamista eri laitosten kesken, on syytä vastaisessa lainlaadinnassa pyrkiä sellaisen yhteiskunnallisen keskusviraston muodostamiseen keskusvaltuustoineen, että se olisi omansa toteuttamaan näitä toisilleen läheisiä tarkoituksia. Jos Tri af Ursinin ehdotuksen mukaisesti työtilaston kokoaminen ja valmistaminen sitäpaitsi asetettaisiin tällaisen keskusviraston yhteyteen, tulisi melkein itsestään kirjasto ja arkisto muodostumaan siihen. Lähellä olisi silloin otaksuminen, että myöskin yhteiskunnallisen museon aikaansaaminen paraiten voitaisiin yhdistää yhteiskunnallisen keskusviraston perustamiseen. Siten tulisi Kaupunginvaltuuston vaihtoehtoistakin toteutetuksi.

Työväenasiain Lautakunta ei kuitenkaan ole voinut kannattaa tätä viimeksi mainittua otaksunaa. Sillä lähemmin asiata tarkastettaessa tullaan huomaamaan, että yhteiskunnallisen keskustoimiston ja yhteiskunnallisen museon tarkoituksiperät, vaikkakin kohdistuvat samaan harrastusten alaan, yhteiskunnallisten kysymysten käsittelyyn, kuitenkin ovat erilaatuisia. Kun yhteiskunnallisen keskustoimiston työ etupäässä tarkoittaisi yhteiskunnallisen ja taloudellisen elämän järjestelyä laajajemmassa muodossa, kohdistuisi sen sijaan sosiaalisen museon toiminta, sellaisena miksi sen Taloudellinen Seura kirjelmässään Kaupunginvaltuustolle on määritellyt, yksityiskohtaiseen yhteiskunnalliseen työhön. Etupäässä tähän suuntaantuisi sosiaalisen museon eli siihen verrattavan toimiston valistustyö ja neuvonanto-toiminta taloudellisissa kysymyksissä. Tuntiessamme valtionvirastojen tavallisen ja ehkäpä välttämättömän leiman, saatamme edellyttää, että tämä likeinen yhteistyö yleisön kanssa, tämä vilkas, vapaa toiminta käytännöllisen yhteiskunnallisen elämän hyväksi, lainlaadinnan oikeuskäsitteiden soveltamiseksi liikkuvan elämän moninaisiin muotoihin, järkiperaisten alotteiden herättämiseksi ja järjestämiseksi yhteiskunnallisella työalalla, — lyhyesti sanoen, tämä suuremmissa tai pienemmissä määrin jokapäiväinen, mutta kuitenkin sangen tärkeä yhteiskunnallinen, yksityiskohtiin käypä työ jäisi varjoon yhteiskunnallisen keskusviraston suurisuuntaisemman toiminnan ohella, jos toimisto ja museo toisiinsa yhdistettäisiin, joka todennäköisesti tapahtuisi, jos sosi-

alinen museo tehtäisiin valtiolaitokseksi. Ja kuitenkin on juuri tällä sosialisten museoiden neuvonantotoiminnalla mitä suurin merkitys. Tämä juuri saattaa museon läheiseen yhteyteen sen yleisön kanssa, jota se on aiottu palvelemaan ja jonka olosuhteisiin sen henkilökunnan tulee olla perehtynyt.

Mutta myöskin jos sosialisesta museosta tehtäisiin itsenäinen valtionlaitos, niin ei sillä eikä yleisöllä otaksuttavasti olisi samoja mahdollisuuksia keskinäiseen vapaaseen vuorovaikutukseen, kuin jos museo olisi yksityinen tai ainakin kunnallinen laitos. Virkamiehistömme kaikessa kunniaassa, — mutta olisi kuitenkin toivottavaa, ett'ei sosialisen museon virkoja täytettäessä noudatettaisi samoja virkavuosisperusteita kuin valtion virastoissa. Sosialisessa museossa pitäisi työ uskoa voimille, jotka pirteästi harrastaisivat yhteiskunnallisia kysymyksiä ja niiden käsittelyä meillä ja jotka eivät välttäisi ryhtymistä uusiin aloitteihin. Olisi pyrittävä siihen, ett'ei työ kysymyksenalaisessa sosialisessa museossa mahdollisesti jäykistyisi virallisiin muotoihin. Työväenasiain Lautakunnan mielestä on näin ollen, periaatteelliselta kannalta katsoen, paljon suurempia toiveita yrityksen menestymisestä, jos sosialisesta museosta tulisi kunnan eikä valtion laitos.

Muutamilta tahoilta tullaan kai tämän suhteen tekemään se vastaväite, ett'ei Helsingin kaupungilla olisi täyttä vastiketta niistä uhrauksista, jotka se tekisi kysymyksenalaisen laitoksen hyväksi; siitä koituisi hyötyä huomattavassa määrässä koko maalle eikä ainoastaan Helsingin kaupungille. Tähän voitaisiin kuitenkin vastata, että Helsingin kaupungilla tulisi suunnitellusta sosialisesta museosta olemaan yhä laajempiin sosialisiin tehtäviinsä nähden suurempi hyöty kuin tämän Lautakunnan sihteerintoimesta sen nykyisellä kannallaan ollessa. Sillä kun kerran tämä museo eli toimisto olisi varustettu tyydyttävällä, ajanmukaisella kirjastolla ja arkistokokoelmilla ja tulisi sellaisena tunnetuksi, ei ole epäilemistä, että ei ainoastaan kaupungin omat virkailijat ja luottamusmiehet vaan muutkin yhteiskunnallista edistystyötä ajavat kansalaiset alkaisivat sitä yhä enemmän käyttämään. Kaupungin kasvaessa vaativatkin sosialiset kysymykset täällä yhä suurempaa huomiota. Helsingin kunta voisi tosin pyytää valtion sosialiselta museolta selvitystä esiintuleviin kysymyksiin mutta olisi silloin samassa asemassa kuin muut neuvonhakijat. Omalta sosialiselta toimistoltaan voisi kaupunki sitä vastoin *vaatia* viipymättä selvitystä. Mitä taas siihen seikkaan tulee että sosialisesta museosta olisi hyötyä ei ainoastaan tälle kaupungille vaan myöskin maalle kokonaisuudessaan ja että kaupunkia ei saisi velvoittaa suorittamaan sellaisen laitoksen kustannuksia, niin pitäisi jo senkin seikan, että Helsinki on maan pääkaupunki ja sekä taloudellisen että sivistyselämän keskus, panna sille erikoisia velvollisuuksia. Sen ohella on Työväenasiain Lautakunta samoin kuin Taloudellinen Seurakin edellyttänyt, että valtion olisi verrattain suurella avustuksella tehtävä museon järjestely ja toiminta mahdolliseksi, korvaten siten Helsingin kaupungille ne kustannukset, jotka kaupunki saisi kärsiä siitä museon toiminnasta, joka ulottuisi toisiin paikkakuntiin.

Lähemmin selvitettyään tätä kohtaa Työväenasiain Lautakunta, asken esi-

tety perusteella ja samalla huomioonottaen, että kaikki vastaavat ulkomaiset laitokset ovat yksityisluontoisia, valtiosta riippumattomia laitoksia, ei voi puoltaa yhteiskunnallisen museon muodostamista valtiolaitokseksi, ei itsenäisenä eikä yhteiskunnallisen keskusviraston yhteyteen asetettuna. Lisäperusteena voidaan vielä mainita epävarmuus siitä, kuinka pian Hallitus olisi tilaisuudessa totetuttamaan toimenpiteen yhteiskunnallisen arkiston eli museon aikaansaamiseksi, sen sijaan kun nykyhetki vaatii yrityksen pikaista toteuttamista. Tässä suhteessa on tässä Lautakunnassa jo valmis perusta, jolle voi rakentaa. Senvuoksi ryhtyykin Lautakunta seuraavassa lähemmin selvittämään, kuinka olisi mahdollista muodostaa sen oma sihteerintomisto siten, että se yhteiskunnallisena toimistona tai museona voisi vastata edes kohtuullisia vaatimuksia.

On heti aluksi huomattava, ettei siksi suuri kaupunki, kuin Helsinki, jolla maan pääkaupunkina ja etevimpinä liikepaikkana aina tulee olemaan suuri yhteiskunnallinen ja sivistyksellinen merkitys koko maalle, saata olla ilman omaa laitosta kunnan yhteiskunnallisten harrastusten palvelemiseksi vaikkapa valtio perustaisikin jonkun yhteiskunnallisen toimiston. Tällä alalla ei milloinkaan tarvitse pelätä liikanaista toimintaa, ennemmin päinvastoin. Voidaan niinmuodoin pitää varmana, että Työväenasiain Lautakunnalla ja sen sihteerintomistolla on tärkeä kunnallinen tehtävä täytettävänä. Vastattava siis on kysymykseen: onko pysyttävä yhä edelleen Lautakunnan nykyisen ohjesäännön kannalla, hiljakseen ja vaatimattomasti kehittäen Lautakunnan kirjastoa ja arkistoa? — vai onko Helsingin kaupunki nyt tilaisuudessa puolestaan uhraamaan vähäisen enemmän tarkoitusta varten ja siten, toivottavasti valtion avustamana, muodostamaan Lautakunnan sihteerintomiston laitokseksi, jonka tarkoituksena ei yksistään olisi tuntuvammin vaikuttaa erityisten yhteiskunnallisten kysymysten selvittämiseksi, vaan myöskin kykynsä ja varojensa mukaan edistää yleisempiä harrastuksia yhteiskunnallisen käytännön alalla?

Näitä kysymyksiä harkitessamme on varteen otettava, että Työväenasiain Lautakunnan sihteerin nykyinen, toukokuun 26 p. 1903 annettu ohjesääntö on siksi ylimalkainen, että siihen tarvittaisiin ainoastaan muutamia vähäisiä lisäyksiä ja muutoksia kysymyksenalaisen laajennuksen aikaansaamiseksi. Jopa nykyinenkin ohjesääntö antaisi aihetta laajempaan toimintaan, jos vaan siihen olisi tarvittavia varoja.

Mainitun ohjesäännön alkulauseessa edellytetään, että sihteerin tulee olla perehtynyt työväestöä erityisesti koskeviin kysymyksiin. Tästä on suoranaista johtopäätöksenä Taloudellisen Seuran ehdottama lisäys, jonka mukaan sihteerin pitää tarkoin seurata kotimaan ja ulkomaitten yhteiskunnallisia tapahtumia. Voidakseen tehdä sen edes vähänkään perusteellisemmin, on hänen tutustuttava nykyaikaiseen yhteiskunnalliseen kirjallisuuteen. Ainakin pitäisi kotimaisen kirjallisuuden, alkuteosten niinhyvin kuin käännöstenkin, olla edustettuna Lautakunnan kirjastossa niin täydellisesti kuin mahdollista. Tässä on erittäin huomioonotettava, että arkistoa on rikastutettava kaikenlaisilla pienemmillä painotuotteilla, kuten säännöillä, prospekteilla, vuosikertomuksilla, sanomalehtileikelmillä y. m., jotka valaisevat yhteiskunnallisia oloja. Taloudellisen Seuran ehdotuksen 1) kohdassa mai-

nittu ohjesäännön lisäys, joka koskee sihteerille kuuluvaa kokoelmien ajanmukaista täydentämis- ja järjestely-velvollisuutta, tuskin kohdanne vastustusta, koska se ainoastaan ilmaisee vaatimuksen toimesta, mikä jo nyt on sihteerin velvollisuutena ja jonka täyttäminen suuressa määrässä on rahakysymys. Jos kerran Helsingin kunta, ehkä valtion avustuksella, pitää huolta siitä, että tälle Lautakunnalle hankitaan ajan vaatimusten mukainen yhteiskunnallinen kirjasto ja arkisto, olisi sihteerin velvoitettava määrättyinä aikoina pitämään kirjastoa sekä arkistoa yleisön käytettävänä, jolloin myöskin teosten lainaus, aikakauslehtiä lukuunottamatta, Lautakunnan lähemmän määräyksen mukaan saisi tapahtua. Tietoja kirjastosta ynnä sen avoinnaolo-ajasta olisi sopivalla tavalla yleisölle ilmoitettava.

Työväenasiain Lautakunnan sihteerin tähänastisen ohjesäännön määräykset hänen velvollisuudestaan antaa Lautakunnalle lausuntoja ja selontekoja työväenkysymyksissä ja valvoa toimintaa laitoksissa, jotka tarkoittavat työväenluokkaa erityisesti, eivät kaipaa mitään muutosta eikä lisäystä. Sihteerin palkkiota määrättäessä on huomioon otettava häneen lisääntynyt työnsä yhäti laajenevan valistustyön tarkastamisesta.

Jotta voitaisiin saavuttaa yleisempi katsaus kunnallisista työväenoloista maan kaupungeissa, olisi toivottavaa, että niitä tilastollisia Helsingin kaupungin olosuhteita koskevia tutkimuksia, joihin toivottavasti ryhdytään laajemmassa muodossa kuin tähän asti, valastaisiin vertailevilla numeroilla muista Suomen suuremmista kaupungeista, etenkin Turusta, Tampereelta ja Viipurista, joiden kaupunkien kunnallisten viranomaisten kanssa sihteerin saisi ryhtyä kirjeenvaihtoon. Lautakunnan mielestä ei kuitenkaan sen sihteerin voisi velvoittaa kokoilemaan ja laatimaan kunnallista työtilastoa yleensä, vaan ainoastaan muutamissa esiintulevissa tapauksissa olisi sihteerin sosiaalisen toimiston johtajana siihen velvollinen. Tämän työn tulee muuten kuulua Rahatoimikamarin arkistonhoitajalle, jonka kanssa Lautakunnan sihteerin tarpeen tullen voisi neuvotella ja työskennellä. Koska kuitenkin voisi sattua tapauksia, jolloin olisi sopivaa, että toimenpantaisiin erityinen tilastollinen tutkimus toimiston johdolla, on Lautakunta laatinut mainitun kohdan sihteerin ohjesäännössä tämän mukaiseen muotoon.

Viimeistä edellinen kohta mainitsemassamme ohjesäännössä velvoittaa sihteerin «Lautakunnan laatimien ohjeiden mukaan ja ajalla, jonka Lautakunta määrää, maksuvapaasti antamaan työväestöön kuuluville henkilöille tietoja ja neuvoja kysymyksissä, jotka koskevat toiselta puolen työväen, toiselta työnantajien sekä julkisten virastojen ja laitosten välisiä suhteita.» Tämä säännös on muutoksen tarpeessa Taloudellisen Seuran kirjelmässä esitettyjä näkökohtia silmälläpitäen. Tämä neuvonantotoimi, jota Lautakunnan sihteerin on harjoittanut kahdella vastaanotolla viikossa, ei yleensä ole näyttänyt täyttävän sille alkuperäisesti ajottua päämäärää. Ne lainopilliset neuvot, joita on pyydetty ja saatu, ovat suurimmalta osaltaan koskeneet yleisiä siviilioikeudellisia tai rikosluontoisia tapauksia, kun taas johtosäännössä tarkoitettut asiat ovat olleet ainoastaan vähäpätöisenä osana. Ohje-

säännön määräämissä rajoissa pysyminen on näihin neuvonantoihin nähden ollut vaikeata ja koko toimi on muodostunut yleiseksi neuvonantotoimeksi työmiehille lakiasioissa. Sellainen kehitys on myös aivan luonnollinen. Ulkomailla on tultu samoihin kokemuksiin, niin esim. «Rechtsauskunftstellen»-nimisissä laitoksissa Saksassa. Mutta jos kerran neuvonantojen tulee käsittää kaikkia erilaisia lainopillisia kysymyksiä, niin sellainen toiminta ei enää kuulu sosialiselle toimistolle. Sitä harjoitetaan tosin Frankfurt am Main'issa sikäläisen sosiaalisen museon valvonnan alla, mutta eri huoneustossa ja muuten itsenäisesti. Mitä erittäin Helsingin kaupungin oloihin tulee, on huomattava, että useimmat niistä tapauksista, joita varten tämän Lautakunnan sihteerin neuvoa on pyydetty, oikeastaan olisivat kuuluneet kunnan köyhäinasianajajan käsiteltäviksi. Ei mikään estäisi häntä käsittelemästä kaikkia näitä tapauksia. Työväenlainsäädännön alaan kuuluvien asiain käsittelylle olisi kuitenkin tärkeätä, että köyhäinasianajajan toimessa oleva henkilö seuraisi sosiaalisia oloja ja että hänen vastaanottonsa olisi työmiehille sopivampaan aikaan eikä, kuin nykyään, 9—10 a. p., jolloin useimmat heistä ovat töissään. Työväenasiain Lautakunta ei kuitenkaan tämän yhteydessä katso voivansa lähemmin kosketella sitä kysymystä, kuinka olisi tarpeen mukaisesti järjestettävä kunnallinen oikeusapu vähävaraisille — jo köyhäinasianajajan nimitys vaikuttaa vastenmielisesti, — vaan saa Lautakunta sillä edellyksellä, että lainopilliset neuvonannot erotetaan Työväenasiain Lautakunnan sihteerin toimesta, ehdottaa että annettaisiin kaupungin Sovintolautakunnalle toimeksi harkita, miten kaupungin työväestön erityisiä etuja tässä parhaiten olisi valvottava.

Samalla kun Työväenasiain Lautakunnan mielestä sen sihteerille kaupungin sosiaalisen toimiston johtajana ei enää kuuluisi neuvonanto lakiasiossa, saa Lautakunta toiselta puolen huomauttaa, että sihteerin päätoimena olisi antaa asiaa harrastaville henkilöille tietoja ja neuvoja sosiaalisissa kysymyksissä. Tosin ei tämä neuvonanto tähän asti ole tuottanut sihteerille suurta työtä. Mutta kun nykyään sosiaaliset harrastukset yhteiskunnassamme ovat valtavasti kasvamassa ja ehdotettu sosiaalinen toimisto perustettaisiin nimenomaan niitä palvelemaan perusteellisella ja käytännöllisellä tavalla, niin voi edellyttää, että tämä toiminta tulisi enemmän tunnetuksi ja sen mukaan myös suuresti kehittyisi.

Koska sellainen toimisto, mikä aikaansaataisiin tämän Lautakunnan sihteerintointia kehittämällä, luonnollisesti tulisi jäämään Lautakunnan valvonnan alaiseksi, on Lautakunta katsonut asianmukaiseksi ehdottaa tarpeellisia lisäyksiä oman ohjesääntönsä 1 ja 7 §§:iin.

Kuten Taloudellisen Seuran usein mainitsemassamme kirjelmässäkin lausutaan, tulisi Työväenasiain Lautakunnan sihteerin toimen laajennus vaatimaan suuremmat vuosimenot, kuin tähänasti. Nämä nousevat kuluvan vuoden aikana 4,700 markkaan, josta suurin erä 3,000 markkaa on sihteerin palkkiota. Uudelleen järjestely vaatii välttämättömästi, että sihteerin toimeen saadaan täysin pätevä henkilö, joka kokonaan antautuisi siihen. Sitä ei enää saisi pitää sivutoimena, minkä vuoksi vuosi-

palkkiokin olisi ylennettävä 6,000 markkaan. Ellei kaupunki voisi antaa sopivaa huoneustoa toimiston käytettäväksi, sen kirjastoa ja lukuhuonetta varten, olisi tarkoitusta varten vuosivuokraksi myönnettävä 1,000 markkaa. Vahtimestarin palkkaamista, puhtaaksikirjoitusta, painokustannuksia, y. m. varten tarvitaan kulunkirahoiksi 1,000 markkaa. Kirjaston lisäämiseksi ja aikakauslehtien tilaamiseksi voidaan aluksi määrätä 1,000 markkaa vuodessa. Kulunkiarvio nousisi siten 8,000 tai vaihtoehtoisesti 9,000 markkaan, jollei nim. kaupunki saata luovuttaa sopivaa huoneustoa Lautakunnan käytettäväksi.

Tämän ohessa on huomioonotettava, että ensimmäisen vuoden menot vaativat vähäisen lisämäärärahan, kun ajanmukainen sisustus kaupungin yhteiskunnalliselle toimistolle ja arkistolle on hankittava. Tähän asti on Työväenasiain Lautakunnan kirjasto ollut sängen epäkäytännöllisesti ahdettuna erääseen kaappiin Raha-toimikamarin eteisessä.

Koska nyt ehdotettu uusi järjestely etusijassa tulisi itse kunnan ja sen jäsenten hyväksi, voisi Helsingin kaupunki hyvinkin kohottaa Lautakunnan nykyisen vuotuisen määrärahan muutamalla sadalla markalla, jolloin 5,000 markkaa menoista suoritettaisiin kaupungin varoista jäännös taas tarkoitusta varten hankittavista valtionvaroista. Katsoen siihen vaikutukseen, mikä toimistolla arvatenkin olisi yhteiskunnalliseen edistystyöhön, olisi tällainen avustus valtion puolelta hyvinkin odotettavissa.

Niitten esitysten mukaan, joihin tässä lausunnossa on viitattu, on Lautakunta, puhuessaan uudesta perustettavasta laitoksesta, käyttänyt nimityksiä: «sosialinen museo» «sosialinen sihteeritoimisto», «sosialinen toimisto». Katsoen meillä yleiseen käsitykseen ja sanantapaan, on Lautakunta katsonut parhaaksi näistä omaksua viimeisen ja siis käyttää nimitystä sosialinen toimisto.

Edellä esitetyn nojalla saa Työväenasiain Lautakunta kunnioittaen Kaupunginvaltuuston päätettäväksi ehdottaa.

että on perustettava sosialinen toimisto kirjastoineen ja arkistoineen, jonka tarkoituksena olisi koota ja järjestellä sosialisia asioita koskevaa kirjallisuutta ja muita tietoja sekä antaa asiaa harrastaville neuvoja puheenalaisissa asioissa;

että tätä varten tehtäisiin Työväenasiain Lautakunnan ohjesäännön 1 ja 7 §§:iin asianmukaiset lisäykset sekä vahvistettaisiin Lautakunnan sihteerille uusi ohjesääntö, tähän liitettyjen ehdotusten mukaisesti;

että Työväenasiain Lautakunnalle vahvistettaisiin uusi, ohessa olevan ehdotuksen mukainen menosääntö; ja

että Keisarilliselta Senaatilta alamaisesti anottaisiin valtion varoista 3,000 markan vuotuinen määräraha perustettavan sosialisen toimiston kannattamiseksi.

Sitä paitsi on Lautakunnalla, sillä edellytyksellä että Lautakunnan sihteerinä ei enää velvoitettaisi antamaan suullisia neuvoja lakiasioissa, kunnia esittää

että kaupungin Sovintolautakunnalle annettaisiin toimeksi ehdottaa Valtuustolle, kuinka kunnan kustannuksella nykyään tapahtuva oikeusneuvojen ja muun oikeusavun antaminen olisi järjesteltävä, niin että työväen erityiset tarpeet tässä kohden tulisivat asianomaisesti täytetyiksi.

Työväenasiain Lautakunnan puolesta:

V. von Wright.

Einar Böök.

v. t.

Ehdotus lisäyksiksi Työväenasiain Lautakunnan Ohjesäännön 1 ja 7 §§:iin.

1 §.

Työväenasiain lautakunnan tehtävänä on: antaa Kaupunginvaltuustolle lausuntoja asioista, jotka koskevat tässä kaupungissa olevia ruumiillisen työn tekijöitä; tehdä Kaupunginvaltuustolle ehdotuksia sellaisista asioista; panna täytäntöön toimenpiteitä, joita Kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ruumiillisen työn tekijäin hyväksi; sekä pitää silmällä laitoksia, joita siinä tarkoituksessa on saatu aikaan.

Lautakunnan tulee sen ohessa johtaa ja valvoa Helsingin kaupungin sosiaalisen toimiston toimintaa.

7 §.

Sihteerin tehtävät Lautakunnassa hoitaa sihteeri, jonka Kaupunginvaltuusto Lautakunnan esityksestä valitsee.

Lautakunnan sihteeri on Helsingin kaupungin sosiaalisen toimiston hoitaja. Lautakunnan sihteerille annetaan erityinen ohjesääntö.

Ehdotus ohjesäännöksi Työväenasiain Lautakunnan sihteerille.

Sihteerin, jonka tulee olla perehtynyt työväenasioita erityisesti koskeviin kysymyksiin ja täysin osata maan molemmat kotimaiset kielet, tehtävänä on paitsi sitä mitä Lautakunna ohjesäännössä jo on sanottu,

- 1) antaa Lautakunnalle lausuntoja ja selvityksiä työväenkysymyksissä;
- 2) tarkastaa sellaisten kunnallisten tai kunnan avustamien laitosten tointa, jotka erityisesti tarkoittavat työväenluokan etua;

3) koota ja valmistaa työväenoloja koskevia tilastollisia tietoja Lautakunnan määräyksen mukaan korvausta vastaan tarvittavan ylimääräisen apulaisen palkkaamiseksi;

4) Helsingin kaupungin sosiaaliselle toimistolle koota ja järjestää kirjallisuutta, aineksia, malleja, sääntöjä ja sanomalehtilausuntoja, jotka valaisevat yhteiskunnallisia kysymyksiä;

5) Lautakunnan vahvistamien sääntöjen mukaisesti ja sen määräämään aikaan pitää sosialisen toimiston kirjastoa ja arkistoa avoinna tutkimuksia varten paikalla sekä lainausta varten;

6) Lautakunnan antamien ohjeiden mukaisesti ja aikaan, jonka Lautakunta määrää, antaa maksuvapaasti tietoja ja neuvoja yhteiskunnallisissa kysymyksissä; sekä

7) vuosittain ennen helmikuun loppua jättää Lautakunnalle kertomus toiminnastaan.

Ehdotus Työväenasiain Lautakunnan vuosimenosäännöksi.

Sihteerin palkkio	Smk 6,000:—
Käyttörahoja	“ 1,000:—
Määräraha kirjastoa ja arkistoa vastaan	“ 1,000:—
Vuokrarahoja vaihtoehtoisesti 1,000:—	
	<hr/>
	Yhteensä Smk 8,000:—

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1907.

Valiokunnanmietintö viinien ja muiden miedompien väkijuomien vähittäinmyynnin järjestämistä koskevasta kysymyksestä.

Koska se kaksivuotiskausi, joksi Maistraatti on myöntänyt viinien ja muiden miedompien väkijuomien vähittäinmyyntioikeuksia, päättyy 1 päivänä kesäkuuta 1908, on Maistraatti kirjelmässään 23 päivältä viime lokakuuta erinäisiä sanottujen väkijuomien kaupan rajotuksia koskevan asetuksen 2 päivältä toukokuuta 1895 §:n 2 mukaisesti jättänyt Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi, olisiko ja kuinka suuressa määrässä tällaisia oikeuksia annettava ensi myyntikautta varten, laskettuna 1 päivästä kesäkuuta 1908 samaan päivään vuonna 1910, sekä missä osissa kaupunkia vähittäinmyyntipaikkoja ei saisi olla, ja on Maistraatti, oheenliittäen v. t. poliisimestarin asiasta antaman lasunnon, samalla ilmottanut, että Maistraatti nykyään on antanut tällaisia oikeuksia 68.

Kokouksessaan kuluvan marraskuun 5 päivänä ovat Kaupunginvaltuusmiehet lähittäneet kysymyksen allekirjottaneiden muodostamaan, tällaisten asiain valmistamista varten asetettuun valiokuntaan, ja saavat allekirjottaneet täyttääkseen tehtävänsä täten antaa asiasta seuraavan mietinnön.

Asiasta antamassaan lausunnossa huomauttaa v. t. poliisimestari, että väkijuomakaupan rajoittaminen määrätyle alalle kaupunkia on tosin suuresti helpottanut järjestyksen ylläpitoa ja tehnyt sen yksinkertaisemmaksi, mutta tämä järjestys on kuitenkin liiaksi keskittänyt väkijuomien ostoliikettä kaupungin keskustaan, josta on ollut seu-

rauksena, että myyntipaikkoja on liaksi kasaantunut muutamille kaduille suureksi haitaksi niillä vallitsevalle vilkkaalle liikenteelle ja lähellä asuvalle yleisölle. Mainitun epäkohdan poistamiseksi esittää v. t. poliisimestari, että ottamalla huomioon myöskin yleisen mielipiteen suunnan vähittäinmyyntioikeuksien luku vähennettäisiin esim. korkeintaan viiteenkymmeneen. Mitä sitten tulee myyntialueeseen, esittää v. t. poliisimestari, että se muuten pysytettäisiin muuttumattomana, paitsi että entistä ankarammin sovellettaisiin päätöstä siitä, ettei vähittäinmyyntipaikkoja saa sijoittaa kirkkojen, koulujen, kasarmien, sairashuoneitten tai sellaisten paikkojen läheisyyteen, joihin kerääntyy paljon väkeä.

Asiaa harkitessaan on valiokunta, samoin kuin v. t. poliisimestarikin on esittänyt, katsonut olevan toivottavaa, että vähittäinmyyntioikeuksien lukua voitaisiin vähentää raittiuden edistämiseksi ja järjestyksen hoidon helpottamiseksi. Mutta kun ennen mainitun asetuksen 2 § säättää, että jos myönnetyn myyntioikeuden uudistusta haetaan, niin älköön sitä kiellettäkö, ellei hakija ole oikeuttaan väärinkäyttänyt, rikkonut väkiviina- tai mallasjuomien myyntiä koskevia määräyksiä tai muuten pitänyt huonoa järjestystä myymisessä, katsoo valiokunta asetuksen estävän sellaista myyntioikeuksien lukumäärän vähentämistä, joka saavutettaisiin kieltämällä oikeudenomistajaa jatkamasta liikettään, ilman että hän liikettä harjoittaessaan on rikkonut sillä tavalla kuin asetuksessa sanotaan. Valiokunta katsoo sentähden velvollisuudekseen esittää, ettei kyseessä olevaa myyntikautta varten annettavien myyntioikeuksien lukumäärä saisi nousta yli niiden 68, jotka nykyään ovat myönnettyt. Mutta vaikka vähittäinmyyntioikeuksien lukumäärää ei ennakolta vähennettäisikään, on valiokunta kuitenkin edellyttänyt mahdollisuuden, että vähennys voisi tapahtua. Tulevia hakemuksia käsiteltäessä on valiokunnasta nimittäin näyttänyt sopivalta, että uudistusta myönnettäessä noudatetaan ankarampaa tarkastusta ja että siinä erityisesti käytetään edellä mainittua määräystä siitä, että lupa voidaan kieltää, jos liikkeen pitäjä »muuten on pitänyt huonoa järjestystä myymisessä.»

Mitä sitten tulee v. t. poliisimestarin tekemään ehdotukseen että entistä ankarammin tulkittaisiin kieltä väkijuomain myyntipaikkojen sijoittamisesta edellä lueteltujen huoneistojen läheisyyteen, on valiokunta katsonut sanotun esityksen tässä yhteydessä antavan aihetta rajottamaan aluetta parissa paikassa, missä tästä johtuva epäkohta etupäässä on tuntuva. Sitä varten esittää valiokunta, että alueen raja vahvistettaisiin toisessa kaupunginosassa Vilhonkatuun ja Rautatientoriin nähden sekä neljän-

nessä kaupunginosassa Kansakoulun- ja Simonkatuihin nähden sillä tavalla, kuin alla olevissa ponsissa lähemmin mainitaan.

Valiokunta saa sentähden kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusmiehet tahoisivat puolestaan yllämainittujen väkijuomien kaupasta myyntikautena, joka kestää 1 päivästä kesäkuuta 1908 samaan päivään vuonna 1910, päättää

että paitsi sitä viinien ja muiden miedomprien väkijuomien vähittäinmyyntioikeutta, joka lain mukaan kuuluu paloviinan ja muiden vahvempien väkiviinajuomien vähittäinmyyntioikeuden omistajalle, tällaisen vähittäinmyynnin oikeuksien lukumäärä on oleva korkeintaan 68;

että vähittäinmyyntipaikkoja ei saa löytyä:
 a) kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessätoista, kahdennessatoista, kolmannessatoista, neljännessätoista, viidennessätoista kaupunginosassa eikä myöskään sillä kaupungille kuuluvalla alueella, jota ei ole kaupungin asemakaavaan merkitty, b) ensimmäisessä kaupunginosassa pohjoispuolella Rauhankatua, mutta kyllä sanotun kadun varrella, c) toisessa kaupunginosassa pohjoispuolella Vilhonkatua eikä myöskään sanotun kadun varrella, d) kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun eteläpuolella Kauppatoria olevan osan varrella eikä myöskään niissä kortteleissa, jotka ovat tämän kadun ja Länsirannan välillä, e) neljännessä kaupunginosassa pohjoispuolella Kansakoulun- ja Simonkatuja eikä myöskään sanottujen katujen varrella eikä f) sillä alalla neljättä ja viidettä kaupunginosaa, joka on länsipuolella Fredrikinkatua mutta kyllä sanotun kadun varrella; sekä

ettei myöskään muissa osissa kaupunkia saa viinien ja muiden miedomprien väkijuomien vähittäinmyyntiä harjottaa aivan lähellä kirkkoa, koulua, kasarmia, sairashuonetta tai sellaista paikkaa, johon paljon väkeä kerääntyy, eikä myös-

kään Kauppatorilla eikä Rautatientorilla eikä niissä osissa Itä- ja Länsi-Heikinkatuja, jotka ovat pohjoispuolella Simon- ja Kaivokatuja.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1907.

August Lundqvist.

K. von Alfthan. W. A. Lavonius.

A. M. Lassenius. Edvard Polón*)

Alarik Hernberg.

*) Ei ollut saapuvilla mietintöä tarkastettaessa.

Asiakirjoja, jotka koskevat yleisen makkien puhtaanapidon järjestämistä.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Marraskuun 21 p. 1907.

N:o 389.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Rakennuskonttorille osottamassaan kirjelmässä Joulukuun 28 p:ltä 1906 kehotti Kaupunginvaltuusto Konttoria „jättäessään Konttorin menoarvioehdotuksen vuodelle 1908 tekemään selkoa siitä, millä tavoin kaupungin lähes kolme vuotta sitten hoitoonsa ottamaa yksityisten talojen makkien puhtaanapitoa oli toimitettu, ja onko tämä puhtaanapito kaupungille edullinen vaiko tappiota tuottava, sekä mainittuun menoarvioehdotukseen erikseen merkitsemään puheenalaisesta puhtaanapitotoimesta johtuvat meno- ja tuloerät“.

Rahatoimikamarin vuodelle 1908 laatimassa menosäännössä ovat tämän johdosta kaupungin yleisestä puhtaanpidosta johtuvat meno- ja tuloerät merkityt erikseen: menopuolelle 144,510 markkaa sekä tulopuolelle 94,240 markkaa, osottaen siis 50,270 markan tappion ensitulevalta vuodelta. Kuten Rakennuskonttorin oheenliitetyistä esityksestä kysymyksessä käy selville, on ajanjaksona Kesäk. 1 p. 1904 — Jouluk. 31 p. 1906 tappio noussut keskimäärin 10,300 markkaan vuodessa; tältä vuodelta voidaan tappio laskea noin 22,000 markaksi. Tässä kohden on otettava huomioon, että vuosina 1904 ja 1905 tulopuolelle on otettu puhtaanapitomaksuja lannan kuljettamisesta kaduilta ja julkisilta paikoilta Smk 3,701: 50 ja 3,500: —, joita maksuja ei enää tavata vuonna 1906, koska näiden kustannukset sisältyvät puhtaanapitolaitoksen menosääntöön.

Kuten näkyy, tuottaa yleinen makkien puhtaanapito kaupungille sangen tuntuva tappiota, mikä tappio näyttää olevan vuosi vuodelta vaan kasvamassa, jollei muutoksia toisessa tai toisessa kohden saada aikaan. Siinä tarkoituksessa ehdottaa kaupungininsinööri joko 45 % korotuksen niistä maksuista, joita asianomaisten talonomistajain on puhtaanapitolaitokselle suoritettava perkeiden poiskorjaamisesta tahi uuden maksunkantojärjestelmän n. s. „sanan-annon“ käytäntöön ottamista, Tukholman malliin.

Koska kuitenkin järjestelmän muutosta toiseen tai toiseen suuntaan ei voida toimeenpanna ennen 1909 vuoden alkua, koska voimassa olevain asianomaisten talon-

omistajain ja kaupungin puhtaanapitolaitoksen välisten sopimusten mukaan irtisanomisen, ollakseen voimassa seuraavan vuoden alusta, tulee tapahtua syyskuun kuluessa, on Rahatoimikamari päättänyt asettaa erityisen valiokunnan harkitsemaan tätä tärkeätä kysymystä ja antamaan siitä Kamarille seikkaperäisen lausunnon. Kamarista tuntuu nimittäin, ettei Rakennuskonttorin lausunto kaikin puolin perinpohjaisesti ole käsitelty kysymystä. Siten lienee, Kamarin käsityksen mukaan, ensinnäkin otettava pohdinnan alaiseksi kysymys siitä onko yleistä makkien puhtaanapitoa katsottava liikeyritykseksi ja laskelmat siten tehtävät, ettei kaupungin tarvitse kärsiä kustannuksia siitä tahi onko sitä yleishyödyllisenä tarkoituksena avustettava, ja siinä tapauksessa mihin määrin. Ei myöskään Kamari ole havainnut, että Konttorin koskettelemaa n. s. „sananantojärjestelmää“ voitaisiin ilman tarkempaa yksityiskohtain käsitellyä puoltaa.

Samalla kun Rahatoimikamari on katsonut tästä olevan esitettävä Kaupunginvaltuustolle, on Kamari kuitenkin, ennenkuin Valtuusto ryhtyy meno- ja tulorviota käsittelemään, tahtonut lähettää Valtuustolle Rakennuskonttorin yllämainitun lausunnon asiassa. Mitä tulee Rakennuskonttorin ehdottamiin toimenpiteisiin, pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

että se tappio, Smk 47,600, joka on syntynyt puhtaanapitolaitoksen toiminnasta ajanjaksona Kesäk. 1 p. 1904 — Jouluk. 31 p. 1907 poistetaan tileistä;

että sitä vastoin muut tämän yhteydessä olevat kysymykset jätetään toimenpiteen varaan, kunnes Rahatoimikamari on jättänyt asiassa tarkemman selonteon.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAKENNUSKONTTORI

Helsinki,

Syyskuun 24 p. 1907.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 117.

Kokouksessaan Joulukuun 28 p:nä 1906 päätti Kaupunginvaltuusto kehottaa Rakennuskonttoria „jättäessään Konttorin menoarvioehdotuksen vuodelle 1908 tekemään selkoa siitä, millä tavoin kaupungin lähes kolme vuotta sitten hoitoonsa ottamaa yksityisten talojen makkien puhtaanapitoa oli toimitettu ja onko tämä puhtaanapito kaupungille edullinen vaiko tappiota tuottava, sekä mainittuun menoarvioehdotukseen erikseen merkitsemään puheenaolevasta puhtaanapitotoimesta johtuvat meno- ja tuloerät“.

Tämän johdosta ja kun Konttori on katsonut syytä olevan, Rakennuskonttorin menosääntöehdotuksesta riippumatta, antaa yllämainitun selonteon, esittää Konttori kunnioittaen seuraavaa:

Kaupungin puhtaanapitolaitos, jonka tehtävänä on kaupunginrahastoon suoritettavaa sopimuksen mukaisesti vahvistettua vuosimaksua vastaan toimittaa yksityisiin taloihin kokoontuvan loan, kuten makkilannan, rikkojen, keittiöjätteiden y. m. poiskorjaamisen, alotti toimintansa Kesäkuun 1 p. 1904. Talonomistajain kanssa tällöin tehtyjen sopimusten luku oli 56, ja näiden talonomistajain kaupungille suoritettava maksu yhteensä Smk 5,043:—, laskettuna Valtuuston maaliskuun 10 p. 1903 vahvistaman ehdotuksen mukaisesti *Smk:n 1:65 keskihinnan mukaan henkilöä kohti vuodessa.*

Yllämainitut luvut olivat vuoden lopussa siten muuttuneet että sopimusten luku nousi 250:een ja vuosimaksut Smk:kaan 27,579:—.

Paitsi yksityisiä taloja otti puhtaanapitolaitos makkien hoidon muutamissa kaupungin taloissa, sekä yleisten makkien, joista vuodessa on kuljetettu tasaisin luvuin 6,500 kuormaa lantaa, paitsi kansakoulujen jätteitä. Viimenmainittujen puhtaanapidon toimittaa tosin puhtaanapitolaitos myöskin, Smk:n 0: 80 korvausta vastaan oppilasta kohti vuodessa, mikä korvaus v. 1904 nousi Smk:kaan 2,000:—.

Vuoden aikana Malmin kaatopaikalle kuljetettujen rikkojen määrä nousi 5,900 kuutiometriin, minkä ohessa 17 vaununlastillista makkilantaa myytiin suorastaan käyttäjille maaseudulle.

Puhtaanapitolaitoksen henkilökuntaa oli aluksi johtaja, tarkastusmies, esimies

ja 2 apuria sekä Malmilla toimitsija ja 8 miestä. Vuoden lopulla oli työvoimaa kuitenkin lisätty 4 ajurilla ja 3 apurilla.

Puhtaanapitolaitoksen taloudellinen asema oli 1904 vuoden lopussa seuraava:

Tuloja:

Puhtaanapitomaksuja	7,906: 32
S:n kansakouluista	2,000: —
S:n lannan kuljettamisesta kaduilta ja julkisilta paikoilta	3,701: 70
Vuoden kuluessa myyty lantaa	770: —
	Smk 14,378: 02

Menoja:

Johtajan, tarkastusmiehen ja toimitsijan palkat	4,140: —
Ajurien ja apurien lastausasemilla s:n	12,815: 35
Apurien Malmin kaatopaikalla s:n	6,612: 90
Peltisäiliöiden osto ja korjaus	2,566: 25
Makulatuurin, desinfioimisaineiden ja nahkaesiliinon y. m. s:n	2,614: 37
Rautatierahdit rikkojen kuljetuksesta Malmille	2,316: 90
	Smk 31,065: 77

Menot olivat niin muodoin Smk 16,687: 85 tuloja suuremmat, mutta tästä tappiosta on kuitenkin vähennettävä Malmille varastoonpannun lannan arvo, jota lantaa seuraavan vuoden 1905 alkupuolella myytiin Smk:sta 11,840: 75, mikä erä on otettu tulopuolelle viimeainittuna vuonna.

Se yksikköhinta, joka on laskettu myydystä lannasta, on ollut Smk 2: — n. k. talvikuormasta noudettuna Malmin varastosta, sekä Smk 0: 25 astiasta, joka ostajan kustannuksella kuljetetaan rautateitse suoraan kaupungista maaseudulle.

1905 vuoden lopussa olivat olot muodostuneet seuraavasti:

Sopimuksia oli tehty 437 talon kanssa.

Vuoden *tulot* olivat:

Puhtaanapitomaksuja	43,050: 35
S:n kansakouluista	6,240: —
S:n kaduista ja julkisista paikoista	3,500: —
Maksu myydystä lannasta v:lta 1904	11,840: 75
	Smk 64,631: 10

Vuoden *menot* olivat:

Johtajan, tarkastusmiehen ja toimitsijan palkat	8,880: —
Ajurien ja apurien Helsingissä s:n	44,970: 25
S:n s:n Malmilla s:n	14,043: —
Rautatierahteja	9,267: 75
Astioiden, kansien ja laatikoiden korjaus	2,552: 85
Makulatuurin, desinfioimistarpeiden, nahkaesiliinojen y. m. osto	3,386: 73
Erinäisiä töitä Malmin kaatopaikalla	673: 31
	Smk 83,773: 89

Tappiota siis Smk 19,142: 79, jollei vuoden lopussa Malmille varastoonpannun lannan arvoa vähennetä.

V. 1906.

Joulukuun 31 p. oli kontrahteja 532.

Tulot olivat:

Puhtaanopitomaksuja	58,113: 92
S:n kansakouluista	6,240: —
Maksu myydystä lannasta	27,341: 30
	Smk 91,695: 22

Menot olivat seuraavat:

Johtajan, tarkastajan ja toimitsijan palkat	8,880: —
Vuoden kuluessa lisäksi tulleen tarkastajan palkka	1,800: —
Työkulut Helsingissä	54,971: 50
S:n Malmilla	16,041: 40
Rautatierahteja	13,454: 30
Astioiden, laatikkojen, rattaiden y. m. korjaus	7,687: 15
Makulatuuria, desinfioimistarpeita, nahkaesiliinoja y. m.	6,730: 19
	Smk 109,564: 54

Tappio: Smk 17,869: 32.

Jos sovitellaan ylläolevat tiedot seuraavaan tauluun:

V.	Tulot	Menot	Tappio
1904	14,378: 02	31,065: 77	16,687: 75
1905	64,631: 10	83,773: 89	19,142: 79
1906	91,695: 22	109,564: 53	17,869: 32
		Yhteensä	53,699: 86

havaitaan että yksityisen puhtaanapidon toimittaminen ajanjaksona kesäkuun 1 p. 1904—Jouluk. 31 p. 1906 on tuottanut kaupungille tappiota Smk 53,699: 86, josta kuitenkin on vähennettävä Malmilla Joulukuun 31 p. 1906 oleva lantavarasto, arviolta Smk 28,000:—. Suoranainen tappio nousisi Smk:kaan 25,690: 85 eli tasaisin luvuin noin Smk:kaan 10,300:— vuodessa. Syynä tähän on osittain se, että puhtaanapitokoneisto, vaikka järjestetty pienimpään mahdolliseen laajuuteen, kuitenkin oli liian suuri aluksi harvalukuisiin puhtaanapitosopimuksiin verraten, osittain että se yksikköhinta, joka pantiin perusteeksi laskettaissa sopimuksiin otettuja korvaussummia rikkojen poiskuljettamisesta asianomaisista taloista, oli liian alhainen, mikä taas johtui siitä että mainittu yksikköhinta oli vahvistettu v. 1903 vallitsevain ajurien ja muun työväen työpalkkojen nojalla. Jos yllämainittu vuositappio Smk 10,300:— jaetaan niitä henkilöitä, noin 30,000, kohti, jotka v. 1906 asuivat niissä taloissa, joiden puhtaanpidon kaupunki toimittaa, olisi mainittuna vuonna ollut tarpeen henkilöä ja vuotta kohti noin 0: 35 Smk:n lisämaksu ja edellisinä vuosina vielä suurempi määrä. Alin maksu, jonka asianomaisten talonomistajain olisi suoritettava puhtaanapitolaitokselle olisi niin muodoin ollut laskettava Smk:n 2:— mukaan henkilöä ja vuotta kohti Smk:n 1: 65 sijasta.

Mitä lopuksi tulee vuoteen 1907, jolta tarkkoja lukuja ei kuitenkaan vielä voida esittää, on mainittava että tileihin pannut menot Syyskuun 1 p. nousivat Smk:kaan 135,171: 07, siihen laskettuna koko yllämainittu tappio edellisiltä vuosilta, Smk 53,699: 86, ja että tulot nousivat Smk:kaan 64,722: 75. Käyttöön Syysk. 1 p.—Jouluk. 31 p. lasketaan vielä tarvittavan Smk 35,000:— jota vastoin tulot lisääntyvät yhden neljänneksen maksuilla, sekä erinäisten maksamatta olevain laskujen määrillä.

Puhtaanapitolaitoksen toiminnan taloudelliset tulokset Kesäk. 1 p. 1904—Jouluk. 31 p. 1907 näkyvät siis myös seuraavasta, vuotta 1907 koskevasta taulusta:

Menot:

Tileihin pannut menot Syyskuun 1 p:ään 1907	135,171: 07	
Lasketut menot Syysk. 1 p.—Jouluk. 31 p.	<u>35,000:—</u>	170,171: 07

Tulot:

Syyskuun 1 p:ään kertyneet maksut	64,722: 75	
Viimeisen neljänneksen maksut	16,700:—	
Kansakoulujen maksut	6,240:—	
Maksamatta olevia laskuja myydystä lannasta	4,900:—	92,562: 75
	<u>Tappio</u>	<u>— — 77,608: 32</u>

Jos viimeisestä määrästä vähennetään Malmille varastoon pannun lannan arvo, arviolta Smk 30,000:— olisi siten puhtaanapitolaitos Joulukuun 31 p. 1907

kaikkiaan tuottanut tappiota tasaisin luvuin *Smk 47,600:—*, josta noin 22,000:— tulee kuluvan vuoden osalle.

Ylläolevasta menoja ja tuloja vuosina 1904—1906 sisältävästä taulusta käy ilmi että tappio 1906 oli hieman pienempi kuin v. 1905; ja konttori toivoi voivansa vielä enemmänkin vähentää tappiota, joka kuitenkin joka tapauksessa oli odotettavissa. Mutta keväällä tänä vuonna sattuva yleinen ajurilakko, jolloin taloihin koontui melkoisia määriä rikkoja joita sitten yliajalla oli pakko korjata pois, teki lakon aiheuttamain palkkojen kohoamisen kautta tyhjiksi nämät toiveet. Sillä nykyään on mahdotonta toimittaa makkilannan ja rikkojen kuljetusta ja käsittelyä niillä hinnoilla, joille v. 1903 liikkeen kannattavaisuuslaskelmat perustettiin, jonka vuoksi se määrä, minkä menot ovat tuloja suuremmat, sitä enemmän kohoaa, kuta useampia talonmistajia liikkeeseen yhtyy. Koska ei kuitenkaan voida edellyttää, että kaupunki ottaisi kantaakseen melkoisia tappioita, ylläpitääkseen vaikkapa yleishyödyllistä yritystä, ei liene muuta keinoa, kuin korottaa niitä maksuja, joita asianomaisten talonmistajain on puhtaanapitolaitokselle suoritettava jätteen poiskuljettamisesta. Toinen keino olisi tosin korottaa sen lannan hintaa, joka vuosittain ensimmäisinä talvikuukausina myydään Malmin varastosta, mutta tähän keinoon ei liene syytä ryhtyä, koska nyt jo on ilmilausuttu tyytymättömyyttä siitä hinnasta, *Smk 2:—* talvikuormalta, sisältävä runsaan puolen kuutiometrin, minkä puhtaanapitolaitos on kantanut myydystä lannasta. Tässä yhteydessä lienee huomautuksena mainittava, että aina vuoteen 1906 kaikki Malmille varustoonpantu lanta vuosittain helposti meni kaupaksi, mutta että sitä vastoin ainoastaan noin $\frac{2}{3}$ vuonna 1906 kertyneestä lannasta sai ostajia kevättalvella 1907, vaikkei tämä varasto ollut sanottavasti v. 1906 siellä olevaa suurempi.

Yllä ehdotettu talonmistajain maksujen korotus, joita maksuja nykyistä maksunkantotapaa säilytettäissä olisi korotettava *Smk 0:75* henkilöä ja vuotta kohti eli noin 45 $\%$, tulee olemaan sangen rasittava pienemmille taloille, joissa ei ole liikehuoneustoja, mutta se ei ole vältettävissä, ellei maksunkantojärjestelmää muuteta Tukholmassa käytetyn mukaiseksi. Jos nimittäin täälläkin otettaisiin käytäntöön n. k. „sananto“, eli talonmistajain velvollisuus ilmoittaa puhtaanapitolaitokselle kulloinkin vietävään astiain luvun, ja jos määrätty maksu suoritettaisiin astialta, esim. 50 penniä makkisäiliöltä ja 1:— *Smk* rikkalaatikolta, olisi siitä epäilemättä hyötyä sekä puhtaanapitolaitokselle että useimmille siihen liittyneistä talonmistajista. Sillä on myönnettävä, että kaksi taloa, joissa asuu yhtä monta henkilöä, ei suinkaan tuota yhtä suurta määrää lantaa tahi muita perkeitä, vaan voi tämä määrä toisesta talosta usein nousta kahta vertaa suuremmaksi kuin toisesta, varsinkin verrattaissa toisiinsa liikepalatseja ja talleja sisältäviä taloja sekä tavallisia asuntotaloja. Korvauksen laskemista perkeiden poiskuljettamisesta taloista ainoastaan henkilöluvun perusteella on niin muodoin pidettävä epätarkkana ja vähemmän oikeana kuin Tukholmassa käytettyä maksunkantotapaa, jonka mukaan maksut ovat suoraan suhteellisia perkei-

den määrään. Luonnollista on senvuoksi, että jos viimeainittu järjestelmä otettaisiin käytäntöön täälläkin, tästä olisi hyötyä myös useimmille talonmistajille.

Koska ei kuitenkaan voitane toimeenpanna järjestelmän muutosta toiseen tai toiseen suuntaan vielä ensi vuonna, on Konttori täyttääkseen saamansa tehtävän jälkimäisen osaa, laatinut seuraavan ehdotuksen puhtaanapitolaitoksen meno- ja tulossäännöksi

Vuonna 1908.

Menoja:

1 johtaja		4,800: —	
1 tarkastusmies		3,000: —	
1 s:n		2,400: —	
1 toimitsija Malmilla		1,200: —	
Työkuluja:			
Palkka 15 vuokratusta hevosesta à 2,700	40,500: —		
S:n 20 apurille à 1,200: —	24,000: —		
S:n 10 rengille à 1,200: —	12,000: —	76,500: —	
Ruokaa kaupungin 10 hevoselle à 760: —		7,600: —	
Sekalaisia menoja:			
Nahkaesiliinoja ja hansikkaita 45 miehelle	1,500: —		
Makulatuuria	500: —		
Lysolia ja kalkkia	1,500: —		
Harjoja	800: —		
Erinäisiä menoja talikoista, käsikärryistä y. m. työkaluista	2,000: —	6,300: —	
Korjauksia:			
Ajokaluja, 44 kpl. à 70: —	3,080: —		
Rikkalaatikkoja 550 kpl.	5,000: —		
Läkkisäiliöitä ja kansia, 12,484 kpl.	4,000: —	12,080: —	
Rautatierahteja n. 2,300 vaunulastista à 6: 60.		15,180: —	
	Smk	— —	129,060: —

Tuloja:

Maksuja perkeitten kuljettamisesta n. 600 yksityisestä talosta	68,000: —
S:n kansakouluista	6,240: —
Vuoden kuluessa kertyneen lannan arvo, jota ei kuitenkaan voi myydä ennenkuin keväällä 1909	30,000: —
	Smk 104,240: —

Ylläoleva ehdotus, joka mitä yksityiskohtiin tulee, on laadittu kuluvana vuonna vallitsevain olojen perusteella ei kaivanne muuta perustelua, kuin mitä ylempänä jo on esitetty.

Mitä tulee kysymykseen siitä mitenkä talonomistajain maksettavat ovat määrättävät, pyytää Konttori mainita, että v. 1906 vaunuihin lastattuja lantasaaliiota oli 81,235 sekä rikkalaatikkoja 106,151, joista 41,992 edellisiä ja jälkimäisiä 53,746 tuli Kesäk. 1 p:n—Syysk. 1 p:n väliselle ajalle. Viimenmainittuna aikana lastattiin v. 1907 50,371 säiliötä ja 79,402 rikkalaatikkoa.

Jos kuten yllä ohimennen ehdotettiin laskettaisiin 50 pennin maksu kulta-kin makkisäiliöltä ja 1 markan rikkaastialta, olisivat puhtaanapitolaitoksen tulot v. 1906 nousseet tasaluvuin Smk:kaan 141,600 eli siis vähän 1908 vuoden laskettuja menoja suuremmiksi. Tästä päättäen voitaisiin siis alentaa sanottuja yksikköhintoja, mutta jos otetaan huomioon että kaupungin säiliöiden ja rikkaastioiden varasto on ylen niukka niin että näistä väliin on puutettakin, ja että näiden astioiden käyttö-aika on varsin lyhyt, ei voitane pitää ehdotettuja hintoja korkeina, kun kaupunki ilman erityistä korvausta on ottanut sekä täydentääkseen että korjatakseen puheenalaisia astioita. Tätä kysymystä arvosteltaissa on sen lisäksi otettava huomioon, että kenties käy tarpeelliseksi ennen pitkää alentaa lannan myyntihintaa ja että sellainen alentaminen tuntuvasti vaikuttaa liikkeen taloudelliseen asemaan.

Sen perusteella mitä viimeksi on esitetty, ehdottaa Konttori senvuoksi, että jolleivät kaupungin viranomaiset katso nykyisiä maksunkantoperusteita talojen puhtaanapidon hoitamisesta olevan säilytettävä, Tukholman järjestelmä otetaan täällä käytäntöön ja korvaus lasketaan yllämainittujen yksikköhintojen peruteella.

Lopuksi lienee tässä yhteydessä kosketeltava niitä muistutuksia, joita osittain yksityisesti osittain jokapäiväisessä sanomalehdistössä on tehty nyt käytännössä olevaa puhtaanapitojärjestelmää vastaan, mitkä muistutukset pääasiallisesti ovat kohdistuneet puhtaanapidon toimittamista vastaan päivällä. Omasta puolestaan on Konttori edelleenkin sitä mieltä, että perkeiden kuljettamista voidaan tyydyttävimmällä tavalla toimittaa vuorokauden valoisana aikana, kaupungin asukkaiden siitä kärsimättä mitään sanottavaa haittaa. Mutta tämän saavuttamiseksi on ehdottomasti ryhdyttävä toimenpiteisiin kahden erityisen epäkohdan poistamiseksi, joissa Rakennuskonttori ei ainakaan välittömästi voi saada aikaan parannusta. Alkuperäisessä ehdotuksessaan oli Konttori nimittäin esittänyt että kaupungille vahvistettavaan puhtaanapitosääntöön otettaisiin sellaisia määräyksiä perkeiden lajittelemisesta taloissa, että sen kautta maanviljelykselle kelpaavat jätteet erotettaisiin niistä joita haitatta voitaisiin joko käyttää täyttämistöihin tai kaataa kaupungin läheisyyteen, mutta Konttorin olisi sitä paitsi pitänyt ehdottaa toista, kenties tärkeämpää toimenpidettä, nimittäin yhtenäisen järjestelmän toteuttamista makkisäiliöiden rakenteeseen nähden. Edellinen ehdotus, jonka Valtuusto hylkäsi, tarkoitti sen epäkohdan poistamista, että helposti mätänevät perkeet, varsinkin keittiöjätteet sekoittuvat sellaisiin rikkoihin, joita haittaamatta ympäristöä voidaan säilyttää rikkalaatikossa, mikä nykyään vallitseva epäkohta

suuressa määrin on myötävaikuttamassa siihen, että rikkakärryt, jotka sisältävät sekä makkilantaa että rikkaastioita, usein levittävät sangen epämiellyttävää hajua. Mutta „ilmanpitäviä“ makkisäiliöitäkin vastaan on aika ajoin voitu tehdä muistutuksia, syystä että ne astiat joita kaupunki on saanut eri talonomistajilta, ovat niin erikokoisia, että kannet, joita on ainoastaan astiain puolta lukumäärää varten, väliin sopivat niihin, väliin eivät, eivätkä siis aina ole ilmanpitäviä. Tämä viimeksimainittu epäkohta tulee tosin vähitellen siten korjatuksi että kaupunki vuosittain hankkii astioita ainoastaan yhtä mallia, loppuunkuluneiden sijaan, mutta sitä vastoin ei ensimmäinen epäkohta ole autettavissa muulla tavoin, kuin antamalla määräyksen, että keittiöjätteet ovat säilytettävät erikseen, jonka kautta käy mahdolliseksi kuljettaa niitä tiheillä kansilla varustetuissa säiliöissä. Konttori katsoo senvuoksi olevansa pakotettu uudistamaan aikasemmin tekemänsä ehdotuksen puhtaanapitosäännön täydentämisestä mainitussa suhteessa. Jos tätä ehdotusta ei kuitenkaan katsottaisi tarpeen vaatimaksi, lienee sellainen muutos puhtaanapitotoiminnassa tehtävä, että sekä lannan että rikkojen kuljettaminen on tapahtuva öiseen aikaan. Tämä muutos lisäisi kuitenkin puhtaanapitolaitoksen työkustannuksia 50 % eli Smk 38,250: — vuodelta 1908, mikä taas tekisi välttämättömäksi vieläkin korottaa korvausmaksua loan poiskuljettamisesta.

Kerraten lyhyesti mitä yllä on mainittu rohkenee Rakennuskonttori ehdottaa:

että se Smk:n 47,600: — tappio, joka on syntynyt puhtaanapitolaitoksen toiminnasta ajanjaksona Kesäk. 1 p. 1904—Jouluk. 31 p. 1907 poistettaisiin fileistä;

että kysymys onko ja millä perusteilla muutos tehtävä nykyiseen maksunkantojärjestelmään, otettaisiin harkittavaksi ja ratkaistavaksi;

että puhtaanapitosääntö täydennettäisiin määräyksellä taloihin kertyneiden perkeiden lajittelemisesta itse taloissa;

että jos talonomistajain maksut lasketaan muiden kuin nykyisten perusteiden mukaan, puhtaanapitolaitos oikeutetaan irtisanomaan kaikki talonomistajain kanssa tehdyt välipuheet perkeiden poiskuljettamisesta, mikä irtisanominen sopimuksen mukaisesti on tapahtuva viimeistään Syyskuun kuluessa sinä vuonna, jona puhtaanapitolaitoksen velvollisuuksien on määrä loppua; sekä

että jos kaupungin viranomaiset päättäisivät että muutos on pantava toimeen puhtaanapito-toiminnassa siihen suuntaan että kuljetusten tulee tapahtua öiseen aikaan, myönnettäisiin Smk:n 38,250: — suuruinen määräraha puhtaanapitolaitoksen vuodelle 1908 laskettujen menojen lisäksi.

G. Idström.

Kansakoulunjohtokunnan lausunto, joka koskee kansakoulurakennusten jakamista ja kansakoulujen ekonomian hoitoa siinä tapauksessa että tarkastusalue jaetaan.

Helsingin kaupungin kansakoulujen

JOHTOKUNTA

Helsingissä,

marraskuun 28 p:nä 1907.

Kaupungin Valtuusmiehille.

N:o 33.

Kirjelmässä kuluvan marraskuun 19 päivältä ovat Herrat Valtuusmiehet kehottaneet Kansakoulunjohtokuntaa antamaan lausunnon kahdesta kysymyksestä, jotka ovat yhteydessä tehdyn ehdotuksen kanssa, että kaupungin kansakoulut jaettaisiin kolmeen tarkastusalueeseen.

Ensinnäkin ovat Herrat Valtuusmiehet tahtoneet hankkia ehdotuksen kansakouluhuoneustojen jakamisesta siinä tapauksessa että perustettaisiin kolme tarkastus-alueetta (yksi ruotsalainen ja kaksi suomalaista) ja vastaava luku kouluoppiirejä. Tämän johdosta saa Johtokunta, vaikka se ei voi muuta odottaa kuin että kaupungin kansakoulujen jakaminen kahteen tai useampaan tarkastusalueeseen on vaikuttava mitä haitallisimmin näitten koulujen vastaiseen kehitykseen, täten kunnian esittää seuraavan ehdotelman:

Ruotsinkieliselle alueelle olisi luovutettava kaupungille kuuluvat kansakoulurakennukset Vallilassa, Nikolainkadun, Kansakoulukadun ja Punavuorenkadun varrella, joihin rakennuksiin, soveltaen sellaista järjestelmää että kaksi luokkaa lukee samassa luokkahuoneessa, mahtuu resp. 32, 32, 28 ja 6 eli yhteensä 98 luokkaa. Suomenkieliset koulut olisivat jaettavat läntiseen ja itäiseen alueeseen, rajoina rautatielinja, Mikonkatu, Korkeavuorenkatu ja Vuorimiehenkadun itäinen osa. Läntisen alueen osaan tulisivat silloin kaupungille kuuluvat kansakoulurakennukset Töölössä, Fjälldalissa, Lapinlahdenkadun ja Tehtaankadun varrella sekä vuokrattu huoneisto Robertinkadun varrella, joissa on huoneita resp. 22, 4, 18, 28 ja 20 eli kaikkiaan 92 luokalle, itäisen alueen osaan taasen kaupungille kuuluvat rakennukset Kasarminkadun varrella, Kallion 4:llä linjalla sekä se rakennus Kalliassa, jonka Herrat

Valtuusmiehet ovat päättäneet rakennettavaksi, joissa on tilaa resp. 18, 12 ja 60 eli yhteensä 90 luokalle.

Apukoulua varten, jossa siinäkin tapauksessa, että tarkastusalue jaetaan, suomen- ja ruotsinkieliset luokat olisivat pidettävät yhdessä, käytettäisiin edelleen vuokrattua huoneistoa Oikokadun varrella. Muut vuokratut huoneustot, mitä sen jälkeen tarvitaan kuin talo Kalliossa on tullut valmiiksi, tulevat olemaan Herman-ninkaupungin ja Toukolan sekä Fredriksbergin ja Huopalahden seuduilla ja niihin mahtuu ainoastaan pienempi määrä luokkia niinhyvin ruotsinkielisiä kuin suomenkielisiä alemman kansakoulun oppilaita varten. Suomenkieliset luokat Herman-ninkaupungissa ja Toukolassa tulisivat kuulumaan itäiseen, suomenkieliset luokat Fredriksbergissä ja Huopalahdessa läntiseen suomalaiseen tarkastusalueeseen.

Jos kouluhuoneustojen jako toimeenpantaisiin ylläolevan ehdotuksen mukaan, ilmenisi epäilemättä laajoissa piireissä kaupungin väestöä voimakasta ja Johtokunnan mielipiteen mukaan myös oikeutettua tyytymättömyyttä. Suomeapuhuvat vanhemmat Hermannissa, Söörnäisissä ja näitten lähialueissa tulisivat pakotetuiksi lähettämään lapsensa Wallilan koulun ohitse aina Kallioon asti, kun taas ruotsiapuhuvain lasten, jotka asuvat Siltasaarella ja Kruunuhaassa, siis Nikolainkadun kansakoulun läheisyydessä, kukatiesi hyvinkin suurin joukoin täytyisi käydä koulua Wallilassa, jotta siellä oleva suuri koulutalo täytyisi; kaukaisten, rautatielinjan länsipuolella olevain seutujen ruotsiapuhuvat lapset taas olisivat pakotetut käymään Kansakoulukadun koulussa. Mutta itse se tehtävä, mikä Johtokunnalla on ollut suoritettavana, on sellainen, että sen ratkaiseminen millä tavalla tahansa tuo ehdottomasti mukanaan mitä painavimpia puutteellisuuksia. Johtokunta on vakuutettu, että jokainen muu jako kuin tässä ehdotettu tulisi oppilaille vielä epäsuotuisemmaksi. Niin jyrkästi toimeenpantua ruotsinkielisten ja suomenkielisten luokkien sijoittamista eri kouluhuoneustoihin, kuin mitä tarkastusalueen täydellinen jakaminen ehdottomasti vaatii, ei voida lähestulkoonkaan tyydyttävällä tavalla toteuttaa ennenkuin vielä lisäksi joku määrä kouluhuoneustoja on rakennettu eri osiin kaupunkia.

Kaupungin Valtuusmiehet ovat myöskin tahtoneet saada selvitystä siitä, voisiko siinä tapauksessa, että kaupungin kansakoulupiiri jaettaisiin kolmeen eri tarkastusalueeseen, yksi taloudenhoitaja edelleen hoitaa kaupungin kansakolujen taloutta. Johtokunta katsoo täytyvänsä vastata tällaiseen kysymyksen ehdottomasti myöntäen ja sen vuoksi mielipiteenään esittää, että, joskin useampaan tarkastuspiiriin jakaminen toisi mukanaan melkoisia vaikeuksia taloudelliseen hallintoon nähden, se kuitenkin kaikissa olosuhteissa olisi pysyttävä yhteisenä eri alueille, koskapa yksi taloudenhoitaja olisi välttämätön yhdysside eri alueitten kesken. Taloudenhoitajasta tulisi toimeenpannun piirin jaon jälkeen se toimitsija, joka virkatoimensa laadun kautta asetettaisiin tilaisuuteen suuremmissa määrässä kuin kukaan muu vaikuttamaan koossapitävästi eri johdon alla työskenteleviin tarkastusalueisiin. Niitten määrärahojen ja rahavarojen lähimpänä hoitajana, joita kansakouluille on myönnetty ja myönnetään, voisi hän alituisesti pitää huolta siitä, että määrärahat ja varat tulisivat

oikeissa suhteissa eri tarkastusalueitten koulujen hyväksi. Hän voisi niinkään valvoa, että koulujen irtain omaisuus ja muutettava kalusto tarvittaessa tulee, käytännöllistä järjestämistä ja tarpeellista objektivisuutta huomioon ottaen, siirretyksi eri kouluhuoneustoista toisiin.

Mutta taloudenhoitajan työtaakka, joka jo nykyisissä oloissa on melkoinen, tulisi kansakoulupiirin jaon kautta epäilemättä lisääntymään huomattavassa määrin. Menoarvion laatiminen tulisi jaon jälkeen melkein kokonaan olemaan taloudenhoitajan tehtävänä, ja kuukautisten palkkalistojen kirjottamiseen tarvittavien monien tietojen yhteenkokoaminen ja toisiinsa vertaaminen tulisi hänen velvollisuudekseen; eri kouluihin tehtyjen tilausten ja niistä annettujen laskujen tarkistamistyö tulisi niinkään suuressa määrin vaikeutumaan, samoin kuin myös koulujen opetusvälineitten, kalustojen ja korjaustöitten valvonta.

Kuitenkin olisivat nämä osotetut haitat kaikkienensa vähemmän merkitseviä verrattuna siihen harmiin, jota taloudenhoitajalle tuottaisivat yhä uudistuvat kilpailevat vaatimukset eri tarkastuspiirien, niitten oppettajiston ja tarkastajain puolelta. On asian luonnossa, että sellaista kilpailua ei voida välttää, ja että se tulee vaikuttamaan häiritsevästi taloudelliseen hallintoon sekä, kuten sanottu, tuomaan mukanaan taloudenhoitajalle ei niinkään vähäisiä vaikeuksia. Epäilemättä olisi hän sellaisissa oloissa pakotettu jopa vähemmänkin tärkeissä asioissa vetoamaan Johtokuntaan, jonka vaivaksi sen vuoksi tulisi kokouksissaan käsitellä joukko detaljiky-symyksiä, tasotellakseen eri tarkastusalueitten ja näitten virkailijain kilpailevia vaatimuksia.

Joskin siis tarkastuspiirin jako aiheuttaisi useammassa suhteessa lisää työtä ja huomioon otettavia vaikeuksia yhdelle eri tarkastusalueelle yhteiselle taloudenhoitajalle, tahtoo Johtokunta kuitenkin mitä päättävimmän esittää hyljättäväksi ajatuksen jaon ulottamisesta aina niin pitkälle, että jokaisille alueelle asetettaisiin erityinen taloudenhoitaja. Johtokunta nojautuu tässä ensi sijassa edellä lausumaansa käsitykseen, että yksi taloudenhoitaja olisi välttämätön yhdistävä side eri tarkastusalueitten välillä, mutta kiinnittää myös huomiota siihen, että useampien taloudenhoitajien asettaminen lisäisi melkoisesti kansakoulujen hallintokustannuksia, ja että sellainen järjestely ei olisi ajateltavissa, jos ei kullekin tarkastusalueelle vuosittain laaditaisi ja asianomaisesti vahvistettaisi erikoista menosääntöä.

Kansakoulunjohtokunnan puolesta:

W. Pipping.

E. Bæckman.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1907.

Uuden työ- ja vaivaistalon rakentamista koskevia asiakirjoja.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Marraskuun 28 p. 1907.

N:o 406.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kirjelmässä Lokakuun 29 p:ltä 1902 antoi Kaupunginvaltuusto Terveyshoitolautakunnan toimeksi „ottaa harkittavaksi Vaivaishoitohallituksen ehdotusta siitä, että kysymys amanuessin ottamisesta avustamaan lääkärinhoitoa vaivaistalon sairaaloissa tällä kertaa raukeaisi, sekä niin pian kuin mahdollista tehdä ehdotuksen hätäakärsivien mielisairasten hoidon järjestämiseksi, niin että kunta niiden suhteen saattaa täyttää laissa määrätyn sairaanhoitovelvollisuutensa, ja Vaivaishoitohallituksen kanssa neuvoteltuaan panna toimeen tutkimuksen siitä, mistä on saattanut riippua, että Helsingin kaupungista kotoisin olevia akuuttia mielisairautta potevia vaivaisia viime aikoina verrattain vähäisessä määrässä on otettu kaupungin mainituntapaisia mielisairaita varten perustettuihin laitoksiin“.

Saamiensa tehtävien johdosta ehdotti Terveyshoitolautakunta esitettyjen syiden nojalla (Valt:n pain. asiak. N:o 4 v. 1904) että Kaupunginvaltuusto tahtoisipäättää:

1:o) että kaupungin työ- ja vaivaistalon hourinhoitolaitos niin pian kuin mahdollista laajennetaan rakentamalla lisäksi, pääasiallisesti arkkitehti K. G. Grahn'in tekemän suunnitelmaan mukaisesti, kaksi nykyiseen sairaalaan käytävällä yhdistettyä kivipaviljonkia, käsittäen yhteensä 72 sairaansijaa, sekä lisärakennuksen suorittamiseksi asettaa rakennushallituksen;

2:o) erottaa mielisairaalan vaivaistalosta ja asettaa sen Terveyshoitolautakunnan valvonnan alaiseksi;

3:o) antaa vaivaistalon johdon toimeksi, niin kauan kuin vaivaistalo ja sairaanhoitolaitokset ovat yhteisellä alueella, eri maksua

vastaan mielisairaallalle hankkia sen tarvitseman ruuan ja myös pitää huolta pesusta, sekä antaa vaivaistalon johtajan toimeksi 500 markan vuotuista palkkiota vastaan toimia mielisairaalan tarkastusmiehenä;

4:o) sittenkuin mielisairaalan lisärakennus on suoritettu, 1,200:n markan vuotuista palkkiota ynnä vapaita huoneita, lämpöä, valoa, ja ruokaa vastaan ottaa amanuenssin lääkärin avuksi, jonka amanuenssin velvollisuutena on lääkärin määräyksestä ja matkaapua nauttimalla käydä maaseudulle elätteelle annettuja mielisairaita katsomassa.

Kaikilta puolilta valaistakseen kysymystä kaupungin työ- ja vaivaistalon houreinholitolaitoksen laajentamisesta asetti Kaupunginvaltuusto Tammikuun 26 p:nä 1904 pitämässään kokouksessa erityisen valiokunnan, johon Vaivaishoitolhallitus kirjelmässä Tammikuun 30:lta p:ltä 1905 (Valt:n pain. asiak. N:o 6 v. 1905) jätti lausunnon, jossa muun muassa huomautetaan että „koska kustannukset huoreinholitolaitoksen laajentamisesta varmuudella voidaan laskea nuosevan vähintään 200,000 markkaan, samalla kuin tulokseksi jäisi, että vaivaishoito ja sairaanhoito yhä edelleen hyvin onnottomalla ja järkiperaistä vaivaishoitoa vaikeuttavalla tavalla olisivat yhdistettyinä kaupungin työ- ja vaivaistaloon, on Vaivaishoitolhallitus katsonut oikean hetken nyt olevan käsillä toteuttaa jo aikaisemmin ehdotettua suunnitelmaa työ- ja vaivaistalon siirtämisestä johonkin kaupungin ulkopuolella mutta kuitenkin kaupungin yhdistetyllä alueella sijaitsevaan paikkaan.

Sittenkuin yllämainittu valiokunta Toukokuun 17 p:nä 1905 oli jättänyt mietinnön kysymyksestä (Valt:n pain. asiak. N:o 17 v. 1905) sekä ehdottanut:

että Kaupunginvaltuusto tahtois periaatteessa puoltaa työ- ja vaivaistalon siirtämistä nykyiseltä alueeltaan sekä mainitulla alueella sijaitsevien nykyjään vaivaishoitoon käytettyjen rakennusten luovuttamista sairashoitoon; sekä

että annettaisiin Rahatoimikamarin toimeksi ryhtyä keskusteluihin Forsbyn tilan vuokraajan kanssa siitä että uuden vaivaistalon paikaksi ehdotettu alue heti luovutettaisiin kaupungin käytettäväksi, samoin kuin yhdessä Vaivaishoitolhallituksen kanssa ja sen laatiman suunnitelman mukaisesti teettää piirustukset uutta vaivaishoitolaitosta varten ja kustannusarvion siihen tarvittaviin uutisrakennuksiin;

hyväksyi Kaupunginvaltuusto Toukokuun 23 p:nä samana vuonna pitämässään kokouksessa yllämainitun ehdotuksen. Kuitenkin katsoi Vaivaishoitolhallitus tarpeelli-

seksi, ennenkuin se katsoi voivansa ryhtyä täyttämään kysymyksenalaisen tehtävän, sopivan henkilön kautta ottaa selville tähän kuuluvia seikkoja muutamissa Skandinavian suuremmissa kaupungeissa; jonka johdosta Kaupunginvaltuusto myönsi vaivaistalon silloiselle johtajalle, kunnallisneuvos C. E. Degerholm'ille 800 markan suuruisen matkaavun. Tehdyn opintomatkan tulokset esitetään oheenliitettyssä Liitteessä II.

Erinäisissä uuden vaivaistalo-rakennuksen suunnitelmaa varten asetetun valiokunnan kokouksissa, johon valiokuntaan ovat kuuluneet Vapaaherra Cedercreutz ja eversti Melart Vaivashoitohallituksen edustajina, allekirjoittaneet Gripenberg ja Estlander Rahatoimikamarin edustajina sekä Herrat Degerholm, Idström ja Vasastjerna asiantuntijoina, on kysymys vieläkin ollut perinpohjaisen pohdinnan alaisena. Sittenkuin Vaivashoitohallitus kirjelmässä kuluvan Marraskuun 4 p:ltä oli antanut lausuntonsa (Liite I) sekä Rakennuskonttori niinkään viimemainitun kirjelmän johdosta oli lausunut mielipiteensä (Liite III), saa Rahatoimikamari viittamalla äskenmainittuihin liitteisiin esittää seuraavaa:

Arkkitehti Knut Vasastjerman mainitun valiokunnan pyynnöstä laatimat ja Valtuustolle jättämät piirustukset aiotun työ- ja vaivaistalon kivistä suunniteltuihin rakennuksiin liittyvät pääasiassa kunnallisneuvos Degerholmin tekemään ohjelmaan. Kuitenkin on tästä oleellisesti poikettu siinä kohden, että arkkitehti Vasastjerna on katsonut, että hänen erinäisistä syistä on täytynyt tavallisten tulensijojen sijasta ehdottaa laitettavaksi kaikille rakennuksille yhteinen lämpöjohtosentraali, josta rakennuksia tarkoitusta varten laitetuilla maanalaisilla kanavilla lämmitettäisiin. Täten tulisivat tosin rakennuskustannukset johonkin määrin lisääntymään. Mutta katsoen siihen, että lämpöjohtolaitokseen tarvittavat käyttökustannukset epäilemättä tulisivat matalammiksi kuin mihin tavallisten kaakeliuunien lämmitys nousisi, varsinkin jos nykyiset, tavattoman korkeat puuhinnat edelleen tulevat vallitsemaan, on Rahatoimikamari, joka sitä paitsi on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen seikkaan, että tehokasta ilmanvaihtoa rakennuksissa, mikä puheenalaista laatua olevissa asunnoissa terveydelliseltä kannalta on välttämättömän tarpeellista, ei voida ilman melkoisia vaikeuksia aikaansaada muuten kuin sentraalilämmityksen yhteydessä, omasta puolestaan katsonut voivansa puoltaa mainittua ehdotusta.

Niinkuin Vaivashoitohallituksen kirjelmästä ilmenee, Hallitus ainoastaan yhdessä suhteessa ei ole voinut hyväksyä tehtyjä piirustuksia, se kun on lausunut toivottavaksi että lastenkodin korridoorit, jotka laadittujen piirustusten mukaan tulevat olemaan kahden metrin levyisiä, tehtäisiin 4 metrin levyisiksi. Jos on kiinnitettävä huomiota tähän yksityiskohtaiseen muistutukseen, ei ole mitään vaikeutta lopullisia piirustuksia tehtäessä ottaa se varteen sekä tehdä siitä aiheutuvia muutoksia. Tällöin on kuitenkin huomautettava siitä, että, päinvastoin kuin mitä

Vaivaishoitohallitus otaksuu, kuta tilavammat korridorit tehdään, sitä suurempi tulee rakennuksen kuutiosisällys ja niinmuodoin myös työkustannukset. Luonnollisesti ei ole erittäin laadittu piirustuksia pienempiin talousrakennuksiin. Niinpä on Vaivaishoitohallituksen mainitsema sikoläävä jätetty pois, niin myös muuan Rahatoimikamarin suunnittelema pienempi paja, vaikka kyllä näiden rakennusten rakentaminen on otettu huomioon kustannusarviossa. — Niinkuin Rakennuskonttorin kirjelmästä ilmenee on asetetussa valiokunnassa esiintynyt eri mielipiteitä kerrosten luvusta. Toiselta puolen ovat Vaivaishoitohallituksen edustajat sekä myös arkkitehti Vasastjerna jyrkästi olleet sitä mieltä ettei laitoksen asujamille tarkoitettuja asuinhuoneita samoin kuin lastenkotia missään tapauksessa tule rakentaa useampaan kuin kahteen kerrokseen, niinkuin on laita nykyisten vaivaishoitolaitosten ulkomailta, toiselta puolen on huomautettu, varsinkin kaupungininsinööri Idström'in puolelta, että vaivaistalon rakennuskustannuksia voitaisiin alentaa 15—20 %:lla, jos puheenalaisiin rakennuksiin tehtäisiin kolme kerrosta — järjestelmä, joka haitatta pitäisi voida pantaman toimeen, varsinkin jos pidetään silmällä, että vastaisuudessa mahdollisesti voidaan laajemmassa määrässä kuin tähän asti käyttää hyväkseen sähkönostokoneita sekä henkilö- että tavaraliikessä. Rahatoimikamari ei omasta puolestaan ole tässä kysymyksessä katsonut vastoin ammattimiesten antamia jyrkkiä lausuntoja voivansa esittää mitään positiivista ehdotusta ja saa niinmuodoin puoltaa tehtyjä piirustuksia hyväksyttäväksi.

Uuden työ- ja vaivaistalorakennuksen likimääräinen kustannusarvio nousee tasaluvuissa 1,700,000 markkaan, niinkuin seuraavasta erikoisluettelosta lähemmin selviää:

4 kapp. Asuntopaviljonkeja à	9,622 m ³	38,488 m ³
1 kapp. Työlaitos à	—	15,384 „
Hallintorakennus à	—	3,092 „
Talousrakennus à	—	10,031 „
Lastenkoti à	—	3,937 „
Kirkko à	—	3,450 „
Vahtimestarinasuntoja à	—	1,511 „
Saunarakennus y. m. à	—	1,216 „
	Summa	77,109 m ³

Jos kuutiometriltä lasketaan keskimäärähinnaksi Smk. 22: —, tulisivat laitoksen kustannukset olemaan Smk. 1,696,398: — tai tasaluvuissa 1,700,000 Smk.

Helsinki, Lokakuun 29 p. 1907.

Knut Vasastjerna.

Koska kuitenkin kysymyksen käsittely erinäisten asianhaarojen johdosta melkoisessa määrin on viipynyt ja uuden laitoksen rakentaminen on osoittautunut yhä välttämättömämmäksi, on Rahatoimikamari ehdotuksessaan tulevan vuoden

menoarvioksi ottanut, edellyttämällä että Kaupunginvaltuusto lisättynä äänestää annettavaksi määrärahan, ja Keisarillinen Senaatti vahvistaa mahdollisesti tehtävän päätöksen lainan ottamisesta pitemmällä kuin kahden vuoden takaisinmaksuajalla, 500,000 markan suuruisen määrän, mikä summa, tehdyn laskun mukaan, riittäisi niihin perustamis- ja muuraustöihin, jotka v. 1908 ovat suoritettavat.

Mitä taas tulee kysymykseen suunnitellun työ- ja vaivaistalon sopivimmasta sijoittamisesta, on Kaupunginvaltuusto, niinkuin ylempänä on huomautettu, periaatteessa hyväksynyt ehdotuksen sen sijottamisesta Forsbyn tilan maalle. Tämänmukaisesti esitti Vaivaihoitohallitus ehdotuksen laitoksen sijoittamisesta sille alueelle, jota idässä rajoittaa Forsbystä Oulunkylään vievä tie, pohjoisessa Kottbyn tilan raja sekä lännessä ja etelässä kaksi suurempaa Forsbyn tilalla sijaisevaa niittyä. Koska kuitenkin paikkaa lähemmin tarkastettaessa on käynyt ilmi, että puheenalainen alue, joka kasvaa pientä metsää ja on osaksi ylänköistä, osaksi vesiperäistä, ei soveltuisi tarkoitukseen, varsinkin katsoen siihen, että pohjustus- ja tasotuskustannukset tulisivat tavattoman korkeiksi, likimääräisen laskun mukaan puoleksi miljoonaksi, on eri ehdotuksia esitetty puheenalaisen tarkoituksen sopivimpaan alueeseen nähden. Kuten liitteistä I ja III käy ilmi, ovat mielipiteet tässä kysymyksessä suuresti eronneet keskenään. Kun Vaivaihoitohallitus lämmöllä puoltaa sitä mielipidettä, että Anneberg, jonka arentiaika tämän vuoden lopussa päättyy ja niinmuodoin on kaupungin tarkoituksiin käytettävänä, olisi sopivin paikka, puoltaa Rahatoimikamari jokseenkin päinvastaista käsitystä ja ehdottaa Forsbyn tilalla olevaa aluetta, jonka tilan arentiaika myöskin kuluvan vuoden lopussa päättyy. Kuten oheenliitetystä pohjapiirroksesta ilmenee, sijaitsee Rahatoimikamarin ehdottama alue aivan alkujaan tarkoitukseen aijotun maapalstan vieressä, mutta kuitenkin niin, että kallisten tasotuskustannusten ei tarvitse tulla kysymykseen. Rahatoimikamari, joka kaikessa on voinut yhtyä Rakennuskonttorin sekä ehdotukseen aijotun työ- ja vaivaistalon sijoittamisesta että sen tätä koskevaan perusteluun, on luullut olevansa velvollinen vielä sen lisäksi huomauttamaan Kaupunginvaltuustolle kahdesta seikasta, joita Rakennuskonttori ei ole katsonut asiakseen kosketella. On nimittäin huomattava, että muutamien vuosien kuluessa rakennustyöt hyvin todennäköisesti ulottuvat Annebergin alueeseen ja kenties sen sivukin. Kamarille on tunnettua, että jo on tehty ehdotuksia, jotka tarkoittavat Forsbyn, Gumtähden, Sofielundin, Vuorelan ja Vallilan osittamista sekä näiden alueiden vuokraamista pienissä palstoissa rakennustarkoituksiin*). Katsoen Helsingin nykyiseen kehitykseen, siihen asuntopulaan ja niihin miltei sietämättömiin vuokrasuhteisiin jotka vallitsevat, ei liene mitään epäilystä siitä, että suuri osa työväestöä tulee käyttämään hyväkseen siten tarjoutuvaa mahdollisuutta huokeilla vuokraehdoilla rakentaa halpoja asuntoja ja asettua

*) Tätä tarkoittavan yksityiskohtaisen ehdotuksen laatiminen tulee epäilemättä olemaan kaupungin-
asemakaavatoimikunnan ensimmäisiä ja tärkeimpiä tehtäviä.

sinne asumaan. Näin ollen joutuisi ennen pitkää uuden työ- ja vaivaistalon alue asuinrakennusten ympäröimäksi, — seikka, joka ei suinkaan ole toivottava. Mutta joskaan rakennustoiminta vasten luuloa ei lähimpinä vuosina tulisi ulottumaan Annebergiin saakka, on kuitenkin otettava huomioon, että Itäisen Viertotien liikenne vuosi vuodelta kasvamistaan kasvaa. Siihen nähden ei liene viisasta sijoittaa työ- ja vaivaistaloa aivan pääliikennereitin viereen ja vielä vähemmin kahden puolen sitä, tästä kun saattaa syntyä kaikenlaatuisia vaikeuksia ja epäjärjestyksiä. Tähän käsitykseen on sitä enemmän syytä, koska Kamarin ehdottaman Forsbyn tilan maalla oleva alue ei suinkaan liikennesuhteiden puolesta ole sanottavasti huonommassa asemassa, se kun ei sijaitse täyttä kilometriä rautatielinjalta yhdellä puolen ja Itäiseltä Viertotieltä toisella puolen. Tosin täytyy myöntää, että olisi ollut toivottavaa, jos puheenalainen laitos olisi voitu sijoittaa merenrannalle. Mutta tämän tarpeellisuus vähenee kuitenkin helposti ja melkoisesti, jos laaditaan pesulaitos nykyisen rakennustavan mukaisesti.

Muuten on Rahatoimikamari ajatellut, että se rakennusjohtokunta, joka asetettaisiin uuden työ- ja vaivaistalon rakentamista varten, saisi toimekseen lähemmin määrätä, mihin paikkaan aluetta mikin rakennus on sijoitettava, olematta sidottuna oheenliitettyssä karttalehdessä laadittuun ehdotukseen.

Mitä rakennusjohtokuntaan tulee, on Kamari ajatellut että sen muodostaisi viisi henkilöä, joista vaivahoitohallitusta edustaisi eversti G. Melart, Rahatoimikamaria hovineuvos C. Nummelin, rakennuskonttoria kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstad, arkkitehti Knut Vasastjerna, rakennustyön johtavana arkkitehtinä, sekä kunnallisneuvos C. E. Degerholm.

Edellä esitetyn nojalla saa Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa, että lisätty Kaupunginvaltuusto päättäisi

että oheenliitettyssä kartassa lähemmin ilmoitetulla Forsbyn tilalla sijaitsevalle alueelle rakennettaisiin uusi työ- ja vaivaistalo Helsingin kaupunkia varten;

mainittuun tarkoitukseen osoittaa 1,700,000 markan suuruisen määrän kahta vuotta pitemmällä takaisinmaksuajalla sekä jättää vakinaisen Valtuuston toimeksi hankkia Keisarillisen Senaatin vahvistusta;

että Rahatoimikamaria sillävälän valtuutetaan lyhyeksi aikaa lainaamalla hankkimaan 500,000 markkaa, kunnes obligatsioonilaina saadaan aikaan; sekä

antaa rakennusjohtokunnalle, jonka muodostavat hovineuvos Carl Nummelin, kunnallisneuvos C. E. Degerholm, eversti G. Melart, kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad sekä arkkitehti Knut Vasastjerna, toimeksi pitää huolta rakennustyön suorituksesta, jonka ohessa rakennusjohtokunnan pitäisi Kaupunginvaltuustolle tehdä esitys palkkion antamisesta jäsenilleen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VAIVAISHOITOHALLITUS

Liite I.

Helsingissä

4 p:nä marraskuuta 1907.

Uuden vaivaistalorakennuksen suunnitelman laatimista varten asetetulle valiokunnalle.

N:o 314.

Sittenkuin Terveyshoitolautakunta oli tehnyt ehdotuksen kaupungin työ- ja vaivaistalon houruinhoito-osaston laajentamiseksi, ja Vaivaishoitohallitus mainitusta ehdotuksesta vaaditussa lausunnossaan oli esittänyt, että työ- ja vaivaistalo siirrettäisiin nykyiseltä alueeltaan ja sijoitettaisiin kaupungin omistamaan Forsbyn tilaan kuuluvalle alueelle, joka on Vanhastakaupungista Oulunkylään vievän ajotien länsipuolella, sekä että myöskin vaivaistalon nykyisellä alueella olevat vaivaishoitotarjotuksiin käytetyt rakennukset luovutettaisiin sairashoitoon, on Kaupunginvaltuusto, Rahatoimikamarin 22 p. kesäkuuta 1905 päivätyyn kirjelmän mukaisesti, periaatteessa hyväksynyt ehdotuksen työ- ja vaivaistalon muualle muuttamisesta sekä samalla antanut Rahatoimikamarin toimeksi ryhtyä Forsbyn tilan vuokramiehen kanssa keskusteluihin siitä, että Vaivaishoitohallituksen uudeksi vaivaistaloksi ehdotettu alue luovutettaisiin kaupungin käytettäväksi, samoin kuin myös yhdessä Vaivaishoitohallituksen kanssa ja Vaivaishoitohallituksen uutta vaivaistalorakennusta varten laatiman suunnitelman mukaisesti teettää piirustuksia ja kustannusarvioita siihen tarvittavia uutisrakennuksia varten. Tämän johdosta ovat kysymyksestä neuvotelleet Rahatoimikamarin ja Vaivaishoitohallituksen siihen valitut edustajat. Tällöin on, sen mukaan kuin Vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja on ilmoittanut Vaivaishoitohallitukselle, yllämainittu, Vaivaishoitohallituksen, uuden vaivaistalon paikaksi ehdottama alue huomattu aijottuun tarkoitukseen kerrassaan sopimattomaksi, jonka vuoksi on kokonaan luovuttu ajatuksesta sijoittaa sinne työ- ja vaivaistalo. Sitä vastoin on sopivaksi paikaksi ehdotettu erästä yllämainitusta alueesta kaakkoon päin sijaitsevaa niittyä, joka sekin kuuluu Forsbyn tilaan, jonka ohella on nostettu kysymys kaupunkiin kuuluvan Anneberg-nimisen tilan luovuttamisesta puheenalaisen tarkoitukseen; ja on Vaivaishoitohallitusta vaadittu antamaan lausuntoa näistä ehdotuksista.

Tähän katsoen on Vaivaishoitohallituksella kunnia esittää seuraavaa:

Käytyään katsomassa yllämainittuja, viimeksi ehdotettuja paikkoja, on Vaivaishoitohallitus yksimielisesti ja yhdessä työ- ja vaivaistalon lääkärin professori Ernst Ehrnroothin kanssa katsonut, että jos työ- ja vaivaistalo siirrettäisiin nykyiseltä, monessa kohdin erittäin sopivalta paikaltaan puheenalaiselle niitylle, se jou-

tuisi niin kerrassaan paljoo huonompaan paikkaan, ettei Vaivaishoitohallitus millään ehdoilla saata sitä puoltaa. Niityn kuivaaminen tulisi nimittäin sangen kalliiksi, varsinkin kun se sijaitsee notkossa ja ympäröiviltä kukkuloilta vuotava pintavesi on johdettava pois. Lisäksi tulee että niitty sijaitsee syrjässä, jonka johdosta kustannukset teiden ja vesijohdon rakentamisesta laitokseen tulisivat nousemaan melkoisiin summiin. Vihdoin Vaivaishoitohallitus ei voi olla huomauttamatta, että puheenalainen alue ei kasva metsää, jonka vuoksi siitä aiheutuvat tasoittelu- ja istutustyöt tulisivat erittäin kalliiksi ja sinne istutetut puut vasta useiden vuosien kulluttua kasvaisivat suuriksi. Jo yllämainittujen epäkohtien pitäisi kyllin puhua sen puolesta, että ehdotettu niitty ei olisi luovutettava kaupungin uuden työ- ja vaivaistalon paikaksi, mutta koska nyttemmin suoritettut maapintatutkimukset, sen mukaan kuin oheenliitetyt pohjustamistulokset näyttävät, osoittavat, että, jollei niitty ole ajottuun tarkoitukseen kerrassaan mahdoton, sinne kuitenkin vasta melkoisten perustustöiden jälkeen voidaan rakentaa, saanee ehdotus niityn luovuttamiseksi työ- ja vaivaistalon tarvetta varten ilman muuta raueta.

Sitä vastoin on Vaivaishoitohallitus katsonut Annebergin alueen kaikissa suhteissa vastaavan niitä vaatimuksia, joita tulee asettaa kaupungin työ- ja vaivaistalon tontille. Tämä alue, joka tänä vuonna päättyvän vuokra-ajan loputtua on kaupungin käytettävänä ja jonne heti voidaan rakentaa, sijaitsee aivan kaupunkiin vievän valtamaantien varrella ja lähellä vesijohtoa, joka niinmuodoin voidaan suoremmita kustannuksitta johtaa laitokseen. Alue sijaitsee edelleen sangen korkealla, jonka johdosta ei tarvitsisi tulla kysymykseen mitään kalliita perustustöitä, ja on muutenkin katsottava erittäin sopivaksi rakennettavaksi. Tämä alueen asema edellyttää sen ohella, että terveydellisetkin suhteet ovat hyviä. Sitäpaitsi on alueella se huomiota ansaitseva etu, että siinä ei tarvitsisi suorittaa mitään laajoja tasoitus- ja istutustöitä, siinä kun kasvaa kauniita puita ja koska siihen jo on tehty joukko käytäviä. Alueen yhteydessä on myös viljeltyjä maita, jonka ohella sitä joka puolelta ympäröivät viljelykset, joilla aluetta voitaisiin laajentaa, siinä tapauksessa että viljellyt maat katsottaisiin riittämättömiksi työ- ja vaivaistalon tarpeisiin. Lopuksi on huomautettava, että mainittu alue sijaitsee niinkutsutun Vanhankaupunginselän luona, joten vaivaistalo helposti saattaa saada sopivan pesurannan aivan välittömään läheisyyteensä. Viimeksimainittuun etuun on kiinnitettävä sitä enemmän huomiota syystä että vaivaistalon pesu on melkoisen suuri ja kävisi niinmuodoin hankalaksi, siinä tapauksessa, että matka pesurantaan olisi liian pitkä.

Annebergin alueen luovuttamista vastaan kaupungin työ- ja vaivaistalon tontiksi on lausuttu, että se muka on liian kallis ja että sen käyttäminen puheenalaiseen tarkoitukseen hyvin todennäköisesti alentaisi ympärillä olevien tonttien arvoa. Tämän johdosta saa Vaivaishoitohallitus viitata niihin yllä huomautettuihin etuihin, jotka laitosta perustettaessa ovat odotettavissa alueen sopivasta asemasta ja jotka ovat omiansa melkoisessa määrässä tasoittamaan sen ja jonkun syrjäisemmän paikan arvojen erotusta. Niiden seikkojen, joihin tässä on viitattu, pitäisi jo kumota

se väite, että Annebergin alue muka on liian arvokas luovutettavaksi työ- ja vaivaistalon paikaksi. Vaivaishoitohallitus on kuitenkin sitä mieltä, että muitakin näkökohtia tässä on otettava huomioon. Vaivaishoitohallituksen mielestä tosin puheenalaista laatua olevan laitoksen ei tule asujamilleen tarjota niin suuria etuja, että henkilöitä, jotka vielä kykenevät itseänsä elättämään, houkutellessaan niihin pyrkimään, mutta toiselta puolen ei Vaivaishoitohallitus kuitenkaan arvele, että on riistettävä kaikkea viihtymystä niiltä yhteiskunnan kovaosaisilta, joitten olojen pakosta täytyy turvautua vaivaishoitoon. Kaikkein vähimmin saattaa Vaivaishoitohallitus hyväksyä semmoista käsitystä, että työ- ja vaivaistalo olisi laitos, joka on perustettava syrjäiseen paikkaan ja jonka läheisyys vaikuttaisi vahingollisesti ympärillä olevien tonttien arvoon. Kunnioituksen puheenalaista laatua olevaa yhteiskuntalaitosta kohtaan pitäisi tosiaan tehdä kaikki sellainen käsitys mahdottomaksi. Kokemus osoittaa myös, että semmoisissa kaupungeissa, joissa vaivaistalo sijaitsee asutuissa osissa, ei ole siitä mitään haittoja ilmaantunut. Katsoen yllä esitettyihin näkökohtiin, joista Vaivaishoitohallitus on tahtonut huomauttaa, sen enempää koskematta kysymykseen toisen tai toisen paikan suuremmasta arvosta kaupungille, saa Vaivaishoitohallitus lausua sen toivomuksen, että Annebergin alue luovutettaisiin kaupungin työ- ja vaivaistalon tontiksi.

Uutta vaivaistalon rakentamista varten laaditut piirustukset ja kustannusarviot on Vaivaishoitohallitus pääkohdissaan hyväksynyt. Vaivaishoitohallitus on kuitenkin katsonut toivottavaksi, että lastenkodin korridorit, jotka ehdotuksen mukaan tulisivat olemaan kahden metrin levyiset, tehtäisiin neljä metriä leveät. Tämä korridorien laajentaminen, jota tulee voida panna toimeen korottamatta kustannusarviota, on osoittautunut tarpeen vaatimaksi, jotta lasten olisi mahdollista oleskella siinä niinä aikoina, jolloin huoneita siivotaan ja myös muissa tilaisuuksissa. Paitsi muita rakennuksia, joita ei ole otettu kustannusarvioon, mutta jotka on huomattu työ- ja vaivaistalolle välttämättömiksi, on Vaivaishoitohallitus katsonut, että olisi rakennettava sikoläävä, jotta sikotarhan perustamisella voitaisiin käyttää hyväkseen työ- ja vaivaistalon runsaita perkeitä, sekä että jääkellarin laittaminen on ehdottomasti tarpeen vaatima.

Lopuksi on Vaivaishoitohallituksella kunnia ilmoittaa, että Vaivaishoitohallitus uuden työ- ja vaivaistalon rakennusjohtokunnan jäseneksi on määrännyt kaupungin työ- ja vaivaistalon johtajan, eversti Gustaf Melart'in.

Emil Cedercreutz.

Ludvig Collan.

*Liite II.**Helsingin kaupungin vaivaihoidon Hallitukselle.*

Sen johdosta, että Kaupunginvaltuusto periaatteessa on hyväksynyt Vaivashoitohallituksen tekemän ehdotuksen nykyisen, vuosina 1872—3 rakennetun työ- ja Vaivaistalon rakentamisesta kaupungille kuuluvan Forsbyn tilan maalle, ja samalla antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi muun muassa yhdessä Vaivashoitohallituksen kanssa ja viimeksimainitun uutta vaivaistaloa varten tekemän suunnitelman mukaisesti teettää piirustukset ja kustannusehdotukset siihen tarvittavia uutisrakennuksia varten, on Vaivashoitohallitus, ennenkuin se on päättänyt ryhtyä täyttämään puheenalaisen tehtävän, katsonut tarpeelliseksi sopivan henkilön kautta muutamissa Skandinavian suuremmissa kaupungeissa tutkia sentapaisia laitoksia. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto tämän johdosta oli Vaivashoitohallituksen ehdotuksesta myöntänyt minulle 800 markan matka-avun, olen minä yllämainitussa tarkoituksessa käynyt erinäisissä Tukholman, Gööteborgin, Malmön, Geflen, Upsalan ja Kööpenhaminan kaupungeissa olevissa vaivashoitolaitoksissa ja saan tällöin tekemieni havaintojen nojalla esittää ehdotuksen ynnä pohjapiirustukset ja kaksi vaihtoehtoista asemakarttaa Helsingin kaupungille aijotun laitoksen laatimista varten.

Silmiinpistävä epäkohta useimmissa niissä vaivashoitolaitoksissa, joissa kävin, oli siinä, että ne oli tehty 3- tai 4-kertaiset. Kun nimittäin ottaa huomioon, että nämä rakennukset ovat aijotut suurimmaksi osaksi raihnasten ja ikäkulujen henkilöitten asuttaviksi, on itsestään selvää, että tähän seikkaan on, laitosta suunniteltaessa, pantava riittävää huomiota, ja että taloudellisten ja muiden syiden ei tule saada syrjäyttää tätä näkökohtaa, ei ainakaan silloin kun riittävä tonttiala on saatavissa. Sitä paitsi syntyy monikerroksisten talojen rakentamisesta eräs toinen epäkohta, josta laitosten johtajat usein huomauttivat; käy nimittäin vaikeaksi pitää ilmaa puhtaana korkeammalla sijaitsevilla huoneissa, joiden tietysti täytyy vastaanottaa suuri osa käytettyä ja pilaantunutta ilmaa alemmista kerroksista. Katsoen mainittuun asianlaitaan ei pitäisi sentapaisissa laitoksissa koskaan rakennettaman useampia kuin kaksikerroksisia taloja. — Toinen päänäkökohta, jota sellaisia laitoksia tehtäessä ei saa jättää huomaamatta, on se, että laitos alun pitäen on tehtävä silmälläpitämällä, että sen laajentaminen tarvittaessa tulee mahdolliseksi ja helposti toteutettavaksi, tarvitsematta rakentaa kaikkea uudestaan. — Eihän vaivashoitolaitosta koskaan voida rakentaa ennaltaan tietylle määrälle henkilöitä, vaan sitä tulee

ilman suurempaa vaikeutta voida laajentaa samassa määrässä kuin kunnan väkiluku ja siitä riippuva apuatarvitsevien määrä kasvaa. Tähän katsoen on puheenalaista laatua oleva laitos aina rakennettava niin, että siinä on talousrakennus (käsittäen kyökin, leipomon, pesutuvan, varastohuoneen, kellarin j. n. e.) ja joka alunpitäen on tehty niin tilavaksi ja sisustettu tarpeeksi silmällä pitämällä, että sitä, rakentamatta uudestaan, voidaan laajentaa ja sovittaa tarpeen mukaan, sitä myöten kun hoitolaisten luku kasvaa, sekä mainitun talousrakennuksen ympärillä sijaitsevia n. k. paviljonkeja, joissa on asumushuoneet ja työsalit. Jos hoitolaisten luku kasvaa niin, että laitosta täytyy laajentaa, rakennetaan lisäksi paviljonkeja sikäli kuin tarvitaan, jolloin kaikki muu jää muuttumatta. — Ei tarvinne muuta kuin viitata siihen, minkä taloudellisen edun yllämainittu järjestelmä tuottaa.

Läheisimmässä yhteydessä tämän kanssa on kysymys ruokasalien perustamisesta hoitolaisille. Tämäkin kysymys on ratkaistu eri tavoin, joko niin, että on laitettu suuri, koko laitokseen otettujen hoitolaisten lukumäärää vastaava ruokasali tai niin, että ruokasali on pienempi, jolloin tarjoilu tapahtuu useampaan (Tukholman uudessa työlaitoksessa aina kolmeen) kertaan. Edellistä tapaa luonnollisesti haittaa se epäkohta, että laitosta laajennettaessa täytyy rakentaa lisäksi uusia ruokasaleja, jälkimäinen taas tekee mahdottomaksi tarpeellisen järjestyksen ylläpidon ja yhtenäisyyden hoitolaisten toimissa. Tässäkin kohden tarjoaa paviljonkijärjestelmä edun, jos nimittäin joka paviljonkiin huoneiden eteen laitetaan neljän metrin levyinen korridoori, jota voidaan käyttää ruokasaliksi ja virkistyshuoneeksi.

Yllä esitettyjen näkökohtien nojalla ja ottamalla huomioon muita vähemmän oleellisia seikkoja, jotka käynevät ilmi piirustuksia silmäillessä ja eri rakennusten kuvauksesta, olen katsonut minun täytyvän ehdottaa, että uutta työ- ja vaivaistaloa laitettaessa Forsbyn maalle, tehtäisiin seuraavat rakennukset, nimittäin:

1:o. *Talousrakennus* (Piir. I). Kaksikerroksinen kivirakennus, käsittäen 1:ssä kerrassa leipomon, kyökin, pesutuvan, mankeli- ja desinfioimishuoneen ynnä erityisiä siihen kuuluvia varasto- ja muita tarpeellisia huoneita kuin myös kellarin, jotka kaikki täysin vastaavat aina 1,500 henkilöön nousevan asujainmäärän tarvetta. 2:nen kerta käsittää emännöitsijän, taloudenhoitajattaren ja palveluskunnan asuinhuoneet ynnä niiden ruokasalin, huoneita liinavaatevarastoa ja vaatteiden paikkausta ynnä leikkausta varten, asunnon puutarhurille, joka samalla johtaa maanviljelystä sekä vihdoin, koska tarjoutuu tilaisuus täyttämään erästä usein lausuttua toivomusta, 6 huonetta säätyläisluokkaan kuuluvien köyhien käytettäväksi. Näillä 6 huoneella, jotka ovat aiotut yhteensä 20 hengelle, on oma erityinen uloskäytävänsä eivätkä ole yhteydessä muiden huoneuksien kanssa. Tähän osastoon kuuluu myös 1 huone hoitajattarelle, 1 huone kahvikeittiöksi sekä kylpyhuone, pesuhuone ja klosetti. Mitä tulee ehdottamaani puutarhurin huoneukseen, saan minä huomauttaa, ettei olisi rajoitettava ainoastaan tavalliseen maanviljelykseen laitoksen tarvetta varten, vaan että sen ohella olisi harjoitettava myytäväksi aiotuiden puutarhatuotteiden viljelystä. — Aiheen tähän olen saanut Malmön vaivaistalosta, jossa noin 20

tynnyrinalaa maata käytetään puutarhahoitoon, mikä on tuottanut huomattavia taloudellisia tuloksia. — Että minä olen yhdistänyt kyökin, leipomon ja pesutuvan yhteen rakennukseen, on tapahtunut silmälläpitäen sitä että näissä laitoksissa joko heti tahi vastedes tulee käytettäväksi höyryä.

2:o. *Vaivaistalon asunto-paviljongit*, Piir. 2, kivistä tehdyt, luvultaan 4 (2 miehille ja 2 naisille) sekä kahdessa kerroksessa, joihin kuhunkin sopii 143 henkeä. Huoneet ovat jaettuina niin, että ensimmäisen kerroksen toiseen puoleen, jossa on asuntohuoneita 51 hengelle sekä kylpyhuone y. m. mukavuuksia, sijoitetaan raihnaisimmat ja ijäkkäämmät hoitolaiset, jota vastoin saman kerroksen toinen puoli käsittää työsaleja. Koska suuri joukko vaivaistalon hoitolaisista ovat kokonaan kykenemättömät suorittamaan minkäänlaista työtä tai ainakaan mitään töitä, jotka vaativat suurempaa tilaa, lienevät nämä työsalit täysin riittävät tarkoitukseen. — Rakennuksen toinen kerros käsittää ainoastaan asuntohuoneita ynnä tarpeellisia mukavuuksia. Huoneukset muodostavat suuremmat ja pienemmät 3,6 metrin korkuiset huoneet, joten joka henkilöä kohti tulee suuremmissa huoneissa 21 kuutiometriä ja pienemmissä jonkun verran enemmän. Jotta laitoksen asujamat joutohetkinään voisivat lueskella y. m., sijoitetaan pöytä huoneuksien sänkyjen väliselle leveälle käytävälle, johon niissä on riittävästi tilaa. Joka paviljongin alla tulee olla pari pienempää kellaria puita y. m. varten.

3:o. *Lastenkotirakennus*, yksikerroksinen puurakennus, Piir. III, käsittää 1:n huoneen pienille lapsille, joilla ei ole äitiä, 1:n huoneen sairaille lapsille, joita täytyy eristää, 2 huonetta naisille, joilla on pienet lapset sekä 4 asuntohuonetta yhteensä 32 suuremmalle lapselle. Tähän tulee lisäksi 1 huone ja kyökki johtajatarrelle, 1 huone luku- ja ruokasaliksi sekä tarpeelliset klosetti-, pesu- ja kylpyhuoneet. Koska vaivaistalon lastenkoti voimassaolevan vaivaishoito-ohjesäännön 7 §:n mukaan on katsottava ainoastaan väliaikaiseksi hoitolaksi siksi kunnes lapsille voidaan valmistaa hoitoa ja ylläpitoa yksityisten henkilöiden luona, katson nyt ehdotettua lastenkotia tarkoitukseen täysin riittäväksi.

4:o. *Hallintorakennus*, kaksikerroksinen kivirakennus, Piir. III, käsittää 1:ssä kerrassa 2 konttorihuonetta, 1:n varastohuoneen, 2 huonetta ja kyökin konttoristille sekä 1:n huoneen ja kyökin käsittävän vahtimestarinasunnon. — Toinen kerta käsittää johtajan huoneuston.

5:o. *Sauna*, yksikerroksinen kivirakennus, Piir. III, käsittää saunan, ynnä riisuutumishuoneita, huoneen ynnä riisuutumishuoneita satunnaisia kylpyjä varten sekä huoneen lämmittäjälle.

6:o *Kirkko- eli rukoussali* laitoksen yhteisiä jumalanpalveluksia varten. — Koska laitoksen luonteeseen olla yhteiskunnan hätäkärsivien turvapaikkana soveltuisi antaa sille huoneelle, missä jumalanpalvelukset pidetään, juhlallisempi leima ja myös, jotta täytettäisiin hoitolaisten usein lausuma toivomus saada käydä „oikeassa kirkossa“ sekä koska rukoussali, mihin tahansa se sijoitetaankin, vaatii tarpeellista tilaa ja kustannuksia, tahtoisin ehdottaa rakennettavaksi erityisen kirkkoraken-

nuksen puusta, jossa olisi lehterit kolmella puolella ja joka tehtäisiin yksinkertaiseen mutta arvokkaaseen tyyliin sekä käsittäisi tilaa 7 à 800:lle hengelle. Kirkkoon tarvittava sisustus, niinkuin penkit, saarnastuoli y. m., voidaan suorittaa työlaitoksessa. Sentapaisen, sekä ulkoa että sisustukseltaan kauniin ja miellyttävän rakennuksen, johon mahtuu 1,200 henkeä, on Kaupunginlähetyt teettänyt Kallion alueelle Sörnäisiin noin 20,000 markasta.

7:o. *Työlaitos*, Piir. IV. Kaksikerroksinen kivirakennus, käsittäen 1:ssä kerrassa työsaleja eri käsitöitä varten, varastohuoneita, konttoreja, 6 rangaistuskoppia ja päivystäjänhuoneen. — 2:nen kerros käsittää asuinhuoneet, pesuhuoneen ja klosetit, kirjastohuoneen, kahvikeittiön, huuhtomishuoneen ja sälyhuoneen sekä asuinhuoneiden edessä 4:n metrin levyisen korridorin, joka on aijottu käytettäväksi ruokasaliksi ja virkistyshuoneeksi. Asumukset muodostavat 13 asuinhuonetta, kukin 12 henkeä varten, tahi yhteensä 156 hengelle. Koska huoneiden mitat ovat $10 \times 7 \times 3,6$ metriä, tulee joka henkilön osalle 21 kuutiometriä. Sänkyjen välisille käytäville sijoitetaan pöytiä. Joka asuinhuoneen oven kummallakin puolen on ikkunat, joista vartijakunta saattaa korridoreista tarkastaa hoitolaisten toimia. — Nykyisessä, 105 hengelle aijotussa työlaitoksessa on tosin ajoittain ollut liian paljon väkeä, mutta koska tämä suureksi osaksi on riippunut siitä, että melkoinen määrä hoitolaisia vaivaistalossa vallitsevan tilanpuutteen vuoksi on pantu asumaan työlaitokseen, niin olen sitä mieltä, että jos nyt ehdotettu työlaitos laitetaan 156 työkykyistä miestä varten, se pitkäksi aikaa eteenpäin tulisi vastaamaan tarvetta.

8:o. *Työlaitoksen vahtimestarinasunto*, Piir. III. Yksikerroksinen puurakennus, käsittäen huoneuston, jossa on 3 huonetta ja kyökki tarkastusmiehelle sekä 3 huoneustoa, kussakin 1 huone ja kyökki 3 vahtimestarille, kuin myös tarpeelliset kellarit joka taloudelle. Ehdotettu 3 huonetta ynnä kyökin käsittävä huoneusto tarkastusmiehelle saattaa tosin näyttää laajanpuoleiselta, mutta sitä voidaan perustella sillä, että samassa määrässä kuin työlaitos laajenee, tulee asettaa suuremmat kelpoisuusvaatimukset paikan hoitajalle sekä sillä, että siistin asunnon tuottama etu aina tulee tekemään paikan suurempia ammattitietoja omistaville henkilöille halutummaksi. — Jotta vahtimestarinpaikkoihin saataisiin raittiita ja luotettavia henkilöitä, katson kokemuksen nojalla, että näiden tulee olla naineita, jonka vuoksi ei mielellään voida ajatella näille pienempää asumusta kuin 1 huoneen ja keittiön.

Paitsi yllämainittuja, vaaditaan seuraavat pienemmät rakennukset, joita varten en ole katsonut tarpeelliseksi tehdä erityisiä pohjapiirroksia, jonka vuoksi olen ainoastaan asemapiirroksessa ilmoittanut niiden paikan.

Nämä rakennukset ovat:

vaivaistalolla:

2 puista ulkokuonerakennusta, joissa on ruumis- ja ruumiinavaushuone, talli, puu- ja vaunuvaja, makit y. m.

työlaitoksella:

- 1:o. Kivistä tehty paja.
- 2:o. Laudoista tehty makasiini.
- 3:o. Makki ja puuvaja.

Mitä tulee eri rakennusten sijoittamiseen, saan viitata molempiin vaihtoehtoihin asemapiirroksiin, joissa myös on varattu paikka laitoksen laajentamiseksi uusille asuntopaviljongeille.

Kuten näkyy, olen ehdottanut kaikki rakennukset rakennettavaksi kivistä ja kahteen kerrokseen, riippuen tämä sekä puhtausnäkökohdista että siitä, että koska laitos sijaitsee kaupungin ulkopuolella, ei voi tulipalon mahdollisesti sattuesssa toivoa tehokasta apua palokunnalta. Tähän tulee, että rakennuskustannusten säästö, siinä tapauksessa että yläkerta tehtäisiin puusta ja siihen laitettaisiin laudoitus, tuskin vastaisi paljoo suurempia korjauskustannuksia.

Rakentamiskustannukset on arvioitu noin 1,200,000 Suomen markaksi.

Helsinki, marraskuun 8 p:nä 1907.

Carl Degerholm.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Liite III.

RAKENNUSKONTTORI

Helsinki,

Marraskuun 25 p. 1907.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 148.

Rakennuskonttorilla, jolta on vaadittu lausuntoa Vaivaishoitohallituksen vastaanotetun vaivaistalon sopivinta sijoittamista koskevan lausunnon johdosta, on kunnia antaa seuraava lausunto:

Vaivaishoitohallitus esittää että vaivaistaloa ei rakennettaisi Forsbyn maalla sijaitsevalle, viimeksiehdotetulle alueelle, vaan Annebergin alueelle, sillä perusteella, että jälkimäisellä Forsbyn edellä on seuraavat edut: a) parempi ja helpommin kuivattava rakennuksen perustus; b) ylhäinen ja terveellinen asema; c) läheisyys valmiiseen tiehen ja vesijohtoon; d) oma ranta-alue sekä e) jo suoritettuja tasoituksia ja istutuksia, joiden etujen Vaivaishoitohallitus katsoo suuressa määrin tulevan tasoittamaan eroitusta vähemmän arvokkaan Forsbyn alueen ja tunnustetusti arvokkaamman Annebergin välillä.

Näitä näkökohtia vastaan on Rakennuskonttorilla kuitenkin erinäisiä muistutuksia tehtävänä.

Vaivaistaloksi ajateltu alue Forsbyn maalla on osaksi etelään päin loivasti viettävää tasaista niitty- tai peltomaata. Pohjakerroksena on savensekainen hiekka, jonka syvyys alueen viljelyssä osassa on paikoittain 9 metriä kallioperään, jota vastoin metsäisessä osassa kallio siellä täällä on näkyvissä. Rakennusten alustamista varten, jotka etupäässä olisivat sijoitettavat metsättömälle maalle, tulevat kenties suuremmat perustankaivamistyöt tarpeellisiksi, mutta sensijaan ei tule kysymykseen mitään kivenporaustöitä, joita ei voida kallioperäisessä Annebergissä välttää. Alustuskustannukset tulevat niinmuodoin Rakennuskonttorin arvelun mukaan jotenkin yhtä suuriksi, annettiinpa toinen tahi toinen alue puheenalaiseen tarkoitukseen. On kuitenkin muistettava, että on aikomus lämmittää kaikkia uuden vaivaistalon rakennuksia yhdellä yhteisellä sentraalilla, josta erityiset kanavat tulevat johtamaan kuhunkin alueella olevaan rakennukseen ja että siis näiden kanavien rakentaminen luonnollisesti tulee melkoista halvemmaksi, jos ne saadaan vetää hiekan ja maakerroksen läpi, kuin jos kanavat suuremmaksi osaksi pituuttaan ovat kalliosta louhitavat. Ja koska Forsbyn tilalla oleva alue suuremmaksi osaksi ei ole kiviperäistä, niin se siis tässä kohden tarjoaa varsin huomattavia etuja Annebergin edellä. Se väite taas, että Forsbytä olisi vaikeata kaivattaa, ei merkitse mitään, sillä samalla kertaa kuin laitetaan tarpeelliset viemäriöjat eri rakennuksista, kaivetaan myös koko alue muutenkin. Sitäpaitsi sitä rajoittaa suuri laskuoja, johon pintavesi mahdollisista viljelyksistä helposti voidaan johdattaa. Epäedullisemmaksi sitävastoin muodostuu tässä suhteessa ja niinkään perustamiseen nähden se osa Annebergiä, joka sijaitsee Itäisen Viertotien itäpuolella. Tämä osa, joka on noin kolmas osa Annebergin koko aluetta ja jota todennäköisesti eivät vaivaistalon laajentamista tarkoittavat rakennushankkeet kaikiksi ajoiksi voi jättää koskematta, on nimittäin laajalla alueella vesiperäistä ja niinmuodoin kallis sekä ojitettavaksi että rakennettavaksi.

Jos taas verrataan Annebergin ja Forsbyn korkeussuhteita, muodostuvat suhteet seuraaviksi:

Annebergin Itäisen Viertotien itäpuolella sijaitseva osa vaihtelee 0:n ja 6:n metrin välillä vedenpinnan yläpuolella, jota vastoin läntinen osa nousee 6 metristä aina 25 metriin. Forsbyn alue taas on 17—21 metriä vedenpinnan yläpuolelle kohoava ylätasanko, joten viimeksimainitulle olisi mainitussa suhteessa annettava etusija Annebergin edelle.

Sitävastoin Forsbyltä puuttuu c, d ja e-kohtien alla luetellut Annebergillä olevat edut, vaikka nämä edut, Rakennuskonttorin käsityksen mukaan, ovat niin vähäpätöiset, että niitä tuskin voidaan ottaa huomioon paikkaa valitessa niin laajalle laitokselle kuin on puheenalainen.

Yllämainitusta käynee ilmi, ettei Rahatoimikamari omasta puolestaan suinkaan katso Annebergin tarjoovan sellaisia etuja Forsbyssä vaivaistaloksi ehdotetun paikan rinnalla, että olisi syytä Kaupunginvaltuustolle tehdä esitystä Valtuuston

yleisen päätöksen muuttamisesta puheenalaisessa kysymyksessä. Pikemmin puhuu vieläkin yksi erittäin tärkeä seikka, jota Vaivaihoitohallitus ei ole kosketellut, sen puolesta, että olisi mainitussa päätöksessä pysyttävä. Jos nimittäin siksi laaja laitos tulee sijoitettavaksi kaupunginaseman ulkopuolella olevalle alueelle, on tämän laitoksen paikka valittava silmällä pitämällä, että kaupungin vastaisesta suunnittelusta johtuvat vaikeudet tulevat niin pieniksi kuin suinkin. Ja viimeksimainittua seikkaa, mutta ei maa-alueen suurempaa tai pienempää arvoa, on epäilemättä otettu huomioon Kaupunginvaltuuston yllä kosketeltua päätöstä tehtäessä.

Forsby on kaupungin rajamaita pohjoiseen päin, jonka vuoksi sitä siis, ennenkuin tehdään yleinen suunnitelma kaupungin rakentamiseksi, helpommin voidaan ottaa käytettäväksi kaikenmoisiin tarkoituksiin kuin vastaisessa rakennuspiirissä sijaitseva alue, varsinkin jos tämä, niinkuin on laita Annebergin, sijaitsee välittömästi vastaisen kaupunginosan pääliikennereitin, Itäisen Viertotien luona. Sitäpaitsi täytyy Annebergin luovuttamista vastaan aijotuksi vaivaistaloksi muistuttaa, että Anneberg käsittää osan Vanhankaupunginlahden ranta-alueetta, mikä alue Konttorin käsityksen mukaan, hyvin todennäköisesti vastedes tulee määrättäväksi joko tehdaslaitoksiin tahi kaupan ja merenkulun tarpeiden tyydyttämiseksi. Toiselta puolen ei luonnollisesti olisi ollenkaan paikoillaan antaa osan vaivaistaloa katkaista sillä tavoin käytettäväksi aijottua aluetta. Viimeksimainittua asianhaaraa, josta Vaivaihoitohallitus on huomauttanut etuna, täytyy Rakennuskonttorin siis katsoa haitaksi.

Esitetyn nojalla ei Konttori saata puoltaa Annebergin luovuttamista vastaista vaivaistaloa varten.

Mitä vihdoin tulee tarkoitusta varten laadittuihin piirustuksiin, saa Rakennuskonttori ilmoittaa, että Konttorilla omasta puolestaan ei ole mitään muistutuksia tehtävänä sitä vastaan. Konttori oli tosin aikaisemmin ajatellut mahdolliseksi, että rakennettaisiin laitoksen asujaimia varten aijotut asuinhuoneet, samoin kuin myös lastenkoti kolmeen kerrokseen, jolloin luonnollisesti pantaisiin erityinen huomio mukavien porrasten, mahdollisesti myös nostokoneitten laittamiseen kerrosten väliin. Mutta koska ne ammattimiehet, jotka lähemmin ovat tähän kuuluvia kysymyksiä tutkineet, jyrkästi ovat vastustaneet puheenalaisten rakennusten laatimista useampana kuin kahteen kerrokseen, ei Rakennuskonttori katso voivansa tehdä positiiivista väitettä asiassa, vaikkakin rakennuskustannuksia mainitun järjestelmänmuutoksen kautta olisi voitu alentaa 15 tai 20 %:lla.

Lähetekirjelmät palautetaan tämän ohella.

G. Idström.

*Äggelby station.
Oulunkylän asema.*

*Äggelby bys egor.
Oulunkylän maita.*

*Kottbyn hildan
Kottbyn egor.*

*hemman egor
aalky
parta.*

*Ilan a e
J O*

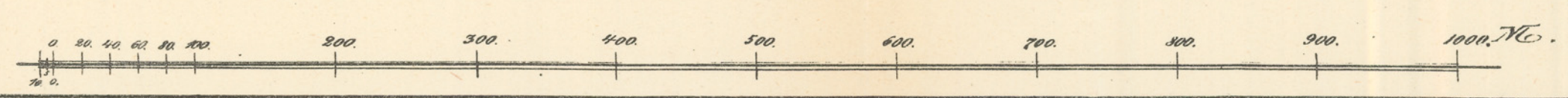
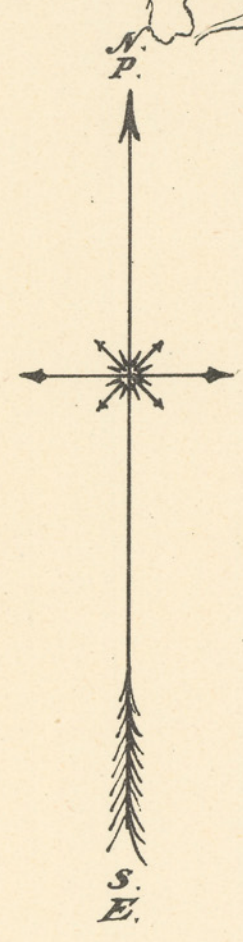
*Worshet
Gammelsstads
Kontorhuset*

Ätteberg

Arabia

Gammelstadsfjorden.

Wardhankaupungin selkä.

Lausunto kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidon perusteista sekä niiden hallinnon järjestämisestä.

Helsingin

RAHATOIMIKAMARI

Joulukuun 19 p:nä 1907.

N:o 432.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kiinnittämällä huomiota niihin muistutuksiin, joita kaupungin tilintarkastajat eri kerroilla ovat tehneet kaupungin teknillisten laitosten nyt voimassa olevan kirjanpidon perusteista, ovat Herrat C. E. Holmberg ja J. Sohlman esityksen muodossa Valtuustolle anoneet selvitettäväksi

minkä perusteiden mukaan kaupungin teknillisten laitosten kirjanpito on järjestettävä.

Ja kun sen ohella useissa tiloissa on lausuttu toivomus suuremman yhdenmukaisuuden aikaansaamisesta kaupungin teknillisten laitosten hallinnossa esittävät ehdotuksen tekijät kysymyksen

miten näiden hallinto olisi sopivasti järjestettävä.

Sittenkun Valtuusto, hyläten anojain ehdotuksen erityisen valiokunnan asettamisesta asiaa valmistelemaan, oli lähettänyt asian Rahatoimikamariin selvityksen saamiseksi kysymykseen vaikuttavista seikoista, on Rahatoimikamari yllämainitussa tarkotuksessa kehottanut sekä kaupungin Valaistuslaitoksen hallitusta että myös Vesijohto- ja Rakennuskonttoreja lähettämään tästä lausuntonsa Kamarille. (Liitteet II—IV). Sen ohessa on Rahatoimikonttori, kuten seuraavasta näkyy, vaaditussa lausunnossaan kosketellut muutamia vähemmän tärkeitä seikkoja, jotka Konttorin mielestä voivat vaikuttaa kysymyksen lopulliseen ratkaisuun.

Käsitellessään asiaa on Rahatoimikamari ensin ottanut tutkittavakseen anomuksen loppuosan, koska Kamarista on näyttänyt asianmukaiselta että jos päätettäisiin asetettaa yhteinen hallitus, niin kysymys kirjanpidon järjestämisen periaatteista olisi annettava ehdotetun hallituksen tutkittavaksi, eikä siis otettava tässä yhteydessä ollen-

kaan ratkaistavaksi. Anojain perustelusta näyttää käyvän ilmi heidän aikomuksensa olleen että olisi saatava aikaan yhteinen hallitus kaupungin kaasu-, sähkö-, vesijohto- ja kenties puhtaanapitolaitoksellekin, jotta siten saavutettaisiin suurempaa yhdenmukaisuutta näiden teknillisten laitosten hoidossa. Kuten myötäseuraavista liitteistä näkyy, ovat kaikki ammattiviranomaiset vastustaneet tätä ehdotusta. Kaupungininsinööri ja kaupungin vesijohtolaitoksen johtaja esittävät että heidän alaisiinsa laitoksiin nähden olisi tuskin mitään etuja erityisen teknillisen hallituksen asettamisesta sekä ettei niiden ollessa Rahatoimikamarin alaisina ole tähän asti osotettu sellaisia epäkohtia, jotka voisivat perustella nykyisen järjestelmän muutosta. Valaistuslaitoksen hallitus vastustaa ehdottomasti ehdotusta, joka tuottaisi ainoastaan harvoja tai ei mitään etuja, mutta sitä vastoin useita epäkohtia teknillisten laitosten hallinnossa. Mitään varmaa ohjetta eivät myöskään anna tämän kysymyksen arvostelulle tämäntapaiset olosuhteet ulkomailla, koskapa vastakkaiset periaatteet ovat päässeet käytäntöön ulkomaan suurkaupungeissa, siellä kun on paikottain asetettu erityisiä hallituksia kullekin kunnalliselle teknilliselle laitokselle, paikottain yhteinen kaikille kaupungin teknillisille laitoksille, paikottain taas yhteinen ainoastaan kaasu- ja sähkölaitoksille.

Mitä taas kysymyksen teknillisiin puoliin tulee, ei Rahatoimikamarista näytä mitään erotusta syntyvän, jos asetetaan yhteinen tahi erityiset hallitukset valvomaan asianomaisten laitosten toimintaa. Ei myöskään voitane syyllä väittää, että teknillisten laitosten taloudellinen tulos tulisi suurempi, jos yhteinen hallitus johtaisi niitä kaikkia kuin jos jokainen toimisi oman hallituksensa alaisena. Sitä vastoin ei voitane kieltää että olisi kaupungin hallinnon kannalta katsottuna odotettavissa suurempaa johdon yhtenäisyyttä. Sillä siten voitaisiin kirjanpidon perusteet ja vuosiliikenteen saavutetut tulokset laatia yhtenäisesti ja antaisivat ne selvemmän ja eheämmän kuvan asianomaisten laitosten toiminnasta vuoden kuluessa. Mutta kun sellainen yhtenäisyys on saavutettavissa ilman yhteistä hallitusta ja kun ne syyt, joita ehdotuksen tekijät ovat esittäneet tukemaan muutosta vallitseviin olosuhteisiin, Rahatoimikamarinkaan mielestä itse asiassa eivät todista, että semmoinen muutos olisi tarpeen vaatima, ja kun mainittu muutosehdotus ei missään tapauksessa tuottaisi kaupungille sanottavaa hyötyä, pyytää Rahatoimikamari, esityksen viime momenttiin nähden ehdottaa

ettei se antaisi aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Kirjanpidon järjestämisen periaatteihin nähden kaupungin teknillisissä laitoksissa pyytää Rahatoimikamari huomauttaa, että niitä eri ammattiviranomaiset ovat käsitelleet yksityiskohtia myöten. Sillä edellytyksellä ettei tällä kertaa tehdä mitään muutoksia hallintoperiaatteihin nähden — jossa tapauksessa taas kysymyksen kirjanpitoperiaatteista sopivimmin pitäisi jättää toistaiseksi — pyytää Rahatoimikamari esittää seuraavaa:

Asiasta antamassaan lausunnossa esittää Rahatoimikonttori ainoastaan että kun Valtuuston vahvistaman meno- ja tuloarvion on oltava pohjana kaupungin tilien kirjanpidolle, ei voitane panna toimeen mitään muutosta tähänasti noudatetussa kirjanpito tavassa tekemättä vastaavia muutoksia meno- ja tuloarviota laadittaessa. Tämä ei kuitenkaan estä erityisen kirjanpidon mahdollisuutta ja toivottavuutta kussakin laitoksesta omaa tarvetta varten, joten kaikki yksityisseikat käyvät selville. Toivottavana muutoksena, joka helposti voidaan soveluttaa Rahatoimikonttorin kirjanpitoon, olisi Konttorin mielestä — mielipide, jonka on esittänyt Vesijohtokonttorikin asiasta antamassaan lausunnossa — kaupungin maksuttoman vesijohtoveden käyttämisen lasketun menon ottaminen meno- ja tuloarvioon, varsinkin kun siten saavutettaisiin yhdenmukaisuus Valaistuslaitoksen ja Vesijohtokonttorin kirjanpidossa Rahatoimikonttorin kirjanpitoon verraten. Kaupungin oman vedenkulutuksen velottaminen voitaisiin sopivimmin järjestää Valtuuston katuvalaistuksesta tekemän päätöksen mukaisesti, nim. niin että sen pohjaksi pantaisiin valmistuskustannushinta.

Pääomapoistoista ehdottavat sekä Valaistuslaitoksen Hallitus että Vesijohtokonttori että kiinteistöjen, koneiden, kaluston y. m. poistot pitää toimittaa etukäteen tarkasti laaditun suunnitelman mukaan. Poistojen perusteista näyttävät mielipideet jonkun verran eriyvän. Niinpä ehdottaa Valaistuslaitoksen Hallitus että »ei olisi välttämättömyyttä meno- ja tuloarviota laadittaessa ottaa tarkotukseen määrättyä poistosummaa, vaan voitaisiin käytettävästä voitosta, sittenkun kaupunkia on hyvitetty pääoman korolla ja kuoletuksella esim. 5 %, ylijäämä kokonaan tahi osittain käyttää kaasulaitoksen konttojen poistoiksi», ja päättäisi Valtuusto tilinpäätöksen jälkeen Valaistuslaitoksen Hallituksen ehdotuksesta »miten iso osa voiton ylijäämästä olisi poistettava, vietävä seuraavalle vuodelle käytettäväksi yleisiin menoihin tahi jollakin muulla tavalla». Vesijohtokonttori taas arvelee että vesimittarien vuotuisena poistona olisi 5 % kyllin riittävä, kun se oikeastaan koskee mittarien ulkokuoria, joita vesivirta kuluttaa ainoastaan mitättömässä määrin ja joiden ikä sentähden lienee melkoisen pitkä. Muuten voitaneen poisto määrätä 10 %:ksi vuosittain. Kun sellainen poisto tekisi melkoisen menon vesijohtolle, olisi se sopivimmin jaettava kullekin kontolle ja otettava huomioon Konttorin meno- ja tuloarvioehdotusta laadittaessa.

Edellä esitetyn perusteella ja viittaamalla oheenliitetyissä liitteissä lähemmin kehitettyihin perusteluihin saa Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa Valtuuston päättäväksi:

että kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidon perusteet jäävät muuttamattomiksi paitsi siinä suhteessa, että Vesijohtokonttorin ensi vuoden alusta on velotettava kaupunkia sen omasta vedenkulutuksesta kustannushintaan; sekä

sen tapauksen varalta että Valtuusto huomaisi esiintyvän syitä että pitäisi tehdä pois-
toja teknillisten laitosten rakennuksista, johdoista, koneista y. m. että

Valtuusto päättäisi tilinpäätöksen jälkeen miten iso osa voitosta olisi poistettava tahi käytettävä muulla tavalla.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

*Liite I.**Helsingin Valtuustolle.*

Jo useiden vuosien kuluessa ovat tilintarkastajat tehneet huomautuksia Valtuuston aikaisemmin vahvistamia kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidonperusteita vastaan.

Myöskin Valtuuston viimeisissä kokouksissa ovat useat puhujat huomauttaneet ettei tämä kirjanpitotapa anna selvää kuvaa laitosten kannattavuudesta ja erittäinkin on tässä huomautettu miten suuri merkitys tässä suhteessa on niillä periaatteilla, joiden mukaan pääomien kuolelutukset tehdään ja kaupunkia velotetaan sen omasta kulutuksesta.

Useat puhujat ovat myöskin pitäneet toivottavana suuremman yhdenmukaisuuden teknillisten laitosten johdossa, varsinkin siihen katsoen että kaasu- ja vesijohtolaitosten lisäksi tulee ennen pitkää uusi kunnallisteknillinen laitos, nim. sähkölaitos.

Selvyyden saamiseksi näistä seikoista ehdottavat allekirjottaneet että Valtuusto päättäisi asettaa valiokunnan, joka saisi tehtäväkseen laatia ehdotuksen:

1) minkä perusteiden mukaan kaupungin teknillisten laitosten kirjanpito on järjestettävä sekä

2) miten niiden hallinto on sopivasti järjestettävä.

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 1907.

C. E. Holmberg.

J. Sohlman.

HELSINGIN
KAUPUNGIN
VALAISTUSLAIKOKSEN
HALLITUS.

Liite II.

Helsingissä

Rahatoimikamarille.

9 p:nä lokakuuta 1907.

Valtuustolle jättämässään, 21 päivänä toukokuuta 1907 päivätyssä esityksessä ovat Herrat C. E. Holmberg ja J. Sohlman esittäneet että Valtuusto asettaisi valiokunnan, joka saisi tehtäväkseen laatia ehdotuksen:

1) minkä perusteiden mukaan kaupungin teknillisten laitosten kirjanpito on järjestettävä;

2) miten niiden hallinto on sopivimmin järjestettävä.

Tästä ehdotuksesta on Kamari pyytänyt lausuntoa ja saa Hallitus täten esittää asiasta seuraava:

Niissä lyhyissä perusteluissa, jotka anomuksessa esitetään ehdotettujen toimenpiteiden tarpeellisuudesta, esittävät anojat kaupungin tilintarkastajain usein uudistuvia kertoja tehneen huomautuksia kaupungin teknillisten laitosten kirjanpitoa vastaan, ja että yksityiset valtuusmiehet ovat tuoneet ilmi ettei kirjanpito anna selvää kuvaa laitosten kannattavuudesta, sekä vihdoinkin että on muistutettu siitä miten «suuri merkitys tässä suhteessa on niillä periaatteilla, joiden mukaan pääomain kuoletukset tehdään ja kaupunkia velotetaan sen omasta kulutuksesta».

Sitäpaitsi esitetään että useat puhujat ovat Valtuuston kokouksissa pitäneet toivottavana hallinnon suuremman yhdenmukaisuuden.

Kirjanpitoon nähden oli Hallitus, noudattaakseen tilintarkastajain toivomusta, jo useita vuosia sitten, aikaisemman liikemies-tavan mukaan kaasulaitoksissa ja muissa tehdaslaitoksissa yleisesti käyttämänsä kirjanpidon rinnalle järjestänyt ja viranomaisten tarkastettavaksi jättänyt toisellaisen, joka oli järjestetty yksinomaan Valtuuston hyväksymää tulo- ja menoarviota silmälläpitäen. Nämä molemmat kirjanpitotavat ovat kaksinaiseen tarkotukseensa kaasulaitoksessa sopivat ja pitäisi niistä saada kannattavuudesta tyydyttävän selvyys, kun kaksi eri tavalla tehtyä tilinpäätöstä osottavat tarkalleen samallaisen tuloksen. Liikelaitokseksi katsottuna ei ole kaasulaitokselle yksistään tyydyttävä tulo- ja menoarviokirjanpito, sillä siinä ei ole balansseja eikä konttoja, joilla on teknillistä ja liikemerkitystä, vaan on sen ohessa kaksinkertainen kirjanpito välttämätön, mutta tuskin lienee mahdollista tehdä kumpaakaan nykyään käytettyä yksinkertaisemmaksi. Tiettävästi ei herroilla tilintarkastajillakaan ole viimeisinä vuosina ollut kirjanpitoa vastaan mitään muistuttamista.

Pääomain kuoletusten suotavuuteen nähden pyytää Hallitus muistuttaa että se jo ennenkun kaupungin tilintarkastajat suvaisivat kertomuksessaan edes puhuakaan tilipoistojen toivottavuudesta, oli antanut Herroille Valtuusmiehille ehdotuksen, että olisi tehtävä tilipoistoja kaasulaitoksen n. k. kiinteistä kontoista, siis rakennuksista, putkijohdoista, koneista, uuneista y. m. Kun kumminkaan täten ei voida välttää vastaavaa säästöä ja Herrat Valtuusmiehet katsoivat ettei tämä säästö olisi voimassaolevan kunnallisasetuksen sallimaa kaupungin varojen kapitaliseeraamista, hylkäsi Valtuusto tämän Hallituksen ehdotuksen. Käsitellessään tilintarkastajain samallaista esitystä hylkäsi Valtuusto senkin samalla perusteella. Hallituksella ei ole esitetyn perusteella ollut tähänasti syytä esittää kysymystä uudestaan, vaan antaessaan nyt lausuntonsa ei Hallitus voi jättää toistamatta aikaisempaa toivomustaan suurempien tilipoistojen tekemisestä. Hallituksesta näyttää nimittäin suotavalta että vanha laitos rakennuksiin, kelloihin, uuneihin ja koneihin nähden olisi alennettava arvossa niin ettei sillä hävitettäessä mahdollisesti olisi ollenkaan mitään arvoa. Tulo- ja menoarviota laadittaessa ei olisi välttämätöntä ottaa siihen tarkotusta varten määrättyä poistosummaa, vaan voitaisiin käytettävissä olevasta voitosta, sitten kun kaupunkia on hyvitetty sijotetun pääoman korolla ja kuoletuksella esim. 5 %, ylijäämä kokonaisuudessaan tai osittain käyttää kaasulaitoksen eri konttojen pois-

toiksi. Kaupungin yleiseen tulo- ja menoarvioon ei silloin pitäisi ottaa tuloa muuta kun yllämainittua korkoa ja kuoletusta vastaava summa, samalla kun Valtuusto päättäisi tilinpäätöksen jälkeen hallituksen ehdotuksesta miten suuri osa ylijäämävoitosta olisi poistettava, siirettävä voittopuolelle seuraavalle vuodelle, käytettäväksi yleisiin menoihin tai jollain muulla tavalla. Kaasulaitoksen jättämä kuviteltu suuri voitto ei pienene tilipoistoilla, mutta kylläkin käytettävissä olevan voiton käyttö muihin yleisiin tarkeuksiin.

Huomautus kaupungin oman kulutuksen velottamisesta on jo järjestetty Valtuuston päätöksellä että katuvalaistuksesta on velotettava kustannuskuluhinnan mukaan.

Mitä taas tulee viimeiseen kohtaan, nim. voitaisiinko kaikki kaupungille kuuluvat teknilliset laitokset asettaa saman johdon alaisiksi, on Hallitus yksimielisesti kannattanut sitä mielipidettä ettei niin pitäisi tapahtua. Hallituksesta on näyttänyt ettei mitään tosisyitä ole esitetty joiden mukaan muutos vallitseviin oloihin olisi tarpeen vaatima. Mitään voittoa ei saataisi raaka-aineiden ja muiden tarpeellisten tavarain yhteisostossa, sillä vesijohtoa ja kaasulaitosta eivät voi palvella samat hankkijat. Putket, joita kumpikin tarvitsee, ostetaan eri tahoilta, sillä vesijohdolla on tullivapaus. Kaasulaitos tarvitsee suuret määrät hiiliä, Vesijohto ainoastaan pienen määrän konepajaansa varten. Vesimittarien lukeminen toimitetaan ainoastan vuosineljänneksittäin ja vesimaksojen ylöskanto tapahtuu sopivimmin Rahatoimikonttorissa, jonka on maksun puuttuessa pidettävä huolta niiden pikaisesta ylöskantantamisesta. Kaasu- ja sähkömittarien lukemisen tulee sitävastoin tapahtua kuukausittain ja ylöskannon asianomaisilta samoin joka kuussa. Myynti on myöskin sangen eri laatua, sillä veden hinta määrätään pitkäksi ajaksi eteenpäin, mikä ei voi tapahtua kaasuun, kokseihin eikä tervaan yhtävähän kun muihinkaan kaasuteollisuuden sivutuotteisiin nähden. Kaasulaitoksen hoidon täytyy sentähden olla paljon enemmän liikeluontoista kun vesijohto vaatii. Samallinen on sähkölaitoksen hoito, kun se tulee valmiiksi. Jos kaikki nämä laitokset yhdistettäisiin saman hallinnon alaisiksi, olisi jokaisella laitoksella oma teknillinen johtajansa, mutta samalla hallinnon etunenässä korkeampipalkkainen päällikkö, joten ei todennäköisesti olisi tästä minkäänlaista säästöä odotettavissa.

Kun Hallinnon mielipiteen mukaan ei siten ole mitään taloudellista yhtävähän kun muutakaan etua kysymyksenalaisten laitosten yhdistämisestä, niin on Hallitus, kuten mainittu, yksimielisesti yhtynyt siihen käsitykseen ettei kaikille kaupungin teknillisille laitoksille pitäisi asettaa mitään yhteistä hallitusta, vaan että vesijohto, kuten tähänkin asti, kuuluisi Rahatoimikamarin alle. Sitävastoin on lausuttu eri mielipiteitä ovatko kaasu- ja tuleva sähkölaitos asetettavat yhteisen hallinnon alaisiksi, vai olisiko kummallekin laitokselle valittava oma eritynen hallituksensa. Niinpä onkin Hallituksessa esitetty että kahden laitoksen, jotka kumpikin ovat puhtaasti liikeluontoisia, kylläkin pitäisi voilla kehittyä ja jossain määrin kilpaila keskenään vaikkakin hallinto on yhteinen. Laitosten hoidossa voitaisiin myöskin useampia tehtäviä yhdistää, kuten esim. kamreerin, kasanhoitajan, perijän y. m. enemmän vastuunalaisia virkoja. Toiselta puolen on esitetty että yhteiskunnalle olisi hyödyksi valokaasun nopeasti kehittyessä kilpailussa sähkön

kanssa, jos kaupungin kaasulaitos saisi tähänastisen järjestelyn mukaisen oman hallintonsa johdolla jatkaa toimintaansa vapaasti kilpaillen sähkölaitoksen kanssa. On pelättävissä että kiihottavan kilpailun puute molempien laitosten kesken helposti johtaisi jonkunlaiseen, kaikkea kunnallista yritteliäisyyttä ennemmin tai myöhemmin uhkaavaan välinpitämättömyyteen ja mukavuuteen niiden hoidossa, molempain laitosten vahingoksi. Ei mikään estäisi molempia hallituksia esiintyvissä yksityisissä tehtävissä työskentelemästä yhdessä. Lisäkustannukset konttorihenkilökunnasta näiden kahden teknillisesti niin perin erilaisen laitoksen erilläänpitämisestä eivät tulisi suuriksi ja varmaankin mitättömäksi niihin kunnan ja sen verovelvollisten etuihin nähden minkä kosketeltu kilpailu kaikella todennäköisyydellä saisi aikaan. Myöskin asianomaisiin toimitusjohtajinkin ja heidän lähimpiin miehiinsä vaikuttaisi kenties yhteisvaikutus liikkuvamman, heidän erityisiä työalueitaan varten kokoonpannun erikoishallituksen kanssa enemmän elähyttävästi ja uusiin alotteihin houkuttelevasti, kun työskentely yhdessä raskaamman, kummallekin puolelle ainoastaan osittain asiantuntevan ja vain osittain suoranaisesti huvitetun yhteisen hallinnon kanssa. Antamatta tässä yhteydessä lopullista lausuntoa kaasu- ja sähkölaitoksen yhteisen hallinnon alaisuudesta tai ei on Hallitus jo nyt tahtonut esittää eroavat näkökannat.

Joskaan ei ole pakko tunnustaa ratkaisevaa merkitystä muualla vallitseville oloille, niin lienee kuitenkin huvittavaa muistaa miten kysymyksen alaiset laitokset ovat järjestettyjä muutamissa muissa paikoissa. — Lybeck'issä, Dresden'issä ja Bremen'issä ovat laitokset yhteisen hallinnon alaisia, München'issä on jokainen laitos oman hallintonsa alainen kuitenkin siten että ensimmäinen Pormestari on puheenjohtajana jokaisessa hallinnossa. Muuten ovat hallitukset Maistraatin alaisia samoin kuin hallitukset Ruotsissa ja meillä Valtuuston alaisia. Kristianiassa on kaikilla näillä kolmella laitoksella eri hallintonsa. Kööpenhaminassa, Malmö'ssä ja Tukholmassa ovat kaasu- ja sähkölaitokset alistetut saman hallinnon alaisiksi.

Helsingin valaistuslaitoksen Hallitus.

Hj. Schildt.

Edvin Willgren.

Gustaf Mattsson.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Liite III.

RAKENNUSKONTTORI

Helsinki,

Marraskuun 19 p. 1907.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 141.

Rakennuskonttori, jonka lausuntoa on vaadittu Valtuustossa herätetystä ehdotuksesta komitean asettamiseksi antamaan selitystä ei ainoastaan kirjanpidon järjestämisen perusteista kaupungin teknillisissä laitoksissa vaan myöskin sopivimmasta tavasta niiden hallinnon järjestämiseksi, saa kunnioittavimmin ilmoittaa seuraavaa:

Rakennuskonttorin kirjanpito on aina ollut järjestetty tarkalleen yhtäpitävästi vuoden voimassa olevan kaupungin meno- ja tulosäännön kanssa ja ilmoittaa siis sekä yleisiin töihin osotettujen eri määrärahojen käyttämisen, että ovatko ne olleet tarkotukseen riittävät vai ei, kun myöskin missä suhteessa on mahdollista liikamenoa tapahtunut. Konttori ei sentähden tahtoisi puoltaa muutosta kirjapitonsa perusteihin, mikä muuten on erittäin yksinkertainen ja helposti silmäiltävä, varsinkaan kun tilintarkastajat konttorin tietien eivät ole tässä suhteessa tehneet mitään muistutuksia.

Puhtaanapitolaitoksen kirjat taas ovat järjestetyt samojen periaatteiden mukaan, kun Rakennuskonttorinkin, eikä niitäkään sentähden pitäisi muuttaa.

Kaupungin teknillisten laitosten hallinnon järjestämiskysymyksestä ei konttori vihdoin luonnollisestikaan voi ryhtyä antamaan mitään yleistä ehdotusta. Rakennuskonttoriin nähden ei näytä olevan mitään syitä sen suhteen muuttamiseen, jossa se on Rahatoimikamariin, jollei nim. Kamari puolestaan katsoisi työnsä jakamista esim. kahdelle osastolle tarpeelliseksi ja edulliseksi, jossa tapauksessa kenties pitäisi Rakennuskonttorinkin ohjesäännön muutoksen tapahtua, josta ei kumminkaa voida esillä olevan yhteydessä antaa mitään ehdotusta.

Läheteksiakirjat palautetaan tämän ohella.

G. Idström.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VESIJOHTOKONTTORI.

Helsinki.

28 p. lokak. 1907.

N:o 2,643.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Esitettyä että Kaupungin tilintarkastajat olivat tehneet muistutuksia Valtuuston vahvistamia kirjanpitooperusteita vastaan kaupungin teknillisissä laitoksissa ja että myöskin yksityiset Valtuusmiehet olivat esittäneet ettei nykyinen kirjanpito tapa anna selvää kuvaa laitosten kannattavuudesta ja tämän ohessa erittäin huomauttaneet mikä suuri merkitys tässä suhteessa on niillä periaatteilla, joiden mukaan tehdään pääoman kuoletuksia ja velotetaan kaupunkia sen omasta kulutuksesta ja senohessa näiden laitosten hallinnon suuremman yhdenmukaisuuden välttämättömyyttä, ovat Herrat Holmberg ja Sohlman Valtuustolta anoneet: että Valtuusto asettaisi valiokunnan, joka saisi tehtäväkseen antaa ehdotuksen:

1) minkä perusteiden mukaan kaupungin teknillisten laitosten kirjanpito on järjestettävä sekä

2) miten niiden hallinto on sopivimmin järjestettävä; ja saa konttori vaaditussa lausunnossa esittää seuraavaa:

Kirjanpitoa vastaan tehtyihin huomautuksiin nähden ei konttori ole varma, koska varsinaisen kirjanpidon toimittaa Rahatoimikonttori. Muistutusten johdosta näyttää Rahatoimikamari kuitenkin v. 1901 tulo- ja menoarvion yhteydessä käsitelleen kysymystä vesijohdon tulo- ja menoarvion toisin järjestämisestä sekä kuinka korkealle asti kaupungin maksuton vedenkäyttäminen voi nousta, mutta katsoi Kamari, ettei toistaiseksi ollut syytä mihinkään muutokseen, vaan annettaisiin konttorin vuosikertomuksessa enemmän selvyyttä millaiselta vesijohtokonttorin toiminta näyttäytyy liikelaitoksena. Tämän mielipiteen hyväksyi Valtuusto. Myöhemmin ovat 1903 vuoden tilintarkastajat ottaneet esille kysymyksen kaupungin irtaimen omaisuuden tilipoistoista ja on konttori tämän johdosta ilmoittanut ne summat, mitkä konttorin mielestä olisivat joka vuosi poistettavat, mutta Valtuusto ei ole tehnyt mitään positivistia päätöstä tähän suuntaan.

Kun kirjanpito siis ei ole sellainen että se jättäisi selvän kuvan vesijohtolaitoksesta liikeyrityksenä katsottuna, niin on konttori koettanut laskuilla vuosikertomuksessa selvittää toimintansa tätä puolta. Tässä ovat kuitenkin määräykset tilipoistojen suuruudesta tulleet tuntuviksi. Vuosikertomuksissa ovat myöskin tulleet lasketuiksi tulot kaupungin omasta kulutuksesta, mutta täytyy Konttorin pitää hyvin suurena epäkohtana, ettei sitä oteta huomioon tulo- ja menoarviossa.

Ruotsissakin on kunnallisteknillinen yhdistys ottanut nämä asiat esille, mutta katsoi

se kuitenkin voivansa käsitellä ainoastaan hallinnon rahallista puolta ja jättää tuon «hiukan aran» hallintopuolen pois laskusta. Koska se tulos johon yhdistys on tullut, lienee sopiva meillekin, tahtoo konttori tässä esittää ne ponnet, jotka tulivat yhdistyksen päätökseksi viime syyskuun lopussa. Ne ovat:

1) että pidetään eri kirjanpito kaikissa sellaisissa kunnallisteknillisissä laitoksissa, jotka sellaista kaipaavat;

2) että jokainen laitos oikeutetaan laskemaan hyväkseen tuloja kaikista suoritettavistaan

3) että kaikki todelliset kustannukset mutta myöskin ainoastaan sellaiset otetaan voitto- ja tappioutilille, ja niiden joukossa myöskin tilipoistot;

4) että kaikki tilipoistot kiinteimistöistä, koneista, sisustuksista y. m. toimitetaan etukäteen tarkasti laaditun suunnitelman mukaan, joka pitää aina ilmottaa vuosikertomuksissa;

5) että tilipoistovarot, jotka maksetaan kruunulle, ilmaistaan erittäin niille juosseine korkoineen balanssissa;

6) että balanssi muuten järjestetään sillä tavalla, että siitä selvästi käy ilmi laitoksen todellinen arvo, osittain koko perustamiskustannus, osittain myöskin todellinen voitto yritykseen pannulle pääomalle; ja

7) että balanssi sekä voitto- ja tappiokontot otetaan vuosikertomuksiin.

Ainoastaan järjestämällä kirjanpito ja toimittamalla vuosikertomukset näiden periaatteiden mukaan tulevat kaupungin teknillisten laitosten käyttötulokset oikeiksi ja mahdollisiksi keskenään verrata.

Tämän kirjanpidon ohella tulee kai kuitenkin, kuten jo on tapahtunut Valaistuslaitoksessa, tulo- ja menoarvion mukainen kirjanpito edelleenkin välttämättömäksi.

Toiseen kohtaan nähden: miten hallinto olisi sopivimmin järjestettävä, saa konttori pääasiallisesti yhtyä Valaistuslaitoksen Hallituksen lausumaan mielipiteeseen, siis että Vesijohto edelleenkin olisi Rahatoimikamarin alainen. Hallituksen tästä antamassa perustelussa on kumminkin muutamia virheitä, jotka konttori pyytää täten saada oikaista. Niinpä esittää Hallitus että vesijohto tarvitsee ainoastaan mitättömän määrän hiiliä konepajaansa varten, vaikka todellisuudessa Vanhaankaupunkiin ostetaan vuosittain 2—300 tonnia. Vesimittarien tarkastus ei myöskään tapahdu ainoastaan neljänneksittäin, vaan on neljä tarkastajaa työssä läpi vuoden. Niinhyvin Valaistuslaitoksen kun konttorinkaan yksityisesti toimittamia töitä ei Hallitus ole ollenkaan maininnut. Konttorin mielestä eivät nämä seikat kumminkaan yksinomaan perustele muutosta nykyisiin oleviin oloihin ja kun mitään varsinaisia etuja ei voitettaisi, saa konttori, kuten mainittu, puoltaa Hallituksen käsitystä, että vesijohto edelleenkin jäisi Rahatoimikamarin alaiseksi.

Lähteasiakirjat palautetaan tämän ohella.

Albin Skog.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKONTTORI.

Helsinki,

19 p:nä joulukuuta 1907

N:o 196.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sen johdosta että Rahatoimikamari on Konttorille lähettänyt Valaistuslaitoksen, Rakennuskonttorin ja Vesijohtokonttorin lausunnot Herrojen C. E. Holmbergin ja J. Sohlmannin Valtuustolle jättämän esityksen johdosta kirjanpidosta kaupungin teknillisissä laitoksissa ja niiden hallinnosta, saa Konttori, mikäli ne koskevat Konttorin kirjanpitoa, lausua seuraavaa:

Koska Valtuuston vahvistaman meno- ja tuloarvion on oltava kaupungin tilien kirjanpidon perustuksena, ei Konttori katso muutosta tähän asti noudatetussa kirjanpito-tavassa voitavan tehdä ilman että meno- ja tuloarviota laadittaessa tehdään vastaavat muutokset. Tämä ei kumminkaan estä mahdollisuutta ja suotavuutta eri kirjanpidon järjestämiseksi kunkin laitoksen omaksi tarpeeksi, joten kaikki yksityisseikat käyvät ilmi.

Toivottavana muutoksena, mikä voitaisiin helposti sovelluttaa Rahatoimikonttorin kirjanpidossa olisi Konttorin mielestä, jota mielipidettä kannattaa myöskin Vesijohto-konttori, Kaupungin maksuttomasti käytettävän veden lasketun arvon ottaminen meno- ja tuloarvioon, varsinkin kun siten voitaisiin saavuttaa yhdenmukaisuutta Valaistuslai-toksen ja Vesijohtokonttorin kirjanpitoon verraten. Mitä sitten muuten tulee kunkin laitoksen erityiseen kirjanpitoon ja niiden hallintoon, katsoo Konttori, kysymyksen ollessa nyt liian vähän valmistetun, ei voivansa antaa mitään lausuntoa. Lähetesiakirjat pala-utetaan samalla.

Helsingin Rahatoimikonttori:

Iwar Timgren.

*Asiakirjoja, jotka koskevat kysymystä
uimahallin perustamisesta kaupunkiin.*

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kysymys vuoden läpeensä käytettävän uimakylpylaitoksen rakentamisesta pääkaupunkiin on viime vuosina esiintynyt useita kertoja. Sellaisen kylpylaitoksen harrastusta ei siis meidän paikkakunnaltamme puutu, mutta yksityinen yritteliäisyys ei kuitenkaan ole uskaltanut ryhtyä yrityksen toteuttamiseen.

Ottaen huomioon olosuhteet kaikissa englantilaisissa ja useissa saksalaisissa kaupunkikunnissa, joissa kaupunkien hallitukset itse — Englannissa voimassa olevien lakimääräysten mukaisesti — ovat ottaneet tällaiset yritykset omaan huostaansa, sen kautta tehdäkseen ne siksi, mitä niiden tulee olla, s. t. s. suuriarvoisiksi, kunnalliseksi ja samalla hyväntekeväisyyslaitoksiksi, ovat allekirjottaneet ajatelleet, että Helsingin kaupungin Herrat Valtuusmiehetkin asettuisivat ymmärtävälle ja avustavalle kannalle sellaisen yleishyödyllisen laitoksen aikaansaamiseen nähden pääkaupunkiin.

Tällainen kylpylaitos, vuoden läpeensä käytettävä, katettu uimahalli, jossa olisi suolapitoista, kirkasta merivettä, houkuttelisi varmaan ihmisiä kylpemään, etenkin nuorempaa sukupolvea, joka varsinkin niinä aikoina, jolloin kouluissa työskennellään, suuresti olisi vahvistavien, karaisevien ja puhdistavien kylpyjen tarpeessa. Uimahalli tulisi meidän paikkakunnallamme varmaan olemaan lähteenä, josta monet saisivat terveyttä ja voimia. Uimakylvyillä on nimittäin suuri arvo ei ainoastaan hygieniseltä vaan vielä paljon enemmän fysiologiselta kannalta katsoen termisen ja mekanisen vaikutuksensa vuoksi, mikä lämpömäärällä ja veden painolla on ruumiiseen. Eräs saksalainen lääkäri, tri Kabierske on sanonut uimakylvyistä, että ne ovat »kaikesta vedenkäytöstä parhaat».

Tähän tulee vielä lisäksi sängen tärkeä seikka. Voi ajatella, että uimahallissa tulisi käymään koulujen oppilaita, luokittain esim. voimistelun opettajan valvon-

nan ja johdon alaisina jonakin tuntina viikossa. Näiden uimahallissa pidettävien voimistelutuntien aikana saisivat oppilaat opetusta uimisessa, vieläpä korkeammilla luokilla hengenpelastustavoissakin, mitkä tiedot silloin kouluohjelmaan sisältyen tulisivat kullekin olemaan hyvin tarpeellisena taitona elämää varten. Pääkaupungin uimahallilla ei näin ollen tulisi olemaan merkitystä yksinomaan meidän kunnallemme. Koulunuorison kautta, joka lukukausien kuluessa uimisesta ja hengenpelastamisesta saamine tietoineen hajautuu ympäri maata, leviäisi tämä yleishyödyllinen taito mitä laajimpiin piireihin, koko maan hyödyksi ja eduksi. Nämä näkökohdat osottanevat kyllin, että pääkaupunkiin tarvitaan uimahallia, joka olisi käytettävänä etenkin kylminä vuodenaikoina.

Tällaisen uimahallin aikaansaamiseksi pääkaupunkiin tarvittavan yksityisen uhrautuvaisuuden selville saamiseksi, perustettiin täällä viime vuonna oheeniitettyjen sääntöjen mukaan »Osakeyhtiö Uimahalli», jota, niinkuin sen sääntöjen 9 §:stä selvästi käy ilmi, ei perustettu yksityisen, taloudellisen voiton hankkimista varten, vaan tarkotti sen aiottu toiminta yksinomaan yhteistä parasta. Alkuunpanijoille kävi kuitenkin pian selväksi, ettei niin epäitsekäille periaatteille rakennettavaa yritystä saataisi syntymään ainoastaan yksityisestä alotteesta. Vaikka tarvittava osakepääoma oli laskettu alhaiseksi, ei kaikkia osakkeita kuitenkaan saatu kirjetetuksi, jonka vuoksi yhtiö ei voinut perustautua säädetyssä ajassa.

Näistä masentavista kokemuksista huolimatta, ja vakuutettuina siitä, että niin yleishyödyllisen aatteen, joka on uimakylpylaitoksen perusteena, täytyy voida saada osakseen kannatusta ja ymmärtämistä valistuneen ja yhteisestä hyvästä huolehtivan kaupunginhallinnon puolelta, rohkenevat allekirjottaneet Herroilta Helsingin Kaupunginvaltuusmiehiltä kunnioittaen anoa:

1:o että kaupunki ilman vuokramaksua 50 vuoden ajaksi luovuttaisi paikan uimahallia varten.

Allekirjottaneet ovat ajatelleet, että sen voisi sopivimmin sijoittaa Kaivopuistoon, itäpuolella Ullanlinnan kylpylaitosta olevalle matalikolle noin 35 m. rantatiestä. Tälle paikalle sijoitetun uimahallin asema olisi tosin vähän etäinen, mutta tätä seikkaa vastaisi täydelleen se, että olisi helppoa ja tulisi samalla käyttökustannuksien puolesta halvaksi saada merivettä kylpyihin.

Uimahallin sijoittaminen kappaleen matkaa nykyisestä kylpylaitoksesta sivulle eikä sen kohdalle on taas tehty siinä mielessä, että

kun vanha kylpylaitos muutaman vuoden kuluttua on revittävä, niin suuren puistokäytävän edessä olevalle paikalle kaiketi rakennetaan jonkinlainen virkistyskoti tai muu sellainen laitos.

2:o että kaupunki 100,000 markalla avustaisi uimahallin rakentamista oheen liitettyjen arkkitehti Selim A. Lindqvistin laatimien piirustusten mukaan. Hallin on laskettu maksavan 165,000 markkaa ja putkijohtojen sekä koneiden 35,000 markkaa.

3:o että kaupunki maksutta antaisi sen vähäisen määrän suolattonta vettä, joka hallissa tarvitaan.

4:o että allekirjottaneet vuoden 1908 alusta vuokrattomasti saisivat ottaa haltuunsa Kaivopuiston vanhan kylpylaitoksen ja sen yhteydessä olevat uimahuoneet ollen velvolliset itse pitämään ne kunnossa ja toimittamaan korjaustyöt, *kunnes* Kunta määrää ne revittäviksi.

Suunnitellun uimakylpylaitoksen mittasuhteet ja rakenne käynevät selville oheenliitetyistä rakenne- ja pohjapiirustuksista.

Veden lämpö määrä uimahallissa on tarkotettu pidettäväksi + 18 ja 21° C. välillä. Yhtämittaa laskemalla vettä altaaseen ja siitä pois se pysyy aina puhtaana, jota paitsi allas, jonka veden syvyys on ajateltu vaihtelevaksi 1 metristä 3 metriin, tyhjennetään kokonaan pari kertaa viikossa. Kenenkään ei ole lupa astua altaaseen ennenkuin on perin pohjin peseytynyt ja huuhtoutunut vieressä olevissa lämpimissä pesu- ja ryöppyhuoneissa. Uimahallissa pannaan toimeen mahdollisimman ankara järjestys ja mitä suurin puhtaus.

Uimahallin rakentamiseen tarvittavan 100,000 markan määrän, jos nimittäin kaupunki avustaa 100,000 markalla, ovat allekirjottaneet ajatelleet saavansa kokoon siten että »Osakeyhtiö Uimahalli» hakee uudestaan oikeutta saada olla olemassa yhtiönä ja siten kokoo 50,000 markkaa 5,000 kappaleella 10 markan suuruisia osakkeita, joille voidaan maksaa osinkoa korkeintaan 6 %, ja rakennukseen annettavaa kiinnitystä vastaan hankitaan 50,000 markan laina.

Ehdotuksen tarkotuksena ei siis ole tuottaa taloudellista voittoa allekirjottaneille eikä myöskään tuleville osakkeenomistajille, ja kun korvaukseksi Kunnan avustuksesta kylpyjen hinnat on päätetty pitää mahdollisimman alhaisina ja määrättyinä aikoina päivästä ilmaiseksi luovuttaa kylpylaitos koulunuorison käytettäväksi, rohkenemme toivoa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet suosiollisesti ottavat ehdotuksemme

harkittavakseen ja ehkä katsovat Kunnan edun mukaiseksi suostua meidän anomukseemme.

Jotta mahdollisimman pian voitaisiin toteuttaa nämä suunnitelmat ja ryhtyä työhön, toivomme me että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet vielä tänä vuonna voivat lausua asiasta mielipiteensä ja mahdollisesti myöntää tarvittavat varat.

Helsingissä 2 p:nä syysk. 1907.

August Lundqvist.

Julius Tallberg.

Oskar Ekman.

Carl von Knorring.

Ernst Krogius.

Oscar Wilh. Andstén.

Ferd. Monten.

K. E. Berg.

Uno Westerholm.

Osakeyhtiö Uimahallin Yhtiöjärjestys.

§ 1.

Osakeyhtiö Uimahalli, jonka kotipaikka on Helsingin kaupunki, on perustettu osakeyhtiöistä 2 p:nä Toukokuuta 1895 annetun lain mukaan ja on sen tarkoituksena ylläpitää uimahallia ja edistää uimataitoa Helsingin kaupungissa.

§ 2.

Yhtiön kantapääoma on viisikymmentätuhatta (50,000) Suomen markkaa, jaettuna viiteentuhanteen (5,000) määrätulle henkilölle asetettuun osakkeeseen, kukin määrältään kymmenen (10) markkaa. Kantapääoma viisikymmentätuhatta (50,000) markkaa on maksettava viimeistään yhden (1) vuoden kuluessa sen jälkeen kuin yhtiöjärjestys on saanut esivallan vahvistuksen.

Niin pian kuin kaikki osakkeet on kirjoitettu ja viisikymmentä (50) % kirjoitetusta osakepääomasta maksettu, on yhtiöllä oikeus alkaa toimintansa.

§ 3.

Yhtiön asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu kolme jäsentä, joista yksi on toimeenpaneva johtaja, sekä kaksi varajäsentä, jotka esteen sattuessa vakinaiselle jäsenelle astuvat johtokuntaan. Hallituksen jäsenet valitaan ensi kerran perustavassa kokouksessa ja sen jälkeen joka vuosi varsinaisessa yhtiökokouksessa.

§ 4.

Hallitus kokoontuu niin usein kuin toimeenpaneva johtaja katsoo tarpeelliseksi tai hallituksen kaksi muuta jäsentä sitä vaatii. Kutsumuksen kokoukseen antaa toimeenpaneva johtaja.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kaksi jäsentä on saapuvilla ja he ovat päätöksestä yksimieliset. Hallituksen kokouksissa pidetään pöytäkirjaa.

§ 5.

Yhtiön toiminimen kirjottaa toimeenpaneva johtaja ja hänen ollessaan estetyinä kaksi muuta johtokunnan jäsentä.

§ 6.

Varsinaisen yhtiökokouksen kuuluttaa toimeenpaneva johtaja siitä hallituksessa tehdyn ehdotuksen jälkeen vuosittain joksikin päiväksi maaliskuussa. Ylimääräisen yhtiökokouksen kutsuu toimeenpaneva johtaja kokoon milloin hän tai hallitus katsoo sen tarpeelliseksi sekä milloin osakelaki säättää, että sellainen kokous on kokoonkutsuttava.

Tiedonanto niin hyvin varsinaisesta kuin ylimääräisestä yhtiökokouksesta sekä muut ilmotukset yhtiön osakkaille tehdään vähintään neljätoista päivää ennen maan suomen- ja ruotsinkielisissä virallisissa lehdissä julaistavalla kuulutuksella, tai myöskin kaikille osakkaille lähetettävillä kirjelmillä.

§ 7.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa:

1:o vahvistetaan edellisen toimintavuoden tilinpäätös;

2:o päätetään siitä toimenpiteestä, mihin hallituksen vuoden kuluessa pitämä hallinto ja siitä esittämä tilinteko aihetta antaa;

3:o valitaan toimeenpaneva johtaja sekä kaksi jäsentä johtokuntaan ja kaksi varajäsentä seuraavaa hallintokautta varten, sekä kaksi tilintarkastajaa ja yksi tilintarkastajan varamies, jotapaisi käsitellään muita esiintyviä kutsumuksessa mainittuja kysymyksiä.

§ 8.

Yhtiön tilit päätetään kalenterivuosittain. Yhtiökokouksessa valittujen tilintarkastajien tulee ennen 15 p:ää Helmikuuta tarkastamista varten saada yhtiön edelliseltä kalenterivuodelta päätetyt kirjat niihin kuuluvine todisteineen sekä ennen sanotun kuukauden loppua antaa kertomus toimittamastaan tilien tarkastuksesta.

§ 9.

Yhtiön voitosta jaetaan aikana, jonka varsinainen yhtiökokous määrää, osakkeille korkeintaan kuusi (6) prosenttia maksetusta osakepääomasta. Jällelle jäävät voittovarot käytetään kohtuullisiin poistoihin yhtiön omaisuudesta sekä uimataidon edistämiseksi.

§ 10.

Jos yhtiö puretaan, ei osakkeenomistajilla ole oikeutta saada takaisin suu-
rempaa määrää kuin maksamansa osakepääoman. Mahdollinen ylijäämä on yhtiön
annettava jollekin toiselle urheiluyhdistykselle tai urheilua harrastavalle yhtiölle Hel-
singin kaupungissa. Tavallisessa järjestyksessä kuulutettu yhtiökokous määrää, minkä
yhdistyksen tai minkä yhtiön hyväksi tämä etu on tuleva.

§ 11.

Kaikessa muussa on osakeyhtiöistä 2 p:nä Toukokuuta 1905 annetun lain
määräyksiä noudatettava.

Annettu Talousosastossa, Helsingissä 24 päivänä Marraskuuta 1905.

Keisarillinen Suomen Senaatti on itsellensä esityttänyt yllämai-
nitun hakemuksen ja katsoo kohtuulliseksi, 2 päivänä Toukokuuta
1895 osakeyhtiöistä annetun lain nojalla, hyväksyä ja noudatettavaksi
vahvistaa yllä olevan ehdotuksen Osakeyhtiö Uimahallin yhtiöjärjes-
tykseksi; ja on yhtiö ilmoitettava kaupparekisteriin merkittäväksi niin-
kuin mainittu osakeyhtiölaki sekä 2 päivänä Toukokuuta 1895 kauppa-
rekisteristä, toiminimestä ja prokurasta annettu armollinen asetus
määräävät. Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnan Päällikkö, Senaattori

Seb. Gripenberg.

H. Mechelin.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAHATOIMIKAMARI

31 p:nä Lokakuuta 1907.

N:o 368.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Viime Syyskuun 17 päivänä pitämässään kokouksessa päättivät Kaupunginvaltuusmiehet lähettää Rahatoimikamariin Herrojen August Lundqvistin, Carl von Knorringin y. m. Valtuusmiehille osottaman anomuksen, että kaupunki ilman vuokramaksua 50 vuoden ajaksi luovuttaisi paikan uimahallia varten, joka on tarkotettu sijoitettavaksi heti itäpuolella Ullanlinnan kylpylaitosta olevalle matalikolle, ja myöskin erinäisillä apurahoilla kannattaisi aiottua yritystä.

Kaupungin satamakonttori, jonka lausuntoa asiasta on vaadittu, huomauttaa, ettei uimahallin sijoittamista vastaan kyseessä olevalle paikalle voida konttorin puolelta mitään muistutuksia tehdä. Rakennuskonttori ei myöskään puolestaan pitäisi paikkaa sopimattomana, ellei nykyinen Kaivopuiston kylpylaitos olisi niin rappeutunut, että sen poistamista voidaan pitää vain ajan kysymyksenä. Ja kun Kaivopuiston Suurta Puistokäytävää ei, konttorin mielestä, ole tehty vaatimalla että sen tulisi olla näköalansa puolesta avoin, vaan se pikemminkin vaatii jonkinlaisen varman päättekohdan, huomauttaa Rakennuskonttori, että nykyisen Kylpylaitoksen paikka olisi aiottua uimahallia varten monelta kannalta edullisempi kuin hakijoiden tarkotusta varten ehdottama.

Rakennuskonttorin yllä mainitun ehdotuksen johdosta on Rahatoimikamari yhdessä kyseessä olevan asian kanssa ottanut käsiteltäväksi kysymyksen vuokran jatkamisesta Kaivopuiston kylpylaitokseen ja uimahuoneeseen nähden, joiden vuokra-aika päättyy tänä vuonna, minkä vuoksi Kamarin puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, Herrat Gripenberg ja Nummelin sekä kaupungingeodeetti Lille ovat, Rahatoimikamarin tämän vuoden kesäkuun 27 päivänä antaman määräyksen mukaisesti, sitä seuraavan syyskuun 30 päivänä toimittaneet lähtökatselmuksen. Tämän johdosta syntyneessä katselmuskirjassa huomauttavat katselmusmiehet, että Rahatoimikamari on 18 päivänä kesäkuuta 1903 vuokrannut yllämainitut laitokset 4 vuodeksi, laskettuna lähinnä seuraavasta tammikuusta, yhteistä Smkan 4,425: — suuruista vuotuista vuokramaksua vastaan ja velvottaen omistajan pitämään kunnossa kylpyliikkeeseen tarvittavat laitokset, jotavastoin rakennusten hoito ja kunnossapito olisi kaupungin kustannettava. Toimitetussa katsastuksessa saatiin selville, että laitokseen kuuluvat kaksi rakennusta

kylmiä kylpyjä varten olivat käytettävässä kunnossa, mutta että lämminkylpylaitos tarvitsi perinpohjaista sisäpuolista korjausta, jonka kustannukset kaupungin Rakennuskonttori on laskenut 19,500 markaksi. Mutta kun saattoi panna kysymyksen alaiseksi, voisiko tämän vanhentuneen kylpylaitoksen perinpohjaista korjausta enää pitää tarpeen vaatimana ja kun sitäpaitsi ilmotettiin, että kaupunginviranomaisten harkinnan alaiseksi tulee annettavaksi ehdotus yksityiselle yrittelijäisyydelle perustuvan ajanmukaisen kylpylaitoksen rakentamisesta, jonka kautta tämä kaupungille kuuluva kylpylaitos kävisi tarpeettomaksi, ehdottivat katselmusmiehet puolestaan, että kaupungin toimitettua välttämättömimmät lämminkylpylaitoksen korjaukset, joiden kustannukset nousisivat 2,000 markkaan, nykyisille vuokranomistajille myönnettäisiin edelleen hallinta-oikeus kylpylaitokseen 3 vuodeksi, jonka ajan kuluessa kysymyksen alainen uusi kylpylaitos ehdittäisiin rakentaa ja jonka jälkeen nämä vanhat kylpyhuoneet voitaisiin tarpeettomina poistaa.

Tähän katselmusmiesten ehdotukseen on Rahatoimikamari voinut kaikissa kohdin yhtyä. Vaikka, Rakennuskonttorin tavoin, ei pitäisikään kauneuden kannalta tarpeellisenä, että Suuri Puistokäytävä päättyy avoimeen näköalaa yli Ruotsin aikaisen Viaporin linnoituksen taustana avoin meri, niin lienee kuitenkin myönnettävä, että nyt kyseessä oleva rakennus ei suinkaan tule vaikuttamaan niin monumentalisesti, että olisi syytä sijoittaa se tälle samalla kertaa sekä kauniille että vaativalle paikalle. Ei ole tosiaankaan aihetta pelätä, ettei lähimpinä vuosina ilmestyisi ehdotuksia, joiden tarkoituksena olisi käyttää sitä sekä seutua somistavammalla että tyyliinsä puolesta suuremmoisemmalla tavalla. Sitävastoin täytyy, Rahatoimikamarin mielestä, hakijoiden osottamaa paikkaa pitää erittäin sopivana. Rahatoimikamarilla ei sentähden ole mitään muistutettavaa kohdassa 1 tehtyä anomusta vastaan.

Täysin tunnustaen sen hyödyn, mikä vuoden läpeensä käytettävän uimakylpylaitoksen aikaansaamisesta Helsinkiin olisi, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole katsonut voivansa Valtuusmiesten hyväksyttäväksi puoltaa, että kaupunki 100,000 markalla avustaisi suunnitellun uimahallin rakentamista. Tämän katsantokannan perusteena ei ole ainoastaan se, että kaupungin käytettävänä olevista varoista ensi vuonna on täytettävä hyvin suuria vaatimuksia, niinkuin Rahatoimikamarin ensi vuoden menoja tulosääntöehdotuksesta lähemmin käy selville, vaan myöskin että Kamarista on näyttänyt muodottomalta, että kaupunki niin suurella määrällä avustaisi yksityistä yritystä. Yleishyödyllisiä ja kaupungin asukkaille tarpeellisia yrityksiä löytyy paljonkin, mutta kukaan ei kai tahtone väittää, että kaupunki olisi velvollinen kannattamaan niitä niin suurilla määrillä kuin nyt on kysymyksessä. Anniskelu-yhtiön voittovaroista voitaisiin ehkä myöntää jokin pienempi määrä, mutta useimmat Kamarin jäsenistä ovat katsoneet, ettei se riittäisi hakijoille. Vastakkaisen mielipiteen on sitävastoin lausunut Kamarin jäsen, arkkitehti Knut Wasastjerna, joka omasta puolestaan

on tahtonut lausua, että vaikkei kaupunki katsoisikaan voivansa myöntää koko haetua määrää, olisi kuitenkin pienempi osa siitä, esim. 25,000 markkaa, myönnettävä. Jos Kaupunginvaltuusmiehet sitävastoin pitäisivät yrityksen toteuttamista merkitykseltään niin suuriarvoisena, että se joka tapauksessa olisi saatava aikaan, näyttää Rahatoimikamarista onnellisimmalta, jos kaupunki itse ottaisi yrityksen omiin käsiinsä ja ottaisi suorittaakseen sen toteuttamisesta syntyvät kustannukset. Niin taloudellisesti heikolta kuin äsken muodostettu yhtiö näyttää, ei ole mitään varmoja takeita, että yhtiö jaksaisi sittenkään, vaikka kaupunki 100,000 markalla avustaisi suunniteltua yritystä, toteuttaa sitä ilman jatkuvia vuotuisia apurahoja. Minkäänlaisia kannattavaisuuslaskelmia eivät hakijat myöskään ole esittäneet, minkä vuoksi Kamarin on ollut vaikeaa tarkasti arvostella yrityksen taloudellista kannattavuutta.

Mitä tulee hakijoiden 3 kohdassa tekemään anomukseen, että kaupunki maksutta antaisi sen vähäisen määrän suolatonta vettä, mikä aiotussa uimahallissa voitulla käytettäväksi, saa Rahatoimikamari puoltaa sitä hyväksyttäväksi.

Kohdassa 4 esitetyn anomuksen johdosta, että hakijat vuoden 1908 alusta vuokrattomasti saisivat ottaa haltuunsa Kaivopuiston vanhan kylpylaitoksen ja sen yhteydessä olevat uimahuoneet ollen velvolliset itse pitämään ne kunnossa ja toimittamaan korjaustyöt, kunnes kunta määrää ne revittäviksi, on Kamari edellyttäen että, jos Kamarin avustuskysymyksestä antama hylkäävä ehdotus saavuttaa Valtuusmiesten suostumuksen, aiottu uimahalli ei lähimmässä tulevaisuudessa tule rakennettavaksi, sentähden katsonut voivansa puoltaa lyhyttä vuokranpitennystä nykyisille vuokraajille, jotka muuten myöskin ovat allekirjottaneet anomuksen apurahan saamisesta uimahallia varten ja jotka siinä tapauksessa, että yritys saadaan toteutetuksi, varmaankaan eivät kieltäydy luopumasta vuokraoikeudestaan uimahalliyrityksen hyväksi.

Sen nojalla, mitä yllä on esitetty, saa Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehille kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

I. hyväksyä hakijoiden anomuksen:

1) että kaupunki ilman vuokramaksua 50 vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä ensin tulevaa tammikuuta, luovuttaa itäpuolella Ullanlinnan kylpylaitosta olevan matalikon aiotun uimahallin rakentamista varten;

2) että kaupunki maksutta antaa sen määrän suolatonta vettä, joka uimahallissa tarvitaan;

II. mutta sitävastoin hylätä hakijoiden anomuksen:

1) että kaupunki 100,000 markalla avustaisi uimahallin rakentamista;

2) että kaupunki hakijoille vuokrattomasti vuoden 1908 alusta luovuttaisi Kaivopuiston vanhan kylpylaitoksen ja sen yhteydessä olevat uimahuoneet.

Jos ylläoleva ehdotus saavuttaa Kaupunginvaltuusmiesten hyväksymisen, niin lienee sitäpaitsi päätettävä:

että nykyisille vuokraajille myönnetään pitennetty hallintaoikeus kylpylaitokseen, ei kuitenkaan pitemmäksi ajaksi kuin kolmeksi vuodeksi vuotuista Smk. 3,600 suuruista vuokramaksua vastaan ja velvottaen heidät, jos kaupunki sitä vaatii, kuusi kuukautta irtisanomisen jälkeen ja ilman oikeutta vahingonkorvauksen saantiin luovuttamaan ne kaupungin käytettäväksi; sekä että ensi vuoden vuosirahäsääntöön otetaan 2,000 markan suuruinen määrä kyseessä olevien kylpylaitosten tarpeellisia korjaustöitä varten.

Läheteasiakirjat palautetaan tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kun kysymys vuoden läpeensä käytettävän, katetun uimahallin aikaansaamisesta taas on astunut päiväjärjestykseen sen kautta että useat tätä monelta kannalta katsoen yleishyödyllistä aatetta harrastavat henkilöt ovat Helsingin Kaupunginvaltuusmiehiltä anoneet kunnallista apurahaa uimahallisuunnitelman ratkaisemiseksi, on Suomen Meripelastusseura, jonka toiminta sen sääntöjen mukaisesti myöskin tarkoittaa »tietojen levittämistä siitä, mitä on huomattava merenhädässä olevien auttamiseen ja pelastettujen henkilöiden sopivaan hoitamiseen nähden», katsonut asiakseen mitä lämpimimmin puoltaa tarvittavan kunnallisen apurahan myöntämistä suunnitelman toteuttamiseksi, ollen sitä mieltä että kaikkein onnellisinta olisi, jos Kunta voisi kokonaan ottaa asian haltuunsa ja tehdä aiotun uimakylpylaitoksen aivan kunnalliseksi laitokseksi, niinkuin on laita useimmissa Englannin ja Saksan kaupungeissa.

Suunnitellun uimakylpylaitoksen merkitys tulisi olemaan erinomaisen suuri hengenpelastamista koskevien tietojen leviämislle ensi kädessä meidän meren ympäröimän pääkaupunkimme väestöön. Opiskelevan ja koulunuorison kautta, joka tänne kokoontuu eri osista maata lukukausien ajaksi, leviäisi sitäpaitsi kaikille tarpeellinen hengenpelastustaito laajalle, jonka kautta taas nykyään niin surullisen korkea vuotuinen hukkuneiden määrä varmaan saataisiin melkoisesti laskemaan. Tähän katsoen on Suomen Meripelastusseura mitä lämpimimmin tahtonut lausua toivottavaksi, että sellainen uimakylpylaitos saataisiin aikaan.

Erinomaisella kunnioituksella. Helsingissä 25 p:nä Marraskuuta 1907.

Suomen Meripelastusseuran puolesta:

N. Sjöman.

Oscar Wilh. Andstén.

*Lausunto erityisesti pahantapaisten poikain
kasvatus- ja asumalaitoksen perustamisesta.*

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI

Joulukuun 19 p:nä 1907.

N:o 428.

Helsingin kaupungin Valtuusmiehille.

Marraskuun 13 p:nä 1906 tehdyllä lähetepäätöksellä antoivat Valtuusmiehet Rahatoimikamarille toimeksi antaa lausuntonsa Kasvatuslautakunnan tekemästä esityksestä kaupungin kustannuksella uuden kasvatuslaitoksen ja siihen yhdistetyn asumalaitoksen perustamisesta 30 erityisesti pahantapaista poikaa varten, mikä laitos olisi niin järjestettävä, että siihen vastaisuudessa lisää rakentamalla voidaan saada tilaa vielä 30:lle, tai tarpeen tullen useammallekin oppilaalle. Kun Kasvatuslautakunta suunnitellun kasvatuslaitoksen paikan suhteen oli huomauttanut, että olisi välttämätöntä ostaa sopiva maa-alue mainittuun tarkoitukseen, piti Rahatoimikamari tarpeellisena, ennen kun se ryhtyi toimiin asiassa, kehottaa Rakennuskonttoria, Kasvatuslautakuntaa kuultuaan, ehdottamaan paikkaa puheenaolevalle laitokselle sekä laatimaan sen rakennusten kustannusarvion. Sittenkuin Rakennuskonttori tämän johdosta oli ehdottanut, että mainittu laitos perustettaisiin jollekin kaupungin omistamalle, asutuista seuduista mahdollisimman erillään olevalle, joutilalle maa-alueelle, mutta Kasvatuslautakunta pysynyt ennen lausumassaan mielipiteessä, että kasvatusnäkökannalta katsoen ei olisi ollenkaan tarkoituksen mukaista sijoittaa aiottua laitosta Helsingin läheisyyteen, valtuutti Rahatoimikamari Kasvatuslautakunnan sihteerin yksissä neuvoin arkkitehti Wasastjernan kanssa tarkastamaan myytäviksi tarjottuja tiloja ja ehdottamaan niistä ostettavaksi sen, joka kaikkien asiaan vaikuttavain näkökohtain perusteella voidaan pitää tarkoitukseen sopivimpana. Tehtävänsä suorittuaan ovat tarkastusmiehet ehdottaneet ostettaviksi Bromarfin pitäjän Bengtsårin kylässä, Hankoniemen kärjen länsipuolella sijaitsevat Södergård- ja Norrgård-nimiset perintötilat, jotka kumpikin ovat noin 500 tynnörinalan suuruiset ja joitten yhteenlaskettu hinta tekee 90,000 markkaa. Kuten III:sta liitteestä näkyy, pitää Kasvatuslautakunta, joka on saanut mainitut ehdotukset tiedokseen, ehdotettuja saaristotiloja

erittäin sopivina sellaisen kasvatustiloksen paikaksi kuin tässä on puheena sekä esittämillään syillä puolustaa niin hyvin mainittujen Bengtsårin kylässä olevain Norrgård- ja Södergård-nimisten tilain ostamiseen kuin myöskin tiloilla olevain rakennusten tarpeellisiin korjauksiin tarvittavain määrärahojen myöntämisestä, edelliseen tarkoitukseen 90,000: — ja jälkimmäiseen 10,000: — markkaa.

Ennen kun Rahatoimikamari ryhtyi käsittelemään esillä olevaa asiaa, piti se tarpeellisena hankkia ammattimiehen lausunnon puheenaolevaintilojen arvosta ja onnistui sen tarkastusta toimittamaan saamaan Maanviljelysneuvos Bruncronan, joka, itse paikalla tarkastettuaan Södergårdin perintötilan, antamassaan lausunnossa ei pitänyt viimeksimainitun tilanomistajan vaatimaa hintaa liian korkeana, vaan hyvin sen arvoa vastaavana. Myöskin Norrgårdin tilan hinnasta on Rahatoimikamari Kasvatustalokunnan sihteerin avulla hankkimainsa tietojen nojalla saanut varmuuden siitä, että se, joskin suhteellisesti korkeaampi, vastaa tilan arvoa. Usein mainittujen tilain omistajat ovat Rahatoimikamarille jättämässään myyntitarjouksissa sitoutuneet pysymään niissä, toinen tämän vuoden, toinen tulevan tammikuun loppuun.

Periaatteen kannalta saattaa tosin epäillä, onko kaupungin asiana sellaisen kasvatustaloksen perustaminen kuin tässä on kyseessä. Mutta niistä syistä, jotka Kasvatustalokunnan marraskuun 22 p:nä 1906 päivätyssä kirjelmässä (Liite I) ovat esitetyt, ei Rahatoimikamari ole voinut kieltää, ettei laitoksen perustaminen esitetyn ohjelman mukaan olisi toivottava ja tarpeellinen. Samoin ikään on Rahatoimikamari yksimielisesti ollut sitä mieltä, että jos laitos kerran perustetaan, sitä ei ole sijoitettava Helsingin eikä muunkaan kaupungin läheisyyteen, vaan mahdollisimman syrjäiseen paikkaan maaseudulle. Täällä suhteessa näytävät, kuten myöskin Kasvatustalokunta on huomauttanut, ostettaviksi tarjotut tilat erittäin sopivilta.

Puheenaolevan laitoksen aikaansaamiseksi tarvittavain varain hankkimisesta ehdottaa Rakennuskonttori (Liite II), että 90,000 markan suuruinen määräraha otettaisiin tulevan vuoden meno- ja tulosääntöön usein mainittujen tilojen ostamista varten sekä että sen lisäksi olisi osoitettava 10,000 markkaa tiloilla olevain rakennusten tarpeellisiin korjauksiin. Tämän johdosta saa Rahatoimikamari esittää seuraavaa:

Maaliskuun 22 p:nä 1880 Helsingin Anniskeluosakeyhtiön varsinaisessa vuosikokouksessa laaditun pöytäkirjan mukaan määräsi mainittu yhtiö kuluneen vuoden vuosivoitosta 20,000 markkaa pohjarahastoksi pahantapaisten lasten turvakodin aikaansaamiseksi varten. Samaan tarkoitukseen lahjoitettiin huhtikuun 17 p:nä 1886 vielä 7,000 markkaa, toukokuun 4 p:nä 1887 4,736 markkaa 6 piä ja toukokuun 5 p:nä 1888 5,024 markkaa 28 piä. Kun aluksi kaikki vuotuiset korot ja sittemmin käyttä-

mättä jääneet korkosäästöt on lisätty pääomaan, on rahasto kasvanut siinä määrin, että sen pääoma tämän vuoden lopussa nousee 50,000: — markkaan. Rahaston korkoja on käytetty Lohjalle perustetun pahantapaisten lasten kasvatuslaitoksen ylläpitoon, ja on niitä siinä suhteessa hoitanut Vaivashoitohallitus.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön kaupungin Valtuusmiesten käytettäviksi jättämistä voittovaroista päättivät Valtuusmiehet kesäkuun 12 p:nä 1888 rahastoon Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvain pahantapaisten lasten kasvattamista varten siirtää 13,100 markan 17 pennin suuruisen summan. Mainitun yhtiön v. 1889 sisäänmaksamista voittovaroista määräsivät Valtuusmiehet saman vuoden 21 p:nä vielä tähän rahastoon 10,000: — markkaa. Korkoja on käytetty Lohjan pitäjään perustetun pahantapaisten lasten koulusiirtolan ylläpidon avuksi.

Kuten yllä esitetystä näkyy, on pahantapaisten lasten kasvatuslaitoksen perustamista varten käytettävissä 77,000 markkaa. Näitten lisäksi on vielä Hedvig Charlotta Gripenbergin rahaston varat, jotka tekevät 3,000 markkaa. Nimineuvoksetar Hedvig Charlotta Gripenberg lahjoitti nimittäin lokakuun 24 p:nä 1846 tehdyllä testamentilla rahastolle tai laitokselle, joka Helsingissä vast'edes voi syntyä kerjääväin lasten kuljeskelemisen ehkäisemiseksi ja näitten siveellisen kehityksen edistämiseksi, 600 hopearuplaa. Rahaston korot käytetään nykyään Valtuusmiesten maaliskuun 2 p:nä 1886 tekemän päätöksen mukaan Lohjan koulusiirtolan ylläpitoon.

Rahatoimikamarin mielipiteen mukaan olisivat yllämainitut rahastot, jotka yhteensä tekevät 80,000 markkaa, käytettävät useinmainittuun tarkoitukseen ja ainoastaan viime mainitun summan ja sovitun kauppasumman eroitus olisi ensi vuoden meno- ja tulosääntöön otettava.

Mitä arkkitehti Wasastjernan mainituilla tiloilla olevain rakennusten tarpeellisiin korjauksiin arvioimiin menoihin tulee, ei Rahatoimikamari, Rakennuskonttorin lausunnon saatuaan, voi muuta lausua, kuin että ehdotetut korjaustyöt ovat välttämättömät, ennen kun rakennuksia voidaan puheenaolevaan tarkoitukseen käyttää.

Jos Valtuusmiehet hyväksyvät laitoksen perustamista ja siitä johtuvat tilain ostamista sekä rakennusten ja ulkohuoneitten korjaamiseen tarpeellisten varain myöntämistä koskevat ehdotukset, pitäisi tulevan vuoden menosääntöön ottaa, ei ainoastaan määrärahat perustamiskustannuksiin, jotka oheen liitetyn Kasvatuslautakunnan 1908 vuoden tulo- ja menosääntöehdotukseen tehdyn lisäyksen mukaan nousevat 10,875: — markkaan, vaan myöskin tarvittavat varat ylläpitokustannuksiin, mitkä ovat lasketut 6,980 markaksi 25 penniksi. Rahatoimikamari on luullut sitä suuremmalla syyllä voivansa puoltaa tällaista ehdotusta, kun Valtuusmiehet viime vuoden tulo- ja menosääntöehdotusta vahvistaessaan korottivat Valtuusmiesten käyttövarat 50,000 markalla tällaista tarkoitusta varten ja siten jo välillisesti periaatteessa ovat hyväksyneet uuden pahantapaisten lasten kasvatuslaitoksen perustamista koskevan ehdotuksen.

Yllä esitetyn nojalla saa Rahatoimikamari kunnioittain ehdottaa, että Valtuusmiehet päättäisivät:

että uusi kasvatus- ja asumalaitos perustetaan;

että tätä tarkoitusta varten ostetaan Bromarf'in pitäjän, Bengtsårin kylästä Södergård- ja Norrgård-nimiset perintötilat yhteensä 90,000 markan hinnasta;

että mainitun kauppasumman suorittamiseen käytetään Helsingin kaupungille tällaista tarkoitusta varten lahjoitettuja rahastoja:

1. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto pahantapaisten lasten turvakodin perustamista varten, suuruudeltaan 50,000 markkaa;

2. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto samanlaista tarkoitusta varten, suuruudeltaan 27,000 markkaa;

3. Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto yhtäläistä tarkoitusta varten, suuruudeltaan 3,000 markkaa;

että näitten lisäksi ensivuoden meno- ja tulosääntöön otetaan 37,000 markan suuruinen menoerä, josta 10,000 markkaa käytetään kauppasumman lopun maksamiseen, 10,000 markkaa tarpeellisiin korjaustöihin sekä 17,000 markkaa perustamis- ja ylläpitokustannuksiin.

Kun ei ainoastaan Rahatoimikamari ja Maistraatti, vaan myöskin Valtuusmiesten asettama budjetivaliokunta osaltaan jo olivat suorittaneet meno- ja tulosäännön käsittelyn, ennen kun näitä menoeriä oli voitu vaariinottaa, saa Rahatoimikamari, joka valitettavasti ei ole enemminkin voinut esittää asiaa Valtuusmiesten harkittavaksi ja päätettäväksi, kunnioittain ehdottaa:

että edellämainittu 37,000 markan menoerä otetaan tulevan vuoden meno- ja tulosäänntöön, ja että se otetaan huomioon Valtuusmiesten käyttövaroja määrättäessä, korottamalla niitä vastaavassa määrässä.

Rahatoimikamarin puolesta :

Alexis Gripenberg.

Georg Eslander.

Lisäys Kasvatuslautakunnan 1908 vuoden meno- ja tulosääntöehdotukseen.

Uusi kasvatusta ja asumalaitos:

Perustamiskustannuksia:

30 kpl. koulupulpetteja à 20 mk	Smk.	600:—	
Pöytiä, tuoleja, kaappeja, musta taulu y. m.	»	300:—	
Urkuharmonio	»	300:—	
Höyläpenkkejä, sorvi ja käsityökaluja	»	1,000:—	
Ompelukone	»	175:—	
Kirjoja, karttoja ja muita opetusvälineitä	»	700:—	
Määräraha 4 hevosen, 10 lehmän sekä maataloudessa tarvittavan kaluston, veneitten y. m. ostamista varten	»	6,000:—	
Sänkyjä ja sänkyvaatteita 30 oppilaalle, 1 rengille ja 1 palvelijattarelle	»	1,300:—	
Keittiökaluja y. m.	»	500:—	10,875:—

Ylläpitokustannuksia 5, osittain 9 kuukaudeksi:

Johtaja, 9 kuuk. palkka	Smk.	2,250:—	
Apuraha hänen eläkettään varten	»	50:—	
Wartia, 9 kuuk. palkka	»	750:—	
Emännöitsijä s:n	»	375:—	
Palvelijatar s:n	»	180:—	
Renki s:n	»	270:—	
Emännöitsijän, palvelijattaren ja rengin 9 kuuk. ruoka à 60 p. päivältä	»	492:75	
15 oppilaan 5 kuuk. ruoka à 40 piä päivältä	»	912:50	
15 oppilaan vaatetus à 40 mk	»	600:—	
Lääkäri ja lääkkeet	»	100:—	
Matkakuluja ja rahtia	»	500:—	
Sekalaisia menoja	»	500:—	6,980:25

Yhteensä Smk 17,855:25

Tästä määrästä vähenee hoitoon otettujen lasten ylöspitoon näitten vanhemmilta kertyvät apumaksut, arviolta 1,500 markkaa, joten se menoerä, jonka myöntämistä vielä anotaan, tekee Smk 16,355:25.

Kasvatuslautakunnan puolesta:

V. T. Rosenqvist.

Henrik Ståhl.

Liite I.

HELSINGIN KAUPUNGIN
KASVATUSLAUTAKUNTA.

*Helsingissä lokakuun 22 p:nä
1906.*

N:o 29.

Helsingin kaupungin Valtuusmiehille.

Kun Helsingin kaupungin Kasvatuslautakunta, joka on ensimmäinen laatuaan maassamme, enemmän kuin seitsemän vuotta takaperin alkoi toimintansa, piti se tarpeellisena, kun sillä tällä alalla ei ollut kokemusta toimiohjeeksi saatavissa, alkaa työnsä suurimmalla varovaisuudella, ettei sen työ kokonaisuudessaan tulisi kärsimään siitä, että se alunpitäin tulisi johdetuksi väärälle uralle. Sen vuoksi Lautakunta ensimmäisessä vuosimenosääntö-ehdotuksessaan esitti vaan n. s. koulusiirtolain perustamista, joiden tarkoituksenmukaisuudesta oli jonkunlaista kokemusta saavutettu Vaivahoitohallituksen Lohjan pitäjään perustamassa koulu-siirtolassa, joka oli yleensä tyydyttävällä tavalla tarkoituksensa täyttänyt. Mutta jo mainitussa vuosimenosääntöehdotuksessa huomautettiin, että vastaisuudessa käynee tarpeelliseksi perustaa kasvatuslaitoksia asumalaitoksen kanssa sellaisia oppilaita varten, joitten kasvatus ei menestyisi ehdotetuissa koulusiirtoloissa. Ja kun muutamia vuosia myöhemmin täytyi perustaa tyttöjen kasvatuslaitos Wanajaan pidettiin monesta syystä tarpeellisena yhdistää siihen asumalaitos; se on myöskin laitettu uuteen tyttöjen kasvatuslaitokseen, joka tänä vuotena avattiin Kemiössä. Kasvatuslautakunnan kokouksissa on useita kertoja ollut esillä kysymys yhdistetyn kasvatus- ja asumalaitoksen perustamisesta erityisesti pahantapaisia poikia varten, ja viime vuotena Lautakunta hankki Valtuusmiehiltä matkarahan, jolla lähetti sihteerinsä Skandinavian maihin tutkimaan erilaisten kasvatuslaitosten organisatSIONIA ja niitten laitoksia, järjestystä y. m., että kun sellaisen perustamista mahdollisesti ehdotettaisiin, siellä saavutettua kokemusta voitaisiin hyödyksi käyttää.

Kokemus, minkä Kasvatuslautakunta kuluneina toimintavuosinaan on saavuttanut, osoittaa selvästi, että vaikka suurin osa niistä pojista, joitten Lautakunnan johtosäännön mukaan tulisi saada siltä hoitoa, menestyksellä voidaan kasvat-
taa sellaisissa koulusiirtoloissa, joita jo on perustettu, ei kuitenkaan niittenkään,

varsinkin vanhempain poikain luku ole varsin vähäinen, joiitten ojentamiseksi tarkempi valvonta ja tehokkaammat kasvatustoimet ovat tarpeen. Tällaisten poikain ojentamiseksi oikealle tielle ei Kasvatuslautakunta käytettävinsä olevilla keinoilla ole tähän asti tavallisesti voinut mitään tehdä, se on ollut niitten suhteen enemmän tai vähemmän neuvoton, eikä niitä enää viimeisinä vuosina tavallisesti ole hoidettaviksi otettukaan, vaikka näittenkin olisi pitänyt Lautakunnan johtosäännön mukaan saada hoitoa ja kasvatusta kunnan toimesta. Tehdäkseen toimintansa säännöllisen jatkumisen mahdolliseksi katsoo Lautakunta olevansa pakotettu ehdottamaan, että kaupunki perustaisi erityisesti pahantapaisia poikia varten sellaisen kasvatuslaitoksen, johon olisi myöskin asumalaitos yhdistetty, aluksi 30 asumaoppilasta varten, mutta niin järjestetty, että siihen lisää rakentamalla voidaan saada tilaa vielä 30:lle, tai tarpeen tullen useammallekin oppilaalle.

Luotettavia tilastollisia tietoja sellaisten poikain luvusta Helsingissä, jotka olisivat edellämainitun suojeluskasvatuksen tarpeessa, ei Lautakunnalla ole tässä esitettäviksi, mutta pyytää se saada huomauttaa, että, paitsi niitä, mitkä nyt jo ovat lukuun otettavat ja joita Lautakunnan kokemuksen mukaan on kylliksi täyttämään sen laajuiseksi suunnitellun laitoksen kuin tässä tarkoitetaan, jo lähimmässä tulevaisuudessa — kun, kuten saattaa toivoa, hallituksen asettaman komitean valmistama, suojeluskasvatusta koskeva lakiehdotus tulee laiksi, — Helsingin kaupungin tulee huolehtia myöskin sellaisten alaikäisten rikoksellisten kasvatuksesta, jotka tuomioistuin tähän asti on määrännyt yleiseen kasvatuslaitokseen. Kasvatuslautakunnalta ei jää huomaamatta, että mainitun komitean ehdotuksen mukaan, johon Lautakunta myöskin muussa suhteessa pyytää saada viitata, senkaltaiset laitokset, joista tässä on puhe ja joita komitea nimittää suojeluskodeiksi, yleensä pitäisi olla valtion laitoksia. Mutta, samoin kuin mainitun komitean, on Kasvatuslautakunnan mielestä toivottavaa, että maan suurimmat kaupungit, Helsinki etupäässä, perustaisivat omia suojeluskoteja, joille sitte valtio antaisi kannatusapua. Jo sellaisen laitoksen olemassaolo olisi omiaan terveellisesti vaikuttamaan koulu siirtolain oppilaihin; karkaamisyrityksiä tai muita luvattomia tekoja suunnitellessaan olisi heidän pakko ottaa huomioon mahdollisuus tulla muitta mutkitta siirretyksi tuollaiseen laitokseen, jossa heidän vapautensa olisi entisestään vieläkin rajoitetumpi.

Voidakseen täysin vastata tarkoitustaan on välttämätöntä, että aiottu laitos ei ainoastaan kykene antamaan tarpeellisen kouluopetuksen, vaan myöskin voi harjaannuttaa oppilaat käytännölliseen työhön. Onhan jo suorastaan käsitettävissä, että maanviljelys- ja puutarhatyöllä sekä erilaisilla käsityöillä niinä aikoina, jolloin maataloustöitä ei voida suorittaa, on kerrassaan perustava merkitys puheena olevassa kasvatustoimessa. Toiselta puolen on tärkeää, että laitosta johtava henkilökunta on toimeensa kykenevä ja riittävä ja sen rakennukset niin järjestetyt, että

tarkka valvonta ja kelvollinen järjestyksen pito on mahdollinen, jotta pahantapaisten oppilaitten ilkikuriset yritykset tulevat ajoissa ehkäistyiksi ja tukahutetuiksi.

Sen nojalla, kuin tässä on oppilasmäärästä ja ehdotetun kasvatustalouden tehtävästä esitetty pitää Kasvatustaloutta, samoin kuin edellä mainittu komitea, välttämättömänä, että laitokseen otetaan vakinaisesti: 1 johtaja ja 1 opettaja varsinaista opetus- ja valvontatointa hoitamaan, 1 varttia ja 1 renki puutarha- ja maanviljelystointia ohjaamaan sekä 1 emännöitsijä ja 1 tai mahdollisesti 2 naispalvelijaa talous- ja karjanhoitotoimiin. Sen lisäksi tulisivat paikkakunnalla asuvat käsityöläiset antamaan opetusta suutarin- ja räätälinammateissa. Kelpoisuusehtona olisi vaadittava johtajalta papin- tai kandidaattitutkinto, opettajalta kansakoulunopettajatoimeen säädetyt edellytykset sekä sen lisäksi piirustuksen ja metalli- sekä puukäsittöitten taitoa ynnä tietoja puutarhanhoidossa. Laitoksen vuotuiset menot ovat lasketut nousevan 18,137 markkaa, kuten tähän liitetty yksityiskohtainen vuosimenosääntöehdotus lähemmin osoittaa, mutta K. Senaatin maaliskuun 13 p:nä 1895 antaman kirjelmän mukaan tulisi valtio siitä suorittamaan 3,400 markkaa.

Kun ei ainoastaan laitoksen oppilaille vaan myöskin kaikille sen palveluksessa oleville virkailijoille luonnollisesti täytyy valmistaa asunto aiotussa laitoksessa ja kun puutarha- ja maanviljelystointilla tulee siinä olemaan erityisen tärkeä merkitys, ei saata toivoa, että tarkoitukseen soveliaita huoneustoja kohtuullisella vuokralla olisi saatavissa varsinkaan niin syrjäisessä seudussa, kun laitoksen kasvatustyön onnistumiselle on tarpeen. Lienee sen vuoksi välttämätöntä, että kaupunki ostaa maa-alueen, mikä ei saisi olla aivan pienikään, ja rakennuttaa siihen tarpeelliset rakennukset. Mutta kun Kasvatustaloutta ei luonnollisesti ole tarpeellista ammattikykyä rakennusten piirustusten ja kustannusarvion laatimiseen eikä se Valtuusmiesten valtuuttamatta ole katsonut voivansa turvata ammattimiehen apuun, on Lautakunnan ollut mahdoton nyt antaa tarkkoja tietoja niistä kustannuksista, mitkä suunnitellun suojeluskodin perustaminen tulisi vaatimaan. Kasvatustaloutta saa sen vuoksi nöyryimmästi ehdottaa, että Valtuusmiehet päättäisivät:

että kaupunki perustaa kasvatustalouden ja asumalaitoksen 30 erityisesti pahantapaista poikaa varten; että Kasvatustaloutta toimeksi annetaan ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin sopivan maa-alueen ostamiseksi laitokselle sekä ammattimiehellä valmistuttaa sen piirustukset ja yksityiskohtainen kustannusarvio Valtuusmiehille ensi tilassa annettaviksi; sekä että näistä johtuvain kustannusten

suorittamiseen ja rakennustöitten alulle panoa varten v. 1907 meno- ja tulosäännössä varattaisiin esim. 50,000 Suomen markan suurinen erä.

Kasvatuslautakunnan puolesta :

V. T. Rosenqvist.

Henrik Ståhl.

Vuosimenosääntöehdotus kasvatus- ja asumalaitokselle 30 poikaa varten.

Palkkoja :

1 johtaja, palkkaa	Smk. 3,000: —	
Apurahaa eläkettä varten	» 50: —	
1 opettaja, palkkaa	» 2,000: —	
Apurahaa eläkettä varten	» 50: —	
1 vartia, palkkiota	» 1,000: —	
1 emännöitsijä, palkkiota	» 500: —	
1 palvelijatar, palkkiota	» 240: —	
1 renki, palkkiota	» 360: —	
Määräraha käsitöitten opettamista varten	» 500: —	7,700: —

Ruoanpitoon y. m.:

Emännöitsijän, palvelijattaren ja rengin ruoka à 60 p:iä päivältä	Smk. 657: —
30 oppilaan ruoka à 40 p:iä päivältä	» 4,380: —
30 oppilaan pito- ja makuuvaatteet à 60 mk.	» 1,800: —
Puut ja valaistus	» 1,200: —
Lääkäri ja lääkkeet	» 200: —
Matkakustannuksia	» 500: —
Kirjoja ja koulutarpeita	» 400: —

Posti- ja telefoonimaksuja	Smk. 100: —
Rakennusten pienemmät korjaukset sekä kaluston ja työkalujen kunnossapito	» 800: —
Sekalaisia menoja	» 400: — 10,437: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk. 18,137: —

Muist. 1. Kaikki virkailijat saivat yllämainitun palkan lisäksi vapaan asunnon, lämmön ja valon; emännöitsijä, palvelijatar ja renki vielä sen lisäksi ruuan laitoksen ruokalassa.

Muist. 2. Palkkion korotusta ehdotetaan 5 ja 10 vuoden nuhteettoman palveluksen perästä johtajalle 500 mk., sekä vartialle ja emännöitsijälle 100 mk. kummallakin kertaa, opettajalle 20, 20 ja 10% pohjapalkasta 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettoman palveluksen perästä.

Muist. 3. Jos laitoksen huoneustojen vuokra arvioidaan 4,000 markaksi, tekisi vuotuinen valtioapu, jonka kaupunki voimassa olevan lain mukaan on valtiolta oikeutettu laitoksen ylläpitoon saamaan, 3,400 Smk., mutta tulisi se, jos edellä mainittu komitean ehdotus tulee laiksi, nousemaan melkoista suuremmaksi. Helsingissä, lokakuun 22 p:nä 1906.

Kasvatuslautakunnan puolesta:

V. T. Rosenqvist.

Henrik Ståhl.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI

Liite II

*Helsingissä,
marraskuun 6 p:nä 1907.*

N:o 135.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Sitten kun Helsingin kaupungin Kasvatuslautakunta lokakuun 22 p:nä 1906 päivätyllä kirjelmällä oli anonut m. m. 50,000 Smk. suuruista erää otettavaksi 1907 vuoden meno- ja tulosääntöön 30 erityisesti pahantapaisen pojan kasvattamista varten perustettavaksi aiotun kasvatuslaitoksen alustavista töistä johtuvain kustannusten suorittamiseksi, päätti Rahatoimikamari, jonka käsiteltäväksi asia oli lykätty, kehottaa Rakennuskonttoria, Kasvatuslautakunnan mieltä kuultuaan, ehdottamaan paikan maille laitokselle sekä laatimaan sen rakennusten kustannusarvion.

Tämän johdosta ehdotti Rakennuskonttori Kasvatuslautakunnalle, että puheenaoleva laitos olisi rakennettava johonkin asutuilta seuduilta kauimpana olevaan vapaaseen paikkaan kaupungin omistamalla maalla, sekä ilmoitti, että laitoksen rakennuskustannukset tulisivat, jos se rakennetaan Kasvatuslautakunnan sihteerin laatiman, tähän liitetyn ehdotuksen mukaisesti, likimääräisten laskujen mukaan nousemaan noin 180,000 Suomen markkaan.

Kasvatuslautakunta piti kuitenkin aiotun laitoksen sijoittamista Helsingin läheisyyteen kasvatusnäkökannalta katsoen aivan sopimattomana, ja koska uutisrakennusten laittaminen vaatisi niin suuria menoja kuin edellä on mainittu, niin kaupungille tulisi monessa suhteessa edullisemmaksi, jos se koettaisi saada ostetuksi sopivalta seudulta pienemmän maatilan tai talon, jonka rakennuksissa, niitä jonkun verran korjailtua ja ehkä lisältyä, laitos voisi tulla toimeen ainakin muutamia vuosia eteenpäin.

Tästä tiedon saatuaan päätti Rahatoimikamari valtuuttaa Kasvatuslautakunnan sihteerin yksissä neuvoin Rakennuskonttorin sitä varten esittämän arkkitehdin kanssa tarkastamaan myytäviksi tarjottuja tiloja ja ehdottamaan näistä ostettavaksi sen, joka kaikkien asiaan vaikuttavain näkökohtain perusteella voidaan pitää tarkoitukseen sopivimpana, jonka ohessa arkkitehdin tulisi antaa lausuntonsa niistä kustannuksista, joita tilalla olevain rakennusten ehkä tarvittavat muunnokset tai korjaukset tulisivat vaatimaan. Tämän tehtävän ovat herrat maisteri H. Ståhl ja arkkitehti Knut Wasastjerna nyttemmin suorittaneet ja puolestaan ehdottavat:

että kaupunki ostaisi Hankoniemen kärjen länsipuolella sijaitsevan Bengtsår Södergård-nimisen tilan, johon kuuluu enemmän kuin puolet Bengtsårin saaresta ja useita muita saaria, alaltaan kaikkiaan noin 500 tynnörinalaa, 55,000 S. markan hinnasta, josta omistaja on sitoutunut tilan myymään;

että, kun tämän rajanaapurina olevalle, alaltaan likipitään yhtäsuurelle »Bengtsår Norrgård»-nimiselle tilalle kuuluvat rakennukset sijaitsevat niin lähellä ensinmainitun tilan päärakennuksia, että kasvatuslaitoksen toiminta kävisi suuressa määrin vaikeammaksi, ehkäpä mahdottomaksikin, jos Norrgård jäisi yksityisen omaksi, ja kun nuo rakennukset olisivat laitoksen käytettäviksi tarpeen, kaupunki ostaisi myöskin mainitun tilan, jota nykyään hoitaa holhooja ja joka lienee saatavissa 35,000 S. markan hinnasta; sekä lopuksi

että tekemällä kaikkiin edellä mainittuihin rakennuksiin tarpeelliset korjaukset, mitkä on laskettu nousevan 10,000 S. markkaan, tulisivat ne sellaiseen kuntoon, että ne soveltuisivat kasvatuslaitoksen käytettäviksi muutamia vuosia eteenpäin.

Sen mukaan kuin Rakennuskonttori on tarkastusmiehiltä vielä lähemmin saanut tietää, pitäisi yllämainittujen tilojen olla erittäin edulliset sen kaltaisen perusteellisen kasvatustoimen harjoittamiselle, kun tässä on puheena, jota paitsi tiloille aiottua laitosta voisi tulevaisuudessa mielinmäärin laajentaa tarvitsematta ryhtyä lisämaan hankkimiseen. Näihin seikkoihin nähden ja kun tilojen hintoja voi pitää suhteellisesti halpoina, yhtyy Konttori kaikessa yllä esitettyyn ehdotukseen.

Rakennuskonttori saa siis kunnioittain ehdottaa:

että, jos myöskin Kasvatuslautakunta on samaa mieltä ennemainittujen ehdotuksentekijäin kanssa, 90,000: — S. markan suurinen määräraha otettaisiin tulevan vuoden meno- ja tulosääntöön Bengtsårin saarella olevain Norrgård- ja Södergård-nimisten tilojen ostamista varten; sekä

että 10,000: -- S. markkaa sen lisäksi määrättäisiin tiloilla olevain rakennusten tarpeellisiin korjauksiin.

Lähetesiakirjat ja mainittujen tiluksien kartta liitetään tämän oheen.

G. Idström.

HELSINGIN KAUPUNGIN
KASVATUSLAUTAKUNTA

Liite III.

Helsingissä,

marraskuun 26 p:nä 1907.

N:o 32.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Kasvatuslautakunnan viimeisessä kokouksessa esitettiin Rakennuskonttorin Rahatoimikamarille osoittama kirjelmä sekä siihen sisältyvä ehdotus aiotun kasvatuslaitoksen perustamisesta Bromarf'in pitäjän Bengtsårin kylään ja mainitussa kylässä sijaitsevain Södergård- ja Norrgård-nimisten tilain ostamisesta laitoksen tarpeeksi, joka kirjelmä ynnä muut asiassa syntyneet asiakirjat olivat Lautakunnalle lähetetyt siinä tarkoituksessa, että tämä saisi, kuten Rahatoimikamari oli päättänyt, tilaisuuden antaa lausuntonsa mainittujen tilain sopivaisuudesta puheenaolevaan tarkoitukseen.

Asiakirjoissa esitettyjen seikkain perusteella ja muutoinkin saamaansa tietojen nojalla pitää Kasvatuslautakuntakin ehdotettuja saaristotiloja erittäin sopivina senkaltaisen kasvatuslaitoksen paikaksi, kun nyt aiotaan perustaa. Nämä tilat, joitten maat ovat pääasiallisesti n. s. Bengtsårin saarella ja joihin sitäpaitsi kuuluu useita muita suuria saaria, sijaitsevat tarpeeksi kaukana sekä Helsingistä että naapurikylistä, joten siellä ei tarvitse pelätä kasvatustyötä häiritseviä vaikutuksia, ei lapsiin nähden eikä vanhempain tai sivullisten puolelta, ja oppilaitten karkaamisyritykset, jotka tavallisimmin tapahtuvat kesällä, tulisivat jo sen kautta ehkäistyiksi, että Bengtsårin saaren eroittaa mannermaasta kilometrin levyinen salmi. Laitoksen sijoittamisesta saaristoon olisi vielä sekinetu, että oppilaat jo nuoruudessaan jossakin määrin perehtyisivät kalastajan ja merimiehen ammatissa esiintyviin oloihin, joten heille laitoksesta päästyään olisi helpompi saada sopivia toimia.

Jos ehdotettu laitos perustetaan Bengtsårin saarelle, on Kasvatuslautakunta Rakennuskonttorin kanssa yhtä mieltä siinäkin, että kasvatustyön säännölliselle kululle on välttämätöntä, että kaupunki ostaa molemmat tilat. Tarpeelliset korjaukset suoritettua saisi laitos siten hetimiten alkuvuosiksi tarvittavat rakennukset, tarvitsematta heti ryhtyä uusia rakentamaan. Norrgårdin arvioimista ei tosin ole ammattimiehet suorittaneet, mutta jo sen päärakennusten arvo tehnee lähes 10,000 markkaa, ja metsäin arvo on ilmoitettu 20,000 markaksi. Joskin viimemainittua summaa täytyy pitää liian korkeaksi arvattuna, kun myöskin Norrgårdin metsää on hyvin paljon kulutettu, ei tilan ostaminen suinkaan olisi kaupungille epäedullinen kauppa, ja sitä on

puollettava jo senkin vuoksi, että ainoastaan siten kävisi mahdolliseksi tuon uuden laitoksen avaaminen niin aikaisin kuin tarve vaatisi ja kuin sitä on suunniteltu. Ostamalla molemmat tilat niihin kuuluvine suurempine ja pienempine saarineen saisi kaupunki kylliksi maa-alaa puheena olevan kasvatustoimen laajentamiseksi niin kaukaisen tulevaisuuden tarvetta tyydyttämään kuin nyt saattaa ajatella. Suuremmille saarille voisi aivan hyvin sijoittaa päälaitoksen alaosastoja, vieläpä tyttöjen kasvatustaitoksia, ilman että siitä olisi häiriöitä pelättävissä, mutta kyllä monessa suhteessa etuja saatavissa. Kasvatustalokunta saa näihin seikkoihin nojaten mitä hartaimmin puoltaa Rakennuskonttorin ehdotuksen hyväksymistä.

Kasvatustalokunnan puolesta:

V. T. Rosenqvist.

Henrik Ståhl.

Helsinki, 1907. Osakeyhtiö KauppaKirjapaino.

Ehdotus

Helsingin kaupungin meno- ja tulosäännöksi v. 1908.

Maistraatin valmistama.

Menon laatu 58 §:n mukaan Keis. asetuksen 6 p:n ja Joulu-kautta 1873	Menot.	Rahatoimikamarin ehdotus	Maistraatin ehdotus
	I. Kaupungin velat.	1,022,762 50	1,022,762 50
	II. Kaupungin virastot.		
	2. Raastuvanoikeus.		
	1 Oikeuspormestari, palkkaa 7,000: — palkkiota 5,000: — 12,000: —		
	4 Vanh. Oikeusneuvos- miestä, palkkaa à . 6,000: — palkkiota à . . . 2,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . 1,500: — 38,000: —		
	1 Vanh. Oikeusneuvos- mies, palkkaa . . 6,000: — palkkiota 2,000: — korotusta 5 vuoden palvel. 1/2:sta 1908 687: 50 8,687: 50		
	2 Vanh. Oikeusneuvos- miestä, palkkaa à 6,000: — palkkiota à . . . 2,000: — korotusta 5 v. palve- luksesta 1/11:sta 1908 125: — 16,250: —		
	Siirto 74,937: 50	1,022,762 50	1,022,762 50

			Siirto 74,937: 50	1,022,762 50	1,022,762 50
			4 Nuorempaa Oikeusneuvos- miestä, palkkaa à 4,000: — 16,000: —		
			Palkkiota 3:lle osastonpuheen- johtajalle à 1,000: — . . . 3,000: —		
			1 Siviilipöytäkirjan notario . . 1,600: —		
			6 Kriminaalipöytäkirjan nota- riota à 4,000: — 24,000: —		
			<i>Lisämääräraha väliaikaista vii- dettä Raastuvanoikeuden osas- toa varten:</i>		
			<i>Puheenjoht., palkkiota 1,000: —</i>		
			<i>Palkkiota puheenjoh- tajan sijaiselle . . 3,000: —</i>		
			<i>Varapuheenjohtaja, palkkiota 3,000: —</i>		
			<i>2 Ylimääräistä neu- vosmiestä à 4,000: — 8,000: —</i>		
			<i>1 S:n kaupunginpalv. 1,800: — 16,800: —</i>		
			336,337: 50		
			Syyttäjät.		
			2 Kaupungin viskaa- lia, palkkaa à . . 4,000: — palkkiota à . . . 2,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . 800: — vakuutettua koko- naistuloa y. m. . . 600: — 14,800: —		
			1 Kaupungin viskaa- li, palkkaa . . . 4,000: — palkkiota . . . 2,000: — vakuutettua koko- naistuloa y. m. . . 600: — 6,600: —		
			<i>1 Ylimääräinen kaupunginviskaali 3,000: —</i>		
			24,400: —		
			3. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yh- teiset apulaiset ja palvelusmiehet.		
			Neljäs erä:		
			1 Kanslisti 1,200: — mieskohtaista pal- kankorotusta . . . 300: — muutetaan kuuluvaksi:		
			<i>1 Kanslisti 1,500: —</i>		
			Siirto	1,022,762 50	1,022,762 50
Valt:n päät. 19/11 1907	b				
Valt:n päät. 19/11 1907	b				
Valt:n päät. 19/11 1907	b				

		Siirto	1,022,762 50	1,022,762 50
		4. Ulosottoimi.		
		Palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta Toiselle Kaup.voudille 1,000: — poistetaan	287,024 15	305,824 15
		III. Kunnallishallinto.		
		2. Rahatoimikamari.		
		Viimeisen erän jälkeen lisätään: <i>Vuokra Rahatoimikamarin huoneustoa varten puolelta vuodelta</i> 2,000: —	352,608 33	354,608 33
c				
		IV. Katu- ja satamavalaistus	257,850 —	257,850 —
		V. Palolaitos	165,375 —	165,375 —
		VI. Poliisilaitos	288,714 28	288,714 28
		VII. Terveysten- ja sairaanhoito	584,709 —	584,709 —
		VIII. Vaivaishoito	457,420 —	457,420 —
		IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	1,466,408 72	1,466,408 72
		X. Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset	421,943 71	421,943 71
		XI. Vesijohto.		
		1. Hallinto ja käyttö.		
		<i>Kustannuksia yksityisistä johtoyhtymisistä y. m.</i>		
		3. Vesijohtoverkon laajennus ja vesimittarien osto.		
		Vesijohto 5:nnen linjaan alle Porthaninkadun ja I. Viertotien välillä 17,800: — poistetaan	789,450 —	771,650 —
		XII. Kauppahallit	21,220 —	21,220 —
		Siirto	6,115,485 69	6,118,485 69

			Siirto	6,115,485 69	6,118,485 69
		XIII. Yleiset työt.			
		1:o. Rakennukset ja huoneukset.			
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
		Lumenkuljetus y. m. kaupun-			
		gin taloista	6,000:—		
c*		Kassaholvin y. m. laittaminen			
		taloon N:o 16 Alexanterinka-			
		dun varrella	2,000:—		
c*		Raatihuoneen muutostyöt	6,000:—		
		Katajanokan Tulli- och Pakka-			
		huoneen muutostyöt	68,300:—		
		Saman erinäiset korjaukset	4,000:—		
		Seurahuoneen ulkopuolinen			
		maalaukset y. m.	6,000:—		
		Raatihuoneryhmän samoin	9,200:—		
		Poliisilaitoksen käyttämien huo-			
		neistojen erinäiset korjaus- ja			
		muutostyöt	9,100:—		
		Pohjoisen ja Eteläisen Palotor-			
		nin sekä paloasemien erinäi-			
		set korjaukset	6,000:—		
		Maarian sairaalan samoin	25,200:—		
		Rantatorin Kauppahallin ulko-			
		ja sisäpuolinen korjaus	11,300:—		
		Länsi-Rannan ent. Tulli- ja			
		Pakkahuoneen samoin	7,000:—		
		Grejuksen sairaalan korjaus	1,800:—		
		Erinäisiä korjauksia	35,000:—		
			196,900:—		
		<i>Uutisrakennukset.</i>			
		Lisämääräraha erinäisten luokka-			
		huoneitten sisustamiseksi Teh.			
		taank. 15—17 kansakoulutaloon	27,000:—		
		Samoin Pengerkadun tontilla			
		N:o 5 kortt. N:o 331 Kalliossa			
		olevaa poliisiasemaa vart.	47,000:—		
		Uusi poliisitalo Ratakadun			
		N:ossa 10	150,000:—		
		Kunnalliset työväenasunnot	360,000:—		
		Uusi vaivaistalo	500,000:—		
			Siirto 1,084,000:—	6,115,485 69	6,118,485 69

Valt:n päät.
22/10 1907

b*

		Siirto 1,084,000: —	6,115,485	69	6,118,485	69
		Tavarapihan kaasukello . . . 260,000: —				
		Uusi sähkötehdas 1,800,000: —				
		3,144,000: —				
		2:o. Kadut ja yleiset paikat.				
		<i>Uutistytöt.</i>				
		5:nnen linjan tasoitus Portha- ninkadun ja I. Viertotien vä- lillä 75,000: — poistetaan . 555,400: —				
		3:o. Kanavat ja viemärit.				
		<i>Uutistytöt.</i>				
		Kanava 5:nnen linjan alle osote N:osta 9 I. Viertotien alla olev. kanavaan 8,100: — poistetaan 214,760: —				
		7:o. Istutukset.				
		<i>c) Suomen Puutarhayhdistyksen entisen alueen haltuunottamisesta johtuvia kustannuksia.</i>				
		Lyhennystä $\frac{1}{5}$ ra- kennusten hin- nasta 11,600: —				
		Talvipuutarhan kun- nossapito 6,000: —				
		17,600: —				
		<i>d) Kustannuksia varapuutarhan y. m. laittamisesta.</i>				
	<i>c*</i>	Määrärahoja 70,300: —				
		87,900: —	5,550,953	—	5,460,263	—
		XIV. Eläkkeitä ja apu- rahoja.				
		Erä: Ent. Kansakoulutarkastaja Viktor Öhberg 6,000: — pois- tetaan, jota lisäksi tulee:				
	<i>b</i>	Ent. kaupunginpalvelija A. W. Nyberg.				
	<i>b</i>	Ent. maistraatinkanslisti Amanda Cajander 1,200: —	36,954	67	32,154	67
		Siirto	11,703,393	36	11,610,903	36

Valt:n päät.
8/10 1907Valt:n päät.
13/11 1907

		Siirto	11,703,393 36	11,610,903 36
XV. Sekalaiset menot.				
		Kaupungin tililaskujen tarkas- tuksesta	4,100:—	
		Kaupungin irtaimen omaisuu- den katselmuksesta	800:—	
		Polttoaineita, arviolta	15,000:—	
		Valaistus, siihen luettuina juhla- valaistukset, arviolta	8,000:—	
		Myrskynvarotus-sähkösanommat, arviolta	250:—	
		Palovakuutusmaksut, arviolta	12,000:—	
	c*	<i>Kustannuksia kunnallisen asetus- kokoelman julkaisemisesta . . .</i>	2,200:—	
		Määräraha henkikirjoittajalle .	3,000:—	
		S:n henkikirjoittajan huoneis- ton siivomiseen	180:—	
	c	<i>Samoin rakennustarkastajalle . .</i>	8,000:—	
	c	<i>Samoin rakennustarkastajan apu- laiselle puolelta vuodelta, arviolta</i>	2,400:—	
		Palkkioita sähkötekniillisistä katsastuksista, arviolta	1,000:—	
		<i>Palkkio kahdelle kalastuskäitsijälle</i>	900:—	
		Puutavaran lauttauksen valvon- nasta kaupungin satama-alu- eella	150:—	
		Kustannuksia Gumtähdestä, Mei- lahdesta ja Grejuksessa, ar- violta	4,000:—	
		Kustannuksia Turholmassa ole- vasta Henrik Borgströmin kansanpuistosta, arviolta . . .	2,400:—	
		Palkkiota talojen taloudenhoita- jalle	1,800:—	
		Määräraha varattomien lainopil- liselle apulaiselle	2,500:—	
		Määräraha Vankeusyhdistyksen hoitomajalle	600:—	
		Määräraha Vankeusyhdistyksen vapautettujen naispuol. van- kien hoitomajalle	600:—	
	b	<i>Määräraha Kaupunginlähetykselle miesten työlaitoksen voimassa- pitoon</i>	3,000:—	
		<i>Samoin naisten työlaitoksen . . .</i>	5,000:—	
		Siirto 77,880:—	11,703,393 36	11,610,903 36

		Siirto	77,880: —	11,703,393	36	11,610,903	36
		2 rakkaria paitsi vapaata asuntoa, palkkiota à 720: —	1,440: —				
		Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta	1,040: 40				
		Normaalikellojen kunnossapito	1,630: —				
		<i>Kalustoa erinäisiin kaupungin taloihin sekä sen korjaukseen ja täydennykseen, arviolta</i>	10,000: —				
	c*	Telefoonimaksuja, arviolta	4,500: —				
		<i>Itsevalintajärjestelmän mukaiset telefoniaparaatit johtoineen Raatihuonella</i>	1,000: —				
		Määräraha jäähavaintoja varten, arviolta	600: —				
		Apurahaa saaristolaiskalastajain osuuskunnalle	2,000: —				
		Määräraha koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	1,000: —				
		Puolipäivätunnin ilmoittaminen	300: —				
		Taksoitettujen varain ja muiden tulojen poispyyhitty ja peruutettu määrä, arviolta	60,000: —				
		Arvaamattomiin tarpeisiin Valtuuston määräyksen mukaan	150,000: —	289,390	40	311,390	40
		Yhteensä Smk		11,992,783	76	11,922,293	76

Kirjain ilmoittaa tulon laadun kun- nallisuutensa 58 §:n mukaan.	Tulot.		Rahatoimikama- rin ehdotus	Maistraatin ehdotus
	Käytettävänä oleva säästö	600,000	600,000	
	I. Korot	341,500	341,500	
	II. Tontinlunastukset	800,000	800,000	
	III. Kaupungin kiinteä omaisuus.			
	2. Kaupunkiin yhdistetty alue.			
	Vuokria rakennuksista ja huo- neuksista	174,000:—		
	Vuokria Kaivopuiston aluees- ta, arviolta	15,000:—		
	Seurahuoneen vuokria	44,800:—		
	Vuokraa Kauppaneuvos H. Borg- strömin lahjoittamasta Alppi- paviljongista	6,000:—	456,800	
		456,800	456,800	
	IV. Tonttiverot	3,500	3,500	
	V. Tuloa tuottavat oikeudet.			
	Tuulaakia Helsinkiin osote- tuista tavaroista, arviolta	270,000:—		
	Perunkirjoitus-prosentteja, kau- pungin osuus, arviolta	70,000:—		
	Perunkirjoitus-prosentteja kaup- vaivaisten osuus, arviolta	14,000:—		
		1,203,100	1,227,100	
	VI. Sekalaiset tulot	542,910	542,910	
	VII. Valtioavut	358,588	358,588	
	VIII. Vesijohto	797,775	797,775	
	IX. Valaistuslaitos	79,350	79,350	
	X. Puhtaanapitolaitos	94,240	94,240	
	Siirto	5,277,763	5,301,763	

		Siirto	5,277,763	—	5,301,763	—
		XI. Lainat.				
		Erä: Vesijohdon laajentaminen 66,813: 16 poistetaan	4,006,500	—	3,939,686	84
		XII. Taksoitus.				
d		<i>Se määrä, joka lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on .</i>	2,708,520	76	2,680,843	92
		Yhteensä Smk	11,992,783	76	11,922,293	76

Helsingin kaupungin 1908 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhteenvedo.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
I	Kaupungin velat	1,022,762	50	—	—	1,022,762	50
II	Kaupungin virastot	305,824	15	—	—	305,824	15
III	Kunnallishallinto	354,608	33	—	—	354,608	33
IV	Katu- ja satamavalaistus	256,650	—	1,200	—	257,850	—
V	Palolaitos	141,375	—	24,000	—	165,375	—
VI	Poliisilaitos	279,047	62	9,666	66	288,714	28
VII	Terveyden- ja sairaanhoito	580,709	—	4,000	—	584,709	—
VIII	Vaivahoito	457,420	—	—	—	457,420	—
IX	Opetus- ja sivistyslaitokset	1,451,608	72	14,800	—	1,466,408	72
X	Yleiset rasitukset	421,943	71	—	—	421,943	71
XI	Vesijohto	133,150	—	638,500	—	771,650	—
XII	Kauppahallit	21,220	—	—	—	21,220	—
XIII	Yleiset työt	520,260	—	4,940,003	—	5,460,263	—
XIV	Eläkkeet	32,154	67	—	—	32,154	67
XV	Sekalaiset menot	308,190	40	3,200	—	311,390	40
Yhteensä Smk		6,286,924	10	5,635,369	66	11,922,293	76
Tulot.		Vakinaiset tulot		Säästö, tontin- lunastukset ja satunnaiset tulot		Yhteensä	
	Säästö	—	—	600,000	—	600,000	—
I	Korot	341,500	—	—	—	341,500	—
II	Tontinlunastus	—	—	800,000	—	800,000	—
III	Kaupungin kiinteä omaisuus	456,800	—	—	—	456,800	—
IV	Tonttiverot	3,500	—	—	—	3,500	—
V	Tuloa tuottavat oikeudet	1,227,100	—	—	—	1,227,100	—
VI	Sekalaiset tulot	542,910	—	—	—	542,910	—
VII	Valtioavut	358,588	—	—	—	358,588	—
VIII	Vesijohto	682,775	—	115,000	—	797,775	—
IX	Valaistuslaitos	79,350	—	—	—	79,350	—
X	Puhtaanapitolaitos	94,240	—	—	—	94,240	—
XI	Lainat	—	—	3,939,686	84	3,939,686	84
XII	Taksoitus	2,680,843	92	—	—	2,680,843	92
Yhteensä Smk		6,467,606	92	5,454,686	84	11,922,293	76

HELSINGIN
MAISTRAATTI.

Helsingissä, marraskuun

30 p:nä 1907.

N:o 919.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kirjelmässä viime lokakuun 31 päivältä on Rahatoimikamari Maistraatille lähettänyt tekemänsä ehdotuksen kaupungin meno- ja tuloarvioksi ensintulevaksi vuodeksi 1908. Jättäen asian Herrain Valtuusmiesten harkittavaksi ja ratkaistavaksi on Maistraatilla samalla kunnia ilmoittaa, että Maistraatti puolestaan on alempana mainituilla perusteilla tehnyt ehdotukseen seuraavat muutokset.

Menot.

II. Kaupungin virastot.

2. Raastuvanoikeus.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan kuluvan marraskuun 19 päivältä lisätään väliaikaista viidettä osastoa varten 16,800 markan määräraha sekä otsakkeen „Syyttäjät“ alle ylimääräisen kaupunginviskaalin palkkaamiseksi 3,000 markan määräraha.

3. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet.

Kaupunginvaltuuston äsken mainittuna päivänä tekemän päätöksen mukaan on Maistraatin kanslistin palkka korotettu 1,200:sta 1,500 markkaan, jota vastoin menosääntöön otettu mieskohtainen 300 markan palkankorotus on poistettu, joten määrä pysyy entisellään.

III. Kunnallishallinto.

2. Rahatoimikamari.

Erityisessä kirjelmässä tältä päivältä on Maistraatti huomauttanut Maistraatille ja sen virkamiehille raatihuoneella osotetun huoneuston laajentamisen tarpeellisuutta sekä, Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston puheenjohtajan ja Rahatoimi-

kamarin kanssa neuvoteltuaan, ehdottanut sellaista muutosta raatihuoneen huoneistojen käyttämiseen, että Raastuvanoikeuden huoneisto luovutettaisiin vastamainittua tarkoitusta varten Maistraatille, että Raastuvanoikeudelle annettaisiin Katariinankadun varrella olevassa lisärakennuksessa Rakennuskonttorin nykyään piirustuskonttoriksi käyttämä huoneisto, että Rakennuskonttorille sekä erinäisille lisäksi tulleille uusille virkamiehille luovutettaisiin Rahatoimikamarin nykyinen huoneisto ynnä koko alin kerros Katariinankadun varrella sekä että Rahatoimikamarille vuokrattaisiin toinen kerros talossa N:o 16 Aleksanterinkadun varrella; jota viimeksi mainittua tarkoitusta varten Maistraatti sentähden on ehdotukseen ottanut 2,000 markan vuokran kesäkuun 1 päivästä.

4. Ulosottoimi.

Kun Maistraatti kuluvan marraskuun 9 päivänä on myöntänyt nimituomari Sixten Wahlroosille pyytämänsä eron toisen kaupunginvoudin virasta, poistuu menosääntöön toiselle kaupunginvoudille otettu palkankorotus 10 vuoden palveluksesta, 1,000 markkaa.

IX. Vesijohto.

1. Hallinto ja käyttö.

Kun erä „kustannuksia yksityisistä johtoyhtymisistä ja vesimittarien asettamisesta, 95,000 markkaa“, on samaa luontoa kuin tulopuolelle otsakkeen „VIII Vesijohto“ alle otettu 115,000 markan erä, on ensinmainittukin, se kun on tilapäinen meno, merkitty *c**:llä.

3. Vesijohtoverkon laajennus ja vesimittarien osto.

XIII pääluokan kohdalla esitettävistä syistä on vesijohtoverkon laajentamisesta aiheutuviin menoeriin tehty se muutos, että Maistraatti on poistanut kustannukset vesijohdon tekemisestä Viidennen linjan alle Porthaninkadun ja Itäisen Viertotien välille — 17,800 markkaa.

XIII. Yleiset työt.

1. Rakennukset ja huoneustot.

Otsakkeen korjaus ja ylläpito alle on Maistraatti edellä mainitusta syystä pannut Rahatoimikamarille tarkoitettuun huoneistoon Aleksanterinkadun 16:ssa lai-

tettavan kassaholvin ja muiden muutosten kustannuksia varten 2,000 markan määrärahan sekä erityisiä Raatihuoneella tehtäviä muutostöitä varten 6,000 markan arviomäärärahan.

Uutisrakennukset.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan viime lokakuun 22 päivältä on Maistraatti neljän luokkahuoneen sisustamista varten Tehtaankadun varrella olevan kansakoulutalon ullakkokerrokseen menosääntöön pannut 27,000 markan lisämäärärahan.

Maistraatin edellä mainitut menosääntöön tekemät lisäykset ovat sitä tuntuvasti korottaneet, jota paitsi Maistraatin mielestä lainavaroista ei olisi vesijohdon laajentamista varten otettava menoarvioon enempää määrärahaa kuin 1902 vuoden obligationilainasta osotettu määrä eli 501,386 markkaa 84 penniä, varsinkin kun lisätty Valtuusto ei ole tätä asiaa käsitellyt ja kaupungilla vesijohdosta nyttemmin olevat suuret tulot voisivat aiheuttaa kaupunginhallinnon olemaan vastedes käyttämättä lainavaroja vesijohdon laajentamiseen, jonka tähden Maistraatti onkin poistanut otsakkeen „Tulot. XI.“ kohdalta Vesijohto lainaa 66,813 markkaa 16 penniä. Näin ollen ja kun taksoitusta Maistraatin mielestä tuskin käy korottaminen, on Maistraatilla ollut aihetta koettaa vähentää menoarviossa korkeiksi kohonneita kaduntasoitusten ja kanavain kustannuksia ja saa Maistraatti siinä kohden, kaupungininsinöörin ja vesijohtoinsinöörin kanssa neuvoteltuaan, ehdottaa että 75,000 markan määräraha Porthaninkadun ja Itäisen Viertotien välisen Viidennen linjan osan tasoittamiseksi ja 8,100 markan määräraha uuden kanavan rakentamiseksi Viidennen linjan alle osotenumerosta 9 Itäisen Viertotien alla olevaan kanavaan sekä, niinkuin aikaisemmin mainittiin, 17,800 markan määräraha sanotun kadun alle rakennettavaa vesijuhtoa varten verraten vähän kiireellisinä poistettaisiin.

7. Istutukset.

Niinikään on Maistraatti pitänyt kaupungin istutuksiin käytettävään menojen vähentämistä tarpeellisenä ja siinä kohden varapuutarhan laittamisesta Rahatoimikamarin menoarvion mukaan aiheutuviin melkoiisiin kustannuksiin eli 107,890 markkaan ja 5,000 markkaan (viimeksi mainitut muuttokustannuksia) nähden katsonut sopivaksi, että mainittu työ jaetaan kahdelle vuodelle. Maistraatti on sentähden, kuultuaan asiassa kaupunginpuutarhurin mieltä, ehdotuksessaan tarpeellisimpina pyssyttänyt määrärahat asuinrakennusten ja suuren kasvihuoneen korjausta, kahden ulkokuoneen muuttoa, kasvihuoneryhmän, louhos- ja pengerrystöitä, taimilavatarhan sekä ajoteitten ja hiekotettujen kenttäin y. m. tasoitusta varten, yhteensä 70,300 markkaa, jota vastoin Maistraatti on poistanut kustannukset kasvihuoneryhmän ja siihen kuuluvan vesijohdon rakentamisesta sekä varapuutarhan aitauksen tekemisestä samoinkuin muuttokustannuksia varten ehdotetun erityisen 5,000 markan erän.

XIV. Eläkkeitä ja apurahoja.

Entisen kansakouluntarkastajan Viktor Öbbergin kuoltua kuluvan marraskuun 17 päivänä on hänelle myönnetty 6,000 markan eläke lakannut.

Kaupunginvaltuuston kuluvan marraskuun 19 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on Maistraatti merkinnyt entisen Maistraatinkanslistin neiti Amanda Cajanderin eläkkeeksi 1,200 markkaa, jonka ohella menosääntöön on pantu päiväys, lokakuun 8 päivä 1907, mitä tulee entiselle kaupunginpalvelijalle A. V. Nybergille myönnettyä eläkettä koskevaan Kaupunginvaltuuston päätökseen.

XV. Sekalaiset menot.

Tähän menoluokkaan on Maistraatti kirjelmässään kuluvan marraskuun 18 päivältä tekemänsä ehdotuksen mukaisesti ottanut 2,200 markan määrärahan kustannusten suorittamiseksi kunnallisen asetuskokoelman ynnä sen aikaisemmin ilmestyneiden osain täydellisen asialuettelon julkaisemisesta sekä Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti viime lokakuun 22 päivältä ottanut ehdotukseensa 3,000 markan määrärahan Kaupunginlähetykselle miesten työlaitoksen voimassa pitämiseksi ensi talvena ja 5,000 markan määrärahan naisten työlaitoksen voimassapitämiseksi samana aikana.

Niinikään on Maistraatti ehdottanut korotettavaksi kahden kalastuskaitsijan palkkiota 300 markalla sekä arviomäärärahaa kaluston hankkimiseksi erinäisiin kaupungin taloihin 2,500 markalla eli 7,500 markasta 10,000 markkaan. Viimeksi mainittu korotus aiheutuu Maistraatin ehdottamasta virkahuoneistojen laajennus- ja muutostöistä.

Jotta välitön telefoiminen kävisi mahdolliseksi kaupungin eri virastojen ja viranomaisten välillä, mikä jo aikaisemmin on osottautunut tarpeelliseksi, mutta tulee vieläkin välttämättömämmäksi, jos Rahatoimikamari, niinkuin on ehdotettu, muutetaan pois raatihuoneelta, on Maistraatti myös ottanut ehdotukseensa 1,000 markan suuruisen määrärahan n. s. itsevalintajärjestelmän mukaista telefoonilaitosta varten, jossa on kymmenen aparaatin johdot.

Vihdoin on Maistraatti erityisessä kirjelmässä esiteltävistä syistä menoarvioonsa ottanut 8,000 markkaan korotetun määrärahan rakennustarkastajan palkkaamiseksi sekä arviolta 2,400 markkaa rakennustarkastajan apulaisen palkkaamiseksi 6 kuukauden aikana.

Tulot.

III. Kaupungin kiinteä omaisuus.

2. Kaupunkiin yhdistetty alue.

Kun Helsingin kaupunki on omaakseen saanut Töölön puistossa sijaitsevan Alppipaviljongin ravintolan siihen kuuluvine rakennuksineen ja istutuksineen kauppaneuvos Henrik Borgström vainajan määräyksen nojalla että, jos Suomen Puutarhayhdistys syystä tahi toisesta lakkauttaa toimintansa, on sanottu paviljonki ynnä mitä siihen kuuluu lunastuksetta joutuva kaupungille, näyttää kunnioitus lahjoittajan muistoa kohtaan vaativan, että tulot tästä, otetaan kaupungin tuloarvioon, pysyttämällä lahjoittajan nimi ja on Maistraatti sentähden tuloarvioonsa merkinnyt erän „Vuokraa kauppaneuvos H. Borgströmin lahjoittamasta Alppipaviljongista“ 6,000 markkaa sekä samalla määrällä vähentänyt erää „Vuokria rakennuksista ja huoneuksista“, joka erä niinmuodoin on merkitty 174,000 markaksi.

V. Tuloa tuottavat oikeudet.

Rahatoimikamarin meno- ja tuloarviomietinnön sivulla 101 olevan tiedonannon johdosta että kaupungin osuus perunkirjoitusprosentteista on viitenä viime vuonna noussut keskimäärin 104,269 markkaan 86 penniin, on Maistraatti katsonut että tästä laskettu tulo voitaisiin korottaa Rahatoimikamarin ehdottamaa määrää enemmän sekä siinä kohden merkinnyt „kaupungin osuuden“ 70,000 markaksi ja „kaupungin köyhäin osuuden“ 14,000 markaksi Rahatoimikamarin ehdottamien 50,000 ja 10,000 markan sijaan.

XI. Lainat.

Niinkuin aikaisemmin on mainittu, on Maistraatti poistanut Rahatoimikamarin ehdottaman, vielä päättämättömistä lainavaroista otettavan erän vesijohdon laajentamista varten, joka erä on 66,813 markkaa 16 penniä.

Sitä vastoin on Maistraatti katsonut voitavansa pysyttää lainavaroista otettavan 500,000 markan erän uutta vaivaistaloa varten, vaikkei lisätty Valtuusto tästäkään ole tehnyt päätöstä; tässä kuitenkin tietysti edellytetään, ettei varain käyt-

tämisestä tähän tarkoitukseen tule puhetta, ennenkun lainvoimainen päätös on olemassa ja Keisarillinen Senaatti sen on vahvistanut.

Maistraatin ehdotuksen mukaan kaupungin verovelvollisilta jäseniltä puheena olevana vuonna taksoituksella otettava määrä on 2,680,843 markkaa 92 penniä.

Rahatoimikamarin Maistraatille meno- ja tuloarvion ohella lähettämät erikoisehdotukset, piirustukset ja muut asiakirjat saa Maistraatti täten kunnioittaen liittää myötä.

Maistraatin puolesta:

E. Öhman.

Edv. Öhrnberg.

Ehdotus

Helsingin kaupungin Rakennustentarkastajan ohjesäännöksi.

Maistraatin tekemä.

1 §.

Rakennustentarkastajan tehtävänä on Maistraatin silmälläpidon alaisena valvoa rakennustoimintaa kaupungissa sekä sitä varten erityisesti:

a) täyttää kaikki ne tehtävät, joka kuuluvat Kaupunginvaltuusmiesten voimassa olevan rakennusjärjestyksen 53 §:n mukaisesti valitsevalle arkkitehdille sekä valvoa kaikkia uudis- ja lisärakennustöitä kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella, lukuunottamatta kuitenkaan sellaisia töitä, joita tehdään kruunun tai yleisen laitoksen laskuun;

b) rakennusjärjestystä rikottaessa tai muuten tarpeen vaatiessa sekä erityisesti, kun vaaraa voi katsoa olevan olemassa, siitä viipymättä ilmoittaa Maistraatille;

c) Maistraatin määräyksestä olla mukana toimittamassa tai toimittaa muita katsastuksia ja tarkastuksia, jotka kuuluvat hänen toimialaansa;

d) kutsuttaessa olla läsnä Maistraatin kokouksissa rakennusasioita käsiteltäessä, sekä niissä antaa tarvittavia lausuntoja;

e) pitää kaikista uudis- ja lisärakennuksilla toimittamistaan katsastuksista päiväkirjaa, joka sisältää hänen tekemänsä muistutukset ja antamansa määräykset, ja on sanotusta päiväkirjasta kuukausittain, ennen seuraavan kuukauden loppua, annettava ote Maistraatille; sekä

f) maaliskuun kuluessa kunakin vuonna antaa toiminnastaan edellisenä vuonna Maistraatille kertomus, joka sisältää tilastollisia tietoja rakennustoiminnasta kaupungissa, jotka tiedot ovat tarkotetut otettaviksi kaupungin kunnallishallinnosta annettavaan kertomukseen.

Sitä paitsi tulee rakennustentarkastajan luoda huomiota rakennustoiminnan kehitykseen yleensä sekä antaa Maistraatille sellaisia ehdotuksia yleisiä määräyksiä ja muita toimenpiteitä varten, joita sen johdosta voidaan pitää tarpeellisina.

2 §.

Rakennustentarkastajan asettavat Kaupunginvaltuusmiehet Maistraatin ehdotuksesta pidättämällä molemminpuolisen kuuden kuukauden irtisanomisan. Hänen ei ole

lupa laatia piirustuksia rakennusyrytyksiä varten paikkakunnalla tai johtaa sellaisia eikä myöskään pitää muuta sellaista tointa, joka olisi esteeksi hänen toimelleen kaupungin palveluksessa.

3 §.

Maistraatti voi myöntää rakennustentarkastajalle virkavapautta korkeintaan yhdeksi kuukaudeksi. Pitempää virkavapautta tarkottava anomus on Maistraatin välityksellä jätettävä Kaupunginvaltuusmiehille.

4 §.

Paitsi niitä palkkaetuja, jotka ovat rakennustentarkastajalle määrättyt, on hänellä oikeus kantaa maksua toimituskirjain lunastuksesta ja palkkiota määrättyistä toimituksista vahvistetun taksan mukaan.

5 §.

Rakennustentarkastajan tulee olla virka-asioissa joka päivä tavattavana virka-huoneessaan sinä aikana, kuin Maistraatti määrää.

Valtokunnanmietintö väkijuomien anniskelun ja vähittäinmyynnin yksinoikeuden jatkamista koskevasta kysymyksestä.

Kirjelmänsä mukana viime marraskuun 28 päivältä on Maistraatti Kaupunginvaltuusmiehille lähettänyt Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Hallituksen Kaupunginvaltuusmiehille osottaman kirjelmän 27 päivältä sanottua kuuta, jossa ilmoitetaan, että jos väkijuomien anniskelu- ja vähittäinmyynti kaupungissa tulee edelleen kaksivuotiskautena 1 päivästä kesäkuuta 1908 samaan päivään 1910 olemaan yksinoikeutena, Osakeyhtiö olisi halukas jatkamaan sanotun yksinoikeuden pitämistä. Tämän johdosta ovat Kaupunginvaltuusmiehet kokouksessaan 10 päivänä kuluva joulukuuta päättäneet lähettää asian Kaupunginvaltuusmiesten tällaisten asiain käsittelyä varten asettaman erityisen valiokunnan valmisteltavaksi. Täyttäen tehtävänsä saa valiokunta asiasta antaa seuraavan lausunnon.

Esillä olevaa kysymystä käsiteltäessä on valiokunnassa muistutettu sitä seikkaa, että Kaupunginvaltuusmiesten 4 päivänä marraskuuta 1902 väkijuomakaupan yksinoikeudeksi tekemistä koskevan kysymyksen valmistelua varten asettamassa valiokunnassa oli ilmaantunut erimielisyyttä ulkomaisten väkijuomain vähittäinmyynnin järjestämiseen nähden. Vastoin valiokunnan enemmistön lausumaa ja Kaupunginvaltuusmiesten sittemmin hyväksymää mielipidettä vaati nimittäin yksi jäsen sanotussa valiokunnassa (Pain. asiak. N:o 3 v. 1904), että se oikeus ulkomaisten väkijuomien vähittäinmyyntiin, joka monopoliyhtiö olisi oikeutettu luovuttamaan yksityisille kauppiaille, saisi koskea ainoastaan *tullisinetillä varustetuissa pulloissa* maahan tuotuja väkijuomia, mutta ei sitävastoin astioissa tuotuja juomia. Aiheeksi tähän ulkomaisten väkijuomain vähittäinmyynnin rajottamiseksi ilmotti vastalausuja sen, että halpahintaiset, ala-arvoiset ulkomaiset konjakki- ja rommilajit, jotka todellisuus-

nessa ovat ainoastaan värjättyä väkiviinaa tai perunaviinaa, olisivat suljettavat pois markkinoilta. Täten arveli vastalauseja voitavan estää kilpailu tällaisen tavarankotustusten ja kotimaisten, laadultaan parempien väkijuomien välillä.

Koska on sattunut, että yksityiset kauppiat ja yhtiöt, jotka Helsingin Anniskeluosakeyhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla ovat saaneet oikeuden ulkomaisten väkijuomien vähittäinmyyntiin ja jotka sitäpaitsi ovat hankkineet itselleen oikeuden paljottain myydä paloviinaa, ovat sekottaneet astioissa maahan tuomaansa ulkomaiseen väkijuomaan kotimaista väkiviinaa, jota he ovat paljottain ostaneet, ja myyneet tällaista sekotusta ulkomaisena tavarana, on Helsingin Anniskeluosakeyhtiö alistanut tämän menettelyn Kaupunginvaltuutusmiesten asettaman Sovintolautakunnan harkittavaksi ja on Lautakunta 17 päivänä toukokuuta 1907 antamallaan tuomiolla selittänyt sanotun menettelyn olevan sen vähittäinmyyntioikeuden rajojen yli menemistä, joka asianomaisille on myönnetty heidän Helsingin Anniskeluosakeyhtiön kanssa tekemässään sopimuksessa. Mainittuun sopimuksen vastaiseen menettelyyn viitaten on valiokunnassa esitetty se vaatimus, että oikaisukeinoksi sanotun petoksen toistumista vastaan olisi ulkomaisten väkijuomien vähittäinmyyntioikeutta rajotettava siihen suuntaan kuin yllä kerrottu vastalause osottaa, ja että siis ulkomaisten väkijuomien vähittäinmyyntioikeuksien luovuttaminen saisi tarkoittaa ainoastaan *tullisinetillä varustetuissa pulloissa* maahan tuotuja väkijuomia.

Valiokunnan enemmistö ei ole kuitenkaan voinut yhtyä viimeksi mainittuun ehdotukseen. Tällaisella rajotuksella ei nimittäin voitaisi saavuttaa tarkotettua tulosta, että ala-arvoiset ulkomaiset väkijuomalajit saataisiin suljetuksi pois kotimaisilta markkinoilta, niin kauan kuin samallaiset määräykset eivät ole voimassa koko maassa. Sillä yleisö löytäisi kyllä keinoja tällaisen tavarankin hankkimiseksi muualta. Sellaisesta järjestyksestä olisi siis vähän hyötyä odotettavana, mutta sitä vastoin se epäilemättä koskisi tuntuvasti kaupungin liikenne- sekä sen väkijuomakaupasta johtuviin tuloihin. Kyseessä oleva rajotus olisi sitäpaitsi siinä suhteessa harhaan menevä, että sellaisia konjakki- ja aarakki- y. m. hienompia väkijuomalajeja, joiden poissulkeminen ei kaiketi liene tarkoitus, ei vastedes voitaisi tuottaa astioissa, vaan täytyisi niitä tuoda maahan pulloihin pantuna, elleivät ne jonkin toisen tuontipaikan kautta voisi päästä pääkaupunkiin. Vaikka olisi toivottavaa, ettei ulkomaisia ala-arvoisia väkijuomia tuotaisi maahan, on valiokunnan enemmistö kuitenkin sitä mieltä, että tästä syntyy vähempi vaara kuin ala-arvoisista ja terveyttä vahingoittavista miedommista väkijuomasekotuksista, joiden kulutus näiden juomien halpahintaisuuden vuoksi työväestössä on huomattavan suuri. Mutta kun viimeksi mainittujen juomien sekotukseen maassamme käytetään etupäässä kotimaista tavaraa, niin ei nyt kyseessä oleva rajotus koskisi niitä. Valiokunnan enemmistö katsoo sentähden, ettei useimmainitulla rajotuksella saavuteta, mitä sillä tarkotetaan, eikä se sentähden voi kehottaa hyväksymään sitä.

Mitä tulee väkijuomamonopolin tarkoituksenmukaisuuteen, on valiokunta, siihen nähden että järjestys on verrattain vähän aikaa ollut käytännössä, katsonut, ettei siitä vielä ole voitu saada luotettavaa kokemusta. Kuitenkin on valiokunta katsonut olevan syytä panna merkille, että järjestys niissä alempiin luokkiin kuuluvissa ravintoloissa, jotka Helsingin Anniskeluosakeyhtiö omistaa, on ollut tyydyttävä ja parempi kuin muissa samanlaisissa ravintoloissa vallitseva. Tähän katsoen ja kun näyttää olevan varmempia takeita siitä, että väkijuomain anniskelua tarkoituksenmukaisesti hoidetaan, jos liikettä harjottaa monopoliyhtiö, kuin jos se uskotaan yksityisille henkilöille, katsoo valiokunta olevan toivottavaa, että monopoliyhtiö vähitellen itse ottaisi haltuunsa ravintolaliikkeen toisen ja kolmannen luokan ravintoloissa sekä ettei sanottuihin ryhmiin kuuluvien ravintolaoikeuksien siirtämistä toiselle henkilölle vastedes sallittaisi. Kun muutamat niistä huoneistoista, joihin äsken mainittuihin luokkiin kuuluvia ravintoloita on sijoitettu, eivät siisteytensä ja hauskuutensa puolesta vastaa, mitä niiltä voidaan vaatia, on valiokunta tahtonut lausua sen toivomuksen, että tässä kohden pantaisiin toimeen parannus. Erityisesti on näyttänyt olevan tarpeen vaati-
maa, että otetaan useampia tarkastajia valvomaan mainittuihin luokkiin kuuluvia ravintoloita.

Suuremman kokemuksen saavuttamiseksi monopolijärjestelmän tarkoituksenmukaisuudesta näyttää väkijuomien anniskelu- ja vähittäinmyyntioikeus täällä olevan edelleen kahden vuoden ajaksi, luettuna 1 päivästä kesäkuuta 1908, luovutettava Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle samoilla ehdoilla kuin tähänkin asti. Yksinoikeutta myönnettäessä on valiokunta sitäpaitsi tahtonut lausuttavaksi sen toivomuksen, että, koska jotenkin luotettavaa tilastoa väkijuomien menekistä kunkin jälleenmyyjän liik-
keessä nykyään jo lienee saatavissa, myyntimaksut luovutetuista anniskelu- ja vähittäin-
myyntioikeuksista, joihin maksuihin nähden tyytymättömyyttä on ilmaantunut, oikeuden mukaisesti tasotettaisiin.

Nykyään voimassa olevien määräysten mukaisesti saa valiokunta ehdottaa, että kyseessä olevan oikeuden myöntäminen Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle tehdään seuraavilla ehdoilla:

että Osakeyhtiön hallituksessa annetaan sijaa vähintään kahdelle Kaupunginvaltuusmiesten valitsemalle jäsenelle, mikä vastaa kolmatta osaa jäsenten luvusta;

että Kaupunginvaltuusmiehet vahvistavat niiden sopimusten kaavat, joilla vähittäinmyynti- tai anniskeluoikeuksia luovutetaan;

että luokan, mihin kukin anniskelupaikka on luettava, edelleen määrää Maistraatti;

että Osakeyhtiö saa omista myymälöistään myydä väkijuomia ainoastaan noudettavaksi, vaan ei lähettää tavaroita tilaajain kotiin tai ulkopuolella kaupunkia olevaan paikkaan;

että Osakeyhtiö viimeistään helmikuun kuluessa päättää, uudistaako se vuokraajiensa kanssa aikaisemmin tekemiänsä sopimuksia seuraavaa myyntikautta varten vai ei;

että anniskeluoikeuden omistajalla on oikeus tilata tarvitsemansa tavarat miltä kaupungin väkijuomakauppiaalta tahansa; sekä

että Kaupunginvaltuusmiesten valitseman pysyvän sovintolautakunnan, johon kuuluu viisi henkilöä ja tarpeellinen määrä varajäseniä, ratkaistavaksi jätetään: a) kysymys siitä, onko vuokraaja Osakeyhtiön vaatimuksesta selitettävä saamansa oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, jotka voivat syntyä Osakeyhtiön ja sen vuokraajien välillä vuokrasopimuksen sisällyksestä; sekä c) kysymys tavaravaraston lunastamisesta, kun sitä vaatii vuokraaja, jonka vuokraoikeutta ei ole uudistettu tai joka on oikeutensa menettänyt.

Lopuksi tahtoisivat valiokunta Osakeyhtiön huomioon otettavaksi lausua:

ettei Osakeyhtiö käytä hyväkseen yksinoikeutta saadakseen liikkeestä niin suurta voittoa kuin mahdollista, vaan etupäässä vastustaakseen väkijuomien väärinkäyttöä;

että Osakeyhtiö mikäli mahdollista pitää kaupaksi tarjoamiensa juomien alkoholipitoisuuden alhaisimmassa luvallisessa määrässä;

että toisen ja kolmannen luokan ravintolaoikeuksien luovuttamista toiselle henkilölle ei vast'edes enää sallittaisi, vaan että Osakeyhtiö itse ottaisi haltuunsa liikkeen mainittuun luokkiin kuuluvissa ravintoloissa;

että aikaansaataisiin parannusta äskenmainittuihin luokkiin kuuluvien ravintoloiden siisteyteen ja hauskuuteen nähden ja että useampia tarkastajia otettaisiin niitä valvomaan; sekä

että myyntimaksut luovutetuista anniskelu- tai vähittäinmyyntioikeuksista oikeudenmukaisesti tasotettaisiin.

Esittämillään syillä ehdottaa valiokunta kunnioittaen, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

Helsingin Anniskelu-osakeyhtiölle myöntää yksinoikeuden kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkijuomien vähittäinmyyntiin ja anniskeluun täällä edelleen 1 päivästä kesäkuuta 1908 samaan päivään 1910, ollen Osakeyhtiö oikeutettu määrättyä, Osakeyhtiölle suoritettavaa maksua vastaan hotellin, ravintolan tai kahvilan omistajalle luovuttamaan osa saamistaan anniskeluoikeuksista sekä samoin yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuksia ulkomaisten väkijuomien vähittäinmyyntiin;

mutta tehdä esitetyt myönnytykset niillä ehdoilla, joita valiokunta yllä on suositellut.

Oheen liitetään vastalause.

Helsingissä 24 päivänä joulukuuta 1907.

August Lundqvist.

K. von Alfthan. *)

W. A. Lavonius.

A. M. Lassenius.

Eduard Polón.

Alarik Hernberg.

*) Ei ollut saapuvilla mietintöä tarkistettaessa.

Vastalause.

Mietinnössään on valiokunta tehnyt selkoa siitä kontrahdin rikkomisesta, johon useimmat vähittäinmyyntioikeuksien omistajat ovat tehneet itsensä syypäiksi, kun ne, Kaupunginvaltuusmiesten pidätettyä monopoliyhtiölle yksinoikeuden kaikkien kotimaisien väkijuomien vähittäinmyyntiin, ovat ulkomaisena tavarana myyneet osaksi kotimaisesta väkiviinasta valmistettuja juomia, joiden alkoholipitoisuus on suurempi kuin 22 %. Valiokunnan mielestä ei kuitenkaan tämä Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen ja sen tarkotuksen kiertäminen, mikä Valtuusmiehillä yksinoikeuteen nähden on ollut, vaadi sellaista muutosta yksinoikeuden ehtoihin, että tämä väärinkäyttö kävisi mahdottomaksi. Tämän katsantokantansa perustelee valiokunta sillä, että tarkotusta, mikä sellaisella määräyksellä olisi, että yhtiö saisi yksityisille kauppiaille luovuttaa ainoastaan ulkomaisten pulloissa maahan tuotujen väkijuomien vähittäinmyyntioikeuksia, ei voitaisi saavuttaa, niinkauan kuin samallaiset määräykset eivät ole voimassa koko maassa. Useissa maamme muissa kaupungeissa on väkijuomakauppa kuitenkin nyt jo järjestetty sellaiselle kannalle, että vieläpä kaikkien ulkomaisten väkijuomien vähittäinmyynti on pidätetty monopoliyhtiölle antamatta sille oikeutta luovuttaa tätä kauppa yksityisille, ja joka tapauksessa näyttää pelko, että muista kaupungeista hankittaisiin halvempia ulkomaisia väkijuomia, melkoisesti liiotellulta. Kun nimittäin sellaista tavaraa eivät Helsingissä saisi myydä muut kuin monopoliyhtiö, jäisi tuonti muista kaupungeista riippuvaksi vähävaraiseen väestöluokkaan kuuluvain yksityisten ostajain tilauksista. Mutta tuskin voi edellyttää, että tällainen kannuttain tapahtuva myynti muista paikoista tänne voisi käydä varsin suureksi, kun vastaavia kotimaisia tavaroita samaan aikaan olisi saatavina monopoliyhtiön myymälöistä.

Se valiokunnan mainitsema syy taas, ettei muutamia konjakki-, arrakki- y. m. hienompia väkijuomalajeja vastedes voitaisi tuottaa astioissa, ei näy olevan niin tärkeä, että muuten tarkotuksenmukainen yksinoikeuden järjestely sentähden olisi hylättävä. Toiselta puolen merkitsisi näiden juomien tuonti pulloissa — samalla kuin sen kautta olisi suurempia takeita tavarun laatuun nähden — ainoastaan vähän korkeampia hintoja näille varakkaiden luokkien kysymille tavaroille, toiselta puolen ei mikään estäisi monopoliyhtiötä astioissa tuottamasta tavaroita, joilla on menekkiä täällä.

Sitävastoin ei voi kieltää, että mainittu vähittäinmyyntioikeuksien luovuttamista koskeva rajotus on johdonmukaista yksinoikeuden kehittämistä, joka on sitä tarpeellisempi, koska nykyiset määräykset ovat jättäneet tilaisuutta huomattavasti kiertää sen tarkotusta. Järjestelmää, minkä tarkotus on keskittää vähittäinmyynti ja anniskelu yhtiön haltuun, joka ei toimi voittoa saadakseen, vaan järjestyksen ja raittiuden hyväksi, sekä siten hankkia takeita siitä, ettei väkijuomain kauppaa harjoteta tavalla, joka on omiaan viettelemään juopotteluun, on itse asiassa varsin puutteellisesti

toteutettu, kun yksityiset, jos kohta yhtiön tarkastuksen alaisina toimivat kauppiaat harjoittavat kaikkea ulkomaisten tavarain vähittäinmyyntiä. Ei näy olevan liian aikaista, yksinoikeuskysymystä vuosiksi 1908—1910 järjestettäessä, vähän täydellisemmin toteutettaa niitä näkökohtia, joita Helsingin Kaupunginvaltuston asettama valiokunta jo vuonna 1893 on näissä kysymyksissä esittänyt.

Kun Kaupunginvaltuusmiehet vuosina 1904 ja 1906 päättivät tehdä väkijuomien kaupan yksinoikeudeksi, pidätti, niinkuin valiokunnanmietinnöistä näkyy, pääasiallisesti halu välttää liian jyrkkää elinkeinoelämän uudistamista tällä alalla Kaupunginvaltuusmiehiä menemästä pitemmälle yksinoikeuden myöntämisessä. Tämän seikan ei kuitenkaan pitäisi estää asteettain toimeenpanemasta uudistusta, johon joka tapauksessa yleinen lainsäädäntö pyrkii.

Ylläolevan nojalla saan kunnioittaen ehdottaa, että valiokunnan viimeistä edellinen ponsi sivulla 5 hyväksyttäisiin muuttamalla sen viimeinen kohta seuraavasti:

— — sekä samoin yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuksia ulkomaisten, **tullisinetillä varustetuissa pulloissa tuotujen väkijuomien vähittäinmyyntiin.**

Helsingissä Joulukuun 27 p. 1907.

W. A. Lavonius.

Helsinki 1908. Osakeyhtiö Kauppakirjapaino.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Joulukuun 12 p. 1907.

N:o 425.

*Lasunto Töölön kaupunginosissa tehtävistä tarpeellisista tasotustöistä sekä sikäläisten tonttien myyntisuunnitelmasta.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

Sen johdosta että Rahatoimikamariin oli jätetty erinäisiä anomuksia Töölön alueen 14:ssä, 15:ssä ja 16:ssä kaupunginosassa sijaitsevain tonttien lunastuksesta, pyysi Kamari kirjelmässä Joulukuun 13 p:ltä 1906 Kaupunginvaltuustolta ohjeita siitä, olisiko kaupungille voimassa olevaa rakennusjärjestystä noudatettava ilman rajoituksia tai päinvastaisessa tapauksessa, millä rakennusjärjestykseen kohdistuvilla ehdoilla mainittujen kaupunginosain tontteja saisi myydä. Tämän johdosta antoi Valtuusto kokouksessaan t. v. Tammikuun 15 p:nä Kamarille toimeksi, ennenkuin mainitun alueen tontteja saisi myydä, laatia ja Valtuustolle jättää yksityiskohtaisen ohjelman tarpeellisten tasotus- ja muiden siihen kuuluvain töiden suorittamiseksi mainituissa kaupunginosissa ja täydellisen tonttien myyntisuunnitelman.

Sittenkun Kamari oli lykännyt yllämainitun kysymyksen kaduntasotus- ja muiden Töölön alueella tehtävien töiden seikkaperäisestä ohjelmasta eräälle valiokunnalle, johon kuuluivat insinöörit Idström, Cedercreutz, Skog sekä allekirjoittanut Estlander, on tämä valiokunta nyt antanut oheenliitetyn lausunnon ja ehdotuksen asiassa (Liite I). Tämä ehdotus, jonka Rahatoimikamari kokonaan on voinut hyväksyä, on otettu huomioon myös laadittaissa sekä Rahatoimikamarin että Maistraatin meno- ja tuloarvioehdotusta vuodelle 1908. Samaten on tästä lausunnosta annettu tietoa sille toimikunnalle, jonka Valtuusto on asettanut laatimaan ehdotusta asuntojen puutteen lieventämiseksi, eikä, mikäli Kamari on kuullut, tässä toimikunnassa liene ehdotusta tarkastettaissa tehty siitä muistutuksia, jotka olisivat koskettelleet laaditussa ohjelmassa ilmilausuttuja pääperusteita.

Töölön tonttien myyntisuunnitelman yhteydessä on Kamarissa otettu käsiteltäväksi tärkeä periaatteellinen kysymys, tuleeko kaupungin vastedes ensinkään myydä tontteja, vai olisiko toinen menettelytapa, tonttien vuokraaminen, otettava käytäntöön. Koska kuitenkin yllämainittu toimikunta on ottanut tämän kysymyksen ohjelmaansa ja kun Kamari on saanut tietää että tätä kysymystä lainopilliselta kannalta jo on kaikin puolin selvitelty ja kun tämän ohella voidaan olettaa että toimikunta ennen pitkää on Kaupunginvaltuustolle jättävä seikkaperäisen lausunnon asiasta, sen sisältöisen että toistaiseksi ja kunnes kysymystä on kaikin puolin koskettu, Töölön uusien kaupunginosain tontteja olisi myytävä sikäli kuin ne tulevat myytäväksi kelpaaviksi, on Kamari antanut toi-

meksi varapuheenjohtajalleen ja jäsenelleen, Herroille Nummelin ja Loo, laatia lausunnon siitä, olisiko nykyisille alueen tiluksien vuokraajille mahdollisesti myönnettävä etuoikeus puheenalaisten tonttien lunastukseen. Tässä suhteessa pyytää Kamari viitata mainitun valiokunnan laatimaan ehdotukseen (Liite II). Kuten tästä käy ilmi, saisivat vuokraajat ja alivuokraajat erinäisillä ehdoilla etuoikeuden sen tontin lunastukseen, jolla päärakennus sijaitsee. Omasta puolestaan on Rahatoimikamari voinut hyväksyä tämänkin ehdotuksen valiokunnan esittämillä perusteilla, jotka ovat Kamarista näyttäneet täysin päteviltä sekä oikeuden ja kohtuuden vaatimusten mukaisilta. Jos vuokraajilta kiellettäisiin ehdotettu etuoikeus, voisi kaupunki tosin, myydessään huutokaupalla käyttökelpoisia tontteja, joita ei kuitenkaan ole varsin monta, toivoa suurempaa myyntihintaa, kuin arvioimisen mukaan myytäessä, mutta toisaalta on kuitenkin maanomistajan s. o. tässä tapauksessa kaupungin, otettava huomioon kohtuuden vaatimuksia vuokraajia kohtaan, jotka vuosikymmeniä ovat vuokralla hallinneet tiluksiaan. Ja lopuksi varaamalla kaupungin Rahatoimikamarille kussakin yksityisessä tapauksessa harkintaoikeus kaikkiin kysymykseen vaikuttaviin asianhaarioihin, saadaan kaikki se takuu, joka kyseessä olevassa tapauksessa tosin voi olla tarpeen ja asianhaaran vaatima.

Rahatoimikamari pyytää tämän perusteella kunnioittaen esittää että Valtuusto päättäisi:

hyväksyä oheenliitetyn ohjelman tarpeellisten tasotus- ja muiden sen yhteydessä olevain töiden suorittamiseksi 14:ssä ja 15:ssä kaupunginosassa;

että mainittujen kaupunginosain tontteja on myytävä sikäli kuin ne tulevat myyntikelpoisiksi; sekä

että vuokraajalle, jolla vähintään kymmenen vuotta on ollut hallintooikeus vuokramaahan puheenalaisissa kaupunginosissa, myönnetään etuoikeus ilman huutokauppaa sen tontin lunastamiseen vahvistetun asemakaavan mukaan, jolla vuokraajan päärakennus sijaitsee, kuitenkin siten että Rahatoimikamarille pidätetään harkintaoikeus kysymykseen vaikuttaviin seikkoihin kussakin yksityisessä tapauksessa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

*Liite I.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

Allekirjottaneet, jotka ovat Rahatoimikamarilta saaneet tehtäväksi laatia seikka-peräisen ohjelman kaduntasotus- ja muita siihen kuuluvia töitä varten Töölönalueella, pyytävät kunnioittaen esittää seuraavaa:

Ne seikat, jotka lähinnä ovat huomioon otettavat ohjelmaa laadittaissa jonkun alueen katujen järjestelyksi, ovat: tarjona olevat mahdollisuudet hyvien yhdistyslinjain aikaansaamiseksi tasotettavaksi aijotun alueen ja jo valmiiden liikenneväyläin välillä sekä katuverkon ja sen varrella olevain tonttien kanavoimisen toimittamiseksi. Vesi- ja kaasujohdot, jotka tietenkin myös ovat ulotettavat niihin tontteihin, jotka luovutetaan rakennettaviksi, merkitsevät vähemmän kuin kanavoimismahdollisuudet kaduntasotustöiden järjestystä määrättäissä, syystä että mainitut johdot eivät samassa määrin kuin kanava-verkko ole riippuvia vallitsevista pintasuhteista.

Ne kadut, jotka käsillä olevassa tapauksessa ensiksi ovat tasotettavat, ovat siis ne, joiden alle pääviemärijohdot on ajateltu laskettaviksi, mutta koska näitä, Töölön kaupunginosassa vallitsevain pintasuhteiden takia, on useampia ja ne laskevat osittain itään, osittain länteenpäin, on alkamiskohdan määrääminen riippuvainen kysymyksestä, onko edullisempaa kohdistaa asutus alueen itäosaan L. Viertotien varrelle vaiko lännemmäksi sikäläisten jo valmiiden liikenneväyliä läheisyyteen.

Allekirjoittaneet ovat omasta puolestaan sitä mieltä, että koska L. Viertotie jo on ja vastaiseksikin pysyy Töölön kaupunginosan ja vanhan kaupungin pääasiallisena yhdysreitinä, olisi luonnollisinta järjestää ja rakennettavaksi luovuttaa ne Töölön kaupunginosan alueet jotka lähinnä rajoittuvat mainittuun viertotiehen.

Näillä edellytyksillä ja koska Vesijohtokonttorin ja Kaasulaitoksen puolelta ei ole esitetty muita toivomuksia kuin että ensinmainitulle tarjottaisiin tilaisuus lähimpäin vuosien kuluessa laskea suunniteltu 800 m/m paineputki Runebergkadun alle, mikä putki on tarpeen veden paineen lisäämiseksi kaupungin nykyisessä vesijohtoverkossa, jota vastoin Valaistuslaitos ainoastaan haluaa kaduntasotustöiden alottamista valmiiden kaasujohdojen läheisyydessä, olemme laatineet alla olevan ehdotuksen, josta kuitenkin muutamia huomautuksia vielä on tehtävä.

Siitä pintaalasta, jonka Töölön asemakaava käsittää, on pohjoisin osa lähinnä L. Viertotietä eli n. k. Humleberg jaettu vuokratonteiksi, joiden vuokraaika loppuu v. 1912, lukuunottamatta tontteja N:oja 2, 5 ja 14, joiden vuokraaika kestää vuosiin 1932, 1915 ja 1920. Humlebergin eteläpuolella sijaitseva Roosanhuvilan alue on sitä vastoin käytettäväksi vapaa, mutta siitä alkaa Kammion alue, jonka vuokraaika päättyy vasta v. 1940. Tämän alueen ja varsinaisen Fjellidalin alueen välillä joka viimeai-

nittu tämän vuoden päättyessä on kokonaisuudessaan käytettävänä, ovat Kivelän (Stengårdin), Valon, Nygårdin ja Taipaleen alueet sekä Strömstenin istutus, joista kolme ensinmainittua ovat vuokratut 1908 vuoden loppuun, jota vastoin muiden vuokraaika loppuu vuosina 1916 ja 1914. Täysi käyttöoikeus on kaupungilla siis ensi vuonna ainoastaan Töölönalueen eteläosaan, s. o. satamaradan ja teurastuslaitoksen tien väliseen alueeseen, sekä Roosanhuvilaan, jota vastoin Taipaleen ja Strömstenin istutuksen varsin sopiviin huvilaalueisiin ei tasotustöitä voida ulottaa vielä 9 ja 7 vuoteen, jollei sellaista sopimusta voida aikaansaada asianomaisten vuokraajain ja kaupungin välillä, jonka kautta nämät alueet suurimmalta osalta joutuisivat takaisin kaupungin käytettäväksi.

Koska ei kuitenkaan vielä ole voitu ryhtyä toimenpiteisiin mainittujen keskustelujen aikaansaamiseksi, joita mielestämme ensi tilassa olisi alotettava, olemme me allekirjottaneet, jotka olemme katsoneet ettei meiltä vaaditun ohjelman tasotus- ja muiksi töiksi Töölön kaupunginosassa tule käsittää kolmea vuotta pitempää aikaa, kosk'ei vielä ole mitään kokemusta siitä kuinka vilkas mainitun kaupunginosan tonttien kysyntä tulee olemaan, minkä kysynnän tietysti tulee määrätä vuotuisten kaduntasotustöiden laajuutta, tasottelehdotusta laatiessamme vältäneet tässä kosketella mitään niistä alueista, joiden vuokra vielä kestää pitemmän ajan.

Suurimmat tasotustyöt kohdistuisivat senvuoksi lähinnä satamarataa ja museota oleviin Fjelldalın osiin, jota vastoin Töölönkaupunginosan pohjoisessa osassa ainoastaan pienempi katuverkko on ehdotettu järjestettäväksi, nimittäin Roosanhuvilan alueelle. Sitä paitsi on, yllämainitun paineputken laskemista varten, suurempi osa Runebergkatua otettu ehdotukseen.

Fjelldaliin tasotettaviksi ehdotettuihin katuihin nähden on edelleen mainittava että olemme katsoneet Pohjois-Rautatienkadun ja Arkadiakadun, jotka ovat pääyhdysväylinä jo tasotettujen, kaupungin työväenasuntoja ympäröiväin katujen ja L. Viertotien välillä, ensi sijassa olevan tasotettavat.

Yllämainituksi kolmivuotiskaudeksi ehdotettujen töiden jako, sekä niiden tonttien luku, jotka vuosittain tasotustöiden edistyessä tulisivat käyttökelpoisiksi, näkyy seuraavasta:

Taulu.

Vuosi	Katu	Mistä	Mihin	Tasotetun kadun osuus m ²	J. m. lokaviemäriä	Tonttien luku
1908	P. Rautatienkatu	L. Viertotie	Fredrikinkatu	6,540	420	12
	Arkadiakatu	P. Rautatienkatu	Runebergkatu	8,000	300	14
	Fredrikinkatu	S:n	Arkadiakatu	2,600	80	3
	Ainokatu	L. Viertotie	Nervanderkatu	3,100	120	3
	Nervanderkatu	P. Rautatienkatu	Ainokatu	1,800	70	—
	Kammionkatu	L. Viertotie	Töölökatu	3,600	valmis	4
	Meilansinkatu	S:n	S:n	4,700	210	6
	Töölökatu	Tontti N:o 45	Meilansinkatu	1,800	100	5
	Roosanhuvilakatu	Kammionkatu	S:n	1,800	60	3
			Yhteensä	33,440	1,360	50
1909	Runebergkatu	L. Viertotie	Suurtori	9,200	350	16
	S:n	Arkadiakatu	Fjellldalinkatu	6,600	80	11
	Nervanderkatu	Ainokatu	S:n	5,000	150	9
	Auroorakatu	Museokatu	Freesekatu	5,400	160	14
	Freesekatu	Arkadiakatu	Auroorakatu	900	60	—
	Museokatu	L. Viertotie	S:n	1,800	—	2
			Yhteensä	28,900	800	52 ¹⁾
1910	Runebergkatu	Fjellldalinkatu	Hesperiakatu	6,600	130	8
	Dagmarkatu	Museokatu	Nervanderkatu	2,900	160	4
	Töölökatu	Auroorakatu	Dagmarkatu	1,440	—	—
	Cygnaeuskatu	Töölökatu	Nervanderkatu	3,500	80	4
	Museokatu	S:n	Ahlqvistkatu	7,700	320	11
			Yhteensä	22,140	690	27 ²⁾

Jos kaduntasotustyöt lasketaan Smk:n 6: — yksikköhinnan mukaan m²:ltä sekä kanavalaitteet Smk:n 40: — keskimääräisen hinnan mukaan j. metriltä, nousisivat ylläolevan ehdotuksen mukaan kanavoimis- ja tasotustyöt v:n 1908 kuluessa tasaluvuin Smk:kaan 255,040: —; v. 1909 Smk:kaan 205,400: — ja v. 1910 Smk:kaan 160,440: —, jonka kautta 50, 52 ja 27 tonttia tulisi käyttökelpoiseksi. Koska kuitenkin vettä ei voida johtaa pois tonteilta sen Runebergkadun osan varrella, joka on Arkadian- ja Hesperiankatujen välillä sen johdosta että pintasuhteiden takia ei voida laskea pääviemärijohtoa mainitun Runebergkadun osan alle, olisi kuitenkin niiden tonttien luku, jotka saadaan puheenalaisen tasotustyön kautta, vähennettävä yllämainitusta vuosina 1909 ja 1910 käyttökelpoisten tonttien luvuista, jotka siten vähenisivät 52:sta 41:een ja 27:stä 19:aan. Että tästä huolimatta yllämainitun pituinen katuala on ehdotettu tasotettavaksi johtuu

¹⁾ Näistä voi ainoastaan 41 päästä lokaviemäriverkon yhteyteen.

²⁾ ” ” ” 19 ” ” ” ”

kuten jo mainittiin, siitä että on tarpeellista lisätä painetta vanhan kaupungin johtoverkossa, jonka ohessa samalla tyydytettäisiin Töölön kaupunginosan pääjohdon tarvetta, lukuun ottamatta sitä että puheenalainen katu liikenteen vaatimusten kannalta katsoen on varsin tarpeellinen.

Lopuksi on huomautettava että jos yllätehty ehdotus pääkohdissaan hyväksytään, kaduntasotusten kautta saatavain tonttien luku on paljoa suurempi vuodelta 1908 kuin 1910. Olemme nimittäin olettaneet, että kohta Töölön kaupunginosan tonttien luovutettua rakennettaviksi, niiden kysyntä ensimmäisenä vuotena nousee suuremmaksi kuin seuraavina ja että kaupungin mikäli mahdollista tulee voida heti tyydyttää kaikkia ostajia. Jos tonttien kysyntä ensimmäisenä vuotena osottaa että niiden tonttien luku, jotka seuraavina vuosina tulevat käyttökelpoisiksi, on liian pieni, ei ole ensinkään vaikeata laajentaa katuverkkoa ohjelmassa ehdottamaamme laajemmaksi.

Lähetekirjelmät ja suunnitelma, johon on merkitty vuosina 1908—1910 tasotettaviksi ehdotetut kadut, liitetään tämän mukaan. Helsinki, Lokakuun 9 p. 1907.

Albin Skog.

Ed. Cedercreutz.

G. Idström.

Rahatoimikamarille.

Saatuamme Kamarilta toimeksi antaa lausunnon siitä etuoikeudesta uuden Töölön kaupunginosan tonttien lunastukseen, joka mahdollisesti olisi myönnettävä mainitussa kaupunginosassa olevain rakennettujen alueiden entisille vuokraajille, pyydämme tässä tarkoituksessa esittää seuraavaa:

Luonnollista on, ettei niillä henkilöillä, jotka kaupungin kanssa tekemäin vuokrasopimusten nojalla ovat hallinneet Töölön alueella olevia maatiluksia, joiden vuokraaika jo on päättynyt, ole mitään lakiin perustuvaa oikeutta lunastaa suurempia tai pienempiä osia sanottujen tilojen alueista, koska tämmöistä oikeutta ei voimassa olevain vuokrasopimusten mukaan ole heille varattu. Tämä koskee vielä suuremmassa määrin n. s. alivuokraajia s. o. henkilöitä, jotka alkuperäisten vuokraajain tai näiden oikeudenomistajain kanssa tekemänsä sopimusten nojalla ovat saaneet rakennettaviksi pienempiä puheenalaisiin tiluksiin kuuluvia alueita, tulematta mihinkään välittömään suhteeseen kaupunkiin.

Kuitenkin on kaupunki aina aikasemmin tämänlaatuisissa tapauksissa katsonut kohtuulliseksi ottaa huomioon sekä vuokraajain että myös alivuokraajain edut, siten että heille vuokra-ajan päätyttyä aina milloin vaan on ollut mahdollista, on tarjottu tilaisuutta joko vuokrasopimuksen pitentämiseen, tahi, milloin alue jo on kaupungin asemakaavaan otettu, sen tontin lunastamiseen, missä heidän arvokkain rakennuksensa on sijainnut. Tätä menettelyä on esim. noudatettu entisten Kallion, Hörnebergin tiluksien y. m. alueiden alivuokraajiin nähden.

Todisteeksi kaupungin viranomaisten katsantotavasta kaupungin vuokramiehiin nähden mainittakoon m. m. että Kaupunginvaltuusto v. 1889 Punavuorten alueen asema-kaavaa järjestettäessä, Rahatoimikamarin ehdotuksesta myönsi sellaisten vanhempain vuokratonttien haltijoille, mitä tontteja, joko koska ne kokonaan tai osittain käytettiin katuja rakennettaissa tai muista syistä, ei voitu vuokraajille lunastettaviksi luovuttaa, ei ainoastaan oikeutta jonkun muun läheisen tontin lunastukseen, vaan myös avustusta rakennuksen siirrosta aiheutuviin kustannuksiin, tahi myös täyden korvauksen sen arvosta. Se oikeus joka mainituilla vuokraajilla vuokrasopimusten mukaan oli, sisälsi kuitenkin ainoastaan että heillä oli lupa hallita tontteja kunnes kaupunki niitä tarvitsisi muuhun tarkoitukseen.

On myös muistutettava siitä, ettei nykyisille vuokraajille myönnettävä oikeus ilman huutokauppaa lunastaa niitä tontteja, joilla heidän rakennuksensa sijaitsevat,

ehdottomasti tuota uhrausta kaupungille, koska tontit joka tapauksessa myytäessä arvioidaan silloin vallitsevain hintasuhteiden perusteella.

Toisaalta on myös otettava huomioon että se etu joka vuokraajille tarjotaan, he kun saavat omakseen hyvin sijaitsevia tontteja tarvitsematta kilpaila mahdollisten muiden ostajain kanssa, jotka huutokaupassa melkoisesti voisivat nostaa tonttien hintoja, voi houkutella keinotteluun siten että tavotetaan puheenalaista vuokraoikeutta, jotta siten saataisiin lunastusoikeus.

Tämän väärinkäytön ehkäisemiseksi on kenties sopivaa lunastusoikeuden tarpeelliseksi edellytykseksi säätää pitempiaikainen, esim. vähintään kymmenen vuoden hallinto vuokraamaan, kuitenkin siten että edellisen vuokraajan vaimo tai perillinen on oleva oikeutettu laskemaan hyväkseen edelläkävijänsä hallintooikeutta ja että lunastusoikeus rajotetaan siihen tonttiin, jolla vuokraajan päärakennus sijaitsee ja tässä kohden vielä sillä ehdolla että rakennuksen arvo harkitaan olevan niin suuri, että tuntuvampi taloudellinen tappio syntyisi vuokraajalle, jos se heti olisi poiskorjattava. Tällaista menettelytapaa, asianhaarain harkitsemistä kussakin tapauksessa on jo välistä noudatettu entisen Ekon tilan alivuokraajiin nähden. Koska se näyttää kohtuudenmukaiselta, pyydämme senvuoksi kunnioittaen ehdottaa että tämänmukaisesti meneteltäisiin myös sen alueen vuokraajiin ja alivuokraajiin nähden jolle uusi Töölön kaupunginosa on perustettava.

Helsinki, Joulukuun 12 p. 1907.

Carl Nummelin.

Edvard Loo.

*Valiokunnan mietintö kaupungin meno-
ja tuloarviosta vuodeksi 1908.*

Sittekun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan kuluvan joulukuun 3 päivänä oli asettanut valiokunnan tarkastamaan Maistraatin Rahatoimikamarin mietinnön perustuksella (Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:ot 40 ja 49 vuodelta 1907) valmistamaa ehdotusta kaupungin meno- ja tuloarvioksi vuodeksi 1908 sekä jäseniksi valinnut allekirjoittaneet, on valiokunta erinäisissä kokouksissa käsitellyt seuraavat mainitun meno- ja tuloarvion yhteydessä valiokuntaan lähetetyt asiakirjat:

1) Kaupunginvaltuuston kirjelmän lokakuun 22 päivältä 1907, joka koskee myönnettyä 27,000 markan määrärahaa neljän luokkahuoneen järjestämiseksi Tehtaankadun varrella rakenteilla olevan kansakoulutalon ullakkokerrokseen.

2) Kaupunginvaltuuston kirjelmän lokakuun 22 päivältä 1907, joka koskee myönnettyä 2,000 markan määrärahaa takavarikkoon otettujen ja tarkastettavien ravintoaineitten säilytyssuojan laajentamiseksi.

3) Kaupunginvaltuuston kirjelmän lokakuun 22 päivältä 1907, joka koskee myönnettyä 3,000 markan määrärahaa miesten työlaitoksen ja 5,000 markan määrärahaa naisten työlaitoksen voimassa pitämiseksi ensi talvena.

4) Kaupunginvaltuuston kirjelmän marraskuun 5 päivältä 1907, joka koskee Kaisaniemen puiston urheilukenttään laajennusasian valmistelua rahalliselta kannalta.

5) Kaupunginvaltuuston kirjelmän marraskuun 19 päivältä 1907, joka koskee myönnettyä 19,800 markan määrärahaa Raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston voimassa pitämiseksi vuonna 1908.

6) Kaupunginvaltuuston kirjelmän marraskuun 19 päivältä 1907 Maistraatin kanslistin palkankorotuksesta.

7) Kaupunginvaltuuston kirjelmän marraskuun 19 päivältä 1907, joka koskee myönnettyä 4,666 markan 66 pennin määrärahaa käsitelefoonien ja niiden johtoverkon

hankkimiseksi kaupungin passipoliisille sekä 733 markan 34 pennin määrärahaa sanotun telefoonilaitoksen kunnossapitoon.

8) Kaupunginvaltuuston kirjelmän marraskuun 19 päivältä 1907 150,000 markan määrärahan myöntämisestä uuden poliisitalon rakentamiseksi toiseen poliisipiiriin.

9) Kaupunginvaltuuston kirjelmän marraskuun 19 päivältä 1907 1,200 markan suuruisen elinkautiseläkkeen myöntämisestä entiselle maistraatinkanslistille, neiti Amanda Cajanderille.

10) Kaupunginvaltuuston kirjelmän marraskuun 19 päivältä 1907 3,000 markan määrärahan myöntämisestä tohtori A. F. Hornborgille ensintulevaksi vuodeksi sillä ehdolla, että hän sairaalassaan yhtäkaaa maksutta hoitaa enintään 25 selkäranganvinoutta ja raajain säännöttömyyksiä potevaa varatonta koulunoppilasta.

11) Kaupunginvaltuuston kirjelmän joulukuun 3 päivältä 1907 kaupungin köyhäinasianajajan palkkaehtojen korottamisesta.

12) Kaupunginvaltuuston kirjelmän joulukuun 3 päivältä 1907 8,700 markan määrärahan myöntämisestä kaasun johtamiseksi Marian sairaalan erinäisiin rakennuksiin ja pihamaalle.

13) Valmistusvaliokunnan lähetekirjelmän lokakuun 21 päivältä 1907 Suomen Liikemiesten Kauppaopiston johtokunnan anomuksen johdosta että opiston vuosiapuraha korotettaisiin 12,000 markkaan.

14) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän lokakuun 22 päivältä 1907, joka koskee Kansakoulujohtokunnan ehdotusta alistuksen tekemisestä Keisarilliselle Senaatille kaupungin kausakoulujen valtioavun korottamisesta.

15) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän marraskuun 5 päivältä 1907, joka koskee Rahatoimikamarin esitystä tarpeellisen 5,800 markan määrärahan myöntämisestä poliisikamarin talon uutis- ja muutosrakennustöihin.

16) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 3 päivältä 1907, joka koskee Maistraatin esitystä 2,200 markan määrärahan myöntämisestä kunnallisasetus-kokoelman julkaisemiseksi sekä ehdotusta kunnalliskalenterin julkaisemisesta.

17) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 3 päivältä 1907, joka koskee Rahatoimikamarin kirjelmää tarpeelliseksi havaitun 10,000 markan lisämäärärahan myöntämisestä Kallioon rakenteilla olevaa poliisitaloa varten.

18) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 3 päivältä 1907, joka koskee Rahatoimikamarin ilmoitusta tarvittavasta 2,500 markan korjausmäärärahasta Eteläsatamassa olevaa kompassintarkistuslaitosta varten.

19) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 10 päivältä 1907, joka koskee Kasvatuslautakunnan ehdottamaa lisäystä Lautakunnan menoarvioon vuodeksi 1908.

20) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 10 päivältä 1907, joka koskee Maistraatin esitystä sen huoneiston laajentamisesta sekä tämän yhteydessä

toimeenpantavista muutoksista Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston, Rakennuskonttorin ja Rahatoimikamarin nykyään käyttämissä huoneistoissa.

21) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 10 päivältä 1907, joka koskee Työväenasiain lautakunnan kirjelmää 12,000 markan määrärahan myöntämisestä suomenkielisten ylempään työväenopetuskurssien järjestämiseksi.

22) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 17 päivältä 1907, joka koskee Rahatoimikamarin esitystä 900 markan määrärahan myöntämisestä tarpeelliseksi havaittuun Linnanrannan odotuspaviljongin korjaukseen.

23) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 17 päivältä 1907, joka koskee Maistraatin esitystä kahden ulosottoapulaisen asettamisesta kaupungin ulosottolaitokseen.

24) Kaupunginvaltuuston kirjelmän joulukuun 17 päivältä 1907, joka koskee Terveydenhoitolautakunnan esitystä 8,425 markan suuruisen lisäkannatusavun myöntämisestä tohtorien Boijen ja Parviaisen yksityiselle lapsenpäästölaitokselle.

25) Kaupunginvaltuuston lähetekirjelmän joulukuun 17 päivältä 1907, joka koskee Satamarakennusvaltuuston esitystä 420,000 markan määrärahan myöntämisestä ajottua Länsi Rannan tavarasuojan lisärakennusta varten.

26) Kaupunginvaltuuston sihteerin kirjelmän joulukuun 11 päivältä 1907 Valtuuston kanslistin palkankorotuksesta.

27) Helsingin kaupungin ylempään ruotsalaisten työväenopetuskurssien Toimikunnan meno- ja tuloarvion vuodeksi 1908.

Ja on valiokunta, joka tänä päivänä on lopettanut sekä meno- ja tuloarvion että edellä mainittujen asiakirjain tarkastuksen, havainnut olevan aihetta seuraaviin lausuntoihin ja ehdotuksiin.

Menot.

I. Kaupungin velat.

Pääluokkaan Yleiset työt ja sen alaosastoihin 7:o Istutukset c) Suomen Puutarhayhdistyksen entisen alueen haltuunottamisesta johtuvia kustannuksia on menoarvioon otettu 11,600 markan erä, joka on vähennysmaksua $\frac{1}{5}$ sanotun alueen rakennusten hinnasta. Lisätyn Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan joulukuun 21 päivältä 1906 määrättiin mainittu hinta 58,000 markaksi ja maksuaika viideksi vuodeksi, niin että $\frac{1}{5}$ maksettaisiin vuosittain. Kun tämä summa niinmuodoin on ietyin, ennakolta määrätyn erin maksettava velka, ei sitä valiokunnan mielestä olisi pantava edellä mainittuun pääluokkaan, vaan oikeammin ensimmäiseen pääluokkaan,

Kaupungin velat. Tämän nojalla saa valiokunta ehdottaa, että nyt puheena olevaan pääluokkaan otetaan

vähennysmaksua $\frac{1}{5}$ Suomen Puutarhayhdistykseltä lunastettujen rakennusten hinnasta 58,000 markasta 11,600 markkaa; sekä että vastaava erä poistetaan menoarvion pääluokasta Yleiset työt.

Tähän pääluokkaan nähden saa valiokunta huomauttaa, että 1902 vuoden obligatsioonilainasta on kuluvan vuoden päätyessä jälellä käyttämättä 4,217,500 markkaa, josta määrästä kuitenkin ensintulevan vuoden menoarviossa osotetaan käytettäväksi umpiluvuin 2,729,600 markkaa, joten käyttämättömiä lainavaroja jää jällelle 1,487,900 mk. Viimeksi mainitusta määrästä on 700,000 markkaa varattu kunnallisen sähkötehtaan ja 500,000 markkaa kunnallisten työväenasuntojen rakentamiseen sekä 287,900 markkaa Katajanokalla tehtäviin laiturin rakennustöihin y. m. Tiliin »lainoja kahta vuotta pitemmäksi takaisinmaksuajaksi» on valiokunta pannut seuraavat erät:

Marian sairaalan laajennus	Smk	600,000: —
Tavarapihan kaasukello	»	260,000: —
Kaasutehtaan kiertojohto	»	450,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 1,310,000: —</u>

Kun melkoinen osa viimeksi mainitusta määrästä on, kunnes uusi obligatsioonilaina voidaan saada, ensintulevana vuonna hankittava kahta vuotta lyhemmäksi takaisinmaksuajaksi otettavalla lainalla, sekä kun sen ohella on edellytettävissä, että tästä tilistä on osotettava muitakin rahamääriä, on valiokunnan mielestä uusi menoerä: korkoa y. m. kassakreditivistä ja lainasta, ollut pantava menosääntöön ja, siihen nähden että mainittu laina luultavasti tarvitaan vuoden jälkipuoliskolla, on valiokunta arvioinut tähän tarvittavan korkomäärän 20,000 markaksi.

Valiokunta saa sentähden ehdottaa, että menoeräksi tähän pääluokkaan pannaan

Korkoa y. m. kassakreditivistä ja lainasta arviolta 20,000 markkaa.

II. Kaupungin virastot.

Kirjelmässä kuluvan joulukuun 7 päivältä on Maistraatti siihen nähden että rikosjuttujen, erittäinkin pienempien luku näyttää vuosi vuodelta paljon lisääntyvän,

jonka tähden ja kunnes sellainen muutos lainsäädäntöön aikaansaadaan, että pienemmistä rikkomuksista tuomitut sakot on paikalla suoritettava taikka syypääksi tuomittu kohta päätöksen julistamisen jälkeen passitettava sakkoa sovittamaan, katsonut että tehokkaan kriminaalisen täytäntöönpanon, erittäinkin sakkojen perimisen aikaansäämiseksi lisättyjä työvoimia tätä tarkoitusta varten on asetettava ulosottolaitoksen käytettäväksi sekä siinä tarkoituksessa ehdottanut ensintulevan vuoden alusta asetettavaksi kaksi ulosottoapulaista, kumpaisenkin 2,700 markan vuosipalkalla.

Valiokunta, joka puolestaan on havainnut edellä mainitussa esityksessä lausutun toivomuksen oikeutetuksi ja tarpeen vaatimaksi, ehdottaa

että ensintulevan vuoden menosääntöön pannaan määräraha kahta Kaupunginvoudinkonttorin ulosottoapulaista varten, joiden kumpaisenkin palkka on 2,700 mk.

Mitä tulee menoerään »ulosottolaitoksen huoneiston vuokra», saa valiokunta viitata Kaupunginvaltuuston päätökseen marraskuun 5 päivältä tänä vuonna.

III. Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuuston kansliaan asetetun kanslistin suoritettavana olevan työn paljouteen ja laatuun nähden sekä liittyen Kaupunginvaltuuston päätökseen viime marraskuun 19 päivältä, jolla Maistraatin kanslistin vuosipalkka korotettiin 1,200 markasta 1,500 markkaan, on Kaupunginvaltuuston sihteeri esittänyt, että myöskin ensinmainittu virkailija, jonka palkka on 1,200 markkaa, saisi saman palkankorotuksen ensintulevan vuoden alusta. Kun valtuuston kanslian vuosirahansääntö on vahvistettu kuluvana vuonna ja kanslistin virka perustettu maaliskuun 26 päivänä tänä vuonna sekä myös siihen nähden että kanslia-aika on ainoastaan tunti päivässä, saa valiokunta ehdottaa.

että edellä mainittu anomus hylättäisiin.

Vuosirahansääntöehdotukseensa on Maistraatti ottanut 2,000 markan menoerän uuden huoneiston vuokraamiseksi ensintulevan kesäkuun 1 päivästä Rahatoimikamarille Aleksanterinkadun 16:sta. Niinkuin Maistraatin esittämistä vuosirahansääntöehdotuksensa perustelmista näkyy, johtuu Rahatoimikamarin muuttaminen toiseen huoneistoon siitä, että Maistraatin täytyy väljemmän tilan saamiseksi ottaa haltuunsa Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston nykyään käyttämä huoneisto. Tämän johdosta

muuttaisi mainittu osasto Rakennuskonttoria varten sisustettuun piirustussaliin ynnä siihen kuuluviin kolmeen pienempään huoneeseen, jotka kaikki sijaitsevat Katariinan-katua päin olevan Raatihuoneen kylkirakennuksen toisessa kerroksessa. Rakennuskonttorin nykyistä huoneistoa, joka siten tuntuvasti pieneni, laajennettaisiin taas siten, että Kaupunginvoudinkonttorin ja Rahatoimikamarin hallussa nykyään olevat huoneistot sisustettaisiin sanotun konttorin tarpeiksi, jolloin myös saataisiin tilaa niin hyvin nyttemmin asetetuille Kaupunginasemakaavakomissioonille kuin myös Taksoituslautakunnan sihteerille. Vaikkei valiokunta suinkaan ole tahtonut kieltää että väljempää tilaa on tarpeen niin hyvin Maistraatin virkamiehille kuin sanottua virastoa käyttävälle yleisölle, on valiokunta kuitenkin arvellut olevan huomauttaminen että, kun aijottu asianomaisten huoneistojen uudesti järjestäminen ei voi käydä päinsä ennenkuin ensi kesänä sekä niin hyvin siihen nähden että Rakennuskonttoria varten erittäin rakennettua ja sisustettua huoneistoa ei voitaisi tuntuvitta kustannuksitta käyttää alkuperäiseen tarkoitukseensa kuin myös että puheena olevasta muutoksesta koituisi melkoisia haittoja sekä yleisölle että rahatoimilaitoksen virkamiehille, täytyy ehdotusta pitää niin laajakantoisena, että olisi asetettava erityinen valiokunta, joka saisi toimekseen tarkastaa kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja sekä perinpohjaisen selvityksen saatuaan antaa Valtuustolle ehdotuksen asiasta niin ajoissa, että tarpeellisiin toimiin voidaan ryhtyä kohta kesän alussa. Kun kuitenkin on aivan ilmeistä, että kaupungin virastoille ja viranomaisille on tarpeen avarampaa tilaa sekä myöskin siihen nähden että sitova tarjous kaupungin käytettäväksi tarjottuun huoneistoon nähden on olemassa ainoastaan tämän kuukauden, saa valiokunta ehdottaa

että Rahatoimikamari valtuutetaan 4,000 markan vuotuista vuokraa vastaan vuokraamaan ensintulevan kesäkuun 1 päivästä huoneiston Aleksanterinkadun talosta N:o 16;

että tarkemmin valmistelemaan kysymystä avaramman tilan hankkimisesta Maistraatille asetetaan erityinen valiokunta; sekä

että ensintulevan vuoden menosääntöön XV pääluokkaan Sekalaisiin menoihin otetaan se 2,000 markan määräraha edellä mainitun huoneiston vuokrana, joka vuosirahasääntöehdotuksessa on pantu III pääluokkaan.

Maistraatin vuosirahansääntöehdotuksen mukaisesti ja Rahatoimikamarin esittämistä syistä on valiokunta, äänestettyänsä, *pysyttänyt osastossa 8. Erytyiset Lautakunnat määrärahan Taksoituslautakuntaa varten*, joka määräraha on kuluvan vuoden vuosirahansäännössä pantu otsakkeen Rahatoimikonttori alle.

Kaupunginvaltuuston kuluvan joulukuun 17 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on valiokunta osastoon 8. Erytyiset Lautakunnat eri alaosastoksi pannut

15,000 markan määrärahan Kaupunginasemakaavakomissioonin varten.

IV. Katu- ja Satamavalaistus

ja

V. Palolaitos.

Näihin pääluokkiin nähden valiokunnalla ei ole ollut mitään muistuttamista.

VI. Poliisilaitos.

Kun välipuheen mukaan Töölön poliisipiiriaseman vuokra nyttemmin on 100 markkaa suurempi menoarvioon otettua 1,160 markkaa,

lienee tämä määräraha korotettava 1,260 markkaan.

VII. Terveysten- ja sairaanhoito.

Kahden jopa kuuden viikon virkaloman hankkimiseksi Marian sairaalan lääketieteellisen osaston sairaanhoitajattarille sekä sanotun sairaalan talousosaston palveluskunnalle on eri erin osotettu yhteensä 1,967 markkaa. Kun kysymys lyhyen virkaloman hankkimisesta kaikille kaupungin töissä vakinaisesti oleville työntekijöille nykyään on Rahatoimikamarin käsiteltävänä, on valiokunnassa lausuttu se mielipide, että ainoastaan sairaanhoitajille olisi heidän rasittavaan ja hermoja kuluttavaan työhönsä nähden sekä sen mukaisesti mitä aikaisemmin on ollut laita Vaivaistalossa valmistettava tilaisuutta virkaloman saamiseen asettamalla sairaalan hallituksen käytettäväksi tähän tarkoitukseen 1,500 markkaa. Valiokunnan enemmistö on kuitenkin

ollut sitä mieltä että, kun nyttemmin yleisesti se käsitys on päässyt valtaan yksityisissä työnantajoiissa, että lyhyt loma on annettava vakinaisesti asetetuille työntekijöille, kaupunki ei voi vetäytyä yhtäläisestä velvollisuudesta sen palveluksessa olevia henkilöitä kohtaan. Sitä vastoin on katsottu asianmukaiseksi, että määrätty 2,000 markan suuruinen rahamäärä asetetaan sairaalan hallituksen käytettäväksi sanottuun tarkoitukseen harkintansa mukaan. Valiokunta saa niinmuodoin ehdottaa

että lyhyen virkaloman hankkimiseksi Marian sairaalan henkilökunnalle osotetaan 2,000 markan määräraha sekä että asianomaisiin osastoihin otetut samaan tarkoitukseen aijutut määrärahat poistetaan.

Kaupunginvaltuuston marraskuun 19 päivänä tänä vuonna tekemän päätöksen mukaan

on poliklinikkain vuosirahansääntöön pantava 3,000 markan määräraha tohtori A. F. Hornborgin sairaalaa varten.

Terveydenhoitolautakunnalle osotetussa kirjelmässä ovat lääketieteentohtorit Walter Parviainen ja O. A. Boije niin hyvin ilmoittaneet että he, sen johdosta että kaupungissa on puutetta varattomien lapsensynnyttäjäin sijoista, kesäkuusta 1905 lähtien ovat katsoneet tarpeelliseksi siihen lapsenpäästölaitoksensa osastoon, jota kaupunki kannattaa, asettaa kaksi ylimääräistä vuodetta säälittävien tapausten varalle ja että nämä vuoteet ovat viime kuukausina olleet joka päivä käytännössä, kuin myös anoneet, että kaupunki ensi vuoden alusta samoilla ehdoilla kuin muista kaupungin kannattamista sanotun laitoksen sijoista on voimassa suorittaisi mainittujen kahden vapaavuoteen kustannukset. Sen ohella ilmoittavat hakijat olevansa halukkaita kesäkuun 1 päivästä ensi vuonna antamaan vieläkin kolme tai neljä vuodetta kaupungin käytettäväksi mainituilla ehdoilla. Antamassaan lausunnossa Terveydenhoitolautakunta huomauttaa että, kun hakijain tekemä tarjous näyttää soveliaalla ja kaupungille verraten huokealla tavalla poistavan pahimman puutteen nyt puheena olevassa kohdassa, kaupungin olisi hyväksyttävä tarjous, kuitenkin siten muutettuna, että kesäkuun 1 päivästä 1908 tarjona olevista kolmesta tai neljästä vuoteesta kaupunki kustantaisi ainoastaan kolme kesäkuun 1 päivään 1910. On nimittäin edellytettävissä että viimeksi mainittuun ajankohtaan mennessä olot voivat vaatia ryhtymään tässä kohden toisiin toimiin.

Sen laskuperustuksen mukaan, jota on noudatettu apumaksun myöntämisessä kaupungin aikaisemmin kannattamia viittä vuodetta varten, nousee kaupungin vuosit-

tain suorittama määrä 1,980 markkaan vuodetta kohti. Kaupungin suoritettava apumaksu uusista vuoteista nousisi niinmuodoin ensi vuonna 7,425 markkaan, johon tulee lisäksi 1,000 markan kertamaksu vuoteitten hankkimisesta ja varustamisesta.

Terveydenhoitolautakunnan esityksen nojalla saa valiokunta ehdottaa että 1908 vuoden menosääntöön otetaan

7,425 markan määräraha 2 sairassijaa varten tammikuun 1 päivästä sekä lisäksi 3 sairassijaa varten kesäkuun 1 päivästä tohtorien O. A. Boijen ja V. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa, sekä 1,000 markkaa vuoteitten hankkimiseksi ja varustamiseksi mainittuun laitokseen.

Sitä vastoin lienee Kaupunginvaltuuston vastedes tehtävä erityinen päätös Terveydenhoitolautakunnan esityksen johdosta mikäli koskee sanotun apurahan antamista myöskin vuonna 1909.

Niinkuin Rahatoimikamari vuosirahansääntöehdotuksensa perustelmissa huomauttaa, ei Terveydenhoitolautakunta ole tehnyt erityistä esitystä Kaupunginvaltuustolle mitä tulee jatkuvien bakteriologisten tutkimusten ohjelman laajentamiseen ja siitä aiheutuviin lisäkustannuksiin. Kun niinmuodoin ei ole olemassa tarkempaa selvitystä, kuinka laajan ohjelman Terveydenhoitolautakunta on näitä tutkimuksia varten vastaiseksi tehnyt, on valiokunnassa lausuttu se mielipide, että, kunnes mainittu ohjelma on saatu, Kaupunginvaltuuston ei tulisi myöntää korotettua määrärahaa. Valiokunta on kuitenkin pitänyt Terveydenhoitolautakunnan ensi vuodeksi anomia määrärahoja tarpeellisina, mutta sen ohella arvellut olevan huomauttaminen,

että Terveydenhoitolautakunnan tulee ensi vuonna ajoissa Kaupunginvaltuustolle antaa täydellinen bakteriologisten tutkimusten ohjelma.

Huomattava on, että korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikan määräraha perustuu Kaupunginvaltuuston päätökseen toukokuun 28 päivältä tänä vuonna samoin kuin vastaperustetun Terveystoimiston vuosirahansääntö, jonka Valtuusto vahvisti viime lokakuun 8 päivänä.

VIII. Vaivaishoito.

Tähän pääluokkaan nähden valiokunnalla ei ole ollut mitään huomauttamista.

IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä on Suomen Liikemiesten Kauppaopiston johtokunta anonut, että kaupungin apumaksu, joka tähän asti on ollut 9,000 markkaa, korotettaisiin 12,000 markkaan, perustellen sanottua anomusta siihen, että oppilasluku on vuosi vuodelta kasvanut ja nykyään nousee 204:ään sekä että opiston menot ovat tämän johdosta paljon lisääntyneet. Katsoen siihen erinomaiseen tapaan, miten sanottua oppilaitosta nykyään johdetaan, on valiokunta empimättä puoltanut mainittua anomusta. Valiokunnan mielestä olisi lisätyn määrärahan myöntämiseen kuitenkin kytkettävä ehto että opisto on velvollinen vastaanottamaan vähintään 20 vapaaoppilasta Helsingistä.

Valiokunta saa sentähden ehdottaa

että Suomen Liikemiesten Kauppaopiston määräraha korotetaan 12,000 markkaan sillä ehdolla, että opistoon vastaanotetaan vähintään 20 vapaaoppilasta Helsingistä.

Epäröivämmällä kannalla on valiokunta ollut mitä tulee Maistraatin vuosirahansääntöehdotukseen otettuun korotettuun määrärahaan johtaja Hedengrenin ruotsalais-suomalaiselle kauppaopistolle, jonka ei voida katsoa olevan nykyaikaisten periaatteiden mukaan järjestetty. Kun kuitenkin kysymys tämän alallaan Helsingin ainoan ruotsinkielisen oppilaitoksen perinpohjaisesta uudestijärjestämisestä on ollut Kauppa­valtuustossa keskusteltavana sekä valiokuntakin on asetettu asiaa kaikin puolin valaisemaan, on valiokunta katsonut että Rahatoimikamarin ja Maistraatin puoltama korotettu määräraha olisi ensintulevaksi vuodeksi myönnettävä, kuitenkin velvoittamalla sanottu oppilaitos

vastaanottamaan vähintään 18 vapaaoppilasta Helsingistä.

Kaupunginvaltuuston kuluvan joulukuun 19 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti jaetaan kaupunki kolmeen kansakoulupiiriin, joissa tarkastusta toimittavat keskenään tasavertaiset tarkastajat. Kansakoulujen osastossa oleviin palkkaeriin tulee sentähden tehtäväksi muutoksia sanotussa tarkoituksessa. Kun mainittu jako kuitenkin on aijottu astumaan voimaan syyskuun 1 päivästä 1908 sekä asia muutoin on lähetetty Kansakoulunjohtokuntaan yksityiskohtaisesti käsiteltäväksi, on valiokunta ollut sitä mieltä, ettei muutoksia apulaistarkastajan palkkaehtoihin eikä määrärahoja vasta perustettuja virkoja varten käy asian nykyisellään ollessa päättäminen.

Samalla kun Rahatoimikamari, esitetystä syistä, on vähentänyt Kansakoulun-

johtokunnan kaupungista kotoisin olevien köyhäin oppilaitten vaatetusavuksi anoman 39,600 mk:n määrärahan 32,000 markaksi, on Kamari huomauttanut, että määräraha on arvioerän luontoisesta muutettava vakinaiseksi määrärahaksi, jonka yli ei saisi mennä Valtuuston myönnytyksettä jokaisessa eri tapauksessa. Rahatoimikamarin ehdotus on nähtävästi johtunut siitä, että aikaisemmin on sangen tuntuvasti menty puheenaolevan määrärahan yli Kaupunginvaltuustolle esitystä tekemättä. Rahatoimikamarin lausunnosta kuitenkin voisi saada sen käsityksen, että Kamari hyväksyy että kaupungin Lautakunnat ylipäätään menevät melkoisesti yli arviomäärärahain, jota Kamari ilmeisestikään ei ole tarkoittanut. Tähän nähden ja kun nyt puheena oleva määräraha todellisuudessa ei ole vakinaisen määrärahan luontoinen, on valiokunta erän »Vaatetusapua kaupungista oleville köyhille oppilaille» jälkeen lisännyt sanan

arviolta.

Sitä vastoin saa valiokunta ehdottaa:

että Rahatoimikamaria kehoitetaan huomauttamaan asianomaisia lautakuntia ja hallituksia ettei arviomäärärahain yli saa sanottavasti mennä hankkimatta siihen Kaupunginvaltuuston lupaa.

Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä on Helsingin kaupungin ylempäin ruotsinkielisten työväenopetuskurssien Toimikunta anonut 11,000 markan määrärahaa ensintulevaksi vuodeksi. Vastaava menoerä on kuluvan vuoden vuosirahansäännössä 6,200 markkaa. Ehdotettua korotusta perustellaan etusijassa siihen, että tarvittavien luentuhuoneistojen vuokrat ovat tuntuvasti kohonneet, jonka ohella esitelmän luku on määrätty seitsemäksi viikossa ja kurssien arvioidaan kestävän kaikkiaan 26 viikkoa. Vastaavain suomenkielisten työväenopetuskurssien määrärahaan nähden on Työväenasiainlautakunta, jolle viimeksi mainittujen kurssien Toimikunta on antanut seikkaperäisen kulunkiarvion, ehdottanut että se arvioitaisiin 10,800 markaksi sekä sen lisäksi ensi vuosirahansääntöön pantaisiin 1,200 markan satunnainen määräraha toimikunnan menoissa siirtyvän vuokrasumman suorittamiseksi. Vertaillen toisiinsa ruotsinkielisten ja suomenkielisten työväenopetuskurssien arvioituja menoja valiokunta ei ole voinut olla huomaamatta, että ensinmainittujen kustannuksien lisäannus on arvioitu 4,800 markaksi, jota vastoin jälkimäisten vastaava summa on ainoastaan 660 markkaa, lukuunottamatta edellä mainittua 1,200 markan tilapäismäärärahaa. Valiokunta, joka ei vielä ole saanut Työväenasiainlautakunnan lausuntoa tästä asiasta, ehdottaa, asiaan vaikuttavia seikkoja harkittuaan,

että ruotsinkielisten työväenluentokurssien määräraha merkitään 8,000 markaksi;

että suomenkielisten työväenluentokurssien määrärahaa merkitään 10,800 markaksi; sekä

että viimeksi mainittuja kurseja varten lisäksi myönnetään 1,200 markan tilapäismääräraha.

Kasvatuslautakunnan lähetettyä Rahatoimikamariin täydentävän lisäyksen Lautakunnan aikaisemmin antamaan erikoisehdotukseen vuoden 1908 menoarvioiksi, joka käsittää 17,855 markkaa 25 penniä vuosirahansääntönä uudelle kasvatuslaitokselle ynnä 30 erityisemmin pahatapaisen pojan sisäoppilaslaitokselle, jotka on aijottu rakenttavaksi Bengtsårin saarelle Bromarvin pitäjään, on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle lähettänyt sanotun ehdotuksen ynnä tiedonannon, että Kamari on erityisessä mietinnössä koskettava kysymystä sanotun kasvatuslaitoksen rakentamisesta. Kun mainitussa lausunnossa, Rahatoimikamarin tiedonannon mukaan, huomautetaan, että kaupungille lahjoitetuissa rahastoissa on tähän tarkoitukseen käytettävänä 80,000 markkaa, jonka lisäksi vielä tarvittaisiin 37,000 markkaa, mutta Valtuusto ei ole ehtinyt asiaa ratkaista, ei valiokunnan mielestä ole ollut syytä käydä ehdotettua vuosirahansääntöä tarkastamaan. Jos Kaupunginvaltuusto voisi käsitellä asian ennen vuosirahansääntöä vahvistamista, lienee tarvittava määräraha soveliaimmin otettava huomioon vastaavassa määrässä lisäämällä Valtuuston käyttövaroja.

X. Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset,

XI. Vesijohto

ja

XII. Kauppahallit.

Näiden pääluokkain määrärahat valiokunta on muistuttamatta hyväksynyt.

XIII. Yleiset työt.

1:o. Rakennukset ja huoneukset.

Korjaus ja kunnossapito.

Tähän osastoon tulee Kaupunginvaltuuston viime lokakuun 22 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti lisää

2,000 markan määräraha takavarikkoon otettujen ja tarkastettavain ravintoaineiden säilytysuojan laajentamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Kaupunginvaltuuston kuluvan joulukuun 3 päivänä tekemän päätöksen nojalla, joka koskee kaasun johtamista Marian sairaalan erinäisiin rakennuksiin ja pihamaalle, on

sanottua tarkoitusta varten menosääntöön otettava 8,700 markan rahamäärä.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä on v. t. Poliisimestari anonut, että poliisikamarintalossa olevain poliisilaitoksen huoneistojen vastaisten korjaustöiden yhteydessä toimitettaisiin seuraavat uutis- ja muutosrakennustyöt:

1:ksi uusi käymälä lukuisammin osastoin kuin mitä nykyisessä on;

2:ksi kengityspaja; sekä

3:ksi vaunuvaja Sofiankadun puoleiseen kylkirakennukseen.

Kustannukset edellä mainittujen töiden suorittamisesta on Rahatoimikamari arvioinut 5,800 markaksi. Vaikka taas on kysymyksessä määrärahan myöntäminen nykyisen poliisitalon uutis- ja lisärakennustöihin, jonka sijaan kenties muutaman vuoden kuluttua on tuleva uusi ja ajan vaatimuksia vastaava poliisitalo, on valiokunta, joka tunnustaa ehdotettujen uutisrakennus- ja korjaustöiden tarpeellisuuden, kuitenkin katsonut voivansa ehdottaa

että edellä mainittuun tarkoitukseen osotetaan 5,800 markan määräraha.

V. t. Poliisimestarille osotetun kirjelmän johdosta, jossa Viaporin linnoituksen esikunnanpäällikkö on esittänyt, että Linnanrannassa oleva odotuspaviljonki pantaisiin nykyistään parempaan kuntoon, on Rahatoimikamari ehdottanut osotettavaksi työn suorittamiseen tarpeellisen rahamäärän 900 markkaa. Valiokunta, jonka mielestä puheena oleva korjaus- ja sisustustyö on tarpeen vaatima, saa sentähden ehdottaa

että erinäisten korjausten määräraha korotetaan 35,900 markkaan.

Kun valiokunnan mielestä Seurahuoneen ulkopuolista maalausta ei välttämättä tarvitse toimittaa ensintulevana vuonna, lukuun ottamatta talon pääovessa toimitettavaa pienenlaista korjausta, joka olisi piammiten suoritettava, on määräraha

Seurahuoneen ulkopuolista maalausta y. m. varten merkitty 1,000 markaksi.

Samoista syistä on määräraha Länsi Rannassa olevan ent. Tulli- ja Pakka-huoneen kaikkea ulkopuolista korjausta varten katsottu olevan poistettava ja ainoastaan sisäpuoliseen korjaukseen tarvittava rahamäärä otettu menosääntöön.

Valiokunta sentähden ehdottaa

että Länsi Rannassa olevan ent. Tulli- ja Pakka huoneen sisäpuoliseen korjaukseen osotetaan 4,200 markan määräraha.

Siihen nähden ettei valiokunta ole katsonut voivansa antaa lopullista lausuntoa Maistraatin esittämästä kysymyksestä erinäisten perinpohjaisten muutosten tekemisestä Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston, Rakennuskonttorin sekä Rahoituskamarin huoneistoihin, ei valiokunnan mielestä myöskään ole ollut syytä menosääntöön ottaa kustannuksia kassaholvin y. m. laittamisesta Aleksanterinkadun taloon N:o 16 sekä Raatihuoneella suoritettavista muutostöistä yhteensä 8,000 markkaa. Jos nämä työt tulevat ensi keväänä suoritettaviksi, lienee Kaupunginvaltuuston osotettava tähän tarpeellinen määrä käyttövaroistaan. Tämän nojalla valiokunta ehdottaa

että 2,000 markan menoerä kassaholvin y. m. laittamiseksi Aleksanterinkadun taloon N:o 16 poistetaan; sekä

että Raatihuoneen muutostöistä aiheutuva 6,000 markan menoerä niinkään poistetaan.

Tässä yhteydessä on huomautettava, että Kaupunginvaltuusto jo kesäkuun 7 päivänä vuonna päätti suoritettavaksi menoarvioon otetut Katajanokan Tulli- ja Pakka-huoneen muutostyöt.

Uutisrakennukset.

Menosääntöehdotukseensa on Rakennuskonttori ottanut määrärahan uimahuoneen rakentamiseksi Hermanninkaupungin Kyläsaarelle. Näitä uimahuoneita ei kui-

tenkaan ole katsottava varsinaisiksi rakennuksiksi, vaan pikemmin rannalle tehdyiksi, suojakatoksella varustetuiksi aitauksiksi, joiden tarkoituksena on erottaa toisistaan miehet ja naiset sekä tarjota kylpijöille tilaisuutta ripustamaan vaatteensa suojattuun paikkaan. Kun mainittua erittäin sopivaa uimapaikkaa käyttävältä yleisöltä, jona on pääasiallisimmin lapsia, ei kanneta mitään maksuja, tulee laitostenkin olla niin yksinkertaiset kuin mahdollista. Tämän johdosta eivät puheena olevan uimahuoneen kustannukset nouse 2,200 markkaa enemmän ja kun uimahuoneen tarve sanotulla saarella jo on käynyt sängen tuntuvaksi Hermanninkaupungin ja Toukolan asukkaille, on valiokunta menosääntöön ottanut

2,200 markan määrärahan Kyläsaaren uimahuonetta varten.

Kun sen 165,000 markan lisäksi, jonka Kaupunginvaltuusto on huhtikuun 9 päivänä kuluvana vuonna myöntänyt Pengerkadun 5:en yhdennessätoista kaupunginosassa kivistä rakennettavaa uutta kolmikerroksista poliisitaloa varten, Rahatoimikamarin lähettämän sekä rakennusyritystä johtavan arkkitehdin laatiman yksityiskohtaisen kustannusarvion mukaan tarvitaan 10,000 markkaa, puoltaa valiokunta Maistraatin ehdottaman 47,000 markan määrän

korottamista 57,000 markkaan.

Vaikka Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime marraskuun 19 päivänä oli myöntynyt Rahatoimikamarin esitykseen uuden poliisitalon rakentamisesta toiseen poliisipiiriin, on kuitenkin kysymys sanotun talon tonttipaikasta toistaiseksi jätetty ratkaisematta. Tämän johdosta lienee Maistraatin vuosirahansääntöehdotuksesta poistettava sanat »Ratakadun 10:en» sekä sijaan pantava sanat

toiseen poliisipiiriin.

Niiden rakennusten joukossa, jotka on aijottu rakennettaviksi kahta vuotta pitemmäksi takaisinmaksuajaksi otetuilla lainavaroilla, on Maistraatin vuosirahansääntöehdotuksessa mainittu uusi vaivaistalo, jota varten on pantu 500,000 markan määräraha. Kun kuitenkin lisätty Kaupunginvaltuusto ei ole asiaa käsitellyt eikä lainvoimaista päätöstä niinmuodoin ole olemassa sekä vielä vähemmän Keisarillinen Senaatti on voinut sitä vahvistaa, on valiokunta sitä mieltä

että 500,000 markan määräraha mutta vaivaistaloa varten on poistettava.

Sitä vastoin on lisätty Kaupunginvaltuusto marraskuun 5 päivänä tänä vuonna päättänyt Marian sairaalan lisärakennusta ja laajennusta varten osottaa 600,000 markan määrärahan, jota päätöstä ei kuitenkaan ole saatettu valiokunnan tietoon. Tämän nojalla valiokunta on vuosirahansääntöön ottanut

600,000 markan määrärahan Marian sairaalan laajentamiseksi.

Kaupunginvaltuuston Kallioon rakennettavaksi päättämästä uudesta kansakoulutalosta Rahatoimikamari lausuu että, kun Kaupunginvaltuusto ei ole kustannusarvion nähden tehnyt lopullista päätöstä, Kamari ei ole katsonut olevan vuosirahansääntöehdotukseen ottaminen määrärahaa sanottuun tarkoitukseen. Kun ei kuitenkaan käy kieltäminen, että moni kaupungin kansakouluhuoneistoista varsin vähän vastaa ajan vaatimuksia ja että kaikille vuosi vuodelta lisääntymistään lisääntyville kouluun pyrkiville lapsille ainoastaan töin tuskin voidaan hankkia tilaa, on valiokunta ollut yksimielinen siitä, että määräraha, suurempi tahi pienempi, on tätä tarkoitusta varten otettava ensi vuoden menosääntöön. Valiokunnan mielestä olisi tosin ollut suotava, että tähän tarkoitukseen olisi voitu osottaa joku huomattava rahamäärä. Kun kuitenkin menot kansakoulurakennuksiin, Kaupunginvaltuuston asiasta aikaisemmin tekemän päätöksen mukaisesti, on suoritettava taksoitetuista varoista ja niitä suuria vaatimuksia, joita kaupungin nopea kehitys useimmilla yhteiskunta-aloilla asettaa kunnan varoille, ei käy välttäminen eikä toistaiseksi lykkääminen, on valiokunta ainoastaan havainnut mahdolliseksi ehdottaa

että Kallioon rakennettavaksi päätettyä kansakoulutaloa varten osotetaan 200,000 markan rahamäärä.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä kuluvan joulukuun 17 päivältä on Satamarakennusvaltuuskunta, mainitsemistaan syistä, esittänyt

että Länsi Rannassa olevan tavarasuojan kolmen pohjoispuolisen osaston päälle rakennetaan toinen kerros pääasiallisesti professori Nyströmin valmistamain luonnospiirustusten mukaisesti;

että lisärakennuksen pohjoisimpaan osastoon laitetaan tullihaaraosasto, mutta muut osastot varataan pakkahuonesuojiksi; sekä

että Kaupunginvaltuusto puheena olevaa rakennusyritystä varten myöntää 420,000 markan määrärahan, jota varten hankitaan varoja kahta vuotta lyhemmäksi takaisinmaksuajaksi otetulla lainalla.

Sanotun esityksen on Kaupunginvaltuusto jättänyt valiokunnan käsiteltäväksi ja valiokunta on ollut sitä mieltä, että mahdollisimman pian olisi ryhdyttävä toimiin pakkahuoneen tilan laajentamiseksi. Valiokunnassa on kuitenkin lausuttu epäilyksiä käykö Satamarakennusvaltuuskunnan ehdottamaa Länsi Rannan tullihaaraosastoa katsominen kaupungin vastaiselle kehitykselle onnellisimmaksi asian ratkaisuksi, jonka ohessa on vaadittu että kaupungin kauppiastolle olisi valmistettava tilaisuutta saada Valtuutettujensa kautta lausua mielipiteensä asiasta. Näin ollen valiokunnan mielestä ei käy vastustaminen asian enempää valmistelua, edellyttäen että se voidaan lähimmässä tulevaisuudessa ratkaista, mikä käy mahdolliseksi sen kautta että 1902 vuoden obligatsioonilainasta laiturirakennuksiin y. m. varattuja rahoja on käyttämättä 287,900 markkaa. Tämän nojalla valiokunta ehdottaa:

että Kaupunginvaltuusto valmistaisi Helsingin Kauppavaltuutetuille tilaisuutta antaa lausunto edellä olevasta Satamarakennusvaltuuskunnan ehdotuksesta.

Tässäkin osastossa valiokunta on huomannut, että menoarviossa ei viitata seuraaviin Kaupunginvaltuuston jo tekemiin päätöksiin, nimittäin:

kesäkuun 12 päivänä 1907 myönnettyyn määrärahaan kunnallisia työväenasuntoja varten;

huhtikuun 14 päivänä 1904 myönnettyihin määrärahoihin niin hyvin Tavara-pihan uutta kaasukelloa ja kaasutehtaan uutta pääputkijohtoa kuin kunnallisen sähkötehtaan rakentamista varten.

2:o. Kadut ja yleiset paikat.

Korjaus ja kunnossapito.

Jottei ylenmäärin korotettaisi taksoitussummaa ja kun menot yleisiin töihin ennestään nousevat tuntuvasti suurempaan määrään kuin ennen, ehdottaa valiokunta, että Saunakadun pohjoisen kolmanneksen kiveäminen I:a tellikkakivellä asfalttiin lykättäisiin johonkin seuraavaan vuoteen, jolloin katu pitkin pituuttaan voitaisiin

uudestaan kivetä. Sanottu kadunosa on nykyään kutakuinkin hyvässä kunnossa, joten pikainen uudesti kiveäminen ei ole välttämätön. Näistä syistä lienee

*tätä työtä varten arvioitu 44,000 markan meno-
erä poistettava.*

Kaupungininsinööri Idströmin esityksestä, joka on katsonut olevan huomaut-
aminen sitä mahdollisuutta, että edellä mainittua Saunakadun osaa on ensi vuonna
onkun verran korjattava, on valiokunta sitä vastoin korottanut

*erinäisten korjausten määrärahan 15,000 mark-
kaan.*

Uutistytöt.

Tässä osastossa on Maistraatti ehdottanut, muun muassa, kivettäväksi II:a
tellikkakivellä Hakaniemen torin Sörnäisten Rantatien jatkon pohjoispuolella sekä tätä
varten ehdottanut 32,200 markan rahamäärän. *Tätä ehdotusta ovatkin useimmat valio-
kunnan jäsenet kannattaneet.* Tästä eroavan mielipiteen on kuitenkin lausunut Herra
Tallberg, jonka mielestä puheena oleva torin osa olisi kivettävä betonilla, joten kus-
tannus työn suorittamisesta vähenisi 20,000 markkaan ja tori kuitenkin tulisi kivityksi
kestävällä ja helposti puhtaana pidettävällä aineella.

6 : o. S a t a m a t.

Korjaus ja kunnossapito.

Satamakonttorin ilmoituksen johdosta että Eteläsatamassa oleva kompassin-
tarkistustihtaali on niin mädännyt, että sen käyttäminen vastedes on mahdoton, ellei
perinpohjaista korjausta toimiteta, on valiokunta vuosirahansääntöön pannut

*2,500 markan määrärahan sanotun tihtaalin
korjausta varten.*

7 : o. I s t u t u k s e t.

Untistytöt.

Viime marraskuun 5 päivänä käsiteltäessä Kaupunginvaltuustolle annettua
esitystä avaramman tilan hankkimisesta kaupungin urheilukenttiä varten hyväksyi
Valtuusto periaatteellisesti Puutarhalautakunnan ehdotuksen, joka tarkoitti Kaisaniemen
urheilukenttään laajentamista, mutta lykkäsi sen ohella kysymyksen kulunkiarviovalio-

kuntaan rahalliselta kannalta valmisteltavaksi. Kun suunniteltujen laajennusten kustannukset Puutarhalautakunnan arvion mukaan nousevat 20,522 markkaan 50 penniin ja taksoitussumma ensi vuonna on tuntuvasti nouseva, on valiokunta ollut yksimielinen siitä

että Kaisaniemen urheilukenttään laajennuksia ei ole ensintulevana vuonna toimeenpantava.

Niinkuin edellä on huomautettu on valiokunta mainitsemistaan syistä sitä mieltä, että menoerä vähennysmaksua $\frac{1}{5}$ Suomen Puutarhayhdistykseltä ostettujen rakennusten hinnasta oikeastaan on pantava *pääluokkaan I. Velat.*

XIV. Eläkkeitä ja apurahoja.

Tämän pääluokan nimenä on ennen ollut Eläkkeitä. Rahatoimikamarin tekemä lisäys johtuu siitä, että tähän pääluokkaan myös otetaan lyhemmäksi ajaksi myönnetyt apurahat. Sanotun otsakkeen sentähden

Valtuusto hyväksynee.

Kun Kaupunginvaltuuston tammikuun 20 päivänä 1903 ruiskumestarinleski Sofia Nyströmille ja hänen alaikäisille lapsilleen viiden vuoden ajaksi myöntämä 600 markan apuraha tänä vuonna lakkaa sekä Rahatoimikamari vuosirahansääntöehdotuksensa perustelmissa on ehdottanut apurahaa annettavaksi entiseen määräänsä edelleenkin viiden vuoden aikana, lienee siitä

Kaupunginvaltuuston erittäin päätettävä.

XV. Sekalaiset menot.

Tässä osastossa on valiokunta ottanut huomioon Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan kuluvan joulukuun 17 päivästä muutetun henkikirjoittajan palkkausperustuksen. Rahatoimikonttorin tiedonannon mukaan on määräraha, jota on pidettävä arvioeränä, laskettava 4,000 markaksi. Valiokunta saa tällä perustuksella ehdottaa

että henkikirjoittajan määräraha korotetaan 4,000 markkaan sekä pannaan menosääntöön arvioeränä.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan joulukuun 3 päivältä tänä vuonna on

varattomien henkilöjen lainopillisen apulaisen määräraha korotettava 4,000 markkaan.

Niinkuin edellä on huomautettu, on valiokunta Maistraatin lausuman toivomuksen toteuttamiseksi mitä Maistraatin huoneiston laajentamiseen tulee ollut sitä mieltä, että kaupungille ensintulevan kesäkuun 1 päivästä Aleksanterinkadun talosta N:o 16 tarjottu huoneisto olisi vuokrattava ja ehdottaa sentähden tähän pääluokkaan otettavaksi

2,000 markan määrärahan huoneiston vuokraamiseksi Aleksanterinkadun talosta n:o 16.

Mitä tulee Maistraatin Kaupunginvaltuustolle osotettuun ja kulunkiarviovaliokuntaan lähetettyyn esitykseen niinhyvin 2,200 markan myöntämisestä kunnallisen asetuskokoelman julkaisemiseksi Helsingin kaupunkia varten kuin myös kunnalliskalenterin julkaisemisesta, jossa mainittaisiin kaupungin kaikki virkamiehet ja kunnallishallinnon muut virkailijat, on valiokunta esityksen ensimmäiseen kohtaan nähden voinut hyväksyä Maistraatin vuosirahansääntöehdotukseen otetun menoerän. Esityksen jälkimäinen kohta taas lienee

lähetettävä Rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi asiasta.

Tulot.

Säästö.

Likemmältä tarkastaessaan säästöarviolaskua on valiokunta havainnut, että juoksevan tarveainevaraston arvo todellisuudessa on noussut paljon enemmän arvioon otettua määrää. Tämän menettelyn tueksi on mainittu, että varastossa nykyään olevat tarveaineet käytetään niihin töihin, joiden kokonaiskustannukset on otettu nyt käsiteltävänä olevaan vuosirahansääntöehdotukseen ja että niinmuodoin vastaavat määrärahat osaksi suoritetaan tarveaineina, joten nykyhetkellä varastoon sidotut rahat jälleen saadaan käytettäviksi.

Samoista syistä ei myöskään sitä liikepääomaa, joka ennakkomaksun muodossa on kaupungin Valaistuslaitoksen toimikunnan hallussa, ole vähennetty käytettävänä olevasta säästöstä.

Kun säästöarviolaskelma on useana vuonna tehty samojen periaatteiden mukaan ja kysymys uudesta laskuperustuksesta vaatii laajempaa selvitystä kuin tässä yhteydessä on käynyt antaminen, ei valiokunta ole tahtonut ehdottaa uutta säästöarviolaskua. Sitä vastoin ehdottaa valiokunta, että Kaupunginvaltuusto antaisi Raha-toimikamarin tehtäväksi:

hankittuaan tarkan selon kaikista asiaan vaikuttavista seikoista antaa Kaupunginvaltuustolle erityisen esityksen niistä perusteista, joiden mukaan säästöarviolasku vastedes on tehtävä.

I. Korot.

Tähän tuloluokkaan nähden valiokunnalla ei ole ollut mitään muistuttamista.

II. Tontinlunastukset.

Tonttien myymisestä ja myytyjen tonttien kauppasumman kuoletuksesta on Maistraatti arvioinut olevan tuloja 800,000 markkaa kuluvan vuoden tuloarvioon otetun 400,000 markan määrän sijasta. Vaikka tämä arvio saattaa näyttää korkeanlaiselta, kun ehdotettua määrää ei ole tähän asti yhtenäkkään vuonna kertynyt, on valiokunta kuitenkin siihen nähden että ensintulevana vuonna noin 200 tonttia saadaan myytäväksi, katsonut voivansa pysyttää sanotun määrän.

III. Kaupungin kiinteä omaisuus

ja

IV. Tonttiverot

eivät ole aiheuttaneet lausuntoa valiokunnan puolelta.

V. Tuloa tuottavat oikeudet.

Arvioitujen ja kaupunginrahastoon kertyneiden liikennemaksujen ja tuulaakin välinen suhde on ollut seuraava:

Vuonna	Arvioitu	Tuulaakia			Liikennemaksuja		
		Kertynyt	Erotus		Arvioitu	Kertynyt	Erotus
1907 ¹⁾	250,000: —	330,000: —	+ 80,000 —		520,000: —	750,000: —	+ 230,000: —
1906	220,000: —	308,538: 74	+ 88,538: 74		490,000: —	604,843: 48	+ 114,843: 48
1905	210,000: —	242,174: 24	+ 32,174: 24		470,000: —	521,088: 55	+ 51,088: 55
1904	200,000: —	232,410: 09	+ 32,410: 09		450,000: —	493,054: 17	+ 43,054: 17
1903	200,000: —	217,040: 58	+ 17,040: 58		450,000: —	467,163: 22	+ 17,163: 22
1902	200,000: —	191,638: 66	— 8,361: 34		450,000: —	453,945: 69	+ 3,945: 69
1901	240,000: —	199,557: 73	— 40,442: 27		485,000: —	450,502: 71	— 34,497: 29
1900	215,000: —	253,432: 61	+ 38,432: 61		460,000: —	506,153: 24	+ 46,153: 24

Näin ollen ja vaikkakin on odotettavissa että ensintulevana vuonna vallitsevien kalliitten rahaolojen johdosta tuonti ei nouse yhtä suureen määrään kuin kuluvana vuonna, on valiokunta kuitenkin katsonut varovaisenkin laskuperustuksen sallivan korottaa liikennemaksut ja tuulaakin vuosirahansääntöehdotukseen otettuja määriä enemmän.

Tämän nojalla saa valiokunta ehdottaa

että tulot Helsinkiin osotettujen tavarain tuulaakista arvioidaan 290,000 markaksi;

sekä

että tulot liikennemaksuista arvioidaan 650,000 markaksi.

Kun useana vuonna on huomattu kaupungin osuuden perunkirjoitusprosentista nousseen tuntuvasti enemmän vuosirahansääntöön otettua 40,000 markan määrää, on Rahatoimikamari ehdottanut puheena olevat tuloerät korotettaviksi vastaaviin 50,000 ja 10,000 markkaan. Maistraatti on sittemmin arvioinut vastaavat erät 70,000 ja 14,000 markaksi. Kun valiokunnalle on ilmoitettu, että perunkirjoitusprosentteja kuluvana vuonna jo on kertynyt 195,000 markkaa, on valiokunta empiättä ehdottanut

¹⁾ Kuluvan vuoden tuulaaki- ja liikennemaksujen määrä perustuu arvioon joulukuun 31 päivänä.

sekä

että tulot perunkirjoitusprosentista. kaupungin osuus, arvioidaan 100,000 markaksi;

että tulot perunkirjoitusprosentista, kaupungin vaivaisten osuus, korotetaan 20,000 markkaan.

VI. Sekalaiset tulot.

Terveydenhoitolautakunnan esityksen mukaisesti lienee tulot sairashoidosta Rekolan sairaalassa, jotka tuloarvioon on merkitty 700 markaksi,

arvioitava 300 markaksi.

Kun tulot työlaitoksesta useana vuonna ovat nousseet tuntuvasti enemmän vuosirahansäännössä arvioitua määrää ja viime vuonna olleet likimain 20,000 markkaa, lienee

tulot työlaitoksesta arvioitava 15,000 markaksi.

Samoin on myös tulot vaivaistalon maasta

korotettava arviolta 3,000 markkaan.

Sitä vastoin on Terveydenhoitolautakunnan erikoisen kulunkiarvion mukaisesti tulot kaupungin laboratorion terveydellisiä ja bakteriologisia tutkimuksia varten

arvioitava 2,200 markaksi.

VII. Valtioavut.

Vuosirahansääntöehdotukseen on otettu 26,300 markan lisäapumaksu kansakouluja varten. Tämä tuloerä perustuu kaupungin kansakoulujen Johtokunnan Rahoituskammarille antamaan ilmoitukseen että olisi ryhdyttävä toimiin korotetun apumaksun saamiseksi kunnan kansakouluille. Sanotun Johtokunnan laatimasta niiden menojen yhdistelmästä, jotka voimassa olevien asetusten mukaan on otettava huomioon valtion apumaksua määrättäessä, näkyy että menomäärä nousee 1,070,552

markkaan, josta valtiovaraston on suoritettava 25 % eli 267,638 markkaa. Tähän tulee lisäksi, Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaisesti viime elokuun 22 päivältä, valtiovaraston osalle 7,000 markan erä kaupungin voimassa pitämistä pahatapaisten lasten hoitoloista ja kasvatuslaitoksista, joten kaupungille kansakoululaitosta ja kasvatuslaitoksia varten tuleva valtion apumaksu ensi vuonna nousee 274,600 markkaan. Tämän johdosta valiokunta saa ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

tehdä Keisarilliselle Senaatille anomuksen 26,300 markan korotetun valtioavun myöntämisestä kaupungin kansakouluille ensintulevana vuonna.

Kun kaupungin osuus paloviinaverosta on viime vuosina noussut melkoisesti enemmän arvioitua määrää, lienee sanottua tuloerää jonkun verran korotettava, ja ehdottaa valiokunta siinä kohden

että kaupungin osuus paloviinaverosta arvioidaan 15,000 markaksi.

VIII. Vesijohto,

IX. Valaistuslaitos

ja

X. Puhtaanapitolaitos

eivät ole aiheuttaneet lausuntoa valiokunnan puolelta.

XI. Lainat.

Viitaten uutisrakennusten osastoon otetuista menoeristä antamiinsa lausuntoihin valiokunta saa ehdottaa

että lainaerä 500,000 markkaa uuden vaivastalon rakentamiseksi poistetaan.

Sitä vastoin lienee kahta vuotta pitemmäksi takaisinmaksuajaksi otettujen lainojen tiliin pantava

600,000 markkaa Marian sairaalan laajennusta varten.

Tässä saa valiokunta samalla mainita, että Keisarillinen Senaatti on kuluvan joulukuun 23 päivänä vahvistanut lisätyn Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen.

XII. Taksoitus.

Jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy edellä olevat valiokunnan ehdotukset mikäli ne koskevat meno- ja tuloeriä, tarvitsee meno- ja tuloarvion tasoittamiseksi kunnan verovelvollisilta jäseniltä ensintulevana vuonna taksoittaa *2,823,561 markkaa 92 penniä*. Viime vuonna oli vastaava summa 2,451,857 markkaa 17 penniä.

Tämän nojalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi käsiteltävänä olevan meno- ja tuloarvion valiokunnan puoltamin muntoksin ja sen ohella päättäisi että 2,823,561 markan 92 pennin määrä on vuonna 1908 kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava.

Lopuksi saa valiokunta ehdottaa

että Kaupunginvaltuuston hyväksymä meno- ja tuloarvio painatettaisiin suomeksi ja ruotsiksi.

Helsingissä, joulukuun 27 päivänä 1907.

Gustaf Zitting.

T. J. Boisman.

F. V. Heimbürger.

Lennart Cajander.

W. A. Lavonius.

A. R. Frenckell.

Julius Tallberg.

Georg Estlander.

Helsinki 1907. Osakeyhtiön KauppaKirjapaino.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMIKAMARI

24 päivänä Lokakuuta
1907.

N:o 359.

Esitys kojuista, vaunuista ja pöydiltä kaupungin kaduilla, toreilla ja puistoissa tapahtuvan kaupan järjestämisestä.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kokouksessaan 4 päivänä marraskuuta 1902 päättivät Kaupunginvaltuusmiehet, Rahatoimikamarin esityksestä, määrätä että Kamarin vaunuista tapahtuvalle virvotusjuomien myynnille osottamista paikoista on vuoden 1903 alusta otettava paikanvuokraa 25 markkaa vuodelta ja vaunuilta. Saman maksun on Kamari sittemmin vaatinut paikanvuokrana hedelmiä, paperosseja y m. vaunuista myytäessä.

Vuosi vuodelta on tällaiselle kaupalle myönnettyjen paikkojen lukumäärä kasvanut. Myyjät, jotka ovat saaneet oikeuden johonkin paikkaan, ovat tavallisesti vuoden vaihteessa anoneet oikeuksiensa uudistamista ja uusiinkin tällaisiin anomuksiin on syystä tai toisesta myönnytty, vaikka suurin osa anomuksia onkin hylätty. Kun sitäpaitsi laittomuusvuosina kierteleviä hedelmänmyyjiä alkoi joukottain liikkua kaupungin kaduilla järjestysvallan katsomatta olevan syytä ryhtyä asiaan, koetti Rahatoimikamari jossain määrin lisäämällä vakinaisten myyntipaikkojen lukua vaikeuttaa ja siten vähitellen pakottaa ensiksi mainittuja lakkaamaan luvattomasta kaupastaan. Yllämainittujen seikkojen vuoksi on vakinaisten myyntipaikkojen luku kaupungissa kasvanut liian suureksi. Esimerkkinä tästä mainittakoon, että Rautatienorille nykyään on kasaantunut tällaisia vaunuja kokonaista 9 kappaletta, Heikinpuistoihin 11, Kauppatorille 5 j. n. e.

Vaikkei kyseessä olevaa elinkeinoa itsessään voikaan katsoa vahingolliseksi, niin voinee kuitenkin toiselta puolen sen yleisen hyödyn täydellä syyllä panna epäilyksen alaiseksi. Yleisen järjestyksen kannalta olisi myöskin erittäin toivottavaa, että tällaisten oikeuksien lukumäärää rajotettaisiin. Tähän ehkä sanotaan, että useilta henkilöiltä, jotka kuuluvat vähävaraisten luokkaan, riistettäisiin laillinen ja yhteiskuntaa vahingoittamaton elatuskeino. Huomattavaa on kuitenkin, että verrattomasti suurempi osa näistä kaupustelijoista on Venäjän alamaisia, jotka lämpimänä vuodenaikana täällä harjottavat liikettään, talven tullen palatakseen kotiseuduilleen. Mitään velvollisuutta ei kaupunginhallinnolla ole hankkia tällaisille henkilöille tilaisuutta elinkeinon harjottamiseen täällä. Sitäpaitsi on Kamari katsonut, että terveydenhoidon kannaltakin on ehdoton menettely tässä suhteessa tarpeen.

Toiseen luokkaan kuuluvat ne henkilöt, joille Rahatoimikamari on antanut oikeuden kaupungin maalla kiinteistä kojuista myydä ruokaa, kahvia y. m. s. Ne ovat varattomia Suomen kansalaisia, jotka eivät muulla elinkeinolla kykene elättämään itseään ja omaisiaan. Tällaisten kojujen omistajat eivät tavallisesti myöskään ole suorittaneet mitään maksua kaupungin rahastoon. Kuitenkin on ei ainoastaan järjestyksellään vaan myöskin yleisön puolelta useissa kohdin ilmaantunut valituksia sitä kaupaa vastaan, jota mainituissa kauppakojuissa harjotetaan ja, vaikka Kamari useita kertoja epäjärjestyksen sattuessa on riistänyt kojun omistajalta oikeuden jatkaa kaupan pitoa tai osottanut toisen myyntipaikan, on kuitenkin esiintynyt vaikeuksia valvonnan järjestämisessä mainitussa suhteessa tehokkaaksi. Kun sitäpaitsi Kamarin tietoon on tullut, että saaduilla oikeuksilla on sangen paljon käyty kauppaa, on Kamari ottanut käsiteltäväkseen kysymyksen, eikö jo ensi vuoden alusta olisi vahvistettava uusia määräyksiä kojuista, vaunuista ja pöydiltä kaupungin kaduilla, toreilla ja puistoissa tapahtuvalle kaupalle.

Edellä mainitussa suhteessa saa Rahatoimikamari esittää, että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisivät seuraavan ehdotuksen.

Keitetyn ruoan, kahvin, teen, virvotusjuomien, hedelmien, makeisten sekä jäätelön tai muiden niiden veroisten tavarain kauppaa, kun se tapahtuu kojuista, pöydiltä tai vaunuista, käytäköön kaupungin alueella, muualla kuin sen kauppatorilla, ainoastaan sellaisissa paikoissa, jotka Rahatoimikamari sitä varten osottaa.

Lukuunottamatta virvotusjuomakioskeja älköön kiinteitä kauppakojuja löytykö kaupungin asemakaavaan otetulla alueella, paitsi viertoteiden varsilla. Kaupungin keskiosista kaukana oleviin paikkoihin, joissa paljon ruumiillisen työn tekijöitä oleskelee ja missä näiden vuoksi on toivottavaa, että heille järjestetään ruoan, leivän, kahvin, teen tai virvotusjuomien myynti, sallikoon Rahatoimikamari, tarpeen suuruutta harkittuaan, poikkeustiloissa vuodeksi tai lyhyemmäksi ajaksi pystyttää kiinteitä kojuja.

Oikeuksia kojujen pystyttämiseen myöntää Rahatoimikamari vuodeksi kerrallaan, mutta niiden luku ei saa nousta yli 75. Kuitenkin voidaan sellaisen kojun omistajalta lyhyemmänkin ajan kuluttua riistää oikeus, jos paikkaa, johon hän on kojunsa pystyttänyt, sitä ennen tarvitaan johonkin kaupungin tai muuhun tarkotukseen, tai jos omistaja on joutunut kiinni väkevien juomien kaupasta tai kojussa on tapahtunut epäjärjestyksiä ja on syytä otaksua, että omistaja on ollut niihin syyppää. — Ensin mainitussa tapauksessa suoritetaan kojun omistajalle takaisin niin suuri osa maksusta, kuin Rahatoimikamari kohtuulliseksi katsoo.

Kiinteän kojun pitämisoikeudesta suoritetaan vuotuista maksua 25 markasta 100 markkaan, Rahatoimikamarin harkinnan mukaan, joka maksu suoritetaan etukäteen, ennenkuin kauppaa kojussa saa aloittaa. Poikkeustapauksissa saakoon Rahatoimikamari vapauttaa kojun omistajan tästä maksusta.

Kaikki kojut, joiden tulee olla Rahatoimikamarin hyväksymän mallin mukaan rakennettuja eivätkä saa olla alaltaan suurempia kuin 12 m², ovat aina pidettävät hyvin maalattuina ja siisteinä. Jos omistaja tässä kohden rikkoo, voi Rahatoimikamari häneltä riistää kojun pitämisoikeuden.

Somia, nelipyöräisiä vaunuja, jotka ovat tehdyt Rahatoimikamarin hyväksymän piirustuksen tai mallin mukaan asetettakoon virvotusjuomien, hedelmien, jäätelön, paperossien y. m. sellaisten kauppa varten kaupungin alueella korkeintaan 20 kappaletta sellaisille paikoille, jotka Rahatoimikamari osottaa.

Vuosittain Maaliskuun ensimmäisellä puoliskolla tarjoo Rahatoimikamari nämä paikat huutokaupalla enimmäen maksavalle vuoden ajaksi, laskettuna 1 päivästä Huhtikuuta. Hinta sanotulta ajalta älköön kuitenkaan olko 25 markkaa pienempi. Maksu suoritetaan etukäteen Rahatoimikonttoriin, ennenkuin kauppa saa alkaa.

Kuitiksi kojun ja vaunujen paikanvuokran suorittamisesta annetaan kortti, johon merkitään kauppiaan nimi, mitä tavaroita hän saa myydä, paikka, johon kojun tai vaunut saa asettaa, samoin kuin paikanvuokrana suoritettun maksun määrä. Tämä on aina pidettävä paikalla ja vaadittaessa näytettävä tarkastavalle poliisimiehelle.

Paitsi yllämainittuja 20 paikkaa vaunuja varten olkoon kaupungissa toimivilla virvotusjuomatehtailla kullakin oikeus pitää kaksia vaunuja yksinomaan virvotusjuomien myyntiä varten. Paikat niille määrää Rahatoimikamari ja vaunuista suoritetaan etukäteen maksua 50 markkaa kultakin.

Oikeuksia kaupungin puistoihin tilapäisesti asettaa pöytiä hedelmien, leivosten, virvotusjuomien ja muiden sellaisten myyntiä varten myöntäköön sunnuntai ja pyhäpäiviksi tai juhlatiloissa yhden tai korkeintaan kolmen päivän ajaksi Rahatoimikonttori kahden markan maksua vastaan kultakin päivältä, mikä maksu suoritetaan etukäteen. Tästä annetaan kuitti, joka on laadittu samalla tavalla kuin yllä on sanottu ja johon sitäpaitsi on merkitty ne päivät, joiksi lupa on annettu.

Tarkastuksen pitoa varten antaa Rahatoimikonttori keskuspoliisille kirjallisen ilmoituksen, niin pian kuin joku maksun suoritettuaan on saanut oikeuden pitää kojua tai vaunuja tai on sellaisen oikeuden menettänyt.

Poliisiviranomaisen tulee huolellisesti valvoa:

että ainoastaan siihen oikeutetut henkilöt pitävät kojua, vaunuja tai pöytää, sekä että nämät asetetaan ainoastaan niitä varten osotetuille paikoille;

että kojut ja vaunut aina pidetään siisteinä ja somina;

ettei myytäväksi myönnettyjä tavaroita panna näytteille ulommaksi kojun, vaunujen tai pöydän piiriä;

ettei kojun, vaunujen tai pöydän ympärille kasata koreja, laatikoita, säkkejä, paperia tai muita tavaran päällyksiä, uhalla että poliisi heti omistajan kustannuksella oimittaa ne pois.

Lopuksi on Rahatoimikamari pitänyt tarpeellisena ilmottaa että Pormestarin ja Poliisimestarin antamien tietojen mukaan Maistraatin puolesta ei ole estettä Kamarin tarkottamien muutosten toimeenpanemiselle.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Eslander.

Nykyään löytyy vaunuista tai pöydiltä myyviä hedelmän kaupustelijoita seuraavilla paikoilla:

Pakkahuoneentorilla	3.
Kanavatorilla	1.
Kauppatorilla	5.
Katolisen kirkon luona	1.
Kaivopuiston alkupäässä	1.
Kolmikulman torilla	1.
Erottajan torilla	1.
Heikinpuistoissa	11.
Rautatientorilla	9.
Malminkadulla	2.
Lapinlahdenkadulla	3.
Sirkuskadulla	2.
Hakaniemen torilla	3.
Fredrikintorilla	2.
Kasarmintorilla	2.
Fredrikin- ja Pursimiehen y. m. kaduilla	1.
Kaisaniemen puistossa	2.

Yhteensä 50 kpl.

Helsinki 1908. Osakeyhtiö Kauppakirjapaino.

*Lausunto kahdeksannen kaupunginosan korttelin N:o
139 Katajan suunnitellusta uudestijärjestämisestä.*

Helsingin

RAHATOIMIKAMARI

Marraskuun 24 p. 1907.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 365.

Sen johdosta että korttelissa N:o 139 Kataja kahdeksannessa kaupunginosassa sijaitsevain Rahapajankadun asuntotonttien 1 ja 3 omistajat olivat Rahatoimikamarilta anoneet oikeutta lunastaa ja rakennuttaa sanottujen tonttien takana vastamainitun korttelin pohjoispuolella sijaitsevan käyttämättömän alan osat, määräsi Rahatoimikamari heinäkuun 7 päivänä 1902 Kamarin jäsenten Herrain Carl Nummelinin ja Th. Frosteruksen sekä kaupungingeodeetti Lillen toimittamaan puheena olevan alueen katselmuksen ja arvioimisen. Tämän johdosta lokakuun 7 päivänä 1903 tapahtuneessa toimituksessa havaitsivat katselmusmiehet puheena olevan alueen käsitteävän pohjoiseen ja itään jyrkästi viettävän kallion, josta Katajanokan pohjoisrannalla sijaitsevien tavarasuojain rakentamista varten aikanaan osa oli louhittu ja loput jätetty käytäntöön kelpaamattomaksi yhteismaaksi. Kun sanottua paikkaa kuitenkin keskeisen asemansa johdosta täytyy pitää hyvin soveltuvana rakennustarkoituksiin, mutta korttelin N:o 139 Katajan takana sijaitsevana sitä ei katsottu voitavan luovuttaa erityisiksi asuntotonteiksi, esittivät katselmusmiehet korttelien 138 ja 139 välisen alan käytettäväksi siten että, sittenkun 6 metriä leveä tilusalue korttelin 138 etelälaidasta oli erotettu maksutta liitettäväksi sanottuun kortteliin, muu osa jaettaisiin kahdeksi tontiksi, jotka yhdistettäisiin niihin rajoittuviin korttelissa N:o 139 oleviin Rahapajankadun tontteihin 1 ja 3. Jos edellä mainittu 6 metrin levyinen ala siten korvauksetta merkittäisiin kaupungin asemakaavaan korttelin N:o 138 osaksi ja sikäläisten tavarasuojatonttien omistajat siten saisivat tuntuvan lisäalan, lienee tässä huomautettava, että mainitut tavarasuojat aikanaan oli saatu varustaa sekä ikkuna-aukoilla että katon kaltaalla puheena olevaa aluetta päin sekä että nimenomaisesti ehdoksi olisi pantava että sanottua tilusalaa ei saisi rakentaa ja että 8 §:ssä Keisarillisen Senaatin marraskuun 18 päivänä 1901 vahvistamaa Helsingin kaupungin tehdas-, tavarasuoja- ja varastotonttien rakennusjärjestystä sallittu suurin

rakennuksen korkeus rajoitettaisiin siten, että tässä korttelissa sijaitsevain tavarasuojain katonharjaa ei saisi rakentaa 16,25 metriä ylemmäksi 0-vedenkorkeutta, jonka korkuisia korkeimmat puheena olevista tavarasuojista silloin olivat. — Mitä taas tulee alueen muun osan käyttämiseen, olivat katselmusmiehet sitä mieltä, että sen länsiosa eli Venäläisen kirkon ja tavarasuojatontteihin ehdotetun lisäalueen välinen luoksepääsemätön vuorenrinne olisi toistaiseksi jätettävä käyttämättä sekä että sen itäosa Länsi-Satamakadun N:oksi 4 merkitty tonttipaikka olisi luovutettava rakennettavaksi, jota vastoin tavarasuojatontit 10—12 olisi sopivin yhdistää laiturialueeseen ja sen edustalla oleva ala järjestää likimain tähän myötäliitetyn asemakartan (N:o III) mukaisesti, joten saataisiin aallokolta suojattu venesatama ja nykyään ylen ahdas laiturialue saisi tarpeellisen laajennuksen. Mainittu laiturialueen laajennus tulisi kuitenkin yhäkin tarkoituksenmukaisemmaksi ja paikka tulisi sirommaksi, jos Länsi-Satamakadun tontin N:o 4 rajalinja voitaisiin siirtää siten kuin asemapiirroksessa oleva katkonainen viiva osottaa, mikä kuitenkin voi käydä päinsä ainoastaan siinä tapauksessa että Rahapajankadun tontin N:o 5 omistajat sitoutuvat kaupungille korvauksetta luovuttamaan karttaan merkityn likimmän osan sanottua tonttia.

Kun Rahatoimikamarissa asian käsittelyssä ilmeni eri mieliä katselmusmiesten edellä mainitusta ehdotuksesta, katsoi Kamari tarpeelliseksi, ennenkuin enempiin toimiin asiassa ryhdyttiin, vaatia sekä Rakennuskonttorin että Palotoimikunnan lausuntoa asiasta. Joulukuun 5 päivänä 1903 antamassaan lausunnossa Palotoimikunta huomauttaa järjestelyn toimeenpanon epäämättömäksi ehdoksi katsovansa että kahdeksan jopa yhdeksän metriä leveä tilusalue jätetään mainittuihin asuntotontteihin ehdotetun lisäalueen ja korttelin N:o 138 tavarasuojain väliin kujan laittamiseksi siihen, koska tulipalon sattua mainitulle lisäalueelle rakennettavissa taloissa sammutus- ja pelastustyö muutoin paljon vaikeutuisi, jopa kenties kävisi kokonaan mahdottomaksi. — Rakennuskonttori, joka kirjelmässä helmikuun 16 päivältä 1904 antoi lausunnon asiasta, huomauttaa että, koska korttelin N:o 138 tavarasuojatonttien eteläpuolelle joka tapauksessa on jätettävä avonaista alaa, mutta vaikeuksia syntyisi huuhe- ja päiväveden poistamisessa Rahapajanrannan tonttien 1 ja 3 pohjoiseen viettäviltä lisäalueilta, jos edellä mainitun vapaan alan käyttöoikeus katselmusmiesten ehdotuksen mukaisesti annettaisiin asianomaisille tavarasuojain omistajille, puheena olevaa alaa olisi varattava kaupungin tarpeisiin niin leveältä, että siihen vastedes voitaisiin Palotoimikunnan vaatimuksen mukaisesti tehdä katu, erittäinkin kun tämä katu niin hyvin korottaisi viereisen tonttimaan arvoa kuin myös tekisi kaupungille mahdolliseksi käyttää edellä mainittuja tonttipaikkoja toisin kuin katselmusmiehet olivat ehdottaneet. Tätä katua, joka olisi sopivin tehdä 8 metrin levyiseksi, ei Rahatoimikamarin mielestä olisi ulotettava pitemmälle kuin korttelia Katajaa lännessä rajoittavaan katuun, koska kadun jatkamisen Kanavanrantaan ei olisi tyydyttävä mitään olemassa olevaa tarvetta, vaan sitä vastoin tuntuvasti lisäisi rakennuskustannuksia. Suunniteltua katua rajoittaisi

pohjoispuolella idästä länteen kohoava tukimuuri, joka nousisi likimain vuoren nykyisen laen tasalle, ja tavarasuojatonttien ja kadun väliin sopisi jättää 1,5 metrin levyinen tila, jotta tavarasuojain seinissä ehdotetun kadun puolella olevia ikkuna-aukkoja y. m. edelleen voisi käyttää tarkoitukseensa.

Siihen nähden että usein mainitut Rahapajankadun tonttien 1 ja 3 lisäalueet luonnostaan viettävät aijottua katua päin, lienee myös syytä varustaa ne 12" laserretuista savi- tahi sementtiputkista tehdyllä viemärijohdolla. Tämän kanavan sekä kaduntasoituksen kustannukset arvioidaan 25,400 markaksi.

Mitä Länsi-Satamakadun tontin N:o 4 järjestelyä tarkoittavaan katselmusmiesten ehdotukseen tulee, teki Rakennuskonttori eri ehdotuksen (Asemakartta II), jota vastoin Konttorilla ei ollut mitään mainittavana katselmusmiesten suunnitelmasta laiturirakennuksesta, jonka kustannukset oli arvioitu 131,500 markaksi.

Tätä asiaa edelleen käsitellessään Rahatoimikamari kuitenkin havaitsi olevan syytä palauttaa se Rakennuskonttoriin, jotta Konttori antaisi uuden ehdotuksen ja uuden kustannusarvion korttelien 138 ja 139 välille suunnitellun kadun laajentamisesta 12 metrin levyiseksi, paitsi viimeksi maiaitun korttelin tontin N:o 4 vierellä, joka osa pysytettäisiin 8 metrin levyisenä.

Tämän johdosta Rakennuskonttori maaliskuun 27 päivänä 1906 antamassaan lausunnossa huomautti, että korttelin Kataja ja tavarasuojakorttelin N:o 138 välinen joutilas ala on ainoastaan 36 metriä leveä, mutta mitä leveämpi katu voitaisiin tehdä vähentämättä sen vierelle suunniteltujen tonttien rakennuttamismahdollisuutta, sitä edullisemmaksi täytyy niiden myyntihinnankin tulla. Jos niinmuodoin korttelien välimatka määrättäisiin 13 metriksi, voitaisiin tonteille rakentaa jopa 15,5 metriä korkeita taloja, ja taas tonttien syvyys, 26 metriä, teki tontin pinta-alan hyödyllisen käyttämisen mahdolliseksi. Niinkuin myötäliitetystä asemakartasta I näkyy, olisi suunnitelluista tonseista kulmatontti N:o 3 ja osittain myös siihen rajoittuva tontti N:o 5 oleva ainoastaan 18,5 metriä syvä sen johdosta että Rahapajankadun tontin N:o 1 on katsottu pitävän saada 4,5 metriä leveä lisäala, jotta Maistraatin luvalla pohjoisen rajalinjan vierellä olevaan taloon tehtyjen ikkuna-aukkojen eteen ei voitaisi vastedes tehdä rakennusta. Tämä ei kuitenkaan vaikeuttaisi ensinmainittujen tonttien rakennuttamista, koska tontti N:o 3 on avonaisella paikalla länteenpäin sijaitseva kulmatontti ja niinmuodoin pääasiallisimmin tulisi rakennutettavaksi sanottua ilmansuuntaa kohti, jättämällä pihamaa tontin itäosaan, jota vastoin taas tontilla N:o 5 olisi tarpeellista tilaa pihamaalle siinä tontin osassa, joka on 23 metriä syvä.

Siltä varalta että näin suunniteltu kaupungin asemakaavan järjestely pan-taisiin toimeen, on Rakennuskonttori arvioinut tästä aiheutuvat kaduntasoituskustannukset 27,000 markaksi sekä kadun alle tehtävän kanavan rakennuskustannukset 6,900 markaksi. Huomattava on kuitenkin, että Rakennuskonttori näitä arviolaskuja tehdessään ei ole ajatellut puheena olevien korttelien välistä kaikkea joutilasta tilaa käytettäväksi kaduksi, vaan on kustannusarvioon otettu ainoastaan 8 metrin

levyinen katu kortteliin N:o 139 asti tasoitettavaksi lähimmässä tulevaisuudessa. Se seikka että tämän kadun tasoituskustannukset kuitenkin näyttävät kohoavan jonkun verran suuremmiksi kuin aikaisemmassa ehdotuksessa johtuu siitä, että katu useinmainitun käyttämättömän tilan laajentamisen johdosta siirtyy alueelle, jossa tasoitettavat ainejoukot ovat suuremmat kuin edellisessä ehdotuksessa.

Asian lopullisessa käsittelyssä katsoi Rahatoimikamari puolestaan voitansa yhtyä Rakennuskonttorin siten muodosteltuun ehdotukseen. Suunnitelman toteuttamisesta olisi niinmuodoin oleva kustannuksia seuraavat määrät:

laiturirakennuksesta	<i>Smf.</i>	131,500: —
8 metriä leveän kadun tasoituksesta	„	27,000: —
kanavarakennuksesta	„	6,900: —
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>165,400: —</u>

Myytäväksi käytettävää tonttialaa olisi oleva noin 2,950 neliometriä, josta myytäessä saataneen keskimäärin 30 markkaa neliometriltä eli kaikkiaan noin 90,000 markkaa. Tätä keskihintaa käy sitäkin vähemmän arvioiminen korkeammaksi, kun vuonna 1906 tavarasuojatontille N:o 7 on rakennettu korkein luvallinen tavarasuoja eli 22 metriä korkea sekä kaksi sen viereistä tavarasuojatonttia, N:ot 8 ja 9, on myyty panematta rakennuskorkeutta rajoittavia ehtoja kaupungin puolelta. Vastainmittuun asianhaaraan nähden Rahatoimikamari onkin ollut sitä mieltä, että nyttemmin täytyy pitää tarkoituksettomana ryhtyä kaupunginviranomaisten puolelta toimiin sellaisen rajoituksen aikaansaamiseksi tehdas-, tavarasuoja- ja varastopaikoille voimassa olevaan rakennusjärjestykseen, että puheena olevissa kortteleissa sijaitsevien tavarasuojain katonharjaa ei saisi rakentaa 16,25 metriä yleemmäksi 0-vedenkorkeutta.

Sen nojalla mitä edellä on lausuttu saa Rahatoimikamari korttelin N:o 139 Kataja järjestelyyn nähden Kaupunginvaltuustolle kunnioittaen puoltaa kaupungin asemakaavan muuttamista asemakartan I mukaisesti siten:

että tavarasuojatontit N:ot 10—12 korttelissa N:o 138 yhdistetään laiturialueeseen;

että sen viereiseen rantaan laitetaan venesatama;

että Länsi-Satamakadun tontti N:o 4, joka täten tulee sijaitsemaan avonaisen paikan vierellä, järjestellään alaltaan pienemmäksi;

että Rahapajankadun tonttien N:ojen 1 ja 3 sekä osaksi N:on 5 pohjoispuolella olevasta käyttämättömästä alasta tehdään neljä uutta tonttia; sekä

että näiden uusien tonttien ja tavarasuojakorttelin N:o 138 väliin jätetään 13 metrin levyinen avonainen ala, josta 8 metriä uusien tonttien viereltä tasoitetaan kaduksi.

Lopuksi saa Rahatoimikamari huomauttaa, että tämä asia lienee sitä luontoa että, jos Rahatoimikamarin ehdottama kaupunginasemakaavatoimikunta asetetaan, sen lausunto asiasta olisi hankittava, jonka jälkeen Valtuusto, lopullisesti käsiteltyään ehdotuksen, jättäneen Rahatoimikamarin tehtäväksi Valtuustolle antaa kaksin kappalein valmistettu ehdotus kaupungin asemakaavan muutokseksi korttelissa N:o 139 Kataja Valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Rahatoimikamarin puolesta:

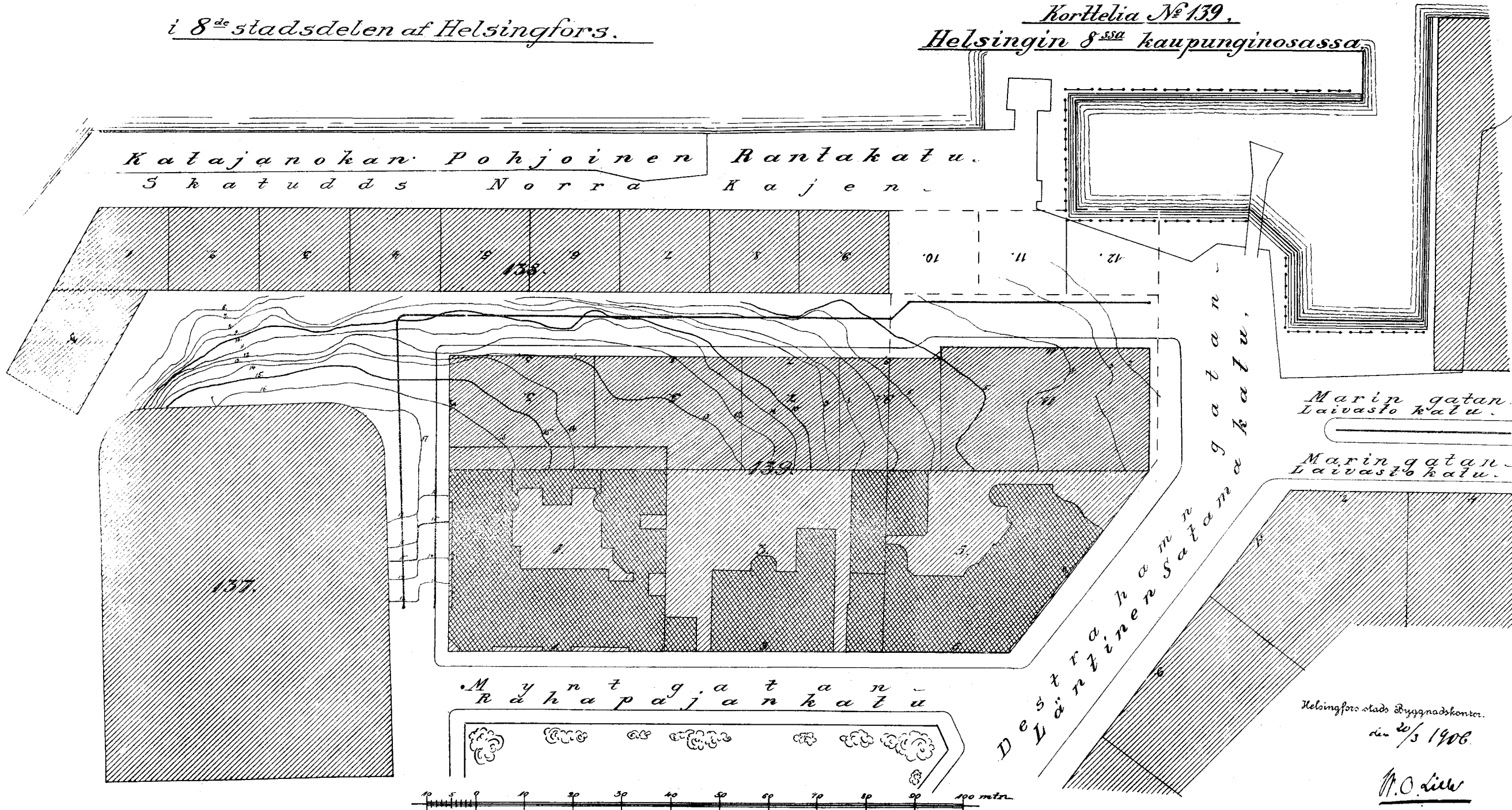
Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

I.

Förslag till stadsplansförändring,
berörande kvarteret N:139 Enen
i 8de stadsdelen af Helsingfors.

Ehdotus
asemakartan muutokseksi, koskeva
korttelia N:139,
Helsingin 8^{sää} kaupunginosassa.

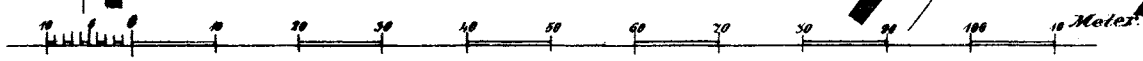
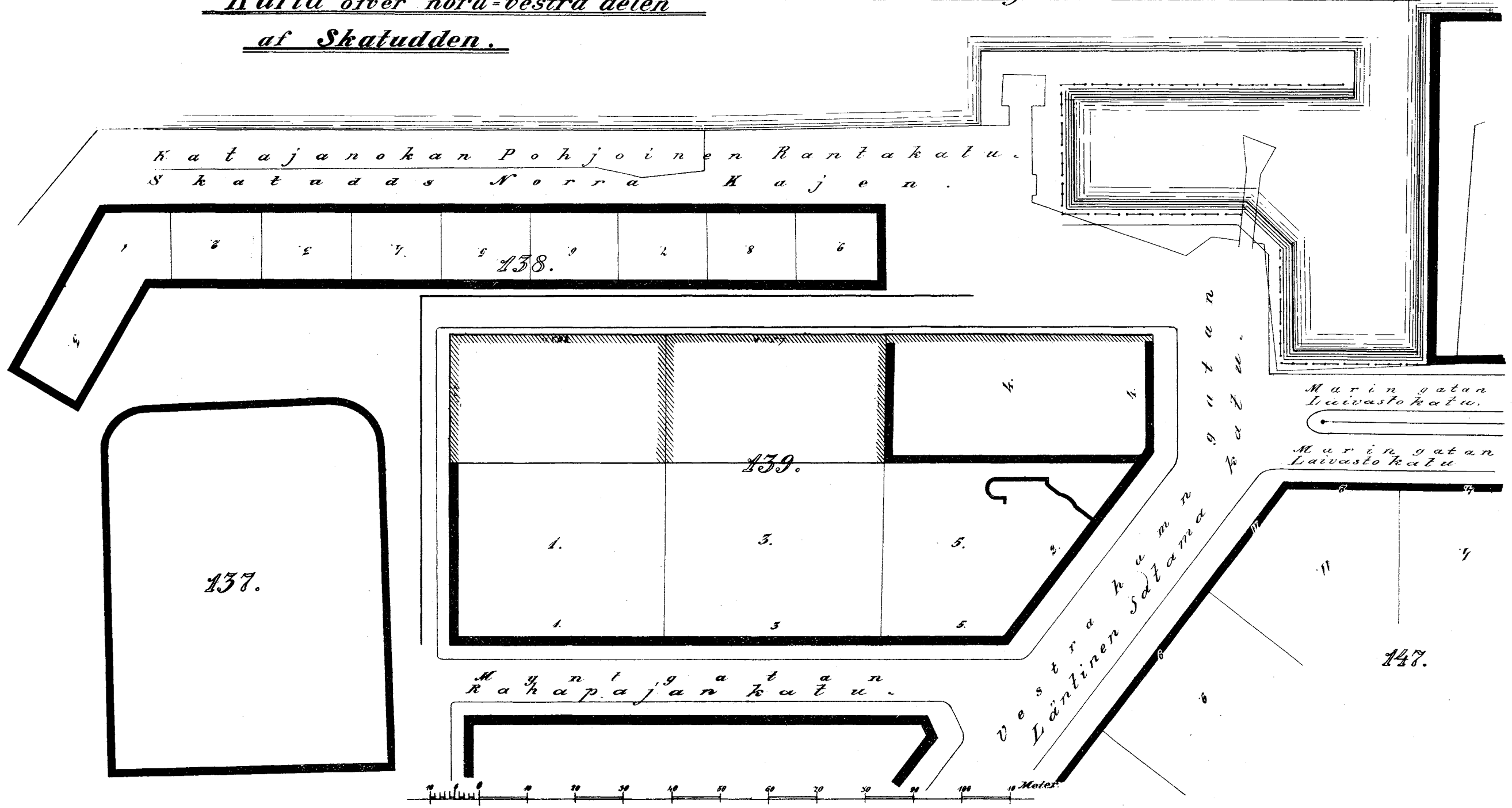

Helsingfors stads Byggnadskontor.
 den 20/3 1908.
 H. O. Lill

Karta öfver nord-vestra delen
af Skatudden.

Karta Katajanokan luoteiskulmasta.

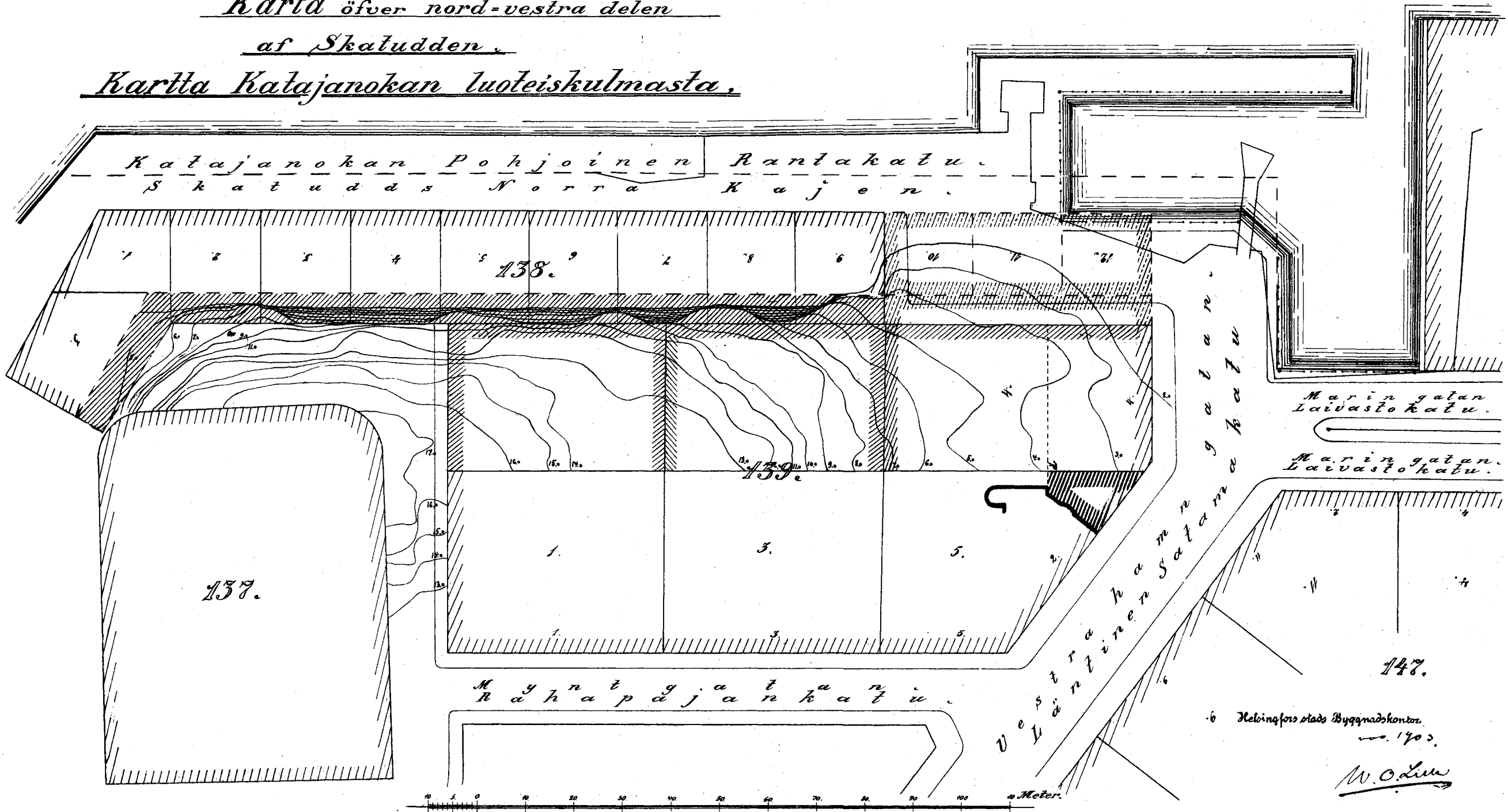
Katajanokan Pohjoinen Rantakatu.
Skatadas Norra Kajen.

Karta öfver nord-vestra delen

af Skatudden.

Karta Katajanokan luoteiskulmasta.

Helsingfors stads Byggnadskontor.
nr. 1703.

W. O. Linn

HELSINGIN KAUPUNGIN
VEYDENHOITOLAUTAKUNTA.

—
singissä 28 p:nä Marraskuuta 1907.

—
N:o 194.

*Asiakirjoja, jotka koskevat kunnallisen leu-
rastuslaitoksen perustamista.*

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Terveydenhoitolautakunnalle ovat herrat, dosentti, vapaaherra Oscar von Hellens ja arkkitehti Karl Lindahl, jotka Terveydenhoitolautakunta Kaupunginvaltuusmiesten 26 päivänä viime helmikuuta Lautakunnalle antaman valtuutuksen nojalla oli määrännyt hankkimaan Kaupunginvaltuusmiesten aikaisemmin tarpeelliseksi katsomaa selvitystä teurastuslaitoksista ulkomailla, antaneet 22 päivänä tätä kuuta päiväämensä kertomuksen mainittua tarkotusta varten tekemistään matkoista sekä luonnospiirustuksia tulevaa tšekäläistä teurastuslaitosta varten.

Sanotun kertomuksen sekä luonnospiirustukset saa Lautakunta tämän mukana kunnioittaen lähettää Kaupunginvaltuusmiehille sekä samalla esittää, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät asettaa komitean, joka saisi tehtäväkseen hyväksen käyttämällä niitä arvokkaita ajatuksia, joita mainituissa luonnospiirustuksissa ja matkakertomuksessa löytyy, laatia lopullisen ehdotuksen tšekäläiseksi teurastuslaitokseksi ja muuten kaikenpuolisesti käsitellä asiaa. Ja suosittelee Lautakunta samalla, että vapaaherra von Hellens ja arkkitehti Lindahl määrättäisiin jäseninä ottamaan osaa komitean töihin.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Wuorio.

Helsingin Kaupungin Terveystoimikunnalle.

Sitte kun allekirjottaneet Helsingin kaupungin Terveystoimikunnalta olivat saaneet tehtäväkseen ulkomailla tutkia teurastuslaitoksia ja sitä tarkotusta varten saaneet matkaapurahaa 1,000 markkaa kumpikin, asetuimme ensiksi yhteyteen erinäisten ulkomaisten asiantuntijain kanssa tällä alalla ja lähdimme sen jälkeen kesäkuussa tänä vuonna ulkomaanmatkalle tutkiaksemme tähän kuuluvia kysymyksiä. Niiden ilmotusten johdolla, joita me saimme mainituilta asiantuntijoilta, teimme seuraavan matkasuunnitelman: Käynti Tukholman, Göteporin, Malmön, Köpenhaminan, Kielin, Magdeburgin, Hallen, Leipzigin, Berlinin ja Stettinin teurastuslaitoksissa ja niiden tutkiminen. Sitäpaitsi olemme käytettävänä olevasta kirjallisuudesta hankkineet tietoja muista teurastuslaitoksista etupäässä Breslaun ja Offenbachin.

Niiden kokemusten nojalla, joita me näin olemme saaneet teurastuslaitoksista, saamme kunnioittaen esittää seuraavaa:

Toimittaessamme katselmusta ehdotetulla tontilla, olemme huomanneet sen täyttävän kaikki ne vaatimukset, joita on asetettava sellaiselle tontille, paitsi mitä perustuksen laatuun tulee, sillä tämä voidaan ainoastaan suurilla kustannuksilla saattaa asianomaiseen kuntoon. Jotta teurastuslaitoksen vastaisuudessa todennäköisesti tarpeelliseksi käyvä laajentaminen olisi mahdollinen, katsomme me että kaikki Sörnäisten niemellä tähän tarkotukseen nyt käytettävänä olevat korttelit, nimittäin korttelit 272—279, ovat tätä varten varattavat.

Tulevan teurastuslaitoksen yhteyteen olisi meidän mielestämme, samoin kuin on laita useimmissa niissä paikoissa, joissa me matkallamme olemme käyneet, järjestettävä markkinapaikka, jossa voitaisiin käydä niin hyvin teuras- kuin muun karjan kauppaa. Tässä on meneteltävä niin, että mahdollisen tarttuvan taudin puhjetessa joko teurastuslaitoksessa tahi markkinapaikalla teurastus- ja markkinaosastot verrattain helposti voidaan täydellisesti erottaa toisistaan.

Kun on luonnollista, että suureen teurastuslaitokseen tuodaan eläimiä, joiden epäillään sairastavan jotain tarttuvaa tautia tai jotka ovat olleet sellaisessa yhteydessä tarttuvaa tautia sairastavan eläimen kanssa, ettei niitä voida yhdistää muiden tälle taudille alttiiden eläinten kanssa, olemme sitä mieltä, että erityinen sekä teurastus- että markkinaosastosta erillään oleva n. k. terveystoimikunta olisi perustettava.

Teurastusosaston yhteyteen perustetaan tavallisesti nykyään jäähdytys- huoneita sellaisen lihan säilyttämistä varten, jota ei heti myydä. Tällaiset jääh-

dytyshuoneet ovat osottautuneet välttämättömiksi suurissa teurastuslaitoksissa, koska muuten suurinta osaa eläimiä ei voida teurastaa heti sen jälkeen kuin ne on karjatorilta ostettu, vaan täytyy teurastajien kustantaa niiden hoito ja ruoka teurastuslaitoksessa lyhyemmän ja pitemmän ajan kuluessa, riippuen siitä kuinka suuri lihan kysyntä kulloinkin on. Ellei jäähdtyshuonetta löydy, täytyy teurastuslaitokseen rakentaa hyvin suuret tallit sellaisten eläinten pitämistä varten, joita ei voida heti teurastaa. Mutta kun lihan laatu paranee siitä, että sitä jonkin aikaa säilytetään jäähdtyshuoneessa, ja kun sitäpaitsi teurastajille varmaan käy halvemmaksi säilyttää lihaa lihaa jäähdtyshuoneessa, kuin pitää eläviä eläimiä jonkin aikaa teurastuslaitoksessa, olisi meidän mielestämme tännekin sellainen jäähdtyshuone rakennettava, ja me olemmekin laskeneet tallien suuruuden edellyttämällä että jäähdtyshuone rakennetaan.

Hyvin tärkeätä liikkeen säännölliselle hoidolle näyttää meistä olevan, että teurastuslaitoksen alueelle rakennetaan erityinen hallintorakennus, joka sisältää muun muassa johtajan ja kahden muun eläinlääkärin asunnot, sekä sitäpaitsi rakennus, joka sisältää asuntoja osalle teurastuslaitoksen palveluksessa olevaa henkilökuntaa. Siihen voitaisiin myöskin sopivasti järjestää huoneisto muualla teurastetun lihan tarkastamista varten sekä lihamyymälä eli n. k. freibank, jossa lihaa, jota ei katsota voitavan luovuttaa omistajan vapaasti käytettäväksi, myytäisiin sittekuin se tarpeellisen tarkastuksen alaisena on sopivalla tavalla sterilisoitu. Välttämättömäksi käynee myöskin järjestää huoneisto ravintolaa varten, joka samalla kertaa voisi olla pörssihuoneistona, sekä sen yhteyteen pienempiä liikehuoneistoja teurastajia ja karjakauppiaita varten.

Samoin kuin muualla on laita ja sen mukaan mitä me yllä olemme esittäneet, ehdotamme seuraavaa suunnitelmaa noudatettavaksi teurastuslaitosta tänne rakennettaessa:

Teurastuslaitoksen alue olisi jaettava:

1) *etupihaan*, joka sisältäisi *hallintorakennuksen*, *pörssi- ja ravintolarakennuksen*, *asuinrakennuksen*, *tallin* karjakauppiaiden ja teurastajien hevosille sekä *portinvarlijän asunnon*,

2) *markkinaosastoon*, joka sisältäisi *rautatieraitteet* ja *rautatievaunujen desinfiisioimislaitoksen*, *purkamissillan* ynnä *tarkastustarhat*, *markkinahallit* ja n. k. *odotustallit*,

3) *teurastusosastoon*, joka sisältäisi *teurastushallit*, *jäähdtyshuoneet*, jotka yhdistetään teurastushalleihin peitetyllä käytävällä eli n. k. yhdistyshallilla, *konehuoneen* ja *kivihiilien säilytys*huoneen, *suolien pesuhuoneen* suolien y. m. valmistamista varten, *sontahuoneen* ja *vuotavarastohuoneen*, sekä

4) *terveysosastoon*, joka sisältäisi sairaiden ja epäiltyjen eläinten *teurastus-huoneen*, *tarkastus-* ja *sairastallin*. Etupihan ääreen olisi järjestettävä lihan tarkastusasema ja lihamyymälä eli n. k. freibank, johon pääsisi suoraan kadulta.

Teurastuslaitosta rakennettaessa olisi otettava huomioon ei ainoastaan itse teurastuslaitoksessa tapahtuva toiminta, vaan myöskin sen kanssa yhteen kuuluva teollisuus, niinkuin talinkeittäminen, suolien valmistaminen, vuotien suolaaminen, nahkurin-liike, tehtaat, joissa voidaan käyttää hyväkseen sorkkia, kavioita, sarvia, karvoja ja jousia, liivakon- ja liimankeittolaitokset y. m., jonka tähden itse teurastuslaitoksen alueelle tai sen läheisyyteen olisi varattava tilaa sellaisille laitoksille.

Ottamalla huomioon yllä esitettyjä näkökohtia, olemme mielipiteemme selvittämiseksi laatineet oheenliitetyt luonnospiirustukset tulevaa tärkeitä teurastuslaitosta varten.

Asemapiirroksen johdolla teemme seuraavassa lyhyesti selkoa, kuinka meidän mielestämme tämä laitos olisi rakennettava.

Kun on sivuutettu portinvartijan asunto, tullaan *etupihalle*, jossa löytyy oikealla hallintorakennus, suoraan keskellä pörssirakennus sekä vasemmalla palvelusväen rakennus.

Hallintorakennus on ehdotettu rakennettavaksi kolmekerroksiseksi. Alin kerros käsittäisi eteisen, konttorihuoneen ynnä henkilökunnan huoneen, johtajan huoneen, hallituksen huoneen sekä eläinlääkärien työhuoneen. Toiseen kerrokseen sisustettaisiin johtajalle huoneisto, joka sisältäisi 5 huonetta, keittiön, eteisen, palvelijan huoneen, kylpyhuoneen ja ruokasäiliön, ja kolmanteen kerrokseen naineelle eläinlääkärille huoneisto, joka sisältäisi 3 huonetta, eteisen, keittiön, palvelijan huoneen, kylpyhuoneen ja ruokasäiliön sekä 2 huonetta ja eteinen naimattomalle eläinlääkärille.

Pörssi- ja ravintolarakennus rakennettaisiin myöskin kolmekerroksiseksi, joista alin kerros sisältäisi eteisen, pörssisalin, virkailijoiden ruokasalin, eri sisäänkäytävällä varustetun henkilökunnan ruokasalin sekä keittiöosaston, johon kuuluisi keittiö, tarjoiluhuone ja ravintolahuone sekä 4 toimituskonttoria, toinen kerros taas 5 toimituskonttoria ja ravintoloitsijan huoneiston, jossa olisi 3 huonetta ja keittiö ynnä eteinen, kylpyhuone ja tarjoiluhuone, sekä ylin kerros 5 toimituskonttoria ja 6 huonetta ravintolan palvelusväelle.

Palvelusväen rakennus, joka samoin rakennettaisiin kolmekerroksiseksi, sisältäisi huoneistoja hallimestareille, lämmittäjälle ja kaitsijalle ja sisustettaisiin kuhunkin kerrokseen 2 kaksi huonetta ja keittiön, eteisen, kylpyhuoneen ja ruokasäiliöitä sisältävää huoneustoa.

Rautatieraitteen vieressä olevalle purkamissillalle tarvitaan n. k. tarkastus-

tarhoja, joiden ympärillä on noin 1 metrin korkuinen rautaitaus. Purkamissillan läheisyyteen olisi rakennettava pieni rautatievaunujen desifisioimislaitos.

Suuren karjan markkinahalliin on tarkotettu mahtuvaksi 270 eläintä. Halli sisältää sitäpaitsi kalustohuoneen, reuhuoneen, eläinlääkärien ja hallimestarin huoneet sekä kirjutushuoneen. Halli ajatellaan rakennettavaksi yksikerroksiseksi. Valo tähän samoin kuin muihin halleihin tulee katosta.

Pienen karjan markkinahalli on laskettu niin että siihen mahtuu noin 100 sikaa sekä 150 lammasta ja vasikkaa ja että siinä löytyy rehu- ja rehun valmistushuone, kalustohuone ja hallimestarin huone.

Suuren karjan odotustalli, jossa karjaa säilytetään markkinapäivästä toiseen tai siksi kunnes ne teurastetaan, on jaettu 4 osastoon ja on siinä sijaa 112 eläimelle. Toisella päätyseinällä on erityisiä kaitsijan-, kalusto- ja reuhuoneita.

Pienen karjan ja sikojen odotustalli on ajateltu rakennettavaksi kaksikerroksiseksi, joista alempi sisältäisi noin 100 sika-eläintä, ylempi noin 150 lammasta ja vasikkaa. Toisella päätyseinällä on samallaisia huoneita kuin suuren karjan tallissa. Ylempään kerrokseen vie loiva silta, jota pitkin eläimet kuletaan sinne. Markkina-alue on aitauksella erotettava teurastushuoneen alueesta.

Suuren karjan teurastushallissa on laskettu teurastettavan keskimäärin 90 ja enintään 200 eläintä päivässä. Sitäpaitsi on hallin toisella päätyseinällä hallimestarin ja vaakamestarin huoneet, pukuhuone ja kalustohuone. Näiden yläpuolelle on ehdotettu laitettavaksi aamiaishuone, sekä työmiesten pukeutumis- ja ryöppyhuone.

Hevososaston, jossa on laskettu teurastettavan 10—15 hevosta päivässä, olemme ajatelleet järjestettäväksi väliseinällä erotettuun osaan suuren karjan teurastushallia. Niissä teurastuslaitoksissa, joista me olemme ottaneet selkoa, on tämä osasto sijoitettu joko terveysosastoon tai erityiseen rakennukseen. Meistä näyttää kuitenkin sopivammalta ettei täällä menetellä samalla tavalla, koska erityisen rakennuksen rakentaminen tätä varten tuottaa liikoja kustannuksia eikä löydy mitään kohtuullista syytä, miksi tämä osasto olisi sijoitettava terveysosastoon. Meidän maassamme, jossa hevoslihaa toistaiseksi syödään aivan liian vähän voisi meidän ehdottamamme menettely osaltaan ehkä tuntuvasti suurelle yleisölle selvitää, että hevosliha yhtä hyvin kuin muidenkin eläinten liha sopii ihmisten ruoaksi.

Pienen karjan teurastushallissa on laskettu teurastettavan keskimäärin 80 vasikkaa ja lammasta ja enintään 160 sellaista eläintä päivässä. Tässä hallissa on sitäpaitsi eläinlääkärien huone, hallimestarin huone, kalustohuone sekä yläkerroksessa laboratorio ja työmiesten kokoushuone.

Sikojen teurastushallissa on laskettu teurastettavan keskimäärin 90 ja enintään 180 sikaa päivässä. Halli on ajateltu sisustettavaksi niin että tappa-

minen, kaltaaminen ja harjasten raappiminen tapahtuu eri osastoissa, kummallakin puolella yhteistä hallia, jossa sisusten poisotto ja tarkastus tapahtuu. Sitä paitsi löytyy samoin kuin muissakin halleissa huoneet hallimestarille, kalusto-, pukimohuoneet y. m. Yläkerroksessa on trikinitarkastussali sekä huone ja eteinen tämän tarkastuksen toimittajille samoin kuin huone ja eteinen palvelusväelle.

Nämät teurastushallit ovat katetun hallin kautta yhteydessä jäähditysosaston kanssa. Jäähdityshuoneisiin kuuluu 2 etumaista jäähdityshuonetta, joista suurempi on suurta ja pientä karjaa varten sekä pienempi sikoja varten, ynnä varsinainen jäähdityshuone. Kaikista teurastushalleista on suunniteltu kuleuslaitoksia jäähdityshuoneisiin.

Jäähdityshuoneiden takana ja yhteydessä sen kanssa on konehuone, johon kuuluu kivihiilien varastohuone, kattilahuone, työpaja, akkumulaattorihuone sekä huone jäähdityskoneita varten.

Yhdistyshallin läheisyydessä on talli, jossa on 4 pilttuuta teurastuslaitoksen omia hevosia varten sekä avoin ja katettu vaunuvaja ja rehuhuone. Laitoksessa kävijöiden ja teurastajien hevosia varten löytyy talli, jossa on 8 pilttuuta, sekä katettu ajokaluvaja.

Jäähdityshuoneen taakse pohjoiselle tontin rajalle on suunniteltu vasemmalle 5 huonetta sisältävä vuotavarastorakennus. Oikealla on sontahuone, jossa on tilaa rautatievaunuille, joihin lastataan erinäisiä perkeitä, niinkuin vatsan ja suolen sisällyksiä. Jotta lastaus vaunuihin kävisi helpommaksi, on sontahuoneen lattia niin paljon korkeammalla maan pintaa, että perkeet voidaan kaataa vaunuihin.

Sontahuoneen yhteyteen olemme ehdottaneet suuremman suolien pesuhuoneen, jossa sisällyksiä kaikista teurastushalleista valmistettaisiin.

Kauimpana oikealla on pohjoisella tontinrajalla terveysosasto ynnä siihen kuuluvat teurastushallit, tarkastuslaitos, jossa on eri osastot suurta ja pientä karjaa ja sikoja varten, sterilisoimishuone, laitos kelpaamattoman lihan vaarattomaksi tekemistä varten, takavarikkoon otetun lihan säilytys huoneet, eläinlääkärien ja tallimestarin huoneet sekä mukavuuslaitos.

Yllämainittu muualla teurastetun lihan tarkastuslaitos ja lihamyymälä eli n. k. freibank on ehdotettu rakennettavaksi tontin lounaiskulmaan.

Koska meistä näyttää mahdottomalta tarkoin laskea eri laitosten suuruutta, joka m. m. riippuu siitä, otetaanko täällä käytäntöön teurastuspakko vai ei, olemme koettaneet järjestää ehdotetut rakennukset sillä tavalla, että vastaisuudessa mahdollisesti tarvittavat lisärakennukset voidaan liian suurilta vaikeuksista suorittaa.

Samalla kun rohkenemme ehdottaa, että Terveystieteiden lautakunta Kaupunginvaltuusmiehille suosittelisi tätä meidän tekemäämme ehdotusta periaatteessa hyväksyttäväksi, olemme pitäneet tarpeellisena huomauttaa, että olisi toi-

vottavaa, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät asettaa komitean, joka saisi tehtäväkseen oheenliitettyjen luonnospiirustusten perusteella laatia lopullisen ehdotuksen täkäläistä teurastuslaitosta varten sekä sen järjestyssäännöiksi ja vuosi-rahassäännöksi y. m. ja sitäpaitsi selvittää erinäisiä kysymyksiä, jotka ovat yhteydessä kunnallisen teurastuslaitoksen rakentamisen kanssa kaupunkiin. Näiden joukosta tahdomme erityisesti huomauttaa kysymystä pakollisen lihantarkastuksen ja teurastuspakon käytäntöön ottamisesta sekä kysymystä siitä, olisiko kunnan puolelta ehkä ryhdyttävä johonkin toimenpiteeseen, jotta saataisiin rautatie-rahdit elävän karjan kulettamisesta alennetuiksi.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1907.

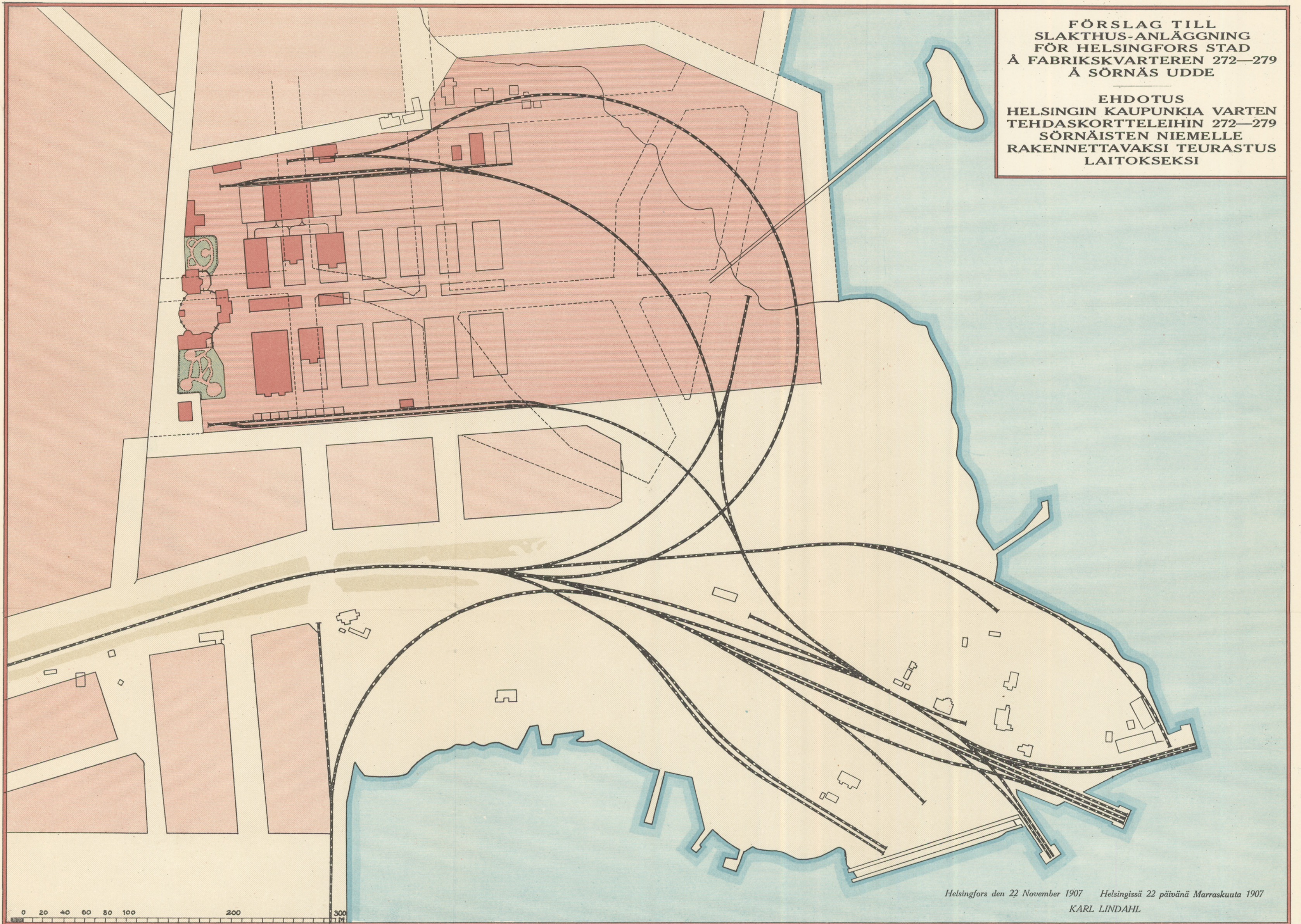
Karl Lindahl.

O. v. Hellens.

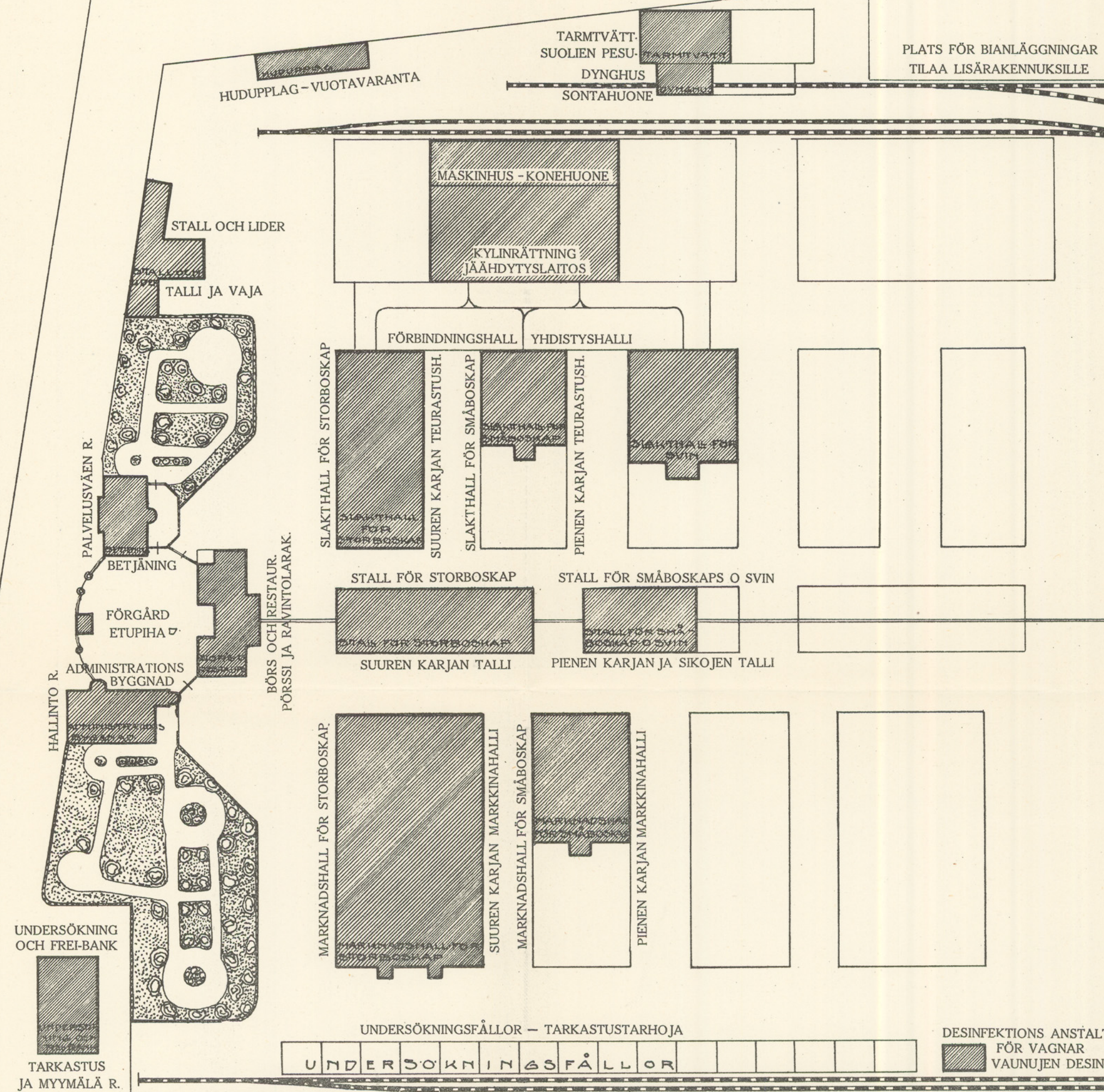
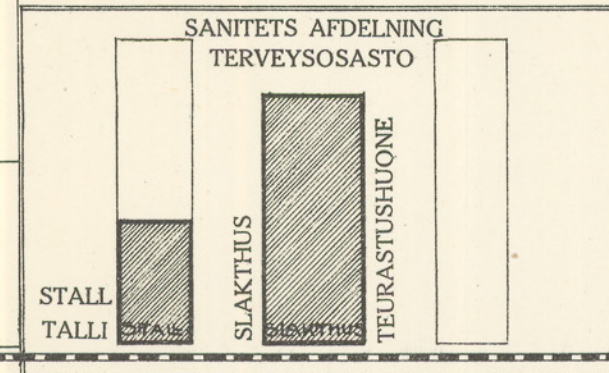
Helsinki 1908. Osakeyhtiö Kauppakirjapaino.

FÖRSLAG TILL
SLAKTHUS-ANLÄGGNING
FÖR HELSINGFORS STAD
Å FABRIKSKVARTEREN 272—279
Å SÖRNÄS UDDE

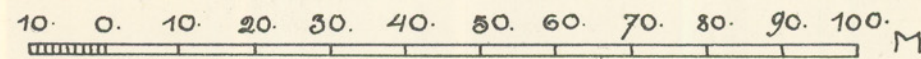
EHDOTUS
HELSINGIN KAUPUNKIA VARTEN
TEHDASKORTTELEIHIN 272—279
SÖRNÄISTEN NIEMELLE
RAKENNETTAVAKSI TEURASTUS
LAITOKSEKSI

Helsingfors den 22 November 1907 Helsingissä 22 päivänä Marraskuuta 1907
KARL LINDAHL

ESKISSER TILL HELSINGFORS STADS
SLAKTHUS
LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN
TEURASTUSLAITOKSEEN

Helsingfors den 22 November 1907
Karl Lindahl.

UNDERSÖKNING OCH FREI-BANK

TARKASTUS JA MYYMÄLÄ R.

BÖRS OCH RESTAUR.
PÖRSSI JA RAVINTOLARAK.

HALLINTO R.

ADMINISTRATIONS BYGGNAD

FÖRGÅRD ETUPIHA

BETJÄNING

PALVELUSVÄEN R.

ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

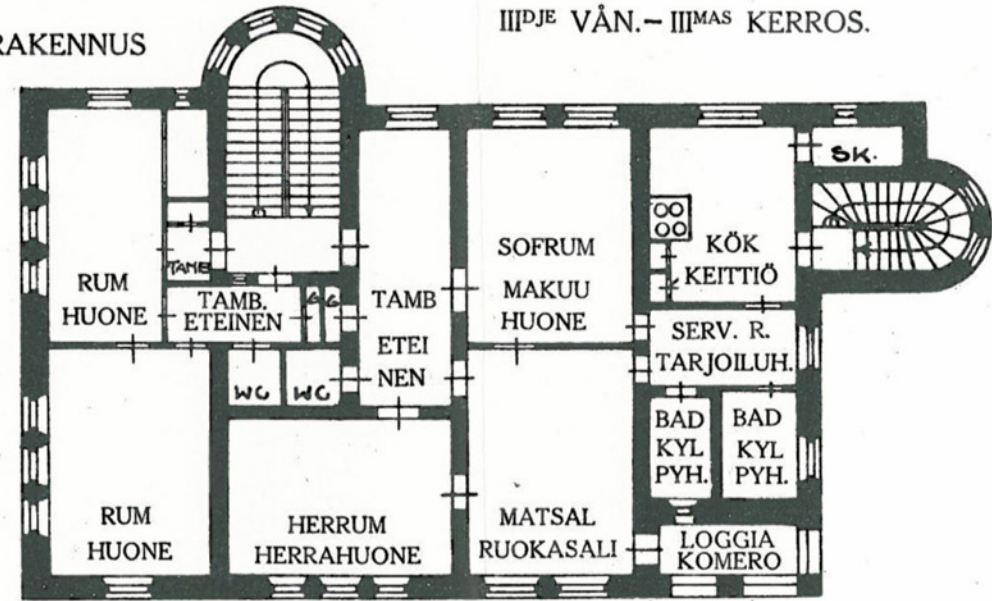
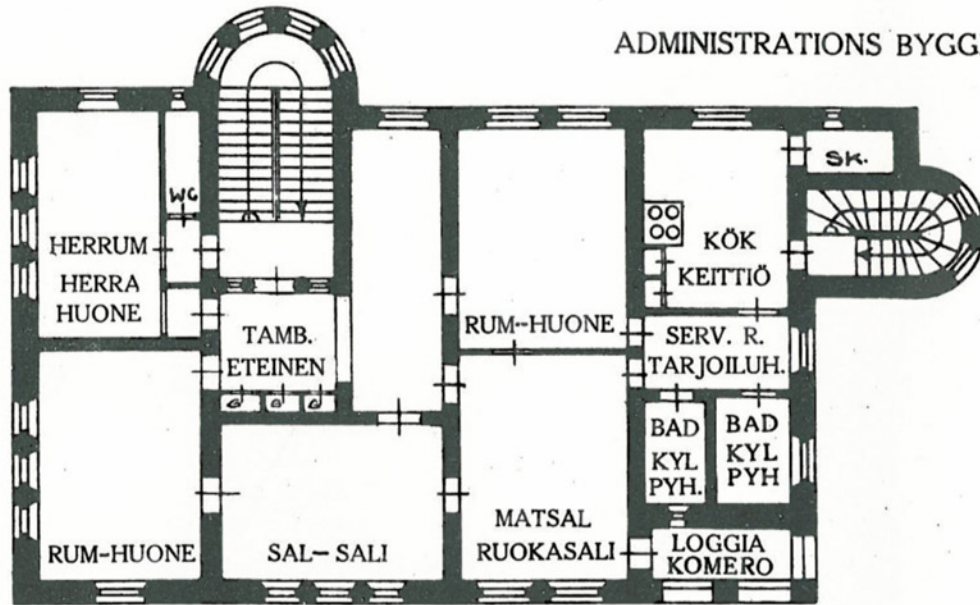
1:200 0 10 20 30 40 M.

II'DRA VÄN. - II'NEN KERROS.

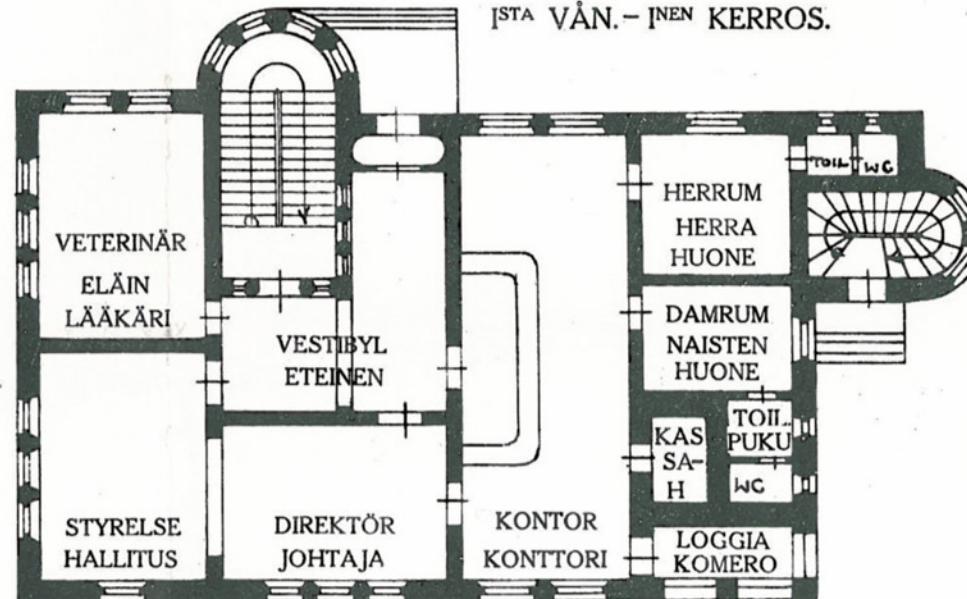
LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

ADMINISTRATIONS BYGGNAD - HALLINTORAKENNUS

III'DJE VÄN. - III'MAS KERROS.

I'STA VÄN. - I'NEN KERROS.

Helsingfors den 22 November 1907
Karl Lindahl.

ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

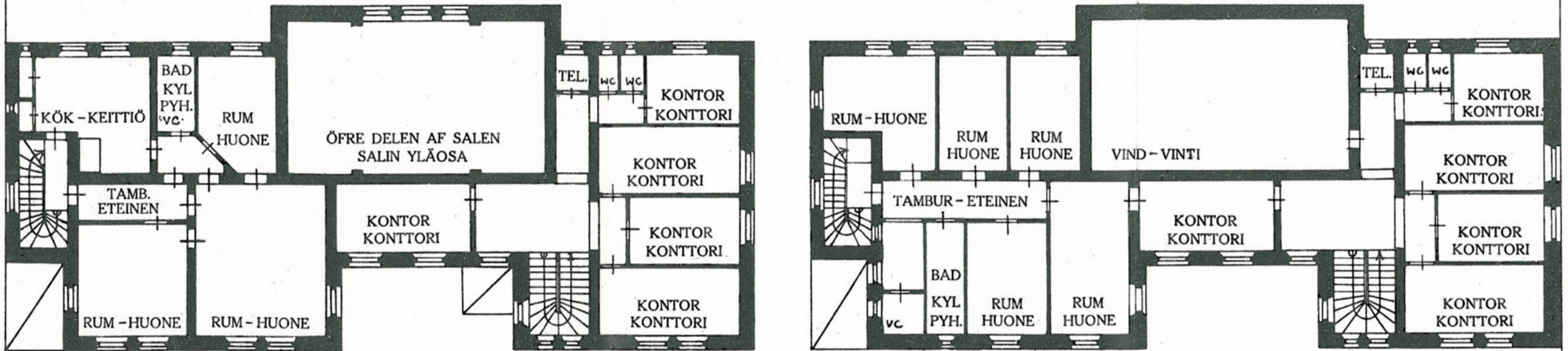
1:200 0 10 20 30 40 M.

LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

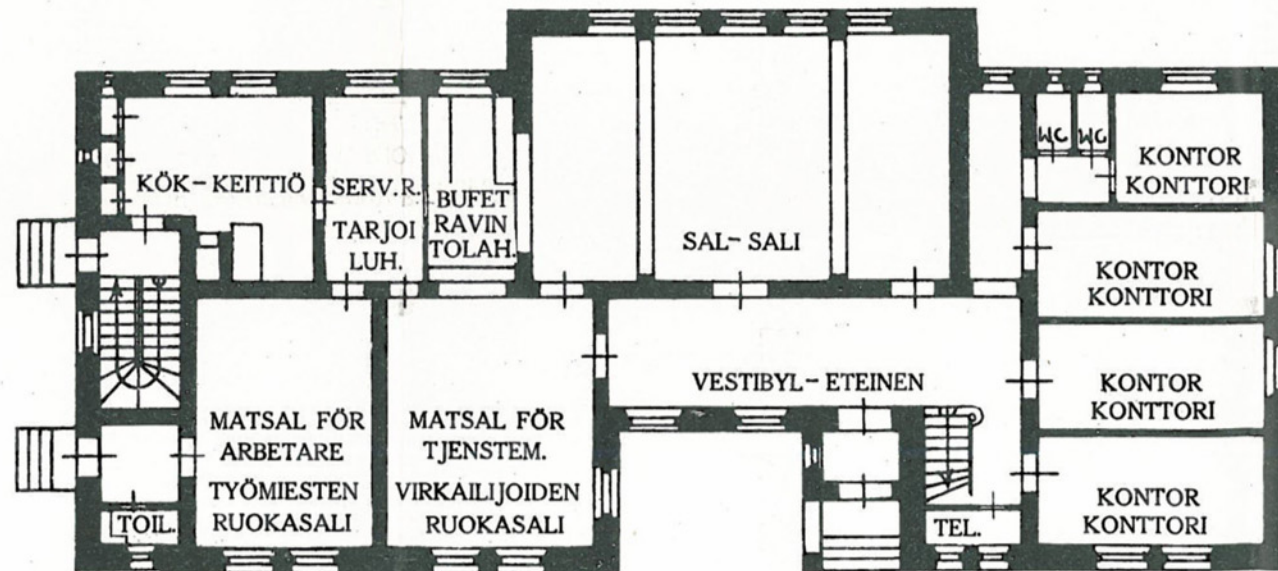
BÖRS & RESTAURATIONS BYGGNAD - PÖRSSI JA RAVINTOLARAKENNUS

II'DRA VÄN.-II'NEN KERROS.

III'DJE VÄN.-III'MAS KERROS.

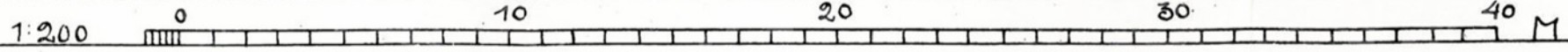

I'STA VÄN.-I'NEN KERROS.

*Helsingfors den 22 Nov. 07
Karl Lindahl.*

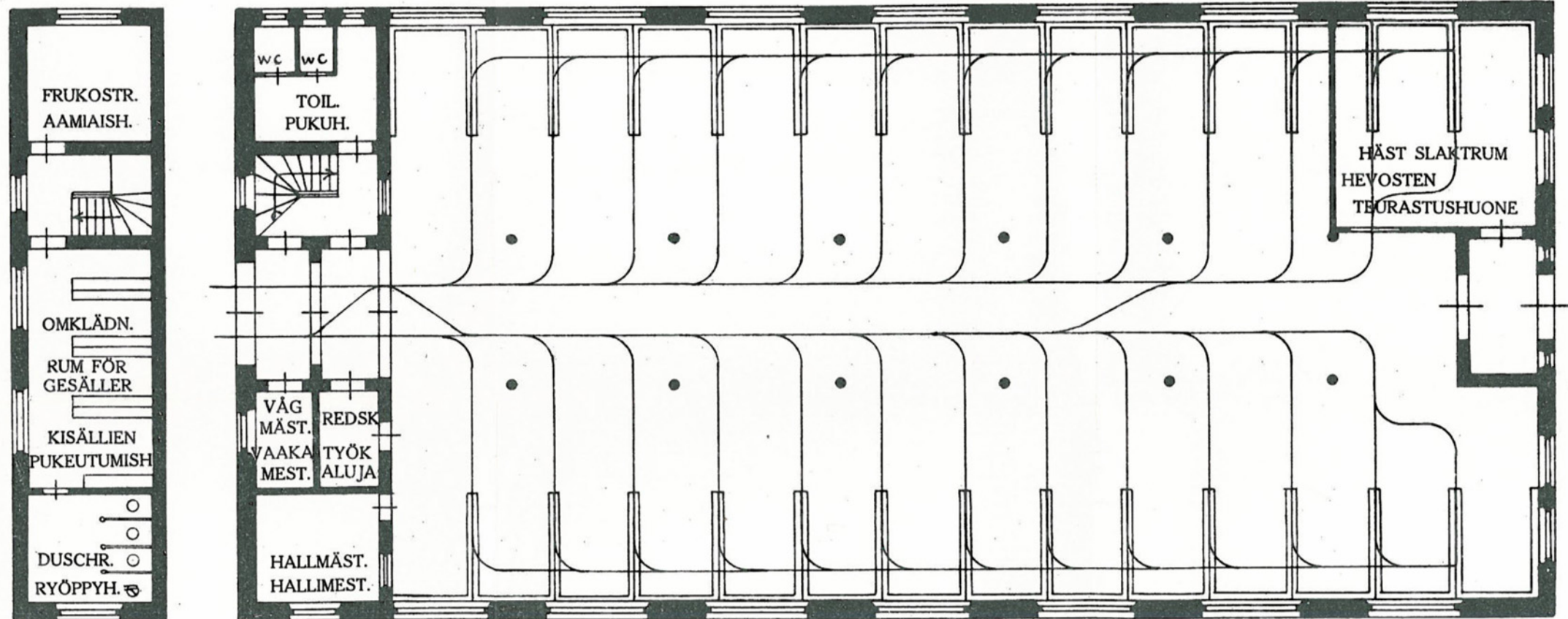
ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

SLAKTHALL FÖR STORBOSKAP - SUUREN KARJAN TEURASTUSHUONE

1TR. UPP. - II^{NEN} KERR.

Helsingfors den 23 november 1902
Karl Lindahl

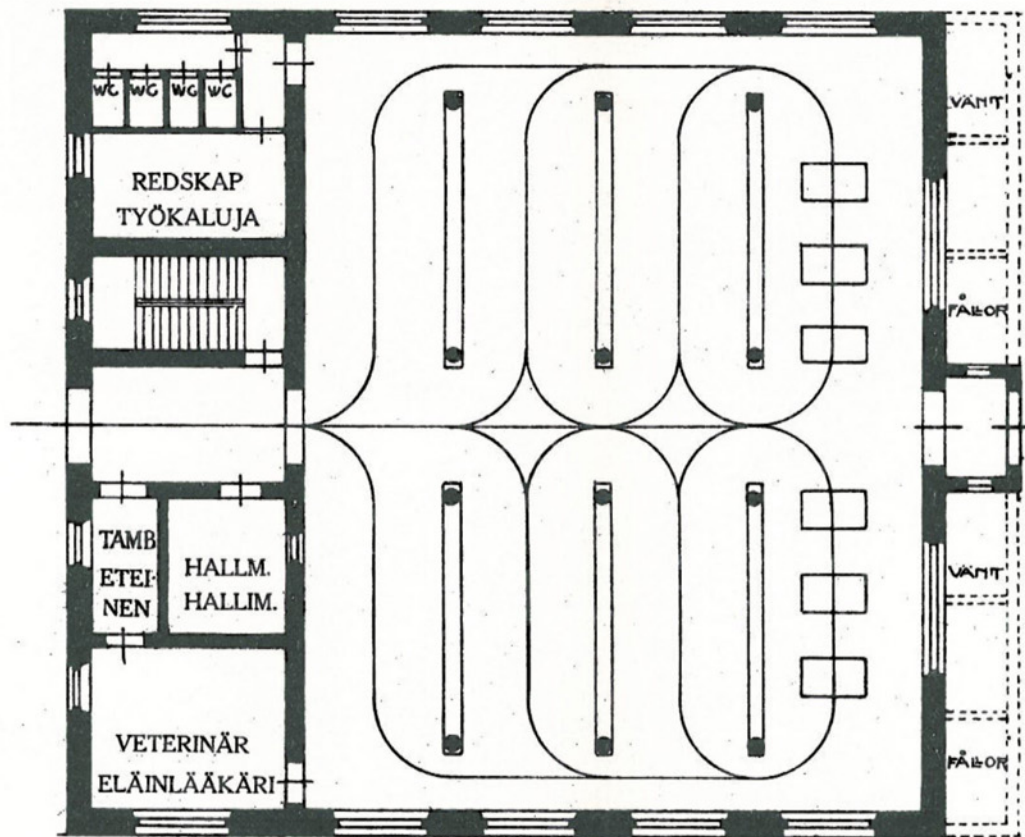
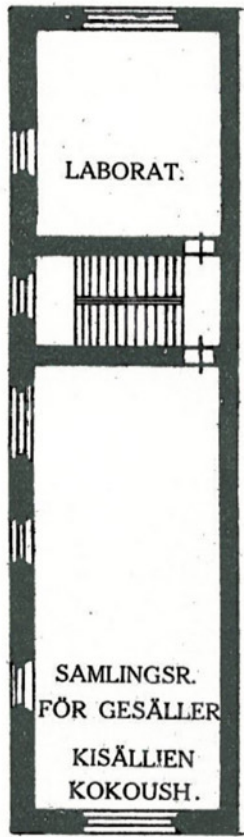
ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

1:200 0 10 20 25 M

LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

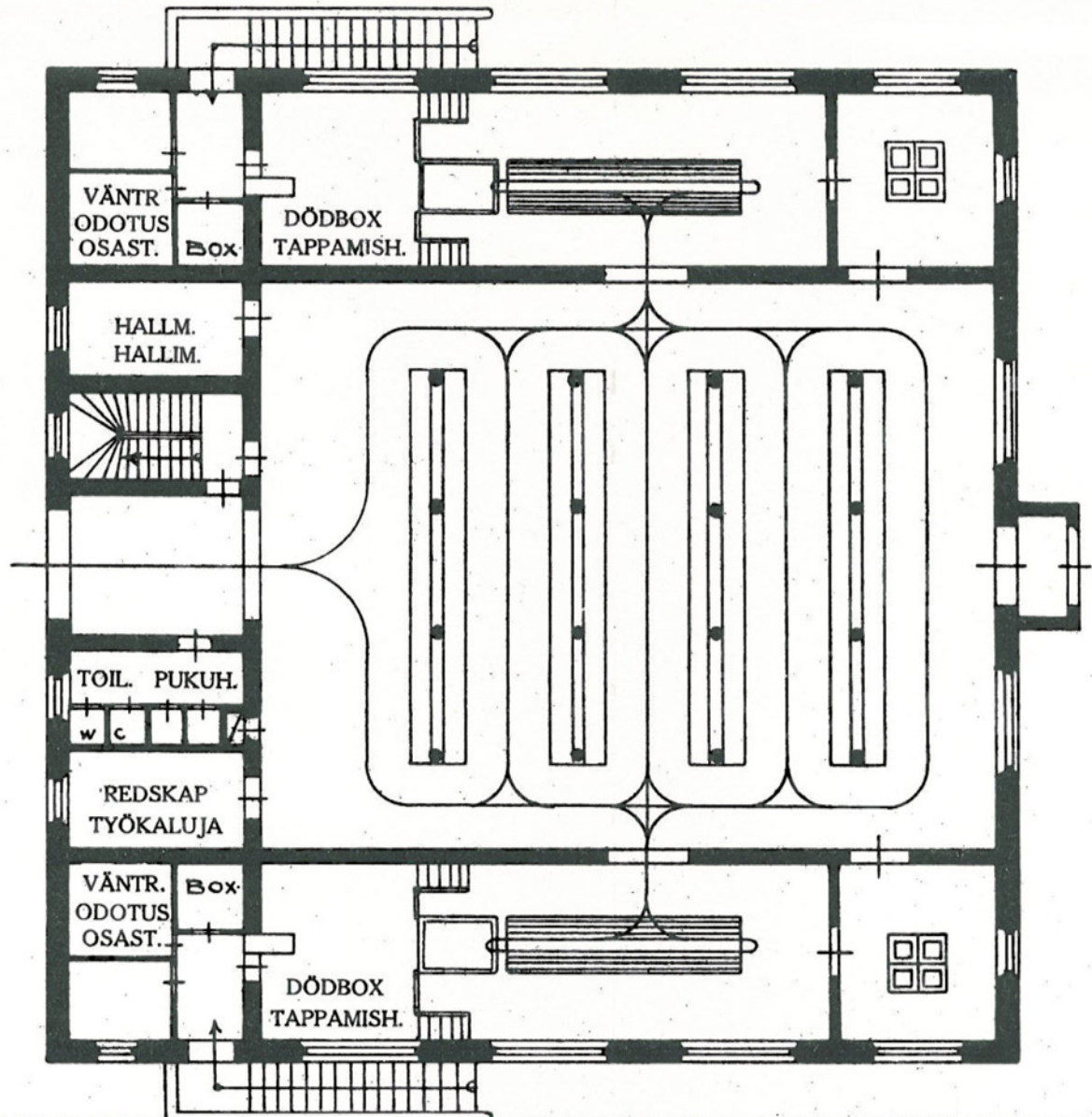
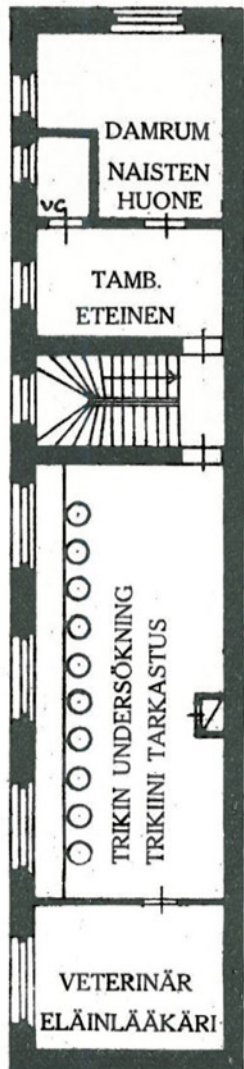
II DRA VÄN.- II NEN KERROS.

SLAKTHALL FÖR SMÅBOSKAP - PIENEN KARJAN TEURASTUSHUONE

SVINSLAKTHALL - SIKOJEN TEURASTUSHUONE

II DRA VÄN.- II NEN KERROS.

Helsingfors den 22 November 1907
 Karl Lindahl.

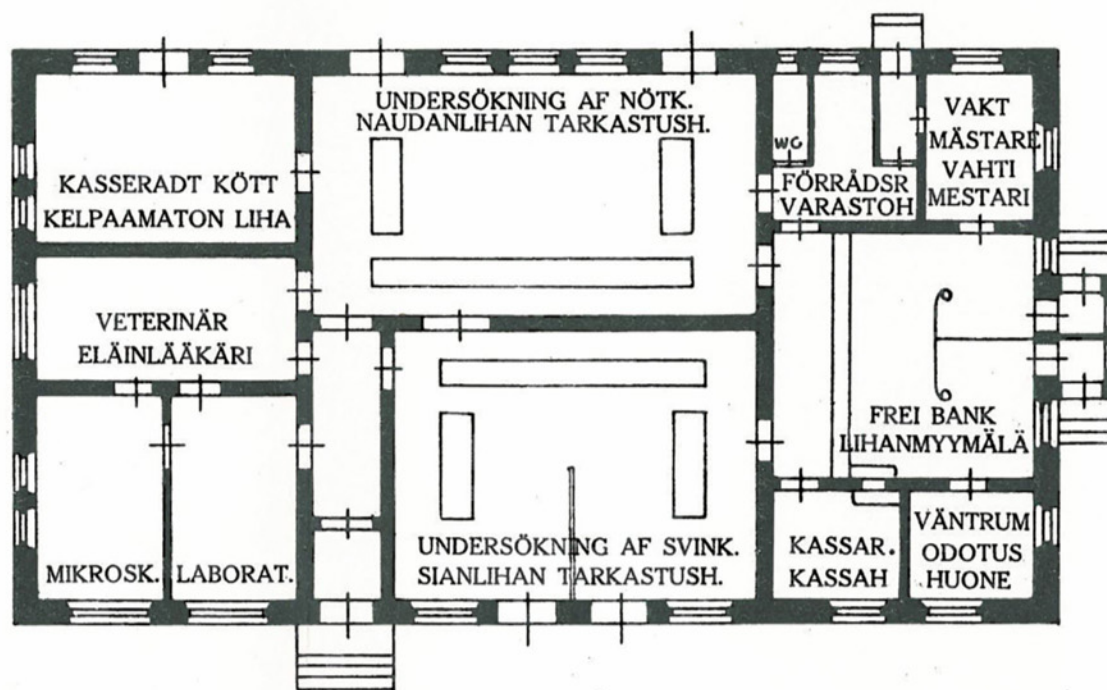
ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

1:200 0 10 20 30 40 M

LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

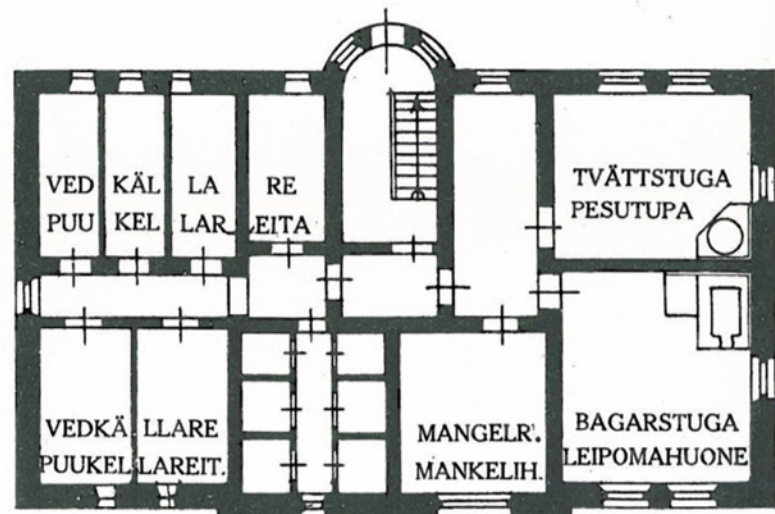
UNDERSÖKNINGSANSTALT FÖR INFÖRDT KÖTT SAMT FREIBANK

TUOREEN LIHAN TARKASTUSLAITOS SEKÄ LIHAMYYMÄLÄ

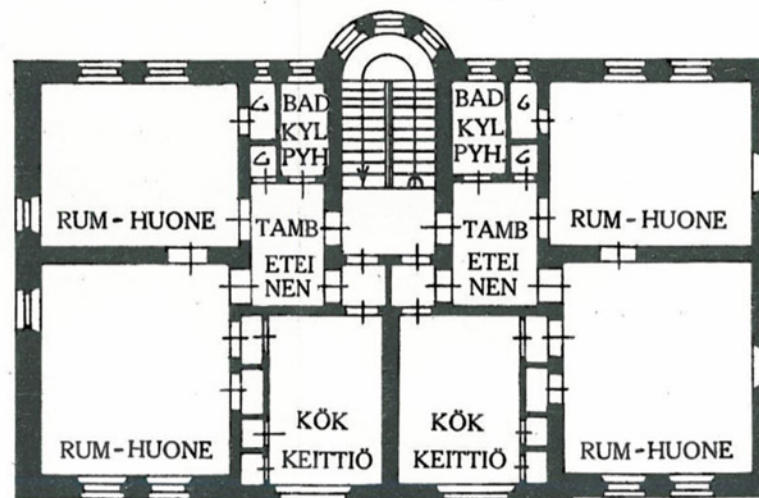

BETJENINGS BYGGNAD - PALVELUSVÄEN RAKENNUS

KÄLLARVÄN. - KELLARIKERROS

I, II OCH IIIJE VÄN. - I, II JA IIIAS KERROS

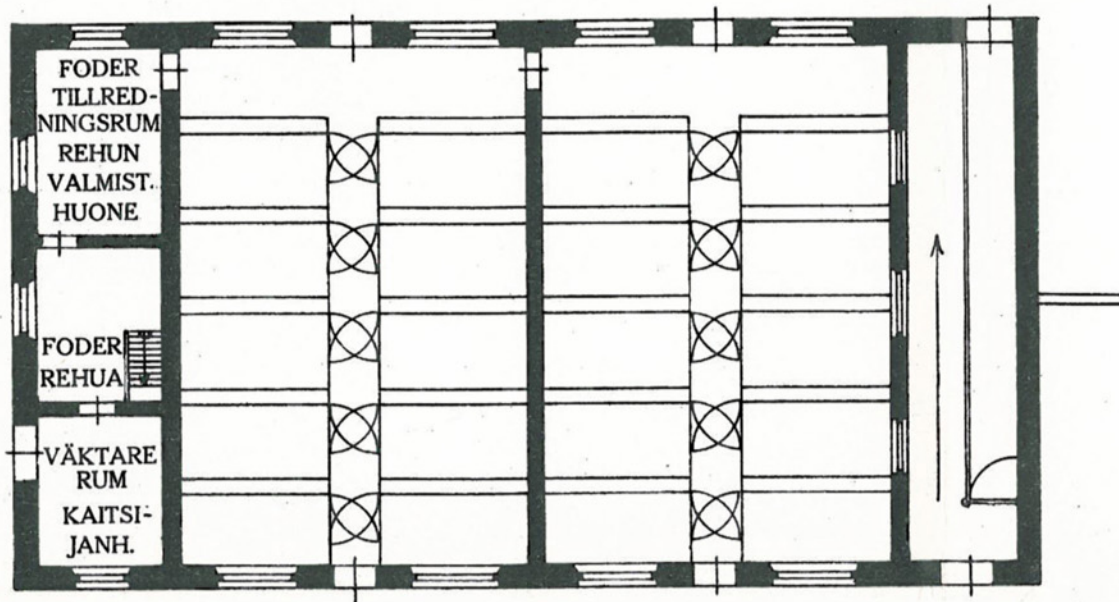

*Helsingfors den 22 November 1907
Karl Lindahl*

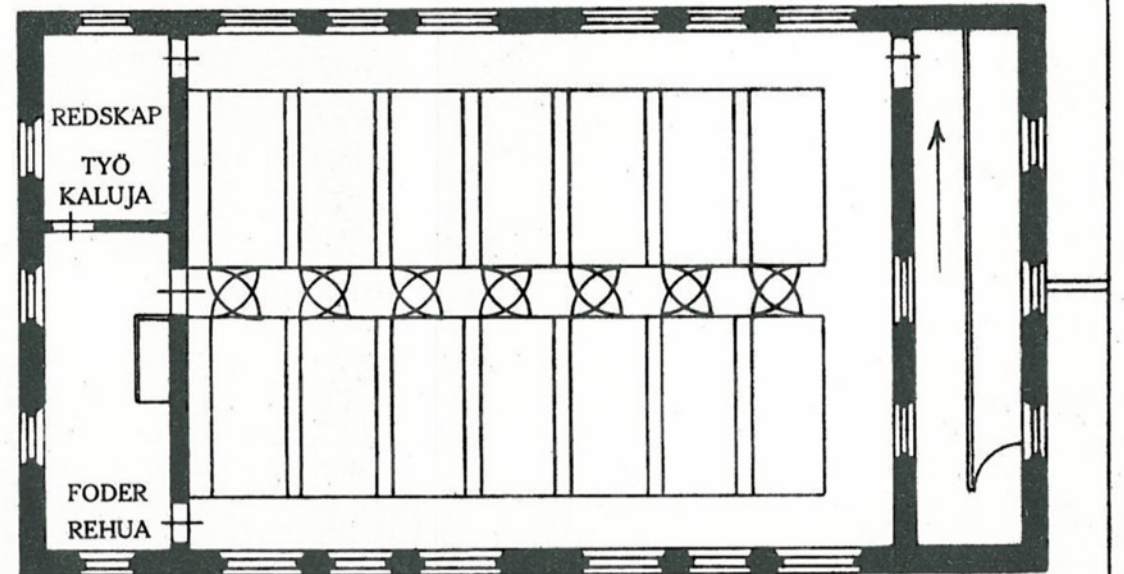
LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

STALL FÖR SMÅBOSKAP & SVIN - PIENEN KARJAN JA SIKOJEN TALLI

I^{STA} VÄN. - I^{NEN} KERROS.
STALL FÖR SVIN - SIKOJEN TALLI

II^{DRA} VÄN. - II^{NEN} KERROS.
STALL FÖR FÅR OCH KALFVAR - LAMPAIDEN JA VASIKKAIN TALLI

Helsingfors den 22 November 1902
Karl Lindahl

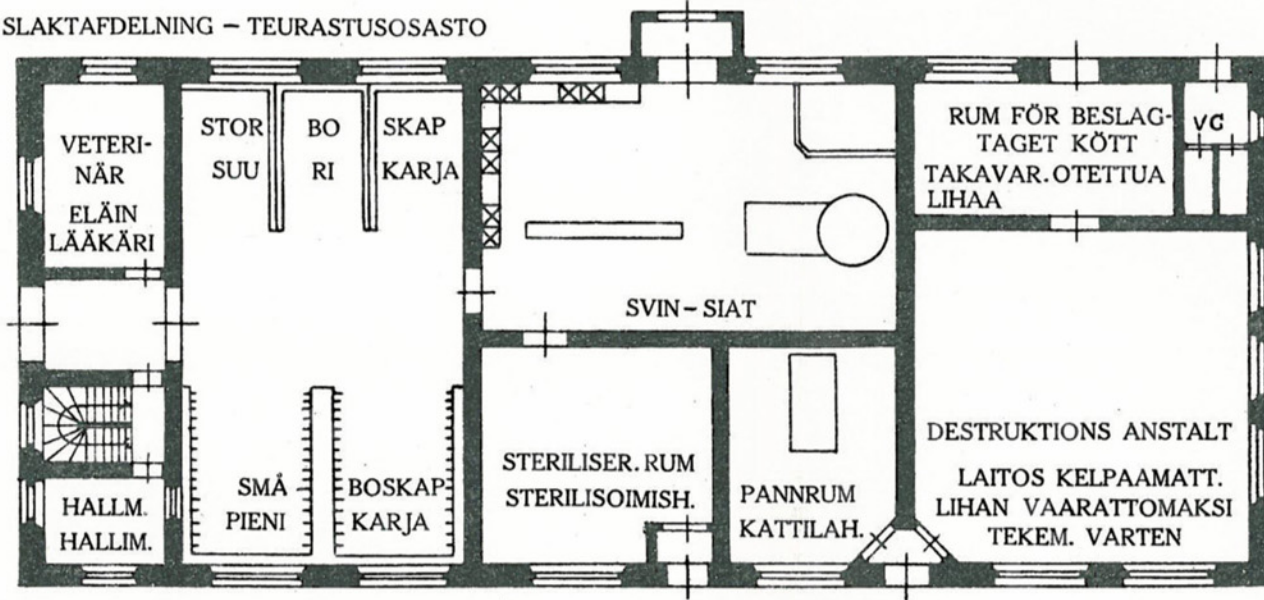
ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

1:200 0 10 20 30 40 M

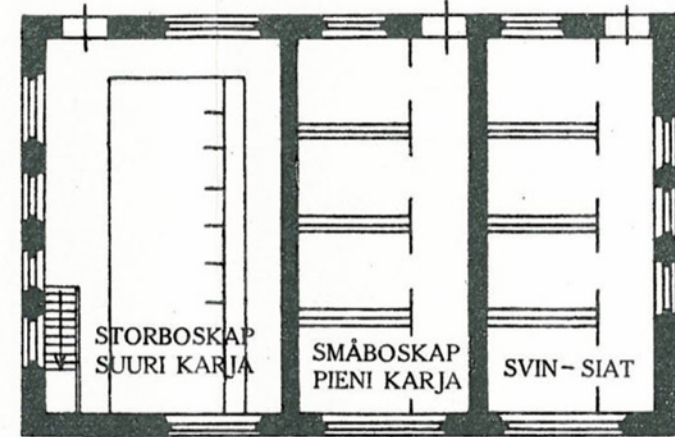
LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

SANITETSAFDELNINGENS BYGGNADER - TERVEYSOSASTON RAKENNUKSET

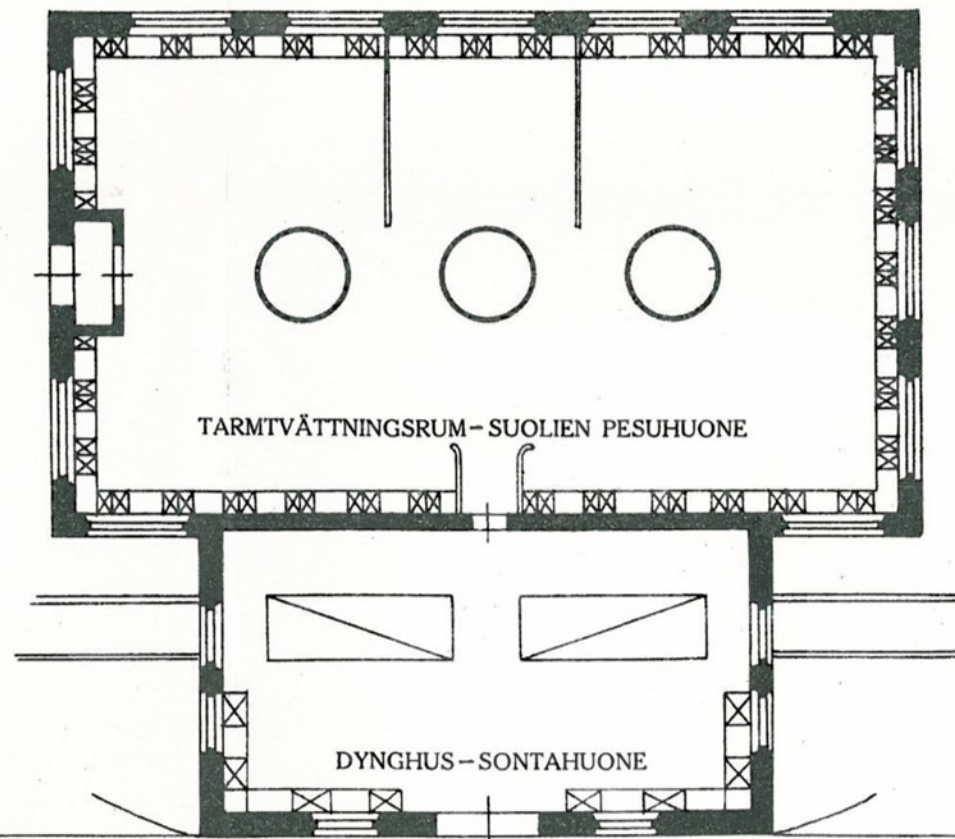
SLAKTAFDELNING - TEURASTUSOSASTO

STALL - TALLI

TARMTVÄTT- & DYNGHUS - SUOLIEN PESU- JA SONTAHUONE

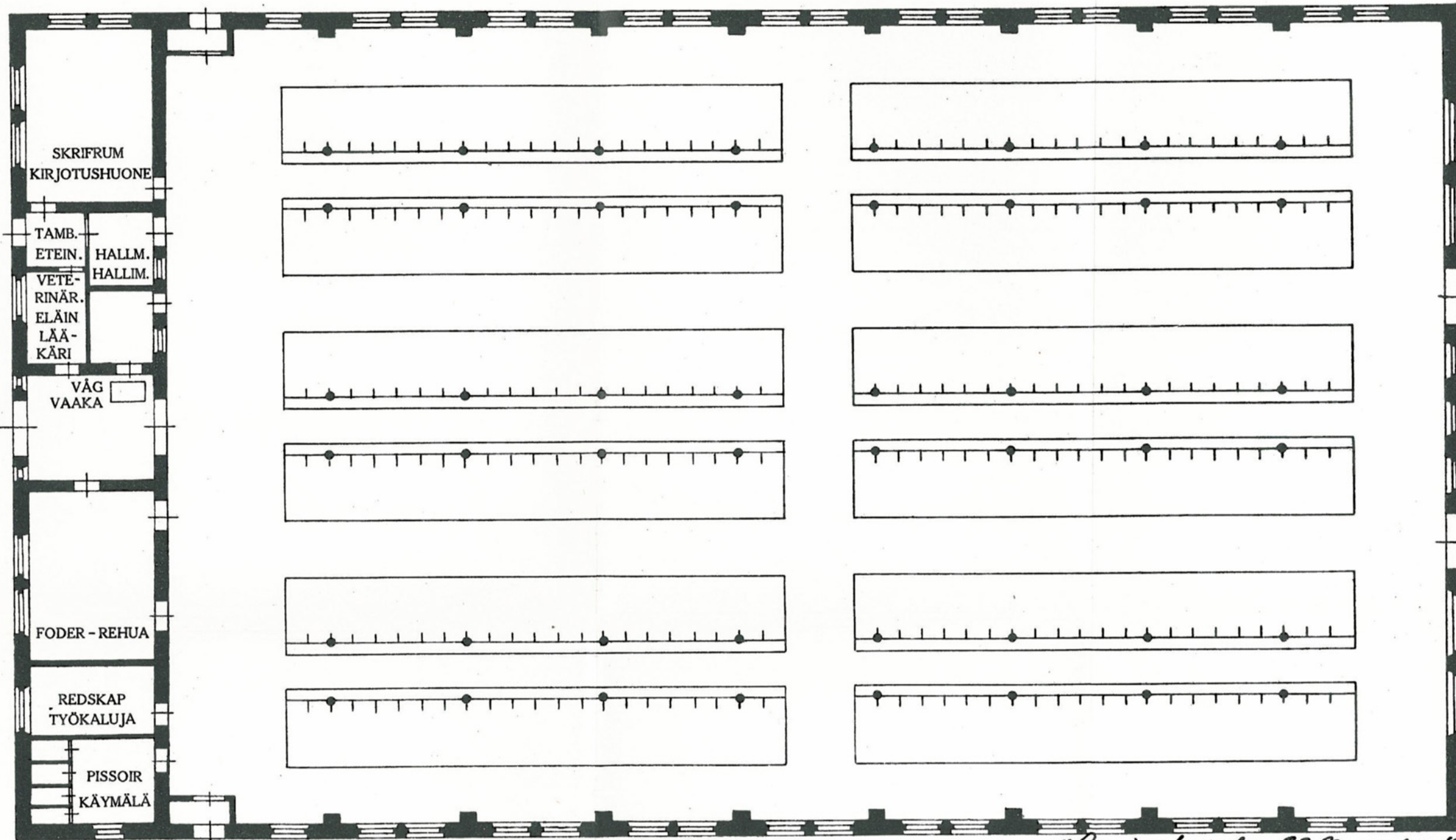
*Helsingfors den 22 November 1907
Karl Lindahl*

ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

1:200 0 10 20 30 40 M

LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

MARKNADSHALL FÖR STORBOSKAP - SUUREN KARJAN MARKKINAHALLI

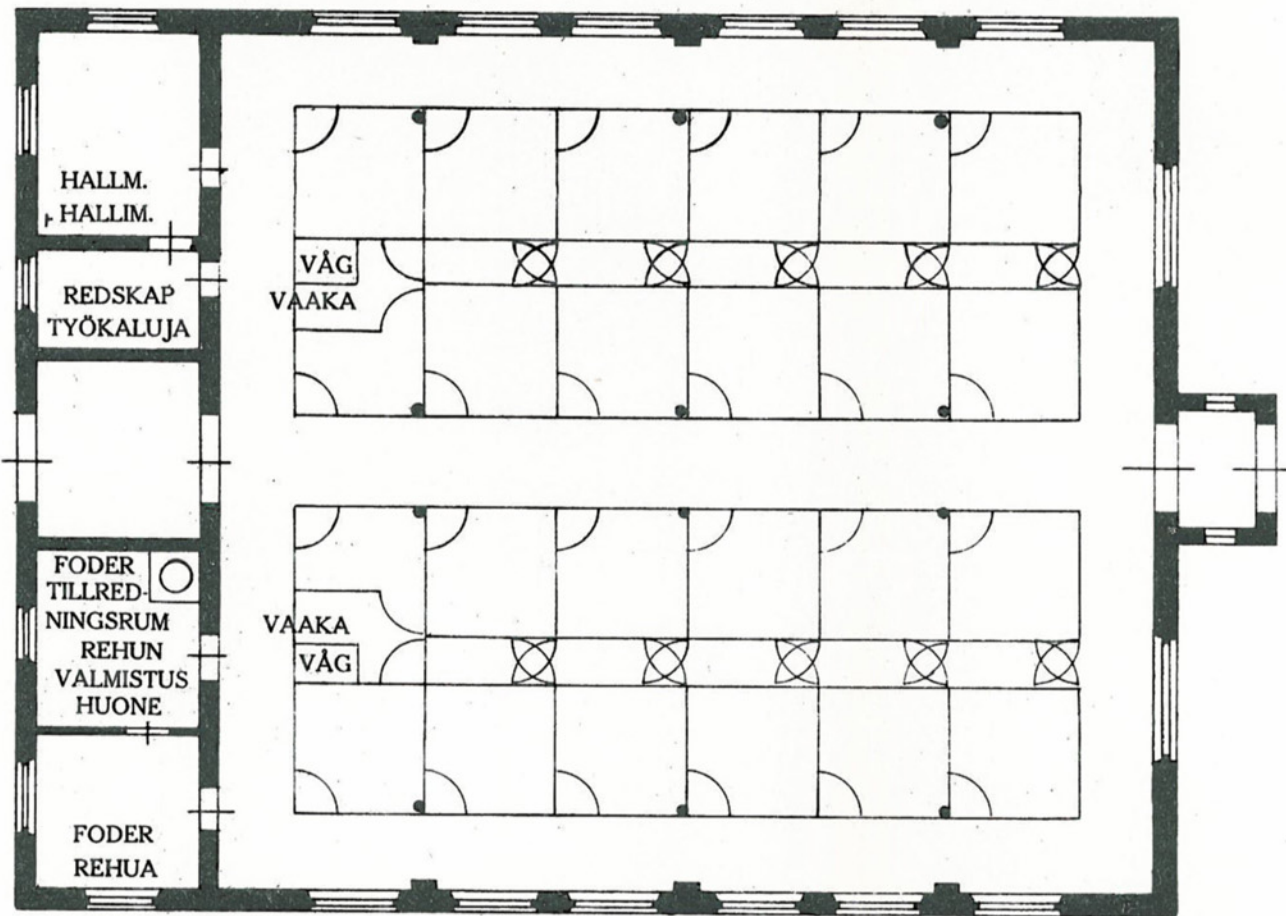
Helsingfors den 22 November 1907
Karl Lindahl

ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

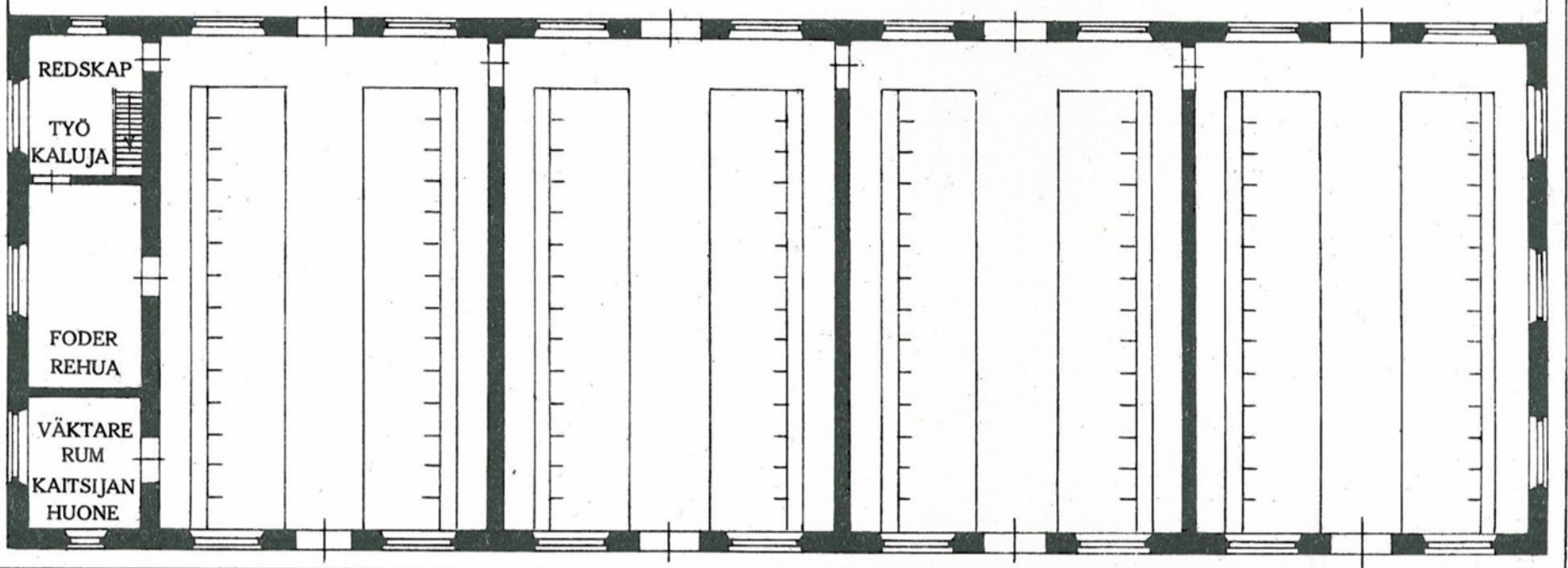
1:2.00 0 10 20 M

LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

MARKNADSHALL FÖR SMÅBOSKAP & SVIN - PIENEN KARJAN JA SIKOJEN MARKKINAHALLI

STALL FÖR STORBOSKAP - SUUREN KARJAN TALLI

Helsingfors den 22 november 1907
Karl Lindahl

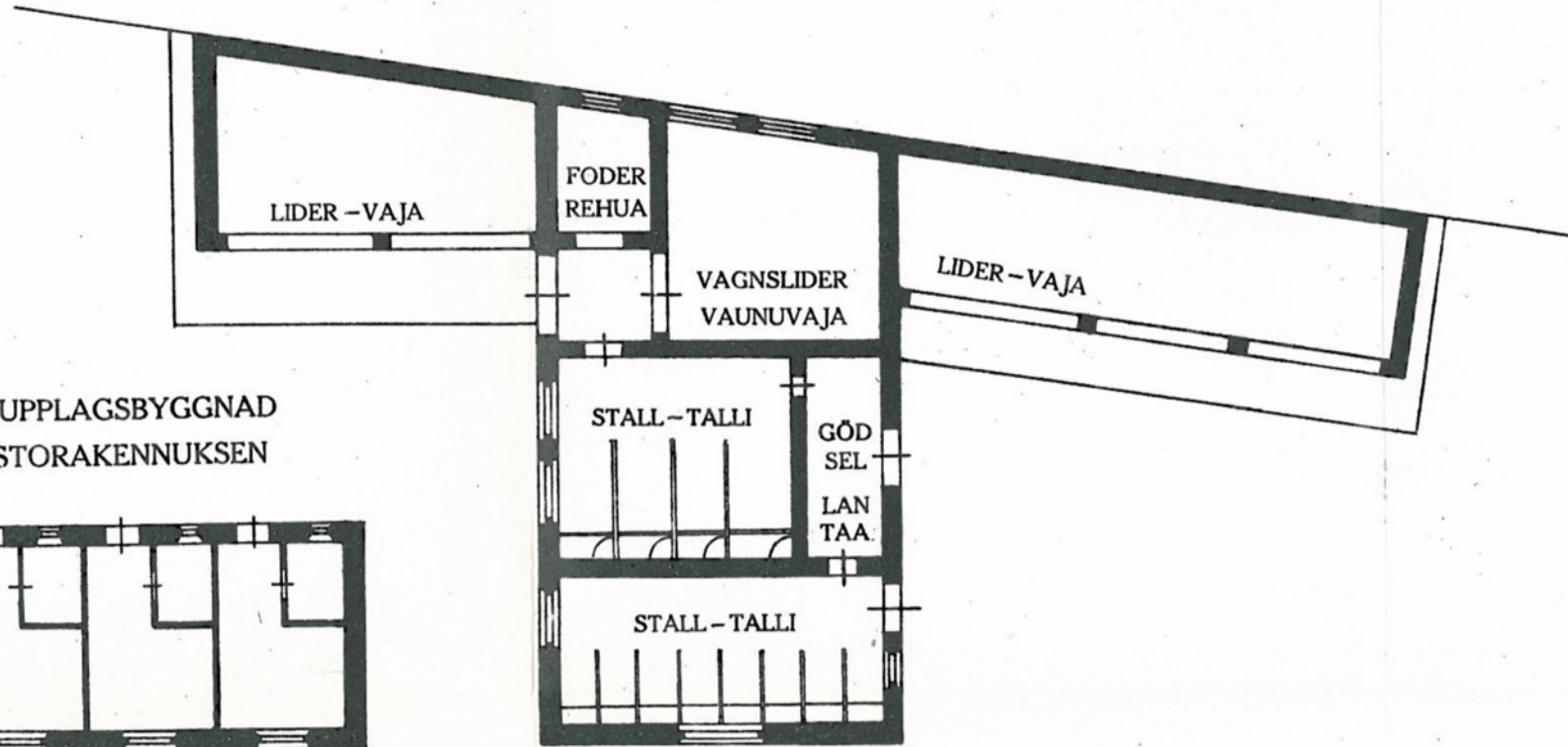
ESKISSER TIL HELSINGFORS STADS SLAKTHUS

1:200 0 10 20 30 40 M.

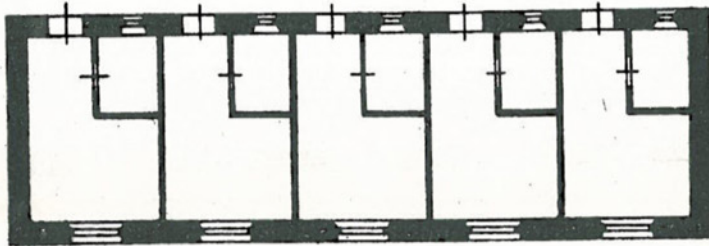
LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN TEURASTUSLAITOKSEEN

STALL & LIDERBYGGNAD

STALL- & LIDERBYGGNAD - TALLI- JA VAJARAKENNUS

PLAN AF HUDUPPLAGSBYGGNAD
VUOTAVARASTORAKENNUKSEN

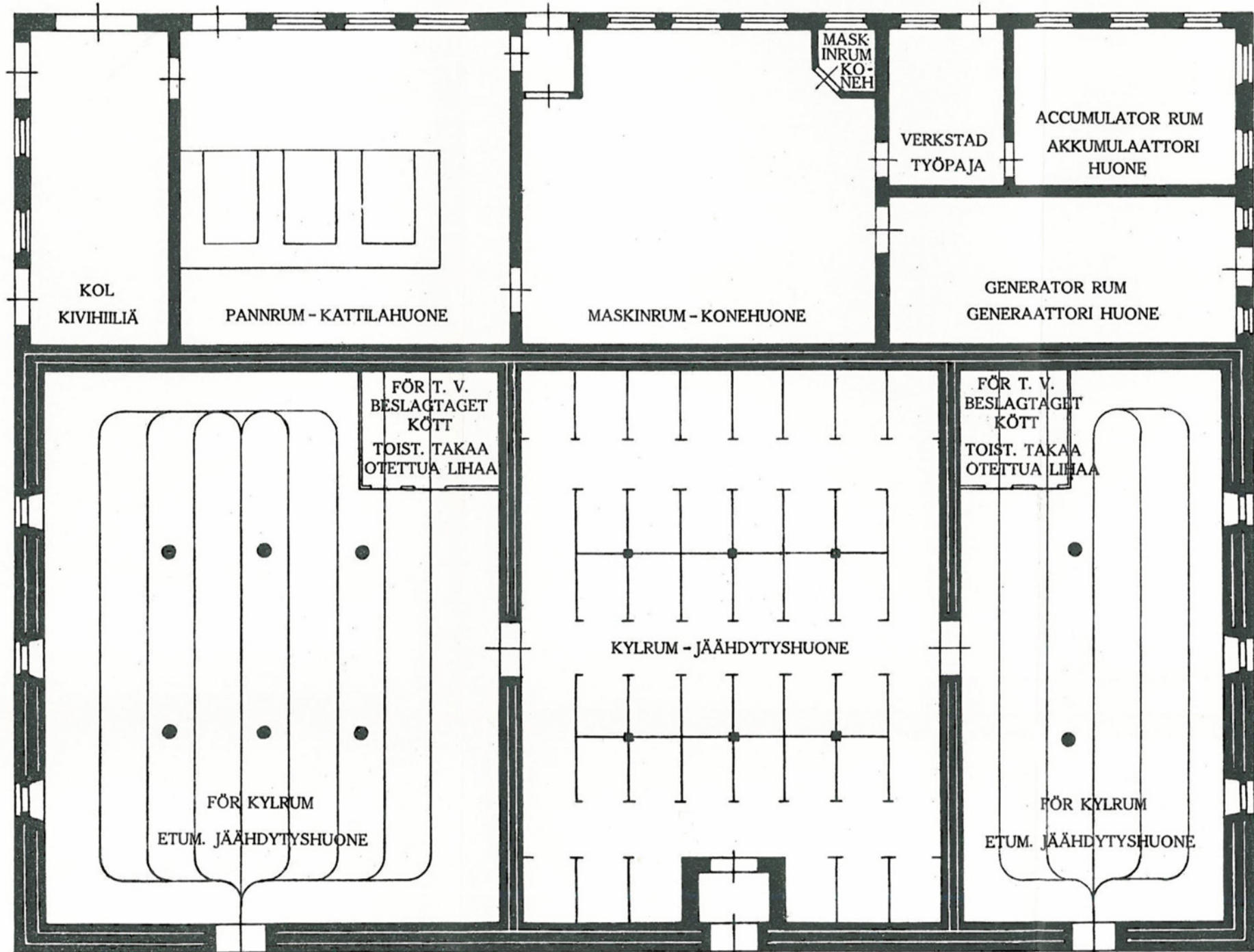
Helsingfors den 22 November 1907
Karl Lindahl

ESKISSEERITILIHelsingforsStadsSlakthus

1:200 0 10 20 30 40 M

TEURASTUSLAITOKSEEN LUONNOKSIA HELSINGIN KAUPUNGIN

MASKINHUUS & KYLHUS KONE- JA JÄÄHDYTYSHUONE

Helsingfors den 22 November 1907
Karl Lindahl

Helsingin kaupungin meno- ja tulosääntö vuodeksi 1908.

Valtuuston vahvistama Joulukuun 30 p:nä 1907.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä (*).

		Menot.			
		Smk.	700.	Smk.	700.
I. Kaupungin velat.					
K. Sin resol. $\frac{1}{5}$ 1876	a	1:ksi. Vuoden 1876 vesijohtolainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1907 on Smk 1,056,500: —, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1908 kuoletusta	34,600	—	
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ samana vuonna korkoa 5 $\frac{0}{0}$, yhteensä	51,960	—	
		Mahdollinen kurssitappio arvoista, kaupunginrahastossa olevista obligatsioneista, arviolta	900	—	87,460
K. Sin resol. $\frac{1}{8}$ 1882	a	2:ksi. Vuoden 1882 uudisrakennus- ja järjestelylainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1907 on Smk 628,000: —, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1908 kuoletusta	67,000	—	
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ korkoa 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$	26,752	50	93,752 50
K. Sin resol. $\frac{2}{3}$ 1892	a	3:ksi. Vuoden 1892 obligatsiionilainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1907 on Smk 4,177,000: —, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1908 kuoletusta	30,000	—	
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ korkoa 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$	187,290	—	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	900	—	218,190
		Siirto	—	—	399,402 50

K. Sin resol. $\frac{4}{8}$ 1897 Sin $\frac{25}{1}$ 1898	a	4:ksi. Vuoden 1898 obligatsi- lainasta Smk 7,000,000: —, josta $\frac{31}{12}$ 1907 on laskettu liikkeesen Smk 4,000,000: — ja josta on ulkona Smk 2,808,000: —, suori- tetaan $\frac{1}{8}$ 1908 kuoletusta . . . sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa $3 \frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$	Siirto — 25,500 98,280	399,402 50
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	1,000	124,780
K. Sin resol. $\frac{25}{1}$ 1900 Sin $\frac{30}{1}$ 1900	a	5:ksi. Vuoden 1900 obligatsi- lainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1907 on Smk 2,881,500: —, suoritetaan $\frac{1}{8}$ 1908 kuloetusta sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa 4 $\frac{0}{0}$	19,500 115,260	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	1,000	135,760
K. Sin resol. $\frac{10}{9}$ 1902	a	6:ksi. Vuoden 1902 obligatsi- lainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1907 on Smk 7,783,000: —, suoritetaan $\frac{1}{12}$ 1908 kuloetusta sekä $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{12}$ korkoa 4 $\frac{0}{0}$	48,500 311,320	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta	3,000	362,820
K. Sin resol. $\frac{3}{4}$ 1907	a	7:ksi. Suomen Puutarhayhdistyk- sen rakennusten lunastamiseen otetusta lainasta, alkujaan 58,000 markkaa, suoritetaan	—	11,600
	c	Kassakreditiivin ja lainojen kor- koja y. m., arviolta — Smk 1,054,362: 50 —	—	20,000
II. Kaupungin virastot.				
1. Maistraatti.				
1886 v:n menosääntö Valtn päät. $\frac{4}{6}$ 1907	b	1 Kunnall.pormest., palkk. 7,000: — palkkiota 5,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,500: —	13,500	
		1 Oikeusneuv.mies, palkk. 6,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,000: —		
		Siirto 7,000: —	13,500	1,054,362 50

K. S:n resol. ²⁰ / ₅ 1896	b	Siirto 7,000: —	13,500 —	1,054,362 50
		vakuutetusta Smk:an 5,000: — brutto si- vutulosta merkitään arviolta 3,000: —	10,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	2 Kunnall.neuv.m., palkk. palkkiota 2,000: —	12,000 —	
		2 Notariota, palkkaa à 1,600: —	3,200 —	38,700 —
2. Raastuvanoikeus:				
1886 v:n menosääntö	b	1 Oikeuspormestari, palkkaa 7,000: — palkkiota 5,000: —	12,000 —	
		4 Vanhempaa Oikeus- neuvosmiestä, palkk. à 6,000: — palkkiota à 2,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta à 1,500: —	38,000 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ¹⁹ / ₁₂ 1899 K. S:n resol. ¹⁶ / ₅ 1906 Valt:n päät. ⁴ / ₆ 1907	b	1 Vanhempi Oikeusneu- vosmies, palkkaa . . . 6,000: — palkkiota 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta ¹ / ₂ :sta 1908 . . . 687: 50	8,687 50	
		2 Vanhempaa Oikeus- neuvosmiestä, palkk. à 6,000: — palkkiota à 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta ¹ / ₁₁ :sta 1908 . . . 125: —	16,250 —	
		4 Nuorempaa Oikeus- neuvosmiestä, palkkaa à 4,000: —	16,000 —	
1886 v:n menosääntö	b	Palkkio 3:lle osaston- puheenjohtajalle à . . 1,000: —	3,000 —	
1886 v:n menosääntö K. S:n kirje ¹ / ₁₀ 1887 Valt:n päät. ²⁹ / ₁₂ 1905 S:n ⁴ / ₆ 1907	b	1 Siviilipöytäkirjan notario. 1,600: — 6 Kriminaalipöytäkirjan notariota à 4,000: —	24,000 —	
		Lisämääräraha väliaikaista viidet- tä Raastuvanoikeuden osastoa varten: Puheenjoht., palkkiota 1,000: — Palkkiota puheenjohta- jan sijaiselle 3,000: — Varapuheenjoht., palkk. 3,000: — 2 Ylimääräistä neuvos- miestä à 4,000: — . . . 8,000: — 1 S:n kaupunginpalv. . . 1,800: —	16,800 —	136,337 50
Valt:n päät. ¹⁹ / ₁₁ 1907	b			
Siirto			—	1,229,400 —

			Siirto		
			—		1,229,400
		<i>Syyttäjät.</i>			
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1906	b	2 Kaup. viskaalia, palkk. à 4,000: — palkkiota à 2,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta à 800: — vakuutetusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mal- las- ja muiden väki- juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja merkitään arviolta 600: —			
Valt:n päät. 29/12 1896	b		14,800		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1906	b	1 Kaup. viskaali, palkkaa 4,000: — palkkiota 2,000: — vakuutetusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mal- las- ja muiden väki- juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja merkitään arviolta 600: —			
Valt:n päät. 29/12 1896	b		6,600		
Valt:n päät. 19/11 1907	b	1 Ylimääräinen kaupunginviskaali	3,000		24,400
3. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet.					
1886 v:n menosääntö	b	1 Maistraatinsihteri ja Julkinen notario, palkkaa	2,500		
Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Aktuario 2,500: — Mieskohtainen määräraha apul. palkkaamiseksi 1,200: —	3,700		
Valt:n päät. 21/11 1896	b	1 Reistraattori 2,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: —	2,800		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/11 1907	b	1 Kanslisti	1,500		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1892	b	1 Venäjän kielen translaattori	1,200		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1891	b	1 Saksan kielen translaattori	300		
S:n 11/6 1895 S:n 19/6 1901 S:n 28/12 1906	b	1 Kaupunginpalv. Maistraatissa, palkkaa . . 1,500: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: —	1,900		
			Siirto	13,900	1,253,800

			Siirto	13,900	—	1,253,800	—
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 2/5 1888 S:n 11/6 1895 S:n 19/12 1901 S:n 28/12 1906	b	{	1 Kaupunginpalvel. Maistraatissa, palkkaa	1,500	—		
			1 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa 1,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta	400: —	2,000	—	
			2 Kaupunginpalvelijaa Maistraatin kansliassa, palkkaa ä	1,600: —	3,200	—	
			2 Kaupunginpalv. Raastuv. oikeud., palkkaa korotusta 10 vuoden palveluksesta	400: —	3,600	—	
			2 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkkaa korotusta 5 vuoden palveluksesta	200: —	3,600	—	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 2/5 1888 S:n 11/6 1895 S:n 28/12 1906	b	{	1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkkaa korotusta 5 vuoden palvel. 1/3:sta 1908	166: 66	1,766	66	
			3 Kaupunginpalv. Raastuvanoik., palkkaa ä	1,600: —	4,800	—	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 20/12 1888	b	{	1 Raatihuoneenvahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	1,000	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 21/12 1889 S:n 6/10 1903	b	{	1 Raatihuoneenrenki, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	720	—		36,086 66
4. Ulosottotoimi.							
Valt:n päät. 17/10 1899	b	{	1 Ensim. kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota 1,000: — korotusta 5 vuoden palveluksesta	500: —	4,500	—	
Valt:n päät. 20/12 1896	b	{	1 Toin. kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota 2,000: —	5,000	—		
Valt:n päät. 17/10 1899	b	{	1 Kriminaalieksekuuttori, palkk.	3,000	—		
Valt:n päät. 21/11 1896 S:n 29/12 1896 S:n 21/12 1897	b	{	1 Ulosottoapulain., palkk. 2,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta	400: —	2,800	—	
				Siirto	15,300	—	1,289,886 66

			Siirto	15,300 —	1,289,886 66
			1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 2,700: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	3,100 —	
Valt:n päät.	24/11 1896	} b & c	1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 2,700: — korotusta 10 v:n pal- vel. 1/12:sta 1908 216: 66	2,916 66	
S:n	20/12 1896		1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 2,700: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 200: —	2,900 —	
S:n	21/12 1899		4 Ulosottoapulaista, palkkaa à 2,700: —	10,800 —	
S:n	21/12 1900		1 Ulosottoapulainen, palkkaa 1,500 —	1,500 —	
S:n	6/3 1906		4 S:n, palkkaa à 1,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	8,000 —	
S:n	26/12 1906	} b	1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 1,600: — korotusta 10 v:n pal- vel. 1/2:sta 1908 383: 33	1,983 33	
S:n	30/12 1907		1 Ulosottoapulainen, palkkaa à 1,600: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 200: —	1,800 —	
Valt:n päät.	29/12 1906	b	4 Ulosottoapulaista, palkkaa à 1,600: —	6,400 —	
S:n	5/11 1907	b	Huoneuston vuokra 1,800 —	1,800 —	56,499 99
5. Sekalaisia.					
Valt:n päät.	16/11 1886	} b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitus sekä syyt- täjille, arviolta 1,700 —	1,700 —	
S:n	3/6 1882		c	Määräraha käännöksiin venäjän kielestä käytettäväksi Maistraa- tin määräämisen mukaan, ar- violta 2,000 —	2,000 —
		c	Tarverahoja, arviolta 15,500 —	15,500 —	19,200 —
— Smk 311,224: 15 —					
Siirto				—	1,365,586 65

			Siirto	17,100 —	1,449,566 65
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Vanhempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa palkkiota	4,000: —		
			1,000: —	5,000 —	
	b	1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa palkkiota	3,000: —		
			1,200: —	4,450 —	
		korotusta 5 v:n palve- luksesta 1/3:sta 1908	250: —		
Valt:n päät. 4/11 1902 S:n 23/12 1905 S:n 9/4 1907	b	1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa palkkiota	3,000: —		
			1,200: —	4,200 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Konttorikirjuri	1,800: —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 26/12 1894 S:n 10/12 1899 S:n 4/11 1902 S:n 23/4 1907 Valt:n päät. 13/10 1898 S:n 30/12 1907			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	360: —	2,160 —
	b	2 Vahtimestaria à	1,500: —	3,000 —	
	b & c	Ylimääräisiä apulaisia, arviolta		12,000 —	
	c	Palkkiota verolippujen kotiinvie- misestä, arviolta		2,000 —	
			Tarverahoja, arviolta		5,000 —
4. Liikennekonttori.					
	b	1 Kamreeri, palkkaa palkkiota	5,000: —		
			1,000: —	6,500 —	
		korotusta 5 v:n palve- luksesta	500: —		
	b	1 Kirjuri, palkkaa palkkiota	3,000: —		
			600: —	4,200 —	
		korotusta 10 v:n pal- veluksesta	600: —		
Valt:n päät. 11/12 1906	b	1 Kirjuri, palkkaa palkkiota	3,000: —		
			600: —	3,600 —	
		1 Rahastonhoit., palkk. palkkiota	2,400: —		
		korotusta 10 v:n pal- veluksesta	600: —		
		480: —	3,480 —		
		1 Kirjanpitäjä, palkkaa palkkiota	2,000: —		
		300: —	2,300 —		
		1 Konttorikirjuri, palkkaa	1,800: —		
		1 Samoin, palkkaa	1,500: —		
		Siirto	23,380 —	1,504,476 65	

			Siirto	23,380 —	1,504,476 65
Valt:n päät. 11/12 1906			1 Vaakamestari, palkk. 2,200: —		
			palkkiota 300: —		
Valt:n päät. 22/1 1907	b		mieskoht. palk. lis. 200: —	2,700 —	
			2 Vaakamestarin apul.,		
			palkkaa à 1,800: —		
			palkkiota à 300: —	4,200 —	
			4 Vahtimestaria, palkk. à 1,200: —	4,800 —	
	c		Ylimäär. apulaisia, arviolta . . .	15,200 —	
Valt:n päät. 31/3 1875					
S:n 29/12 1899	b		Palkkiota päivittäisten tietojen		
			antamisesta tullikamarista . . .	800 —	
	c		Mittarinpalkkiota, arviolta . . .	1,200 —	
			1 Koneenkäyttäjä lämmit. johtoa		
			varten 9 kuukauden aikana . . .	1,575 —	
Valt:n päät. 17/5 1904	b		1 Koneenkäyttäjä hissilait. vart.	1,200 —	
S:n 23/12 1906	b & c		3 Koneenkäytt. apul. à 900: —	2,700 —	
S:n 30/12 1907	b		1 Tarkastusmies	1,200 —	
S:n 23/10 1895	c		2 Sähkö-tavarahissin käyttökust.,		
			arviolta	3,000 —	
	c		Tarverahoja, arviolta	2,100 —	64,055 —
5. Satamakonttori.					
1886 v:n menosääntö			1 Satamakapteeni . . . 3,000: —		
Valt:n päät. 21/11 1893	b		4 tahi 2 0/10 ylöskan-		
			nosta, arviolta 8,700: —	11,700 —	
			1 Sörnäisten satamamestari . . .	2,400 —	
Valt:n päät. 1/10 1895	b		1 Satamakontt. kirjanpit. 3,500: —		
			1/2 0/10 ylöskannosta,		
			arviolta 1,175: —	4,675 —	
Valt:n päät. 30/4 1901	b		1 Rahastonhoitaja 9 kuukautena	1,125 —	
1886 v:n menosääntö					
Valt:n päät. 23/12 1906	b		1 Vanhempi vahtimestari . . .	1,600 —	
1886 v:n menosääntö					
Valt:n päät. 27/12 1895	b		1 Nuorempi vahtimestari . . .	1,200 —	
S:n 13/11 1898					
			10 Satamakonstaapelia à 1,200: —	12,000 —	
1886 v:n menosääntö			1 Sörnäisten satamakonstaap. pait-		
Valt:n päät. 23/12 1906	b		si vapaata asuntoa	1,100 —	
1886 v:n menosääntö					
Valt:n päät. 23/12 1906	b		2 Pakkaajaa ja runsimiestä à 720: —	1,440 —	
S:n 20/12 1899					
S:n 30/12 1903	b		1 Parmaanmittaajain vanhin . . .	600 —	
S:n 11/4 1893	b		Satamaviskaalin palkkio	400 —	
	c		Vuokraa höyrypurresta ja moottori-		
			riveneen käyttökustann., arviolta	800 —	
			Siirto	39,040 —	1,568,531 65

			Siirto	39,040	—	1,568,531	65	
	c	1	Moottoriveneenhoitaja, arviolta	490	—			
			7 kuukautta à 70: —	750	—	40,280	—	
			Tarverahoja, arviolta					
		6. Rakennuskonttori.						
	b	1	Kaupungininsinööri 10,000: —					
			korotusta 5 vuoden					
			palveluksesta	1,000: —				
			mieskoht. palk. lis.	2,000: —				
			matkarafoja	600: —	13,600	—		
			Työpäällikkö	8,000: —				
			korotusta 5 vuoden					
			palveluksesta	800: —				
			matkarafoja	500: —	9,300	—		
			Kaupunginarkkitehti		6,000	—		
			Geodeetti	3,000: —				
			korot. 10 v:n palve-					
			luksesta	600: —				
			matkarafoja	100: —	3,700	—		
	c	1	Kirjanpitäjä	4,000: —				
			korotusta 10 vuoden					
			palveluksesta	800: —	4,800	—		
			Rakennusmestari	4,000: —				
			korotusta 10 vuoden					
			palveluksesta	800: —	4,800	—		
			Varastonhoitaja		3,000	—		
			Vanh. metsänvart. paitsi vap.					
			asunt. ja polttop.	1,200: —				
			korotusta 10 vuoden					
			palveluksesta	240: —				
			mieskoht. lis.	260: —	1,700	—		
			Nuor. metsänvart. paitsi vap.					
			asunt. ja polttop.	1,000: —				
	korot. 10 v:n palv.							
	1/6:sta 1908	158: 33	1,158	33				
	c	Ylimäär. insinööri- ja piirustus-	apulaiset, arviolta	8,000	—			
			Metsänvartija-apulaiset ja metsän-					
			kasvatus, arviolta	2,000	—			
			Tarveaineet ja apuripäivätyöt mit-					
			tauksissa, arviolta	10,000	—			
		Tarverahoja, arviolta	1,500	—	69,558	33		
			Siirto	—	—	1,678,369	98	

1886 v:n menosääntö }
 Valt:n päät. 14/8 1907 }

		Siirto	—	1,678,369 98
		7. Puutarhalautakunta.		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 6/9 ja 6/12 1898 Valt:n päät. 15/5 1906 S:n 28/12 1906	b	1 Sihteeri	600 —	
		1 Puutarhuri	3,000: —	
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	600: —	
		vuokrarah. 1/6:ään 1908	625: —	
		miesk. palk. lis. paitsi polttop., vap. raitiotie- matkoja ja muita luon- nossa saatav. etuja, arv. 2,400: —	6,625 —	
	c	Tarverahoja, arviolta	300 —	7,525 —
		8. Erityiset lautakunnat.		
		<i>a) Taksoituslautakunta.</i>		
Valt:n päät. 11/12 1906	b	1 Kunnallistaksotuksen sihteeri	5,000 —	
		Sihteerinapulainen ja tarverahoja, arviolta	4,000 —	9,000 —
		<i>b) Holhouslautakunta.</i>		
	c	Sihteerin palkkio	1,200 —	
		Vahtimestarinpalkkio, tarverahoja y. m., arviolta	600 —	1,800 —
		<i>c) Työväenasiain lautakunta.</i>		
Valt:n päät. 26/5 1903	b	1 Sihteeri, palkkaa	3,000: —	
		vuokrarahoja	600: —	3,600 —
	c	Korvausta vahtimestarinapul.	100 —	
		Tarverahoja sekä kirjallisuuden ostoon, arviolta	1,000 —	4,700 —
		<i>d) Kunnan työvälistötoimisto.</i>		
Valt:n päät. 1/12 1903 S:n 29/12 1905 S:n 28/12 1906 S:n 17/9 1907	b	1 Johtaja	4,800 —	
		1 miesapulainen	2,400 —	
		1 naisapulainen	2,400 —	
		Vahtimestari	1,200 —	
	c	Lämpö, valaistus, tarverahat y. m., arviolta	2,000 —	12,800 —
		Siirto	—	1,714,194 98

			Siirto	—	—	1,714,194 98
		<i>e) Kasvatustaloutakunta.</i>				
Valt:n päät. $\frac{10}{85}$, $\frac{19}{12}$ 1897, $\frac{21}{12}$ 1900, $\frac{18}{85}$, $\frac{19}{12}$ 1899 ja $\frac{28}{12}$ 1906	b	{	1 Sihteeri, palkkiota	2,400	—	
			Vahtimestarinpalkkio	300	—	
	c		Tarverahoja y. m., arviolta	800	—	
		<i>f) Muinaismuistolautakunta.</i>				
Valt:n päät. $\frac{21}{5}$ 1906	b	Määräraha	—	—		800
		<i>g) Kaupungin asemakaavatoimikunta.</i>				
Valt:n päät. $\frac{17}{12}$ 1907	b	Määräraha	—	—		15,000
		— Smk 367,908: 33 —				
IV. Katu- ja laituri-						
valaistus.						
1. Kaasuvalaistus.						
		Auerliekkejä à 120 l. kaasua tunnissa:				
		Kokoyön, 735 kpl. keväällä ja 750 syksyllä käyttäen kaasua 315,833 m ³				
		Puolenyön, 1,085 kpl. keväällä ja 1,110 syksyllä käyttäen kaasua 228,494 m ³				
	c	{	Avoimia liekkejä à 140 litraa kaasua tunnissa purjehdusaikana 6 kpl. käyttäen kaasua		1,648	m ³
			Lukas-liekkejä à 500 l. kaasua tunnissa, 2 kpl. käyttäen kaasua		1,816	m ³
		Pitennetty aamuvalaistus Kauppatorilla talvikuukausina 700 m ³				
						548,491 m ³
			Siirto	—	—	1,733,494 98

			Siirto	—	—	1,733,494	98
			548,491 m ³				
	c	}	Sytytysliekkejä à 8 l. tunnissa kaikissa lyh- dyissä, käyttäen kaa- sua	70,000			
			Ylimäär. valaist. eri tilaisuuksissa	1,509			
			Yht. kaasua	620,000			
			à 14 piä m ³ :ltä, arvoltaan	86,800	—		
Valt:n päät. ²³ / ₄ 1907			Lyhdynsytyttäjain palkat, lyhty- jen hoito ja muut kustannukset katuvalaistuksesta	56,200	—	143,000	—
			2. Petroleumivalaistus.				
	b & c	}	256 kpl. kokoyön pumppulyhtyjä, 120 kpl. puolenyön s:n 40 kpl. kokoyön painelyhtyjä, 360 kpl. puolenyön painelyhtyjä, 60 kpl. purjehduskausilyhtyjä, 5 kpl. kokoyön lyhtyjä Viaporin jäätienlä				
			käyttäen arviolta petroleumia 175,000 kg, tehden 20 p:n mu- kaan kg:lta	35,000	—		
			Ylläpito ja hoito	40,532	80		
			Korjauksia, aineksia, vuokraa . .	24,400	—		
			c* Polttajain osto	1,200	—		
			c Vakuutusmaksut ja sekalaista . .	2,867	20	104,000	—
			3. Laiturien ja tavaravajain yli- määräinen valaistus.				
			<i>a) Hietalahden laituri.</i>				
			<i>Sähkövalaistus.</i>				
	b	}	3 kpl. 800 kynttilän kaa- rilamppuja palavat 75 päivää 5 t. päivässä	340:—			
Valt:n päät. ¹ / ₁₀ 1895			6 kpl. hehkulamppuja, palavat 150 päivää, 8 tuntia päivässä	260:—	600	—	
			Siirto	600	—	1,980,494	98

			Siirto	600	1,980,494	98
		<i>b) Makasiinilaituri.</i>				
		<i>Sähkövalo.</i>				
Valt:n päät. 27/9, 1895	b	4 kpl. 800 kynttilän kaarilamppuja meren puolella 180 päivää, 8 tuntia päivässä . .	1,360:—			
		<i>Kaasuvalo.</i>				
	c	11 kpl. 5 liekin kaarilamppuja meren puolella 200 päivää, 7 tuntia päivässä . .	2,685:—			
		15 kpl. 1 liekin kaarilamppuja maan puolella 170 päivää, 3 tuntia päivässä . .	241:—			
		<i>Tavaravaja</i>				
		<i>Sähkövalo.</i>				
Kontrahti 12/9, 1893	b	15 kpl. 500 kynttilän kaarilamppuja 180 päivää, palavat keskimäärin 4 tuntia päivässä	2,074:—			
		14 kpl. hehkulamppuja 150 päivää, palavat 4 tuntia päivässä . .	300:—			
		<i>Tullitarkastuspaviljonki.</i>				
		Sähkövalo arviolta . .	130:—			
		Kaasuvalo, arviolta . .	150:—	6,940		
		<i>c) Katajanokan laituri.</i>				
		<i>Kaasuvalo.</i>				
	c	9 kpl. 5 liekin kaarilamppuja meren puolella palavat 100 päivää 10 tuntia päivässä	1,419:—			
		Siirto	1,419:—	7,540	1,980,494	98

		Siirto	1,419: —	7,540 —	1,980,494	98
	c	6 kpl. 1 liekin kaari- lamppuja meren puo- lolla, palavat 100 päi- vää 10 tuntia päivässä	189: —			
		12 kpl. 1 liekin kaari- lamppuja maan puo- lolla, palavat 100 päi- vää 3 tuntia päivässä	171: —			
		<i>Tavaravajat.</i>				
		<i>Sähkövalo.</i>				
	c	4 kpl. 500 kynttilän kaarilamppuja 180 päi- vää, keskimäärin 4 tuntia päivässä . . .	500: —			
		55 kpl. hehkulamppuja, palavat 150 päivää, 4 tuntia päivässä . . .	1,031: —	3,310 —	10,850 —	
		— Smk 257,850: — —				
V. Palosammutustoimi.						
1. Palkat ja muut edut.						
1886 v:n menosääntö	b & c	1 Palomestari, paitsi va- paata asuntoa, poltto- puita ja valoa, palkk. mieskohtaista lisäystä	5,000: —			
Valt:n päät. 24/2 1891			2,000: —	7,000 —		
S:n 29/12 1893						
S:n 7/2 1899						
S:n 13/2 1899						
S:n 30/12 1907						
Valt:n päät. 29/12 1899	b & c	1 Alipalomestari, palk- kaa	3,000: —			
S:n 19/12 1891			2,500: —			
S:n 30/12 1907			500: —	6,000 —		
Valt:n päät. 24/2 1891	b	1 Palokomissionin sihteeri		600 —		
Valt:n päät. 24/2 1891	b & c	Pääaseman ruiskumestari, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa		2,400 —		
S:n 21/12 1897						
S:n 20/12 1902						
S:n 30/12 1902						
S:n 30/12 1907						
		Pohjoisaseman ruiskumestari, pait- si s:n s:n	2,100 —			
		Koneenkäyttäjä, paitsi s:n s:n	2,100 —			
		Siirto	20,200 —	1,991,344	98	

Valt:n päät. $\frac{13}{6}$ 1899 S:n $\frac{30}{12}$ 1907	} b & c	Siirto	20,200	1,991,344	98	
Valt:n päät. $\frac{25}{2}$ 1891 S:n $\frac{13}{6}$ 1899 S:n $\frac{27}{9}$ 1904 S:n $\frac{17}{4}$ 1905 S:n $\frac{30}{12}$ 1907		} b & c	6 Kersanttia, paitsi vapaata asun- toa, polttopuita ja valoa à 1,800:—	10,800		
			10 Korpraalia, naineita à 900:—	9,000		
			Vuokrarahoja, polttop. ja valaist. samoille à 600:—	6,000		
			11 Korpraalia, kasarm. maj. à 900:—	9,900		
			15 ensi luok. konstaapelia, kasarm. maj. à 600:—	9,000		
			15 tois. luok. konstaapelia, ka- sarm. maj. à 420:—	6,300		
			16 kolm. luok. konstaapelia, ka- sarm. maj. à 300:—	4,800		
			Ruoka 67 mieh. à 360:—	24,120		
			Vaatetus 67 mieh. à 150:—	10,050		
						110,170
2. Palotalli, 20 hevosta.						
} c	}	36,500 kg heiniä à 9 penniä . . .	3,285			
		33,000 s:n kaurjoja à 18 penniä . .	5,940			
		Olkia, arviolta	750			
		Kengitys ja lääkkeet, arviolta . .	950			
		Silojen y. m. kunnossapito, ar- violta	500			
				11,425	—	
3. Lämmitys ja valo.						
} c	}	200 m ³ koivuhalkoja à 8 mk . . .	1,600			
		900 m ³ havuhalkoja à 7 mk . . .	6,300			
		Valaistus, arviolta	4,000			
				11,900	—	
4. Työkalut ja kalusto.						
} c*	}	Työkalujen kunnossapito, arviol- ta	3,000			
		Palotelegraafin ylläpito, arviol- ta	1,200			
		1 hevonen, arviolta	800			
		1 kalustoautomobili	16,200			
		Letkuvaraston täydennys	2,000			
				23,200	—	
		Siirto	—	2,148,039	98	

		Siirto	—	2,148,039 98
		5. Sekalaisia.		
Valtn päät. 27/9 1904	e	Palkkioita palokatselmuksista, arviolta	800	
		Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m., arviolta	2,500	
	b	Sairasvaunun ja sidosaineiden kunnossapito, arviolta	280	
	c	Kirjojen ja sanomalehtien ostamiseen	100	3,680
		6. Satunnainen meno.		
	e*	Määräraha vap. eht. palokunnalle — Smk 165,375: — —	—	5,000
		VI. Poliisilaitos.		
		1. Apumaksu rahassa.		
K. Asetus 20/4 1903	b	Koko vuosi-määrärahasta poliisilaitoksen ylläpitämiseen, Smk 693,120: —, suoritetaan kaupungin varoista	—	198,034 28
		2. VirkaHuoneustot.		
K. Asetus 20/4 1903 Kontrahtien muk.	} b & c	Poliisikamarin, keskuspoliisin, etsivän osaston ja ensimmäisen poliisiaseman huoneusto	20,000	
		Talli	6,000	
		2:nen poliisiasema	4,020	
		3:s s:n	4,500	
		4:s s:n	8,000	
		Töölön s:n	1,260	
		Forsbyn s:n	600	
		Siirto	44,380	2,354,754 26

			Siirto	44,380 —	2,354,754 26
K. Asetus ²⁰ / ₄ 1903 Kontrahtien muk.	} b & c {	Hermanninkaupungin poliisiasema	1,000 —		
		Voimistelusalja ja maneesi	2,000 —		
		Siveysoastalon huoneusto	1,000 —	48,380 —	
3. Lämmitys ja valo.					
K. Asetus ²⁰ / ₄ 1903	} b & c {	Polttopuita, arviolta	9,000 —		
		Valo, s:n	20,000 —	29,000 —	
4. Sekalaista.					
K. Asetus ²⁰ / ₄ 1903	} b & c {	Kaupungin osalle tulevia kor-			
		jauskustannuksia aseista, hevo-		3,000 —	
	c*	sista y. m., arviolta			
		Huonekaluja Kallion poliisiase-			
		malle	5,000 —		
Valt:n päät. ²⁸ / ₃ 1907	} b* {	Uusi telefoniverkko, kuntoonpano	4,666 66		
		b	Ylläpito	733 34	13,400 —
		— Smk 288,814: 28 —			
VII. Terveys- ja sairaanhoito.					
1. Terveyslaitokunta.					
Valt:n päät. ²⁹ / ₁₁ 1904	} b {	Puheenjohtaja	1,200 —		
S:n ³ / ₁₂ 1889		} b {	1 Sihteeri	2,000 —	
S:n ¹⁹ / ₁₂ 1892	} c {		1 Vahtimestari	1,000 —	
S:n ²¹ / ₁₂ 1897			Tarverahoja, arviolta	10,000 —	14,200 —
2. Lääkärit ja sairaanhoitajat.					
Valt:n päät. ²⁴ / ₁₀ 1893	} b {	Ensim. kaup.lääk., palkk. 6,000: —			
		palkkiota	4,000: —		
		korotusta 10 vuoden			
		palveluksesta	2,000: —	12,000 —	
			Siirto	12,000 —	2,459,734 26

			Siirto	5,400 —	2,545,182	26	
Valt:n päät.	11/10 1898	} b & c	1 Assistentti, paitsi asunt., lämpöä, valaist. ja ruok., palkkaa . . .	2,400 —			
S:n	30/12 1907		4 Osastonhoitajatarta, paitsi asunt., valaist., lämp., ja ruok., palkkaa à 50 mk kuuk.	2,400 —			
S:n	29/12 1893	} b	3 Hoitajatarta, muuten kuin edell., mutta palkkaa à 40 mk kuukaudessa	1,440 —			
S:n	29/12 1899						
S:n	19/12 1901						
S:n	30/12 1904						
S:n	28/12 1906						
S:n	s:n	b	Palkankorot. yhdelle hoitajattarelle 20 v:n palv.	120 —			
S:n	19/12 1901	} b & c	2 Yöhoitajatarta, palkkaa à 40 mk kuuk.	960 —			
S:n	30/12 1907		c	Ylimäär. sairashoito, arviolta . . .	800 —		
S:n	29/12 1893	} b	6 Siivoojatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 18 mk kuukaudessa . . .	1,296 —			
S:n	27/12 1895						
S:n	29/12 1896						
S:n	29/12 1899						
S:n	29/12 1905						
S:n	28/12 1906						
		} c	Lääkkeitä, arviolta	3,000 —			
				Kaluston ylläpito, arviolta	4,000 —		
				Sairashuoneiden desinfisioiminen, arviolta	1,000 —	22,816	
			<i>c) Sisätauti-kirurginen osasto.</i>				
		} b & c	1 Ylilääkäri, kirurgi, palkkaa . . .	4,000 —			
				Sijaisen palkkaamiseen ylilääkärin loma-ajaksi	350 —		
Valt:n päät.	19/12 1901	} b & c	1 Assistentti, paitsi asunt., lämpöä, valaist., siivousta ja ruokaa, palkk.	2,400 —			
S:n	30/12 1907		1 Operatsionihoitajatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruok., palkkaa à 50 mk kuukaudessa	600 —			
		} b & c	2 Osastonhoitajatarta, paitsi asuntoa, valaist., lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuukaudessa	1,200 —			
S:n	28/12 1906						
S:n	30/12 1907		Palkankorotusta kahdelle hoitajattarelle 5 vuoden palveluksesta	120 —			
S:n	22/12 1903	} b	5 Hoitajatarta, paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 40 mk kuukaudessa	2,400 —			
S:n	28/12 1906						
			Siirto	11,070 —	2,567,998	26	

			Siirto	11,070 —	2,567,998 26	
Valt:n päät. 19/12 1901 S:n 28/12 1906	b	}	1 Hoitajatar kellarikerroksen eristysosastossa, niinkuin edelliset, palkkaa à 30 mk kuukaudessa	360 —		
			2 Yöhoitajatarta, palkkaa à 40 mk kuukaudessa	960 —		
			3 Siivoojatar, yksi kummassakin kerroksessa ja yksi operatsioniosastossa, paitsi asunt., lämpöä, valaist. ja ruokaa, palkkaa à 18 mk kuukaudessa	648 —		
S:n 26/5 1903	c		Ylimäär. sairashoito, arviolta	800 —		
	b		Hierojan palkkio	1,000 —		
	e		Lääkkeitä, arviolta	5,000 —		
			Sidostarpeita ja konekaluja, arviolta	4,000 —		
			Kaluston ylläpito, arviolta	3,500 —	27,338 —	
<i>d) Talousosasto.</i>						
Valt:n päät. 12/4 1904	b	}	1 Toimitsija, paitsi asuntoa, valoa ja lämpöä, palkkaa	3,000 —		
			S:n 29/12 1893 S:n 29/12 1896 S:n 19/12 1901	b	}	1 Taloudenhoitajatar, paitsi asunt., lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa
S:n 29/12 1893 S:n 29/12 1899 S:n 19/12 1901 S:n 30/12 1907	b & c	}	2 Keittäjätarta, paitsi asunt., lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 30 mk kuukaudessa			720 —
S:n 29/12 1899 S:n 30/12 1907			b & c	}	1 Keittäjätär, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	300 —
	c				Ylimäär. keittiöapua, arviolta	240 —
S:n 29/12 1899 S:n 19/12 1901 S:n 29/12 1905	b	}	4 Palvelijatarta, paitsi asunt, lämpöä, valaist. ja ruokaa, palkkaa à 216 mk	864 —		
			S:n 30/12 1907	c		1 Palvelijatar, paitsi ruokaa (ei asuntoa)
S:n 29/12 1899 S:n 28/12 1906	b	}	1 Siivoojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	216 —		
			S:n 29/12 1896 S:n 29/12 1899 S:n 30/12 1907	b & c	}	1 Leipojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa
S:n 29/12 1893 S:n 21/12 1897	b	}	1 Johtajatar liinavarastoa varten paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa			480: —
					henkilökoht. lisäystä	600: —
				Siirto	8,080 —	2,595,336 26

Valt:n päät.	²⁹ / ₁₂ 1893	} b & c	6	Pesijätärtä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 23 mk kuukaudessa	8,080	2,595,336	26
S:n	³⁰ / ₁₂ 1907						
S:n	¹⁹ / ₁₂ 1901	} b	3	S:n, paitsi ruokaa (ei asunt.) palkkaa à 33 mk kuukaudessa	1,656		
S:n	²⁸ / ₁₂ 1906						—
S:n	²² / ₁₂ 1903	} b & c	2	Ompelijatarta, paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 30 mk kuuk.	1,188		
S:n	³⁰ / ₁₂ 1907						720
S:n	²² / ₁₂ 1898	} b	2	Koneenkäyttäjää, paitsi asunt., lämpöä ja valaist., palkk. à 1,200 mk	2,400		
S:n	¹⁹ / ₁₂ 1901						—
S:n	²⁹ / ₁₂ 1893	} b & c	1	Lämmittäjä, paitsi asunt., lämp., valoa ja ruok, palkk. à 900: — mieskoht. palk. lis. 180: —	1,080		
S:n	³⁰ / ₁₂ 1907						—
S:n	²⁹ / ₁₂ 1893	} b	1	Vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 730: — ruokarahoja 360: —	1,270		
S:n	²⁹ / ₁₂ 1899						180: —
S:n	¹⁹ / ₁₂ 1901	} b & c	3	Renkiä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkk. à 480 mk	1,440		
S:n	³⁰ / ₁₂ 1907						—
S:n	²⁹ / ₁₂ 1899	} b & c	3	S:n, paitsi asunt., lämp., valaist., ja ruok, palkk. à 420 mk vuod.	1,260		
S:n	³⁰ / ₁₂ 1907						—
S:n	²⁷ / ₁₂ 1895	} b	2	Portinvart., paitsi asunt., lämp., valoa ja ruokaa, palkk. à 420 mk	840		
S:n	¹⁹ / ₁₂ 1901						—
S:n	²⁷ / ₁₂ 1895	} b	1	Klosetintyhjentäjätär à 33 mk kuukaudessa	396		
S:n	²⁸ / ₁₂ 1906						—
S:n	³⁰ / ₁₂ 1907	} c	1	Yövärtija, paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 50 mk kuuk. Ruokaa 178 potilaalle à 1 mk päivässä, arviolta Ruokaa 12 potilaalle à 1:50 päivässä, arviolta Ruokaa 80:lle henkilökunnasta à 1 mk 10 p. päivässä, arviolta Ruokaa 1:lle s:n 9 kuukautta à s:n Polttoaineet, arviolta Kaasu laboratorioon sekä höyryteltan lämmittämiseen, arviolta Tarvekalujen kunnossapito, arviolta Hevosien ylläpito, arviolta Valo, s:n Arvaamattomia, menoja, arviolta	600		
							64,970
							6,570
							32,120
							297
							25,000
							600
							2,400
							600
							8,000
							4,000
							165,487
							Siirto — — 2,760,823
				26			

			Siirto	—	2,760,823	26	
Valt:n päät. ²⁰ / ₁₁ 1900	b	e) Desinfisioimislaitos.					
S:n ²⁹ / ₁₂ 1896	b	1 Esimies (koneenkäyttäjä), paitsi asunt., lämpöä ja valaist. palkkaa à 1,200: —					
S:n ²⁹ / ₁₂ 1899							
S:n ³⁰ / ₁₂ 1907	c	mieskoht. lisäystä 180: —	1,380	—			
S:n ¹⁹ / ₄ 1898	b & c	1 Apulainen, paitsi asuntoa ja ruokaa, palkkaa	480	—			
S:n ²⁹ / ₁₂ 1899			Polttoaineet, arviolta	500	—		
S:n ³⁰ / ₁₂ 1907			Hevosen ylläpito, arviolta	600	—		
			Desinfisioimistarpeet	500	—	3,460	—
		4. Humlebergin varasairaala.					
	b*	1 Lääkäri	3,000	—			
		1 Amanuenssi	1,200	—			
		1 Ylihoitajatar, taloud. hoitaja	900	—			
		1 Vanh. hoitajatar	600	—			
		5 Nuor. hoitajatarta à 480 mk	2,400	—			
		1 Ruuanpitäjä	480	—			
		3 Palvelijatarta à 240 mk	720	—			
		3 Siivoojatarta à 216 mk	648	—			
		2 Renkiä à 400 mk	800	—			
		3 Pesijätärtä à 240 mk	720	—			
		Ruokaa 70 hengelle à 1:10 päivässä	28,105	—			
		Lääkkeitä, arviolta	4,000	—			
		Polttopuita ja valaistus, s:n	5,000	—			
	Kalusto, korjausta ja ylläpitoa	1,500	—				
	Sekalaisia arvaamatt. menoja, kuten ajoja, olkia, saippuaa, vettä y. m.	7,500	—				
	Toisen huvilan vuokra	9,000	—				
	Toisen s:n s:n.	6,000	—	72,573	—		
		5. Grejuksen keuhkotautissairaala.					
	b	{ Vuokra	3,000	—			
Valt:n päät. ⁹ / ₈ 1905			Ylläpito	29,000	—	32,000	—
		5. Sörnäisten sairastupa.					
Valt:n päät. ²⁹ / ₁₁ 1904	b	9 sairaspaiikkaa vuonna 1908	—	—	10,500	—	
		Siirto	—	—	2,879,356	26	

			Siirto	—	2,879,356	26	
7. Poliklinikat.							
Valt:n päät.	11/4 1900	} b	Määräraha Kallion lastenpolikli-				
S:n	29/12 1905		nikkää varten	3,300			
S:n	25/3 1902	} b & c	S:n Vladimirinkadun poliklinik-				
S:n	30/12 1907		kaa varten	3,000			
S:n	29/12 1896	} b	Määräraha poliklinista				
S:n	29/12 1905		silmäosastoa varten	2,500:—			
			Päivärahat varatt. sair.				
			puolesta tilintek. vas-				
			taan	200:—	2,700		
S:n	17/3 1903	} b	Määräraha Hermanninkaupungin				
S:n	29/12 1905		lapsenpäästölaitokselle:				
			ylläpito-apuraha	4,300:—			
			lääkärin valvonta	1,000:—			
S:n	8/3 1904	b	1 apulais-kätilö	1,200:—	6,500		
S:n	23/2 1904	} b	Kätilönavun kustantamiseen va-				
S:n	28/12 1906		rattomille kodeissa, arviolta . .	3,000			
S:n	15/12 1903	} b & c	Määräraha 10 sairaipaikasta tohto-				
S:n	28/12 1906		rien O. A. Boijen ja W. Parvi-				
S:n	30/12 1907		aisen lapsenpäästölaitoksessa .	17,145			
S:n	30/12 1907	b*	Määräraha vuoteiden ja vuode-				
			paikkojen hankkimiseen	1,000			
S:n	29/12 1905	} b & c	Määräraha Marian sairaalan keuh-				
S:n	30/12 1907		kotautispoliklinikkaa varten .	14,000			
S:n	2/10 1906	b	Määräraha Kallion kirurgista				
			poliklinikkaa varten	10,000			
S:n	28/5 1907	b	Määräraha korva-, nenä- ja kurk-				
			kutautien poliklinikkaa varten	4,500			
S:n	19/11 1907	b	Määräraha tohtori A. F. Hornbor-				
			gin sairasvoimistelulaitokselle .	3,000	68,145		
8. Terveyspoliisi.							
Valt:n päät.	24/10 1893	} b	1 Terveyshoidon tarkast.	3,000:—			
S:n	30/4 1904		mieskohtaista lisäystä	500:—	3,500		
S:n	13/12 1904	b	1 Käsityölaitosten ja työpaikkain				
			tarkastaja	3,000			
1886 v:n menosääntö		} b & c	8 Tarkastusmiestä à:	2,000:—	16,000		
Valt:n päät.	30/12 1907						
S:n	29/12 1905	} b & c	Tarkastusmiesten matkakustan-				
S:n	30/12 1907		nukset	800			
				Siirto	23,300	2,947,501	
						26	

			Siirto	23,300 —	2,947,501 26
		c	Ylimäär. tarkastusmiehiä, arviolta	2,000 —	
			Kodeissa toimitett. desinfisioimisesta, arviolta	3,000 —	
Valt:n päät. 28/11 1905	b		Määräraha työväenasuntojen tarkastamista varten	3,000 —	
S:n 30/12 1907	b & c		Määräraha savun tarkastuksesta	3,000 —	34,300 —
9. Terveystoimisto.					
			1 Ylilääkäri	6,000 —	
			1 Johtaja	4,500 —	
			1 Assistentti	3,000 —	
Valt:n päät. 8/10 1907	b		6 Tarkastusmiestä à 2,000 mk	12,000 —	
			Siivous ja peso, arviolta	500 —	
			Kaluston ylläpito, lääkkeet y. m., arviolta	1,000 —	
	b*		Kalusto, huonekalut y. m., arviolta	2,000 —	29,000 —
10. Laboratorio terveydellisiä tutkimuksia varten.					
			1 Johtaja	8,000 —	
			1 Apulainen	3,000 —	
			Näytteidenottaja	1,500 —	
Valt:n päät. 28/5 1903	b & c		1 Vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa	1,200 —	
S:n 29/12 1905			Koneiden ja kirjakokoelman kunnossapito ynnä näytteiden, koe-eläinten y. m. osto.	3,000 —	
S:n 30/12 1907	b & c		1 Lääkäri bakteriologisia tutkimuksia varten	5,000 —	
S:n 30/12 1907	b & c		Koneiden osto bakteriologisia tutkimuksia varten	600 —	
S:n 30/12 1907	b & c		1 Laboratorionrenki	600 —	22,900 —
11. Lihantarkastus teurastuslaitoksella.					
		c	1 Eläinlääkäri	3,000 —	
			Apulainen	1,000 —	
			Kustannuksia, arviolta	300 —	4,300 —
12. Ruumiinavaushuone.					
	c		Polttopuut, valo, pesu y. m., arviolta	— —	200 —
				Siirto	— —
					3,038,201 26

			Siirto	—	—	3,038,201	26
			13. Rokotusainevarasto.				
	<i>c</i>	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvomiseen		400	—		
		S:n huoneustojen hankkimiseen rokotusta varten ja niiden siivoamiseen		600	—	1,000	—
			14. Satunnainen määräraha.				
	<i>e*</i>	Rottien tappamiseen		—	—	2,000	—
		— Smk 595,667: — —					
			VIII. Vaivaishoito.				
			1. Vaivaishoitohallitus.				
			1 Puheenjohtaja	1,200	—		
			1 Toimitusjohtaja	7,000	—		
			1 Sihteeri	2,400	—		
Valt:n päät. 5/12 1895 S:n 20/12 1902	<i>b</i>		1 Vahtimestari	1,000	—		
	<i>c</i>	Palkkio tarkastusmiehille ja vakinaisille asiamiehille maaseudulla, arviolta		6,500	—		
S:n 22/12 1898	<i>c</i>	Korvausta tarkastusmatkoista, arviolta		800	—	18,900	—
			2. Vaivaistalo ja sen yhteydessä olevat laitokset.				
	<i>b</i>	1 Tarkastaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		4,500	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1891 S:n 19/12 1901 S:n 30/12 1904 S:n 28/12 1906	<i>b</i>	1 Konttorinapulainen		2,000	—		
	<i>b</i>	1 Saarnaaja		1,400	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 21/12 1889 S:n 17/12 1894 S:n 2/10 1906	<i>b</i>	1 Lääkäri vaivaistalon sairashuoneissa ja houruinhoitolaitoksessa		4,500	—	12,400	—
			<i>a) Vaivaistalo.</i>				
Valt:n päät. 5/12 1895 S:n 30/12 1907	<i>b</i>	1 Emännöitsijä		1,000	—		
	<i>b & c</i>	2 Sair. hoit:rtta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa à 840: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 120: —		1,920	—		
			Siirto	2,920	—	3,072,501	26

			Siirto		
			2,920	—	3,072,501 26
Valt:n päät.	28/12 1906	b	Sijaisten palkkaamiseen näiden virkaloman ajaksi 1 kuukauden aikana à 70: —	140	—
S:n	21/12 1889	b	1 Sairaanhoidattajat, paitsi vap. asunt., halkoja ja lämp. 600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 120: —	720	—
S:n	22/12 1898			1,200	—
S:n	28/12 1906	b	Sijaisten palkkaamiseen näiden virkaloman ajaksi puolen kuukauden aikana à 25: —	75	—
S:n	30/12 1907	b & c	6 Apulaishoitetta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, à 30 mk kuukaudessa	2,520	—
S:n	30/12 1907	b & c	1 Renki, paitsi vap. asuntoa, ruokaa, halkoja ja valaistusta	360	—
		c	Vaatetus, arviolta	4,000	—
			Ruoka, arviolta	35,400	—
		c	Lääkkeet, arviolta	3,500	—
			Kalusto, arviolta	2,500	—
		c	Tarveaineet, arviolta	1,000	—
			Polttopuut ja valo, arviolta	12,500	—
		d	Kauroja ja heiniä 4 hevoselle, arviolta	1,500	—
			Korjaustyöt, arviolta	7,500	—
		d	Sekalaisia menoja, arviolta	6,000	—
					81,835
<i>b) Työlaitos.</i>					
Valt:n päät.	21/12 1889	b	1 Kaitsija, paitsi vap. asunt., polttop. ja valoa 1,500: — mieskohtaista lisäystä 300: —	1,800	—
S:n	28/12 1906				
S:n	29/12 1896	b	2 Vahtim., paitsi vap. asuntoa, polttop. ja valoa à 960: —	1,920	—
S:n	21/12 1889	b	Polttopuut ja valo, arviolta	1,500	—
S:n	22/12 1903			Ruoka, arviolta	13,000
		c	Vaatetuskustannukset, arviolta	2,500	—
			Tarveaineet, arviolta	6,500	—
		c	Kalusto ja työkalut, arviolta	500	—
			Uutteruusrahat, arviolta	1,500	—
		d	Korjaustyöt, arviolta	500	—
			Sekalaisia menoja, arviolta	600	—
					30,320
			Siirto	—	—
					3,184,656 26

			Siirto	—	3,184,656 26	
		<i>e) Houruinhoitolaitos.</i>				
		1	Ylihoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa	1,500		
			Sijaisen palkkaamiseen ylihoitajattaren virkaloman aikana, 1 kuukausi	100		
Valt:n päät. 28/12 1891	}		1	Naispuol. hoitaja, paitsi vap. asunt., polttop. ja valaist. 600: — korot. 5 vuoden palveluksesta	60: —	
S:n 28/12 1893			20	Naispuol. hoitajaa, paitsi s:n s:n, à 600: —	12,000	
S:n 20/12 1896		} b & c		Sijaisten palkkaamiseen heidän virkalomansa aikana puolen kuukauden ajaksi à 25: —	525	
S:n 21/12 1897				6	Mieshoitajaa, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa à 840: —	5,040
S:n 20/12 1902			} b & c		Vaatetus, arviolta	6,700
S:n 6/8 1905					Ruoka, arviolta	23,000
S:n 28/12 1906				Lääkkeet, arviolta	2,400	
S:n 30/12 1907		Kalusto, arviolta		1,500		
			Polttopuut ja valo, arviolta	11,000		
			Korjaustyöt, arviolta	15,500		
			Utteruusrahoja houruinhoitolaitoksen hoidokkaille, arviolta	300		
		d	Sekalaisia menoja, arviolta	1,500	81,725	
			3. Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten.			
			Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut, arviolta	55,000		
			Erinäisiin laitoksiin otetut, arviolta	7,500		
			Sairaanhoito, arviolta	12,000		
			Kustannukset mielenvikaisten henkilöiden hoidosta, arviolta	40,000		
			Lääkkeet, arviolta	20,000		
			Suoranaisia apurahoja:			
			a) vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille, arviolta	60,000: —		
			Siirto 60,000: —	134,500	3,266,381 26	

			Siirto 60,000: —	134,500 —	3,266,381 26
	c	b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoi- toon, arviolta	28,000: —	88,000 —	222,500 —
		4. Sekalaisia.			
	c	Hautauskustannuksia, arviolta	2,000 —		
		Tarverahoja, arviolta	1,500 —		
	d	Ruuanlisä hoitohenkilökunnalle	3,240 —		
		Arvaamattomia menoja, arviolta	3,000 —		9,740 —
		— Smk 457,420: — —			
		IX. Opetus- ja sivistys- laitokset.			
		1. Merikoulu.			
Valt:n päät. 9/5 1900 Kontrahdin muk.	b	Vuokraa	3,000 —		
	c	Polttopuut, arviolta	600 —		3,600 —
		2. Käsityöläiskoulut.			
K. Julist. 25/11 1885	b	Määräraha ylemmille käsityöläis- kouluille	35,659 50		
Valt:n päät. 17/10 1899 S:n 27/11 1906	b	Määräraha alemmille sam.	29,814 —		
		<i>Valmistava poikain ammatti- koulu:</i>			
	b	1 Vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	4,200: —		
S:n 20/9 ja 20/11 1900		korot. 5 vuoden pal- veluksesta	600: —		
	b	1 Vakinainen opettaja suomal. osastolla	4,200: —		
Valt:n päät. 26/9 ja 20/11 1900 sekä 19/12 1901	b	1 Vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa	3,000: —		
		korot. 5 v:n palve- lukselta	400: —		
S:n 25/9 ja 20/11 1900	b	1 Vakin. työmestari puutöissä	3,300: —		
		korot. 5 vuoden pal- veluksesta	300: —		
		Siirto 16,000: —	65,473 50	3,502,221 26	

			Siirto 16,000:—	65,473 50	3,502,221 26
Valt:n päät. 25/10 ja 20/11 1900	b	1 Vak. työmestari- metallitöissä	2,700:—		
		korotusta 5 vuoden palveluksesta	300:—		
S:n 2/10 1906	b & c	1 Johtaja, palkkiota	1,500:—		
S:n 30/12 1907		Sijaisen palkkio 8 kuu- kaudelta	1,778: 56		
	c	Palkkioita tuntiopettajil- le, 44 viikkot. à 150 mk	6,600:—		
S:n 30/12 1907	b	1 Alityömestari puu- töissä	1,800:—		
		korotusta 5 v:n palve- luksesta	200:—		
S:o 30/12 1907	b	1 S:n metallitöissä	1,800:—		
		korotusta 5 v:n pal- veluksesta 1/9:stä 1908	66: 66		
S:n 30/10 1906	b	Vahtimestarin palkkio	1,200:—		
		Työaineet verstaas- seen	1,500:—		
	c	Verstaan korjaus ja täy- dennys	500:—		
		Kirjasto, aikakauskirjat ja tarverahat	550:—		
S:n 28/11 1905	b	Verstaanhuoneuston vuokra	4,000:—		
	c	Lämpö ja valo	900:—	41,395 22	
		<i>Tyttöjen ammattikoulu:</i>			
		3 Opettajatarta, palkkaa à 2,500 mk	7,500:—		
		2 s:n à 2,200 mk	4,400:—		
		1 s:n	2,400:—		
		1 s:n	2,250:—		
		1 s:n	1,000:—		
		Johtajattaren palkkio	800:—		
Valt:n päät. 1/12 1903	b & c	Tuntiopett. palkkiot	4,900:—		
S:n 30/12 1907		Palvelijattaret	650:—		
		Ruuanpito	3,000:—		
		Työaineet	2,500:—		
		Vuokra	6,000:—		
		Polttopuut ja valo	2,400:—		
		Kalusto ja korjaus	1,500:—		
		Sekalaisia	2,300:—	41,600 —	148,468 72
		Siirto	—	—	3,650,689 98

		Siirto	—	3,650,689 98
3. Kauppaopistot.				
	e	Määräraha ruotsalais-suomalaiselle kauppaopistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 18 vapaaoppilasta Helsingistä	10,860	—
	e	Määräraha suomalaiselle kauppaopistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 20 vapaaoppilasta Helsingistä	12,000	22,860
4. Kansakoulut.				
<i>a) Palkat.</i>				
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 20/12 1888	b	Tarkastaja, palkkaa . 7,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 500: —	7,500	—
S:n 8/5 1906	b	Apulaistarkastaja	5,000	—
S:n 30/12 1907	b	Apulainen tarkastajankansliassa .	1,200	—
S:n 28/12 1899	b	Taloudenhoitaja	5,000	—
S:n 20/10 1903	b	Johtokunnan sihteeri	800	—
S:n 1/6 1904	b	1 Lääkäri kaup. kansakouluissa .	6,000	—
S:n 15/11 1904	b	26 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 15 vuoden palveluksesta à . . . 1,200: —	93,600	—
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1899	b	9 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 960: —	30,240	—
S:n 17/9 1907	b	21 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . 480: —	60,480	—
	b	17 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —	40,800	—
	b	7 Opettajaa, palkkiota à 2,400: —	16,800	—
	b	1 Apulaisopettaja, palkkiota . .	1,500	—
S:n 21/12 1889	b	1 S:n , s:n	1,400	—
S:n 30/12 1907	b	1 S:n , s:n	1,200	—
	b	1 S:n , s:n	600	—
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1905	b	2 Kreikkalais-venäläisen uskonopin opettajaa, palkk. à 800 mk	1,600	—
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 27/11 1906	b	41 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 15 vuoden palveluksesta . . . 1,000: —	123,000	—
		Siirto	396,720	3,673,549 98

			Siirto	396,720	—	3,673,549	98
			7 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . .	2,000:— 800:—	— 19,600		
			16 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . .	2,000:— 400:—	— 38,400		
			13 Opet:tarta palkkaa á	2,000:—	26,000		
			28 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 15 vuoden palveluksesta à . . .	1,700:— 850:—	— 71,400		
			16 Opet:tarta palkkaa à korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . .	1,700:— 680:—	— 38,080		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 27/11 1906 S:n 17/9 1907	b		23 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . .	1,700:— 340:—	— 46,920		
			21 Opet:tarta, palkkaa à	1,700:—	35,700		
			9 Opet:tarta, palkkiota à	2,000:—	18,000		
			23 Opet:tarta, palkkiota à	1,700:—	39,100		
			2 Opet:tarta valmista- vissa kouluissa, palk- kiota à	2,000:—	4,000		
			Tuntiopettajat veistossa		7,360		
			Tuntiopett. ja opet:taret laulussa		5,000		
			Tuntiopettajattaret voimistelussa		4,400		
	e		Viransijaiset ja todennäköisesti lisättävä opettajakunta syyslu- kukaudelta, arviolta		15,000		
			1 Vahtimest., paitsi vap. asuntoa, lämp. ja valoa mieskohtaista lisäystä	1,000:— 400:—	— 1,400		
S:n 29/12 1890 S:n 29/12 1892 S:n 28/12 1896 S:n 19/12 1899 S:n 29/12 1905 S:n 30/12 1907	b & c		1 Vahtimestari, sekä s:n s:n . . .		1,200		
			3 S:n s:n s:n à	1,150:—	3,450		
			3 S:n s:n s:n à	1,000:—	3,000		
			1 S:n s:n s:n à	900:—	900		
			2 S:n s:n s:n à	1,400:—	2,800		
			2 Piharenkiä, paitsi vap. asunt., polttop. ja valoa	1,000:—	2,000		
			3 Piharenkiä, paitsi s:n s:n	900:—	2,700		
S:n 22/12 1903 S:n 30/12 1907	b & c		2 Piharenkiä, paitsi s:n s:n à	840:—	1,680		
S:n 28/12 1891 S:n 20/12 1902	b		1 Piharenki, paitsi s:n s:n . . .		780		
			Siirto	785,590	—	3,673,549	98

			Siirto	785,590	3,673,549	98
		} b & c	Palkkio 4 johtajattarelle ä	500: —	2,000	
			Palkkio 12 johtajalle ja johtajattarelle ä	450: —	5,400	
			Palkkio 2 johtajattarelle ä	400: —	800	
			Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoluokilla		3,500	
Valt:n päät. 17/10 1905 S:n 30/12 1907			Palkkiot erityisestä raittiusopetuksesta		1,920	
S:n 28/12 1906	b		Palkkiot erityisestä sukupuoliterveysopin opetuksesta		300	
			Kansakoulujen kirjastojen ja kokousten hoito		800	
			Palkkio kansakoulupoikien torvisoittokunnan johtamisesta		900	
			Palkkio piirustuskurssin antamisesta ylempään kansakoulujen opettajille ja opettajattarille		3,360	804,570
			<i>b) Muut kustannukset.</i>			
		} b & c	Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat, arviolta		52,000	
			Opetustarpeet, arviolta		25,000	
			Tarveaineet käsitöihin ja koulukeittäisiin, arviolta		9,000	
			Uusia koulu-huonekaluja ja vanhojen korjaus, arviolta		17,000	
			Polttopuut ja niiden hakkaus, arv. Valo, arviolta		44,000	20,000
			Vaatetusapua kaupungista oleville köyhille oppilaille, arviolta		32,000	
			Puhtaanapito, arviolta		40,000	
			Koulutalojen ja huoneistojen kunnossapito ja korjaus, arviolta		25,000	
Valt:n päät. 17/10 1905 S:n 30/12 1907			Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys		1,700	
S:n 15/3 1905	b		Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuvain lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa, arviolta		1,500	
	c*	Huonekalut Tehtaankadun koulurakennukseen		6,800		
			Siirto	274,000	4,478,119	98

K. Asetus 5/8 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. maan kansakouluopettajakunn.: 78 opettajalta à 50 mk 3,900: — 178 opettajattarelta à 37: 50 6,675: —	Siirto 274,000 —	4,478,119 98
	e & d	Ilmoitukset, lanketit, muu painatustyö ja arvaamattomat menot, arviolta 8,000 —	10,575 —	
	c	Määräraha matkastipendeiksi . . . — Smk 1,099,145: — —	2,000 —	294,575 —
5. Työväenopetus.				
Valt:n päät. 28/12 1906 S:n 30/12 1907	b & c	Määräraha ruotsinkiel. luentokursseja varten työväelle 8,000 — Määräraha suomenkiel. s:n 10,800 —	8,000 — 10,800 —	
S:n 30/12 1907	b*	Määräraha vuokra-avuksi suomenkielisten, työläisille aijottujen luentokurssien huoneustoja vart. 1,200 —	1,200 —	20,000 —
6. Tylsämielisten lasten kasvatustuloslaitos.				
Valt:n päät. 11/10 1898	b	Määräraha suoritettavaksi 300 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä otetulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan —	—	4,500 —
7. Pahantapaisten lasten turvakodit.				
	b & c	Sipoon kasvatuslaitos, arviolta 9,500 — Nummen kasvatuslaitos, arviolta 8,365 — Lohjan kasvatuslaitos, arviolta 8,300 — Wanajan kasvatuslaitos, arviolta 10,250 —	9,500 — 8,365 — 8,300 — 10,250 —	
Valt:n päät. 15/10 1901 S:n 30/12 1907	b & c	Porvoon pitäjän kasvatuslaitos, arviolta 8,900 —	8,900 —	
S:n 22/12 1903 S:n 30/12 1907	b & c	Kemiön kasvatuslaitos tyttöjä varten, arviolta 10,900 — Sammatin pikkukoulu 5,600 — Vekkosken s:n 4,100 —	10,900 — 5,600 — 4,100 —	
S:n 29/12 1905 S:n 30/12 1907	b & c	Yksityisten hoidettaviksi annettuis- ta, arviolta 6,000 —	6,000 —	
S:n 22/12 1903 S:n 30/12 1907	b & c	Lääkäripalkkio tarkastuks., s:n 150 —	150 —	72,065 —
S:n 29/12 1899 S:n 15/10 1901	b			
			Siirto — —	4,869,259 98

				Siirto	—	4,869,259 98
		8. Kansankirjastot ja lukusalit.				
1886 v:n menosääntö	} b	1	Kirjastonhoitaja	4,000	—	
Valt:n päät. 3/4 1889 S:n 28/12 1906						
S:n 19/12 1901	} b	2	Amanuenssia (Ruots. os.) à 1,400: —			
S:n 28/12 1906						
S:n 29/12 1899	} b		mieskohtaista lisäystä à 300: —	3,400	—	
S:n 28/12 1906						
S:n 21/12 1897	} b	1	Amanuenssi (lukusalissa) 900: —			
S:n 19/12 1901				mieskohtaista lisäystä 600: —	1,500	—
S:n 29/12 1900	} b	1	Amanuenssi (Ruots. os.)	1,400	—	
S:n 28/12 1906			1	S:n (Ruots. os.)	900	—
S:n 29/12 1896	} b	3	S:n (Suom. os.) à 900: —	2,700	—	
S:n 29/12 1905						
S:n 29/12 1902	} b & c	1	Amanuenssi (lukusalissa) 900: —			
S:n 30/12 1907				mieskoht. lisäystä . . . 300: —	1,200	—
	c	2	Ylimäär. s:n à 550: —	1,100	—	
1886 v:n menosääntö	} b	1	Vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	900	—	
Valt:n päät. 20/12 1888						
S:n 30/12 1907	} b & c	1	Toinen vahtimestari	1,200	—	
S:n 27/12 1895	} b	1	Talonmies, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	360	—	
S:n 28/12 1906						
S:n 29/12 1902	} b & c	1	Siivoojatar, paitsi vap. asuntoa ja polttopuita	900	—	
S:n 30/12 1907						
S:n 29/12 1896	} b & c	1	Töölön haaraosaston johtaja	900	—	
S:n 30/12 1907						
S:n 22/12 1898	} b		Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtaja, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa	200	—	
S:n 26/9 1899						
S:n 8/10 1907	} b	1	Hermannin haaraosaston johtaja, paitsi vap. asuntoa, polttopuita ja valoa	300	—	
	} b & c		1 Sörnäisten haaraosaston johtaja, palkkiota	1,800	—	
	} b & c		1 Sörnäisten haaraos. amanuenssi	900	—	
				1 Ylimäär. s:n s:n	500	—
S:n 26/9 1899	} b & c	1	Sörnäisten haaraosast. vahtimestari, paitsi asunt., polttop. ja valoa	720	—	
S:n 14/6 1906			3	haaraosastojen siivoojaa, paitsi asunt., polttop. ja valoa à 100 mk	250	—
S:n 30/12 1907	} b & c		Haaraosastohuoneuksien vuokra	6,170	—	
				Kirjoja, aikakauskirjoja ja sanomalehtiä ynnä sitominen, arviolta	15,600	—
	c		Polttopuut ja valo, arviolta	8,225	—	
				Siirto	55,125	—
						4,869,259 98

Valt:n päät. $\frac{8}{10}$ 1907	b*	Siirto	55,125	—	4,869,259	98
		Hermannin haaraosaston huoneus-				
		ton sisustus ja kirjojen osto				
		siihen	5,000	—		
	c	Palovakuutusmaksut, arviolta . .	230	—		
	c	Lumenajo, arviolta	500	—		
	c*	Uusia hyllyjä y. m. pääkirjastoon,				
		arviolta	3,000	—		
	c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia me-				
		noja, arviolta	3,575	—	67,430	—
		9. Muut kansanvalistustarkotukset.				
	c	Määräraha Ruotsalais. teaterille	5,000	—		
		S:n Suomalaiselle s:n	5,000	—		
		S:n Folkteaterille s:n	3,000	—		
		S:n Osakeyhtiö Helsingin				
		Filharmoniselle Seuralle	12,000	—		
		S:n Hels. Torvisoittokunnalle	10,000	—	35,000	—
		— Smk 1,473,068: 72 —				
		X. Kaupungille kuuluvat				
		yleiset rasitukset.				
		1. Kyydinpito.				
Kuv. resol. $\frac{21}{5}$ 1896	b	Urakka, 6 hevosta, arviolta . .	—	—	1,800	—
Kontrahti $\frac{2}{2}$ 1905						
		2. Kruununverot.				
Resol. Kaup. valit.	b	Karjavero ja kylvömaksu	—	—	54	96
$\frac{19}{12}$ 1757 § 58						
K. S:n res. $\frac{18}{5}$ 1899						
		3. Majoitus.				
Majoit. ohjes. $\frac{19}{1}$ 1876	b	Majoituskustannukset, arviolta .	—	—	411,488	75
Valt:n päät. $\frac{11}{3}$ 1879						
		4. Majoituslautakunta.				
	b & c	1 Puheenjohtaja	2,000	—		
		1 Sihteeri	2,000	—		
		1 Majoitusmestari	2,000	—		
		1 Kielenkääntäjä	1,200	—		
		1 Vahtimestari	800	—		
1886 v:n menosääntö	c & d	Tarverahat ja arvaamattomat me-				
Valt:n päät. $\frac{30}{12}$ 1907						
		not, arviolta	600	—	8,600	—
		— Smk 421,943: 71 —				
		Siirto	—	—	5,393,633	69

		Siirto	—	5,393,633 69
XI. Vesijohto.				
1. Hallinto ja käyttö.				
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/3 1892 S:n 22/10 1907	b	1 Vesijohtoinsinööri, palkkaa	9,000:—	
S:n 5/12 1887	b	matkaravoja, arviolta	400:—	9,400
S:n 21/12 1900	b	1 Apulainen, palkkaa	4,800	—
S:n 13/12 1892 S:n 21/12 1897 S:n 28/12 1906	b	1 Kirjanpitäjä korotusta 10 vuoden palveluksesta mieskohtaista lisäystä	3,000:— 600:— 600:—	4,200
S:n 29/12 1890 S:n 26/12 1902	b	1 Työmestari, paitsi vapaata asun- toa ja polttopuita	1,800	—
S:n 19/12 1899 S:n 28/12 1906	b	1 Ylikoneenkäyttäjä, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita mieskohtaista lisäystä	2,700:— 300:—	3,000
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Ensim. koneenkäyttäjä, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	1,800	—
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Toinen koneenkäyttäjä, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	1,500	—
S:n 19/12 1899	b	1 Puhdistaja, paitsi vapaata asun- toa ja polttopuita	1,000	—
S:n 29/12 1891 S:n 20/12 1902	b	1 Säiliönvartija, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita	500	—
	c	Pumppulaitoksen käyttökustan- nus, arviolta	10,000	—
		Siiviläin käyttökustannus, ar- violta	15,000	—
		Vesimittarien lukeminen ja tar- kastus, arviolta	9,500	—
		Mittaukset ja tutkimukset laajen- nuksia varten, arviolta	1,500	—
		Palovakuutusmaksut, arviolta	1,200	—
Kontrahdin muk.	b	Vuokra suojelusalueesta Vantaan joen ääressä	350	—
K. S:n resol. 7/5 1895 Kontrakti 5/6 1895	b	Vuokra Vanhankaupungin Silta- saaresta	600	—
Kontrahdin muk.	b	Vesijohtokonttorin huoneuston vuokra ynnä siivoaminen ja valo, arviolta	2,500	—
			Siirto	68,650
			—	5,393,633 69

		Siirto	68,650	5,393,633	69
	c	Tarverahoja, arviolta	3,000		
		Veroja Helsinginpitäjän kunnalle, arviolta	800		
		Kustannuksia verolippujen ja laskujen jakamisesta ja perimisestä, arviolta	700		
		Kustannuksia hevosaltaiden hoidosta, arviolta	3,000		
	c*	Kustannuksia yksityisistä johtoyhtymisistä ja vesimittarien asettamisesta, arviolta	95,000	171,150	
		2. Ylläpito ja korjaus.			
	c	Vesijohtojen rakennuksien, aitauksien, sulkujen, koneiden ja jottorvien korjaus ja ylläpito, arviolta	30,000		
		Vesimittarien korjaus ja tarkistus, arviolta	6,000		
	c*	Itsetoimivan vedenkorkeudenostajan asettaminen vesisäiliöön, arviolta	1,500		
		Vesisäiliön viemärijohdon uudistus, arviolta	4,000	41,500	
		3. Vesijohtoverkon laajennus ja vesimittarien osto.			
Valt:n päät. 11/6 1907	b*	Vesijohto L. Viertotien alle Humalistonkadulta Humlebergin huvilaan N:o 4	13,900		
	c	S:n Lautatarhankadun alle os. N:osta 2 Panimonkadulle ja os. N:osta 8 Pääskysenpesänsäädun alaiseen vesijohtoon.	13,100		
		S:n I. Heikinkadun alle Aleksanterinkadun ja Erottajantorin välillä sekä sieltä E. Esplanadikadun alle Korkeanvuorensäädulle (putk. vaihto)	29,400		
	c*	S:n Kasarmikadun alle E. Esplanadikadun ja P. Makasiinikadun välillä (putkien vaihto)	8,300		
		Siirto	64,700	5,606,283	69

		Siirto	64,700	5,606,283	69
		Vesijohto E. Makasiinikadun alle L. Rannan ja Fabianinkadun välille sekä sieltä vinosti Kasarmitorin yli Kasarmikadulle (putkien vaihto)	12,900		
		S:n Fabianinkadun alle Aleksanterinkadun ja E. Esplanadikadun välille sekä viimemainittun kadun alle Fabianinkadulta Kasarmikadulle (putkien vaiht.)	15,200		
		S:n P. Makasiinikadun alle Kasarmi- ja Fabianinkatujen välille sekä Unioninkadun ja L. Rannan välille (putkien vaihto)	2,450		
		S:n Fabianinkadun alle P. Makasiini- ja Bernhardinkatujen välille (putkien vaihto)	4,550		
		S:n Unioninkadun alle P. ja E. Makasiinikatujen välillä (putkien vaihto)	2,000		
		S:n Rahapajan rannan alle tavara- vajan alapuolella (putk. vaiht.)	9,500		
c*		S:n Kanava- ja Rahapajan rantojen alle Kanavakadulta kortt. N:o 142 lounaispuolella L. Satamakadulle sekä tämän alle Luotsikadulle (ositt. putk. vaiht.)	23,000		
		S:n Simonkadun alle (putkien vaihto)	32,800		
		S:n Kansakoulu- sekä Fredrikin- katujen alle Kansakoulu- ja Kampinkatujen välillä	47,000		
		S:n Malminrinteen alle	18,300		
		S:n Kampinkadun alle tonttien N:o 6 ja 8 edustalla	3,800		
		S:n Fredrikinkadun alle Kampin- ja E. Rautatienkatujen välillä sekä viimem. kadun ja satama- radan alle Runeberg- ja P. Rau- tatienkatujen kulmaan	88,900		
		S:n Sakarinkadun alle Penger- kadun ja I. Viertotien välillä	4,550		
		S:n Pengerkadun alle Ekonkujan ja Sakarinkadun välillä	23,900		
		Siirto	353,550	5,606,283	69

	Siirto	353,550	—	5,606,283	69
	Vesijohto Fleminginkadun alle 5 linjan ja Waasankadun välille .	40,600	—		
	S:n Helsingin- ja Josafatinkatujen alle Flemingin- ja I. Braahekatujen välillä sekä tonttien N:o 9 ja 11 edustalla	17,900	—		
	S:n Panimonkadun alle Lautatarhan- ja Verstaankatujen välille	3,050	—		
	S:n Tynnyrintekijänsäädän alle Lautatarhan- ja Verstaankatujen välille	2,150	—		
	S:n Verstaankadun alle Tynnyrintekijänsäädän vankilaalueseen	7,600	—		
	S:n Verstaankadun alle Hermannikaup. I Kauppa- ja Saarikatujen välille	4,750	—		
	S:n P. Rautatienkadun alle Fredrikinkadulta L. Viertotielle sekä tämän alle Museokadulle	18,600	—		
c*	S:n Arkadiakadun alle P. Rautatienkadun ja Runebergkadun välille	13,550	—		
	S:n Fredrikinkadun alle Arkadiakadun ja P. Rautatienkadun välille	5,750	—		
	S:n Ainokadun alle Nervanderkadun ja L. Viertotien välille .	15,800	—		
	S:n Nervanderkadun alle Ainokadun ja P. Rautatienkadun välille	2,800	—		
	S:n Meilansinkadun alle Töölökadun ja L. Viertotien välille .	9,350	—		
	S:n Töölökadun alle Kammio- ja Meilansinkatujen välille	9,100	—		
	S:n Roosanhuvilakadun alle Meilansin- ja Kammiokatujen välillä	2,800	—		
	S:n Rantakadun alle 6:nnen kaup. osan huvilakaup:ssa	16,700	—		
	S:n Ritarikadun alle osote-N:osta 4 Kirkkokadulle (putkien vaihto)	1,950	—		
	Siirto	526,000	—	5,606,283	69

			Siirto	526,000 —	5,606,283 69
	c*	Vesijohto Porvoonkadun alle Karjalajalan- ja Saimakatu- jen välillä		9,400 —	
	c	Vesimittarien osto, arviolta		15,000 —	550,400 —
		4. Sekalaisia.			
	c	Työkalujen osto, arviolta		6,000 —	
	c*	Putkiverkon sulkuventtiilein ja palopostien täydennys, arviolta Vapaakaivon asettam. Töölöön		2,000 —	
				600 —	8,600 —
		— Smk 771,650: — —			
		XII. Kauppahallit.			
		1. Rantatorin kauppahalli.			
Valt:n päät. 29/12 1899 S:n 30/12 1907	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua		1,500 —	
	c	1 Renki, palkkaa Valaistus, arviolta		1,200 —	
				3,300 —	
		Sekalaisia kuluja		420 —	6,420 —
		2. Hietalahdentorin kauppahalli.			
Valt:n päät. 22/12 1903 S:n 30/12 1907	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua		1,500 —	
	c	Puhtaanapito, arviolta Valaistus, arviolta		600 —	
				3,100 —	
		Sekalaisia kuluja, arviolta		350 —	5,550 —
		3. Läntisen Rantakadun N:o 10 kauppahalli.			
Valt:n päät. 30/12 1904 S:n 30/12 1907	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua		1,500 —	
	c	Puhtaanapito, arviolta Valaistus, s:n		240 —	
				1,500 —	
		Sekalaisia kuluja, s:n		260 —	3,500 —
		4. Kasarmitorin kauppahalli.			
Valt:n päät. 28/12 1906 S:n 30/12 1907	b & c	1 Katsantomies, palkk. 1,350: — vaatetusapua		1,500 —	
	c	Puhtaanapito, arviolta Valaistus, s:n		400 —	
				3,500 —	
		Sekalaisia kuluja, s:n		350 —	5,750 —
		— Smk 21,220: — —			
		Siirto	—	—	6,186,503 69

		Siirto	—	6,186,503	69
XIII. Yleiset työt.					
1. Rakennukset ja talot.					
<i>Korjaus ja ylläpito.</i>					
Valt:n päät. 7/6 1907	c	Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	6,000	—	
	b*	Muutostöitä Tulli- ja Pakkahuoneessa Katajanokalla	68,300	—	
		Erinäisiä korjauksia siinä	4,000	—	
		Seurahuoneen ulkopuolinen maalaus y. m.	1,000	—	
		Raatihuone-taloryhmän s:n s:n	9,200	—	
		Muutostöitä erinäisissä kaupungin virastohuoneissa	8,000	—	
	c*	Erinäisiä korjauksia ja muutoksia Polisilaitoksen hallussa olev. huoneustoissa	9,100	—	
		Erinäisiä uutis- ja muutostöitä Polisikamarin talossa	5,800	—	
		Erinäisiä korjauksia Pohj. ja Etel. Palotornissa sekä paloasemilla	6,000	—	
S:n 3/12 1907	b*	S:n s:n Marian sairaalassa	25,200	—	
		Kaasunjohtaminen erinäisiin Marian sairaalan rakennuksiin ja pihamaalle	8,700	—	
		Rantatorin kauppahallin ulkon. ja sisäll. korjaus.	11,300	—	
	c*	Länsi Rannalla olevan ent. Tulli- ja Pakkahuoneen s:n	4,200	—	
		Grejuksen sairaalan korjaus.	1,800	—	
S:n 22/10 1907	b*	Takavarikkoon otettujen ravintoaineiden säilytysvajan laajentaminen	2,000	—	
	c	Erinäisiä korjauksia	35,900	—	206,500
<i>Uutisrakennuksia.</i>					
Valt:n päät. 22/10 1907	b*	Lisämääräraha erinäisten luokkahuoneitten sisustamiseen Tehtaank. 15—17 kansakoulutaloon	27,000	—	
	c*	Uimahuoneita Kyläsaarelle	2,200	—	
S:n 9/4 1907	b* & c*	Lisämääräraha polisisemaa varten Pengerkadun tontille N:o 5 kortt. N:o 331 Kalliossa.	57,000	—	
S:n 30/12 1907		Uusi polisitalo toiseen polisipiiriin	150,000	—	
S:n 10/11 1907	b*	Kunnan työväenasunnot	360,000	—	
S:n 12/6 1907	b*				
Siirto			596,200	—	6,393,003
					69

			Siirto	596,200	—	6,393,003	69
Valt:n päät.	4/6 1907	b*	Kaasukello Ainespihalle	260,000	—		
S:n	4/6 1907	b*	Uusi sähkölaitos	1,800,000	—		
S:n	4/6 1907	b*	Uusi pääputkiverkko Kaasulaitok-				
			selle (kehäjohto)	450,000	—		
S:n	5/11 1907	b*	Marian sairaalan laajentaminen . .	600,000	—		
S:n	30/12 1907	c*	Uuden kansakoulutalon rakentami-				
			nen Kallioon	200,000	—	3,906,200	
2. Kadut ja yleiset paikat.							
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>							
			Kivitys I:ma noppakivillä: Alek-				
			santerinkatu Mariankadulta Ka-				
			navatorille	8,300	—		
			S:n s:n: Antinkatu pitkin Lönn-				
			rotin puistikkoa	5,800	—		
			S:n s:n 14 m:n leveyteen: ajotie				
			Päävahdin edustalla	7,400	—		
			Asfalttikäytävän uudestaan laske-				
			minen E. Esplanadikadulla pit-				
			kin Teatteriesplanadia	1,800	—		
			P. Sillan sillankannen s:n	6,400	—		
			Erin. pitkin kaup:n katuosia kul-				
			kevain aitausten uudesti-raken-				
			nus ja korjaus	8,500	—		
			Sekal. korjauksia	15,000	—	53,200	
<i>Uudistyt.</i>							
			Kivitys II tellikka-kivillä asfalt-				
			tiin: Hakaniemen tori pohj. puol.				
			Sörnäisten Rantatien jatkoa . .	32,300	—		
			Punanotkon läpi kulkevan Laivu-				
			rinrinteen osan makadamiseeraus,				
			kaup. osuus	8,000	—		
			Merimiehen kadun Laivurinrinteen				
			länsipuolisen sekä Laivurinrin-				
			teen ja Yrjönkadun välis. osan				
			makadamiseeraus, kaupungin				
			osuus	10,500	—		
			Korkeanvuoren- ja Ratakadun vä-				
			lisen Yrjönkadun osan makada-				
			miseeraus	5,000	—		
			Kivitys mukulakivillä: kaupungin				
			osuus poikkikatua, kulkeva itä-				
			puolella makasiinikortt. N:o 152,				
			188 ja 189 Katajanokalla	4,100	—		
			Kallion 3:nnen linjan makadami-				
			seeraus, kaup. os.	4,800	—		
			Siirto	64,700	—	10,352,403	69

	Siirto	64,700	10,352,403	69
	Panimonkadun länsipuol. olevan Lautatarhankadun osan tasotus 10 m leveyteen	10,300		
	Panimonkadun s:n Lautatarhankadulta Verstaankadulle	8,400		
	Tynnyrintekijänkadun s:n Lautatarhan- ja Verstaankat. välillä	4,700		
	Hermannin I Verstaankadun tasotus Saari- ja Kauppakatujen välissä	4,300		
	Hermannin Vuorikadun jatkaminen Kuritushuonealueen läpi kulk. tielle	4,500		
	S:n s:n pitkin kortt. N:o 319	8,400		
	Pengerkadun s:n Ekonkujan ja Sakarinkadun välillä	37,500		
	Sakarinkadun s:n Pengerkadun ja I. Viertotien välillä	12,300		
	Fleminginkadun tasotus 5 linjan ja Vaasankadun välillä	78,000		
	Helsinginkadun s:n Kaarlon- ja Fleminginkatujen välillä	19,600		
c*	Josafatinkadun s:n Kaarlon- ja I. Braahenkatujen välillä	18,600		
	Porvoonkadun s:n Karjalankadulta Saimankadulle	8,000		
	P. Rautatienkadun s:n I. Viertotietä Fredrikinkadulle	64,000		
	Arkadiakadun s:n P. Rautatienkadulta Runebergkadulle	25,500		
	Fredrikinkadun s:n P. Rautatien- ja Arkadiakatujen välillä	8,100		
	Ainokadun s:n L. Viertotien ja Nervanderkadun välillä	66,700		
	Nervanderkadun s:n P. Rautatien- ja Ainokatujen välillä	4,500		
	Kammionkadun s:n L. Viertotien ja Töölökadun välillä	5,700		
	Meilansinkadun s:n L. Viertotien ja Töölökadun välillä	21,400		
	Töölökadun s:n Kammion- ja Meilansinkatujen välillä	11,200		
	Roosanhuvilakadun s:n Meilansin- ja Kammionkatujen välillä	18,000		
	Rantakadun s:n 6:nnen kaup. osan huvilakaupungissa	51,000	555,400	
	Siirto	—	10,907,803	69

			Siirto	—	10,907,803 69
		3. Kanavat ja viemärit.			
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
	c	Erinäiset kunnossapitotyöt	15,000	—	
	c*	Täydennystyöt	5,000	—	
	c*	Ritarikadun alaisen kanavan varustaminen 12" putkilla osote-N:osta 6 Kirkkokadun alaiseen kanavaan.	1,670	—	21,670
		<i>Uutistyt.</i>			
Valtin päät. 11/6 1907	b*	Kanava L. Viertotien alle Humlebergin tontista N:o 4 Humalistonkadun alaiseen kanavaan	15,200	—	
		Viemärikanava korttelin N:o 331 läpi I. Viertotien varrella	5,000	—	
		Kanava Fleminginkadun alitse N:osta 7 5:nteen linjaan ja N:osta 6 N:oon 19 samalla kadulla	16,900	—	
		S:n Helsinginkadun alitse Pengerkadulta Fleminginkadulle	33,650	—	
		S:n Helsinginkadun alle Fleminginkadulta I. Braahenkadun alaiseen kanavaan	15,000	—	
		S:n Porvoonkadun alle Karjalankadulta Saimankadulle	9,200	—	
		S:n Sakarinkadun alle Pengerkadulta I. Viertotien alaiseen kanavaan	4,300	—	
	c*	S:n os. N:osta 21 Sörnäisten Rantatien varrella P. satamaan	4,400	—	
		S:n Lautatarhankadun alle N:osta 2 Panimonkadulle ja N:osta 8 Pääskysenpesänsäntäkadun alaiseen kanavaan	9,000	—	
		S:n Tynnyrintekijäkadun alle pitkin kortt. N:o 282	2,200	—	
		S:n Panimonkadun alle pitkin kortt. N:o 281	2,950	—	
		S:n Hermannin I Verstaankadun alle Kauppakadulta Saarikadun alaiseen kanavaan	5,100	—	
		S:n P. Rautatienkadun alle Fredrikinkadulta L. Viertotielle ja pitkin sitä halkoratapihan poikki kulk. kanavaan	31,000	—	
		Siirto	153,900	—	10,929,473 69

		Siirto	153,900	—	10,929,473	69	
	c*	Kanava Arkadiakadun alle Fredrikin- ja Runebergkatujen välillä sekä Auroorakadulta P. Rautatienkadulle	11,200	—			
		S:n Fredrikinkadun alle os. N:osta 60 P. Rautatienkadulle	3,900	—			
		S:n Ainokadun alle os. N:osta 3 L. Viertotielle ja os. N:osta 5 Nervanderkadulle	4,400	—			
		S:n Nervanderkadun alle Aino- ja P. Rautatienkatujen välillä	3,200	—			
		S:n Meilansinkadun alle Töölökadulta L. Viertotien aliseen kanavaan	10,200	—			
		S:n Töölökadun alle os. N:osta 43 Meilansinkadulle	5,200	—			
		S:n Roosanhuvilakadun alle os. N:osta 16 Meilansinkadulle	1,460	—			
		S:n Rantakadun alle 6:nnen kaup. osan huvilakaup:ssa	21,300	—	214,760	—	
		4. Tiet.					
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
	c	Erinäisiä korjauksia	10,000	—			
		c*	Kaivopuiston Länt. Lehtokujan makadamiseeraus	4,100	—		
			Uuden Eläintarhantien laajennus pitkin tonttia N:o 1:a kortt. N:o 301.a	5,100	—	19,200	—
	5. Viertotiet.						
	<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
	c	Erinäisiä korjauksia	15,000	—			
		c*	Makadaamin korjaus erinäisillä L. Viertotien osilla Meilansin tienhaarasta pohjoseen	10,000	—	25,000	—
	6. Satamat.						
	<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
	c	Erinäisiä korjauksia	20,000	—			
			Alasmenosillat jälle ynnä aidat pitkin laitureja ja jäärailoja	5,000	—		
			Siirto	25,000	—	11,188,433	69

		Siirto	25,000 —	11,188,433 69
		Satamain ruoppaus	5,000 —	
		Et. satamassa olevan kompassin- tarkistus-duc d'albin korjaus	5,900 —	
		Kahden purkauslaiturin korjaus Sörnäisten Rantatien varrella	2,500 —	
		P. Satamassa olevan T-muotoisen laiturin korjaus	8,500 —	
c*		Katajanokan pohjoislaiturilla ole- van purkaussillan länsiosan kor- jaus	6,000 —	
		Hietalahden sataman erinäisten siltain korjaus	4,600 —	
		Laivasillan s:n Kaisaniemen ravin- tolan luona	2,750 —	
		Hietaniemen kaatosillan s:n	1,400 —	
		Kaivopuiston Kylpyhuoneen luona olevan sillan s:n	2,100 —	63,750 —
		<i>Uutistytöt.</i>		
c*		1 silta Sörnäisten lastauspaikan länsiosassa	46,400 —	
		3 kpl. väliaikaisia siltoja Sörnäisten Rantatien varrella	11,400 —	
		1 S:n Edeslahden rannalla	7,500 —	
		2 s:n Ruoholahden täytepaikalla	7,500 —	72,800 —
		7. Istutukset.		
		<i>a) Korjaus ja kunnossapito.</i>		
c		Istutusten ja puutaimistojen kun- nossapito	75,000 —	
		Aitauksien s:n	3,000 —	
		Simonkadun lehtokuja	1,800 —	
		Ajotie Töölönlahdelta Puutarha- yhdistykselle	4,900 —	
c*		Hevosten ja ajokalujen osto	5,580 —	
		Mullanvalmistus kaup. istutuksia varten	3,500 —	
		Alpin ylläpito	7,250 —	101,030 —
		<i>b) Uutistytöt.</i>		
c*		Kaivopuiston tasotustyöt	5,000 —	
		Tasotustöiden jatkaminen Tokan- torilla	2,500 —	
		Siirto	7,500 —	11,426,013 69

		Siirto	7,500	11,426,013	69
		Tasotustöiden jatkaminen Haapaniemen puistikossa	3,000		
		Tasotustöiden jatkaminen Eläintarhan urheilukentällä	15,000		
	c*	Kelkkaratojen järjestäminen	1,600		
		Leikkikenttä Punanotkoon	27,400		
		Koulutorin tasottelu	4,460		
		Tien laittaminen Tehtaanpuiston halki	500		
Valt:n päät. 12/3 1907	b*	Kapteenin- ja Tehtaankatujen varrella olevan avon. paik. tasottelu	10,463		
	c*	Taimitarhan järjestely Savilan huvilapalstalle Eläintarhaan	10,920	80,843	
		<i>c) Suomen Puutarhayhdistyksen ent. alueen ottamisesta aiheutuvat kustannukset.</i>			
	c	Talvipuutarhan ylläpito	—	6,000	
		<i>d) Kustannukset varapuutarhan y. m. perustamisesta.</i>			
	c*	Määräraha	—	70,300	
		8. Puhtaanapitolaitos.			
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	2,800		
		Vahtien palkat	5,200		
		Makkien ja käymäläin kunnossapito	12,000		
		S:n korjaus	2,000		
	c	Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien y. m. puhtaanapito	95,000		
		Kaupungin keskikatuojen kasteleminen	10,000		
		Viertoteiden puhtaanapito	30,000		
		Kaivopuiston s:n s:n	1,000		
		Teiden s:n	10,000		
		Venhevalkamain s:n	700		
		Jäiden s:n	1,500	170,200	
		Siirto	—	11,753,356	69

		Siirto	—	11,753,356 69
		<i>Uutistytöt.</i>		
	c*	Käymälä 2 henkilölle, aijottu sijoitettavaksi Punanotkon istutukseen Laivuririnteen varrelle . . .	400	
		Käymälä 2 henkilölle aijottu sijoitettavaksi kortt. N:o 127 viereisen puustikon viereen	1,200	1,600
		9. Yleinen makkien puhtaanapito.		
	c	Palkkoja, miehistö ja ajomiehet . . .	87,900	
		10 hevosen ruoka	7,600	
		Sekal. menoja desinfioimistarpeita ja työkaluja y. m. varten . . .	6,300	
		Ajokalujen, rikkalaatikkojen, läkkitä säiliöiden ja kansien korjaus . . .	12,080	
		Rautatierahteja	15,180	
		Ostettava:		
	c*	200 makkiastiaa kansineen	5,050	
		200 rikkalaatikkoa galvanoidusta pellistä	10,400	144,510
		10. Työkaluja.		
	c	Erin. ostoja ja korjauksia	—	7,000
		11. Sekalaista.		
	c	Pesulaiturien, halkomittojen, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito	—	
		Erinäisiä pesuhuoneiden korjauksia	9,000 3,000	12,000
		— Smk 5,731,963: — —		
		XIV. Eläkkeitä ja apurahoja.		
Maistr. päät. 18/2 1863	b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wirzenius	266 67	
S:n 30/10 1867	b	Kaup. viskaalinleski I. C. Winter	300 —	
Valt:n päät. 9/2 1875	b	Raati mies H. L. Crohnsin 3 lasta	600 —	
		Siirto	1,166 67	11,918,466 69

Valt:n päät.	9/5	1893	b	Siirto Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	1,166 67	11,918,466 69
S:n	16/5	1893	b	Huutokaupan rahastonhoit. leski Fredrika Wilhelmina Lindman	400 —	
S:n	16/3	1893	b	Palokonstaapelinleski Gustava Hokkanen	240 —	
S:n	3/10	1893	b	Rahatoimikamarinsihteeri O. Ehr- strömin leski ja alaikäinen poika	120 —	
S:n	16/6	1899	b	Vahtimestarintytär Erika Aleksan- dra Rosenström	800 —	
S:n	19/11	1895	b	Metsänvartijanleski Maria Eriksson	120 —	
S:n	3/12	1895	b	Kaup.palvelijanleski E. J. Tång	120 —	
S:n	20/10	1896	b	Ent. reaalikoulunvahtimestari F. M. Lindqvist	450 —	
S:n	6/6	1905				
S:n	22/4	1902	b	Satamavahtimestarinleski Eva Hag- man	144 —	
S:n	26/5	1903	b	Kaupunginpalvelijanleski Adolfina Wilhelmina Fagerholm	120 —	
S:n	30/12	1907	b	Reisikamestarinleski Sofia Nyström ja hänen alaikäiset lapsensa	600 —	
S:n	29/5	1904	b	Ent. Satamavahtimestari Johan Eldvard Stenman	400 —	
S:n	8/3	1904	b	Kaup.palvelijanleski A. M. Olin	120 —	
S:n	13/9	1904	b	Vahtimestarinleski M. E. Roskvist	120 —	
S:n	13/3	1905	b	Opettajatar Maria Hertz	1,000 —	
S:n	6/6	1905	b	Siivoojatar K. C. Sundmark	300 —	
S:n	9/5	1905	b	Rakennusmestarinleski A. M. Ny- holm ja hänen lapsensa	300 —	
S:n	28/11	1905	b	Satamakonttorinkirjurinleski Elise Karolina Hjelt	300 —	
S:n	12/12	1905	b	Järjestysmiehenleski Karolina Wil- helmina Rönneberg	200 —	
S:n	29/12	1905	b	Siivoojatar Hedvig Kristina Lind- gren	230 —	
S:n	13/2	1906	b	Ent. vesijohtoinsinööri C. Hausen	3,000 —	
S:n	21/5	1906	b	Ent. Työ- ja Vaivaistalon johtaja, kunnallisneuvos C. E. Deger- holm	4,500 —	
S:n	21/5	1906	b	Ent. vahtimestari Henrik Gustaf Forsblom	600 —	
S:n	13/11	1906	b	Leskirouva Karin Calonius	2,400 —	
S:n	13/11	1906	b	S:n Anna Lovisa Lindberg	2,400 —	
S:n	13/11	1906	b	Alaik. Karl Axel Robert Lind- berg	1,200 —	
Siirto					21,470 67	11,918,466 69

			Siirto	21,470	67	11,918,466	69	
Valt:n päät.	13/11 1906	b	Alaik. Karin Lindberg	1,200	—			
S:n	13/11 1906	b	Leskirouva Frideborg Nordlin	1,200	—			
S:n	13/11 1906	b	Alaik. Karl Torsten Nordlin	600	—			
S:n	13/11 1906	b	Leskirouva Ida Natalia Kullberg	600	—			
S:n	13/11 1906	b	Wilhelmina Kulmala	360	—			
S:n	13/11 1906	b	Karl Gustaf Törnqvist	500	—			
S:n	27/11 1906	b	Ent. Työ- ja Vaivaistalon talou- denhoitajatar Maria Sofia Ek- holm	500	—			
S:n	11/12 1906	b	Ent. raatihuoneenrenki A. G. Löf- gren	300	—			
S:n	28/12 1906	b	Kaup. palv. Jonas Ström	900	—			
S:n	26/3 1907	b	Ent. vahtimest. G. A. Winqvist	1,000	—			
S:n	4/6 1907	b	Ent. vahtimest. Axel Törnström	400	—			
S:n	13/6 1907	b	Ent. vahtim. Frans Hasselberg	600	—			
S:n	3/9 1907	b	Työmies Ananias Adamsson	400	—			
S:n	17/9 1907	b	Leski Amalia Adolfina Johansson ja hänen alaik. poikansa Leonard Waldemar	204	—			
S:n	8/10 1907	b	Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg	720	—			
S:n	19/11 1907	b	Ent. Maistraatin kanslisti Amanda Cajander	1,200	—	32,154	67	
— Smk 32,154: 67 —								
XV. Sekalaiset menot.								
Valt:n päät.	9/10 1875	b	Kaupungin tilien tarkastamiseen	4,100	—			
S:n	14/1 1902	b	Kaupungin irtaimen omaisuuden katselmukseen	800	—			
		c	Polttoaineita, arviolta	15,000	—			
			Valaistus. siihen luettuina juhla- valaistukset, arviolta	8,000	—			
		c*	Myrskyvaroitussähkösanomat, arv. Palovakuutusmaksut, arviolta	250	—			
			Kustannukset kunnallisen asetuk- kokoelman julkaisemisesta	2,200	—			
S:n	21/12 1897	b & c	Määräraha henkikirjurille	4,000	—			
S:n	17/12 1907		S:n henkikirjurin huoneuksen siis- timiseen	180	—			
S:n	29/12 1890	b & c	Määräraha rakennustarkastelijalle	8,000	—			
S:n	28/12 1893		Määräraha rakennustarkastelijan apulaisen palkaamiseen puolen vuoden aikana, arviolta	2,400	—			
S:n	30/12 1907	c						
				Siirto	54,930	—	11,950,621	36

		Siirto	50,930	11,950,621	36
Valt:n päät. 29/11 1904	b	Palkkioita sähköteknillisistä kat- sastuksista, arviolta	1,000		
Helsingin kalastus- sääntö 1/2 1890	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kait- jalle, arviolta	900		
Valt:n päät. 21/12 1897			Puutavarain lauttauksen valvomi- sesta kaupungin satama-alueella	150	
S:n 27/2 1906	b	Kustannuksia Gumtähdestä, Mei- lansista ja Grejuksesta, arviolta	4,000		
	c	Kustannuksia Henrik Borgströmin kansanpuist. Turholmassa, arv.	2,400		
	c	Palkkio talonekonomille	1,800		
S:n 24/11 1885	b	Määräraha lainoppineelle varatto- mien avustajalle	4,000		
S:n 3/12 1907			Määräraha Vankilayhdistyksen tur- vakodille	600	
S:n 28/6 1903	b	Määrär. Vankilayhd:n ylläpitämälle vapaaksi pääst. naisvank. turva- kodille	600		
S:n 22/10 1907	b	Määräraha Kaupunginlähetykselle miesten työlaitoksen ylläpitoon Samoin naisten työlaitoksen . . .	3,000		
			5,000		
1886 v:n menosääntö	b	2 rankkuria, paitsi vap. asuntoa, palkkiota à 720:—	1,440		
Valt:n päät. 28/12 1876					
S:n 22/12 1903					
S:n 26/3 1907					
Rhkn päät. 13/10 1904	b	Vahingonkorvaus työntekijälle ruumiinvammasta	1,040	40	
S:n 4/5 1905					
S:n 21/9 1905					
S:n 4/9 1906					
S:n 26/1 1906					
S:n 29/4 1906					
S:n 29/11 1906					
S:n 18/12 1906					
S:n 30/12 1907	c	Määräraha huoneuston vuokraami- seen talossa Aleksanterinkadun N:o 16	2,000		
	c	Normaalikellojen kunnossapito . .	1,630		
	c	Kalustoa kaupungin taloihin sekä sen korjaus ja täydennys ar- violta	10,000		
			4,500		
	c*	Itsevalintajärjestelmän mukaise te- lefooniaparaatit johtoineen Raati- huonelle	1,000		
Valt:n päät. 28/10 1897	b	Määräraha jäähavaintoihin, arv. .	600		
S:n 17/9 1907	b*	Apuraha saaristokalastajain osuus- kunnalle	2,000		
		Siirto	104,590	11,950,621	36

			Siirto	104,590 40	11,950,621 36
Valt:n päät. 21/12 1897 S:n 30/12 1907	} b & c	Määräraha koiraveron koskevan aset. noudattamisen valvontaa varten	1,000 —		
S:n 18/12 1899		b Puolipäivätunnin merkinanto	300 —		
	c	Taksoitettujen varain ja muiden tulojen lyhennys ja palauttaminen, arviolta	60,000 —		
	d	Arvaamattomiin menoihin Valtuuston määräämisen mukaan	200,000 —		365,890 40
		— Smk 365,890: 40 —			
		Yhteensä Smk	—	—	12,316,511 76

		Kirjain ilmoittaa tulon laadun kunnalliseettiseen 58 §:n mukaan.		
			Tulot.	
	<i>a</i>		Käytettävänä oleva säästö edelliseltä vuodelta	600,000
			I. Korot.	
	<i>c</i>		Vesijohtolainaobligatsioneista arviolta	14,000
	<i>b</i>		Tonttilunastuksista, arviolta	250,000
Lahjoituskirjain muk.	<i>b</i>		Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille, arviolta	13,500
	<i>c</i>		Erinäisiä korkoja ja osinkoja, arviolta	50,000
			Valaistuslait:sen ennakkomaksuja	14,000
			341,500	
			II. Tontinlunastukset.	
Valt:n päät. $\frac{2}{3}$ 1893	<i>b</i>		Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahinnan kuoletus, arviolta	800,000
			III. Kaupungin kiinteä omaisuus.	
			1. Veroja lahjoitetuista tiloista.	
			Arviolta	1,800
			2. Kaupunkiin yhdistetty alue.	
K. Sin res. $\frac{12}{1}$ 1897	<i>b</i>		2. Kaupunkiin yhdistetty alue.	
Kunink. vakuutus $\frac{23}{2}$ 1789 § 1 ja 4	<i>b</i>			
K. Asetus $\frac{8}{12}$ 1873 § 6	<i>b</i>		Vuokria rakennuksista ja tiloista	174,000
Lunastuseht. muk.	<i>b</i>		Vuokria Kaivopuistonalueesta, arviolta	15,000
Kontr:n muk.	<i>b</i>		Kauppaneuvos H. Borgströmin lahjottaman Alppipaviljongin vuokra	6,000
S:n	<i>b</i>		Seurahuoneen vuokria	44,800
			Siirto 239,800	1,743,300

			Siirto	239,800	—	1,743,300	—
K. S:n päät. ¹¹ / ₁₁ 1884 Valt:n päät. ²⁹ / ₁₀ 1888	}	b	Vuokra myyntipaikoista toreilla, arviolta	33,000	—		
		b	Poliisin virkahuoneet ja tallit kaupungin omistamissa taloissa . . .	37,600	—		
Kontrahtien muk.	}	b	Vuokra huoneustoista Vuorimiehenk. N:ossa 9	6,400	—		
		b	Erinäisiä vuokria	16,000	—		
S:n s:n	}	b	Vuokra puodeista ja tiskeistä, arviolta	5,000	—		
		b	Vuokra kauppahallien myyntipaikoista, arviolta	85,000	—		
		c	Uimahuonemaksuja, arviolta . . .	500	—		
		c	Kalavedenmaksuja, arviolta . . .	1,400	—		
		c	Heinäkorjuu- ja laidunmaksut, arviolta	150	—		
		c	Satunnaiset sekä kenttien vuokrat, arviolta	30,000	—	454,850	—
			3. Kaupungin maatilat.				
Kontrahtien muk.		b	Reimars, vuokra, arviolta . . . — Smk 456,800: —	—	—	150	—
			IV. Tonttiverot.				
		b	Arviolta	—	—	3,500	—
			V. Tuloatuottavat oikeudet.				
K. Asetus ²¹ / ₁₂ 1877 K. julist. sam. p:ltä	}	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyiltä tavaroilta, arviolta . .	290,000	—		
		c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevilta, ylämaan kaupunkeihin määrättyiltä tavaroilta, arviolta .	8,000	—		
K. julist. ¹ / ₁₀ 1881		c	Liikennemaksut, arviolta	650,000	—		
K. S:n kirjelmä ¹⁷ / ₄ 1883		c	Mittausmaksut, arviolta	1,500	—		
Liikennetaksa ¹⁰ / ₄ 1888		c	Makasiinivuokraa, arviolta . . .	6,500	—		
S:n s:n							
Valt:n päät. ¹ / ₆ 1876							
			Siirto	956,000	—	2,201,800	—

		Siirto	956,000	2,201,800
Liikennetaksa ¹⁰ / ₄ 1888	c	Satamamaksut, arviolta	220,000	
		Siltamaksut, arviolta	9,000	
		Nostorananmaksuja, arviolta	500	
		Painolastimaksuja, arviolta	100	
		Punnitsemismaksuja, arviolta	2,000	
K. Asetus ³² / ₃ 1879	c	Ulkomaalaisten maksut ruokata- varain myynnistä aluksesta, ar- violta	2,000	
Useat K. Sin resol. K. Asetus ²⁴ / ₇ 1883	c	Biljaardimaksut, arviolta	400	
	c	Perunkirjoitusprosentit, kaupungin osuus, arviolta	100,000	
K. Sääntö ²¹ / ₁₀ 1698	c	Perunkirjoitusprosentit, kaupungin vaivaisten osuus, arviolta	20,000	
	c	Kolehtirahat, arviolta	200	
	c	Erinäiset sakot, arviolta	200	
Kontrahdin muk.	b	Vanhankaupungin myllyn vuokra	2,700	1,313,100
VI. Sekalaiset tulot.				
K. Asetus ¹⁷ / ₃ 1879	c	Mieskohtainen vaivaismaksu, arv.	40,000	
H:gin kunnall. sairaan- hoidon ohjes. ¹² / ₁₁ 1879	c	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa, arviolta	16,000	
		S:n s:n Humlebergin sairaalassa, arv.	3,000	
		S:n s:n Grejuksen sairaalassa, arv.	300	
		Tuloja desinfisioimislaitoksesta, ar- violta	300	
	c	Desinfisioimisesta kodeissa, ar- violta	1,200	
		Vaivaishoitolaisten työt, arviolta	500	
K. Asetus ¹⁷ / ₃ 1879	c	Tuloja työlaitoksesta, arviolta	15,000	
		Maantuotteita vaivaistalosta, ar- violta	3,000	
		Korvausta vaivaisten ylläpidosta, arviolta	12,000	
	c	Ammattikoulujen oppilaiden myy- dyistä teoksista, arviolta	400	
H:gin kansakoulujen ohjes. ⁴ / ₁₀ 1892	c	Kansakouluoppilaiden maksut ja käsityöt, arviolta	600	
H:gin kansakoulujen ohjes. ²³ / ₆ 1878	c	Korvausta turvakodeissa hoide- tuista lapsista, arviolta	1,000	
Kansankirj. säännöt ² / ₅ 1886	b	Kirjalainoista, arviolta	8,500	
K. Asetus ¹⁴ / ₁₂ 1894	b	Koiravero, arviolta	18,000	
		Siirto	119,800	3,514,900

		Siirto	119,800	3,514,900
	c	Työnvälitystoimiston tuloja, arviolta	300	
	c	Terveydellisiä ja bakteriolog. tutkimuksia varten perustetun laboratorion tulot, arviolta	2,200	
		Maksut kloseteista, arviolta	6,500	
		Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	300	
		Apumaksu Säätytaloa ympäröivien istutuksien kunnossapitoon	600	
Kontrahtien muk.	b	Apumaksu Ateneumia ympäröivien istutuksien kunnossapitoon	200	
		Apumaksu Vanhan kirkon istutuksien kunnossapitoon	1,000	
		Apumaksu Kirurgisen sairaalontin istutusten kunnossapitoon	700	
Pankkivalt. kirj. 9/7 1892	b	Apumaksu katuvalaistukseen Suomen Pankilta 275:— Säätytalolta 525:—	800	
K. Asetus 8/8 1899 K. S:in kirj. 9/8 1900	b	Vastike kaup. menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaup. rahastonhoit. tul. osuudet)	7,246	
K. Asetus 18/1 1882	b	Majoituksen korvaa tammikuun 18 p. 1882 annetun K. Asetuksen mukaan Kruunu, tariffin mukaan arviolta	408,964	548,610
VII. Valtioavut.				
K. S:in resol. 14/12 1905	b	Kansakouluille	241,300	
	c	Lisäapua kansakouluille, arviolta	26,300	
S:n s:n	b	Kasvatuslaitoksille	7,000	
K. S:in resol. 21/2 1892	b	Katuvalaistukseen, arviolta	15,170	
K. S:in kirj. 10/5 1898	b	Palosammutuslaitokseen	21,000	
Knk. kirje 27/8 1779	b	Tulli- ja kellarivapaud. korvaus	368	
K. S:in resol. 23/5 1901	b	Valmistavalle poikain ammattikoululle	23,450	
K. S:in resol. 18/1 1906	b	Valmist. tyttöjen ammattikoululle	11,000	
K. Asetus 9/8 1892 K. julist. 14/12 1894	b	Kaupungin osuus paloviinaverosta, arviolta	15,000	360,588
		Siirto	—	4,424,098

		Siirto	—	4,424,098
		VIII. Vesijohto.		
H:gin kaupungin vesi- johdon taksa $\frac{11}{3}$, 1890	}	c	Vedenmyymisestä, arviolta	650,000
			Vuokria vesimittareista, arviolta	30,000
			Vesimaksuja hevosaltaista, arviolta	2,100
			Korotusta vedenkäyttömaksujen myöhästyneestä suorittamisesta, arviolta	500
			c* Korvausta toimitetuista johdon-yhdistämisistä y. m., arviolta	115,000
			c Vuokrat vesijohdon maa-alueesta, arviolta	175
				797,775
		IX. Valaistulaitos.		
		c Kaasuteht. käytettävänä olev. voitto	—	79,350
		X. Puhtaanapitolaitos.		
		c Talonomistajain maksut	68,000	
		c Kansakoulujen maksut	6,240	
		c Tulo lannan myymisestä, arviolta	20,000	94,240
		XI. Lainat.		
		a) 1902 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan:		
		Vesijohdon laajentamiseen	501,386	84
		Kunnallisten työväenasuntojen rakentamiseen	360,000	
		Laiturirakennuksiin	68,300	
		c* Uutta sähkölaitosta varten	1,800,000	
		b) Laina pitemmällä kuin kahden vuoden takasinmaksuajalla:		
		Marian sairaalan laajennus	600,000	
		Kaasukello Ainespihalle	260,000	
		Kaasulaitoksen kehäjohto	450,000	4,039,686
		XII. Taksoitus.		
		d Se määrä, joka lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on	—	2,881,361
		Yhteensä Smk	—	12,316,511
				92
				76

Helsingin kaupungin 1908 vuoden Meno- ja Tulosaännön yhteen veto.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
I	Velkain korot ja kuoletus	1,034,362	50	20,000	—	1,054,362	50
II	Kaupungin virastot	311,224	15	—	—	311,224	15
III	Kunnallishallinto	367,908	33	—	—	367,908	33
IV	Katu- ja laiturivalaistus	256,650	—	1,200	—	257,850	—
V	Palosammutustoimi	141,375	—	24,000	—	165,375	—
VI	Poliisilaitos	279,147	62	9,666	66	288,814	28
VII	Terveys- ja sairaanhoito	518,094	—	77,573	—	595,667	—
VIII	Vaivashoito	457,420	—	—	—	457,420	—
IX	Opetus- ja sivistyslaitokset	1,458,268	72	14,800	—	1,473,068	72
X	Yleiset rasitukset	421,943	71	—	—	421,943	71
XI	Vesijohto	133,150	—	638,500	—	771,650	—
XII	Kauppahallit	21,220	—	—	—	21,220	—
XIII	Yleiset työt	524,160	—	5,207,803	—	5,731,963	—
XIV	Eläkkeet ja avustukset	32,154	67	—	—	32,154	67
XV	Sekalaiset menot	360,690	40	5,200	—	365,890	40
Yhteensä Smk		6,317,569	10	5,998,942	66	12,316,511	76
Tulot.		Vakinaiset tulot		Säästö, tontin- lunastukset ja satunnaiset tulot		Yhteensä	
	Säästö	—	—	600,000	—	600,000	—
I	Korot	341,500	—	—	—	341,500	—
II	Tontinlunastus	—	—	800,000	—	800,000	—
III	Tulot kaup:gin kiinteästä omaisuud.	456,800	—	—	—	456,800	—
IV	Tonttiverot	3,500	—	—	—	3,500	—
V	Tuloatuottavat oikeudet	1,313,100	—	—	—	1,313,100	—
VI	Sekalaiset tulot	548,610	—	—	—	548,610	—
VII	Valtioavut	360,588	—	—	—	360,588	—
VIII	Vesijohto	682,775	—	115,000	—	797,775	—
IX	Valaistuslaitos	79,350	—	—	—	79,350	—
X	Yleinen makkilaitos	94,240	—	—	—	94,240	—
XI	Lainat	—	—	4,039,686	84	4,039,686	84
XII	Taksoitus	2,881,361	92	—	—	2,881,361	92
Yhteensä Smk		6,761,824	92	5,554,686	84	12,316,511	76

Liite.

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Meno- ja Tulosääntö vuodeksi 1908.

Menot.

Hallinto.

Palkat ja palkkiot.

Hallituksen palkkio		8,000: —	
1 Toimitusjohtaja, palkkaa	8,000: —		
vakuutettua osapalkkaa	2,000: —		10,000: —
1 Assistentti, palkkaa	6,000: —		
josta petroleumivalaistus suorittaa	1,200: —		4,800: —
1 Kamreeri ja rahastonhoitaja, palkkaa		7,000: —	
1 Kirjanpitäjä, palkkaa		4,000: —	
1 Konttoriapulainen, palkkaa		2,100: —	
5 Konttoriapulaista		7,100: —	
1 Kaasumestari, paitsi vap. asuntoa, valoa ja lämpöä, palkk.		4,450: —	
1 Alikeasumestari, palkkaa		2,700: —	
1 Johtotorvi-mestari yksityisten töitä varten, palkkaa		3,300: —	
1 S:n katutöitä varten		3,000: —	
1 Tarveaineiden kirjanpitäjä, palkkaa		2,400: —	
Ylimääräisiä apulaisia		2,500: —	
Konttorikulut, arviolta		5,000: —	
Laboratoriokustannukset		500: —	66,850: —

Kaasunvalmistuskustannukset.

Hiilikaasusta.

Tavallisia kaasuhiiliä, arv. 13,300 tonnia à 29: —	385,700: —	
Cannelhiiliä, 700 tonnia à 40: —	28,000: —	
Hiilien kuljetus ja sovittelu, arviolta	12,000: —	425,700: —
Erittelemättömiä tarveaineita, arviolta		5,500: —
Työkustannukset retorttihuonetta varten, arviolta		40,000: —
Höyrypannu- ja tyhjennyskustannukset, arviolta		20,000: —
Kaasunpuhdistus, arviolta		5,600: —
Polttoaineet, arviolta		800: —
		<hr/>
	Siirto	497,600: — 66,850: —

	Siirto	497,600: —	66,850: —
Sähkövalo, arviolta		1,500: —	
Vesimaksu, arviolta		5,000: —	
Palo- ja tapaturmavakuutusmaksut, arviolta		9,000: —	
Puhtaanapito, vartioiminen ja arvaamattomat menot		8,000: —	521,100: —

Öljykaasusta.

Raakaaineet (koksi, solariöljy, vesi) sekä työkust. ja ylläpito			50,000: —
---	--	--	-----------

Kustannukset sivutuotteista.

Työkustannus koksista, arviolta		10,000: —	
S:n tervasta, arviolta		4,800: —	14,800: —

Kustannukset katuvalaistuksesta.

Lyhdynsyttytjät ja lampunhoitajat, arviolta		44,000: —	
Hehkukappaleet ja silinterit, arviolta		2,800: —	
Lyhtyjen, pylväiden ja lyhtyjohtojen ylläpito, arviolta		6,000: —	
Päivystys, pienempään vikojen korjaus, väkiviinaa y. m., arviolta		3,400: —	56,200: —

Kustannukset yksityisestä kaasunkäytöstä.

Mittarien lukeminen ja maksujen periminen		16,920: —	
Päivystys, pienempään vikojen korjaus, väkiviinaa y. m., arviolta		8,080: —	25,000: —

Korjaus ja kunnossapito.

Rakennukset, arviolta		4,200: —	
Uunit, arviolta		18,300: —	
Koneet, arviolta		6,000: —	
Kaasukellot, arviolta		2,000: —	
Pääjohtoverkko, arviolta		3,000: —	
Yksityisjohdot, arviolta		500: —	
Kaasumittarit, arviolta		5,000: —	
Kalusto, arviolta		4,000: —	43,000: —
<i>Korko</i> konttokuranttitilistä kaup. rahaston kanssa, arviolta			14,000: —

Uutislaitteet.

3 kpl. puoligeneraattoriuneja, valmiiksi muurattuja		58,000: —	
Huoneita uunityöntekijöille		1,500: —	59,500: —
	Siirto	— —	850,450: —

Siirto — — 850,450: —

Pääjohtoverkon laajennus.

Aleksanterinkadun alle Mariankadun ja Kanavatorin välille	2,790: 80	
Kanavatorin ja Kanavarannan alle Katajanokan sillalle . . .	2,511: 75	
Vuorikadun alle Hallituskadulta Puutarhakadulle	5,799: 41	
Laivurinrinteen jatkon alle Rata- ja Annankatujen kulmaan	1,134: 45	
Koulutorin alle Korkeavuorenkadulta	378: 15	
Lapinlahdenkadun alle Fredrikin- ja Kirkkomaankatujen välille	11,072: 05	
Kirkkomaankadun alle Lapinlahdenkatujen välille	8,457: 05	
Erinäisten katujen alle Hallituksen määräyksen mukaan . . .	<u>7,856: 34</u>	40,000: —

Uusien lyhtyjen asettaminen.

50 kpl. lyhtyjä à Smk 160: — ehdotettuihin uusiin johtoihin	4,800: —	
40 kpl. lyhtyjä Hallituksen määräyksen mukaan	<u>6,400: —</u>	11,200: —

Serviiseja ja kalustoa y. m.

Yksityisserviisit	6,000: —	
Kaasumittarit	45,000: —	
Kalusto	<u>5,000: —</u>	56,000: —
Kaasukello ainespihalle	260,000: —	
Kehäjohto (töitä varten, jotka suoritetaan osittain kuluvan osittain 1908 vuoden aikana)	<u>450,000: —</u>	710,000: —
Säästö	— —	79,350: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>— — 1,747,000: —</u>

Tulot

Katuvalaistus.

Auerliekkeitä à 120 litraa tunnissa:

Kokoyönliekkejä keväällä 735 kpl., kokoyönliekkejä syksyllä 750 kpl., käyttäen kaasua 315,833 m³

Puolenyön keväällä 1,085 kpl., puolenyön syksyllä 1,110 kpl., käyttäen kaasua 228,494 m³

Avoimia liekkeitä à 140 litraa kaasua tunnissa purjehdusaikana, 6 kpl, käyttäen kaasua 1,648 m³

Lukasliekkeitä à 500 litraa kaasua tunnissa, käyttäen kaasua 1,816 m³

Pitennetty aamuvalaistus Kauppatorille 700 m³

Sytytysliekkeitä à 8 litraa kaasua tunnissa kaikissa lyhdyissä, käyttäen kaasua 70,000 m³

Ylimäär. valaistusta erinäisissä tilaisuuksissa 1,509 m³

Yhteensä kaasua 620,000 m³

à 14 penniä 86,800: —

Lyhdynsytyttäjäin palkat, lyhtyjen hoito ja muut menot katuvalaistusta varten 56,200: — 143,000: —

Yksityiskulutus.

Valaistuskaasu 1,160,000 m³ à 30 penniä 348,000: —
vähenee alennuksia 8,000: — 340,000: —

Keittokaasua y. m. 2,100,000 m³ à 15 penniä 315,000: — 655,000: —

Sivutuotteita.

Koksia 189,000: —

Kivihiilitervaa 20,175: —

Tuloa töistä ja ainesten myynnistä 29,825: — 239,000: —

Lainavaroja kaasukelloon ja kehäjohtoon — — 710,000: —

Yhteensä — — 1,747,000: —